Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

2/3.

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere

Kolozsvár
2007

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere

III.

1686–1807

Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

A Kolozsvári Református Teológiai Akadémia
Protestáns Egyháztörténeti Tanszéke
és az Erdélyi Református Gyűjtőlevéltár
kiadványsorozata

A sorozatot szerkeszti
Buzogány Dezső
Sipos Gábor

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület
Misztótfalusi Kis Miklós sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Tördelés és képfeldolgozás: Kőváry Éva
© EREA 2007

Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

2/3.

A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere

III.

1686–1807

Marosnémeti–Zejkfalva

Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzé teszi
Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd

Kolozsvár
2007

Megjelent

az Erdélyi Református Egyházkerület
és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem
támogatásával

Szerkesztette
Buzogány Dezső

A borítólapon
A nagyrápolti református templom és temető

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BUZOGÁNY DEZSŐ, ŐSZ SÁNDOR ELŐD
A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere
Cluj-Napoca: Erdélyi Református Egyházkerület, 2007.
784 p. ; 17×24 cm
ISBN 978-973-7971-27-2

Felekezet- és etnikumközi kapcsolatok a 17–18. századi Hunyad-Zarándi Református Egyházmegyében

A fejedelemség kori Erdély felekezet- és etnikumközi viszonyait az *unio trium nationum* és a négy *recepta religio* jogállása határozta meg. Írásunk azt nyomozza, hogyan valósult ez meg a Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye 17–18. századi mindennapjaiban.

Felekezetek és etnikumok Hunyad és Zaránd vármegyékben

A történelmi Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye, vallási és etnikai sokszínűségéből adódóan, egyik legkiválóbb terület e kapcsolatok kutatására. A magyar őslakosság mellett a vidéken már a 13–14. század folyamán megjelentek a Havasalföldről érkező román ajkú bevándorlók, és a fejedelemség korában a hátszegi, illetve a zarándi medencék lakossága már román többségű volt, a Maros völgyének Algyógy és Illye közötti szakaszán is nagy számban éltek románok. 17. századi népmozgalmi adataink nincsenek, a legkorábbi ilyen jellegű forrás egy 1761-ból származó összeírás, amelyet Benkő József közölt a *Transsilvania specialis*ban. Eszerint Hunyad megyében 34 257[1], Zaránd vármegyében 7306, Hunyad-Zarándban tehát összesen 41 563 román élt[2], miközben a magyarok száma alig 5574 volt.[3]

A vidék nemességét java részben Havasalföldről menekült kenézek, illetve a magyar királytól vagy az erdélyi fejedelemtől nemességet nyert utódai alkották, akik a középkori joggyakorlat értelmében a nemesi cím elnyerésével együtt a nemesi rend („a magyar nemzet") részévé váltak, nem számított tehát az, hogy milyen nyelvet beszéltek. A magyar és a román történeti iskolák között ma is parázs vita folyik Hunyadi János román származásáról, a Kendeffy, a Jósika, a Naláczi vagy a Barcsai családok eredetéről. Nem tisztünk és nem is feladatunk ebben a kérdésben állást foglalni, ezért jelen írásban egyetlen névből sem fogunk etnikai hovatartozásra vonatkozó következtetéseket levonni (csak akkor sorolunk valakit valamely nemzetiséghez vagy valláshoz, ha ezt forrásaink kétséget kizáróan bizonyítják).

A románság mellett meg kell említenünk a szászokat is, hiszen Szászváros-szék területileg beékelődött Hunyad vármegyébe, tehát a politikai határok nem estek egybe a kulturális vagy nemzetiségi határokkal. A szász szék területén is találunk színromán falvakat, vagy erős magyar közösségeket (Tordos és Szászváros). Meglepő viszont, hogy néhány jelentéktelen kereskedelmi-gazdasági jellegű érintkezésen túl, egyházmegyei és egyházközségi for-

[1] Benkő József: *Transsilvania specialis.* I. Fordította, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel közzéteszi Szabó György. (A továbbiakban: Benkő) Bukarest–Kolozsvár 1999. 453.

[2] Uo. 549.

[3] Uo. 505–506. Benkő közli a Hunyad vármegyei katolikusok, illetve a Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye gyülekezeteinek lélekszámát. Kimaradnak viszont a zarándi régióban élő katolikusok, akikről a megfelelő helyen nem tesz említést. Az itt élő reformátusok számából következtetve, aligha voltak háromszáznál többen.

rásaink egyáltalán nem utalnak magyar–szász vegyes házasságra, közösen használt ingatlanokra vagy megosztott anyagi javakra. Vizitációs és parciális zsinati jegyzőkönyveinkben alig tucatnyi német hangzású nevet találunk csak. A parciális zsinaton tárgyalt válóperek között néhol ugyan szerepel a szászvárosi dékánátus, de csak akkor, amikor a jurisdictioja alá tartozó szászvárosi vagy tordosi magyar református gyülekezeti tagok ügyét tárgyalják.

Az etnikai sokszínűségen túl a vallási paletta is igen színes volt ezen a vidéken: a recepta religiok közül egyedül az unitárius felekezet nem volt jelen. A szász lutheránus egyházzal – mint már említettük – alig volt kapcsolata a Hunyad megyei reformátusságnak. A római katolikusok öt ferences plébánia, Déva (ahol Benkő szerint bolgár szerzetesek szolgáltak), Dobra, Vajdahunyad, Hátszeg[4] és Körösbánya (ide is bolgár ferenceseket telepítettek[5]) keretein belül élték meg hitüket. Mindegyik plébániához több leányegyház tartozott.

Kapcsolat a románsággal

A románság reformációja, román reformátusok

A magyar–román kapcsolatok közül talán a legjelentősebb a Maros menti és a Hátszeg vidéki románság reformációja volt. A kérdéssel foglakozik Juhász István *A reformáció az erdélyi románok között* című könyvében,[6] Sipos Gábor pedig két tanulmányban ismerteti a Hátszeg vidéki román református gyülekezetek továbbélésének, illetve megszűnésének körülményeit a 17–18. század fordulóján.[7] Adattárunk első kötetének bevezető tanulmányában részben mi is szóltunk a helybéli románság reformációjáról, ezért most erre nem térünk ki, csupán a 17. század végén még létező román református eklézsiákról szólunk.

Sajátos helyzete volt e gyülekezetek között a hátszeginek. Itt ugyanis a 17. század végén már két nyelven folyt az istentisztelet. Békési Ferenc lelkipásztor (1693–1702, 1706–1713) román nyelvű szolgálatait az 1694-es vizitáción a gyülekezet kiemelten megdicsérte.[8] Ez az első adatunk az istentisztelet kétnyelvűségére nézve, viszont tudunk egy Szászvárosi Péter nevű lelkipásztorról is, akit 1644-ben *pastor ecclesiae orthodoxae valachicae Háczakiensis*ként [a hátszegi román református egyházközség lelkipásztoraként] tituláltak, akiről viszont nem tudjuk, hogy két nyelven végezte-e a szolgálatot vagy sem.[9] (Lévén, hogy ekkor és itt a román ajkú reformátusoknak református szertartás szerint tartották a román nyelvű istentiszteletet, ezért ez esetben az *ortodox* kifejezés nem görögkeletit, hanem a kor szokásos református terminológiája szerint reformátust jelent.) Elképzelhető, hogy kezdetben egymás mellett működött a román és a magyar nyelvű, református hiten lévő két eklézsia, és csak később – talán éppen a Habsburg uralom megszorító intézkedései nyomán – egyesültek. Ezt támasztja alá az is, hogy 1704-től a magyar lelkész mellett Hátszegen szolgált Bajesdi Popa Farkas József ro-

[4] Benkő 504–505.

[5] Az Erdélyi Református Főkonzisztórium levéltára az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltárban. A 2-es fond. Ügyiratok (A továbbiakban FőkonzLvt.) 1778/62. 2.

[6] Juhász István: *A reformáció az erdélyi románok között*. Kolozsvár 1940.

[7] Sipos Gábor: A reformáció továbbélése a hátszegi románok között. In: *Europa. Balcanica–Danubiana–Carpathica. Annales*. 2/A. Bp. (A továbbiakban: Sipos: Reformáció) 1995. 236–243. és Sipos Gábor: Román református eklézsiák oltalomlevele 1700-ból. In: *Europa. Balcanica–Danubiana–Carpathica. Annales*. 2/B. Bp. (A továbbiakban: Sipos: Oltalomlevél) 1995. 356–359.

[8] A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye Levéltára az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltárban. B 4-es fond. Jegyzőkönyvek. (A továbbiakban HuZal-Jkv.) I/1. 131.

[9] Kemény: *Appendix Diplomatarii Transylvaniae*. XVIII. P. 1.

mán anyanyelvű másodlelkész, aki 1705-ben fogadta a Csáki Miklós elsőpap által a parókiáról kitoloncolt vizitációt.[10] Popa Farkas Józsefet pedig *nem Szent Társaságunk* [az egyházmegye papsága], *hanem tiszteletes püspök uram collegaival edgyütt és a méltóságos Gubernium állították be káplánságra*[11] – fogalmaz az 1712 novemberében tartott parciális zsinat jegyzőkönyve. A püspöki és guberniumi kinevezés hátterében kényszerű gyülekezetegyesítés állhatott. Szintén az 1690 körüli összevonásra utalhat az, hogy az 1691-es vizitáción Küküllővári Péter lelkipásztor arról panaszkodott, hogy sok református az *oláhok temetőjébe* temetkezik, amely *út aversiojokra* [kitérésükre, eltávolodásukra] *a gyengéknek*,[12] 1695-ben pedig a már említett Békési Ferenc olyan híveiről beszélt, akik *vonszanak az olá opiniokhoz* [nézetekhez, tanokhoz][13] amelyen, természetesen, a görögkeleti egyház tanítását értette. A magyar ajkú lelkész alatti egyesítés után megindulhatott a román reformátusok tömeges visszatérése a keleti egyházba, azért kényszerült arra a püspök (valószínűleg Veszprémi István), hogy Popa Farkas Józsefet hátszegi másodlelkésszé nevezze ki.

A gyülekezet kétnyelvűsége Farkas József távozása után is megmaradt. Az 1716. március 11-én tartott partialison Csáki Miklós lelkipásztort (1702–1706, 1713–1717) azzal vádolták, hogy nem prédikált román nyelven, csak magyarul, és emiatt *sokan auditori* [hallgatói] *közül ad valachicum redeáltanak* [a románok vallására visszatértek]. Mely vádra ő ezt válaszolja: *Az hogy oláhul nem prédikálnék hazugság, mert karátsoni actiomat* [istentiszteletet] *is egészben oláhul vittem véghez.* A zsinat végzése is megerősíti a lelkész védekezését, mondván, *hogy functiojában mind szerdán, pénteken, mind vasárnap mind oláhul, mind pedig magyarul eljár.*[14] Az 1719-es vizitáción újra előkerült a vád, most már Hévízi Sámuel ellen, hogy *olá nyelven nem fungál.*[15] Sajnos az egyházmegye levéltárának egy részét az 1738. évi pestisjárvány idején, biztonsági okok miatt, megsemmisítették,[16] az eklézsia levéltárának a 18. század elejéről származó iratai pedig nyomtalanul eltűntek (az 1930-as leltárban még szerepelnek, de az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltárába történt beszállításkor már nem találták őket), így mindmáig nem derült fény arra, hogy miként szűnt meg a hátszegi egyházközség kétnyelvűsége. A gyülekezet a 18. század közepére csaknem teljesen elnéptelenedett, 1752-ben a Főkonzisztórium *igen sterilis* [sivár, terméketlen] *és csak egynéhány személlyekből álló ecclesianak* nevezte.[17] Ekkor minden kétséget kizáróan már csak magyarul folyt itt az istentisztelet.

A román református gyülekezetek élete érdekes fordulatot vett 1698-ban, amikor egy császári diploma az erdélyi görögkeleti egyházközségek részére felkínálta a bevett vallások valamelyikével való egyesülés lehetőségét. Nyilvánvaló, hogy a rendelkezés hátterében a római egyház számbeli gyarapodása, illetve az unitus (görög katolikus) egyház létrehozásának szándéka állt. Élve a rendelet biztosította szabadsággal, tíz Hátszeg vidéki román pap, gyülekezetével egyetemben, 1699-ben érdekes módon nem a római katolikus, hanem a református egyház jurisdictioja alá vonult. Ezzel kitette magát mind a világi, mind a (római és görög katolikus) egyházi hatóság zaklatásainak. A háborgatásra válaszolva, a református egyház 1700. november 28-án kibocsátotta biztosító levelét, melyben felvállalta a tizenhét Hátszeg vidéki román pap védelmét, és garantálta számukra az egyházkerület joghatósága

[10] HuZal-Jkv. I/2. 4.
[11] Uo. I/2. 23.
[12] Uo. I/1. 95.
[13] Uo. I/1. 150.
[14] Uo. I/2. 78–80.
[15] Uo. I/2. 146.
[16] Benkő I. 508.
[17] FőkonzLvt. Sess. prot. 53–54.

alatt álló református papokkal való egyenjogúságot.[18] (Az oklevelet Sipos Gábor nevezett tanulmányában teljes egészében közölte, ezért nem tartottuk szükségesnek újból ismertetni.) A zaklatásoknak nem szakadt vége a fenti levél kiadása után sem, hiszen 1712. november 2-án, a Déván tartott parciális zsinat, a hátszegi másodlelkész Bajesdi Farkas József státusát tárgyalva, kérte a püspököt, hogy *Popa Joseph uramnak legyen megmaradása Szent Társaságunkban és refugiuma* [menedéke] *üldözői ellen.*[19] Az üldözések tehát tovább folytatódtak, és valószínűleg a román református gyülekezetek teljes megszűnéséhez vezettek.

Ki kell emelnünk azonban az assecuratio [biztosíték] egy igen érdekes kitételét: *vallásokban, ritusokban semmi erőszakot és változást tenni nem igyekezünk.*[20] Vajon enged-e ez arra következtetni, hogy az egyesülés csupán formális volt és nem jelentett semmiféle tanbeli és liturgiai változást az illető román egyházközségek életében? Bár Athanasius unitus metropolita Kollonich érsekhez intézett levele igazolni látszik ezt a felvetést, Sipos Gábor – elsősorban a vidéken született református szellemiségű román zsoltárfordítások és a hátszegi gyülekezet kétnyelvűsége alapján – sajátos román református istentiszteleti rend mellett teszi le voksát, amely talán megőrizte a görögkeleti istentisztelet néhány elemét.[21] Csáki Miklós már említett perének jegyzőkönyve ebben a tekintetben is meglepetést tartogat. A lelkész kihágásának időpontját a vádirat így rögzíti: *NagyKarácson szombattyán, úgymint 4. Januarii 1716.*[22] A hátszegi kétnyelvű református egyházközségben tehát pravoszláv és nem nyugati naptár szerint ünnepelték a Karácsonyt, ami nyilvánvaló jele a görögkeleti elemek továbbélésének. Ugyancsak a pravoszláv naptár használatára utal – ezúttal az egyházmegye északi részén – a Körösbányán, 1729. február 3-án tartott vizitáció egyik rendelkezése, miszerint *festa anniversaria, ut puta: nativitatis Jesu Christi, Paschatis et Pentecostes ad stilum novum reducuntur* [az évente ismétlődő ünnepeket, mint Jézus Krisztus születésének napját, a Húsvétot és a Pünkösdöt az új stílushoz/évkezdethez kell igazítani].[23] A *stilus novus* kifejezés egyértelműen a nyugati naptárra való át- vagy inkább visszatérést jelzi. A kétnyelvű hátszegi eklézsia tehát nem az egyetlen pravoszláv naptárt használó gyülekezet volt a megyében.

Amíg a Hátszegi-medencében 1719-ben elveszítjük a román reformátusság nyomát, addig.ez a megye más vidékein, a század negyvenes éveitől kezdődően feltűnik. Sólyom János kitidi lelkész (1753–1792) a 18. század második felében született Diariumában így ír egyik elődjéről, Kozma Mártonról, aki 1740-től 1751-ig szolgált a faluban: *nemcsak vallásunkon lévő hallgatóitól kedveltetett és becsültetett, hanem az akkori időben, itt Kitiden görög valláson levő nemesektől, és a paraszt oláhoktól is szeretetett és igen nagyra érdemesíttetett, az honnét a következett, hogy a nemesek közül némellyek reformálódtanak. Ezen papi embernek cselekedete volt az is, hogy egy húsvéti alkalmatossággal N. Bobik Ferentz udvarházánál olá nyelven prédikálott, passiot és ugyan innepi dicséretett olá nyelvre fordítva éneklett.*[24] A század negyvenes éveiben tehát újabb kétnyelvű gyülekezettel van dolgunk a Sztrigy alsó folyásánál. A kitidi egyházközség vizitálása során felvett jegyzőkönyvek azonban egyetlen ilyen vonatkozású adattal sem szolgálnak.

A Zarándi-medencében is ugyanebben az időszakban bukkanunk román református gyülekezetek nyomaira. 1744-ben Pogány József, az egyházmegye gondnoka levélben kérte a Főkonzisztóriumot, *hogy a Keresbe* [a körösi vagy zarándi régióban] *feles reformata oláh*

[18] Sipos: Oltalomlevél 356–357.
[19] HuZal-Jkv. I/2. 23.
[20] Uo. I/1. 252.
[21] Sipos: Reformáció 239–240.
[22] HuZal-Jkv. I/2. 78.
[23] FőkonzLvt. 1778/62. 1.
[24] Kiss István: A Hunyad-Zarándi Egyházmegye papjai és tanítói. In: *Református Szemle.* XCI. évf. 4. sz. 310.

ecclesiak pap nélkül szűkölködvén, provideálni [gondoskodni] *szükséges volna jól oláhul tudó papokrúl.*[25] A levél, amelyből sokkal többet megtudhatnánk a zarándi román eklézsiákról, sajnos nem maradt fenn, ezért kénytelenek vagyunk megelégedni az ülési jegyzőkönyv idézett szűkszavú summázásával. A Főkonzisztórium levélben figyelmeztette Deáki Filep József püspököt arra, hogy a gyülekezetek *az oláh nyelvbe fundatus* [alapismerettel rendelkező, járatos] *papoknak szüksége miatt lelki éhséget és szörnyűséget* szenvednek, és kérte, hogy a három erdélyi kollégium mindegyikében néhány ifjút készítsenek fel arra, hogy nyelvükön is prédikáljanak.[26] (Feltételezhetjük, hogy e kéréshez mellékelték Pogány József említett levelét is, amely a püspöki levéltárral együtt 1849 januárjában a lángok martaléka lett.)

1747-ben Zilahi Pál, az egyházmegye esperese panaszolta, hogy Süllyei Dániel lelkész, *ki oláh nyelvet tud, rendeltetvén nemes Zaránd vármegyébe papnak* nem foglalta el hivatalát. A Főkonzisztórium végzésében úgy beszélt Süllyeiről, mint aki Zaránd megyében szolgált és ott kellett hagynia gyülekezetét. A végzés kötelezte a lelkészt, hogy amennyiben a mozdulását okozó akadályok elhárulnak és az előzőleg őt illető jövedelmekkel újra élhet, menjen vissza az egyházmegye északi régiójába.[27] Süllyei egyébként még 1745-ben Rákosdra ment és ott viselt lelkészi hivatalt[28] 1752-ben bekövetkezett haláláig. Egy 1772-ben Ribicén és Körösbányán tartott vallatás jegyzőkönyve szerint 1747-et megelőzően sokáig szolgált Ribicén, Brádon, illetve Körösbányán.[29] Az egyházmegye harmadik, legészakibb régiójában is találunk tehát román anyanyelvű reformátusokat. Sajnos 17–18. századi vizitációs jegyzőkönyveink, ezt a vidéket illetően, igen szűkszavúak, és nem szólnak az istentiszteleti nyelvről. Fenti adatokból pedig csak arra következtethetünk, hogy Süllyei Dániel, közvetlenül 1745 előtt románul is végzett valamiféle istentiszteleti szolgálatot Ribicén, Brádon és Körösbányán, arról már nem, hogy ezek rendszeresek voltak-e vagy sem.

Ribice egyik filiájában, a Brádon lakó reformátusok 1757-ben gyülekezetük anyásítását kérték a Főkonzisztóriumtól. Kérelmükhöz csatolták azt a díjlevelet is, melyben huszonkét családfő vállalta, hogy hozzájárul a lelkész fizetéséhez. A konvencióban szereplő nevek közül mindössze három esetében feltételezhetünk esetleges román eredetet: Anka Sándor, Anka György és Máris István.[30] A következő évben a Generális Zsinat tárgyalta és elfogadta a kérést, így már csak a Főkonzisztórium jóváhagyására volt szükség, amiért az eklézsia újabb levelet írt, s a paptartás anyagi kötelezettségeinek vállalásán túl így indokolta kérését: *Félő, nehogy szívünk fájdalmával tapasztaljuk a régi szokásnak újulását, melyen némelyek pap nemléte miatt oláh ekklézsiához folyamodtak, kitől Isten őrizzen.*[31] Nem tudjuk, hogy a *folyamodás* alatt a román ajkú reformátusok valamely görög rítusú gyülekezetébe történő áttérést értették-e, vagy csupán azt, hogy egyes istentiszteleti szolgálatok elvégzésére a brádi reformátusok román papokat kértek meg.

Közös templomhasználat

Az istentiszteleti rend, a református és görögkeleti liturgiák kapcsolatának kérdéséhez tartozik egyes Hátszeg-vidéki települések azon sajátossága, hogy két felekezet közösen használja a falu egyetlen templomát. Forrásaink konkrétan öt ilyen esetről tudósítanak.

---

[25] FőkonzLvt. Sess. prot. II. 148.
[26] Uo. Exp. prot. II. 200–201.
[27] Uo. Sess. prot. II. 248.
[28] Rákosdi Református Egyházközség levéltára. IV/22. [A továbbiakban: RákosdLvt.]
[29] FőkonzLvt. 62/1778. 1., 4., 5., 7.
[30] Uo. 54/1757.
[31] Uo. 33/1758.

1701-ben néhány demsusi, csulai, naláci és nagypesténvi nemes Demsuson református egyházközséget alapított. Az alapítás érdekessége, hogy a patrónusok akaratából a *románok dombra épített piramis formájú kőtemplomát* a görögkeletiek és a reformátusok egyaránt használták.[32] A templom falán ma is jól látható, hogy a freskókat valamikor lemeszelték, ami nyilvánvaló jele annak, hogy a reformáció szele Demsust is megérintette. Ugyancsak az alapítást követő első, 1702. január 20-án tartott vizitáció jegyzőkönyve tudósít arról, hogy a templom alatti parokiális telket kettéosztották, keleti felét a román pap, nyugati felét pedig a református lelkész vette használatba, a telek végében levő szőlőt pedig Lukáts János teljes egészében megvásárolta a református lelkész számára.[33] A vizitáció 1705. évi, igen szűkszavú jegyzőkönyve után 1772-ig gyakorlatilag semmilyen adat nem áll rendelkezésünkre a gyülekezet életéről. Az 1773-as vizitáció feljegyzései szerint Lukáts József abban az évben parokiális telket adományozott a gyülekezetnek. Adatok hiányában sajnos nem tudjuk, hogy az elmúlt 70 év alatt miért maradt parókia nélkül a református egyház. (Az 1702-ben megnevezett helyen ma a görögkeleti egyházközség parókiája áll.) 1770 utáni forrásaink sajnos szűkszavúak a demsusiak istentiszteleti helyszínére nézve is. Az 1782-ben tartott tustyai vizitáción Várhegyi Mihály helyi lelkipásztor elmondta, hogy Demsuson, Lukáts József *méltóságos udvarában papi szolgálatot tett.*[34] Úgy tűnik tehát, hogy a 18. század második felére a református gyülekezet, valamilyen okból, már elveszítette az 1702-ben neki adott javakat.

A 18. század első évtizedeiben látogatott Hátszeg vidéki egyházközségek közé tartozott Galac is. Első ismert papja Pávai János volt, aki 1654-ben kezdte meg itteni szolgálatát.[35] Rajta kívül a 17. században Váliyai István és Batzoni Péter szolgáltak még itt.[36] Forrásaink a gyülekezetet először 1705-ben említik, amikor a parciális zsinat megtárgyalta két gyülekezet lelkészi fizetésének hátralékát (*a Hátczeg-vidéki nemesség közzül Galaczon és Demsesen némellyek eltartották praedicatorok fizetését).*[37] Az 1718-ban kelt egyházlátogatási iratban azt is megemlítik, hogy 1713-ban a gyülekezet Győri Pál hátszegi tanítót hívta meg lelkipásztorául, és külön kiemelték, hogy *ab antiquo Galacz volt a mater ecclesia*, amelynek filiái Puj és a később anyásított Borbátvíz.[38] 1718. április 7-én Buda Gáspár, *látván az eklézsiának nagy szükségét parochialis ház iránt,* egy Sztrigy melletti telket adományozott parókia építésére.[39] A gyülekezetnek tehát primátusa volt a Sztrigy felső folyása mentén fekvő eklézsiák között. 1759 februárjában Petru Pavel Aron unitus püspök canonica vizitációt tartott a vidéken, és a galaci románok, illetve a magyar reformátusok által közösen használt templomból, a kíséretét alkotó *popák és deaconusok* segítségével, eltávolíttatta a papi széket, az Úr asztalát és a református nemesek ülőszékeit. A „templomtisztítással" a helyi világi hatóság közbelépésére sem hagyott fel, így a dolog dulakodássá fajult, melyben több román pópa is megsérült.[40] Az Erdélyi Református Főkonzisztórium a császári udvar elé terjesztette az ügyet, Mária Terézia pedig kemény szavakkal ítélte el Aron püspök tettét, elrendelve, hogy a kérdéses templomot közfallal válasszák kettőbe és így biztosítsák az is-

[32] *Templum valachicum ex lapidibus ad formam pyramidis in colle aedificatum.* HuZaL-Jkv. I/1. 254.
[33] HuZaL-Jkv. I/1. 254–255.
[34] Uo. I/4. 12.
[35] Uo. I/8 369.
[36] Uo. I/1. 8–9.
[37] Uo. I/2. 12.
[38] Uo. I/2. 121.
[39] Uo. I/5. 181/b.
[40] FőkonzLvt. 2/1759, C. 4–5.

tentiszteletek zavartalanságát.[41] A kettéválasztás viszont soha nem történt meg, hiszen az 1776-os vizitáció, miközben nyomatékosan figyelmeztette a possessoratust a templom javítására, meghagyta, hogy *a titulatus commissarius* [biztos] *urak által lett separatio* [felosztás] *szerint a reformatum templom az oláhokétól közfal által distingváltassék* [választassék el].[42] A reformátusok és a görög katolikusok tehát egy fedél alatt tartották istentiszteleteiket. 1783-ra a *görög rituson lévők* saját templomot építettek, így a közös templom őket illető részére, a *sanctuarium*ra nem volt többé szükségük. Az éppen templomot javító református egyházközség Mara Miklós inspector curatort kérte, hogy bírja rá az unitus gyülekezetet a szentély eladására (Mara egyébként magára vállalta, hogy a szentély árát ő maga fizeti ki).[43] A templomot és a parókiát 1788-ban a Karánsebes felől betörő török csapatok felégették, és ezután a gyülekezet képtelen volt újra talpra állni. A szomorú helyzetet rögzítő, 1796-ban kelt jegyzőkönyv, mielőtt szó szerint közölné a parókia telkének adománylevelét, tömören megemlíti, hogy *a templomról most bizonyost nem tudhatánk.*[44] A 19. század második felében már romjai is alig látszottak, napjainkra teljesen eltűnt. 1990-ben Adrian Andrei Rusu tárta fel a templom alapfalait és bizonyította be annak középkori eredetét.[45]

Klopotiva is azon Hátszeg vidéki eklézsiák közé tartozik, amelyet a 18. század elején már meglátogatott a vizitációs bizottság. 1719-ből származik az első feljegyzésünk, mely szerint akkor Ikafalvi Márton, későbbi hátszegi lelkész szolgált a gyülekezetben, aki az egyházlátogatás során arról panaszkodott, hogy zsellérházban kell laknia, a gyülekezet pedig megígérte, hogy lelkészi lakást épít.[46] 1724-ben Keresztúri Pál idevaló prédikátor *invadáltatása* [megtámadása] *iránt instált* a Főkonzisztóriumnál.[47] A lelkész levele sajnos nem maradt ránk, ezért a zaklatás jellegéről semmit sem tudunk (nem kizárt, hogy a románságnak az unitus egyházba való beolvasztása volt a konfliktus gyökere). 1759 februárjában Petru Pavel Aron püspök már említett vizitációját Klopotiván kezdte. A vizitáció első napját követő éjszakán ugyanúgy járt el, mint Galacon, csakhogy itt teljességgel eltávolította a szószéket és az ülőszékeket, a templomot és annak tornyát pedig lelakatoltatta. Az erőszakos templomfoglalás ellen tiltakozó, császári udvarhoz küldött iratokból tudjuk meg, hogy *de saeculo superiori 1600 a nemességnek nagyobb része reformálódván*, közösen használták a templomot a *graeci rituson lévőkkel.* A 18. század elején id. Pogány János kibővíttette a templomot, tornyot építtetett hozzá és harangot öntetett. A templomukhoz ragaszkodó reformátusok szükségesnek tartották megjegyezni, hogy *szép unioban élvén a reformatusok a graeci rituson lévőkkel, az isteni szolgálat sine ullo impedimento sub plurimis episcopis ad modernum usque motum* [minden akadály nélkül a legtöbb püspök idejében egészen a legutóbbi megmozdulásig] *celebráltatott.*[48] A császárnő rendeletét valószínűleg itt is végrehajtották, hiszen az 1764-es vizitáció az egyházközség iratainak lajstromába felvette *a templom kijárásáról való instrumentumot* [oklevelet] is.[49] 1771-re a gyülekezet már saját templomot épített,[50] melyet 1772-re be is rendeztek,[51] a templom tornyába pedig átvitték azt a harangot,

[41] FőkonzLvt. 25/1759. 1–2.
[42] HuZaL-Jkv. I/3. 161.
[43] Uo. I/4. 57.
[44] Uo. I/5. 181/a.
[45] Adrian Andrei Rusu: *Ctitori şi biserici în Ţara Haţegului până la 1700.* Editura Muzeului Sătmărean. (A továbbiakban: Rusu) Satu Mare 1997. 206.
[46] HuZaL-Jkv. I/2. 147.
[47] FőkonzLvt. Exp. prot. 257.
[48] Uo. 2/1759. C. 1–2.
[49] A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában B/4. Iratok 1715–1954. (A továbbiakban HuZaL-Iratok) 3. sz. 3.
[50] HuZaL-Jkv. I/3. 16–17.

amit id. Pogány János 1716-ban öntetett.[52] A templomot 1802-ben az ott állomásozó határőrkatonák raktárként használták, viszont a vizitáció határozott közbelépésére újra istentiszteleti hajlék lett.[53]

Felsőszálláspatak azon Hátszeg vidéki gyülekezetek közé tartozik, amelyek létezéséről 18. század eleji forrásaink alig mondanak valamit. A már említett, román papoknak adott assecuratio három idevaló papot említ (Popa Pétert, Popa Czikult és Popa Andrást), akik a református egyház joghatósága alá adták magukat.[54] Hátszegi káplánságát követően pedig Bajesdi Popa Farkas József is szolgált itt,[55] így minden valószínűség szerint számolhatunk román reformátussággal. A falunak a 18. század közepén két temploma is volt: az egyiket *a graeci rituson levő egyházi nemesség* bírta, a másikat pedig a református földbirtokosok *ex fundamento* [alapjaiból] *építették és ruinait azoknak successorai procurálták* [utódai javították], és közösen használták az unitus *parasztokkal*. Aron püspök 1759 februárjában ide is eljött vizitálni, és a közösen használt templomban elmondott tanításában a *botránkoztató haereticus* [eretnek] *jelek* eltávolítására buzdította kíséretét, akik ki is vitték a református lelkész székét. Időközben megérkeztek a református földbirtokosok és emlékeztették a püspököt a templom tulajdonjogára, így nem történt további atrocitás.[56] Mária Terézianak a templomok kettéosztására vonatkozó rendeletét valószínűleg itt is végre akarták hajtani, másként nem akart volna a gyülekezet 1765-ben templomot építeni. Ekkor a vizitáció a *régi Keresztesi templom* restaurálását ajánlotta.[57] Sok fejtörést okozott a templom lokalizálása, hiszen sokáig egy Keresztes nevű (elpusztult) falurész templomára gyanakodtunk. A kérdést Rusu oldotta meg, amikor bebizonyította, hogy a közösen használt templomot eredetileg a Sărăcin–Szerecsen család építtette, a 18. század elején pedig a Keresztesi család tulajdonába került át, bár a Marák is sokáig jogot formáltak rá. A templom történetére vonatkozóan értékes adatokkal szolgál az a prédikációs kötet, amelybe Mara Gergely 1693-tól kezdve bejegyezte életének fontosabb eseményeit (Sárpataki N. Mihály: *Noé bárkája,* 1681. Kolozsvár, RMK I. 1264). A bejegyzésekből tudjuk meg, hogy édesapját 1712 előtt a felsőszállláspataki templomban helyezték örök nyugalomra, ő pedig 1712-ben Mariska leányát, 1717-ben pedig édesanyját, Mara Dánielné Buda Máriát temettette ugyanide. Buda Mária temetkezési helyét így pontosította: *Temetettem el az édesanyám testét a felsőszállás-pataki templomban az oltárban.*[58] A bejegyzésekből az alábbiakra következtethetünk: 1. Mara Gergely a magyart tartotta anyanyelvének. 2. Református volt, hiszen az említett *református* prédikációs kötetet – a bejegyzések tanúsága szerint – még havasalföldi menekülésekor is magával vitte. 3. A Mara családnak Felsőszállláspatak „nemesi templomában" bizonyos előjoga volt, másként nem temethette volna édesanyját a szentélybe.[59] A vizitáció tehát a közösen használt templom megújítását szorgalmazta, de nem tudni, hogy ez megtörtént-e. Csak annyit sikerült kideríteni, hogy 1769-ben a Főkonzisztórium felszólította *a hideg possessorokat, kik*

[51] HuZaL-Jkv. I/3. 35.

[52] Uo. I/5. 225. A harang felirata így hangzik: *IN GLORIA DEI: ET VSV ECCE: KLOPOTIVAN. A. 1716., VENITE AVDITE VERBVM IEHOVAE.*

[53] Uo. I/5. 537.

[54] Uo. I/1. 252.

[55] Uo. I/1. 9.

[56] FőkonzLvt. 2/1759 C. 2–3.

[57] HuZaL-Iratok 6. sz. 11.

[58] Sárpataki N. Mihály: *Noé Bárkája, az az: az Atya, Fiú és Szent Lélek egy örökké való Istennek üdvességes ismèreti ... melynek épittője.* Kolozsváratt 1681. Veresegyházi Mihály. Példány a Kolozsvári (Református Kollégium könyvtárában (ma a Kolozsvári Akadémiai Könyvtárban) RMK R 605, Hátvédlap 2 r., 3.r.

[59] Rusu 296.

a templom építtésiben olly restesek, hogy minél hamarabb kezdjék el azt, *nehogy az adott szabadságot* [felújítási engedélyt] *elveszessék.*[60] Egyértelmű, hogy itt már nem javításról, hanem templomépítésről volt szó. (Rusu szerint a Mara család 1710 után elpusztult udvarházának egy részét alakították át templommá,[61] de ezt levéltári dokumentumokkal mind ez idáig nem sikerült igazolni.) A felszólításnak volt foganatja, mert ugyanazon év júniusában Mara Miklós arról számolt be, hogy a munkálatok elkezdődtek,[62] az 1773-as vizitáció pedig ezek folytatását szorgalmazta,[63] de 1777-ig a templomépítés mégis abbamaradt.[64] Ekkor viszont újra nekiláttak az építkezésnek, 1781-ben viszont megint abbahagyták, és 1783-ig nem mozdítottak semmit ez ügyben.[65] Az 1796-os vizitáció iratai *romlófélben* levő templomról tudósítanak,[66] és az 1799-es vizitáció már *desolata,* azaz elnéptelenedett eklézsiaként emlegette Felsőszálláspatakot.[67] Bár a következő évek egyházlátogatásai megpróbálták anyagilag talpra állítani (szorgalmazták kisebb költséggel járó tanítói állás létesítését is), a kísérlet nem sikerült. A felsőszálláspataki eklézsia szó szerint belehalt a templomépítésbe.

Az ötödik település, ahol bizonyíthatóan közösen használták a templomot, Fehérvíz. Az egyházközség az 1778. június 28-án Küküllővárott tartott Generális Zsinat elé terjesztette kérését, *minthogy eddig az oláhokkal egy templomba jártanak, most pedig azoktól sokképpen mortificáltatnak* [zaklatásnak vannak kitéve], *hogy vagy mostani templomok különösön nékiek engedtessék, vagy pedig, hogy mást építhessenek, munkálódja ki a Generalis Szent Synodus.*[68] Az 1782-es vizitációnak pedig a közös templomhasználat *kedvetlen és hellytelen következéseivel* kellett számolnia, de örömmel vették tudomásul, hogy az eklézsia engedélyt kapott saját temploma építésére.[69] Az 1783-ra felépített templomot az 1788. évi török betörés rongálta meg, de a gyülekezetnek volt ereje újjáépíteni azt.[70] Sajnálatos módon, a békétlenkedésen kívül, Fehérvízen sem tudunk meg többet a közös templomhasználat részleteiről.

Bár nincsenek konkrét adataink, mégis feltételezzük, hogy Kolcvár (Malomvíz), Sztrigyszentgyörgy és Zeykfalva templomait is közösen használhatták a reformátusok és a görögkeletiek, és azok csak a magyar eklézsiák elnéptelenedése után mentek át az ortodox gyülekezetek tulajdonába.

Istentiszteletek, egyházi hagyományok viszonya, „vallási szinkretizmus"

A közös templomhasználat mellett szólnunk kell a közös haranghasználatról is. Kristyoron, ahol a református és román templomok egymás szomszédságában vannak, és a görögkeleti parókia még 1800-ban is a református egyházközség zsellértelkén állt,[71] a református tulajdonban lévő harang az *oláh eklézsia tornyába vagyon feltéve* [...] *s itt harangoztat vélle ez az eklézsia maga számára* – áll az 1796-os vizitáció feljegyzései között.[72] Ha-

[60] FőkonzLvt. Sess. prot. III. 723.
[61] Rusu 292.
[62] FőkonzLvt. 133/1769. 3.
[63] HuZaL-Jkv. I/3. 93.
[64] Uo. I/3. 194.
[65] Uo. I/4. 99.
[66] Uo. I/5. 215.
[67] Uo. I/5. 398.
[68] *Erdélyi református zsinatok iratai. III. 1771–1789.* Sajtó alá rendezte Buzogány Dezső, Dáné Veronka, Kolumbán Vilmos József, Sipos Gábor. Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok 1/4. [A továbbiakban: ERZSI] Kolozsvár 2002. 110–111.
[69] HuZaL-Jkv. I/4. 6–7.
[70] Uo. I/5. 209–210.
[71] Uo. I/5. 471.
[72] Uo. I/5. 91.

sonló helyzettel találkozunk Marossolymoson is, ahol a református templom mellé épített harangláb harangját 1796-ban *használlyák az oláhok is a régi szokás szerint.*[73] Hosdáton, román halott felett, ugyancsak megkondították a református templom harangját, fizetés ellenében: 1790-ben a harangozás díját 24 dénárról 34-re emelték fel.[74] Ugyanígy jártak el Nagyrápolton is, ahol az 1791-es vizitáció megerősítette, hogy *más helységek szokása szerint megengedtetik azért az harangozás hírtétellel és pénzért* más vallásúak felett is.[75]

A harangozás szabályozása végett a vizitáció mindig figyelt a románok istentiszteleti időpontjára is, pl. szigorúan meghagyta a rendszertelenül harangoztató Borosnyai Lukáts Mihály klopotivai lelkipásztornak, hogy a halottak feletti harangoztatás dolgában *az oláh pappal cointelligenter* [egyetértőleg] *kell lenni.*[76] Ribicén 1800-ban a gyülekezet tagjai így számoltak be a harangozás rendjéről: *ezen ekklézsiában eleitől fogva az volt a szokás, hogy mikor az oláhok kijőnek a templomból, a magyaroknak akkor harangozzanak.*[77] Az 1802-ben tartott vizitáción meg is indokolták ezt a rendet, mondván, *hogy templomokból kijővén cselédeik, azok otthon házoknál maradhassanak.*[78] A vizitáció mind a két alkalommal törvényerőre emelte a szokást.

A felekezeti együttélés hatással volt mindkét félre. Az 1694-es alpestesi vizitáción Alibás Péter helyi egyháztagról panaszolta a lelkész, hogy *oláhok bolondságiban, szarvashordozásban elegyéti magát.*[79] Csáki Miklós sokat idézett, 1716. március 11-i pere során előkerült az úrvacsora félreértelmezése is. A lelkészt azzal vádolták, hogy nem szolgáltatta ki a sákrámentumot, aki azzal védekezett, hogy a vegyes házasságban élő asszony számára *a communioval* [úrvacsorával] *való élés nem halálra való készítés, hanem az ő szokások szerint babonaűzés.*[80] A Zaránd vidéki gyülekezetekben a keresztség körül merültek fel problémák. Az 1775-ös körösbányai vizitáción Csomós István jelentette, hogy *a kisdedet oláhné vagy más gyenge személy tartja keresztvíz alá.*[81] 1800-ban pedig már konkrétan is szólnak arról, hogy a lelkész Budai Péter gyermekét azért nem akarta megkeresztelni, mert ez *olá valláson levő tudatlan keresztanyát vitt*, és arra kérte, hogy református asszonyt hívjon.[82]

A 17–18. század fordulóján a Hunyadi Egyházmegye életében feltűnik egy igen érdekes világi személy, Békési (Pap) Imre vajdahunyadi prókátor. Talán ő a korabeli jegyzőkönyvekben leggyakrabban emlegetett világi személy, Békési Ferenc hátszegi lelkész édes testvére és az illető évtizedek legtöbbet foglalkoztatott „válóperes ügyvédje". A parciális zsinatokon azonban nemcsak védőügyvédként jelent meg, hanem három peren vádlottként is. Ezek közül azon két üggyel foglalkozunk, amely témánkat érinti.

Az 1696. január 10-i vajdahunyadi vizitáción Jenei Sámuel panaszkodott arról, hogy Békési Imre a reformátusokat *in publico loco loco* [nyilvános helyen] *korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra* [istentiszteletre], *mellyben igen nagy gonosz vagyon.* A vizitáció elítélte az ügyvéd tettét és küldöttséget menesztett hozzá, hogy figyelmeztessék az egyházi személyeknek kijáró tiszteletre.[83] Ugyanezen évben a parciális zsinat újratárgyalta az ügyet és Jenei Sámuel tiltakozása ellenére kimondta,

[73] HuZaL-Jkv. I/5. 15.
[74] Uo. I/4. 109.
[75] Uo. I/4. 195.
[76] Uo. I/3. 227.
[77] Uo. I/5. 488.
[78] Uo. I/5. 626.
[79] Uo. I/1. 129.
[80] Uo. I/2. 80.
[81] Uo. I/3. 134.
[82] Uo. I/5. 489.
[83] Uo. I/1. 166.

hogy Békési Imre nem rossz szándékkal, hanem *magok állhatatlanságoknak probálására mondotta, hogy csak az oláh templomban kellene menni az hunyadi reformatusoknak.* Ennek ellenére újból megdorgálták az ügyvédet és figyelmeztették vallása, illetve lelkipásztora iránti kötelességeire.[84]

Az áttérítési szándékról szóló vádat akár sutba is dobhatnánk és alaptalannak nevezhetnénk, ha a békétlen Békésit a parciális zsinat nem citálta volna újból a vádlottak padjára, ezúttal 1716. március 11-én, Keresztúri B. Péter vajdahunyadi lelkész és esperes vádirata alapján. Keresztúri azzal vádolta az ügyvédet, hogy nevezett év januárjában titkos gyűlést hívott össze, amelyben az esperesnek a gyülekezetből való eltávolításáról tanácskoztak, és egy lelkipásztort meg is hívtak a vajdahunyadi papságra. Keresztúri vádiratában azt is elmondta, hogy a titkos gyűlés résztvevői közül *már akkor némelyek nem voltanak ecclesianak tagjai, hanem nyilvánvaló és ad valachicum relapsus apostatak* [románsághoz visszatért hitehagyottak]. A parciális zsinat végül eklézsiakövetésre ítélte Békésit és eltiltotta az ügyvédi szolgálattól.[85]

Ha a két ügyet felekezeti szempontból vizsgáljuk, érdekes összefüggésre figyelünk fel. 1696-ban (éppen az unitus egyház megalapításának előkészítésekor) Békési a református gyülekezet néhány tagját vagy az *oláh templomba* akarta csábítani, vagy éppen gúnyosan mondta, hogy ott volna a helyük, húsz évvel később pedig a *román egyházba visszatért hitehegyottakkal*[86] tanácskozott Keresztúri elmozdítása végett. Tehát a hunyadi eklézsiának is lehettek román ajkú tagjai, akiket az 1690-es évek közepén a puszta létét védelmező görögkeleti egyházközség szippantott vissza. A vajdahunyadi gyülekezet kétnyelvűségére vonatkozó egyértelmű adat mind ez idáig nem került elő; miközben a hátszegi vizitációk folyamatosan számon kérték a román nyelvű prédikálást a helység papjától, addig a vajdahunyadi jegyzőkönyvekben szó sincs semmiféle istentiszteleti kétnyelvűségről.

A dévai görögkeleti gyülekezet sajátos helyzete

1658 után a Lugos és Karánsebes vidékét elpusztító törökök elől több románajkú református menekült Dévára. (Ezen gyülekezetek gondozására rendelte a Bánságba II. Rákóczi György Kézdivásárhelyi Matkó Istvánt.[87]) 1684-ben a megüresedett lelkipásztori állást a dévai gyülekezet Eperjesi Mihály, románul is tudó nagyenyedi prédikátorral kívánta betölteni – ehhez kérték Bornemissza Anna fejedelemasszony beleegyezését.[88] Eperjesi végül nem lett dévai lelkipásztor – távolmaradásának okát nem tudjuk. Azt sem tudjuk, hogy az 1686-tól itt szolgáló Várallyai Dániel és Körtvélyesi Péter beszélték-e a román nyelvet. A dévai református eklézsia kétnyelvűségére a fenti levél az egyetlen fennmaradt bizonyíték.

Érdekes kérdés a dévai *oláh ecclesia* 17. századi alapítása. Az alapítás pontos dátumát nem ismerjük, de az 1713. január 26-án tartott dévai vizitáció idején bemásoltak az egyházmegye 1686 és 1702 között vezetett protocollumába egy iratot, amely arról tájékoztat, hogy *ennek előtte feles esztendőkkel néhai Sóthi János nevű esperest idejében, midőn per certum contractum* [bizonyos szerződés mellett] *az oláhságnak ez hellyben templom erigálni*

---

[84] HuZaL-Jkv. I/1. 182–183.

[85] HuZaL-Jkv. I/2. 83–87.

[86] *Ad valachicum relapsus apostate.*

[87] Konc József: Kézdivásárhelyi Matkó István két levele Teleki Mihályhoz, és rövid életrajzi Vázlata. In: *Protestáns Közlöny.* XVI. évf. 1886. 48. sz. 437.

[88] Szabó Károly: A dévai ev. ref. egyház folyamodása Bornemissza Anna fejedelemasszonyhoz, hogy adja megegyezését oláhul is tudó Eperjesi Mihály enyedi pap meghívásához. In: *Protestáns Közlöny.* XVII. évf. 1887. 10. sz. 89.

[emelni, építeni] *megengedtetett.*[89] Sóti János az 1657–1663-as időszakban irányította az egyházmegyét.[90] A dévai görögkeleti gyülekezetet is a 17. század második felében alapíthatták. A templom építését a fejedelem és városi *reformatus status* bizonyos feltételekhez kötötte, melyeket az említett dokumentum így örökít meg: *Primo: Templom s parochiak körül egyenlőképpen munkálódjanak a reformatusokkal. 2-do. Praedicatornak, mesternek, harangozónak és órásnak úgy fizessenek, mint a mieink. 3-tio. Kereszttel se halotthoz, se másuvá ne járjanak. 4-to. Fa harangot vagy tookát ne tartsanak. 5-to. A mi harangozásunk előtt soha ne harangozzanak. 6-to. A várossal mindenekben cointelligenter* [egyetértésben] *légyenek.*[91] A ránk maradt 1695 körül keletkezett dokumentumban viszont Teofil vladika (1692–1697) *instantiajára és interpositiojára* [kérésére és közbelépésére] az ötödik kitételt törölték és megengedték a görögkeleti gyülekezetnek, hogy *hajnalokban, reggeleken, mikor akarnak, a reformata ecclesianak harangozása előtt harangozhatnak.* Szintén az idézett dokumentum szögezte le, hogy a fenti feltételek bármelyikének megszegőjét *száz vert arannyal* kellett megbüntetni.[92]

Az 1713. január 26-án tartott vizitáción megjelent a dévai *oláh vallású lakosok* igen népes, huszonegy tagú küldöttsége (dokumentumaink nem említik, hogy közülük akár egy is pap lett volna), és *elaprósodott állapottyokra nézve* kérték az előbbi (17. század végén kelt) egyezség érvénytelenítését és új feltételek rögzítését. A szerződést azért tartották érvénytelennek, mert azt a dévai románság többségének tudta nélkül *Naláczi István uram jobbágyi csinálták, s ők annak most melléje nem állanak, mivel vladikájoktól is parancsolattyok és assecuratiojok* [biztosítólevelük] *vagyon.*[93] A feltételek között az alábbi szertartási jellegű megkötések közül egy sem szerepel, ehelyett a román ajkú lakosok arra kötelezték magukat, hogy telkenként évi 72 dénárt fizetnek a református egyházközségnek, és ezen kötelességüknek akkor is eleget tesznek, ha *medio tempore* [időközben] *vallásokat változtatnák is.* Kérték továbbá, hogy Steinwille generális által az *oláh ecclesianak* adományozott telken a papot és az egyházfit (krisznyiket) mentsék fel a vármegyei terhek alól. A református státust képviselő nemesek ráálltak az alkura, de továbbra is fenntartották, hogy az egyezség megszegőit száz arannyal büntessék. A dokumentumot egyetlen román egyházi vezető vagy gyülekezeti tag sem szignálta, református részről pedig Naláczi György egyházmegyei gondnok és Várallyai István esperes írta alá.[94] Feltételezhetően az *elaprósodott állapot* kifejezés arra utal, hogy a dévai románság nagy része az unitus egyházba tagolódott, csupán töredéke maradt a görögkeleti valláson. A vallásváltoztatás kilátásba helyezése pedig az egyesülni nem akaró román egyházközségekre nehezedő nyomást érzékelteti. A liturgikai kötöttségek eltörlése pedig nyilvánvaló jele az államegyházi státusát elvesztett református egyház gyengülésének. A dévai *oláh ecclesia* kapcsán viszont felmerül a kérdés, hogy milyen viszonyban volt az unita eklézsiával és kinek a jurisdictioja alá tartozott, mely kérdésekre a jövendőbeli kutatásoknak kell fényt deríteniük.

---

[89] HuZaL-Jkv. I/1. 20. A dokumentum korát nehéz meghatározni. Az 1713-as év minden bizonnyal csak a bemásolás ideje lehet, hiszen tudjuk, hogy Körtvélyesi György esperessége idején (1686–1702) keletkezett, az aláírók között pedig szerepel Veszprémi István püspök (1691–1713) és Teofil vladika (1692–1697). A dokumentum tehát az 1692–1697-es időszakban, az unitus egyház létrejötte előtt keletkezhetett, amikor a román vladika még gyakorlatilag a református püspök alárendeltje volt.

[90] Uo. I/1. 3.

[91] Uo. I/1. 20.

[92] Uo.

[93] FőkonzLvt. Sess. prot. I. 135.

[94] HuZaL-Jkv. I/1. 21–22.

Vegyes házasságok, házassági jog, vallásváltoztatások

Több nemzetiség együttélésének egyik igen jelentős következménye a vegyes házasság. Vizitációs jegyzőkönyveink eléggé szűkszavúak a házasságjogi kérdésekben, a parciális zsinatokon tárgyalt válóperek jegyzőkönyvei viszont annál bővebben szólnak a magyar–román házasságokról. A 17–18. század fordulóján a családnév még kialakulóban volt, ezért a házastársak neve igen ritkán utal a nemzetiségre, még kevésbé a vallásra (Horváth Kata asszonynak pl. magyar hangzású a neve, de bizonyíthatóan a görögkeleti egyház tagja volt).[95] Éppen ezért csak ott beszélünk vegyes házasságról, ahol forrásaink ezt egyértelművé teszik.

Eddigi tudomásunk szerint a legkorábbi Hunyad megyei protestáns válóper, a mézfalvi Fodor Imre és a rekettyei Morsinay Margit között 1559-ben zajlott le Dávid Ferenc szuperintendens előtt. A per igen szépen rávilágít az egyházmegye nemzetiségi viszonyaira. Az esketŏ lelkész, *Martinus presbyter parochus de Boldogfalva* jelentette, hogy a Rekettyén tartott szertartás alatt *az Margit azzonÿ hwtit bizony en nem hallottam, hanem egÿ nemes ember tolmacholya vala neki olawul.* Az iratok bemutatása előtt Fodor Imre is vallotta, hogy feleségével tolmács segítségével esküdött.[96]

A református egyház soha sem tiltotta a vegyes házasságot. Forrásainkban egyetlen olyan esettel találkozunk csak, hogy lelkipásztort felelősségre vontak a vegyes házasság megkötéséért. 1689 januárjában Musnai Mihály nagyenyedi lelkész (később Marosillyén, Sárdon és Kézdivásárhelyen szolgált) házasságot kötött Boldogfalvi Éva hajadonnal. Az asszony egy ideig szülei házánál maradt,[97] mely idő alatt Bikfalvi Tamás nagybarcsai udvari lelkész Tornyosi György ifjúval is összeeskette (ugyanazon év február 24-én). Bikfalvit március 29-én a parciális zsinat elé idézték, és többek között azzal vádolták, hogy *vallásunkkal ellenkező vallású embereknek kereste inkább kedvét, hogysem mint dicsőséges vallásunknak előmenetelét.*[98] Az ügy folytatódott a Generális Zsinaton is (ettől a parciális Bikfalvi excommunicatioját kérte), de az ügy végkifejletét sajnos nem ismerjük.

Néhány vegyes házasságot felbontó perről is olvasunk a jegyzőkönyvekben. Ezek közül csak az egyikben sejlik válóokként a vallási különbség: a vajdahunyadi Váradi Istókot 1701. november 22-én kelt végzés értelmében azért választották el feleségétől, Sztánfirától, mert az asszony káromolta a református vallást.[99]

Továbbá szólnunk kell még három ilyen jellegű válóperről is. Egyik közülük Popa Dániel marosillyei román esperes (*senior Illyeiensi valachorum*) Mária leányának és a dévai Jánosi Györgynek esete, az 1695. február 8-án tartott parciálison. A válókeresetet nem a bántalmazott és megcsalt asszony, hanem annak édesapja nyújtotta be. A zsinat megtárgyalta az ügyet és kimondta a válást.[100] Két évvel később, 1697. november 6-án Rácz László nyújtott be keresetet felesége, Horváth Kata ellen, aki azzal utasította ezt vissza, hogy nem református és *nativa nobilis* [nemesnek született], tehát a parciális zsinat nem *competens forum* ügye intézésében. A zsinat elfogadta a tiltakozást és kérte a már említett Popa Dániel marosillyei román esperest, hogy *ezen dolgot mentől hamarébb igazítsa és ne halassza.*[101]

---

[95] HuZaL-Jkv. I/1. 194–195.

[96] A Kolozsvári Unitárius Kollégium Könyvtára a Kolozsvári Akadémiai Könyvtárban. Ms U 1017/AI. p. 11–17. Az eredetiről másolta Kriza János 1869-ben, erről készített másolatot Simén Domokos. Az adatért Sipos Gábornak mondunk köszönetet.

[97] HuZaL-Jkv. I/1. 58.

[98] Uo. 55.

[99] Uo. 248.

[100] Uo. 154–155.

[101] Uo. 194–195.

Az intézkedésben országos törvények rendelkezését látjuk visszaköszönni, amelyek a nemes embernek kiváltságot biztosítottak válóper esetén: csak a felekezete szerinti házassági törvényszéken lehetett perbe idézni.[102] A jobbágyokra viszont ez a törvény nem vonatkozott. A rákosdi Budi Bálint 1714-ben nyújtott be válókeresetet felesége, Számfira (másutt Számfilla, valószínűleg Zamfira) ellen,[103] akiről egy későbbi feljegyzésből tudjuk, hogy *nem vallásunkon való, hanem religionis graeci ritus.*[104] A parciális pedig minden további nélkül tárgyalta a keresetet, de nem talált egyetlen megalapozott válóokot sem, így nem mondta ki a válást.[105]

Évtizedekkel később a rákosdi Radik József arra kérte az egyházi hatóságot, bírja rá hűtlen feleségét, Para Krisztinát, hogy térjen vissza hozzá. Az asszony időközben *görög unita vallásra* tért át, ezért a vizitáció a kérdésben nem dönthetett, és csak annyit tanácsolhatott, hogy *azon valláson lévő tiszteletes esperestől váltson pecsétet* és őt kérje kérése közvetítésére.[106]

Két olyan vegyes házasságról is olvasunk jegyzőkönyveinkben, amelyeket az egyházi hatóság helytelenített, de nem a vallási különbözőség, hanem az egyik házastárs erkölcstelen élete miatt. Az 1765. évi nagyrápolti vizitáció Csuka Zsuzsánna özvegyasszonyt eklézsiakövetésre ítélte, mert titokban férjhez ment *valami idevaló olá emberhez, melly szerént mind gyülekezetünktől, mind Istenünk házától önként elvonta magát.*[107] Kazai József hátszegi egyházfit azért intették meg, mert *görög valláson lévő felesége* állapotosan ment hozzá férjhez, ő pedig nem követett eklézsiát, jóllehet azt megelőzően együtt élt az asszonnyal: ezért sem sákrámentumokkal nem élhetett, sem az úrasztali edényekhez nem nyúlhatott hozzá. Az eset érdekessége az, hogy a megesett asszony is eklézsiát követett a maga gyülekezetében.[108]

A vegyes házasságban élők könnyebben változtatták hitüket és tértek át egyik egyházból a másikba. A település felekezeti és etnikai számarányából eredő erőviszonytól függött, hogy a református fél elhagyta-e vallását, vagy neki sikerült házastársát áttérítenie a saját hitére. Az 1686-as algyógyi vizitáción megjelent Balog Ilona hajadon és a Szakács Péterrel, Naláczi István jobbágyával kötött jegyességét akarta felbontani. A válóokok között olvassuk, hogy a legény *2. Vallásunkra valónak tettette magát, noha oláh.* [...] *4. Referállyák* [előadják, jelentik], *hogy a legény csak máris vallást változtatásával fenyegeti.*[109] Dévai Bíró Mihály Vásárhelyi Kőműves Kata ellen benyújtott keresetének 1688. június 30-i tárgyalásakor az alperes azzal vádolta a férjet, hogy *gondott nem viselt feleségéről és vallásának elhagyására kénszerítette; azonban kötötte magát, hogy vallásunkra áll, de nem praestálta* [teljesítette].[110] A védekezést nehezen lehet értelmezni: elképzelhető, hogy az asszony volt református, akinek férje megígérte, hogy áttér, de ezt mégsem tette meg, sőt feleségét akarta a maga vallására téríteni.

Cserna Mária tóti román hajadonnak, aki egy időben két lozsádi református legény jegyese is volt, a parciális zsinat engedélyezte az egyik legénnyel való házasságát, *illy reménséggel, hogy olá vallását elhadgya, és a Jesus Christus tudományát acceptálla* [!].[111]

További érdekesség, hogy az ittas állapotban lévő Krakkai Pált Pap Annók, más vallású hajadonnal, a férj állítása szerint, *nem is igaz papi hivatalban való pappal, hanem bitang*

---

[102] Approbatae Constitutiones Pars 3., Tit. 6. Art. 1: *A nemes ember csak coram suo competente judice tartozzék törvényt állani és nem másutt.*
[103] HuZaL-Jkv. I/2. 61.
[104] Uo. I/2. 138.
[105] Uo. I/2. 91–92.
[106] Uo. I/3. 317.
[107] HuZaL-Iratok 6. sz. 9.
[108] HuZaL-Jkv. I/3. 229–230.
[109] Uo. I/1. 36.
[110] Uo. I/1. 49.
[111] Uo. I/1. 94–95.

rácz pappal adatták össze.[112] 1692. július 9-én a parciális zsinat elfogadta Krakkai válókeresetét, az esketőről pedig úgy vélekedett, hogy n*em pappal, hanem labonccal eskettette meg magát, azért házassága nem házasság, hanem scortatio* [paráznaság] *volt.* A zsinat végül érvénytelenítette a frigyet.[113]

Csolnakosi Farkast 1713-ban bigámiával vádolták, hiszen feleségét, Belényesi Zsófiát elhagyta, *feleségre más feleséget is vett, amelly feleségével is öszve való kelését oláh pappal vitette végbe.* A parciális zsinat Belényesi Zsófiát hűtlen férjétől elválasztotta, a férfit pedig világi törvényszék elé idéztette.[114] 1714-ben a borbátvízi Sebessi Miklóst és a hosdáti Antalfi Mátyást Solymosi Nagy Mihály esperes idézte perbe, mert *az hazának s reformata vallásunknak törvénye ellen copulatioját feleségével, külső s más valláson lévő oláh pappal vitette végbe.* Sebessi Miklós nem jelent meg a parciálison, Antalfi Mátyás pedig azzal mentette magát, hogy akarata ellenére hívták *az copulatiora az oláh papot.* A zsinat *éretlen elméjére* való tekintettel elengedte Antalfi jogos büntetését, az úrvacsorától való eltiltást.[115] Az 1774-ben Bácsiban tartott vizitáció azért ítélte eklézsiakövetésre Gáspár Mihályt, mert *gyanúban lévő személlyel oláh pappal eskettette meg magát az ekklézsiának nagy megbotránkoztatására, kivált azért is, hogy tudva parázna asszonyi állatot vett el, s azzal egyesült.*[116]

A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye papsága és a helyi unitus klérus a 18. század közepén házassági jogi kérdés miatt került ellentétbe. Herepei István, az egyházmegye jegyzője 1757-ben beadványt intézett a Főkonzisztóriumhoz, melyben panaszolja, hogy *az oláh pópák az olyan házasulandó személlyeket, akiknek edgyike reformata, másik graeci ritus religion levő, mindkettőt egyenlőképpen megesketik, holott a reformata religion lévőket az eddig való szokás szerint azon religion levő papoknak kellene megesketni.*[117] A Főkonzisztórium küldöttei, iktári Bethlen Domokos és cegei Vass Ádám személyesen keresték meg Petru Pavel Aron unitus püspököt, aki nem foglalt állást a kérdésben, hanem először tájékozódni kívánt az ügy részleteiről.[118] Így született meg az egyházmegye papságának memoriálisa, amelyben konkrétan megnevezték Somlyai László dévai és Detsi István vajdahunyadi nemeseket, akiket unitus feleségükkel unitus pap esketett össze.[119] A memoriálist Petru Pavel Aron 1758. január 4-én Balázsfalván kelt levelében elutasította, mondván, hogy a megnevezett férfiak a házasság megkötése előtt *katolikus hitre és vallásra tértek*, így tulajdonképpen saját papjuk előtt tettek esküt.[120]

Közös ingatlanhasználat

A templomok és harangok közös használatán túl, egyazon település református és görögkeleti eklézsiái számos más ingatlanon, illetve jövedelmen osztoztak.

Tudunk olyan körösbányai *közházról*, amelynek tulajdonjoga egyenlő módon illette meg a református és a görögkeleti egyházközséget.[121] Már szóltunk a demsusi parókia telkének két egyházközség közötti arányos felosztásáról. A frissen alakult bácsi református gyülekezetnek tett adományok során a patrónusok gondosan vigyáztak arra, hogy ne adjanak kevesebb földet, mint amennyit a *graeci ritus parochus* is használt.[122] Ugyancsak bá-

[112] HuZaL-Jkv. I/1. 112
[113] Uo. I/1. 114.
[114] Uo. I/2. 36–38.
[115] Uo. I/2. 51.
[116] Uo. I/3. 105.
[117] FőkonzLvt. Sess. prot. III. 237. 31/1757.
[118] Uo. Sess. prot. III. 242. 36/1757.
[119] Uo. 4/1758. B. 1.
[120] Uo. 4/1758. A.
[121] HuZaL-Jkv. I/4. 161–162.
[122] Bácsi Református Egyházközség levéltára. R. 3. verso.

csiban a két egyházközség közösen is művelt egy földarabot, amelyet – az 1796-os vizitáción elhangzott panasz szerint – *az oláhok potentiose* [erőszakosan] *elfoglaltak a magok ecclesiajok részére.*[123] 1801-ben a Körösbánya városa adományozott egy rétet *közönségesen, megmásolhatatlanul a reformata és disunita ekklézsiának egyenlő quantitasban.*[124] A két felekezet több településen is rendelkezett szomszédos földterülettel (Hátszeg,[125] Kristyor,[126] Marossolymos,[127] Nagyrápolt,[128] Vajdahunyad[129] stb.). Feltételezhető, hogy e földeket kezdetben közösen használták, és csak később osztották ketté azokat.

A közösen használt vagy egyenlő arányban elosztott beneficiumok közül meg kell említenünk a körösbányai kocsma árendáját,[130] Kalugeritza Éva 100 forintra rúgó borbátvízi adományát,[131] a tustyai legeltetések után járó bért,[132] és a nagyrápolti vásárvámot.[133]

Szólnunk kell továbbá az iskolák közös használatáról. Legtöbb településen a református iskola volt az egyetlen tanintézmény, ezért itt tanultak a sok helyen többségben lévő románok gyermekei is. 1790-ben a körösbányai eklézsia, a már említett, közösen használt épületben szerette volna berendezni iskoláját. A kérdéssel foglalkozó vizitáció megszabta, hogy a mesternek *kötelessége lészen ezután az olá gyermekeket is tanítani.*[134] Az iskola építésének ügye viszont elhúzódott, a kiszemelt épület nem bizonyult alkalmasnak, így 1802-ben a vizitáción újra előkerült a kérdés, amikor *az oláhok is ígérték, hogy az oskolaháznak építésében segíttséggel lésznek.*[135] Tudunk továbbá arról, hogy a dévai és a nagyrápolti református iskolába is jártak román gyermekek.[136]

Fegyveres konfliktusok

A többnyire békés együttélést időnként etnikai színezetű zavargások háborgatták, Nagyrápolton pl. 1692-ben a vizitációt hasonló konfliktus miatt meg sem tartották. Erről így tudósít a jegyzőkönyv: *Az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották. Kihez képest admoneáltatnak intra quindenam* [intetnek, hogy tizenöt napon belül] *velünk conveniállyanak* [egyezzenek meg], *secus* [ellenkező esetben] *tuttokra légyen, ispánt hozunk réájok és articulariter megbüntettettyük.*[137] Sajnos nem tudjuk, hogy mi állt konkrétan a dúlás hátterében, az ügy további fejleményeit megvilágító feljegyzés nem maradt ránk. Elképzelhető, hogy a 17. század végétől egyre inkább teret veszítő református egyház ellen szervezett megfélemlítő akcióval állunk szemben, amely a hatalom szemhunyásával történt; párhuzamos esetként álljon itt az, hogy egy évszázaddal később a császári udvar hallgatólagos beleegyezésével robbant ki a Hóra-féle zendülés is. A román történetírás hajlamos e felkelést a társadalmi felszabadító mozgalmak közé sorolni, figyelmen kívül hagyva annak etnikai vonzatait. Forrásaink viszont sorozatosan úgy írnak

[123] HuZaL-Jkv. I/5. 161.
[124] Uo. I/5. 518.
[125] Uo. I/5. 280.
[126] Uo. I/3. 61.
[127] Uo. I/5. 9.
[128] Uo. I/5. 104.
[129] Uo. I/5. 342.
[130] Uo. I/5. 59.
[131] Uo. I/5. 545.
[132] Uo. I/3. 267.
[133] Uo. I/5. 455., 708.
[134] Uo. I/4. 162.
[135] Uo. I/5. 519., 98.
[136] Uo. I/4. 258.
[137] Uo. I/1. 102.

róla, mint *oláhok zenebonája, oláhok által esett romlás, oláh tumultuatio, oláh rebellio, olá revolutio, oláh tolvajkodás*[138] stb.

Benkő József beszél néhány nemesi udvarház, köztük a klopotivai Pogány-udvar 1775. július 28-án történt kirablásáról és Pogány János meggyilkolásáról. Kiderült, hogy az elkövetők havasalföldi románok voltak, akiket Bukarestben kivégeztek.[139] A rablásról az egyházi források is beszámolnak, hiszen Pogány János abban az időben a klopotivai református gyülekezet gondnoka volt, aki a saját házában őrizte az egyházközség kegytárgyait, tehát házából ezek egy részét is elrabolták.[140] A nyilvános kivégzésen részt vevő Bakosnyitza Lászlónak az elrabolt kegytárgyak közül sikerült visszaszereznie egy úrasztali ezüsttányért.[141]

Román papok nevei

Forrásainkban előfordul néhány környékbeli román pap neve is, akiknek neveit itt abban a reményben közöljük le, hogy talán a görögkeleti egyház történetének kutatói hasznát veszik. A jegyzőkönyvek rengeteg Popa családnevet említenek, különböző kontextusban. A 18. század első évtizedeiben, a családnevek kialakulásának korában általában román papok viselték ezt a nevet, viszont leszármazottaikat is ezen a néven tartották számon, függetlenül attól, hogy viseltek-e papi hivatalt, vagy sem. Éppen ezért a családnévből nem vontunk le foglalkozásra vonatkozó következtetéseket. Ha valakiről nem tudjuk pontosan, hogy papi hivatalt viselt volna, azt nem említjük a papok sorában. (Itt hívjuk fel a figyelmet a névmutatóban szereplő Popa családnévre is.)

Forrásaink kétszer is említik Popa Dániel, marosillyei esperest (1695, 1697).[142] Az 1700-as biztosítólevélben szerepelnek a református egyházzal egyesült Hátszeg vidéki román papok nevei is: Farkas József és Popa János bajesdi, Popa János borbátvízi, Popa Stefán párosi, Popa Péter macesdi, Popa Péter fehérvízi, Popa György szacsali, Popa Miklós alsószálláspataki, Popa Péter, Popa Czikul és Popa András felsőszálláspataki, Popa György, Popa János, előbbinek a fia, mindketten hátszegi, Popa János bári, ennek fia, illetve id. Popa János váraljai és Czirka János batizházi papok voltak.[143] Hátszeg környékén még csak egyetlen román papot ismerünk Farkas néven, aki 1792 és 1796 között Bajesden szolgált.[144]

A Sztrigy és Egregy völgyéből tudunk az 1802-ben Zeykfalván szolgáló, hatvan esztendő körüli Popa Szimionról,[145] és az 1796-ban Vajdahunyadon paposkodó Popa Nyikulájról.[146]

A Zaránd vidékén szolgáló román papok közül meg kell említenünk a kecskedágai unitus Popa Togyért,[147] a cebei görögkeleti esperest, Popa Juont, aki 1796-ban 5 forint 40 dénárt adományozott templomépítés céljára a körösbányai református eklézsiának.[148] Kristyoron Popa Danila 1800-ban az egyházközség telkén lakott, amiért zselléri szolgálatot kellett végeznie.[149] Tudunk még egy, ugyanebben az időszakban Vákán működő Popa Danyiláról is.[150]

---

[138] HuZaL-Jkv. I/4. 158.,163., 262.; I/5. 48., 184., 193.
[139] Benkő 454–455.
[140] HuZaL-Jkv. I/3. 165.
[141] Uo. I/3. 193.
[142] Uo. I/1. 155., 195.
[143] Uo. I/1. 252.
[144] Uo. I/5. 270.
[145] Uo. I/5. 559.
[146] Uo. I/5. 342.
[147] Uo. I/5. 448.
[148] Uo. I/5. 60.
[149] Uo. I/5. 471.
[150] Uo. I/5. 643.

Kapcsolat a római katolikusokkal

Ingatlan és ingó javak körüli viták

E témakörben a templomfoglalásokat kell megemlítenünk, amely gyakorlat az erőszakos rekatolizáció miatt a 18. században egyre több tájegységre kiterjedt. Körösbánya református templomát a Rákóczi-szabadságharc leverése után az osztrák hadsereg *fortalitziumnak occupálta* [erődítménynek elfoglalta], majd bolgár ferences szerzeteseket ültetett bele.[151] A marosillyei istenházát pedig 1749. január 5-én fegyveres székelyek a marosillyei és a branyicskai páter vezetésével foglalták el.[152] 1768-ban pedig az elnéptelenedés határán levő hátszegi gyülekezet tartott attól, hogy templomát a helybeli ferencesek elfoglalják.[153]

1750 körül a vajdahunyadi vár Summer nevű intézője a *tiszteletes pater franciscanusoknak adta* a vajdahunyadi határ, addig a református egyházat illető gabona- és bor-quartáját.[154] 1759-ben ugyanott a református iskolának járó *fabéli vámot* foglalta el a római eklézsia.[155] Szintén a század közepén fosztották meg quarta-jövedelmétől a hátszegi eklézsiát is,[156]de sok bonyodalom és viszálykodás volt a kristyori eklézsia jövedelmei körül is. A bányászoktól beszedett *lignatiós* [erdőlési] díj a református eklézsiának járt, viszont a katolikus birtokosok azt sorozatosan visszatartották, amiért az 1792-es vizitáció emlékeztette és figyelmeztette őket kötelességükre.[157] 1797-ben Kristsori Károly római katolikus földbirtokos erővel foglalta le a falu határában való legeltetésért járó díj egy részét (egy bárányt), noha az a református gyülekezetet illette volna meg.[158] A kristyori *pápista lakosok* az 1796-os vizitáción szóban,[159] 1797-ben pedig írásban kérték, hogy a két felekezet egyenlő arányban osztozzon meg a határ minden jövedelmén (*bányák, stompok, pascuatio stb. taxaja*), amely eddig a református gyülekezeté volt. Mindkét vizitáció országgyűlési határozatra hivatkozva utasította el a kérést, mondván, hogy a határbeli jövedelem adomány, az ilyent pedig *ad mentem fundatorum* [az alapító szándéka szerint] kell felhasználni.[160] A dolog végül világi törvényszék elé került,[161] és a református gyülekezetnek 1807-ben le kellett mondania a határ jövedelmének egyharmadáról.[162] Hasonló kérés hangzott el 1783-ban a ribicei birtokosok részéről a falu határának a brádi egyházközség által birtokolt legeltetési joga ügyében.[163] A kérdést a brádi vizitációhoz utalták, de az már nem tárgyalta, [164] és a későbbiekben sem hallunk semmit róla.

Kapcsolat a ferencesekkel

Amint már említettük, a Hunyad megyei katolikus plébániák mindegyike ferences plébánia volt, így a római egyházzal való kapcsolat gyakorlatilag a rend helyi elöljáróival való viszonyt jelentette. Hátszegen a református parókia szomszédos volt a rendházzal. 1768-

[151] FőkonzLvt. 62/1772/D. 8.
[152] Uo. 5/1749.
[153] Uo. 74/1768.
[154] Uo. 89/1766/B.
[155] HuZaL-Jkv. I/5. 330.
[156] FőkonzLvt. 89/1766/D.
[157] HuZaL-Jkv. I/4. 224.
[158] Uo. I/5. 299–300.
[159] Uo. I/5. 83–84.
[160] Uo. I/5. 298.
[161] Uo. I/3. 646–647.
[162] Uo. I/5. 898.
[163] Uo. I/4. 79.
[164] Uo. I/4. 85.

ban Barcsai Ferenc egyházmegyei gondnok attól tartott, hogy a városba visszatelepedett ferencesek *templomunkot el akarnák venni*. 1776-ban a rendház képviselője, Magardits Józsefl[165] világi bírákat hívott a két telek között húzódó határ megállapítására, akik a református egyház rovására döntöttek, így a parókia telkének egy részét elidegenítették.[166]

A körösbányai ferencesekkel szintén több konfliktusa volt a helyi református egyháznak. 1796-ban a város elöljárói a ferences kolostor szomszédságában egy telket adományoztak a gyülekezetnek, ahová felállíthatta és iskolaként működtethette azt a faépületet, amelyet Nalátzi István adományozott.[167] A ferences házfőnök viszont a tűzvésztől való félelem okán (vagy ürügyén) meggátolta az iskola felépítését. 1802-ben viszont az új házfőnök, Barnabás páter *szívére vévén s nagyon sajnálván, hogy olly nagy tudatlanságban volna ez a hellység*, belegyezett az iskola építésébe, azon feltétellel, hogy felekezeti hovatartozástól függetlenül tanulhassanak benne a gyermekek.[168] Ez egyébként már gyakorlat volt a faluban, hiszen 1797-ben a református egyház iskolájában két római katolikus gyereket is említ a vizitáció jegyzőkönyve.[169]

Érdekes „ökumenikus temetési liturgiáról" beszél az 1778-as dévai vizitáció egyik végzése. Lisznyai Intze István lelkésznek nézeteltérése támadt a várban állomásozó Kálnoki-ezred ferences káplánjával, mert a református temetőben a római egyház szertartása szerint akarta eltemetni a protestáns katonákat. A korábbi gyakorlat az volt, hogy *a protestans halott a temető ajtajába nékünk általadatott, és azon belül a mi ceremóniánk szerint temettetett el* – mondják a helyiek. A vizitáció az egyházmegye főgondnokait, Zeyk Zsigmondot és Balia Sámuelt kérte, hogy oldják meg a problémát.[170]

Vegyes házasságok, házassági jog, áttérések

A Habsburg berendezkedés egyik célja (Kinsky kancellár híressé vált kijelentése szerint) Erdély katolikussá tétele volt, amelyet, egészen érthetően, elsősorban a vegyes házasságokkal szeretett volna elérni. Ambrus András hátszegi ferences pap, Hunyad megyei misszionárius szerzetes 1694. július 16-án perbe idéztette Köpetzi István alpestesi lelkészt, amiért a római katolikus ifj. Puj István szintén római hitű *gyűrűváltott és kézbéadott mátkáját*, Jósika Klárát Telegdi Benjáminnal, a vármegye református vallású jegyzőjével összeeskette, *a romano-catholica ecclesianak praejudiciumával* [kárával], *és a nemes országba bevett igasság ellen* – hangzik a vádirat. A szerzetes Köpetzi István lelkészi hivataltól való megfosztását kérte. Köpeczi azzal védekezett, hogy ifj. Puj István nem várta ki az ügy végét, hanem újraházasodott, Jósika Klára pedig édesanyjával együtt, még a Telegdivel megkötött házassága előtt református hitre tért, így nem volt a római egyház tagja. Köpeczi jogtalannak tartotta továbbá azt is, hogy római katolikus pap idézte perbe, hiszen ez kizárólag esperesének és püspökének állt volna csak jogában. Ambrus András válaszában kifejtette, hogy Puj János mátkájának házasságát követően nyert felmentést a *maga vallása szerint való forumon*, és csak azután nősült újra. Jósika Klárának pedig, akár áttért más vallásra, akár nem, a római egyház házassági törvényszékén kellett volna Telegdi Benjámintól elválnia, és *azért keresi a romano-catholica ecclesia tiszteletes Köpeczi István uramat, hogy búzájába vetette az sarlót*. Végül a parciális, aratás ideje lévén, elfogadta Köpeczinek azon til-

[165] Az 1764-es klopotivai vizitáció adóslistája egy Magardits József nevű *„hátzegi görögöt"* említ, aki 10 forinttal tartozott a gyülekezetnek. (HuZaL-Iratok 3. sz. 2.) Kérdés, hogy azonos-e a két személy.
[166] HuZaL-Jkv. I/3. 169.
[167] Uo. I/5. 65.
[168] Uo. I/5. 313.
[169] Uo. I/5. 299.
[170] Uo. I/3. 219.

takozását, hogy a jogászok *communis regulaja* [általános szabálya] szerint háború, aratás és szüret idején hallgatnak a törvények is, és a következő ülésre halasztotta az ügyet.[171] Az 1694. november 2-án tartott parciálisra már csak Ambrus levele érkezett meg, amelyben közölte, hogy Köpeczi Istvánnal *istenessen megedgyezvén*, az ellene való keresletet visszavonja. *Amellett evictiot* [oltalomlevelet] *is fogattam minden háborgatók ellen, ha kik a mi religionkon lévők közzül ezen dologért háborgatnak, melynek nagyobb bizonyságára adtam ezen kezem írását, pecsétemmel megerősítvén.*[172] – folytatódik a páter levele.

A katolikusokkal vegyes házasságban élő református személyek igen gyakran szembesültek az eltérő tanításokból származó konfliktusokkal. Csáki Miklós hátszegi lelkész sokat idézett perében előkerült az a vád is, hogy Horváth Pálnénak (aki egyébként római katolikus férjét küldte hozzá) a halálos ágyán nem szolgáltatta ki az úrvacsorát. Csáki azzal védekezett, hogy az asszony nem halt meg és *a communioval* [úrvacsorával] *való élés nem halálra való készítés, hanem az ő szokások szerint babonaűzés.*[173]

Tokodi József kristyori római katolikus vallású atyafi református feleségétől született leányát 1796-ban *pápista vallásba kereszteltette,*[174] a következő évben pedig *pápistai vakbuzgóságát azzal bizonyítá, hogy reformata asszony feleséget tartván, nemrégiben attól született léánygyermekét, mellyet az 1791-beli Diaetalis 57-dik articulus szerint a református pappal kell vala megkereszteltetni, ennek itthonlétében, olá pappal kereszteltette meg, minden híre vagy engedelme nékül a református papnak.*[175] A vizitáció mind a két esetet a Főkonzisztórium elé terjesztette.

Békés együttélés, kölcsönös segítségnyújtás

A felekezeti indíttatású viszályokon túl bőven találunk példát a két felekezet békés együttélésére is, amely sokszor kölcsönös segítségnyújtásban nyilvánult meg. A Hóra-felkelés idején Csomós István körösbányai lelkész a helyi ferences kolostorba menekítette a gyülekezet vagyonát, de sajnos ott is utolérte a pusztulás.[176] Kuti János *jövevény pápista ember* pedig 5 forint 40 dénárt adományozott a borbátvízi református gyülekezetnek – olvassuk az 1796-ban tartott vizitáció jegyzőkönyvében.[177] Tordai Kádár Péter, a marosillyei református gyülekezet bőkezű patrónusa 1799-ben kelt végrendeletében 100 forintot hagyott a helyi *catholica szent ecclesia tornyának építtésére,*[178] a nagyrápolti eklézsia pedig 1805-ben 80 dénárt adományozott *egy catholica és unitaria ecclesia számára.*[179]

Mint láttuk, a Hunyad-Zarándi Egyházmegye 17-18. századi élete nem volt mentes az etnikai vagy felekezeti jellegű konfliktusoktól. A látványos és csendes áttérések-áttérítések, a fegyveres, sokszor véres templomfoglalások, a mészárlássá fajuló etnikai konfliktusok, a vagyon felett való civódás, a perlekedés szinte mindennapos volt. E konflitusok ellenére – sokszor éppen a szükség által kényszerítve – görögkeletiek és reformátusok, görög katolikusok és reformátusok ugyanabba a templomba jártak istentiszteletre, közösen használták a falu egyetlen harangját, és Körösbányán még iskolát is együtt alapított a bányváros három felekezete. A bemutatott helyzetkép közel sem nevezhető a békés együttélés modelljének, időnként mégis okulhatnánk belőle.

[171] HuZaL-Jkv. I/1. 141–145.
[172] Uo. I/1. 146.
[173] Uo. I/2. 80.
[174] Uo. I/5. 83.
[175] Uo. I/5. 299.
[176] Uo. I/4. 158–159.
[177] Uo. I/5. 193.
[178] Uo. I/5. 613.
[179] Uo. I/5. 912.

Az egyházközség, mint gazdasági intézmény

Bevezető gondolatok

Az egyenlőség jelszava mögé megbújt kommunista uralom hosszú évtizedekig tartó agymosással próbálta belopni a társadalom tudatába azt, hogy a történelem során, súlyos devianciák miatt, kialakult a társadalom vagyonos és szegény rétege. A vagyonelkobzások idején olyan egyszerűsített, szólamszámba menő ellentétpárokat csempésztek be a köztudatba, mint ez: szegény–tisztességes, gazdag–tisztességtelen. Ez, sajnos, átszüremlett az egyházba is, igen veszélyesen leegyszerűsítve az egyházi társadalom struktúráinak értékítéletét. Levetkőznünk pedig, szinte mind e mai napig, nem igazán tudtuk, annak ellenére, hogy múltunk (egyházi múltunk is) számos ellenpéldát kínál: évszázadokkal ezelőtt még igen jól megfért a „zsíros" parókia a szegényebb sorú kis falusi egyházközség mellett, és ezt, a körülmények miatt előállt állapotot, minden további nélkül elfogadta mindenki. Mint ahogyan azt is, hogy gyülekezetről gyülekezetre különbözött a díjlevél, amely lényeges gazdasági differenciálódást eredményezett a lelkészi társadalomban, és a lelkészi renden belül is kialakult egyfajta rétegződés. Ezt tovább árnyalta az, hogy a külföldet járt akadémitát, vagyis a külföldi egyetemen tanult lelkészt nagyobb gyülekezet illette meg, mint hazai iskolában tanult társát, és ez is egészen természetes volt, zsinati végzésbe is foglalták. Valaki most azt vethetné ellen, hogy ez nem több pénzt, hanem nagyobb felelősséget és több szolgálatot jelentett a nagyobb gyülekezetben. Ez viszont politikai szólam, mert a történelem egészen mást mutat, azt ti., hogy bizony a nagyobb közösségek lelkészei nemcsak feladatból, hanem a kalácsból is nagy falatot kaptak, sokszor messze túlszárnyalva a többletmunkát megillető bér arányait. Miért kellett ekkora történelmi kitérőt tennem az eredeti tételtől? Azért, mert szeretnék végre történelmi tényekkel előhozakodva örökre leszámolni az egyházi köztudat és értékítélet azon farizeusi beidegződésével, amely sértő anakronizmusként hordozza napjainkban is magán a *szegény–tisztességes* (szegénység–érdem), illetve a *gazdag–tisztességtelen* (gazdagság–bűn) ellentétpárok kommunista emlékét. (E logika szerint igen tisztességtelen volt valamennyi tehetős, sőt sok esetben dúsgazdag patrónusunk, fejedelemtől és főúrig, aki az elmúlt néhány évszázadban gazdagon támogatta egyházunkat...)

Aki veszi a fáradságot és belenéz a feldolgozott jegyzőkönyvekbe, látni fogja, hogy azok nagy hányada, jellegükből eredően, az egyházközség anyagi ügyeivel foglalkozik (nem kis csalódására annak, aki pl. a teológiai áramlatok hatását vagy a dogmatika lenyomatát keresi bennük). Ez azt jelzi, hogy egyházunk bármennyire is a *transzcendens* dolgok szolgálatára kapott elhívást, mindennapi élete mégiscsak az *immanens* hétköznapokban zajlott, tehát intézményként működött (és működik mind e mai napig) a legmagasabb szinttől a legalsóbbig, a jól bejáratott világi intézmények szabályai szerint. Nos, többnyire ezeket az anyagi világhoz kapcsolódó hétköznapi dolgokat rögzítették az effajta jegyzőkönyvekben. Igen időszerűnek tartjuk szólanunk a fennmaradt levéltári források alapján az egyház anyagi ügyeiről azért is, mert a témát, valamiféle farizeusi szemérmességgel, igen messzire elkerüljük, ha pedig mégis megpróbálunk szembenézni vele, akkor ebből még az ismeretterjesztő cikkek színvonalát is messze alulmúló írások születnek, sok téves konklúzióval, megen-

gedhetetlen, gyermeteg általánosítással, papi propaganda-nyelvezettel, működvelő esetlenséggel.[180]

Az egyházat támogató világi őseink bölcsességét dicséri az, hogy egy adott ponton túl mentesítették a lelkészt az anyagiakkal való vesződés terhe alól, és külön intézményt hoztak létre az egyház mindennapjaiban jelentkező anyagi természetű ügyek intézésére. Hosszú ideig a mindenkori gyülekezeti lelkész feladata volt felügyelni az egyházközség tulajdonában lévő ingó és ingatlan vagyon használatát és értékesítését. A középkori egyháztól örökölt, de az idők során adományok és vásárlások útján is gyarapított református egyházközségi vagyon többnyire a lelkész ellátását szolgálta, és gyülekezettől függően eléggé tisztes, sok esetben pedig kifejezetten jómódú megélhetést biztosított számára (bár szép szerével akadnak ellenpéldák is). A lelkésznek nemcsak a státusa volt nemesi; kúriaszerű lelkészi lakás és sok esetben tekintélyes vagyon fölött rendelkezve e státushoz méltó gazdasági hátteret is kapott. (A rendi társadalom keretei között ezt természetesnek tartották, megszokott és elfogadott dolog volt.) E vagyon adminisztrálásában őt több egyházközségi tisztségviselő segítette: a gondnok (curator, helyenként a vicecurator is), az egyházfi (aedilis), a „választott emberek" (esküdtek, consistorium, presbitérium?).[181]

Vagyonkezelő tisztség és testület

Gondnok

Világi személy megjelenése az egyházi vezetésben a 17. század második felének specifikuma. A *Geleji-kánonok* nem rendelkezett a gondnoki intézményről, a 100. kánonban csak az egyházfiról van szó. A tisztség megszületése a református egyházban szorosan összefügg a református főrendek azon törekvésével, hogy nagyobb vezető szerepet vállaljanak az egyházkormányzat legmagasabb szintjén, elsősorban a gazdasági irányítás területén (e törekvés először a nagyenyedi kollégium vezető testületében feltűnő, feles számú világi gondnok megjelenésében, majd a Főkonzisztórium megalakulásában öltött testet).

A tisztséget már 1702-ben említik, amikor a Gyulafehérvárra kiszállt generális vizitáció, látván, hogy az ottani eklézsia *adversariusoktól minden úton-módon impediáltatik* [akadályoztatik], így döntött: *az egyházi szolgák mellett az egész gyülekezet, főképpen megyebíró uramék, cum suis juratis et aedilibus fortiter adsistáljanak* [az esküdtekkel és egyházfiakkal szilárdan álljanak ki] *és bátran azoknak resistáljanak.* A közlésben felfedezhetjük a már kialakult és a teljes 18. századra érvényes egyházközségi struktúrát: egyházi szolga (lelkész), megyebíró (gondnok, curator), aedilis (egyházfi), juratus (esküdt, a helyi consistorium tagja, presbiter?). Ugyanez a vizitáció szabta a helyi gondnok feladatául, hogy *colláltassa* [műveltesse meg] az egyházközség földjeit és *ratiocináljon* [adjon számot róluk], gondosan őrködjék az egyházközség erdeje fölött, ha pedig azt valaki jogtalanul használná, büntesse meg. Emellett jogában állt a zálogoltatás is, a nemes embereket kivéve,

[180] Gondolunk itt elsősorban Veress Lászlónak *Az Út* 2004/2. számában megjelent írására (*Egyház és anyagiak*).

[181] A presbiter, presbitérium szó után a kérdőjel azt jelzi, hogy nem igazán vagyunk meggyőződve afelől, hogy az akár presbitériumként is emlegetett testület valóban rendeltetésének megfelelő feladatot látott-e el vagy sem ebben a korai időszakban. A gyülekezeti ügyintézés differenciált világában, amikor a vezetőtestület paritásos alapon, fele-fele arányban irányította az egyházközség anyagi és lelki életét, a testületnek fenntartott rendeltetésszerű működés igen kétséges, nem beszélve arról, hogy a korabeli jegyzőkönyvekben szó sincs a klasszikus értelemben vett presbitérium speciális feladatáról, amely az egyházfegyelmezés területén talált volna rendszeres, programszerű megvalósulást.

mert ők a háromszoros kepefizetéssel magukat ez alól felmentették. Az egyházközségi vagyon fölött kellett tehát gondosan őrködnie és annak adminisztrálását az egyházfitól számon kellett kérnie: *Minthogy minden esztendőben, a canon szerint, e helységben visitatio nem lészen* – mondja ki a Gyulafehérváron tartott ugyanazon generális vizitáció 3. határozati pontja –, *tehát újesztendő napja előtt megvebíró uramék az egyházfiaktól számot vegyenek és az újesztendei partialisban az extractust az urbariumba adják bé, hogy tandem tempore visitationis* [még a vizitáció ideje alatt] *magok is ő kegyelmek arról tisztában ratiotinalhassanak de bonis ecclesiae, ugyanakkor az ecclesiaban lévő difficultásokat és az ecclesiasticusok ellen eshető querelajukat conscientiose roportálják, melyet a partialis jórendben venni és orvosolni el ne mulasson.*[182]

Nem tudni mennyire volt ez a gyakorlat helyhez kötött, az egyházközség és iskola tekintélyes vagyona miatt csak gyulafehérvári specialitás, és mennyire terjedt ki az egész erdélyi református egyházra. Mindenesetre ebből az esetből az is megállapítható, hogy a világi gondnoki testület megjelent egyházközségi szinten is, benyújtotta igényét (reméljük egyház iránti elkötelezettségéből adódóan) az eklézsia külső, anyagi dolgainak intézésére, tehát helyi szintre is leképeződött a korabeli legfelsőbb egyházkormányzat sajátos szerkezete.

Az egyházfinak a *Geleji-kánonok*ban rögzített eléggé gazdag és szerteágazó feladatkörét a századforduló táján megosztották, sokrétű tevékenységét visszabontották a gyakorlati munka szintjére, és a megmaradt feladatból körülírták a gondnoki tisztséget, az egyházfi fölé rendelve őt (legalábbis ez látszik az említett gyulafehérvári esetből, hiszen a gondnoknak tartozott számadással). Az 1714. évi küküllővári zsinat, ugyancsak Gyulafehérvárral kapcsolatosan, említi a gondnoki tisztséget – az iskolának járó kelneki dézsma adminisztrálásában volt jelentős szerepe.[183] Ugyanezen évben a Bodokra összegyűlt generális zsinat, döntéseinek 7. pontjában már általában szól a tisztségről, amikor felhívja a „megyebírák" figyelmét, hogy az adjunctusokkal egyetemben viseljék jól magukat és a lelkészekkel ne veszekedjenek, fizetését pedig szolgáltassák be, különben *amoveáltassanak ab officio, sub poena majoris contumeliae* [szégyenteljes büntetéssel tétessenek ki hivatalukból].[184]

A három egyházközségi tisztséget (gondnok, egyházfi, adjunktusok) 1722-ben is együtt említik a marosvásárhelyi zsinaton, ahol a zsinati atyák próbát tettek arra, hogy evangélikus mintára általánossá tegyék a gondnoki intézményt az egész erdélyi református egyházban: *az evangélikusok ususa szerint légyen egy bizonyos értelmes és a megyében elsőbb residentiaju ember, aki a megye pénzét procurálja és számot adjon róla, (hogyha nem ratiotinálhatna, lenne fundusa, az ecclesianak honnan vehessen contentumot magának), vagyha ezt nem lehetne, curator legyen minden helyen, a megye pénze s bonumai conservatiojára s erogatiojára.* A zsinat azt is elrendelte, hogy ugyanazok, vagyis a *megyében elsőbb residentiajú emberek* közül *választott emberek is állíttassanak fel* [...] *capax curatorok.* Gyakorlati megfontolásból a tehetősebbek, lehetőleg a nemesek közül választott tisztség és testületi tagság azon korábbi sejtésünket támasztja alá, hogy a presbitérium hosszú ideig nem lett a megálmodott demokratikus egyházközségi testület. A legfelsőbb szintű világi gondnoki testület gyülekezeti szintre történő levetítődésével állunk tehát szemben, amikor a világi elem az egyházközségek korábbi szerkezetét elkezdte feszegetni. Az intézmény újszerűségét az mutatja, hogy a zsinat felszólította az espereseket, hogy *az*

---

[182] Illyés Géza: *Az erdélyi református zsinatok emlékei és végzései.* Kézirat az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltárban. 1940–1942. (A továbbiakban: Illyés) 164–165.

[183] Küküllővár, 1714. június 11. *A zsinat határozata a gyulafehérvári eklézsia kérésére.* Bod Péter: *Erdélyi református zsinatok végzései 1606–1762.* [A továbbiakban: Bod] Kolozsvár 1999. 65.

[184] Constitutiones sanctae visitationis generalis per clarissimum superattendentem Stephanum Kolosvári anno 1714. Bodokini celebratae. Illyés 182–183.

ecclesiaban levő curatoroknak és választott embereknek s szentegyház-fiaknak tiszteletes esperest uramék a következendő vizitációkor instructiot adjanak ki.[185]

Ez a zsinat dolgozta ki 15 pontban a világi testület feladatkörét (érdekes, hogy az egyházfi kötelességére nem térnek ki, talán mert azokat a *Geleji-kánonok* eléggé alaposan körülírta). Bár e fejezetben csak a gondnokról beszélünk, mégsem csak azon pontokat emeljük ki, amelyek őreá vonatkoznak, hanem ismertetjük az egész szabályzatot, hiszen (tudomásunk szerint) ez az első zsinati szabályozása az egyházközséget irányító világi testületnek, nem beszélve arról, hogy az anyagi dolgok intézésében igen jelentős, ha nem egyedülálló testületről van szó.

Az első két paragrafus általában beszél a „választott emberekről" és megalapozza a testület tekintélyét a gyülekezet előtt (büntetést is kilátásba helyez azoknak, akik parancsukra nem engedelmeskednek), majd szól a konkrét, napi kötelességekről. A gondnok feladata *hírré adni* a megyének, ha valaki szidalmazta a lelkészt, és tartozik *a megye mellette felkelni és az olyan embert a nemes szék constitutioja szerint megbüntetni.* A 4. pont előírja, hogy *a megye bonuimra jól gondot viseljen, magától se pénzét, se buzáját etc. a megyének ki ne adhassa, hanem a több választott embereknek, patronusoknak, predicatoroknak presentiajokban*, és számot adjon mindenről. Az 5. pedig arról intézkedik, hogy gyülést ne délután, hanem délelőtt hívjon egybe, hogy a *dolgok boldogabbul folyhassanak.* A testület döntéseinek, bírság terhe alatt, mindenki engedelmességgel tartozik – szól a 6. paragrafus, a következő pedig így rendelkezik: *a praedicator és a mester fa-bérit esztendőként Szent-György és Pünkösd között megvigyék, elvehető jó szekér fákat, melyre is kötelessége szerint viseljen gondot a curator.* A 8. pont az egyház egyik kiváltságát, a belső törvénykezést védi, megtiltván bárkinek, hogy *külső prókátort* vigyen a gyülekezetbe ügye intézésére, a 9. pont pedig arról intézkedik, hogy e szabályzatot minden esztendőben ismertessék a gyülekezet előtt, hogy *senki magát ne menthesse azzal, hogy nem tudta s nem hallotta a megye rendelését.* Ugyancsak konkrét rendelkezést tartalmaz a 10. pont: *predicator és mester bérének beszolgáltatásának idején a curator és választott emberek igaz, jó, elvehető törvény kévét vigyenek a parochiális házhoz, amelyhez is limitáltassék a predicator s mester bérinek beszolgáltatása, in casu contrario, ha ki olyat nem vinne, a curator maga rejiciálja*, a következő pedig, a Főkonzisztórium rendelkezése értelmében, megengedi, hogy a zabadót pénzen megváltsa bárki, akinek zabja nem terem. Gondnokválasztásra minden második esztendőben Szent Mihály napján kerülhet sor, amikor a régi kurátort akár meg is tarthatták tisztségében. Amennyiben a tisztikart teljesen megújították, a megválasztottak *sub poena ft. 12.* tartoztak *felvenni s viselni előttük levő officiumokat* – mondja ki a 12. és 13. pont. Feladatkörük alábbi leírását a gondnokok ne tekintsék véglegesnek és lezártnak, hanem *ha mi közönséges jót Isten dicsőségére, ecclesia javára valót a megye felhasználhat, ezekhez többet is adhat*, tehát a választottak lelkiismeretére és buzgóságára bízza a szabályzat előírásán túlmenő egyházi szolgálatot. Amikor már azt gondolnánk, hogy ezzel az általános határozattal befejezik a szabályzatot, még egyetlen pont erejéig visszatér a zsinati határozat a gondnok és a „választott emberek" gyakorlati-munkaszervezési feladatához: ha bármiféle javítási munkába kezdettek, közmunkásokat *juxta dignitatem* vezéreljenek a munkára, és *ecclesianak mivoltához és számához képest* tizedekre osszák fel az gyülekezetet a *választott emberek* között, hogy *ne töltesse egész megyével az időt a curator.*[186]

Az elkövetkező időszakban a testület konszolidációja történt meg, olyannyira, hogy 1747. június 18-án, a magyarigeni gyülekezetben összegyűlt zsinat, Deáki Filep József püs-

[185] *Conclusiones Sanctae et Orthodoxae Synodi Generalis, anno 1722. die vero 14. Iunii in oppido Marus-Vásárhely.* Illyés 196–201.

[186] Uo.

pök prezídiuma alatt, már szigorú korlátozó intézkedéseket volt kénytelen hozni a világi testület súlyos hatásköri *excessussának* korrigálására. A testület teljes irányvesztését mutatja a határozat, íme: *esett értésére a Generális Szent Synodusnak, hogy sok helységbeli ecclesiakban a curatorok és consistorialis személyek olyan auctoritast vendicálnak magoknak, hogy már a Krisztustól a maga szolgáinak adott kulcsokat is a szent minisztériumnak kezéből ki akarják venni. Ki is vették némely ecclesiakban, úgy hogy már őkegyelmek magoktól excommunikálnak, solválnak, kötnek, oldanak, mely mind a Krisztusnak, mind a canonoknak dispensatioja ellen vagyon. Azért a Szent Synodus Generális serio adhortál minden ecclesiaknak curatorit és consistoriumit, hogy a Krisztusnak parancsolatja és a canonok ellen, amit az Úr Jézus a maga szolgáira bízott, abban magokat ne avassák; meggondolván azt, amit Szent Pál mond: ki-ki, amely hivatalban állíttatott, abban maradjon; különben ha valamely ecclesia abban impingál, kemény büntetését a Szent Synodus Generálisnak kétségkivül megérzi.* [187]

Az egyházközség irányító testületének egyensúlya visszaállt, és lelkiekben és anyagiakban paritásos alapon végezte az ügyintézést. Az 1780. évi, Désen tartott generális zsinat már ezt az állapotot jelzi, amikor újrafogalmazza a gondnok feladatát: *A curator esztendőnként jó ratiot készítsen minden perceptumokról és erogatumokról, mely tempore visitationis revideáltassék, és ami az erogatioból megmarad, fordíttassék megye hasznára, mellyről más esztendőben ismét számollyon.* [188]

A zsinati végzést Hunyad-Zarándban ekként fordították le a helyi közösség értésére az 1796. évi Nagyrápolton tartott vizitáción: a gondnokok, *mihelyt az eklézsiának, papnak, mesternek valami fogyatkozását megértik,* segítsenek az ügy elintézésében, ha ez nem sikerül, a lelkész elnöklete alatt hívják egybe a tanács tagjait akár a lelkészi lakásra, akár a templomba és *a dologról az eklézsia, a pap és mester hasznára, javára tanácskozzanak, és a legjobb módon, minden további halogatáson kívül eligazítsanak mindent*, a jegyző pedig ezeket a végzéseket írja be mindenkor az egyházközség protokollumába. Emellett *tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt.* [189]

Minden jel arra mutat, hogy Hunyad-Zarándban gondnoki tisztségre még a 18. század végén is csak vagyonos nemes embert választottak, sőt olyan esetről is van tudomásunk, hogy a helyi patrónus kifejezetten igényt tartott a tisztségre.[190] A gondnokot részben választották, részben a vizitáció nevezte ki és erősítette meg hivatalában.[191] Nagyobb gyülekezetben két gondnok is működött, az egyik volt az *első domesticus curator (curator)*, a másik a *második domesticus curator (vicecurator)*, a helyi lelkész mindkettőt feleskette. Munkájukat segítette a néhány tagból álló helyi egyházi tanács (consistorium, presbitérium),[192] de támaszkodhatott még a *brachium saeculare* (karhatalom) segítségére is, amelyet elég gyakran

[187] Bod 75.

[188] ERZSI-III.141.

[189] HuZaL-Jkv. I/5. 844.

[190] *Méltóságos liber baronissa Jósika Dánielné asszony jelenté mind szóval, mind levele, mind biztossa által, hogy ezen megyében a főcuratorságot a méltóságos udvar másnak nem engedi, hanem megtartya és személyesen s biztassai által is hasznason folytatni el nem mulattya.* (HuZaL-Jkv. I/4. 196.)

[191] Az Oláhbrettyei Egyházközségnek 1796-ban nem volt *domesticus curatora*, ezért a vizitáció ideje alatt választottak, meghagyván a lelkésznek, hogy a *parochialis háznál* eskesse be hivatalába. (HuZaL-Jkv. I/5. 165.)

[192] Érdekes a vizitáció jegyzőkönyvének a szövege, amely nem választásról beszél, hanem arról, hogy a vizitáció két gondnokot *állított*, tehát a mai választási rendszert csak részben alkalkmazták. HuZaL-Jkv. I/5. 110.

említenek a vizitációk jegyzőkönyvei, különösen a behajtásra váró restanciák (hátralékok) felszedésével kapcsolatban.

Külön figyelnie kellett az eklézsia ládájára (anélkül, hogy azt minden esetben kezelte volna, mert ez az egyházfi *számadása alatt* volt[193]), amely annak idején egyet jelentett az egyházközség legértékesebb apró ingóságainak biztonságos tárolásával: pénz, klenódiumok, szerződések, tulajdont igazoló levelek, textíliák stb. (elég korán el is rendelték, hogy a gyülekezetek külön eklézsialádát készítsenek[194]). Nagyrápolton pl. az újonnan szolgálatba álló gondnok csak azon feltétellel vállalta el a szolgálatot, ha az egyház ládája a lelkésznél áll, *abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál.*[195]

A gondnokot a vizitáció fel is menthette szolgálatából, ha nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni.[196]

Egyházfi

Neve és feladatköre már a *Geleji-kánonok* előtt megjelent, tehát Geleji csak kodifikálta a korábban is meglévő gyakorlatot és szerkezetet, amikor a 100. kánonban az egyházfi feladatait előírta. Az 1643. évi marosvásárhelyi zsinat ugyanis már *szentegyházfi*ról és *esküdtek*ről beszél, amikor úgy rendelkezik, hogy az egyház vagyonából származó jövedelmeket ők tartoznak kezelni, erről számadással tartoztak, és azokat *nem egyéb ususra, hanem templom épületére* tartoztak fordítani.

A Főkonzisztórium utasítása az 1713. évi nagyenyedi zsinatra küldött deputátusokhoz már arra buzdította az espereseket, hogy *minden ecclesiak és parochiak mellett jó erkölcsű, jó gondviselő serény és competens egyházfiak legyenek, azoknak szoros instructiokat is adván, minden tisztekben járó dolgokról, hogy az ecclesianak javaira, a ruinaknak építésére, mi kevés jövedelmeknek is megtakarítására, miképpen viseljenek gondot,*[197] 1722-ben pedig a marosvásárhelyi zsinat a kétéves szolgálati ciklusra nézve adott ki rendeletet.[198]

A hunyad-zarándi helyzettel kapcsolatosan is idézhetnénk a *Geleji-kánonok* 100. pontját, de amint már jeleztük, abban csak részben találunk az egyházfi 18. századi szerepkörére tekintő utasítást, amikor már a gyülekezet anyagi életének tevőleges intézője volt. A tisztség, várhatóan, elég korán megjelenik a hunyad-zarándi jegyzőkönyvekben: Vajdahunyadon 1687-ben az egyházfi kötelessége volt intézni az *egyházi szolgák* fizetésének felszedését,[199] Rákosdon 1719-ben ő kezelte az eklézsia pénzét és ő vette nyilvántartásba a gyülekezet *minden bonumit.*[200] Az adatok és a jegyzőkönyvi megszólítások (titulatura) azt jelzik,

---

[193] HuZaL-Jkv. I/5. 110.

[194] Az 1642. évi nagyenyedi zsinat ekként határoz e kérdésben: *Constituit etiam veneranda Synodus ut una quaeque dioecesis peculiarem sibi comparet cistam, sive arcam in qua pecunia communis, liber dioeceseos, aliaque bona ac instrumenta literalia ad ecclesias pertinentia fideliter conserventur, ne ob crebras ministrorum mutationes, ac de loco in locum transmigrationes ea uti hactenus saepius accidit, intercidant.* Bod 51.

[195] HuZaL-Jkv. I/5. 111.

[196] Uo. I/3. 315.

[197] 1713. Nagyenyed. *Instructio pro Ilustrissimis Spectabilibus ac Generosis Dominis Inspectoribus Curatoribus ad Tractus, Ecclesias Collegia et Scholas Reformata Deputatis.* Illyés 177–179.

[198] *Conclusiones Sanctae et Orthodoxae Synodi Generalis, anno 1722 die vero 14. Iunii in oppido Marus-Vásárhely celebratae.* Illyés 199–201.

[199] HuZaL-Jkv. I/1. 190.

[200] Uo. 142.

hogy nem volt nemes ember,[201] szolgálatát az egyház, kevés pénzzel ugyan, de mindig honorálta, megválasztásakor átadták neki az eklézsia ládáját és annak tartalmát.[202] Később, talán a visszaélések miatt, vagy a nagyobb biztonság kedvéért, a ládát a lelkész lakására vitték és az egyházfi csak a kulcsot tartotta meg, a ki- és befizetést pedig szigorúan a lelkész jelenlétében végezte.[203]

A termények vagy a pénzbeli járandóságok begyűjtésekor, a hívek jelenlétében a vicekurátorral együtt meghatározta a begyűjtési időszak idejét, jó előre mindenkinek hírt adott és a családokat *napoztatván* behajtotta a lelkésznek járó tartozást. Az engedetleneket összeírta és jelentette a főkurátornak, aki az ilyeneket átadta a karhatalom képviselőjének.[204] Az efféle, nem kevés vesződéssel járó útjára segítségül vihette magával a helyi esküdteket.[205] A helybéli nyakas emberekkel való harca miatt bizony sokszor megfáradt és nemegyszer felmentését kérte, amelyre nézve van esetünk, hogy ezt a vizitáció megtagadta és segítséget rendelt melléje.[206] Olyan esetről is tudunk, hogy a templomépítési munkálatok megsokasodtak és az egyház kérte a vizitációt, hogy a meglévő egyházfi mellé még egyet választhasson.[207] Az anyagi javak gondatlan kezelése vagy visszaélések miatt akár ki is tehették hivatalából.[208] Öreá is vonatkozott az egyházi tisztségviselők immunitását szavatoló hivatalos királyi oklevél.[209]

Az egyházközség bevételi forrásai

Az alaptőke

Az egyházi javak összeírására (*protocollatio*) nézve a hunyad-zarándi jegyzőkönyvek keletkezési idejéhez a legközelebb eső híradás az 1677. évi nagyenyedi generális zsinat végzése, amely elrendelte, hogy a vizitáló esperesek gondoskodjanak arról, hogy a lelkészi és mesteri jövedelmek, *az ekklézsiáknak, parókiáknak bonumaik* seriesbe vétessenek és *tiszteletes superintendensünknek ökegyelmének, ha elébb nem, kikeletkor kézbe szolgáltatni exhibeálni, hogy pro futura cautela* [megőrzés végett] *a Szent Generalis ládájában reservváltassanak.* [210]

---

[201] Oláhbrettyén 1772-ben a helyi patrónus jobbágya önként ajánlotta magát az egyházfiúi hivatalra. HuZaL-Jkv. I/3. 40.

[202] A Rákosdi Református Egyházközség levéltára (A továbbiakban: RákosdLvt.) IV/22. Az új egyházfinak, az ünnepélyes fogadalomtétele után tételesen is átadják az egyház ládájában lévő dolgokat. RákosdLvt. I/31-a.

[203] HuZaL-Jkv. I/5. 110.

[204] Uo. I/4. 181., Uo. 213. 1718-ban Rákosdon erről a vizitáció így rendelkezik: *Az 1684. esztendőbeli bor és búzabeli adósságokról való inquisitoria relatoriak készíttessenek el az inquisitorok, úgymint Kibédi uram és adjuctus társai által, és a közelebb esendő tavaszi Partialisunkra reportáltassanak.* HuZaL-Jkv. I/2. 129.

[205] Panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, *azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütturaimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktől lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák.* HuZaL-Jkv. I/2. 141. Lásd még: HuZaL-Jkv. I/4. 121–122.

[206] HuZaL-Jkv. I/3. 231., Uo. I/4. 244.

[207] Uo. I/3. 99.

[208] Uo. I/2. 142.

[209] Uo. I/5. 330.

[210] Bod 59–60.

Az egyház egyik stabil jövedelmi forrása az alaptőke volt, amely adományokból, termények értékesítéséből, örökségek eladásából, perköltség-visszafizetések alaptőkésítéséből és egyéb bevételekből gyűlt.[211] Integritása fölött a vizitáció mindig éberen őrködött és valahányszor abból elköltöttek, mindannyiszor szigorúan intézkedett pótlásáról. A kamatját felhasználhatták,[212] de a kamatra kiadott alaptőkerészt záros határidőn belül, lehetőleg egy év után, vissza kellett adni az egyházközségnek.[213] Egyetlen esetet találtunk arra nézve, hogy az alaptőke csonkulását, úgy látszik, mégiscsak elfogadták: 1778 elején Vajdahunyadon jelzi a vizitáció, hogy az alaptőke veszélyben forog, utasítja a helyi vezetőséget, hogy *igyekezzék quo quo modo felvenni és securusabb helyre elocálni, hogy az elintézett szent végekre currálhasson.*[214] Az év végén az alaptőke egy részét arra használták fel, hogy törvényes úton szerezzék vissza az alaptőke veszélyben lévő nagyobb felét.[215] Még egyházi építkezésekre sem volt szabad megbontani a tőkét, ilyen esetben külön céladomány-gyűjtést kellett szervezni a faluban.[216] Esetenként az egyházközség mégis arra kényszerült, hogy elvegyen az alaptőke összegéből (pl. lelkészi fizetésre), a hiányzó összeget ilyen esetben is pótolni kellett: *a néhai tiszteletes Baló uramtól az ekklézsia capitalissából ad privatos usus elköltött huszonkét mfr. az őkegyelme bennmaradott restans fizetéséből ante omnia reponáltassék* [...] *lévén azon fundus pap számára foeneráló capitalis.*[217]

A korábbi rendelkezésből kitetszik az is, hogy az alaptőke iránt elkövetett másik nagy *iniuria* (méltánytalanság) az volt, ha a tőke használatlanul feküdt az eklézsia ládájában; a visszahelyezett alaptőkerészt egy hónapon belül újra kamatra kellett kiadni.[218] Híradásunk van arról, hogy a kamat nélkül heverő és az egyházi vezetés által visszavett alaptőke egy részét a mester vette kezéhez, amiért természetesen kamatot nem kellett fizetnie, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az alaptőke összege ne *periclitálódjék.*[219]

Nem tudjuk mennyire volt általános 1780-ig az, hogy az alaptőkét az egyházközség kurátorának kellett gondoznia, mindenesetre a Désen tartott generális zsinat határozata értelmében elképzelhető.[220] Ezt erősíti meg a hunyad-zarándi gyakorlat is: a Vajdahunyadon tar-

---

[211] Igen érdekes alaptőke-gyarapítási adalék található 1805-ből a rákosdi gyülekezetben felvett jegyzőkönyv szövegében, ahol ez áll: *minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Vistatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra rendeli a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék*, tehát az arany kiolvasztása és eladása után annak értéke visszakerült az alaptőkébe és kamatra, *haszonra* adták ki. HuZaL-Jkv. I/5. 844. *Néhai Nalátzi János úrtól obveniált 21 forintból álló interes capitalissa tétetett.* HuZaL-Jkv. I/3. 168. *A perre tett minden költségek most capitalissá váljanak, minthogy az eklézsiák azt a pénzt régen capitalissá tehették, és használhatták volna.* HuZaL-Jkv. I/5. 305.

[212] HuZaL-Jkv. I/1. 166.

[213] RákosdLvt. IV/9.

[214] HuZaL-Jkv. I/3. 210.

[215] Uo. I/3. 232.

[216] Uo. I/5. 841.

[217] Uo. I/3. 7.

[218] *Amely capitalis azután a curator által felvétetik, intra bis quindenam újra elocáltassék, ha pedig azon túl magánál tartani tetszik, az ekklézsiát securizálja és az interest praestálja.* HuZaL-Jkv. I/4. 65.

[219] Uo. I/3. 317.

[220] A zsinati végzés az egyházközségekbe kijáró vizitáció kötelességeit lajstromozza, feladatául szabva testületnek, hogy *az ekklézsiáknak minden mobiliaji és immobiliai felől szorgalmatos exament tégyenek és mindeneket a megye protocollumába beírattassanak, úgy a curatorok gondviselések alatt levő capitalis pénzt is.* ERZSI-III. 141.

tott vizitáció 1791-ben felhívta a kurátor figyelmét arra, hogy gondosan vigyázzon a *stabilis fundus*ra, *hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen* számba vegye, *hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte, hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból.*[221] Az alaptőke és az egyéb egyházi vagyon kezelése egyébként teljes mértékben egybevág a gondnok és a világi testület 18. századi feladatával.

Az alaptőkét tehát a gondnok kezelte, annak egy része a lelkésznek, más része a mesternek, harmadrésze különböző egyházi kiadásokra, *szent végekre* kamatozott (az adományozók szándéka szerint), anélkül tehát, hogy csonkulását megengedték volna.

Kötelező terménybeszolgáltatás és pénzadó

A terménybeszolgáltatásból és pénzadományból összegyűlt egyházi vagyon tulajdonképpen csak átmeneti tétel volt, hiszen annak igen kevés hányada került be az egyházközség csűrébe vagy ládájába, nagy része a lelkész és a tanító javadalmazását szolgálta, amit a díjlevél (*conventio*) szabályozott, ezt pedig a felettes egyházi hatóság szavatolta az egyházi szolgáknak. Nem kell adatsort felhozzunk annak igazolására, hogy mindegyik egyházközségben a legtöbb gond hátralék ügyben volt, magyarán: a hívek vonakodtak fizetni. Az általunk vizsgált területen szinte általános az, hogy a gyülekezeti tagok jelentős hányada mindig késett a beszolgáltatással. Ezért nem volt ritka az, hogy a vizitáció karhatalommal fenyegetőzött[222] (a *barchium seculare* képviselője általában elkísérte az esperest látogató körútjára, és puszta ottlétével is jelezte az egyházi látogatás közjogi érvényét), aztán pénzbírságot helyezett kilátásba, természetesen a hátralék kötelező behajtásán túl,[223] máskor a hívek lelkiismeretét célozta meg, efféle bibliai argumentációval: *nem vitézkedik senki az maga zsoldgyán, azért ha az lelkieket szeretik elvenni, ne vonnyák el az testieket őkegyelmektől* [ti. a lelkészektől]. *Külömben mind káros, mind gyalázatos lészen, ha mi fogjuk meghvenni* – mondja a Rákosdon tartott vizitáció 1691-ben.[224] Öt évvel később Alpestesen a borbeadást próbálják meg kijátszani a helybeliek: *Némellyeknek teremvén bora, uzsorába adgyák, s úgy akarnak fizetni a papnak, mint akiknek borok nem terem.* A vizitáció pedig ezt a végzést hozta: *A pap, mester jövedelméből uzsoráját ne fizesse, ha el fizeti, a bornak valorát adgya meg.*[225]

Mások is nagy leleménnyel próbáltak meg kibújni a kötelezettségek alól: hivatkoztak arra, hogy kiközösített állapotuk miatt rájuk nem vonatkozik a fizetési kötelezettség,[226] csökkentést (*diminutio*) kértek, mert özvegyek (ezt rendszerint meg is adta a vizitáció),[227] az adósággal elszöktek, hosszú idő után visszatértek a gyülekezetbe és a távollét miatt vonakodtak fizetni stb.[228] A zsellérek szinte mindig megpróbálták kijátszani a fizetést.[229] So-

[221] HuZaL-Jkv. I/4. 189.

[222] Uo. I/1. 34., 91–92., az adóst *által kell adni a szolgabírónak ad exequendum* I/3. 239., I/4. 24. aki borbeli adósságát nem rendezi, arra *tisztet hozunk* – mondja a vizitáció I/1. 168.

[223] Uo. I/1. 34., I/1. 91.

[224] Uo. I/1. 92.

[225] *A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere. I. 1686–1807. Algyógy–Haró.* Összeállította, sajtó alá rendezte. Bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső–Ősz Sándor Előd. Kolozsvár 2003. 86. [A továbbiakban: HuZaTKa-1.].

[226] HuZaL-Jkv. I/1. 34.

[227] Uo. I/3. 145.

[228] Uo. I/3. 239.

[229] HuZaL-Jkv. I/3. 238., I/4. 244–245. A zsellérek tartoztak fizetni mind a lelkésznek (50 pénzt), mind a tanítónak (25 pénzt), amelyet, ha nem fizettek meg, az egyházfinak kellett gondoskodnia a pénz beszedéséről. HuZaL-Jkv. I/4. 244–245.

kan arra hivatkoztak, hogy nem laknak a gyülekezetben, amire a vizitáció így döntött 1766-ban: *Akik ezen ekklézsiában nem laknak ugyan, de magoknak oeconomizáltatnak a határon, tartoznak concurálni a paptartásban, úgy az egyházi épületek conservatiojában a nemes haza törtvénye szerint, ezért ne vonnyák ki magokat.*[230] A hozzájárulások mértékének megszabásában a vizitációt a méltányosság elve vezette, amit a Rákosdon tartott kiszálláson meg is fogalmazott: *amint tehetősödik, vagy szegényedik az ekklézsiában valaki, aszerint tészik a tehetősödöttre a több, a szegényedettre pedig a kevesebb bért, és eképpen adják meg a conventioban meghatározott kalangya búzákat és veder borokat.*[231]

A jegyzőkönyvek tájékoztatnak a termények beszedési formájáról is: *a búzabér béfizetésének módjára és idejére nézve ez az eleitől fogva való szokások, hogy senkinek sem szabad addig a maga számára gabonáját bévinni vagy hordani, míg elébb a pap bérét egy arra határozott napon bé nem vitték és rakták.*[232]

A beszolgáltatások hátralékát általában az egyházfinak kellett beszednie, akit munkájában két-három esküdt segített[233] (akiket helyenként fizetéssel is honoráltak ezért[234]). A termények beszolgáltatását meg lehetett váltani pénzen is. Ezt több helyen is engedélyezte a vizitáció,[235] pontos, számszerű lebontását 1805-ben szabta meg ekként: *egy kalangya búza 1 mft., 1 véka búza 60 pénz, egy veder bor 42 pénz, 1 szekér fa 48 pénz.*[236]

A közrendű emberekhez képest a bármilyen rangú nemesektől több hozzájárulást vártak el és kértek egyházközségi kiváltságaikért (vasárnaponként az udvarházba rendelhették a lelkészt külön családi istentiszteletre, a templomba, illetve a cinterembe temetkezhettek, külön székük volt a templom első padsoraiban stb.). Volt azonban próbálkozás arra nézve is, hogy önkényesen visszafaragják hozzájárulásuk mértékét, amiért a vizitáció illendően, de határozottan figyelmeztette őket, ekként: *A patronusokban sem dicséretes dolog ez, ha néhai elejek patrociniumát megosztyák és magokat a közbéradó emberekhez, gazdákhoz egyenlővé, vagy néha alábbvalóvá is tészik. Aki magát patronusnak akarja tartani, legalább két (vagy három) annyit tartozik fizetni, mint egy közönséges gazda* – szabja meg az 1766. évi vizitáció Bácsiban a teherhordozás mértékét.[237]

A haszonvétel (kamat)

A reformátorok figyelmességére vall az, hogy a gyakorlati élet olyan praktikus és pragmatikus világába is elkalauzolták az egyetemi ifjúságot, mint a szerződés, az uzsora, a haszonvétel és a kamat. Melanchthon külön disputációt írt ezekről. Anélkül, hogy részletesen ismertetnénk traktátusát (pedig igen érdekes és megérné), a reformátori alaphang megpen-

[230] HuZaTKa-1. 129.
[231] HuZaL-Jkv. I/5. 824.
[232] Uo. I/5. 824.
[233] Uo. I/2. 141.
[234] Hosdáton 1807-ben a lelkészi és a tanítói kepe behordását segítőknek három ever 1,80 Ft-ot fizettek. *A hunyad-zarándi református egyházközségek történeti katasztere. II. 1686–1807. Hátszeg–Marosillye.* Összeállította, sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közzéteszi Buzogány Dezső–Ősz Sándor Előd. (A továbbiakban: HuZaTKa-2.) Kolozsvár 2005. 134.
[235] A tartozás *azon árron exsolváltassék, amint a bor akkor jár, midőn a debitor pénzzel akarja redimálni a bort. Ide értvén a minister atyafiak conventiojában járó bor és búza fizetést is.* RákosdLvt. Szám nélkül. A vizitáció végzéseit lásd még Liber Ecclesiae a Rákosdi Református Egyházközség levéltárában (a továbbiakban: LibEccl RákosdLvt.), 3–4.; *a Szent Visitatio legitimálja a búzának, bornak és fának az árrát, hogy készpénzül ki-ki mellyikért mennyit tartozzék fizetni* HuZaL-Jkv. I/5. 835.
[236] HuZaL-Jkv. I/5. 835.
[237] HuZaTKa-1. 129.

dítése végett épp csak annyit jegyzünk itt meg, hogy a reformátor határozottan elítélte az uzsorát, amely ellen nemcsak bibliai igéket hozott fel, hanem klasszikus idézeteket is (többnyire a görög és latin írók elítélő véleményét tartalmazó munkákból). Érve az, hogy aki kölcsönt ad és uzsorakamatot kér, az visszaél a másik ember szorult helyzetével (szó szerint: kizsákmányolja azt), az ilyen ember tehát megsérti az egyenlőség elvét. A másik érvét Arisztotelésztől kölcsönözte: az uzsorás áruként használja a pénzt, ami ellenkezik a természet törvényével.[238]

A haszonvételt (*interesse*) viszont, a pénzforgatás eme másik formáját, elfogadta. Meghatározása és érve racionális: az *interesse* tartozást jelent – hangzik a definíció –, amely azért van, mert valaki kárt szenvedett, vagy mert valamely haszon, jövedelem képződését valami vagy valaki megakadályozta. Például, ha X.Y. nekem pénzzel tartozott, és tartozását törlesztenie kellett volna egy adott időpontig, azt viszont nem tette meg, nekem ebből anyagi károm származott – mondja Melanchthon –, részben mert az adósság behajtására fizetett megbízottakat küldtem hozzá (ez *damnum emergens*), vagy a késve érkezett pénz miatt lett károm (ti. jövedelem-kiesésem – *damnum cessans*), akkor joggal lehet kérni és el lehet fogadni a kár megtérítését (*compensatio damni, iuste petitur et accepitur*).[239]

Az erdélyi református egyház az uzsorát ugyancsak elítélte, mégpedig zsinati végzésben,[240] és a pénzgazdálkodás eme utóbbi formáját választotta, amint azt jelzi az *interes* szó igen gyakori előfordulása is a korabeli jegyzőkönyvekben.[241] Talán azért nem tapadt hozzá és bélyegezte meg ezt a gyakorlatot a *uzsora* jelző, mert nem magánhaszonra, hanem kifejezetten közösségi (egyházi) célra fordították az így termelt jövedelmet. Nem beszélve arról, hogy az egyházközség pénzbeli alapja nagy segítség volt a gyülekezeti tagnak az árutermelésre és mezőgazdasági terményekre épített agrártársadalomban, amikor pénzben kellett adóznia. Továbbá a hitelszövetkezetek és bankok nélküli világban az egyházközség likviduma volt a település egyedüli mozgó tőkéje is. A pénzforgatásnak ezt a formáját egyébként zsinati határozat elő is írta, amennyiben az 1722-ben Marosvásárhelyen ülésező generális így rendelkezett: *a megye pénzét minden esztendőben interesével együtt felvegyék és újólag jó új obligatoriaval jó residentias relectios jólelkű embereknek adják ki, a búzabéli adóssággal is aképpen kell cselekedni.*[242]

Szerződés

Alább már volt szó arról, hogy a vizitáció mennyire gondosan őrködött az egyházközség alaptőkéje fölött, amelynek a leggyakoribb (sok esetben az egyetlen) hasznosítási formája a kamatoztatás volt.[243] A haszonvételre kiadott pénzről alapos és részletes szerződést kellett készíteni, amely az eklézsia ládájába került.[244]

---

[238] Arisztotelész így ír: *Iuste in odio est foeneratoria, quia nummo utitur tanquam merce, et ex eo quod non fructificat natura, fructum capit; at commutationis causa factus est nummus: maxime igitur praeter naturam est, nummum fieri mercem.* Corpus Reformatorum. Edidit Carolus Gottlieb Brettschneider. Halis Saxonum.[A továbbiakban: CR] 1850. Nr. 16. 498.

[239] CR 16. 504.

[240] A Ruber-féle kánonok XIV. fejezete így szól: *Minister aut scholae rector usuras a debitoribus exigens, aut desinat cum poena, aut dejiciatur.* Bod 34.

[241] *Interesse*: haszonvétel, *usura*: uzsora, nyereség, mindekettőt használják így is: kamat.

[242] *Conclusiones Sanctae et Orthodoxae Synodi Generalis, anno 1722. die vero 14. Iunii.* Illyés 198–201.

[243] A vizitáció nemtetszését fejezi ki amiatt, hogy Barta Zsigmond tartozik már tíz éve az eklézsiának 5 forinttal, amely az eklézsia alaptőkéje (capitalisa) volt, *magánál tartya és heverteti a pénzt minden interes nélkül.* HuZaL-Jkv. I/5. 840–841.; a vizitáció igen éberen őrködött afelett, hogy az ek-

Igen érdekes példája ez annak, hogy a kollégiumok padjaiban megtanult jogi-retorikai alapismereteket, miként hasznosították az egyházi társadalom legalsóbb szintjén. A fennmaradt rengeteg szerződés kultúr- és tudománytörténeti szempontból is igen érdekes dokumentuma a kornak, ezért hadd ismertessünk egyet közülük részletesebben is. A szerződésszövegek (az oklevelek középkori mintájára) tudtára adják *mindeneknek, akiknek illik*, hogy pl. 1756. április 11-én Rákosdon a *regiusok* (megbízottak) előtt megjelentek *ide alább nominanter megírt becsületes emberek és mindnyájan jelenének illyen dolgot, hogy nagy és elkerülhetetlen szükségektől kényszeríttetvén az királyi portionak lefizetéséért* készpénzre van szükségük. Ez után a személyek nevei következnek, és mindegyik mellett megjelenik a felvett pénzösszeg és a fizetendő kamat *1-mo, hogy adgyanak esztendeig interest minden forint után három-három kupa tiszta és szín mustot, vagy ha valamelyiknek bora vagyis mustya nem volna, tartozzék minden forint után 10–10 pénzt adni,*[245] *2-do esztendeje eltelvén tartozzanak az megírt debitorok ki-ki magánál levő megírt capitalis pénzt, az denotált interessével [...] minden controversia nélkül megadni.* Ezt követően a 3. pontban, a kor szokásos jogi tolvajnyelvén megfogalmazott igen erős biztosíték következik arra, hogy az összeget, illetve annak kamatját megadják, akár ők, akár leszármazottjaik. Ezt követi a klauzula, valamint a regiusok aláírása és pecsétje. Később elég gyakran rávezették a szerződés üresen lévő oldalaira az alaptőke és a kamat megadásának dátumát.[246]

Rákosd lakossága többnyire katona volt, ezért a kölcsönfelvétel helyi érdekessége az volt, hogy csak katona élhetett vele.[247]

A kamat behajtása

Rákosdon az egyházfi-váltás kapcsán tesz említést a jegyzőkönyv a kamatot behajtó személy rátermettségéről: A régi egyházfi *curiosus, virilis, literatus ember lévén, mégis nem exigálhatja az interest egésszen, mennyivel inkább, ha valami gyengébb illiteratus ember surrogáltatnék hellyébe, minémű notabilis kára emergálhatna abból* az eklézsiának. A *literátus* jelző itt, úgy vélem egészen hangsúlyos, azért is, mert a pénz nyilvántartásáról is kellett gondoskodnia.[248] Ha viszont *illiteratus* volt az egyházfi, akkor a vizitáció gyakran a helyi mestert utasította a nyilvántartásban segítséget adni. A régi és az új egyházfi személyének és tulajdonságainak összehasonlítása mögött a mindennapi egyházi élet kemény és kérlelhetetlen realitása húzódik meg: bizony a helybéli nyakas emberekkel való harca miatt az egyházfi sokszor megfáradt és kérte felmentését (amint már jeleztük), amelyet a vizitáció esetekre lebontva vizsgált meg, és vagy adott, vagy nem felmentést. Van, amikor segítségére esküdteket rendelnek melléje.[249] A sorozatos hátralékok és késések miatt rendeli el az 1780. esztendőben megtartott generális zsinat, hogy *a kiadott capitalissaknak interessét*

---

lézsia alaptőkéjét semmiféle okkal el ne költsék, hanem azt kamatra kiadva forgassák, minden munkálatra külön gyűjtést szervezzenek HuZaL-Jkv. I/5. 841–842.

[244] Az adományleveleket két példányban kellett elkészíteni, az egyik az egyházközség, a másikat az egyházmegye ládájában tartották HuZaL-Jkv. I/3. 81., lásd még HuZaL-Jkv. I/3. 315., RákosdLvt. I/4. 2.

[245] Melanchthon a már idézett írásában sok kamatmértéket sorolt fel, amelyek használatban voltak az ókorban: szól a görögöknél gyakorolt huszadról, a latinok 12-éről, az ötödrészről, a németek tizedéről stb. CR 16. 498–499. Talán nem véletlen, hogy a hozzánk földrajzilag is közel álló németek példájára eleink is a tizedet használták nagy erőszeretettel, bár ez nem ennyire egyértelmű.

[246] RákosdLvt. IV/9.

[247] HuZaL-Jkv. I/5. 830.

[248] RákosdLvt. V/4.

[249] Ez utóbbira nézve jellemző az 1778. évi rákosdi eset, amikor nem fogadták el a lemondását, hanem segédeket rendeltek melléje. HuZaL-Jkv. I/3. 231., I/2. 141., I/4. 121–122.

minden esztendőben hajtassák fel, hogy restantiaban ne maradgyanak; úgy a papi és mesteri béreket is, nehogy a hosszas restantiak miatt a kösség aggraváltassék.[250]

Céladomány kamatja

Igen gyakran megtörtént, hogy a rendkívüli (templomépítést, parókiajavítást, iskolatatarozást, harangöntést stb. szolgáló) adományok mellett külön adománnyal gyarapították az egyházközség alaptőkéjét, mely adomány előre megszabott célra kamatozott. Igen sok adatunk van arra, hogy céladományt kamatoztatnak a lelkész, vagy a tanító javára, amely bérkiegészítésként is szolgált. Az efféle céladományok felhasználása fölött éppoly szigorú odafigyeléssel őrködött a vizitáció, mint az alaptőke fölött, és alkalomadtán mindig figyelmeztette is a helyi egyházi vezetést a kamatjövedelem rendeltetésszerű felhasználására.

1772-ban az egyik tustyai lakos 30 német forintot adományozott harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a vizitáció úgy dönt, hogy a pénz *foeneráljon* [kamatozzon] *a tiszteletes loci ministernek.*[251] Arra is van példa, hogy az adományozó megváltoztatta szándékát és a céladomány kamatját másra fordította. Ilyen eset történt még ugyanebben az évben Vajdahunyadon, ahol évekkel korábban (1767-ben) Putnoki Zsuzsánna 50 Ft céladományt regisztráltatott azzal a céllal, hogy *interesse szolgáljon a tiszteletes loci minister és scholamester subsistentiajára, de mostan azt kívánnya [...] erőtelen állapottyában, hogy azon summa pénznek interesse imputáltassék a rendes papi és mesteri fizetésbe.*[252] Nagypesténben az alaptőkét gyarapító 100 Ft-os adomány kamatja a lelkész *subsistentiaját* szolgálta, amit viszont 1772-ben parókiaépítésre költöttek el, tehát a vizitáció rögtön utasította a helyi vezetést, hogy az így esett csonkulást mihamarabb pótolja ki.[253] Ugyanazon évben Nalátzi Dániel özvegye, Szilvási Zsuzsánna 50 forintot adományozott az itteni egyházközségnek, hogy annak *fructussa* a lelkész fizetésének kiegészítése legyen, amelyért *illatozza az Úr Isten lelki kedves áldozatul*,[254] Zeyk János jószágigazgatója pedig *egy aranyat adott a n[agy]pestyéni nemes ekklézsia számára, hogy a papnak foeneráljon*,[255] de ezt tették Rákosdon és sok más helyen is.[256]

A kamattörlesztés formái

Szóltunk már arról, hogy a szűkös készpénzvilágban, a termények előállítására épített falusi parasztgazdaságban mekkora segítséget jelentett a helyi egyházközség likviduma, készpénztőkéje, a pénzben kért adózás, vagy akár a további befektetések eszközlésére. Nos, ez a krónikus készpénzhiány mutatkozott meg abban is, hogy a haszonvétel formájában igényelt támogatás kamatát elég gyakran terményben átszámítva alkudták ki a hitelezők, vagy időközben kérték a pénzkamat átváltását terményre.[257] Az adatok arra mutatnak, hogy (legalábbis a Hunyad-Zarándi Egyházmegyében) ez állandó gyakorlat volt a 18. században, mindenesetre ezt mutatja azon két egyházközség eljárása, amelyeket kiválasztottunk ennek bemutatására. (Hadd jegyezzük meg itt, hogy ezzel párhuzamosan természetesen a pénzbeli kamatfizetést is gyakorolták, és igen óvatosan jelezzük azt is, hogy megérzésünk szerint in-

[250] ERZSI-III. 141.
[251] HuZaL-Jkv. I/3. 39.
[252] Uo. I/3. 48.
[253] Uo. I/3. 83.
[254] Uo. I/3. 36.
[255] Uo. I/3. 168., I/3. 192.
[256] Uo. I/5. 824.
[257] Az 1718. évben 7 forint megszabott pénzbeli kamatja *az ecclesia ex commiseratione elengedte, a specificált 7 forintoknak interesse ezután lészen 3 veder bor.* HuZaL-Jkv. I/2. 142.

kább a módosabb nemesi hitelezők vagy a tehetősebb gazdák fizettek pénzben; mindenesetre a kamatmegváltás e formája általános a térségben.)

Rákosdon már a század első harmadában minden forint után négy kupa bort kellett fizetni, 1719-ben pedig 50 Ft interesse 25 veder bor volt,[258] 1745-ben 14 Ft kamatja már 21 veder borra emelkedett, 1764-ben pedig 2 forint hároméves kamatja 2 veder, 2 kupa bor volt.[259] Ez az adatsor és százalékérték nem sokat mond a mai embernek (azért sem, mert nincs adat arra, hogy pl. '45-ben a 14 forint kamatja egy évre való-e vagy többre), legfeljebb annyit, hogy elég sok bor került az egyházközség pincéjébe, amelyet pénzre válthattak át. Sokkal többet tudunk meg az effajta bevétel mértékéről, ha összehasonlítjuk a többi adattal.

Vegyük az 1719. esztendőt, amelynek bevétele 50 Ft után 25 veder bor kamat volt. 1717–19 között egy veder bor ára helytől függően igen változó (sokszor még ugyanazon településen belül is): Rákosdon 1717-ben egy veder bor 54 dr-ért cserélt gazdát, ugyanazon mennyiséget Déván 1718-ban 98 dr-ért adták el, 1719-ben Algyógyon már 1 Ft 44 dr-t ért,[260] ennek átlaga 0,98, tehát csak ez a bevételi tétel 24 Ft 66 dr-al gazdagította az egyházközséget, akkor, amikor ugyanezen időszakban a perselypénzből évente alig 7 Ft-ot kasszírozott a dévai egyházközség (1718), 1719-ben pedig 13 Ft-ot adott ki a lelkész felszentelési költségeire, és összesen 3,46 Ft-tal segítette a gyülekezet legátusát a három ünnepen.[261] Ha ehhez az egyetlen bevételi tételhez hozzávesszük a többi kamatértéket is, az egyházközség éves jövedelme, csak a terményre átváltott kamatokból, elég számottevőnek mutatkozik. De még így sem kaptunk igazi képet a kamatbevétel mennyiségéről, hiszen ez az alaptőke nagyságától függött, ez pedig gyülekezetenként változott: volt néhány száz forint alaptőkével gazdálkodó gyülekezet, de akadt jóval ezer forint fölötti összeget kamatoztató közösség is.

A század hetvenes éveiben a kamattermények mértéke megnőtt (az infláció-növekedés mértékét követhette). 1771-ben a vajdahunyadi egyházközség 102 Ft éves kamatjövedelméből 16,50 Ft volt a 33 veder bor eladásából származó rész, ami vedrenként 2 Ft árat jelentett.[262]

Egyéb kamatnemekkel is találkozunk: Vajdahunyadon a mester 10 Ft-ja után *esztendőnként praestált Detsi István interes fejébe egy-egy pár csizmát*, Bós nevű faluban ugyanazon eklézsiának *vagyon elocálva 50 ft., ez után interesbe adnak a papnak esztendőnként 16 ~ tizenhat szekér tűzifát.* [263]

Kamatszázalék

A különböző tájegységeken tapasztalt eltérő kamatláb azt sejteti, hogy a kereslet–kínálat elvét alkalmazták (legalábbis a kamat állami szabályozásáig): minél kisebb volt a kereslet a hasznosítható alaptőke iránt, annál alacsonyabbra hozták le az éves kamatot, hogy a ha-

[258] HuZaL-Jkv. I/2. 129., I/2. 142.

[259] RákosdLvt. III/3.

[260] Tovább is lehetne gyarapítani a bor árának számsorát, de csak árnyalnánk az átlagot, lényeges változást nem eredményezne ebben a korszakban. Rákosd: HuZaL-Jkv. I/2. 108. Déván 1718-ban 7 veder bor 6 Ft, 9 dr-t ért. HuZaTKa-1. 271. *Bor urn. 16. A bort eladván, volt árra ft. 21,6.* Uo. 28.

[261] HuZaTKa-1. 271–273.

[262] HuZaL-Jkv. I/3. 74. 1772-ben összesen 34 veder és 1 kupa bora gyűlt az eklézsiának a kamatból (Rákosd, 1772/5-o.); 50 vonásforint intereseként könyveltek el, talán egy évre 5 Ft 2 dr-t (Rákosd, 1773/4-o.); egyéves kamatjövedelem 21 Ft, 7 dr volt, akkor, amikor az önkéntes adományok összege 18 Ft, 1 dr volt (Rákosd, 1773/4-o.).

[263] HuZaL-Jkv. I/3. 7., I/5. 339.

szonvételre fordítható pénz könnyebben gazdára találjon, és fordítva. Elképzelhető az is, hogy esetenként a méltányosság elve is előkerült (akárcsak a kötelező járandóság megállapítása esetében, ahol ennek mértékét az adózó képességéhez és tehetségéhez igazították), bár erre tételesen megfogalmazott rendelkezést nem találtunk a jegyzőkönyvekben, gyakorlatot annál többet (úgy tűnik, hogy a kisebb pénzösszegért nagyobb, a nagy összegért pedig százalékban kisebb kamatot kértek). Annál több olyan adat került elő, amely a kamatláb eltérő megszabását mutatja: 1717-ben Déván 5%-os kamattal sikerül kiadni az alaptőkét, egy év múlva már 10%-kal,[264] Alpestesen 1718-ban 10 Ft „annualis interesse 1 Ft", tehát ugyancsak 10%.

A század közepe táján állami rendezés próbálta meg szabályozni a kamatszázalék mértékét és azt 6%-ban állapította meg, ami viszont nem jelentette azt, hogy a kamatérték kilengése egy csapásra stabilizálódott és az egyházközségek, engedve az állami rendelkezésnek, kivétel nélkül átálltak egységes kamatlábra. A törvény és a gyakorlat ütközésére nézve álljon itt egy hátszegi példa. Limitaneus (határőr) katonák még 1744-ben pénzt vettek fel kamatra az egyházközségtől és arra 10%-os kamatot fizettek 1765-ig, amikor panaszlevelet juttattak el Hadik András generálishoz, aki levélben kereste meg a Főkonzisztóriumot, kérvén a méltánytalannak tartott szerződési feltétel felülvizsgálatát és kiigazítását. Ebben császári rendeletekre (*altissimis ordinationibus*) hivatkozik, melyek 6%-ban állapították meg a kamatot, és elrendelték, hogy aki többet kér ennél, annak az alaptőkéje odavész (*amissione capitalis eorum, qui plus desumere attentarent*). Ezért ne késlekedjék a Főkonzisztórium parancsot adni a szóban forgó egyházközségnek, hogy az interes ügyében gyakorlatát igazítsa a császári törvényekhez, és amit törvénytelenül eddig kamatként behajtott, azt szolgáltassa vissza (*idquod illegaliter hactenus percepisset, restituat*).[265]

A Főkonzisztórium a maga rendjén utasította is az egyházmegye esperesét, Lisznyai Intze Ferencet, hogy *ezen dolgot haladék nélkül igazításba venni el ne mulassa [...], serio injurgálván a creditrix ecclesiat, hogy a legalis 6 per centum interesnél száztól se praetendálni, se exigálni* [se kérni, se behajtani] *ne merészeljen, mert félhető, hogy az egész summát elveszti, amint hogy effélékről az országban mindenféle circularis is bocsáttatott az Méltóságos Királyi Gubernium által.*[266]

A gyülekezetek szintjén viszont továbbra is megmaradt a kínálat–kereslet gyakorlata: 1771-ben Vajdahunyadon 10 Ft kamatja két évre 2,38 Ft volt, tehát csaknem 12%, 5 Ft után egy év alatt más személytől 68 dr-t vettek be, ami 13,5%-ot jelentett, de ellenpélda is akad: ugyanott 176 Ft után hat esztendőre 38 Ft 6 dr-t fizettek, ami évi 3,6%-os kamatnak felel meg. 1772-ben látszik újra nyoma a császári rendelkezésnek, amikor 100 forint adomány *foenerál* [kamatozik] *a sex pro cento ekklézsia szükséges építtetésekre*, tehát 6%-os a kamat, akárcsak ez év másik szerződésében.[267] Úgy tűnik ez idő tájt bekövetkezik egy rövid stabilizációs időszak az államilag elrendelt 6%-on, mert a kamat a század végéig többnyire ezen az értéken marad. 1780-ban Vajdahunyadon az adósság fejében lefoglalt ingatlanokat azzal a feltétellel adták át használatba, ha az ár *legalis interessét 6 post 100 annuatim a nemes eklézsiának praestálja*[268], 1799-ben a bevett kamatösszegek szerint szintén 6%-os ka-

[264] HuZaTKa-1. 270.; *A Szent Visitatio az ecclesiaval edgyütt a specificált kétszáz forintoknak felét, úgymint a ft. 100, interesre Karácsonig meghadgya az őkegyelme kezénél, interesse lészen ft. 10, illy conditioval, hogy absque ulteriore dilatione a megírt terminuson a megírt száz forintokat interessével együtt letégye.* Uo. 272.; 90.

[265] FőkonzLvt. 68/1767.

[266] Uo. 68/1767.

[267] HuZaL-Jkv. I/3. 8., I/3. 7., I/3. 47–48.

[268] Uo. I/3. 286.

matra adták ki az egyház alaptőkéjét.[269] (Kitiden pl. 1804-ben a lelkésznek minden évben 920,77 Ft foenerált, míg a mesternek 486, miközben az eklézsiának alig 74,46.[270])

Bérek

Az egyházközség másik jövedelmi forrása a bérekből származott (itt hadd figyelmeztessünk arra, hogy igen gyakran használták a jegyzőkönyvek a bér kifejezést a lelkész fizetésére is, különösen, amikor a hívek conventioban vállalt adományáról volt szó,[271] mi nem ebben az értelemben használjuk). A legkorábbi adatunk talán a hátszegi közlés arról, hogy a helyi csizmadiacéh minden esztendőben tartozik *visitator uraiméknak* egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab *pecsenyével*, mert a *cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vasárnapokon, melyre magok is obligálták sua sponte őmagokat.*[272]

A bérjövedelem rendeltetéséről a helyi egyházi tanács döntött (consistorium, presbiterium – ez utóbbit elég ritkán használják). 1717 szeptemberében Hátszegen kimondotta, hogy *a zsellérektűl járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része penig az ecclesiajé legyen.*[273]

1765-ben Nagyrápolton az iskolaház a tanító halálával és özvegye elköltözésével megüresedett, az egyházi vezetés pedig zsellért költöztetett bele (hogy ily módon az iskolaépület állagának megőrzését biztosítsa), aki munkával tartozott a lelkésznek házbér fejében.[274]

Nagypestényben a lelkész fizetéséről érdeklődvén, a vizitáció tudomására jutott 1783-ban, hogy az eklézsia két földjét *mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose* azok, akik korábban bérben használták, a *parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is róllok*, ami az egyház igen nagy kárára van. A gondnokot intézkedésre szólította fel a vizitáció, hogy a földeket reális értéküknek megfelelően adják bérbe. Ugyanitt Nalátzi János 10 földdarabot adományozott az eklézsiának, amelyből ötöt bérbe adtak ki, de a lelkész *mindeddig* [1783.] *semmit sem vett kezéhez papi fizetésének csonkulásával*, ezért rendelte a vizitáció, hogy a kérdést tisztázzák és az egyháznak fizessenek.[275]

Egészen más összefüggésben került elő a bér kérdése Nagyrápolton 1796-ban: *panaszul adaték fel, hogy már jó darab ideje, hogy az olá pap az eklézsia temető cintermének hellyére egy házat épitett, melyről sem nem szolgál, sem nem taxál az eklézsiának, sőt ezen kívül most az olá templomhoz tartozó temető határos lévén a reformata eklézsia temetőjével, az oláhok a kert felállításával egynéhány esztendővel ezelőtt egy darab hellyet az eklézsia temetőjéből elfoglaltak.* A bér elmaradását még 1803-ban is sérelmesnek tartják a helyiek.[276]

1790-ben a körösbányai egyházközség, a románokkal közösen használt épület bérjövedelmét hajlandó átadni a román egyházmegyének, csakhogy a jelenlegi lakó kilakoltatása

---

[269] HuZaL-Jkv. I/5. 339.

[270] HuZaTKa-2. 212.

[271] Elég gyakran fordul elő a papbér, papi béradó, búzabér, kepebér, félbér, fabéli bér, tűzifabér, fabér, makkbér, de a lóbér kifejezés is (ha pl. valaki az egyház számára lovat bérelt).

[272] HuZaL-Jkv. I/1. 167.

[273] HuZaTKa-2. 22.

[274] HuZaL-Iratok 6. sz. 8.

[275] HuZaL-Jkv. I/4. 62.

[276] Uo. I/5. 111., 1803: *Ennek az ügynek a folytatása és erőszaknak revindicáltatása különösön ajánltatik a titulatus domesticus curator úrnak, mellyet annyival is inkább sürgethet, mivel az írt procurator urat a pernek folytatására illendő jutalommal lekötelezte a nemes ecclesia.* I/5. 684.

után a fiatal tanító beköltözhessen abba,[277] 1800-ban pedig Algyógyon a lelkészi lakás egy részét egy örménynek adták ki, aki 6 Ft házbért fizetett.[278]

Perselypénzből (publicatioból) származó bevétel

Az egyházközség általános pénzügyi állapotát tekintve a perselypénz gazdasági potenciálja szinte elhanyagolható volt, ami különösen hangzik a mai ember fülének, hiszen manapság a perselypénz számottevő része az egyházközségi bevételnek (egészen természetszerűen értékelődött fel a perselypénz, mint jelentős bevételi tétel, miután az egyháztól elvettek minden egyéb megélhetési forrást). A perselypénz korabeli rendeltetése egyébként egészen más volt, mint manapság: a perselyes adakozásból segítették a szűkölködőket, tehát amolyan szociális alapja volt a gyülekezetnek, amelyet a lelkész kezelt és odaadta *jó lelkiismeret szerint, a hova legillendőbb és szükségesebb* volt – írta elő az 1645. évi marosvásárhelyi zsinat.[279] A 18. század közepe tájára rendeltetése – Hunyad-Zarándban legalábbis – megváltozott.

A 18. századi híradásokból egyértelmű, hogy a perselyes adakozás nem volt mindennapi gyakorlat a vasárnapi istentiszteleten, a persely nem állt állandóan a templomban (mint manapság), évente csak a nagyobb ünnepeken tették ki, és a lelkész mindig gondosan felhívta az istentiszteleten megjelent hallgatók figyelmét az adakozásra (innen származhat latin megnevezése is: *publicatio* = kihirdetés, nyilvánossá tétel). Lévén, hogy többnyire úrvacsoraosztással egybekötött ünnepi istentiszteletekről volt szó (az úrvacsorában kapott ajándékért a megajándékozottak hálából közölték a maguk javait a rászorulókkal), úgy gondoljuk, hogy a helyenként Erdélyben ma is élő szokás (a hívek az úrvacsoraosztás alkalmával az úrasztalra helyezik rendkívüli pénzadományukat) ennek az egykori perselyezési gyakorlatnak az emléke.

A jegyzőkönyvekben ide vonatkozó általános rendelkezések a század közepéről származnak. Az 1748. esztendei Rákosdra kiszállt vizitáció elrendelte, hogy *a nunc in posterum* [mostantól fogva] *a perselypénz legyen az egyházfiú uramnál.* [280] A perselypénznek elég sok rendeltetése lett: részben a lelkész stoláris jövedelmét képezte, részben a lelkészi lakás tatarozására használták (később vagy másutt ehhez hozzájárult még a mesteri lakás is), aztán fordították egyéb apróbb kiadások fedezésére is. A célirányos felhasználás gyülekezetenként változott. 1772-ben pl. Rákosdon *deliberative haggya a Szent Visitatio, hogy többször ezután hordókötésre ne tégyenek a perselypénzből költséget, hanem vagy a régi végezés szerint házanként fizessenek arra egy-egy garast, vagy pedig egyebünnen csinálják ki, egymás között léjendő megegyezés szerint, mivel a tiszteletes loci ministernek stolaris fizetése,*[281] Vajdahunyadon pedig 1802-ben favásárlásra is költöttek a perselyből.[282]

A perselypénz felhasználása terén valamelyes céltudatosság a századvég körül sejlik az egyházmegyében, amikor a vizitáció két gyülekezetben is kizárólag a lelkészi és mesteri lakások állagának megőrzésére rendelte a perselyes adományt. Brádon 1796-ban igen részletes intézkedést vetettek papírra, ebben találkozunk először, az úrvacsoraosztásos istentiszteleten túlmenően, a perselykitétel alkalmainak tételes felsorolásával: *a Szent Visitatio felvévén úgy találá, hogy csak a nevezetesebb sátoros és más Úr vacsorája osztása innepén tétetett ki. Ahonnan továbbra az végeztetik: 1. Hogy a persely minden hold megújjulása első*

[277] HuZaTKa-2. 286.
[278] HuZaTKa-1. 70.
[279] Illyés 83. A marosvásárhelyi zsinat, 1645.
[280] RákosdLvt. I/12.
[281] HuZaL-Jkv. I/3.–49.
[282] Uo. I/5. 571.

vasárnapján kitétessék, úgy szintén újesztendő, sátoros innep és más egyéb Úr vacsorája osztása innepin is, és az eklézsia szüksége publicáltassék. 2. Ezt a pénzt mindenkor a domesticus curator a tiszteletes pap bizonyítása alatt vegye számba, jegyezze fel az eklézsia diariumába, mellyet a pénzzel együtt tegyen bé a pap házánál álló eklézsia ládájába, mely ládának kolcsa magánál áll. 3. Mikor a parochialis vagy scholaris háznál valami építésre kívántatik, akkor a domesticus curator, elmenvén a kolccsal a paphoz, annyi pénzt a pap testimoniumával a ládából kiveszen, amennyi kell, s felírja a diariumba.[283]

A begyűlt perselypénzt tehát vagy a domesticus curator, vagy a mester, vagy maga a lelkész vette nyilvántartásba, mások jelenlétében, és az egyházfi gondjára bízták, aki a kiadásokat is gondosan feljegyeztette.[284] Arról is van adatunk, hogy a perselypénzt interesre adták ki, pl. Kitiden 1760–1770 között, illetve 1793-ban.[285]

Nem minden esetben lehet megállapítani, hogy évente mekkora pénzösszeget kasszíroztak a perselyből, mert elszámolásában az egyházfi gyakran több tételt is összevont (pl. *publicatioból, interesből, és egyéb accessoriumokból* gyűlt összesen 60,41 Ft vagy *melyhez járult némely jövedelmekből és a perselyből* stb.). Részletes kimutatást készítettünk annak illusztrálására, hogyan alakult a perselypénz mennyisége a vizsgált időszakban. Ez alapján el lehet mondani, hogy az soha sem volt nagy (talán a már említett krónikus készpénzhiány, illetve az alkalomszerű gyakorlat miatt), belőle épphogy a vizitáció elrendelte minimális épületjavításokat el lehetett végezni, vagy még azt sem mindig. Néhány olyan gyülekezet éves átlagai következnek (kisebb-nagyobb adatszórásból átlagolva), amelyeket különböző tájegységeken, különböző társadalmi rétegződésű falvak-városok esetében végeztünk el igazolásául annak, hogy a perselypénz szerény bevételi forrás volt, azonos időszakban minden tájegységen azonos módon fluktuált (nagyjából megegyeznek a hullámvölgyek és hullámtarajok).

Hosdáton 1760–1802 közötti időben egy évben átlag 4,31 Ft volt, ugyanekkor Kéménden 8,47 Ft, Kitiden 9,52, Rákosdon 8,96, Vajdahunyadon 8,99 Ft.[286] Ezen éves át-

---

[283] HuZaL-Jkv. I/5. 4/b. Egy évvel később szinte szó szerint ugyanezt fogalmazzák meg a vizitáció tagjai Brádon is: *a tiszteletes egyházi atyafinak, tekintetes domesticus curator úrnak és egyházfi uraiméknak szorossan rendeli* [ti. a vizitáció], *hogy újesztendő napján, minden hold megújulásának első vasárnapján, az úri szent vacsora kiosztásai napjain kitétessék a persely, a cathedrából publicáltassék* [!], *az egyházfiaktól a parochialis házhoz béhozattassék, ott regius előtt az eklézsia ládájába bététessék (mely a parochiába hogy állyon rendeltetik). Kolcsa a demonstratiora nézve a domesticus curator úrnál. És ez a jövedelem egyébre ne fordíttassék, hanem a proportione a papi és mesteri lakóhellyek építgetésére és conservatiojára.* HuZaL-Jkv I/5. 31.

[284] RákosdLvt. I/12.

[285] HuZaTKa-2. 175, 188.

[286] **Hosdát:** 1760-ban 4,83 ft. (HuZaTKa-2. 77.), 1761-ben 2,59 (HuZaTKa-2. 78.), 1762-ben 2,49 (HuZaTKa-2. 79.), 1766-ban 2,04 (HuZaTKa-2. 83.), 1767-ben 2,47 (HuZaTKa-2. 84.), 1777-ben 7,20 (HuZaTKa-2. 94.), 1799–1802-ben 12,89, évente tehát 6,44 (HuZaTKa-2. 128.). **Kéménd**: 1766-ban 4,2 Ft (HuZaTKa-2. 147.), 1771-ben 8,8 (HuZaTKa-2. 149.), 1777-ben 10,4 (HuZaTKa-2. 158.), 1779-ben 7,29 (HuZaTKa-2. 161.), 1782-ben 7,80 (HuZaTKa-2. 163.), 1783-ban 7,57 (HuZaTKa-2.166.), 1791-ben 7,53 (HuZaTKa-2. 171.), 1792–93-ban 22,71 (HuZaTKa-2. 173.). **Kitid**: 1777-ben 7,36 (HuZaTKa-2. 179.), 1782-ben 5,41 (HuZaTKa-2. 181.), 1783-ban 6,36 (HuZaTKa-2. 183.), 1799–1802-ben 33,74 (11,24 átlag) (HuZaTKa-2. 211.), 1804-ben 10,30 (HuZaTKa-2. 213.), 1805-ben 6 publicatioból 16,21 (HuZaTKa-2. 216.), 1806-ban 15,90 (HuZaTKa-2. 217.). **Rákosd**: 1763-ban 4,66 (RákosdLvt III/3.), *1766-ban Fazakas György egyházfi keze alá ment perselypénz. Nota bene: Ebben is vagyon ópénz dr 48, összesen 3,10* (HuZaL-Iratok 7. sz. 4–5.) A vizitáció jegyzőkönyvének kivonatos szövegét lásd még: LibEccl RákosdLvt. 2–3., 1773-ban 11,81 (HuZaL-Jkv. I/3. 73.), 1768-ban 5,14 (RákosdLvt. III/3.), 1769-ben 6,83 (RákosdLvt. III/3.), 1776-

lagokból messzire mutató általános következtetést nem lehet levonni, mert egyes gyülekezetek átlagát túlnyomórészt 1760 előtti adatokból, másokat pedig a századvégiekből állítottuk össze. Mindenesetre annyi ebből is világos, hogy az éves átlag ebben az időintervallumban nem emelkedett 10 Ft fölé (noha az egy éves perselypénz, különösen a század végén, sokszor fölötte volt a 10 Ft-nak), tehát nagyon messzire nem lehetett eljutni ezzel a pénzösszeggel (összehasonlításképpen néhány adat a vásárlóérték érzékeltetésére: 1717-ben egy veder bor 54 dr. volt, 1802-ben már 102 dr., 1799-ben 100 szál deszka 12,80 Ft-ot ért, 1802-ben 1 bika pedig 24,48 Ft-ot). Hosszú időnek kellett eltelnie és persze még viszontagságosabb időszaknak kellett elérkeznie ahhoz, hogy az egyházközségek a perselyen keresztül pótolják az erőszakosan elkobzott egyházi javak miatt megcsappanó éves bevételt.

Patrónusok adakozása

Igen sok és változatos anyagot lehet találni szinte minden egyes jegyzőkönyvben a helyi patrónusokról, a helybéli kis- és középnemesekről. Ugyanakkor igen sok és szép gesztus is tapasztalható részükről, amikor az egyház megsegítéséről, a lelkész eltartásáról, templomépítésről van szó, ami azt jelzi, hogy sok esetben komolyan vették a nemességükből adódó kötelességeiket az egyház iránt, bár olykor némelyik viselkedésén átüt a kicsinyesség, kapzsiság, rosszindulat, veszekedési szándék stb. Persze nem fogjuk itt alább kimeríteni az egyház/lelkész–patrónus viszony minden részletét (pedig a csak ebben a kötetben található adatok hosszú tanulmányra is elegendőek lennének), hanem néhány esetre tekintve nyújtunk csöppnyi kóstolót ebből a bonyolult viszonyrendszerből. Alább már volt szó arról, hogy a helyi kis- és középnemesek mekkora társadalmi súllyal vettek részt a helyi ügyek rendezésében, amely egyébként megmutatkozott az egyházi hozzájárulás mértékén is (háromszor több egyházi terhet kellett felvállalnia, ha azt akarta, hogy nagyobb szava legyen az egyházközség fórumán[287]), és még természetesen több összefüggésben is lesz szó róluk, tehát a téma alapos kimerítésére itt nem vállalkozunk.

Az effajta tudományos feldolgozásokban nem szokás hosszú passzusokat idézni, mégis megtesszük, mert az alábbi, színesen és gazdag fordulatokkal, novellisztikusan megírt eset igen beszédesen világít rá a patrónus–egyház sok érdekes részletére (az egyházi vezetés tekintélyétől és társadalmi súlyától kezdve el egészen addig, hogy a korabeli kisnemes és az esperes között deklaráltan egy szinten történt a társalgás, és persze meglátszik belőle a jegyzőkönyvet író egyházmegyei főjegyző irodalmi vénája is.

„Ezen végezésben jelen nem lévén méltóságos Bartsai Ferentz úr – írja az egyházmegyei főjegyző 1771-ben Marossolymoson –, minthogy ezen az órán nem is volt idehaza, hanem a visitationak follyása alatt megérkezvén, tiszteletes esperest uram, én és tiszteletes Bitai Benedek uram látogattuk különösön maga méltóságos úri házánál, maga ebéd felett lévén asztalnál, mi pedig már ebédlettünk vala titulatus Brádi Sándor úrnál. Jelentettük, minémű végezés lett a parochialis ház dolgában, és minémű segítséget ígértenek titulatus Brádi Sándor, Vadas Móses és Goró Miklós uraimék, kértük, hogy maga a méltóságos úr is, mint fő possessor és patronus úr declarálná magát, mit fogna conferálni azon szent végre, tőn ilyen kedvetlen feleletet: Kegyelmetek nem keresik meg az alkalmatosságot, és nem

---

ban 17,50 (I/3, 146.), 1777-ben 11,3 (III/201.), 1778-ban 14,68 (I/3. 209.), 1803-ban 14,62 (I/5. 836.) **Vajdahunyad**: 1773-ban 8,27 (I/3. 74.), 1774-ben 9,71 (I/3. 101.)

[287] Erre nézve egyébként zsinati határozat is született az 1771. évi boroskrakkói generális zsinaton, ahol kimondották: *Akik patronusoknak és patronaknak akarnak tartatni és úgy tiszteltetni az egyházi rendektől, legalább is három annyit tartoznak fizetni, mint egy plebeus vagy közember, nemkülönben az egyházi épületek restauratiojára s közönséges egyéb ekklézsiai szükségekre három annyit contribuálni, mint egy közönséges hallgató.* ERZSI-III. 8.

considerálják az én állapotomat, hogy a magam dolgaira sem vagyok capax, hanem importuni adgrediálnak s infestálnak. Mellyre tiszteletes esperest uram par pari repositurus felelé: Én hét esztendőtől fogva szüntelen kerestem az alkalmatosságot, de azt a méltóságos úrnál soha fel nem találtam, hanem most az ideje, hogy az úr magát declarálja, és ne tartsa csak szóval az Istent s az ekklézsiát stb. Nem tetszett ez a szó az úrnak, és mondotta, hogy azt nem várta volna, s nem is illenék esperest uramhoz ollyan pungens acclusakkal élni, hanem modo placidioriis lehetne proponálni. Arra felele tiszteletes esperest uram és monda: Van harminc esztendeje, hogy flatirozok az úrnak, de nincsen semmi haszna, én többet nem flatirozok, hanem az úr resolválja magát vagy egy, vagy másfelé ad-é, s gondolja meg maga állapottyát, óráját se tudja, mikor húnnya bé a szemit, minthogy a koporsóba fél lába. Bizony, ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni stb. Dura verba, quis haec audire potest, reponálá az úr, de tiszteletes esperest uram nem remittálván semmit, tovább is urgeálá s monda: Engem ne úgy gondolyon az úr, mint privatus embert, én esperest vagyok, Isten követje, s az Istennek szavát mondom, s ha az úr ebben az állapotban perseverál, a telik az úron, amit mondottam. Voltanak több illyen beszédek is, sok volna mind leírni. Segítettem én is, amivel lehetett, mondottam: Kinek gyűjt, s kire marad gyűjteménye, sem Istenének, sem gyermekinek nem akar adni, párját nem hallottam, nem olvastam semmi írásokban, és ily könyörületlen atyát nem tudok. Átallom leírni minden apróságot, végre azt mondá elmosolyodva: Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segíték, s maga is resolválá azon végre hfr. 120 és ígéré, hogy titulatus Brádi Sándor uramnak in primo concursu által fogja adni, sőt ha megfogyatkoznék az ekklézsiának költsége, s amiatt a munka megakadna, többel kész lészen segíteni. Megköszönők és maga asztaltól felkelvén, s belső házába bévivén, elbúcsúzánk s eljövénk."[288]

Nem egyedülálló jelenség, számtalanszor megismétlődik ez a vizsgált időszakban: lelkész és tanító egyaránt sokszor panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért bérüket, vagy évekig késnek azzal. Viszont pozitív példák is akadnak szépszerével: anyagilag támogatják a parókiaépítést, készpénzt és földterületet adományoznak erre, önzetlenül felvállalja az épületek karbantartását stb.[289]

Pénzgyűjtő körutak

A kor általános egyházi gyakorlata volt az, hogy nagyobb kiadásokra (általában építkezésekre) nemcsak a helyi pénzalapokat mozgatták meg (melyek a terménygazdálkodásra épített mezőgazdasági rendszer miatt eléggé szűkösek voltak, amit már említettük), hanem a szűkebb és tágabb értelemben vett tájegységek egyházközségeinek kasszáit is. A gyakorlatban ez úgy történt, hogy valamelyik gyülekezeti notabilitás (leggyakrabban a tanító, de nemcsak) nyakába vette a világot és Erdélyt bejárva segélyt gyűjtött a meghirdetett célra.

1773-ra Rákosd temploma igen romos állapotba került, a gyülekezet vállalta ugyan a javítási munkálatokat, de előre látta azt, hogy kevés pénzt lesz képes csak áldozni a munkára, ezért a vizitáció így rendelkezett: *nem lévén pedig arra elégendő tehetségek, tiszteletes loci minister őkegyelme minden industriat adhibeáljon* [iparkodjék], *s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre.*[290] A templom javítására tervbe vett gyűjtőutat a helyi tanító vállalta fel, s miután a királyi jóváhagyás megérkezett, még 1780-ban útnak indult és 148 Ft

[288] HuZaL-Jkv. I/3. 25–26.
[289] Uo. I/3. 55–56., I/3. 24–26., I/3. 67., I/4. 120. stb.
[290] Uo. I/3. 73.

14 dr alamizsnával érkezett vissza.[291] Vajdahunyadon *a templom számára scholae rector Gál Józef őkegyelme* gyűjtötte össze és hozta haza a kollektát, amely 125,32 Ft volt (ebből csak a Bethlen család egyedül 90 Ft-ot adott, néhány nappal később még 18-at), amelyből a *collector excontentáltatott*: a gyűjtők útiköltségét külön, fáradságát pedig megint külön honorálták (a begyűjtött pénz egyharmadát tarthatta meg).[292] Ide tartozik az egyházközségi kimutatások azon tétele is, amelyben az egyházfi valamelyik kéregető eklézsia megsegítésére kisebb vagy nagyobb pénzösszeget utalt ki, tehát jól bevált, törvényes, és persze közösségi tudaterősítés is volt ugyanakkor ez a gyakorlat, az „egymás terhét hordozzátok" jegyében (erre nézve is bőséges hivatkozás található a tárgymutató *Adományok* címszava alatt). A perselypénzből adtak a szentgericei, a marosjárai, a tompai, a karatnai, a bósi és nagygalambfalvi gyülekezeteknek, az istvánházi eklézsiának, a szentháromsági református templomra, az ardói, a gyürei, a bölöni református egyházközségeknek és az ernyei parókiára, a parajdi, a küküllővári és az ajtai eklézsiák számára, továbbá hat egyházközségnek, adakoztak az albisi eklézsiának stb.[293]

Adományok

Az egyházközség ingó és ingatlan vagyonát a kegyes indulatból származó felajánlások és adományok alapozták meg és gyarapították. Hosszú sorát lehetne összeállítani azon adományoknak, amelyekkel a kis- és középnemesi patronátus megajándékozta az egyházközséget. A földadományok haszna megszabott célt szolgált: Gyöngyössi Tamás 1777-ben *legálván a nemes* [kéméndi] *ekklézsiának egy földet a templom cinteremje mellett, hogy oskolaház építtessék réá*[294], Nalátzi János 1783-ban 10 földdarabot adományozott a nagypesténvi eklézsiának, amelyből ötöt bérbe adtak,[295] *Istenhez és ekklézsiájához való kegyes szándékából kéméndi Lőrintz Sámuel uram a Szent Visitatio előtt* [Kéménden] *általada két contractusban megnevezett két szántóföldeket in hfr. 22 dr. 78, hogy egyiknek haszna cedállyon a parochusnak, a másik pedig használlyon az ekklézsiának in piis usibus* [egyházi célra].[296] stb.

Se szeri, se száma az egyszerűbb gyülekezeti tagoktól származó kisebb adományoknak: *András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort* a rákosdi eklézsiának 1687-ben,[297] Bartsai Mihály 1717-ben adományt adott a marossolymosi eklézsiának lánya *templomban való temetésiért*,[298] Nagy Pál felesége *templomban való temetettéséért* adott pénzt ugyanott két rendben is.[299] Felpestesen Debretzeni Péter 1766-ban pénzt adott a rákosdi úrasztali kannára, hogy itt is harangozzanak, amikor ő meghal,[300] 30 német forintot adományozott valaki a harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a pénz *foeneráljon a tiszteletes loci ministernek* – határozza a vizitáció Tustyán 1772-ben.[301] Adomány gyűlt a harangkészítésre Tustyán 1772-ben, parókiajavítására Oláhbrettyén 1796-

[291] HuZaL-Jkv. I/3. 314.
[292] *Ebből* [ti. A begyűjtött végösszegből] *excindáltatott a collectornak a kegyes adakozóktól gyűlt pénznek tertialitassa.* HuZaL-Jkv. I/3. 101.
[293] RákosdLvt. III/3.; I/31.; III/1.; HuZaL-Jkv. I/5. 686.; I/5. 911–912.; I/5. 788. stb.
[294] HuZaL-Jkv. I/3. 204.
[295] Uo. I/4. 62.
[296] Uo. I/4. 143.
[297] Uo. I/1. 42.
[298] Uo. I/2. 100.
[299] Uo. I/2. 100., I/2. 124.
[300] HuZaL-Iratok 7. sz. 4–5.
[301] HuZaL-Jkv. I/3. 39.

ban.[302] Oláhbrettyén Batzalári Farkas 500 Ft-ot adott, de nem tudják *mikor conferáltatott [...], mert az arról való collationalis az 1784-beli oláh tolvajkodásban elveszett.*[303]

A rendkívüli adományszámba menő felajánlások lényegesen segítették az egyházat hivatása betöltésében és társadalmi rendeltetése elvégzésében, s mindennapi élete gördülékenyebb haladását szolgálták.

Harangozásból származó bevétel

Alapszinten értelmezve, a harangozás jeladás volt valamely egyházi eseményre. Ám a sűrűn ismétlődő, egyéb speciális esetekből ítélve a harangszó igen jelentős és erőteljes társadalmi-közösségi funkciót is ellátott: jele volt annak, hogy a közösség vagy az egyén törvények vigora alatt él. A harangszó megvonása valamely tagtól azt jelezte, hogy a közösség határán kívülre került, megszegte az elfogadott és szentesített viselkedési normákat és felrúgta a közösség törvényekben kanonizált értékrendjét, tehát megbélyegző és elrettentő funkciót egyaránt betöltött.[304] Ezen túlmenően kisebb bevételi forrás is volt.[305] Lévén, hogy jelen tanulmányunkban az egyház pénzügyeit tárgyaljuk, csak szigorúan ebből a szempontból vizsgáljuk a harangozást (egyéb adatot erről a kötetek tárgymutatójában bőven lehet találni).

Az erdélyi református egyház legmagasabb törvényhozási fóruma, a zsinat már a 17. század közepe táján elkezdett foglalkozni a kérdéssel. A szabályozási próbálkozás azt mutatja, hogy színes sokféleség uralkodott Erdély-szerte a halotti harangozás terén. Az 1645-ben Marosvásárhelyre összegyűlt zsinat eléggé részletes szabályzatot fogadott el a fogarasi egyházközségre nézve, de amely talán a református egyház egységes harangozási gyakorlatának kialakítására is tekintett. Újra jelezzük, hogy csak a harangozásért járó fizetés szempontjából közelítünk a kérdéshez. *A két kisharangoknak háromszori összevonattatásáért* – mondja ki a határozat –, *úgymint egy csendítésért, gyűlésért és egy közbelsői harangozásért a halottas emberek semmit se fizessenek, hanem, ha ki a két kis harangoknak háromszori össze-, megvonattatásokkal meg nem elégedvén, őket többször is összevonatja, mindenkori vonásért öt-öt pénzt adjon, mint azelőtt szokásban volt.* Ha viszont valaki négyszeri harangozást szeretne: *csendítést* (híradást), másodszorit, gyűlőt és kikísérőt, tartozzék 60 dénárt fizetni, *ha ki pedig a főrendek közül halottját valameddig a föld színén tartván, napjában az ecclesia engedelme szerint azonkívül mind a négy harangokat kétszer megvonatja, minden vonástól tíz pénzt fizessen* – írja elő a rendelkezés 2. pontja. A halotti harangozásért járó illetményt az egyházfinak kellett átvennie a harangozótól, fel kellett jegyeznie és arról minden évben számot kellett adnia *a városi bíró és a főtiszt, vagy attól substituáltatott személy előtt.* Semmit, sehová nem volt szabad abból költenie a *fogarasi főpap híre és engedelme nélkül*, de ha *valami szükséges épületre vagy maga, vagy kollégája háza, vagy pedig a schola körül kérend, a bírónak értésére adván, tartozzék adni.* A fizetést társadalmi és szociális helyzet szerint szabták meg: *harangozást tartani tartozzanak, amelynek fizetése a városiaktól, s mind nemességtől, s mind jobbágyságtól, akik örökséges gazda emberek, lé-*

[302] HuZaL-Jkv. I/3. 190., I/5. 180.

[303] Uo. I/5. 166.

[304] Elég gyakori az effajta elrettentő formula: ha valaki nem járul hozzá az eklézsiában megállapított közös teherviseléshez, a harangszót megtagadják tőle temetésén és *szamár temetése lészen.*

[305] Már a 17. század első felében történt próbálkozás arra, hogy a temetési harangszóért ellenszolgáltatást adjanak, igaz, vegyes felekezetű falvakban, a nem reformátusnak, aki a lelkésznek nem fizetett: *Hoc tamen observato, quod si salarium pastori nostro non solvit, pro pulsu campanae et cantu si cognati ejus requirant, exigere ab eis merito possit* – mondja ki az 1634. évben tartott marosvásárhelyi zsinat 5. pontja. Bod 42.

gyen egy-egy öt pénzes garas, a zsellérektől pedig és szegény rendűektől egy-egy poltura, ennek felette a harangozópénznek is harmadrésze őt illeti.[306]

Az ékesség és szép rend megtartása végett született döntés 1702-ben, ugyancsak Marosvásárhelyen, amely a visszaéléseket és a versengést igyekezett kiszűrni: *a rendkívül való csengetéseket, a halott felett való szertelen sok harangozásokat ennek előtte is tilalmazták a vizitációk, mostan ex superabundante imponáltatik, hogy senki halottjának többet ne harangoztasson, hanem canon szerint, ha aznap eltemeti: négyet, ha halasztja temetésit napjában hármat; aki ezzel contentus nem lészen, hanem pompáskodni akar, fizessen taxat, az egy mázsás harangtól egy vonásért 6 dén(árt), a nagyobbtól 12 dénárt; a harangozás pedig felettébb hosszú ne légyen, hanem legtovább, mintegy tyukmony* [tojás] *megsülne, csengetés penitus tolláltatik, hanem ha valami lárma, vagy elkerülhetetlen szükség kivánná, melyre a megye esküttei szorgalmatosan attendálván* [figyelvén], *ha ki cselekednék, toties quoties* [ahányszor, annyiszor], *büntesse meg flor. 1.*[307]

A halott felett való harangozásért adott juttatás kérdése jegyzőkönyveinkben elég korán jelentkezik. 1686-ban Hátszegen ekként rendezi a vizitáció a fizetés arányos elosztását: *Amikor egy tál étket, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért* [temetés alkalmával], *az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester.*[308] A szűkszavú jegyzőkönyvi bejegyzést első olvasatban szemlélve az az érzésünk támad, hogy itt a harangozót éri kár, amiért a járadék egy részét a lelkész kapja, voltaképpen a vizitáció a harangozó munkáját méltányolva dönt úgy, hogy nemcsak a lelkésznek, hanem neki is jár az adományból (a gyakorlat tehát az lehetett, hogy a harangozásért a lelkész vette be a fizetményt, és abból önkényesen osztott vissza valamennyit a harangozóást is végző mesternek). Ebben erősít meg az 1690. évi vizitáció döntése is, amikor (az ügy rendezetlenül tovább fertőzvén a két szolga viszonyát) a testület így határoz: *a harangozásért való fizetés praedikator és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is.*[309]

A szokásos, templomhoz kötött egyházi eseményekért természetesen fizetni nem kellett, mert a harangozó (mester) fizetését a gyülekezet közadakozás útján adta össze.[310] Az egyetlen eset tehát, amikor a harangszóért fizetni kellett a temetés volt,[311] ez esetben is csak a megszabott mértéken felüli szolgálatot kellett honorálni.[312] A Hunyad-Zarándi Egyházmegyében ennek a szokásnak további gyakorlati indoklása volt. Az 1778. évi bácsi vizitáció jegyzőkönyvében erről olvashatunk: *Minthogy haranglábra, harangozó kötélre, s harangok conservatiojokra semmi fundus nincsen* – állapítja meg a vizitáció –, *s azoknak szerzésekben is az ekklézsia köz tagjai nem influáltanak, tehát végezi a Szent Visitatio, hogy pro*

---

[306] Illyés 91–92. A marosvásárhelyi zsinat, 1645.

[307] *Deliberatum Sanctae Synodi Generalis Marosvásárhelyiensis A(nno) 1702. die 28: mensis Junii*. Illyés 164.

[308] HuZaTKa-2. 11.

[309] Uo. 13.

[310] *Jelenti a ludi magister azt is rész szerint, hogy a harangozásért való 3 kéve búzája az örökségek szerint nem egésszen ingrediál, és hogy egyszersmint a marhátlanok a fabéli bérit denegállyák.* HuZaL-Jkv. I/4. 121–122., I/4. 195–196.

[311] Vajdahunyadon temetésen harangozásért 1773-ban 1 Ft 20 dr-t vettek be (HuZaL-Jkv. I/3. 74.), a század végén készült összeírásból tudjuk, hogy az egyházközség levelesládájában kimutatás volt arról, hogy a temetési harangozásért tételesen mennyit kell fizetni, sajnos az iratok ma nincsenek meg az egyházközség lelkészi hivatalának iratai között. (HuZaL-Jkv. I/5. 330.)

[312] Nagyrápolton a vizitáció végzése eléggé egyértelmű arra nézve, hogy temetési harangozásért nem kellett annak fizetnie, aki egyházfenntartó járulékát befizette. HuZaL-Jkv. I/4. 196.

mentionato fundo [az említett alapra] *az ekklézsiában történő minden halott felett való harangozásért fizessenek, mindennapi harangozásért egy-egy sustákot, a harangozásra értelmes személyek adpliculatván, akik egyszer egy fertály óránál tovább ne harangozhassanak.*[313] Erre hivatkozva vezetik be a díjat Nagypesténben is, még ebben az esztendőben: *Minthogy a temetési harangoztatást megkívánnyák mind az extraneusok, mind az ekklézsiában az ollyanok, kik a harangokra semmit sem conferáltanak, igen hellyesnek ítéli a Szent Visitatio, hogy ad normam aliarum ecclesiarum* [más gyülekezetek példájára] *itt is a harangozásból az ollyaténoktól valami forduljon az ekklézsiának, minthogy a harangok körül is sokszor esik költség.* Akik tehát nem járultak hozzá a harangöntés költségeihez, a temetéssel együtt járó napok mindegyikén 1 márjást tartoznak fizetni, amely 2/3–1/3 arányban oszlik meg az eklézsia és a harangozó között.[314]

A díjszabás különbözött, attól függően, hogy az egyházhoz tartozott-e a halott vagy nem. Erre nézve két adatunk is van. Hosdáton vette jegyzőkönyvbe az 1790. évi vizitáció az alábbi végzést: *Subinferállya a nemes praesbiterium, hogy az eddig való usus szerint eddig ugyan az oláhoknak egyik haranggal halott felett pro dr. 24 megengedtetett harangozni, de minthogy már sokkal költségesebbek a mostani harangok mint az hajdaniak voltanak, azért a szent praesbiteriumnak kívánsága szerint végeztetik, hogy 34 pénz alól egy oláh halottnak is a harangozás ne engedtessék, azon pénzt letévén az első jelentéskor a tiszteletes loci ministernek.*[315] Rápolton 1791-ben ugyancsak szó szerint arról dönt, hogy a temetési harangozásért fizetni kell: *Vészi észre az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy visszaéltek ezen megyében az harangozással, midőn néha az elöljáróknak hírek nélkül is némely idegen vallású embereknek halálokban harangoznak. Más helységek szokása szerint megengedtetik azért az harangozás hírtétellel és pénzért (amint az eklézsia fogja rendelni), de fizetés nélkül se idegen vallásúnak, se vallásunk sorsossának meg nem engedtetik.* [316]

1796-ban Algyógyon is pontosan szabályozták a harangozás díját. A helybeli harangozó azt panaszolta a vizitációnak, hogy halotti harangozásra némelyek igen sok idejét elveszik, *sok harangozást kívánván, és mégis osztán nem fizetnek semmit. Mely dolognak meghatározását és orvosoltatását kéri. Ahonnan végezteték: a szaggatás, temetésre egybegyűjtő és a temetőbe kikísérő harangozás, ez a három együtt leszen nyolc poltra, azon kívül, ahány napon harangoz, minden napra négy poltra, és ez a jövedelem leszen a harangozó fizetése.*[317]

Dézsma és quarta

Az egyházat megillető dézsma (decima – tized) István és László királyok dekrétumaiból származtatott jog alapján járt az egyháznak. Eszerint a lelkészek a jobbágytelkek terményeiből (gabonából és borból) egy tizedrész beszolgáltatását követelhették. Ez a 16. században állami adóvá vált. A helyi tizedről a fejedelem disponálhatott úgy, hogy indokolt esetben annak negyedét (a quartát) az illető egyháznak adja, amelynek átadását (a jelek szerint) a földesúr sok esetben meggátolta.[318] A quartára viszont (különösen a 18. században) nem mindegyik egyházközségben lehetett alapozni, egyrészt, mert nem mindegyik egyházköz-

[313] HuZaTKa-1. 148.
[314] HuZaL-Jkv. I/3. 227.
[315] Uo. I/4. 109.
[316] Uo. I/4. 196.
[317] HuZaTKa-1. 66.
[318] *A borról ezt reflectálák, az 1789-re, hogy akkor a dézmát a király in natura vévén fel, abból a papnak kiadatott a quarta. De megbizonyosodék, hogy a földesurak nem engedték ekkor által a dézmát in natura, hanem magok vették el, ki nem adván pedig a papét, kifizetni való restantiába marad* – mentegetőznek a quartafelhajtók az algyógyi vizitáció előtt 1796-ban. HuZaTKa-1. 56.

ségnek volt effajta bevétele, s ha volt is, annak behajtása egyre több akadályba ütközött és egyre több gondot jelentett.

A quartát országos törvények szavatolták a helyi lelkésznek. Az *Approbatae Constitutiones* 1. része, 5. cikkelye, 1 artikulusa úgy rendelkezett, hogy *amely helyeken az egyházi tanítóknak dézmájok, quartajok, vagy egyéb eleitől fogva rendszerént járni szokott jövedelmek volt és vagyon, azt senki tőlök elvenni és eltartani ne merészelje*, ha a falu cselekedné *ft. 12-vel büntettessék*,[319] ami viszont nem jelentette azt, hogy az egyház maradék nélkül megkapta a neki járó törvényes juttatást. Mind a zsinati végzések, mind a vizitációk jegyzőkönyvei tele vannak a lelkészek panaszaival e tekintetben. 1690-ben a Marosvásárhelyen ülésező zsinat a fehérvári, sárdi, bocsárdi szőlőkből járó quartat kéri vissza a püspöktől *az ott való predikátoroknak*,[320] 1696 augusztásban pedig a Tordán tartott guberniumi ülés elé kerültek a református eklézsia *Postolatumai*, amelyek, többek között, a tordai prédikátorok sójárandóságának elmaradását sérelmezték, és a fiskális jószágokból járó búzaquarta kiadását sürgették.[321]

A quarta, de egyéb egyházi járulék beszolgáltatása terén adódott gondok késztethették arra a Főkonzisztóriumot, hogy utasítást fogalmazzon meg az 1713. évi nagyenyedi zsinatra induló küldötteinek. Felszólította a deputátus urakat, hogy alaposan nézzenek utána *etiam inquisitione mediante* [akár kivizsgálás útján is], hogy az egyházközségeknek, iskoláknak miféle *beneficiumai* voltak kezdettől fogva (quarta, pénzfizetés stb.), ahol pedig *nyaka szakadott afféle quarta adásnak valamely terrestris dominus keze alatt vagy communitásnál először és placidis mediis* [békés úton] *próbálja restituálatni, és ha úgy is semmiképpen ki nem akarnák adni, tartozik etiam articulariter procedálni* [akár törvényszéki úton is eljárni] *olyak ellen és via iuris* [törvénnyel] *kiki a curatorok ő kegyelmek közül oltalmazni a keze alatt levőket*.[322]

A quartafizetés gondjai, várhatóan, tovább gyűrűztek a következő évtizedekre is. 1722-ben a zsinat előtt panaszkodnak a lelkészek, hogy a fejérvári tractusban sok helyen a quartát elvonták, *ahol vallásunkon való emberek, amit akarnak, azt küldik, a ministert nem híjják ki dézmálásnak idején*, a szancsali quartát a helybeli románok nem akarják kiadni, a kövesdi nemesek tiltják a jobbágyokat a dézsma kiadásától stb.[323]

1745-ben a dési zsinaton a Főkonzisztórium küldöttei panaszosan azt jelentik, hogy némely helyeken *árendákat, dézsmákat és quártákat a papoktól elfoglaltanak, mellyeknek megorvoslása minthogy minket nem illetett, és azokban nem is succurálhattunk, determináltatott, hogy minden tractusok esperestyei az illyen panaszokat tegyék cathalogusba, és tiszteletes püspök urunknak repraesentálván egyszersmind promoveáltassanak a méltóságos Supremum Consistorium eleiben, mellyeknek megorvoslását mi is alázatoson recommendályuk*.[324]

A hunyad-zarándi jegyzőkönyvek tanúsága szerint a Vajdahunyadra kiszállt vizitációnak már 1694-ben azt panaszolják, hogy a helyiek nem fizetik a *papbért*, sem quartát nem

---

[319] *Approbatae Constitutiones. Articuli novellares.* (Corpus Juris Hungarici, Erdélyi törvények 1540–1848). Budapest 1900. 18.

[320] *Constitutiones Synodi Marosvásárhelyensis, 1690.* Bod 61.

[321] Sipos Gábor: Az *Erdélyi Református Főkonzisztórium kialakulása 1668–1713–(1736).* Kolozsvár 2000. 40–41., 45., 47. A kolozsvári egyik gyülekezet kamarai jövedelemből tartotta fenn magát, ezzel a 18. század elején sok gond volt.

[322] *Instructio pro Ilustrissimis Spectabilibus ac Generosis Dominis Inspectoribus Curatoribus ad Tractus, Ecclesias Collegia et Scholas Reformata Deputatis.* Illyés 177–179.

[323] *Conclusiones Sanctae et Orthodoxae Synodi Generalis, anno 1722. die vero 14. Iunii in oppido Marus-Vásárhely celebratae.* Illyés 202.

[324] Dés, 1745. június 30. *A küldöttek jelentése.* Illyés 238.

adnak a termények és bor után, mire a vizitáció törvényszéki feljelentéssel fenyegeti meg őket.[325]

1715-ben Marosillyén *difficultasa a praedicatornak*, hogy sok *nemes földekről nem adgyák be a quartat. Akik itt laknak, másoknak kiosztyák a földet, a dézmát elveszik, a praedicatoré odavész mind búzából, mind kukurucából.* A vizitáció úgy döntött, hogy a lelkész és a gondnok néhány egyháztaggal együtt menjen ki a *nemes földeken connumerálják a quartat s aszerént exigállyák.*[326] Három év múlva keserűen állapítja meg a vizitáció, hogy még mindig kinnmaradt a quarta nagy része, a gondnoknak pedig nem volt semmi segítsége *a tartozó quartaknak administratiojában.*[327]

A helyzet a század közepén és utána vált kritikussá, a státusukkal visszaélő nemesek pedig kezelhetetlenekké (bátorítást jelenthetett számukra a protestáns egyházakat igen erősen szorító, s az ellenreformáció szolgálatába beállt államhatalom is). A hatvanas évektől egyre gyakrabban került elő a kérdés. Jól dokumentált a vajdahunyadi quarta, a Főkonzisztórium levéltára több levelet is őriz arról a jogtalanságról, amelynek eredményeképpen a reformátusoknak járó quartát a helybéli ferenceseknek adták oda. A panaszosak az 1696. évi Apafi levélre hivatkoznak, amely kimondotta, hogy *az egész vajdahunyadi határban annuatim teremni szokott minden mezei gabonáknak s bornak, sine distinctione religionum* [felekezeti hovatartozás nélkül], *minden embertől a vajdahunyadi reformatus prédikátoroknak szokott volt adattni*, de 15 évvel korábban – írják 1766-ban – *Zummer administrator* erőszakkal elvette a reformátusoktól és a *v. hunyadi tiszteletes pater franciscanusoknak* adta.[328]

Az 1772-ben tartott vajdahunyadi vizitáció jegyzőkönyvében azt olvassuk, hogy a megjelentek előtt felolvasták a generális zsinat végzéseit és a Gubernium dézsmák ügyében tett parancsát, a teljes szöveget sajnos nem ismerjük, így csak feltételezzük, hogy az egyre nagyobb méreteket öltő quartaügy rendezésére tettek újabb kísérletet.[329]

Az 1778 júniusi küküllővári zsinat levele a Főkonzisztóriumhoz már úgy beszél a quarta megszűnéséről, mint az egész egyházra nézve általános jelenségről. A lutheránus egyház lelkészeit összehasonlítva a reformátusokkal, ezt állapítja meg: *a mi ecclesiaink az evangelica ecclesiaktól annyiban különböznek, mennyiben az evangelica ecclesiakbéli tiszteletes ministerek a királlyi és fejedelmi collatiok és törvény által adattatott dézmák és quartabeli fizetéseket mindeddig többire megtartották* [...] *a mi ecclesiainkban a papok többire a magok quartajoktól megfosztattak és a hallgatóktól adni szokott bérből vészik magok fizetéseket.*[330] Nem tudjuk mennyire volt ez általános az egész református egyházra nézve, úgy véljük, hogy helyenként azért megmaradt a quarta, bár igaz, hogy annak beszolgáltatása sok esetben akadályokba ütközött, tehát ilyen helyen is csak gondja volt a református egyházközségnek a quartával.

Az 1779 júniusában Déván tartott generális zsinat végzése az egyik kétségbeesett helyzetbe jutott lelkészről szól: *A batzai ekklézsiában lévő tiszteletes atyafi panaszol siralmas memorialissa által, hogy gróf Lázár János úr mind Batzában, mind Mihályfalvában járni szokott mindennemű quartaját elvette, az ecclesia régi ős örökös földeit megdézmáltatta és a dézmát maga csűréhez rakatta.* A zsinat tehetetlenül állt a méltánytalan bánásmóddal

[325] HuZaL-Jkv. I/1. 130.
[326] HuZaTKa-2. 445.
[327] Uo. 447.
[328] FőkonzLvt. 89/1766.
[329] HuZaL-Jkv. I/3. 47.
[330] ERZSI-III. 101.

szemben, és csak ennyit tudott ajánlani: *keresse meg az ekklézsia alázatos instantiajával a méltóságos Fő Reformatum Consistoriumot.*[331]

Hely nélkül, 1780. június 4-e előtt született a Küküllői Egyházmegye levele a Főkonzisztórium küldötteihez és a zsinathoz az elvett quarták ügyében. A quarta önkényes visszatartása itt is egyházmegyei méreteket öltött, egy évvel korábban történt megkeresésükre a Főkonzisztórium részéről semmiféle megoldási próbálkozást nem tapasztaltak, ezért a panasz: *Minthogy naponként venerabilis tractusunkban a quartakat a méltóságos és tekintetes possessor urak minden ok nélkül a tiszteletes ministerektűl igen el kezdették venni, azért ennek megorvosoltatása végett mi minden helyeken conscribálván, hol, ki, mikor vette légyen el a quartat a méltóságos Supremum Consistoriumban ezen conscriptionkot még a múlt esztendőben méltóságos gróff camerarius főispány és főcurator Bethlen Sándor úr őnagysága által béküldöttük, de még eddig semmi igazítást iránta nem tapasztalunk, sőt több-több efféle szomorú példákat látunk. Alázatoson instálunk azért a méltóságos gróff, báró, tekintetes deputatus uraknak és a Szent Generalis Synodusnak, hogy ezen dolgot a méltóságos Supremum Consistoriumnak recommendálni méltóztassanak.*[332]

Egy évvel később, az 1781. évi széki generális zsinaton a panaszkodó egyházmegyék sorába beállt a széki egyházmegye is: *jelentik a méltóságos inspector curator urak a tiszteletes officialisokkal együtt azt is, hogy ezen venerabilis tractusban a quarták majd mindenütt elvétettek, nevezetesen az ö*[rdöngős]*füzesi ecclesiaban ezen esztendeig hiba nélkül administrálni szokott quartat a szamosújvári magistratus, mi gondolattal viseltetvén, most kiadni meg nem engedte, melly azon magistratusnak méltóságos főcurator báró Bánffi Sándor úr őnagysága levelére tett feleletéből megtetszik.* A zsinat ez esetben is tehetetlen, ugyanazt tanácsolja, mint korábban a küküllői traktusnak.[333]

Az alább ismertetett általános közegyházi helyzet természetesen gyülekezeti szinten is kicsapódott. Nézzük meg, hogyan élték meg a változásokat Hunyad-Zarándban a helyi eklézsiák. 1772-ben a Marosillyére kiszállt vizitációnak szomorúan jelentik, hogy nem akarja *arendae perceptor uram őkegyelme a prédikátort concernáló quartat kiadni juxta tenorem Adprobatae Constitutiones* [az Approbaták rendelkezésének megfelelően] *partis 3-tia tit. 4-o art. 6-o, találjon azért módot a Szent Visitatio ezen quartanak kiszerzésében.* A vizitáció a helyi consistorium segítségét kéri az ügy elintézésére.[334]

1782-ban az Algyógyra kiszállt egyházmegyei vizitáció dézma ügyében döntött: *a zsellérektől járó bor és búza dézma az elébbeni praxis szerint adattassék vissza a tiszteletes parochusnak, a hallgatóknak szaporodásokkal szaporíttasék a papi és mesteri fizetés is.*[335] Ugyancsak Algyógyra tekint a következő, 1796-ból származó adat is, amely a beszolgáló lelkész fizetését úgy állapította meg, hogy a *papi fizetés fél részbe, a királyi quarta pedig egésszen adattassék most az írt esztendőre őkegyelmének, úgy a királlyi arenda dézmabéli quarta egésszen.*[336]

---

[331] ERZSI-III. 128–129.

[332] FőkonzLvt 155/1780.

[333] ERZSI-III. 162.

[334] HuZaTKa-2. 450. A nevezett törvény így hangzik: *Amely arendás falukban a papok is quartat bírnak, az egy quartat meghagyván nálok, a három quartáról a falunak patronusi ha le akarják tenni az arendát a fiscus számára, a három rész dézmát magok számára vehetik, az egyik quartára háromlandó részével az arendának nem tartoznak, mivel azt nem a possessorok, hanem a prédikátorok percipiálnak. Erdély országnak Három Könyvekre osztatott Törvényes Könyve, mell approbata, compillata constitutiokbol és novellaris articulusokbol áll.* Kolozsváratt 1815. 86–87.

[335] HuZaTKa-1. 43.

[336] Uo. 65–66.

A marosillyei quarta ügye továbbra is sok hullámot vert, az alább következő néhány adat jelzi, hogy a kérdés a 19. század elején is napirenden volt, és a megmaradt quarta sem mindig volt hasznára a közösségnek. 1802-ben, a többi gyülekezet példájára, talán felsőbb egyházi rendelkezésre, lajstromot készítettek azokról, akik megtagadták a quarta beadását. A csaknem húsz nevet tartalmazó lajstrom számbavétele és protokollációja után a vizitáció újra próbát tett a quarta megszerzésére, és határozott fellépést ajánlott a helyi egyház vezetésének ekképpen: *Minthogy pedig eddig a quartat rossz móddal és tetszések szerint adták, rendeli a Szent Visitatio, hogy valamint más jól rendelt hellységekben, itt is az a mód tartassék, hogy sub poena articulari, etiam in casu necessitatis* [törvényszegésért járó büntetés terhe alatt, még szükség esetén se] *curator híre nélkül senki gabonáját bé ne hozassa. A rendes gabonahordás ideje elkövetkezvén pedig, a curator az egyházfival és szekeresekkel kimenvén földről földre, és azokról conpetáló quartat kivévén s szekérre rakatván, hozassa bé a parochusnak.*[337]

Az intézkedés némi sikerrel járt (hatan közülük megadták, lásd az 1805. évi jegyzőkönyvet), de további megszorító intézkedéseket tettek, és újra számba vették a még tartozókat, *kikre nézve lett ez a végezés: mindezek a méltóságos inspector curatoratusnak adattassanak által, hogy hazánk törvényének erejénél fogva a külső magistratus által admoneáltassanak a quartanak igazán és morositas nélkül a maga idejében való megadására.* A *quarta alatt* lévő földeket ezennel részletesen összeírták.[338] A helyzetet ez sem oldotta meg, hiszen 1807-ben megint panasz érkezik ebben az ügyben.[339]

Zálog

A pénzszerzés eme módja is hozott néhány forintot az eklézsia konyhájára, és az egész egyházmegyében általános gyakorlat volt. Az első adatunk Alpestesről (1718) arról tájékoztat, hogy a zálogos földért való adósságért kamatot szedett be az egyház,[340] aztán egy év múlva Rákosdon a mester panaszolt, hogy nem adják meg bérét, mire a vizitáció utasította az egyházfikat, *hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák.*[341]

Érdekes adat került elő 1773-ból. Klopotiván Polgár János *per modum lamenti* [panaszolva] *egy memorialist* nyújtott be a vizitáció elé, amelyben azt panaszolja, hogy néhai Pogány János testamentumának 5. pontjában a klopotivai egyházra hagyta zálogos örökségét, jobbágyokkal együtt [!], amelyet viszont Nagy Sándor elfoglalt, tehát az esperes segítségét kéri, *hogy pro incumbentia sui officii* [hivatali kötelességéből] *az inspector curatoratust e dolog végett consultálván, azon örökségnek kikeresésében munkás légyen.*[342] Ugyancsak zálogba adott jobbágyokkal kapcsolatos azon 1776-ból származó adatunk is, amely a marossolymosi vizitációs jegyzőkönyvből származik: Nemes Pál 50 Ft-os tartozása miatt az eklézsia visszakéri jobbágyait, akiket korábban zálogba adott neki.[343]

Az eddigi adatokból nem sikerült kiszámítanunk a földterület és zálogérték arányát. A század vége felé két olyan adatunk is van, amelyek ezt lehetővé teszik. 1799-ben Hosdáton

---

[337] HuZaTKa-2. 479.
[338] Uo. 487–488.
[339] *A panasz a méltóságos inspector curator uraknak adattassék fel ollyan alázatos kéréssel, hogy méltóztassanak kieszközölni a fiscalis adsistentiat a quartat praestálni tartozó földeknek az ekklézsia költsége nélkül való conscriptiojára.* HuZaTKa-2. 490.
[340] HuZaTKa-1. 90.
[341] HuZaL-Jkv. I/2. 141.
[342] HuZaTKa-2. 226.
[343] HuZaL-Jkv. I/3. 152.

öt vékás területet 4 Ft-ért zálogosítottak.[344] 1778-ban *tiszteletes loci ordinarius minister Bágyi Nagy János uram őkegyelme* algyógyi lelkész 4 földdarabot zálogosított el, amelyek közül csak az egyiknek tudjuk az alapterületét: a 6 vékás területért 3 Ft 24 dr-t fizettek ki neki. A négy földdarabért összesen 22,12 Ft-ot kapott, a területek később visszakerültek az egyház, közelebbről pedig a lelkész használatába.[345] Félhektárnyi földterületért tehát átlag három és fél forintot kapott az egyház. Ez természetesen csak a gabonával bevethető területekre érthető, mert más zálogértéke volt a rétnek, legelőnek vagy az erdőnek. Hosdáton erdőt is zálogosítottak, sajnos nem tudjuk mekkorát, csak az érte kapott 20 vonás forintot jegyezték be a protokollumba, másik alkalommal 20,40-et, *zálogos kaszálórétért* 19,38 Ft-ot,[346] de zálogba adtak *ezüst, nyakra való láncot* is.[347]

Érdekes módszert találtak az egyház megsegítésére a patrónusok. 1788-ban *méltóságos Zejk Andrásné Pogány Josefa úrasszonytól a hosdáti eklézsia zálogosított el a maga számára négy erdőket. Ezen négy hellyek, a fenn írt méltóságos asszonynál 100 ft. voltak elzállogosíttatva, hanem az eklézsiának elzálogosította csak 70 ft., oly hagyomással és rendeléssel, hogy mikor az erdők örökössei visszaváltanák az eklézsiától, tehát tartozzanak az eklézsiának 100 ft. fizetni, hogy így az eklézsia 70 ft. fellyülhaladó 30 ft. is mennyen az eklézsiának, és ez a 30 ft. ennél az eklézsiánál örökre bizonysága légyen méltóságos Pogány Josefa úrasszonynak ehhez való jó indulattyának, és mint collationalissa, szolgállyon az eklézsia hasznára. Legyen Isten előtt az írt méltóságos asszonynak ezen kegyessége emlékezetben, az eklézsia előtt pedig áldott emlékezetben.*[348] Ugyanez ismétlődik meg 1779-ben Harón. Mara Sigmondnak Haróban belső öröksége volt *külső appertinentiaival együtt 252 forintokban.* Ezt özvegye, Csulai Éva el akarta adni, hogy *idegen házra ne mennyen.* Az egyházközség gondnoka, Tót József *industriaja s kérése által Isten dicsőségéhez való buzgóságból általengedte a praetitulata asszony a nemes ekklézsiának 118 mfr. és 56 pénzekért, általadván a contractusokat is oly formán, hogy ha mikor kiváltatnék az ekklézsiától, a zálogos summa egésszen deponáltassék,* tehát ily módon megnyert zálogos területből több mint 133 Ft nyeresége lett az egyháznak.[349]

Visszaélésnek próbálja útját állni és elejét venni az Algyógyra kiszállt vizitáció 1777-ben hozott döntésével: *A nemes ekklézsia földjei, és fundussai iránt megújíttatott ezen alkalmatossággal az egyszer megerősíttetett constitutio, hogy az ekklézsia zsellérei közzül senki se bátorkodjék valamit semminémű titulus alatt se zálogba, annyival is inkább örökösön eladni, hanem aki valamit kezéből ki akar bocsátani, tégyen hírt előre a tiszteletes loci ministernek és tiszteletes esperest uramnak, hogy úgy disponálhassanak rólla, amint az ekklézsia haszna kívánnya.*[350]

1782-ben Rákosdon a zálog megszabott célra ment: *praetitulatus Berivoi János úr conferált újra két belső örökségeket ezen faluban a nemes ekklézsiának* [...], *hogy midőn azon örökségek a proprietariusok által kiváltatnak és a zálogos summa deponáltatik, fordíttassék a templom és parochia körül való reparatiokra, addig pedig az örökségeket bírja az ekklézsia s vegye hasznát, oda fordítván ahová leggszükségesebbnek esméri.*[351] Ugyancsak megjelölt rendeltetése volt a zálognak 1805-ben Rákosdon is. A lelkész fizeté-

[344] HuZaTKa-2. 115.
[345] HuZaTKa-1. 41. Ezek közül némelyeket *őkegyelme halála után az özvegytől készpénzen redimált az ekklézsia. Ezeknek pro hic et nunc hasznokat vészi a tiszteletes loci minister.* HuZaTKa-1. 46.
[346] HuZaTKa-2. 116., 119., 120.
[347] HuZaTKa-1. 148.
[348] HuZaTKa-2. 116.
[349] HuZaTKa-1. 379.
[350] Uo. 37.
[351] HuZaL-Jkv. I/4. 21.

séhez tartozott 180 mfr. *legalis interesse*, ugyanis a Rákosdra beházasodott Szőcs Dániel elzálogosított 60 mfr. értékben egy szőllőt, *mellyet halálakor az ekklézsiának úgy testált, hogyha az örökösök kiváltyák, annak interessét a papság végye. Ki is váltották és a testans célja szerint papnak használ*, egy *zálogos kertecskét* is hagyott az egyházra (40 mfr.) *a pap számára való interesezés végett* [...] *melly is kiváltatván, az interessét a pap vészi.*[352]

1782-ben Kéménden valaki kész volt letenni *zálogos summát* egy földterületért, de a vizitációnak nem volt ideje az ügyet lebonyolítani, s a helyiekre bízta, a következő évben a gondnok már jelentette is, hogy az ügyet elintézte.[353] Egy évvel később a nagypesténvi eset rávilágít a zálogoltatás egyik lényeges elemére is: a zálogra kiadott *mind a két szőlőt becs alatt kellett volna az ecclesianak kezéből kibocsátani és az ecclesia meg nem becsültette, hanem becs nélkül bocsátta ki kezéből*, tehát a szőlő értékét ismerő becsüsökkel értékelték fel, amiért nekik fizetés jár (ezennel 6 veder bort adtak nekik a következő szüretkor).[354]

1790-ben Nagyrápolton panaszolták be a lelkészt a vizitáció előtt, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit pedig elzálogosítja (természetesen a maga hasznára). A panaszt megalapozottnak tartotta a vizitáció, és intette a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viseljen gondot a parókiára, különben Generális Vizitáció elé kerül az ügye. Az elzálogosított egyházi birtokokat pedig mihamarabb vegye vissza, mert azok nem az övéi: *a conventio szerint bír csak* [azokkal], *esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé.*[355]

Két adatunk van a század fordulóján arról, hogy a vizitáció összekapcsolja a zálogot a kötelezett iskolalátogatással. 1796-ben Algyógyon elrendelte az *egyházi látogatás*, hogy írják össze a református gyermekeket és intsék szüleiket, hogy küldjék iskolába, *mellyet ha nem akarnának cselekedni, harmadnapra megintetvén, ezen idő bételésével egy ft. zálogoltassanak meg.* Amennyiben ez után is elmulasztják gyermekeiket iskolába küldeni, újabb felszólítást tegyenek, s ha ennek sincs foganatja, ez esetben két, következő alkalommal pedig három Ft-ra büntessék meg őket, *a zálogolt summa fordíttassék az eklézsia közönséges szükségeire* – fejezi be a vizitáció. Szinte szó szerint ismételték meg a felszólítást még ugyanazon évben Nagyrápolton.[356]

A zálogos földek fölött is szigorúan őrködött a vizitáció, s ha visszaélést tapasztalt, határozott lépéseket tett, illetve szorgalmazott. 1796-ban, Nagypesténvre kiszállva tapasztalta, hogy az eklézsia több földjét is *limitaneus katonák bitangollyák, meg nem fizetvén a zállog summát az eklézsiának.* Határozottan megparancsolta a gondnoknak, hogy a területeket törvényes úton foglalja vissza, *vagy a zálog summát véllek megfizettesse.*[357] Ez a fokozott figyelem mutatkozik meg abban is, hogy 1802-ben alaposan számba vette a harói zálogos földeket, amelyekről alapos leírást és tájolást készített. Az egész egyházmegyei jegyzőkönyvanyagból ez a legteljesebb és legáttekinthetőbb lista a zálogos földekről, ami persze az esperes lelkiismeretességét dicséri, mert nem mindig és nem mindenütt végeztek ilyen alapos munkát. A lajstrom szerint 14 földdarabban feküdt az egyháznak több mint 406 Ft-ja.[358]

---

[352] HuZaL-Jkv. I/5. 825.
[353] HuZaTKa-2. 163., 164.
[354] HuZaL-Jkv. I/2. 130–131.
[355] Uo. I/4. 118.
[356] HuZaTKa-1. 65., HuZaL-Jkv. I/5. 97.
[357] HuZaL-Jkv. I/5. 235.
[358] HuZaTKa-1. 396–397.

Boreladás

A 17–18. században elég sokszor előkerül a bor (más és más összefüggésben), mind zsinati végzésekben, mind egyházi törvénykönyvekben, mind a vizitáció jegyzőkönyveiben. Tiltják a lelkészt, hogy a parókián bort mérjen ki, büntetik, amiért kocsmává teszi lakását, törvényt hoznak, hogy (pl. a püspök) ne legyen túlzott borivó stb. Ebből a figyelmes olvasó ezt a következtetést is levonhatja: ha már ennyire és ilyen magas szinten foglalkoztak a kérdéssel, bizony nagy veszélyt jelenthetett a korabeli egyházi életre nézve az italozás, és az előfordulások gyakoriságából ítélve az egyházi borkimérés és a lelkész összekapcsolása amolyan rákfenéje lehetett a két század gyülekezeti életének. Effajta sejtésünk akkor erősödik meggyőződéssé, amikor a zsinati és törvénykönyvi ritkább említésekről tekintetünk rávetődik a hunyad-zarándi jegyzőkönyvekre, és lépten-nyomon, igen sűrű gyakorisággal találkozunk a borral és annak értékesítésével. Az ügynek viszont csak részben szabad ennyire tragikus hátteret festenünk, mert a kérdés összetettebb, mintsem effajta részegeskedéssé lehetne leegyszerűsíteni. Napjainkban a lelkész megélhetését többé-kevésbé jól pontra tett fizetési rendszer biztosítja. Szó volt már arról, hogy a két század társadalma többnyire agrártársadalom volt, kevés készpénzzel, több terménnyel. Nos, bortermő vidéken a lelkésznek beszolgáltatott bor a *lelki tanító subsistentiaját* volt hivatott szolgálni, éppúgy, mint bármely más termény, tehát annak eladása egyáltalán nem ütközött semmiféle erkölcsi normába, a zsinatok és törvénykönyvek pedig nem is ezt a szükségszerű gazdasági cselekményt ítélték el.[359] A rendelkezések az eladás módját és formáját siettek szabályozni, és az esetleges lelkészi túlkapásokat próbálták kiszűrni a gyülekezeti életből. Moderáló és szabályzó jellege volt a törvénynek, nem pedig tiltó.

Elég sok boreladásra vonatkozó adat van a jegyzőkönyvekben, melyeket természetesen nem közlünk mind, csupáncsak néhányat hozunk fel, nem is annyira igazolni a gyakorlatot, hanem csak ízelítőnek. Kezdjük mindjárt egy olyan 1753-ból származó adattal, amely a helyi egyházközség kiváltságát jelzi: Rákosdon senkinek nem volt szabad bort kimérni addig, amíg a kocsmárosnak eladásra átadott egyházközségi bor el nem fogyott.[360] Szüretkor a nagyrápoltiak mustot adtak az eklézsiának, amelyet az egyházfi értékesített, ugyanott bort adtak el, hogy zsendelyt vegyenek a templomra, vagy *tizenhét veder bort kikorcsomároltatván* gyűjtöttek pénzt az eklézsia költségére.[361]

1772-ben Hosdáton a bor árendájából 40,80 Ft bevétele volt az egyháznak, ehhez járult még 6,22 boreladásból,[362] egy évvel később Rákosdon az *elkorcsomárlott bor árra* 28,89 Ft volt.[363] Kéménden 1772-ben a boreladás 24 Ft-ot, 73-ban 26 Ft-ot, 1776-ban 31,68, Ft-ot, 1777-ben 25,20 Ft-ot, 1779-ben 22,93 Ft-ot, 1783-ban pedig 50,20 Ft-ot hozott.[364] A éves bevétel mennyisége érthetően mindig változott, de az összegekből ítélve elég jelentős bevétellel számolhattak.

---

[359] Az 1642. évi nagyenyedi zsinat egyértelműen elítéli a vásárolt borral való kereskedést, de megengedi a patrónusoktól lelkészi juttatásként kapott bor értékesítését: *Qui vini empti educillatione quaestum exercuerit, pro singulis vasis florenos 3 mulctetur. Licebit tamen vinum in salarium suum datum ex annuentia domini terrestris impune vendere.* Bod 50.

[360] RákosdLvt. I/15. 2.

[361] Nagyrápolt, 1686., 1696., 1697., 1700., 1701.

[362] HuZaTKa-2. 87.

[363] HuZaL-Jkv. I/3. 72–73.

[364] HuZaTKa-2. 153., 158., 161., 165.

Büntetésvégrehajtásból származó bevétel

Rákosdon 1691-ben a templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció, a 100. kánonra hivatkozva, serénykedésre inti az egyházfit, hogy a javítást szervezze meg, aki pedig vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni *primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint.*[365] Száz évvel később, 1777-ben, ugyancsak Rákosdon utasítja a vizitáció a híveket, hogy az egyház épületeit tegyék rendbe, de a sorozatos mulasztások miatt a vizitáció 25 pénz büntetésre ítél huszonnégy egyháztagot, akik ha továbbra is engedetlenkednek 50 pénzt, aztán 1 forintot kell befizetniük az egyház pénztárába büntetés címen.[366]

Árenda, vám

Az 1702. esztendei generális zsinat, a Főkonzisztórium kérését figyelembe vége, úgy döntött, hogy az egyházközségek árendás földjeit a gondnok műveltesse meg és adjon számot róluk, mert *az incolák* [lakosok] *aféle földeknek a javát egymás között felosszák, holmi kevés arendat adnak róla az ecclesia számára, a rosszát pedig parlagba hagyják.*[367]

Hunyad-Zarándban 1696-ban Alpestesen *tekéntetes nemzetes Pogány András uram s felesége, Markocsán Anna asszony az alpestesi ecclesiához conferálta tamástelki malomnak szombati vámját, mely kezdetik szombaton estve és tart vasárnap estig.*[368] Továbbá pénzt vett be az eklézsia a mészárszék árendájából Rákosdon 1767-ben,[369] Hosdáton 1772-ben a mészárszék árendájából 70 Ft-ot adtak a harang öntésére, a bor árendájából pedig 40,80 Ft bevétele gyűlt az egyháznak,[370] 1778-ban a jegyzőkönyv arról értesít, hogy ugyanott két évre 61,20 Ft-ot fizettek az eklézsiának kocsmaárenda címen,[371] 1799–1801-re 18,36 Ft-ot vettek be, tehát évente 6,12 Ft-ot. [372]

Egyéb

Alkalmi bevételekről lesz szó alább.

Temetés. Akik halottjukat a templomba akarták temetni azok számára is a régi usus szerint kellett fizetni: öreg emberért egy forintot, gyermekért ötven pénzt – mondják ki ugyancsak 1643-ban.[373] A gyülekezet nem örült, ha a cintetemben temetkeztek (*a cintermet ne juggatnák*), ezért *jutalmat vagy bért* kért, s azt, a harangozónak járó pénzzel együtt, ugyancsak az egyházfinak kellett átvennie – határozott az 1645. évi marosvásárhelyi zsinat.[374]

Erdő. Az erdőgazdálkodásra és az egyházfiak hatáskörére mutat az 1645-ben hozott zsinati határozat: az egyház erdejéből tíz szál fát is eladhatnak *ecclesia híre nélkül az egyházfiak, a faluval együtt, de valami nagy darabot vagy számos szekér fát, esperesetek hi-*

---

[365] HuZaL-Jkv. I/1. 91.
[366] Uo. I/3. 200–201.
[367] *Deliberatum Sanctae Synodi Generalis Marosvásárhelyiensis A(nno) 1702 die 28, mensis Junii.* Illyés 163.
[368] HuZaTKa-1. 86.
[369] RákosdLvt. I/31. 1.
[370] HuZaTKa-2. 87.
[371] Uo. 94.
[372] Uo. 128.
[373] *Difficultates dominorum agilium siculorum reverendis dominis pastoribus orthodoxis in generalis earum congregatione ad diem 14. Januarii Anni 1643. in dieta propositae.* Illyés 69–70.
[374] *1645. Marosvásárhely.* Illyés 83.

re nélkül el nem adhattak, sőt azokról is, amit eladtanak az espereseteknek a brachium előtt tartoztak számot adni az esküdt emberek a vizitációnak idején.[375]

A már említett 1702. évi zsinat eléggé részletes erdőgazdálkodási tanácssorral látja el a gyülekezeteket. Mindenekelőtt a *boldog emlékezetű fejedelmek* áldozatkész bőkezűségét dicsérik, akik a *szent egyház erdeit templom számára rendelték volt*, tehát azokat erre a célra is kell használni. Rendelkezik továbbá, hogy az állandó haszon végett az erdőket állandóan gondozni kell, a traktus gondnokának és esperesének híre nélkül ne vágják, makktermő erdőt semmiképpen ki ne vágjanak stb. A határozat 3. pontja kimondja, hogy *a meddő fákat, justo pretio* vághatják, *az öreg fákat talpnak, haszonfáknak, gerendáknak, melyeknek taxája annyi pénz, amennyi öl; a szarufának és támasznak valónak szálának taxája másfél pénz, a karónak és lécnek taxája, egy illendő terütől, den*[arum] *30. Ha harapégett s tűzrevaló holt fa, terhének taxája den*[arum] *9.* A lelkészek természetesen ingyen erdőlhettek.[376]

Kisebb-nagyobb pénzösszeghez jutott az egyházközség egyéb, alkalomszerű eladásokból: legeltetési jogot adott el Hosdát 1799-ben 22,60 Ft-ért, ugyanott ugyanazért (a pascuumból) 1800-ban 16,36 Ft gyűlt.[377] 1761-ben pedig három *darabocska* erdőrészt adtak el 15,64 Ft-ért, majd kétszeri erdő eladásból kasszíroztak 8,16, illetve 12,24 Ft-ot.[378] Kéméndnek 1779-ben *makbéli proventusa* 20,40 Ft lett.[379] Még az aranyszálakkal varrt abroszokat is kiolvasztották (pl. Rákosdon, 1805-ben utasít erre a vizitáció), hogy az arany se vesszen kárba: *Minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Visitatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra rendeli a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék.*[380]

Az alább felhozott bevételi tételeket, gyülekezetektől függően természetesen ki lehet egészíteni, tartalmát lehet árnyalni, finomítani, sok adatot lehetne még beléjük zsúfolni, de talán ennyi is elég annak érzékeltetésére, hogy alapjában véve melyek voltak a tisztes megélhetést és jó működést biztosító nagyobb hozamú bevételi csatornák. Amennyiben valaki ezekről, de egyébről is, többet szeretne megtudni, tisztelettel irányítjuk a köteteink végére helyezett kettős (általános és gyülekezetekre lebontott) tárgymutatóhoz, amelyből szövegkörnyezet nélkül, első benyomást lehet kapni a témákról. Amennyiben pedig ennél is többet szeretne megtudni a nyájas olvasó a Hunyad-Zarándi Egyházmegye múltjáról, ehhez jó olvasást kíván a kötet két összeállítója és szerkesztője, valamint, természetesen, valamennyi kollaborátora.

Bene valete!

---

[375] *1643. Marosvásárhelyi zsinat.* Illyés 70.

[376] *Deliberatum Sanctae Synodi Generalis Marosvásárhelyiensis A(nno) 1702. die 28. mensis Junii.* Illyés 164.

[377] HuZaTKa-2. 120., 128.

[378] Uo.78., 87.

[379] Uo. 161.

[380] HuZaL-Jkv. I/5. 844.

Marosnémeti

1772

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata M[aros]Nimetiensi anno 1772. die 7[a] Maji per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai et coadjunctum visitatorem clarissimum dominum Stephanum Intze Lisznyai, praesente loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo Daniele Demeter Szemerjai, nec non ludi magistro humanissimo domino Nicolao Halász, a parte vero ecclesiae provisoribus domino Georgio Hertzeg, illustrissimi comitis Ludovici Gyulai et Stephano Veres, illustrissimi comitis Francisci Gyulai junioris, in domo humanissimi domini ludi magistri. [1]

Ubi sequentes sunt peracta:

1-o. Tiszteletes Hermán György uram itt lett lakásában minémű és mennyi fizetése légyen benn a méltóságos possessoroknál restantiaba, és minémű költségeket tett maga, azok iránt a Szent Visitatio most is tartya magát a partialisi végezésekhez, hogy minekutánna fizetéséből [64.] az ekklézsiát concernáló pénzből tett költség detraháltatik, valahol találtatni fog restans fizetése ökegyelmének, adattassék meg, mellyet recommendál a Szent Visitatio a méltóságos possessor uraknak.

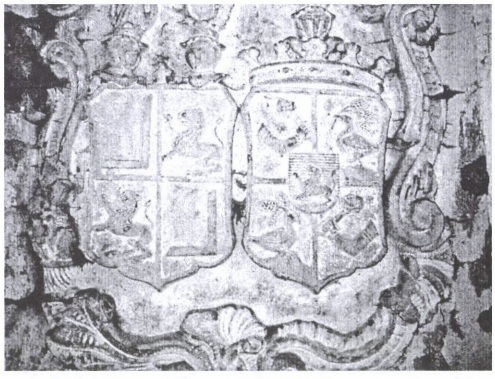

A Gyulai és a Kuun családok faragott címerei a templomban

2-o. Tiszteletes Hermán György ökegyelme elmenvén a nemes ekklézsiából circa finem Augusti 1770., azután négy hónapokkal kezdett itten szolgálatot tenni 1[a] Januarii 1771. tiszteletes Lisznyai Intze István uram és szolgált ad finem circiter Julii, azután ismét négy hónapokkal hozatott rendes papi szolgálatra tiszteletes szemerjai Demeter Dániel uram, ki is kezdett fungálni prima dominica Adventis anni 1771., és mind e mai napig dicséretesen folytatta hivatalát, melyről a méltóságos fő patronus urak őnagyságok legatussai híven bizonyságot tésznek.

3-o. Tiszteletes loci minister atyánkfia ökegyelme is kegyes patronussait, hallgatóit az ökegyelméhez contestált ritka gratiajokról alázatoson commendálja.

4-o. A juhok pascuatiojából béjött proventusról tett demonstratio:

	hfr.	dr.
In visitatione anni 1768 indigitáltatik, hogy tiszteletes Hermán György uram kezénél vagyon	37	–
In anno 1768 ugyan az ökegyelme relatioja szerint jött bé	4	–
In anno 1769 jött bé, mely Hertzeg György uram kezénél van	11	39
In anno 1770 ami béjött, nem tudatik, ratiocináljon tiszteletes Hermán György uram		
In anno 1771 ingrediált Hertzeg uram kezéhez	15	50

[1] HuZaL-Jkv. I/3. 63–64.

	hfr.	dr.
In anno 1772 jött bé Halász Miklós uram kezéhez	8	89
Az 1768-dikbéli visitatioban indigitáltatik az is, hogy vagyon actu Halász Miklós uram kezénél	14	24
A tiszteletes Hermány uram búzájából és szalmájából, mely az őkegyelmétől elköltött ekklézsia pénzéért detineáltatott volt, jött tiszttartó Hertzeg György uram kezéhez	60	54

Mely nevezett pénzekről végezi a Szent Visitatio, hogy mindenünnen commassáltatván, elocáltassék pro foenere annuatim ecclesiae usibus deserviente.

1776

[150] Anno 1776. die 27[a] Februarii nova instituitur visitatio in ecclesia reformata M[aros]Nimetiensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem et Stephanum Intze de Lisznyó juratum et ordinarium notarium, praesente a parte ecclesiae nobili Georgio Hertzeg, illustrissimi comitis Josephi Gyulai provisore, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Daniele Demeter de Szemerja in domo curiali praetitulati illustrissimi comitis.[2]

Szőlőindás kőfaragvány
a torony alatti bejáratnál

Ubi:

[151.] 1-mo. Tudakozódván a Szent Visitatio a tiszteletes loci ordinarius minister papi competentiajának administratiojáról, említé a tiszteletes loci minister, hogy a méltóságos gróff Gyulai udvarból minden fogyatkozás nélkül kijár, de a méltóságos Pogány Ádámné asszony és néhai iffjabb Pogány Ádám úrffi udvarokból nevezetes nagy rövidséggel administráltatik, úgy a méltóságos Zeyk János úr udvarából is a papi fizetés hanyatlani látszik, minthogy az úr arendaba adta a jószágot. Recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes possessoratusnak, ne vonnya ki magát a papi fizetésnek dolgából, mely iránt téjendő insinuatiot magára vevé tiszteletes esperest uram, a tiszteletes loci minister is igyekezze demereálni az olyan possessorokat. A Zeyk János úr udvarának dolga is, úgy lehet, már újra megváltozik, s akkor megválik, kitől kelljen az udvarból járó fizetést várni s sollicitálni.

2-do. Ugyan a tiszteletes loci minister jelenté azt is, hogy amely fundust tetszett volt a méltóságos és tekintetes possessoratusnak ezelőtt a juhok pascuatiojából felállítani, azt a méltóságos és tekintetes Pogány ház tavaly, úgymint in anno 1775 igyekezte elrontani, a magok részekre tartozót magok percipiálván különös hasznokra, és

[2] HuZaL-Jkv. I/3. 150–152.

csak a méltóságos gróff Gyulai Jósef úr őnagysága részéről jött bé az ekklézsia cassajába. Ezt is hasonlóképpen recommendálja a Szent Visitatio, méltóztassanak az ekklézsia hasznára azon kevés fundust tovább is meghagyni.

3-tio. Nevezetes nagy romlásokat tapasztal a Szent Visitatio a parochialis ház körül, melyen se szükséges kertek, se csűr és istálló nincsenek, holott azok nélkül a tiszteletes loci minister nem lehet. Úgy esett ugyan értésére a Szent Visitationak, hogy immár a csűrnek és istállónak való fák megvétettek, mellyeknek felállításokra, úgy a kerteknek megépítésekre is adott méltóságos gróff Gyulai Jósef úr őnagysága parancsolatot actu fungáló tiszttartó Hertzeg György uramnak. Recommendálja a Szent Visitatio is őkegyelmének különösön, hogy minél hamarébb lehet, állíttassa fel, ne álljon a parochia pusztájában a méltóságos possessoratusnak gyalázattyára és a loci ministernek notabilis kárára.

4-to. Számban vétetvén ezen nemes ekklézsiának állandó fundussa, ilyen formán találtatott, hogy:

a. A néhai méltóságos gróff Gyulai Lajos úr őnagysága által kegyesen legált 2000 mfr. interesse currál a tiszteletes loci minister subsistentiajára, hanem

b. Legált volt még életében néhai méltóságos Nádudvari Andrásné Horvát Éva asszony ezen ekklézsiának 50 vfr., mellyeket életében maga ki nem adhatott, hanem a maga egyetlen egy leánya, méltóságos Nádudvari Kristina, néhai méltóságos Pogány Ádám úr özvegye adott obligatoriat rólla, hogy kiadja, addig pedig, míg kiadná, interesezi. Mely obligatoria a dévai reformata ekklézsia archivumában megvagyon, de eleitől fogva semmit sem fructificált, fog erről tiszteletes esperest uram maga insinuatumot tenni a méltóságos asszony előtt.

Szölőindás kőfaragvány

c. Ami a juhok pascuatiojából ingrediált fructusocskát illeti:

	hfr.	dr.
Az 1772-béli visitatio úgy igazít, hogy akkor titulatus Hertzeg György uram kezibe maradott volt in summa	26	89
Ezen kívül a tiszteletes Hermány György uram búzájából jött bé	60	54
Summa	87	43
Azután in anno 1774 jött pascuumból	9	74
1775-ben	3	29
51 forintnak és 60 pénznek két esztendei interesse	15	98
És így jött az őkegyelme kezében in summa	116	40
[152.] Ebből pura erogatioba ment	19	44
Marad tehát	96	96
Ebből elocálva vagyon penes contractuales	30	–

	hfr.	dr.
Elocálatlan	66	96
Igyekezze ezt is minél hamarébb elocálni.		
Ezen kívül maradott volt néhai Halász Miklós kezénél pascuumból pro anno 1772	8	89
Az 1768-dik esztendőbéli visitationak indigitatioja szerint	14	24
Pro anno 1773 is maga percipiált circiter	12	–
Az interesse legalább	1	38
És így kellett Halász uram kezéhez jőni	36	51

Melyről jelentést kell tenni, ahol illik.

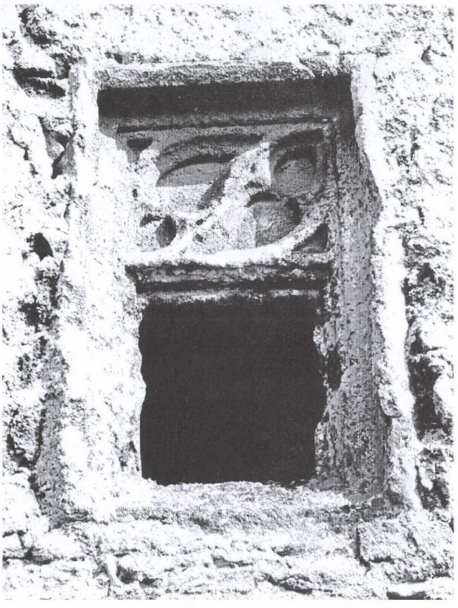

Gótikus ablakkeret

A templom karzata

1777

[184] Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata M[aros]Nimethiensi anno 1777. die 15[a] Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesente a parte nobilis ecclesiae generoso domino Georgio Hertzeg, illuminissimi comitis Josephi Gyulai provisore, nec non loci ordinario ministro, reverendo ac clarissimo domino Daniele Demeter de Szemerja in domo parochiali.[3]

Ubi:

1-mo. Megkérdettetvén titulatus tiszttartó Hertzeg György uram, mint a méltóságos gróff Gyulai Jósef úr őnagysága mandatariussa, tiszteletes loci ordinarius minister Demeter Dániel őkegyelme iránt semmi panaszt nem említett, recommendálja azért a Szent Visitatio továbbra is őkegyelmét a méltóságos possessor urak gratiajába.

[3] HuZaL-Jkv. I/3. 184–185.

2-do. Számban vétetvén ezen nemes ekklézsiának titulatus Hertzeg György uram kezénél lévő kisded fundusocskája, illyen formán találtatott:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitationak indigitatioja szerint elocálva volt akkor	30	–
Elocálatlan in summa 66 ft. 96 dr., melyből azután elocált	48	–
Elocálatlan készpénz	18	96
In summa	96	96
Accedált azután 78 forintnak egy esztendei legalis interesse	4	68
Pascuumból pro anno 1776	9	96
Summa	111	60
[185.] Ebből erogált titulatus Hertzeg György uram a templom körül való kőkert fedelére megkívántató téglákra előre	3	74
És így kellene maradni a cassaban summa	107	86
De tiszteletes loci minister őkegyelme exponálá a Szent Visitationak, hogy az elmúlt esztendőben a parochia körül tett bizonyos elkerülhetetlen költséget, úgymint:		
Egy új füttőre költött	5	10
Kapucsinálásra	1	20
Egy bort és veteményt tartó bordélyra	8	16
In summa	14	46
Mellynek adplacidatioját s refusioját kérvén a Szent Visitatiotól, adplacidált	14	46
És így subtracto et hoc, marad most	93	40
A tiszteletes loci minister excontentatiojara pedig assignálja a Szent Visitatio:		
A 78 forintnak interessét egésszen	4	68
Az elocálatlan pénzből	9	78
Summa	14	46

Recommendálja a Szent Visitatio titulatus Hertzeg György uramnak mind a tiszteletes loci minister excontentatioját, mind ezen kevés fundus továbbra való procuratioját.

·Marosnémeti: Onkancsó:

·Marosnémeti: Ontányér: 1789·

Debreczeni László rajzai a marosnémeti klenódiumokról

Templombelső

1778

Megfordulván a Szent Visitatio anno 1778. die 27[a] Januarii a m[aros]nimethi reformata szent ekklézsiában, méltóságos gróff m[aros]nimethi Gyulai Jósef úr őnagysága méltóságos udvarában a praetitulatus gróff úr praesentiajában egyéb discursus között eléfordult:[4]

1-mo. A már Isten jóvoltából resituáltatott m[aros]nimethi papi vacantianak dolga, azhová is a praetitulatus méltóságos gróff úr tetszéséből, s a több méltóságos possessoratus akarattyából e gremio venerabilis tractus négy tiszteletes atyafi candidáltatván, azok közül nyugodott meg a nemes ekklézsia mostani brádi pap tiszteletes Tompa Ádám atyánkfiában, jelentvén őnagysága abban való megegyezését őkegyelmével, hogy a közelebb következő Gergely pápa napja táján költözzék által M[aros]Nimethibe.

2-do. Ezelőtt való tiszteletes atyafi, szemerjai Demeter Dániel őkegyelme m[aros]nimethi papi fizetése iránt eredvén némű-némű difficultas, tetszett volt a praetitulatus méltóságos gróff úrnak annak determinatioját a venerabilis clerusra bízni,

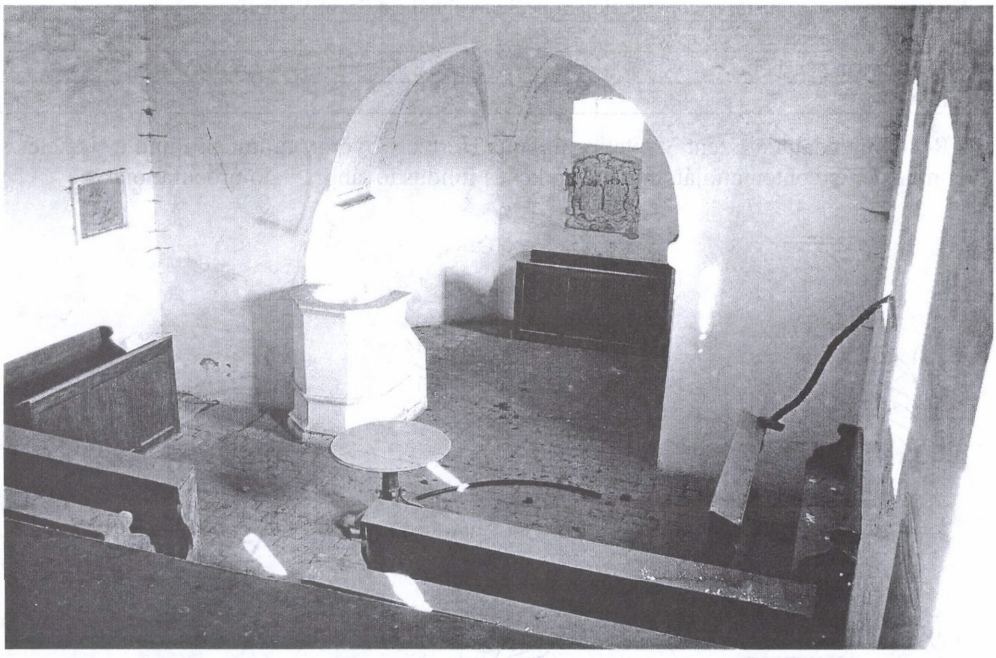

Templombelső

[4] HuZaL-Jkv. I/3. 220.

melyet communicálván tiszteletes esperest uram cursualiter a közelebb való nevezetesebb tiszteletes atyafiakkal, a bészedett votumokból tétetett olyan determinatio, hogy az ekklézsiai esztendőnek kezdetétől, úgymint Gergely pápa napjától fogva, elmenetelének terminussáig competáló fizetéséhez mind a méltóságos gróffi udvarból, mind e pio legato Ludovico-Gyulaiano tellyes reménsége lehet, fennhagyván akkor az intercalaris hónapokra competáló fizetés iránt azt, hogy a méltóságos gróff úr szabad akarattyának tetszése szerint disponálhasson benne, s ha őnagyságának tetszik, ki mint demereálhattya az őnagysága gratiaját, belőlle mind a praedecessor, mind a successor tiszteletes atyafinak szakaszthasson. De repraesentáltatván őnagyságának ezen determinatio, egyéb részeiben helyben hagyta, hanem, hogy a maga dispositiojától leggkissebb dolog is felfüggesztessék, tellyességgel nem akarja, hanem az intercalaris hónapokra competáló fizetésről való dispositiot is a venerabilis clerusra bízza egészlen, hogy ahová leggszükségesebbnek s hellyesebbnek ítéli, oda fordítsa.

1779

Anno 1779. die 21[a] Januarii M[aros]Nimetiben a parochialis házban tiszteletes loci minister Tompa Ádám őkegyelme és méltóságos gróff Gyulai Józef úr m[aros]nimeti tisztye, Lemhényi István uram jelenlétekben megállapodván a Szent Visitatio, fordultak elé illyen consideratiora való dolgok:[5]

1-o. A fellyebbvaló visitatio indigitál, hogy:

	hfr.	dr.
Maradott volt Hertzeg György uram kezénél a cassaban	93	40
Melyhez accedált ugyan az őkegyelme kezében pascuumból pro anno 1777	10	–
Summa	103	40
Ebből megadott tiszttartó Lemhényi Sigmond uram egy ló árrába	22	34
És így maradott még néhai Hertzeg György uram posteritassinál Mellyet az ekklézsiának meg kell fordítani.	81	6
Nota bene: A fellyebb említett ló árrához, úgymint	22	34
Accedált volt pascuumból pro anno 1778	13	4
Summa	35	38
És ez fordíttatott 1 mfr. és 34 pénz pótlással zsendely vásárlásra a parochialis ház fedésére.		
Vásároltatván 12 ezer zsendely a ft. 3 cum	36	72
És így fordítani kell még Lemhényi úrnak	1	24

2-do. Jött bé a Ludovico-Gyulaianum pium legatum interesből a papi vacantiaban lévő esztendőben ad publicos usus,

	hfr.	dr.
Mely most tiszteletes Tompa Ádám uram kezében vagyon elocálatlan	40	–
Ebből költ ad necessitates ecclesiasticas:		
4 üvegkarikákra	–	24
Tapasztásra	–	36
20 szál deszkára	2	–

[5] HuZaL-Jkv. I/3. 263.

	hfr.	dr.
Ajtózárra	1	70
Summa	4	30
[264] Maradván csak	35	70

De mivel ezen fundusnak megcsonkulni nem lehet, tehát a Hertzegianumból minél hamarébb reponáltassék s elocáltassék.

3-tio. In ruinis lévén a parochialis ház, recommendáltatik a méltóságos possessoratusnak és azoknak tisztyeiknek, az idő kinyílásakor találják módját hová hamarébb léjendő restauratiojának, és egyszersmind béfedettetésének.

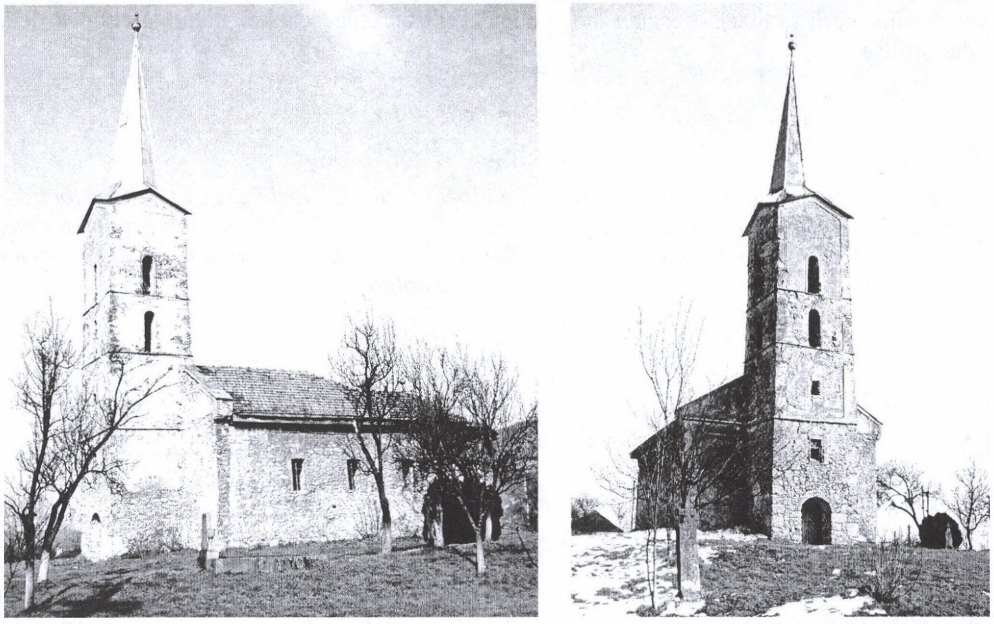

A marosnémeti templom

Marossolymos

1695

Anno 1695. 1. Februarii continuatio visitationis per reverendum dominum Georgium Kismarjai constitutum seniorem, Samuelem Jenej Sanctae Sedis juratum notarium et reverendum dominum Johannem R. Husztj in Solymos.[6]

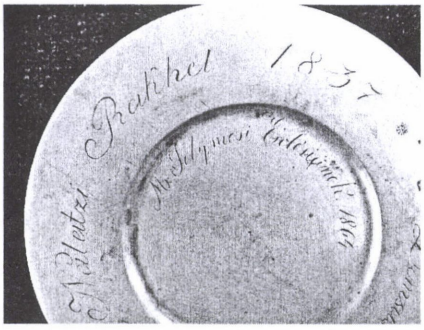

Úrasztali tányér – 1837

Auditores examinantur de reverendo domino Nicolao Pércsj.

Optime commendatur de omnibus cum tota familia.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

1. Difficultas: Az egyházfi nem az canonban megkívántatott kegyes életű ember, hanem botránkoztató, szidalmazó s rút böcstelenséggel illeti a praedikátort.

2. Bajasdi Ferencz tartozik a praedikátornak 4 kalongya búzával s ft. 6. De caetero optime commendantur auditores.

Deliberatum:

Ad primum: Communi consensu őkegyelmek válasszanak canon szerint való kegyes, istenfélő alkalmatos embert.

Ad 2-dum. Minthogy communi consensu vetették fel őkegyelmek a praedikátori fizetést egymásra, s akkor őkegyelme is consentiált, communi consensu őkegyelmek nemes uraimék Istenhez való buzgóságtól viseltetvén, cogállyák a contentatiora, secus kénszerétte-tünk a tisztekhez folyamodni s articulariter exequáltatni.

1697

Continuatio visitationis per eosdem reverendos dominos seniores [reverendum seniorem Georgium Körtvélyesi caeterosque confrates] etc. Solymosini die 12. Februarii [1697].[7]

Spectabiles ac generosi auditores examinantur de reverendo domino Nicolao Pércsi.

Commendatur in omnibus a suis auditoribus.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

Commendantur etiam auditores.

---

[6] HuZaL-Jkv. I/1. 152.

[7] Uo. 190.

1698

20. Januarii continuatur visitatio per reverendum doctissimum seniorem, caeterosque fratres Sollymosini 1698.[8]

Generosi domini auditores examinantur de pastore reverendo domino Nicolao Pérczj juxta canonem 81. de sermonibus obscoenis et jocularibus saevere castigandus est reverendus dominus Pércsj verbis.

1700

Continuatio visitationis 20. Januarii [1700.] Solymosini.[9]

Spectabiles ac generosi domini patroni examinantur de reverendo domino Petro Keresztúrj.

Bene commendatur de omnibus cum tota familia.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus.

Buda Gáspár uram és Uzoni Boldisár és fia iránt a praedikátor fizetése fölött vagyon controversia, el kell igazítani.

1701

Continuatur visitatio Solymosini 12. Januarii [1701.] per reverendum seniorem Georgium Körtvélyesi et reverendum Samuelem Albisi.[10]

Generosi domini auditores examinati de pastore.[11]

Úrasztali óntányér részlete

1702

Anno 1702. 30. Januarii continuatur visitatio Solymosini per eundem reverendum dominum seniorem Samuelem Jenei et adjunctos fratres, Casparum Váradi Rákosdiensem et Stephanum Várallyai Losádinum ministrum.[12]

Spectabiles generosi domini auditores examinantur de reverendo domino pastore Petro Keresztúri.

Optime commendatur tam de doctrina, quam de moribus. Familia similiter commendatur.

Reverendus pastor examinatur de illustrissimis dominis patronis et auditoribus.

Nulla est difficultas quae dissolvi non possit.

---

[8] HuZaL-Jkv. I/1. 200.
[9] Uo. 231.
[10] Uo. 241.
[11] Fél oldalnyi hely kimarad.
[12] HuZaL-Jkv. I/1. 260.

1. De praesenti vagyon az ecclesianak ft. 29,11 tekintetes nemzetes Bartsai István uram provisioja alatt.

2. Tekintetes nemzetes Bartsai István uram conferált egy aranyas compactioban levő öreg Váradi Magyar Bibliát az ecclesianak, a kapcsának az sarka s az foglalója ezüst.

3. Tekintetes nemzetes Vajda Mihályné asszonyom conferált egy új portai szőnyeget az Úr vacsorájához való asztalhoz.

1705

Continuatur Visitatio Solymosini anno 1705. 3. Februarii per reverendum seniorem dominum et notarium, reliquosque fratres.[13]

Auditores examinantur de reverendo pastore Petro Örsi. Sua reverentia commendatur in omnibus cum sua familia.

Reverendus minister examinatur de suis auditoribus, habet quasdam difficultates, de caetero commendat suos auditores.

Nota bene: Találtatott ecclesia pénze ft. 3,15 készpénz, mellyet adtunk solymosi Nagy Pál uram kezében, mint curator kezében. Tekintetes nemzetes Barcsai Ferencz uramnál maradott ecclesia pénze ft. 30,98, azon kívül, aminek végére nem mehettünk, ebből vagyon kiadva interesre solymosi Telegdi Sámuelnél két esztendőtől fogva ft. 9,02.

Üdvezült Barczoni István uram testált a solymosi ecclesianak ft. 50, mely summa pénz vagyon Déván lakó mészáros Luka Andrásnál, tartozik mind summajával, mind interessével.

1717

Continuatur Visitatio 17. Februarii anni praesenti [1717.] Solymosini per reverendum seniorem Petrum Keresztúri et adjunctos fratres, clarissimum reverendum Petrum Vásárhellyi et Petrum Örsi.[14]

Reverendus dominus minister Samuel Hévízi examinatur de sua ecclesia.

Panaszolkodik őkegyelme némely hallgatóinak hidegségekről, specialiter Nagy Pál és Sámuel uramékról, Vajasdi Ferentznérűl s az egyházfinéről, hogy a templomot nem frequentállyák vagy igen ritkán. Mint másszor, úgy most is őkegyelmeket intyük, hogy jobbulyanak meg, secus nem tisztességes temetések lészen holtok után.

1. Ecclesia examinatur de suo pastore. Minthogy a több hallgatók nem compareáltak visitationkon, hanem csak az úr, Bartsai Ferentz uram, őkegyelme *maga részéről* semmiről sem aggravállya.

[100.] 2. Az Úr asztalához való bunomok aszerint mind megvadnak, amint a protocollum elein feljegyeztettenek.

3. Tekintetes nemzetes Bartsai Mihály uram conferált volt ezen ecclesianak 25 kalangya búzákat egy leánykájának a templomban való temetésiért. Restál, mellyet őkegyelmén requirálnak.

4. Item Nagy Pál uram néhai nemes Nádudvari Istvánné asszonyomnak templomban való temetettéséért adós 12 ft.-tal. Melynek megadására minél hamarább előttünk obligálá őkegyelme magát.

---

[13] HuZaL-Jkv. I/2. 6.

[14] Uo. 99–100.

1718

Continuatur visitatio in ecclesia Solymosiensi anno 1718. die 17. Februarii per reverendum dominum seniorem Petrum Keresztúri adjunctosque fratres Johannem Détsi, reverendum Stephanum Rákosi.[15]

Úrasztali tányér – 18. század

Examinatur ecclesia de reverendo domino pastore Samuele Hévízi, commendatur de vita, moribus functionisque sedulo exercitio.

Reverendus dominus minister pariter examinatur de suis auditoribus, commendat in omnibus suos auditores.

1. Reverendus dominus minister Hévízi Sámuel uram in anno 1717 usque ad praesentis anni visitationem percipiált perselybéli pénzt négyszeri communionak administratiojaval ft. 1 dr. 93, mellyekről in futuro tartozik őkegyelme ratiocinálni. *Általadta mostani egyházfi Katona István kezébe.*

2. Néhai Horvát György egyházfi felesége, ki mostani férjéről Nagy Mártonné, tartozik ezen ecclesianak ft. 3, mellyeket néhai Nagy Pál, ezen ecclesianak curatora adott kezébe, mellyekről ezen ecclesianak mostani egyházfia, Katona István tartozik admoniálni.

Nemzetes Nagy Pál uram, néhai nemzetes NádUdvari Istvánné asszonynak templomba való temetéséért adós ft. 12, melynek megfizetésére mennél hamarébb előttünk obligálta őkegyelme magát.

1719

[148] Continuatur Visitatio in ecclesia Solymosiensi anno 1719. 8. Martii per supra praefatos [reverendum dominum seniorem, Petrum Keresztúri et adjunctos fratres, Petrum Örsi et Johannem Décsi] ministros.[16]

Az ecclesia bonumi aszerint megvadnak, amit protocolláltattak.

Az ecclesianak amelly congestumi voltanak Hévízi uram kezénél, általadta a mostani egyházfi, úgymint Katona István kezéhez, melly pénz volt ft. 2,56. Item successor tiszteletes Bányai uram adott az őkegyelme kezéhez dr. 21, mellyek in summa tesznek ft. 2 dr. 77. Mellyekből parochialis ház tapasztására erogált ft. 1,36. Még marad fenn ft. 1 dr. 41, mellyekről in futura visitatione tartozik ratiocinálni.

Item tiszteletes Bányai uram egyszer-másszor percipiált dr. 87, mellyekből erogált szükséges helyekre dr. 49. Még restál őkegyelménél dr. 38 pro futura ratione.

Ezeken kívül kiknél légyenek ecclesianak adóssági, consulatur visitatio anni 1718.

Deliberatum: Tiszteletes atyánkfia, Bányai uram panaszolkodik, hogy csűre nincsen, az ecclesianak sincsen annyira való költsége, mellyel őkegyelme csűrt építethetne. Végeztük azért, hogy tiszteletes atyánkfia tekintetes patronusinak ebbéli szükségét jelentse meg, ha őkegyelmek obligállyák magokat arra, hogy csűrt építenek, várja el jó ígireteknek

[15] HuZaL-Jkv. I/2. 124.
[16] Uo. 148.

effectuatioját. Mellyet ha nem cselekednének, mostani egyházfi Katona István uramnak a Szent Partialis megengedi accedente etiam consensu praefati reverendi ministri, hogy csűrt építsen a parochialis funduson illy conditio alatt: 1. Hogy a csűrnek szintén úgy vehesse hasznát, mint az ott való loci ministerek. 2. Ha bontakozni talál Solymosrúl, a csűrt mindenestűl, meritum nélkül szabad jóakarattyából adgya az ecclesianak. 3. Ha valamikor a loci ministerek a csűrnek hasznában és azzal való élésben turbálni akarnák, optimáltassék, et juxta optimatione a csűr árrát az ecclesia tartozik deponálni, mellyet ha az ecclesia egyszersmind nem deponálhat, az árrát szakaszokonként tartozik leválni.

1771

Anno 1771. die 8va Martii a m[aros]solymosi ekklézsiának visitatiojában lévén foglalatos tiszteletes esperest Lisznyai Intze Ferentz és notarius Herepei István őkegyelmek, confluáltanak a nemes ekklézsia részéről a tekintetes Brádi Sándor úr házánál ugyan maga titulatus Brádi Sándor úr, titulatus item Vadas Móses és Goró Miklós uraimék.[17]

Holott tiszteletes Bitai Benedek parochus atyánkfia keze alatt álló fundusocskája ez ekklézsiának legelsőben is számban vétettetvén, tétettetett illyen hiteles demonstratio:

	hfr.	dr.
[25.] Hogy in visitatione anni 1764 maradott volt az őkegyelme kezénél parochialis ház építésére rendeltetett pénz	100	80
Perselybe accedált attól fogva	30	85 ½
Amely tészen in summa	131	63 ½
Mellyből pura erogatioba ment az exhibeált demonstratio szerint	87	11
Kölcsenbe adva	32	98
Amely tészen	120	15
Marad a cassaban készpénz	11	48
A kölcsönadott pénz	32	98
És így pro fundo marad	44	46
Efelett parochialis ház építésére ígérének:		
Tekintetes Vadas Móses uram	50	–
Tekintetes Goró Miklós uram	20	–

Tekintetes Brádi Sándor uram pénzbéli oblatioját nem határozta meg, hanem követ ígért az építéshez ulnas 8.

Referálák afelett, hogy a generalis gróff Bethlen Ádám úr részéről is fogna lenni bizonyos concursus.

Ezen végezésben jelen nem lévén méltóságos Bartsai Ferentz úr, minthogy ezen az órán nem is volt idehaza, hanem a visitationak follyása alatt megérkezvén, tiszteletes esperest uram, én és tiszteletes Bitai Benedek uram látogattuk különösön maga méltóságos úri házánál, maga ebéd felett lévén asztalnál, mi pedig már ebédlettünk vala titulatus Brádi Sándor úrnál. Jelentettük, minémű végezés lett a parochialis ház dolgában, és minémű segítséget ígértenek titulatus Brádi Sándor, Vadas Móses és Goró Miklós uraimék, kértük, hogy maga a méltóságos úr is, mint fő possessor és patronus úr declarálná magát, mit fogna conferálni azon szent végre, tőn ilyen kedvetlen feleletet: Kegyelmetek nem keresik meg az alkalmatosságot, és nem considerálják az én állapotomat, hogy a magam dolgaira sem vagyok capax, hanem importuni adgrediálnak s infestálnak. Mellyre tiszteletes esperest uram par

[17] HuZaL-Jkv. I/3. 24–26.

pari repositurus felelé: Én hét esztendőtől fogva szüntelen kerestem az alkalmatosságot, de azt a méltóságos úrnál soha fel nem találtam, hanem most az ideje, hogy az úr magát declarálja, és ne tartsa csak szóval az Istent s az ekklézsiát stb. Nem tetszett ez a szó az úrnak, és mondotta, hogy azt [26.] nem várta volna, s nem is illenék esperest uramhoz ollyan pungens acclusakkal élni, hanem modo placidioriis lehetne proponálni. Arra felele tiszteletes esperest uram és monda: Van harminc esztendeje, hogy flatirozok az úrnak, de nincsen semmi haszna, én többet nem flatirozok, hanem az úr resolválja magát vagy egy, vagy másfelé ad-é, s gondolja meg maga állapottyát, óráját se tudja, mikor húnnya bé a szemit, minthogy a koporsóba fél lába. Bizony, ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni stb. Dura verba, quis haec audire potest, reponálá az úr, de tiszteletes esperest uram nem remittálván semmit, tovább is urgeálá s monda: Engem ne úgy gondolyon az úr, mint privatus embert, én esperest vagyok, Isten követje, s az Istennek szavát mondom, s ha az úr ebben az állapotban perseverál, a telik az úron, amit mondottam. Voltanak több illyen beszédek is, sok volna mind leírni. Segítettem én is, amivel lehetett, mondottam: Kinek gyűjt, s kire marad gyűjteménye, sem Istenének, sem gyermekinek nem akar adni, párját nem hallottam, nem olvastam semmi írásokban, és ily könyörületlen atyát nem tudok. Átallom leírni minden apróságot, végre azt mondá elmosolyodva: Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiüzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolválá azon végre hfr. 120 és ígéré, hogy titulatus Brádi Sándor uramnak in primo concursu által fogja adni, sőt ha megfogyatkoznék az ekklézsiának költsége, s amiatt a munka megakadna, többel kész lészen segíteni. Megköszönők és maga asztaltól felkelvén, s belső házába bévivén, elbúcsúzánk s eljövénk.

1772 április

Instituitur Sancta Visitatio in ecclesia reformata M[aros]Solymosiensi anno 1772. die 8va Aprilis per reverendum ac clarissimum Stephanum Herepei seniorem et Stephanum Intze Lisznyai, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Benedicto Bitai, venerabilis tractus notario.[18]

1-o.

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiot recapitulálván, és az ekklézsia jövedelmeit in perceptis et expensis számbavévén, találtatott in perceptis	162	25
Mellyből Burjánfalvára elocáltatott erga contractuales	26	52
Néhai méltóságos Bartsai Ferentz úrnak Mihonya és Szerentsi uramék testimoniumok mellett adatott, hogy stojinyeszaiaknak kiadja	23	46
Méltóságos Bartsai István úrffi vett maga szükségére	9	52
Pura erogatioba ment	102	75
Summa	162	25
Supererogált ezen felyül tiszteletes loci minister ökegyelme	20	79
Minthogy pedig ez az egész summa a kegyes benefactorok által az egyházi épületek reparatiojira adattatott volt, aminthogy nagyobb részint arra is költ, az erogatioban vagyon illyen hiba, hogy amely pénznek kell vala fordíttatni egészben a benefactorok által intézett célra, abból költ:		

[18] HuZaL-Jkv. I/3. 55–56.

	hfr.	dr.
Sóra	3	84
Ismét sóra	14	20
Szántásra	6	12
In summa	24	16

Mely költség, minthogy ellenkezik a k[egyes] collatorok intentumával, recommendálja a Szent Visitatio az ekklézsiai k[egyes] patronusoknak, találjanak módot abban, hogy az a pénz reponáltassék, s az elintézett célra fordíttassék, nemkülöben a supererogatum is az erogans tiszteletes atyafinak bonificáltassék, ne maradjon kárban.

2-o.

	hfr.	dr.
A perselypénzt inde ab anno 1764 recenseálván, az eléadott demonstratio szerint gyűlt	34	68
Ebből hiteles demonstratio szerint erogálódott	13	15
Mellyet substrahálván, marad a perselyben	21	52
Nota bene: Itt is ugyanazont observálya a Szent Visitatio, amit fellyebbvaló positioba, hogy ezen szent végre gyűlt pénzből constitutio ellen papi fizetést néző dolgokra esett némely erogatio, úgymint:		
Sóra	2	84
Boronálásra	1	2
Szántásra	4	8
In summa	7	94

[56.] Mellyet viszont recommendál a Szent Visitatio a k[egyes] patronusoknak, találjanak módot benne, hogy e pénz a perselybe reponáltassék, és az erogans tiszteletes atyafinak bonificáltassék.

3-o. Újj parochialis háznak építéséről régtől fogva gondolkodván a szent ekklézsia, stante hac visitatione annak dolgát ennyire vitte, hogy kőből készítendő tisztességes ház építésére kőmívesekkel alkudott. Az alkalomról írt contractust az előre adott 5 vfr. együtt nékik kiadták, annak párja az ekklézsiánál megmaradván. Mely ház felállítására megkívántató subsidiumul:

	hfr.	dr.
1-o. Néhai méltóságos Bartsai Ferentz úr életében ígért volt s vagyon tellyes reménség, hogy a méltóságos haeresektől kiadatik	120	–
2-o. Tekintetes Brádi Sándor úr ígért	50	–
3-o. Tekintetes Vadas Móses úr is	50	–
4-o. Tekintetes Goró Miklós úr is	25	–
5-o. Ide assignálatik a Francisco Bartsaianum legatumnak pro anno 1772 competáló interesse	56	–
In summa	301	–

Vagynak ezeken kívül más k[egyes] patronusok is, kiktől ugyanezen szent végre, ha requiráltatnak, subsidiumot reménlünk, recommendálja pedig a Szent Visitatio mind a már ígéretben lévő pénznek incassatioját, mind a több patronusok előtt ezen elintézett szent dolognak insinuatioját, különösön tekintetes Goró Miklós uramnak, maga önként való kegyes ajánlása szerint ezeket effectuálni ne sajnálja.

4-o. A kertek, csűr és egyéb efféle épületek mindenütt in ruinis lévén, azoknak reparatioja recommendáltatik a k[egyes] patronusoknak.

5-o. In anno 1771. die 9[na] mensis Junii Krakkóban celebrált Generalis Szent Synodusban kiadott constitutioknak 6-dik punctuma szerint intimálja a Szent Visitatio a ketskedágai és szúligeti részünkön való possessoroknak, hogy magokat a m[aros]solymosi reformata ekklézsiához tartsák, és ottan fungáló egyházi szolgának intertentiojára concurráljanak.

1772 december

M[aros]Solymos die 2[da] Decembris 1772.[19]

Continuari debebat visitatio statim inchoata per Kéménd et Haró, sed per absentiam dictarum ecclesiarum curatorum re infecta die 2da mensis Decembris 1772. sicco pede ibidem pertranseuntes perventum est eodem die M[aros]Solymosinum ubi apud aedes spectabilis domini Mosis Vadas, ipso titulato domino praesente, ego Stephanus Herepei tractualis senior et Benedictus Bitai notarius visitationem anni currentis 1772. die 8va Aprilis celebratam percurrentes.

Sub numero primo mentionatorum hfr. 162 dr. 25 (quae summa pro nova parochia erigenda determinata erat) in ejusdem summae mentionatae pariter positione prima mentionatos et Burjánfalvinum erga contractuales elocatos hfr. 26 dr. 52. Praetitulatus dominus spectabilis Moses Vadas, ex pio erga gloriam Dei et ecclesiae emolumentum zelo, praesentibus nostris parato aere deposuit, eo fine, ut in semel jam intentum finem parochiae nuper erectionem converteretur. Dictam autem summam Burjánfalvini nunc actu in hfr. 26 dr. 52 haerentem, tanquam ex hoc die propriam suam fundationem voluit, pieque decrevit in usum locumtenentis Solymosiensis parochi converti ut esset pro fundo araturae annuatim ab ejusdem spectabilis domini nobilitari curia ad seras post se generationes praestandae.

Nota bene: A pius collatortól in praesenti conferált és actu deponált pénz ex superadditione dr. 6, marad tiszteletes loci minister notarius Bitai Benedek uram kezénél in hfr. 26 dr. 58.

A múlt visitationak delineatioja a parochialis ház építése iránt újabban recommendáltatik a k[egyes] patronus és benefactor uraknak, különösön pedig titulatus curator Goró Miklós uramnak.

1773

Anno 1773. die 10[a] Novembris visitáltatván a m[aros]solymosi reformata ekklézsia tiszteletes esperest Herepei István uram, juratus és ordinarius notarius Lisznyai Intze István és adjunctus Csegöldi András uram által. Tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr, tekintetes Váradi Móses úr, tekintetes Goró Miklós uram, Bánffianus tiszt Fejér András és Bartsaianus tiszt Mihonya János uram jelenlétekben, a méltóságos Bartsai Lajos úrffi udvarában.[20]

1. Legelsőben és örömmel szemlélte a Szent Visitatio az itten régtől fogva való papi vacantianak supletioját tiszteletes Teleki Mihály őkegyelme introductiojában, kívánván, hogy Isten ő szent felsége tégye az őkegyelme szent szolgálattyát maga előtt és az ekklézsia előtt kedvessé s minden részben előmenetessé és hasznossá.

2. Azután a parochialis ház építésének dolgát forgatván, méltóságos Bartsai Lajos úrffi (ki akkor beteg lévén, személyesen meg nem jelenhetett) titulatus Mihonya János uram által

[19] HuZaL-Jkv. I/3. 67.
[20] Uo. 98.

magát úgy declarálta, hogy azon építésnek dolgát egészlen magára vészi s titulatus Mihonya János uram által folytatni fogja, csakhogy a több méltóságos és tekintetes possessor urak, amit ígértenek, fogyatkozás nélkül praestálják. Maga, amit ígért volt, megadja, azon kívül téglával s egyebekkel az ekklézsiát segíti. Ajánlák a több tekintetes possessor urak is magok adsistentiajokat, melyet a Szent Visitatio officiose kér is, annyival is inkább, hogy már az új pap introducáltatott ugyan, de alkalmatos háza nem lévén, ad interim méltóságos Bartsai Lajos úrffi gratiajából az udvarban vonta meg magát, holott a papi hivatal folytatására való készületre nincsen elég commoditassa.

3. A néhai tiszteletes notarius létzfalvi Bitai Benedek uram árva házának dolga forogván fenn, amint a kéméndi Szent Partialis erre a végre deputálta volt tiszteletes esperest Herepei István uramat, notarius Lisznyai Intze István és adsessor Csegöldi András ökegyelmeket, e statu seculari pedig kérte tekintetes inspector curator Nagy Sándor és tekintetes Váradi Móses urakat. Ezek mint közbírák post longam concertationem végezték, hogy a néhai tiszteletes Bitai uram bonuma pénzzé tétetvén, osztassék négy egyenlő részekre, egy rész adassék a viduanak, három rész a két árvának, minthogy a néhai Bitai uram halálakor életben volt egy Áron nevű kisded árva, ki meghalván, holt meg a testvéreinek s nem mostoha annyának, következésképpen a maga részét azoknak, nem pedig a viduanak hagyta. Ide pedig nem kell érteni a Gyújtóianum bonumot, mely egyedül az árva gyermekeket illeti, a viduanak pedig semmi része nincs benne. Mely egész dolognak tökéletességre való vitelét bízta a Szent Visitatio tiszteletes notarius Lisznyai Intze Istvánra, úgy mindazonáltal, hogy a munka elkészülvén, addig ki ne adattassék, míg az arbiterek előtt meg nem fordul, s azoktól nem approbáltatik.

1776

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia M[aros]Solymosiensi anno 1776. die 27[a] Februarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesentibus a parte ecclesiae illustrissimo domino domino Ludovico Bartsai de N[agy]Bartsa et spectabili domino Nicolao Goró de Agyagfalva, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Teleki, in domo praetitulati illustrissimi domini Ludovici Bartsai.[21]

Ubi: 1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme szolgálattya s magaviselése iránt, commendáltatik. Nemkülönben a tiszteletes loci minister a méltóságos és tekintetes possessoratus iránt nem panaszol, hanem inkább recommendálja magát, hogy amint eddig igyekezett a nemes ekklézsia az újj házának felállításában, úgy továbbra is légyen munkás, kivált egy csűrnek és istállónak építésében is, mellyek nélkül semmiképpen el nem lehet.

2-do. Exhibeáltatott a Szent Visitationak egy regestrum, melyben a contractualis levelekre nézve bizonyos obscuritas tapasztaltatik. Recommendálja a Szent Visitatio a méltósá-

Úrasztali óntányér az apostolok képeivel

[21] HuZaL-Jkv. I/3. 152–153.

gos és tekintetes possessoratusnak, igyekezze enodálni, és a nemes ekklézsiának imittamott fructus nélkül haerealó fundussait kikeresvén, fordítsa a már egyszer elintézett végre. Azon regestrumban exhibeáltatott néhai Bajesdi Ferentz testamentuma 50 mfr., mely de dato 1727. die 19na Februarii sub regiis Petro Keresztúri seniore venerabilis tractus V[ajda]Hunyadensis, Johanne Détsi jurato notario Sanctae Sedis, Sigismundo Sövényfalvi parocho Dévensi, Paulo Batzoni parocho Rápoltiensi, Johanne Szotyori parocho Kéméndiensi, Andrea P. Deáky parocho Illyeiensi, Johanne Szőts rectore Hosdátiensi emanált, s abban testálta azon 50 forint adósságát a m[aros]solymosi reformata ekklézsiának, melyet néhai nemzetes Nagy Pál uram levált volt néhai Bajesdi Ferentz felesége pénzéből tali conditione, hogy ha nemzetes Nagy Pál uram megadni nem akarná a nemes ekklézsiának, tehát a nemes ekklézsia a Nagy Pál uramnál zálogban lévő egyház jobbágyát, úgymint Luka Sándort, Luka Mihályt és Luka Petrut azon 50 mfr. foglalhassa vissza. Mindeddig is ezen testamentum effectumba nem vétettetett, recommendálja ezt is a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes curatoratusnak, igyekezze ezt is világosságra hozni és az ekklézsiának kiszerzeni. Ugyanazon regestrumban indigitáltatik a szent edényekről régen írt lajstromban egy 141 mfr. szolló contractus, mely sohult sem találtatik, nemkülömben két ezüstpohár, melynek csak egyike vagyon actu a ládában, úgy két óntángyér, mellyeknek viszont csak egyike vagyon meg. Ki kell [153.] keresni a protocollumból és a néhai tiszteletes notarius Bitai Benedek uram bonumait regestrált tiszteletes atyafiaktól meg kell tudni, ha akkor megvoltanak-é vagy nem.

3-tio. Örömmel szemléli a Szent Visitatio mind az újj parochialis háznak annyira való épülését, hogy már igen kevés légyen hátra a tökéletes állapotra való menéséig, mind a templom körül való palánkkertnek felállását. Mely utolsó egészlen méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Lajos úr gratiajából állíttatott fel s vétetett zsendelyfedél alá, recommendálja a Szent Visitatio továbbra is a méltóságos és tekintetes possessoratusnak, megegyezett akarattal egy szívvel-lélekkel igyekezzenek a nemes ekklézsia parochialis épületeit a még hátra lévő romlásokból egészlen kivenni, és amint elindult tökéletes lábra állítani.

1777
M[aros]Solymos.[22]

Újj visitationak kelletvén kezdődni, a Maros mellyéki Plágán kellett volna azt a m[aros]solymosi reformata nemes ekklézsiában elkezdeni a kibocsátott cursus szerint, holott anno 1777. die 11[a] Martii a Szent Visitatio meg is jelent, de a méltóságos és tekintetes possessoratus jelen nem lévén, annak rendi szerint a visitatio nem folyhatott, kellett azért pro praesenti mindeneket a méltóságos és tekintetes possessoratusnak recommendálni, hogy mindeneket rendben szedvén, annak idejében a Szent Visitationak repraesentálhassák.

[22] HuZaL-Jkv. I/3. 203.

1779

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata M[aros]Solymosiensi anno 1779. diebus 10ª et 12ª Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei et juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesentibus a parte nobilis ecclesiae illustrissimo domino Ludovico Bartsai de eadem, spectabili domino Nicolao Goró de Agyagfalva ut vicecuratore, nobili domino Johanne Mihonya, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Teleki, praesente etiam reverendo domino Michaele Pünkösti parocho Kéméndiensi in domo illustrissimi praetitulati domini.[23]

Ubi: 1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister per ecclesiam, et ecclesia per suum ministrum quoad omnia puncta in canone expressa commendantur.

2-do. A Francisco Bartsaianum pium legatumból a m[aros]solymosi reformata nemes ekklézsiához tartozó és méltóságos Kendeffi Jósef úrnál lévő 932 mfr. capitalisnak interesse inde ab elocationis termino számba vétetvén, úgy adatott fel, hogy attól fogva hat esztendő telvén el, abból két esztendei interes, úgymint hfr. 111 dr. 84 fordíttatott egésszen az újjonnan épült parochialis házra, mint a titulatus Mihonya János uram arról tett demonstratioja alább megmutatja. Két esztendei interes elocáltatott a tiszteletes loci ordinarius minister kezénél, egy esztendei pedig még hátravagyon fizetetlen a debitor méltóságos úrnál. Vagyon ezen kívül a venerabilis tractus notariussánál depositumban azon capitalis suplementumára adatott pénz hfr. 35. dr. 59. Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a méltóságos debitor úrnál restantiaban levő interes pénzből és a készen meglévő pénzekből pótoltassék ki a méltóságos collator úr elintézett célja szerint az 1000 ~ ezer mfr. capitalis, és azzal a méltóságos debitor úr officiose kínáltassék meg, hogy az egész kerek summa, mint más ekklézsiákban is, legyen meg, s annak fructussa curráljon a nemes ekklézsia számára. Mellyet ha a méltóságos úr cselekedni nem akarna, találjon a méltóságos és tekintetes inspector curatoratus módot benne, hogy a méltóságos debitor úr inducáltassék vagy azon residuumnak felvételére vagy a capitalisnak letételére, hogy másuvá az egész kerek summa elocáltathassék, amely pénz pedig ezen felyül megmarad, aziránt tetszett a nemes ekklézsiának a tiszteletes loci minister kérésére a Szent Visitatioval együtt végezni, hogy a loci parochus számára laboratorokra és tűzifára [246.] abból tisztességes fundus állíttassék s securus hellyekre úgy elocáltassék, hogy a tűzifa német ölszámra, nem pedig szekérszámra praestáltassék, ezeknek pedig hová hamarébb való effectuatioja recommendáltatik a méltóságos és tekintetes possessoratusak, különösön pedig tekintetes vicecurator Goró Miklós úrnak.

3-tio. Néhai tiszteletes Bitai Benedek uram árváinak képekben adott bé azoknak tutorok, tiszteletes Pünkösti Mihály uram egy memorialist a Szent Visitationak, mellyben a megnevezett árvákra édesattyokról háromlott és a Szent Visitatiotól arra rendelt regiusok által judicialiter megítélt 71 forint és egynéhány pénz purum liquidumra nézve exponálván néhai tiszteletes Bitai Benedek uram házának akkori zűrzavaros állapottyát, melyben fatalis házassággal és tapasztalhatóképpen kárt tévő cselédekkel való meglátogattatására nézve sok károkat vallhatott. Instál a nemes ekklézsiának és a Szent Visitationak azon adósságnak elengedtetése iránt, arra ajánlván magát, hogy amely contractusokat és bizonyos restantiakról való jegyzéseket arra nézve magánál megtartóztatott volt, azokról is lemond, és a nemes ekklézsiának általadja, a nemes ekklézsia is, amely difficultasok ebben magokat eléadhatnák, azokról az árvákhoz viseltető kegyességbéli indulatból praescindálván, a megnevezett adósságot egésszen elengedte, az alól absolválja. Mellyet a Szent Visitatio is applacidálván a béadott contractusokról, úgymint a sztojenyásziaknak adott 23 vfr. és Argyelán Jánosnak

[23] HuZaL-Jkv. I/3. 245–248.

adott tizedfél vfr., tészen a nemes ekklézsiával együtt ilyen végzést, hogy azok exequáltatván, a tiszteletes loci minister számára kézi munkásokra elocáltassanak, mely dologban a méltóságos Bartsai Lajos úr különös kegyességét önként offerálá.

4-to. Anno 1774. diebus Junii az Úrnak nevében építtetni kezdett, és 1776-ban Octoberben az Úrnak szent segedelme által elvégzett parochialis épületre tett collatiok és erogatiok számba vétettetvén, titulatus inspector Mihonya János uram, kinek inspectiojára bízattatott volt azon háznak építtetése, teve azokról illyen demonstratiot:

1-o. Perceptum:

A méltóságos és tekintetes possesor urak collatiojokból percipiált:	hfr.	dr.
A méltóságos Bartsai háztól	120	–
Tekintetes Goró Miklós úrtól	30	72
Tekintetes Brádi Sándor úrtól	50	–
Tekintetes Vadas Mósesné asszonytól	54	51
A méltóságos Kendeffi Jósef úrnál lévő Francisco Bartsaianum pium legatumnak két esztendei interessét	111	84
Summa percepti	367	7
[247.] 2-o. Erogatum:		
Sub Littera A. eléadott documentum szerint	39	4
Sub Littera B.	57	12
Sub Littera C.	28	56
Sub Littera D.	97	50
Sub Littera E.	54	66
Sub Littera F.	24	96
Ezeken kívül az exhibeált demonstratio szerint bizonyos, ahhoz tartozó költségekre erogált	86	31
Summa erogationis	388	15
Substrahálván ebből a perceptionis summát	367	7
Tett Mihonya János uram supererogatumot	21	8
Mellyet a méltóságos Bartsai Lajos úr őkegyelmének e proprio megfordítván, úgymint	21	–
Ezen fellyül költött még a méltóságos úr azon végre:		
A kőmíves restans fizetésében	40	80
A lakatosnak	18	–
Asztalosnak	24	54
5 üvegablakra	24	–
Summa	128	34
És így az egész parochialis házra tett költségnek summája	495	41
Ide nem értvén az apróműveseket és vecturabéli subsidiumot, mellyet a méltóságos úr a megnevezetteken felyül maga subpeditált, s ezeken kívül az egész házra conferált pénzbéli subsidiumot	248	34
Titulatus Goró Miklós uram pedig pénzt	30	72
Kőre is adott	19	72
In summa	50	44
Titulatus Vadas Móses úr is kőre előre	50	–

De ezek [!] kövekre nem lévén egészben szükség, maradott meg az arra adott pénzből bizonyos summa a debitoroknál, mely a titulatus collatoroknak tetszésekből ugyancsak a tiszteletes loci minister számára meghagyattatott, meglévén őkegyelménél azoknak speci-

ficatiojok. S ennyiben vagyon immár a parochialis házra tett collationak s erogationak dolga.

5-to. A parochialis ház körül tett reparatiokhoz tartozik egy csűrnek felállítása is, mellyet titulatus Goró Miklós úr ex fundamento maga költségével építtetett egyedül.

6-to. Vagynak pedig még a ház körül bizonyos építésre való szükséges dolgok, mint egy asztalnak, egyes székeknek és a házból a pincébe lejáró grádicsnak csináltatások, mellyek iránt insinuálja vala a tiszteletes loci minister, hogy ezekre applacidáltatnék valami [248.] fundus az őkegyelme kezénél lévő interes pénzből. De tetszék a méltóságos Bartsai Lajos úrnak erről illyen declaratiot tenni, hogy azokra nézve csonkaságot a megnevezett pénzben nem kell tenni, maga talál azokra egyéb fundust, recommendálja ezért a Szent Visitatio a méltóságos urat.

7-mo. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Gyült a perselybe	6	8
Erogálódott	5	80
Ergo maradt	–	28

1782

Visitatur ecclesia reformata M[aros]Sollymosiensis die 26ta Maji [1782.] per reverendum ac clarissimum dominum tractualem seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, notarii vices agente reverendo domino Michaele Teleki qui et loci ordinarius minister, praesentibus a parte nobilis ecclesiae illustrissimo domino Ludovico Bartsai de N[agy]Bartsa et Nicolao Goró de Agyagfalva tanquam curatorem ecclesiae, in domo praetitulati illustrissimi domini.[24]

1-mo. Contra reverendum dominum loci ordinarium ministrum per ecclesiam, et contra ecclesiam per ministrum nullae quaerelae relatae.

2-do. Számban kívánván venni a Szent Visitatio a Francisco Bartsaianum pium legatumnak dolgát, mennyiben légyen, és annak esztendőnként való interesse mint administráltassék. Úgy adja fel a nemes ekklézsia, hogy inde ab elocationis termino, mely esett anno 1771. die 13[a] mensis Novembris, eddigelé kilenc esztendő telvén el, a méltóságos Kendeffi Jóseff úrnak elocált 932 mfr. interesse de anno in annum [43.] computáltatván:

	hfr.	dr.
Exsurgál in summa ad	503	28
Mellyről illyeténképpen ratiocinál a méltóságos és tekintetes curatoratus:		
Hogy az 1779 esztendőbéli visitatioban indigitált néhai titulatus Mihonya János uram demonstratioja szerint költ el az újjonnan épült parochialis házra belölle	111	84
Elocáltatott ketskedágai bizonyos paraszt személlyeknek szántásra	56	10
Burjánfalvi paraszt embereknek szántásra	56	10
Solymosi és sztojenyászi embereknek tüzifára	56	–
A m[aros]solymosi tiszteletes parochusnál vagyon elocatio	55	92
Titulatus Bágya János úrnak elocált	111	86
Summa	447	82

[24] HuZaL-Jkv. I/4. 42–43.

Mely feladás szerint egy esztendei interesnek az 1781-dik esztendőre competáló interesen kívül restantiaban kelletvén lenni, szükségesnek ítélte a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával együtt, hogy arról a méltóságos debitor úr tudósíttassék, és azt véghez is vivén a Szent Visitatio, a praetitulatus méltóságos és tekintetes curatoratus kívánságára ide improtocoláltatott szóról szóra:

Méltóságos Úr! Nekünk Jó Méltóságos Urunk:

Az őfelsége szentséges parancsolattya mellett a pia fundatiokról a m[aros]sollymosi reformata ekklézsia is megkérdettetvén, aszerint adott számot, hogy a méltóságos úrnál is vagyon elocálva 932. mfr. Megkérdettetvén arról is, hogy az interes mire fordíttatott, aszerint feleltünk, hogy a méltóságos úr nyolc esztendőkről az interest befizetvén, fordíttatott a parochialis ház építésére és egyéb ekklézsiai szükségekre. Két esztendőkre (e follyó esztendőt kirekesztve) pedig az interes restál, mellyet hogy a méltóságos úr bizonyos embere által megküldeni méltóztassék, a méltóságos urat kérjük.

Kérjük továbbá azon is, mivel az 1779 esztendőbéli visitation végeztetett, hogy a néhai n[agy]bartsai méltóságos Bartsai Ferenc úr ezer mfr. pium legatuma, a legans intentiojából és egyéb okokból is egy debitornál álljon, arra nézve vagy hatvannyolc forintokat az ezer forint pótlására felvenni, vagy ha inkább fog tetszeni a méltóságos úrnak a magánál lévő capitalist megadni, méltóztassék. Az ekklézsia ezután kerek summában az ezer forint capitalist egy debitornak azért elocálja, hogy a legans intentiojának elég tétessék, és az interesért is az ekklézsia kétfelé ne fáradjon, és azt ezután mindenkor az esztendő bételésével percipiálhassa. Ezek után vagyunk szokott tisztelettel a méltóságos úrnak alázatos szolgái.

A Szent Visitatio Teleki Mihály subsitutus notarius által.

M[aros]Sollymos 26[a] Maji 1782.

1790

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon a sollymosi nemes papi házban BoldogAsszony havának 19-k napján 1790-k esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András [126.] uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond, harmadik segéd tiszteletes Soldos Márton által, tiszteletes loci minister Teleki Mihálly atyánkfiának jelenlétében. Jelen lévén a nemes ekklézsia tagjai közül domesticus curator tekintetes Goró Miklós úr és titulatus vicecurator Kenderesi Sámuel úr.[25]

Holott is ezek folytak:

1-o. A canon szerént megkérdeztettvén a nemes sollymosi ekklézsia képében a tekintetes curator úr tiszteletes loci minister magaviseletéről, szent functiojának végben viteléről etc. In omnibus de meliori commendáltatik. Hanem reflectál tiszteletes loci minister atyánkfia eszerint: 1-o. Jelenti az épületeiben való fogyatkozásait. 2-o. Fizetésinek némelly hallgatóira nézve csonkulását, kiváltképpen az arendatorokra nézve. Minthogy annak okáért lehető s hihető, hogy a proprietariusok célja ellen vagyon az arendatorok morositassa,

Végeztetik: Érzékenyül insinuállya a Szent Visitatio tekintetes domesticus curator Goró Miklós úrnak különösön és adjunctus curator tekintetes rusori Kenderesi Sámuel úrnak, méltóztassék a tekintetes curatoratus módját tanálni, hogy a minister ne patiállyon, minthogy annak, aki Evangyéliumból prédikál, Evangyéliumból kell élni. Az épületekben való romlásból való szenvedésének orvoslását is, minthogy az említett uraktól várhattya ebben való consoláltatását is a ministernek, a visitatio a tekintetes curator úrnak ajánlya.

[25] HuZaL-Jkv. I/4. 125–128.

2-do. Insinuállya a tiszteletes loci minister atyánkfia, hogy a persellypénz cessált azolta, hogy a templomhoz fogtak, de ez ollyan usus lévén az anyaszentegyházban qui, hasznára nézve pro lege habetur.

[127.] *Végeztetik*, hogy ezen hellységben is az anyaszentegyháznak illyen hasznos rendtartása hellyreállíttassék s megtartassék.

3-o. Insinuállya azt is tiszteletes loci minister atyánkfia, hogy fejérvízi Bágya Jánosnál lévő 111 mfr. és dr. 84 pénzből álló capitalisra administrált légyen a titulatus debitor három esztendei interest, amellyből egy esztendőbélit, hogy az ekklézsiai szükségekre elköltött a loci minister, a titulatus curatoratus előtt hitelesen megmutatta titulatus curator úr praesentiajában. Ellenben insinuálván azt is, hogy két esztendőre Újvári János incassálta, s halála történvén ottan maradott.

4-to. Azt is panaszképpen jelenti loci minister atyánkfia, hogy ekklézsiai épületek reparatiojara feneráló pénznek interesse ab anno 1781 exclusive ad praesentem usque annum 1790 künn vagyon, amellyből következett a parochusnak a romlásokból származott sokféle alkalmatlansága, e lévén annak okáért a reparationak fundussa.

Azon interesnek incassatioját s annak elsiettetését a Szent Visitatio a titulatus curatoratusnak különösön recommendállya.

5-o. Azt is jelenti loci minister őkegyelme sub finem, hogy az oláhok tumultussa alkalmatosságával a lármás költözödésében az Úr asztalához tartozó egy ónkanna elveszett légyen, ahhoz tartozó minden egyéb készület régi seriesse szerint feltanáltatik.

6-o. A curatoratus a loci parochussal insinuállyák, hogy a parochialis fundus körül a kert olly renddel tétetik. 1-o. Az országút felől a méltóságos Bartsai udvar ex repartitione. 2-o. Napkelet, dél és északról ismét azon méltóságos udvar tészi [128.] olly okból, mert mindkét oldalán tőszomszéd a méltóságos Bartsai udvar, eleitől fogva háromfelől a parochialis fundust a méltóságos Bartsai udvar tartassa kerttel. 2-o. [!] Napnyugotról a berek felől Goró, Vadas és Brádi urak tartyák egyenlő mértékképpen. 3-o. Ami a csűr és udvar öbliben kert áll, abból az udvar kertét a Kenderesi udvar, a csűrős és veteményes kertet a méltóságos Bánffi udvar tartyák.

Ezek iránt való szemes gondoskodás is a titulatus curatoratusnak ajáltatik.

1791

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Solymoson a papi nemes házban, Böjtelő havának 26-dik napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Soldos Márton atyánkfia által, tiszteletes loci minister Teleki Mihály uram jelenlétében, jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes domesticus curator Goró Miklós úr.[26]

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás rendes tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia papi functioja, erkölcse, élete és háza igazgatása iránt. Difficultas semmi sincs, sőt mindenekben jóról commendáltatik.

Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén hallgatóinak buzgóságokról etc. Maga is a tekintetes nemes ekklézsia minden renden lévő tagjait de meliori commendálja.

2-do. A tavalyi improtocollatioból tetszik, hogy fejérvízi titulatus Bája János úrnál lett volna elocatuma ezen nemes ekklézsiának hfr. 111 és dr. 84. Maga pedig hitével erősíti, hogy azon summa [203.] csak 100 mfr. lett légyen, melyet maga interesre vett. Melyből minthogy az oláh tumultusban a contractus elveszett volt, az egyházi atyafi titulatus

[26] HuZaL-Jkv. I/4. 202–203.

curatoratus akarattyából kezéhez vett diversis vicibus hfr. 34, s költött abból ekklézsiai szükségekre hfr. 26 dr. 96. Mellyet kivévén a feljebb említett 34 ft.,

	hfr.	dr.
Marad még kezénél a tiszteletes loci minister atyánkfiának	7	74
Emellett perselypénz jött kezéhez	8	21
Mely két summácska egybeadva in summa, marad ad sequentem demonstrationem	15	95

1796

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae MarosSolymosensis, in venerabile tractu Hunyadensis et Zarándensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum dicti tractus reformatarum administratorem seniorem et Michaelem Sala, ejusdem tractus juratum notarium, nec non Samuelem Kolosvári, memorati tractus vicedirectorem, die 4[ta] Januarii anno 1796. celebrata. A m[aros]solymosi reformata eklézsiából jelen volt az egyházi rendből tiszteletes Teleki Mihály atyánkfia a parochialis háznál, mint azon eklézsiának papja. A külső rendből tekintetes nemes Goró Miklós úr, mint az írt eklézsiának nagyérdemű domesticus curatora, úgy az egyházfiú Borza Miklós. [27]

Aholott is: 1. A tiszteletes egyházi atyafinak magaviseletéről, hivatala folytatásának mivoltáról, erkölcséről, házáról esvén kérdés, valamint eddigelé mindenkor, úgy most is a legjobb módon recommendáltaték mind maga, mind házanépe.

2. A tiszteletes egyházi atyafi is arról kérdezteték, hogy az eklézsiája s minden hallgatói hogy s mint viselik magokat a keresztyéni életnek regulai szerint, nevezetesebben a szent sacramentumokkal illendő módon élnek-é? Minden tekintetekre nézve jót monda mind az eklézsiáról közönségesen, mind különösön és egyen-egyen hallgatóiról is. Amikor is jelenté, s a Szent Visitatio örömmel érté, hogy botránkoztatók nincsenek az eklézsiában.

3. Papi conventio kéretteték elé a domesticus curator úrtól, hogy a már kiadott instructio szerint mind a protocollumba béírattassék, mind pedig az originalis pecsétes conventio a tractus ládájában bététettessék jövendőbéli tanúbizonyságul. Amikor is a tisztelt tekintetes domesticus curator úr jelenté, hogy a solymosi eklézsia papjának sem új conventioja nincs, sem pedig hiteles, és a Szent Visitatio előtt is esméretes és bizonyos okokra [7.] nézve a kiadott instructio 2-dik pontya szerint most új conventiot nem is irattathat, jelen sem lehetvén az eklézsia több fő tagjai, hanem eklézsiája javához vonszó buzgóságából s keresztyéni kötelességéből azt ígéré, hogy méltóságos született gróf bethleni Bethlen Susánna asszony méltóságos n[agy]b[artsai] Bartsai Ábrahám úr kedves úri élete párjának, őnagyságának hazajövetele után bizonyos gondja lészen egy új conventionak készítése aránt, addig pedig egy régi és usu roboráltatott conventiot, mely szerint esztendőnként tiszteletes uram szokta venni fizetését, elémutata és improtocolláltatni kívána, amely conventioba írt személyek ugyan már mind elholtanak, de successori lévén mások, ki egy, ki más módon a papi bért mégis aszerint fizetik és fizetni tartoznak.

A Szent Visitatio is esmérvén az írt tekintetes curator úrnak eklézsiájához vonszó indulattyát, ajánlya keresztyéni indulattyában, hogy a titulata főpatrona, méltóságos grófné asszony őnagysága szerencsés hazajövetelével egy állandó és bizonyos papi új conventiot készíttessen és béadasson. Most pedig a régi usus szerint roboráltatott conventioja a solymosi reforamata eklézsia papjának, mellyet a benne írtaknak successori esztendőnként fizetnek és fizetni is tartoznak elmúlhatatlanul, ez:

[27] HuZaL-Jkv. I/5. 6–15.

Solymosi papi conventio, mely a régi, és amelyre hívattatott is a mostani tiszteletes egyházi atyafi:

	Készpénz		Bor	Búza	Törökbúza
	hfr.	dr.	urn.	gelim.	curr.
Méltóságos liber báró tabulae praeses Bánffi Farkas úr őnagyságától	20	–	–	–	–
Méltóságos Bartsai Ferentz úrtól	12	–	12	12	12
Tekintetes Brádi Sándor úrtól	3	–	3	4	3
Tekintetes Vadas Móses úrtól	4	–	4	6	4
Ugyanonnan a Nagy István részről	4	–	4	6	4
Farkas László uramtól	1	–	2	2	2
Arendapénz	4	8	–	–	–

[8.] Ezeken kívül:

1. Burjánfalván kézi munkára vagyon kiadva hfr. 30.
2. Ugyan Burjánfalván és Solymoson vagyon kiadva hfr. 45, mely után jár 9 napi szántás.
3. Haróból pro pascuatione jő esztendőnként 12 eke.
4. Vagyon a solymosi *Vén* nevű hegyben egy kis szőllőcske. Ezen kívül[28] hegyben 13 ~ tizenhárom darab szőllőből, mellyek eklézsia földén vagynak, dézma.
5. Szántóföld[29] fordulóra cubulus 10,[30] fordulóra cub 5.
6. Két rét.

A régi conventiohoz accedáltanak:

	hfr.	dr.
1. Az 1760-dik esztendő Martius 2-dikán költ írás szerint szaporodott volt 14 mfr., de abból fele elveszvén, most van	7	–
2. Az 1762-dik esztendő Decembris 6-kán költ contractus szerint burjánfalvi Bogya Juonnál van	6	–
3. Az 1763-dik esztendő Januarius 17-kén költ contractus szerint burjánfalvi lakosoknál, úgymint Krisán Togyernél, Frusa Nicoránál és Delmarián Juonnál van	6	12
4. Az 1768-dik esztendő December 11-kén költ contractus szerint m[aros]solymosi Argyelan alias Rét Jánosnál van	4	8
5. A 1767-dik esztendő November 17-kén költ contractus szerint a sztoinyátzai communitasnál a kiadás idejétől fogva heverő interessel együtt	23	46
[9.] 6. Az 1776-dik esztendő Majussának 14-kén költ contractus szerint burjánfalvi bizonyos colonusoknál áll	55	–
7. Az 1779-dik esztendő Februarius 24-kén költ contractus szerint a m[aros]solymosi és sztoinyászai bizonyos lakosoknál áll	56	–
8. Az 1794-dik esztendő Majussának 4-kén Castellano Antal úr conferált négy simplás császár arannyokat, mely pénz vagyon tekintetes idősb Goró Miklós úrnál.	21	60
Universa summa	179	26

[28] A hegy nevének hely kihagyva.
[29] A forduló neve kimarad.
[30] A forduló neve újra kimarad.

Szántóföldek, kaszállók és szőllők:

1. Szántóföldek a felső fordulóban:	cub.	metr.
1. A Kis Keresztnél 3 szántóföld egymás mellett, délről az olá ecclesia, északról tekintetes Goró Miklós úr, napkeletről és napnyugatról méltóságos Bartsai rész szántóföldek szomszédságai közt, öt köblös	5	–
2. Az utak közt egy föld, napkeletről tekintetes Goró, napnyugatról méltóságos Bánffi földek szomszédságiban, egy köblös s egy vékás	1	1
3. A Telekben egy föld, napkeletre méltóságos Bartsai, napnyugatról tekintetes Vadas rész földek szomszédságaiban, két köblös	2	–
4. A Muszka Málban egy darabocska föld, napkeletre a Dumbráva, napnyugutra Tsuk Demeter, északra Buberestyiek, méltóságos Bartsai colonusok földgyek szomszédságaiban, két vékás	–	2
5. A Balatzelbe 4 darab szántóföld egymás mellett, napkeletre s délre méltóságos Zejk János úr kaszállójok [10.] és a méltóságos Bartsai Péter úré, napnyugotra méltóságos Bartsai Ábrahám úr kaszállója, északra méltóságos Bartsai Ábrahám úr colonussának kertye.	4	–
Kukuruzföld:		
A Balátán egy föld, napkeletről szomszédja a harói határszél, napnyugotról Markotsán Jósef földje, búzavetés szerint	1	2
Kaszállók:	curr.	
A Balatzelen napkeletre méltóságos Bartsai Ábrahám úr, napnyugotról tekintetes Goró Miklós úr, délről méltóságos Zejk János úr, északról hegyallyak szomszédsági közt, terem széna circiter	6	
A Csoroj nevű forrás allyán, az Obresa alatt, napkeletről és északról tekintetes Goró Miklós úr, délről tekintetes Vadas, napnyugotról Kenderesi rétek szomszédjai, kurta szekérrel terem circiter	2	
Búza szántóföldek az alsó fordulóban:	cub	
1. A Poroska allyán két föld, napkeletről méltóságos Bánffi, napnyugotról tekintetes Kenderesi, délre a Maros, északra tekintetes Vadas rétek szomszédságiban	2	–
2. A Serfőzőnél más darab, napkeletről s délről az országút, napnyugotról méltóságos Bartsai, északról tekintetes Vadas rét szomszédságiban	4	–
Szőllők:	urna	
A régi szőllők felett 14 ~ tizennégy hasábocska szőllők, egymás széltiben mindenik felől méltóságos Bartsai Ábrahám úr szőllőjök szomszédságiban, Bajesdi Péter testamentumából a papnak dézmálnak, percipiál a pap mediocri fertilitate dézmát circiter	8	–
[11.] Ezek között a pap maga számára míveltet három hasábot, mellyek nincsenek dézma alatt, terem circiter	24	–

A fellyebbekről szintén aszerint, valamint írva vagyon, bizonyít MarosSolymoson Januariusnak 12-kén 1796-ban. L. S. Goró Miklós mpr. pro tunc domesticus curator

4. A Szent Visitatio azt kérdé a tiszteletes egyházi atyafitól, hogy az elémutatott és a jövendőre is improtocolláltatott, s az eleitől fogva való usus által változhatatlanul roboráltatott conventioja szerint való papi fizetése béfizettetik-é?

A méltóságos patronus urak ellen semmi panasz nincs, hanem a méltóságos Bánffi udvar részéről sajnálva panaszollya, hogy ott volt tiszttartó, Nagy László uram a 20 ft. esztendei competentiából kilencedfél hónapra való 14 ft. pro 1793, mind e mai napig is ki nem adta, hanem érezhető kárával restantiaba vagyon.

Végezés: A Szent Visitatio fogja ezen ügybe requirálni mind a méltóságos possessor urakat őnagyságokat a restantiak kiadattatásáért, nevezetesebben méltóságos liber báró főispány Bánffi György úr őnagyságát.

5. Elővétetődvén az 1793-ban véghezment Szent Visitationak follyamottya, úgy találá a Szent Visitatio, hogy akkor az határoztatott volt meg, hogy az akkori repartitio szerint a méltóságos és tekintetes possessor urak a restantiakat fizessék és fizettessék bé, s azok által a tiszteletes egyházi atyafi excontentáltassék, nevezetesebben a Sztoinyátzán lévő capitalisnak interesse felszedettessék. De az idő eddigelé ebben ellentállott, és hihető akadállyokra nézve végre nem hajtódhatott, hanem már most mind a tekintetes domesticus curator úr erre kérettetik, mind a Szent Visitatio is munkás lészen benne, hogy a restantiak jó móddal felszedődjenek, [12.] ahonnan különösebben a sztoinyászai restantia felszedésére nézve méltóságos gróf Bethlen Susánna, méltóságos Bartsai Ábrahám úr úri élete párja őnagysága instáltassék meg, hogy méltóztassék sztoinyászai embereit megszóllítani, hogy az eklézsia interessét fizessék bé, vagy pedig őnagyságának terhére ne essék, ha az eklézsiai főigazgatás munkálkodása által az őnagysága emberein felvétetődik. Hasonlóképpen eszközöltessék ki az is, hogy az őnagysága hazajövetele után a Brádi ház után járó restantiakat is őnagysága, mint kegyes patrona, kifizetni méltóztassék.

Hogy pedig a tiszteletes egyházi atyafi szolgálattya mellett a sok restantiak miatt fogyatkozást ne szenvedjen, a tiszteletes visitatorok a nemes eklézsia képében jelen lévő tekintetes domesticus curator úrral egyezőleg igen jónak találák, hogy tiszteletes uram az 1796-dik esztendő 1-ső Januariussáig competáló minden restantiaira nézve a nemes eklézsia jövedelméből a pénzre s egyébre nézve tökéltesen excontentáltassék, aminthogy excontentáltaték is, melyről való consensualis levelét a tekintetes domesticus curator úrnak szükségesnek tartya a Szent Visitatio szóról szóra így írni bé:

„Számba vétetődvén az 1793- és 1794-be tartatott visitatiokba a tiszteletes loci parochus őkegyelmének ezen nemes eklézsiából esztendőnként rendes fizetésebéli restantiaja, találtatott annak legrövidebb summája 133 ~ százharminchárom mfr. és 50 pénzekből állani, és minthogy annak béfizetését a nemes eklézsiának tagjai magokra ugyan felvállalták, de bé nem tellyesítették, mikor fizetnék be, az is bizonytalan, említett loci parochus őkegyelme pedig maga fizetése után továbbra várakozni nem is tartozik, de házi mindennapi szükségei is nem engedik, arra nézve, hogy azon restantiait néhai méltóságos Bartsai Ferentz úr pium legatuma interesseből, amit még ki nem vett volna, hogy most egésszen kivégye, facultáltaték, egyszersmind pedig afelett további számadás alól mind maga a tiszteletes loci parochus őkegyelme, mind maradéki és successorai praesentibus a mostani Visitatio által absolváltatik. M[aros]Solymoson Januariusnak 4-dik napján 1796-ba agyagfalvi idősb Goró Miklós mpr. domesticus curator.

[13.] Excontentáltatatván tehát mindenekről ad 1[m] Januarii anno 1796. tiszteletes uram,[31] már továbbra rendeli a Szent Visitatio, hogy mivel törvényeink és az igasság szerint is a tiszteletes uram kifizettetésével a nemes eklézsia közönséges cassaja kárt nem vallhat, hogy amivel a papnak tartoztanak s tartoznak, azt bé nem fizették s nem fizetik, tehát a tekintetes domesticus curator úr találljon módot abba, hogy a restantiak felszedettetésével a cassaba béfizettessék az a pénz, mely abból most kiadattatott. Ha pedig a tekintetes domesticus curator úr módját nem találhattya a restantiak felszedetésének, tehát a jövő Visitatio az eleibe szabott törvény szerint kéntelen leszen ezt a fogyatkozást feladni a méltóságos FőConsistoriumnak panaszképpen.

[31] Pár szónyi hely kimarad.

6. Tudakoztaték a sokszor tisztelt tekintetes domesticus curator úr afelől, hogy minémű capitalissai volnának az eklézsiának, és azoknak interesse mit foenerálna, s az mire és hová fordíttatnék.

Amelyre is a tisztelt curator úr tiszteletes urammal egyezőleg azt mondák, hogy a solymosi reformata szent eklézsiának nincsen, s nem is tudják, hogy egyéb capitalissa lett volna annál az ezer mfr., mellyeket 1771-ben 13[a] Novembris néhai méltóságos Bartsai Ferentz úr avégre adott az írt eklézsiának, hogy annak legalis interesséből a parochia renováltassék és conserváltassék.

Ez az ezer ft. elocálva vagyon legalis interesre méltóságos malomvízi Kendeffi Jósef úrnál.

Ezen capitalis interessének több része elkölt a fundált helyre ezelőtti esztendőkben, renováltatván a parochia egésszen. A több interesből gyűlt része pedig elocálva vagyon az alább megírt hellyekre:

Kitiden lakó fejérvízi Bágya Jánosnak 30[a] Junii anno 1782. idősb Goró Miklós és Brádi Sámuel urak regiussága alatt költ contractus szerint legalis interesre adattatott 50 mfr. ~ hfr. 50.

[14.] Esmét az írt capitalis legalis interesséből gyűlt volt két rendbe 300 ~ háromszáz mfr., mellyet tekintetes idősb Goró Miklós úr két rendbe, úgymint 20[a] Octobris anno 1793. et 24ta Augusti anno 1794. költ maga obligatoriaji szerint legalis interesre magához vett és magánál tart hfr. 300.

Most az írt capitalisnak interesse készpénzül az eklézsia ládájába van, mellyet szükség jó helyre elocálni. Még a fenn írt debitor, méltóságos Kendeffi Jósef úrnál két esztendőre, úgymint 1794-re és 1795-re restantiaba vagyon a legalis interes, mellyet is a tekintetes domesticus curator úr kérjen meg, vegyen fel és jó helyre elocállya, hogy így is szaporodjék a nemes eklézsia fundussa.

7. A parochialis ház kőből jól vagyon építtetve, egyéb ahhoz tartozó épülettyei alkalmas karban állanak, hanem a kertye és keríttése erőssen hibás és gyenge, úgyhogy a kert rosszasága miatt veteményeiben lehetetlen, hogy kárt ne vallyon a loci parochus. A méltóságos és tekintetes possessor urak könnyen jó kertbe tarthatnák a parochiat, de ha valamellyik részről késnék a pap kárával a kertnek felállíttatása, tehát erre nézve jónak láttya és

Végezi is a Szent Visitatio, hogy a parochia conservatiojára a néhai áldott emlékezetű, fenn említett testans úrnak intentiojával igasságoson megegyező dolog az leszen, hogy a capitalis (mely ezer ft.) interesséből eddigelé amely új capitalis elocáltatott, s ezután is elocáltatnék interesre, tehát ebből az utóbb említett interesből a domesticus curator úr törvényes kerteket állíttasson fel a parochia körül, hogy a loci minister egész bátorsággal és jó haszonnal használhassa a parochia kertjét, s szolgálattya mellett kárt ne vallyon kerti veteményeibe.

[15.] 8. A solymosi reformata szent eklézsiának vagyon egy kőből épült szép temploma kőtornyával együtt. Mely a tolvajkodó 1784-beli oláhoktól elpusztíttatott volt, de amellyet méltóságos született gróf Bethlen Susánna asszony őnagysága, méltóságos oberster Bartsai Ábrahám úr úri élete párja Isten dicsőségéhez vonszó kegyes buzgóságából maga tulajdon költségén 1794-be renováltatott. Mely őnagysága kegyes munkálkodásáról a Szent Visitatio ezt mondja, amint van Nehémiás könyve 13-dik része 14-dik versében:[32] Emlékezzék meg őnagyságáról az Isten e dologban, és ne engedje, hogy eltöröltessenek az őnagysága jótetéményei, mellyeket cselekedett az Istennek házával és annak rendtartásaival.

[32] Neh 13,14: *Emlékezzél meg énrólam én Istenem ezért, és ne engedd, hogy eltöröltessenek az én jótéteményeim, melyeket cselekedtem vala az én Istenem házával és rendtartásaival!*

Vagyon ezen eklézsiának egy szép harangja is, mely még az új toronyba fel nem tétettetett, hanem alatt van a régi fa haranglábon. És még eddig használlyák azt az oláhok is a régi szokás szerint. Inscriptioja a harangnak:[33]

Úrasztalához való edénnyei ezek:

1. Kupásnyi ezüstkanna.[34]

1800

Folytattatik a rend szerint való visitatio a m[aros]solymosi nemes reformata szent eklézsiában 1800-dikban Martiusnak 21-dikén tekintetes Goró Miklós úr házánál, tisztelletes, tudós viceesperest Soldos Márton uram elölülése alatt, pennával szolgálván Csorjai Molnár Imreh. Az holott a nemes eklézsia részéről jelen voltanak: tekintetes Goró Miklós úr domesticus curator, titulatus Keresztes Mihály úr méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ábrahám oberster képében, titulatus Pávai Sámuel úr méltóságos liber báró B. Intzédi Gergely úr biztossa, titulatus Pallos János úr méltóságos liber báró Bánffi György úr biztossa, titulatus Vintzi János úr tekintetes Vadas István úr tisztye, tiszteletes Kiss István atyánkfia, mint helységbéli pap, Beretzk György és Borka Irimie egyházfi. [35]

Akiknek jelenlétekben ezek folyának:

I. Az új tiszteletes loci ministerben, tiszteletes Kiss István atyánkfiában, minden tekintetekben tellyes contentumát a nemes és szent eklézsiának egész örömmel jelenték, mellyet hasonló örömmel érte a Szent Visitatio és szerencsélteti.

II. A tiszteletes loci minister is hallgatóiban tellyes contentumát jelenté minden tekintetekben, ez egyen kívül, hogy a parochia pusztájában áll, kapuja nem lévén, azhonnan kevés búzájában is, mellyet a csűrnek nemléte miatt mindeddig el nem csépeltethetett, keserves kárt vallott, a falu sertései réájárván, a káron kívül pedig a bosszúság is eltűrhetetlen. Mely keserves panaszon való érzékenységét a Szent Visitationak látván a jelenvalók, nem várák el a Szent Visitatio unszolását, hanem önként ígérék, hogy aminek cselekedésében az időnek járása mindeddig megakadályoztatta, már most végbenviszik, mind a kaput, mind a kerteket, mind a csűrt megcsináltattyák.

III. Melly épitmények dolga, hogy annál jobb módjával follyhasson, a már megnehezedett és betegesedett domesticus curator, tekintetes Goró Mikós úr mellé segédnek rendelé a Szent Visitatio a tisztelt öreg curator úr fiát, titulatus ifjú Goró Miklós urat. És méltóságos oberster n[agy]bartsai Bartsai Ábrahám úrtól és méltóságos élete párjától, méltóságos gróf Bethlen Susánna asszony őnagyságoktól kikérte a domesticus curatorságra tekintetes praefectus Keresztes Mihály urat, aki jelen lévén, a curatori hivatalba hitlés által béállíttaték.

IV. Az egyházfiúi hivatalra is felvétetett s béállíttatott hitlés által Beretzk György őkegyelme.

[438.] V. Az ekklézsia ládája, mellyet néhai tiszteletes loci minister Teleki Mihály atyánkfia halála után a fennébb is tisztelt méltóságos gróf Bethlen Susánna asszony őnagysága vett volt gondviselés alá, őnagyságától kikérettetett és a Szent Visitatio által a titulatus neo curator Keresztes Mihály úr segíttsége által számbavétetett, ami a ládában volt.

Először számba vétettek a levelek és fasciculusokba köttettek a materiak szerint. Az 1-ső fasciculusban van két fundationalis levél, a 2-dik fasciculusban vagynak az ekklézsiának foeneráló 1422 mfr. és 60 dr. szolló négy contractusok sub numeris 3., 4., 5., 6., a harmadik

[33] A felirat szövege hiányzik.

[34] Másfél oldal üresen hagyva.

[35] HuZaL-Jkv. I/5. 437–449.

fasciculusban vagynak a papnak foeneráló elocatumokról szolló contractusok, de amellyek igen régiek, és mind újítást várnak, a numero 7-mo usque ad 19-num inclusive, a 4-dik fasciculusban vagynak törvényes levelek és acquisitiról való két contractus 9 darabban a numero 20-mo usque 28-vum inclusive, az 5-dik fasciculusban holmi regestromok és minutak hat darabban.

Másodszor a szent edények:

A. Az eléjáró és haszonvehetők:

1-o. Egy ezüstkanna, fél kupásnál nagyobbacska, mellynek fedele meg van aranyozva, és a sarkánál mind a kétfelől emberi ábrázatot mutató felálló csipkézet, a füle alsó felénél körös-körül van illyen írás: ANNO 1734 RENOVATUM PER ALEXANDRUM BARTSAI DE NAGY BARTSAI elől felől pedig van egy circulus illyen: ANNO 1697 Die 21: IANUARI NADUDVARI: IUTKA –. A közepin van metszve egy pellikán.

2-o. Egy megaranyozott srófon járó pohár, mellynek aljában körül, nagyféle betűkkel e vagyon írva: Bibite ex hoc omnes. Az oldalán pedig vagyon két circulus, a bal felől való kettős circulusban vagyon egy ökörfő, amellett bal felől vagyon az első fertály hold, jobb felől a nap, a szarva között egy korona. Ezek körül a circulusban nagyféle betűkkel e vagyon írva Vajda Mihál 1694. a jobb felől való egyes circulusban vagyon egy emberforma, mellynek jobb kezében kard vagyon, a circuluson belől nagyféle betűkkel e van írva: Katona Mária.

[439.] 3-o. Egy ezüst tángyér, mellynek széle meg van aranyozva, és a kerületin nagyféle betűkkel e vagyon írva: Hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur: Bibite ex hoc omnes. Hoc facite in mei commemorationem. Ezen inscriptio kezdete és végezete között éppen ollyan két circulus és inscriptio vagyon, minémű a poháron.

4-o. Egy jó nagy óntángyér, minden jegy nélkül.

5-o. Egy rend szerint való nagyságú óntángyér illyen jeggyel 17 K. M. 77.

6-o. Egy négy szélből álló veres és kék pettyegetett szövésű abrasz, melly két helyt meg van foldva.

7-o. Egy régi, pecsétes és szakadozni kezdett, s meg is foldoztatott, írás után való zöld s sárga, veres és kék, narancsszínű selyemmel varrott, virágokkal patyolat keszkenő.

8-o. Egy aranysújtásos és virágos arany csipkével körülvarrott fátyol keszkenő, amellyen vagyon pecsét és lyuk.

Nota bene: Ezek állanak egy jó sáhos asztalkeszkenőben.

B. Elé nem járó haszonvehetetlenek egy jó sáhos asztalkeszkenőben:

1-o. Egy három darabba tört ezüstpohár, minden inscriptio nélkül.

2-o. Egy egésszen elromlott félkupás önkanna, fedelestől.

3-o. Egy fekete ónból készül óntángyér a 12 apostolok képével.

4-o. Egy régi fekete ónból öntetett tángyér.

5-o. Egy hat tábla recéből, s közepén is recéből álló gyapot gyolcs abrasz, melly körül van véve rececsipkével. Nota bene: Régi, lyukatos, pecsétes.

6-o. Egy régi fágyol keszkenő, mellynek négy szegeletin írás után aranyfonallal varrott virág van, a közepiben pedig circulusban e van írva: Vitéz Maria atta a Sollymosi Ekklának, a cirulus közepiben e van írva: anno 1719.

Ezeken kívül vagyon a ládában néhai boldog emlékezetű Bartsai Lajos úr őnagyságának selyemre nyomtatott ősi címere numero 4.

Harmadszor pénz hfr. 2 dr. 41 ½

VI. Ezeknek számbavétele után a Szent Visitatio az egyházi szolga didactrumáról való hiteles írást kívánván elé a maga elibe adatott visitationis norma szerint, egyebet egy régi, minden datum és subscriptio nélkül való, és egy tiszteletes Kiss István uramhoz, a mostani solymosi egyházi szolgához küldött, az hivatalt ajánló missilis levélben feltett didactralis jegyzésnél eléadni senki sem tudott. Hogy azért bizonyos és forma szerint való didactralis írás légyen az egyházi szolga kezében, a Szent Visitatio az említett jegyzésekből amit látott, rendbe szedte az itt következő módon, és a szent ekklézsia méltóságos és tekintetes tagjainak a subscriptio és pecséttel való megerősítés végett kiadta.

[440.]

	Pénz		Bor	Búza	Fa
	hfr.	dr.	veder	kalangya	szekér
Méltóságos oberster n[agy]bartsai Bartsai Ábrahám úr	20	–	20	20	12
Méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Péter úr posteritassa, méltóságos liber báró Intzédi Gergely úr hites társa	20	–	–	–	–
Méltóságos idősb báró Bánffi György úr	10	–	–	–	–
Méltóságos báró Bánffi László úr	2	50	–	–	–
Méltóságos báró Bánffi Pál úr	2	50	–	–	–
Méltóságos báró Bánffi Susánna, gróf Bethlen Ferentz úr hites társa	2	50	–	–	–
Méltóságos Bánffi Mária, méltóságos gróf Horváth Sigmond úr hites társa	2	50	–	–	–
Néhai titulatus Brádi Sándor részét bírják méltóságos oberster úr	3	–	3	4	3
És tekintetes Goró Miklós úr	–	–	–	4	2
Tekintetes Goró Miklós úr	–	–	12	12	6
Tekintetes Vadas István úr	8	–	8	12	8
Tekintetes Kenderesi Sámuel úr	2	–	4	2	–
Tekintetes Makrai Péter úr	–	–	2	2	–
Tekintetes Markotsán Sándor úr	2	–	–	–	2

Az ekklézsia szántóföldeit is a pap maga mívelteti a maga fizetésében.

Vagyon pedig a felső fordulóban 8 köböl 3 véka fére.

Az alsó fordulóban 6 köböl fére és a harai határszélben, mely akkor vettetik, mikor az alsó fordulóban vettetik, 4 köböl fére. Törökbúzaföld 6 vékás búzavetés szerint. Két darab kaszálló, egyik hat, a másik két szekér szénára való.

Szőllő vagyon három hasabácska, mellyről a pap vészi a hasznot, dézmás szőllők is vannak a Vén Szőllők tetején 14 ~ tizennégy darab, mely dézma a papnak jár.

A papi oeconomianak segítésére Haróból a dumbrávai erdőbéli pascuatioért jő 12 ~ tizenkét eke esztendőnként. Pénz is vagyon kiadva szántásra, hordásra, kézi munkára, de minthogy elég világosságra nem lehetett hozni a contractusok régiségek s némely adósok kihalások miatt, praecise mennyi, nem lehet tudni. Hanem a tudódik, hogy a most 4 contractusokban lévő 1422 mfr. 6 dr. kívül, mellyek az ekklézsia épületei conservatiojára foenerálnak, a többi mind [441.] a papnak intertentiojára szolgál, akár dologgal, akár fával, akár pénzzel intereseztessék. Ezen kívül az 1422 ft interesse mikor el nem kél reparatiora,

az a capitalis is a pap oeconomiaja segéllésére fog foenerálni. Kiadta a Szent Visitatioból 1800-ban Martius 21-dik napján
Cs. Molnár Imreh a H[unyadi] tractus hites notariusa
A fellyebb kijegyzett meghatározást hellybe hadjuk
Bartsai Ábrahám oberster mpr.
Idősb báró Bánffi György úr őnagysága personalissa, Pallos János mpr. L. S.
L. S. Bethlen Susánna mpr.
Goró Miklós mpr.
Balia Sára m. k.
Vadas István m. k.
Bóth Mária L. S.

VII. Kívánván számbavenni a Szent Visitatio ezen szent ecclesia pénzbéli tehettségeit, a már fasciculusokba köttetett leveleket rendre felvette és

	hfr.	dr.
a. A 3-dik 4-dik 5-dik 6-dik contractusokban talált ekklézsia épületei conservatiojára foeneráló pénzt	1383	62
b. 7-dik s következendő számok alatt a 19-dikig inclusive találtató contractusokban, és a 27. szám alatt lévő inqusitioban talált pap számára foeneráló pénzt De nota bene 1-a: Ebből, amint feladaték a Szent Visitatio előtt az adóssak által, in hoc anno 1800 mensis Januarii béadtak tekitetes ifjú Goró Miklós úr kezébe hfr. 169 dr. 57 Nota bene 2-o: Miskoltzi Istvánnál és Kováts Jósefnél sub numeris 11. és 12. elveszett hfr. 28 [dr.] 86 Nota bene 3-o: De ez a kár kipótoltathatik a sztojenászi communitasnál lévő 23 ft. interesséből, melly már 43 ft. és 24 dr. ment.	462	44
c. Ezeken kívül vagyon tekintetes Balia Kristina asszonynál, méltóságos Buda András úr özvegyénél hfr. 120. Nota bene: Az erről való charta bianka tekintetes ifjú Goró Miklós úrnál van. Innen interes még eddig nem jött.		
d. Még lészen valami interes pénz tekintetes idősb Goró Miklós úrnál, mellyből a fenn, sub numero 4-o írt contractusban lévő 331 ft. és 63 dr. vett, hogy 420 ft. ment, mellyből 300 ft. általadott bajesdi Farkas Jánosnak, s még azon kívül vagyon 120 ft. az úrnál, mellyről existál a contractus.		

[442.] VIII. Kötelességének tartván a Szent Visitatio a kegyes jóltévőknek jóltételeit a feledékenységbe való meneteltől megőrizni és örök emlékezetbe hagyni, most is gondoskodék aziránt, hogy ezen solymosi ekklézsiának ki mit conferált és mivégre, s így találá, hogy:

	hfr.	dr.
a. Nemes és nemzetes Bajesdi Ferentz úr testált 1729-ben de megjötte az ecclesianak bizonytalan, a 30-dik szám alatt lévő regestrumban az íratik, hogy az arról exstáló testamentaria dispositio sine effectu van.	50	
b. Tekintetes nemzetes idősb Buda Gáspár úr 1729-ben testált erről sem lehet tudni, megjött-é vagy nem.	100	
c. Néhai Bartsai Sándor úr is ante 1741 legált, de mennyit, most ki nem lehet tanulni.		

	hfr.	dr.
d. Méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úr adott ante 1756 pap intertentiojára, melly Solymosra s Burjánfalvára adatott ki anno 1756.	50	
e. Ugyanezen méltóságos bartsai Bartsai Ferentz úr testált 1771-ben melly az ecclesia épületeire való, most méltóságos Kendeffi Jósef úrnál van.	1000	
f. Nemes és nemzetes Bobik Klára 1762 adott egy Uszkátul nevű puszta sessiot a parochialis fundus és méltóságos Bartsai Ferentz úr colonicalis sessioja szomszédságiban, mellynek belső vége a Marosig rúg, lásd a collationalist.		

IX. Még a fellyebb múlt 1767-dik esztendőben Novembernek 17-dik napján a néhai méltóságos Bartsai Ferentz úr örökös colonussai nemes Hunyad vármegyében, Sztojenyásza nevű egész communitas bizonyos nyomkövetés felett törvényesen megnyerettettvén, exsecutiora is a káros által certificáltatván, de az exsecutionak repellálván, s azért törvénybe is idéztettvén, mivel repulsionak az adására kénszeríttettnek, a repulsionis onust meg nem fizethetvén, a tisztelt földesúrnak interpositiojára a m[aros]solymosi ecclesia fundussából akkori loci minister, néhai tiszteletes Bitai Benedek uramtól levált volt a nevezett communitas költsön 23 vfr., mellyet a mai napig is meg nem fizetvén, adsurgált a denotált capitalis legale interessével edgyütt 66 mfr. 70 dr., melly kerek summát hogy az adós communitas az ecclesianak béfizessen, a méltóságos földesuraság alázatoson requiráltassék, és ha a requsitionak effectuma nem lenne, mellyet a Szent Visitatio fel sem tészen, in eo casu a domesticus curatorok via juris felvenni köteleztettnek.

[443.] X. Az Approbatabeli I. rész V. titulus 1-ső articulus közepső cikkellye szerint, his verbis: Ahol pedig vacantia esnék, azon jövedelmek másuvá ne conferáltassanak.

Mivel pedig a m[aros]solymosi ecclesia két esztendőkig vacantiaban volt, és azon idő alatt a papi jövedelem (az egyházfiú meghalálozván) hová lett, a Szent Visitatio végére nem mehetvén, *végeztetett*, hogy az ifjú curatorok, titulatus Goró Miklós és Keresztes Mihály urak (kik most absensek) conscienciose járjanak végére, ki vette, s hová tette azokat, és 60 napok alatt tiszteletes prosenior Soldos Márton úrnak referáljanak.

XI. A perselypénz demonstratioja:

	hfr.	dr.
a. A ládában találtatott	2	41 ½
b. Az új loci minister pedig, tiszteletes Kiss István atyánkfia, ide lett béjövetelétől fogva 4 publicatioból percipiált	5	98
Summa	8	39 ½
Ebből hiteles hellyekre erogált	5	80
A szent edények váltságára	2	40
Summa	8	20
És így marad a következendő számadásra csak	–	19 ½

A most dévai fazakas, Albisi által új és ó kályhából rakott kemence és tűzhely rakása került 16 mfr. s 60 dr., mellynek kifizetésére más fundus nem lévén, adsignál arra a Szent Visitatio fundust a béjött capitalisból, de úgy, hogy békérvén a titulatus domesticus curatorok a restantiaban lévő intereseket méltóságos Kendeffi Jósef úrtól és tekintetes Balia Kristina asszonytól, onnan fordíttassék vissza, s elocáltassék.

Nota bene: A fazakas intertentiojára tett költsége is a tiszteletes loci ministernek fordíttassék meg in hfr. 1 dr. 88.

XII. Observálá a Szent Visitatio más egyéb reparatiok szükséges volta mellett azt is, hogy a parochialis ház ajtai magok is igen csekéllyek, zárjai pedig tellyességgel nincsenek. Mellyre nézve hagyja a Szent Visitatio, hogy a titulatus domesticus curator urak, amíg jó száraz deszkát kereshetnének s ajtókat csináltathatnának, addig is minél hamarébb, zárokat

vétessenek, s a mostani ajtókra felverettessenek, hogy zárok nemléte miatt sem a tiszteletes loci minister, se kiváltképpen a szent ekklézsia kárt ne valljanak. Az ekklézsia ládájának, s az abban tartani szokott szent edényeknek, s ekklézsia pénzének szükségképpen a parochiaban kellettvén állani a felsőbb rendelések szerint.

[444.] XIII. Egynéhány burjánfalvi adóssai a m[aros]solymosi ekklézsiának előszólíttatván anno 1800. die 21[a] Martii, és az ó contractusok elévétettvén megkérdeztetének, hogy mit tudnának a burjánfalvi pénzéről a nemes ekklézsiának, signanter az 1742-ben költ contractusról sub numero 7-mo, az ottan lévő

	hfr.	dr.
1-ső adós Argyélán Mihály, ez vett volt Ennek 3 fiai maradtak, Mihály, János és Juon, ezek közzül Juon él, e tartozik az attya adósságáról felelni.	7	14
2-dik adós Argyelán Onya volt, tartozott Ennek unokája él, Danila, ki recognoscálja az adósságot, és nem fizette bé.	4	8
3-dik adós Bogya Kodriénusz Ennek fia volt Ádám, ki megholt, kinek ismét maradott Ádám nevű fia, ez is agnoscálja az adósságot.	4	8
4-dik adós Dálnoki István Erről az adósság szállott, mint fel van jegyezve a contractus szélin, az első adósra, Argyelán Mihályra.	3	6
5-dik adós Ilia Juon Ennek fia ismét Juon, ki jelen van, s az adósságot agnoscálja, s béfizette, amint mondja, Goró úrnak.	5	10
6-dik adós Ilia Mihály Erről deveniált az adósság a most írt Ilia Juonra, ki ismét adta Krisán Juonnak, ez jelen volt és azt referálá, hogy béfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak. 1800-ba volt az adósság.	3	6
7-dik adós Krisán György, kiről ment az adósság Dsoszán Joszivra, erről Bogya Avrámra, ennek maradott Danila nevű fia. Ennek ismét van életben két fia, Dumitru, ki jelen van, és Ádám absens. Bogya alias Mágda Dumitru referálja, hogy testvérével, Ádámmal nagyattyok adósságát béfizették, mely volt	2	4
8-dik adós Lupás Daniła Ennek három fiai vagynak életben, kik közzül Lupás Mihály jelen van, de erről az adósságról semmit sem tud.	2	4
Summa	30	60
Sub numero 8-uo az 1762-dik esztendőben költ contractusról:		
Bogya Juon, ma hívják Thoma Juonnak, adós volt Erről a jelenvalók azt mondják, hogy titulatus Goró Miklós úrnak béhozta volna. Ezen contractus kiment.	6	62
[445.] Sub numero 9-no 1763-dik esztendőben költ contractusról:		
1. Krisán Togyér Ennek két fiai, Toma és Mihály ma is élnek, báró Jósika Antal úr földén laknak Besánban, ezek restálnak.	2	4
2. Frusa Nyikora adós volt Ennek fia, Frusa Ádám jelen van és adfirmálja, hogy béfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	2	4
3. Gyelenarián Juon adós volt Ennek fia Ádám, e restál, amint mondják.	2	4

	hfr.	dr.
Sub numero 11-mo 1738-ban költ contractusban:		
Dévai Miskoltzi István	7	86
Sub numero 12-mo 1753-ban költ contractusban:		
Solymosi egyházfi, Kováts Jósef	21	–
Sub numero 14-to 1774-ben levált, az 1779-béli visitation revideált contractus tenora szerint:		
1. Gavrila Péter adós volt Úgy adja fel, hogy megfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	8	16
2. Nyikora Juon Nem fizette meg, maga Juon megholt, él fia, Ádám.	8	16
3. Bogya Daniel adós volt Béfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak Bogya vagy Magda Dumitru, amint praetendálja.	10	20
4. Dsoszán Josziv adós volt Ez megholt, az adósság szállott Vaszi Juonra, mint vejére, ez béfizette, amint praetendálja, titulatus ifjabb Goró úrnak.	3	6
5. Opra Juon felesége adós volt Béfizette ezen 1800-dikban, amint mondják, titulatus ifjabb Goró úrnak.	3	6
6. Atyim Istok adós volt Ennek fia Atyim Ádám, ez megfizette 1800-dikban, amint mondja, titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	2	4
7. Frusa Nyikora adós volt A fia, Frusa Ádám megadta 1800-ban titulatus ifjabb Goró úrnak.	4	8
8. Luka Juon adós volt Ez meghalván, az adósság szállott Luka Lázárra, ki amint mondja, 1800-ban megfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	4	8
Ezen contractus kiment.		
[446.] Sub numero 16-to 1776-dikban levált pénzről való contractus:		
1. Atyim Istok adós volt Ennek fia Ádám, ki amint mondja, megfizette az adósságot 1800-ban titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	5	10
2. Bogya Ádám Ez most Hunyadon lakik, titulatus Brádi Sámuel embere, restál.	5	10
3. Toma Juon Amint mondja, 1800-ban titulatus ifjabb Goró úrnak béfizette.	5	10
4. Málé Josa Megholt, a fia, Málé Simeon titulatus ifjabb Goró úrnak 1800-ban béfizette.	5	10
5. Luka Lázár, jelen volt és recognoscálja, hogy adós	5	10
6. Olár Istok Felesége megfizetett 1800-ban, amint a jelenvalók praetendálják, titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	5	10
7. Argyelán Juon, absens, tartozik még	5	10
8. Málé Pászk Béfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	10	20
9. Nyikora Juon adós	5	10
10. Gavrila Petru	5	10
Summa	56	10

	hfr.	dr.
Sub numero 18-uo 1756-ban burjánfalviaknak szántásra kiadott 50 mfr. szóló contractus:		
1. Lupas Danila Ennek fia, Nyikula megfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	5	10
2. Krisán Kretsun Béadta titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	5	10
3. Popa alias Mágda Josziv, adós volt 5 vfr., a szőllő árrában tudódott még 1757-ben	5	10
4. Luka Lázár Praesens, megadta 1800-ban.	2	55
5. Magda Ádám, restál még amint mondják	2	55
Summa	20	40
Az 1776-dik esztendőben költ inquisitoria relatoriaban három rendbéli adóssok találtattnak, kiket a visitatio megkülömböztetett A., B., C. betűkkel:		
A. 1. Ilia Marián adós volt Meghozta 1800-ban titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	2	4
[447.] 2. Krisán Kretsun Ennek fia Josziv meghozta 1800-ban titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	2	4
3. Bogya Danila Ennek fia, Dumitru tartozik, amint fateálja.	2	4
4. Nyikora Juon restál	3	6
5. Atyim Istok Megadta titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	2	4
6. Frusa Nyikula Megadta titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	3	6
7. Lupás Danila Ennek fia, Nyikula megadta 1800-ban titulatus ifjabb Goró úrnak.	4	8
8. Toma Juon, absens, adós volt Megadta, amint mondják.	2	4
9. Ilia Juon Megadta titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	5	10
10. Ilia Pászk *özvegye* Megadta titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	2	4
11. Málé Pászk, megadta 1800-ban titulatus ifjabb Goró úrnak.	2	4
12. Argyélán Pászk Ennek fia, Danila, ki most a méltóságos grófnénál csépel Solymoson.	4	8
13. Ilia Juon restál Nota bene: Adós volt 8 máriással, de amint mondják, megadta.	–	34
14. Málé Josa restál Ezt tartozik megadni, így vallák, Málé Juon és Simeon.	1	36
15. Nyikora Juon fiánál, Ádámnál restál	1	36
16. Krisán Nyikula adós volt Befizette 1779-ben.	2	72
17. Atyim Istok Fia, Ádám azt vallja, hogy megfizette.	1	36
18. Argyelán János, fia Juon restál	1	36
19. Oprán Juon özvegye Kőért tartozott, megadta 1800-ban.	1	36

	hfr.	dr.
Széna árrában adóssok:		
B. 1. Ilia Pászk özvegye praesens Azt állíttya, hogy 1800-ban megfizette titulatus ifjabb Goró Miklós úrnak.	3	6
2. Ilia Juon, praesens, agnoscit	1	2
3. Dávid Marián, nem tudódik hová lett	1	2
4. Nagy Josa alias Csizmás	2	4
Nota bene: A C. alatt írt adóssok már fellyebb 16-dik szám alatt való contractusban megvagynak.		
[448.] Sub numero 15-to az 1779-ben költ contractusban ezen sztojenyásziak és solymosiak találtattak:		
Sztojenyásziak:		
1. Nyikora János	6	–
2. Lup Marián	6	–
3. Grosz Danila	6	–
Ezek hárman egymás kezességére vettenek az ecclesia pénzéből 18 mfr. ea lege, hogy esztendőnként minden adós a maga 6 ft. után adjon egy öl fát a loci ministernek, mellyet nem tellyesítettek ezideig. Erről is requiráltassék a földesuraság.		
Solymosiak:		
1. Szirb Jovul adós volt, megholt Maradtak 2 fiai és szőlője, mellyet bír méltóságos Bartsai oberster úr.	6	–
2. Borka Péter Meghalván deveniált fiára, Borka Irimiára.	6	–
3. Pakulár Sztán Megholt, van fia, szőlője, s egyébb tehettsége.	6	–
4. Burza János Megholt, van fia, szőlője, gyümölcsösse, mellyet bír méltóságos Bartsai oberster úr.	6	–
5. Pereu Opra adós volt Megholt, ez az adósság általment Boholton lakó Medra Urszujra, titulatus Goró úr emberire.	8	–
6. Bánts Ursz Ennek fia Ursz.	6	–
Sub numero 18-uo költ contractusban találtattnak:		
Solymosiak:		
1. Pakulár Miklós adós volt Megholt, maradtak két fiai, Sztán és N. N.	5	10
2. Burza János Megholt, van fia.	5	10
3. Pereu Opra Kinek leányi Petrutza Boér Jánosné, Gyorgyitza Murár Péterné, fia Pereu Mihály, ki még él.	5	10
Sub numero 17-o külön contractus ketskedági unitus pap, Popa Togyér	5	–
Dumbrávai Szuszán Antoni	10	–
[449.] Sub numero 19-no 1792-ben költ contractusban találtattak ezek a ketskedágiak:		
1. Öreg Popa Joanes	11	22
2. Ifjabb Popa Joanes Nota bene: Erről utasítás kell.	11	22
3. Jákob Lázár	11	22

	hfr.	dr.
4. Szeretzán Jov	22	44
Solymosi egyházfi, Kováts Jósef	21	–
Mindezeknek a jegyzéseknek resultatuma ez		
1-o A burjánfalviak béadtanak 1800-ban titulatus ifjabb Goró Miklós úr kezébe, amint ők magok a Szent Visitationak feladták, s ezen jegyzésből világoson kijő, hogy igaz feladások	169	
2-o Vagyon künn:		
a. Burjánfalván, ideszámlálván Csizmás Josát is	97	5
b. Sztojenyászán van felszednivaló	41	76
Nota bene: A communitasnál lévő 23 vfr. már 66 ft. és 70 dr. nevekedett, és így van Sztojenyászán felszednivaló	89	70
c. Solymoson felszednivaló vagyon capitalis	53	–
d. Ketskedágán van capitalis	62	20
e. Dumbráván	10	–
f. Deperditumban Miskoltzi Istvánnál és Kováts Jósefnél	28	86

1802

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae M[aros]Solymosiensis in venerabili tractu Hunyadensis et Zarándensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, praescripti tractus proseniorem, atque Michaelem Barta, juratum hujus tractus notarium, anno 1802. die 1[a] Aprilis in domo parochiali instituta. Jelen voltanak 1. Az egyházi atyafi, tiszteletes Kis István őkegyelme. 2. A nemes ekklézsia részéről tekintetes Goró Miklós úrfi és tekintetes Keresztes Mihály úr, méltóságos oberster Bartsai Ábrahám úr őnagysága személlyesse, mindketten a nemes ekklézsiának curatorai.[36]

Felvévén a Szent Visitatio az 1800-béli visitationak actait és pontról pontra menvén, azokat így találja:

I. Valamint akkor, úgy most is a nemes ecclesia a tiszteletes egyházi szolgát, Kis István atyánkfiát de meliori commendálja.

II. A házan kívül egyébb épületek és szükséges commoditasok nem lévén, amint akkor a nemes ecclesia fogadta, igyekezte a hijjánosságot hellyrehozni s kipótolni, és mind csűrt, mind istállót építtetett. A kerteknek is nagyobb része feltétetett, és hogy emiatt ennekutánna az egyházi szolgának kára ne következzék, hellyesnek találllya a Szent Visitatio, hogy a kerteknek régi repatitioja és kinek-kinek aszerint való obtingentia improtocolláltassék és továbbra is observáltassék, melly repartitio illy renddel vagyon:

1-o. A parochianak két oldalán való kertet téteti méltóságos oberster Bartsai Ábrahám úr őnagysága, mint a parochianak mindkét felől való szomszédja, úgy a kaputól fogva felfelé a maga kertéig.

2-o. A Maros felől való kertet tekintetes Goró és Vadas urak.

3-o. Az utca felől való kertet a kaputól fogva lefelé és az udvaron a veteményre és csűrre nézve megkívántató kertet báró Intzédi és Bánfi urak őnagyságok, titulatus Kenderesi és Makrai urak.

4-o. Az utca felől való kapu, hogy az ekklézsia jövedelméből állíttassék fel jó móddal, pénzen vévén arra megkívántató materialekat, szükségesnek és hellyesnek találtatott.

[36] HuZaL-Jkv. I/5. 603–607.

Úgy az is 5-o., hogy a parochialis fundus alsó részében lévő régi kút kitisztíttassék és haszonvehetővé tétessék.

[604.] III. Az egyházfiságra ezelőtt béeskettetett Beretzk György továbbra is megmarad, és melléje most adjungáltatott Muntyán Mojszé, kinek is fáradságáért azon az immunitason kívül, mellyel gaudeálnak más ekklézsiában is a rendes egyházfiak, ígéri a nemes ecclesia, hogy ha híven fog szolgálni, a rend szerint való contributioját is megfizeti. Ez is béeskettetett.

IV. Az ecclesianak ládájában lévő szent edények és eszközök revideáltattván, mindazok azon számmal és olly formán találtattak, amint az 1800-béli visitatiokor számba vétettek s feljegyeztettek. Kivévén azt, hogy néhai boldog emlékezetű n[agy]bartsai Bartsai Lajos úr ónagysága ősi címerei közzül kettőnek ráma csináltattván, egyik a templomban, másik a parochialis házban vagyon, kettő még a ládában vagyon, mellynek titulatus Goró Miklós úr ígéri, hogy rámát csináltattván a templomba téteti.

Úgy V. számba vévén a ládában lévő leveleket, úgy találá a Szent Visitatio, hogy az 1-ső fasciculusban lévő két fundationalis levél megvagyon, és azokhoz több nem is járult.

A 2-dik fasciculusbéli 4-dik szám alatt lévő contractus, melly szóllótt 321 ft. és 60 pénzekről, kiment és más jött bé két darabban, melly szóll 420 ft.

A 3-dik fasciculusban volt contractusok közzül kimentenek a 7. 8. 9. és 11-dik, amellyekben volt in summa hfr. 83 dr. 4, melly pénz hová fordíttatott s tétetett, alább számba fog vétettetni.

A 4-dik és 5-dik fasciculusbéliek megvagynak minden változás nélkül. Mellyekhez járul a 6-dik fasciculus, mellyben vagynak az új contractusok 10 darabban.

VI. A papi conventio, amint megiratott, megvagyon és praestáltatik hiba nélkül, azon kívül, hogy a Dumbráva pascuatiojáért Haróból járó 12 eke már cessált, minthogy az erdő tilalomban vagyon, és ott marhák nem legeltettnek. A tiszteletes parochusnak ebből következett fogyatkozása bonificáltatik azzal, hogy az építésre legáltatott pénznek interesse, mikor egésszen el nem kél, a residuum elocáltatik, melly elocatumnak haszna a papé, amint a conventio sarkán vagyon.

VII. Nagyobb világosságra kívánván hozni, hogy az ekklézsiának pénzbéli fundussa kiknél vagyon, és miképpen fructificál, rendbe szedé eszerint:

[605.]

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő	Esztendei interes		A restantiaban lévő interesnek ideje	Restantia summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
3. 13. Novembris 1771.	1000	–	Méltóságos Kendeffi Jósef úr	60	–	restál 1801-re	60	–
4. a. 24. Februarii 1799.	300	–	Bajesdi Farkas János	18	–	restál 1800 és 1801-re	36	–
4. b. 20. Februarii 1799.	120	–	Titulatus Goró Miklós úr	7	20	ad 1801 inclusive megfizette		
4. c. 2. Februarii 1798.	120	–	Titulata Balia Kristina asszony	7	20	–	–	–
5. 30. Junii 1782.	50	–	Bágya János	3	–	12 eszt.	36	–
6. 17. Maji 1796.	51	–	Beretzki György	3	6	6 eszt.	18	36

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő	Esztendei interes		A restantiaban lévő interesnek ideje	Restantia summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
Az 7. 8. 9-dik szám alatt lévő contractusok kimentenek, 42 mfr. és 24 dr. jövén bé, melly elocáltatott is és arról való contractusok alább inferáltatni fognak.								
Az 10., 11. és 12-dik szám alatt lévő contractusokban való pénz elveszett								
13. 24. Martii 1768.	23	46	Sztojenyászi communitas nem praestálta az interest a felvételnek idejétől fogva, azért interessével edgyütt vétettessék fel az 1800-béli visitationak IX. pontya alatt való végezés szerint					
14. 1764.	42	84	Ezek béfizették titulatus Goró Miklós úrnak és alább fog elocáltatni					
			Sollymosiak:					
15. 24. Februarii 1779.	6	12	Szirb Jovul, megholt	Maradott 2 fia s szőlője, mellyet bír méltóságos oberster Bartsai úr.				
	6	12	Borka Péter, megholt	Szállott fiára, B[orka] Irimiára.				
	6	12	Pakulár Sztán	Van fia, szőlője s egyébb tehettsége.				
	6	12	Burza János, megholt	Vagyonnya szállott földesurára.				
	8	16	Pereu Opra	Boholti Medra Urszujra, titulatus Goró Miklós úr emberére ment által, ki praestálja az interest.				
	6	12	Bánts Ursz	kinek fia, György interesbe szánt.				
			Sztojenyászaiak:					
	6 6 6	– – –	Nyikora János Lup Marián Grosz Danila	Ezek régtől fogva az interest nem praestálják, azért a capitalis restans interessével edgyütt exsequáltassék.				
16. 14. Martii 1776.	56	10	Béfizettek a kivévők 51 vfr., restál Bogya Ádám 5 vfr., kiért a kezesek szorítassanak meg.					
17. 1ª Maji 1788.	5	–	Ketskedági unitus Popa Togyer					
[606.] 18. 1. Junii 1756.	50	–	Némely kivévők béfizették, de tartoznak még ezek:					
	5	–	Magda Josziv					
	5	–	Pakulár Miklós					Unokája, Nyikuláje
	5	–	Burza János, megholt					
	5	–	Pereu Opra gyermekei					
	10	–	Szuszán Antoni					Béjő új contractus 1800. 4. Aprilis
	2	50	Bogya Ádám					
19. 20. Maji 1792.	55	–						
	11	22	öreg Popa János					
	11	22	ifjú Popa Joanes					
	11	22	Jákob Lázár					
	22	44	Szeretzán Jov					

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő	Esztendei interes		A restantiaban lévő interesnek ideje	Restantia summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
Ezen eddigvaló munkánkból megtetszik, hogy a 7. 8. 9. és 14. számok alatt lévő contractusokban írt kivévők, kimenvén contractusok, kellett volna nékiek béfizetni titulatus Goró Miklós úrnak 149 mfr. és 18 dr. De amint maga feladja, nem depurálták mindnyája[n] a kivévők az adósságot, hanem némellyek még restálnak, melly restantia, hogy minél hamarébb esxequáltassék, officiose ajánltatik a titulatus curator úrnak, amit pedig titulatus Goró Miklós úr a 149 mfr. percipiált, elocálta eszerint új contractusok alatt:									
			Új kivévők:					
6. Aprilis 1800.	5	–	Deme Dumitru					
	5	–	Deme Togyer					
	5	–	Veszilka Juon					
4. Aprilis 1800.	6	–	Mále Gyorgy					
6. Aprilis 1800.	8	–	Beretzki György					
31. Maji 1800.	12	–	Krismár Dumitru					
	7	20	Krismár Mihutz					
	7	20	Krismár Vaszilie					
	7	20	Rosa Kretsun					
	7	20	Kosztán Togyer					
	7	20	Kosztán Josziv					
	7	20	Szász Togyer					
4. Aprilis 1800.	18	–	Riger Miháj					
	12	–	Avrám Juon					
	6	–	Dubár Iszák					
	6	–	Rosu Juon					
10. Aprilis 1800.	3	48	Popa Antoni					
4. Aprilis 1800.	6	–	Szuszán Antoni					
	6	–	Jána Petru					
	6	–	Muntyán Makavéh					
	6	–	Nyeksa Gyorgy					
14. Aprilis 1800.	10	20	Szuszán Antoni			Nota bene: Ez a fellyebb említett régi adós.		
6. Aprilis [1800.]	8 2 2	16 4 4	Argyelán Danila Mále Szimion Toma Juon			Régi adóssok, új contractus alá vétettek.		
13. Junii 1800.	60	–	Vadas István úrnak			Nota bene: méltóságos Kendeffi úrtól interesbe jött pénz. Egy esztendőre fizetett interest tiszteletes Kis uramnak hfr. 3 dr. 6.		

[607.] Az 1776-dik esztendőben költ inquisitoriaban feladattatott adóssok közzül restálnak ezek:

Sub numeris		hfr.	dr.
3.	Bogya Danila, kinek fia Dumitru	2	4
4.	Nyikora Juon	3	6
6.	Frusa Nyikula, kiről 1800-ban íratik, hogy megadta, de nem igaz	3	6
12.	Argyelán Paszk, kinek fia Danila	4	8
13.	Ilia Juon	–	34
14.	Mále Jósa	1	36
15.	Nyikora Juon, kinek fia Ádám	1	36
17.	Atyim Istok, fia Pászk	1	36
	Széna árrában sub B.		
1.	Ilia Pászk özvegye, 1800-ban azt állította, hogy megfizette, de nem igaz	3	6
2.	Ilia Juon	1	2
3.	Dávid Marián	1	2
4.	Nagy alias Csizmás Josa		

Ezen inquisitoriaban sub numeris 1., 2., 5., 7., 9., 10., 11., 18., 19. volt adósságokat béfizették titulatus ifjú Goró Miklós úrnak 1800-ban, mint maga feljegyzette, in hfr. 26 dr. 86, mellyet a többivel edgyütt kiadott a már fenn megírt új contractusokban, ezután világosíttya meg.

VII. Titulatus Goró Miklós úrfi a maga perceptumiról és erogatumiról tett illyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
1. Méltóságos Kendeffi Jósef úrtól pro annis 1798, '99, 1800 interest percipiált	180	–
2. Titulatus Goró Miklós úrtól pro annis 1800, 1801	14	40
3. Titulatus Balia Kristina asszonytól pro annis 1799, 1800	14	40
4. Titulatus Vadas István úrtól pro anno 1800	3	60
Perceptum summája	212	40
Melly perceptumról számadol eszerint:		
1. Elocált titulatus Vadas István úrnak, amint fellyeb inferáltatott a contractus	60	–
2. Építtettvén a parochiaban csűrt, istállót, a materialekra és dolgosoknak adott	97	4
3. A visitatio alkalmatosságával zabra, szénára	1	2
Honorarium	10	80
Elocatum és erogatum summája	168	86
Melyet kivévén a percepti summából, marad még titulatus Goró Miklós úrfi kezénél készpénz	43	54

[608.] VIII. A tiszteletes egyházi atyafi hasonlóképpen a maga perceptumiról és erogatumiról tőn illyen demonstratiot:

Percipiált:	hfr.	dr.
1. Bajesdi Farkas Jánostól interest pro anno 1799	18	–
2. Titulatus idősb Goró Miklós úrtól 120 ft. interessét pro 1799	7	20
3. Titulata Balia Kristina asszonytól pro 1798	7	20
4. Perselypénz 1800-tól fogva a jelen való idöig gyült	25	59

Percipiált:	hfr.	dr.
Perceptum summája	57	99
Mellyből erogált hiteles szükségekre, úgymint csűrnek, istállónak fedésére megkívántató szalmára, azon dolgozóknak fizetésekre és a parochialis ház ajtaihoz való zárokra, ablakokra, és egyébb reparatiokra	49	58
És eszerint marad kezénél a jövő számadásra	8	41

IX. Ha az ekklézsia kebelén kívül lévők kívánnák, hogy az ekklézsia harangjával nékiek harangozzanak, megengedtetik olly formán, hogy a harangozónak fizessenek dr. 24, az ecclesianak pedig dr. 60.

1805

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae M[aros]Sollymosiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium, die 18va Martii 1805. celebrata in curia spectabilis domini Nicolai Goró, qua domestici curatoris. Itten jelen voltanak a helybéli egyházi szolga, tiszteletes Kiss István atyánkfia, tekéntetes domesticus curator Goró Miklós úrfi és tekéntetes Wadas István úr.[37]

Ezeknek jelenlétekben ezek folytanak: I. Kérdés tétetett aziránt, hogy a nemes ekklézsiának vagyon-é valami panassza a tiszteletes egyházi atyafi ellen? És lőn ez a felelet: Nincsen.

II. A tiszteletes egyházi atyafinak sincsen egyébb panassza, hanem, hogy a parochia körül való kertek észak és napnyugot felől tellyességgel odavagynak.

Erre nézve végeztetik: Minthogy repartiálva vagynak a kertek, és tudatik, hogy ki-ki a méltóságos és tekéntetes possessor urak közzül hol és mennyi kertet tétessen, a tekéntetes domesticus curatornak a Szent Visitatio officiose ajánlya, hogy kit-kit demereáljon és inducáljon a kertnek feltétele iránt való parancsolatra.

III. Számba vévén a Szent Visitatio ezen nemes ekklézsia papnak használó szőlőit, búza és törökbúza földjeit, kaszállóit, úgy találá, hogy azok mind megvagynak és használja a pap egy 2 köblös búzaföldön kívül, melly vagyon Telek nevű hellyben, napkeletről méltóságos Bartsai, napnyugotról tekintetes Vadas rész földek szomszédságaiban. Ezt a földet (mellyről vagyon jegyzés protocolli pagina 9.) néhai tiszteletes Teleki Mihály uram halála után, ki használta azon földet, erőszakoson elfoglalta Dsula Mihály, méltóságos oberster Bartsai Ábrahám úr lovássza.

Melly iránt a Szent Visitatio végezi: A tekintetes domesticus curator tellyes tisztelettel jelentse meg őnagyságoknak azon földnek a magok embere által hatalmason való eloglaltatását, és már régtől fogva maga [812.] hasznára való fordíttatását, és demereálja őnagyságokat, hogy méltóztassanak parancsolni azon embernek, hogy azon földet a nemes ekklézsiának remittálja. Minthogy az bizonyos mind a régibb, mind az újabb protocollumokból, hogy ellene mondhatatlanul és minden controversia nélkül eleitől fogva a nemes ekklézsiáé volt, és nem valami közelébbi különös gratiából, hanem régi conventiojának ereje szerint bírta s használta mindenkor a pap. Mellyeket, ha a Szent Visitationak reménysége felett meg nem nyerhetne, a titulatus domesticus curator úr etiam via juris rehabeálni el ne mulassa.

[37] HuZaL-Jkv. I/5. 811–816.

IV. Számba vétetett a nemes ekklézsiának elocált pénzének állapottya, melly így találtatott:

Kivévés ideje és contractusok száma	Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		Befizettetett				Restál interessel	
						Capitalis		Interes			
	hfr.	dr.		hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.
3. 13. Novembris 1771.	1000	–	Méltóságos Kendeffi Jósef úr	60	–	–	–	180	–	60	–[38]
4. a.	300	–	Bajesdi Farkas János	18	–	300	–	36	–	40	50[39]
4. b.	120	–	Titulatus Goró Miklós úr	7	20	ad annum 1804 inclusive		21	60	–	–
4. c.	120	–	Titulata Balia Kristina asszony	7	20	ad annum 1804 inclusive		21	60	–	–
5.	50	–	Bágya János	3	–	15 eszt.		–	–	45	–
6.	51	–	Beretzki György	3	6	6 eszt.		–	–	18	36
13.	23	46	Sztojenyászi communitas. Ez szolgálja méltóságos oberster urat, régtől fogva nem praestál interest.								
			Sollymosiak:								
15.	6	12	Borka Péter	Interest praestál szántással.							
	6	12	Szirb Jovul	Megholtak. Vagyonnyaik szállott földesurokra, méltóságos oberster Bartsai Ádám úrra.							
	6	12	Pakulár Sztán								
	6	12	Burza János								
	8	16	Pereu Opra, kiről deveniált boholti Medra Urszujra	Praestálják az interest fával, szántással.							
	6	12	Bánts Ursz								
[813.]			Sztojényásziak:								
	6	–	Nyikosa János	Nihil praestant.							
	6	–	Lup Marián								
	6	–	Grosz Danila								
16.	5	10	Bogya Ádám	restál							
17.			Ketskedági unitus pap, Togyér	–	–	5	–	–	–	–	–
18.	5	–	Magda, alias Popa Josziv	Burjánfalviak és Sollymosiak, semmit nem praestálnak.							
	5	–	Pakulár Miklós unokája, Nyikulája								
	5	–	Burza Janos								
	5	–	Pereu Opra gyermekei								
	2	50	Bogya Ádám								

[38] Melléírva: 1804-re.
[39] Melléírva 1802, 3.

Kivévés ideje és contractusok száma	Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		Befizettetett				Restál interessel	
						Capitalis		Interes			
	hfr.	dr.		hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.
19.			Ketskedágiak:								
			Idősb és ifjú Popa János			56	10				
			Jákob Lázár és Szeretzén Juon								
			Új kivévők:								
	5	–	Deme Dumitru								
	5	–	Deme Togyer								
	5	–	Veszilka Juon								
	6	–	Málé György								
	8	–	Beretzki György								
	12	–	Krismár Dumitru								
	7	20	Krismár Mihutz								
	7	20	Krismár Vaszilie								
	7	20	Rosz Kretsun								
	7	20	Kosztán Togyer								
	6	–	Kosztán Josziv								
	6	–	Szász Togyer								
	18	–	Riger Mihaj			*A capitalist béfizették, 1808.*					
	12	–	Avrám Juon								
	6	–	Dubár Iszák								
	6	–	Ros Juon								
	6	–	Szuszán Antoni								
	3	48	Popa Antoni								
	6	–	Jána Petru								
	6	–	Muntyán Makávéj								
	6	–	Nyeksa Gyorgy								
	10	20	Szuszán Antoni								
	8	16	Argyelán Danila								
	2	4	Male Szimion								
	2	4	Toma Juon								
	60	–	Vadas István úr	–	–	–	–	14	40	–	–
						361	10	273	60		

[814.] V. A megírt tabellából megtetszik,

	hfr.	dr.
Hogy jött bé capitalis in summa	361	10
Mellyből percipiált:		
a. Tekintetes Goró Miklós úr És elocálta 1804. esztendő Pünkösd havának 26-dikán azon egész summat titulatus Pallos János úrnak és feleségének, Juhász Theresianak bajesdi Vitán Sándor és Török Beniámin regiusok előtt	300	–
b. A tiszteletes loci minister	61	10
Mellyből elocált Boér Jánosnak, méltóságos liber báró Bánffi György úr őnagysága	6	–

	hfr.	dr.
colonussának 1804-ben 12. Octobris Goró Miklós és Beretzki György regiusok előtt		
1802-ben 9-dik Julii sollymosi Pakulár Juonnak	5	10
Deme Nyikulának	5	10
Pakurár Gyorgynak	5	10
Pakurár Iszailának	5	10
A négynek in summa hfr. 20 dr. 40 egymás kezességére		
Eszerint elocált a tiszteletes parochus	26	40
Következőleg vagyon még magánál elocálatlan	34	70
VI. Interesből, amint megtetszik ugyan a fellyebb megírt tabellaból, percipiált titulatus Goró Miklós úr	259	20
Mellyből erogált eszerint:		
A papi nagy házban a dévai fazakas, Albisi által új és rész szerint ó kájhákból rakott kemencéért, tűzhellyért intertentiojával edgyütt fizettetett	18	48
Ez a költség esett még 1800-ban, de akkor a számadásba bé nem ment, amint mutattya a protocollum, pagina 443.	18	48
A tiszteletes parochusnak adott által, hogy költsön bizonyos hellyekre	24	–
Istálló padolni 100 szál Háttzeg-vidéki deszkáért	17	–
Kapufélfákért 3 darabban	7	20
Egyházfi contributiojában pro 1802	3	90
Visitatorium honorarium most	10	80
A szolgáknak	1	20
Erogatum summája	82	58
[815.] Elocált doctor Baritz János úrnak 1[a] Maji 1805.	120	–
Az erogatum az elocatummal edgyütt tészen	202	58
Melly kevesebb lévén a perceptumnál, melly	259	20
Ha az erogatum és elocatum abból kivonattatik	202	58
Marad még a cassaban titulatus Goró Miklós úrfi számadása alatt	56	62
Mellyhez hozzátévén azt, ami az 1802. esztendőben tartatott visitatiokor maradott volt, úgymint	43	54
A jövendő számadásra titulatus Goró Miklós úrfinál lévő egész residuumnak summája lészen	100	16
VII. A tiszteletes parochusnál az 1802. esztendőben tartatott visitatiokor maradott volt	8	41
Annakutánna publicatioból perselyben gyűlt 1802-ben	12	44
1803-ban	7	17
1804-ben	5	85
Böjtelő vasárnapon 1805-ben	–	26
Titulatus curator úr kezéből vett által holmi szükséges reparatiokra	24	–
Titulatus Vadas István úrtól most stante visitatione jött interes pénz usque ad annum 1804. inclusive	14	40
Perceptumnak summája	72	53
Erogatum:		
A közelebbi visitationak határozása szerint kitisztíttattván és elkészíttettvén a kút, költetett	4	98
Az istálló padoltatására, hídlására, tapasztására	9	8
Egy lajtorjára	–	50
A csür fedele a szél által megbontatván, megigazításáért	–	70

	hfr.	dr.
A ház ablakai jég által megrontattván, correctiojokért	1	56
Árnyékszék csináltatása mindöszve került	1	68
Kéménysepresért hat izben	1	20
Egy sövényből való sertésólért	–	80
Egy lúdólért	1	20
[816.] Pitvar ablaka rostéllyáért sarkával edgyütt	–	34
Szél által ledőjtetett kertnek felemeléséért	–	12
Kapunak való 28 szál deszkáért, a dr. 34 szála	9	52
Kaput csináló embernek előpénz	1	20
A templom kulcsa eggyik taréjja igazíttásáért	–	34
Harang tengelye kenésére való hájért	–	24
2 szekér vesszőért	–	68
60 kertkaróért	2	40
10 támaszért	–	88
Az egyházfi contributiojába 1804-re fizetett	5	56
Erogatumnak summája	43	98
Mellyet kivonván a fellyebb megírt perceptumból, úgymint	72	53
Találtatik residuum	28	55
Mellyhez hozzáadattattván a capitalosokból béjött s még nem elocáltatott pénz	34	70
És már ezek szerint a tiszteletes parochusnak jövendő számadásra marad mindöszve	63	35

VIII. A szent edények most nem regestáltattak, de a tiszteletes parochusnak relatioja szerint mind megvagynak hijjánosság nélkül.

1807

Sancta Visitatio Canonica continatur in ecclesia reformata M[aros]Sollymosensi per praemissos [reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem nec non Michaelen Barta ordinarium juratum notarium] ordinarios officiales ecclesiasticos die 15ta Martii 1807.[40]

Itten ezen nemes ecclesianak domesticus curatora tekintetes agyagfalvi Goró Miklós úr jelen nem lévén, a tiszteletes egyházi atyafitól amiknek végére járthatott a Szent Visitatio, azokat feljegyzette illy renddel:

I. Úgy adja fel a tiszteletes egyházi atyafi, és mások is referálják, hogy amelly 1000 mfr. nagybartsai néhai méltóságos Bartsai Ferentz úr az ekklézsiai épületek conservatiojára hagyott volt és elocálva voltak méltóságos malomvízi Kendeffi Jósef úrnak, azok béfizettettek tekintetes curator Goró Miklós úrnak és az azokról szólló contractust is a tiszteletes egyházi szolgától az ekklézsia ládájából kikérte s kivette 1806. esztendőben Septembernek 24-dikén költ recepisseje mellett.

Ezen nevezetes pium legatumot kinek és micsoda securitas alatt elocálta a tekintetes curator úr, a tiszteletes senioratust tudósítani ne terheltessék, úgy a contractusnak copiaját is elküldeni, hogy az a FőSuperintendentiahoz fel küldettessék, az ezekről szólló parancsolat szerint.

[40] HuZaL-Jkv. I/5. 904–907.

	hfr.	dr.
II. Az 1805-dik és esztendőben 18. Martii tartatott visitationak protocolli pagina 812. feljegyeztetett actaiból világos, hogy a megírt Bartsaianum pium legatum interesse pro 1804 restantiaban maradott in	60	–
Azután ismét pro annis 1805 és 1806 computál	120	–
III. A fenn megírt actak szeriessében sub numero V. protocolli pagina 814. ismét feljegyeztetett, hogy 300 mfr. tekintetes Goró Miklós úr elocált 1804-ben 26. Maji titulatus Pallos János úrnak és feleségének, Juhász Theresianak. Ezen elocatumnak törvényes interesse a 26. Maji 1804. ad 26^{tum} Maji 1807. computando 3 esztendőre exsurgál	54	–
IV. Titulatus doctor Baritz János úrnál 120 mfr. után a 1^{a} Maji 1805. ad 1^{mum} Maji 1807. 2 esztedőre obveniál interes	14	40
V. Bajesdi Farkas Jánosnál interes maradott restantiaban	40	50
VI. Tekintetes Goró Miklós úr 120 mfr. után 2 esztendei interessel tartozik	14	40
[905.] VII. Tekintetes Balia Kristina asszony 120 mfr. után 2 esztendei interessel	14	40
VIII. Tekintetes Vadas István úr 60 mfr. után 2 esztendei interessel tarozik	7	20
IX. Beretzki György őkegyelme 51 mfr. után 8 esztendőre tartozván 24 mfr. stante visitatione ezen restans interest béfizette a loci ministernek, tiszteletes Kis István atyánkfiának.		
X. Bágya Jánosnál 50 mfr. után 17 esztendőre restál	50	
Incassálando restans interes summája	374	90
Ehhez járul az 1805-ben 18. Martii tartatott visitatiokor a titulatus domesticus curator Goró Miklós úr kezénél készpénzül maradott jövendő számadásra Mindezekről tartozik demonstrálni tekintetes Goró Miklós úr.	100	16
XI. A tiszteletes parochusnak ügyelése alatt szántásra, vetésre, fára és kézimunkára elocáltatott pénz vagyon illy renddel:		
Kézi munkára 4 embernél	15	84
Szántásra 4 embernél	42	–
Szántásra ismét 4-nél	24	–
Szántásra ismét 1-nél	6	–
Szántásra ismét 1-nél	10	20
Szántásra 4 embernél	22	44
Szántásra 4-nél	20	40
Szántásra Boér Jánosnál	6	–
Szántásra boholti Lugosán Togyérnél[41]	5	10
Fára toplitzai 2 embernél	28	80
Fára boholti Lugosán Péternél[42] *Nota bene: A Lugosán Togyérnél és Péternél való adósság inferáltatott alább az erogatumból.*	14	40
Olár Ursnál	7	–
Gavrila Juonnál	6	–
Borra Beretzki Györgynél	8	–
Deme Dumitrunál Deme Togyernél Vaszilka Juonnál	15	–

[41] A név alá van húzva.
[42] A név alá van húzva.

	hfr.	dr.
Frusa Ádámnál	3	6
Nyikora Avrámnál	3	6
Magda Dumitrunál	1	2
Atyim Ádámnál	1	36
[906.] Málé Dumitrunál	1	36
Luka Lázárnál	4	8
Summa	253	12

Ezen elocatumokat a tiszteletes parochus tractálja és használja, ezeknek egy része veszőfélben vagyon, nem lévén róllok contractus.

Ezeken kívül vagynak még más veszőfélben lévő elocatumok, mellyekről a demonstrans curator úrnak jelen nem léte miatt a visitatio genuina declaratiot nem tehet.

	hfr.	dr.
XII. Amint protocolli pagina 814. feljegyzetetett, az fellyebbvaló visitatiokor maradott volt elocálatlan *a tiszteletes parochusnál*	34	70
Ebből elocált szántásra boholtiaknak	25	50
Maradott hát még kezénél *Ez pótoltattván 9 dr.*[43] *adatott burjánfalvi Angyel Szimionnak*	9	20
Stante visitatione kézi munkások hoztak, s percipiálta a tiszteletes parochus	46	–
Ismét stante visitatione Beretzki György ökegyelme fizetett interest	24	–
Eszerint vagyon a tiszteletes parochusnál elocálandó	79	20
XIII. Ismét a tiszteletes parochusnál, amint láthatni protocolli pagina 816., jövendő számadásra maradott készpénz	28	55
Azután jött 1805-dikben persely publicatiojából	9	56
1806. ugyanabból	17	29
1807. ismét abból	1	4
1806. 4ta Martii titulatus Goró Miklós úrtól percipiált	20	80
Perceptumnak summája	77	24
Erogált:		
Az 1805-ben tartatott visitatiokor holmikra	–	72
1805-ben 1 öl fa interesre elocáltatott	14	40
Synodusi subsidiumra 1805.	5	–
Három kormányfáért	–	54
Egyházfi contributiojában	6	16
Kürtőseprőnek 1805. 1806.	1	–
Templom belső kulcsa csinálásáért	–	84
Egy napi szántásra elocáltatott	5	70
A kapu felállítására	11	–
Burjányfalvi Angyel Szimionnak adatott 9 mfr. 20 dr. pótoltatott	–	*90*
1 véka zabra adatott	–	*40*
[907.] 14 kalangya szalmáért csűrfedni	9	52
Ismét egynéhány kalangya szalmáért egy színnek befedésére	1	78
Az istállónak a készíttéséért mindöszve	9	48
Egy darab kertnek felállításáért	1	20

[43] Alább 90 dénárról olvasunk.

	hfr.	dr.
A sörfőzőnél lévő földnek kijártatásáért	–	52
1806. a tiszteletes visitatoroknak itten való megfordulásakor esett költség	1	68
Mostani visitatiokor két portio szénáért	–	40
A szolgának egy kupa borra	48	–
Visitatorium honorarium	10	80
Erogatumnak summája	81	92
Nota bene: Ezen summából, 19 mfr. és 40 dr. elocáltatott fára és szántásra, kiknek, specificálni kell és ingrediáltatni kell az elocatumok számában. A fára elocáltatott 14 mfr. és 40 dr. fellyebb is van emlékezet a szántásra, vetésre, fára adatott elocatumban, név szerint boholti Lugosán Péternek éppen annyi elocáltatott, amennyi itt az erogatumban feltétetik. Hogyha nem az a fára elocált pénz, hanem más lészen, a tiszteletes parochusnak supererogatuma vagyon.	4	28
Ellenben ha Lugosán Péternek adatott elocatum hozattatik bé az erogatumba, az kivonattattván, marad a tiszteletes parochusnál jövendő számadásra	10	12
1. Nota bene: A tiszteletes parochusnak számadása világosabban így mégyen véghez:		
1. Az 1805. 18. Martii tartatott visitatioban maradott kezénél	34	10
2. Ugyanakkor más positioban	28	55
3. 1806. 4ta Maji titulatus Goró Miklós úrtól percipiált	20	80
4. Stante visitatione a kézi munkára való capitalist	46	–
5. Ismét Beretzki György	24	–
6. 2 esztendő alatt gyűlt perselypénz	27	89
Percetumnak summája	181	94
Erogált	62	12
Elocált boholtiaknak szántásra	25	50
Másnak	5	10
Fára	14	40
Elocatum és erogatum summája	107	12
Lészen a residuum	74	82

Nagybarcsa

1700

Anno 1700. 7. Januarii per reverendum seniorem Georgium Körtvélyesi, Samuelem Jenej, Georgium Isipi, Stephanum Várallyaj inchoatur visitatio in N[agy]Barcsa.[44]

Spectabiles et generosi patroni domini examinantur de reverendo pastore domino Nicolao Pércsj.

Nulla difficultate agravatur.

Perinde reverendus pastor nullam habet difficultatem.

[44] HuZaL-Jkv. I/1. 228.

Nagypestény

1772

Continuatur visitatio in ecclesia reformata N[agy]Pesténiensi in domo illustrissimi domini Johannis Zejk de Zejkfalva per clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai et juratum adsessorem reverendum Georgium Hermán, praesentibus a parte ecclesiae illustrissimo domino [36.] Gabriele Nalátzi de Nalátz, illustrissimo domino Johanne Zejk de Zejkfalva, domino Johanne Szász et Michaele Nagy vicecuratoribus.[45]

Ubi:

1-o. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Jantsó Móses őkegyelme iránt és a tiszteletes loci minister a nemes ekklézsia tagjai iránt. Egy részről sem adatott fel semmi panasz.

2-o. A pium legatumokról való litteralek felszámláltatván, újra találtattak in reliqua parte aszerint, amint az 1769-béli visitatioban hagyattattak, hanem amely 100 ~ száz ft. azon visitatioban indigitáltatik lenni méltóságos Kendeffi Jósef úrnál, a titulatus úrtól feladattatván, erga contractuales elocáltatott itt zajkáni Nagy alias Fiát Mihály uramnak sub littera H.

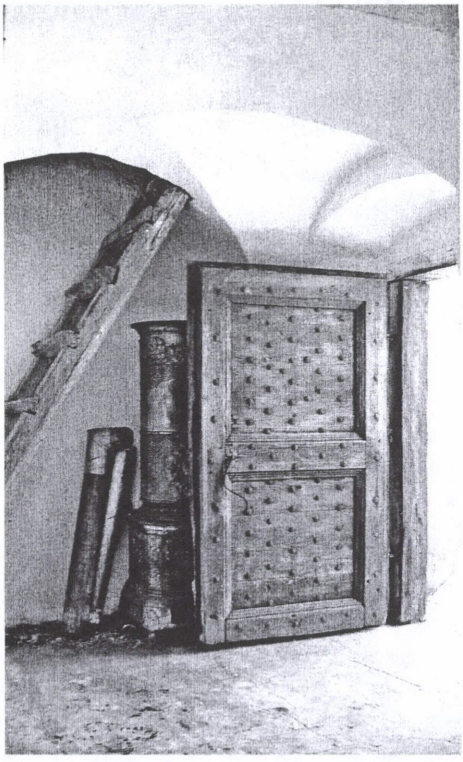

A templomtorony alatti bejárat

3-o. Néhai Pap János uram 100 ~ száz forintról való pia collatioja, mely ezelőtt Déván volt elocálva, onnan felvétettetvén, most méltóságos Kendeffi Sámuel úrnál vagyon sine contractualibus, kell rólla contractust expediálni.

4-o. Ahhoz accedál idvezült Kendeffi Lászlóné Pap Borbára asszony 50 ~ ötven mfr. collatuma, mely vagyon méltóságos Kendeffi Pál úrnál penes contractuales sub littera L.

5-to. E jelenvaló visitatioban Isten dicsőségéhez való buzgóságából néhai idvezült Nalátzi Dániel úr kegyes özvegye, méltóságos tseszelitzki Szilvási Susánna asszony ezen n[agy]pesténi reformata ekklézsiának ada 50 ~ ötven mfr. oly véggel, hogy annak fructusa pap subsistentiajára fordíttassék. Illatozza az Úr Isten lelki kedves áldozatul. Nota bene: Ezen collatumot vevé kezéhez titulatus Nalátzi Gábor úr ad elocandum.

6-o. A NagyOkloson lévő és a nevezett 1769-dik esztendőbéli visitatioban, mint periculumban forgó, úgy említett 100 ~ száz forintból vétetett fel és adattatott Zajkáni alias Fiát Nagy György uramnak. Contractust kell rólla expediáltatni.

---

[45] HuZaL-Jkv. I/3. 35–37.

7-mo. Mind az említett 1769-dikbéli visitatioban, mind azelőtt valókba, nevezetesen az 1754-dikben említett 9 ~ kilenc aranyak felett nem lévén semmi bizonyság, hogy a protocollatiok szerint azon summa pénz idvezült Nalátzi Dániel úr kezébe ment s ott maradott volna. Hogy a protocollum tovább terheltessék vélle, a Szent Visitatio szükségesnek nem ítéli, mindazonáltal azon pénznek casualiter lett elveszésével, hogy a pius fundusból valami ne decedálna, a fellyebb numero 5-o említett 50 ~ ötven forint recens collatio által mostan resarciáltatott.

8-vo. Ezen nemes ekklézsiához tartozó litteralek recenseáltatván, találtattak illyen renddel:

1-o. Két darabban testamentum és annak confirmatioja numero 2.

2-o. Pia collatiokról numero 11. [37.]

3-o. A templom és parochialis fundusokról való originalis levelek numero 3.

4-o. A szántóföldekről és kaszálókról numero 9.

9-no. A specificált litteralekat pedig még ezelőtti visitatioban méltóságos Nalátzi Gábor úr, mint aki akkor curatornak declaráltatott, mind kezéhez vette.

Úrasztali kehely – 1731

10-o. Az 1770-dik esztendőbéli visitatioban végeztetett, hogy a vacans papi fizetés, mely még az 1767-dik esztendőre tartozott, incassáltassék a nemes ekklézsia számára, melyből bizonyos részt néhai tiszteletes Teleki János uram özvegye számára fordítson. Egyszersmind pedig ennek felvétele recommendáltatik a méltóságos curator úrnak, mediante etiam brachio seculari, lévén annak fele része az említett viduaé, fele pedig a nemes ekklézsiát concernálván.

11-o. Az Úr asztalához tartozó szent edényekhez, amint az 1754-dik és 1758-dik esztendőkbéli visitatiokban számláltattak, accedált két patyolat keszkenyő, mellyeket kikért méltóságos Kendeffi Miklósné asszony, s most is magánál vagynak.

12-o. Még in anno 1749 ajándékozott volt idvezült gróff bethleni Bethlen Borbára asszony egy vékony gyolcs, körül zöld selyemmel, közepin is két renddel s aranyfonallal varrott szép nagy abroszt illyen inscriptioval: Arva Groff Bethleni Bethlen Borbara adta a N. Pestényi Reformata Ekklésia számára 1749.

13-o. Egy fejér ezüsttel szőtt sújtásos rece fátyol keszkenyő, a négy szegeletin vagyon négy ezüst rojt. Az Istent Szerető egy Kegyes Pár adta.

14-o. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt	4	54
Accedált attól fogva	7	32 ½
Summa	11	86 ½
Ebből visitatioi honorariumra ment	1	2

	hfr.	dr.
Agentiara	1	6
Summa	2	8
Marad a perselybe ad futuram rationem	9	78 ½

15-o. A méltóságos possesoratus offerált a tiszteletes parochus őkegyelmének egy két napi szántást önként való szeretetből, mellyhez hogy tehetségek szerint a többi nemes ekklézsia tagjai is magokat alkalmaztassák, illendőnek ítéli a Szent Visitatio.

16-o. A szent edényeknek s Úr asztalához tartozó eszközöknek alkalmatosabban léjendő procuratiojokra szükséges lészen egy ahhoz illendő ládát készíttetni.

1773

Continuatur Sancta Visitatio die 11[a] Februarii [1773.] in ecclesia N[agy]Pesténvienszi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyad seniorem, ac notarium substitutum Stephanum Intze de Lisznyó juratum adsessorem, in aula illustrissimi domini Gabrielis Nalátzi, praesentibus illustrissimo domino Nicolao Kendeffi de Malomvíz inspectore curatore, illustrissimo domino Gabriele Nalátzi curatore proximo, spectabili domino Johanne Szász vicecuratore, Johanne Pap, Nicolao Léhészk, Ladislao Brázovai, ut et loci ordinario ministro reverendo domino Moyse Jantsó.[46]

1-o. Tiszteletes loci minister őkegyelme felől megkérdettetvén a nemes ekklézsia, tanítása iránt semmi olyas panasz fel nem adattatott, arra nézve az ekklézsia őkegyelmével contenta, hanem a méltóságos proximus curator Nalátzi Gábor úr hoza elé maga és a tiszteletes loci minister között lappangó néma-néma idegenséget. Melyet a Szent Visitatio fájdalommal hallgatván, atyaiképpen intimálta, hogy minden dolgok felett a szeretetnek törvényét magok előtt tartván, holmi apróság praeconcepta kedvetlen imaginatiok által amellől el ne vonattassanak, most pedig magok között a szeretetet megújítván, minden eddigvaló haragtartásról lemondjanak. Meg is nyeré ezt a Szent Visitatio mind a két részről, hogy egymásnak a Szent Visitatio előtt megkövetésével a békességet újra állítanák, tegye az Úr Isten állandóvá.

2-o. A tiszteletes loci ministernek az ekklézsia tagjai ellen semmi panassza nem lévén, azt a Szent Visitatio örömmel vészi és hogy továbbra is egymás között való békességben megmaradjanak, intimálja. Így Isten ő szent felsége is szent beszédének ez helyben hirdettetését meg fogja szentelni.

3-o. A pium legatumokat számban vévén a Szent Visitatio, a tavalyi visitatioban előadott rend szerint az azok iránt suboriált difficultasokat így kívánta eligazítani:

a. Hogy amely 100 ft. capitalis méltóságos Kendeffi Jósef úrtól feladattatott, a zejkáni Nagy alias Fiát Mihálynak elocáltatott, annak a múlt esztendei interesse minthogy elkölt a parochialis épületre, kellett volna pedig régi szokás szerint a parochus intertentiojára fordíttatni. Tehát a tiszteletes loci ministernek fizetésében esett ebbéli csonkulás a perselypénzből pótoltassék ki, in posterum [84.] pedig a pius collator intentioja szerint a parochialis épületek reparatiojokra fordíttassék. Ami csonkulás ezáltal esik a papi conventioban, annak kipótlására találjon az ekklézsia módot.

b. Hogy amely collatumok contractus nélkül vagynak, azokról pro majori securitate contractus formaliter készíttessék absque dilatione, hogy mikor újabban is felérkezik a királyi parancsolat a pium collatumok iránt, lehessen miből dolgozni.

[46] HuZaL-Jkv. I/3. 83–84.

c. Homály között lévén az 1767-dik esztendőbéli vacans papi fizetésnek béjövetele, recommendálja a Szent Visitatio officiose a méltóságos proximus curator úrnak, találjon módot annak világosságra való hozásában. Serio investigáltassék, hol vagyon, és felszedvén, abból a tiszteletes Telekiné asszonynál lévő 24 ft. capitalis reponáltassék, minthogy azt az őkegyelme impotentiaja miatt az ekklézsia hogy felvehesse, nem reménlheti. Ha mi pedig még abból megmaradna, fordíttassék az egyházi épületek romlásainak reparatiojára.

d. A NagyOkloson Katona Mihálynál lévő 70 ft. capitalisról végezi a Szent Visitatio, hogy ennek processussáról extáló minden leveleket a méltóságos proximus curator úr communicálván méltóságos inspector curator Kendeffi Miklós úrral, promoveáltassék az inclita Tabulara, melyben kegyes adsistentiaját a Szent Visitatio előtt ígéré megnevezett inspector curator úr.

e. Amely 30 mfr. legált volt néhai titulatus Pogány Máté uram ezen ekklézsiának, aziránt forgott fenn illyen difficultas, hogy ezen 30 forintig való summában a néhai Ivulj Péter uramnak kölcsön adott pénzét legálván, a néhai Ivulj Péter uram posteritassi, midőn a pénz kérettetett volna, azt allegálták, hogy az ekklézsiával semmi bajok nincsen, keresse az, akitől vették a pénzt. Mely dologról jelentést tévén a Szent Visitatio tekintetes ifjú Pogány Máté uramnak, önként magát arra ígéré, hogy maga fogja azon pénzt Ivulj uraiméktól sollicitálni, s felvévén, az ekklézsiának általadni, in casu ha ebben fogyatkozás esnék, nem hagyja az ekklézsiát kárban, hanem néhai édesattya testamentuma szerint a megírt 30 ft. summáig fogja consolálni.

4-o. Exhibeálá a méltóságos inspector curator malomvízi Kendeffi Miklós úr a Francisco Bartsainaum legatumból a v[ajda]hunyadi és háttzegi reformata ekklézsiák számokra conferált s elocált pénzekről, úgymint a v[ajda]hunyadi ekklézsiához tartozó 482 mfr. és 72 pénzekről tekintetes seréli Kenderesi László, v[ajda]hunyadi Butsi János és Toma János uraimék kiadott obligatoriajokat, a háttzegi ekklézsiához tartozó 482 mfr. és 72 pénzekről pedig tekintetes pestélyi Berivoi János uram obligatoriaját, mellyeket a Szent Visitatio által bé is vétettek eo fine, hogy in authenticis az említett ekklézsiákba letétessenek, in copiis pedig a venerabilis tractus archivumába conserváltassanak.

1774

Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 5ta Martii in ecclesia reformata N[agy]Pestyéniensi per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, adjunctum reverendum Georgium Hermány ecclesiae O[rlya]Boldogfalvensis ministrum, praesentibus illustrissimo domino domino Nicolao Kendeffi de Malomvíz inspectore curatore, Gabriele Nalátzi de Nalátz, Johanne Zejk de Zejkfalva, spectabili domino Sigismundo Brázovai et loci ordinario ministro reverendo domino Moyses Jantsó in domo praetitulati illustrissimi domini inspectoris curatoris.[47]

1-o. Leggelsőben is a méltóságos inspector curator malomvízi Kendeffi Miklós úr általadta a Szent Visitationak a m[aros]solymosi reformata ekklézsiához a Francisco Bartsaianum legatumból tartozó capitalisnak

	hfr.	dr.
Pro anno 1773. usque ad 13[tium] Novembris competáló interessét	55	92
Nemkülömben a borbátvízi reformata ekklézsiához ugyanazon legatumból ugyanazon időre tartozó interest	27	96

[47] HuZaL-Jkv. I/3. 112–114.

	hfr.	dr.
Emellett a m[aros]solymosi reformata ekklézsiához azon legatumból tartozó capitalisnak suplementumát	33	44
Egy contractussal együtt, melyet méltóságos malomvízi Kendeffi Jósef úr adott volt a praetitulatus méltóságos inspector curator úr kezébe a Franciscum Bartsaianum legatumból magánál lévő és a borbátvízi ekklézsiának foeneráló ~ ötszáz mfr.	500	–

2-o. A tavalyi visitatioban emlékezetben forgott néhai tekintetes Pogány Máté uram által ezen ekklézsiának testamentaliter conferált 30 ~ harminc mfr. dolgát maga a tekintetes ifjú Pogány Máté uram, amint tavaly megígérte volt, el is igazította, letévén azon 30 ~ harminc mfr. maga a nemes ekklézsiának, mely elocáltatott tekintetes brázovai Brázovai Sigmond uramnak, az arról expediált contractus pedig az ekklézsia ládájába bététettetett.

3-tio. A szokás szerint megkérdettetett a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Jantsó Moyses őkegyelme szolgálattya s magaviselése iránt. In communi semmit őkegyelme ellen nem panaszolnak, hanem sajnálva kell hallgatni, hogy a méltóságos Nalátzi Gábor úr és a tiszteletes loci minister között az idegenség recrudescált, kéri a Szent Visitatio a méltóságos urat, méltóztassék az erőtelenségeket elfedezni, a tiszteletes loci ministernek pedig imponálja, igyekezze a méltóságos úr szeretetét megnyerni és az úrral minden jóban egyetérteni.

4-o. A tiszteletes loci minister őkegyelme is a méltóságos és tekintetes hallgatók ellen nem panaszol semmiben.

5-o. A pium legatumok között fennforogván a Nagy alias Fiát Mihály uramnál lévő 100 ft. interessének dolga. Igaz ugyan, hogy tavaly a Szent Visitatio tett ebben ilyen végezést, hogy az in posterum a tavalyi visitatiotól fogva fordíttassék a pius collator intentioja szerint a parochialis épületeken eső romlások reparatiojokra, a papi fizetésben eső csonkulás pedig egyébből pótoltassék ki. De mivel erre az ekklézsia még fundust nem talált, hogy a tiszteletes loci minister egész kárba ne maradjon, amint ez esztendőre felvette annak a 100 ft. interessét, maradjon őkegyelménél, de in posterum ahhoz semmi jussát ne tartsa, hanem a collator intentioja szerint fordíttassék a parochialis épületekre. A papi fizetésben ezáltal eső csonkulást egyébből lehet idővel kipótolni, különben és hogy egy ideig a pap intertentiojára fordíttatott, az per abusum és nem a collator intentioja szerint esett.

6-o. Az 1767-béli vacans fizetésnek dolga most is azon statusban találtatott, amint tavaly hagyattatott volt, most is aszerint, mint akkor, recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos curatoratusnak, a tavalyi visitatio determinatioja szerint végye effectumba. [113.]

7-o. Ezen nemes ekklézsiának defunctus vicecuratora Szász János uram a halál által kiszólíttatván, az őkegyelme ratioját a Szent Visitatio revideálta, és azt illyen karban találta:

1. A n[agy]pestyéni reformata ekklézsiában lévő parochialis ház építésére és a torony szarvazására s fedésére percipiált eszerint:

	hfr.	dr.
Méltóságos Kendeffi Miklós úrtól	15	–
Méltóságos Nalátzi Gábor úrtól	14	16
Méltóságos Nalátzi Dánielné asszonytól	10	–
Méltóságos Nalátzi Józefné asszonytól	15	20
Titulatus Nagy Mihály uramnál lévő 100 ft. interessébe	9	97
Ismét a méltóságos Nalátzi Gábor úrtól 18 oka vasat, facit	3	6
A Szila nevű erdőről de anno 1771 glandinatioért	5	10
Perceptionis summa	72	49

	hfr.	dr.
2. Erogált:		
14 ezer prestillaszegre a dr. 84	11	76
1000 lécszegre a dr. 24	2	40
András Girbáts mesterembernek	14	70
Ismét nékie fizetésébe	1	2
A tornyot szarvazó s zsendelyező mesterembernek	16	12
A torony szarvazására 18 oka vasra	3	6
Vaskapcsok s szegek csinálásokért	1	2
6000 prestillara a dr. 34	20	40
500 zsendelyre	1	70
300 zsendelyszegre	–	34
Erogationis summa	72	52
Ezen kívül adott a méltóságos Nalátzi Gábor úr zsendelyszegre	2	72
Ismét zsendelyszegre	2	4
A kőmívesnek	1	20
A méltóságos Zejk János úr a mesterembernek	5	10
Summa	11	6
Nota bene: Ez nem ment Szász János uram kezébe.		
8-vo. A tavalyi visitatiokor nem demonstrálván a tiszteletes loci minister a perselypénzről, most tett ilyen demonstratiot:		
Az 1772-béli visitatiokor maradott volt a demonstratio szerint	9	78
Azután jött bé publicatioból két esztendők alatt	11	95
Summa	21	73
Ebből erogált holmi ekklézsiai szükségekre in summa	12	3
Maga obtingentiajába vett	10	–
Summa	22	3
Supererogált	–	30

Nota bene: Az erogatioban difficultas vagyon 4 németforint iránt, melyeket a loci minister vasra adott. Keresse ki őkegyelme, hová lett ez a pénz.

9-o. Ezen ekklézsiának defunctus curatora titulatus Szász János uram testálván ezen ekklézsiának 100 mfr., exhibeált a megholtnak relictaja egy contractust, melyből az ekklézsia magának contentumot végyen. De nem ítili a Szent Visitatio elég bátorságosnak ezt a fundust, azért az ekklézsia kezéhez nem vette, nem akarván pert venni magára, hanem resignálta, hogy a defunctus testans haeressei magok járjanak utána, az ekklézsiának pedig mutassanak bizonyos és extra controversiam tétetett fundust, melyből a testans hagyása szerint az ekklézsia contentáltassék. *Nem contentálván pedig, tartozzanak a nunc foenerálni, míg a pénzt magoknál tartyák.* [114.]

10-o. A néhai méltóságos malomvízi Kendeffi Miklósné méltóságos Nalátzi Judith asszony életében ígérvén kegyesen ezen ekklézsiának egy harangot, a praetitulatus méltóságos úr maga elkészíttette és már actu a toronyban vagyon, mellyen illyen inscriptio vagyon: Voto Suae quondam Consortis Judithae Nalátzi, fieri curavit Nicolaus Kendeffi Ecclesiae Ref. N. Pestyiniensi. A harang 67 fontos.

11-o. Az Úr asztalához való készülethez accedált ugyan a néhai méltóságos Kendeffi Miklósné Nalátzi Judith asszony kegyességéből egy szép fehér gyolcs keszkenő, a négy szegeletin arany szkófiummal nagy virágokkal ékesített, melyen ilyen írás vagyon szkófiummal varrva: Nalátzi Nalátzi Judith adta a N. Pestyéni Ref. Ekklésiának. Jó lesz az esztendőszámot is reá felvarrni.

12-o. A tiszteletes loci minister Jantsó Moyses uram is vett az ekklézsiának egy kisded ládát, mellyet illyen declaratioval ajánlott az ekklézsiának, hogy abban a szent edények s készületek tartassanak.

1776

Visitatur ecclesia reformata N[agy]Pestyéniensis die 20. Martii 1776. per reverendum ac clarissimum seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium Georgium Hermán, adjunctum reverendum dominum Michaelem Lukáts Borosnyai, ecclesiae N[agy]Klopotivensis parochum, praesentibus illustrissimo domino Gabriele Nalátzi et domino Michaele Nagy in domo praetitulati illustrissimi Gabrielis Nalátzi ut curatoris ecclesiae, in absentia loci ministri reverendi domini Moysis Jantsó.[48]

Ubi illyen dolgok vétettek consideratioba:

1-mo. Amely parochialis ház a múlt visitatiokor még el nem készült volt, annak ketteje a bennlakásra már elkészíttetett, egyik lévén csak készületlen. Recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos curator úrnak továbbra is e körül való kegyes szorgalmatosságát. [168.]

2-do. Amely házak körül közelebbről tett munkáról perselybéli proventusról az ecclesia számára foeneráló vacans esztendőbéli proventusból és a múlt visitatiokor difficultasban forgott 4 rhfr. mit percipiált, s mit hová tett, arról hitelesen demonstráljon a loci minister és ad debitas manes adja által ad protocollandum.

3-tio. Méltóságos Szilvási Susánna asszony, néhai boldog emlékezetű méltóságos Nalátzi Dániel úr kegyes özvegye ada által előttünk a nemes ekklézsiának egy 122 mfr. sonáló contractust, mely pénz vagyon elocálva kéménd titulatus Váradi László uramnál de dato Kéménd 1772. 11[a] Octobris, mely pénz foenerál ezen ekklézsia papja számára, a contractus pedig adatott a méltóságos curator Nalátzi Gábor úr gondviselése alá.

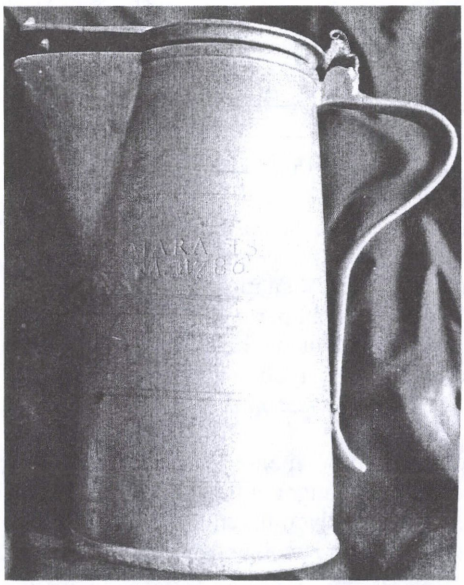

Úrasztali ónkanna – 1786

4-to. A régi protocollatiok szerint néhai Teleki János uram, életében ezen n[agy]pestyéni nemes ekklézsia papja, az ekklézsia számára conferált capitalisból költött volt el maga számára 24 mfr. és 12 pénzeket, mellyet kellett volna reponálni a viduanak, ha a nemes ekklézsiának könyörülő szíve a viduanak sorsán meg nem esett volna, s a Szent Visitationak consensussa is oda nem járult volna. Ezek pedig ide járulván, végezte a Szent Visitatio, hogy 1763-dik vacans esztendőbéli interesből reponáltassék, az obligatoria pedig a viduanak kiadassék, minthogy actu által is vettük. Nota bene: Ezen repositionak a méltóságos curator úr relatioja szerint 21 forintokban satisfaciáltatott akkor, mikor a specificált vacans esztendőre néhai Nalátzi János úrtól obveniált 21 fo-

[48] HuZaL-Jkv. I/3. 167–168.

rintból álló interes capitalissa tétetett, és ha még nem supleáltatott, azon esztendőre tartozó fundusból supleáltassék in ft. 3 dr. 12.

Kehely felirata – 1731

5-to. Fellyebb titulált méltóságos Nalátzi Gábor úr relatioja szerint conferált és adott titulatus Bukovai János őkegyelme most méltóságos zeykfalvi Zeyk János úr jószágainak inspectora egy aranyat a n[agy]pestyéni nemes ekklézsia számára, hogy a papnak foeneráljon, mely pénzt percipiált is a loci minister Jantsó Móses őkegyelme.

6-to. Néhai Szász uramtól a nemes ekklézsiának conferáltatott és a tavalyi visitatioban adjustáltatott, titulatus Brázovai uraméknál lévő 100 mfr. tett volt a Szent Visitatio oly determinatiot, hogy a summa az ecclesianak ad elocandum vagy általadassék, vagy pedig magok a törvényes interest praestálják, de minthogy most is azon statusban tapasztaltatik lenni, melyben akkor hagyatott, recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos curator uraknak, hogy az adjustált interesnek béfizetésére adhortálják, ha nem akarnának, etiam via juris cogályák.

7-mo. Soluta visitatione jelenté méltóságos Nalátzi Dánielné asszony, hogy méltóságos Zeyk János úr relatioja szerint Hunyadról 20 forint capitalis feladatván, méltóságos curator Nalátzi Gábor úr keze alá adattatott.

1777

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Pestyéniensi anno 1777. die 27[a] Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesente illustrissimo domino curatore Gabriele Nalátzi et loci ordinario ministro reverendo domino Moyse Jantsó in domo praetitulati illustrissimi curatoris, ubi sequentes sunt factae notationes.[49]

1-mo. A tavalyi visitatio actai felolvastatván, annak első positiojára nézve jelentetett, hogy a parochialis harmadik ház ugyan még el nem készült, de jó lakásra való két ház elkészülvén, még eddig oly urgens necessitas nem volt annak elkészítésére, igyekezi mindazonáltal azt is az ekklézsia per partes elkészíteni, recommendálja is a Szent Visitatio a méltóságos curator úrnak különösön.

2-do. A második positiora nézve demonstrálván tiszteletes loci minister őkegyelme, úgy adta fel, hogy inde a visitatione anni 1774 percipiált:

	hfr.	dr.
Publicatioból in summa	16	64
Az akkor difficultasban maradott 4 rhfr.	4	80
Méltóságos Kendeffi Miklós úrtól	10	–
Summa	31	44
Ebből erogált az exhibeált demonstratio szerint in summa	35	41
Supererogált tehát	3	97

[49] HuZaL-Jkv. I/3. 192.

Önkanna felirata – részlet

Nota bene: Ami a vacans esztendőbéli proventust illeti, abból a tiszteletes loci minister őkegyelme semmit sem percipiált.

3-tio. A Bukkovai uram által conferált egy arany most is actu a tiszteletes loci minister kezében vagyon, de minthogy pap számára foenerál a conferens akarattya szerint, maga magának pro hic et nunc contentumot tészen, továbbra pedig igyekezi elocálni.

4-to. A néhai Szász uram által conferált 100 forintnak dolga mostan is azon statusban vagyon, mellyben tavaly hagyattatott vala, recommendálja azért a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, találjanak módot felvételében, ne haereáljon mégis továbbra az ekklézsia notabilis kárára.

5-to. Méltóságos curator Nalátzi Gábor úr pro annis 1774 et '75 percipiálván a Nagy alias Fiát Mihálynál lévő 100 forint interessében 20 forintokat, egészlen erogálta a torony körül való reparatiokra, minthogy a collatornak intentioja szerint a nemes ekklézsiával együtt a parochialis épületek körül eső romlások reparatiojokra fordíttatott volt.

6-to. Szükségesnek ítélvén a nemes ekklésia ad normam aliarum ecclesiarum itt is a méltóságos curator úr mellé egy adjunctus curatort állítani, kérék ki a Szent Visitatiotól tekintetes Balia Péter uramot. Hellyben hagyá a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának ezen tetszését, és örömest deferálja őkegyelmének e hivatalt, hogy a méltóságos curator úr mellett, mikor kívántatik, legyen szükséges adsistentiaval.

7-mo. Amelly pia legatiokról formalis contractusok nincsenek, azoknak minél hamarébb lehető expediáltatások recommendáltatik a méltóságos curator úrnak.

1778

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Pestyéniensi anno 1778. die 15ta Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó juratum et ordinarium notarium, in domo illustrissimi domini Nicolai Kendeffi de Malomvíz inspectoris curatoris, praesente ipso praetitulato domino, nec non illustrissimo domino Gabriele Nalátzi, Johanne Zeyk et loci ordinario ministro reverendo domino Moyse Jantsó.[50]

1-mo. A parochialis épületek körül observálja a Szent Visitatio: 1-o Hogy az elmúlt visitatioban tétetett volt ígéret a harmadik háznak is megépítéséről, mely mindeddig is nem effectuáltatott, sőt amely házak annyira megépíttettek is, hogy lakhatók légyenek, azoknak is egy része kívül tapasztatatlan vagyon. 2-o Hogy a parochia körül való kertekben nagy romlások vagynak, melyek miatt a tiszteletes loci minister sok károkat szenved. Recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes possessor uraknak, amint már megindult a ház, s kevés híjjával vagyon, vitessék tökéletességre, a kertek pedig állíttassa-

[50] HuZaL-Jkv. I/3. 225–227.

nak fel, melyben ha a Szent Visitatiora béjelentett magok ajánlások szerint a nemességből álló ekklézsia tagjai is mind benn, mind a kívülvaló helységekben concurrálnak, jó lesz, ha pedig arra nem inducáltathatnak, magok a méltóságos possessor urak a régi praxis és repartitio szerint állítsák fel.

2-do. A néhai Szász János uram által testált száz forintnak dolgában megújíttya mostan is és megerősíti a Szent Visitatio az 1774-béli visitationak determinatioját, hogy vagy magok a haeresek a nemes ekklézsiát securizálják és annak interessét esztendőnként praestálják, vagy pedig adják fel a pénzt, hogy elocáltassék, minthogy pedig már circiter négy esztendei interessel restálnak, annak is felszedésére találjon [226.] a méltóságos curator úr módot, ne károsíttassék meg az ekklézsia, ha pedig az 1774-béli visitatioban jelentett recognitiojok ellen kétségben hoznák a haeresek a néhai Szász János uram testamentumát, találjon módot a nemes ekklézsia, hogy inquisitione mediante a testamentum megbizonyíttassék.

3-tio. A méltóságos curator Nalátzi Gábor úr tavalyi summaria demonstratiojában egy kevés homály lévén, most annak eloszlatására bővebb declaratiot tévén, illyeténképpen adja fel, hogy

	hfr.	dr.
A Nagy Mihály uramnál lévő 100 forint interessében inde ab anno 1774 inclusive eddig percipiált in summa	32	–
Melyből erogált zsendelyre	8	–
Mészre	2	–
Mesterembernek előre	5	–
Csatorna stb. csinálásért	1	34
4000 zsendelyszegre	2	–
6 oka vasra	1	–
Summa	19	34
Quibus subtractis, marad a méltóságos úr kezénél	12	68

4-to. Benn lévén a nemes ekklézsia archivumába néhai Pap János uramnak egy 122 forintokról szólló contractussa, azon pénzt vette volt magára néhai boldog emlékezetű méltóságos Nalátzi Dániel úr, és azután elmaradott kegyes özvegye, méltóságos Szilvási Susánna asszony más contractussal felváltotta, amint az 1776-béli visitatio indigitálja, s akkor az ekklézsia archivumába méltóságos curator Nalátzi Gábor úr keze alá bé is tétettetett. Mostan azért a méltóságos asszony kívánságára végezi a Szent Visitatio, hogy az elébbeni contractus adattassék ki.

5-to. Az 1776-béli visitationak indigitatioja szerint Hunyadról felvétetett 20 forint capitalis, amint akkor a méltóságos curator Nalátzi Gábor úr keze alá ment, úgy mostan is ottan vagyon, és a nemes ekklézsiának foenerál. Jó lessz ha méltóztatik a méltóságos úr az ekklézsiát securizálni.

6-to. Stante visitatione jelenté tiszteletes Jantsó Móses loci minister őkegyelme, hogy a brázovai titulatus possessoratus magát arra ajánlotta, hogy ezután mind a papi fizetésnek dolgában, mind a parochialis épületek körül eső romlások reparatiojokban a proportione concurrál, a várhellyi possessoratus pedig a Szent Visitatio előtt obligálja magát ugyan azonokra, melyet a Szent Visitatio is örömmel fogadván, hogy abban állhatatosok légyenek, kívánnya.

7-mo. A pius fundusok dolgában in genere recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, ha hol periculumban forognak, légyen attentioval, valami módon idővel az ekklézsia kárt ne valljon.

8-vo. Minthogy a temetési harangoztatást megkívánnyák mind az extraneusok, mind az ekklézsiában az ollyanok, kik a harangokra semmit sem conferáltanak, igen hellyesnek ítéli a Szent Visitatio, hogy ad normam [227.] aliarum ecclesiarum itt is a harangozásból az ollyaténoktól valami forduljon az ekklézsiának, minthogy a harangok körül is sokszor esik költség. Végezi azért a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával megegyezőleg, hogy az ollyanok fizessenek minden napi harangozásért egy-egy márjást, melynek dualitassa légyen az ekklézsiáję, tertialitassa pedig a harangozóé, ha pedig idegenek kívánnak harangoztatni, azok a proportione facultatis többet fizessenek.

9-no. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly supererogatum volt	3	97
Azután erogált juxta demonstrationem	7	12
Summa	11	9
Gyűlt pedig publicatioból in summa	5	47
És így vagyon most is supererogatum	5	62

1779

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Pestyéniensi anno 1779. die 27[a] Februarii per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium reverendum dominum Josephum Bartók] visitatores, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili ac magnifico Gabriele Nalátzi, spectabili ac magnifico Johanne Zeyk, spectabilibus dominis dominis Georgio Nagy, Georgio Pap, e filia Várhely Ladislao et Sigismundo Brázovai, Gabriele et Johanne Tornya, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Moyse Jantsó.[51]

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia a tiszteletes loci ministernek kötelessége folytatásáról, önként vallást tőn papi hivatallyában maga jó módjával való szorgalmatosságáról, ezt resentiálván, hogy egyéb maga cselekedeteiben, mint embernek, megesik, sőt esett eddig is a botránkozás, de a keresztyéni szoros kötelességét szívesen maga előtt hordozván nevezetesen a botránkoztatással illetődött fél, azokat condonálják bonis modis et conditionibus oly feltétellel, hogy a következendő időkben és napokban magát és cselekedeteit úgy moderálja, hogy nem botránkoztató, hanem a keresztyénségre serkentő eleven példa légyen, melyre mi módon kötelezte légyen magát, e következendő reversum megmutattya:

Panaszul jöve a Szent Visitatio eleibe tiszteletes loci minister Jantsó Móses atyánkfiának őkegyelmének a részegítő italban való mértékletlensége és azzal együtt járó s abból következni szokott néma-néma erőtlenségei, mellyekkel nagyon megbántotta a méltóságos ekklézsia főbb curatorának, Nalátzi Gábor úrnak úri személyét és egész házát, megbántott és megbotránkoztatott másokat is az ekklézsiában. Maga házában is emiatt nincsen csendesség és nyugodalom, hanem szüntelen való háborúság és asmódeusi visszálkodás, sőt egész társaságunkra káromló mocsok és gyalázat. A Szent Visitatio sok kérésére a megbántódott úri ház ugyan megengesztelődött s házának háborúi is most egyszer valamennyire csendesítettek és abbéli fogyatkozásai [269.] őkegyelmének megengedtettek s elfedeztettek. De mivel minden rossznak kútfeje az őkegyelme részegségbéli excessussa, atyai dorgálásai után imponálja a Szent Visitatio őkegyelmének, hogy midőn magát ez italban különben mérsékleni nem tudja, s reménység is nincsen hozzá, manu stipulata mondjon le

[51] HuZaL-Jkv. I/3. 268–270.

tellyességgel minden részegítő italról, avagy csak esztendeig, míg magát józan és feddhetetlen életre szoktattya s elébbeni hibáit expiálja. Melyre őkegyelme magát kézbéadással és erős lekötelezéssel reversálá ollyan hozzátétel mellett, hogyha elébbeni vétkes útára visszatérne és régibb hibái is mind felfedeztetnének és a törvényben ellene lehetnének, és őkegyelmét terhelnék, és azok szerint érdemlett jutalmát bizonyoson elvenné. Most ugyan kedvezett a Szent Visitatio őkegyelmének annyiban, hogy amely enormitasokat őkegyelme illyen állapottyában commitált, fel nem fedezte és név szerint ki nem tette bizonyos consideratiokra nézve, de ha régi természetére relábálna, inquisitione mediante világosságra hozattatnának és fejére fordulnának, hogy maga veszedelmét nem másnak, hanem magának imputálná, midőn maga példáján és kárán tanulni nem tud és nem is akar.

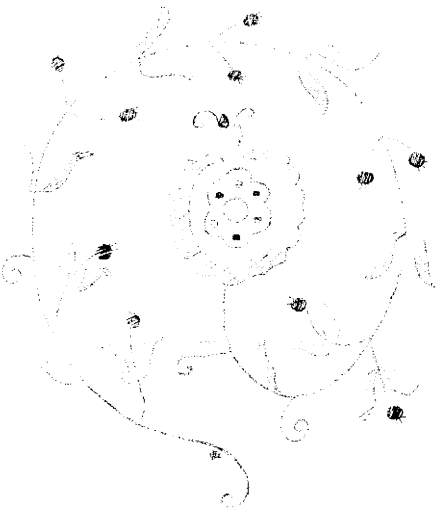

Úrasztali kendő motívuma – Debreczeni László rajza

2-do. A tavalyi Szent Visitatioban a tekintetes és méltóságos possessor urak ajánlották vala magokat a parochialis ház körül ruinaban lévő kertek felállítására, de úgy tapasztaltatik, mostanáig is effectumba nem vétetett egésszen, azért újonnan is recommendálja a Szent Visitatio a már egyszer megesett repartitio szerint ki-ki a maga részit igyekezze intra bis quindenam tökéletességre vinni és felállítani. Mely ha valamellyiknek frigiditassa [által] megakadályoztatnék, a tiszteletes loci minister secundum canonem ecclesiasticum ab officio suspendáltatik és a tergiversans törvényesen megbüntettetik praemissa admonitione elsőben 25 dr., azután consequenter mindaddig, míg eleget teszen a maga keresztyéni kötelességének.

3-tio. Néhai titulatus Szász János uram ex pia consideratione legált volt ezen n[agy]pestyéni reformata nemes ekklézsiának 100 mfr., melynek effectumba való vétettetése sokszor atyaiképpen recommendáltatott a nemes ekklézsia elöljáróinak. Már most látván, hogy híjában fáradozott a Szent Visitatio jóra való igyekezetében, végezetre megkívánnya a Szent Visitatio mostan, hogy egyszer finalis végezés légyen ebben ad proxime adfuturi Partialis Synodi terminum, mely ha nem lenne a legans successorai jóságokból, eo in casu a méltóságos domesticus főcurator úrnak recommendáltatik a successoroknak meghívattatása ad praefixum terminum.

4-to. Anno 1776 VajdaHunyadról béjött 20 mfr. capitalis, AlPestesről [270.] ezúton, amint megtetszik a méltóságos úr subscriptioja alatt költ recepisseből, 25 mfr. a méltóságos Nalátzi Gábor úrnál letétetve lévén, jó lesz azokról egy contractust emanáltatni pro majori securitate.

5-to.

	hfr.	dr.
A méltóságos főcurator úrnál bennmaradott volt tavalyi demonstratio szerint	12	68
Melyhez ebben az esztendőben accedált	6	–
Summa	18	68
Ebből erogálódott	1	36
Ergo marad a méltóságos úrnál	17	32

6-to. Adott fel a tiszteletes loci minister perselypénzt:

	hfr.	dr.
Perceptumban	11	74
Tavaly supererogált volt	5	62
Mellyet subtrahálván, marad	6	12

1782

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Pestyéniensi die 11[a] Februarii [1782.] in domo curiali nobilitari magnifici Gabrielis Nalátzi tanquam curatoris ecclesiae, praesentibus ipso praetitulato curatore magnifico, item Johanne Zeyk, Balthasaro et Andrea Nalátzi, nec non reverendo loci ordinario ministro Samuele Pünkösti.[52]

Ubi:

1-mo. A tiszteletes loci minister, mint recenter introducáltatott újj atyafi, a nemes ekklézsia által, úgy a nemes ekklézsia is a loci minister által minden részben commendáltatik.

2-do. Insinuálja a tiszteletes loci minister, hogy még eddig formalis conventio nem adattatván kezében, nem tudja, honnan mit várjon papi fizetésében, s arra nézve kívánná figáltatni a maga conventioját, mellyet véghez is vitt a nemes ekklézsia, stante visitatione authentici kiadván, és hogy az az ekklézsia protocollumába inferáltassék, végeztetett.

3-tio. Megállíttatván eszerint a tiszteletes loci ministernek domatim járandó fizetése, azon kívül interesre elocált pénz assignáltatik hfr. 992 dr. 92, mellynek esztendőnként való foenussát vehesse papi fizetésének pótlására, s lévén földekben is investiálva hfr. 63, dr. 31, ezen földek is conventiojában adsignáltatnak. Az ekklézsia mindennapi szükségeire pedig vagyon elocálva Pestyénben és Okloson in summa hfr. 170. Melly szerint már az ekklézsiának elocált pénzbéli fundussa vagyon in summa hfr. 1227,23.

4-to. Méltó consideratiora vette a Szent Visitatio a nemes eklézsiával együtt a n[agy]klopotivai tiszteletes loci ministernek, Borosnyai Lukáts Mihály őkegyelmének ezen pestyéni eklézsiában a vacans esztendőnek lefollyása alatt tett bizonyos szolgálattyát, és hogy azért illendő reflexioval légyen a nemes ekklézsia, hellyesnek ítéltetett. Mellyre való nézt végeztetett is, hogy a vacans esztendőre competáló papi fizetés, mely domatim szokott járni, a méltóságos curator úr által incassáltassék, és három egyenlő részekre osztván, harmadrész adattassék említett Borosnyai L[ukáts] Mihály őkegyelmének, két rész pedig fordíttassék a parochia körül hátra lévő építésekre.

5-to. Ugyanazon vacans esztendőre competáló interesből az elocált capitalis után csak 120 forint capitalisnak interesse jövén be titulatus Tornya János uramtól, melly az újj pap lehozatására fordíttatott egészlen. Ami még azon esztendőre competáló interes restantiaban vagyon, annak incassatioja ollyan dispositioval recommendáltatik a méltóságos curator uramnak, hogy felszedvén, a capitalis summának növekedésére haladék nélkül elocáltassék, mellyről a következendő visitatio alkalmatosságával demonstratio tétettessék, hová, mennyi és micsoda foenusra elocáltatott.

[52] HuZaL-Jkv. I/4. 10–11.

6-to. Demonstratio curatoris magnifici Gabrielis Nalátzi:

	hfr.	dr.
[11.] Tavaly maradott volt kezénél készpénz	29	32
Erogált ebből bizonyos szükségekre	21	63
Mellyet substrahálván, marad most készpénz	7	69

7-mo.

	hfr.	dr.
Perselypénz jött a tiszteletes loci minister kezében háromszori publicatioból	5	56
Mellyből erogált bizonyos ekklézsiai szükségekre	1	6
És így marad ad sequentem demonstrationem	4	50

8-vo. Az Úr asztalához tartozó szent eszközei ezen nemes ekklézsiának ím ezek:

1. Három nagy abroszok, egyik rojtos, a másik zöld, sellymes és aranyos virágokkal a közepin és szélin, a harmadik gyolcs, recés közepű.
2. Egy takaró asztalkeszkenő illyen betűkkel: N. P. R. E.
3. Egy zöld rece fátyol keszkenő arany szkófiummal.
4. Más gyolcs keszkenő, a négy szegeletin szkófium virágokkal illyen írással: N. Nalátzi Dániel adta N. Pestyéni R. Ekklésiának.
5. Négy patyolat rece fátyol keszkenők, arany és rész szerint ezüst szkófiummal varrattak.
6. Egy óntángyér.
7. Egy ezüst aranyas virágos tángyér.
8. Más sima ezüst kissebb tángyér.
9. Egy törökországi bokáj.
10. Egy fedeles pléh kanna.
11. Egy keresztelő ónkanna.

1783

Eodem anno [1783.] die 29na Martii per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, reverendum dominum Josephum Bartók de Málnás substitutum notarium, spectabilem item dominum Nicolaum Puj de eadem adjunctum seculare brachium] continuata visitatione canonica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus ac magnificis dominis dominis Gabriele Nalátzi, Johanne Zeyk, spectabili ac nobili Sigismundo Brázovai, Michaele Nagy et Petro Balia de Matzesd, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Samuele Pünkösti, in domo praetitulati spectabilis et magnifici domini Johannis Zeyk considentibus.[53]

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai a tiszteletes loci ministernek hivataláról, erkölcséről és minden maga viseléséről. Commendáltatik quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expresse. Úgyszintén a tiszteletes atyafi is commendálja maga hallgatóit mind kegyes magok viseletekről, mind papi competentiajának administratiojáról.

2-do. Előfordult mindazonáltal a papi fizetésről való kérdezkedés alkalmatosságával két szántóföldnek dolga, mellyek egy inquisitoriaban és egy testimonialisban úgy subinferáltatnak, mint amellyek ezen n[agy]pestyéni nemes ekklézsiájé volnának, aminthogy ezelőtt volt parochus Jantsó Móses atyánkfia relatioja szerint, akiknek most kezeknél vagyon, ökegyelmének, mint parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is róllok. De

[53] HuZaL-Jkv. I/4. 62–65.

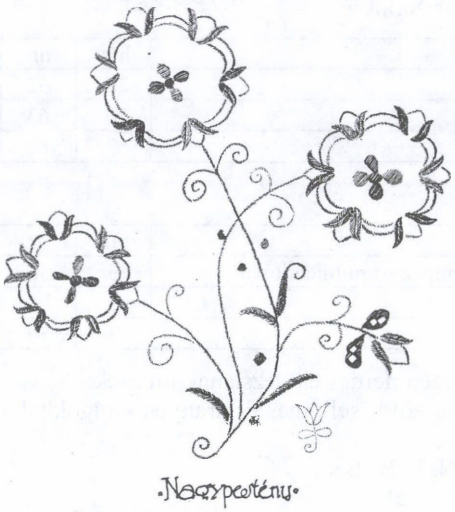

Úrasztali kendő virágmotívuma – Debreczeni László rajza

mármost egynéhány esztendőktől fogva nemcsak nem administrálnak semmit, hanem effelett, mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose. Minthogy azért notabilis kára vagyon ebben ezen nemes ekklézsiának, végezi a visitatio, hogy a méltóságos curatoratus az ide tartozó instrumentumokat rendben szedvén, hová hamarébb küldje el a méltóságos inspector curator urakhoz, hogy a maga úttyán a nemes Continua Táblára promoveálhassák.

3-tio. Hasonló kára forog a nemes ekklézsiának egy szénarétben, mellyet ezelőtt egynéhány esztendőkkel titulatus Noptsa Elek úr jobbágya elfoglalt. Eziránt is hasonlóképpen végez a visitatio.

4-to. Insinuálja a tiszteletes loci minister azt is, hogy a néhai méltóságos Nalátzi János úr testamentomában akadott öt szántóföldekre, mellyeket a testans ezen [63.] ekklézsiának testált, és titulatus Brázovai uraméknak jussok lévén hozzájok, az ekklézsia kibocsátotta olly formán, hogy a zálogos summának, úgymint 15 forintnak interessét pap számára esztendőnként praestálják, de mindeddig semmit sem vett kezéhez papi fizetésének csonkulásával. Ezen insinuatio alkalmatosságával jelenté titulatus Brázovai Sigmond uram, hogy nem öt, hanem 10 szántóföldek voltanak azok, mellyek közzül ötöt kezekhez vettek, öte pedig az ekklézsiánál maradott. Melly praetendált 5 földeknek nyomát, minthogy nem találja sohult az ekklézsia, végezi a visitatio, hogy titulatus Brázovai uraimék bizonyítsák és mutassák meg, mellyek légyenek azon ekklézsiánál maradott 5 földek. Mellyet nem cselekedhetvén, az eddig való restans interest fizessék bé, továbbra pedig vagy a zálogos summát letegyék, vagy pedig esztendőnként való interssét praestálják.

5-to. Sajnálva érti a visitatio, hogy a néhai Szász János uram testamentomának dolgában semmit még eddig a nemes ekklézsia nem mozdított, holott régtől fogva minden visitatiok alkalmatosságával erről különös admonitiok és improtocollatiok tétettek. Azért minden továbbra való halogatás nélkül általadja a méltóságos inspector curatoratusnak megszóllíttatása végett.

6-to. Még in anno 1781 celebrált visitatio alkalmatosságával emlékezet esvén ezen nemes ekklézsia igen kisded temploma megbővíttetésének a hallgatók szaporodásokra nézve felette igen szükséges voltáról, most ezen visitatio alkalmatosságával aziránt eltökéllett szent szándéka megállíttatott, hogy leggelsőben is az arra megkívántató fundusról consultálódván, a mesteremberekkel ezelőtt tartott beszéd szerint úgy találtatott, hogy legalábbis 300 német forint kívántatik reája. Melly summa pénzből veve magára a visitatio előtt a méltóságos négy udvarház

Debreczeni László rajza

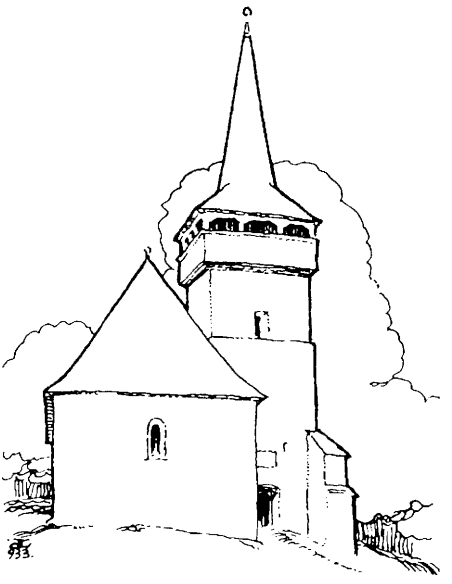

A-NAGYPESTENYI-REF-TEMPLOM

Debreczeni László rajza

200 német forintokat, száz n[émet] forint pedig hagyattatott a méltóságos udvarokon kívül mind itt hellyben, mind a brázovai, várhellyi és osztrói filialis ekklézsiákban lévő hallgatóknak és possessoroknak olly formán, hogy azon 100 n[émet] forint a proportione facultat[um] azokra repartiáltassék. Hogy pedig ezen munka boldogabb előmenetellel follyhasson, szükségesnek ítélte a visitatio a nemes ekklézsiával együtt ezen építésre praeficiálni titulatus Brázovai Sigmond uramot és Nagy Mihály uramot, kik is a méltóságos Zeyk János úr főinspectioja alatt mindenekben adsistáljanak. Minthogy pedig a felséges Királyi Gubernium engedelme nélkül ezen munkához fogni nem lehet, tehát minekutánna e már kirendelt oculatio végben mégyen, azt a felséges Királyi Guberniumnak maga úttyán béjelentetni az engedelem megnyerésének reménysége alatt hová hamarébb igyekezzenek.

7-mo. Galatzi fungens tiszteletes atyafi, ezelőtt való esztendőkben volt n[agy]pestyéni parochus, Jantsó Móses őkegyelme a felyebbvaló visitatiokban insinuálván néműnémű restantiajit, mellyek ezen ekklézsiában tett szolgálattyának jutalmában bennmaradtanak. Minekutánna az 1781-dik esztendőbeli visitatio munkálkodta volna azokat a restantiariusokkal recognoscáltatni, most újjabb szemre vévén, tőn irántok illyen determinatiokat:

1-o. Amelly 100 mfr. per errorem ingrediáltatott papi conventiojában, lévén azon pénz a legansnak intentioja szerint nem pap számára, hanem ekklézsia szükségeire foeneráló, azon pénz iránt observállya a visitatio azt, hogy amelly conventiot exhibeál a tiszteletes atyafi, annak egész authentiaja nincsen, s consequenter annak interesséhez is a tiszteletes atyafinak egész praetensioja nem lehet. Minthogy mindazonáltal ha hibáson esett is, ugyancsak úgy reputáltatván, mint conventiojához tartozó, arra nézve, hogy abból következett kára, hogy a hibának észrevétele után a visitatio által őkegyelmétől elfogattatott [64.] és a legans intentioja szerint való célra fordíttatott, aliqua ex parte bonificáltassék, hellyesnek ítéli a visitatio, rendelvén erre a nemes ekklézsiának megegyezőleg a vacans esztendőre competáló és domatim járó fizetésnek tertialitasát.

2-o. Ami a domatim járó fizetésbéli feladott restantiakat nézi, azok iránt végezi a visitatio, hogy amint in anno 1781 recognoscáltattak, fizettessenek bé, úgymint:

	hfr.	dr.
Léhészk Miklós uram posteritassi	2	58
Nagy György uram	9	5
Titulatus Tornya Dániel uram	1	85
Tornya János uram két szekér fáért	–	48
Tornya Gábor uram két szekér fáért	–	48
Kozollyai Benjáminné asszony	2	–

Méltóságos Nalátzi András úrral pedig, amint ezelőtt való visitatioban magát az úr ajánlotta, complanáljon.

3-o. A néhai Szász János uram testamentoma szerint a 100 mfr. után competáló és feladott 30 mfr. restans interes iránt végezi a visitatio, hogy mivel az mindeddig is controversiaban forog, mikor finaliter decidáltatik, lehessen recursussa a praetendens tiszteletes atyafinak maga restantiajának kívánására a nemes ekklézsiához. Mindezeknek effectuatiojokat vicebrachium őkegyelmének recommendálván a visitatio, a praetendens tiszteletes atyafira nézve adjiciálja, hogy ha mi kevés defectussa elmaradott fizetésében esett, azt magának imputálván, hogy a maga restantiajit annak idejében nem urgeálta, s nem exequáltatta, ezekkel, mellyeket a visitatio világosságra hozhatott, elégedjék meg.

8-vo. Demonstratio magnifici domini Gabrielis Nalátzi curatoris:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél készpénz	7	69
Erogált bizonyos szükségekre	8	82
És így supererogált	1	13

9-no. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	4	50
Gyűlt ezután publicatioból	9	24
Summa	13	74
Erogálódott parochia körül	5	32
És így marad a perselyben	8	42

10-mo. Instálván nagypestyéni Nagy alias Fiát Mihály őkegyelme, hogy az őkegyelménél lévő 100 mfr. interesse, mellyet eddig decem pro cento in natura fizetni kötelezteteti, reducáltatnék 6 pro cento legalis interesre. Bizonyos consideratiokra nézve adjustálja a visitatio a nemes ekklézsiával együtt ezen kérését is, minthogy az eddig fizetett interesről exhibeált quietantiai azt mutattyák, hogy amennyit inde a levationis tempore fizetett, azok a legalis interest sex pro cento aequálják, az eddig való interesről quietálja, és kötelesnek hagyván továbbra a legalis interesnek praestatiojára. Melly végre szükség lészen a maga contractussát megújjíttatni.

11-mo. Lévén a méltóságos domesticus curator Nalátzi Gábor úrnak Roska János és Pál nevezetű n[agy]pestyéni nemes embereknél 11 vfr. álló capitalis summácskája, mellyről tett volt magában illyen rendelést, hogy annak interessét kegyességének bizonyítására a tiszteletes loci minister hasznára fordítaná. Önként insinuálá most a méltóságos úr, hogy improtocolláltassék a visitatio rendiben.

12-o. A méltóságos Nalátzi András úrnál lévő 21 mfr., mely interesből [65.] gyűlt, és még tavaly kellett volna elocáltatni, hogy interesezzen a tiszteletes loci minister számára, hová hamarébb vétessék fel és elocáltassék. Úgy az 1780-dik vacans esztendőre még bennlévő interes is, mellynek alkalmatosságával végezi a visitatio, per modum constitutionis ex hoc observandae, hogy amely capitalis azután a curator által felvétetik, intra bis quindenam újra elocáltassék, ha pedig azon túl magánál tartani tetszik, az ekklézsiát securizálja és az interest praestálja.

1790

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Pestényben Böjtmás havának 3-k napján 1790-k esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram [131.] igazgatása alatt, tractus hites notariussa Kolosvári Sigmond, harmadik segéd tiszteletes Várhegyi Mihálly által, loci minister tiszteletes Balog Józseff atyánkfia jelenlétében. Jelen lévén a nemes ekklézsia tagjai közül domesticus curator méltóságos Nalátzi András úr, méltóságos Nalátzi Boldisár úrfi, Pap György, Sipos Sámuel és Nagy György urak.[54]

Holott e következendő dolgok tractáltattnak:

1-o. Megkérdettvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia ministerialis functioja iránt etc. De meliori commendáltatik.

2-o. Nemkülömben tiszteletes loci minister atyánkfia a tekintetes nemes ekklézsia tagjait in genere in puncto ecclesiasticae disciplinae de meliori commendállya, hanem insinuállya közönségesen a parochia körül való látható ruinakot, nevezetesen a templom fedelének szükséges megújíttatását, amellyre önként méltóztatott conferálni ex proprio fundust méltóságos Nalátzi Boldisár úrfi a zsendelly megvételére, csak annak elhozattatására a nemes ekklézsiának légyen gondja.

Mellyre nézve végeztetik: Méltóságos domesticus curator curatoralis assistentiaját nem fogja sajnállani abban, hogy e gremio ecclesiae ahhoz értőbb becsületes tagját az ekklézsiának a zsendelly megvételére obligállya és a zsendelyt meghozassa, a ruinakot mindenekbe számba végye, et secundum repartitionem et obtingentiam individuorum megépíttettni nem sajnállyák, mellyet a Szent Visitatio különösön is commendál a méltóságos úrnak. [132.]

3-tio. Minthogy néhai substitutus curator Nagy Mihálly uram Istennek súllyos ítélete által a curatoralis functiora éppen alkalmatlanná tétettetett, őkegyelme hellyébe választatott és ipso sacramento curatoralis hivatallyába béállíttatott Nagy György uram őkegyelme.

4-to. Az elébbeni demonstratiokor maradott a méltóságos domesticus curator úrnál ad sequentem demonstrationem hfr. 4 dr. 43. Ebből elköltött hfr. 2 dr. 40, quibus substractis marad ismét a méltóságos úrnál ad sequentem demonstrationem hfr. 2 dr. 3 kívül pro fundo maradott idősb curator Nagy Mihálly uramnál pro quinque annis, ad annum usque 1790 inclusive hfr. 30.

5-o. Persellypénz maradott tiszteletes loci minister atyánkfiánál hfr. 3 dr. 36.

1791

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon a tekintetes nemes nagypesténvi megyében Böjtmás havának 4-dik napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, jelenlétében tiszteletes loci minister atyánkfia Balog Józef uramnak, jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül vicecurator Nagy György, Nagy János, méltóságos Nalátzi András úr gondviselője, losádi Fekete Elek, és egyházfi Szabó László uraimék.[55]

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia loci minister atyánkfia papi functioja, erkölcse, élete, háza etc. iránt. In omnibus punctis de meliori commendáltatik.

Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, jóról emlegeti hallgatóit. Hanem vicecurator Nagy György uram panaszul adja fel, hogy ezen nemes me-

[54] HuZaL-Jkv. I/4. 130–132.
[55] Uo. I/4. 180–182.

Úrasztali ezüsttányér –1757

gyének némely tagjai [181.] sok unszolással és utána való járással is igen restesek az egyházi szolg[a] bérének bé fizetésében, jóllehet az egyházi szolgának bizonyos [con]ventioja légyen, amely fundáltatott ezen nemes megyének minden [ren]den lévő tagjainak közönséges megegyezéseken.

Melynél fog[va] az Egyházi Törvényes Látogatás végezi: A panasz méltó, de az eligazítása könnyű, mert ha az egyházi [atya]fi conventioja nyilvánságoson mutatja, ki-ki mivel tartozi[k, a] hallgatók közül is ki-ki maga bírája annak, hogy annak min[den] esztendőnként való béfizetésére magát kötölözte, tehát csa[k az va]gyon hátra, hogy méltóságos domesticus főcurator úr egyszer a nemes megye [tagja]inak jelenlétekben méltóztassék mindenféle papi jövedelemnek [bi]zonyos időt határozni. Vicecurator uram kötelessége pedig e tekintetben e lészen, hogy azon időben egyszer jó előre mindeneknek hírt tégyen, azokat napoztatván, hogy bizonyos idő lefolyása alatt azt, amivel tartozik, az egyházi atyafinak házához szolgáltassa s protestáljon. Hogyha nem cselekeszi, keményebb eszköz által fogja maga kötelességét cselekedni, s ekkor osztán az illyen restes engedetlenek jelentessenek bé a méltóságos főcurator úrnál, aki az ilyenek[et] a szolgabírónak fine brachii secularis általadni méltóztatik.

2-do. Tavalyi jedzésünkből megtetszik, mennyire ment légyen a titulatus domesticus curatoratus a ruinak reparatioja dolgában, azért dicséri az Egyházi Törvényes Látogatás a méltóságos főcurator úr és vicecurator uramat, nyilvánságos lévén industriajok a parochia körül, ajánlja pedig a templomi fogyatkozásának is hová hamarább lehető kipótlását kegyes szorgalmatosságokba.

3-tio. Kötelességek szerint egyezőleg jelentik az egyházi atyafi és vicecurator uraimék, hogy hajdon, még néhai Jantsó Móses uram idejében ezen nemes megyének hét darab szántóföldei a középső fordulóban Bárk nevezetű helyben, melyek in contiguo vagynak titulatus Brázovai uraiméknak, kiknek (ut exponitur) eleik jure testamentario hagyták vala ezen nemes megye, vagyis inkább annak papjának számára, kezekben általbocsáttattak oly véggel, hogy magok mint legitimus succesorok, addig amíg az 63 mfr. álló impignoratitia summát deponálják, penes legale [182.] interusurium bírhassák. De már most tetemes kárával vészi észre a nemes megye és az egyházi szolga, hogy se föld (melynek sokkal több hasznát lehetne venni az interesnél), se a testamentaria summa, se pedig az interesnek még csak emlékezete sincsen. Ez igen tetemes és szembetűnhető törvéntelenség s abalienatio lévén, méltóztassék a méltóságos domesticus curator úr az írt atyafiak ellen törvény útján

Úrasztali ezüsttányér –1737

procedálni, a nemes megyének helytelenül elidegenedett javát birtokába visszaszerkesztetni, ha kívántatnék nagyobb erő a méltóságos inspector curatoratusnak is tartozó adsistentiáját kikérvén. Ide kell érteni azokat az elidegeníttetett, de bizonyoson ezen nemes megyéhez tartozott szántóföldeket is, amelyek vagynak az alsó fordulóban Szupt Obrese nevezetű helységben, melyet bitongolva használnak Mákra nevezetű határőrző oláh katonák. A felső fordulóban, amint nevezik, a Magurán felyül lévő szántóföldet, egy szekér szénára való helyet, amelyeket most actu (úgy adatik elé, hogy az erőszak útyán) az említett Brázovai atyafiak használnak.

4-to. Mutatja a tavalyi jedzésünk, hogy a méltóságos domesticus curator nalátzi Nalátzi András úr kezébe jövendő számadás végett maradott vala 2 hfr. dr. 3, és amint a méltóságos asszony is emlékezik rólla és jelenlévő Fiát Nagy János uram is referállya, hajdoni vicecurator Nagy Mihály uram kezéből jött volt méltóságos úr kezébe hfr. 30. Amely egybeadatván a felyebbvaló summával, marad a méltóságos úr kezénél pro futura demonstratione hfr. 32 dr. 3.

5-to. A tavalyi látogatás alkalmatosságával

	hfr.	dr.
Maradott volt egyházi atyánkfiánál	3	36
Ehhez járult diversis vicibus	4	21
Summa	7	57
Hiteles helyre költ	1	56
Melyet kivévén a perceptumból, marad az atyafi kezénél	6	1

6-to. Panaszképpen jelentetik, hogy méltóságos Kendeffi Pál úrnál levő 50 mfr.-ra régtől fogva törvényes interes bé nem jőne. Méltóztassék azért a méltóságos domesticus curator úr jelentő írása által az írt urat kötelességéről meginteni, ne károsodjék a nemes megye, annyival is inkább, hogy annak minden naponként szüksége vagyon a költségre.

1792

Papi Törvényes Látogatás vagyon Pesténben Böjtmás havának 18-kán 1792-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által, jelen lévén a tekintetes nemes ekklézsia tagjai közül méltóságos domesticus curator Nalátzi András úr, méltóságos Nalátzi Boldisár úrfi, méltóságos Zejk Sámuel úrfi, titulatus Brázovai László, Tornya Gábor, János, Elek és Jósef urak, vicecurator Nagy György, ifjabb Nagy György és loci minister atyánkfia tiszteletes Balag Jósef uram.[56]

Holott [213.] 1-mo. A Papi Törvényes Látogatás tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia a tiszteletes loci minister atyánkfia papi functiojáról, erkölcséről, magaviseletéről stb. In omnibus punctis de meliori commendáltatik.

Ellenben megkérdetvén tiszteletes loci minister atyánkfia is a maga megyebéli hallgatói iránt, halyák-é szavát s függenek-é attól, mint lelkipásztornak szavától, a szent sacramentummal élnek-é, fáratságának jutalmát maga idejében beadják-e stb. Közönségesen szólván mindenekben jóról említi a maga hallgatóit.

2-do. Ab officio curatorali jelenti a méltóságos domesticus curator nalátzi Nalátzi András úr némely concernens megyebéli hallgatóknak morositasokat in puncto administrationis competentiae ministerialis. Melyre nézve insistál a törvényes látogatás egynéhány rendbéli

[56] HuZaL-Jkv. I/4. 212–213.

improtocollationak, kérvén a méltóságos domesticus curator urat, találja módját (ha lehetséges) per placida az egyházi atyafinak élelmére rendeltetett kepét mindenkor és a maga idejében felhajtani. In casu vero renitentiae a morosusok ellen etiam brachio sic dicto procedálni.

3-tio.

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiokor maradott vala a méltóságos domesticus curator úr kezénél pro fundo	32	3
Ebből költ hiteles helyre	18	2
Melyet kivonván a perceptumból, marad ad sequentem demonstrationem a méltóságos domesticus curator úrnál	14	1
Perselypénz jött volt által ad demonstrandum	6	1
Ehhez járult még	5	26
Summa	11	27
Ebből költ hiteles helyre	4	67
Melyet kivonván a perceptumból, marad ad sequentem demonstrationem	6	60

1793

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Pestényben Böjtmás havának 1-sö napján 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus notariussa Kolosvári Sigmond és harmadik segéd atyánkfia tiszteletes Várhegyi Mihály uram által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül méltóságos domesticus curator Nalátzi András úr, titulatus vicecurator Nagy György uram, tekintetes Brázovai László, Nagy János, Tornya Jósef urak, loci minister atyánkfia, tiszteletes Balog Jósef uram és az egyházfi.[57]

1-mo. Egyházi törvényünk tartása szerint megkérdetvén a nemes ekklézsia loci minister atyánkfiának papi functioja, élete, erkölcse és háza iránt. Minden pontokra nézve jóról említék.

Ellenben megkérdetvén loci minister atyánkfia is a maga hallgatói iránt, közönségesen de meliori commendálja, hanem difficultasul adja fel, hogy némely fundusan szaparodván az hallgatói, azzal nemhogy szaporodnék papi bére is, sőt a megszaporadtak egymásra vetvén, a rendes fizetése sem jő bé. Melyre az Egyházi Törvényes Látogatás csak azt felelheti, hogy a tekintetes nemes ekklézsia tudja jobban a régi jó usust, azért mikor számasabban egybegyűlnek, határozzák meg, ki mivel tartozzék, hogy az egyházi atyafi is tudja, kitől mit várjon és kérjen.

2-do.

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt méltóságos domesticus curator úr kezében	14	1
Ehhez járult azután interesből	6	–
In summa	20	1
Költött pedig az a templom fedésére	30	92
Melyből világos, hogy a méltóságos domesticus curator úrnak adós marad a nemes megye	10	91

[57] HuZaL-Jkv. I/4. 252.

	hfr.	dr.
Maradott volt akkor az egyházi atyafi számadása alatt perselypénz	6	60
Ehhez járult	3	37
Summa	9	97
Költött	1	20
Melyet kivévén a perceptumból, maradott keze alatt ad sequentem demonstrationem	8	77

3-tio. A földek iránt való difficultas most is eléfordulván, az Egyházi Törvényes Látogatás insistál az elébbeni improtocollationak s ajánlja a domesticus curator úrnak, hogy tovább ne halassza ezen dolog eligazítását.

1796

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae N[agy]Pestyénensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniorem, nec non Michaelem Sala dictarum ecclesiarum juratum notarium et Samuelem Kolosvári vicedirectorem anno 1796. diebus 6[a], 7[a] Martii celebrata. Aholott is az egyházi rendből jelen volt tiszteletes Balog Jósef atyánkfia, mint a helységnek papja, a polgári rendből méltóságos nalátzi Nalátzi Boldisár úr, úgy méltóságos Nalátzi András domesticus fő és nemes Fiát alias Nagy János vicecurator urak, nemkülönben Nagy György, Sipos Sámuel, Kozollyai Sámuel uraimék. A filiakból: Brázováról Brázovai László és Brázovai János urak, Várhelyről Tornya Elek és Tornya Jósef urak. [58]

Akiknek is jelenlétekben 1-ben megkérdeztetének aziránt, hogy a tiszteletes atyafi szolgálattya, magaviselése stb. ellen micsoda panassza volna ezen nemes eklézsia tagjainak. Szolgálattya és magaviselettye ellen semmi legkissebb panasszok is nincsen.

Hanem a mater eklézsiabeliek azt mondák, hogy nehezen esik az, és bajoson is szenvedik, hogy a tiszteletes atyafi gyakron excurrálni kénteleníttetvén a filiakba nemcsak, hanem ollyan eklézsiába is, aholott vagyon pap, ahonnan az isteni tisztelet későn esik meg néha, néha pedig, különben is gyengélkedő egésségű lévén, és az alá s fel való járásban elfáradván, osztán nincs is isteni tisztelet. Melynek orvosoltatását kívánnya a mater eklézsia és azt a határozást, hogy vasárnapokon legalább 10 órakor eshessék meg a délelőtti cultus.

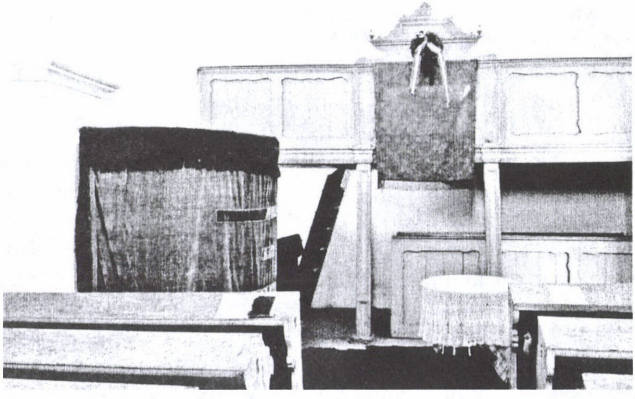

Templombelső

[58] HuZaL-Jkv. I/5. 227–252.

A nagypestényi templom

Mellyet méltó tekintetbe vévén a Szent Visitatio, *végezé*: A filiakat, minthogy különben is kevés személlyekből állanak, a mater eklézsiától elszakasztani éppen nem lehet, hanem továbbra is egy papság alatt kell lenni. Ahonnan a filiakból tartsák az eklézsiabeliek kötelességeknek a mater eklézsiába, nevezetesebben vasárnap és más innepnapokon megjelenni. [228.] De tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak, ha cultussa vagy későn, vagy pedig a gyenge egésség miatt, nem is lenne. Úgyszintén minden sátoros innepek második napján elmennyen communio osztásra a filiakba, azokra nézve, akik valami gyengélkedő egésségek miatt az innep első napján a mater eklézsiába meg nem jelenhettenek, hasonlóképpen a több Úr vacsorája osztása napját követő legelső vasárnap azont cselekedje.

Ami pedig azt illeti, hogy ollyan eklézsiába járt eddigelé tiszteletes uram háznál gyakorlandó cultus végett, aholott pap vagyon, azt hibáson cselekedte a synodalis constitutiok ellen, és ha akármely szín és tekintet alatt még csak egyszer azt cselekedné, a canon szerint való büntetést bizonyoson el nem kerüli.

Továbbá még panaszollya a mater eklézsia azt, hogy az Úr asztalához való szent edénnyei eddigelé a filiakba kihordoztatván, azokba már kár is esett, melyre nézve többé szent eszközeit nem engedi a filiakba kivitettetni.

Melyre *végezteték*: A mater eklézsia ily hirtelen meg nem foszthattya a filialis eklézsiákat azon jóval való éléstől, hogy mai naptól fogva, a szükséghez képest ki ne adja azoknak szent eszközeit, hanem a follyó esztendőbe még adja ki amikor kell jó gondviselés mellett. De ezen az esztendőn túl nem, hanem a filialis eklézsiabeliek ebbe az esztendőbe szerezzenek szent eszközöket magoknak, amellyekkel éllyenek és azokat tartsák helybe magoknál.

2-szor. A méltóságos domesticus főcurator úrtól elékéretteték, hogy adná bé a papi conventiot, amely szerint veszi esztendőnként a tiszteletes atyafi ezen eklézsiából maga fizetését.

Melyre a méltóságos curator úr azt mondá, hogy most új conventiot nem írtak, nem is írnak, hanem amint 1781-be 17[a] Februarii tartatott visitatioban conventiot állítottak meg, most is aszerint fizetnek. Mellyet kíván is szóról szóra improtocolláltatni, eszerint:

[229.] In anno 1781. die 17[a] mensis Februarii visitáltatván, a n[agy]pestyéni reformata nemes eklézsia, minekutána a neo introducendus parochus iránt való szükséges discursus megesett volna, observálta a Szent Visitatio, hogy ad normam aliarum ecclesiarum formalis papi conventio nincsen írásba téve s expediálva. Tetszett azért a tekintetes nemes eklézsiának mostan megállítani, hogy a conventio bizonyos rubricakba foglaltatván adattassék ki, hogy kiki maga oblatumát feljegyezvén, in posterum a tiszteletes loci parochus aszerint várhassa bé maga competenitiaját. Mellyet a Szent Visitatio elkészítvén oly intimatioval ajánl a tekintetes nemes eklézsia kegyességibe, hogy az oblatumnak fejegyzésében arra figyel-

mezzen, hogy az eddig adattatott fizetés ne diminuáltassék, hanem inkább, akitől lehetséges lészen, augeáltassék.

Extradatum e Sancta Visitatione N[agy]Pestyéniensi per Stephanum Intze de Lisznyó Sanctae Sedis seniorem.

	Készpénz		Búza		Bor	Fa	Zab	Törökbúza	Legumina	Sertésre pénz		Bárány
	hfr.	dr.	gelim.	metr.	urn.	curr.	metr.	metr.	oct.	hfr.	dr.	nr.
1. Kendeffi Miklós most fizeti	–	–	6	–	6	8	–	–	16	1	50	1
2. Nalátzi Gáborért most Nalátzi D.	–	–	6	–	6	8	–	–	16	1	50	1
3. Nalátzi Dániel özvegye Szilvási Susánna	–	–	6	–	6	8	–	–	16	1	50	1
4. Nalátzi András s István	–	–	6	–	6	8	–	–	16	1	50	1
5. Pap György	1	20	–	2	–	4	2	1	4	–	–	–
6. Tornya Dániel	1	20	–	2	–	2	2	1	4	–	–	–
7. Tornya Gábor	1	20	–	2	–	2	3	2	4	–	–	–
8. Brázovai László	1	20	–	2	–	2	2	1	4	–	–	–
9. Brázovai Sigmond	1	20	–	2	–	2	3	1	4	–	–	–
10. Tornya János	1	2	–	2	–	2	2	1	4	–	–	–
11. Nagy Mihály	–	60	–	2	–	2	2	1	4	–	–	–
12. Kozollyai S. György	1	36	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Nagy György	–	30	–	2	–	2	2	–	–	–	–	–
14. Szász Jánosné	1	–	–	2	–	1	2	–	3	–	–	–
15. Kozollyai Beniáminné	1	–	–	2	–	2	2	1	4	–	–	–
16. Tornya Józefné	1	–	–	2	–	2	2	1	4	–	–	–
17. Lehészk Mihály	1	20	–	2	–	2	2	1	4	–	–	–

[230.] A fellyebb írt fizetés mellé, amint mind 1781-be ígértetett volt, mind pedig amint most a Szent Visitatio által egésszen kivilágosíttaték és jó rendbe hozaték az eklézsia capitalissa, abból ezer forintnak interesse is esztendőnként papi fizetés.

Vagynak emellett [...][59] darabból álló szántóföldek, és [...][60] darabból álló kaszálló. Mindezek esztendei fizetése a helység papjának.

3-szor. Jó rendbe és lajstromba kíváná szedni a Szent Visitatio ezen eklézsiának mindenféle vagyonnyait, javait és amellyek eddigelé vagy bizonytalanságban vagy heverőben voltanak, bizonyosokká és használhatókká tenni. Tehát így találá:

[59] A szántóföldek száma kimarad.

[60] A kaszálók számát sem jegyezték fel.

1. A szent edények és eszközek:

1. Egy ónba foglalt avadég fedeles, egy kupásnyi cserépkanna, a dereka négy szeges figurákra kicsinálva.

2. Egy csatornás szájjú másfél kupásnyi fedeles ónkanna, a dereka a fenekitől fogva a felső szájáig lineázott forma vékony hornyolással körülvéve, illyen írással: A. N. PESTÉNYI REF. ECCLESIA SZAMARA TSINALTATTA TS. A. SZILVÁSI SUSANNA 1786. a TS. A. ezt tészi: Tseszelitzki Árva.

3. Egy sima, talpas, fertállyosnyi ezüstpohár, belől egésszen, kívül arannyas szája, illyen írással: NALATZI JANOS HÜTÖS TARSAVAL NAGY OSZTROI PAP BORBARAVAL A NAGY PESTÉNYI REFORMATA ECCLESIA SZAMARA ANNO 1731. *a talpán: RENOV. 1786*

4. Egy fertállyosnál valamivel nagyobb tölcséres szájú fedeles, sima keresztelő ónkanna, a fenekin illyen írással: TSESZELITZKI SZILVASI ILONA 1750.

5. Egy ezüsttángyér, négy virág a párkánnyán, a közepibe egy circulusba más virág, a virágok között a párkánnyán illyen írás: A NAGY PESTENYI REFORMATA ECCLESIA TANYERA ANNO 1734. Matt R. VII. V. 2. A MI SZENT NE ADGYÁTOK AZ EBEKNEK. [231.]

6. Egy kissebb ezüst sima tángyér ilyen írással: N. NALATZI SUSANNA EMLEKEZETIRE ADTA CS: SZILVÁSI SUSANNA A PESTENY. R. ECCLA SZÁMÁRA Ao 1757.

7. Egy óntángyér illyen írással: AZ NAG PESTENYI REFARMATA ECCLESIÁÉ ANO DOMINI 1731. Die 28. AP. N. I. P: B.

8. Egy fejér lengyolcs abrosz, a közepin kötés, kétfelől a kötés mellett bolthajtás forma kék sellyem és arany fonallal kivarrott virágok, a bolthajtásba varrott hármas tulipántok esmét kivarrva úgyszintén, kereken a szélin, ugyan kék sellyem és arannyal azon formára kivarrva, illyen írással: ARVA GROFF BETHLENI BETHLEN BORBARA ADTA ISTEN DITSÖSEGERE A NAGY PESTENYI REFORMATA ECCLESIA SZÁMARA ANNO 1749.

9. Egy fejér batiz gyolcs keszkenő, a négy szegeletin arannyal kivarrott tulipántokra gazdagon, a széle arany cánkliban szegve, egyik szélin arannyal kivarrott illyen betűk: N. NALATZI DANIEL ADTA N. PES. R. EKL. a másik szélin ezen betűk: ANO 1744.

10. Egy fejér patyolat keszkenő, a négy szegin arany fonallal gazdagon kivarrva egyik-egyik szegin hét tulipántokra, a széle arany sodrásba szegve, illyen írással: NALATZI JUDIT ADTA A N. PESTÉN REF ECEAK.

11. Egy török sellyem fátyolforma fejér keszkenő, körös-környül, tornyos, veres, kék és sárga virágokkal, úgy a széllyin apró csillagokkal környülvéve.

12. Viseltes fejér sellyem vesszős fátyol keszkenő, a széle fejér pántlikás ezüsttel szőve.

13. Egy viseltes vékony keszkenő, a négy szélin zöld, fejér, karmazsin sellyemmel, úgy ezüsttel kivarrott virágokra, úgy a négy virágok közt más ollyanforma négy kissebb virágok a szegés mellett fejér sellyemmel sodrás formára körülvarrva.

14. Egy batiz fejér gyolcs keszkenő, szakadozott szélű, a négy szélin hármas tulipántokra, arany és ezüst virágokra kivarrva, a virágok között négy kis tulipánt. [232.]

15. Egy zöld sellyem keszkenő, fátyol, aranyvesszős, a széjje arany poszomántos, szakadozva.

16. Egy fejér serített gyolcs keszkenő, zöld sellyemmel és arany fonallal tulipántokra a négy széle kivarrva, úgy a tulipántok között egy kis virág közbe kék sellyemmel varrva.

17. Egy lintzi fejér gyolcs abrosz, a közepin kötéssel.

18. Egy sáhos fejér abrosz, rojtos a két vége, öszvesodorva.

19. A prédikállószéken kék tafota abrosz, magából gárnyérozva.

Úgy az Úr asztalán éppen ollyan.

20. Egy singes kisded láda, rossz a sarka, tarka festékkel, tiszteletes Jantsó Móses uramtól jött által.

2. Capitalissai:

Collatorok:

Amennyire csak lehete, a levelekből és egyéb jegyzésekből végire kívána a járni a Szent Visitatio, hogy kik légyenek és mennyiben ezen eklézsiának collatorai és nagy üggyel-bajjal ennyit nyomoza ki:

	hfr.	dr.
1. Nalátzi János úr conferált	210	–
Esmét ugyan az írt úr	100	–
Esmét az úr	102	–
Esmét a tisztelt úr	120	–
Esmét másszor	100	–
Esmét másszor	80	–
Summa	712	–
Mely hétszáztizenkét ft., mellyik esztendőkben és napon conferált, nem elég világos, hanem conferálta az 1735-dik esztendő előtt, mert ebben az esztendőben meghalálozott.		
2. Osztrói Pap János conferált	100	–
Ez is mikor conferált, nem elég bizonyos, hanem azidőtájban holt meg, mikor Nalátzi János úr, és így azelőtt adta.		
[233.] 3. M[agyar]Lapádi Szász János, aki Brázován lakott és ugyanott holt meg 1774-be conferált	100	–
4. Bukovai János	5	12
Mely pénz mindeddig néhai méltóságos Zejk János úr posteritassinál vagyon.		
Mindöszveséggel hát, az eddigelé kinyomoztatott collationalis in summa megyen	917	12
Most valami eklézsiától elfoglalt és bírt földek hasznának megfordításában titulaltus Brázovai László és János urak, úgy Brázovai Sigmondné asszony nevelték a capitalis summát harmincnyolc mfr.	38	–
A még ezeken fellyül lévő szazhuszonnégy mfr. és 68 dr. miből lett, kitől, s hogy conferáltatott, nem lehete most végire járni. Elég, hogy megvan	124	68
És így az egész collationalis summa	1079	80

Azaz: ezerhetvenkilenc mfr. és nyolcvan dr.

Elocatio:

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba lévő interesnek ideje és esztendeje	A restans interesnek egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
17ª Februarii 1781.	128	–	Méltóságos Nalátzi Gábor úrért méltóságos Nalátzi Boldisár úr	7	68	3 ½ eszt. ab 1791 usque 1796	26	88
4ª Januarii 1760.	231	–	Méltóságos Nalátzi János úrért méltóságos Nalátzi András úr	13	86	detto	48	51

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba lévő interesnek ideje és esztendeje	A restans interesnek egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
7ª Martii 1796.	143	–	Méltóságos Nalátzi András úr	8	58	–	–	–
7ª Martii 1769.	50	–	Méltóságos Kendeffi Pál úr	3	–	16 eszt. ab 1779 usque 1796	48	–
1ª Februarii 1768.	100	–	Méltóságos Kendeffi Sámuel úrért méltóságos posteritassi	6	–	4 eszt. ab 1791 usque 1796	24	–
4ª Julii 1771.	100	–	Nagy alias Fiát Mihályért fia, János	6	–	–	–	–
[234.] 3ª Maji 1773.	30	–	Brázovai Sigmondné	1	80	1 eszt. pro 1795	1	80
11ª Februarii 1782.	122	–	Tornya János úr	7	32	3 ½ eszt. ab 1791 usque 1796	25	62
11ª Maji 1787.	30	–	Nagy György	1	80	–	–	–
7ª Martii 1796.	100	–	Brázovai László, János és Brázovai Sigmondné asszony	6	–	–	–	–
6ª Martii 1796.	15	–	Brázovai László, János és Sigmondné	–	90	–	–	–
7ª Martii 1796.	23	–	Brázovai László, János és Sigmondné	1	38	–	–	–
Sine contractu	4	80	Ifjabb Nagy György	–	25	–	–	–
Sine contractu	3	–	Méltóságos Nalátzi Boldisár úr	–	18	–	–	–
Summa	1079	80		64	75		174	81

3. Szántóföldei és kaszállói:

Az 1754-beli tractualis conscriptio szerint elészámláltatván, eképpen találtatának:

1. A pestyéni és osztrói határok közt, Bárk nevű helyben zállogosított volt az eklézsia néhai Brázovai Isáktól öt darab szántóföldeket, mellyeknek mostani szomszédjai napkelet felől nemrégen megholt néhai Latzko Udrony, méltóságos Nalátzi Boldisár úr udvari csizmadiája volt szántóföldje, napnyugotról és északról a Háttzegre menő országúttya, a dél felől való vége az osztrói határ széllébe, valami ugyan n[agy]osztrói szántóföldekbe rúg. Ezeket a földeket egy darab ideje hogy Brázovai László és János urak, úgy Brázovai Sigmondné asszony, elejek jussán az eklézsiától elfoglaltanak volt, de most a Szent Visitatio eleibe hívattatván, meggyőződtek az elfoglalásnak helytelen voltáról, visszaadták, de micsoda feltétellel, az alább béírandó, sub b. való erről költ levél megmutattya.

Úrasztali önkanna – részlet

[235.] 2. Néhai fejérvízi Láda Jankutul 8 ~ nyolc mfr. zálogosított volt az eklézsia egymás mellett két szántóföldet a n[agy]pestyéni határban az alsó Manuntzis nevű fordulóba, a Háttzegre lemenő úton alól az Obrese alatt. De ezt a földet, amint az 1791-beli visitationalis protocollum is mutattya, s most is hiteles bizonyításokkal megvilágosodék, valami Mákra nevezetű limitaneus katonák bitangollyák, meg nem fizetvén a zállog summát az eklézsiának. Mellyet a méltóságos domesticus curator úr a törvényes és igasságos úton és módon vagy visszafoglallyon, s az eklézsia kezébe visszaszerezzen, vagy a zálog summát véllek megfizettesse. Mostani szomszédjai ezen földnek napnyugot felől Pap Gábornak, napkelet felől pediglen méltóságos Szilvási Bálint úrnak szántóföldjei.

3. Néhai Prip Suskától, Litzkai Jánosnétól zálogosított egy szántóföld vagyon az alsó fordulóban, Manuntzis nevű helyben, egyik vége a Hatzadselre menő útban, másik Parou nevű vízben ütközik. Ez actu megvagyon.

4. Ugyan néhai Prip Suskától Trestia nevű helyben négy forintokba zállogosított egy szekér szénát termő kaszálló hellye van, szomszédjai most napkelet felől Pop Lászknak, napnyugot felől pediglen a Léhészk succession Farkas Ferentznek földjei.

5. Az alsó fordulóban, La Krutsa nevű helyben két szántóföld, mellyet Pap Borbára asszony Kendeffi László úr élete párja, Fekete Péterné Szegedi Kristinától hét forintokba zállogosított volt. Mostani szomszédjai (ez a gyepes részivel együtt 8 ~ nyolc vékásnyi) ezen földnek szomszédjai délről Pap Sámuelnek, északról pedig méltóságos Csongrádi Miklós úr jobbágy asszonyának, Bogdán Kristinanak földjei.

[242.][61] 6. A Manuntzis nevű helyben, az alsó fordulóba, íratik 1754-be hogy volt néhai Nagy András collatumából 18 ~ tizennyolc vékás két szántóföld, 15 ~ tizenöt mfr. adva az eklézsiának. Mellyek közül az egyiket ma is bírja az eklézsia, de a másik abalienálódott, de mikor, megtudni éppen nem lehete. Hanem ez a föld mostani vicecurator Fiát Nagy János uram kezénél találtaték, aki is azt erősíti, hogy ezelőtt csak három vagy négy esztendőkkel most életbe lévő Popa Pavelnétől Osztrói Kristinatól vette meg magának készpénzével.

Melyről lőn a Szent Visitationak végezése: Most ezt a Nagy János uramnál lévő földet a méltóságos domesticus curator úr és az eklézsia, mint tulajdon eklézsiáét visszaveszi (mellyet maga is Nagy János úr remittála), eddig való haszonvétele pedig kerestessék meg maga úttyán, ab 1754 Popa Pavelnén és előtte való birtokossán, cum poena Approbatae P. 1. T. 5. A. 1.

7. Az alsó fordulóban, a Bárk nevezetű helyben 9 ~ kilenc vékás két szántóföldet conferált volt az eklézsiának néhai Brázovai Isák úr. Úgy a felső fordulóban a Magurán fellyül esmét 9 ~ kilenc vékás két szántóföldet conferált volt az írt conferens. De ezen földeket is successori, Brázovai László és János urak, úgy Brázovai Sigmondné Gergots Hedviga asszony régen kezekhez visszavettek anélkül, hogy a földek zállog summáját a 16 ~ tizenhat mfr. az eklézsiának béfizették volna. Melly iránt megszóllíttatván a mostani bir-

[61] Az oldalszámozás ugrik, de a tartalom nem szenved csonkulást

tokosok, a földeket csakugyan magoknál megtarták az alább sub C. béírandó reversalissok conditioja szerint.

8. Az 1754-beli tractualis conscriptio 9-dik számja alatt íratik, hogy a brázovai Lunkán egy szekérre való kaszállót adott ezen eklézsiának néhai Brázovai Isák úr 14 ~ tizennégy mfr., mellyet míg kiváltanak successorai, mindaddig, valamint ennekelőtte, úgy ezután is, az eklézsia békességes birtokában lészen. Szomszédi most [243.] ezen rétnek napkeletről Brázovai László úrnak, napnyugotról pediglen méltóságos Nalátzi Boldisár úrnak szolgáló emberének, Petrutz Benkának kaszálló réttyei.

A már leírt földek az 1754-beli tractualis conscriptio szerint az eklézsiát illették, s ez tartotta, s tartja a kezéből kimenteken kívül most is. Azon idő után jött még az eklézsia birtoka alá két szántóföld és egy kaszálló, mellyek így vagynak:

9. Lá Czágre nevű helyben, a manuntzisi fordulóban vagyon 4 ~ négy vékás szántóföld, szomszédjai észak felől Stéfán Moldván, méltóságos Zejk Sámuel úr colonussa, dél felől Lászk Dumitrás, észak felől Ruszelin Moldovánnak, méltóságos Nalátzi András úr emberének földjei.

10. Esmét a Manuntzisba 4 ~ négy vékás, szomszédjai napnyugot felől titulatus Ivuly Péter uram szántóföldje, amint most, örökösön-e vagy zállogba, bírja, napkeletről Nándra Isákné asszonynak, napnyugotról Lászk Dumitrásnak, tekintetes Váradi József úr emberének földjei.

11. A Kopáts nevű helyben három szekér szénára való kaszálló, délről Váradi Antal uram, északról ifjabb Mihály Szakáts kaszállójok szomszédai. Ez a hely nincs külön métázva vagy barázdálva a szomszédokétól, hanem az egész hely[et] fel szokták esztendőnként mérni, három részre osztani, és az eklézsiáét úgy adni ki. De legelső gondja az eklézsiának a légyen, hogy kitavaszodván az idő, az eklézsia részét szakasszák és métázzák ki.

Illyen módon és fundamentomon tehát most vagyon az eklézsiának 12 ~ tizenkét darabból álló szántóföldje. Még emellett 3 ~ három darabból álló kaszállója. A Mákra nevezetű limitaneus katonáknál vagyon két darab vagy hold szántóföldje, mely az eklézsiának kárával foglaltatott el ezek által, mely törvénytelenség lévén, nállok tellyességgel továbbra ne hagyattassék. [244.]

Ami már az eddigelé heverőben lévő, Brázovai successorokra deveniált, és fennebb említett 100 ft. conferált Szász János testamentumát illeti, aziránt a Szent Visitatio a nemes eklézsiával egyetemben a Brázovai urakkal ment ilyen compositiora, melyről fellyebb sub A. ide volt utasítás így vagyon:

„Mi, alább írtak, adjuk tudtára mindeneknek akiknek illik, mind mostaniaknak, mind jövendőbélieknek, hogy midőn volnánk nemes Hunyad vármegyében N[agy]Pestyénbe 7[a] Martii 1796., a pestényi reformata eklézsia domesticus főcuratorának, méltóságos nalátzi Nalátzi András úr házánál tartatott Szent Visitatio alkalmatosságával, mind a nemes eklézsia jelenlévő méltóságos és tekintetes tagjaitól, mind a Szent Visitatiotól megszólíttatánk aziránt, hogy az ennekelőtte való időkben, nevezetesebben az 1774-dik esztendő tájban, mostoha ősünk m[agyar]lapádi Szász János Brázován volt lakásában meghalálozása előtt testált és hagyott volt a n[agy]pestyéni reformata eklézsiának 100 ~ száz mfr., hogy annak papjának fizetése ezen pénznek is interesséből nevekedhessék. De mivelhogy ez a summa pénz nagy és bizonytalan kimenetelű nehézségek alatt volt eleitől fogva s vagyon még most is, tehát eddigelé az írt ősünk kegyes szándékát abba elérni nem lehetett. Hanem mi e mai napon mind az Isten dicsősségéhez, mind eklézsiánknak gyarapodható boldogságához viseltető keresztyéni jó indulatból, magunkat önként való ajánlással arra határozók, hogy a mi magunk jóindulatunk által a testans ősünk szent szándékát és céllyát elérni lehessen, mind pedig a mi eklézsiánkhoz vonszó egyenes, jó és buzgó indulatunk a később maradék előtt is áldott emlékezetben lehessen, és mi is eklézsiánkat szerető igaz és jó tagoknak mondattassunk, arra határoztuk és e jelenlévő levelünk által határozzuk is, hogy e mai na-

pon minden nehézségeket félretészünk és ezen ügyre nézve minden bizonytalan kimenetelét a dolognak számba nem vévén, magunkat és mindkét ágon való maradékunkat arra kötelezzük, hogy boldog emlékezetű ősünk [245.] által testáltatott 100 mfr. e mai naptól tartozunk és azok is tartozzanak az írt célnak elérésére esztendőnként interesezni, míg lefizethettyük legalis 6 id est sex pro cento való interessel. Minthogy pedig az írt ősünknek két ágon oszlott maradéki vagyunk, egyik ág áll belőllünk, úgymint Brázovai Lászlóból és ennek fiából, Brázovai Jánosból, a másik ág áll néhai Brázovai Sigmond mostan élő feleségéből Gergots Hédvigából és ennek mostani gyermekeiből, Brázovai Mihályból, Györgyből és Boldisárból, tehát az ősünktől testált 100 ft. is magunk között két részre osztjuk, úgy hogy 50 azaz ötven mfr. mi, Brázovai László és ennek fia, Brázovai János magunkra és minden maradékunkra vésszük. A más 50 azaz ötven mfr. pedig szállanak néhai Brázovai Sigmond testvér atyánkfia minden successorira. Hogy pedig az írt szent cél annál jobban tökéletességre mehessen, annak securitassául mindkét részről leköttyük minden névvel nevezendő ingó s ingatlan, akárhol tanáltatható, annyi érő javainkat, úgyhogy ha az írt summát valahogy megadni vagy interesezni nem akarnók, tehát szabadsága légyen a nemes eklézsiának és a Szent Visitationak rajtunk és successorinkon e levélnek erejével, a nemes vármegye akármely legitimus executora által felvenni és vétetni. Ezt is hozzáadjuk, hogy míg interesezhetjük az írt summát és magunknál tartani akarjuk jó securitas mellett, a nemes eklézsia is hadja nálunk és successorinknál, ha pedig mi magunk vagy maradékunk bé akarná fizetni a mostan kétfelé lett osztás summája szerint, tehát a béfizető féltől tartozzék bévenni az ötven ft. az eklézsia akkori curatora, nem ügyelvén [246.] arra, hogy a más rész a reáesett ötven ft. részt akkor bé nem fizeti vagy fizetheti, de kissebb és apróbb részekben 50 ft., sem egy, sem más rész bé ne fizesse, bé se is vétessék. Melynek jövendőbéli bizonyságául írtuk és adjuk e jelenvaló levelünket igaz hitünk szerint tulajdon kezünk aláírásával és szokott pecsétünkkel megerősítve a fenn írt hellyen napon és esztendőben.

L. S. brázovai Brázovai László mpr.

Gergots Hedviga m. k. és

L. S. brázovai Brázovai János mpr.

A fennebb írt dolog, hogy mielőttünk és miáltalunk is az írt mód szerint ment légyen végbe, fide mediante bizonyítjuk. N[agy]Pestyénbe 7[a] Martii 1796.

L. S. nalátzi Nalátzi Boldisár

L. S. Fiát alias Nagy János mpr., nemes személy

A venerabilis tractus részéről is bizonyság a fenn írt dologba

L. S. Sala Mihály mpr., tractus juratus notarius."

Továbbá a szántóföldek rendibe, sub numero 1-o alatt említett sub B. való documentum ez:

„Alább írtak adjuk tudtára mindeneknek, akiknek illik, a jelenlévő levelünknek általa, mind mostaniaknak, mind jövendőbélieknek, hogy midőn volnánk nemes Hunyad vármegyében N[agy]Pestyénbe méltóságos Nalátzi András úr udvarában, mint a n[agy]pestyéni reformata eklézsia domesticus főcuratorának házánál, 6[a] Martii 1796. tartatott Szent Visitatio alkalmatosságával, [247.] aholott az eklézsia részéről jelen voltanak méltóságos Nalátzi Boldisár úr, méltóságos Nalátzi András úr, úgy Nagy alias Fiát János vicecurator és idősb Nagy alias Fiát György, nemkülönben a Szent Visitatio tagjai tiszteletes, tudós Soldos Márton uram, mint a Hunyad és Zaránd vármegyei reformata szent eklézsiák esperestye és Sala Mihály tractus notariussa, úgy Kolosvári Sámuel tractus vicedirectora uraimék, akiknek jelenlétekben a Szent Visitatio follyásában elévéteték az, hogy az 1754-beli Királyi táblai cancellisták által hitelesen véghezvitetett tractusunkbéli minden eklézsiák javainak conscriptiojába, a n[agy]pestyéni reformata eklézsiát illető részben ad 2-m utri punctum, a sub numero 1-o alatt való írásba látná a Szent Visitatio, sőt mi is magunk meg-

győződésével látnók, hogy néhai ősünk, Brázovai Isák a pestyéni és osztrói határok közt Bárk nevű helyben öt szántóföldeket, mellyeknek szomszédjai most napkelet felől nemrégen megholt néhai Latzko Udrony, méltóságos Nalátzi Boldisár úr udvari csizmadiája volt szántóföldje, napnyugotról és északról a Háttzegre menő országúttya, a dél felől való vége az osztrói határ szélébe valami ugyan n[agy]osztrói szántóföldekbe rúg, a pestyéni reformata eklézsiának zállogosított, itt ugyan nem világosíttatott ki, hogy mennyibe zállogosította volt az írt földeket, hanem azután a tractus hiteles protocollumai szerint láttuk, megértettük s meg is győződtünk aziránt, hogy az írt földek[et] 63 ~ hatvanhárom mfr. zálogosította volt az ecclesianak. De már míg az írt eklézsiának volt papja, néhai Jantsó Móses uram élt, addig általaladta nékünk használás végett az írt öt földeket, és mi használtuk [248.] is, de azzal a feltétellel, amint az eklézsiabeliek is tudják, s most hitelesen bizonyítyák, sőt magunk is mondjuk, hogy a legált 63 ~ id est hatvanhárom mfr. legalis interessét esztendőnként adjuk meg. Mi meg is adtuk az írt papnak életébe, de azután mégis nálunk maradván az írt földek, használtuk azokat, de recognoscállyuk, hogy néhai tiszteletes Jantsó uram halála után sem a pestyéni eklézsiának, sem annak papjának a földek használásáról semmit sem adtunk eddigelé, ahonnan annak legalis interesse ab 1780 usque '96 megyen 60 ~ hatvan mfr. és 48 ~ negyvennyolc dr., mellyet bizonnyal meg is kellene fizetnünk az igasság szerint. Hanem mi kértük mind a nemes eklézsia méltóságos és tekintetes tagjait, mind a Szent Visitatiot, hogy amennyiben lehetséges lenne és az eklézsia kára is kíméllődhetnék, engedelemmel lennének hozzánk az interes competentiajába, mivel nem vakmerőségből esett az a dolog. A nemes eklézsia írt tagjai is a Szent Visitatioval egyetembe keresztyéni indulattal fogadván kérésünket, engedelemmel viseltetett annyiban mihozzánk, hogy törvényesen az eklézsiát a földekért illető 60 ~ hatvan mfr. és 48 dr. interesse felét elengedé és többet nem kíván mitőlünk az interesbe megfizettetni 30 mfr. ~ harminc mfr., ezt is úgy, hogy most annak felét 15 mfr. fizessük meg a pestyéni mostani tiszteletes papunknak, Balog Józef uramnak, mint ittlétitől fogva magát illető papi fizetésének részit, a más felét pedig az interesnek, úgymint a 15 ~ tizenöt mfr. intereseznők, míg nállunk és successorinknál lenne. Melyre magunkat úgy is kötelezők s kötelezzük, hogy mi le is fizettyük a tiszteletes papot illető részt, a más részt pedig erga legale interusurium meg is tartyuk és esztendőnként interesezzük is. Emellett az írt földeket a nemes eklézsiának kezébe visszabocsáttyuk, és magunkat arra kötelezzük, [249.] hogy soha semmi szín alatt azokat az eklézsiától el nem vesszük, idegenítjük, hanem ha vagy magunk vagy posteritassunk kezéhez akarná venni a földeket, elébb a 63 mfr. fizesse bé az eklézsiának, mint a zálogosító szülénknek legált summáját, emellett az eddig használt földek interessét a 15 mfr. id est tizenöt mfr. is, ha addig magunk értibe nem fizetnők, amely részbe pedig most az írt földek bévettetve volnának, azokról magunkat kötelezzük, hogy a jelenlévő esztendőbéli akármiféle terméséről törvényes dézmát kiadjuk, s minden azokat bíró atyánkfiaival is kiadattyuk. Ha pedig mi vagy successorink, az írt földeket többé az eklézsia vagy annak papja praejudiciumával elfoglalnók, tehát szabadsága légyen az írt eklézsiának az Approbatae p. 1. t. 5. a. 1. kiírt büntetéssel minket és successorinkat e jelenlévő obligatoriank erejével megbüntetni, és rajtunk s successorinkan minden névvel nevezendő javainkból s azoknak jovaiból az írt büntetést megvenni és vétetni. Melynek bizonyságául adjuk e jelenlévő levelünket jövendőre nézve kezeink aláírásával és szokott pecsétünkkel megerősítvén, a fenn írt hellyen, napon és esztendőben.

L. S. brázovai Brázovai László mpr.

Gergots Hedviga m. k. és

L. S. brázovai Brázovai János mpr.

A fenn írt dolog hogy mielőttünk és miáltalunk is az írt mód szerint ment légyen végbe, fide mediante bizonyítyuk. N[agy]Pestyénbe 6[a] Martii 1796.

L. S. nalátzi Nalátzi Boldisár mpr.

L. S. Fiát alias Nagy János mpr. nemes személy
A venerabilis tractus részéről is bizonyság a fenn írt dologban
L. S. Sala Mihály mpr. tractus juratus notarius."

[250/a.] Még a szántóföldek rendiben sub numero 7-o alatt említett sub C. való documentum ez:

„Alább írtak adjuk tudtára mindeneknek akiknek illik, mind mostaniaknak, mind jövendőbélieknek, hogy midőn volnánk nemes Hunyad vármegyében N[agy]Pestyénbe 7[a] Martii 1796. tartatott Szent Visitatio alkalmatosságával a méltóságos Nalátzi András úrnak, mint a pestyéni reformata eklézsia domesticus főcuratorának házánál, megbizonyosodék mind az 1754-beli tractualis hiteles conscriptionak a 6-dik, 8-dik és 9-dik számja alatt lévő írásból, mind az 1731-be 29[a] Junii emanált hiteles collationalisból, hogy néhai ősünk, Brázovai Isák conferált a pestyéni reformata eklézsiának négy szántóföldeket és egy kaszállót, mely szántóföldeknek ketteje vagyon a pestyéni határon a Bárk nevű helyben, melynek mostani szomszédjai napkelet felől, n[agy]pestyéni idősb Nagy alias Fiát György szántóföldje, napnyugot felől n[agy]osztrói Armu luj Szrán, méltóságos Szilvási Bálint úr jobbágya szántóföldje, a más két föld pedig vagyon ugyan a n[agy]pestyéni határba az felső fordulóba, Magura nevű helyben, melynek mostani szomszédjai napkelet felől Patrutz Bonga, méltóságos Nalátzi Boldisár úr jobbágya kertye, napnyugot felől néhai brázovai Brázovai Sigmond úr özvegye, Gergots Hedviga asszony allodialis szántóföldje, az ötödik föld pedig az egy kaszállócska, ezen utól említett két szántóföldek végibe vagyon napkeletről a Vaskapuról lefollyó víz, napnyugatról a magunk ugyan Brázovai allodialis szántóföldgyeinek végei. Ezen öt darab földeket pedig írt néhai ősünk Brázovai Isák úgy conferálta volt a pestyéni eklézsiának, hogy ha valami successora maga kezéhez akarná visszavenni vagy váltani, fizessen az írt eklézsiának 30 ~ harminc mfr. De mi magunk kezünk alá vettük az írt négy szántóföldeket még az 1780-dik esztendő előtt az akkori pap, tiszteletes Jantsó Móses uram általadásából és mind e mai napig bírtuk is anélkül, [250/b.] hogy a legált summát az eklézsiának megfizettük vagy intereseztük volna. Most tehát, a nemes eklézsiával egyezőleg a Szent Visitatio az eklézsiának minden elidegenült javait kézhez akarván venni, bennünket az írt földek iránt megszóllíta, és midőn látnók, s bizonyoson meg is győződtünk volna aziránt, hogy az eklézsiát illetné az írt földeknek haszna, míg a legált summát lefizetnők, kértük a Szent Visitatiot és a nemes eklézsiát, hogy hagyná továbbrá is a négy földeket minállunk és maradékunknál, ily feltétel alatt, hogy mivel már az 1754-be véghezment tractualis conscriptio 9-dik numerussa alatt lévő igaz bizonyság szerint a szénarét 14 ~ tizennégy mfr. használhatónak és érőnek ítéltetett, tehát a négy földek a legans ősünk intentioja szerint maradnak 16 ~ tizenhat mfr. érőknek, mely 16 ft.-nak is az egyenes igasság szerint a földek hasznok vevése mellett legalis interessét tartoztunk volna megadni esztendőnként, de mivel azt elmulattuk eddigelé, tehát legalább az 1780-dik esztendőtől fogva felvévén a 16 ft. legalis interessét, jó summára nevekedett volna, hanem kérvén a nemes eklézsiát és a Szent Visitatiot, hogy lennének az interesre nézve valami engedelemmel. Levének annyiban, hogy a rend szerint competáló legalis interesnek felét elengedék minékünk, felét pedig, hogy az eklézsia egésszen ne károsodjék, méltán megkívánák, amely része hát az interesnek mégyen 7 ~ hét mfr. és 68 dénárokra. Mi azért, hogy a földek kezünknél örökre maradhassanak, arra kötelezzük e levelünk erejével magunkat és succesorinkat, hogy a földek által legált 16 ~ tizenhat mfr. ennekutána interesezzük, mégpedig úgy, hogy a most restantiaba lévő 7 ~ hét mfr. [251/a.] nevekedett interest is, az említett summához úgy kötjük, hogy az egész summa a négy földekre nézve ezután légyen 23 ~ huszonhárom mfr., mint valóságos capitalis, és így ezután esztendőnként a rajtunk legalis interes mellett feküvő summa lévén 23 ~ huszonhárom mfr., ezt tartozzunk mind magunk, mind successorunk vagy interesezni, vagy módjok lévén, megfizetni. Mellyet ha nem cselekednénk, vagy cselekedni nem akarnánk, tehát facultállyuk a nemes eklézsiát és a Szent

Visitatiot arra, hogy az írt summát és annak legalis interessét e levélnek ereje mellett a nemes vármegyének akármelly legitimus executora által megvehesse és vétethesse.

Melynek jövendőbéli bizonyságául adjuk ez levelünket igaz hitünk szerint tulajdon kezünk all írásával és szokott pecsétünkkel megerősítve a fenn írt hellyen, napon és esztendőbe

L. S. brázovai Brázovai László mpr.

L. S. Gergots Hédviga m. k.

és brázovai Brázovai János mpr.

A benn írt dolog, hogy mielőttünk és miáltalunk is az írt mód szerint ment légyen végbe, fide mediante bizonyítjuk N[agy]Pestyénbe 7[a] Martii 1796.

L. S. nalátzi Nalátzi Boldisár mpr.

L. S. Fiát alias Nagy János mpr. nemes személy

A venerabilis tractus részéről is bizonyság a fenn írt dologba

L. S. Sala Mihály tractus juratus notarius." [251/b.]

4-szer. A már leírt mód szerint rendbeszedetvén ezen eklézsiának régtől fogva függőben lévő ügye, azt kérdé a Szent Visitatio a tiszteletes atyafitól, hogy mind maga személlye és hivatallya iránt való tiszteletét az eklézsiabeliek megadják-é, az isteni tiszteletet gyakorollyák-é, mind pedig rendes fizetését bészolgáltatják-é?

Az elsőre azt felelé, hogy egész jó keresztyénségeket megmutatták és bizonyították még eddig hallgatói mindenképpen. Hanem a fizetésébe némellyek restesek. A restantiakat tehát rendbe szedvén a visitatio, a capitalis heverő interessének felszedése végett kiírt listaval egyetembe a nemes vármegye tekintetes viceispánnyának az exequálás végett általadá.

5-ször. A méltóságos domesticus főcurator úr jelenté, hogy valami interes pénzt percipiált volt kezéhez 6 ~ hat mfr. Mellyekből [költött] az Úr asztalához való pohár szárának megigazítására 80 ~ nyolcvan pénzeket.

Maradott hát még efféle pénz kezénél 5 ~ öt mfr. és 20 ~ húsz dr.

6-szor. A perselypénz.[62] [252.]

7-szer. A parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű.

A nagyobb harangon két circulusban és a circuluson alól fél renddel illyen írás vagyon:

JUDITHA NALACI NICULAUS KENDEFFI REFORMATA EKLESIA N. PESTÉNY. 1773.

A középső harangon két circulusba ez az írás vagyon:

GLORIA IN EXCELSIS DEO. JOH. NALACZI. PRO ECCL. REFOR. IN: N: PESENY: SUMPTIBUS PROPRIIS: CURAVIT FIERI CUM CONJ: BARB: PAP: DE OSZTRO.

A kis csengettyűn fellyül, két circulus között ez: NALA. PAP. bA. AN. 1733.

A parochialis ház fából van épitve. Csűrje, pajtája jó vagyon, de körülötte a kert rongyos. Igazítást vár.

[62] Kb fél oldalnyi hely üresen maradt.

1799

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae N[agy]Pesténvensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non dicti tractus ordinarium notarium Michaelem T. Sala, 25[a] Januarii 1799. facta. A Szent Visiatio folytattatott méltóságos Nalátzi András úr házába, aki is domesticus curatora ezen eklézsiának. Jelen voltanak méltóságos Nalátzi Boldisár úr, Farkas Ferentz, Kozollyai Sámuel, Nagy Görgy uraimék, tiszteletes Balog Józef uram, mint helységbéli pap.[63]

1. A tiszteletes atyafira semmi panasz nincs. De a tiszteletes atyafi panaszol fizetésének sok rendbéli restantiai ellen, mellyeket a Szent Visitatio felszedetni és fizetését béadni rendelé, hogy a méltóságos domesticus curator úr véghez is viszi, azt fogadá. Az egész eklézsiai restantia eképpen vagyon:

	hfr.	dr.
1. Méltóságos Nalátzi Boldisár úr, méltóságos néhai Nalátzi Gábor úrról magára deveniált 128 mfr. adósságnak esztendőnként 7 mfr. 68 dr. tartozó interessével 1796-beli visitatiokor restált volt	26	88
Az ezutáni három, úgymint 1796-ra, '97-re és '98-ra való interesnek jobb részét megfizetvén, még most is restál csak	4	4
In summa hát restál	30	92
2. Méltóságos Nalátzi András úr, néhai méltóságos Nalátzi János úrért tartozván fizetni 231 mfr. után 13 mfr. 86 dr. interest. 1796-beli visitatiokor restált volt	48	51
Az 1796-ra, '97-re és '98-ra restál még	41	58
In summa hát restál	90	9
3. Ugyan maga méltóságos Nalátzi András úr 7[a] Martii anno 1796. 143 mfr. vett kölcsön interesre, melynek esztendőnként való interesse 8 mfr. 58 dr., ez 1796-ra, '97-re és '98-ra restantiaba vagyon	25	74
Mind öszveséggel hát a két rendbéli adósságnak restantiaban lévő interesse megyen 115 mfr. 83 dr.		
4. Méltóságos Kendeffi Pál úr ab anno 1769. 7[a] Martii 50 ft. adóss, melynek 16 esztendőktől fogva való interesse 1796-ig restantiaba volt, in summa	48	–
Azután mostanig három esztendőre	9	–
In summa interes restantia	57	–
[390.] Ebből a mostani tiszteletes loci ministernek 11 esztendőtől fogva szolgálattyáért competálna 33 mfr., hanem három esztendőre felvévén az interest, már hát van restantiaja 24 mfr., a többi az eklézsia közönséges szükségeire marad.		
5. A 1[a] Februarii anno 1768. 100 mfr. után a méltóságos Kendeffi Sámuel úr posteritassi usque 1796 restáltak	24	–
Azutáni 1796-ra, '97-re és '98-ra restálnak	18	–
Restantia in summa	42	–
6. Nagy János a 100 ft. után való interest usque ad annum 1799 béfizette domesticus curator méltóságos Nalátzi András úrnak három közelebbi esztendőkre hfr. 18, mely kezénél is vagyon		
7. Brázovai Sigmondné az 1796-beli visitatiokor restált pro 1795 a nálla lévő 30 mfr. után, mellyel most is restál	1	80

[63] HuZaL-Jkv. I/5. 389–391.

	hfr.	dr.
Azután pedig pro anno 1796 et '97 megfizette, hanem pro anno 1798 restál	1	80
Restantiae summa	3	60
8. Tornya János a nálla lévő 122 mfr. után való interessel 1796-beli visitatiokor restált	25	62
Azután 1796-ra, '97-re és '98-ra a többit ledolgozván, marad csak e három esztendőkre restantiarius	7	34
Restantiae summa	32	96
9. Nagy Györgyön a 30 forint adósság után nincs restantia		
10. Brázovai László, János és Sigmondné a 100 ft. adósság után 1796-ra '97-re és '98-ra restálnak	18	–
Esmét ezek a három adóssok az írt három esztendőre 15 ft. után restálnak	2	70
Esmét ezek a három adóssok az írt három esztendőre 23 ft. után restálnak	4	14
Restantia in summa	24	84
11. Nagy György a contractus nélkül nálla lévő 5 mfr. dr. 40 után restál		
12. Méltóságos Nalátzi Boldisár úr contractus nélkül adóss lévén 3 mfr. pro 1796, '97 et '98 restál	–	54

[391.] 2. A szent edények és eszközök megvagynak úgy, mint voltanak 1796-ban.

3. A collatiok is úgy vagynak

4. A szántóföldek és kaszálók is az 1796-beli visitatio szerint megvagynak, kivévén azt, hogy az 1796-beli visitationak 6-dik pontya alatt említett földről való végezés be nem tellyesíttetett az eklézsiának nagy kárára.

Úgy a 243. paginan alól írt földek recuperatioját is elmulatta a domesticus curatoratus, mellyet vigyen véghez hite és kötelessége szerint.

5.

	hfr.	dr.
Az 1796-beli visitatiokor maradott volt a méltóságos domesticus curator számadása alatt 5 mfr. 20 dr., hanem az akkori visitatiora elköltvén 2 mfr. 40 dr., ebből tehát maradott a mostani visitatiora való számadására	2	80
Azután Nagy Jánostól interes pénz ment keze alá	18	–
Summa	20	80

6. 1796-beli visitation a perselypénzről való számadás elmaradván, most arról illyen számot ada a tiszteletes egyházi atyafi:

	hfr.	dr.
1. Az 1793-beli visitatiokor maradott volt	8	77
2. Azután 1793-ba, '94-be, '95-be gyűlt	6	43
3. 1796-ba, '97-be, '98-ba gyült	5	95
Summa[64]	20	15
Erogált ab anno 1793 egyre s másra usque anno 1798 inclusive	5	28
És így marad ad sequentem demonstrationem	14	87

[64] A jegyző rosszul számolt, hiszen az összeg 21 forint 15 dénár

1802

Sancta Canonica Visitatio ecclesiae reformatae Pesténiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non Michaelem Barta, juratum ejusdem notarium et Josephum Getse, diebus 20. et 21ª Februarii 1802. celebrata. Azholott is jelen voltanak: A papi rendből tiszteletes Balog Jósef atyánkfia, a helységnek papja. A polgári rendből méltóságos Tsongrádi Miklós, Nalátzi Boldisár és András urak, tekintetes Brázovai László, Tornya Sámuel és László urak. [65]

Kiknek jelenlétekben számbavétettek az ekklézsiai jövedelmek, és találtattak illy állapotban.

I. Az 1799-béli visitatiokor méltóságos Nalátzi Boldisár úrnál a 128 mfr. után volt restantia hfr. 30 dr. 92. Abból eddig semmit sem depurált, hanem pro 1799 adott interest hfr. 4, lévén pedig az írt capitalisnak interesse esztendőnként hfr. 7 dr. 68.

	hfr.	dr.
Eszerint marad restantiaban pro anno 1799	3	68
Pro anno 1800 adott hfr. 6, restál	1	68
Pro anno 1801 adott hfr. 2 dr. 40, restál	5	28
És így három esztendőkre restál	10	64
Az 1799-beli esztendeig való restantia volt	30	92
Egész restantia summája	41	56

Ezen restantia iránt tudósítván méltóságos Nalátzi Boldisár urat írásban titulatus Tornya Sámuel úr által, azt felelte, hogy az adósságot esméri és minél hamarébb kívánnya fizetni.

II. Méltóságos Nalátzi András úr a maga által felvett 143 mfr. után, mellynek esztendei interesse hfr. 8 dr. 58

	hfr.	dr.
Restált az 1799-béli visitatiokor 3 esztendőre	25	74
Azután pro 1799 fizetett hfr. 6, és így restál	2	58
Pro 1800 adott hfr. 5, restál	3	58
Pro 1801 adott [hfr.] 6, restál	2	58
3 esztendei restantia summája	8	74
A régi és újjabb restantia summája mindöszve	34	48

Ugyan méltóságos Nalátzi András úr néhai méltóságos Nalátzi János úrért tartozván hfr. 231 mfr. után esztendőnként hfr. 13 dr. 86 interest fizetni.

	hfr.	dr.
Annak interessében restált az 1799-béli visitatiokor	90	9
Pro annis 1799, 1800, 1801 restál	41	58
Egész restantia summája	131	67

[528.] Ezen fellyebb írt két rendbéli adósságot méltóságos Nalátzi András úr megesmérvén, ígéré, hogy mihelyt testvérével való osztállyát megtészi, ketten megfizetik.

III. Méltóságos malomvízi Kendeffi Pál úr, amelly 50 mfr. 1769. esztendőben die 7ª Martii vett fel, annak interessében e mai napig adott 19 mfr., mellyet a tiszteletes loci

[65] HuZaL-Jkv. I/5. 527–531.

minister a Szent Visitatio előtt recognoscál most, és így restál még a tisztelt úr hfr. 47, mellyből hfr. 23 a mostani fungens parochusé, hfr. 24 pedig az ekklézsiáé.

IV. Néhai méltóságos malomvízi Kendeffi Sámuel úrról deveniált ugyan méltóságos Kendeffi Pál úrra 100 mfr., mellynek contractussa emanált 1[a] Februarii anno 1768.

	hfr.	dr.
Annak interessében restált az 1799-béli visitatiokor	42	–
Azidőtől fogva 3 esztendőre competál	18	–
És így mostanig mindöszve restál	60	–

Melly két pontról méltóságos Kendeffi Pál úr a visitatio által requiráltatván, ezt vállaszolta: Sub dato 20. Februarii 1802. N[agy]Pestyénből mai nap írt rendjeit a tiszteletes Szent Visitationak tisztelettel vettem. Ami illeti az 50 mfr. dolgát, az interessével edgyütt megfizetni kötelességemnek esmérem s aszerint rövid időn complanálom is. Néhai Kendeffi Sámuel öcsém elég terheit viseltem el mideddig az ideig, melly szerint azon 100 ft., mellyeket kölcsönzött a nemes n[agy]pestyéni ekklézsiától, azt magamra nem vészem, és állandó tisztelettel vagyok a tiszteletes Szent Visitationak.

Alázatos szolgája Kendeffi Pál m. k.

V. Nagy alias Fiát János az attyáról, Fiát Mihályról magára szállott 100 mfr. interessét mindenkor béfizette domesticus curator méltóságos Nalátzi András úrnak, melly eddigelé mégyen 36 mfr., maga is a méltóságos curator úr recognoscál, mellyből mit és hová költött légyen, az alább megírandó demonstratioból fog megtetszeni.

VI. Titulatus Brázovai Sigmond úr özvegye, Gergots Hedviga asszonyom 1-ső rendbéli adóssága 30 mfr., ennek interessét esztendőnként a tiszteletes parochusnak praestálta és erre nézve csak azzal restál, ami az 1796-béli visitatioban kitétetett, tudniillik hfr. 1 dr. 80.

2-dik rendbéli adósság 100 mfr., a Szász János testamentumából, mellyet néhai tekintetes Brázovai Sigmond úr és báttya, tekintetes [529.] Brázovai László úr ketten leváltanak, az 1796-dik esztendőben 7ma Martii emanált contractus szerint és magok is recognoscálják, annak interessében restálnak inde a termino levationis, mostanig semmit sem adván, hfr. 36, amint ezt is magok recognoscálják.

3-dik rendbéli adósság említett Brázovai László úr és Sigmond özvegye az 1796-béli visitatioban találtatott jegyzés szerint tartoznak 15 mfr., s ennek interessével, e mai napig hfr. 5 dr. 40, mellyet magok is recognoscálnak.

4-dik rendbéli adósság 23 mfr. ugyan Brázovai László úrnál és Sigmond özvegyénél, mellynek interessével 1796-tól fogva mostanig tartoznak in hfr. 8 dr. 28, amint ezt is magok az adósok recognoscálják. A négy rendbéli restantiak mindöszve tésznek hfr. 51 dr. 48.

Ennek a restantianak béfizetésére még ezen esztendőben magokat önként kötelezik a fellyebb írt adósok.

VII. Néhai titulatus Tornya János úr adóssága, 122 mfr. deveniált successoraira

	hfr.	dr.
Ennek interessében az 1799-béli visitatiokor restáltanak	32	96
Pro anno 1799, 1800, 1801 competálna hfr. 21 dr. 96, de abból 3 esztendők alatt depuráltak hfr. 9 kender és törökbúzaföldet szántva, vetés alá adván a tiszteletes parochusnak, és így restálnak még ezen 3 esztendőkre	12	96
A fellyebb írt restantiaval edgyütt	45	92

Jelen lévén a successorok közül Tornya Sámuel úr, ígéré, hogy ebben az esztendőben per partes depurálni igyekeznek.

VIII. Nagy György successorai a magoknál lévő adósság után interessel csak pro anno 1801 restálnak.

IX. Nagy Gyurinál vagyon contractus nélkül hfr. 5 dr. 40., 3 esztendei interessel restál, szoríttassék meg az interes praestatiojára.

X. Méltóságos Nalátzi Boldisár úrnál contractus nélkül vagyon hfr. 3, annak interessében 1799-béli visitatiokor restált dr. 54, azolta mostanig 3 esztendőre ismét restál dr. 54, melly restantianak kifizetését domesticus curator Nalátzi András úr ebben az esztendőben kieszközölni igyekezzék.

XI. A szent edények és eszközek, úgy az ecclesia földeiről való és egyéb szükséges levelek úgy vagynak, amint számbavétettek s feljegyeztettek in visitatione anni 1796. [530.]

XII. Pia collatiok és capitalisok is azon módon találtattak.

XIII. A protocollum 391. paginaján megjegyzett szántóföldek mostanig sem recuperáltattak, amellyek után való járás ajánltatik a méltóságos curator úrnak.

XIV.

	hfr.	dr.
A közelebbi 1799-ben tartatott visitatiokor maradott volt méltóságos domesticus curator Nalátzi András úr keze alatt	20	80
Az akkori visitatiokor adván abból honorariumot a tiszteletes visitatoroknak hfr. 2 dr. 40, így maradott ad praesentem visitationem	18	40
Azután percipiált Fiát János úrtól pro 1799, 1800, 1801	18	–
Percepti summa	36	40
Mellyből erogált eszerint:		
1-o A parochialis házhoz való prastilaért anticipato	9	60
2-o A mostani visitatiora	2	40
Erogati summa	12	–
Melly szerint marad most a méltóságos curator úr kezénél ad sequentem demonstrationem	24	40

XV. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor maradott volt a tiszteletes egyházi atyafi kezénél	14	87
Azolta gyűlt 3 esztendők alatt	6	28
Perselypénz summája	21	15
Amellyből erogált:		
1-o. A szent edények váltságára anno 1799, hogy királyi parancsolat szerint az ezüst és arany edények a pénzverőházba ne adattassanak	2	40
2-o. Elerőtelenedett papok számára s agentiara 3 esztendők alatt	–	90
Erogati summa	3	30
Melly szerint a tiszteletes loci minister kezében marad ad sequentem demonstrationem	17	85

XVI. A parochialis háznak szarvazattya s fedele nagyon elsorvadván, ezelőtt is tett volt a Szent Visitatio annak megigazítása iránt végezést, melly hijjánosság most is előfordulván, a nemes ecclesia arra ajánlá magát, hogy tölgyfa ágasakat, szaru- és koszorúfákat s léceket hozatván, új szarvazat [531.] alá vészi s szalmával befedi, míg ex fundamento új házat jó móddal építhet. Hogy pedig a ház fedelének ez a szükséges megigazítása annál hamarébb megeshessék, mindenek köteleztettnek, hogy 15 nap alatt a megtett repartitio szerint való materialekat kiki megküldje.

XVII. Nagy alias Fiát János uram lemondván a vicecuratorságról, idősbb Tornya Jósef uram választatott s bé is hiteltetett. Mostani egyházfia az ekklézsiának görög valláson lévő

egyházi nemes ember, Pap Sámuel, kinek szolgálattya azzal recompensáltatik, hogy a nemes vármegye szolgálattyára nem küldetik.

XVIII. Megkérdettettvén a nemes ekklézsia, hogy van-é contentuma a tiszteletes egyházi atyafiban, vagy pedig valami orvoslást érdemlő panassza volna őkegyelme ellen. Sajnálva jelenték ez ecclesianak érdemes tagjai, hogy egy időtől fogva a tiszteletes atyafi az illendőségnek határán kívül lépik a részegítő italban és ollykor szembetűnő hibái is esnek mind házánál, mind házán kívül. Mellyet sajnálva értvén a Szent Visitatio is, a tiszteletes atyafit atyaiképpen inti s kötelezi, hogy meggondolván ezelőtt való jó hírét-nevét, mind külső, mind belső magaviselésére nézve, azt már öregségére meghomályosítani tellyes tehettsége szerint távoztassa el.

1804

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae N[agy]Pestyénensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium, die 13[tia] Februarii anno 1804. facta. A Szent Visitatio folytatott méltóságos Nalátzi András úr házában, aki is domesticus curatora ennek az ekklézsiának. Jelen voltanak az helységbéli pap, tiszteletes Balog Józef atyánkfia és nemes Nagy János és György urak. [66]

I. Kérdés tétetettvén a tiszteletes egyházi atyafi iránt, ezt felelék, hogy szent szolgálattyával ugyan megelégednék a nemes ekklézsia, de gyakorta a részegítő italban az illendőségnek határán túl mégyen és ollykor szembetűnő botránkoztatással viszi végben szent szolgálattyát is. Erre nézve panaszol őkegyelme ellen.

Ezen erőtelenségét s hibáját a tiszteletes atyafi is nem tagadván, a Szent Visitatio atyaiképpen inti s kötelezi a bépanaszoltatott atyafit, hogy tellyességgel eltávoztassa a részegítő italt, s amiatt való botránkoztatást, külömben az egyházi szent törvények szerint való büntetést bizonyoson el nem kerüli, melly intésnek megtartására kézbéadással kötelezé is magát.

II. A tiszteletes atyafi nem panaszol a nemes ekklézsia ellen semminémű tekintetben.

III. Az elocált pénzben esett ez a változás, hogy méltóságos malomvízi Kendeffi Pál úr, a magánál levő 50 ft., (mellyről vagyon emlékezet protocolli pagina 528.) megadta a papnak competáló interessel edgyütt, az ekklezsiáé pedig még hátra vagyon hfr. 24.

Ez a béjött főpénz elocáltatott pestényi nemes Váradi Antal őkegyelmének, melly pénzzel földeket váltván, azokat hypothecaul a nemes ekklézsiának lekötött. [732.]

IV. Méltóságos Nalátzi András úr testvérével, méltóságos Nalátzi István úrral megosztozván, a néhai édesattyokról magokra deveniált adósságot is, úgymint 231 ft. (melly eddig a protocollumban csak méltóságos Nalátzi András úrra volt írva), kétfelé osztották és annak hason fele háromlott méltóságos Nalátzi István úrra, ki pro anno 1802 a competens interest praestálta is a tiszteletes loci ministernek.

Nota bene: Méltóságos Nalátzi András úr ezen néhai édesattyáról magára szállott adósságon kívül vett fel még AlPestesről 143 mfr., amint feljegyeztetve találtatik protocolli pagina 389.

	mfr.	dr.
V. Az 1802-ban 20., 21. Februarii tartatott visitatiokor maradott volt méltóságos Nalátzi András úr kezénél	24	40
Azolta percipiált a titulatus Nagy János úrnál levő pénz után interest pro 1802 et 1803	12	–

[66] HuZaL-Jkv. I/5. 731–732.

	mfr.	dr.
Percepti summa	36	40
Mellyből erogált:		
1. A parochialis háznak újra való szarvazásáért s lécezéséért	9	60
2. A házan dolgozóknak pálinkára	–	48
3. A mostani visitatio honorariuma	3	60
Erogati summa	13	68
Melly erogatumot kivévén a perceptumból, kijő, hogy marad méltóságos Nalátzi András úrnál a jövendő számadásra	22	72
Emellett, minthogy az elébbeni visitatioban tett számadás szerint házfedni való prastillaért adatott volt előpénz 9 mfr. 60 dr., erről is számot kell adni, hogy hová lett.		
VI. Az 1802-dikban tartatott visitatiokor maradott volt perselypénz	17	85
Azolta gyűlt két esztendő alatt	7	26
Summa	25	11
Ebből költ:		
Egy harangkötélre	1	2
Agentia és invalidus atyafiaknak	–	40
Házfedni vétetett 40 kalangya szalma	8	–
Sütőkemence fedésére 10 szál deszkáért	3	–
Házfedőknek 4 kupa borra, 2 kupa pálinkára	2	40
Kapusarkakért, reteszért	–	48
Summa	15	30
És így marad perselypénz a következendő számadásra	9	81

1805

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Pestyénensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium, die 17ma Februarii anno 1805. in curia illustrissimi domini Andreae Nalátzi celebrata. Ekkor és ottan jelen voltanak a helység papja, tiszteletes Balog Jósef atyánkfia, domesticus főcurator méltóságos Nalátzi András úr, vicecurator Tornya Jósef úr és egyházfi Pap Sámuel. [67]

Az egyházi törvényeknek tartások szerint: I. Kérdés tétetett a tiszteletes egyházi atyafi felől, hogy őkegyelmében minémű contentuma vagyon a nemes ekklézsiának mind papi szent hivatalának folytatására, mind külső magaviselésére s alkalmaztatására nézve? És kedvetlenül hallá a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes atyafi ellen most is az a panasz forog fenn, melly tavaly és azelőtt is fennforgott, hogy tudniillik ollykor immoderate iszik és annakutánna excedál. Mellyre nézve most is serio inti s kötelezi, hogy vigyázzon Szent Társaságunk s maga becsületére, magát az italban mérsékelje, tudván már a maga erőtelenségét és hogy magának kevés is megárt. Ha ollykor valami tisztességes conversatioba hívattatik is, azt illendő tisztelettel köszönnye meg, de abba ne mennyen, hanem üljön veszteg és maradjon maga házánál, és ott is távoztassa el a mértékletlen és mások botránkoztatására alkalmatosságot szolgáltató és magának s a szent clerusnak kissebbséget okozó italt.

[67] HuZaL-Jkv. I/5. 787–790.

II. Kérdés tétetett a tiszteletes egyházi atyafi eleibe, hogy miképpen commendálja a maga hallgatóit az közönséges isteni tiszteletnek gyakorlására, maga becsületének s bérének megadására nézve? Ki is hallgatóira nézve nem panaszla semminémű tekintetben, hanem panaszol némelly debitorok ellen, kik a nemes ekklézsia pénzit kivévén interesre, már régtől fogva semmi interest nem praestáltak, és emiatt fogyatkozása vagyon, szükséget lát. A szükséges épületekre nézve is nagy szenvedése, nyughatatlansága s kára vagyon.

Ezekre nézve *végezi* a Szent Visitatio: A tiszteletes atyafi minden névvel [788.] nevezendő és akárholott lévő restantiait szedje rendbe, tégye írásba és adja be a Szent Visitationak, melly módot fog találni mindazoknak felvételére.

Az épületeknek pedig renovatioját, correctioját különösön ajánlya a méltóságos és tekintetes curatoratusnak, hogy mind az anya, mind a leányekklézsiákban lévő hallgatókat serkentsék s szoríttsák, hogy segíttségül légyenek közelebbről a csűrnek felállításában, a leányekklézsiában lévők megkívántató materialekot, az ittlévők pedig mesterembereket, munkásokat adjanak.

III. Az elocált pénznek állapottyát tudakozván a Szent Visitatio, úgy adatték fel, hogy abban egyébb változás nem esett, hanem hogy méltóságos Nalátzi András úr az AlPestesről felvett 143 mfr. contractus mellett kiadott 10 vfr.-t Kernyesden lakó Dán Szakáts alias Csernának és feleségének, Pogány Ágnesnek 4ª Martii 1804., Nagy Jósef, Tornya Jósef, Fiát János regiusok előtt.

IV.

	hfr.	dr.
Az 1804. esztendőben tartatott visitatioban maradott domesticus főcurator méltóságos Nalátzi András úr számadása alatt	22	72
Mellyből semmi el nem költetett.		
Bé kellett volna még jöni a prastillara előre adatott De bé nem jött.	9	60
Hasonlóképpen Fiát János úrtól pro anno 1804 100 ft. után De ez is bé nem jött.	6	–
V. Viszont az 1804-ben tartatott visitatioban perselypénz maradott a tiszteletes egyházi atyafi kezénél	9	60
Azután esztendő alatt gyűlt	4	15
Summa	13	75
Mellyből erogált a m[agyar]országi 4 kollégyiom számára	1	60
Bétsi agensnek és invalidus atyafiaknak	–	60
Albisi ekklézsiának	–	28
Erogatum summája	2	48
[789.] Kivonván az erogatumot a perceptumból, marad	11	27
Melly residuum általadatott méltóságos domesticus főcurator Nalátzi András úr számadása alá, melly residuum egybeadattván a fellyebb megírt	22	72
Lészen mindöszve Mellyről jövendőben méltóságos Nalátzi András úr fog számadolni.	33	94
De amellyből most ismét kivévén a visitatorium honorariumot, úgymint	3	60
Marad ad sequentem demonstrationem a méltóságos úrnál	30	34

VI. Ezen alkalmatossággal számba vette a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes egyházi atyafi méltóságos Nalátzi András úrtól mit percipiált a régi restans interesből, és a quietantiakból kitetszett, hogy percipiált eszerint:

	hfr.	dr.
1803-ban 28. Augusti	6	–
1804. 29. Augusti	13	20
1805. 17. Februarii	11	27
Percipiált in summa	30	47
És így az AlPestesről felvett 143 ft. után való interesből még hátra vagyon	4	1
Ezen kívül ezen pénznek interessével restál 1802., 1803., 1804-dik esztendőre	25	74
Restál in summa mostani visitatioig	29	75

Ugyan méltóságos Nalátzi András úran fekvő, néhai édesattyáról deveniált adósságnak interesse 1802-dik esztendeig restantiaban maradván, ment fel az 131 mfr. 67 dr., amint láthatni protocolli pagina 527.

Ezen édesattyokról deveniált adósság, melly in summa 231 mfr., méltóságos Nalátzi András és István urak között két egyenlő részekre felosztattattván obveniált:

	hfr.	dr.
Méltóságos Nalátzi András úrra	115	50
Ennek esztendei interesse	6	93
Ezzel 1802., 1803., 1804. esztendőkre restál, melly exsurgál ad	20	27
Méltóságos Nalátzi István úrra ismét	115	50
1802-dik esztendőre az interest megadta, restál 1803., 1804-dik esztendőkre	13	86

[790.] VII. Egy régi contractusból az látszik, hogy n[agy]osztrói néhai tekintetes Pap János úr conferált a pestyéni reformata ekklézsiának 100 mfr., melly summa pénz elocáltatott 1755. esztendőben 2da Novembris Déván commoráló Fazakas alias Jenei Mártonnak, Györgynek, Mihálynak és feleségének, Bíró Annóknak, amint a contractuson lévő indorsatioból megtetszik, néhai tiszteletes Lisznyai I[ntze] Ferentz esperest uram felvett bizonyos summa pénzt, de hová tette, nem tudatik. Úgy a többet is megadták-é a levansok vagy nem? Ez okon fel kell hányni a régi protocollumokat, s ki kell keresni ezen adósságnak mivoltát.

1806

Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata N[agy]Pestyénensi per praefatos officiales ecclesiasticos [reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta dicti tractus ordinarium notarium] die 10. Decembris 1806. A megnevezett napon a parochialis házánál a helységbéli tiszteletes egyházi atyafinak, Balog Jósef őkegyelmének és titulatus vicecurator Tornya Jósef úrnak jelenlétekben. [68]

I. Kívánta a Szent Visitatio ezen nemes ekklézsiának pium legatumit számba venni, de mivel az ekklézsia ládája méltóságos Nalátzi András úr gondviselése alatt volt eddig, mint aki a nemes ekklézsiának fő domesticus curatora volt, interveniálván a méltóságos curator úr halála, az eklézsia ládája is a denominált tutor keze alá ment, kinek híre nélkül nem lehetett most felnyitni, és ez okon a pium legatumok sem vétethettek számba. Mellyeknek számbavételek a contractusokkal edgyütt bízatik a tiszteletes loci ministerre és vicecuratorra, olly rendeléssel, hogy a contractusokat copiázván küldjék el a tiszteletes proseniorhoz.

[68] HuZaL-Jkv. I/5. 876–877.

II. Számba vétettvén a tiszteletes egyházi atyafi papi fizetésének administráltatása, úgy találtatott, hogy néhai méltóságos Nalátzi András úr az Alpestesről felvett 143 capitalis mfr. után conpetáló interesből restált a közelebbről tartatott visitatiokor 29 mfr. 75 dr, a visitatio után pedig semmit sem adott, és így hozzáadván még két esztendőre competáló interest, exsurgál az ezen pénz után való restantia 46 mfr. 91 dr. Az édesattyáról deveniált 115 mfr. és 50 dr. után restált 20 mfr. és 27 dr. Ezután is semmit nem praestálván, két esztendőre interessel tartozik 13 mfr. és 80 dr. Ez után a pénz után mindöszve restál 34 mfr. és 7 dr. In summa ezek szerint restál interessel 80 mfr. és 98 dr.

Méltóságos Nalátzi István úr a protocollumban pagina 789. feljegyeztetett restantiat béfizette, csak az 1805 és '6-ra competálóval restál. [877.]

III. A perselypénzről a tiszteletes egyházi atyafi mutatá ezen jegyzéseit:

	hfr.	dr.
1805-ben 5 publicatioból jött bé	4	48
1806-ban ismét 5 publicatioból	5	13
Perceptum summája	9	61
Erogáltatott		
A torony fedéséért Zaharianak	1	2
Synodusi költség 1805	2	40
M[agyar]országi kollégyiomoknak 1805 és 1806	2	40
Agensnek 1805 és 1806	–	40
Erőtelen atyafiaknak két esztendők alatt	–	28
Avrámnak a csűr csinálásáért	4	80
Csűrfedni való 20 kalangya szalmáért	4	80
Erogatum summája	16	10
Eszerint az erogatum meghaladja a perceptumot	6	49

Nagyrápolt

1686

Rápoltini continuatur 24. Januarii [1686.][69]

Auditores examinantur de reverendo ministro Georgio Isipi et familia.

De vita, doctrina, frequenti sui officii exercitio, conversatione et caeteris officii partibus laudatur, non gravatur reverendus minister ut et familia.

Reverendus minister de auditoribus: Laudantur hoc excepto, a hetedszakai könyörgéseket nem igen gyakorollyák. Admonentur.

Az ecclesiabeli emberek szüretkor adogattak egy kevés bort, az egyházfia Csomai Ferentz Deák kiárultatta, facit ft. 8,64. Ugyan hat vékányi búzát vetettek ecclesia számára.

Aranyi Benkő Péternek hitetlen felesége, Ács Ersébet újjabban férjhez menvén most Rápolton lakó Fodor Tamáshoz, mely cselekedetiért concordálván az tisztekkel, excommunicáltatik. Benkő Péter pedig ad secunda vota transmittáltatik.

Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, [32.] a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik.

Rápolti Antal Márton mellett mind a patronusok őkegyelmek, mind pedig az ecclesia instál, hogy hitetlen feleségétől (ki is régen elszökvén, férje tíz úttal, nagy költségével, sok veszedelmek között kereste, az desertrixnek viszajövetele felől semmi reménség nem'lévén, a desertus is lelkének dolgában periclitálódván) absolváltatnék.

Deliberatum: A patronusoknak őkegyelmeknek s az ecclesianak instantiaját az desertusnak költséges fáradságát, elméjének s lelkének periclitálódását megtekintvén, ad secunda vota transmittállyuk, hac cautione tamen, hogy ennekutánna valaholott hitihagyott feleségét hallya s találllya, via juris persequállya, sőt a patronusok is őkegyelmek s az ecclesia legyenek adsistentiaval Antal Mártonnak.

1687

1. Februarii [1687.] continuatur visitatio N[agy]Rápoltini.[70]

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Georgio Isipi. Vádoltatik őkegyelme, hogy aratáskor az hétköznapi könyörgéseket negligállya.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus. Vádoltatnak negligentiaval.

Deliberatum in causa Susannae Kozontzi, consortis Stephani Draguczin de NagyRápolt: Mivel Kozonczi Susanna meghbizonyította hiteles bizonságokkal, sőt hittel is monda rólla, hogy Draguczin István, noha igyekezett ugyan, de semmi férfiúságát nem mutathatta s véle semmi közi nem volt, s neki semmit sem tehetett. Azért az Agendaban az elválásról kitött harmadik punctum és az 73. canon continentiaja szerént férjitől elszakaszttyuk és ad secunda vota transmittállyuk. Férjit penigh ligaban hadgyuk, nehogy most is tehetősséginek színe alatt defraduállyon.

---

[69] HuZaL-Jkv. I/1. 31–32.

[70] Uo. 45.

1689

Anno 1689. 8. Martii continuatur visitatio Rápoltini per reverendum dominum Georgium Körtvélyesi seniorem, caeterosque confratres.[71]

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Georgio Isipi.

Vádoltatik őkegyelme, hogy az szegénységet rendkívül becstelenítti.

Deliberatum: Admoneáltatik őkegyelme, magát conformállya minden Isten szerént való dolgokban, hallgatóit megbücsüllye.

1690

Continuatur visitatio Rápoltini anno 1690. 24. Januarii.[72]

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Georgio Isipi. In omnibus bene commendatur.

Pastor examinatur de auditoribus. Nullo onorentur gravamine.

Az ecclesia számára való szőllőbűll FöldVárj uram ki nem adta az dézmát, azért urgeálni kell őkegyelmét.

Vagyon hat véka búzavetés, mellyrűl Kapronczai Mihály tartozik ratiocinálni.

FöldVári György uramnál van három forént.

1692

Continuatur Rápoltini eodem die [17. Januarii 1692.] [73]

Nota bene: Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották. Kihez képest admoneáltatnak, intra quindenam velünk conveniállyanak, secus tuttokra légyen, ispánt hozunk réájok és articulariter megbüntettettyük.

1693

Continuatur visitatio Rápoltini per eundem reverendum dominum seniorem, caeterosque assessores 10. Februarii [1693].[74]

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Johanne Husztj.

Optime commendatur in omnibus cum tota familia.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

Commendat suos auditores, praeter hoc, hogy ha mi fogyatkozás vagyon is, az egyházfi lágysága az oka.

Difficultates:

1. Az ecclesianak kicsiny jövedelmecskéje régen periclitál.

Ferencz Deáknál anno 1686 visitatio szerint maradott ft. 8,64. Ugyanakkori proventus hat véka vetés.

---

[71] HuZaL-Jkv. I/1. 54.
[72] Uo. I/1. 78.
[73] Uo. I/1. 102.
[74] Uo. I/1. 119–120.

Anno 1690 visitatio szerint Földvári uram dézmát borbúl nem adott. Ugyan őkegyelménél volt ft. 3.

[120.] Kapronczai Mihály hat véka búzavetésről számot adni tartozik. Enyedi Györgynél dr. 83, Enyedi Mártonnál ft. 1, Móré Mihálynál ft. 2 dr. 3.

2. Az ecclesia réttyét elfogta a tövis.

3. Draguczin Pálnénál vagyon az ecclesianak interessel edgyütt tizenkét veder bora.

Deliberatum:

Ad 1. Aki succedált Ferencz Deák javaiba, ha a nyolc forint és 64 pénzről számot nem adhat, fizessen meg. Az akkori hat véka búzavetést a jég elverte, de ugyancsak vettek belőlle hat vékát, az a Kapronczainál levő búza. Földvári uramat tisztességesen kell requirálni a dezmáról és az három forintokról. Kapronczai Mihály fia pedig, György, aratáskor tartozik adni tizenkét véka búzát s négy veder bort. Enyedi György dr. 83., Enyedi Márton ft. 1., Móré Mihály ft. 5., statim et de facto tegyék le, hanem szüretkor ad foenam fizessék meg.

Ad 2. Ígéretek szerint őkegyelmek el ne mulassák.

Ad 3. Szüretnél tovább nála ne hadgyák.

1695

Continuatur visitatio die 2. Februarii [1695.] Rápoltini per praefatos dominos assessores [reverendum dominum Georgium Kismarjai constitutum seniorem, Samuelem Jenej Sanctae Sedis juratum notarium et reverendum dominum Johannem R. Husztj].[75]

Auditores examinantur de suo pastore, reverendo domino Johanne Husztj.

Reverendus dominus pastor optime commendatur.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus.

Difficultates pacifice sopitae.

Az ecclesiai jókról:

Josika Imre úrnak adott az ecclesia egy darab helyet a temetőből csűrös kertéhez, mellyért őkegyelme adott az ecclesianak egy hat vékás szántóföldet a Kerek Tövisben, melynek házul felül való szomszédgya Salár Lupul, másfelől Kracson Joon, mellyet Szőcs István uram Istenhez való buzgóságából ecclesiai szükségre be is vetett maga búzájával ez esztendőben.

Vagyon de praesenti hét veder bor az egyházfi kezénél.

Vagyon két köböl kukuruz.

Kapronczai Györgynél vagyon 12 véka búza, 5 veder bor.

Enyedj Györgynél 1 veder bor.

Enyedj Mártonnál egy forint, három esztendő alatt interesse 30 pénz.

Móré Mihálynál 5 ft.

Ferencz Deák házán ft. 8, 64.

1696

Continuatur visitatio Rápoltini die 1. Februarii [1696].[76]

Auditores examinantur de reverendo domino Joanne Huszti. In omnibus optime commendatur cum tota familia.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus.

Similiter tam patroni, quam rustici commendantur.

---

[75] HuZaL-Jkv. I/1. 153.

[76] Uo. I/1. 169.

Nota bene: A tavalyi bornak az árrából és a Szűcs Istóktól vetett búzából vagyon az egyházfiúnál ft. nr. 9, mellyet szüretkor borul fizet meg. Pro interim ad urnas nr. 7, justae nr. 4.

Amely adósság penig az felső visitatioban consignáltatott, ősszel tartoznak megadni. Illendő, hogy négy kupa mustott adgyanak egy forint után.

1697

Anno 1697. 21. Januarii Rápolt visitatur et ratio exigitur.[77]

Az 1695-beli adóssak contentálták az ecclesiat, exceptis Móré Mihálynál restál must 4 interes adóssággal, Kapronczai semmit sem adott. Az egyházfi adós ft. 5,95.

Bor ad futuram rationem vagyon az ecclesia hordójában, mely hordót vettenek ft. 1,50 urn. 13.

Semmi difficultas egyéb nem találtatott, hanem az oskola fundusán levő háznak három forint taxaját a falu ususára fordíttyák, mellyet igazításba kell venni.

Nota bene: Conferáltatott a praedikátor ususára.

1698

Continuatur visitatio Rápoltini 1698. die 22. Januarii per reverendum dominum seniorem Georgium Körtvélyesi, caeterosque fratres.[78]

Auditores examinantur de reverendo pastore domino Johanne Huszti.
Reverendus dominus pastor commendatur ab omnibus auditoribus in omnibus.
Similiter etiam reverendus pastor commendat suos auditores in omnibus.
Ecclesia adóssága vagyon ezeknél:
Móré Mihálynál ft. 5., bor urn. 1.
Enyedi Istóknál ft. 6,18.
Egyedi Mártonnál ft. 2 justae 3.
Szathmári Györgynél ft. 1.
Dudásnál ft. 1 justae 3.
Oláh Péter ft. 5,45. Megadta és zsindelyt vettek rajta a templomhoz.
Egy rész Aranyban [falu] vagyon ft. 3
Enyedi Györgynél ft. 2,10.

1700

Continuatur visitatio Rápoltini die 17. Februarii [1700].[79]

Auditores examinantur de reverendo pastore. Nomina auditorum: Szabó György, Móré György, Kapronczj György, Szatmári György, Csizmadja István, Ács János.

Reverendus dominus Johannes R. Huszti in omnibus commendatur.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus.

Nehézségére vagyon a praedicatornak, hogy némely emberek egész örökséget bírnak s fát nem hoznak. A parochialis ház körül való kertek is rosszak lévén, veszekednek felette.

---

[77] HuZaL-Jkv. I/1. 188.
[78] Uo. I/1. 201.
[79] Uo. I/1. 233–234.

Hogy azért megorvosoltassék mindkettő, végeztük: 1. Aki a fát meg nem hozta, concordállyon a praedicatorral. 2. A kert felosztására exmittállyon a Szent Partialis két becsületes atyafiakat, levelet küldvén a patronusoknak, s osszák fel újjólag a kertet. [234.]

Minthogy 1699-ben nem visitáltunk, akkori két veder bort s 6 véka búzát eladván, a templomhoz zsindelt vött rajta az egyházfi Móré György. Ezen egyházfi kezénél de praesenti vagyon bor urn. 17, melynek vedrét conferálta Jósikáné asszonyom, Rácz Christina asszony.

A kilencvennyolc esztendőben való visitatioban specificált pénzbeli adósság ma is restál, interest adnak rólla.

Kapronczaj Györgynél amely búza volt, abból még restál metr. 6.

1701

Eodem die [13. Januarii 1701.] continuatur Rápoltini.[80]

Auditores examinantur de reverendo pastore.

Tam spectabiles patroni, tam plebs promiscua ab officio bene commendant reverendum parochum, interim a kösségnek az a kívánsága: 1. Az ecclesia földét, mellyet titulatus úr, Jósika Imre uram adott cserében, bocsássa ki a praedikátor kezéből, avagy dézmát adgyon róla. Vide supra ad annum 1695. 2. Februarii. [242.]

Reverendus pastor commendat in omnibus spectabiles ac generosos dominos patronos, quibus solis adscribit omnem suam commoditatem, habet tamen quaedam contra promiscuam plebem et petit medelam.

De praesenti vagyon ft. 4 az egyházfinál ad futuram rationem.

Az 1698-ban feltétetett adósság ma is fenn vagyon.

Az egyházfia quietáltatik hac formula:

Az 1700-beli tizenhét veder bort kikorcsomároltatván az egyházfia Móré György, szín bor volt urn. 13,3, seprő urn. 3,2. Ezt computálván, az árra facit ft. 12,84., a seprő 0,72. Tota summa ft. 13,56.

Ezen kívül jött kezében harangozópénz ft. 3.

Interes bornak az árra ft. 1,50.

Tota summa 18,16.

Mindezeket a templom körül való mostani épületre költvén, helyesnek találtatott, azért acceptáltatik, és az egyházfia quietáltatik.

Georgius Körtvélyesi mpr.

Samuel Albisi mpr.

Petrus Keresztúri mpria.

1705

Continuatur Visitatio Rápoltini 4. Februarii [1705.] per reverendum seniorem Samuelem Jenei, reliquosque fratres, juratum Sanctae Sedis notarium et Stephanum Tokai.[81]

Auditores examinantur de reverendo pastore Samuele Huszti.

---

[80] HuZaL-Jkv. I/1. 241–242.

[81] Uo. I/2. 7–8.

Úrasztali terítő virágmotívuma – Debreczeni László rajza

Accusatur: A communiot és sátoros innepeket őkegyelme ki nem hirdeti. 2. A scholamester fizetését vészi s nem tanít. 3. Beteges ember, nem taníthat, mellyekre nézve nem akarják őkegyelmek tartani, minthogy a possessoroknak is ez akarattyok, nem cselekedhetnek urok ellen semmit.

Reverendus minister examinatur de suis auditoribus. Feles fizetése őkegyelmének hátra vagyon, meg nem fizették.

Deliberatum: Mind a reverendus ministernek, mind az auditoroknak difficultasi relegáltatnak a Partialisra, akkor őkegyelmek mind a két részről elégségesen elkészülvén, compareállyanak, nevezetesen az auditorok, minthogy a patronusokra relegáltanak, azoknak consensusokat írásban reportállyák, akkor lészen választsok. [8.]

Observatio: Aranyon alig akadott még egy vallásunkon való ember, ki is a parochialis házban lakik, háborgattatik a falutúl. Azért hogy onnan egésszen ki ne foggyon vallásunk, tiszt uraimékat kell requirálni.

A rápolti ecclesia pénze és búzája:
Földvári uramnál ft. 6,24.
Enyedi Istvánnál ft. 6.
Enyedi Györgynél ft. 4 *bor ára ft. 2,4.*
Móré Mihálynál ft. 5[82] *restat ft. 3,18.*
Dudás Miklósnál ft. 1, harangozópénz ft. 1.[83]
Harangozópénz Kosztanénál ft. 1.[84] *solvit*
Totya Györgynél ft. 1 harangpénz.[85] *solvit*
Dobra Thomanál két horgas.[86] *solvit*
Kapronczainénál búza vagyon metr. 6, *restat 3, solvit 3.*
Ratiocnált is rólla Örsi uram.
Patronus adománnya két esztendőre metr. 20, bor urn. 20.
Amely bor maradott a kurucoktól, kiadták új fejiben, restál.

1717

Continuatur Visitatio Rápoltini 1717. 19. Februarii.[87]

Examinatur ecclesia de reverendo ministro. Commendatur.

Ecclesia discommendatur de non frequentando templum et admonentur sub poena articulari.

---

[82] Az összeg ki van húzva.
[83] Az egész sor ki van húzva.
[84] Az egész sor ki van húzva.
[85] Az egész sor ki van húzva.
[86] Az egész sor ki van húzva.
[87] HuZaL-Jkv. I/2. 102.

Az ecclesia bonumi (ut in protocolo sunt) megvadnak a tiszteletes minister kezénél, Örsi Péter uramnál.

Volt pénzbeli perceptum tavalyi és az idei ft. 3 dr. 91, mellyeket mind erogált szükséges helyekre. Adós az ecclesia őkegyelmének dr. 20.

Nota bene: 94 karókat és 16 támaszokat a tavalyi Szent Visitatio parancsolattya szerint kellett volna az ecclesianak procurálni a parochialis veteményes kerthez, de negligálták és az ecclesia költségéből ide kellett ut supra fordítani a reverendus ministernek ft. 1 dr. 10. Mellyet tartozik a jövő Partialisig felszedni az ecclesia magán.

1718

Anno 1718. die 14. Februarii. Continuatur Visitatio Rápoltini per reverendum dominum seniorem Petrum Keresztúri, Gasparum Váradi, caeterosque adjunctos etc.[88]

I. Ecclesia examinatur de reverendo pastore Petro Örsi. Reverendus pastor commendatur de vita, moribus et functionis jugi exercitio.

II. Reverendus minister examinatur de auditoribus suis. Panaszolkodik őkegyelme, hogy igen restek az isteni szolgálatnak gyakorlásában, nemcsak hétköznap, hanem vasárnapokon is.

Conclusum: Intettetnek, hogy magokat megjobbítsák és ezután serényebben gyakorollyák az Isten házát. Ha a jövő visitation is illyen panaszt hallunk felőllök, a jobbágy és paraszt hallgatókat articulariter büntettettyük meg.

1765

Anno 1765. die 1ma Martii continuatur visitatio in ecclesia reformata Rápoltiensi per reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznyai seniorem et Ladislaum Henter Bodoki constitutum notarium, praesente reverendo Paulo Gál de Batzon, parocho hujate et uno alterove membro hujusdem ecclesiae.[89]

1. Körüllnézettetvén a titulatus tiszteletes loci minister, tiszteletes Batzoni Gál Pál uram őkegyelme életének LXXIV-dik, galatzi papságának 5-tödik, ribitzei papságának eggyedik, rápolti papságának XL., in summa paposkodásának XLVI-dik esztendejében, még a szent szolgálatban alkalmatosnak tapasztaltatik és jó szívvel recommendáltatik.

2. Oskolamester néhai Batzoni Dániel decessussával és elmaradott feleségének mozdulásával üresen maradvánn az oskolaház, hogy pusztulásra ne jusson, zsellérnek beléje bocsáttatik Dálnoki Ádám nevű becsületes ifjú ember illy modalitassal, hogy az oskolaház tájját jó kerttel körülkertellye és jó fedél alatt tartsa az oskolaházzal eggyben. 2-do. Hogy tiszteletes loci minister atyánkfiának, mint a több zsellérek is, házbérbe dolgozzék három magyar forintokra, melly modalitasnak titulatus Dálnoki Ádám is submittálá önként önnön magát a Szent Visitatio előtt.

3. Mostan fenforgott Dálnoki Ádámnak Tordasról vett Szathmári Éva nevű felesége vakmerőképpen hazaszökvénn mellőlle, recommendáltatik a tiszteletes loci ministernek, hogy requirállya felette a tiszteletes szászvárosi decanatust, és válasszát in casu külgye tiszteletes esperest úrhoz.

---

[88] HuZaL-Jkv. I/2. 122.

[89] Az Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár. B-4. A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye levéltára Iratok (A továbbiakban HuZaL-Iratok) 6. sz. 8–10.

4. Emlékezetnek okáért notabenéztetik az arendae perceptoralis 1730-béli quietantianak formulájából, quod ex hfr. 75 et dr. 41 ad Bokaj, Rápolt et Arany ut arenda perceptori adsignatis, sed ex hfr. 56 tantum perceptis quarta loci ministro pro anno 1730 hfr. faciens administrata est nunc vero administrantur hfr. 13 dr. 20. [9.]

5. Néhai Ferentzi Pétertől özvegyen maradván, Csuka Susánna ment titkon férjhez valami ide való olá emberhez, melly szerént mind gyülekezetünktől, mind Istenünk házától önként elvonta magát, melyből egyéb vétkeit is gyanítván a Szent Visitatio, őnéki a reconciliatiot offerálta, mellyet amplectálván, reconciliála is a Szent Visitatio előtt.

6. Ratio aedilis Andreae Ferkő sequitur h[oc] m[odo]:

	hfr.	dr.
a. Referállya az egyházfi, hogy a múlt 1763-dik esztendőbenn szedett maga keze alá interes bort pro ecclesia urn. 13, melyből tavaly tíz vedret adott el urn. a dr. 84, három vedret pedig urn. a dr. 68	10	44
Anno 1764 pedig gyűjtött 37 capitalis forint után ugyan pro ecclesia urn. 13 oct. 7		
Régi restantiat is gyűjtött urn. 2 dr. 4.		
In summa urn. 16 oct. 3, mellyeket adványn el urn. a dr. 51, adott el	8	34
Adott el ezek mellett két véka tordasi búzát	1	2
Et sic tota summa percepti facit	19	80
b. Mellyekből erogált eszerént:		
α. Vett harminceggy szál deszkát a torony tornáccára (Nota bene: Ez in excessu drága.)	6	24
β. A parochialis házak meszeléséért	–	24
γ. Háromszori communiora való borért	–	51
δ. A tornyot deszkázott mesterembernek	3	6
ε. Ötszáz lécszegekért a toronyhoz	1	23
ζ. Bor töltelékre tavaly	–	66
Summa erogati	11	97
Mellyeket kivonván a percepta summából	19	80
Marad ad futuram rationem	7	86

7. A Jósikaianum pium legatumnak egy része felvétettetvén a templom és torony befedeztetésére, a [10.] capitalisnak pro nunc kell lennie hfr. 81 dr. 60, mellyek közül maga 37 vfr. adványn fel, a tiszteletes loci minister 30 vfr. vévén fel interest, marad kezénél ad futuram rationem nem interesezett capitalis hfr. 13 dr. 60.

1766

Sequitur ad visitandum ecclesia Rápolt, eodem permisso seniore Francisco I[ntze] Lisznyai et notario [Stephano Herepei], die 7ma Februarii 1766.[90]

	hfr.	dr.
1. Tavalyi visitatioban adattatott fel interesre kiadott capitalis pénz	76	84
Mellyhez az ugyanakkor egyházfi kezénél maradott készpénz, hfr. 7 dr. 86 summácskából a többi szükséges hellyekre, úgymint Generalis és Partialis Visitatiora és füttőre elkelvén, interesre kiadattatott	4	8
Summa	80	92

[90] HuZaL-Iratok 7. sz. 11–12.

	hfr.	dr.
Mellynek 30 forintja a tiszteletes loci ministernek fenerálván, 37 forint után jött be bor ekklézsia számára bor urn. 13 oct. 5, melly eladattatván urn. a dr. 68, seprőnek tíz kupa imputáltatván és elengedtetvén, facit	8	16
Item Nyisztor György adott 3 forint után két esztendőre ~ pro annis 1764 et '65 búza interest metr. 2, melly a dr. 48 computáltatván, facit	–	96
[12.] Amelly 13 forint említtetik a tavalyi visitatioban, hogy nem interesezett, vagyon ezeknél az embereknél, úgymint:		
Ferkő Andrásnál	4	8
Tesnádi Györgynél	3	42
Mesta Juonnál	2	4
Sunya Juonnál	3	6

Akik az idén még nem praestáltak interest, hanem Tesnádi György a tavaly restans interesbe rakott egy fűttőt a parochialis házba.

1771

Visitatio ecclesiae reformatae N[agy]Rápolt die 5ta Martii anno 1771. facta est per summe reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznyai seniorem, Stephanum Herepei notarium, reverendum item Franciscum Sz[ent]Györgyi, Benedictum Bitai, in sede parochiali Kéméndensi demonstrante de oeconomicis reverendo domino Samuele Nagy, parocho N[agy]Rápoltensi taliter.[91]

	hfr.	dr.
Anno 1769 hatszori publicatio facit	2	68
Anno 1770 hatszori publicatióból jött bé	2	79
Summa	5	47
Mellyből erogálódott eszerént:		
Pro visitatione anni 1769 item agentiara, szegény papok számára költ	2	4
In anno 1770 agentiara s háttzegi templom számára	1	42
Item in anno 1770 a parochialis ház fedelére ment szalma gel. 30, facit	1	70
Tota summa erogationis facit	5	16
Marad ad sequentem rationem	–	41
Anno 1769 mintegy 72 ft. capitalis után jött interes bor árra	14	–
Ebből hordóra költ	2	–
Elocáltatott pedig interesre	12	–
Anno 1770 jött bé interes bor urn. 21, amely apadását, seprőjét imputálván, quoad residuum adattatott el a vedre a dr. 68 és jött bé	12	–
Ebből interesre elocáltatott	6	–
Megvan készpénzül a ládában	6	–

[91] HuZaL-Jkv. I/3. 24.

1772 február

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Rápoltensi anno 1772. die 29a Februarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai et adjunctum clarissimum dominum Stephanum Intze de Lisznyó in domo parochialis, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Samuele Nagy et ludi magistro humanissimo domino Michaele Szabó, nec non aedili Andrea Ferkő.[92]

Qui fideliter refert:

1-o. Hogy a nemes ekklézsiának tiszteletes loci minister és a humanissimus dominus scholae rector ellen semmi panassza nincsen.

2-o. Ugyan egyházfi őkegyelme demonstrálá, hogy vagyon a nemes ekklézsia cassajából bizonyos embereknél Rápolton kezességek alatt kiadva hfr. 140 ~ száznegyven mfr., mellyekről szükség, hogy a királyi ordinatiok szerint formalis contractusok expediáltassanak.

3-o. Fájlalva tapasztalja a Szent Visitatio, hogy az atyák negligentiajok miatt a gyermekek nem taníttatnak, tudatlanságban nevekednek. Recommendálja azért a tiszteletes loci ministernek mind különös, mind [55.] közönséges intés, tanítás által bírja arra az atyáknak szíveket, hogy gyermekeiket oskolában adván taníttassák, egyéb aránt kemény animadversiot fognak magokra vonni.

1772 november

In Nomine Domini. Nova visitatio inchoatur ecclesiarum in venerabili tractu Hunyad reformatarum anno 1772. die 20a Novembris in ecclesia reformata N[agy]Rápoltensi per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, nec non juratum notarium Benedictum Bitai in domo parochiali praesente loci ministro reverendo domino Samuele Nagy et ludi magistro domino Michaele Szabó, a parte vero ecclesiae aedili Andrea Potok.[93]

Ubi hoc tantum observabatur:

Vagyon ezen nemes ekklézsiának in summa 140 ~ száznegyven mfr. bizonyos személyeknek ad fructificandum kiadva, mellyből 7 mfr. periculumban vagyon, elszökvén a debitorok, úgymint Nyisztor György, méltóságos gróf Nemes János úr jobbágya ex hfr. 3, Dants Nyikula, tekintetes Sándor Móses úr jobbágya ex hfr. 4. Adnak az említett pénz után minden forintra három kupa mustot, jött bé ez esztendőben urn. 22 oct. 7, de vagynak mind ezen, mind más esztendőkre feles restantiak, mellyeket de anno in annum számbavévén, fel kell szedni a jövő újj esztendeig, ahol pedig in periculo vagyon a főpénz, onnan fel kell venni és securusabb hellyre kell elocálni.

---

[92] HuZaL-Jkv. I/3. 54–55.

[93] Uo. I/3. 67.

1775

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Rápoltiensi die 7[a] Februarii per reverendum ac clarissimum dominum archidiaconum Stephanum Herepei, substitutum notarium Gabrielem Vitályos, praesentibus a parte ecclesiae spectabili domino Sigismundo Mara, tanquam inspectore curatore, illustrissimo domino Josepho liber barone Györffi et aliis commembris.[94]

1-o. Szemléli a Szent Visitatio a nemes reformata ekklézsiában néhai tiszteletes Nagy Sámuel őkegyelme 1774-ben Decembernek 25-dik napjának estvéjén történt halála által lett nagy romlást és változást.

2-do. A tekintetes inspector curator Mara Sigmond úr producálja a méltóságos Supremum Consistoriumnak a néhai tiszteletes Nagy Sámuel bonumainak conscriptioja és sequestrum alá való tétettetése iránt való parancsolattyát egy bizonyos levélben, illetvén azon bonumok egyenesen az ekklézsiát a hazának rendes törvényei szerint. Mellyre nézve a Szent Visitatio elméjére vévén mind a titulatus inspector curator úrnak a méltóságos Supremum Reformatum Consistoriumtól küldött és producált levelét a jelenvaló materiaban, mind pedig a maga kötelességét az efféle dolgokban jól és helyesen való eligazításában, expeteáltatott és exmittáltatott a parte inspectoris curatoratus tekintetes Váradi Pál úr, a parte vero senioratus tiszteletes Nagy János uram algyógyi parochus atyánkfia. Hat bizonyos utrumoknak és generale compulsoriumnak kezekhez való vétele mellett a néhai tiszteletes Nagy Sámuel bonumainak illendőképpen való megmérettetése és jó móddal való sequestráltatása végett.

3-tio. Mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon, hanem mindenek az atyfiaknak és a tiszteletes senior és curatoratus comparatiojokig intacte megtartassanak.

4-o. A papi vacantianak redintegratioja a méltóságos possessoratus consensussának vétele után a tiszteletes seniortól ab incumbentia ígértetik. [131.]

5-to. Scandalosusnak inferáltatik Potok Éva és Vizaknai János, midőn említett Potok Éva férjével, Vizaknai Jánossal egy nemű-némű nyavalyának férjén való folyása miatt együtt lakni nem akar, de minthogy a nyavalya megorvosoltatván, a továbbra való separatiora, annyival is inkább a divortiumra az említett Potok Évának nincsen úttya. Injungálja a Szent Visitatio, hogy együtt lakjanak, szentül és kegyesen éljenek, mellyre mindketten magokat kezeknek béadásával a Szent Visitatio előtt kötelezék.

6-o. Az egyházfi ab anno 1772 az ekklézsia bonumocskáiról számot még nem adott, most sem demonstrált semmiről. Parancsolja azért a Szent Visitatio ab incumbentia, hogy ad futuram visitationem maga ratioját elkészítse és mindenekről demonstráljon. Bízattatott pedig ratiojának rendbe szedése méltóságos Földvári úr tisztyére, titulatus Kozma Sámuel uramra.

Debreczeni László rajza

[94] HuZaL-Jkv. I/3. 130–131.

1776

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Rápoltensi die 29a Februarii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium Michaelem Teleki, praesentibus a parte ecclesiae generoso domino Paulo Baróti, viduae illustrissimae comitis Ladislai Nemes provisore, Moyse Intze illustissimi baronis Danielis Jósika provisore, Thoma Tót vicejudice, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Benjamine V[as] Csávási et scholae rectore Michale Szabó in domo parochiali.[95]

Ubi:

1-mo. KüküllőVári venerabilis tractusból KóródSzentMártoni reformata nemes ekklézsiából venerabilis tractusunkba ezen nemes ekklézsiába anno 1775. die 5ta Aprilis introducáltatott tiszteletes atyafi Csávási Vas Benjámin őkegyelme ellen semmi panasz sincsen.

2-do. Demonstrálni kiváván egyházfi Ferkő András, úgy adja fel, hogy pro annis 1772, '73, '74:

	hfr.	dr.
Jött bé borból és egyebekből in summa	46	81
Melyből elocáltatott interesre Kerpenyesán Péternek	8	16
Denna Joszivnak	2	38
Mera Jánosnak	1	2
Meruntz Vasziliának	1	2
Pura erogatioba ment	8	58 ½
[Summa]	21	16
Néhai tiszteletes Nagy Sámuel uramnak adott az egyházfi, mellynek is akárhol találtatható adósságaiból exigáltatni kell	18	36
Magánál az egyházfinál maradott	9	–
Summa universa erogata et elocata	48	52

3-tio. Pro anno 1775 congestum bor maradott egyházfi Ferkő Andrásnál in natura egy hordóval urn. 32.

4-to. Néhai tiszteletes Nagy Sámuel uram pénzéből adjudicáltatott a méltóságos Supremum Consistoriumtól 100 ~ száz mfr. a n[agy]rápolti nemes ekklézsiának, maga pedig még életében vett volt az ekklézsia pénzéből in privatos usus az egyházfitól hfr. 18 dr. 36. Ezen pénznek minél hamarébb letehető incassatioja végett adattak által szolgabíró méltóságos Tóth Tamás őkegyelmének illyen debitorok, kiken azon 118 mfr. és 36 pénzeket exigálhassa:

	hfr.	dr.
[157.] Muntis Juon adós	10	20
Bíró Lutz	10	20
Vizagnai Mihók	20	40
Fodor Josziv	10	20
Argyán Avrám	30	60
Meriutz Szimion	6	12
Dudásné	5	10
Mermezán Széplian	16	32
Todor Avrám	10	20
Summa	119	34

[95] HuZaL-Jkv. I/3. 156–157.

Nota bene: Tasnádi József kéri, hogy a száz forintba 16 vfr. ingrediáljon.

5-to. Convocáltatván az ekklézsia zsellérei, decernáltatott, hogy in conformitate aliarum ecclesiarum tegyenek két héten egy napi szolgálatot, tiszteletes esperest uramnak pedig annuatim fizessenek három márjásokat.

6-to. Néhai tiszteletes Nagy Sámuel uram adquirálván maga tulajdon pénzével úgymint hfr. 20. dr. 40 Dobogó nevű helységben egy szőlőt, azt az atyafiak a nemes ekklézsiának adták, mellyet most bír a loci minister.

7-mo. Recenseáltatván az Úr asztalához tartozó edények s egyéb készületek, számán megtaláltattak, azon kívül conferált baronissa Györffi Jósefné asszony egy veres selyem keszkenőt.

1777

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Rápoltensi anno 1777. die 13[a] Martii per eosdem reverendos reverendos ac clarissimos dominos dominos visitatores [reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyadiensi seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó juratum et ordinarium notarium et adjunctum reverendum ac clarissimum dominum Danielem Demeter de Szemerja], praesente loci ordinario ministro reverendo domino Benjamine Was Csávási et ludi magistro humanissimo domino Michaele Szabó in domo parochiali.[96]

Ubi:

1-mo. Az egyházfi Ferkő András kezénél lévő ecclesia pénze vétetvén számban, illyeténképpen találtatott:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél készpénz	9	18
Azután a tavalyi bort eladván, detractis detrahendis, vett bé belőlle	13	26
Summa	22	44
Ebből erogált in summa	16	66
Erogált	2	90
Summa	19	56
Ergo marad most kezében	2	88

[206.] Ezen kívül vagyon az egyházfi gondviselése alatt capitalis pénz a néhai Nagy Sámuel uram 100 forintjával együtt vfr. 268 és egy márjás, mellyekről contractusokat kell expediáltatni Szent György napig.

Interesbe béjött bort adott fel pro anno 1776 urn. 20, melyből 2 vedret seprőre, 2 vedret az egyházfi fáradságára detrahálván, urn. 16 eladott a dr. 102, facit vfr. 16. Ez is az egyházfi kezében maradott.

2-do. Számban vétettek ezen alkalmatossággal a nemes ekklézsia földjei is.

A n[agy]rápolti határban a felső fordulóban búza s kenderföld 4 vékára való.

Három szekérre való rét, circiter 4 vékás.

Az aranyi határon az alsó fordulóban egy 4 vékás, más 4, más 5, más 4, más 6, más 8 törökbúza föld, az felső fordulóban egy 6 vékás, más 4, más 3, más 4, más 3, a kerpenyesi domb mellett egy 2 vékás in summa 67 vékára való.

[96] HuZaL-Jkv. I/3. 205–206.

1778

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Rápoltensi anno 1778. die 24ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae mandatario illustrissimi baronis Danielis Jósika, Sigismundo Domokos, Michaele Vizaknai et aedili Petro [215.] Ferkő, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Benjamine Vas Csávási et ludi magistro humanissimo domino Michaele Szabó in domo parochiali.[97]

1-mo. Tiszteletes loci ordinarius minister és ludi magister őkegyelmek ellen a nemes ekklézsia semmit sem panaszol, magok is a ministerek egyéb iránt nem panaszolnak, hanem a parochialis épületek körül kitetsző romlásokról, mellyeket eléggé sajnál a Szent Visitatio is, kivált hogy sokszori intése, sürgetése után is az ekklézsia tagjai megmaradnak morositasokban, semmit sem igyekezvén a parochialis épületek körül, hanem azt naponként desolálódni engedik, s ha ebben továbbra is megmaradnak, kénszeríttetik a Szent Visitatio kedvetlen remediummal is élni a morosusoknak megszelídítésekre. Újjabban is imponálja azért a nemes ekklézsiának, közelebbről pedig az egyházfinak, hogy intra quindenam mind a parochia, mind az oskolaház körül lévő kerteket a megesett repartitio szerint felállítsák, megújjítsák, corrigálják, egyéb iránt tudosítást vévén a tiszteletes loci ministertől tiszteletes esperest uram immediate procedál ex officio az egyházfi ellen. Hogy pedig e dologban az egyházfi boldogabbul elémehessen, melléje pro adjutore az ekklézsia tetszéséből rendelte a Szent Visitatio iffjabb Tasnádi Jósefet és Hatházi Andrást, kik közül az első a Szent Visitatio által adjuráltatott, a másodiknak béeskettetésére facultálja a tiszteletes loci ministert, hogy az ekklézsiában eléforduló dolgoknak igazításokban, nevezetesen pedig a ruinaknak reparatiojokban az egyházfi mellett segítséggel légyenek.

2-do. Még vagyon ebben az ekklézsiában ez a panasz is, hogy a templomot nem igen akarják a hallgatók gyakorolni, melyre a Szent Visitatio által serio admoneáltatnak, hogy pedig a hallgatóknak semmi kifogások ne légyen, a tiszteletes loci minister a harangoztatásban légyen ezután is szorgalmatos, annak színe alatt, hogy templomba nem jőnek a hallgatók, a harangoztatást el ne mulassa.

3-tio. In visitatione anni 1776 convocáltatván az ecclesia zsellérei, decernáltatott volt, hogy in conformitate aliarum, szolgáljanak a tiszteletes loci ministernek két héten egy napot, tiszteletes esperest uramnak pedig

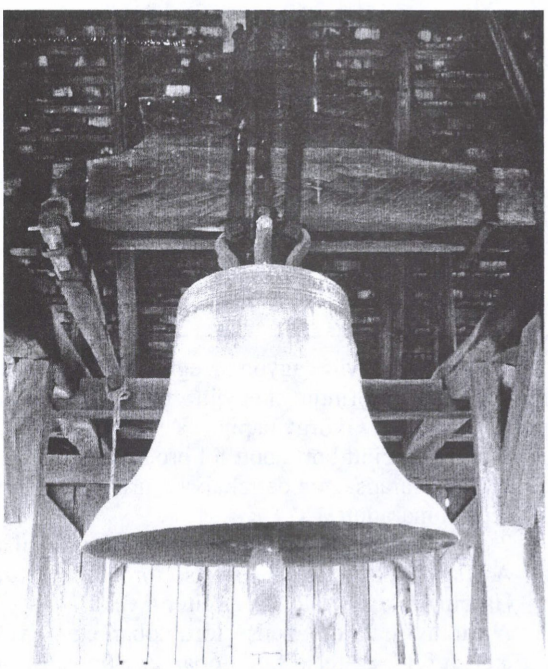

A nagyharang – 1523

[97] HuZaL-Jkv. I/3. 214–215.

annuatim fizessenek három-három márjásokat, de mindeddig is magokat vakmerőségre vetvén, kötelességeket aszerint tenni nem akarják. A tiszteletes esperest uram competentiaját sem praestálják, a tiszteletes loci ministernek is csak quid pro quo szolgálnak. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy in posterum, mint más zsellérek, szolgáljanak minden héten egy napot, a tiszteletes loci minister pedig találja módját, hogy az ő szolgálattyokból kerestessék ki a tiszteletes esperest uram competentiaja.

4-to. Újj egyházfi Ferkő Péter demonstratioja:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott a defunctus egyházfi kezénél, mely az újj egyházfi keze alá jött	2	88
Accedált azután publicatioból	1	58
Summa	4	46
Ebből erogált ecclesiai szükségekre	3	96
Quibus detractis, marad	–	50
A tavalyi bornak az árra, mely az egyházfinál maradott volt	16	32
Ebből elocált Prekup Joszivnak	10	20
Erogált egy hordóra s harangistrangra	2	4
Summa	12	24
Ebből is tehát marad most kezénél	4	8

A tavalyi visitatioban indigitált capitalis pénz is vfr. 268 dr. 34 megvagyon. Bor pedig gyült ez esztendőben interesbe urn. 40, mely in natura megvagyon.

1779

Continuatur Sancta Visitatio anno 1779. die 6ta Januarii in ecclesia reformata N[agy]Rápoltensi per eosdem clarissimos clarissimos dominos dominos visitatores [reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyad archidiaconum, Stephanum Intze de Lisznyó dicti tractus juratum et ordinarium notarium] praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus Sigismundo Domokos illustrissimi baronis Danielis Jósika provisore, Paulo Baka, Petro Szathmári, Francisco Dudás, Andrea Áts, Andrea Hatházi, Johanne Vizaknai, Petro Áts, Petro Hatházi, Petro Csizmadia, Johanne Potok, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Benjamine Was Csávási et ludi magistro humanissimo domino Michaele Szabó, cum aedili ecclesiae Petro Ferkő in domo parochiali.[98]

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme magaviselése s szolgálattya iránt a méltóságos báró Jósika Dániel úr őnagysága mandatariussa és az ekklézsia jelenlévő tagjai, őkegyelme iránt semmit nem panaszolnak, úgyszintén a humanissimus dominus scholae rector iránt sem.

2-do. Megkérdettetvén ab altera parte a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme is a maga hallgatói iránt, a templom gyakorlására, sacrumokkal való élésre és papi competentiajának administratiojára nézve a potiori azokat commendálja, hanem említ némelyeket azok közül, nevezetesen Baka Pált, kik mint zsellérek a papi fizetés alól magokat subtrahálják, exponálá is azoknak képekben magát Bakó Pál őkegyelme illetlen beszédekkel, mellyekkel okot is szolgáltatott a Szent Székről való kiküldettetésére. Végezi pedig a zsellérek iránt a Szent Visitatio, hogy eo non obstante, ha ekklézsia tagjainak kivánnyák magokat tartani, a proportione facultatum, mellyet az öregek intézzenek el, absque omni

[98] HuZaL-Jkv. I/3. 238–239.

A templom déli fala a toronnyal

exceptione pap- s mesterbért fizessenek, különben a Szent Visitatio találja annak a törvényes úton orvosságát.

3-tio. A scholae rector maga is competentiajának administratiojára nézve nem panaszol, hanem insinuálja, hogy egy időtől fogva semmit sem akar az ekklézsia segíteni a háza körül való ruinaknak reparatiojokban, melyre nézve maga sem bírván tovább az építést, sok ruina vagyon az oskola körül, tapasztal efféle ruinakat a Szent Visitatio a parochia körül is. Imponálja azért a nemes ekklézsiának, hogy a tavasznak nyílásával mindazok restauráltassanak, különben ekklézsiai fenyítékhez kell nyúlni a Szent Visitationak. Insiunálja azt is a humanissimus scholae rector, hogy noha feles gyermekek, mintegy 15 számig való találtatik az ekklézsiában, mindazonáltal az atyák tellyességgel elvonnyák az oskolából, holott maga örömest tanítaná. Nagyon resentiálja a Szent Visitatio ezt a hidegséget is, s atyaiképpen inti a szüléket magok kötelességekre, bár csak magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg stb.

4-to. Ezen ekklézsiának zsellérei a Szent Visitatiora adott memorialissok által újra is jelenték tiszteletes esperest uram competentiajának administratioja iránt való renitentiajokat, holott a Generalis Synodus által is megerősíttetett régi praxis, hogy minden ekklézsia zsellére három márjást [239.] fizessen az esperestnek a loci parochusnak téjendő szolgálaton kívül, mely arra nézve két héten egy napra reducáltatott, holott különben minden héten kellene egy napot szolgálni. Most azért a Szent Visitatio ezen kötelességnek tellyesítését ollyan clausula alatt imponálja a zselléreknek, hogy ha intra quindenam nem effectuálják, elsőben a Partialis Szent Synodusra és azután pro manutentione jurium ecclesiasticorum a Szent Generalisra is promoveálni el nem mulattya.

5-to. Méltóságos gróf Nemes Lászlóné asszony őnagysága méltóságos Földvári úrral megegyezőleg jelenti expressussa által a Szent Visitationak, hogy a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelmében semmi contentumok nem lévén, kívánják változtatni, de miben álljon panasszok, nem exponálhatván az expressus, halasztja e dolgot a Szent Visitatio a közelebb celebrálandó Partialisra, azalatt méltóztassanak őnagyságok panasszokkat elkészíteni, s akkor a Szent Partialis igazítást fog benne tenni.

6-to. Ezelőtt hat esztendőkkel elszökvén az ekklézsia adóssai közül Dants Nyikula 4 vfr. adósággal, a közlebb múlt őszön elékerült a fia, Dants Petru, de az adósságot magára venni nem akarja, által kell adni a szolgabírónak ad exequendum. Tsip Péter, méltóságos Földvári úr majorossa hasonlóképpen adós az ekklézsiának három márjásokkal, mellyeket megadni nem akar, ezt is által kell adni a szolgabírónak.

7-o. Egyházfi Ferkő Péter demonstratioja:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezinél készpénz 2 positioban	4	58
Accedált azután a tavalyi bornak az árra	23	34
Publicatioból	2	71
Summa percepti	30	63
Ebből az exhibeált demonstratio szerint elocált	20	74
Erogált	6	94
[Summa]	27	68
Quibus subtractis, marad most kezénél	2	95

Bor gyűlt ezen esztendőben urn. 40, mely in natura megvagyon.

8-vo. Tasnádi Jósef az ekklézsia keze alól kimenvén, helyébe lett ekklézsia zsellére Csirika Moysza, ki is a háznak árrában magára vett 22 forintokat, melyből 16 forint az ekklézsiájé, 6 forint tiszteletes esperest uramé. Contractust kell rólla készíteni. Nemkülönben a több adósságokat is rendbe és contractusba kell venni.

9-no. Az ekklézsia szőlőinek dolgát recommendálja a Szent Visitatio méltóságos báró Jósika Dániel úrnak, mint közelebb való inspector curatornak, méltóztassék manuteneálni.

1782

Visitatur ecclesia reformata N[agy]Rápoltensis die 8va Martii [1782.] per tractualem seniorem et adjunctum brachium seculare spectabilem Franciscum Kováts de Bikfalva, praesentibus a parte nobilis ecclesiae aedili Petro Ferkő, Petro Szathmári, Andrea Hatházi, Josepho Tasnádi, Francisco Tasnádi, Michaele Áts, Francisco Szathmári, Ladislao Áts, Petro Csismás, Francisco Luka et loci ordinario ministro reverendo domino Benjamine Was de Csávás cum ludi magistro Michaele Szabó in domo parochiali.[99]

Ubi:

1-mo. Kérdés esvén a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme functiojáról és magaviseléséről, sajnálva kellett a Szent Visitationak hallani őkegyelme iránt, hogy néha papi statussáról elfelejtkezvén az italban kelletin felyül elmerül, melyben az ekklézsia nem annyira botránkoznék meg, ha a maga házánál cselekedné azon helytelenséget, de azon kívül a faluban közönséges paraszt conversatioban elegyíti magát és ottan megittasodván, hellytelen dolgoknak cselekedésekre ereszkedik mind a ministeriumnak gyalázattyára, mind az ekklézsiának botránkozására. Mely panasznak igasságát láttatik ugyan a tiszteletes atyafi tagadni olykori hibás cselekedetinek kissebbítésével, minthogy mindazonáltal más alkalmatossággal is fordult elé, és nem egy-két embernek, hanem az egész ekklézsiának közönséges relatioja. Még most az eccer serio imponálja a Szent visitatio, hogy azon botránkoztató és az egész ministeriumot gyalázó szokását félbenszakasztván, feddhetetlen és botránkozás nélkül

A templom a mellette levő temetővel

[99] HuZaL-Jkv. I/4. 23–24.

való magaviselésével váltsa fel, különben ha még többször is ezen panasz előfordul, kéntelen lészen a Szent Visitatio a canon szerint való büntetéshez nyúlni, s akkor ha mi kedvetlen dolog követi, egyedül magának imputálja.

2-do. Ugyan a tiszteletes loci minister iránt insinuáltatik az is, hogy a parochia körül levő kerteket és egyéb épületeket nemcsak rosszul procurálja, hanem amellett égeti télen által és pusztíttya is, melly miatt ha mi reparatiok esnek is a parochia körül, meg nem tetszik. Imponálja a Szent Visitatio ezeknek szorgalmatos procuratiojokat is a loci ministernek, mely dologban ha ezután szántszándékos kártétele comperiáltatik, a kárnak de proprio refusiojára minden kedvezés nélkül fog kénszerittetni.

3-tio. A dominus ludi magister Szabó Mihály őkegyelme iránt insinuálja a nemes ekklézsia egyfelől azt, hogy a gyermekek tanításában annyira deficiál, hogy kéntelenek az atyák gyermekeiket idegen tanító keze alá adni, másfelől pedig azt, hogy noha a felesége eléggé disciplináztatott immár erkölcstelen életéért, ekklézsiát is követvén és egyéb poenalitast is viselvén, mégis mindazonáltal jobb életre térni teljességgel nem akar, korcsomákot gyakorol, scandalosus személlyekkel társalkodik, stb. Mellyekre nézve, noha régtől fogva köztök csendes békességben lakott öreg oskolamesterek ebbéli romlását sajnálják, kívánnának mindazonáltal mind gyermekeiknek a tanítás defectussából következő romlásoknak, mind a felesége életéből származó mindennapi botránkozásoknak eltávoztatásokra más oskolamesterrel consoláltatni. Amellyet, hogy a Szent Visitatio a Szent Partialissal együtt per transpositionem úgy munkálódni allaborálja, hogy jámbor öreg mesterek is consoláltassék, enixe kérik. Praemittálván azért a Szent Visitatio mindkét részről a szükséges intéseket, transponálja ezen dolgoknak terminatioját a közelebb celebrálandó Partialisra, azhová is a nemes ekklézsia miben határozza meg maga elméjét, memorialissa mellett elhozni el nem mulassa. Azalatt pedig a ludi magister őkegyelme igyekezze mind a gyermekek szorgalmatos tanítása, mind feleségének regulázása által a hallgatókat magának megnyerni. [24.]

4-to. A tiszteletes loci ordinarius minister és ludi magister őkegyelmek a hallgatók iránt egyebet nem panaszolnak, hanem hogy némelyek légyenek nehéz fizetők, kiknek kötelességek mellé való vonatásokat recommendálja a Szent Visitatio seculare brachium titulatus Kováts Ferentz uramnak, mint ezen nemes ekklézsia vicecuratorának.

5-to. Találtatván a nemes ekklézsia zsellérei között mostan is ollyanok, kik az esperesti competentianak administratiojában vakmerősködnek. Azok iránt megújíttatik a tavalyi improtocollatio és ha tovább is azon vakmerőségben megmaradnak, vicebrachium őkegyelme által tétettessenek ki az ekklézsia hellyéből és substituáltassanak mások, engedelmesebbek hellyekbe.

6-to. Úr asztalához való adparatussai vagynak ezen nemes ekklézsiának ím ezek:

1. Egy ezüst, kívül-belől virágos pohár.
2. Egy ezüst aranyos tángyérocska cum inscriptione: Rátz Kristina 1699.
3. Egy régi, nagy ónkanna.
4. Egy sáhos abrosz.
5. Más, nagyobb részint recéből álló és karmazsin sellyemmel varrott abrosz. Török Kristina adta.
6. Egy karmazsin sellyemmel és arany s ezüst fonallal varrott patyolat keszkenő.
7. Más, sárga sellyemmel és arany s ezüst fonallal varrott patyolat keszkenő.
8. Egy sellyem keszkenő, báró Györffi Józefné Bogáti Ágnes ajándéka.
9. Egy sáhos keszkenő
10. Egy óntángyér, néhai tiszteletes Nagy Sámuel uram ajándékai.

7-mo Demonstratio aedilis Petri Ferkő:[100]

[100] Az elszámolás helyét kihagyták.

1783

In ecclesia N[agy]Rápoltensi, eodem anno [1783.] et die [5[a] Junii] per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, reverendum dominum Josephum Bartók de Málnás substitutum notarium, spectabilem item dominum Nicolaum Puj de eadem adjunctum seculare brachium] continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus quibusdam nobilis ecclesiae membris cum Petro Ferkő aedili, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Benjamine Was Csávási, cum ludimagistro humanissimo domino Michaele Szabó in domo parochiali.[101]

1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister cum ludi magistro per ecclesiam et ecclesia per ministros commendantur in omnibus.

2-do. Demonstratio aedilis Petri Ferkő:

A tavallyi visitatioban bizonyos eléfordult akadállyokra nézve nem assummáltathatván az egyházfi demonstratioja, kelletik most a visitationak deducálni azt inde ab anno 1781, melly esztendőben celebrált visitatio úgy indigitálja, hogy:

	hfr.	dr.
Harmadidőtől akkorra jött volt légyen által	31	46
Azután a tavallyi visitatioig percipiált persellypénzt és egyéb adósságokat	13	94
A tavallyi visitatiotól fogva eddig percipiált	3	15
Harmadidei bor árrát	25	–
Tavallyi bor árrát	25	–
Idei bor árrát	18	87
Summa percepti	117	42
[94.] Ezen summából erogált két esztendők alatt	74	86
Quibus subtractis, marad	42	56

3-tio. Számban vévén a visitatio a nemes ekklézsiának actu meglévő elocált capitalissait, találja azokat illyen statusban, hogy légyenek:

	hfr.	dr.
Az ekklézsia számára foeneráló elocálva	165	16
Pap számára foeneráló	49	98
Mester számára foeneráló	202	–
In summa	417	14

Mellyekről mindazonáltal igen sokakról formalis contractusok nincsenek. Imponálja a visitatio mind a curatornak, mind az egyházfinak, hogy azokról contractusokat expediáltatván két exemplarban, az egyik exemplar küldettessék által a tractus archivumába, amellyek pedig periculumban forognak, mint Bokojban elocált 100 ft., azok quo quo modo vétessenek fel és elocáltassanak securusabb hellyekre.

4-to. Az ekklézsia földjeit ami nézi, azok amint in anno 1777 recenseáltattak volt, mostan is megvagynak, úgymint:

A n[agy]rápolti határban a felső fordulóban búza s kenderföld 4 vékára való és három szekérre való szénarét.

Az aranyi határban az alsó fordulóban 31 vékára való törökbúzaföldek 6 darabokban, a felső fordulóban 22 vékára való földek 6 darabokban.

[101] HuZaL-Jkv. I/4. 93–94.

5-to. A nemes ekklézsia zsellérei részekről insinuáltatik, hogy a tiszteletes loci parochus által terhesen szolgáltattatnak, kivált akiknek ökrök vagyon, azokat száma nélkül hajtya dologra, melly miatt magok dolgaikban hátramaradást szenvednek. Mely panaszt kívánván a tiszteletes parochus megcáfolni, exhibeálá a maga jegyzéseit az ezen esztendőben eddig tett szolgálatokról és abból világosságra jött, hogy nemhogy a competentian felyül szolgáltanak volna, sőt híjjával vagyon még az is, amivel tartoztanak volna. Ellenben azért tiszteletes parochus insinuálja a zsellérek iránt, hogy igen restesen szolgálnak és egy kétórányi dolgot is egy napba computálnak. Mindezekre keményen animadvertálván a visitatio, a zselléreknek nyakasságok és hellytelen panasszok ellen végezi, hogy az ökrös emberek fél szolgálatot ökörrel, felet pedig gyalogszerrel tégyenek, és amit dolgoznak, dolgozzák igazán, bétöltvén az egész napi szolgálatot egyenesen, különben kemény animadversio lészen ellenek, ha engedetlenkednek és tökéletlenkednek.

6-to. Az Úr asztalára tartozó szent készületek azon statusban találtatnak, mellyben a tavallyi recensiokor hagyattattak.

1790

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon a nagyrápolti nemes papi házban BoldogAsszony havának 16-dik napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Vitályos Gábor által, tiszteletes loci minister Csávási Vas Beniámin és ludi magister Szabó Mihály atyánkfiai jelenlétekben. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül a méltóságos báró Jósika Dánielné asszony részéről tanquam inspector titulatus Heves György uram, tekintetes Noptsa Elek úr, Szatmári Péter, Ferkő Mihály, Hatházi Miklós, Arg Péter, Vizaknai János és egyházfi Ferkő Péter őkegyelmek.[102]

Holott a következendő dolgok folynak:

1-mo. A rendes szokás szerint megkérdettvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister és ludi magister uraiméknak magok viseléséről hivataljoknak [119.] folytatásáról etc. A templomi functiokra nézve mind a kettő de meliori commendáltatik, hanem érzékenül ani[m]advertál az szent ekklézsia loci minister őkegyelme ellen: 1-o Abban, hogy őkegyelme részegeskedésével, nem csak egyszer s másszor, hanem mindenkor mikor alkalmatossága vagyon, igen sokakot offendál. 2-o. Hogy következésképpen abból származó gondatlanságával, az ekklézsiának pusztításával (amint látszik) a parochiaban is sok kárt tészen, sőt 3-o. Külsőképpenn is némely ekklézsia földjeit zálogoson elidegenítette, amellyekről ámbár magát némű-néműképpen mentegeti, a Szent Visitatio hitelesen az ekklézsia jelenlévő tagjai által informáltatik.

Mellyre nézve *végeztetik* quo ad 1-um. A fellyebb való esztendőben is, miolta loci minister atyánkfia ezen ekklézsiában bélépett, minden visitatio alkalmatosságával, ha nem mindenkor egyenlőképpen, legalább némű-némű tekéntetben ezen hibájáról béjelentetett s megintetett. Mellyhez képest a Szent Visitatio annál szorosabban ani[m]advertál őkegyelme ellen, hogy magát vagy a canon szerint való kötelességéhez alkalmaztassa, vagy különben a közelebb esendő Generalis Visitatioban, mint illyen feladattatik. 2-do. Minthogy tetszik láthatóképpen az ekklézsiának belső kára, a parochiából való pusztulásokot insinuállya e tekéntetben is a Szent Visitatio, hogy emlékezzék meg a loci [120.] minister a canoni kötelességéről, amelly ollyan poenat dictál, hogy ha propria culpa az ekklézsia károsíttatik, a

[102] HuZaL-Jkv. I/4. 118–123.

közönségesnek kára a magáéból pótoltatik. Consequenter quo ad 3-um. Igen különös hiba az ekklézsiának külső jószágainak abalienatioja is, úgy hogy ebben a tekéntetben is szoros responsabilitassal tartozik azért, hogy az ekklézsia jószágainak, amellyeket a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé. A tovább való abalienatiotól ezért supersedeállyon, az eddig valónak pedig reparatiojáról gondolkozzék, annyival is inkább, minthogy öreg és szegény papi ember lévén, fundust nem láthat az ekklézsia, hogy halálából történhető kárát e tekéntetben kipótolhassa. Tartozik annak okáért quo ad futurum a domesticus curator és az egyházfi publicáltattni továbbra is, hogy attól végyen jószágot akárki is, aki annak proprietariussa, az axioma szerint emptor debet esse cautus, különben protestál a Szent Visitatio, a senioratus, az inspector curatoratus, akik eleiben a dolog eddig is elhatott, hogy az ekklesiasticus moderatorok magokot a hazának közönséges törvényéhez szabni el nem mulattyák, et protestatur.

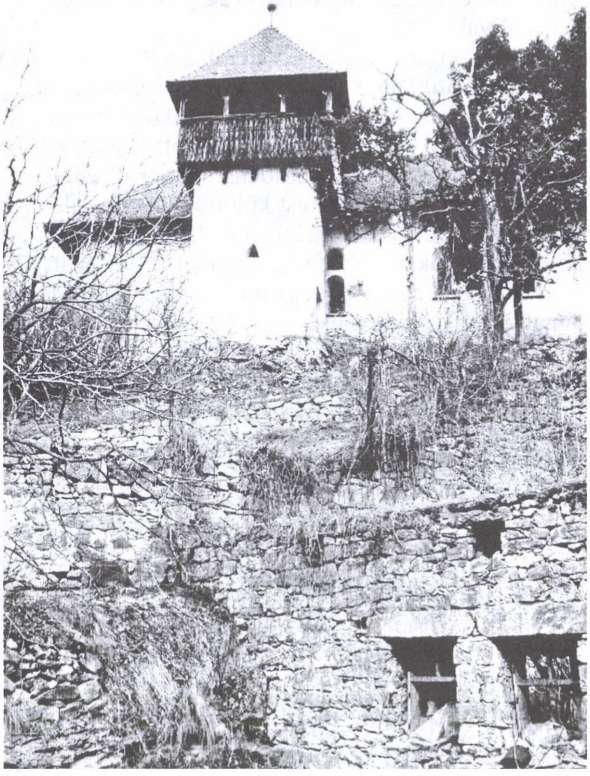

A templom délről

2-do. A s[ch]olae rectorra nézve pedig resentiállya az ekklézsia, hogy taníttásbéli kötelességében restes volna, de maga hitelesen menti magát jelenlévő bizonyságok relatiojaval, hogy maga vénségében is elkövetné azt, amit ifjúságában a gyermektanításra nézve gyümölcsösön [121.] megmutatott, ha a szülék is gyermekeiket olly igyekezettel kívánnák taníttatni, mint maga azokat oktatni.

Azért *végeztetik*, hogy a szülék magok részekről vigyék véghez szorossan a magok kötelességeket, amellyre nézve szoros kötelességének esmérje a curatoratus az egyházfi által publicáltatni minden szüléknek, hogy a királyi és egyházi rendelések szerint magok kötelességekhez szoríttassanak, és azok a szülék, akik a magok kötelességeket elmulattyák, meg is büntettessenek. A tanító is magát keresett okokkal ne mentse, hanem maga kötelességét jó lelkiismérettel véghezvigye, különben az ekklézsiai törvény szerint való büntetést el nem kerüli.

2-do. [!] Az ekklézsiai rendtartás szerint megkérdeztetvén a ministerek is a canonnak tartása szerint. A loci minister jelenti a kösségnek az isteni tiszteletben való lágy melegségét abban, hogy csak az úrnaponként jelennek meg az imádás végett a gyülekezetben, de hétköznap majd senki nem tanáltatik, aki megkeresse maga házában az Istent. Pro 2-do. Mindketten jelentik, hogy a méltóságos Jósika udvaron kívül a possessorok vagy tellyességgel subtrahállyák, vagy éppen nem is administrállyák a conventio szerint való

obtingentiajokot, amellyből következik mindeniknek látható szegénysége. 3-tio. Jelenti a ludi magister azt is rész szerint, hogy a harangozásért való 3 kéve búzája az örökségek szerint nem egésszen ingrediál [122.] és hogy egyszersmint a marhátlanok a fabéli bérit denegállyák.

Mely szerint *végeztetik*: Sajnállya a Szent Visitatio a domesticus curator jelen nem létét, de insinuáltatik, hogy ne terheltessék, decisionkot megértvén, az ekklézsia tagjait kötelességekre szoríttani, kiváltképpen e sok viszontagságok között, amennyiben lehet minden alkalmatosságokkal a bűnért megharagudott Istennek keresésére s engesztelésére. Quo ad 2-do. ugyan maga titulatus domesticus curator uram esmérje keresztyéni s curatori kötelességének a titulatus possesoratust külön is, gondviselőjökre nézve is megkeresni s ebben magok kötelességekre érzékenyképpen serkenteni, ne kellessék azoknak, akiknek az oltárról kellene élni, a szükségnek elviselhetetlen terhe miatt tilalmas dolgokra vetemedni. Ad 3-um. Nem láttatnak egy tekéntetben is morosusoknak lenni az ekklézsiának tagjai, választhattnak annak okáért, amint elejekben adattatott, hogy vagy 3-3 kéve búzával fizessenek, vagy egy-egy kenyérrel örökségenként, a fára nézve pedig szoros kötelességének esmérje ki-ki a ministereket maga idejében excontentálni, non exclusis, non exceptis etiam illis, akiknek marhájok nincsen, akik ha fával nem succurrálhattnak is, legalább pénzül kipótolni tartozzanak. Szoros kötelességének tartsa pedig az egyházfi is ezeknek esztendőnként való felhajtását, hogy a felsőbb ordinatiok [123.] szerint a restantiakkal kiváltképpen a contribuens nép ne terheltessék.

3-tio. Panaszképpen jelenti tiszteletes loci minister atyánkfia az ekklézsia zselléreinek engedetlenségeket a régen determinált szolgálattyokban, holott testificálnak a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai, hogy a magok szolgálattyok nem erejek felett való.

Azért *végeztetik*, hogy titulatus domesticus curator uram őket kötelességekre szoríttsa, amellyet ha denegálnának, őket külső magistratualis adsistentiaja által is adigáltatthattya s adigáltatni el nem mulattya.

Ventiláltatván a nagyrápolti egyházfinak perceptuma s erogatuma, deductis deducendis marad ad sequentem demonstrationem készpénz hfr. 36 dr. 73 ½. Nota bene: Pro fundo marad bor seprőstől urnae 60 az egyházfi keze alatt.

1791

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon N[agy]Rápoltan Böjtelő havának 23-dik napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Vitályos Gábor által, tiszteletes loci minister Csávási Vas Beniámin jelenlétében, jelen lévén a nemes megye tagjai közül domesticus curator méltóságos Földvári Farkas úr, méltóságos liber baronissa Jósika Dánielné asszony és nagysága biztossa Jakab András úr, Rápolti Csizmadia Péter, Dudás Ferentz, Hatházi Miklós, Vizaknai János, Baka László és egyházfi Ferkő Péter ökegyelmek. [103]

[195.] 1-mo. Megkérdetvén canonunk ereje szerint a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia a maga papi functioja, erkölcse, élete s maga háza igazgatásáról.

Nagyon sajnálja az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy oly sok esztendőkben tett próbák után is az egyházi atyafinak megjobbulásának oly kevés gyümölcseit szemlélheti. S nevezetesen sajnálja azt közelebbről, hogy az elmúlt esztendőben feltett Egyházi Törvényes Látogatás kötelezésének igen kevés részben kívánt megfelelni. Nézik a méltóságos urak s

[103] HuZaL-Jkv. I/4. 194–196.

udvarak a kösséggel együtt meghanyatlatt vénségét s szegénységét is, de rész szerint tartanak az őkegyelme gyalázattyából a közönséges egyházi rendre háromló s háramalható gyalázattól is. Melyre nézve eggyezőleg keresztyéni türedelemmel ajánlják magoka[t] arra, hogy őkegyelmét továbbra is megszenvedik, de ezen legeslegutolsóbb feltétellel, hogy igyekezzék őkegyelme a magánál lévő kegyelem girájával jól kereskedni, annak belső munkája által a testiségen erőt venni s napjainak szaparodásával papi kegyességét szaporítani. Sőt, minthogy őkegyelmével szemben tágos lépésekkel siet az halál, valóságos maga megjobbításával arra magát szüntelen készen tartani.

Az Egyházi Törvényes Látogatás azonban a tavalyi végezését mostan is megerősíti és minden punctumira nézve protestál.

Az oskolamester Szabó Mihály atyánkfiáról a méltóságos urak és mások is jóról emlékeznek.

Templombelső a szószékkel

2-do. Az egyházi törvény utasítása szerint megkérdetvén az egyházi atyafiak is arról, hogy miképpen emlegethetik minden rendből álló hallgatóikat kegyességekben, erkölcsösségekben, keresztyéni magok viselésekben és az egyházi atyafiak bérének béfizetésében. Jelenték mindketten, hogy nagyobbára bérek bé szokott jőni, hanem fabéli fizetésben vagyon nagyobb kárak. Amellett jelentetik az is, hogy némely zsellérek, csak azon okból hogy zsellérek, az egyházi atyafiaknak bért fizetni tellyességgel nem akarnak, amely látszik, hogy éppen törvénytelen dolog. Melyre nézve lehető érzékenységgel az egyházi látogatás ezen dolognak eligazítását insinuálja ezen megyében az egyházi igazgatásnak, hogy mind az illyenek a magok tehettségek szerint bér fizetésre szoríttassanak, hogy ne légyenek az Isten háza élő kövei között megholt tagok, mind pedig azok, akik fabérbe vagy nem fizetnek, vagy fogyatkozással fizetnek. Igyekezvén azon is, hogy a régi fizetéssel a kösség ne terheltessék, hanem a bér esztendőnként béfizettessék.

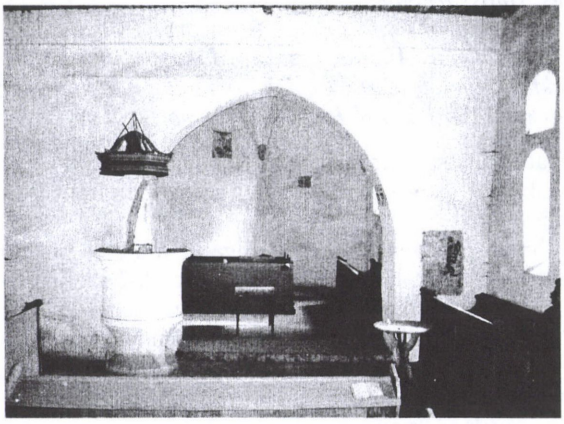

Templombelső

3-tio. Panaszképpen jelenti oskolamester atyánkfia az oskolaháznak sorvadását és a szüléknek hidegségeket abban, hogy a gyermekeket tellyességgel tanítni nem akarják. Az utolsó lehetetlen is az elsőért, azért minden haladék nélkül esmérje kötölösségének a szent megye az oskola-

mesternek említett [196.] szükségéről tenni és azután az olyan érzéketlen szüléket még keményebb fenyítékkel is a gyermektaníttatásban kötelességekre serkenteni. Ide értetnek minden romlások és azoknak szükséges megépíttetések a közönséges épületekre nézve.

4-to. Az Úr asztalára való készület most is úgy vagyon, amint találtatott az oláhok zenebonája után.

5-to. Vészi észre az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy visszaéltek ezen megyében az harangozással, midőn néha az elöljáróknak hírek nélkül is némely idegen vallású embereknek halálokban harangoznak. Más helységek szokása szerint megengedtetik azért az harangozás hírtétellel és pénzért (amint az ekklézsia fogja rendelni), de fizetés nélkül se idegen vallásúnak, se vallásunk sorsossának meg nem engedtetik, ha pap- és mesterbért nem fizetett.

6-to. Rendeletlennek jelentetik a harangozás abban is, hogy semmi különbség nincsen az harangozásban, hanem mindennek egyaránt szaggatnak. Jó lészen azért, ha a szent megye megegyezik afelett, hogy a tíz esztendőn felyül való férfiaknak szaggassanak a nagy haranggal, a tíz esztendősön felyül való asszonyi nemnek a másodikkal, a tíz esztendőn alól valóknak a legkissebb haranggal.

7-mo. Ezen tekintetes nemes megyében néhai titulatus curator Kováts Ferentz uram halálával kérdésbe jövén a domesticus curatorság, méltóságos liber baronissa Jósika Dánielné asszony jelenté mind szóval, mind levele, mind biztossa által, hogy ezen megyében a főcuratorságot a méltóságos udvar másnak nem engedi, hanem megtartya és személyesen s biztassai által is hasznason folytatni el nem mulattya. Az Egyházi Törvényes Látogatás azt ugyan jóváhadja sok okokból, de minthogy néhai méltóságos liber báró Jósika Dániel úr őnagysága is hajdon szükségesnek tartotta, s az egyházi igazgatás is hasznosnak állította, hogy ezen megyében vicecurator is légyen, ezen hivatalt alázatos bizodalommal ajánlja méltóságos tantsi Földvári Farkas úrnak oly formán pedig, hogy az említett méltóságos udvarral és az uraság jelen nem létében, annak biztassaival egyetértőleg kíványon mindeneket csendesen igazítani, s ha a szükség úgy kíványa, az ollyas differentiakat a tiszteletes senioratusnak béjelenteni.

1793

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Rápolton a tekintetes Dobrai István úr lakó nemes házában Böjtelő havának 2-dikán 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus notariussa Kolosvári Sigmond, harmadik és negyedik segéd atyafiak, tiszteletes Soldos Márton és Kolosvári Sámuel uraimék által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül Csizmás Ferentz, Tasnádi Jósef, Áts Péter, Szatmári Ferentz, Ferkő Miklós, Hatházi János, Áts László, ifjabb Szakmári András, Vizaknai János, Hatházi Mihály, Dudás Ferentz, loci minister atyánkfia tiszteletes Csávási Vas Beniámin, ludi magister Szabó Mihály uraimék és egyházfi idősb Ferkő Péter őkegyelme. [104]

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás tartása szerint megkérdetvén a nemes megye tiszteletes loci minister atyánkfia élete, erkölcse, papi functioja s háza igazgatása iránt. Közönségesen in omnibus punctis jóról említtetik.

Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt in puncto ecclesiasticae disciplinae, függenek-é pásztori szavától, maga idejében beadják-é szokott fizetését stb.? Őkegyelme is hallgatóit jóról említi közönségesen szólván, hanem ez az clausulaja vagyon tiszteletes loci minister atyánkfiának a méltóságos Györfi udvar és a mél-

[104] HuZaL-Jkv. I/4. 244–245.

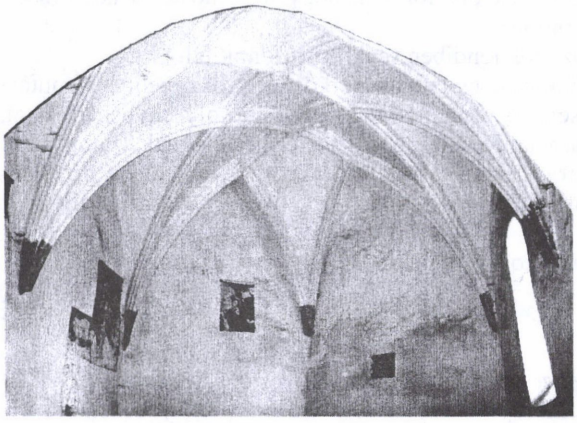

Gótikus szentélyboltozat

tóságos Földvári udvar ellen, hogy némelykor vagy semmit, vagy néha ugyan valamit béfizettek béribe, de a restantia, amely egyszer is másszor is elmaradott, considerabilis. Esmérje azért kötelességének a majd megnevezendő vicecurator úr a megnevezett udvarokat a maguk kötelességéről meginteni és ha morosuskodnak azon proprietarius urak, a törvénynek útyán is a szegény loci ministert consoláltatni.

Nemkülönben kérdés tétetvén ludi magister atyánkfia iránt, de meliori commendáltatik. Ökegyelme is hallgatóit jóról említi, hanem ez eggyet panaszképpen insinuálja, hogy maga jó szívvel tanítana, de az atyák hibásak, mert nem adják fel gyermekeiket tanítás végett, s így nem maga az oka, ha a gyermekek neveletlen nőnek fel.

2-do. Az eddig való egyházfi iránt panaszla a nemes megye, hogy mást kell tenni, mert a régi már vagy megunta, vagy nem akar. Melyre nézve szabadságában hagyaték a megyének, hogy gondolkozzék más egyházfi iránt és minekutánna számat ad a mostani, azután jelentessék bé és akkor a régi kibocsáttatik, mert míg számat nem ad, addig magunk nem engedhettyük.

3-tio. Domesticus curator nem lévén, a község megegyezék azon, hogy titulatus Dobrai István úr választassék és confirmáltassék.

4-to. Panaszul adja bé az oskolamester Szabó Mihály ökegyelme is, hogy a feljebb való esztendőkben (de anno protestatur) olyan végezés tétetett vala, hogy minden ekklézsia a maga zselléríért tartozzék esztendőnként [245.] a tiszteletes loci ministernek 50 pénzzel, az oskolamester ökegyelmének pedig 25 pénzzel. De mindazoltától fogva, jóllehet a loci ministert excontentálták ugyan, de az oskolamester ökegyelmének semmit nem adtak. Azért az egyházfi ökegyelme esmérje kötölösségének a léjendő titulatus curator urat requirálni és lehető erővel az oskolamestert excontentáltatni.

5-to. Feladatik az is, hogy méltóságos Földvári Farkas úr elmenetelével a nemes megye ismét domesticus vicecurator nélkül maradott volna. Jónak ítélé e tekintetben mind a nemes megye, mind az egyházi atyafiak, s mind az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy a vicecuratori üresség te-

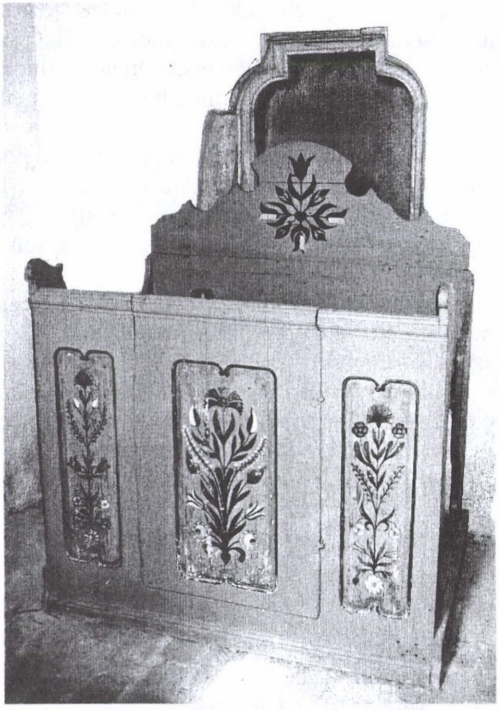

Mózesszék, háttérben a befalazott szekrestyeajtó

kintetes Dobrai István úr által kipótoltassék oly formán, hogy a méltóságos udvarokkal megeggyezőleg, mint curator administráljon.

6-to. Isten kegyelméből a botránkoztatók rendiben senki nem adatik fel.

7-mo. A nemes megye rend szerint való egyházfia Ferkő Péter őkegyelme bémutatá ugyan három esztendőről való jedzéseit de perceptis et erogatis, de oly egybehányással, hogy ahhoz a visitatio éppen nem nyúlhata. Recommendálja azért e dolognak számbavételét és rendbe szedését a már kinevezett titulatus curator úrnak, hogy a következendő alkalmatossággal ne hosszas ratiocináltatással, hanem egyházi törvényünk tartása szerint csak revisioval tartozzunk.

8-vo. Az Úr asztalához való készület most is régi ép állapottyában vagyon.

1796

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Rápoltensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium administratorem seniorem et Michaelem T. Sala, dicti tractus juratum notarium anno 1796. diebus 27a, 28a, 29a et 30a Januarii celebrata. Aholott is az egyházi rend részéről jelen volt a tiszteletes loci minister Kolosvári Sámuel és oskolamester Szabó Mihály atyánkfiai. Az eklézsia részéről méltóságos liber báró branyitskai Jósika Józsefúr őnagysága, mint az írt eklézsiának fő domesticus curatora, tekintetes Dobrai István vicecurator úr, úgy nemes rápolti Székely Péter, rápolti Székely Ferencz uraimék, nemkülönben Baka László, Ferkő Péter, Tsizmás Ferentz, Hatházi Miklós, Imre Pál, Dudás András, Szathmári Mihály, Szathmári Péter, Hatházi János, ifjabb Ferkő Péter, Áts Ferentz és Áts Péter egyházfiú, úgy a több eklézsiabeli minden más személlyek is. [105]

Akiknek is jelenlétekben 1-ben Tudakozódás esék az iránt, hogy mind a tiszteletes egyházi atyafi, mind az oskolamester miképpen folytattyák papi és mesteri hivatalokat, szorgalmatosok-é kötelességekben stb. Minden tekintetben egész megnyugott szívét jelenté s nyilatkoztatá ki őkegyelmek iránt minden ember mind hivatallyokra, mind életekre, erkölcsökre stb. nézve.

2-szor. A tiszteletes egyházi atyafi is, úgy a mester is megkérdeztetének, hogy nincsen-é valami panasszok az eklézsiabeliekre? Fizetéseket bészolgáltatják-é? Becsületeket megadják-é? A templomot gyakorollyák-é? A szent sacramentumokkal illendő módon élnek-é? stb. Nincsen semmi panasszok sem egy, sem más részben a hallgatók iránt, azt mondák.

3-szor. A domesticus vicecurator úr megszólíttaték az iránt, hogy a rendelések szerint mutatná elé és improtocolláltatná mind a papi, mind a mesteri conventiot, amely szerint szoktak esztendőnként fizettetni az egyházi szolgák. [93.]

Melyre mondá, hogy még eddigelé ki nem dolgoztatott és meg nem határoztatott az új conventio, de igen jó volna, hogy most a Szent Visitatio abba egy végső határozást tenne, és azt jövendőre nézve megállítaná.

Ahonnan a Szent Visitatio hozzáfogván az új conventio készítéséhez, rendre a benne megírt személlyeket az iránt megkérdezé, kik is az írt módon, változhatatlanul magokat kötelezék az alább írandó fizetésre.

---

[105] HuZaL-Jkv. I/5. 92–113.

Conventio parochi:

Az eklézsiabeliek nevei	Készpénz		Búza		Bor	Fa
	hfr.	dr.	kalongya	kéve	veder	szekér
1. Méltóságos liber báró Jósika Jósef úrfi őnagysága	–	–	20	–	20	5
2. Méltóságos liber báró Nalátzi Jósefné asszony őnagysága a méltóságos Földvári részről	–	–	10	–	10	5
3. Ugyan őnagysága a méltóságos liber báró Győrffi részről	–	–	5	–	5	3
4. Méltóságos ifjabb Sándor Mósesné asszony	–	–	–	–	–	–
5. Méltóságos Zejk István úrfi	–	–	4	–	–	–
6. Méltóságos Nalátzi István úrfi	–	–	4	–	–	–
7. Tekintetes Dobrai István úr	4	80	–	–	3	–
8. Nemes Rápolti Péter uram	2	40	2	–	2	1
9. Nemes Rápolti Ferentz uram	2	4	2	–	2	1
10. Szilágyi Simon	1	2	–	–	–	–
11. Baka László	1	2	–	–	–	–
12. Hatházi János, a gornyik	–	68	–	–	–	–
13. Hatházi Mihály	1	–	–	–	–	–
14. Imre Pál	–	68	–	–	–	–
15. Áts Péter	–	34	1	–	1	1
16. Áts Mihály	–	34	1	–	1	1
17. Áts János	–	34	1	–	1	1
18. Tasnádi György	–	36	–	–	–	–
19. Ferentzi István	–	40	–	–	–	–
20. Idősb Ferkő Péter	–	36	–	–	–	–
[94.] 21. Ferkő András	–	34	–	16	½	½
22. Ferkő Miklós	–	34	–	16	½	½
23. Ferkő Mihály	–	34	–	16	½	½
24. Ifjabb Ferkő Péter	–	34	–	16	½	½
25. Balás János	–	40	1 ½	–	1 ½	1
26. Tasnádi Jósef	–	40	1 ½	–	–	2
27. Szathmári András	–	34	1	–	Oct. 6	½
28. Szathmári Ferentz	–	34	–	15	½	½
29. Szathmári György	–	34	–	15	½	½
30. Szathmári Péter	–	34	–	15	½	½
31. Dudás Ferentz	–	34	1 ½	–	1 ½	1
32. Dudás András	–	34	1 ½	–	1 ½	1
33. Hatházi Miklós	–	34	1	–	1	1
34. Áts László	–	34	½	–	½	1
35. Áts Ferentz	–	34	½	–	½	1
36. Vizaknai János	–	34	1	–	1	–
37. Tsizmás János	1	2	–	–	–	–
38. Szathmári Ferentz	–	34	–	15	½	1
39. Szathmári Mihály	–	34	–	15	½	1

40. Tsizmás Ferentz	1	2	–	–	–	–
41. Tsizmás Péter	–	34	1	–	1	1
42. Móré Mihály	–	34	1	–	1	1
43. Ifjabb Hatházi János	–	34	1	–	1	1
44. Hatházi János, a nőtelen	–	36	–	–	–	–
A filiakba:						
1-ben Arannyon méltóságos Miske Jósef úrfi						
Benkőné asszonyom	–	–	1 ½	–	1 ½	1
Szathmári Mihály	–	–	1 ½	–	1 ½	1
2-szor Gyertyánoson tekintetes Kováts István úr	–	–	3	–	3	2

[95.] Vagyon még a rápolti határban öt darab szántóföld. Az arannyi határon is a felső fordulóban esmét öt darab. Úgyszintén ott az alsó fordulóban még öt darab.

Továbbá közönséges megegyezésből az interesbe az eklézsia számára járandó borból, míg jobbíthatná mégis a papi fizetést, ad esztendőnként 20 ~ húsz veder bort.

Interesre pap számára vagyon kiadva 36 ft. 72 dr.

Conventio ludi magistri:

A rápolti reformata eklézsia oskolamesterének fizetése az eklézsiabeliektől félannyi, mint a papnak van írva. Hanem a méltóságos possessor urak fizetnek eszerint:

	Búza	Bor	Fa
	kalongya	veder	szekér
Méltóságos liber báró Jósika Jósef úrfi őnagysága	5	5	5
Földvári úr részéről	4	4	4
Nalátzi és Zejk urak részéről	2	–	–
Köblös úrtól	2	–	–
Miske Sámuel úr részéről Aranyról	5	5	–
Tekintetes Kováts István úr	2	2	–
Méltóságos Győrfi udvar részéről	3	3	3
Summa	23	19	12

Accedál 200 ~ kétszáz mfr. az interesse. Száz vagyon contractus mellett legalis interesre Bokajba kiadva. Száz ft. N[agy] és K[is]Rápolton egy ft. után három kupa must interesre.

Emellett vagyon az arannyi határon egy törökbúza földje. Búzaföldje egy fordulóra öt vékás, a másikra három [96.] vékás. Melyeknek megszántására a református udvarok ekét szoktak adni a curator úr requisitiojára.

A Rápolti Péter uramnál lévő eklézsia szőllőjének dézmája s ugyanazon hely megvevésével az eklézsiának jött 20 ~ húsz vfr. bor interesse.

Mind a papi, mind a mesteri fizetésnek esztendőnként az írt módon való megfizetésére egyen-egyen az eklézsia tagjai magokat kötelezék a Szent Visitatio előtt, bizonyítya a Szent Visitatio részéről Rápolton 30[a] Januarii 1796.

L. S. T. Sala Mihály mpr., tractus juratus notarius

L. S. Báró Jósika Jósef mpr., főcurator

Dobrai István, vicecurator domesticus m. k.

L. S. Rápolti Székely Péter mpr.

Rápolti Székely Ferentz mpr. L. S., ecclesiae notarius

4-szer. Látá a Szent Visitatio, hogy minémű nagy fogyatkozás légyen ezen eklézsiában aziránt, hogy sem a fiú, sem a leánygyermekek oskolába fel nem járnak és nem tanulnak.

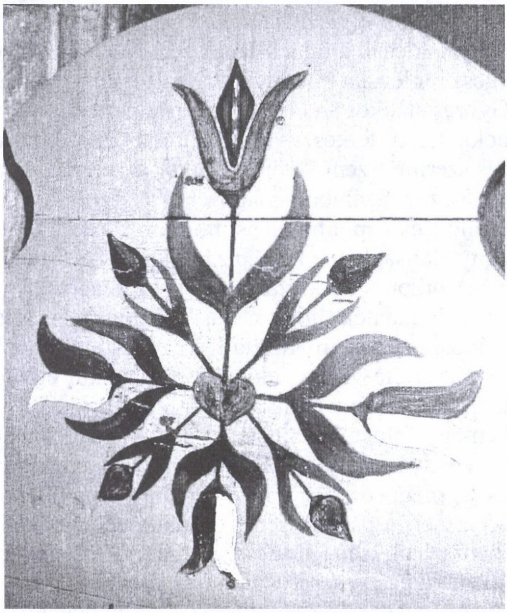

Virágindás motívum a mózesszéken

Ezen fogyatkozásnak okát vizsgálván, úgy találá, hogy a szülék restsége miatt van ez a tetemes és káros hiba. Most tehát ennek orvoslásáról gondolkodván és szorgalmatoskodván, az eklézsia tagjai fejenként is, közönségesen is megkérdeztetének, hogy akarják-é gyermekeiket taníttatni és az oskolába feljártatni és ha akarják, micsoda jó móddal.

Melyre a Szent Visitatioval együtt szoros megtartásul és mindenekkel való meg is tartatásul magok közt tőnek illyen *határozást*, hogy a domesticus fő- és vicecurator urak, úgyszintén a falunak béeskettetett consistorialis személlyei egy napon egybegyülekezvén, a helységbeli mind fiú, mind leánygyermekeket számbaveszik és felírják. Amikoris az oskolába [97.] feljárható gyermekek szüléit hathatóson arra megintik és szorítják, hogy a gyermekeiket az oskolába felküldik harmad napok alatt, bételvén ez a harmadnap, egybegyűlvén ekkor a curator urak, a consistorialisokkal együtt elmennek az oskolába és megvizsgálják, hogy feladattak-é az eklézsiabeli minden gyermekek, és ha találkoznak olyan szülék, akik fel nem adták volna, legottan azokat egy ft. megbüntetik és ekkor újra admoneálják, hogy harmadnap alatt felküldjék oskolába gyermekeiket, mert ha nem, akkor két ft. büntetik meg, ekkor is, ha fel nem küldötte akár vakmerőségből, akár henyeségből, megzállogolják minden kedvezés nélkül két ft. s újra admoneálják harmadnap alatt a gyermek felküldésére három ft. bírság alatt, ha most is nem engedelmeskednék, három ft. megzálogollyák, és valahány harmadnap alatt fel nem küldenék, mindannyiszor három-három ft. megbüntetik az engedetlenkedőket. Mely záloglászpénz fordíttatik az eklézsia közönséges szükségeinek pótolására.

5-ször. Hogy pedig mégis a gyermekek tanulása és taníttatása annál jobb fundamentomra állíttathassék és abból jó haszon származhassék, a Szent Visitatio *végezé*, hogy az oskolamesternek a tanításban való maga szorgalmatos igyekezete és foglalása mellett a helységbéli tiszteletes pap a curator urakkal és consistorialisokkal minden hónapnak végén egybegyülekezvén, az oskolába elmennek [98.] és mind a tanítót, mind a tanulókat előmenetelekről megvizsgállyák, és ha mi fogyatkozást tapasztalnának, megjobbíttyák. Azonba pedig addig is, minden héten a helységbéli pap, szeredán és szombaton az oskolát megvizsgálja és a jó igyekezetre ösztönözi.

6-szor. Már a tanításra nézve a tanulóktól járandó fizetés is méltó tekintetbe véteték, nehogy abba is valami rendeletlenség essék.

Ahonnan úgy *határoztaték* meg, hogy az eklézsiabeli fiúgyermekért egy esztendőre való fizetés 3 ~ három márjás leszen, a leánygyermektől 2 ~ két márjás. Emellett az úgyneveztetett sabbathale. A classisba való tüzelésre pedig vigyenek magok a gyermekek fát. Ha másféle vallásúak is fognának az oskolába feljárni, azok úgy fizessenek, amint megalkhatik véllek a tanító.

7-szer. Már szükséges és illendő dolog, hogy az eklézsia készítsen egy alkalmas házat is, hozzávaló szükséges belső asztalokkal, székekkel, stb., amelybe jómóddal tanulhassanak a gyermekek.

Erre lőn *végezés*, hogy az oskolaháznál volna ugyan agy alkalmas classisnak való ház, de annak csak a falai állanak fenn, ahonnan a domesticus curator urak, a consistorium és az egész eklézsia elmúlhatatlanul ollyan rendelést tégyenek, hogy az idén esendő Szent György napkor a classis jól megtapasztva, ajtóval, ablakokkal, kemencével, asztalokkal, padokkal, stb. felkészítve legyen. És a már esett jó és hasznos következésű határozás és végezés szerint, Szent György napkor a gyermekek tanulása és taníttatása elkezdődjék. [99.]

8-szor. Számba kíváná venni a Szent Visitatio ezen eklézsiának szántóföldeit, kaszállóit, szőllőit és capitalissait is, hogy micsoda állapotban találtatnának most, hogy tovább is bizonytalanságba ne lenne az iránt az eklézsia és a Szent Visitatio.

Amikor is ezek szerint találá az állapotot:

a. Feladaték, hogy néhai loci minister tiszteletes Tsávási Wass Béniámin uram a gyertyánosi határon in Koszta Kerpenyesuluj nevű helyben levő eklézsia öt vékás, örökös földjét elcserélte volt az eklézsia híre nélkül egy gyertyánosi Lapadát Dumitru (aki Arannyon lakik most) nevű oláhval, aki is adott azon hellyért az arannyi határon, La Krutse nevű helyben egy földet. Ez az ember pedig az eklézsia örökös földjére már egy szőllőt épített s így használlya. Mely csere minthogy a Szent Visitatio és az eklézsia híre és engedelme nélkül esett, mégpedig úgy, hogy ollyan személlyek cselekedték, akiknek szabadságok nem volt arra, mert a papnak sem volt hatalmába az eleitől fogva eklézsia örökössét másnak adni, a jobbágynak sem földesura híre nélkül az uraságét másuvá fordítani, eszerint a Szent Visitatio ezen cserét, minthogy az eklézsiának egyébként is káros, elrontya.

Ahonnan *végezi*, hogy az írt helyben lévő földet a domesticus curator urak legottan, minden késedelem nélkül, a maga módja szerint visszavegyék és többé meg ne engedjék, hogy az olá mívellye. Ezen lépésekről pedig 30 napok alatt a Szent Visitatiot tudósítsák is.

b. Azt is feladák közönségesen az eklézsiabeliek, hogy volt a rápolti eklézsiának, In Gyál nevű helyben egy szőllője, mellyet az eklézsia akkori zsellére, néhai Dálnoki Péter fogott volt fel, akkor mások is fogván ott kiki a maga számára. Ez a hely deveniált volt fiára, Dálnoki Ádámra. Erről az akkori loci ministerre, néhai tiszteletes Nagy Sámuel uramra. Aki is meghalálozásakor [100.] hagyta volt a mesteri fizetésnek jövedelmére. De tiszteletes néhai Tsávási uram csak maga privata auctoritassából elvette volt a mestertől. Maga is nem igyekezte használni, hanem eladta 20 ~ húsz mfr. nemes Rápolti Péter úrnak, aki is már jó darab időtől fogva bírja az eklézsia ezen szőllőjét. Mely iránt hát megszólíttaték Rápolti Péter uram most a Szent Visitatio által, hogy resignállya az eklézsiának.

Ahonnan a Szent Visitatio *végezé*: A hely az eklézsiának, világos igaz, hogy örökös tulajdona, mely szerint azt senki el nem adhatja vala. Hanem minthogy nemes Rápolti Péter uram is nem a hellyet, hanem csak a megvevéskor rajta volt szőllőtőket vehette s vette is meg, annakutánna pedig sok és nagy industriat tett rajta, megépítette, béplántálta és jó haszonvehetővé tette, tehát ez a szőllő továbbra is maga birtokában hagyatik. De úgy, hogy: 1. Esztendőnként arról a helyről a mesternek dézmát adjon, s azonba a vásárnak is, úgymint a 20 ~ húsz ft. interesse a mesteré légyen. 2. Mikor az eklézsia vissza akarná váltani, akkor tartozzék kibocsátani becsű szerint megfizetvén magának vagy successorinak a hellyen tett építésnek az árrát.

c. Eléhozódék még, hogy volt az eklézsiának egy szőllője a Dobogó nevű helyben, melyet commune terrenumból fogott volt fel Balsán Makarie. Ez pedig adóssa lévén az eklézsia akkori papjának, néhai tiszteletes Nagy Sámuel uramnak, mikor az olá Rápoltról elszökött, az írt tiszteletes atyafi az adósságba, kezét a helyre tette és maga bírta csendesen minden ellentmondások nélkül mindhaláláig. Halála után néhai tiszteletes Csávási Wass Béniámin uram nem colálta, hanem pusztán hagyta. De a Balsán Makarié elszökése után a földes uraság, néhai Nemes Susánna asszony őnagysága a belső fundussát Makariének adta Okolisán Mihálynak, aki is nem régiben a pap incuriaja miatt pusztán hagyatott szőllőhez hozzáfogott, abból a praesumtioból, hogy az a szőllő az elszökött Balsán Makarié [101.] lett

volna, holott utánna már életében tiszteletes néhai Nagy Sámuel uram pacifice bírta. Az őkegyelme számára, mint eklézsia zsellére, Ferentz Istók, most 60 esztendős személy benne dolgozott, úgy az öreg Tasnádi Jósefnek most élő 30 esztendős fia, György bizonyítya, hogy a pap számára benne dolgozott, attyának oda ételt hordott, nemkülönben Tasnádi Jósef, most 60 esztendős ember vallya, hogy mint pap szolgája az írt szőllőbe dolgozott, szőllőt plántált s szilvafákat ültetett és használta a pap minden megháboríttatatás nélkül haláláig, úgyszintén Pakulár Péter is, 50 esztendős is fateálá, hogy ő is, mint pap szolgája abba a szőlőbe dolgozott s pacifice bírván néhai Nagy Sámuel uram haláláig, halála után succedálván a papságba tiszteletes Csávási úr maga is bírta volt, s tovább is bírhatta volna, ha gazdája lett volna. Hogy pedig ezen négy bizonyságtévő személlyeknek mondások annál hitelesebbé légyen, a Szent Visitaion jelenlévő processualis szolgabíró, tekintetes Nándra Sigmond úr által az írt dolog felől meghiteltetének és a leírt mód szerint hitek szerint vallának. Ezeken kívül nemes rápolti Székely Péter uram is fide mediante fateála, hogy a méltóságos Jósika udvarnak tizenegy esztendeig udvarbírája lévén és a nemes jószág is keze alatt lévén, s így a Jósika udvar keze alatt lévén az írt hely, arról soha is az udvar számára dézma nem adódott, hanem mint eklézsiához tartozó föld, úgy tudatott és tartatott.

Mellyek szerint lőn *végezés*, hogy mivel ez a hely is eklézsiát illető, tehát a domesticus curator urak ezt is visszavegyék és foglalják az eklézsiához. Ha pedig valamely akadály esnék benne, a visitatiot tudósítani rólla el ne mulassák, hogy így törvénnyel is az eklézsiához visszafoglaltassék.

d. Ferentz Istók, eleitől fogva s most is eklézsia zsellére, önként fateálá, hogy a Sipis nevű commune terrenumból irtott volt egy darab földet, melyről eddig a Jósika udvarhoz szolgáltatott a dézma. A hely mintegy 9 ~ kilenc vékásnyi, szomszédja alólról Áts Péter, felülről Toty Áron, ütközik a napkeleti vége a Gurán Péter írtásába, más vége a Toty Áron irtásába. Ezután pedig, hogy az eklézsiának dézmállyon [102.] rólla, mint eklézsia zsellére, nemcsak, hogy szükséges, hanem törvényes is, és maga is erre önként ajánlá a Szent Visitatio előtt magát. Sőt még azt is jelenté, hogy az írt helynek az erdő felől való végibe adott volt egy darabot a tulajdon maga irtásából Szathmári Istóknak. Erről is az eklézsiát illeti a dézma. Mivelhogy mindezen hellyet eklézsia nevével fogta fel Ferentz Istók.

Tehát *végezi* a Szent Visitatio: hogy a domesticus curator urak olyan szorgalmatos vigyázással legyenek ezen két darab föld iránt, hogy azokról a dézma nem egyebüvé, hanem az eklézsiának használlyon, különben ha nem veszik az eklézsia számára, bizonyoson magoknak fog az eklézsia ezen kára tulajdoníttatni.

e. Tasnádi Jósef ugyan a Sipis nevű commune terrenumból az eklézsia neve alatt, mint akkori eklézsia zsellére, irtott volt egy 6 ~ hat vékásnyi szántóföldet, napkelet felől Áts Ferentz és László, napnyugotról Ferentz András szomszédságaiban. Mely földről eddigelé nem dézmálván, már most iránta megszólíttaték s az eklézsia számára való dézmálás alá szoríttaték, mellyre maga is jó szívvel reáálla.

Ahonnan *végezés* lőn, hogy ennek dézmája is incassáltassék.

Vagyon ezen most említett föld mellett egy darab időtől fogva pusztájában heverő föld, mellyet Ferentz András eklézsia zsellére irtott volt, mely is a papnak használhatására hagyaték.

f. Mihály Molnár mondá, hogy eklézsia neve alatt, annak számára dézmálás alá fogott fel egy szőllőt ily feltétellel, hogy azon földért az eklézsia engedjen maga hellyén egy pálinkafőzőt építeni, melynél fogva magát egyszersmind eklézsia zsellérévé és protectioja alá ajánlá. Vagyon a szőllő La Kimpu Rapoltzeluluj nevű helyben, alól-fellyül a malomba járó út a szomszédja, másfelől pedig a Tsizmás Péter puszta szőllőjébe ütközik.

Erről *végezteték*: Visellyen jó gondot erre is az eklézsia, mint magáéra. [103.]

A templom falába épített kőoroszlán

g. A Szent Visitatio az 1754-be Királyi Tábla cancellistai által végbevitetett tractualis conscriptioból vizsgálván az eklézsia javait, úgy látá, hogy a Gurá Báltzi nevű helyben volt az eklézsiának egy szénaréttye, de azt már akkor jó részben a Maros elmosván, a víz miatt veszedelembe forgott. Most pedig a Szent Visitatio a domesticus egyik vicecurator nemes Rápolti Péter uram oda való vezérlése alatt a méltóságos főcurator és possessor báró Jósika Jósef úrfi őnagyságával együtt az írt helyre kiment, hogy kinyomozhassa az írt hellyet, mivel már a Maros onnan tovább nyomulván, a hely visszaadódott. De mivel hosszas vizsgálódás után is most semmi bizonyos határozást a hely iránt tenni nem lehete, arra halasztaték, hogy a méltóságos liber báró főcurator és possessor, mint ott szomszéd úr őnagysága inventariuma, vagy rápolti jószágának is conscriptioja nézettessék, és a tractuséhoz tévén, aszerint könnyű leszen kitanulni hollétét ezen helynek.

Végezés: A domesticus curator urak ezen dologban szorgalmatoson eljárjanak, az írt hellyet kijárják, kimétázzák és szorgalmatos gondot tartsanak reá, mert pap hasznára való szénarét.

Több földei ekként vagynak:

1. A felső fordulóban, a Pásintos nevű helyben vagyon egy négy vékás szántóföld, mostani szomszédjai napkeletről Vaszi Péter, pestyéni méltóságos Nalátzi István úr embere, napnyugotról pedig ezen földre reájáró földek végei.

2. A Kálye Luntsi nevű helyben vagyon egy vékás szántóföldecske, melynek mostani szomszédjai napkeletről Munty Juon, méltóságos gróf Hallerné asszony őnagysága colonussa, napnyugotra pedig Mermezai Péter, titulatus Apáti uram szolgáló embere szántóföldjei. [104.]

3. In Kállyá nagy Szegului nevű helyben vagyon egy ötvékás szántóföld, szomszédjai napkeletről Sofan Apaszt, méltóságos Pogány Francisca kisasszony colonussa, napnyugotra Bires Petru, gróf Haller Jánosné asszony őnagysága mostani bírája földjei.

4. Réttye a Kureture nevű helyben volt két szekér szénára való, de most törökbúzának szántatott fel, szomszédjai napkeletre méltóságos Földvári Farkas úr allodialis földje, napnyugotra Hatházi Miklós, gróf Hallerné asszony őnagysága colonussa földjei.

5. A Gurá Báltzi nevű helybéli kaszállócskáról, fellyebb sub 9.[106]

Arannyon bírja ezeket az eklézsia:

Vagyon benn a faluban egy parochialis fundus, mellyen most eklézsia zsellére lakik, szomszédjai délről generalis gróf Gyulai Ferentzné asszony őnagysága curialis hellye, északra pedig néhai méltóságos Zejk János úr posteritassi öröksége. Hossza 29 német öl, szélessége az utca felől 15 ½ öl, a Maros felől szélessége 12 öl.

Ehhez tartoznak szántóföldek: A felső fordulóban:

---

[106] Pár sornyi hely kimarad.

1. Linge Parou Beszeritsi tsá Rumunyászke nevű helybe, szomszédjai (mely 5 ~ öt vékásnyi) délre Irinke Mihály Földvárianus colonus, északra a mellette lejáró út és az olá templomra lefolyó patakocska.

2. Lá Petris nevű helyben egy hét vékás föld, szomszédjai napkeletre Irinke Juon és Lázár földje az úgyneveztetett Livadiával, napnyugotra pedig néhai méltóságos Zejk János úr posteritassi allodialis földje.

[105.] 3. Lá Tyiliku nevezetű helyben vagyon egy 5 ~ öt vékás szántóföld, szomszédjai délre méltóságos Sándor Mósesné asszony allodialis földje, északra Szabó Mihály, a már tisztelt asszonyság colonussának földjei.

4. Lá Motsár nevű helyben vagyon egy 5 ~ öt vékás föld, szomszédai napkeletre néhai méltóságos Zejk János úr posteritassinak allodialis, napnyugotra méltóságos Miske Sámuel úrnak esmét allodialis földjei.

5. Lá Széltse nevű helyben vagyon egy 7 ~ hét vékás föld, szomszédi: délre szomszédja Irimie Juon, gyertyánosi tekintetes Kováts István úr colonussa, északról méltóságos Sándor Mósesné asszony allodialis szántóföldjei.

6. In Kosztá Kerpenesuluj nevű helyről, fellyebb sub a., ennek szomszédjai Irimie Alexandru, méltóságos Földvári úr colonussa napkeletre, napnyugotra pedig Lakatos Gyuritza, méltóságos Sándor Mósesné asszony colonussa földjei.

Az alsó fordulóban:

1. Intre Kále Szigetuluj lá Csermure nevű helyben vagyon egy 6 ~ hat vékás föld, szomszédjai napkeletre Filip Lup, tekintetetes Tsóka Ábrahám úr colonussa, napnyugotra pediglen Lapadát Dumitru, méltóságos gróf Haller Jánosné asszony őnagysága colonussa földjei.

2. Lá Gropile nevű helyben vagyon egy 6 ~ hat vékás föld, szomszédai napkeletre méltóságos gróf Kun Farkas úr őnagysága allodialis földje, napnyugotra pediglen méltóságos Miske Sámuel úrnak hasonlóképpen allodialis szántóföldjei. [106.]

3. La Csolodin nevű helyben vagyon 6 ~ hat vékás föld, szomszédai napkeletre Lung Togyer, Pongratianus colonus, napnyugotra Irinke Alexandru, méltóságos Földvári Farkas úr colonussa földjei.

4. Lá Dimb nevű helyben vagyon 6 ~ hat vékás föld, szomszédai napnyugotra Irinke Kirille, Földváriánus colonus, napkeletre Filip Lup, Tsókaiánus colonus szántóföldjei.

5. In Tohely nevű helyben vagyon egy 6 ~ hat vékás föld, szomszédi napkeletre Szabó Mihály, méltóságos Sándor Mósesné asszony colonussa, napnyugotra Okolitsán Nyisztor Hallerianus colonus földjei.

A bejárati ajtó gótikus kőkerete

6. La Berkul Popi nevű helyben van 10 ~ tíz vékás föld, szomszédi délre az úgyneveztetett Kále Luntsi nevű lejáró út, északra pediglen Száv Filimon, néhai méltóságos Zejk János úr posteritassi colonussa földje.

7. Pe Mnyele nevű helyben egy 3 ~ három szekérnyi szénát termő hely, szomszédai napkeletre Filip Lup, tekintetes Tsóka Ábrahám úr colonussa, napnyugotra Groza Petru, méltóságos gróf Gyulai Ferentzné asszony őnagysága colonussa. [107.]

Szent edények és eszközök:

1. Egy recéből csinált abrosz, négyszegű fejér gyolccsal egyberakva veres sellyemből, illyen írással vagyon kivarrva: ISTEN DICSŐSEGÉRE AZ N: RAPOLTI REFORMATA ECCLESIANAK 1742. TÖRÖK KRISTINA ADTA.

2. Vagyon egy sáhos, félviseltes abrosz.

3. Egy tiszta fejér patyolat keszkenő, a négy szege sellyemmel s arannyal kivarrva virágokra.

4. Egy más fejér patyolat keszkenő, a négy szege karmazsin sellyemmel s arannyal kivarrva.

5. Egy sellyem keszkenő, sárga színű, a közepiben fejér, egyebütt zöld sellyem virágokkal.

6. Egy sáhos asztalkeszkenő a szélin cérnával békötve.

7. Egy kupásnyi sima ónkanna.

8. Esmét hasonló más ónkanna, illyen betűk vagynak rajta: IOHAS IANOS TSINALTATTA TEPLOM SZAMARA 1691.

9. Egy hosszukó ezüstpohár, kívül-belől virágokkal vagyon.

10. Egy ezüsttángyér arannyal megfuttatva, a szélin kereken illyen betűk vagynak: RACZ: CHRISTINA ANNO 1699*, a közepiben ezen tángyérnak egy griffmadár vagyon, mely szájában egy keresztet tart.

11. Vagyon egy óntángyér, nincs semmi betű vagy jegy rajta.

12. Egy fedél nélkül való, ibrikforma keresztelő ónkanna.

13. Vagyon a prédikállószéken egy sellyem takaró ezüst csipkével körülvarrva.

14. Van egy török szőnyeg is esmét a prédikállószéken.

Capitalisok:

Ugyan nagyon sajnálva látja a Szent Visitatio, hogy ezen eklézsiának igen kevés capitalissai voltanak, s azokra is semmi vigyázat nem volt eddigelé, hanem veszőfélben hagyták minden részről, úgyhogy már most még azt sem lehet [108.] tudni, mije lehetett ezen eklézsiának, s mihez bízhatik ezután, hogy mennyi capitalissa lehetne. Ugyancsak a zűrzavarból és bizonytalanságból ennyit tanult ki:

1. Hogy volna ezen eklézsiának mihályfalvi tekintetes Tordai László úr feleségétől, Buda Judith asszonytól legáltatott 100 ~ száz mfr., mely pénz bizonyos embereknél Bokajban van elocálva bor interesre contractus mellett. Mely capitalisnak állapotjáról tudakozódván a Szent Visitatio, minthogy más az oskolamesteren kívül erről nem tudta informálni, tehát őkegyelme azt mondá, hogy ez a pénz veszőfélben vagyon, mert igen régen lévén elocálva, a levansok magok elholtak, mégpedig némellyek sine semine deficiáltak és az azoknál volt summa elveszett, némellyeknek vagynak posteritassi és kevés bort némelykor adnak, némelykor nem.

Erről tehát *végezteték*, hogy a domesticus curator urak legelső foglalatosságoknak esmerjék mostantól számlálva 60 napok alatt végire járni, hogy ma kik a levansok successorai és azokon a capitalist felvegyék, vagy jó contractus, kezesség és securitas mellett hagyják továbbra is nállok. Ha szép móddal ezen járásba nem boldogulhatnának, tehát a nemes vármegye tekintetes tisztségét is pro assistentia keressék meg és ezen lépésekről az eklézsiai igazgatást tudósítsák.

2. Vagyon még NagyOkloson 50 ~ ötven mfr., Rápolton is, 50 ~ ötven ft. Jósikaianum legatum, ez is a gonviseletlenség miatt veszedelembe esett, úgyhogy még az sem igen tudatik, kik s hogy leválták volt.

Erről is *végezés* az, ami a fellyebb említettről.

3. Az öreg Áts Mihály özvegye, Szabó Máris jelenté, hogy ő adóssa ezen eklézsiának 5 ~ öt ft. és annak négy esztendei interessével. Úgyszintén Szilágyi Simon, eklézsia zsellére referálá, hogy nékie is Szabó Máris adóssa volna 3 ~ három rhfr., mellyet az adósson való felvétel végett az eklézsiának ajándékoza. [109.] Tehát az eklézsiát már eszerint illető egész debitum áll 9 ~ kilenc mfr. és 80 dr. Mellyet a Szent Visitatio előtt maga is eszerint recognoscála, de azt is mondá, hogy tellyességgel nekie egyéb módja a pénz megfizetésébe nincsen, nem is gondolhat erre egyebet, hanem a szilvássát ajánlá, adá és köté az eklézsiának és azt effective kezébe is bocsátá, melynek szomszédjai.[107]

Reátévén az eklézsia kezét ezen helyen lévő gyümölcsösre, az eklézsia képében és a Szent Visitatio personajában a falusbírákkal, esküdtekkel együtt a helyre nemes Rápolti Ferentz uram kiméne, a bírák a fákat felszámlálák és megbecsülék. Találtatott ott 61 szilvafa, egy becsültetett 20 dr., két körtvély oltovány, egy becsültetett 2 rhfr., egy diófa, becsültetett 40 dr. Mindöszvességgel tehát a fák becsüje megyen 17 ~ tizenhét mfr. és 40 dr., mely szerint fellyülhaladja az adósságot 7 ~ hét ft. és 60 dr.

Erről hát ez *végezteték*, hogy a tekintetes domesticus curator urak, mint már az eklézsiáét, jó gondviselés alatt tartsák ezt a hellyet, míg eladódhatik, eladódván, a pénzbéli része az eklézsiának elocáltassék, az eklézsia competentiaját felülhaladó rész pedig Szabó Márisnak adattassék.

4. Eléfordula az is, hogy akkori egyházfiú, Ferkő Pétertől vett volt fel néhai tiszteletes esperest Intze István uram 1786-ban 19ª Junii 30 ~ harminc mfr., melyről azt mondja Ferkő Péter, hogy az eklézsia pénze lett volna, de a tisztelt néhai esperest uram recognitionalissából ezen ő állatása nem elég világos és bizonyos. Ezen ügy megítélését a Szent Visitatio törvényesen kívánván ellátni és megítéltetni a hites emberekkel és domesticus curator urakkal együtt.

Tehát mindezek megfontoltatván, ez a *végezés* hozaték: Minthogy Ferkő Péter az írt summát mind az eklézsiának közönségesen, mind különösön a domesticus curatornak híre és megegyezése nélkül adta ki [110.] nehezen felvehető helyre nemcsak, hanem azután is szinte három esztendeig élvén a tiszteletes creditor, mégis jelentést az eklézsiának erről a pénzről nem tett, hanem alattomba hallgatásba tartotta a dolgot, mellyre nézve az ítéltetett, hogy az írt pénzt az eklézsiának fizesse meg minden további haladék nélkül, vagy adjon obligatoriat rólla, hogy esztendőnként interesezi. Maga pedig osztán vegye meg ott, ahová adta.

9-szer. Hogy ennekutána a Szent Visitationak jó reménysége szerint ezen eklézsiának is dolgai boldogobbul és hasznosobban follyanak, tehát a Szent Visitatio tekintetes Dobrai István urat első, nemes Rápolti Péter uramot pedig második domesticus curatornak állítá és a szokott mód szerint meg is hitelteté mindkettőjöket. Az eklézsia dolgainak pedig segítséggel lehető folytatására nézve consistorialis személlyeknek béhitelteté idősb Ferkő Pétert, Balás Jánost, Ferkő Mihályt, Ferkő Miklóst, Hatházi Miklóst, Szathmári Ferentzet, Dudás Ferentzet, Áts Mihályt, Tasnádi Jósefet. Eklézsia notariussának nemes Rápolti Ferentz uramot, egyházfiúnak Áts Pétert.

Ezeknek *kötelességek* ez: A domesticus curatorok, mihelyt az eklézsiának, papnak, mesternek valami fogyatkozását megértik, ha magoktól jó móddal a dolgot el nem igazíthattyák, az egyházfiú által a parochialis házhoz vagy a templomba a tiszteletes pap

[107] A szomszédok neve nincs feltüntetve.

praesidiuma alá a consistorialisokat gyűjtessék egybe, a dologról az eklézsia, a pap és mester hasznára, javára tanácskozzanak, és a legjobb módon, minden további halogatáson kívül eligazítsanak mindent. A notarius pedig az eklézsia protocollumába írja bé a végezéseket mindenkor.

10-szer. Az eklézsia bonuminak ládája és javainak tractáltatása, mely szerint eddig a domesticus curator inspectioja alatt, az egyházfiú számadása alatt volt, szükségesképpen jobbítást kívánván.

Az eklézsia domesticus curatoraival és hites consistorialissaival egyetértve a Szent Visitatio ebbe ezt a [111.] *határozást* tette: Az eklézsia ládája nem másutt, hanem mindenkor a parochiaba tartassék, az eklézsiának minden javai abba állyanak, jövedelmei belététessenek. Ezen ládának kolcsa álljon ugyan az egyházfiúnál a domesticus curatorok fővigyázata alatt, úgy hogy mikor abba valamit bétesznek, kivesznek vagy elocálnak, mindenkor a papnak hírivel és consensussával essék meg ez, és enélkül semmi legkisebb administratioja is az eklézsia javainak ne légyen.

11-szer. Panaszul adaték fel, hogy már jó darab ideje, hogy az olá pap az eklézsia temető cintermének hellyére egy házat épített, melyről sem nem szolgál, sem nem taxál az eklézsiának, sőt ezen kívül most az olá templomhoz tartozó temető határos lévén a reformata eklézsia temetőjével, az oláhok a kert felállításával egynéhány esztendővel ezelőtt egy darab hellyet az eklézsia temetőjéből elfoglaltak, mellynek megorvoslását a Szent Visitatiotól kérék.

A Visitatio azért ezen panaszra requirálá a processualis szolgabírót, tekintetes Nándra Sigmond urat és kéré, hogy mint seculare brachium a falu öregjeivel jártatná ki a két temető határát, métáztatná ki, és parancsolná meg az olá eklézsiának, hogy az illendő helyre tegye kertjét. Az írt szolgabíró úr hát a Szent Visitatioval ad faciem loci kimenvén, kijáraték a hely és a panaszló eklézsiának elég tétetődék. Az olá pap pedig admoneáltaték, hogy ezután a helyről, úgy, amint az eklézsia több zsellérei, esztendőnként a reformata eklézsiának taxázzon, melyre való vigyázat és megvétel a domesticus curator urak gondos vigyázásokra bízaték.

12-szer. Panaszt adának bé tiszteletes Kolosvári Sámuel, mostani rápolti pap atyánkfia ellen, illyen formálag, hogy őkegyelme minekelőtte Rápoltra lement volna papnak, a parochialis szántóföldek már azelőtt némellyektől meg lévén szántatva, bé is voltak vettetve, őkegyelme pedig lemenetelével a földök termésének felit elvette, anélkül, hogy az abba vetett magot a vetőknek megfordította volna, mellyet [112.] még most sem akar visszafordíttani. Ahonnan azt kérik a Szent Visitatiotól, hogy parancsollya meg a felibe esett szántásba vetett magnak megfordíttatását.

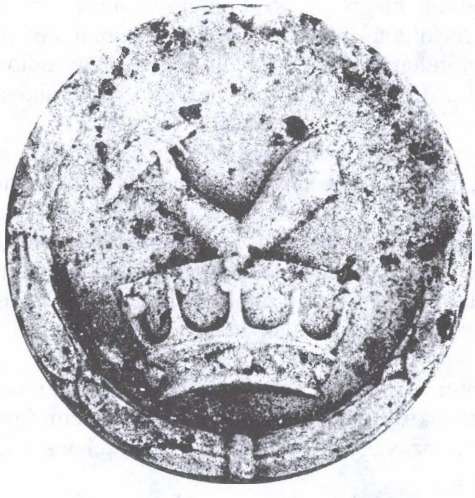

Nemesi címer a nagyrápolti temető egyik sírkövén

Erre *végezteték*: A felibe esett szántásnak az a természete, hogy kiki a maga részére jutott földbe tartozik magot adni, tehát tiszteletes uram is ehhez tartsa magát. Ha kinek pedig learatva, készen vette el az őkegyelmét illető részről a gabonát, annak az aratás árrát is, egy garassával kalongyáját, fizesse meg.

13-szor. A parochialis jószágot megvizsgálván annak épületeivel egyetembe, a

Szent Visitatio úgy találá, hogy az utca felől való ház sorvadó állapotban vagyon. Az oskolaház is a legszigorúbb sorsú. Ezen kívül pusztán, jó és törvényes kert nélkül vagyon a parochia is nagyobb részin az oskolaházzal együtt. Melynek oka nem egyéb, hanem az eklézsiához való hidegséggel egybeköttetett gonviseletlenség és restelkedés.

Tehát *végezé* a Szent Visitatio, hogy még az idéni tavaszon jó elein minden parochialis és oskolai ruinak a legjobb módon megigazíttassanak. Melyre mind a domesticus curator urak, mind a consistorialisok azt fogadák, hogy elmúlhatatlanul jó karba fognak állítani mindent.

14-szer. Vagyon ennek az eklézsiának egy hegyen épült szép kőtemploma tornyával egyetembe, melybe három harang vagyon. Ezek közül a nagyobb harangon ezek a betűk vagynak: TETRAGRAMATON + MARIA VIRGO. SANCTUS Michaeli SANC GEORgius 1523

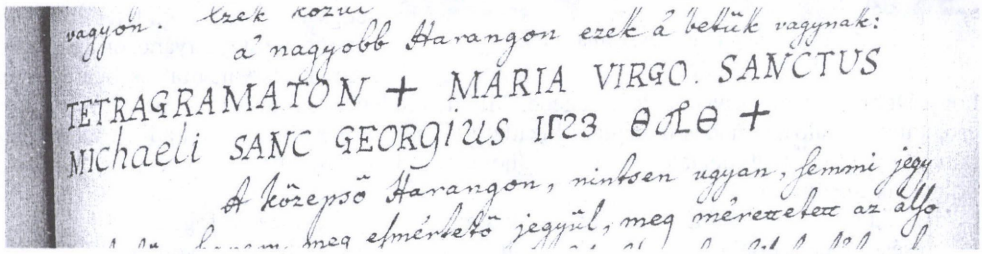
vagyon. Ezek közül
a nagyobb Harangon ezek a betük vagynak:
TETRAGRAMATON + MARIA VIRGO. SANCTUS
Michaeli SANC GEORgius 1523 θΛΘ +
A közepső Harangon, nintsen ugyan, semmi jegy
meg esmértető jegyül, meg mérettetett az alsó

A közepső harangon nincsen ugyan semmi jegy és betű, hanem megesmértető jegyül megmérettetett az alsó kerülete és találtatott harmadfél singnek, fél fertálynak s egy jó hüvelyknyinek. Felső circulussa találtatott másfél singnek, fél fertálynak és egy hüvelyknyinek cérnával lett megmérése szerint. [113.]

A harmadik harangnak felső circulussa másfél sing s két ujjnyi az alsó circulussa, nyolc illyen formájú jegy vagyon rajta:

1800

Anno 1800. die 12ma Februarii az ecclesiai visitatio folytattatik NagyRápolton a parochiaban tiszteletes tudós prosenior Soldos Márton uram elölülése alatt, az egyházi rendből jelen voltanak tiszteletes Molnár Imreh uram, mint tractualis notarius, helységbéli egyházi atyafi, tiszteletes Kolosvári Sámuel uram. A nemes és szent ekklézsia részéről pedig titulatus domesticus curator Rápolti Péter uram, tekintetes Kováts István uram és titulatus Olá Péter uram, méltóságos báró Jósika Dánielné asszony administratora. A közrenden lévők közül ezek: Tasnádi Jósef, Szathmári Ferentz, Szakáts Jankó, Mor Mihály, Hatházi Jankó, Bara Jósef, ifjabb Ferkő Mihály, Hatházi Jankó, Szathmári Gyuritza, Ferkő András, Csizmás Péter, Hatházi Miklós, Dudás Andris, ifjabb Ferkő Péter.[108]

I. Itten kérdés tétetett fellyebb említett ekklésia tagjainak, hogyha volna-é valami panaszok a tiszteletes egyházi atyafi, úgy az oskolamester ellen, mellyre ezt felelék, hogy nincs semmi panaszok őkegyelmek ellen, hanem hogy szeretnék, ha jobbkor harangoznának vasárnap.

Mellyre e vala a *végezés*: Nyárban 8 órakor, télben pedig 9-kor harangozzanak.

---

[108] HuZaL-Jkv. I/5. 450–458.

A nagyharang öntési évszáma – 1523

II. Minthogy titulatus Dobrai István úr sok uraságoknak dolgaiban elegyedett, mellyek miatt alig lehet egy fertály esztendőt jelen, az ekklézsia dolgai pedig szüntelen való jelenlétét kívánnyák, azért hogy az ekklézsia rövidséget ne szenvedjen, más curator constitutioja iránt gondoskodik a visitatio az ekklézsiával edgyütt, megtéve a visitatio evégre az ekklézsiával edgyüttértőleg tekintetes bikfalvi és mostan Gyertyánoson resideáló Kováts István urat és béesketteté, hogy Dobrai István úrnak légyen segéde. Mivel mindenkor jelen van, a perceptumról és erogatumról való számadás is magára bízattatott. Dobrai úr pedig megmaradjon azon hivatalban, mellyben hellyheztetett volt, mivelhogy sok dolgai miatt nem érkezik az ekklézsia dolgainak igazíttására.

III. Valamint az ezelőtt való visitatio alkalmatosságával ekklézsia földei, szőlői, réttyei kikeresése, nemkülönben a haereáló capitalisok felszedése bízatott volt a domesticus curatorokra, úgy most is a visitatio ajánlotta a curatoratusnak ezt, nevezetesen tekintetes Kováts István úrnak. [451.]

IV. Panaszla az ekklézsia, hogy az ekklézsia privilegiumát a falusi bírák bontogatni kezdették e részben, hogy az ekklézsia zsellérire rámennek potentiose és fogják katonának, minthogy tavaly is elvittek egyet, holott nemes fundus a zsellérek lakóhelye is.

Evégre lőn ez a *végezés*: Van egy királyi decretum a vármegye archivumában, azt ki kell kérni, és légyen a parochusnál, mellyet mindenkor, amikor a zsellérek[et] publicum servitiumba hajtyák, megmutathasson a szolgabíráknak.

V. Megkérdettetett a tiszteletes egyházi atyafi, ha volna-é valami panassza a hallgatóira vagy egy vagy más részben, és ezt mondá, hogy nincs semmi panassza az anyaszentegyházra, botránkoztatók abban nincsenek, fizetése iránt úgy volna panassza, de eligazíttya, azt mondá, a titulatus vicecurator Kováts István úrral.

VI. Az ekklézsia fekvő javai aminémű állapotban voltak a közelebbi visitatiokor, most is azon állapotban vagynak.

VII. Tekintetes Kováts István új curator úr declarálta, hogy különben az ekklézsia javacskáinak számadását magára nem vállalja, hanem úgy, hogy az ekklézsia ládája légyen a papnál, abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál.

VIII. Pénzbéli fizetéssel neveltetett volt a fizetése a papnak az ezelőtt való visitatiokor, mellyet akkor ratihabeált az ekklézsia és fő s vicecuratori subscribáltak, megpecsételtek, de most éppen nem akarja ígérni magát ennek megadására és declarálá, hogy önként egy pénzt sem ád a közrend a papnak fizetésében, hanem amit az azelőtt való papoknak adott, azt megadja.

Melly declaratioját az ekklézsiának megértvén a Szent Visitatio, hozá ezt a *végezést*: Mivel az 1796-béli visitatio alkalmatosságával tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfiának igen kevésből álló fizetését önként, minden kényszerítés nélkül tetszett nevelni egy kevés pénzbéli fizetéssel, melly egy máriásnál többre nem mégyen, és ezen pénzbéli ígérete az ekklézsiának akkor [452.] írásban tétettetvén, subscribáltatott, pecséttel megerősíttetett az ekklézsia fővebb s alsóbb rendű tagjaitól az egész ekklézsia consensussából, azért quod

semel placuit alias displacere nequit, amit akkor jószántából tetszett ígérni, azt meg nem változtatthattya és a Szent Visitatio is elébbeni végezésétől el nem állhat.

Annyival is inkább 2-o., hogy a fennebb tisztelt loci ministernek idehivattatásának alkalmatosságával az első conventiojában ígért az ekklézsia minden örökségről 3 kalangya búzát és ugyanannyi veder bort, s egy szekér fát. De a Vizaknai Mihálytól (ki is embere méltóságos Zejk Sámuel úrnak), Áts Ferentztől és Lászlótól (kik titulatus Dobrai István úr földén laktanak) járandó papi bér elveszett, mert Vizaknai Mihálytól elvétetett az örökség és oláhnak adatott. Hasonlóképpen Dobrai István úr elvette embereitől a földeket, maga pedig semmit in natura nem ád, még ami kevés pénzt ígért is második conventiojában, azt is revocálni akarja. Tasnádi Jósef pedig a maga öröksége után bort nem ád. Ezen kívül a faluban lévő református zsellérek sem adnak semmit. Márpedig azon conventioban, mellynél fogva az ekklézsiába hivatott, mindezekről papi bér ígértetett. Méltó tehát, hogy amivel itt megkárosíttatik tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfia, abbéli kára forduljon meg, avagy csak azon kevés pénzzel, mellyet a második conventioban bétett az ekklézsia, mert egyházi canonainknak ereje szerint az egyházi szolga bére semmiképpen nem kissebbítetthetik, ha nem nevekedhetik.

IX. Titulatus Rápolti Péter uram jelenti, hogy őkegyelme úgy ígért volt papi fizetésben 2 rhfr., hogyha a kezében lévő Kun jószágot kiváltják, nem praestálhattya a pénzt, mivel pedig már kiváltották, azzal nem tartozik.

Mellyre a Szent Visitatio ezt *végezé*: Mivel még csak 1/3 részt váltottak ki a Kun jószágból, kétharmad része pedig kezében van, az egyharmad részéről azon kiváltott Kun jószágnak a fizetést elengedi, a más kétharmad részről pedig nem, míg kezén tartja. [453.]

X. Az 1796-béli visitatio jó rendbe szedte volt minden immobile bonumait ezen reformata ekklézsiának, azért most ezzel a mostani visitationak semmi baja nem volt, csak ajánlotta, hogy ami igazíttandó dolgok ajánltattak volt a nemes ekklézsiának a cinterem, olá pap háza és a Gurá Báltzinál való kaszállónak kikeresése, szőlő stb. Hanem minthogy számba nem vehette volt az 1796-béli visitatio fel[lel]hető javait az ekklézsiának, úgymint pium legatumait, capitalissait, a capitalis esztendőnként való foeneratioit, a domesticus curator urak a számadással készen nem lévén, minezeket jó rendbe szedte a Szent Visitatio, és találja illy formán:

1-o. Méltóságos báró Jósika Imreh úr őnagysága conferált az ekklézsiának in anno 1740 vfr. 100 id est száz, mellynek fele Rápolton, fele Okloson van elocálva.

2-o. Néhai tiszteletes batzoni Nagy Sámuel uram hagyott 1776-dikban úgy, hogy a loci ministernek foeneráljon vfr. 100.

3-o. Tekintetes Barta Judit asszony, tekintetes mihályfalvi Tordai László úr felesége mfr. 100.

Az ekklézsia számára foeneráló pénzről való demonstratioját az egyházfinak Áts Péternek elévén a Szent Visitatio (mellyet domesticus vicecurator, tekintetes Dobrai István úr írt illyen titulus: „A n[agy]rápolti reformata szent ekklézsia pénzéről 1799-dikben készült diarium, lesneki Dobrai István már ab anno 1793 domesticus curator, és ugyanaz időtől fogva egyházfi, Áts Péter sáfárkodások alatt" és illyen bérekesztés alatt: „Melly számot jó lelkiesméretem szerint vettem és tulajdon kezemmel de anno ad annum vittem, írtam, egyházfi Áts Péter őkegyelmét hív sáfárnak találtam, mellyet megbizonyítván ezen számadás, az eddig folytatott adminstratioja terhe alól absolválom, semmivel nem adósítom, és a szent ekklézsiának tiszteletes igazgatóinak genuine recommendállom. Írtam N[agy]Rápolton, magam udvaromban 29na Januarii 1799.

L. S. Dobrai István domesticus curator mpr."

Illendő szorgalommal megvizsgálta és így találta: [454.]

1-mo. A számadást író titulatus Dobrai István úr ezen számadásnak első paginaján leírt elocatumot calculálja 204 ~ kétszáznégy [ft.] és 74. dr., amely paginan pedig 100 mfr. és

két pénzekkel többet talál a Szent Visitatio. A demonstratiot író úr pedig mindenütt a számadás végéig ezen itt elhibázott 100 mfr. kihagyja, és így azon 100 ft. után competáló interes bor is, 37 ~ harminchét veder és négy kupa, kimarad. És így hat esztendőre, úgymint az 1793-ra s a következendőkre az 1798-dikig inclusive maradott ki a számadásból 200 ~ kétszáztizenkilenc[109] veder bor, csak nyolcvan pénzivel is 160 ~ százhatvan mfr. tészen, amellyet is, mint liquidum debitumot tartozik béfizetni a számadó.

Nota bene: A. Vedrit 80 ~ nyolcvan pénzeknél alább tenni nincsen is mért, mivel egyik esztendőkben is a bégyűlt interes bor alább nem adattatott el.

Nota bene: B. Seprőre s apadásra 19 vedernél többet nem szükség engedni, mert: a. Nem igen sok sepreje szokott lenni az illyen gyülevész bornak, amint maga is megvallá Áts Péter egyházfi. b. Nem is szokták sokáig tartani, hanem minél hamarább vagy eladják átaljában, amint most is cselekedett az egyházfi, vagy kupájában kiárulják, amelly most is legjobb lett volna, mivel most igen szűk a bor.

	mfr.	dr.
2-do. Számba vétetvén a Szent Visitatio által a pénz állapottya, így találtatott, hogy amit titulatus Dobrai István úr az első lapon negyvenkét positiokban tészen ft. háromszáznégy, dr. 76	304	76
De a Szathmári Ferentznek elocált pénzt kifelejtette, melly a második lapon vagyon	5	10
1-o. David Iliánál	4	8
2-o. Mert Indrinél	5	10
3-o. 8 véka búza árra Vonya Avrámtól	6	12
[455.] Ugyan a második lapon bor árrából jött hfr. 57 dr. 60 2 véka búza árra hfr. 1 dr. 60 Perselypénz hfr. 5 dr. 38 Szalma árra dr. 12 Summa hfr. 64 dr. 70 Mellyből erogálódott hfr. 27 dr. 44 És így szaporodott az ekklézsia pénze	37	26
A harmadik lapon az 1794 esztendőre jött bé hfr. 76 dr. 7, ebből erogálódott hfr. 48, és így szaporodott az ekklézsia pénze	28	7
Ugyanazon harmadik lapon az 1795-dik esztendőre gyűlt bé pénz hfr. 100 dr. 12, mellyből erogálódott hfr. 13 dr. 37, és így szaporodott az ekklézsia pénze	86	75
A negyedik lapon jött bé pro anno 1796 in summa hfr. 127 dr. 68, amellyből erogálódott hfr. 22 dr. 85, és így szaporodott az ekklézsia pénze	104	83
Ugyanazon negyedik és ötödik lapon pro 1797 jött bé: 1-o. Interes borból hfr. 116 dr. 80 2-o. Perselyből hfr. 7 dr. 87 3-o. Vásárvámból hfr. 1 dr. 51 Nota bene: Az olá ecclesianak is ennyi ment. Jött bé in summa hfr. 126 dr. 18, amellyből erogáltatott hfr. 48 dr. 82, és így szaporodott az ecclesia pénze	77	36
Az ötödik és hatodik lapokon pro 1798, száztizenkét veder borért kellett jőni, amint a hetedik lapon írja a demonstrans hfr. 101 dr. 76. Ebből semmi nem erogálódott és így e mind bément az ecclesia cassajába	101	76

[109] A jegyzőkönyv írója valószínüleg rosszul számolta ki a bor interes összegét.

	mfr.	dr.
Ezekhez járul a második lapon a volt egyházfinál, Ferkó Péternél maradott, de azután béjött, és a hatodik lapon interesre kiadott	50	40
[456.] Úgy a hetedik lapon feljegyzett öt véka búza árra	2	40
És az egyházfi kezébe interesből gyűlt	2	80
Melly szerint kell az ecclesia pénzének lenni in summa	817	39
De a demonstrans demostratiojában csak ennyi van:		
Az első lapon	309	86
Második lapon	47	4
Harmadik lapon	31	62
Negyedik lapon Dobrai úrnál	53	–
Az ötödik lapon semmi	–	–
Az hatodik lapon	50	70
In summa	492	22
Az egyházfi Áts Péter még adott fel, hogy elocált tizenöt személlyeknek, amelly levansok neveik találtattnak a Szent Visitatio által készíttetett tabellaban az 79-dik és következendő számok alatt az 86-dikig inclusive	95	28
Vagyon hát elocálva az ecclesia pénzéből, amint ezen demonstratio mutattya hfr. 587 dr. 50, vagy amint az említett tabellaban vagyon	588	34
Készpénzt mutatott bé az egyházfi	81	60
Demonstrál hát a számadó csak 669 mfr. és 94 dr.	669	94
Mellyet kivonván a 817 ft. és 39 pénz habitumból, így marad differentiaban Melly 147 mfr. és 45 dr. tartozik a számadó demonstrálni.	147	45
Mellyhez járul még a közelebb elenyészett, 1799-dik esztendőben bégyült bor, 109 veder ~ százkilenc és oct. 3 ½. Mellyet már el is adott, vedrit három márjássával, mellyből forráson való apadásra engedtetik négy veder oct. 3 ½.		
[457.] Melly szerint befizetni marad 105 veder, mellynek árra tészen	107	10
Ezen két rendbéli liquidumhoz járul a legelől kitett esztendők alatt elmaradott kétszáztizenkilenc veder bor árra	160	–
Továbbá Vonya Avrám a nála lévő 30 vfr. szokta interesezni 6 ~ hat véka búzával esztendőnként és az 1793-dik esztendő kezdetitől fogva az 1799-dikig inclusive hét esztendőkre kellett tőlle jöni 42 ~ negyvenkét véka búzának, de csak tízről demonstrál a demonstrans, és így tartozik számadolni még 32 ~ harminckét vékáról, melly ha a legolcsóbb áron, úgymint 48 pénzeken vétetik fel, mégis teszen az árra	15	36
Ezen rendbéli liquidum tészen in summa Azaz négyszázhuszonkilenc mfr., és kilencvenegy pénzeket, melly liquidumról a következő visitation számoljon a demonstrans egyházfi Áts Péter, vagy ha nem számolhat, fizesse ki készpénzzel.	429	91
Nota bene: Még lehetne vizsgálódni az ecclesia irtásából járandó dézma búza iránt is, mellyet coláltak Ferentz Istók és Tasnádi Jósef ökegyelmek, amellyből csak egy helyt percipiált 5 véka búzát a demonstrans 7-dik lapon, pedig nem ollyan új azon irtás, hogy csak egyszer jöhetett volna belőlle dézma, de most ennyiben hagyja a Szent Visitatio, másszor megkívánnya rólla a számadást. Vagyon hát elocatuma ezen n[agy]rápolti reformata ecclesianak, amint a most dolgozott tabella mutattya	588	34
De többnek kellene lenni 147 ft. és 45 dr., mert a demonstratioban ennyivel van több mint a tabellaban, azért az is béíratik a habitumba	147	45
Bé kell jöni a második rendbéli liquidumnak is az 1799-béli bor árrának	107	10

	mfr.	dr.
Úgy a harmadik rendbélinek is, melly a hat esztendők alatt bé nem írt 219 veder bornak árra	160	–
[458.] A 4-dik liquidumot, a 32 véka búza árrát most nem vészi fel a Szent Visitatio a habitumba, hogyha valamit defalcálhat a demonstrans a kitett liquidumból, ebből essék ki, ha pedig semmit nem defalcálhat, a jövő visitatiokor bé fogja írni azt is. A papi conventioban ígértetett a papnak esztendőnként 20 veder bor az ecclesia borából in anno 1796, de keservesen panaszolja a tiszteletes egyházi atyafi, hogy az csak egyszer adatott ki ökegyelmének, melly panasszának igazságát a béadott demonstratio is mutattya. Igazságos dolog lévén azért, hogy bére kiadattassék, a bémutatott 81 ~ nyolcvanegy ft. és 60 pénzekből kiadatá a Szent Visitatio 3 esztendőkre, úgymint 1797-re, 1798-ra, 1799-re, csak azon áron, ahogy a demonstratioban fizettetett ki az 5-dik lapon, úgymint hfr. 16, és így adata hfr. 48.		
Még holmi költségekről világoson demonstrál az egyházfi, amellyeket tett in anno 1799, úgymint: Tekintetes Dobrai úr a Szent Visitationak bémutatott két rendbéli comissiojára, déákoknak, collegiumoknak számára, magok és szolgájok számokra hfr. 3 dr. 66 A parochialis ház ablakaiban csináltatandó rostélynak való vasra hfr. 2 dr. 30 Még egyéb hellyekre és 4 nap alatt a visitatiorokra s honorariumra	18	44
Eszerint költ el a 81 ft. 60 dr.-ból hfr. 72 dr. 40 és így megyen az ecclesia habitumához ebből	9	20
Summa	1012	9
Ehhez járul még a néhai tiszteletes esperest Intze uramnak adatott, és most Ferkő Péteren haereáló pénz, mellyet az 1796-béli visitatio szerint, tudniillik Ferkő Péter tartozik béfizetni, melly is, hogy sine fructu tovább heverjen nem engedtetik	30	–
Ide kellene még járulni az Okloson heverő pénznek is, mellynek kikeresése ajánltatik a tekintetes curatoratusnak	51	–
Tovább a néhai egyházi atyafi, tiszteletes Csávási uram az ecclesianak egy szőlőjét eladta volt 20 vfr. Rápolti Péter uramnak, azon szőlő árrát végye fel a tekintetes curatoratus a tiszteletes Csávási Vas Beniámin uram fiain, Sámuelen és Jósefen, amelly osztán interesezzen a mesternek az 1796-béli visitatio szerint	20	40
Mellyek szerint kellene lenni az ecclesia pénzének	1113	49
Ezen kívül vagyon 1-o Papnak foeneráló pénz	36	72
2-o. Papnak szántással interesező	10	20
3-o. Mesternek foeneráló pénz	204	–
Universa summa	1364	41

A perselypénz 1797 végéig az egyházfi kezéhez ment, az 1798- és '99-dik esztendőben bégyűltről demonstrál a tiszteletes loci minister, Kolosvári Sámuel atyánkfia és úgy jöve ki, hogy supererogált hfr. 1 dr. 66.

1802

Sancta Visitatio Canonica eclesiae reformatae N[agy]Rápoltensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, ordinarium ejusdem notarium 8va Maji 1802. celebrata. Amikor is a parochialis háznál jelen voltanak az egyházi atyafi tiszteletes Kolosvári Sámuel uram, oskolamester Csávási Vas Jósef és egyházfi Áts Péter ökegyelmek. [110]

I. Kik egymás ellen semmi panaszt nem adának fel.

II. Elévétettvén egyházfi Áts Péter ökegyelme 1800-dik esztendőben ventiláltatott számadása, az akkor kitett difficultasokra illyen feleletet találá a Szent Visitatio annak végén:

Éppen ennyi is (tudniillik az ekklézsia pénzének kell lenni in summa hfr. 817 dr. 39). De a lapokon a percepti positiok, amint láthatni különben találtattnak, mert:

	hfr.	dr.
1-ső lapon recte	309	86
A 2-dikon van 1-o.	100	38
2-o.	37	26
A 3-dik lapon	86	75
A 4-dik lapon	104	83
A 6-dikon	116	
Detto	50	70
Ergo assumta summa	805	78
Ide járul amit elocált és megmutatott	95	28
Készpénzül bémutat	81	60
Summa	982	66
Méltán jön ide az első lapon hibázott 100 ft. 6 esztendei foeneratioja, tudniillik 219 veder bor árra	160	–
Ezen summa	977	39
Demonstráltatott laponként	982	66

Melly szerint ha a demonstrans a laponként feljedzett pénznek annyiságát megbizonyíttya a szent ekklézsia gyűlései és visitáltatásakor, nem marad liqidatus.

Béadja egész tisztelettel Dobrai István m. k. [583.]

Melly megírt feleletre eképpen felel vissza a Szent Visitatio: Tellyességgel nem felelt a dologra a feleletet író, csak holmi arithmetikaval akarja elütni-vetni a dolgot.

Ugyanis: 1-o. Mire való az, hogy azt írja, hogy a 2-dik lapon van: 1-o hfr. 100 dr. 38, 2-o. hfr. 37. dr. 26, holott a volt egyházfitól, Ferkő Pétertől felvett bor árra hfr. 50, dr. 40 bément alább a 6-dik lapon és így kétszer akarná bétenni. Úgy megjegyzette a Szent Visitatio, hogy azon 4 vfr., melly Noptsánéra van írva, általmenvén Biris Juonra, a Szathmári András kezességére a 3-dik lapon bément, és így ezt is kétszer akarta inferálni. Hanem az igaz, hogy a curator Dobrai úrnak adott 7 mfr. és 26 dr. azon az okon kimaradott volt, hogy azt gondolta a visitatio, hogy bément a 4-dik lapon írt 53 ft., de most látá a visitatio, hogy az 53 ft. mind az 1796-béli perceptumból való és ezzel már apad az első positioban kitett 147 ft. 45 dr., és lészen ennélfogva az első positio 140 ft. 19 dr.

2-o. A 3-dik lapon nemcsak 86 ft. 75 dr. van, hanem még 28 ft. s 7 dr. is, és így csak fellender futtatta el a dolgot a felelő, és az 805 ft. 78 dr. assumta summája a felelőnek csupa hiba.

[110] HuZaL-Jkv. I/5. 582–586.

3-o. Negligenter nézte meg mit ír a 6-dik lapról is, azt írván, hogy 116 ft. van ott, mert ott veder bor van 116, nem pedig ft., de ez csak pro curiositate tétetik jegyzésbe, mivel a kiadott liquidum mind megmarad.

Ennyi hiba lévén a feleletben, most observálá a visitatio, hogy az adósok listajából kimaradott volt:

	hfr.	dr.
1-o. Hatházi Miklós sub numero debitorum 92-do cum	10	20
2-o. Tasnádi Mihályné (melly adóságot agnoscála) sub numero debitorum 91-o cum	1	2
3-o. A Dobrai úrnál sub numero debitorum 49-o, de anno 1794 lévő pénz is 7 ft. dr. 26 kihagyatott volt, mint fellyebb a feleletben megjegyzi a visitatio sub numero 1-o	7	26
4-o. Mutatá az egyházfi Áts Peter titulatus Dobrai úrnak egy recognitionalissát de 15ta Septembris 1794. 20 rhfr.	24	–

Úgy vagyon ugyan, hogy az 1799-ben 28. Januarii költ 53 ft. való recognitionalissában azt írja titulatus Dobrai úr, hogy azon 53 ft. egyszer-másszor vette [584.] inde ab anno 1793 ad annum 1799. És így bément volna azon 20 rhfr. is, melly itt fellyebb íratik, de abban a demonstratioban, mellyel bajol a Szent Visitatio, azt írja titulatus Dobrai úr, hogy az 1796-béli borból béjött 104 ft. 83 dr. vette kezéhez és így a 20 rhfr. abba nem ment bé.

Továbbá feladatik, hogy titulatus Dobrai úr bizonyos summa pénzt vett kezéhez, hogy a templom béfedésére zsendelyt vegyen M[aros]Vásárhelyt, de nem vett, hanem az ekklézsia más pénzzel vett zsendelyt FelKenyérről. Már ezen zsendelyre kezéhez vett pénzzel, 20 rhfr. és a 7 ft. 26 dr. defalcálhat titulatus Dobrai úr az egyházfi liqidumából, s kell is defalcálni, magára vévén ezen adósságokat.

4-o. Confundálja a felelő azt, ami még van vagy elocálva, vagy kézpénzül, avval, aminek kell lenni. Példának okáért azt írja, hogy a 3-dik lapon van 86 ft. 75 dr., de annak csak kellene lenni, s még 28 ft. s 7 dr. is, de ott nincsen több, hanem csak 31 ft. és 62 dr., ami tudniillik ki van adva uzsorára, Biris Juonnak, Rengetyánnak, Rád Mihailának etc.

Úgy a 4-dik lapról azt írja, hogy van 104 ft. 83 dr., de a nincsen, csak kellene lenni, ott van csak 53 ft. Dobrai úrnál.

Úgy a 6-dik lapról is ezt írja, hogy ott van 116 ft. s még 50 ft. 70 dr., holott csak ez az utolsó positio vagyon. És éppen ezért liquidáltatott a számadó, hogy (ide nem értvén, s számlálván az esperestnénél deperditumban lévő 30 ft.)

	hfr.	dr.
Kellene lenni in summa	1084	49
De vagyon csak 1-o. elocálva	588	34
2-o. mutatott bé készpénzt	81	60
In summa	669	94
Mellyet kivonván a percepti summából, marad liquidum	414	55
Mellyhez járulván a Vonya Avrámtól való interes búza árra	15	36
Lészen az egész liquidum summája	429	91

Végye fel már a felelő pontonként a kitett liquidumokat, és ha valamit mutathat, hogy nem hellyesen tétetett ki, meg fogja látni az egyházi elsőség. A feleletre engedtenek 60 napok és köteleztetik a számadó azon napok eltelések után az egyházi elsőségnek béadni, különben exsequáltatni fog. [585.]

III. Egyházfi Áts Péternek az 1800. és 1801. esztendőről való számadása:

			hfr.	dr.
1-o. Az 1800-ban gyűlt 198 veder és 4 ½ kupa borból adott a papnak conventiojában, a többi eladattatván ~ urn. 178 oct. 4 ½ annak árrából percipiált			142	20
2-o. A rápolti piacon áruló görögöktől vásárvám jött			4	50
3-o. Titulatus szolgabíró, Kováts István úr conferált az oskola építésére holmi bírságpénzt			24	–
Percepti summa			170	70
Mellyből erogált:				
1-o. A classis tapasztására, kemencéjére, ajtójára			4	48
2-o. A papi házhoz és kapu igazítására			3	84
3-o. 2 hordót vett az ecclesia számára			9	60
4-o. Harang kenni 3 font hájra adott			1	2
Erogati summa			18	94
Elocált:				
1-o. Tamás Vasziliának K[is]Rápolton			20	40
2-o. Todor Miháilának K[is]Rápolton			20	40
3-o. Filimon Atyimnak K[is]Rápolton			8	16
4-o. Fodor Dávidnak			10	20
5-o. Balsán Juonnak			12	24
6-o. Lázár Szimionnak aluj Arin Lázár K[is]Rápolton			10	20
7-o. Todor Lázárnak lá héltinér			10	20
8-o. Mermezán Petrunak			10	20
9-o. Dávid Iliának			10	20
10-o. Jents Juonnak			4	8
Elocati summa			116	28
Erogati et elocati summa			135	22
Melly summát kívonván a percepti summából, marad s mégyen által 1801-re			35	48
	oct.	urn.		
1801-ben gyűlt bor 1-o. interesből	198	4 ½		
2-o. A présmáli szőlő alatt, patak mellett lévő szőlőből Szávujtól dézma	–	7		
Bor gyűlt in summa universa	199	3 ½		
Mellyből adott a papnak conventiojába	20	–		
Eladott pénzen	30	–		
Abból jött			32	34
A pincében vagyon	129	–		
1801-ben vásárvámból gyűlt			4	50
Percepti summa			72	32
[586.] A percipiált 72 mfr. és 32 dr.-ból erogált a mesteri házra (zárt is vévén 142 dr.)			9	22
Mellyet kivonván a perceptumból, marad a cassaban			63	10
A számadásnak elvégezése után visitatio végin titulatus Dobrai István úr a magánál lévő 53 mfr. cum interusurio depurálta in			60	–
És így marad a cassaban Mellyből ami a mostani visitatiora kél el, a jövő visitatiokor fog acceptáltatni.			123	10
IV. Perselypénzről való számadás:				
1-o. Az 1800-beli visitatiokor maradott az egyházfi keze alól a tiszteletes loci minister keze alá			9	20

	hfr.	dr.
Azután tizenkétszeri publicatioból mostanig gyűlt	12	6
Summa	21	26
Mellyet a tiszteletes loci minister erogált eszerint		
A kapuk csinálásáért adott	4	9
A szent edények váltságára	2	40
Egyébre	2	18
82 szál deszkára	7	38
Házfedni 60 kalangya szalmára	7	20
Holmi egyéb erogatiok mennek	10	16
Erogati summa	33	41
És így supererogált	12	25
Az 1800-béli visitatiokor is supererogált volt	1	66
Eképpen supererogált in summa	13	91

1803

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Rápoltensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium anno 1803. die 5ta Maji celebrata. Ezen alkalmatossággal a parochialis háznál jelen voltanak az egyházi atyafi tiszteletes Kolosvári Sámuel uram, oskolamester Csávási Jósef őkegyelme, domesticus curator tekintetes Kováts István úr és egyházfi Áts Péter. [111]

Itten ezek follytanak: I. Az egyházi tiszteletes atyafi és oskolamester őkegyelmek szent szolgálattyokra és külső magok viselésekre nézve semmi panasz nem adattatik fel.

II. Ellenben a tiszteletes egyházi atyafi kedvetlenül panaszolja, hogy rendes papi bére bé nem szolgáltatik, a parochia körül való kerteknek feltételében s igazításában is restek és késedelmesek nagyobbára, azhonnan szembetűnő és elszenvedhetetlen kárai is következnek.

Végezés: Mindezeknek a hijjánosságoknak megjobbításuk serio ajánltatik a domesticus curator uraknak a tapasztalható és elszenvedhetetlen károknak és az ecclesia kissebbségének is eltávoztatására.

III. A botránkoztatók rendében feladatik Ferkő László, mint aki a templomot nem gyakorolja, az úri szent vacsorával régtől fogva nem él, feleségével is keresztyéni módon nem bánik. Kit a Szent Visitatio elészólítván s ezen tetemes hibájit eleibe terjesztvén és exprobrálván, kézbéadással kötelezé magát arra, hogy ennekutánna keresztyéni kötelességének igyekezik eleget tenni, a templomot szorgalmatoson gyakorolja, az úri szent vacsorával élni el nem mulattya, feleségével is szelíden bánik és keresztyéni módon él. Mellyet ha nem cselekszik, tudtára adaték, hogy szamár temetése lészen.

IV. Eléfordul egyházfi Áts Péter liquiduma állapottya. Az 1800-béli visitatiokor liquidáltatván az írt egyházfi 429 mfr. és 91 pénzekkel, kiadta volt a Szent Visitatio a demonstransnak, hogy vagy demonstráljon azon liquidumról, hová tette, a következendő Szent Visitation, vagy ha még nem mutathatná, fizesse meg a nemes és szent ecclesianak.

Az 1802-dikben celebrált visitatiora béadta az egyházfi a titulatus Dobrai úr által írattatott feleletét, de amelly csupa hiba és a liquidált adósságból semmit sem detruncála. [681.] Mellyre nézve a Szent Visitatio azon feleletnek hibáját világosságra hozván, s kiírván újra

[111] HuZaL-Jkv. I/5. 680–687.

kiadta a feleletre, 60 napokat praefigálván a feleletre. E mostani visitatiora ismét írt e következendőképpen:

A megmaradott superdifficultasokra való felelet és egyszersmind conclusio is, melly írásnál fogva ezen számadás submittáltatik is az ítéletre:

	hfr.	dr.
1-mo. Igaz dolog, hogy az első lapon van summa ft. 204 dr. 76, kell vala pedig lenni igazán addálva (melly additionis hibába sem az ecclesianak, sem a számadó egyházfinak kára nincs, mivel künn volt az egyenként kiíródott debitoroknál, mind az interes igazán beszolgáltatott a számadó kezébe)	309	86
2-o. De az is igaz, hogy a második lapon numero 1. találtatik debitoroknál künnlévő actualitasbéli pénz és nem csupa arithmetices summa	100	38
Ugyanazon lapon numero 2.	36	26
3-o. Azt se tagadhatni, hogy van a 3-dik lapon actualitasban	86	75
4-o. Negyedik lapon actualitasbéli summa találtatik	104	82
5-o. Recognoscáltatik a tiszteletes revisor úr által a 6-dik lapon	50	70
6-o. Általád a tiszteletes Visitationak, az se tagadtatik	81	60
7-o. Fide digna kiadott, megbizonyítván a Szent Széknek az egyházfi	95	88
8-o. Idejárul pro speciali percepto (minthogy be is jött a számadónak) az első lapon, az első számadásban elhibázott summa után ezen végső számadásig rendesen kijárt és pénzzé tétetett uzsorában 219 veder bor árra in ft.	160	–
Kell számadolni tehát a liquidatus egyházfinak in summa	1025	65

Pro nota: Én pedig, Dobrai István zsendellyre pénzt kezemhez nem vettem az egyházfitól, hogy Vásárhellyen vásároljak, hanem bíztattam, [682.] hogy felmegyek, magamnak is szükségem lévén, edgyütt az ecclesianak is vásárlok, de pénzt reá nem vettem, mint praetendáltatik 20 rhfr. Mikor pedig jó zsendelyt nem kaphattam Vásárhellyen, onnan visszajövet meghagytam, hogy végyenek FelKenyéren. Ha pénzt adott volna is kezembe, akkor mikor FelKenyérre ment zsendellyért, el kell vala tőllem kérni. Ezért tehát nem segíthetek egyházfi uramon. Továbbá egy hejett 7, más hejett 20. mfr. írást producál az egyházfi ökegyelme tőllem. Recognoscálom is írásomat, hogy pénzt aszerint vettem ki (mint írom, ott rövid időre) nem tagadom, de hogy én azon pénzeket visszaadtam és hibából maradt benn a recognitiom, bizonyítom magával az egyházfival, magam még bennlévő legutólszori 53 ft. contractusom stilussával. Ha ezek nem elegek, offerálok juramentumot is mindazon itt leírt positiok gyengeségekre.

Dobrai István m. k.

Melly írást megvizsgálván a Visitatio, úgy találá, hogy most is csak arithmeticaval akarja az ecclesia kárát refundálni, mert azokat írja bé, amiknek kellene lenni, de azt nem mutattya meg, hogy azok megvagynak és hol vagynak, holott azt kell vala megmutatnia. Most is csak azt recoquálja feleletének 1-ső, 2-dik, 3-dik, 4-dik számjai alatt, amit azelőtti feleletében írt volt, amellyet a visitatio hibásnak lenni azon első rendbéli feleletére írt visszafeleletében világoson megmutatott. Azt kell vala megmutatnia, hogy a difficultasba kitett 147 mfr. 45 dr. és a 107 mfr. 10 dr. hol van. A 3-dik positiobéli 160 mfr. felvészi ugyan a felelet 8-dik száma alatt, de nem mutattya meg, hogyha béjött, most hol vagyon és így most sem felelt semmit.

Amit a Pro notaban ír titulatus Dobrai István úr: 1-o. A zsendellyre adott pénzről, 2-o. a 7 és 20 mfr., a visitatio azzal nem elégedhetik meg annyiban, amennyiben az írt fundamentumok nem láttatnak elég erőseknek a praetendált adósságoknak az egyházfi nyakába való rázására. Mert a könnyen megeshetett, hogy a zsendellyre adott pénznek visszakérését elhalasztotta az egyházfi, de hogy azon pénzt, mellyel tekintetes Kováts István úr adóssa volt

ezen szent ekklézsiának s befizette, tekintetes Dobrai István úr kezéhez vette s elvitte légyen Vásárhellyre zsendellyvásárlás végett, a bizonyos a Szent Visitatio előtt az egyházfi és a tiszteletes loci minister eléadásokból és respective bizonyításokból. A 7 és 20 mfr. sem töröltetnek ki az 53 ft. való recognitionalis stilussával, hogy az 53 ft. egyszer s másszor vette az ekklézsia pénzéből, [683.] mert a fennforgó demonstratioban azt írja a tekintetes úr a 4-dik lapon, hogy az 1796-ban gyűlt 104 ft. vette uzsorára az 53 ft., és az egyházfi is tagadja, hogy a 7 és 20 ft. visszaadta volna a tekintetes úr. És így azon pénzeket méltán kívánnya a szent ekklézsia cassajába béjőni és bé is várja a Szent Visitatio.

Mellyek szerint már minthogy ezen számadás ítélet alá bocsáttatott, tétetik a Szent Visitatio által ollyan *ítélet*:

Az egyházfi Áts Péternek 1800-ban kitett 429 mfr. és 91 dr. fizessenek:

	hfr.	dr.
1-o. Vonya Ábrahám az interes búza árrát	15	36
2-o. Dobrai István úr a 15. Septembris 1794. költ recognitioban lévő	24	–
4-o. [!] Ismét Dobrai István úr zsendelly vásárlására vett pénzt	24	–
A többit pedig az egyházfi Áts Péter, úgymint	359	29

Mellyeknek felvétele ajánltatik a domesticus curator tekintetes Kováts István úrnak.

V. Feladattatván a Szent Visitationak, hogy Ferentz Istók és Tasnádi Jósef, ez mint régentén volt, amaz pedig most is lévén a nemes ecclesianak zsellére, Sipis nevű helyben a commune terrenumból fogván fel egy jó darab hellyet, (mellyről lehett látni protocolli pagina 101., 102.) amint fogadták volt 1796-béli visitatiokor, a dézmát már két versben megadni elmulatták. Kiket megszólítván a Szent Visitatio, azzal mentegetik magokat, hogy nem dézmába vették olly formán, hogy azt kalangyául adják ki, hanem csak bizonyos számú vékákat.

Végeztetik ezekre nézve, hogy amivel eddig restálnak, ám légyen, praestálják a restantiaban lévő búzát szemül, továbbra pedig, mint más hellységekben is szokott practizáltatni, formalis dézmát adjanak. Addig onnan gabonájokat el ne vigyék, míg a nemes ecclesia curatora vagy személyesen, vagy personalissa által meg nem dézmálja. A restantiat pedig statim et de facto, minden további halogatás nélkül társaikkal edgyütt megadják. [684.]

VI. Feladatik Vonya Avrám, hogy adóssa lévén a nemes ecclesianak 30 vfr., két esztendőre restál 12 véka interes búzával.

Erre nézve *végeztetik*, hogy mind a restantiaban levő interes búza, mind a capitalis, minthogy az is veszedelmezik, ha különben nem lehet, exsecutio által is tőlle felvétettessék.

VII. A rápolti temető egy része az oláh pap által való törvénytelen és erőszakos elfoglaltatása régtől fogva, úgymint még néhai titulatus Csolnakosi György inspector curatorságától fogva fennforog és az ellen még akkor processus indíttatott, inhibeáltatván és admoneáltatván az invasor, mellyről való documentumok titulatus procurator ajtai Intze István úrnál vagynak. Ennek az ügynek a folytatása és erőszaknak revindicáltatása különösön ajánltatik a titulatus domesticus curator úrnak, mellyet annyival is inkább sürgethet, mivel az írt procurator urat a pernek folytatására illendő jutalommal lekötelezte a nemes ecclesia.

VIII. Hasonlóképpen Aranyon a reformátusoknak eleitől fogva való cinteremjekből méltóságos Földvári úr és más possessorok emberei egy darabot potentiose elfoglaltanak és használnak, az ecclesianak sem dézmát, sem taxát nem adván. Ezen törvénytelen elfoglalást az ecclesia béhunt szemmel annyival is inkább nem nézheti, mivel halott történvén a faluban, a tiszteletes loci minister és cantor kéntelenítettek borozdáról borozdára menni a holttesttel, míg a tökéletes és örökös ecclesiai cinteremhez értek. Holott tökéletes szabad kijáró úttyok volt a reformátusoknak a magok aranyi temetőhellyekhez, mellynek egy különös métája is volt, tudniillik egy eperfa, de hogy a métának nyomát veszessék, azt is kivágták.

Erre nézve *végeztetik*: A titulatus domesticus curator úr azon régi temetőt jártassa s métáztassa ki, és igyekezzék annak hasznára fordítani egésszen, akit illet törvényesen.

IX. Ugyan az aranyi határon vagyon a nemes n[agy]rápolti ekklézsiának Lá tzermuri Muresuluj nevű hellyben egy szántóföldje, az holott is egy esztendőben a szélin, másban a közepin utat szoktak csinálni az aranyi emberek. Mellyet ennekelőtte titulatus szolgabíró Nándra Sigmond úr a nemes vármegye parancsolattyából kijártatván, másfelé adták az utat, de [685.] mégis mind e mai napig az ekklézsiának nagy kárára, hol közepin, hol szélin a falusiak az utat continuálják. Mellyre nézve a tovább okozó kárnak eltávoztatására a kijártatás újjólag ajánltatik a titulatus domesticus curator úrnak.

X. Sajnálva láttya a szent Visitatio hogy a parochia és temető körül való kerteknek felállításában s igazításában negligensek némely ekklézsia tagjai. Ajánlja azért officiose titulatus domesticus curator úrnak, hogy azokat rigidioribus etiam remidiis kénszeríttse kötelességeknek tellyesítésére.

XI. Elévétetik az oeconomia demonstratio:

Perceptumok:

		hfr.	dr.
Tavalyi visitatioban készpénz maradott a cassaban Mellyhez azután accedált:		123	10
1801-béli bor maradott 129 veder, ennek sepreje 13 veder. Tölteték 3 veder, csepegésre 1 veder öt kupa, mindöszve 17 veder 5 kupa, mellyet kivonván a 129 vederből, marad eladni való 111 veder és 3 kupa, mellynek kupája kelvén 14 pénzeken, az árra mindöszve megyen 124 mfr. és 74 dr., mellyből ismét a korcsomáros garasit kivevén, marad az ecclesianak		118	8
1802-dik esztendőben bor ment keze alá az egyházfinak régi restantiaból urn. 47 oct. 3 ½. 1802-re competáló interesbe jött bé öszveséggel régi és új elocatum után urn. 192 oct. 1 ½, a fellyebb megírt és béjött restantiaval urn. 239 oct. 5.			
Ebből kiment tiszteletes loci ministernek	urn.20		
Töltelékre computáltatik	6		
Seprejében acceptáltatik	24		
Csepegésre	3		
In summa	53		
És így eladni marad szín bor urn. 168 oct. 5, distraháltatván kupája 16 dr., az árra exsurgál ad hfr. 238 dr. 88. Kivonván a korcsomáros garassait, fizetni kell		227	72
1802-ben vásárvámba jött		1	70
Perceptumok summája		1170	60
[686.] Erogatumok:			
Az oskolaház épitésére tétetett költség eszerint:			
1-o. 8000 zsendelyre, ezerit 3 rhfr. vévén		28	80
2-o. 20 fenyőgerendát, párját 18 garassal, adatott		10	80
3-o. 95 szál fenyődeszkáért, szálát a dr. 24		22	80
4-o. Az ó classis ajtaja sarkaira		–	40
5-o. A parochia kapuja egyik sarkának igazításáért		–	6
6-o. A kőmíveseknek sok ízben adatott készpénz		38	40
7-o. Ugyan a kőmíveseknek conventiojokban vétetett 8 véka búza, vékája 2 mfr. 4 dr.		16	32
8-o. Ugyan a kőmíveseknek conventiojokban 12 veder borra, vedre 1 mfr. 28 dr.		15	36
9-o. Ugyan a kőmíveseknek egy veder pálinkát fertályonként, fertályát 16 dr.		5	12

	hfr.	dr.
10-o. Az ácsmesternek conventiojában adatott	12	–
11-o. Az új oskolaház fundamentumának megszélesítéséért	1	–
12-o. Mikor a koszorúfák után ment az ekklézsia, a gornyikok számára fél kupa pálinkát	–	32
13-o. Két ajtófélfáknak és 3 ablakoknak megcsináltatásáért	1	20
14-o. Egy disznóólnak megcsináltatásáért	14	40
15-o. A harangok megkenésére ment másfél font háj, fontya 48 dr.	–	72
16-o. Egy új pintér hordóért	7	20
17-o. Egy rudas cseberért	–	84
18-o. Egy kissebb mészhordó cseberért	–	48
19-o. Egy vízhordó kártyáért	–	10
20-o. Két kalangya szalmáért a kőfalaknak befedésekre	–	60
21-o. 12000 zsendelyszegre	10	52
22-o. A tavalyi visitatiora tett költség honorariummal edgyütt	14	24
23-o. A tiszteletes loci minister tavalyi supererogatuma kifizettetett	13	81
24-o. A mostani visitatiora tett költség honorariummal edgyütt	10	62
Erogatumok summája	226	3
Kivonván az erogati summát a percepti summából, a következendő számadásra marad az egyházfi kezénél [687.]	244	57
XII. Perselypénz esztendő alatt hatszori publicatioból gyűlt	4	54
Ebből erogalódott		
3 peregrinansnak	1	26
Parajdi, küküllővári és ajtai ecclesiak számára	1	8
Ablakok rostéllyaiért és igazításáért	1	22
Egyébb parochia körül való reparatiokra	3	44
Erogati summa	7	–
Eszerint supererogáltatott	2	46

1804

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae N[agy]Rápoltensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Mihaelem Barta juratum notarium, diebus 2da et 3^tia^ Februarii anno 1804. celebrata. A parochialis háznál follyván a Szent Visitatio, itten jelen volt a tiszteletes egyházi szolga, Kolosvári Sámuel atyánkfia és oskolamester Tsávási Was Jósef őkegyelme. A nemes ekklézsia részéről egyházfi Áts Péter őkegyelme. [112]

I. A tiszteletes egyházi atyafiak ellen semmi panasz nem adattatik fel.

II. Magok ellenben panaszolják, hogy a szent szolgálattyok jutalma, úgy amint illenék bé nem szolgáltatik, a szükséges kertek fel nem tétettetnek a parochia és temető körül, amint ezt a Szent Visitatio nem kicsiny kedvetlenséggel látá s tapasztalá, hogy minden kerítés nélkül lévén a temető, a sírhalmokat a sertések túrják és a kihányt holt tetemeket azok rácskálják.

Mellyre nézve a Szent Visitatio *végezi*: A tekintetes domesticus curator úr minden további kedvezés nélkül szoríttson és kénszerítsen kit-kit kötelességének hiba nélkül való

[112] HuZaL-Jkv. I/5. 707–710.

tellyesítésére, mind az tiszteletes egyházi szolgák competentiajoknak bészolgáltatására, mind a szükséges kerteknek feltételére s állítására.

III. A botránkoztatók rendjében feladattatnak:

1. Szathmári András feleségestől, kik lopásban találtatván, a külső magistratustól érdemek szerint megbüntettettek, de az egyházi törvényeknek tartások szerint még nem reconciliáltak.

2. Imreh Pál, ki is egy vasárnapon, midőn az isteni tiszteletre készült volna, bélopta magát [a lelkész] házába és egy-egy kővel agyan akarta ütni, mellyet véghez is vitt volna, ha egyházfi Áts Péter és Bánts György nevű ember által meg nem akadályoztatott volna, kit mint potentiarius invasort megköttetvén a tiszteles egyházi atyafi, kezességen bocsátott el. [708.]

3. Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is.

Ezen botránkozókra nézve *végeztetett*: A két első az híveknek társaságából kirekesztetik, mindaddig míg publice reconciliál. A két utolsó pedig fiscalis kereset alá való vétetés végett a külső magistratusnak általadatik.

IV. Az 1803-ban tartatott visitatiokor a VII. szám alatt feljegyeztetett, hogy az olá pap által a temetőnek egy része elfoglaltatott régtől fogva. Ennek visszafoglalásában mozdítotté valamit a curatoratus, azt tudakozta a Szent Visitatio, s most is úgy értvén, hogy még semmit sem mozdított, újra ájánlya a titulatus domesticus curator úrnak, hogy ne halassza azon ügynek folytatását.

V. Elévétetett egyházfi Áts Péter számadása, melly így folyt:

	hfr.	dr.
Az 1803-ban 5ta Maji tartatott visitatioban maradott a cassaban készpénz	244	57
Azolta vásárvámból percipiált 8 máriást, mellynek fele az olá ekklézsiának menvén, marad a magyar ekklézsiának	1	36
Perceptum summája	245	93
Erogált:		
Az oskolaháznak minden ácsmunkája és bépadolása az ablakrámákkal edgyütt lévén 33 rhfr., abból a tavalyi visitatiokor ki volt fizetve 10 rhfr., azoltától fogva ismét fizettetett 23. rhfr., melly tészen	27	60
A gerendáknak, szarufáknak felemelésére szegődtetett embernek	1	44
4000 zsendelyért, 4 vfr. vévén ezerit	16	32
1800 lécszegért	7	96
210 lécért, lécit a dr. 2	4	20
14500 zsendelyszegért, ezerit a dr. 108	15	66
Szarufákban való 40 vastag vasszegért	1	36
A pincének mélyebben való ásásáért	1	2
Mikor a pince boltozását elvégezték, áldomást	–	48
A pince ajtajáért sarkaival edgyütt	2	56
A pince boltyához tégla nem lévén, kővel kelletett kirakni, melly nehezebb munka lévén, a kőmíveseknek béreket nevelni kellett 1-o	6	–
2-o. 2 véka búzával s 2 kupa pálinkával, mellynek árra	5	28
A kömíveseknek	5	38
Az ó classisnak megtapasztásáért	–	60
[709.] Egy fekete tábláért a tanuló gyermekek számára	1	20
A harangokhoz 2 kötélért	–	60
Harangkenni fél font hájért	–	30

	hfr.	dr.
Egy hordóért, melly vétetett az ekklézsia borának	6	–
Erogatum summája	103	96
Elocáltatott 1804. 4[ta] Januarii n[agy]rápolti Paranutz Péternek, Gligor Juon kezességére	7	14
Erogati et elocati summa	111	10
Mellyet kivévén a percepti summából, melly volt	245	93
Marad még az egyházfi keze alatt	134	83

VI. Az ekklézsia elocált pénze után, melly volt az elmúlt esztendőben 716 mfr. 52 dr., kellett volna béjönni interes bornak 242 urn. s ½ oct., de a 7. és 43. debitoroknál restantiaban maradott 5 urn. 1 oct., és így vagyon most bora az ekklézsiának 237 urn. és ½ oct., mellyből competál a tiszteletes loci ministernek 20 urn., s eszerint marad az ekklézsiának 217 veder és fél kupa, melly in natura marad az egyházfi gondviselése alatt, és a jövő visitation fog számbavétetni, hogy mennyi engedtetik apadásra és hogy distraháltatik.

VII. Jövendő számadásra marad még Vonya Avrámnál 18 véka interes búza, mellyet a visitatio előtt tett fogadása szerint tartozék redimálni 18 rhfr.

Restálnak Tasnádi Jósef 2 véka búzával, Ferkó Mihály ismét 2 vékával, Ferkó Miklós hasonlóképpen 2 vékával, melly restantiaban lévő búzát tartoznak in natura megadni, és az egyházfi pénzen adja el.

Linge Pereu Prismalului nevű hellyben vagyon a nemes ekklézsiának egy kis szőlője, mellyet mível Dsugye Száv, ez is tartozik 1 veder dézmával, mellyet pénzzel fog kifizetni.

VIII.

	hfr.	dr.
Publicatioból perselybe jött	2	46
Erogáltatott szükséges reparatiokra	6	8
Melly szerint supererogáltatott	3	62

1807

Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Rápoltensi per praefatos ordinarios officiales ecclesiasticos [reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta dicti tractus ordinarium notarium] die 16ta Martii anno 1807. Jelen voltak ekkor a parochialis háznál az helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Kolosvári Sámuel atyánkfia, tekintetes bikfalvi Kováts István úr domesticus curator és egyházfi Áts Péter őkegyelme.[113]

Itten I. Observáltatván, hogy a mostan építtetett oskolaház fedelében nevezetes defectus légyen, alacson lévén felette annak szarvazattya, végére kivánt járni a Szent Visitatio, hogy mi okból esett azon defectus, és úgy találtatott, hogy az építő ácsnak vigyázatlanságából, mivel a szarufák elég hosszak voltanak és maga fejétől rövidítette meg.

Erre nézve *végeztetett*, hogy becsültessék meg, mennyire menne az általa okoztatott kár, és az építő ács az ekklézsiának bonificálja.

[113] HuZaL-Jkv. I/5. 908–912.

II. Elévétetett az egyházfi Áts Péter számadása. Abban találtattak illyen

Perceptumok:			hfr.	dr.
a. Amint lehet látni protocolli pagina 707., az 1804. esztendőben 2. és 3. Februarii tartatott visitatioban maradott kezénél készpénz			134	83
b. Bor 217 veder és fél kupa, ebből kivévén seprejére, apadásra, csepegésre 24 vedret és fél kupát, marad fizetni való 193 veder, mellynek árra, computálván vedrit 1 mfr. és 12 dr. Nota bene: 1803. termett és gyűlt.			216	16
c. Az 1804. termett és 1805-re általjött bor volt 242 veder és másfél kupa. Ebből adattatott conventioja szerint a tiszteletes parochusnak 20 veder és seprőre, apadásra, csepegésre defalcáltatván 24 veder és másfél kupa, marad élnivaló 199 veder, eladattatott 124 veder, 4 máriáson menvén vedre			168	64
75 veder 1 rhfr., vedre 4 dr.			96	–
[909.] d. 1805 termett s gyűjtetett és 1806-ra általjött bor interes 716 mfr. után 242 veder és másfél kupa, ebből ismét kiadattatván a tiszteletes parochusnak competáló 20 veder és defalcáltatván seprűre, apadásra, csepegésre 24 veder és másfél kupa. Maradni kellene 198 vedernek, de restantiaban maradt a mindjárt feljegyzendő debitoroknál 31 veder és 4 kupa. Eszerint hát maradott és adattatott el 166 veder és 4 kupa.				
59 vedernek az árra, computálván vedrit 5 máriáson			100	30
107 vedernek és 4 kupának, 4 máriáson			146	–
Nota bene: Bor interessel restálók ezek:	urn.	oct.		
David Ilie	7	4		
Vaszij Juon	4	4		
Trif Gligor	2	2		
Deák Juon	2	2		
Jents Juon	1	4		
Konya Grozáv	1	7		
Major Josziv	2	6		
Tamás Vaszilie	1	–		
Todor Lázár	–	6		
Styiff Petru	2	2		
Hatházi János	4	7		
Summa	31	4		
e. Vásárvámból jött az 1806. esett Karácsonig			6	56
f. Ona Avram adósságából			8	40
g. Harangozásért néhai Pálfi Sándor úrtól			4	80
Perceptumnak summája			881	69
Elocatumok bor interesre:	Kezesek			
1805. 10. Decembris Ferkő Andrásnak	Rád Mihaila		24	48
Detto Ifjabb Ferkő Mihajnak	Indréj Juon		14	28
1806. 20. Maji Hatházi Miklósnak	Tasnádi Gyuri		61	20
Detto Filip Togyernek	Ifjabb Dants Onutz		61	20
1806. 29. Julii kerpenyesieknek egymás kezességére úgymint:				
Pirva Togyernek	ezek főkezesek		10	20
Sztojka Oprának			10	20
Iván Jánosnak			15	30

	Kezesek	hfr.	dr.
Popa Atyimnak		15	30
Toma Petrunak s fiának, Nyikulának		20	40
Irimie Togyernek		13	26
Irimie Aronnak		7	14
Vlájk Petrunak		10	20
[910.] 1807. 9. Februarii aranyi Irinka Juonnak	Filip Togyer	24	48
1807. 9. Martii kisrápolti Száv Lázárnak	Szuts Avram	12	24
Elocatumnak summája		299	88
Erogatumok:			
Az ó oskolaház és classis közül való hijánosságok jobbítására 5 positiokban		9	44
Kőmíveseknek		6	30
Új oskolaház földének töltéséért		–	84
Téglavetőknek 20 000 tégláért		28	32
80 kalangya szalmáért az ó oskola, istálló, tégla fedésére		10	40
Az ó oskolaház felszarvazásáért s fedéséért		4	40
Harang szíjáért és igazításáért		–	98
3 harangkötélért		1	12
Harang kenésére való 4 font hájért		2	40
A torony körül való deszkáknak felveréséért s lécszegért		–	24
A parochiaban való kút correctioja új vederrel edgyütt		3	80
Az istálló falának kőmíves által való megigazításáért		1	68
Generalis Synodus számára vásárlott majorságért		2	40
Az 1804-ben tartatott visitatiokor a tiszteletes parochus által tett költség		12	20
Ugyanakkor vásárlott 6 véka zabért és szolgák számára vett pálinkáért s húsért		5	68
Erogatumnak summája		90	20
Elocatum summája		299	88
Elocatum és erogatum summája		390	8
Mellyet kivonván a perceptumból, melly		881	69
Marad egyházfi Áts Péter keze alatt jövendő számadásra		491	61
Amint lehet látni protocolli pagina 683., régi restantia volt magánál 422 mfr. 29 dr., de ebből Vonya Arám [!] adósságából béjött 8 mfr. 40 dr. és ingrediált a mostani perceptumba. Eszerint a régi restantiából marad még egyházfi Áts Péternél		414	25

[911.] III. 1806. esztendőben 754 mfr. után egész esztendőre kellett volna béjőni 250 veder bornak, ismét 280 vfr. után fél esztendőre kellett volna béjőni 13 vedernek és 6 kupának, in summa 263 vedernek és 6 kupának, de jött bé csak 178 veder és 6 kupa. Restantiaban maradt 85 veder ím ezeknél:

	Veder	Kupa
Dávid Iliánál	2	4
Mihaila Adámnál	1	2
Mihaila Györgynél	1	5
Kerpenyesán Avrámnál	3	6
Vaszij Nyikulájánál	2	2
Triff Gligornál	1	1
Jents Juonnál	1	4
Hatházi Miklósnál	1	3

	Veder	Kupa
Sunye Avrámnál	3	–
Kornya Grozávnál	1	7
Imre Dumitru fiánál	2	7
Dsoszán Petrunál	1	4
Snosán Adámnál	4	4
Tamás Vasziliánál	7	4
Todor Mihailánál	7	4
Todor Lázárnál	3	6
Mihaila Juonnál	–	2
Janko Szakátsnál	–	4
Stejéf Petrunál	3	6
Rengetyán Angyelnél	–	2
Filimion Atyimnál	3	–
Hatházi Jánosnál	4	7
Pereutz Petrunál	2	5
Balsán Lázárnál	–	7
Sugye Trifonnál	2	2
Gyertyánosiaknál	18	6
Restans borinteres summája	85	–
A béjött 178 vederből a tiszteletes parochusnak adatott 20 veder és kivonattatván sepreje, apadásra, csepegésre 24 veder 3 kupa, marad jövendő számadásra egyházfi Áts Péter keze alatt 134 veder szín bor és 3 kupa, id est	134	3

IV. A bornak sepreje az egyházfinak engedtetett eleitől fogva a hordók kötéséért.

V. Amint protocolli pagina 709. feljegyeztetett, restáltak búzával Tasnádi Jósef metr. 2, Ferkő Mihály metr. 2, Ferkő Miklós metr. 2, Ferkő Mihály 1 vékát megadott, a többi még restantiaban vagyon pro 1806, Ferkő Istóktól jött bé metr. 6, Tasnádi Jóseftől 5 véka és így vagyon most in natura búza 11 véka készen, mellyet tartozik az egyházfi szokott árran szokott árran eladni és arról a bor árrával edgyütt jövendőben demonstrálni.

VI. A tiszteletes parochus keze alá jött perselypénz:

	hfr.	dr.
1804-ben	4	38
1805-ben	4	53
1806-ban	4	70
Perceptumnak summája	13	61
Erogáltatott:		
Amint láthani protocolli pagina 709., 1804[-ben] volt superogatuma 3 mfr. 62 dr., ezt kivette	3	62
1804. Adatott 6 kéregető ekklézsiának	2	42
2 peregrinansnak	1	–
M[aros]Vásárhellyi és udvarhellyi kollégyiomoknak	–	82
1805. Agentiara és m[agyar]országi kollégyiomoknak	1	80
Egy catholica és unitaria ecclesia számára	–	80
1806. Agentiara, m[agyar]országi és udvarhellyi kollégyiomoknak és egy peregrinansnak	2	40
Elégettek számára	1	20

	hfr.	dr.
Parochia körül való hijjányosságoknak igazítására 4 esztendők alatt	15	70
Matriculanak való protocollumért	3	60
Synodale subsidium 1805-ben	4	80
Visitatorium honorarium 1804-ben	3	60
Erogatumnak summája	41	76
Egybenvettettvén az erogatum a perceptummal, nyilvánságos, hogy az erogatum több a perceptumnál Mellyet a tiszteletes parochusnak az egyházfi tartozik refundálni.	28	15
VII. A mostani visitatiora tett költség	17	76
Honorarium	3	60
[Summa]	21	36

Ezen költség summája sem a tiszteletes parochusnak, sem az egyházfinak számadásába nem ingrediált, jövendőben vétetik fel.

Oláhbrettye

1772

Continuáltatván a Szent Visitatio die 21[a] Januarii 1772. az o[láh]brettyei reformata nemes ekklézsiában, tekintetes Mara Miklós inspector curator úr jelenlétében, az említett [40.] tiszteletes officialisok által [Herepei István esperes, Bitai Benedek notarius, Hermán György] a parochialis házban.[114]

1-o. Tiszteletes loci minister Vásárhellyi Sámuel őkegyelme ellen semmi panasz fel nem adattatott.

2-o.

	hfr.	dr.
Gyűlt a perselybe pénz a fellyebb elmúlt két esztendőkben	11	66
Mellyből hiteles demonstratio mellett költ ekklézsiai szükséges reparatiokra, csűr felállítására, deszkákra, haranglábra s egyebekre	14	82
Melly szerint a tavalyi supererogatummal együtt lett a tiszteletes atyafi magától tett költsége	4	45

De ezt a tiszteletes loci minister cedálá az ekklézsiának.

3-o. Novae accessiones:

1. Az Úr asztalához tartozó, egy veres, kék s fekete selyemmel, ezüst s arany szkófiumból ékesült, nyolc virágokkal varrott szép keszkenő, mellyet conferált tekintetes inspector curator Mara Miklós úr.

2. N[agy]Klopotivai Nagy István uramnak kiadott 100 ~ száz mfr. sonáló contractus, mellyet néhai boldog emlékezetű tekintetes Csulai Sára asszony testált az o[láh]brettyei reformata ekklézsiának.

3. Tekintetes f[első]szállaspataki Mara Miklós úr collatuma de hfr. 50, mely a kisoklosiaknak elocáltatott penes contractuales de dato 1771. die 20[a] Octobris.

4-o. Ezen nemes o[láh]brettyei reformata ekklézsiának vagyon in summa 1000 ~ ezer forint pénze, melly contractusok mellett elocáltatott bizonyos hellyekre és foenerál a titulatus loci minister subsistentiajára.

5-to. György Strentsuj tekintetes Bálint Sándor és Móses úr jobbágya önként ajánlá magát az egyházfi hivatalra, s ahhoz tartozó hív szolgálatra.

1773

Continuáltatván a Szent Visitatio maga cursussát az o[láh]brettyei reformata ekklézsiában anno 1773. 21[a] Februarii titulatus inspector curator Mara Miklós úr házánál, tiszteletes esperest Herepei István uram és substitutus notarius Lisznyai I[ntze] István által, praetitulatus Mara Miklós, Bálint és loci minister Vásárhelyi Sámuel uram jelenlétekben.[115]

Illyen jegyzések tétettek:

1-o. A tiszteletes loci minister Vásárhellyi Sámuel őkegyelme felől kérdés tétetvén, a titulatus possessorok panassza nem hallatott, maga a tiszteletes loci minister is panaszt nem említ. Mind az ekklézsia a tanítóval, mind a tanító az ekklézsiával megelégedvén s megegyezvén.

---

[114] HuZaL-Jkv. I/3. 39–40.

[115] Uo. I/3. 93.

2-o. A perselyben lévő pénzről demostrálván tiszteletes Vásárhelyi Sámuel őkegyelme, minthogy a tavalyi visitatioban supererogatum találtatott hfr. 4 dr. 45, melyet a tiszteletes loci minister az ekklézsiának elengedett, ad fel új collectat, az akkori visitatiotól fogva eddig hfr. 4 dr. 32. Erogatumot pedig semmit nem tett, és így ennyi marad most a perselyben.

1774

Denuo inchoatur Sancta Visitatio anno 1774. die 1ª Martii in ecclesia reformata O[láh]Brettyeiensi per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesentibus spectabili domino domino Nicolao et Valentino Mara, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Samuele Vásárhelyi.[116]

1-o. Tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme felől a tekintetes nemes possessoratus semmit sem panaszol, tiszteletes uram sem a nemes ekklézsia ellen.

2-o. Tekintetes inspector curator f[első]szálláspataki Mara Miklós úr, testvérével, Mara Bálint úrral egyenlő szívvel megemlékezvén az Isten Anyaszentegyházának épületére nevekedő, de megkívántató subsidium nélkül szűkölködő árva gyermekekről, azoknak számokra stante hac visitatione conferála s ada hfr. 51 ~ ötvenegy mfr., hogy annak interesse foeneráljon azoknak intertentiojokra, a capitalis pedig maradjon meg állandóul. Légyen Isten őfelsége előtt kedves áldozat.

3-tio. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	4	32
Azután gyült	6	90
Summa	11	22
Ebből hiteles demonstratio szerint költ el	2	78
Marad ad sequentem rationem	8	44

1776

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata O[láh]Brettyensi die 13ª Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó notarium in domo spectabilis domini inspectoris curatoris Nicolai Mara, presente ipso titulato inspectore curatore et spectabili domini Valentino Mara, nec non loci ordinario ministro Samuele Vásárhelyi.[117]

Ubi:

A tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme in omnibus de meliori commendáltatván, semmi igazításra való dolog elé nem fordult, hanem maga a tiszteletes loci minister teve a perselypénzről illyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Hogy anno 1774 maradott volt a perselyben	8	44
Ezután eddig ingrediált	33	17
Summa	41	61

[116] HuZaL-Jkv. I/3. 108.
[117] HuZaL-Jkv. I/3. 160.

S ennyi vagyon most actu a perselyben.

Emellett jelenté a tiszteletes loci minister azt is, hogy tiszteletes Kerekes János uram, mostan a méltóságos gróff üdösb Bethlen Gergely úr őnagysága udvari papja, ezen ekklézsiához való jóindulattyából ajándékozott ezen ekklézsia parochussainak Anhornnak munkáit in 4-to, 9 tomusokban.

1777

O[láh]Brettye.[118]

Megfordulván a Szent Visitatio az o[láh]brettyei reformata ekklézsiában anno 1777. die 24[a] Januarii, semmi egyéb igazitásra való dolog elé nem fordult, hanem a tiszteletes loci minister Vásárhellyi Sámuel úr teve a perselypénzről illyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben in summa	41	61
Azután accedált eddig publicatioból	4	50
Summa	46	11
Ebből erogált bizonyos ekklézsiai szükségekre	9	99
Quibus subtractis, marad most a perselyben	36	12

1779

Continuatur Sancta Visitatio in eccelesia reformata O[láh]Berettyensi die 11[a] Martii 1779. in curia spectabilis domini domini Nicolai Mara inspectoris curtatoris, eodem praesente per clarissimum dominum Stephanum Herepei et adjunctum Johannem Sólyom.[119]

1-o. Reverendus dominus loci minister commendatur ita et ecclesia.

2-o. Exhibeálván tiszteltes loci minister atyánkfia a perselyről való demonstratioját, constál:

	hfr.	dr.
Hogy tavaly maradott	26	58
Attól fogva jött be publicatioból	7	48
Summa	34	6
Ebből hiteles demonstratio szerint költ el	27	58
Marad ad futuram rationem	6	48

3-tio. Néhai boldog emlékezetű f[első]szálláspataki Mara Bálint úr még életében Isten házához és dicsőségéhez buzgó indulattyából conferált ezen o[láh]brettyei refomata ekklézsiának 100 ~ száz vfr., hogy annak interesse fordíttassék a parochialis ház épületei ruinainak reparatioira, mely erga contractuales elocáltatott is ide való embereknek törökbúza interesre anno proxime praeterito 1778. die 15. Januarii. Maradjon emlékezetben az igaznak neve.

4-to. Kegyes ígéretet teve titulatus inspector curator f[első]szállaspataki Mara Miklós úr is super eo, hogy maga is azon szent végre kíván hová hamarébb legyen száz vfr. elocálni. Fogadja az Úr Isten kedves áldozat gyanánt.

---

[118] HuZaL-Jkv. I/3. 190.

[119] Uo. I/3. 276.

1782

Visitatur ecclesia reformata O[láh]Brettyensis per eosdem [seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, ordinarium notarium Samuelem N. Wásárhellyi, adjunctum adsessorem Josephum Bartók et adjunctum pro brachio seculari spectabilem dominum Nicolaum Puj juniorem], die 15[a] Februarii [1782.], praesente spectabili domino inspectore curatore Nicolao Mara de F[első]Szállláspataka et loci ordinario ministro reverendo domino Samuele N[agy] Wásárhellyi tractuali notario in domo praetitulati domini inspectoris curatoris.[120]

1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister per ecclesiam, et ecclesia per ministrum quoad omnia puncta canonica commendantur.

2-do. Az oskolaházról és egy tanítómester hozataláról tavaly feladattatott projectum megújíttatott és megerősíttetett mostan is, mellynek effectuatioját officiose recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes possessoratusnak.

3-tio. A pius fundusok dolga, mint tavaly is revideáltatott volt, illyen állapotban találtatik:

	hfr.
1. Vagyon néhai tekintetes Mara Bálint úr collatuma a parochialis ház körül való ruinak reparáltatásokra	102
Item tekintetes Mara Miklós úr collatuma ugyanazon végre	102
2. A loci minister számára foeneráló in summa	1000
És így az egész summa	1204

4-to. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
1. Percipiált tavalytól fogva interest	16	–
Publicatioból	5	78
Summa	21	78
2. Erogált	2	46
Quibus subtractis, maradna	19	32
De tavaly supererogált volt	10	13
És így marad most a loci minister kezénél	9	19

[17.] 5-to. Úr asztalára való szent készületei vagynak ezen nemes ekklézsiának ím ezek:

1. Egy nagy ónkanna cum inscriptione: Én Csulai Sára eztet tsináltattam, s a Magyar Ekklésiának O. Brettyén ki adtam 1746.

2. Egy óntángyér cum inscriptione: Csulai Sára tsináltatta az O. Brettyei Ekklésia számára 1746.

3. Egy ezüst tángyérocska cum inscriptione: Csulai Sára tsináltatta az Brettyei Ekklésia számára 1745.

4. Egy ezüst, talpas, belől egésszen és kívül a szája kerületén aranyozott pohár cum inscriptione: Mara Miklos tsináltatta az O. Brettyei Refr. Ekklésia számára Ao 1752.

5. Egy kék sellyem nagy abrosz, két rend aranycsipkés kerületű, fejér vászonnal megbéllelve.

6. Egy fejér fátyol arany virágokkal szőtt nagy abrosz.

7. Más ugyan afféle nagy keszkenő.

8. Két kissebb gyolcskeszkenők sellyem és szkófiummal varrva.

[120] HuZaL-Jkv. I/4. 16–17.

9. Egy régi, rongyos, sellyem duplázott zöld keszkenő.
10. Egy arany szkófiummal varrott régi rongyos fátyolkeszkenő.
11. Egy nagy gyolcs keszkenő 8 arany szkófium virágokkal.
12. Egy régi gyolcs recés abrosz.
13. Egy kisded ezüst, aranyos pohár. Nota bene: E régtől fogva vagyon M[agyar]-Brettyén méltóságos Kendeffi Miklós úrnál egy keszkenővel együtt.

1783

In ecclesia O[láh]Brettyeiensi eodem anno [1783.] die 2da Aprilis per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, juratum et ordinarium notarium reverendum ac clarissimum dominum Andream Csegöldi et seculare brachium spectabilem dominum dominum Nicolaum Mara de FelsőSzálláspataka, cum vicebrachio seculari spectabili domino Sigismundo Nagy de Déva] et adjunctum adsessorem reverendum dominum Josephum Bartók continuata Visitatione Canonica, praesente ipso praetitulato domino inspectore curatore tanquam ecclesiam repraesentante et spectabili domino Sigismundo Nagy de Déva vicebrachio seculari, in domo praetitulati domestici curatoris sequentes factae sunt notationes.[121]

1-mo. Néhai tiszteletes notarius és defunctus loci minister Vásárhellyi Sámuel kedves atyánkfia halálával vacantiaba esvén s lévén mostan is ezen ekklézsiának papsága, kellett a visitationak az őkegyelme keze alatt volt ekklézsiai bonumokat számban venni, és leggelsőbben is az Úr asztalához tartozó szent készületeket recenseálván s revideálván, találta azokat azon rendben és számban, amint tavaly recenseáltattak volt az ekklézsia ládájában.

2-do. Továbbá számban vétetvén az ekklézsiai adósságokról szólló contractualis levelek, találtatnak eszerint:

1-mo. Az ekklézsiai ruinak reparatiojokra elocált 200 ft. szóllók, úgymint:

	hfr.	dr.
Kitidi némelly személlyeknek elocált 100 ft. szólló contractus de anno 1779. die 29na Martii coram regiis karánsebesi Bobik Ferentz és ugyan k[arán]sebesi Simon Jóseff O[láh]Bettyén, id est	102	–
Item némelly o[láh]brettyei embereknek elocált 100 vfr. szólló contractus de anno 1778. die 15^{a} Junii O[láh]Brettye, coram regiis Simon Miklós és csíksz[ent]györgyi Tompa Jóseff, id est	102	–
Summa	204	–
2-o. Vagyon ezen kívül tiszteletes parochus számára foeneráló pénz elocálva in summa 1000 mfr., melly is ez alább specificálandó contractusokban találtatik:		
Romosellyről felvett és némelly russi embereknek elocált pénzről szólló contractus de anno 1782. 8va Martii coram regiis Simon Miklós és borbátvízi Jordán Bálint, O[láh]Brettye	100	–
Nota bene: Ezen summából a contractusra tett jegyzés szerint in anno 1782. die 7^{a} Julii feladattak hfr. 30, mellyeket parato aere leteve a vidua coram visitatione.		
Némelly k[is]oklosi embereknek elocált pénzről szólló contractus de anno 1771. 20^{a} Septembris Kitid, coram regiis n[alátzi] Nalátzi András és Balika János	51	–

[121] HuZaL-Jkv. I/4. 68–71.

	hfr.	dr.
Némelly kisoklosiaknak elocált pénzről szólló contractus de anno 1767. die 24[a] Aprilis O[láh]Brettye, coram regiis fejérvízi Bálint Sándor és Buda Gábor	102	–
Némelly jóvaltselieknek elocált pénzről szólló contractus de anno 1752. die 23[a] Maji O[láh]Brettye, coram regiis p[onori] Ponori János és Johannes Krakkai	100	–
[69.] Némelly SzászVáros széki, tordasi embereknek elocált pénzről szólló contractus de anno 1748. die 9na Martii Szászváros, coram regiis S. Borsos János és Bányai Jósef	100	–
Klopotivai Nagy István uramnak elocált pénzről szólló contractus de anno 1769. die 22[a] Novembris O[láh]Brettye, subscribente dévai Nagy István	100	–
Szászváros széki romosellyi lakosoknak elocált pénzről szólló contractus de anno 1719. die 1[a] Januarii Szászváros, subscribente Gregorio Veres jurato notario	200	–
Item Szászváros széki romosellyi lakosoknak elocált pénzről szólló contractus de anno 1719. die 15[a] Februarii Szászváros, subscribente Gregorio Veres jurato notario	100	–
O[láh]Brettyei lakosoknak elocált pénzről szólló contractus de anno 1767. 31[a] Martii O[láh]Brettye, coram regiis Petro Simon et Alexandro Bálint	30	–
JóValtseli embereknek elocált pénzről szólló contractus de anno 1767. die 1[a] Aprilis O[láh]Brettye, coram regiis Petro Simon et Mathaeo Motok	30	–
Batzallári lakosoknak elocált pénzről szólló contractus de anno 1778. die 5[a] Maji, coram regiis Mara Miklós és Mara Bálint, O[láh]Brettye	40	80
JóValtseli lakosoknak elocált pénzről szólló contractus de anno 1767. die 6ta Octobris O[láh]Brettye, coram regiis Petro Simon et Alexandro Bálint	12	24
JóValtseli Szimedru Bota és Miklós Istvánnak elocált pénzről szólló contractus, melly tőllök felvétetvén, elocáltatott jóvaltseli Antoni Istvánnak, contractust kell rólla expediálni	11	–
JóValtseli lakosoknak elocált pénzről szólló contractus de anno 1740. die 19na Aprilis OláhBrettye, coram Johanne Ponori	20	–
Summa	997	4

Nota bene: Jóllehet nem találja a contractusokban találtatott summa a pap számára elocáltatott 1000 mfr. summáját, minthogy mindazonáltal exhibeál a tiszteletes vidua egy minutat, melly azt mutattya, hogy még néhai defunctus parochus, tiszteletes notarius Wásárhellyi Sámuel uram előtt vétetett fel légyen bizonyos pénz, s talám elocáltatott is, csakhogy bizonyos homályosságban vagyon. Arra nézve tehát a tiszteletes viduat a visitatio plenarie absolválja, a béadott minutat pedig sub numero 20-o. a több levelek közzé bétészi az ekklézsia ládájában, hogy a differentiat igyekezze a nemes ekklézsia világosságra hozni.

3-tio. Vagynak ezeken kívül a tiszteletes viduatól számban adatott illyen ekklézsiai levelek:

A parochialis fundusról szólló perennalis cserelevél de anno 1740. die 10[a] Maji coram regiis Isaaco Mara et Petro Simon de [Ka]ránsebes, melly parochialis fundust cserélték fel a titulatus possess[or] [70.] urak külső földekkkel, signanter:

Titulatus Mara Miklós és Bálint urak az o[láh]brettyei határban a felső fordulóban Zsip nevezetű hellyben lévő két szántóföldekkel, mellyek is két szőlősök, in vicinitatibus a meridie titulatus Boér András úr szélföldje, a septemtrione titulatus Ponori János úr szántóföldje, cum subscriptione Mara Bálint mpr.

Titulatus Ponori János uram In Perintse nevű hellyen Obrazul Ratzi nevezetű szántóföldel in vicinitatibus napnyugot felől beléütköző szántóföldek, túl pedig Körmöndi Máttyás földje, cum subscriptione Ponori János.

Méltóságos Nalátzi Judith asszony Pleskoja nevű hellyben az alsó fordulóban való földével, mellynek vicinussa a meridie Mihály Bálint uram földje, a septemtrione pedig Jovitza, Boér András úr brettyei béressének földje, cum subscriptione Nalátzi Judith.

Titulata Túrótzi Borbára asszony a Pleskonyában alatt [!] lévő egy földével az alsó fordulóban, cum subscriptione Túrótzi Borbára.

Méltóságos Tűri László uramnak Dupe szát in Zevoj, Puji Mósesné asszonyom kerte és Kendeffi Miklós úr kerte vicinitasokban lévő két vékás törökbúzaföldde[l], cum subscriptione Benedicti Tűri plenipotentiarii, et coramizatione Johannis Bobik.

Titulatus Vállya Mihály uram három vékás földével, cum subscriptione Vállya Mihály et coramizatione Johannis Bobik.

Vagynak ezeken kívül némely synodalis és superattendentialis levelek öt darabocskákban.

Item méltóságos Kendeffi Miklós úr recognitioja azon pohárról és keszkenőről, mellyek az o[láh]brettyei Úr asztalához tartoznak, és amellyek a méltóságos úrnál vagynak.

Item titulata Túrótzi Borbára, Balia Tamásné asszony levele, melyben magát obligállya az o[láh]brettyei parochus számára fizetni búzájának, törökbúzájának és mustyának fele dézmáját, de anno 1763. 22da Februarii, Tustya.

Item egy admonitoria relatoria titulatus Nagy István uram ellen.

4-to. Számban vévén a visitatio a tavalytól fogva ingrediált interes és perselybeli pénzt, az interesről tészen a tiszteletes vidua illyen relatiot, hogy annak egy kis részecskéje csős törökbúzául vagyon egy törökbúzás kasban, mellyet a curatoratusnak által is kíván adni. Nagyobb része pedig restantiaban vagyon a debitoroknál, sőt még tavallyi restantia is vagyon a kitidi debitoroknál, mellyeknek incassatiojokat resignálja a titulatus curatoratusnak. A perselypénzről pedig, detractis detractendis, világosságra jött, hogy ami a defunctus tiszteletes loci minister kezébe jött, ha nem többet, leggelébb annyit az ekklézsia szükségeire erogált, és így a tiszteletes vidua ezekről is plenarie absolváltatik.

[5-to.] A parochia körül való kertek iránt insinuálja a titulatus inspector és domesticus curator úr, hogy azok még eddig a possessoratus között tökéletesen repartiálva nem lévén, és a szomszédok is magok rész kertjeknek feltéte[lek]ben deficiálván, állíttassék jobb rendben. Végezi azért a visitatio, hogy [a] nemes haza törvénye szerint compelláltassank a szomszédok magok kertjeknek feltételekre, a több kertek pedig a possessoratus között [71.] a proportione újjra repartiáltassanak, és azután kiki maga rész kertyét feltévén, úgy procurálja, hogy a persely vagy interes pénzből arra in posterum költség ne tétettessék.

6-to. Általadá a tiszteletes vidua coram visitatione a nemes ekklézsiának az Anhorin

Úrasztali kehely – 1752

[recte: Anhorn] Concionum Theatrumát is 9 tomusokban in quarto, mellyeket ezelőtt tiszteletes Kerekes János uram ajándékozott volt a nemes ekklézsiának, és azok is a nemes ekklézsia ládájába bététettek.

7-mo. Végezetre a papi vacantianak restauratiojáról emlékezet tétetvén, jelenté a titulatus inspector és domesticus curator úr, hogy tiszteletes Balog Jósef, mostani zeykfalvi fungens parochus eljöveteléhez igen kevés reménység vagyon. Végeztetik azért, hogy in casu adassék hivatal a v[ajda]hunyadi fungens atyafinak, tiszteletes Sz[ent]Györgyi Miklós János uramnak, és ha ökegyelme sem amplectálja, szabadságában lészen a nemes ekklézsiának magának akárhonnan papot hozni.

1790

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon O[láh]Brettyén Böjtmás havának 6-dik napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, tiszteletes loci minister atyánkfia Völgyes György jelenlétében, jelen lévén a tekintetes nemes megye részéről tekintetes Bálint Ábrahám és Móses urak.[122]

1-mo. Canonunk tartása szerint megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia a maga functioja, erkölcse, élete stb. iránt. Minden pontra nézve de meliori commendáltatik.

2-do. Ex adverso megkérdetvén tiszteletes loci minister atyánkfia is maga hallgatói iránt, in puncto ecclesiasticae disciplinae semmit sem panaszol, hanem in puncto 1-mo insinuálja hajdoni conventioja szerint járni szokott bérinek csonkulása iránt azt, hogy néhai titulatus Mara Miklós úr successorai a proportione nem akarnának minnyájan illendőképpen concurrálni, némelyek ugyan nem annyira mutatják a morositast, mint talán azért cselekszik, hogy nem volt ki urgeálja a dolgot. Pro 2-do panaszul adja fel a minister azt is, hogy a stabilis fundusból járandó interusurium nagy fogyatkozással administráltatik, amelyből magának is tetemes kára következik és szüksége.

Azért [175.] végeztetik: Néhai esperest Intze István uram denominálta, confirmálta, s a mostani Szent Visitatio is ratificálja s megerősíti a domesticus curatorságban tekintetes fejérvízi Bálint Ábrahám urat. Consequenter lehető keresztyéni érzékenységgel insinuálja az említett titulatus úrnak, hogy ab officio curatorali méltóztassék 1-mo annak módját találni s alkalmas időt választani, hogy a tekintetes nemes ekklézsia minden tagjait s bébíró possessorait requirálván, mindenikkel a proportione de individuali competentia loci ministri transigáljon, s decidáljon, hogy tudhassa a szegény minister szolgálatjának bizonyos jutalmát s a tekintetes curator úr is maga idejében felvétethesse. Nemkülömben 2-do a stabilis fundusból járandó segédének béjövését is kegyes adsitentiajával előmozdítani méltóztassék és azhol illendő securitassa valamely punctumban nem volna, azon is ab officio curatorali segíteni, hogy periculumba ne mennyen, ne terheltessék.

3-tio. Örömmel szemléli a Szent Visitatio a parochiaban azon ház építtésének megindulását, amely az isteni tiszteletre destináltatott, s ajánlja is egyszersmind a Szent Visitatio annak hova hamaráb tökéletességre való vitelét, annyival is inkább, hogy az isteni tiszteletnek állapottya és jó lelkiesmérettel való folytatása megkívánnya.

[122] HuZaL-Jkv. I/4. 174–175.

4-to. Demonstratio curatoralis:

	hfr.	dr.
A múlt visitatiokor maradott volt ad sequentem demonstrationem	4	23
Ehhez járul	72	63
Mely két summa eggyütt teszen	76	86
Ebből hiteles helyekre elkelvén	61	95
Marad még ad sequentem demonstrationem	14	91

5-to. Az ekklézsia klenodiumáról, hogy a viszontagságok után is in statu quo fuit megvagyon, ez egyet insinuálván a tiszteletes loci minister eggyezőleg a tekintetes domesticus curator úrral, hogy valamely ide tartozó asztali ezüst pohár volna a méltóságos Kendeffi Miklós úr kezénél, melyről maga keze írása a méltóságos úrnak ugyan extál ezen ekklézsia ládájában, amely emanált ante tumultum valachorum. De majoris securitatis ergo jó lészen újra requirálni, hogy méltóztassék azt a maga hellyére vagy általadni, vagy pedig arról, hogy magánál tartya, csak ad usum sacrum, arról az ekklézsiát quietálni.

1792

Papi törvényes látogatás vagyon Brettyén Böjtmás havának 16-dikán 1792-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, általam, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Jakab János atyánkfia által. Jelen lévén a tekintetes nemes ekklézsia tagjai közül tekintetes Bálint Ábrahám úr, titulata Hernyáné asszony és loci minister atyánkfia, tiszteletes Völgyes György uram. [123]

Holott [210.] 1-mo. Ekklézsiai canonunk tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia a tiszteletes loci minister atyánkfia papi functiojáról, magaviseletéről, erkölcséről stb. In omnibus punctis de meliori commendáltatik.

2-do. Ellenben tiszteletes loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, őkegyelme is de meliori említé.

3-tio. Ezelőtt is megvolt ugyanez a panasz, hogy a parochialis ház csak nem építtetik meg, de mindeddig az időnek viszontagsági tétettek az elmaradás okául. Mely okok Isten kegyelméből már elenyészvén, ajánlja a Papi Törvényes Látogatás állhatatoson és bizodalmason haladék nélkül való reparatioját titulatus viceispány Bálint Ábrahám úrnak a sokféle botránkoztatások eltávoztatása végett.

4-to.

	hfr.	dr.
Perselypénz jött vala által mostanra	14	91
Ehhez járult azután	75	20
Summa	90	11
Költ belőlle hiteles helyre	28	53
Mellyet kivévén a perceptionis summájából, marad ad sequentem demonstrationem tiszteletes loci minister atyánkfiánál	61	58

5-to. Az Úr asztalához való készület most in eodem statu vagyon, mint a közelebb elmúlt törvényes látogatáskor.

[123] HuZaL-Jkv. I/4. 209–210.

1793

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Brettyén a tekintetes viceispány és domesticus curator Bálint Ábr[a]hám házában Böjtelő havának 27-dikén 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, ordinarius notarius Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Serestély László atyánkfia által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül tekintetes viceispány Bálint Ábrahám úr és loci minister atyánkfia tiszteletes Lengyel László uram. [124]

1-mo. Törvényes szokásunk szerint kérdés tétetvén a tekintetes nemes megye [elé] tiszteletes loci miniszter atyánkfia iránt, miként folyattya hivatalát? Igen jóról említetik.

Ellenben tiszteletes loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, őkegyelme is jóról említé hallgatóit, ez egyet jelentvén, hogy az hallgatók közt valami hasonlást lát, mely miatt némelyek nem jőnek az isteni tiszteletre. Mely tekintetben ezen sebnek orvoslása recommendáltatik közönségesen is a nemes megyének, de különösön a tekintetes domesticus curator úrnak, hogy a parochialis háznak elkészítését siettesse, hogy ezután ne hallassék efféle panasz.

2-do. A közelebb múlt 1792-beli visitatiokor maradott volt néhai tiszteletes Völgyes György uram kezénél ad sequentem demonstrationem hfr. 61 dr. 58. Ehhez mi járult, s mi költ el belőlle, a vidua mutassan, hogy tisztán improtocolláltathassék.

3-tio. Számba vétetvén az úri szent asztalhoz tartozó készület, találtattak azok illyen renddel:

[1-mo.] Egy kék kréditorból arany csipkével körülvarratt s belől vászonnal is megbérlett abrasz.

2-do. Más fejér recével közbül- és körülvarratt fejér kamuka abrasz.

3-tio. Egy jó nagy arany szkófiummal virágzatt keszkenő.

4-to. Még egy szép aranyvirágokkal ékesített patyalat abrasz.

5-to. Ugyanazon formára készíttetett aranyvirágokkal ékeskedő, de már megavult asztalkeszkenő.

Úrasztali kehely felirata – 1752

6-to. Egy zöld, külömb-külömb színű virágokkal készült béllett avadog selyemkeszkenő.

7-mo. Egy sújtásos szélű fejér fátyolkeszkenő.

8-vo. A végein arany és ezüstes virágokkal varratt patyolat keszkenő.

9-no. Egy régi módon készült, oláhos módon szkófiummal kivarratt patyolat kicsin keszkenő.

10-mo. Egy jó nagy ónkanna, néhai boldog emlékezetű titulata Csulai Sára asszony adománya.

11-o. Egy szép, felső kerületin és belől aranyozott lábos ezüst pohár, néhai boldog emlékezetű titulatus Mara Miklós úr adománya.

[124] HuZaL-Jkv. I/4. 251–252.

12-mo. Egy kided ezüst- és nagyobb óntángyérok, ugyan feljebb említett Csulai Sára asszony adománya.

Nota bene: Feladá a tekintetes domesticus curator úr, hogy néhai tiszteletes Völgyes atyánkfia ökegyelme idejében in anno 1789 zálagosítatt légyen a nemes megye tiszteletes Bálint Móses uramtól egy szántóföldet és egy kaszálót [252.] in ft. 40 az ekklézsiának azon jövedelméből, amely destináltatott az ekklézsiában való ruinak reparatiojára.

2-do.[!] Úgy adja fel, mint új accessiot a tiszteletes újj atyafi, hogy jött légyen néhai tiszteletes atyánkfia Völgyes uram idejében a nemes megye javaihoz még hfr. 8.

1796

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae OláhBrettyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensium et Zarándensium administratorem seniorem, ut et Michaelem Sala, ejusdem tractus juratum notarium, nec non Samuelem Kolosvári dicti tractus vicedirectorem, anno 1796. die 23a, 24a Februarii celebrata. Amikor is jelen volt az egyházi rendből tiszteletes loci minister Lengyel László atyafi, a polgári rendből tekintetes nemes Bálint Ábrahám úr, nemes Hunyad vármegye Háttzeg vidéki kerületének főbírája és az egyházfiú Todor Todor. [125]

Aholott is 1-ben. A tiszteletes egyházi atyafi maga hivatalának folytatásáról esvén a kérdezkedés, abba semmi fogyatkozás nem találtaték, hanem a jóról ajánltaték.

2-szor. Látá a Szent Visitatio, hogy ezen reformata eklézsiának eddigelé nem vala tétetve a visitatioktól ollyas domesticus curatora, aki közelebbről való kötelessége szerint viselt volna gondot ezen eklézsia dolgaira és jovaira.

Ahonnan most az *határoztaték* meg, hogy tekintetes Bálint Ábrahám úr legyen domesticus főcurator, aki mikor a helységbe jelen vagyon, tartson fő gondot az eklézsiára, egyébkor is, mikor requiráltatik vagy a most denominálandó domesticus vicecuratortól, vagy pedig a tiszteletes loci ministertől, segítséggel légyen. Most pedig eklézsiai vicecuratornak rendeltetik titulatus Tsiki György uram, méltóságos liber báró Bornemisza Jósef úr őnagysága udvarbírája, aki is mindenkor közelebbről jelen lévén a helységbe, a kiadott instructio szerint, hogy folytassa és folytathassa curatori hivatalát, kötelességibe hagyja a Visitatio a tiszteletes loci ministernek, hogy tekintetes Bálint Ábrahám úr jelenlétiben, a parochialis háznál eskesse bé curatornak.

3-szor. Valamint másutt, úgy ezen eklézsia papságának bizonyos voltára nézve, szükséges vala a papi conventionak a venerabilis tractus protocollumába való béíratása. Mely szerint az eléadattatván, eszerint következik:

[166.] Conventio parochi:

Az eklézsiabeliek nevei	Készpénz		Búza	Bor	Fa	Culinare
	hfr.	dr.	kalongya	veder	szekér	kupa
O[láh]Brettyén:						
Néhai tekintetes Mara Miklós úr successori						
Méltóságos Szilvási Bálint úr	2	4	4	4	4	4
Tekintetes Bálint Ábrahám úr	2	4	3	3	3	3
Tekintetes Puj Bálintné asszony	–	51	1	1	1	1
Tekintetes Puj Sigmond úr	–	51	1	1	1	1

[125] HuZaL-Jkv. I/5. 165–180.

Az eklézsiabeliek nevei	Készpénz		Búza	Bor	Fa	Culinare
	hfr.	dr.	kalongya	veder	szekér	kupa
Tekintetes Váradi Dániel úr	1	2	2	2	2	2
Tekintetes Tűri Benedekné Bobik Ágnes asszony	1	2	3	1	2	–
Tekintetes Hernya Máténé Bobik Sára asszony	1	2	3	1	2	–
Tekintetes Kenderesi Lajos úr	1	2	3	–	3	–
Tekintetes Jordán András úr	–	–	2	–	2	–
Néhai méltóságos Nalátzi Judit asszony succsessori	5	–	7	7	3	–
Méltóságos Nalátzi Boldisár úr	–	–	–	–	–	–
Méltóságos liber báró Györffi Mihály úr önagysága az írt három ft. kívül a termésből fél dézmát, a szénát is odaértve.	3					
Tekintetes Kenderesi Sigmond úr és tekintetes Kenderesi Jósefné Balia Borbára asszony mindenféle majorságbéli termésekből adnak fél dézmát.						
MagyarBrettyén:						
Méltóságos gróf Kendeffi János úr önagysága						
Méltóságos Kendeffi Pál úr						
Méltóságos Tsongrádi Farkas úr						
Titulata Moga Borbára asszony						
Titulatus Tsiki György uram						
Summa						

[167.] Emellett interesez naturalekat 1000 ~ ezer mfr. papi intertentiora. Mellyet conferáltak ezek:

	hfr.
1. Néhai tekintetes Batzalári Farkas úr ötszáz mfr.	500
2. Néhai tekintetes Mara Miklós úr három rendbe háromszázötven mfr.	350
3. Néhai tekintetes Mara Miklósné Tsulai Sára asszony, száz mfr.	100
4. Néhai tekintetes Mara Bálint úr ötven mfr.	50
Summa	1000

Mely summának állapottya, hogy tovább is bizonytalanságba ne légyen, arról, amit most még tudni lehete és szükséges, ez:

A Batzalári Farkas úrtól való 500 ft. mikor conferáltatott, nem tudatik, mert az arról való collationalis az 1784-beli oláh tolvajkodásban elveszett, hanem az 1783-beli visitatio szerint való vékony emlékezés azt mutattya, hogy az már 1719-be ki volt adva interesre.

Néhai Mara Miklós úr is, elsőbben, de mikor, a collationalis elveszése miatt most bizonytalan, conferált 200 ft., hanem már erről a venerabilis tractus 1754-beli generalis inquisitoriaja szerint emlékezet van annyi, hogy 1740-be ki volt adva. Másodszor pedig 100 ft. conferált 1769-be. Harmadszor az 50 ft. conferálta 1771. diebus Octobris.

Néhai Tsulai Sára Mara Miklósné 1769 előtt valamikor, de mikor, bizonytalan, mivel a collationalis elveszett, testált 100 ft.

Néhai Mara Bálint úr is mikor adta az 50 ft., nem tudatik. Hanem ezeket a két utolsóbb positiokat, úgy a Mara Miklós úrtól conferáltatottat is bizonyítya egy hiteles, de régi papi conventionalis, hogy mind conferáltattak, mind pedig nem egyébre, hanem papi intertentiora.

Ezeken kívül vagyon még 204 mfr. ennek az eklézsiának, mely kétszáznégy mfr. közül 102 ~ százkét ft. a parochialis épületek conservatiojára testált néhai Mara Bálint úr, mégpedig, mint némely még élők emlékeznek reá, 1778-ba esett halálakor. Azután néhai Mara Miklós úr is erre a végre adott 102 ~ százkét mfr.

In summa hát ezen eklézsiának most vagyon az írt mód szerint capitalissa 1204 ~ ezerkétszáznégy mfr.

[168.] Elocatio capitalis cum interusurio:

A kiadás napja s esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivévőnek neve	Interesez csős török-búzát	Restantia
	hfr.	dr.		vékául	metr.
			Batzalári s O[láh]Brettyeiek:		
Numero 1-o. 1778. 15[a] Junii *E felvétetett és újjra elocáltatott sub numero 19. vfr. 56, sub numero 20. vfr. 14, sine contractu Simon vfr. 30*	30	60	Adam Kráj	30	pro 1795 metr. 2
	10	20	Juon Pétka	10	–
	15	30	Avrám Szabó	15	–
	10	20	Miklos Guga	10	*pro 1792 usque 1796*
	15	30	Miklos Dragojeszk	15	–
	10	20	Szimion Petka	10	–
	10	20	Petru Sztentsoj	10	–
			Kitidiek:		
2-o. 1779. 29[a] Martii	10	20	Juon Bisztrán	10	–
	5	10	Jakob Okolisán	5	–
	3	40	Mikleus Bisztrán	3	–
	10	20	János Laszkoj	10	–
	10	20	Alion Nyityikészk	10	–
	10	20	Janes Nyityikészk	10	–
	10	20	Györgye Teras	10	–
	10	20	Petru Sztenyila	10	–
	3	40	Szimion Csumatu	3 ½	–
	10	20	Juon Dobreszk	10	–
	3	40	Luka Dobreszk	3 ½	–
	10	20	András Dregenyeszk	10	–
	5	10	Janku Okolisán	5	–
			Ezek intereznek a parochia ruinai conservatiojára.		

A kiadás napja s esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivévőnek neve	Interesez csős török-búzát	Restantia
	hfr.	dr.		vékául	metr.
			A papnak ezek: O[láh]Brettyeiek:		
3-o. 1767. 31ª Martii *E felvétetett és elocáltatott sub numero 20. vfr. 29*	6	–	Juon Petka	6	–
	6	–	Peter Biltyán	6	–
	6	–	Joanes Biltyán	6	–
	6	–	Dán Guga	6	–
	6	–	Miklos Dregoj	6	–
			O[láh]Brettyeiek:		
4-o. 1783. 2ª Septembris	6	–	Joanos Kráj	6	4 véka
	6	–	Szimion Petka	6	–
	6	–	Juon Okolisán	6	–
	6	–	Petru Tentyán	6	–
	6	–	Lázár Béra	6	–
[169.] 5-to. 1791. 21ª Maji	20	–	Juon Czingyiu	20	*Felvétetett és elocáltatott Jordán Andrásnak 1804. 12ª Julii*
			Gontzágai:		
6-to. 1783. 11ª Novembris	15	–	Joannes Nyág	15	–
	13	–	Juon Szterján	13	–
	20	–	Juon Muntyán	20	–
	12	–	Petru Csordár	12	–
	5	–	Alexandru Dobra	5	–
	5	–	Aremia Gregyistyán	5	–
				Búzát vékául	
			Klopotivai:		
7-o. 1769. 22ª Octobris	100	–	Nagy István	20	pro 1794 et '95 40 metr.
			Batzalári:		
8-o. 1778. 5ª Maji	15	30	Petru Guga	3	–
	5	10	Adam Kraj	1	–
	10	20	Popa Szamuela	2	–
	10	20	Joános Kráj	2	–

A kiadás napja s esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivévőnek neve	Bort		Restantia
				urn.	oct.	
	hfr.	dr.				
			JóValtseli:			
9-o. 1767. 1ª Aprilis	9	–	Juon Guga	3	3	–
	3	–	Juon Barb	1	1	–
	6	–	Juon István	2	2	–
	6	–	Anton István	2	2	–
	6	–	Janes Tetula	2	2	–
10-o. 1767. 6ª Octobris	4	8	Miklós Dregoj	1	4	–
	4	8	Juon Barb	1	4	–
	4	8	Lazer Krisán	1	4	–
11-o. 1765. 5ª Aprilis	17	–	Anton István és Juon István	4	1	–
			PokolValtseli:			
12-o. 1791. 5ª Decembris	20	–	Juon Muntyán	5	–	–
	20	–	Togyer Jonaske	5	–	
	10	–	Joanes Muntyán	2	4	–
13-o. 1795. 19ª Decembris *felvétetett*	28	56	Alexandru Steff	7	–	*E felvétetett és elocáltatott sub numero 26-to vfr. 10, sub numero 27-o vfr. 18*
			KisOklosi:			
14-o. 1767. 24ª Aprilis	6	12	Petru Takáts	2	2	–
	6	12	Togyer Kokos	2	2	–
	16	32	Avram Nyikuleszk	6	–	–
	5	10	Lázár Miku	1	7	–
	4	8	Zelin Bolka	1	4	–
[170.]	10	20	Ádám Volszán	3	6	–
	6	12	Jov Pertza	2	2	–
	6	12	Togyer Szakáts	2	2	–
	6	12	Dávid Kokos	2	2	–
	6	12	Angyel Nyikuleszk	2	2	–
	10	20	Barbu Miku	3	6	–
	10	20	Alexe Volszán	3	6	–
	3	6	Dumitru Anoszk	1	1	–
	6	12	Dumitru Sztojkuj	2	2	–
15-to. 1771. 20ª Octobris	8	16	Opra Letzkoj	3	–	–
	5	10	Zelin Dolka	1	7	–
	6	12	Ona Csimporeszku	2	2	–
	4	8	Mihály Letzkoly	1	4	–
	4	8	Gavrila Kokos	1	4	–
	6	12	Dávid Kokos	2	2	–
	5	10	Szimion Sztuffa	1	7	–
	7	14	Lázár Pertza	2	5	–

A kiadás napja s esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivévőnek neve	Bort		Restantia
				urn.	oct.	
	hfr.	dr.				
	3	6	Dumitru Bruzán	1	1	–
	2	4	Luka Miku	–	6	–
			Romosellyiek:			
16-to. 1719. 1[a] Januarii	11	36	Adam Bobej			
	11	36	Iván Bobej			
	11	36	Juon Bobej			
	11	36	Avram Miska			
	4	–	Avram Grill			
	10	–	Avram Sztejka			
	–	20	Arimie Mutsu			
	5	–	Petru Burtya			
	1	–	Togyer Bobej			
	10	–	Popa Adam			
	4	–	Opra Alanyi			
	4	–	Avram Nyikula			
	5	50	Josziv Petruska			
	7	10	Iván Sunyie			
	3	–	Avram Csopa			
	4	–	Dragumer Naszta			
	3	–	Filip Poenás			
	5	–	Avram Pujka			
	2	–	Juon Bobej			
	23	–	A falu egésszen			
	5	–	Petru Filip *Ebből felvétetett 1802-ben 28[ua] Aprilis hfr. 200 id est kétszáz mfr. Ebből elocáltatott sub numero 21-o. 120 vfr., numero 22-o. 50 vfr., numero 23-o. 30 vfr. pagina 724., lásd sub numero 17-o.*			
[171.]	2	–	Iván Sunyie			
	1	–	Aposztu Popeszk			
	1	–	Juon Gornyiku			
	4	–	Juon Popeszku			
	1	–	Adam Nyikula			
	12	–	Josziv Dulama			
	14	–	Togyer Alanyi			
	4	60	Juon Algya			
	5	50	Petru Petruska			
	16	–	Ulritu Muntyán Ezek az öt adóssok a limitanea militia felállításától fogva nem találtatnak, általmenvén Kusérra lakni, és így nállok mind a capitalis, mind interesse elveszett.			

A kiadás napja s esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivévőnek neve	Bort		Restantia
				urn.	oct.	
	hfr.	dr.				
17-o. 1719. 15[a] Februarii	–	60	Juon Kirtzuly			
	–	25	Opra Alányi			
	–	75	Iván Mungoja			
	1	20	Mihaile Vona			
	–	63	Adam Bobej			
	–	63	Iván Bebej			
	–	63	Juon Bobej			
	–	63	Avram Miska			
	–	30	Avram Csimponyer			
	–	80	Avram Bulgya			
	1	60	Aposztu Csipán			
	1	2	Denyán Iszák			
	4	8	Atyim Szekuly			
	4	–	Naku Dulama			
	–	80	Ivás Dobsa			
	–	34	Juon Popeszku			
	–	50	Josziv Teras			
	1	–	Adam Kretsunyeszk			
	–	40	Nyisztor Bilgya			
	3	80	Avram Csutsille			
	3	50	Kretsun Beko			
	3	–	Lázár Popeszku			
	–	80	Josziv Boxe			
	1	–	Sztán Szteroje			
	1	60	Iván Dulama			
	4	–	Szimu Csipán			
	–	20	Avram Grill			
	–	30	Togyer Bobej			
	2	34	Iván Bontya			
	–	30	Juon Boxe			
	1	20	Dávid Ruszelime			
	2	–	Petru Parasztyim *Ebből felvétetett 1803-ban 16[a] Octobris hfr. 70. E van sine contractu Todor Todorojnál 1805-ben.*			
[172.]	–	60	Mojsze János			
	1	50	Dragumer Naszta			
	1	–	Barbu Vorasán			
	–	60	Adam Alerman			
	2	–	Avram Csopa			
	2	–	Tanaszi Plesa			
	1	2	Iszarie Bortes			
	1	30	Sandru Dobsan			

A kiadás napja s esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivévőnek neve	Bort		Restantia
				urn.	oct.	
	hfr.	dr.				
	2	–	Iszpáz Bulgya			
	2	–	Toma Csopa			
	1	–	Avram Pujka			
	3	–	David Kozmoju			
	–	80	Arimie Pakulár			
	1	–	Iván Algya			
	3	70	Nyikula Pirvu			
	–	30	David Csimponyer			
	3	34	Adam Vlad			
	1	–	Iván Kozma			
	1	–	Petru Filip			
	1	–	Aposztu Dobleszk			
	1	–	Petru Vlad			
	2	–	Jon Vlad			
	1	50	Adam Sztojka			
	1	–	Adam Pujka			
	–	45	Arion Naszta			
	1	52	Juon Popa			
	1	60	Anka Gergely			
	–	50	Kretyim Ivászk			
	–	70	Iván Denyei			
	1	85	Adam Szimu			
	1	40	Foxoja			
	3	–	Vaszilie Dulama			
	–	50	Avram Sinca			
	–	60	Toma Iszkru			
	–	50	Iván Petruska			
	2	–	Juon Algya			
	1	50	Egy vidua			
	1	50	Kretsun Szimu			
	3	–	Petru Petruska Ezek a tizennégy adóssok sem találtatnak a limitanea militia felállításától fogva. Nota bene: A romosellyieknél volt borra kiadva 300 mfr., hogy négynégy kupát fizessenek egy ft. után interesbe, amikor pedig borok nem lenne, 10 dr. váltsák fel. De ezen adósoknak contractussok békéretvén a szebeni archivumba, mindez ideig ott vagyon. Most már a bor interesről egésszen lemondottanak és pénzzel váltyák fel.			

A kiadás napja s esztendeje	A kiadott pénz summája		A kivévőnek neve	Bort		Restantia
				urn.	oct.	
	hfr.	dr.				
			Tordosiak:			
18-o. 1748. 9[a] Martii. *Ezen contractusból felvétetett hfr. 76 dr. 50, 1803-ban diebus primis Maji, ez elocáltatott sub numero 24-to pagina 724.*	4	–	Gruja Ferentz			
	10	–	Gruja István			
[173.]	4	–	Gruja János			
	10	–	Gruja István			pro 1794 et '95
	9	–	Kaprontzai István			
	15	–	Kaprontzai János			
	10	–	Kaprontzai Mihály			
	8	–	Berián Josziv			
	4	–	Sztojan Dávid			
	3	–	Muntyán Jankó			ab anno 1792 usque '95 inclusive
	5	–	Sofan Szimedru			
	4	–	Vlad Petru			
	4	–	Lula Ádám			pro 1794 et '95
	1	–	Vlad Josziv			detto
	1	–	Bulgya Sándru			
	4	–	Muntyán Arim			
	4	–	Balam Juon Ezek[126] a limitanea militia felállításával Szpinre menvén lakni, a pénzt elvitték néhai tiszteletes Vásárhellyi Sámuel uram szállására, Tordosra, hogy vegye fel töllök, de felemáson nem akarván felvenni, ők a pénzt odahányták, s mármost hová lett ez a kettő summája, nem tudatik. Nota bene: A tordosiak is az interest pénzzel úgy váltják meg, mint a romosellyiek. A contractussok ezeknek is Szebenbe vitetett.			

[126] Balam Juonra és Muntyán Arimra vonatkozik.

Ezek szerint adatván fel ezen eklézsia capitalissainak elocatioja, bámulva szemlélé a Szent Visitatio, hogy ily régi contractus mellett van elocálva a pénz, és újjabb contractusra nem vétettek az adóssok annyi változásai alatt a világnak. Mely szerint az nem csuda, hogy némely része az elocatumnak elveszett, hanem az a csuda, hogy mind el nem veszett.

Mely szerint most ezt a *határozást* tévé a Szent Visitatio tekintetes Bálint Ábrahám úrral egyetértőleg, hogy a tiszteletes loci minister, ha lehet a már kinevezett domesticus vicecuratorral együtt és még két hiteles regiust magok mellé vévén, az adóssokat szóllítsák meg, és a debitumot recognoscáltatván véllek, őket új contractusra vegyék. És minthogy az elköltöztekért vagy elvesztekért a megmaradott többik egyszersmind kezesek is, tartoznak azokért számolni, tehát számollyanak is, ha [174.] elé nem állíthattyák, vagy érettek is a pénzt fizessék meg, mint kezesek. Ezt pedig elmúlhatatlanul három hónapok alatt véghez vigyék.

Nota bene: Most capitalis pénz 12 ~ tizenkét vfr. vagyon az eklézsia ládájában, mellyet minél hamarább elocálni kell ad foenerandum.

Vagyon még, amint feladja tiszteletes atyafi, contractus nélkül kiadva 9 ~ kilenc mfr. és 20 dr. Melyről 15 napok alatt okvetetlen contractus expediáltassék.

[3-szor.] Szántóföldek ezek, mellyeket a pap mível:

1. Tekintetes Bálint Ábrahám úr malmán alól vagyon három darab törökbúzaföld. Egyik vagyon a víz mellett, mintegy másfél szekérnyi, szomszédja napkeletről a titulata Hernya Máténé asszony földje, napnyugotra a malom árka. Másik egy szekérnyi, szomszédja napkeletről tekintetes Vadas Mósesné asszonynak gontzágai Mihelyesz Péter nevű colonussa földje, napnyugotról titulata Hernya Máténé asszony földje. Harmadik egy szekérnyi, szomszédja napkeletről a Mara successorok colonicalis földje, napnyugotról a már említett gontzágai colonus. Mindezeknek délről határai a malomba járó út, északról pedig a Gontzágáról lejövő patak.

2. A felső fordulóban vagyon egy 8 vékásnyi 8 ~ nyolc ft. zállogosíttatott búzaföld, melynek szomszédjai napkeletről Kenda Jósef, napnyugotról méltóságos Szilvási Bálint úr szántóföldek. Északi vége a falura rúg, déli a Háttzeg vidékire menő útra.

3. Az alsó fordulóban egy négy vékás búzaföld, szomszédjai délről Vále Valtselányilor, északról tekintetes Bálint Ábrahám úr földje, napkeleti vége rúg valami pocsolyás helyre, napnyugotra a méltóságos Szilvási Bálint úr földjére. Ez negyven ft. zállagos, *a sub numero 5-to. való kaszálóval együtt.*

[175.] 4. Ugyan az alsó fordulóba egy szekérnyi törökbúzaföld, ezt conferálta tekintetes Balia Tamásné Turótzi Borbára asszony, szomszédjai délről tekintetes Kenderesi Józefné asszony colonussa földje, északról néhai titulatus Kenderesi György úr Janku Steph nevű embere földje, napkeletre rúg a néhai Kenderesi Miklós úr posteritassi allodialis földeire, napnyugotra a tekintetes Balia Tamásné asszony földeire.

5. Egy 3 ~ három szekérre való kaszálló, Peszte Tzuronye lá Retyiz nevű helybe, szomszédja napkeletről Szakáts Josziv, napnyugotról és északról Avram Lupulyeszk, délről tekintetes Bálint Ábrahám úr *Juon Koltsár* szolgáló embere földje.

Nota bene: Ez a rét a 3-dik positioba való földdel együtt zálogosíttatott 40 ~ negyven ft. néhai tekintetes Bálint Móses úrtól. *E kiváltódott, jegyzem 26ta Septembris 1805. Soldos György.*

4-szer. Feladaték a parochialis fundusnak állapottya, hogy az valami szántóföldekkel cseréltetett volna, s úgy adatott a reformata eklézsiának. Mely dologról szólló documentumok, hogy egyfelől a venerabilis tractus archivumába bététessenek, másfelől, hogy szóról szóra is a protocollumba béírattassanak, az kívántaték. Mind a két rendbéli kívánságnak eleget tett a Szent Visitatio, az utolsóra nézve e következendőkben:

a. „Ezen írásom által facultáltatik Balia Tamásné sógorasszonyom a mi nyílunkból 3 vékás földet az olábrettyei reformata eklézsia számára conferállni. Signatur O[láh]Brettye 11ª Martii 1761.

L. S. Vállya Mihály mpr.

Coram me Joanne Bobik mpr. incliti comitatus de Hunyad vicecomite.

b. Dupe szát in Zevoj Puj Mósesné asszonyom kerte és Kendeffi Miklós úr földje vicinitasaban lévő két vékás törökbúzaföld Tűri László úr részéről conferáltatik a brettyei reformata eklézsiának. Anno 1761. die 11[a] Martii.

L. S. Benedictus Tűri plenipotentiarius mpr.

Coram me Joanne Bobik mpr. vicecomite incliti comitatus de Hunyad.

[176.] c. Mi, Mara Miklós és Bálint adtuk Bálint Mihályné Gridi Ágnes asszonynak részünkről az OláBrettyei határban a felső fordulóban, Sip nevezetű helyben lévő két szántóföldünket, mellyek két köblösek in vicinitatibus a meridie titulatus Boér András úr szélföldе, a septemtrione titulatus Ponori János uram szántófölde, a nemes eklézsiával cserélt parochialis fundusért.

Mara Bálint mpr.

Én is azon végre adok In Perintse nevű helyben Obratzul Rátzi nevezetű szántóföldet, napnyugot felől a szántóföldek ütköznek belé, túl pedig Körmendi Mátyás úr szántóföldgye, mely föld az alsó fordulóban vagyon.

Ponori János mpr.

Magam is e szent végre conferálom a Pleskop nevű helyben az alsó fordulóban lévő földemet, melynek vicinussa a meridie Mihály Bálint úr földje, a septemtrione pedig Jovitze Boér András uram m[agyar]brettyei béressének a földgye.

Nalátzi Judith mpr.

Én is adok a Pleskonyában alatt egy földet az alsó fordulóban, a vicinitassairól nem emlékezem.

Túrótzi Borbára.

d. Infrascripti recognoscimus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Quod in hoc anno praesenti 1740. die vero 10ma mensis Maji, midőn lettünk volna ezen nemes Hunyad vármegyében, Oláh-Brettyén, megírt vármegyei felsőszálláspataki néhai tekintetes nemzetes Mara Dániel uram relictaja, tekintetes nemzetes Batzallári Anna asszony o[láh]brettyei nemes udvarházánál, megjelenének mielőttünk egyfelől említett Batzallári Anna asszony, másfelől az o[láh]brettyei reformata eklézsiának lelki tanítója, tiszteletes Kovács Jakab uram, harmadik felől praementionált vármegyei fejérvízi nemzetes Bálint Mihály uram házastársa, nemzetes Gridi Ágnes asszony őkegyelme, ki is jelenté, hogy az édesannya, néhai Ungur Klára asszony jussán kiváltaná ezt a puszta sessiot, mely vagyon O[láh]Brettyén tekintetes úr, kövesdi Boér András úr Sztán Dsilep nevű jobbágya sessioja [177.] és egyikünk, úgymint káránsebesi Simon Péter uram házastársa, tekin-

Úrasztali tányér – 1745

tetes nemzetes Puj Klára asszony puszta sessioja vicinitasokban, melly sessiot néhai Ungur László uram általadott volt zállogban néhai tekintetes nemzetes Batzallári Farkas uramnak másfélszáz mfr., in et pro hfr. 150, mellyet medio tempore említett Batzallári Farkas uram az o[láh]brettyei reformata eklézsiának külső földein és appertinentiain kívül, per modum testationis et legationis conferált volt, mely pium legatum szerint most is a belső, tudniillik a fundus azon említett reformata eklézsiának lelki tanítója, tiszteletes Kováts Jakab uram kezénél vagyon sine appertinentiis, az appertinentiai pedig említett Batzallári Anna asszony kezénél, azon specificált örökségnek kiváltására Isten ő szent felsége erőt és tehetséget engedvén és adván, nem annyira a belső fundust, mint a külső földeit édes gyermekinek jövendőbéli hasznokra nézve (ha Isten életbe megtartja őket), melly kívánságára említett Gridi Ágnes asszonynak, mind említett Batzallári Anna asszony, mind pedig a fenn megemlített tiszteletes Kováts Jakab uram az eklézsia részéről magokat compromittálák, hogy igenis deponálván a fenn specificált zálogos summapénzt, remittállyák és keziben bocsáttyák őkegyelmének, Gridi Ágnes asszonynak a fenn specificált szomszédságban lévő fundust cum internis et externis appertinentiis, melynek alkalmatosságával a sokszor említett tiszteletes Kováts Jakab uram az eklézsia részéről proponálá, hogyha Gridi Ágnes asszonynak nagyobb szüksége vagyon külső földekre, adja által őkegyelme az eklézsiának a belső fundust cserébe, és az eklézsia ád őkegyelmének a belsőért külső földeket, melyre sokszor említett Gridi Ágnes asszony condescendálván, kívána az eklézsiától 10, id est tíz köbölre való földet künn a mezőn, és a 150 ft. relaxálja és engedje el az 50 ft., és aszerint általadja [178.] azon fenn specificált fundust, melyre tiszteletes Kováts Jakab uram az eklézsia részéről condescendála kívánsága szerint, hogy 10 köbölre való földet ad az eklézsia insuper az 50 ft. is elengedé, és Gridi Ágnes asszony a 100, id est száz ft. mielőttünk deponálá, és a specificált belső fundust perennali jure, irrevocabiliter az eklézsiának örökösön általadá, evictiot vévén magára és két ágon lévő maradékira, hogy a megírt eklézsiát, amenyire a haza törvénye facultállya, azon sokszor specificált fundusnak békességes bírásában megtartja és oltalmazza minden legitimus impetitorok ellen, melly dolog mielőttünk eszerint menvén véghez, írtuk meg ezen örökös cseréről költ levelünket fide mostra mediante, mellyet subscriptionkkal és szokott pecsétünkkel megerősítvén futuro pro testimonio kiadtuk. Datum anno et die locoque ut supra. Correcta per nos

Isacus Mara incliti comitatus Hunyad alter juratum supremum judex nobilium mpr. L. S.

és káránsebessi Simon Péter, nemes Hunyad vármegye hütes assessora mpr. L. S.

[5-ször.] Szent eszközei ezek:

1. Egy másfél kupás, virágos, fedeles ónkanna, illyen betűk rajta: En Tsulai Sára eztet tsináltattam S: A. magjar eklézsiának O Brettyén kiattam 1746.

2. Egy talpas, sima ezüstpohár, a szájja és belől arannyos, ezen betűk vagynak rajta: MARA MIKLOS CSINALTATTA AZ OBRETTYEI REF EKKLESIA SZAMARA. AO 1752.

3. Egy ezüsttángyér, a párkánnya arannyos, az arannyozásban illyen írással: Tsulai Sara tsináltatta az Brettyei Reformata Eccl: Számára 1745. [179.]

4. Egy óntángyér, virágos párkányú, illyen írással: Csulai Sára tsináltatta az O Brettyei R. Eccl. számára 1746.

5. Egy kék sellyem vászonnal béllett abrosz, körül arany csipkével, úgy a széllyin a csipke mellett vékony arany cánklival megvarrva.

6. Egy sáhos abrosz, a közepin tótos csipkével, úgy a két szélin kötéssel megvarrva.

7. Egy arany virágokkal megékesíttetett és arany cánkliba szegett fejér fátyolabrosz.

8. Éppen ollyan fejér fátyol arany virágokkal és cánkliba szegett keszkenő.

9. Egy lengyolcsból készült és arany virágokkal kivarrott fejér keszkenő, a széjje arannyas sodrásba bészegve.

10. Egy megrongyollott sellyem keszkenő, a közepe zöld, arannyos virágokkal, a négy széjje pedig fejér ugyan arany virágokkal, vászonnal megbérelve.

11. Egy viseltes fejér fátyolkeszkenő, a két fele arany és ezüst virágokkal megvarrva.

12. Egy patyolat régimódi, arany és ezüsttel kivarrott kisded fejér keszkenő.

13. Egy vesszős szélű fejér fátyolkeszkenő.

14. Könyvei: Anhornii Theatrum Concionum Tom. Vol. 9.

Nota bene: Vagyon még az eklézsiának egy ezüstpohara néhai méltóságos Kendeffi Miklós úrnál és successorinál, anno 1767. 19[a] Februarii költ recognitionalissa szerint, mellyet 60 napok alatt vissza kell kérni.

15. Vagyon egy harangja is illyen rajta való írással és rajzolással: JOHANN. JOSEPH. PERENGER GOSS IN WIENN. A. 1749.

Az oldalán egyfelől ez: ANNO 1749 IN NOMINE DEI

Alsó karimáján: SARA TSULAI FIERI VOLUIT PRO AECCLESIA O: BERETYE REFORMATA

A korona fülénél ez a szám: 95.

Egyik oldalán vagyon egy crucifixus. Más oldalán a boldog Szűz Mária kisfiát ölébe tartva, az alsó karimáján való *Sára* betűk alatt a halálfő kaponyája vagyon kirajzoltatva. [180.]

[6-szor.] Demonstratio perceptorom et erogatorum:

Az 1792-dik esztendőtől fogva demonstratio, sem visitatio nem lévén az eklézsiába, most így adá fel a tiszteletes atyafi:

	hfr.	dr.
1. A fennebb említett parochia conservatiojára conferált 204 mfr. interessébe, pro 1792–'93–'94–'95 tartozó csős törökbúzából 678 vékát némellyek pénzzel váltották fel, mások in natura fizetvén bé, s azt piaci áron eladván, in summa jött belőlle Az írt időkre restantia van 46 véka csős törökbúza. Mely indilate, akár in natura, akár pénzül vétessék fel. Most készen van 73 véka csős törökbúza a tiszteletes atyafi kezénél. Mely három positiokból kijő, hogy az írt négy esztendőre competáló 800 véka interes áll három véka héjján, mely elengedődett.	66	76
2. Tekintetes Bálint Ábrahám úr, méltóságos Szilvási Bálint úr és titulata Hernya Máténé asszony a parochialis ház építtésére a magokra háromlott négy-négy ft. megadták A többi eklézsia tagjai restálnak, de fizessék meg.	12	–
3. A possesorok, közönséges megegyezett jó akarattyokból a pascuumból pro 1792 et '93 adatott	10	2
4. Perselypénz ab 1793 usque '95 inclusive gyűlt	25	33
Summa	114	11
A parochia körül levő kertre, kapura, kútra, csűrre, házra, pincére, stb. erogáltatott in summa	115	43
Supererogatum	1	32
5. Az 1792-beli improtocollatio szerint látá a Szent Visitatio, hogy tiszteletes Völgyes uramnál maradott volna az eklézsiának 61 mfr. és 58 dr. Melyről elmaradott özvegye számadásra szólíttatván, hitelesen doceálá, hogy a parochia körül való kertre, istállóra, két törökbúza kasra s az elkezdett kútra költött volt el mindöszveséggel néhai tiszteletes férje	63	28
És így többet költött a perceptumnál a tulajdon magáéból Mely supererogatumot az eklézsiának ajándékozá.	1	70

1799

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae O[láh]Brettyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, et ejusdem tractus ordinarium notarium Michaelem T. Sala, facta 20ª Januarii 1799.[127]

1. Az eklézsia tagjai közül senki is jelen nem volt, hanem csak egyedül a tiszteletes loci minister, úgymint aki csak egyedül folytattya ezen eklézsiának minden ügyes-bajos dolgait. Aki is ezen eklézsiának állapottyát eképpen declarálá:

Tekintetes Bálint Ábrahám úr Brettyéről lakását Fejérvízre változtatván, curator nélkül maradt az eklézsia. Az 1796-ban 23ª és 24ª Februarii tartatott visitationis acta 2-dik pontyában kineveztetett személy is a vicecuratorságot fel nem vállalta. Tekintetes Bálint Ábrahám úr hellyett e helységben telepedett fia, tekintetes Bálint Sámuel úr is tellyességgel curatorává nem akar lenni ezen eklézsiának, mely szerint az eklézsiára való minden ügyelet egyedül a tiszteletes atyafira maradott.

2. Látta vala az 1796-beli visitatio, hogy ezen eklézsiának adósságai igen régi elocatumok lévén, az adóssok közül rész szerint sokan deficiáltanak, sokakról pedig az adósság második, harmadik unokákra szállott, melyre nézve akkor szorossan meghagyta volt a visitatio az akkori domesticus curatornak és loci ministernek, hogy három hónapok alatt a contractusokat megújítsák, de már még három esztendők alatt is semmi mozdítást ebbe nem tettek.

Most tehát a Szent Visitatio szorossan injungállya a tiszteletes loci ministernek, hogy minden adósságról szólló contractusokat elmúlhatatlanul megújíttasson, és a közelebb eső ordinaria partialisra a contractusokat béhozza Dévára, hogy a méltóságos FőConsistorium parancsolattya szerint ott regestráltatván, osztán a parancsolt tabellaba aszerint írattassanak bé.

3. A collationalisok most is azon statusba vagynak, melybe voltak az 1796-beli visitatiokor, hasonlóképpen az elocatumok is ezen kívül, hogy az 1779-be 29ª Martii emanált contractus tartása szerint a kitidi 2-dik adósnak, Jakab Okolisánnak adóssága, 5 vfr., deveniált ugyan Kitiden lakó Juon Bisztránra, melyről új contractus is expediáltatott 18ª Januarii 1799. Iosádi Hertzeg Pál és Nalátzi László regiusságok alatt.

4. A már említett utolsó visitatiokor az eklézsia ládájában találtatott készpénz 12 vfr. nem elocáltatott mind e mai napig is, hanem benn vagyon *vide pagina 724., numero 24.* Úgyszintén említtetik az akkori visitatioban, hogy contractus nélkül, a tiszteletes atyafi feladása szerint, volna kiadva 9 mfr. és 20 dr. De akkor a tiszteletes atyafi nem nevezte volt ki, szemre-főre való tekintetért, hogy kinél volna ez a pénz. Mai napon tartatott visitation pedig megszólíttatván erről, declarálá ez pénznek állapottyát eképpen: Ezen eklézsiának 50 ft. álló capitalissa béjött volt néhai tiszteletes Völgyes György uram kezéhez, akitől csakhamar elkérte volt bizonyos szüksége pótolására ezt a summát tekintetes Bálint Ábrahám úr, amint ezt a megholtnak még most is életben lévő felesége is bizonyíttya eképpen. Meghalván a kiadó tiszteletes atyafi, azután a mostani tiszteletes loci ministernek kezébe tekintetes Bálint Ábrahám úr béfizetett 40 mfr. és 80 dr., azt állatván ekkor, hogy a megholt paptól csak annyit vett volna. De a megholtnak özvegye eléállván, azt bizonyította, hogy mind az 50 ft. elvitte. Melyre nézve azt fogadta tekintetes Bálint Ábrahám úr, hogy csak több szószaporítás a dologból ne származzék, kifizeti a még [382.] hátralévő 9 mfr. és 20 dr. is. Ezt vagy fel kell venni, vagy recognicionalist rólla kérni, s a regestrumba inferáltatni.

---

[127] HuZaL-Jkv. I/5. 381–383.

5. A szent edények s eszközök a haranggal együtt minden szaporodás vagy kevesedés nélkül megvagynak úgy, mint leírattak 1796-ban.

6. Az eklézsiának amely ezüstpoharáról íratik, hogy az (egyéb eszközökkel együtt) néhai méltóságos Kendefi Miklós úr successoránál, méltóságos Kendeffi Pál úrnál volna, az ott említett recognitionalis szerint ezt a pohárt gyakron kérte vissza a tiszteletes loci minister, de mindenkor csak az volt a felelet, hogy az írt méltóságos úrnak egyéb drágaságaival egyetembe az enyedi bibliothecaban volna, és még nem érkezett annak kikeresésére.

7. Fejérvízi Bálint Ábrahám és Pogány Ferentz urak regiusságak alatt 1794-be 2da Januarii költ testamentaria dispositio szerint, malomvízi néhai méltóságos Kendeffi Miklós úr hagyott 300 mfr. az o[láh]brettyei református templom építésére.

Végezés: Ezt a pénzt fel kell venni a testans méltóságos úr posteritassin, és elocálni kell, hogy nevekedjék a summa, míg az Isten időt és módot ád a templom építhetéséshez.

8. 1796-ba 29^{a} Julii borbátvízi Jordán András és Bálint Ábrahám úr regiusságok alatt költ contractus szerint zálogosíttatott az eklézsia számára 14 vfr. egy hét vékás búzaföld, mely a felső fordulóban van, az Obrese nevű helyben, szomszédja fellyülről méltóságos Szilvási Bálint úr, alólról pedig Kenda Jósef úr szántóföldjei.

Demonstratio de perceptis et erogatis:

	hfr.	Dr.
1. A közelebbi visitationis acta szerint maradott volt 119 véka csős törökbúza, mely eladattatván, jött belőle	13	20
2. 1796-ba interes törökbúzából jött bé	14	40
3. Méltóságos Kendeffi Pál úr az új parochia építésére adott	5	–
4. Tekintetes Kenderesi Józsefné asszony adott	3	6
5. Perselypénz jövedelem	7	53
6. 1797-be interes törökbúzából jött bé	13	44
7. Perselypénz	8	50
8. 1798-ba perselypénz	7	90
9. Interes törökbúza redemtiojából jött bé	4	70
Summa	77	73
Erogatum:		
1. Az újonnan épült parochialis ház eszközeire, kemencére, ablakrámára, ajtóra 2. Huszonnégy oltani való vad gyümölcsfának hozására, mellyek a parochialis kertbe megfoganva is vagynak, dr. 60 3. 1796-béli 1 mfr. s 32 dr. supererogatummal	67	13

Marad a cassaba 10 mfr. 60 dr. [383.]

Törökbúza jött volt bé 1798-ba készen 115 véka csőibe, melyből a kőmívesnek az új parochialis ház körül való munkája fizetésibe adatott 50 véka, és így ad sequentem demonstrationem maradt 65 véka.

Restantiaba is van még künn 38 *ft. után való restantia.*

1802

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae O[láh]Brettyeiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et ejusdem tractus ordinarium notarium Michaelem Barta, nec non adsumtum fratrem reverendum ac d[octissimum] dominum Josephum Getse 2da Martii 1802. celebrata. Itten jelen voltak a helységnek mostani papja, tiszteletes Lengyel László atyánkfia, az ecclesia tagjai közzül pedig tekintetes fejérvízi Bálint Sámuel és ifjabb Ábrahám urak. [128]

Kik is I. a Szent Visitationak úgy adák fel, hogy a nemes ekklézsiának papjában, tiszteletes Lengyel László atyánkfiában tellyes contentuma vagyon.

II. A tiszteletes atyafitól hasonlóképpe[n] örömmel érte a Szent Visitatio, hogy nincsen semmi panasza a nemes ecclesia ellen. Ezt mindazonáltal jelentvén a tiszteletes egyházi atyafi, hogy hallgatói közzül némellyeknek nem esik kedvek szerint, hogy némelly possessor házánál esnék az isteni tisztelet.

Erre nézve *végeztetik*, hogy ennek utánna isteni tiszteletre gyűljenek egybe a hallgatók a parochialis házhoz, és ott mennyen véghez az isteni tisztelet, minthogy ott avégre különösön építtetett ház vagyon.

III. Számba vétettvén az ekklézsiának capitalissai, azok változtak ennyiben, hogy amelly pénz anno 1796 az 1. contractus szerint elocálva volt a brettyeieknek (kivévén az Adam Krájnál lévő 30 mfr. és 60 pénzt, melly továbbra is nálla megmaradott földesura recognitionalissa mellett) az felvétetett és elocáltatott 27. Martii 1801. az o[láh]brettyeieknek illy renddel:

hfr.	dr.	
10	20	Petru Sztantsoj
10	20	Szimion Petka
15	30	Mojsza Sztantsoj
15	30	János Lupulészk
6	12	Gyorgye Petka

A 3-dik contractusban lévőktől ismét felvétetett s elocáltatott 1[a] Aprilis 1801.

hfr.	dr.	
8	16	Juon Puerkerits [!]
10	20	Zaharie Purkerits
5	10	Josziv Purkerits
8	16	János Purkerits
12	24	Lapadát Sztánts

Ezen új contractusba ingrediált hfr. 14 az első contractusból, a több contractusokban változás nem esett, hanem azon módon vagynak, amint 1796[-ban] találtattak. [550.]

IV. A szántóföldek hasonlóképpen azon állapotban vagynak, amint az 1796-béli visitatioban improtocolláltattak, accedálván azokhoz egy 7 vékás föld a felső fordulóban Obrésa nevű hellyben, amint lehet látni protocolli pagina 382., in actis visitationibus anno 1796., puncto 8-uo.

V. Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközek is mind megvagynak, amint az 1796-béli visitatioban feljegyeztettek, azoknak híjjával, mellyek akkor voltak méltóságos Kendeffi Pál úrnál és most is ott vagynak. Mellyekért méltóságos Kendeffi Pál urat köze-

[128] HuZaL-Jkv. I/5. 549–551.

lebbről levele által (mellynek impurumát látta is a Szent Visitatio) requirálta a nemes ecclesia, de arra is még ki nem adta.

VI. Számba vétettek a tiszteletes loci minister által való perceptumok és erogatumok:

	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor maradott volt a tiszteletes loci ministernél	10	60
Akkor csőül maradt 65 véka törökbúza árrából jött	5	28
38 ft. restans interesse béjött	3	80
Interes törökbúzából pro 1799 jött	13	44
Publicatioból	3	60
Valami béhajtott kecskék kiváltásából conferáltatott	8	16
In anno 1801 interesből jött	19	57
Publicatioból	5	50
In anno 1801 interesből	12	26
Publicatioból	10	4
Percepti summa	92	25
Erogált 1799-ben:		
A visitatiokor szénára, zabra, honorariumban	3	20
30 hasáb karóért és 20 ültetnivaló fűzfáért	1	–
4 szekér vesszőért és a kertelőnek	2	64
1 vederért	–	36
A pincében holmi fákért	–	96
Abban holmi oszlopokat rakván egy kőmíves, dietim adván dr. 96	6	6
Napszámosnak melléje	1	95
Kő, föld, föveny hordásért	2	20
Ablakok sarkaira, és ajtósarok igazításáért	–	80
A tűzhely s kemence csináltatásáért mesterembernek	3	96
Egy ajtóra zárért	3	74
1800:		
200 karóért	3	40
8 szekér vesszőért	4	8
Annak felkerteléséért	2	10
Támaszokért	–	48
[551.] 1801:		
Egy fiókos csűrhöz való fákért	15	24
Ahhoz való lécekért, póznákért	2	25
A csürt rakó mesterembernek dietim ételével a dr. 68	2	72
200 prastilláért felverésével	1	50
8 szekér vesszőért	4	8
Harangláb felállításakor	–	24
A vett vessző felkerteléséért	2	16
400 kertkaróért	5	52
Az ekklézsia dolgában SzászVárosra kétszer járván, útiköltség	2	40
Mostani visitatiokor zabra, szénára s egyebekre, honorariummal edgyütt	5	96
Erogati summa	79	–
Melly erogatumot kivonván a percepti summából, melly volt	92	25
Marad a cassaba	13	25

VII. A tapasztalásból elég nyilvánságos lévén az, hogy domesticus curator nélkül jól nem folynának ezen ekklézsiának dolgai, szükségesnek látta Szent Visitatio, hogy curator tétessék. S communi voto tételték titulatus seréli Kenderesi Lajos úr, aki ugyan most itt jelen nincsen, de reméli Szent Visitatio, hogy felvállalja, s ennélfogva béeskedtetése bízatik a helységbéli tiszteletes egyházi atyafira.

1804

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae O[láh]Brettyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium, die 9na Februarii anno 1804. celebrata. Itten a parochialis háznál jelen voltanak a tiszteletes helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Lengyel László atyánkfia, a tekintetes possessorok közzül pedig tekintetes Bálint Sámuel és Ábrahám urak. [129]

Kik is I. Jelenték, hogy a nemes ekklézsiának contentuma vagyon a tiszteletes loci ministerben.

II. Hasonló contentumát jelenté őkegyelme is a nemes ekklézsiában.

Hanem III. a botránkozatók iránt való kérdésére a Szent Visitationak, sajnálva jelenté s adá fel nemes Jordán András és Vásárhellyi János őkegyelmeket azzal, hogy a közönséges isteni tiszteletet egész esztendő által nem gyakorolják, és csak Húsvétban szoktak megjelenni a közönséges gyülekezetben. Ezen kívül Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik. Nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jövén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta.

Ezekre nézve *végeztetett*: Vásárhellyi János a külső magistratusnak adattassék által, hogy fiscalis kereset alá vetessék. Jordán András pedig intessék meg a Szent Visitatio nevében, hogy a közönséges isteni tiszteletet szorgalmatosabban gyakorolni tartsa és esmérje szent keresztyéni kötelességének, melly intés meg is tétetett.

IV. Számbavétetett az ekklézsia elocált pénzének állapottya, melly így találtatott:

[724.] Kivévésnek ideje, a contractus numerussa	Kivett pénz		Kivévőnek neve	
	hfr.	dr.		
19. 1801. 27. Martii ft. 56	10	20	Petru Szentsoj	Ez a pénz vétetett fel az 1796-ban improtocolláltatott 1. contractusból, mellyben volt 100 ft., mellyből 30 vfr. contractus nélkül vagyon Simon Jósefnél, 14 pedig adatott a 20. numerus alatt levő contractusban.
	10	20	Szimion Petru	
	15	30	Moisze Sztentsoj	
	15	30	János Lupulészk	
	6	12	Gyorgye Petka	
20. 1802. 1. Aprilis 43 vfr.	8	16	Juon Purkerits	Az 1796-ban improtocolláltatott 3-dik contractusból vétetett fel, azhol volt 30 mfr., ehhez jött 14 ft. az első szám alatt levő contractusból, amint fellyebb megjegyeztetett.
	10	20	Zaharie Purkerits	
	5	10	Josziv Purkerits	
	8	16	János Purkerits	
	12	24	Lapadát Sztants	

[129] HuZaL-Jkv. I/5. 723–726.

Kivévésnek ideje, a contractus numerussa	Kivett pénz		Kivévőnek neve	
	hfr.	dr.		
21. 1802. 5. Maji 120 vfr.			Mátsoiak:	Az 1796-ban improtocolláltatott 16. szám alatt lévő contractusból vétetett fel Romoshellyről, azhol volt 200 vfr.
	20	40	Pável Prázna	
	20	40	Stefán Peszerél	
	20	40	Miháj Peszerél	
	20	40	Juon Argyelán	
	20	40	Mojsze Tetulészk	
	20	40	Toma Tetulészk aluj János Toma	
22. 1802. 3. Maji 50 vfr.	20	40	Nyikulája Togyerészk	A fellyebb megíratott contractusból jött.
	6	12	Lázár Dregits	
	20	40	Miháj Dsurds	
	4	8	Miklos Nutz	
23. 1802. 11. Aprilis 30 vfr.	10	20	Miklos Pavel	Ez is a fellyebb megírt contractusból és hellyről jött.
	15	30	Juon Petrutz	
	5	10	Petru Onts	
24. 1803. 5. Maji 87 vfr.			FelsőNádasdiak:	Ebből jött bé 76 mfr. és 50 dr. Tordasról a 18-dik szám alatt lévő contractusból, a többi pedig az ekklézsia cassajában lévő capitalis pénzből, melyről van emlékezet supra pagina 381., numero 4-o.
	20	40	Juon Kitidán	
	17	34	Idősb Petru Kitidán	
	17	–	Ifjú Petru Kitidán	
	17	–	Miháj Kitidán	
	17	–	Zaharie Kitidán	
25. 1802. 11. Maji 16 vfr.	16	32	PokolValtseli Miklos Vojnyészk	Ebből a pénzből 14 vfr. jött a Jordán András úrtól zálogosíttatott, de már kiváltatott földből. Lásd protocolli pagina 382. numero 8-uo.

[725.] V. Elévétetett az oeconomica demonstratio, mellyben találtattak illyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
Az 1802-dikban tartatott visitatiokor maradott volt a cassaban	13	25
Azután accedált 1802-dikben perselybéli publicatioból hat rendben	8	64
Interesből Kitidről törökbúza váltság	10	–
Brettyéről ismét törökbúza váltság	10	72
AlsóNádasdról	1	40
1803-dikban perselybéli publicatioból 6 rendben	8	22
Interesből Kitidről törökbúza váltság	10	–
Brettyéről ismét törökbúza váltság	5	–
Csöstől gyűlvén 35 véka törökbúza, abból elcsépeltetett 18 véka, és lett 6 véka szemül, melly eladattatott, adván vékáját a dr. 60, az árra mégyen fel	3	60
Perceptumok summája	70	83
B. Erogatumok:		
1802-dikben a romoshellyi és tordasi pénznek felvételéért négy rendben járván a tiszteletes egyházi atyafi másodmagával, költött	6	50
7 szekér vesszőért	3	93
A csűrhez 14 szarufáért	2	4

	hfr.	dr.
A parochia körül kertelő s egyéb ruinakat igazgató, kutat tisztító 21 napszámosoknak	7	56
Csűrt építő embereknek	7	80
Csűrt fedni való szalmáért	4	20
A fedőknek napszámokra s italokra	3	46
Az egyházfinak, két nap segítvén a csűr körül, intertentiojára	–	36
Az istállónak hídlására való fáért	1	36
A hídlást megcsinálóknak	1	96
[726.] A sub numero 25-to. elocált pénz pótoltatott	2	4
Egy szénafü Bodola úr által kiváltatván és más vásároltatván, pótoltatott	–	80
Istálló ajtainak való deszkákra és lécszegekre	–	78
Ablaknak való papirosra	–	12
1803-dikban Szászvárosra járván a 70 foritért a tiszteletes egyházi atyafi	–	60
A pénzt felszedő commissariusnak	1	20
Füttőnek való kályhákért a nagyobbik házban	1	76
A füttő szájában való vasért és vasmacskájért	1	6
A fűttőnek csinálásáért intertentioval edgyütt	–	64
Árnyékszékhez való fáért és csinálásért	1	36
9 szekér vesszőért	–	24
Kertelőknek	1	36
A kéményseprésért	–	24
Prestilaszegért és ház fedele foldozásáért	–	42
Ajtósarkakért az istállóhoz	–	20
1 véka zabért és visitatorok honorariuma	4	–
Szolgák intertentioja	1	20
Erogatumok summája	62	35
Melly erogatumot kivonván a perceptumból, melly volt 70 mfr., 83 dr., marad ad sequentem demonstrationem	8	48

Csős törökbúza marad, ami már benn van metr. 17
Felszednivaló ismét csős törökbúza metr. 95.

1805

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae O[láh]Brettyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium, 26ta Februarii 1805. facta in domo parochiali. Ekkor itten jelen volt az egyházi szolga, tiszteletes Lengyel László atyánkfia, a nemes ecclesia részéről pedig senki sem volt.[130]

I. Számba vétetett ezen nemes ekklézsia capitalissainak állapottya, és az úgy találtatott most is, mint a közelebbről tartatott visitatioban megíratott, nincsen semmi apadás és egyébb változás benne.

Hanem 1-o., a 2-dik szám alatt lévő contractusban még ingrediált az 50 mfr. mellé 10 vfr., és így a pokolvaltselieknél vagyon 60 mfr. 20 dr., melly 10 vfr. jött a tordasiaknál lévő régi adósságból.

[130] HuZaL-Jkv. I/5. 799–800.

2-o. O[láh]Brettyei Czingyiu Juontól felvétetett pénz, úgymint 20 mfr., melly volt sub numero 5-to contractualium, általadatott 12[a] Julii 1804. borbátvízi Jordán Andrásnak, ugyanazon numerus alatt.

3-o. Sub numero 13-tio contractualium Alexander Stéff volt adós 28 vfr. Ez tőlle felvétetett és elocáltatott Gontzágán lakó nemes Duntsa Jánosnak 10 vfr. sub numero 26., és pokolvaltseli parasztoknak 18 vfr. sub numero 27.

Úrasztali tányér – részlet

4-o. Protocolli pagina 174. és 175. sub numeris 3-tio et 4-to Bálint Móses úrtól zálogban 40 mfr. volt szántó és kaszálóföldek kiváltatván, azon 40 mfr. pótoltatott 4 ft. és 80 dr. és más szénarét zálogosíttatott Jordán Andrástól 1802-ben sub numero 28.

II. Ventilatur demonstratio oeconomica:

Perceptumok:	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt készpénz a tiszteletes loci ministernél	8	48
Csős törökbúza 17 véka, melly elcsépeltettvén, szemül lett 6 véka, eladattván vékája a dr. 64, annak árra exsurgál ad	3	84
Begyűjteni való maradott 15 véka, a contractus szerint redimáltatott	1	50
200 ft. után jött interes	20	
Perselypénz gyűlt	6	78
Perceptumok summája	40	60
[800.] Erogatumok:		
Sertésválúért	–	52
Csűrre való póznáért	–	84
Fedni való szalmáért a fedésével edgyütt	1	4
A ház szegeletin lévő kamarának csináltatásáért, deszkákkal, sarkakkal edgyütt	2	18
400 karóért	4	48
70 támaszért	2	10
17 szekér vesszőért	9	4
9 napszámosnak	3	6
Törökbúza kasért	1	8
500 prastillaszegért	1	20
Jordán András uramtól zálogosíttatott rétért superaddáltatott	4	8
30 mfr. még adattatott	–	60
Mostani visitatiora tett költség honorariummal edgyütt	4	80
Erogatumnak summája	35	32
Kivonván az erogatumot a perceptumból, marad a jövendő számadásra	5	28

III. Számba vétettvén a szent edények, úgy találtaték, hogy azon ezüstpohár, mellyről vagyon emlékezet protocolli pagina 179., 328. és 550., eléhozattatott, mellyen semmi inscriptio nincsen. Cilinderforma, tágas szájú, sima része aranyos, a virágjai pedig nem aranyosok, egy fertálynyi capacitasú, egy sánta arasznyi magasságú.

Ezen ezüstpoháron kívül voltanak még méltóságos Kendeffy Pál úrnál egy kék fátyol keszkenő, vesszős és sújtásos, egy selyem kamuka keszkenő, mellynek a mezeje zöld, virágjai sárgák, szélei veresesek és egy fejér recefátyol keszkenő, a szélei kék sújtásosok. Ezek is mind eléhozattattak és restituáltattak.

Ezeken kívül a néhai méltóságos úrnak kegyes özvegye, méltóságos liber baronissa Bánffi Borbára úrasszony Isten házához való buzgóságból ajándékozott egy óntángyért és egy kamuka abraszt, mellyen álmélkodásra méltó csudálatos mesterséggel a takács által vagyon kiszőve Béts várossa egynéhány tornyokkal, VI. Károly császár lovon ülve, maga neve és Wien egynéhány hellyen, nagyobb és apróbb kétfejű sasok. Gyönyörűséges ritkaság.

Őraljaboldogfalva

1772

Continuatur visitatio in ecclesia reformata O[rlya]Boldogfalvensi die 9na Januarii 1772. per clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei et notarium Benedictum Bitai, ubi auditis primum illustrissimo domino domino Michaele Kendeffi, qua ecclesiae curatore et Josepho Kendeffi, deinde in domo parochiali praesente reverendo domino Georgio Hermán, loci ordinario ministro, anno superiori 1770. die 30^{a} Septembris postsiminio ex M[aros]Némethi reducto et recenter introducto.[131]

Sequentes factae sunt observationes:

1-mo. Az 1754-dik esztendőbéli visitatioban specificált törökbúzaföld és kaszálók most is megvagynak, nemkülömben a parochialis fundus, secundum terminos et vicinos ibidem delineatos, úgy a parochialis funduson épült ház. Vagynak körülötte alkalmas kertek is némely részében, hanem kapu híjjával lévén a parochia, panaszol a tiszteletes parochus, hogy annak nemléte miatt nevezetes károkat szenvedett, minekokáért a méltóságos curatoratusnak mind az, mind a házbéli ruinak reparatioja officiose recommendáltatik.

2-o. Még in anno 1756 conferáltanak méltóságos gróf Kendeffi Rákhel asszony és méltóságos gróf Kendeffi Elek úr ezen ekklézsia szükségére buzgó kegyességekből egy asztag búzát, mely elcsépeltetvén és pénzzé hozott bé hfr. 60, melyről akkor is és most is tiszteletes Hermán György atyánkfia tett illyen declaratiot, hogy akkori tisztye méltóságos gróff Kendeffi Elek úrnak, Tar György uram őkegyelme 8 mfr. udvar számára kivévén, maradott pro ekklézsia hfr. 52, mellyet őkegyelme az említett méltóságos gróff collator úrtól erga recepisse kikért és egy szőlőbe investiálta Rákosdon anno in recepisse specificato. Tett volt ugyan az 1756-béli visitatio azon pénzről illyen determinatiot, hogy fordíttassék oda, azhová szükségesebbnek ítélik a kegyes collatorok és a nemes ecclesia, de még eddig effectumban nem menvén, újabban a Szent Visitatio a titulatus collatoroknak és a méltóságos ecclesiasticus curatoratusnak officiose recommendálja, hogy ad sacros usus convertáltassék, és a szent vég ne eludáltassék.

3-o. Az Úr asztalához való szent edények:

1. Vagyon egy ezüst talpas aranyas pohár, kívül-belől rovádzos vagy tölcséres formára csinálva, ki collatioja, nem tudatik, de a tángyér inscriptioja azt mutattya, hogy néhai Kendeffi Miklós úr conferálta.

2. Egy tiszta ezüst tángyér, mellyen a Kendeffi címerben vagyon e két betű N. K., mely kétség nélkül ezt tészi: Nicolaus Kendeffi. Körülötte pedig vagyon ezen inscriptio: Renovat per me Gabrielem Kendeffi Ao 1718.

3-o. Egy óntángyér inscriptio nélkül.

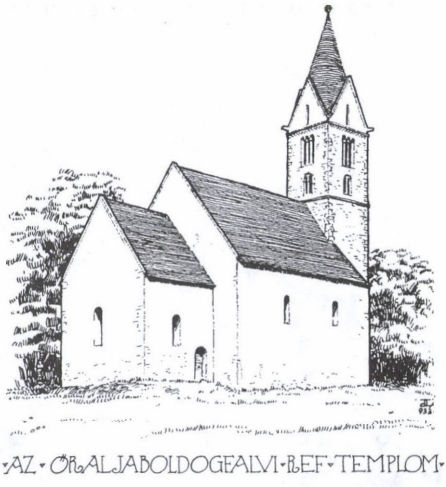

Debreczeni László rajza

[131] HuZal-Jkv. I/3. 28–29.

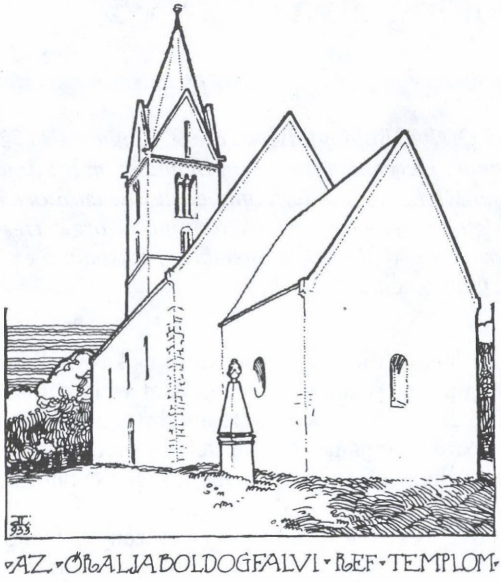

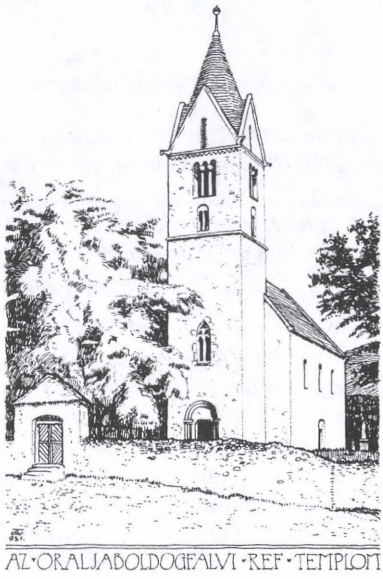

Debreczeni László rajzai

4-o. Egy kék üvegkancsó vagy bokály.

5-o. Egy két szélből való gyolcs abrosz, kilenc virág rajta, fejér, zöld, kék, veres selyemmel és közbe szkófiummal varva. Régi collatio. Inscriptio nélkül

[29.] 6-o. Egy szép abrasz, öt gyolcs és négy recetáblákból készíttetett, és körül is mindenütt hasonló széles recével békeríttetett. A táblákon vagyon kék selyemből és fejér s sárga szkófiumból varrott csillagformák. A közepin vagyon illyen inscriptio betűkkel kivarrva: Báro Györffi Károlina, az Orlya Boldogfalvi Réformáta Ekklésia számára adta Anno 1770. 15. Apr.

A templom 2004-ben

7-o. Egy nagy igen szép vékony gyolcs keszkenyő, sokféle színű selyemmel varrott, tíz virágokkal ékes.

8-vo. Egy vászonból készült kis kendő, a két végin két egymásból folyó nagy virág, sokféle színű selyemmel varrott.

9-o. Egy szép selyem keszkenyő, ezüstfonal szállal szőtt szkófium és selyem virágokkal ékes, téglaszínű.

10-o. Egy sáhos abrasz keszkenő, az egyik szegeletén ez az írás kék selyemmel varrva: B. G. K., mely ezt tészi: Báró Györffi Károlina, s ugyanebbe vagynak takarva a több szent edények.

Recommendáltatik a méltóságos curator úrnak és a kegyességnek, hogy ezeknek conservatiojára készíttessen egy szép kisded ládácskát.

A szentély egyik freskója

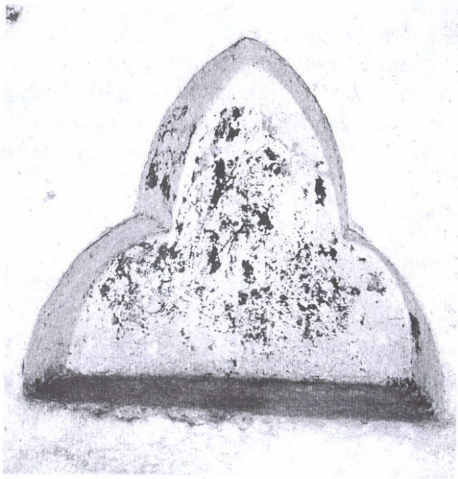

A szentségtartó

Templombelső

1773

Visitatur ecclesia reformata Boldogfalvensis anno 1773. die 15[a] Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniorem et Stephanum Intze Lisznyai substitutum notarium, ubi audito primum illustrissimo domino domino Michale Kendeffi, qua ecclesiae curatore, tandem in domo parochiali praesente reverendo domino Georgio Hermán loci ordinario ministro.[132]

Sequentia sunt adnotata:

1-o. Tiszteletes loci minister Hermány György őkegyelme functioja s magaviselése iránt a méltóságos Kendeffi Mihály úr, mint ecclesiae curator semmi olyas panaszt fel nem adott.

2-o. Sajnálva animadvertálja a Szent Visitatio, hogy az 1772-béli visitatioban említett pius fundusnak dolga most is azon statusban vagyon, melyben akkor találtatott. Serio adhortálja a tiszteletes loci minister őkegyelmét, keressen módot azon pénznek megszerzésében s reponálja oda, ahová illik, a méltóságos collator úr célja ne evertáltassék.

1774

Continuálván a Szent Visitatio maga cursussát anno 1774. die 2[da] Martii az o[rlya]boldogfalvi reformata ekklézsiában tiszteletes esperest Herepei István uram és juratus notarius Lisznyai Intze István által a méltóságos curator malomvízi Kendeffi Mihály úr udvarházánál, a praetitulatus méltóságos úr jelenlétében, és loci ordinarius minister tiszteletes Hermány György uram praesentiajában az atyafiságos beszélgetés után ilyen dolgok jegyeztettek fel:[133]

1-o. Tiszteletes loci ordinarius minister Hermány György urammal a nemes ekklézsia contenta, maga is hallgatóival minden tekintetekre nézve.

2-o. Az 1772 és '73-béli visitatiokban fennforgott pius fundus iránt, melyet méltóságos gróff malomvízi Kendeffi Elek úr conferált volt az ekklézsiának, de a tiszteletes loci ordinarius minister Hermány György uram maga különös szükségére elköltött volt, maga tiszteletes Hermány uram magát úgy declarálta, hogy míg az a pénz az ekklézsiának egészlen reponáltatik, a maga papi fizetéséből esztendőnként szakasztassék ki valami. Nevezetesen pedig kinevezte a méltóságos Kendeffi Miklós úrnál lévő papi pénzbéli s búzabéli fizetését, melyet a Szent Visitatio is helybenhagyott, s recommendálja a curatoratusnak.

[109.] 3-tio. Említé a tiszteletes loci minister, hogy magára nézve igen jól esnék, ha a búzabéli fizetése, mely eddig szemmel administráltatott, szalmájában adatnék hordáskor. Jelenté erre méltóságos Kendeffi Mihály úr, hogy magának, sőt amint reménli, a több méltóságos patronus uraknak is az semmi terhekkel nem esik, s arra obligálá a

A templom délkeletről

[132] HuZal-Jkv. I/3. 88.
[133] Uo. I/3. 108–109.

praetitulatus méltóságos úr magát, hogy amint maga ezután aszerint fogja praestálni, úgy más méltóságos possessor uraknak is ugyanazont fogja insinuálni. Vagyon reménység, hogy a méltóságos főispány Kendeffi Elek úr is arra kegyesen accedál.

1777

O[rlya]Boldogfalva.[134]

Megfordulván a Szent Visitatio ugyanazon napon [1777. febr. 2.] az o[rlya]boldogfalvi méltóságos udvari ekklézsiában, méltóságos malomvízi Kendeffi Mihály úr udvarában a praetitulatus méltóságos úr és loci ordinarius minister Hermány György őkegyelme jelenlétekben, mindenek felett tractáltatott az omlófélben lévő templomnak lehető restauratioja, mellyre a méltóságos possessor urak feles költséget conferáltanak, s némű-némű materialek meg is szereztettek, csak a volna hátra, hogy in nomine Domini hozzáfogjanak a munkához, mely hogy annál hamarébb megessék, végeztetett hogy ez a dolog is in confluxu consistoriali proponáltassék.

1778

Continuálván a Szent Visitatio maga cursussat, die 12ª Februarii [1778.] megfordult az o[rlya]boldogfalvi reformata ekklézsiában.[135]

Románkori ajtókeret

Holott a méltóságos Kendeffi Mihály úr házánál elvégezvén az épülőfélben lévő templomról való discursust s exhortatiot, a parochiaban tiszteletes loci ordinarius minister Hermány György őkegyelme:

1-mo. Exhibeála a méltóságos Kendeffi Miklós úr recognitioját super eo, hogy a tiszteletes loci minister őkegyelme által az ekklézsia pénzéből elköltött summának refusioja a praetitulatus méltóságos úrtól ex determinatione visitationis már hat esztendők alatt detineált papi fizetéséből megesett, és az a summa in hfr. 60 a praetitulatus méltóságos úrnál actu megvagyon, mely dolog felett a méltóságos gróff collator úr requiráltatván, fordíttassék immár azon summa pénz oda, ahová leggszükségesebbnek ítéltetik.

2-do. Exhibeála H. Hammondusnak Commentariussat in Novum Testamentum in folio, mellyet tiszteletes Kerekes János uram, mostan a méltóságos gróff üdösb bethleni Bethlen Gergely úr őnagysága udvari papja ajándékozott ezen nemes ekklézsiának, maneat benefactoris memoria in benedictione.

---

[134] HuZal-Jkv. I/3. 197.
[135] Uo. I/3. 224.

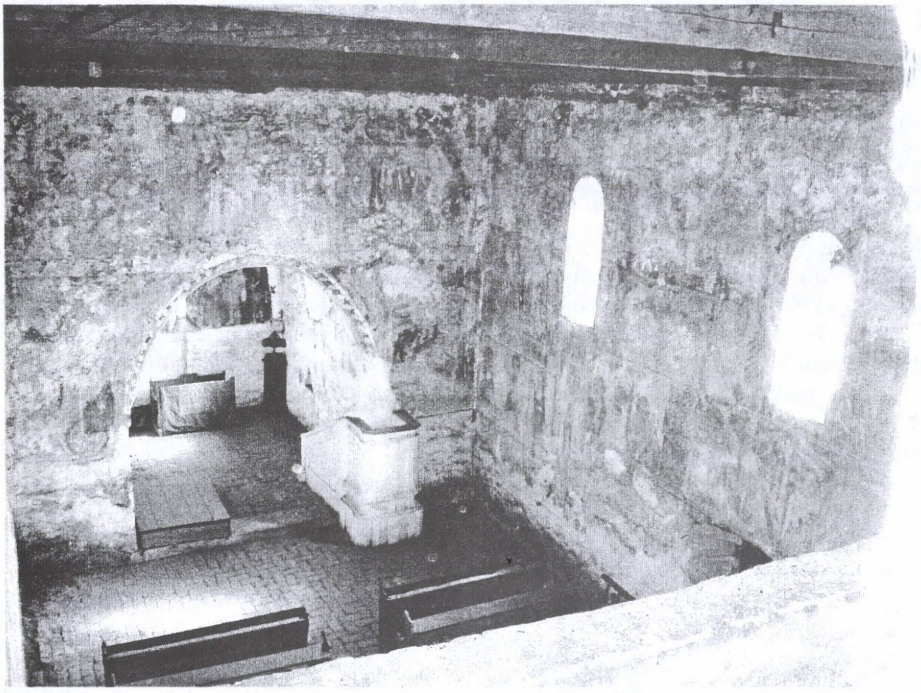

Templombelső a karzatról

Gótikus toronyablak

Kendeffy Ráhel emlékköve

Templombelső

A romos parókia

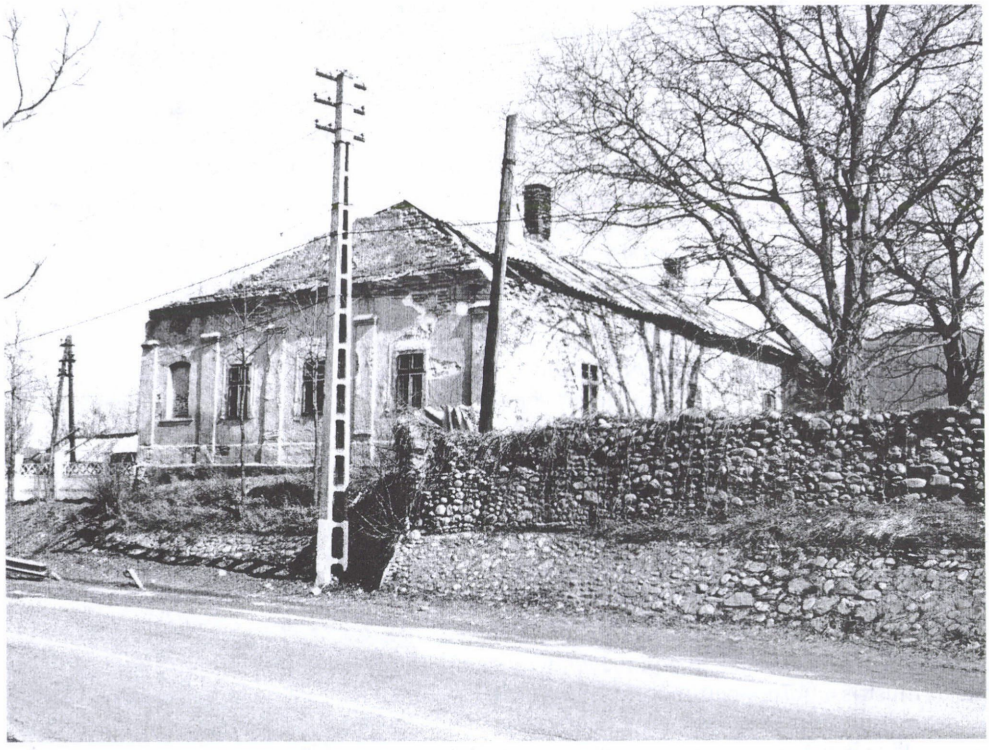

A parókia utcai frontja

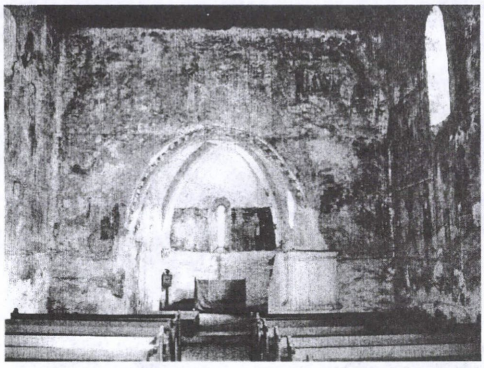

Templombelső a szentéllyel

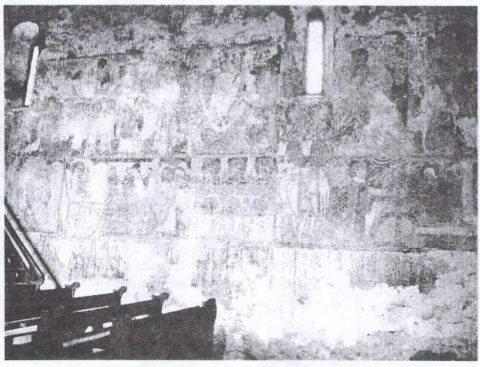

Az északi fal freskói

1779

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata O[rlya]Boldogfalvensi die 7ma Martii anno 1779. in curia illustrissimi domini Michaelis Kendeffi de Malomvíz, tanquam ejusdem ecclesiae curatoris, per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniorem, praesente praefato illustrissimo domino domino curatore et reverendo domino loci ministro Georgio Hermány.[136]

Ubi:

1-mo. Querelae illustrissimum dominum dominum curatorem inter et reverendum dominum loci ministrum pro et contra agitatae Deo et tempori ad medendam sunt commendatae.

2-do. Illustrissimi domini domini Josephi Kendeffi animus a reverendo domino parocho ex aliqua ratione alienatus, illustrissimo domino domino curatori Michaeli Kendeffi ad reconciliandum commendatur, atque ut in gratiam redire possit reverendus dominus parochus etiam adnitatur.

3-tio. Quinquaginta et duo floreni ex pio legato illustrissimi comitis Alexii Kendeffi, et illustrissimae comitissae Rachelis Kendeffi in sacros usus hujus ecclesiae olim conversi et per reverendum dominum parochum ad privatos usus ex annuentia dicti domini domini comitis sub spe restitutionis conversi, jam sunt restituti, atque apud illustrissimum dominum dominum Nicolaum Kendeffi qua [276.] inspectorem curatorem depositi cum superfluo octo florenorum. Octo illi floreni superflui ex eo quod et ordinaria capetia reverendi parochi sunt detracti, ut eidem restituantur justum et aequum censetur atque eo nomine commendatur pietati illustrissimorum patronorum.

4-to. Templum jam dudum restaurari ceptum multa adhuc habet ad restaurandum, recommendatur etc.

A szentély boltozatának gyámköve

[136] HuZal-Jkv. I/3.275.

Úrasztali tányér – 1690

Úrasztali ezüstkanna

Úrasztali pohár –1677

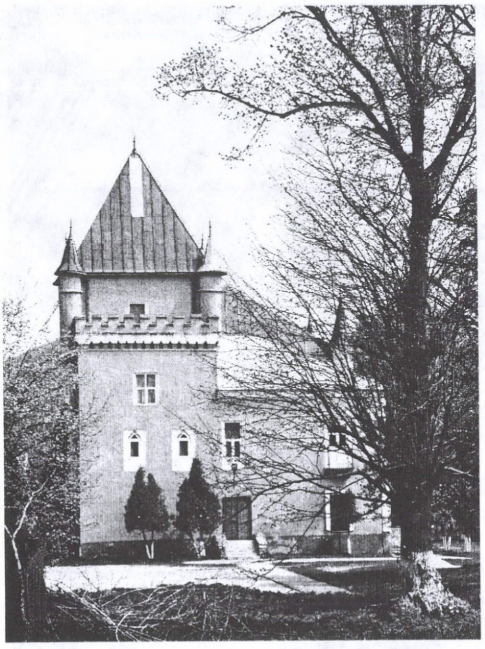

A Kendeffy kastély Őraljaboldogfalván

Éneklő pulpitus a templomban – 1806

Éneklő pulpitus – részlet

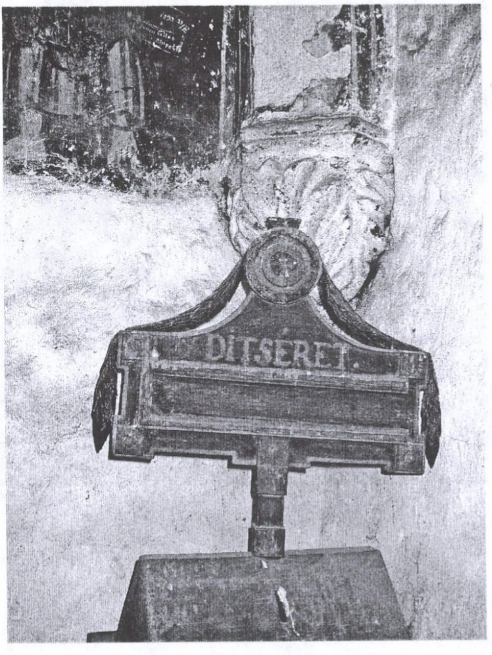

Éneklő pulpitus – részlet

1782

Megfordulván a szent Visitatio az o[ralya]boldogfalvi reformata nemes ekklézsiákban méltóságos malomvízi Kendeffi Mihály úr udvarában, és consequenter a méltóságos Kendeffi Sámuel úr udvarában is. O[rlya]Boldogfalva [1782].[137]

Minekutánna a tiszteletes loci ordinarius minister Hermány György atyánkfia iránt tellyes contentum jelentetett volna, a romlófélben levő parochialis ház iránt tétetett illyen jelentés, hogy változván azon nemes ekklézsiának dolgai, vagyon reménység, hogy más alkalmasabb hellyre fog építtetni a templomnak is restauratiojával. Addig is mindazonáltal recommendálja a Szent Visitatio az elkerülhetetlen reparatiocskákat.

Vagynak ezen ekklézsiának Úr asztalához való készületei ím ezek:

[16.] 1. Egy ezüst talpas aranyas pohár, kívül-belől tölcséres formára csinálva, amint az inscriptio mutattya, néhai Kendeffi Miklós úr conferálta.

2. Egy tiszta ezüst tángyér, mellyen a Kendeffi címerben vagyon e két betű: N. K. Körülötte pedig illyen inscriptio: Renovatum per me Gabrielem Kendeffi Anno 1718.

3. Egy óntángyér inscriptio nélkül.

4. Egy kék üveg bokáj.

5. Egy két szélből való gyolcs abrosz, kilenc virág rajta, fejér, zöld, sárga, kék, veres sellyemmel és közbe szkófiummal varrva.

6. Egy szép abrosz, öt gyolcs- és négy recetáblákból készíttetett és körül is mindenütt hasonló széles recével békeríttetett. A táblákon vagyon kék sellyemből varrott csillagformák, a közepin pedig illyen inscriptio: Báró Györffi Károlina az Orlya Boldogfalvi Refr. Ekklésia számára adta Anno 1770. 15[a] Apr.

7. Egy nagy szép vékony gyolcs keszkenő, sokféle színű selyemmel varrott s virágokkal ékes.

8. Egy vászonból készült kis kendő, a két végin két egymásból folyó nagy virág, sokféle színű sellyemmel varrott.

9. Egy szép sellyem keszkenő téglaszínű, ezüst fonal szállal szőtt szkófium és sellyem virágokkal ékes.

10. Egy sáhos keszkenő illyen írással: B. G. K., mellybe vagynak takarva a több szent edények.

[137] HuZal-Jkv. I/4. 15–16.

Piski

1777

[187] Piski[138]

Anno 1777. die 21[a] Januarii megfordulván a Szent Visitatio Piskiben méltóságos gróffné Bánffi Diénesné Bartsai Ágnes asszony őexcellentiaja méltóságos gróffi udvarában tekintetes inspector curator dévai Nagy Sándor úr jelenlétében. Méltóztaték őexcellentiaja jelentést tenni arról, hogy néhai Pap István, életében az őexcellentiaja sectretariussa, halála előtt megemlékezvén a Hunyad vármegyei reformata ekklézsiákról, testálá az őexcellentiajánál bennmaradott fizetését, mely az őexcellentiaja kegyes relatioja szerint in summa 250 ~ kétszázötven német forint, és néműnémű borának ugyan őexcellentiajánál bennlévő árrát, mely detractis detrahendis tészen 71 ~ hetvenegy vfr., a megnevezett vármegyében lévő dévai, losádi és bátsi reformata ekklézsiáknak. Mely pénzekről teve őexcellentiaja ilyen declaratiot, hogy mivel szent végekre szánta s testálta, tehát maga is őexcellentiaja meg nem vonnya, mellynek erősségére ada is őexcellentiaja a Szent Visitationak mind a két rendbéli pénzről tulajdon subscriptioja s pecséttye alatt költ obligatoriat, hogy minél hamarébb oda, ahová illik, le fogja tenni rövidség nélkül.

Nemkülömben ugyan néhai Pap Istvánnak maradván holmi substantiaji, mellyek az udvarban distraháltattak, de még árrok nem incassáltatott, ezeknek is szent végekre kelletvén a testansnak hagyása szerint fordíttatni, recommendálja a Szent Visitatio titulatus Salánki uramnak és losádi prédikátor tiszteletes Ventz István őkegyelmének, hogy mindeneket jó rendbe szedvén, igyekezzék azon kevés pénzt minél hamarébb incassálni, és ad debitas manus általaladni, mely dologban udvarbíró Mihonya uram adsistentiaját is a Szent Visitatio officiose kikéri.

[138] HuZal-Jkv. I/3. 187.

Rákosd

1686

Rákosdini continuatur 2. Februarii [1686.][139]

Ecclesiae Rákosd et Hosdát examinantur de reverendo pastore Paulo Tállyai et rectore Valentino Papoltzi. De omnibus functionis ministerialis partibus optime commendatur reverendus minister. Sic et rector scholae.

Reverendus minister examinatur de suis auditoribus:

1. Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább.

2. Nehezen fizetnek a félbéresek.

3. Bordi Ferencz egyházfiúságában fizetésének egy része bennmaradott, akiket adóssoknak kiadott, azok készek megbizonyítani, hogy az egyházfi kezébe adták. Kitűl várja már a minister?

4. Balassi Andrásnál elmaratt fizetésének nagyobb része, már megholt, mit kell cselekedni?

5. Ács Péter fizetni nem akar, dolgának eligazítását ide halasztotta.

6. A megholt prédikátornak fizetéséből rendelt búzának két vékája odavagyon.

7. Fizetéséből mind a két ecclesiaknál sok restál.

Rector examinatur:

1. Jakab István nem akar fizetni azért, mert excommunicatus.

2. A Rácz szőcs nem akar fizetni.

Deliberatum ad difficultates reverendi ministri:

Ad 1. Admoneáltatnak, a lelki vásárt kövessék inkább, mint a testit.

2. A fizetést ne halogassák, egyébiránt ha a mi kegyelmes Urunk brachiuma szerint procedálnak, sibimet imputent.

3. Ha világosan constál, hogy az egyházfiaknak magadták s mégsem administrálták, justum et aequm fizessék meg az haeresi, mert qui succedit in bonis, succedit etiam in onere.

4. A Balassi András javaiból contentáltassa az ecclesia.

5. Az ennekelőtte való usus szerint fizessenek, míg ezen állapottyában magmarad.

6. Akinek kezében volt az a búza, tartozik megadni.

7. Intra quindenam fizettessenek meg, hogy az 28. canon szerint való büntetést eltávoztathassák.

Deliberatum pro rectore: Ad 1. Az excommunicatio nem régen esett, dato, ha excommunicatus is, az cselédgyét nem excommunicálta senki.

2. Ha eddig fizetett, fizessen ezután is.

---

[139] HuZal-Jkv. I/1. 34.

1687

Continuatur visitatio in ecclesiis Hosdát et Rákosd 8. Januarii [1687.] per supra dictos [reverendum dominum Georgium Körtvélyesi seniorem ecclesiarum comitatus Hunyadiensis, caeterosque confratres].[140]

Ecclesiae examinantur de reverendo pastore, domino Gasparo Váradi, qui nulla re gravetur, commendatur autem in omnibus sacri ministerii partibus. Placet etiam functio, vita et mores domini rectoris Valentini Papolczi.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus.

Qui commendantur de caetero, praeter quod quod.

1. Az cintermen csinálnak utat által, maga az praedikátor csinállya az rést, de kihánnyák, s annak felette az cinterem ajtójának lakattyát is leverik, gyümölcsérésnek idején az gyümölcsöt elhorgyák.

2. Kis Jánosné asszony ment volt edgy törökországi legényhez, az ki visszamenve Törökországban, hallatik, hogy levágták, az felesége férhez menést kérvén.

3. Edgy Farkas Balás nevű nemes legény akar venni feleségül edgy asszonyt, ki maga harmad-, az legény penig negyedízig való atyafiság.

Deliberatum ad primum: Mivel az amint értyük, eleitől fogván volt hágcsó az cintermen által, az régi utat őkegyelmektűl el nem vesszük és hogy Váradi uram az cinterem ajtóján lakatot tartson, megh nem engedgyük. Intyük mindazonáltal őkegyelmeket, úgy legyen a cintermen való általjárás, hogy Váradi uram az gyümölcsök iránt megh ne károsodgyék. Hogyha penig meghkárosodik, az kártevőknek legyen illendő animadversiojuk őkegyelmektől. Mellyet, ha őkegyelmek elmulatnának, mi elkövettyük.

Sírkő a rákosdi temetőben

Ad secundum: Csak edgy lévén az testis, az ki valamit az dologról referál, nem constál elegendő világos documentomokkal, az meghölettetésnek gyanújában forgó személynek halála. Tetszett azért, hogy azon helybeli tanúkkal az holott hallatik, hogy meghölettetett, hiteléssel doceállya, minek utánna válassza lészen.

Ad 3-tium: Minthogy mind az ország törvénye, mind penig az 68-dik canon ellen vagyon az Farkas Balás uram postulatuma, nem dispensálhatunk belőlle. [42.]

Proventus ecclesiae Hosdátiensis:

1. Az ecclesiabeli böcsületes személlyek magokon szedtek 28 veder bort. Ezt kiosztván magok köszt, esztendőre duplicálták, lött 56 veder bor.

2. András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort.

3. Hosdáti Ferencz testamentomában adott Hegyesi uram 22 veder bort.

4. Ugyan Hegyesi uram 22 veder bort.

Tota summa 150 veder.

---

[140] HuZal-Jkv. I/1. 41–42.

Ezeken kívül Budi János uram adott 15 véka búzát.

Ezek az fellyebb specificált bonumok, minthogy nemcsak edgy edgyházfinak kezében s nem is edgy edgyházfinak keze alól mentenek ki, nem mehetvén végére bizonyossan, kinél mi vagyon, tetszett, hogy ökegyelmek mind az két részről, mind bíró uram, mind penig az edgyházfiak részirőll, ha mi jedzések lehetnének, mellyekből valami lument vehetünk, intra quindenam keressék fel, és akkor hozzák előnkben. Hogyha penig ezen az útonn is jobban nyomában nem igazodhatnánk az fellyebb specificált bor- s búzabeli jövedelmecskének, hova ment s hol vagyon, kénszeríttetünk eskettetni felőlle.

De praesenti vagyon 37 veder bor az edgyházfi Gálfi István kezében, melyről jövendőben számadással tartozik.

1689

Anno 1689. die 9. Februarii visitatio inchoatur Rákosdini per reverendum ac doctissimum dominum seniorem Georgium Körtövélyesi et reliquos fratres, Stephanum Köpeczi etc.[141]

Auditores exeminantur [!] de reverendo domino Gasparo Váradj.

Bene commendatur in omnibus cum tota sua familia ut et rectore scholae.

Nec auditores gravantur.

1691

Anno 1691. 30. Januarii visitatio instituitur Rákosdini per reverendum ac doctissimum dominum seniorem Georgium Körtvélyesi, clarissimum dominum Stephanum Vásárhellyi, Stephanum Köpeczi.[142]

Ecclesia examinatur de reverendo domino pastore Gasparo Váradj et familia. Commendatur in omnibus cum tota familia. De rectore Valentino Papolczj: Similiter commendatur. Reverendus pastor examinatur de ecclesia et dominus rector.

Az ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot. Deliberatum: Intetnek a diligentiara, de a praedicatornak serio imponáltatik, hogyha az ollyan meghal, tanításakor említse meg gyalázattyokra.

Difficultates:

1. Az templom és parochia körül sokak az fogyatkozások.

2. Az búzahordáskor némellyek talám ugyan studio igen kicsiny kévét visznek be, nincsen aki meghszóllallyon érette.

3. A Ráczné öt esztendő alatt se a praedikátornak, se a mesternek nem fizet.

4. Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár.

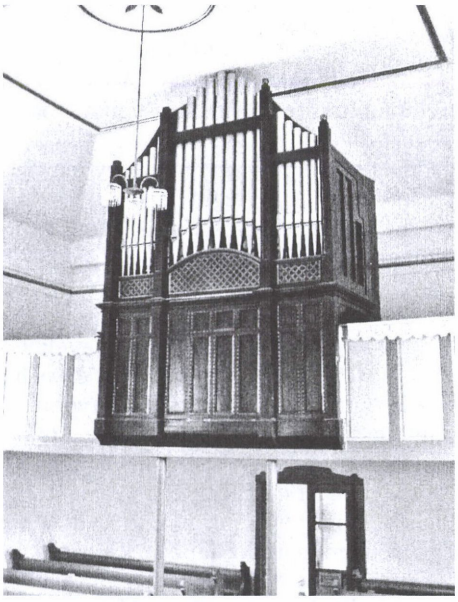

A rákosdi templom orgonája – 1818

[141] HuZal-Jkv. I/1. 53.

[142] Uo. I/1. 91–92.

5. Az hosdáti sacer proventus prophanus ususra fordíttatik.

6. Sem a praedikátornak, sem az mesternek a fát nem viszik.

Deliberatum:

1. A századik canon szerint az egyházfi serénykedgyék, ha ki elmulattya a maga részit épiteni, annyival is inkább, aki az épületet rontya, adgya ki az esperestnek az egyházfi, és primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint.

2. Nyilvánvaló lopás az ollyan csalárdságh. Ha azért a lopásnak meghbüntetésire hitesek az bíró és az esküttek, ez is őkegyelmek tiszti. Az egyházfi is köteles reá, hogy meghszóllallyon ugyan az századik canon szerént.

3. A Ráczné ha az praedikátorral és az mesterrel az közelebb következendő esztendejeknek végiigh őkegyelmekkel nem concordál és megh nem fizet az brachiumnak continentiaja szerint, az tisztekkel meghvetettyük, et ex superabundanti tizenkét forintigh is meghbüntettettyük. [92.]

[4.] Popa Péter egy holnap alatt kövessen ecclesiat, egyébaránt az kezeseken is az fogadás szerént való summa meghvétetik s maga is külső tisztek kezibe bocsáttatik.

5. Amit falu szükségire kiosztottak az ecclesia borából, az esküttek segítségivel szedgye fel az egyházfiú, ami az ecclesiaé, nem falué az.

6. Nem vitézkedik senki az maga zsoldgyán, azért ha az lelkieket szeretik elvenni, ne vonnyák el az testieket őkegyelmektől. Különben mind káros, mind gyalázatos lészen, ha mi fogjuk meghvenni.

1692

Continuatur visitatio Hosdátini de eodem [8. Februarii 1692.][143]

Ecclesia Rákosd et Hosdát examinantur de reverendo domino Gasparo Váradj et rectore Michaele Pürkereczj. Rákosdienses commendantur in omnibus, tam reverendum pastorem et dominum rectorem. Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus Rákosdensibus. Panaszolkodik őkegyelme, hogy vagyon 202 szekér fája hátra fizetésében.

Deliberatum: Vagy egy, vagy más úton edgyezzenek meg őkegyelmek, egyébaránt Isten az mostani ínséget tágítván, megvesszük mi őkegyelmeken.

Examinantur Hosdátienses de supranominatis viris, reverendo domino pastore et domino rectore.

Dominus rector commendatur.

Reverendus dominus pastor his aggravatur:

1. Gergelyfi Ferenczet az őkegyelme szolgálattya nélkül temették el.

2. Antalfi János uram gyermekét is hasonlóképpen.

3. Nimius rigor vagyon őkegyelmében Gálfi Mihály uram házához is, noha kezeseket állítottak, kimenni nem akart, míg egy ft. pol. 3 nem attak.

Reverendus pastor et dominus rector examinantur de suis auditoribus.

Non habet quo accuset suos auditores reverendus pastor, praeter quam quod agami non habent quid solvant, ut a parte reverendi pastoris sit a parte domini rectoris.

Deliberatum: Az időhöz képest a felettébb való keménségét az engedetlenek iránt az engedelmessekért mérsékellye őkegyelme, ha egy, két, három nap differáltatik az őkegyelme fizetése, azzal el nem vészi az engedetleneken, az erőssebbeknek segítségével megveheti őkegyelme.

---

[143] HuZal-Jkv. I/1. 105.

1693

Visitatio instituitur Rákosdini per reverendum dominum seniorem Georgium Körtvélyesj etc. anno 1693. 14. Januarii.[144]

Auditores examinantur de reverendo domino Casparo Váradj et domino rectore Stephano Pürkereczi. Laudantur in omnibus cum familiis suis. Reverendus dominus Caspar Váradj cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

Rákosdon a sövények rosszak, a csűr haszontalan, a pince nem jó, a templom csatornájának elromlása káros, az fák meg nem hordása régtől fogva való panasz. Azért végeztük, hogy ezeket orvosollyák Pünkösdig, hogy a losádiak gyalázatos példája büntetés rajtok ne essék. Ha penig jól megcsinállyák a parochia környékét s a praedicator gondviseletlensége miatt pusztulássa esik, megfizettettyük mi őkegyelmével canon szerint.

Hosdáton. Hasonlóképen az hosdátiakon az schola és templom körül való pusztulást hasonló poena alatt megorvosollyuk.

Nota bene: Amelly bort s pénzt a közönséges adózásba kiattak, felszedgyék őkegyelmek, mert az szent ususra való.

1694

Continuatur visitatio Hosdátini anno eodem [1694.] die 15. Januarii per reverendum seniorem [Georgium Körtvélyesi], caeterosque fratres etc.[145]

Auditores examinantur de suo pastore reverendo domino Casparo Váradi et domino rectore, Michaele Pürkereczi. Reverendus dominus pastor cum rectore suo et familia commendantur in omnibus. Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus: Commendantur omnes auditores de diligentia etc.

1. Rákosdon Fazekas Andrásné Bara Susánna terhes circumstantiakból vádoltatik, hogy terhes lévén, gyermeket vesztett.

2. Németh Máthé pogány módon bánik feleségével, gyilkosságra vagyon minden szándéka.

Deliberatum. Ad primum: Az urat, főispán uramat requirállyuk, hogy serio inquiráltasson, ha vétkes, lakollyon. Ad 2-dum. Plena authoritate fogassa meg hosdáthi szolgabíró uram s külgye Naláczra főispánhoz.

Ecclesia bonumirúl:

Gálfi Istvánné az ura egyházfiságáról egésszen számot adott, absolváltatott, maradott adóssá nyolc szál deszkával dr. 63.

Mostani egyházfiúnak, Bácsi Bál[int]nak kezénél vagyon ft, 11,1.

Jakab György, Gergelyfi Mihály, Antalfi János, Gálfi Mihály etc. 36 veder bort tartoznak szüretkor adni az ecclesianak.

Pénzbéli adósság circiter ft. 50,32.

Gyuri, Jankó, Balog András maradéki tartoznak 15 véka búzáról számot adni.

---

[144] HuZal-Jkv. I/1. 118.

[145] Uo. I/1. 131.

1695

Continuatur visitatio Rákosdini, Hosdátini interim ob varia impedimenta absente reverendo seniore, facultantur notarius Samuel Jenej et reverendus dominus Caspar Váradj, qui hoc in negotio personam gerit senioris, item reverendus dominus Stephanus Köpeczj.[146]

Auditores examinantur de reverendo domino Casparo Váradj et rectore Michaele Pürkereczj.

Optime commendantur, neque ulla re gravantur. Praeter haec particularia:

1. Kívánságok az, hogy őkegyelme a közönséges falu igazításából, minémű az igaz mértéknek tartása, porgolat [vetéskerítés] és szőlőkert csinálása, ki ne vonnya magát.

2. Ne szidgya őkegyelme az hallgatókat.

Deliberatum: Justum petunt.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

Non gravantur domini auditores a reverendo domino pastore.

Rectoris difficultas: Rákosdi Dési Tamás egy-egy véka búzával és egy-egy veder borral tartozván a falu rendelése szerint a mesternek, felét adgya meg.

Deliberatum: A falu rendeléséhez ha nem tartya magát, más visitatiokor mindeniket megvesszük.

1696

Continuatio visitationis per eosdem praefatos reverendos fratres [Georgium Körtövélyesi ut et adjunctum Stephanum Köpeczi] Hosdátini die 12. praesentis [Januarii 1696.][147]

Auditores examinantur de reverendo domino Casparo Váradj et rectore Michaele Pülchereczj. Una cum rectore commendantur.

Reverendus dominus pastor examinatur, non quidem eos aggravat et criminatur, interim temen queritur, quod restantias in utraque habeat ecclesia. Similiter dominus rector de nimia indulgentia quorundam parentum, qui scholarum vapulationem suorum difficultant, item de ruina sepium. Placuit ergo visitatoribus per seriam admonitionem corrigere.

A templom északról

1. Rákosdi Fazekas Andrásné supra 1694. 15. Januarii vádoltatott tisztátalansággal, ki felől a külső magistratust requiráltuk. Azért producállyon, a circuluson mint ment véghez dolga, különben ha 15 napok alatt vesztegel, excommunicáltatik.

2. Jakab Györgj leányának dolga rút: Fattyat vetett, s megölte. Efelől is a magistratust requiráltuk, de minthogy csak [168.] halogattya dolgát, maradgyon az excommunicatioban.

---

[146] HuZal-Jkv. I/1. 148.

[147] Uo. I/1. 167–168.

Nota bene:
I. Gálfi Jánosné 8 szál deszkával s 63 pénzzel adós lévén, meg nem adta.
II. Amely hét emberek adóssak 36 veder borral, meg nem adták.
II. Az ötven forint s 32 pénz mégis odavagyon.
IV. Gjuri, Jankó, Balog András maradéki adóssok 15 véka búzával.
Deliberatum: Meglehetne az, hogy külső potestassal exequáltatnók és edgyik részét vetnők az egyházfia nyakába, mégis ex superabundanti meghadgyuk őszig úgy, hogy mind a specificált adóssakot nyolcadnapi praemonitio megelőzvén, ki meg nem adgya, tisztet hozunk reá. Az 36 veder borért adgyanak negyvent, az ötven forint adósságban való praetendensek pedig litigállyanak és a nemes falu deliberatumát hozzánk hozván a következő Partialisra, akkor arrúl is deliberálunk.
V. Bácsi Bálint ex ft. 11,1. Jó helyre költött ft. 1,32, acceptáltuk. Maradott ad futuram rationem ft. 9,69, fa árra ft. 6,50, summa ft. 16,19.

1697

Rákosd et Hosdát anno et die supra notato [4. Februarii 1697.] [148]

Auditores examinantur de reverendo domino Gasparo Váradi et rectore Pürkereczj. Commendantur in omnibus. [190.] Reverendus minister cum suo rectore examinantur de suis auditoribus. Nullo crimine gravant suos auditores.

1698

Hosdátini continuatio visitationis [3. Januarii 1698.] per eundem reverendum dominum seniorem Georgium Körtvélyesi, Samuelem Jenej et Stephanum Várallyaj.[149]

Auditores examinantur de reverendo domino Gasparo Váradj et rectore domino Pülchereczj. Reverendus dominus minister cum domino rectore commendantur in omnibus. [200.] Reverendus dominus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus. Dominus rector habet difficultatem de sua solutione et lignis.
Nota: Az 1696 esztendőbeli visitatiokor lett deliberatumunknak az ecclesia javai iránt semmi effectuma nem lett. Most obligálták őkegyelmek magokat, hogy effectuállyák ez esztendőben, külömben ha mi kár követi, őkegyelmek magoknak tulajdonétsák.
A Bácsj Bálint egyházfinál lévő ecclesia pénze in summa ft. 16,31 készen vagyon.

1700

Die 8. [Januarii, 1700.] Continuatur visitatio per eosdem reverendos fratres [seniorem Georgium Körtvélyesi, Samuelem Jenej, Georgium Isipi, Stephanum Várallyaj] Rákosdini et Hosdátini simul.[150]

Ex Rákosd nominatim auditores examinantur de reverendo domino Gasparo Váradj: Békés Györgj, Jakab Máté, Balassi Bálint, Jakab Lőrincz, Jakab Bálint, Farkas Imre, Dávid István, Jakab András, Székely János, Bertalan András egyházfiú. Reverendus minister non aggravatur, similiter et rector.

---

[148] HuZal-Jkv. I/1. 189–190.
[149] Uo. I/1. 199–200.
[150] Uo. I/1. 229.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus.
1. Fát nem hoznak.
2. A restantia fizetésért magoknak kell ökegyelmeknek ízetlenkedni.
3. Székel Jancsi a modo debito fizet.

1701

Hosdátini et Rákosdini 19. ejusdem mensis [Januarii 1701].[151]

Propter quasdam nuptias nullus comparuit, licet fuerit una reverendus pastor Caspar Váradi cum suis auditoribus.
Licet quattuor fuerit signum datum per aedituum.

1702

Anno 1702. die 14. Februarii. Visitatio instituitur Rákosdini per reverendum dominum seniorem Samuelem Jenei, prasente tota Synodo Partiali.[152]

Auditores examinantur de reverendo pastore domino Casparo Váradi. Reverendus minister commendatur in omnibus cum familia. Reverendus minister examinatur de auditoribus. Pariter commendat suos auditores. Difficultas:[153]

1705

Continuatur Visitatio anno ut supra die 27. Januarii [1705.] Rákosdini per reverendum seniorem dominum Samuelem Jenei alioque fratres.[154]

1. Auditores examinantur de reverendo ministro. Commendatur in omnibus reverendus Caspar Váradj, praecipue in sedulitate docendi. Etiam dominus rector commendatur, admonendus tamen de sedulitate docendi.
2. Reverendus dominus minister examinatur de auditoribus. Auditores alias commendantur, nisi quod sint segnes etiam, post multas admonitiones in reparatione aedificiorum circa templa et parochiales domos, tum hic tum Hosdátini.
3. Isten a csendes halál által kiszóllítván a hosdáti ecclesianak curatorát, néhai János Deák uramot, az ecclesia pénzének és [4.] bonuminak számba való vétele elhalasztatott, míg az atyafiak írásit revideállyák.
4. Számot adván a rákosdi egyházfi a perselybeli pénzről, maradott nálla ft. 2,20. Item tiszteletes Váradj uramnál vagyon dr. 10.

---

[151] HuZal-Jkv. I/1. 242/a.
[152] Uo. I/1. 265.
[153] A parciális zsinat jegyzőkönyve következik.
[154] HuZal-Jkv. I/2. 3–4.

1717

Continuatur visitatio anno 1717. die 9. Martii per clarissimum ac reverendum dominum seniorem Petrum Keresztúri et reliquos dominos fratres, Rákosdini.[155]

Mater ecclesia Rákosdiensis examinatur de reverendo domino pastore Gasparo Váradi et rectore Georgio Kibédi. Praefati domini ministri commendantur ab ecclesia de vita, moribus et sedulitate docendi, hoc uno excepto, hogy őkegyelmek mind a két részül későcskén jelennek meg az egyházi szolgálatban.

Reverendus dominus minister et dominus rector examinantur de ecclesia. Tiszteletes Váradi uram panaszolkodik, hogy sem a parochianak, sem a cinteremnek kerítése nincsen, mellyekről mint másszor, úgy ezúttal is admoneáltattuk, hogy mind a kettőt debito modo keríttsék ki.

Tiszteletes Váradi Caspar uramnál az rákosdi ecclesianak in anno 1715 visitatiorúl maradott restantia pénz hfr. 7,70. Item in anno 1716 usque ad praesentem visitationem együnnen-másunnan percipiált hfr. 18,98, mellyek in summa tésznek 28,43. Melly summából erogált szükséges hellyekre hfr. 11,16. Mindezekből maradott fenn ft. 17,27, mellyeket őkegyelme transponált mostani egyházfi Gidófalvi Ferencz kezébe, mellyekről őkegyelme ratiocinált hellyessen mielőttünk.

Az egyházfi ratioja:

Mostani egyházfi, Gidófalvi Ferencz uram kezénél voltanak az ecclesianak percipiált pénzei, mellyeket in anno 1715, item anno 1716 congerált volt ecclesia számára, in summa hfr. 64,31. Mellyekből az mostani visitatiora erogált hfr. 2,58, marad még a fenn specificált summabúl ft. 61,73, mellyek de praesenti [108.] megvadnak és mostani curator Farkas Balás uram kezéhez jövendőbéli számadásra resignáltattak.

Az régi pénzbéli adósságból marad még restantiapénz ezeknél:

1. Székel Jánosnénál hfr. 7, mellynek két esztendőbéli interesse ft. 1, mellyet interessivel edgyütt jövendő Karácsonig tartozzék megadni minden tovább való halogatás nélkül.

2. Item Böszörményi Mihálly uramnál van ft. 2 két esztendőbéli interessivel edgyütt, az két veder borral edgyütt.

Az ecclesia bonumi, azszerint Úr asztalára valók megvadnak és mindenek, azmint az protocollumba consignáltattak, mostani egyházfi, Gidófalvi Ferencz kezénél.

Filialis ecclesia Hosdát examinatur de reverendo domino ministro Casparo Váradi et rectore scholae uterque in vita, moribus et sedulitate ab ecclesia commendantur.

1. Az ecclesia Úr asztalára való bonumi is mostani egyházfi Gálfi Ferencz uram kezénél, mint az protocollumba felírattattak, azszerint megvadnak.

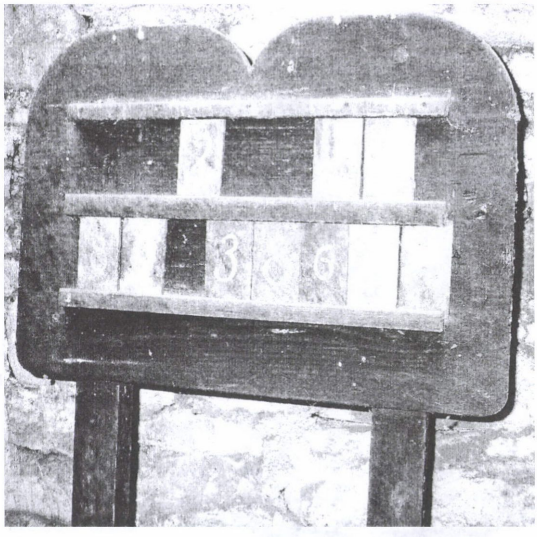

Énekmutató tábla

[155] HuZal-Jkv. I/2. 107–109.

2. Az 1687. esztendőbéli bor és búzabéli adósságokról való inquisitoria relatoriak készíttessenek el az inquisitorok, úgymint Kibédi uram és adjunctus társa által és közelebb esendő tavaszi Partialisunkra reportáltassanak.

3. Az ecclesianak mostani egyházfia, Gálfi Ferencz in anno 1716 et '17 usque ad praesentem visitationem percipiált ecclesia számára ezszerint bor árrát ft. 16,56, erdő árrát ft. 13. Melly in summa tészen ft. 29,68. Ezen summából erogált szükséges hellyekre ft. 1,14, még restál őkegyelménél jövendőbéli számadásra hfr. 28,54.

4. Elébbi egyházfi, Gálfi István uramnál volt az ecclesianak bora urn. 6, mellyet eladván, vedrit cum dr. 54, facit ft. 3,24, melly két szükséges hellyekre erogált az ecclesianak is őkegyelmének két forintokból és nyolcvanhat pénzekből álló adóssága az megírt summában tudódván, lefizetődött. [109.]

5-to. Vagyon ezen ecclesianak régi pénzbéli adóssága illyen személlyeknél.

	ft.	dr.	
1. Bátsi Bálintnál	8	36	
2. Iffjabbik Antalfi János	6	30	
3. Balog András árváinál	6	–	*Ezért kaszállórétet és egy szántóföldet foglaltak.*
5. [!] Gálfi Gábor maradékinál	3	–	
6. Pető András maradéki	3	–	Mellyért erdőt foglaltak.
7. Vitéz Istvánnál és sógoránál	1	50	

Nota bene: Néhai Nagy János testált volt az hosdáti ecclesianak egy darabocska szőlőt, eddig a mesterek colálták, most malo jure Vitéz István bírja, amint kissebbik Antalfi István reportállya. Ki kell keresni és remittáltatni kell a mesternek.

Rákosdi önkanna – 1738

1718

Clauditur Visitatio Hosdátini anno 1718. die 25. Februarii per reverendum dominum seniorem Petrum Keresztúri et ajunctos fratres, reverendum dominum Johannem Détsi, reverendum dominum Michelem Bányai etc.[156]

Auditores examinantur de reverendo ministro Gasparo Váradi utriusque tam matris quam filialis ecclesiae membra commendant suam reverentiam de vita, moribus, sedulitateque docendi, similibus utriusque ecclesiae auditores examinati de humanissimo rectore Georgio Bernárd Kibédi, querulantur diversi mode [!].

A rákosdi mater ecclesia panaszolkodik, hogy valamikor jobb reggel azon ecclesiaban kellene szolgálni, tudván az ecclesia a rendet, őkegyelmit hosszan várják, de a hoszas késedelemnek miatta gyakorta cultus nélkül oszlanak el, elunván a várakozást. A zsoltárokat is felette röviden éneklik őkegyelmek.

[156] HuZal-Jkv. I/2. 128–131.

Úrasztali kehely – 19. század

Tiszteletes Váradi uram panaszolkodik azon, hogy a csűrének fedetlen volta miatt károkat vallott, az ecclesia debito tempore meg nem fedvén a csűrt. Minthogy az ecclesia azzal menti mielőttünk magát, hogy szalmát elegendőt administráltak a megfedésre, de az akkori egyházfi, Gidófalvi Ferencz uram gondviseletlensége miatt elrothatt a szalma, és úgy maratt fedetlen a csűr. Azért végeztük, hogy az említett egyházfit az esküttek egy forintig zálagolják meg, zálagját vivén az parochiahoz, ha a csűrnek meg nem fedésének esperest uram előtt helyes mentségét nem adhattya.

Deliberatum: Tiszteletes Váradi uram panaszolkodván előttünk, hogy az őkegyelme ecclesiajában vannak olyatén hallgatók, kik az őkegyelme [129.] annualis búza és borbeli szokott proventusát bé nem szolgáltatták. Ehhez képest esküttt uraiméknak imponállyuk, hogy az olyanokon receptus ususok szerént a ministernek eltartott bérit exequálják, és a reverendus ministernek administrálják.

Attunk vala az elmúlt esztendőbeli visitatiokor a rákosdi nemes ecclesianak curatora Farkas Balás uram kezéhez ecclesia pénzét ft. 61,63, melyek most is parata pecunia az őkegyelme kezinél megvadnak. Ezen summát a megírt visitatiotól fogva a mostaniig ecclesiajához s Isten dicsőségéhez való buzgóságából szaporította őkegyelme ft. 11,68 pénzekkel, melyeket adván a fellyebb specificált summához, tésznek in summa ft. 73,31. Mely summából erogálván őkegyelme dr. 48, marad még az őkegyelme kezénél ad futuram rationem ft. 72,83.

Rákosdi Székely Jánosné tartozván az ecclesianak hét magyari forintokkal és ezeknek három esztendőbeli interessével, mely tészen ft. 1,50, a specificált summának interesét előttünk ~ ft. 1,50 deponálta. Tartozik csak a specificált 7 forintokkal, mely specificált interest transponáltunk mostani rákosdi egyházfi, Fazakas Mihály kezéhez, melyekről futuro tartozik ratiocinálni.

Böszörményi Mihály uram adós az ecclesianak 7 forinttal, minthogy annuatim minden forintnak interesse 4 kupa, tartozik három esztendőre interest adni három veder bort, mivel eddig semmit nem adott. Mely interest a jövő szüretkor az egyházfi tartozik exigálni. *Nota bene: Solvit 3, restat urn. 1.*

A rákosdi ecclesianak Úr asztalára való bonumi aszerént megvadnak, amint a protocollumnak elein consignáltattanak.

Az 1684. esztendőbeli bor és búzabeli adósságokról való inquisitoria relatoriak készíttessenek el az inquisitorok, úgymint Kibédi uram és adjuctus társai által, és a közelebb esendő tavaszi Partialisunkra reportáltassanak.

Az hosdáti egyházfia Gálfi Ferencz uram ratiocinált eszerént: Volt tavalyi visitatio continentiaja szerént az őkegyelmi kezinél készpénz ft. 28,54. Attól visitatiotól fogva a mostaniig egyből-másból percipiált hfr. 70,93. Melyeket összeadván a felyebbvaló summával, [130.] kezinél lévő egész perceptum teszen ft. 49,49.

Ezen summából szükséges helyekre erogált ft. 8,88, mely erogatumokot kivévén az egész perceptumok summájából, marad az őkegyelme kezénél ad futuram rationem hfr. 40,61.

Observatio: Ezen specificált summából osztogatott interesre eszerént, mikről contractussa is extált:

	ft.
Bácsi Bálintnak	6
Eleber János	2
Sebő Istók	3
Pető Istók	2
Bakó András	2
Summa	15

Ennek interesse jövendőre minden forint után oct. 4, melyeket egyházfi uram tartozik felszedni.

Ezen ecclesianak régi adóssága minémű személyeknek légyen kiadva, a tavalyi visitatioban consignáltattak, minthogy sem tavaly, sem az idén interest nem atták róla, tartoznak két esztendőbéli interessel, melyeket az egyházfi a jövő szüretkor tartozik felszedni.

Az hosdáti ecclesianak Úr asztalára való eszközei a tavalyi visitatioban consignált regestrum szerént megvannak.

Deliberatum: Bírván az hosdáti nemes ecclesia két darab szőlőt zálagba ex pia legatione defuncti Petri Dragony residentis in Telek, mely szőlők zálagosítattanak volt el Teleken lakó Toma Péter és Toma Tamás uramék kezekből. Az egyik szőlő Toma Péter uramé hét zlotokban, a másik úgymint Toma Tamásé nyolc magyar forintokban, mely említett szőlőköt, mint zálagosokat az ecclesia előttünk a fenn specificált zálagosított személyeknek remittálta, leválván előttünk az ecclesia mindeniktől a fenn specificált summát ~ Toma Péter uramtól hét zlotokat, Toma Tamás uramtól nyolc forintokat, mellyek in summa tesznek ft. 15,36. De minthogy a testamentaria dispos[itio] szerént mind a két szőlőt becs alatt kellett volna az ecclesianak kezéből kibocsátani [131.] és az ecclesia meg nem becsültette, hanem becs nélkül bocsátta ki kezéből a fenn specificált oppigneratorok magok szabad akarattyok szerént a becsért ígiretenek az ecclesianak 6 veder bort, melyeket a következendő szüretkor ígirtenek solválni. Az ecclesia is nem másként, hanem ily conditio alatt bocsátotta ki a megemlített szőlőt kezéből. De minthogy az öcséjért is Toma Péter uram maga tette le a pénzt, azért Toma Tamás uram részét is mindadig bírja, bírhattya, valamíg a zálogos summát le nem tészi és Toma Péter uram kezéből ki nem váltya.

Gyalári kehely – 20. század

A megemlített két szőlőkért adatott pénzt ~ ft. 15 36 pénzt transponáltuk egyházfi uram kezibe ad futuram rationem.

A rákosdi nemes falu adott el egy darab faluföldet, melynek egy részében szőlő van, más része gyep, ugyanott Rákosdon lakó egyházfinak, Farkas Mihály uramnak ft. 30, mely pénzeket jóllehet a falu most maga szükségére fordított, de minthogy mikor kévántatik, az ecclesia számára felszedik és az ecclesianak conferálják.

1719

Inchoatur Visitatio in ecclesia Rákosdiensi anno 1719. 13. Januarii per juratum Sanctae Sedis seniorem dominum reverendum Petrum Keresztúri, caeterosque fratres, ministrum Petrum Örsi, Sanctae Sedis juratum notarium et Nicolaum Sz[ent]Péteri.[157]

Úrasztali kanna

Examinatur ecclesia de reverendo domino pastore domino Gasparo Váradi. Nem panaszolkodik az ecclesia, sőt in omnibus commendatur ab ecclesia. Examinatur dominus rector de ecclesia. Panaszolkodik őkegyelme feles bor és búza restantiai vadnak, mind a rákosdi s mind a hosdáti ecclesiakban, azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén esküttt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák.

Az elmúlt esztendőben maradott volt curator Farkas Balás uram kezénél ft. 72,83, mellyekből erogált ökegyelme szükséges helyekre ft. 8,2, megmaradott ökegyelménél ft. 64,71, mellyekről in futura visitatione tartozik ratiocinálni.

Item de praesenti rákosdi ecclesia egyházfia kezénél, úgymint Farkas István uramnál vagyon bor urn. 19, mellyről in futura visitatione tartozik ratiocinálni.

A hosdáti ecclesia egyházfiánál, Gálfi Ferencz uramnál maradott volt a tavalyi visitatiokor ecclesia pénze ft 59, 59 pénz, mellyből szökséges helyekre erogált ft. 5 dr. 7. Még maradott az ökegyelme kezénél ft. 54 52 pénz, melly summából bizonyos személyeknek erogált interesre ft. 50, mellyekről extálnak pecsétes contractusi. Kezénél penig marad ft. 4 52 pénz készpénz, [142.] mellyekről tartozik ratiocinálni in futura visitatione.

Neogótikus kehely

Bort is az 1718. esztendőbeli szüretkor percipiált urn. 40, mellynek 25 vedre az 50 forintnak interesse, öt vedre Tomáéktúl, tíz veder Antalfi Miklós annya temetéséért, melly 40 veder bort erogált a falunak, hogy a jövendő szüretre adgyanak ötven veder bort érette.

Az ecclesia bonumi iránt mind a két ecclesia egyházfiait megvizsgálván, fateálák, hogy az ecclesia bonumi úgy, amint beírattak a protocollumba, megvadnak.

Néhai rákosdi Székely Jánosné tartozván az ecclesianak 7 mfr., mellyekre tartozott volna pro anno 1718 interest adni, egy forintot 5 pénzt, de azt az ecclesia ex commiseratione elengedte, a specificált 7 forintoknak interesse ezután lészen 3 veder bor, mellyeket a következendő szüretkor tartozik administrálni.

---

[157] HuZal-Jkv. I/2. 141–142.

Székely Jánosné 7 forint adósságának 3 esztendőbéli interesse, úgymint ft. 1,50 assignáltatott volt a tavalyi visitatiokor az akkori egyházfi, Fazekas Mihály uram kezéhez, mellyről ratiocinálván, szükséges helyekre erogálta. Annak felette a magájából is az ecclesia szükségére erogált 71 pénzt, minthogy szüreti alkalmatossággal a reverendus minister és mester és ecclesia számokra kötött 8 hordókat a maga abroncsával, és a mostani visitatio előtt egyházfiságából ignominiose kitétetett, menvén a 8 hordóknak kötése ad ft. 2,88. Ennek felét is, úgymint ft. 1 44 pénzt megítilte a Szent Visitatio, hogy az ecclesia refundállya, és így tartozik az ecclesia a specificált egyházfit contentálni de ft. 2,15.

A nemes falu adván el egy darab faluföldet in ft. 30, conferálta volt az ecclesianak az elmúlt esztendőbeli visitatiokor, kötelezvén magokat arra, hogy magok felszedik és az ecclesia kezébe szolgáltattyák. De minthogy usque ad praesentem visitationem semmit sem munkállódtak, intetnek, hogy magok között vessék fel és szedgyék fel, szolgáltassák az ecclesia kezéhez. *Ezen difficultas tolláltatott in visitatione anni 1721. die 20. Rákosdini celebrata.*

1745 június

In anno 1745. die 10. mensis Junii az itt, Rákosdon celebráltatott Szent Partialisi alkalmatossággal lévén Visitatio is, a nemes falu a tiszteletes Szent Visitatio előtt az eddigvaló egyházfiát, Fazakas Mihály uramot megváltoztatván, megválasztotta őkegyelme hellyett Budi Bálint uramot. Azért Fazakas Mihály uram Budi Bálint uram kezébe transponál, általad az ecclesia ládájában állani szokott ecclesia eszközeit ekképpen.[158]

1. Egy arannyas szélű ezüstpohárt.
2. Két ónkannát.
3. Egy bádogtángyért, lyukatost.
4. Négy abroszt, az egyik sáhos, a másik sáhos kockás, az harmadik szederjes fejtővel szőtt, a negyedik rece kockával elegyített vékony gyolcsabrosz, környülötte rececsipke.
5. Hat keszkenőket, edgyik sárga szófiummal potyolatra varrott, a másik ugyan potyolatra arany és ezüst fonállal és zöld selyemmel varrott, az harmadik veres, zöld és kék selyemmel potyolatra varrott, a negyedik egy fátyolra elegyes sejemmel [!] varrott, ötödik ugyan potyolatra írás után varrott keszkenőt, az hatodik egy sejemkeszkenőt.

Keresztelő pohár

6. Négy kendőket. Edgyik fejér gyapott gyolcs, az allya rojtos, a másik ugyan gyapottgyolcs, az allya rojtos, környüle vagyon csipke. harmadik egy szakadozott fejtővel szőtt, negyedik a pulpituson lévő vászonkendő, az allya kék fejtővel szőve.
7. Két óntángyér, edgy üvegtángyér, calix ligneus vagy egy fapohár.
8. Egy tisztességes ezüstfedelű és talpú keresztelőedényt, mellyet conferált méltóságos gróffasszony Bethlen Kata őnagysága.
9. Az ecclesia levelei edj fasciculusba bépecsételve, item a falu némely levelei.

Coram nobis Daniele Süllyei parocho reformatae ecclesiae Rákosd

Stephano Pávai, parocho A[lsó]Farkadinense.

---

[158] A Rákosdi Református Egyházközség levéltára (A továbbiakban: RákosdLvt.) IV/22.

Anno 1746. 27ma Martii Budi Bálint egyházfi keze alól az újj egyházfi, idősb Fazakas György uram a fenn specificált ecclesia regestrált bonumit kezéhez vévé.

Coram me, Paulo Nagy mpr. [2.]

In anno 1747. die 9na Febrarii Istenéhez való buzgó szeretetiből conferált a rákosdi ecclesianak hadnagy titulata Fogarasi Jánosné asszonyom, tekintetes Tisza[159] asszony egy gyapotgyolcs abroszt, mellynek közepén nyolc csillag, hat nagyobb, hat kisebb formában vagyon fejéresen kivarrva.

Item egy vékony gyolcs pulpitusra való kendőt, a két végiben három-három virágok kék selyemmel kivarrva.

1745 július

Anno 1745. die 11ma Julii ennek előtte való rákosdi ecclesiaban lévő egyházfi, Fazakas Mihály uram ez jelenlévő esztendőben esett visitatio után tészen mielőttünk illyen demonstratiot az ecclesia bonumiról.[160]

Vagyon kiadott pénze az ecclesianak:

	ft.	Restál urn. vini
Jakab Jákobnál Ezen tíz forintokat megadta egyházfi Fazakas György uram kezébe.	10	30[161]
Bertalan Andrásnál	30	2,22
Szász Mihálynál	–	4
Farkas Imbrénél	1,18	–
Pap Mósesnél	3	6
Brassai Mihálnál	3	1 *solvit*
Jakab Andrásnál		1[162]
Balási Istvánnál		1[163]
Budi Istvánnál		oct. 4
Balási Lőrincnél	1	1 oct. 4
Kozoli Jósefnél		3
Fazakas Bálintnál	1,44	Solvit
Farkas Péternél		oct. 4 ½, *solvit oct 4, restat ½*

A Birtalan Tamás úrhoz kiadott ecclesia bora volt urn. 34 oct. 4. Ebből engedődett el seprő urn. 1 oct. 6, emelő bor pedig oct. 2. Marad urn. 32 oct. 4. Transponált ökegyelme Fazakas Mihály uram keze alá urn. 28 oct. 1 ½, és így praetendáltatik urn. 4 oct. 2 ½ capitalis. Ennek interesse urn. 2 oct. 3 ½, az ecclesia bora töltésére acceptáltatik oct. 4, és így marad restantia Birtalan Tamás uramnál urn. 3 oct. 3 ½, cum crescentia ejus ~ urn. 1 oct. 6.

Az falunál vagyon ft. 14, interesse urn. 21. [2.]

---

[159] A keresztnév kimaradt.

[160] RákosdLvt. IV/7.

[161] Az egész sor ki van húzva.

[162] Kihúzva.

[163] Kihúzva.

A Birtalan Tamás uram keze alól bor fejiben kiadott ecclesia borából vagyon restantiaja ezeknél:

	oct.	
Cintai Mihálynénál	3[164]	
Muntyán Nikola	3	*Solvit oct. 3*
Birtalan Istvánné	4 ½	*Solvit 4 ½*
Balási Miklós	6 ½	Solvit in 1747
Barta Györgyné	3[165]	
Farkas Imbre	6	*Solvit item interes solvit oct. 4*
Budi Bálint	3 ½	*Solvit oct. 3 ½*
Körtvélyessi Péter	3 ½	
Fazakas Mihály	3 ½	*Solvit de toto*
Barta András	4 ½	*Solvit 4 ½*
Cintai János	1 ½	*Solvit oct. 1, restat ½*
Farkas Lázár	9	*Solvit oct. 6, restat 3*
Budi Sándor	2 ½	*Solvit oct 1, restat 1 ½*
Balási István	1[166]	*Solvit*
Farkas István	12	*Solvit urn. 1 oct. 4*
Birtalan János	21	*Solvit 17 ½* Est in constitutione.
Panczovai János	3	*Solvit de toto*
Idősb Jakab János	7 ½	*Solvit 3, restat oct 4 ½*
Fekete Péterné	3	Solvit
Székel János	4	*Solvit oct. 4*
Gönczi István	4 ½	
Jakab Jákobnál	6	*Solvit oct. 4, restat 2*

1748

Deliberatum

(E Visitatione Partiali anni 1748. die 21ma Februarii Rákosdini celebrata.) [167]

Tetszett a Szent Visitationak és a nemes ecclesianak cziránt deliberálni, hogy a nunc in posterum a perselypénz legyen az egyházfiú uramnál, melyből a parochialis ház körül való apró szükségekre erogáljon, amit penig az egyházfi egyszer-másszor publicationak alkalmatosságával percipiálna, tartozik mindenkor oskolamester urammal annotáltatni és erogatiojáról demonstrálni.

Extradatum per substitutum Sanctae Visitationis notarium Mar[tinum] Kozma mpr.

[164] Kihúzva.
[165] Kihúzva.
[166] Kihúzva.
[167] RákosdLvt. I/12.

1753

Anno 1753-dik esztendőben Rákosdon visitatio celebráltatván, a nemes ecclesianak minden névvel nevezendő fundusocskái regestráltatván, így következnek.[168]

	hfr.	dr.
Birtalan Andrásnál[169]	5	–
Farkas Imrénél	1	18
Brassai Mihállynál	3	–[170]
Balási Lőrintznél	1	–
Minthogy pedig ez az egy forint régtől fogván semmit nem foenerált, tehát imponáltatik egyházfi uramnak, hogy quo quo modo találjon alkalmatosságot felvételére		
Budi Bálintnál	5	49
Pap Jánosnál	3	72
Brassai Jánosnál	9	18[171]
Ugyan Brassai Mihállynál[172]	22	30
Birtalan Tamásnál	10	–
Bara Balásnál	6	–[173]
Bekes Andrásnál	2	4
Radik Anitzánál[174]	3	6
A falunál	16	–
Fazekas Mihállynál *anno 1764 in visitatione solvit*	3	–
Summa florenorum	90	97

Ezen kívül vagyon még Betlen Péternél hfr. 14.

Item ezeken kívül vagyon idősb Fazekas Györgynél liquidum debitum hfr. 22 dr. 99 et urn. vini 31, melly jövendőben liquidumnak declaráltatik s praesentibus exequáltatik.

A fenn megírt 16 ft. után, mellyek a nemes falunál vadnak, restantiaba maradott három esztendőkre bor urn. 24, vedre a Szent Visitatio determinatioja szerint a dr. 50. Tartozik ezt egyházfi uram felvenni és ratiocinálni a jövő visitation.

Nota bene: A fenn specificált adósságok között mentionáltatik Brassai Mihálly uram tartozni egy helyen hfr. 3, más hellyen pedig hfr. 22 dr. 30. Summa facit ft. 25 dr. 30. Ezért három darab földe foglaltatott el, capiunt metr. 10. [2.]

Resolutio: Adván a nemes ecclesia Balási Dánielnek egy hordó bort korcsomára illy conditio alatt, hogy az nemes falu mindaddig más korcsomát ne kezdene, hanem emellett más jobb hordó bort is adna, hogy elkelhetne, mellynek az nemes falu nem engedelmeskedvén, ha már úgy esett, hogy fennakadott, végeztetik, hogy amit eladott készpénzen, fizesse meg hat-hat sustákjával és két-két polturajával, az többit pedig az nemes falu, amint vették, kupáját a dr. 12 a regestrum szerint.

Extradatum e Sancta Visitatione Rákosdini celebrata anno 1753. die 14ta Martii per substitutum notarium Michaelem Baló v[erbi] d[ivini] m[inistrum] V[ajda]H[unyadensem] mpr.

---

[168] RákosdLvt. I/15.
[169] Kihúzva.
[170] Az egész sor ki van húzva.
[171] Az egész sor ki van húzva.
[172] Kihúzva.
[173] Az egész sor ki van húzva.
[174] Kihúzva.

Extradatum e visitatione Rákosdiensi celebrata anno 1753. 14ta Martii per substitutum notarium Mich[aelem] Baló de Páké, v[erbi] [divini] m[inistrum] r[everendum] mpia.[175]

Deliberatum: Praetendállya a nemes ecclesia az egyházfi változását és hogy más sufficiáltatnék őkegyelme hellyébe, melly dolgot az Szent Visitatio ultro utrique meghányván-vetvén, semmiképen ezen kívánságát a nemes ecclesianak a Szent Visitatio meg nem engedheti, praegnans okokra nézve, úgymint 1. Feles restantiai lévén az nemes ecclesianak de praesenti, mellyeken más el nem igazodhatnék, s annyival is inkább, sine notabili damno praefatae ecclesiae az restantiakat fel nem szedhetné, curiosus, virilis, literatus ember lévén, mégis nem exigálhatja az interest egésszen, mennyivel inkább ha valami gyengébb illiteratus ember surrogáltatnék hellyébe, minémű notabilis kára emergálhatna abból. Általlátja az ecclesia, melly praegnans okokra nézve, míg minden restantiai nem incassáltatnak az ecclesianak, mellyeknek a jövő visitatioig szükségesképpen meg kell lenni, nem lehet az egyházfiat változtatni, jobb rendbe szedetvén pedig addig az ecclesia dolgai, akkor consideratioba vészi az Szent Visitatio.

1755

[In visitatione Rákosdiensi anno 1755. die 4. Februarii.]
Tiszteletes Esperest Uram és tiszteletes Szent Partialis, mindnyájan énnékem kedves jó uraim és patronusim![176]

Alázatoson kívántam tiszteletes esperest uramat és a tiszteletes Szent Partialist, mint jó uraimot bizodalmason megtalálni ez mostani kérésírásommal illyen bajaim iránt. Ennekelőtte mintegy négy esztendővel egyházfiságot viselvén, sokat kellett építtenem, mivel a parochialis házat is magam zsendejeztettem [!] meg, felszarvaztattam, úgy a konyhát és a csűrt is, úgy a pince gerendái alatt levő erősséget is magam építtettem. Mindezekre penig sok lécszegek, zsendelyszegek és deszkák kívántattak, mellyeket pénzen kellett vennem, és minthogy írástudó ember nem vagyok, jóllehet mester urammal felírattam, de az is megeshetett, sokat elfelejtettem, amellyeket fel nem írattam. Melly miá a tiszteletes Szent Visitatio amint reá emlékeze, 24 forinttal contineáltattam, ez ugyanígy esett, de én kész vagyok nem egyszer, nem kétszer megeskünni, hogy az ecclesia pénzét sem magam házam szükségére, sem egyéb híjában valóra, ami a ládából kezembe adatott, el nem költöttem, hanem éppencsak az ecclesia házának szükségére.

A rákosdi egyházközség úrasztali edényei és Bibliája

[175] RákosdLvt. V/4.
[176] Uo. I/17.

Instálok azért tiszteletes esperest uramnak és a tiszteletes Szent Partialisnak, végye méltó consideratioba az én sok fáradozásomat, sokfelé való költségemet, és valamiben légyenek engedelmességgel, nehogy ennyi rajtam levő adósság miá nyomorékká tétettessem. Mellyet hitemmel is kész vagyok comprobálni, hogy el nem költöttem. Alázatosan elvárom tiszteletes jó uraim engem megvidámíttó válasszát. Az Úr Isten előtt légyen kedves tiszteletes jó uraim élete sok esztendőkig, e sok nyomorultaknak vigasztalására.

Tiszteletes esperest uramnak és a tiszteletes Szent Partialisnak alázatos szolgája öreg Fazakas György mpr.

Resolutio: Ebben a materiaban a nemes rákosdi ekklézsiát is kelletvén meghallgatni, halad a Szent Visitatio eleibe a tellyes válasz. E Synodo Partiali Rákosdiensi 20. Novembris 1754. celebrata.

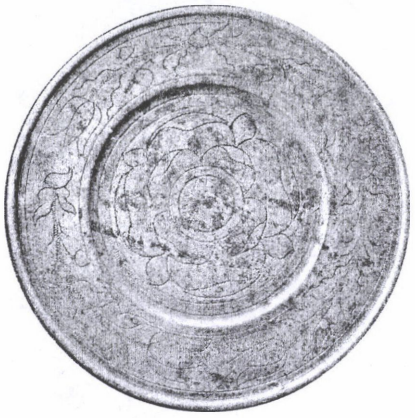

Úrasztali tányér – 18. század

Per Franciscum I[ntze] Lisznyai ordinarium venerabilis tractus notarium mpia.

Ezen instantia ventiláltatván a Szent Visitatio előtt, a nemes ekklézsia tagjainak egyenlő tetszésekből hfr. 10 ~ tíz mfr. elengedtettek az instansnak, consideratioban jövén mind ecclesia körül való fáradsága, mind kivált az, hogy egyházfiságában az ekklézsia ládája másutt állott, holott könnyen kár eshetett, mellyet maga refundálni nem erőltethetik. Úgy mindazáltal, hogy ezen példán más egyházfiak rossz [...] ne várjanak, a többit pedig vagy fizesse meg, vagy pedig legaliter interesezze. Signatum in visitatione Rákosdiensi anno 1755. die 4. Februarii.

Per Franciscum I[ntze] Lisznyai ordinarium venerabilis tractus notarium mpia.

1760

Die 24ta Januarii anno 1760. a rákosdi nemes ekklézsiában tiszteletes esperest Lisznyai Ferentz, adsessor Baló Mihálly és notarius Herepei István által, alt. inspector curator tekintetes Mara Sigmond úr előtt, a nemes ekklézsia feles számból titulatus Nagy Pál, Farkas Ferentz etc. ált. consensussában a visitatio follyt eszerint.[177]

1. Látván a Szent Visitatio az ekklézsia dolgában sokféle confusiokot és fogyatkozásokot, a méltóságos Supremum Consistorium commissioját előre a nemes ekklézsiával megértetvén, annak tenora szerint igyekezvén legelsőben is a confusiokat orvaslani, ezen ekklézsia vicecuratarának a Szent Visitatio tetszéséből és a nemes ekklézsia megedgyezéséből az ecclesiastica directionak, a canonok, constitutiok és a méltóságos Supremum Consistorium recens emanált commissiojának ereje szerint való folytatására, ezen nemes ekklézsia proximus curatorának denomináltatik és választatik titulatus Nagy Pál uram és solemni juramento confirmáltatik. Kinek activitassában áll, hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen.

[177] RákosdLvt. IV/20.

Úrasztali tányér – 20. század

2. In visitatio anno 1758 numero 3. rendelt vala az ekklézsia, mellyre magát most is offerálá, az egyházfi sublevatiojára domatim egy-egy garast, melly hogy jobb módjával felkelhessen, midőn a bíró kimégyen az adónak felszedésére, tartozzék azon egyházfi számára rendelt garast is exigálni, sem bíró, sem notarius semmi taxat azért az egyházfin nem desummálván.

3. Az egyházfiságban voto omnium Váradi János megmarasztatott és a Szent Visitatiotól is acceptáltatott.

4. Examináltatván a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Jantsó István atyánkfia felől, juxta seriem questionum canonicarum quoad omnia puncta commendáltatik mindenektől.

5. Nemkülömben scholae rector Kölönte Jósef atyafiú is de meliori dicsértetik. [2.]

6. Panaszol a tiszteletes atyafiú 1. Hogy a búzabéli administratio in gelimis némelly hallgatóitól a gyengébb s léhásabb részből fizettetik. Signanter Budi Lőrintznéről referálja az egyházfi, hogy midőn búzáját hazahozatta, amelly kévék leggyengébbek, nedvesek, kiköltek etc. voltak, kiválogatta, adta a papnak. 2. Hogy feles restantiai vagynak fizetetlen. 3. Némelly hallgatók deficiáltak és a fizetés nálok maradott. Ad primum incumbál a titulatus curatoratusnak és egyházfiának inspiciálni ki micsodás gabonát administrál, ad secundum a restantiak is per eosdem manus exigáltassanak. Ad tertium, maradván a megholtnak bonumi, a successorok in specie Göntzi István tartozik contentumat tenni.

7. Impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét nem mégyen. Item midőn valami felvetett pénzt kért volna az egyházfi, azt felelte, hogy ott az ökre, vigye el, de pénzt nem ád, melly deliquiumáért midőn a tekintetes curator Mara Sigmond úr, qua supremum visitationis brachium ab officio ellene procedálván, a Szent Szék pecséttyének contemptussáért etc. 12 ft. érő marháját elhajtatta volna, ad intercessionem suplicem deliquentis et erga cautionem ft. 24 a Daniele Farkas praestitam, minekutánna a Szent Széket coram deprecálta volna ex commiseratione christiana azon mulcta pro nunc condonáltatott. Obligálván magát erga cautionem praememoratam, hogyha ezután legkissebben is impingálna a superioratus ellen, vagy az ekklézsiai ordinationak magát opponálni comperiáltatnék, azon poena in duplo rajta desummáltathatnék, nem valeálván továbbá semminémű esekedése és egyéb maga mentsége.

8. Tavalyi visitatioban numero 10. sub littera B. et signo NB. említett 16 ft. feles esztendőkről való ~ ab anno 50 usqe ad praesentem visitationem computált interessének megvétele a titulatus curatoratusnak recommendáltaik.

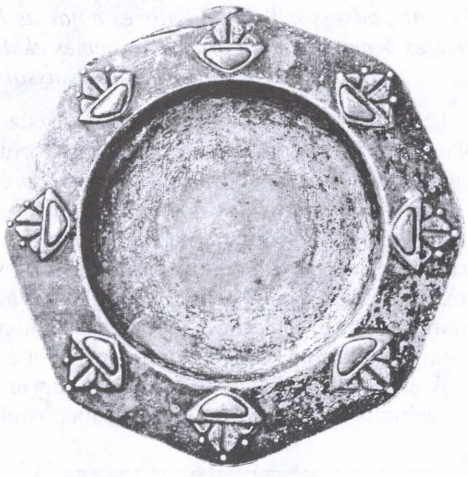

Úrasztali tányér

Demonstratio aedilis Joannis Váradi:

Percepta:	ft.	dr.
Maradt tavaly készpénz	35	41
Accedált templom építtésére való felvetésből	27	60
Jakab Jánostól felvett régi bor restantiából való	7	–
Méltóságos Bartsai Gergelyné asszonytól conferált három fertály vas árra	4	50
Esztendei publicatioból és a demonstratioban feladott egyéb proventusokból	8	50
Summa	83	1
Erogata:		
Mellyből a templom újonnan való bézsendelyezésére kívántató és demonstratioban specificált szükségekre költ el	58	16
Ezt subducálván a perceptumból, maradni kell a cassaban	30	85
Mellyhez accedál Göntzi István néhai egyházfiától feladatt liquidum debitum 1757 numero 6 memoraturum	1	15
Kell lenni a cassaban készpénznek	31	–
Azon kívül az elébbeni visitatioban említett kezesség alatt lévő	1	31
9. Azon kívül Betlen Pétertől ingrediált hat veder és Intze Istvántól egy veder, in summa hét veder bornak árra, melly kettejével a ft. 1,02 eladattatván, facit	3	57

10. A tavalyi visitatioban numero 13. említett 7 veder és 7 ejtel bor abban a statusban vagyon, mellyben akkor maradott.

11. Úgy egyéb interesek is de annis 1758 et '59, azon kívül amit numero 9. említett Betlen Péter és Intze István administráltak. Item Bertalan Andrástól pénzül vfr. 90.

12. Tekintetes curator Mara Sigmond úr vévén a Szent Visitatio előtt kezéhez drávai Dráva Jánosnak két rendbéli testamentomát, edgyiket de anno 1738, másikat de anno 1739. Annak felette azon testamentom dolgában conficiált egy inquisitiora relatoriat. Denique néhai Farkas László testamentomát de anno 1739, offerálá magát a praementionált curator úr ezen testamentommnak in consolationem ecclesiae léjendő procuratiojára.

	ft.	dr.
12. A fellyebb sub numero 8. említett pénz, melly in parato az ekklézsia cassájába indigitáltatik	31	–
Felszámláltatván kijő, hogy az egyházfi kivett belőlle és interesre magára vett	12	80 ½

Nota bene: Considerálván a Szent Visitatioa fungens egyházfiúnak a múlt esztendőben az építés körül való terhes szolgálattyát, ezen 12 ft. és 80 ½ dr. pénz liquidumnak pro anno praesenti, interessit condonálja.

Visitatioi költség pro vino oct. 5 dr. 60. Ezek a következendő visitatioban assummáltatnak.

1761

Anno 1761. die 19[a] Februarii a rákosdi nemes ecclesia egyházfiának, Jakab Lázárnak keze alá jöttenek által az ecclesianak ilyen bonumai specificatio szerént.[178]

1-mo. Egy nagyobb tarka láda s más kisebb.
A nagyobb ládában vannak ezek:
1-mo. Egy arannyas szélű ezüstpohár.

[178] RákosdLvt. I/26.

Úrasztali tányér – 1766

A kisebb ládában vagyon:
1-mo. Egy régi ónkanna.
2-do. Egy pléh és egy üvegtányér.
3-tio. Egy fapohár.
2-do. Egy ónkanna.
3-tio. Két óntányér, *nagyobb s harmadik kicsiny.*
4-to. Négy abrosz, ketteje sáhos, ketteje recés, *ötödik sáhos.*
Ezenn kívül egy kék vagy szederjes abrosz.
Bányainé asszonyom collatioja egy vesszősön cifrázott fejér abrosz és egy kendő.
5-to. Asztalra való hét keszkenő a protocollum szerint.
Item egy patyolat fejér keszkenő, a négy szegeletin írás után meg vagyon varrva.
6-to. Négy kendő. Item a pulpituson a templomban egy.
7-mo. Cathedrara való szőr materia, sárga csipkés.
8-vo. Keresztelő *ezüstkanna.*
9-no. Azután accedáltanak két szép sellyem keszkenők.

1763

Ab anno 1762. 28va Januarii a rákosdi nemes reformata ecclesiaban constituáltatott egyházfi Jakab Lázár őkegyelmének ab anno dieque praespecificato ad diem 23tium praesentis anni Januarii, a nemes ecclesianak bonumiból percipiált és erogált accidentiakról való demonstratioja:[179]

Perceptio pecuniarum:	hfr.	dr.
Az elmúlt Szent Visitatio alkalmatosságával a nemes ecclesia ládájában készpénz maradott	40	20
Farkas Sámuel uramtól való perceptum	–	25 ½
Másfél véka törökbúzából	–	36
Böjti communiokor perselypénzt	–	72
Húsvéti communiokor	–	98
Valami juhoknak az határba való pascuáltatá[sából]	8	16
Pünkösdi publicatioból	–	85 ½
Újkenyéri publicatioból	–	81
Adventi publicatioból	–	51
Karácsoni publicatioból	–	79
A nemes ecclesianak 29 veder borából	14	64
Öt veder bornak, vagy öt veder interes bornak árrát pénzül vévén fel, minden vederért dr. 36, melynek summája facit	1	80
Ismét három veder interes bort pénzül vévén fel, ingrediált	–	97 ½
Tota summa	71	5

[179] RákosdLvt. III/3.

[2.] Perceptio vini:

	urn.	oct.
Vagyon a nemes ecclesianak bor interesre kiadva 121 mfr. és 4 pénze, mely summából legalis interesre volna 45 veder és 3 kupa, de ebből 5-töt pénzül vévén fel, 5 pedig restantiaban maradván, gyült bé	35	–
Ehhez accedált Barta András uram collatuma	6	–
Tavalyi restantia	2	–
Tota summa	43	–

[3.] Az specificált perceptumból való erogatio:

	hfr.	dr.
A Szent Visitatiokor megkívántató naturalekra költ el in summa	1	88 ½
Tiszteletes esperest és notarius uraiméknak, zab nem érkezvén, kellett pótolni az honorariumat	–	51
Kilenc árkos papirosra	–	9
Három rendbéli bortöltésre ment 14 kupa bor és fél, melyből 11 kupa és fél volt a dr. 6, három pedig a dr. 8, facit in summa	–	93
Valami m[aros]vásárhelyi supplicansoknak	–	9
Egy bujdosó absitos katonának	–	18
Sz[ent]Gelitzei ecclesia követének	–	14
A fazakasnak egy kemencének és kétt füttőnek megcsinálásokért	3	32
Tizenhat szál deszkára, szálát a dr. 10 ½	1	68
A parochialis házhoz füttőhöz való vasért	–	15
Ugyan a parochialis házhoz négy hosszú padokot csináltatván, mellyeknek ketteje ládás, ezekre kellett volna 4 máriás, de a több résszét tiszteletes uram magától megadván, ment	–	14
A cigánynak lécszegekre	–	53
Interesre a pénzből adott ki a nemes ecclesia	24	48
Summa erogationis	34	12

Visa in visitatione anno 1763. die 27. Januarii Rákosdini celebrata.
Per juratum notarium Stephanum Herepei mpr.

1764

Extractus actorum visitationis Rákosdensis de die 2. Februarii 1764.[180]

1. Deliberatum: Pap és mester conventiojának listaja, melly in superiori visitatione confirmáltatott vala, a jelenlevő visitatioban exhibeáltatván és újabb consideratioba vétettetvén, abban a Szent Visitatio semmi innovatiot tenni nem kíván, a nemes országnak arról való törvényei is Approbatae Constitutiones p. 1. tit. 5. art. 1. ezt meg nem engedvén, azon listat in reliquo helybenhagyja és újra confirmálja is. Hanem azt addálja, hogy akik különözvén egész gazdákká lettenek, azok tétessenek a magok rendjek és tehetségek szerint való classisba. Nemkülömben akik notabiliter vagy megszegényültek, vagy pedig épültenek, vétettessenek consideratioba. Abban senki ne is gáncsolódjék és afelett zavart az ekklézsiában ne indítson, egyébaránt a békességet bontogató nyughatatlanok ellen a nemes

[180] RákosdLvt. I/27.

ország törvénye és a synodalis constitutio szerint fog remedium adhibeáltatni. Efelett vagynak némelly ide bébíró possesorok, kik most itt nem laknak, mindazáltal economiat folytanak, azok is ország törvénye szerint tartoznak papnak és mesternek a proportione fizetni és az egyházfinak is incumbál a bért azoktól maga idejében exigálni.

[2.] 2. Deliberatum: Az assz[ony]ok székinek ampliatiojára és a további controversianak elfordítására végezi a Szent Visitatio, hogy a leányok számára rendeltetett két tőke székeknek egyike kivettettetvén, az három elsőbb deszkaszékek mozdítassanak elébb annyival, hogy azok után férhessen el még egy tisztességes deszkaszék, melly a rendben légyen negyedik, és azon hellyre a nemes ekklézsia csináltasson maga költségén egy széket, melly légyen ekklézsia széke, és abba ülljenek azok, akiknek kinevezett széke nincsen, nevezetesen az Isipi Miklós uram házanépe observálja ezen ekklézsia költségén épült negyedik széket, mellyet őkegyelme is köszönöttel és sponte acceptál a Szent Visitatiotól és a nemes ekklézsiától. A Farkasok pedig amelly harmadik széket magok számára megcsonkítva csináltanak volt, annak csorbáját toldják ki, hogy a székek légyenek mind egyenlők, melyre magok is offerálák magokat. In reliquo kívánja a Szent Visitatio sine ejusdem praejudicio a Supremum Consistoriumnak efelett való ordinatioját observáltatni, és ezen interimale deliberatumit annak subordinálni.

Rákosd, in visitatione 2da Februarii 1764.

Extradatum per juratum Sanctae Sedis notarium Stephanum Herepei mpia.

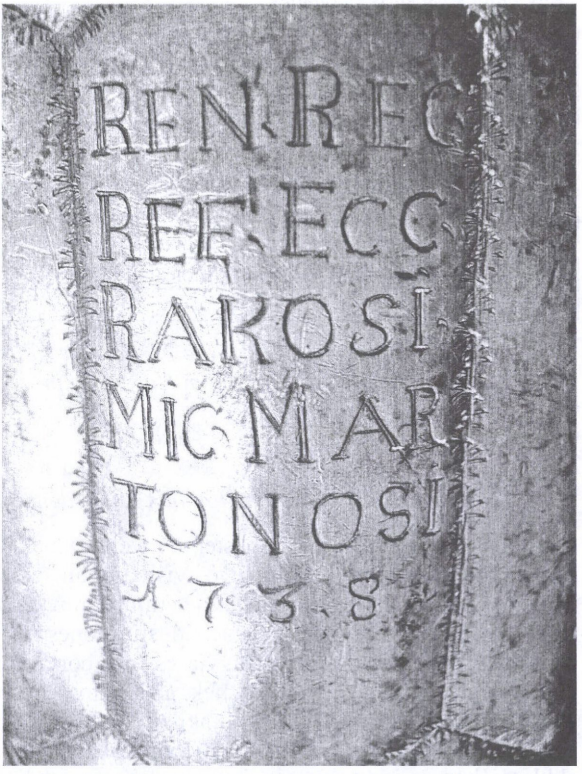

Önkanna – 1738 – részletek

1766

Continuatur visitatio in ecclesia Rákosd die 10. Januarii 1766. per summe reverendum dominum seniorem Franciscum I[ntze] Lisznyai et coadjunctos visitatores, reverendum ac clarissimum dominum dominum Stephanum Móritz et Ventz, notarium item Stephanum Herepei, a parte eccleisae praesentibus spectabili domino curatore Paullo Nagy, Joanne Jakab, Andrea Barta et aliis compluribus.[181]

Ubi:

1. Clarissimus dominus loci minister Ladislaus H[enter] Bodoki ex omni parte muneris sui ecclesiastici commendatur et acceptus declaratur, non secus humanissimus ludi magister Josephus Kölente.

2. A nemes ekklézsia is dicsérettel commendáltatik az Isten háza és szent tiszteletje gyakoroltatásában.

Hanem 3. A lista és fizetés dolga jövén bé, Budi Lőrintzné és Jakab Máténé jelenté panaszát, hogy erejek felett terheltetnének a papi pénznek fizetésével. Mellyről téve a Szent Visitatio illyen végezést, hogy nemsokkára a lista revideáltatván és rectificáltatván, ezen panaszlóknak s más hasonlóknak dolga vétettessék számba és hellyes-é panasszok, nem-é, determináltassék, és megállítván a listanak ezen esztendőre való fixumát, pro confirmatione tiszteletes esperest uramnak submittáltassék.

Demonstratio aedilium Johannis Jakab usque ad 26. Januarii fungentem Georgii item Fazakas eidem a die praefato succedentem.

	hfr.	dr.
Maradott a tavalyi visitatioban egyházfi Jakab János kezénél hfr. 80 dr. 52 ½, mellyet most általalada a successor egyházfi Fazakas György gondviselése alá	**80**	52 ½
A publicatioból jött pénzzel együtt, melly tészen	–	71 ½
In summa	81	23 ½
Mellyből 118 pénz letett pénz lévén, eo subtracto, folyó pénz marad	80	14 ½
A tavalyi visitatioban maradott és egyházfi Fazakas György keze alá általadattatott 56 veder bornak béjött árra. Nota bene: Ebben vagyon letett pénz dr. 28.	30	35
Juhok pascuatiojából ingrediált	9	18
Tavalyi két veder mustnak árra	–	78
Fazakas György egyházfi keze alá ment perselypénz Nota bene: Ebben is vagyon ó pénz dr. 48	3	10
Summa	123	82 ½
Nota bene: Ebből kivévén viszont el nem kelhető pénzt dr. 76, marad jó folyópénz	123	6 ½
[5.] Ezen percepta és demonstrata summából hiteles productio mellett elkelvén	9	77
Marad készpénz az ekklézsia cassajában	113	29 ½
Nota bene: Vagyon a juhok pascuatioja pénzből is ó pénz dr. 129, ezt is detrahálni kell a folyó pénzből, és így marad	112	½
Nota bene: Jó folyó pénz omnibus computatis, marad	115	3
Letett pénz pedig	3	14
Accedált pia collatio:		
FelPestesen lakó Debretzeni Péter uram conferált Úr asztalához való kannára, hogy meghalván, tisztességére harangoztassék ezen ekklézsiában	3	6

[181] HuZal-Iratok 7. sz. 4–5. A vizitáció jegyzőkönyvének kivonatos szövegét lásd még: Liber Ecclesiae, a Rákosdi Református Egyházközség levéltárában. (A továbbiakban: LibEccl. RákosdLvt.) 2–3. A könyv őrzéséért köszönetet mondunk Balázsi Levente rákosdi presbiternek.

Tekintetes Buda Lászlóné asszonyom conferált egy Úr asztalához való óntányért.

Item egy vékony patyolat keszkenőt, mellyen a két végén vagyon tíz virág arany fonallal varva gazdagon.

Pro anno 1765 jött bé interes bor in duobus vasis egyházfi Fazakas György keze alatt maradván urn. 47 [oct.] 6 ½.

Pro eodem anno restant urn. 11 oct. 5.

1767

A rákosdi reformata nemes ekklézsiának actualis eggyházfia, Fazakas György ökegyelme ab anno 1766. die 11[a] Januarii:[182]

1-mo. Percipiált:

	ft.	dr.
a. Domenica invocationis	1	29
b. Húsvétkor	1	20 ½
c. Pünkösti publicatióból	–	94
d. Zsengekori publicatióból	–	67
e. Az eklézsia 13 veder és két kupa borának árrából a dr. 54	7	14
f. Az eklézsia 31 veder borának árrából a dr. 72 Nota bene: E bornak edénye tanáltatott urn. 31 oct. 5, az öt kupának árra restál az educillatornál	21	72
g. Pie conferálvánn Barta András uram a nemes ecclesianak urn. vini 12, e közül 9 vedernek az árrából a dr. 51	4	60
h. Domenica Adventus 1-ma	–	78
i. Karácsoni publicatio	1	33
Summa	*39*	*67 ½*

[2.] 2-do. Erogált:

	ft.	dr.
a. A visitatiora in summa	4	34
b. A pap kapujára	–	3
c. A parochialis és oskolaházakhoz vett öt véka mészre	–	82
d. A marosjárai eklézsiának	–	18
e. Egy vessző kotsinra a parochialis házhoz	–	66
f. A papi ház meszeléséért Szász Mih[á]lynak	–	48
g. A parochialis pince levélajtajának léceire, szegeire és sarkainak csinálásokra	–	79
h. Az eklézsia 31 vedres és öt kupás borának emelésére oct. 1, töltésére oct. 4 a dr. 12	–	60
i. A szigeti oskola számára	–	14
j. A parochialis házhoz csináltatott fogasnak deszkájára és vasszegeire	–	24
k. A m[aros]széki tompai eklézsia számára	–	18
l. A karatnai, bosi és n[agy]galambfalvi templomok restauratiojokra	–	56
m. Az eklézsia eggyik hordajának egy fenekére	–	12
n. Egy becsületes n[agy]enyedi peregrinansnak	1	2
Summa	*10*	*16*
Marad ad futuram rationem a cassaban a bépecsételt 100 ft. kívül	*41*	*52*

[182] RákosdLvt. I/31.

[3.] *Visa in visitatione anni 1767. die 5ta, Rákosdini celebrata. Extradatum per juratum ordinarium notarium Stephanum Herepei mpia.*

1767

Extradatum e Sancta Visitatione in ecclesia Rákosd die 5ta [Martii?] anno 1767. celebrata per juratum ordinarium Sanctae Sedis notarium Stephanum Herepei mpr.[183]

Deliberatum: Hogy ekklézsia interes borának felszedésében olly adtentioval légyen az ecclesiastica administratio, hogy annak incassatioja esztendőrűl esztendőre ne mennyen, végezi a Szent Visitatio, hogy egész industria impendáltassék és akinek bora vagyon, s nem in natura, hanem pénzül akarná az interest exsolválni, eo in casu, nemkülömben acceptáltatik a pénzzel való exsolutio, hanem hogy azon árron exsolváltassék, amint a bor akkor jár, midőn a debitor pénzzel akarja redimálni a bort. Ide értvén a minister atyafiak conventiojában járó bor és búza fizetést is.

Deliberatum: Parochia, oskola, cinterem körül való kerteknek reparatioja is serio committáltatik a nemes ekklézsiának, mellynek ha maga idejében való elmulatása miatt kár következnék, eo in casu, aki miatt a kár esett, tartozzék a damnificatusnak kárát megfizetni.

Reverenter considerálván a nemes rákosdi reformatum consistorium az Szent Visitatio deliberatioit, mellyek fennebb consignálva vannak.

Számban vészi azok mellett a jelen és magában lévő állapotott, aszerént ebben nyugtattya meg maga elméjét, a Szent Visitatio engedelméből:

1-mo. Az első deliberatumra nézve, hogy akik az ecclesia tagjai közzül megfizethették volna a borbéli eddig való interusuriumokott, s megfizetni nem akarták in natura, tehát azok az ecclesia tagjai közzött tempore praesentis exequutionis fizessék meg az interusurialis mustnak vedrét dr. 51, minthogy a mustnak ősszel közepső árra e volt. Akiknek pediglen éppen nem volt honnan adjanak ecclesiaval való conventiojok szerint interusurialis mustot, azok (sine consequentia) nemes ecclesianknak magoknál lévő forinttyait interesezzék per dr. 10.

2-do. A rákosdi reformatum consistorium az egész nemes ecclesia képében szégyenli s sajnálja a cinterem és parochialis házak körül lévő kertekbéli ruinakot, s káros pusztaságokot, mely szerént a második [2.] deliberatumnak önként submittálván magát, arra accedál, hogy a magok rész kerteket erigálni, restaurálni és procurálni nem akaró tagjai az nemes ecclesianak admoneáltassanak, admoneáltatván az admonitio után octava a régi szokás szerint megbüntettessenek, mindezeknek pediglen exequáltathatások végett a rákosdi reformatum nemes consistorium erő és subvenientia felett az hellyes instantian bizodalmason intercedál.

Signatum Rákosd 3tia Martii 1767. et extradatum per substitutum praementionati consistorii notarium Josephum Kölönte mpra.

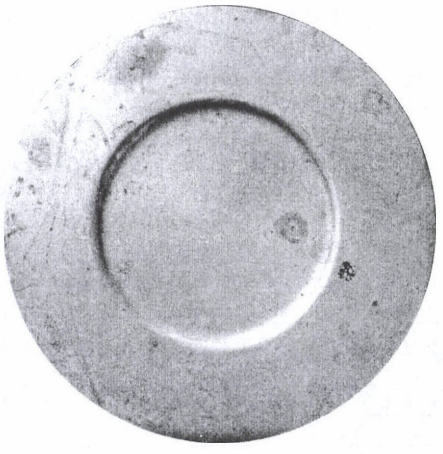

Úrasztali tányér

[183] RákosdLvt. Szám nélkül. A vizitáció végzéseit lásd még LibEccl. RákosdLvt. 3–4.

1767

Fazakas György egyházfi demonstratioja[184]

Eggyházfi Fazakas György ökegyelme percipiált eszerint:

	ft.	dr.
a. A visitatiora vett húsból	–	20
b. Ugyan a visitatiora gyűjtött törökbúzából, melly is volt metr. 2	–	68
c. Harangozásból	–	24
d. Domenica prima invocationis	1	16
e. Harangozásból	–	24
f. Húsvétkor	1	47 ½
g. Az eklézsia 1766-béli borából eladvánn die 1ma Junii van a dr. 102	32	64
h. Pünkösdkor	1	31 ½
i. XI-ma Trinitatis	–	72
j. 1-ma Adventus	–	65 ½
k. Karácsonkor	1	½
[Summa]	*40*	*31*
Mellyhez accedált a visitatioban a mészárszék arendaja	*10*	–
Summa	*50*	*31*
Hozzátévén a tavalyi visitatioban a cassaban maradott hfr.	*141*	*52*
Tészen	*191*	*83*
Ebből detrahálván az erogatiot	*13*	*18 ½*
Marad actu a cassában	*178*	*65 ½*
Melyből pecsét alatt vagyon egy zacskóban	*100*	–
Másban	*70*	–
Szükséges költségekre külön	*8*	*65 ½*

Visa et examinata in visitatione anni 1768. die 12ma Februarii Rákosdini celebrata. Juratus notarius Stephanus Herepei mpr. [2.]

Eggyházfi Fazakas György ökegyelme erogált eszerint:

	ft.	dr.
a. Die 5ta Februarii az ezenn esztendőben celebráltatott visitatiora in totum	3	57
b. Die 16ta Martii az eklézsia borába töltvénn 6 ½ kupát a dr. 10	–	65
c. Egy magyarországi eklézsiának	–	14
d. Az eklézsia borának eladatásakor töltelékre	–	42
e. A Dráva Mihály torára egy veder borért oct. a dr. 14	1	12
f. Die 28va Maji öt szál deszkára	–	70
g. Die 31ma Maji kérére [?]	–	60
h. Die 1ma Junii az istvánházi eklézsia számára	–	28
i. Die 2da Junii a parochianál lévő hízóól szarvazattyáért s fedéséért	–	34
j. Die 9na Junii agentiara etc.	–	51
k. Die 6ta Septembris a parochialis csűrkapu bálvánnyára	–	84
l. Enyedi nyomorú Hajdúnénak	–	12
m. A szigeti legatusoknak	–	34
n. Harang kötelére	–	24

[184] RákosdLvt. III/1.

	ft.	dr.
o. A mesterház kapujához szegekre	–	7 ½
p. A parochia csűrkapuja vesszejére	–	14
r. Die 1ma Novembris a parochialis fűtő és sütőkemencének restauratiojára	–	58
s. A görtsöni reformata eklézsiának	–	17
t. A sajósz[ent]andrási reformata eklézsiának	–	14
u. A parochia sütőháza tornácának 8 deszkájára a dr. 14	1	12
v. A m[aros]vásárhellyi kollégyiom számára	–	34
A parochia sütőháza elejébe való deszkákhoz lécszegre	–	12
[Summa]	*13*	*18 ½*

1768

Ezen rákosdi reformata ecclesianak bor interesre kiadott pénze után járandó legalis interesnek restantiaja de anno 1765. következik eszerint:[185]

	urn.	oct.
Bertalan Tamás	–	4
Idősb Jakab János	–	1
Farkas Imre	–	4 ½
Bertalan András	2	2
Balási László	2	1
Budi Bálint	2	–
Pap János	1	1
Summa	8	5 ½
De anno 1766:		
Farkas Imre	–	4 ½
Balási László	2	1
Bertalan András	2	2
Bertalan Tamás	4	4
Budi Bálint	2	–
Pap János	1	1
Jakab Mihálly	7	4
Kozoliné	1	4
Balási András	3	6
Idősb Jakab János	1	1
Balási Miklósné	1	1
Summa	27	4 ½
De anno 1767:		
Bethlen Péter	6	3
Bekes András	–	6
Bora Balás	2	5
Intze István	5	7
Farkas Imre	–	4 ½
Balási László	2	1

[185] RákosLvt. II/2. 1–2.

	urn.	oct.
Bertalan András	2	2
Bertalan Tamás	4	4
Jakab Mihály	7	4
Kozoliné	1	4
Balási András	3	6
Jakab Jósef	–	6
[2.] Budi István	3	6
Idősb Jakab János	1	1
F[első] Farkas Ferentz	1	7
Iffjú Farkas Lázár	3	3[186]
Farkas Sámuel	3	6
Barta András	2	2
Balási Miklósné	1	1
Budi Bálint	2	–
Pap János	1	1
Budi Lőrintznénél ab initio anni 1764 vagyon 2 ft., melyre 3 esztendők alatt kellett volna solválni 2 vedret, 2 kupát, solvált 1, marad még ad solvendum	1	2
Summa	60	1 ½

Visa in visitatione die 12ma Februarii anni 1768. Rákosdini.
Notarius S[tephanus] Her[epei] mpia.

In consistorio ecclesiastico Rákosdiensi aedili emerito Georgio Fazakas sorte decetus egregius Johannes Brassai sufficitur solemni juramento mediante anno 1768. die 29na Maji.[187] Cui coram consistorio inter caetera committuntur curanda sequentia ecclesiae bona:[188]

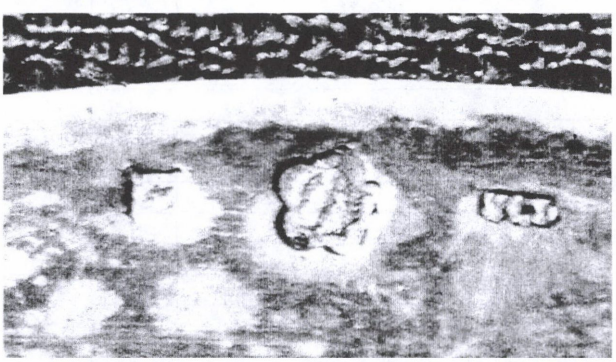

Úrasztali ezüsttányér mesterjegye

Az ekklézsia jobb ládájába:

a. Egy aranyas szélű ezüstpohár. Egy új ónkanna két nagyobb és egy kisebb Úr asztalára való tángyér.

b. Négy abrosz, mellyek közzül egyik sáhos, a második sáhos kockás. A harmadik szederjes fejtővel szőtt. A negyedik recekockával elegyített. Ezekhez accedál ötödik ugyan recekockás gyapotgyolcs és hatodik vászonkötéses abrosz.

c. Azon hat Úr asztalára való keszkenők, mellyek in visitatione anni 1754 sub numero 12-mo recenseáltatnak, ezek mellé

[186] Az egész sor ki van húzva.
[187] RákosdLvt. I/31-a.
[188] A leltár szövegét lásd még LibEccl. RákosLvt. 83–85. Az irat szövege egy idő után megszakad. A dőlt betűvel szedett részt az egyházközség protocolluma alapján rekonstráltuk.

accedálnak: Egy külömb-külömbféle sellyemből szőtt rojtos, más arany szkófiummal gazdagon megvarrott patyolat. Harmadik fejér sellyemmel írás után varrott fekete szemekkel virágjaiban meghánt, körül csipkés nagy gyolcskeszkenő.

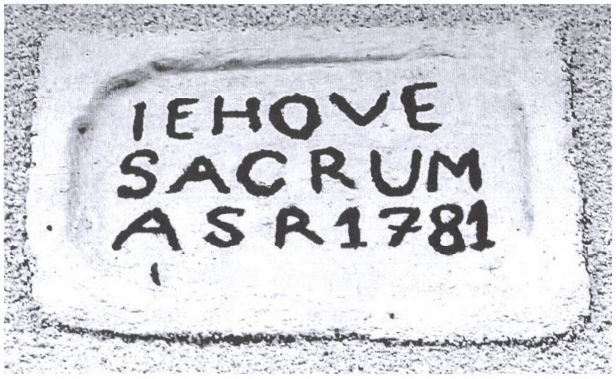

A templom újjáépítését megörökítő felirat

d. Azon négy kendők, mellyek l[oco] e[odem] specificálva vagynak, accedál ezekhez agy galambszínű selyemmel írás után varrott gyolcs és más vászon kötött végű kendő.

e. Egy darab egybevarrott eladni való karton. Egy catedrara való kék szőr materia, sárga csipkés.

f. Ekklézsia regestrált levelei négy pakétban.

g. Egy hosszabb zacskóban senioralis pecsét alatt 100 ~ száz mfr., más rövidebb, de szélesebb zacskóba hfr. 70 ~ hetven. Perselly- és egyébféle pénz hfr. 10 ~ tíz mfr. és ötvenhat pénz.

h. Debreczeni Péter uram collatuma ft. 3 dr. 6.

i. Letett pénz mintegy 3 ft., és az az ezüst, melly a *keresztelő* porcaellán kannáról leesett.

2-do. Az ekklézsia vasas ládájában:[189]

Eggy rossz ónkanna, egy pléh tángyér, egy üvegtángyér és egy fapohár.

3. Az ekézsia ládájinn kívüll egy szoros, más tág szájó boros földedény és eggy szegedi, ónnos keresztelőkanna.

Nota bene: In anno 1790. in mense Aprili latrok által felverettetvén az alsó parochialis ház, sokakban, pénzben s egyébben is megkárosíttatott az ekklézsia, nevezetesen az Úr asztalához tartozó aranyos szélű ezüst pohár és egy egy aranycsipkés szép sellyemkeszkenő stb. elvitettek.

Magam hoztam azon pohár hellyett más, vékonyabb ezüst poharacskát akkori püspökünk, áldott emlékezetű tiszteletes Eperjesi Sigmond uramtól.

Tsegöldi András rákosdi pap és esperest mtk.

1769

Anno 1769. 31ma Januarii visitata ecclesia Rákosdiensis.[190]

Ubi:

1. Felolvastatványn a méltóságos Supremum Cons[istorium ad]hortatoriaja, obligáltatik a Szent Visitatio általl, hogy minden ember ahhoz tartsa magát, a contraveniálók 1-mo in gremio ecclesiastici consistorii corripiáltassanak. 2-do nem cessálványn a külső magistratusnak tradáltassanak. Az Úr vacsorájához való járolásban ne tojongjanak, az Úr vacsorája utánn való hálaadást mind várják meg.

---

[189] A szöveg itt megszakad.

[190] LibEccl. RákosdLvt. 5–6.

2. A tiszteletes loci minister de meliori nota commendáltatik.

3. A scholae rector ellen némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott N[agy]P[énteken] mondani, külömben is gyenge kántor, azért amotioját láttatnak kívánni, mások penig nem panaszolvánn marasztyák. Melly szerént a differentia sopiálását bízza a Szent visitatio az eklézsia közönséges gyűlésére. A mester pedig járjon el hivatalyában, végzi.

4. Az aedilis remonstrálván:	hfr.	dr.
a. In praesenti lenni kell s van is a cassaban	186	41
b. Ebből eddig költ el adprobative	23	95
[6.] c. Marad e pro praesenti in cassa a mostani számadás szerént	164	94

5. A papi fizetés listaja négy esztendőktőll fogva nem újíttatvánn meg, panaszolnak némely hallgatók, hogy a reájok íratott kalongyákat, vékákat nem adhattyák meg s a ministerek kárt vallnak. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a nemes eklézsia vagy annak consistorialis gyűlése a kárvallást praeveniállya ítélettételével.

6. Az eggyházfiválasztásban a múlt esztendeji praxis observáltassék, a suffectusnak pedig meg nem engedtetik, hogy őrlésre és abroncsokra a cassaból költsönn.

7. Az interusurium és interusurialis restantiak pénzüll is, per partes is hova hamarébb incassáltassanak, exequutiojokban pedig a norma observáltassék, hogy senki ne panaszolkodhassonn és az ecclesiastica directio is ne vádoltathassék.

8. Ifjú Brassai Mihályt és feleségét, hosdáti Jakab Susánnát az eklézsiai consistoriumnak disponállyuk a cohabitatiora, in casu inobedientiae adjuk magistratus kézbe.

1769

Fazakas György egyházfi számadása[191]

Egyházfi Fazakas György ökegyelme percipiált eszerént:

	ft.	dr.
Domenica 1-ma invocationis publicatioból	–	57
Húsvéti publicatioból	–	76
Pünkösti publicatioból	–	93
Anno eodem 1768. die 29na Maji introducáltattvánn Brassai János ökegyelme az egyházfiságba, percipiált:		
Die 14ta Augusti zsengekori publicatioból	–	64 ½
Die 11ma Novembris a Birtalan Tamás és Bekes András tavalyi bor interessének árrából	3	34
Die 27[a] Novembris adv[enti] publicatioból	–	44
Die 25ta Decembris kar[ácsonyi] publicatioból	1	8
Summa	7	76 ½
Anno 1769 percipiált:		
Die 12ma Februarii domenica invocationis	–	73 ½
Húsvéti publicatioból	1	1 ½
Die 7ma Maji a Görög Petrutznak kölcsön adott három szál deszkának árrából	–	48
14ta Maji pünkösdi publicatioból	–	87 ½

[191] RákosdLvt. III/3.

	ft.	dr.
13^{tia} Augusti zsengei communio	–	74
3^{tia} Decembris publicatioból	–	94
4ta Decembris Budi Lőrintznétől	2	4
	7	4

Nota bene: Differentia vagyon in hfr. 3 etc., etc. quot non constat, eruendae est unde unde caeterum.

Visa in visitatione anni 1769. die 12ma Rákosd celebrata.

Notarius Stephanus Herepei mpr.

Marad a cassaban hfr. 148 dr. 58 ½.

A cassaban maradott pénzt megszámlálván, tanáltatott a visitatiora impendált költségen kívül ft. 51 dr. 65. [2.]

Anno eodem 1768 eggyházfi Fazakas György ökegyelme erogált eszerént:

	ft.	dr.
A visitatiora	2	94
A parochialis ház fájira	6	92
Az házépítő mesterembernek	2	4
A sz[ent]háromsági reformata eklézsia templomára	–	14
A pap örletésére	–	18

Die 29na Maji esküdvén bé az eggyházfiságba Brassai János ökegyelme, erogált:

	ft.	dr.
Az ardói reformata eklézsia számára	–	6
A Generalis Synodus számára	1	53
Agentiara s sz[egény] p[apok] számára	–	51
Egyházfi Brassai János ökegyelme erogált:		
Die 4ta Julii az ernyei parochiakra	–	12
Die 16ta Julii egy óv-tordai rabnak	–	12
Die 27ma Julii a szigeti oskolának	–	21
Die 20ma Septembris a parochiara mészre	–	36
Die 17ma Novembris a parochialis ház fütőire	–	98
Die 19na Decembris a pap abroncsira	1	½
Eadem a mester abroncsaira	–	72
Die 14ta Januarii 1769. a gyürei reformata eklézsia számára	–	30
Die 21ma Januarii a bölöni eklézsiának	–	14
Die 9na Junii 1768. a p[arochialis] házhoz való 33 deszkára a dr. 10, ment	5	30
Summa	23	95

[3.] Anno 1769. die ultima Januarii visitáltatván a r[ákosdi] reformata nemes eklézsia, a Szent Visitatio előtt maradott a nemes eklézsia cassajában a pecsét alatt lévő ft. 100 mellett a szabad erszényben költőpénz ft. 64 dr. 94, melyhez accedált:[192] [4.]

Nota bene: A túll connotált ft. 64 dr. 94-ből a fungens eggyházfi Brassai János ökegyelme erogált:

[192] Több mint fél oldalnyi hely kimarad.

	ft.	dr.
1. Az 1769. die ultima Januarii celebrált visitatiora	2	91
2. Az elromlott keresztelőedénynek két darab ezüstét és amellé keresztelőedénynek óv garasokat, poltrákat és krajcárokat s félpoltrákat in	3	85 ½
A parochialis ház padlására 200 lécszegre	–	24
Die 27ma Martii Váradi János úrnak a parochialis ház restauratiojáért	10	20
Die 2da Maji a keresztelő ezüstedényecske csinálásáért a Debretzeni K. Péter uram 3 vfr. collatuma mellé erogált	1	70
Die 7ma Maji a templom romladozásit visitált kőmívesnek pálinkai discretiojába	–	6
Die 23[tia] Maji agentiara	–	68
Die 31ma Julii a csűrhöz egy nagy vasszegre	–	20
Die 29na Novembris töltöttem az ecclesia borára 3½ kupa tölteléket, kupáját a dr. 12, facit	–	42
Die 3[tia] Decembris gyertyára	–	2
Papnak és mesternek kötésre	3	6

1771

Continuatur visitatio in ecclesia reformata Rákosdiensi die 25[a] Januarii 1771. per reverendum ac clarissimum seniorem Franciscum Intze Lisznyai, notarium Stephanum Herepei et adjunctum reverendum dominum Gabrielem Vitályos, praesente ex dispositione illustrissimi locumtenentis a Menone, domino vigiliarum magistro tanquam brachio militari, a parte vero ecclesiae domino Andrea Barta, Francisco Farkas, Lazaro Farkas, Daniele Farkas, Johanne Kállai, Georgio Fazakas, Valentino Fazakas, Jacobo Jakab, Stephano Fazakas, Andrea Hermán, Petro Budi, Francisco Farkas aedili.[193]

Ubi: [9.] 1-mo. Primo et ante omnia humanissimus scholae rector Josephus Kölönte specimen scholasticum in uno et viginti discipulis sat luculentum dedit et in tantum ordinationi superioris visitationis satisfecit, librario quoque supellectili videntur studentes paulo melius instructi, quam erant ante. Porro quoque eadem, quin eo major industria eidem commendatur, quo major et strictior ab officio militari imponitur circa educationem et culturam puerilem sedulitas. Observatur autem non pleno fuisse numero studentium agmen, quod et ipse dominus vigiliarum magister resensit, offertque se ut ad requisitionem humanissimi rectoris negligentes compellere, et ad studia frequentanda inducere sibi non deerit.

2-o. Reverendus dominus loci minister Stephanus Jantsó postliminio in cathedram Rákosdiensem revocatus, cum adplausu omnium omnes officii sui partes ex virili implet, et porro quoque ambabus amplectantur tam dictum reverendum parochum tam vero humanissimum scholae rectorem manibus.

3-o. Pulchre commendat reverendus quoque parochus suos auditores, refertque officium civis christiani omnes et singulos quoad omni posse facere, in Paulum quendam Szombati animadvertit, quod ad Sacra Graecanica, unde ad nos decesserat, iterum inclinaret, et ex ista ratione conventus publicos desereret. Ad faciem sedis compellatus, consensus est, se quidem veteris fermenti quaedam vestigia retinere, ut pote jejunium, crucis signaturam etc. Alioquin se in gremio nostrae ecclesiae velle manere, paterne admonetur, ut a ritibus et ceremoniis, quae infirmioribus scandalo esse possunt dehinc abstineat et sacra nostra tanto diligentius frequentare non intermittat, quo sinistram opinionem a se removere possit.

[193] HuZal-Jkv. I/3. 8–10.

4-o. Panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties. S minthogy ezen nemes ekklézsia nemcsak militaris, hanem nemes rendből is áll, akik mindnyájjan egy hitnek cselédi, egymást kedvetlen szókkal ne illessék, hanem az ekklézsiai dolgokban egyetértsenek, légyen egy szív és egy lélek bennek, úgy várhattyák magokra s egész ekklézsiájokra az Istennek áldását.

5-to. Pro directione ecclesiastica a consistorialis sedria, mely egy időtől fogva cessált volt, megújíttatván pro consistorialibus, ezek denomináltatnak, és akik közöttük nem hitesek, juráltatnak: Farkas Ferentz, Barta András, Farkas Lázár, bosi Jakab János, Farkas Dániel, Dávid Mihály, Jakab Lázár, Kállai János, Fazakas Bálint, Fazakas György, Váradi János, Fazakas István, Balási Dániel. [10.]

6-to. Demostratio aedilis Francisci Farkas inferioris:

In perceptis ád fel eszerint:	hfr.	dr.
1. Maradott volt a tavalyi visitatioban az pecsét alatt lévő száz forinton kívül	51	58 ½
2. Mellyekhez accedált a demonstratioban specificált calculus szerint	72	61
Summa percepta	124	19 ½
Ebből elocáltatott ad foenerandum	51	–
Költ el ad necessarios usus ut in demostratione producta	32	32
Summa erogata	83	32
Manet ad futuram considerationem	40	87 ½

Interesből béjött bor marad egy edényben urn. 48.

Nota bene: Titulatus Barta András uramnál maradott volt collecta pénzből hfr. 6, mellyet őkegyelme mostan bészolgáltatott és azon felyül 4 ft. a nemes ekklézsiának gratificáltatott. Mindenik ingrediált a fellyebb exhibeált perceptionis demonstratioban.

7-mo. Jakab Gergely panaszol Lakatos Mihály ellen, hogy igen fertelmes és el nem szenvedhető sértette légyen meg magát és házát. Szembe hívattatván Lakatos Mihály és serio examináltatván, noha először tagadta, de utoljára megvallotta és ezen cselekedetéről a megbántott feleket megkövette, és kézbéadással magát lekötötte, hogy afféle botránkozó cselekedettől magát megtartóztattya.

8-vo. Ugyan a Jakab Gergely fia, Mihály és felesége, a Lakatos Mihály léánya között indulván differetia, egymástól kezdettek elidegenedni, okul vetvén a férfiú a menyecskének ragadó veszedelmes nyavalyáját. A nyavalyát recognoscálja az asszony, de minémű nyavalya légyen, nem tudja. Végezi a Szent Visitatio, hogy a nyavalya ahhoz értő emberek által oculáltassék és censeáltassék, és ha a nyavalya ollyannak találtatik, amicsodának mondani lenni mondatik, comperta rei veritate, addig az együttlakástól külön vettetnek, míg belőlle az infecta asszony kigyógyul, és ha a nyavalya nem afféle lészen, mely a cohabitatiot ellenzené, s hogy egymáshoz redeáljanak serio, etiam cum assistentia magistrali compellálatnak. Tartozik pedig a férfiú felesége orvosoltatásában eljárni, hogy a nyavalya incurate maradván, nagyobban is el ne hatalmazzék és egymáshoz amiatt ne redeálhassanak.

1772

Visitatur ecclesia reformata Rákosdiensis anno 1772. die 1ª Februarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai et adjunctum reverendum dominum Gabrielem Vitályos parochum Hosdátensem in domo parochiali, praesentibus ecclesiae commembris generoso domino Francisco Farkas, Andrea Barta, Johanne Jakab seniore, Michaele Dávid, Valentino Farkas, Basilio Bara, Stephano Fazakas, Stephano Kállai etc.[194]

Ubi: 1-o. Megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Csegöldi András őkegyelme iránt, nem panaszol, sem a humanissimus scholae rector Kölönte Jósef ellen.

2-o. Tiszteletes loci minister őkegyelme is hallgatói ellen nem panaszol, hanem említi, hogy a cinterem s templom körül lévő kerítések, úgy a parochialis s mesteri fundus körül lévő kertek nagy ruinakban vagynak. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia hová hamarébb azokat restaurálja, ha kik pedig a magok részeken való kertet fel nem akarák tenni, keményebb remediummal is kénszeríttessenek a feltételre. [49.]

3-o. Az 1771-ben 9na Junii Krakkóban celebrált Generalis Szent Synodus végezésinek 10-dik cikkelye szerint végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes loci ministereknek hátralévő restantiait szedjék fel az ekklézsiának elöljárói annak idejében, ne menjen által esztendőről esztendőre.

4-o. Néhai Drávai János testált ennekelőtte a rákosdi reformata ekklézsiának bizonyos jószágot, szántóföldeket, mellyeket ma az ekklézsia nem bír. Azért vigore litterarum testamentalium illő, hogy a maga jussát megkeresse.

5-o. Demonstratio aedilis Francisci Farkas:

	hfr.	dr.
Demonstráltatván Farkas Ferentz egyházfi őkegyelme de anno 1771 perceptumiról, publicatiokból, harangozásból, Bethlen Péternél volt capitalis 17 forintoknak levá-lásából, ekklézsia borából, naturából, interesből és a tavalyi visitatiotól maradott 40 mfr. és 87 pénzről vett kezéhez in summa	98	–
Melly summából hiteles demonstratiok mellett ekklézsiai szükséges épületekre költött	58	12
Mellyet a perceptumból kivévén, marad ad sequentem rationem	39	88
Perceptio vini:	urn.	oct.
Ingrediált bor interes	34	1
Eladatott	3	–
Vagyon még	31	1

6-to. Néhai Pap János özvegye, Nagy Anna conferált e nemes ekklézsiának egy szép sáhos abroszt és egy kék, veres s fejér virágokkal ékes selyemkeszkenőt.

7-o. Deliberative haggya a Szent Visitatio, hogy többször ezután hordókötésre ne tégyenek a perselypénzből költséget, hanem vagy a régi végezés szerint házanként fizessenek arra egy-egy garast, vagy pedig egyebünnen csinálják ki, egymás között léjendő megegyezés szerint, mivel a tiszteletes loci ministernek stolaris fizetése.

[194] HuZal-Jkv. I/3. 48–49.

1773

Inchoatur visitatio in ecclesia reformata Rákosdiensi anno 1773. die 12[a] Januarii, praeside reverendo ac clarissimo seniore Stephano Herepei, ordinario notario Benedicto Bitai, adjuncto convisitatore reverendo domino Johanne Miklós V[ajda]Hunyadensi parocho, praesente loci ordinario ministro clarissimo domino Andrea Csegöldi, a parte vero ecclesiae consistorialibus Daniele Farkas, Georgio Fazakas, Daniele Balási, Johanne Váradi, Stephano Fazakas, aedili Francisco Farkas in domo parochiali, ubi dum supervenisset dominus Lazarus Farkas.[195]

1-o. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia szolgálatya iránt, őkegyelmét minden részben kedvellik s továbbra is magok között kívánnyák. Nemkülömben humanissimus dominus scholae rector Kölönte József őkegyelme személye is a nemes ekklézsia előtt kedves, gyermekek körül való tanítása is épületes.

2-o. Három becsületes személyek candidáltatván egyházfiságra, esék a sors Dávid Mihály őkegyelmére.

3-o. Testált volt néhai Étfalvi Kelemen harai iskolamester atyánkfia 87 mfr. ezen következendő szent ekklézsiáknak, úgymint

A rákosdi ekklézsiának:	hfr.	dr.
Öreg Jakab Jánostól	6	50
Öreg Jakab Gergelytől	15	–
Summa	21	50
A pestesi ekklézsiának:		
Muntyán Nikoltsa	4	–
Ifjabb Jakab János	6	50
Budi István	7	–
Flora Petru	2	–
Summa	19	50
A hunyadi ekklézsiának:		
Jakab Josa	4	–
Ifjabb Jakab Gergely	6	–
Summa	10	–
[73.] Nota bene: A rákosdi ekklézsiától hfr. 1 dr. 50 jött a pestesi ekklézsiához.		
A harai ekklézsiának:		
Czintai Mihály	15	–
Farkas Lázár	4	–
Lukáts Lakatos Mihály	4	–
Farkas Imreh	3	–
Balási László	3	–
Summa	27	–
Ezekhez accedál még Körtvélyesi Péter adóssága	6	–
És Bertalan Istváné	3	–
Mellyekből a rákosdi ekklézsiának jő még	–	40
A hunyadi ekklézsiának	–	20

A többi superfluens pedig marad a harai ekklézsiának.

[195] HuZal-Jkv. I/3. 72–73.

Mindezekről pedig a classificatiok szerint új contractusokra kell menni és úgy expediálni, hogy ki-ki ahova tartozik, oda fizessen.

4-o. Perselypénzről való demonstratioja egyházfi Farkas Ferentz őkegyelmének:

	hfr.	dr.
Mely ez esztendőre lett in summa	11	81
Capitale debitumnak felvétele	10	20
Ötven vfr. interesse	5	2
Elkorcsomárlott bor árra	28	89 ½
Harangozásból	–	48
9 veder mustból s egy kartonabroszból	6	76
Maradott volt a cassaban	39	88
Summa	103	4 ½
Ezekből hiteles demonstratio mellett költ	4	49

Bor perceptum:

	urn.	oct.
Interesből jött bé	21	7
A nemes ekklézsia önként tett collatiojokból gyűlt	18	1
Mely egy edényben tartatik in summa	40	

5-o. Rákosdi Farkas Sámuel adós lévén a rákosdi ekklézsiának 10 ~ tíz ft., öccsének Farkas Lázárnak lévő bizonyos adósságból 10 ~ tíz ft. bentiltattak, hogy az ekklézsia azzal excontentáltassék.

6-o. Kállai Sára halálos betegségében testált a rákosdi ekklézsiának 20 ~ húsz ft. álló summát, melyről contractualis exstálván, a debitor is arról spontanei a Szent Visitatio előtt recognoscált.

7-o. Tekintetes inspector curator Nagy Sándor úr jelenlétében megszemlélvén a Szent Visitatio a rákosdi reformatum templomnak nagy ruinaban létét, az ekklézsiának önként arra nagy hajlandósága lévén, végezte egyező szívvel, hogy azon templomnak nagy hasadásai, dűlőfében lévő falai, megromlott ablakai s egyéb romladozásai minél jobban s tisztességesebben lehet reparáltassanak, újíttassanak, mellyre az ekklézsia magát híven ájánlá. Nem lévén pedig arra elégendő tehetségek, tiszteletes loci minister őkegyelme minden industriat adhibeáljon, s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre, a hallgatóknak különös szorgalmatosságokat serkentse.

1774

Nova visitatio inchoatur anno 1774. die 8va Februarii in ecclesia reformata Rákosdiensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyad archidiaconum, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó. Praesente illustrissimo domino capitaneo a Gartner et loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Andrea Csegöldi, a parte autem ecclesiae nobili domino Andrea Barta, Francisco et Lazaro Farkas, Daniele Balás, Stephano Fazakas, Josepho Zajzon etc. in parochia reformata.[196]

Ubi sequentes tractantur: 1-o. A közönséges szokás szerint megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister Csegöldi András őkegyelme személyéről, szolgálattyáról, házáról, nemkülömben a humanissimus dominus scholae rector Kölönte Jósef őkegyelméről, közönségesen az ekklézsia őkegyelmek felől semmi panaszt nem ád fel. Az oskolai gyermekek tanulásának dolgában animadvertálya a Szent Visitatio, hogy az ekklézsiában lévő gyermekek számához képest kevesen vagynak a tanulók, akik vagynak is, könyvek defectussa miatt tanulásokat, úgymint illik, nem folytathattyák. Recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos capitány úrnak, méltóztassék ab officio az atyákat admoneálni mind arra, hogy gyermekeiket taníttassák, mind arra, hogy a tanulásra megkívántató könyveket tehetségekhez képest megszerezzék.

2-o. Megkérdettetvén másfelől a tiszteletes loci minister hallgatói felől, mint gyakorolyák a templomot, az úri szent vacsorával való élésre mint járulnak elé stb. A priori a tiszteletes atyafi dicséri ezekről hallgatóit, sőt dicsekedik is az Úrban azzal, hogy szent szolgálattyát ez helyben boldog előmenetellel áldotta meg, a papi és mesteri fizetés dolgában is olyas panasz nincsen. A potiori béadják, akik e részben deficiálnak, azok majd számban sem vehetők, azokat az atyafiak elhallgatták.

3-o. Sajnálva animadvertálja a Szent Visitatio, hogy amely kertet a templom körül ezelőtt két esztendőkkel megindított az ekklézsia, azt fedetlen hagyta, holott ennek a helynek fátlanságára nézve igen bajos itt a kerteknek csinálása. Serio imponálja azért a Szent Visitatio, hogy a közelebb következő Szent György napig a kertet, ahol deficiál, állítsák fel, fedjék meg, nemkülömben az oskolát is azon terminusra kerttel vegyék környül, egyébaránt ha a visitatio admonitiojának nem engednek, competens tiszt által fognak adigáltatni keményebben is, s méltó büntetéseket el fogják venni.

4-o. Farkas Lázár uram némely méltatlan panasszait allegálván a tiszteletes loci minister ellen, mellyeket megbizonyítani se nem akart, se nem tudott, alkalmatlan magaviselésével s beszédeivel megbántotta mind a Szent Visitatiot, mind maga papját, végezi a Szent Visitatio, hogy mind a Szent Visitatiot, mind maga papját in facie visitationis megkövesse, s arra atyaiképpen inti, hogy ezután papjával a szeretetnek törvénye szerint éljen.

5-to. Ezen ekklézsiának terhes dolgaira, nevezetesen a bomlófélben lévő templom épületére nézve igen szükségesnek ítéli a Szent Visitatio az ekklézsiával megegyezőleg, hogy egy domesticus curator creáltassék és hogy még egy egyházfi tétettessék. Kéré a Szent Visitatio és a nemes ekklézsia titulatus Barta András uramat a curatorságra, ki is hosszas mentségei után magára vállalván, most azon hivatalba introducáltatik s confirmáltatik. Egyházfinak pedig a méltóságos capitány úr engedelméből és az ekklézsia consensussából Fazakas alias Mányul Bálint őkegyelme eskettetett bé a Szent Visitatio előtt.

6-o. Botránkoztatók gyanánt adatnak fel tiszteletes loci minister által Farkas Dániel őkegyelme fiának, Bálintnak feleségén kívül való lakása, kik is, amint praetendáltatik, nem a magok úttyokon költenek egybe. Imponálja a Szent Visitatio, hogy a szokott úton vagy el-

[196] HuZal-Jkv. I/3. 99–100.

válások után járjanak, vagy egybekeljenek, nemkülömben Bora Mihály iránt végezi a Szent Visitatio, hogy vagy reducálja a feleségét, vagy tőlle való elválását rendes úton vegye munkába. [100.]

7-o. Demonstratio aedilis Michaelis Dávid:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassaba	98	55 ½
Azután ingrediált capitale debitumok felkelésekből	60	18
Publicatioból is summa	15	70
Harangozásból	–	12
42 veder bor árra	50	72
Capitale debitum	2	–
Summa	227	27 ½
Ebből költ el:		
1773-ban celebrált visitatiora	3	74
Egyéb erogatiokra	11	14
Summa	14	88
Marad a cassaban	212	39 ½

Ezen kívül vagyon az ekklézsiának circiter 49 veder bora, melyet a vízmérés hoz egész világosságra.

1775

[Visitatio] incipit ab ecclesia reformata Rákosdiensi die 30ª Januarii 1775. per reverendum ac clarissimum seniorem dominum Stephanum Herepei et substitutum notarium reverendum ac clarissimum dominum Andream Csegöldi, a parte ecclesiae praesentibus titulato domino domino Daniele Balási, Daniele Farkas, Josepho Zajzoni, Lazaro Jakab, Josepho Fazakas, Stephano Kállai Frajter, Lazaro senior Farkas et aedilibus Davide Mihály seniore et Valentino Fazakas.[197]

Ubi: 1-mo. Nomine totius ecclesiae per praesentes ejusdem ecclesiae deputatos omni nomine et laude commendatur tam reverendus ac clarissimus Andreas Csegöldi, qua ordinarius ecclesiae verbi divini minister, quam humanissimus dominus Josephus Kölönte ludi magister.

2-do. Commendantur et auditores de omni meliori. Ab utrinque sepimentum circa templum in ruinis est, non secus fundus scholasticus. Imponitur ecclesiae ut ad diem Sancti Partialis proxime affuturae indilate reparetur.

3-tio. Lazaro Farkas pro scandalose reputatur hoc nomine quod ab anno jam exacto sacra publica frequentare deserit.

4-o. Méltóságos liber baronissa néhai boldog emlékezetű n[alátzi] Nalátzi László kapitány úr őnagysága özvegye, Bartsai Éva asszony istenes és kegyes indulattal viseltetvén, conferált és ajándékozott a v[ajda]hunyadi nemes reformata ekklézsia számára a prédikálló szék borítására 18 ~ tizennyolc sing jóféle tafotát.

5-to. Az elmúlt esztendői visitatiokor fungens idősb egyházfi Dávid Mihály őkegyelme keze alatt:

[197] HuZal-Jkv. I/3. 120.

	hfr.	dr.
Maradott volt az ekklézsia cassajában	212	39 ½
Ezen kívül perselypénzből, interesből s a gyűjtött bor árrából accedált	60	40
Amely tészen in summa	272	79 ½
Ebből elkölt bizonyos ekklézsiai szükségekre	34	49
Amely subtraháltatván a summából, marad	238	30 ½

Gyülevész bor is vagyon pro ulteriori demonstratione urn. 49.

6-o. Az egyházfi dolgában instálta a nemes ekklézsia Szent Visitationak, hogy consideráltatván ezen ekklézsiának számos volta, hagyattassanak meg az ekklézsiai szolgálatra e két egyházfiak, akár azon nevezet alatt, akár pedig egyik egyházfi, s a másik harangozó nevezet alatt.

1776

In nomine Domini. Anno 1776. die 12[a] Januarii nova Visitatio Sancta incipuit ab ecclesia reformata Rákosdensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyad reformatum archidiaconum, Stephanum Intze de Lisznyó ejusdem tractus juratum et ordinarium notarium, praesentibus a parte ecclesiae titulato domino domino Daniele Farkas, Daniele Balási, Josepho Zajzoni, Johanne Váradi, Stephano Fazakas, Jacobo Jakab, Stephano Kálai, personali aedilis Michaelis Dávid filio nempe ejusdem et Valentino Fazakas, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Andrea Csegöldi et ludi magistro humanissimo domino Josepho Kölönte in parochiali aede dictae ecclesiae.[198]

Ubi: 1-mo. Examináltatván az oskolában tanuló fiú- és léánygyermekek, idejekhez képest alkalmas profectusokat tapasztalja a Szent Visitatio, jobb profectusok is lehetne, ha az atyák el nem vonnák az oskolából. Melyre nézve intimálja a Szent Visitatio a humanissimus dominus ludi magisternek, hogy mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra. [145.]

2-do. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia delegatussai a tiszteletes loci ordinarius minister és oskolamester őkegyelmek iránt, egy szívvel, lélekkel őkegyelmekben egész contentumokat jelenték. Úgy másfelől tiszteletes loci minister hallgatóinak kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek különben is szembetűnhetők, említé. Fizetésit is alkalmasint megadják. Intimálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy a ruinakat mind a templom, mind a parochia, mind az oskola körül reparálni igyekezze, nevezetesen pedig törekedjék a templom iránt feltett szándékának tökéletességre való vitelére, míg a templom egészlen elsorvadna.

3-tio. Említé tiszteletes loci ordinarius minister, hogy amely szőlőt néhai Szűts Dániel őkegyelme testált volt a nemes ekklézsiának 60 forintokba, azon szőlőhöz just tartván titulatus iffjabb Farkas Lázár uram, akarná ugyan kiváltani, de a testált summát érette megadni sokalja s sajnálja. Melyre való nézve a tiszteletes loci minister a szőlőt, úgy mint illenék s kellene, nem mívelheti, melyből következik annak naponként való romlása s pusztulása.

[198] HuZal-Jkv. I/3. 144–146.

Végezi azért a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával megegyezőleg, hogy legitimo modo szolgabíró által instructio mellett admoneáltassa a nemes ekklézsia praetitulatus Farkas Lázár uramot, hogy vagy kiváltsa a szőlőt, vagy pedig a nemes ecclesiat ne impetálja. Ha ki nem váltaná, aestimáltassék a szőlő, mely statusban most vagyon, hogy ezután akármikor váltaná ki, az akkori aestimium szerint légyen kiváltása, azalatt pedig a tiszteletes loci minister a szőlőt annak rendi szerint míveltesse, ne légyen semmiben romlása, hanem inkább épülése.

4-to. Szükségesnek ítélte mind a Szent Visitatio, mind a nemes ekklézsia, hogy ezen ekklézsiának sokszor eléforduló terhes bajaira nézve, mint más ekklézsiákban is megvagyon, úgy itt is az egyházfi mellett légyen egy curator, aki az egyházfinak erőt adjon. Tetszett azért a nemes ekklézsiának megegyzett akarattal curatornak választani titulatus Váradi János őkegyelmét, ki is a Szent Visitatio előtt adjuráltatott és ezen hivatalban introducáltatott. Őkegyelme mellé pedig egyházfinak viszont az egész ekklézsia tetszéséből confirmáltatott titulatus Fazakas Bálint őkegyelme, ki is minekutánna elébben egyházfi Dávid Mihály őkegyelme az ekklézsiától solemniter kibúcsúzik, mennyen el tiszteletes esperest uramhoz, hogy itt adjuráltassék.

5-to. Sajnálva érti a Szent Visitatio, hogy titulatus Farkas Lázár uram a sokszori atyai intés után is perseverál a tiszteletes loci minister Csegöldi András ellen való haragtartásban, mely miatt a templomtól magát egészlen ki is vonta. Intimálja most is atyaiképpen, hogy letévén a keresztyén emberhez illetlen haragot, gyakorolja a templomot, ne kénszerítse a Szent Visitatiot arra, hogy őkegyelmét excommunicálja és történhető halálakor a tisztességes temetéstől megfossza, mellyet, ha őkegyelme továbbra is a templomtól magát elvonnya, mind a haza, mind az ekklézsiai törvények szerint megcselekedni köteleztetik.

6-o. Farkas Péterné instála a Szent Visitationak, hogy özvegységre jutott állapottya consideráltatván, engedtetnék el valami azon papi fizetésből, mely őkegyelmére vettetett. A Szent Visitatio többre nem ereszkedhetik annál, hanem hogy az ekklézsiai constitutiok szerint, ha nincsen semmi segítője az oeconomianak folytatására, tehát fizessen félbért, azaz annak felit, amit férje életében fizetett, s ha addigvaló fizetése fellyebb ennél nem ment, amivel restantiaban maradott, a mostan fungáló tiszteletes loci ministernek fizesse meg.

7-mo. A consistorialis személyeknek számában csonkulás esvén, némelyeknek meghalálozásokkal, tetszett a nemes ekklézsiának azon csonkulást supleáltatni, választván unanimi consensu e gremio titulatus Balás István és Kálai István őkegyelmeket, kiket is a Szent Visitatio confirmált, és in facie visitationis adjuráltatta. [146.]

8-vo.

	hfr.	dr.
Az elmúlt esztendői visitatiokor maradott volt az ekklézsia cassajában Dávid Mihály egyházfi őkegyelménél	238	30
Accedált azután perselypénz	17	50 ½
A tavalyi visitatioban feljegyzett borból jött bé	29	61
Interes pénz	–	82
Harangozásért	–	24
Summa	286	17 ½
Ebből ekklézsiai szükséges költségekre az exhibeált demonstratio szerint ment el	20	35
Amely subtraháltatván a fellyebb való summából, marad	265	82 ½

Gyülevész bor is vagyon pro ulteriori demonstratione circiter urn. 47 vagy 48, mellyet a vízmérés mutat meg jobban.

1777

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Rákosdensi anno 1777. die 6ta Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Intze de Lisznyó notarium, reverendum dominum Johannem Miklós Sz[ent]Györgyi adjunctum. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae titulato titulato domino domino Francisco Farkas superiore, Johanne Váradi, Georgio Fazakas seniore, Stephano Kállai, Lazaro Jakab, Francisco Farkas inferiore, Valentino Fazakas, Daniele Farkas, Andrea Balási, Stephano Fazakas et aedili Michaele Dávid seniore, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Andrea Csegöldi et ludi magistro humanissimo domino Josepho Kölönte in domo parochiali.[199]

1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci minister ac ludi magister per praefata ecclesiae membra in omnibus de meliori commendantur et porro quoque acceptantur. Commendatur pariter et ecclesia per suum pastorem in omnibus punctis praeter unum Johannem Faur, qui cum sua uxore a duobus jam annis templum frequentare sacrisque uti negligerit, cum magno ecclesiae scandalo, hi ad Sanctam Visitationem personaliter vocati, post seriam ac paternam admonitionem ultro sese obligarunt ad templi frequentationem et sacrorum usum modo reverendus ac clarissimus dominus loci minister mitius cum iis agat, quam severitate in verbis ad suos auditores accusant, quod et intimatur reverendo ac clarissimo domino loci ministro studeat eos blandis verbis ad officia pietatis pedetentim incitare.

2-do. Sokszori admonitioja után is a Szent Visitationak elmulatván a nemes ekklézsia a templom és oskolaház körül való kerteknek felállításokat, oculáltatta a Szent Visitatio, kik légyenek azok az engedetlenek, és találtattak lenni huszonnégyen. [201.] Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy az ecclesiai constitutiok szerint most elsőbben per individua 25 pénzig megbüntettessenek, computálván azért az engedetlenek száma szerint, mégyen 6 mfr. Ennyit érő portékája tehát stante hac visitatione vétessék el az egyházfinak, ha pedig mégis engedetlenek lésznek, 50 pénzig és azután 1 forintig okvetetlen megbüntettetnek.

3-tio. Rákosdi Farkas Dániel őkegyelme a Partialis Szent Széken keresvén a fiának, Farkas Bálintnak feleségétől való törvényes elválását, az elválás alkalmatosságával obligálta vala magát a fiáért minden törvényes expensaknak megfizetésekre, minthogy különben is őkegyelmére ítéltetett judicialiter, de mindeddig is a törvény által meghatározott divortii onust, úgymint 12 forintokat le nem tette, sőt még a deliberatumot is ki nem váltotta, hanem magát vakmerőségre vetette, és a tiszteletes urakhoz való hellytelen recursus által magát a fizetés alól felszabadítani minden törvény és királyi kegyelmes parancsolat ellen igyekezte, mellyért kellett tiszteletes esperest uramnak a venerabilis tractus képében még a tiszteletes urakat is terhelni. Most azért stante hac visitatione az engedetlenségért és vakmerőségért per actionem fiscalem in instanti convincáltatván, 1 forintban, végeztetett, hogy addig ezen visitatioról el ne bocsáttassék, míg a divortii onust, 12 forintokat, a deliberatum váltságát, 1 forintot, és az engedetlenségnek poenaját, 1 forintot, mindöszve 14 forintokat nem deponálja.

4-to. Bora Mihály és felesége között már hat esztendőktől fogva tartó idegenség és gyűlölség, s abból származott egymástól való megkülönözések eleibe jövén a Szent Visitationak, eléggé tentálta a Szent Visitatio köztök a békességet, de nem lévén reménység annak hellyreállításához, törvényes útra bocsáttya őket, keressék a maga úttyán elválásokat. Nota bene: Hosszas gondolkodás után stante visitatione ugyancsak megbékéllettek, hogy minden elébbeni dolgok amnestiaba mennyen.

---

[199] HuZal-Jkv. I/3. 200–201.

5-to. Instálván Farkas Dániel őkegyelme, hogy engedtetnék valami kevés idő a megítéltetett pénznek megszerzésére, accedála a Szent Visitatio kérésére sub severa impositione, hogy ha az engedtetett időn túl mégis contumaciter viselné magát és a venerabilis tractusnak eleget nem tenne, büntetése megkettőztetik.

6-to. Radik Jósef feleségét, Pára Kriskát holmi apróság dologért magától elűzvén, imponálja a Szent Visitatio, hogy mennél hamarébb igyekezze reducálni feleségét.

7-to. Egyházfi Dávid Mihály őkegyelme demonstratioja:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassaban	265	82 ½
Publicatioból jött azután	11	3 ½
Interes és harangozópénz	2	76
A Dráva jószág redemtiojából	70	–
Summa	349	62
Ebből erogált juxta demonstrationem	127	95
Quibus detractis, marad ad sequentem rationem	221	67

A tavalyi visitatioban indigitált bor még el nem adattatott, igyekezze a nemes ecclesia distrahálni. A közelebb való szüreten pedig csak 2 veder bor gyűlt.

8-vo. Egyházfi Dávid Mihály resignálván az egyházfiúságot, tetszett a nemes ekklézsiának communi consensu választani Fazakas István őkegyelmét, kit is a Szent Visitatio confirmálván adjuráltatott.

1778 január

In nomine Domini. Nova Visitatio Sancta incipit anno 1778. die 12[a] Januarii ab ecclesia reformata Rákosdensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyadensis seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó notarium, reverendum dominum Gabrielem Vitályos adjunctum, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis Francisco et Lazaro Farkas, Michaele Dávid, Georgio Fazakas, Lazaro Jakab, Valentino Fazakas, Francisco Farkas, Johanne Váradi ut curatore, Stephano Fazakas ut aedili, Andrea et Daniele Balási, Valentino Birtalan, Petro Fazakas, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Andrea Csegöldi et ludi magistro humanissimo domino Josepho Kölönte in domo parochiali congregatis.[200]

Ubi: 1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci ordinarius minister Andrea Csegöldi per praefata ecclesiae membra nomine totius ecclesiae in omnibus punctis de meliori commendatur et porro quoque acceptatur.

2-do. A humanissimus dominus ludi magister Kölönte Jósef őkegyelme iránt némely ecclesia tagjaitól nomine totius ecclesiae adattatott fel az a panasz, hogy a maga portiocskájába olykor eső excursioi miatt a gyermekek tanításában sok rövidség esett, melyre való nézve lehetetlen volna, hogy mind a két részre satisfaciáljon, s kívánnák amotioját. Mely dologban meghallgattatván a humanissimus dominus ludi magister őkegyelme maga mentsége, és a több ecclesia tagjai is examináltatván, világosságra jött mind az, hogy ez a dolog nem ex consensu totius ecclesiae adattatott fel, mind az, hogy a gyermekek előmenetelekben ami hátramaradás vagyon, nem a ludi magister őkegyelme olykori absentiaja miatt esik, melyet még eddig mind a tiszteletes loci minister, mind némely ecclesia tagjai relatiojok szerint úgy igyekezett intézni, hogy amiatt fogyatkozás ne légyen,

[200] HuZal-Jkv. I/3. 208–209.

hanem az atyák miatt, kik gyermekeiket nem annak rendi szerint, hanem csak hébe-hóba járattyák fel az oskolába, mihelyt valami dolog ideje eléfordul, arra fordíttyák, az oskolától elfogják, s amiatt tanulásokban fogyatkozást szenvednek. Imponálja azért a Szent Visitatio az illyetén panaszlóknak mind azt, hogy az efféle ok nélkül való panaszokkal se magokat, se a Szent Visitatiot ne terhelyék, mind azt, hogy ami fogyatkozás e részben magokban vagyon, abból magokat megjobbítván, igyekezzék gyermekeiket az oskolába úgy jártatni, hogy az oskolamesternek körülöttök való szorgalmatosságának haszna szemléltethessék, mely ha ezután nem tapasztaltatik, úgy lészen fundamentumos okok a mester ellen való panaszra, azalatt pedig eddig is magát dicséretesen viselt, és mindenkor jóról recommendált oskolamesterekhez illő kötelességgel viseltessenek.

3-tio. A tiszteletes loci ordinarius minister és ludi magister őkegyelmek megkérdettetvén a nemes ecclesia tagjainak magok viselések, competentiajoknak administratiojok s templombéli gyakorlások iránt, semmi panaszt nem említenek, hallgatóikkal mind a templom gyakorlására, mind a competentiaknak administratiojokra nézve contentusok.

4-to. Egyházfi Fazakas István demonstratioja:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatioban indigitáltatik a cassaban actu volt pénz in summa hfr. 221 dr. 67. De mikor megszámláltatott s egyházfi Fazakas István őkegyelme keze alá adattatott, találtatott	220	88
Accedált azután méltóságos Kendeffi Miklós úrtól a Vadászianum testamentumból interessével együtt	30	4
[209.] Publicatioból	14	68
Az 1775-ről '76-ra általjött borból	16	56 ½
Harangozásért	–	48
Summa perceptionis	282	64 ½
Ebből az exhibeált demonstratio szerint erogálódott	154	73
Quibus detractis, marad ad sequentem rationem	127	91 ½

5-to. Rákosdi Farkas Dániel őkegyelme fiának, Farkas Bálintnak még in anno 1774 az alpestesi reformata ekklézsiában celebrált Szent Partialisban folyt s terminált divortionalis causajában a törvényes onusoknak lefizetésekre judicialiter köteleztetvén, minthogy magát az alól helytelen mentségekkel felszabadítani igyekezte, vakmerőségre vetette, a tavalyi visitatioban per actionem fiscalem propter contumaciam, canonice egy forintig convincáltatott, és az egész onusnak exequutioja a méltóságos kapitány úrnak recommendáltatott vala, instálta vala pedig akkor, hogy tehetetlensége consideráltatván, engedtetnék avagy csak az 1777-ben esett szüretig való idő, ily maga ajánlása mellett, hogy akkorra bizonnyal megszerzi és ad debitas manus szolgáltattya. Accedált vala is erre az akkori Szent Visitatio sub clausula, hogy ha azon időn túl is az onusok lefizetésekben morosuskodnék, tehát büntetése megkettőztetik. Perseverálván azért mindeddig is azon morositasban, újra végezte a Szent Visitatio, hogy Farkas Dániel őkegyelme militaris cautio alá recommendáltassék, míg a Szent Társaság törvényes kívánságának eleget tészen, melyet hallván őkegyelme, megszerzett azon megítéltetett onusból 5 ~ öt vfr., általadván tiszteletes esperest uramnak, a residuum iránt pedig végezi a Szent Visitatio, hogy annak idejében instáljon a Szent Társaságnak elengedtetése véget.

6-to. Titulatus iffjabb Farkas Lázár uram a nemes ekklézsia consistorialis személyei közé ingremiáltatván a nemes ekklézsia tetszéséből, a Szent Visitatio által confirmáltatott, megmarasztatván az egyházfiúságban Fazakas István őkegyelme is.

1778 december

Anno 1778. die 7[a] Decembris visitatur ecclesia reformata Rákosdiensis per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium Johannem Miklós. Praesente illustrissimo domino locumtenente primario de Lang, a parte vero nobilis ecclesiae titulato domino Francisco Farkas, Michaele Dávid, Daniele Farkas, Valentino Fazakas, Jacobo Lázár, Daniele Balás, Andrea Balás, Francisco Farkas, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Andrea Csegöldi cum ludi magistro humanisimo domino Johanne Bátsi, in domo parochiali.[201]

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister őkegyelme szolgálattya, s magaviselése iránt, minden részben tellyes contentum [231.] jelenteték. Úgy maga is tiszteletes uram hallgatóival nagyobb részint contentus lévén, semmi panaszt az ekklézsiára nem említ.

2-do. Hasonlóképpen a humanissimus dominus ludi magister az ekklézsia ellen, és az ekklézsia őkegyelme ellen semmit sem panaszol.

3-tio. Egyházfi Fazakas István őkegyelme panaszolván némely nyakas embereknek insolentiajok ellen, mely miatt sokféle bosszúságokat kénteleníttetik szenvedni mind az ekklézsia, mind a papi s mesteri fizetésnek felszedése körül való szolgálattyában ok nélkül, kívánnya a Szent Visitatiotól és ekklézsiától elbocsáttatását. De a Szent Visitatio considerálván hasznos szolgálattyát, továbbra is ezen egyházfiságban meghagyni kívánnya, melyben hogy ezután valami könnyebbsége lehessen, pro adjutore rendeli melléje Balási András őkegyelmét stante visitatione adjurálván is, hogy együtt a terhet könnyebben hordozhassák.

4-to. Egyházfi Fazakas István demonstratioja:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor ad presentem demonstrationem maradott	127	91
Ebben az esztendőben holmiból gyűlt	99	67
Summa percepti	227	58
Ebből erogált juxta demonstrationem	43	93
Elocált	92	82
[Summa]	136	75
Quibus detractis, marad ad sequentem rationem	90	83

1780

Anno dieque eodem [15ta Aprilis 1780.] continuata est Visitatio Sancta in florenda ecclesia reformata Rákosdiensi per eundem reverendum et clarissimum dominum designatum seniorem Stephanum Intze de Lisznyó et ordinarium notarium Samuelem N. Vásárhelyi, adjunctum item tertium visitatorem reverendum dominum Johannem Miklós Sz[ent]Györgyi. A parte ecclesiae praesentibus nobili Francisco Farkas curatore, Daniele Farkas, Mihaele Dávid, Valentino Fazakas, Stephano Kálai decurione, Petro Fazakas judice pagi, Andrea Balási et Stephano Fazakas aedilibus. Item spectabili domino locumtenente Hennzij, clarissimo domino Andrea Csegöldi loci ministro et Andrea Szász ludi magistro, in ipsum domo parochiali.[202]

Ubi: 1-mo. Tiszteletes loci minister uram őkegyelmének rendes szolgálattyának folytatása és magaviselése iránt kérdés tetetődvén a nemes eklézsia jelenlevő tagjai eleibe, nem

[201] HuZal-Jkv. I/3. 230–231.
[202] Uo. I/3. 288–289.

tanálkozék senki is, aki csak legkissebbel is vádolná, terhelné, sőt továbbra is kívánnak szolgálattyával élni.

2-do. Téve tiszteletes loci minister uram őkegyelme is a maga pásztorsága alatt levő nyájról szép és jó commendatiot etc.

3-io. Tetszik a nemes ecclesianak Szász András oskolamester őkegyelme is, mind személyére, mind penig a gyermekek körül és az Isten oltára mellett való szolgálattyára nézve. Úgy őkegyelme is semmit sem panaszla a nemes ecclesia ellen.

4.-o Egyházfi Fazakas István uram ratioja super perceptis et erogatis ecclesiae ventilláltatván, úgy tanáltatott, hogy in Sancta Visitatione anno 1778 celebrata:

	hfr.	dr.
Őkegyelme kezénél ad praesentem rationem maradott volt	90	83
Azután accedált ex variis perceptionibus	45	42 ½
A templomra szánt fundusból	26	52
Summa	103	77 ½
Ebből pura erogatioba ment	16	91
Quibus detractis, manent	145	86
Melyhez járul a templom fundussára szánt pénzből elocált pénz	9	18
Summa	155	4

És így marad a fungens egyházfi kezénél ad sequentem rationem százötvenöt mfr. és négy pénz ~ 155, 4.

5-to. Bizonyos időktől fogva szolgált és mostan is in functione lévő Fazakas István őkegyelme mellé titulatus locumtenens úr engedelméből és a nemes eklézsiának közönséges tetszéséből adjungáltatott és bé is eskedtetett ad munia aeditui secundum conscientiam peragenda Kandó Mihály őkegyelme.

6-to. Tekintetes és nemzetes Farkas Ferentz uram őkegyelme mind a Szent Visitatio, mind penig a nemes ecclesia előtt, amely curatori és consistoriale forumbeli hivatalt eddig dicséretesen és hasznosan folytatott, kívánván önként letenni némű-némű circumstantiakra nézve. Considerálván a Szent Visitatio őkegyelmének ezutánn is hasznosan folytathatandó hivatallyának szükséges voltát és annak defectussa miatt a nemes ecclesianak következhető kárát, szép és minden erőltetés nélkül való exhortatioval a nemes ecclesianak jelenlévő tagjaival együtt arra bírta és hajtotta őkegyelmét, hogy továbbá is azon hivatalokat viselye és hordozni ne terheltessék. Őkegyelme is ajánlá magát elébbeni hivataljainak folytatására, mellyet mind a Szent Visitatio, mind penig a nemes ecclesia igen nagy örömmel vevének.

Úrasztali tányér – 1766

1781

Die consequenti 16ta Januarii [1781.] continuata est Visitatio per eosdem jam nominatos visitatores [seniorem Stephanum Intze de Lizsnyó, ordinarium notarium Samuelem Nagy Vásárhellyi, adjunctum item pro tertio reverendum dominum Johannem Szabó, ecclesiae reformatae Bátsiensis verbi divini ministrum, assessorem tractualem per que assumtum pro brachio seculari spectabilem ac generosum dominum Johannem Berivoi] in ecclesia reformata Rákosdiensi, praesente majori ex parte consistorio Michaele nempe Dávid, Daniele Farkas, Josepho Zajzoni, Daniele Balási, Francisco Farkas seniore, Stephano Kállai decurione et aedilibus Stephano Fazakas et Mihaele Kandó, reverendo item ac clarissimo domino loci ministro Andrea Csegöldi et ludi magistro Andrea Szász, cum illustrissimo capitaneo Gartner in domo parochiali congregatis.[203]

Ubi: [314.] 1-mo. Minemű kedvességgel, haszonnal és épülettel folytassák mind tiszteletes loci minister atyánkfia, mind pedig az oskolamester hivatalyokat, megkérdettetvén a nemes ecclesia egybegyűlt tagjai, communi voto cum aplausu a Szent Visitatio előtt commendáltattak.

2-do. Tiszteletes loci minister őkegyelme ada fel egynéhány botránkoztató személyeket, úgymint: 1. Idősb Farkas Lázárt, ki is testvér attyafiával versengésben lévén, esztendőtől fogva a templomot éppen nem gyakorlotta és az úri szent vacsorával is nem élt. Kit is szemben fogván a Szent Visitatio post factas adhortationes, increpationes ac comminationes arra bírta, hogy mind megesmérné nagy hidegségét, mind penig megbánná vakmerőségét és egyszersmind megjobbulásának jeléül élő és hatható fogadással ígérné is magát, amint hogy ígérte is arra, hogy ennekutánna mind a templomot gyakorlaná, mind pedig az úri szent vacsorával itten élne. 2. Bora Mihályt, ki is tizenegy esztendőktől fogva hittel elkötelezett feleségével együtt nem lakik, és lakni semmiképpen nem is akar. Ezt midőn a Szent Visitatio szembe fogta volna és a cohabitatiora serkentené és intené, minthogy éppen visszavenni feleségét, aki örömmest visszamenne, nem akarja, nagy átkozodásokra fogadván ki, ut compellatur tanquam contumax, az inclita Militaris Praefecturanak a Szent Visitatio transcribálta. 3. Radik Jósefet, aki őtet hitetlenül elhagyott feleséget Pára Kristinát, visszaadattatni éppen nem sollicitálja, holott nem messze, V[ajda]Hunyadon lappangana. Ennek imponálta a Szent Visitatio, hogy a v[ajda]hunyadi visitatioba megjelenni és baját promoveálni, és consequenter effectumba vétettetni el ne mulassa.

3-io. A nemes ecclesiatól még in anno praeterito kibocsáttatván Szász András oskolamester őkegyelme a királyi kegyelmes engedelem megérkezése utánn az omlófélben lévő templomnak legottan léjendő reparatiojára a kegyes benefactorokat alamizsna végett megkeresni, minekutánna abban eljárt és meg is jött békével, libellussát eléadta és azt a Szent Visitatio is curiose censeálván, tanálta lenni az egész congestumot in hfr. száznegyvennyolc dr. 14. Szükséges és elkerülhetetlen úti nevezetesebb költségeiről is demonstrálván, mely in summa hfr. 9, dr. 57 adjustáltatott. Mely szerint ezt a congesti summából subtrahálván, tartozik administrálni hfr. 138, dr. 57, és eddigelé készpénzül bé is adott hfr. 120. Restál tehát béfizetendő in summa hfr. 18,57. Ezen dologban való eljárását, hogy így lett légyen, actu hite letételével is comprobálván.

4-to. Fazakas István egyházfi ratioja de perceptis et erogatis ecclesiae ventilláltatván, ada fel: Tavalyi visitatio alkalmatosságával őkegyelme kezénél maradt hfr. 155, dr. 4, melyhez accedált azutánn e variis congestis, úgymint publicatioból, a mester által administrált suplicatioból, interesből hfr. 184, dr. 33½. Melyeket egybevétetvén, úgymint hfr. 155 dr. 4 fáért, in summa hfr. 339, dr. 37½.

---

[203] HuZal-Jkv. I/3. 313–316.

Ebből erogált bizonyos ecclesiai szükségekre in summa hfr. 15, dr. 20. Maradt tehát rész szerint készpénzül, rész szerint penig interesre elocált capitalisul jövendőbeli ratioja alatt in summa hfr. 324,17½. Mely is az reparálandó templom számára való fundus.

5-to. Néhai tekintetes Berivoi György uram testamentuma szerint accedált még ehhez hatvan mfr. ~ 60 interessével együtt, mely is vagyon ugyan ezen ecclesiaban lakó némely bizonyos embereknél contractus mellett elocálva.

6-to. Tekintetes Berivoi János uram is ezen falu határán őkegyelménél zállogba pro et in hfr. 12 lévő egy darab erdő hellyet még ezelőtt conferálván, most is viva voce a Szent Visitatio előtt azon pia collatioját contestálta.

7-vo. Oskolamester Szász András őkegyelme keze és oktatása alatt lévő fiú és leány tanítványaival szép és dicséretes speciment mutatott.

8-vo. Ezen ecclesianak oeconomicus curatora titulatus Farkas Ferentz őkegyelme még a tavalyi Szent Visitatioban akarván elbúcsúzni ezen hivatalától, őkegyelme iránt tovább is minden jót reménylvén, a Szent Visitatio a nemes ecclesiaval együtt arra bírta vala őkegyelmét, hogy azon hivatalát tovább is folytatná, aminthogy maga is akkor eszét és kedvét változtatván ígérte is vala magát. Most penig igen kedvetlenül kellett szemlélni a Szent Visitationak azt, hogy őkegyelme utat keresvén magának, a Szent Visitation meg nem jelent, jó előre tett hírtételekre is. Melyből minthogy egyenesen kitetszik a rendes és törvényes visitatorium forumnak vilipendiuma, kijő immár az is, hogy őkegyelme az ecclesianak is előmenetelével igen keveset gondol, és netalám negligentiajával kárt is okozhatott. Azért őkegyelmét [316.] a Szent Visitatio curatori hivatalától suspendálya, consistorialis személynek is nem esméri, recommendálván a nemes ecclesianak, hogy őkegyelme hellyébe a méltóságos kapitány úrral egyetértvén oly személyt válasszanak és constituályanak, aki egész dexteritassal igaz lélekkel munkálkodni és meg is tartani a nemes ecclesianak javait igyekezzen és a szent ministeriumhoz is illendő tisztelettel viseltessék. Amely személyen penig meg fognak állani és egyezni, azon személyt a közlebb esendő Partialisi Synodusra elküldeni pro confirmatione el ne mulassák.

9-no.[204]

1782

Visitatur ecclesia reformata Rákosdensis die 18va Februarii [1782.], praesentibus a parte nobilis ecclesiae dominis dominis Francisco Farkas superiore, Francisco Farkas inferiore, Lazaro Farkas superiore, Lazaro Jakab, Daniele Farkas, Josepho Zajzoni, Valentino Fazakas, Johanne Váradi, Lazaro Farkas seniore, Petro Farkas, Stephano Kállai corporali, Stephano Fazakas et Michaele Kandó aedilibus, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Andrea Csegöldi et ludi magistro Andrea Szász, in domo parochiali.[205]

Ubi: 1-mo. Reverendus ac clarissimus dominus loci minister et ludi magister per ecclesia, ut et ecclesia per uttrosque ministros commendatur de omni meliori quoad omnia puncta canonica.

2-do. Insinuálja a tiszteletes loci minister őkegyelme a Szent Visitationak, hogy a templom építésének dolgában nagyon megakadott volna a nemes ekklézsia, illy okból, hogy némely limitaneus katonáktól [!] elocált capitalissai után éppen semmi interest nem vehet fel, annyival is inkább némely capitalis summákhoz tellyességgel nem juthat, mellyek a temp-

[204] A jegyzőkönyv szövege itt megszakad.
[205] HuZal-Jkv. I/4. 20–22.

lom építésére rendeltettek. Recommendáltatván azért ezen dolog az inclita Militaris Praefecturanak, ígiret tétettetett, hogy a limitaneusoknál lévő adósságoknak és restans intereseknek felvételekre adhibitis opportunis juris militaris remediis allaborálni fogják.

3-tio. Amely darab erdőcskét titulatus Berivoi János úr még tavaly conferált volt viva voce a nemes ekklézsiának 12 mfr., most már actu [21.] a nemes ekklézsiának possessoriumában vagyon, mellyet a titulatus conferens úr kívánságára kívánt a Szent Visitatio improtocollálni.

4-to. Ugyan praetitulatus Berivoi János úr conferált újra két belső örökségeket ezen faluban a nemes ekklézsiának in et pro hfr. 40 oly declaratioval, hogy midőn azon örökségek a proprietariusok által kiváltatnak és a zálogos summa deponáltatik, fordíttassék a templom és parochia körül való reparatiokra, addig pedig az örökségeket bírja az ekklézsia s vegye hasznát, oda fordítván, ahová leggszükségesebbnek esméri.

5-to. Lobontz János és István hallgatók feladattatván a tiszteletes loci minister által, mint templomkerülők, káromkodók és scandalose részegesek, minekutánna a Szent Visitatio eleibe hivattattak és atyaiképpen megintettettek volna, praemittálván a templom nem gyakorlására nézve magok mentségére néműnémű nehézségeket a tiszteletes loci minister ellen, önként ígérék magokat minden jóra, megbékélvén in facie visitationis a tiszteletes loci ministerrel is mind az eddig valókért, mind a mostan obveniált egybenszóllalkozásokért.

6-to. Az újjonnan épült templomban bérakott székek felett ezelőtt indult controversia eléfordulván mostan is, minthogy egyfelől nem objectuma a visitationak, másfelől pedig a kiadott norma szerint nem jelenhetett meg a seculare brachium ezen visitatioban, és az előre tett elintézés szerint az inspector curator urak közül sem jöhetett el egy is ezen controversianak dirimatiojára, transponáltatik ez az egész dolog a Szent Partialisra. Mely míg finalis decisiot tehetne benne, üljenek a Bertalanosok, kik magokat a székek bérakattatásokkal leggnagyobban megbántattaknak tartyák, azon első székben, mely a Zajzoniaknak adattatott volt, úgy mindazonáltal, hogy a templomot szorgalmatoson gyakorolják, a Zajzoniak pedig üljenek a Bertalanosok székibe.

7-mo. Örömmel szemlélvén a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának és tiszteletes papjának a templom építése körül való szép és dícsiretes industriajokat, mely szerint igen kevés vagyon már hátra annak tökéletes megépülésében, azon industriaban való bizodalommal reménli a Szent Visitatio azt is, hogy nem kevésbé lészen szorgalmatos a nemes ekklézsia mind a templom cinterme körül kerteknek, mind a parochialis épületek körül való ruinaknak reparatiojokban. Mellyeket, és azok között nevezetesen a parochialis ház megbővítését annál is nagyobb bizodalommal recommendálja a nemes ekklézsiának, mivel a templom építésére congerált materialekból, fából, mészből, kőből stb. maradott annyi, melyből mind a szükséges reparatiokat megtehetik, mind a pap commoditasára és securitassára a mostani bomlófélben levő faház hellyet más kőházat kevés költséggel építhetnek.

8-vo. Hogy pedig ezekben a nemes ekklézsiának boldogabb előmenetele lehessen, a szükséges segítség és adsistentia által pro oeconomico curatore communi ecclesiae voto választatott idősb Farkas Dániel őkegyelme, ki is die sequenti in visitatione Alpestesiensi adjuráltatott.

9-no. Bora Mihály őkegyelme régtől fogva hitetlenségben élvén feleségével és semmi intésnek nem engedvén, végezi a Szent Visitatio, hogy Partialisra citáltassék. [22.]

10-o. Úr asztalához tartozó készületei vagynak ezen nemes ekklézsiának ím ezek:[206]

[206] A klenódiumok felsorolása kimarad.

1783

In ecclesia Rákosdiensi eodem anno [1783.] die 20ª Martii per eosdem [Stephanum Intze de Lisznyó seniorem, Andream Csegöldi, notarium ut et brachium seculare spectabilem dominum Johannem Berivoi de Pestély] et adsumto pro praesenti visitatione actuario clarissimo domino Sigismundo Kolosvári, praesentibus a parte nobilis ecclesiae dominis dominis Francisco et Lazaro Farkas, Daniele Farkas curatore, Lazaro Jakab, Valentino Fazakas, Daniele Balási, Josepho Zajzoni, alio Francisco Farkas, Johanne Váradi, Stephano Fazakas et Michaele Kandó aedituis, nec non loci ordinario ministro reverendo ac clarissimo domino Andrea Csegöldi tractuali notario cum ludi magistro Andrea Szász, in domo parochiali congregatis.[207]

Ubi: 1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia mind a tiszteletes loci ordinarius parochus, mind ludi magister őkegyelme iránt, in genere ugyan mindketten recommendáltatnak a canonban expressált minden punctumokra nézve és őkegyelmekben tellyes contentum jelenteték. Superveniálván mindazonáltal titulatus Farkas Lázár őkegyelme, ada bé ezen kérdések megújjíttatások alkalmatosságával egy memorialist, mellyben a tiszteletes atyafi despotismussal mind egyebekben, mind kivált az újjonnan renovált templomban a székeknek és üléseknek magára és másokra nézve is praejudiciosa elrendelésekben és egyszersmind a hallgatókat néműnéműképpen terhelő külső dolgokban maga spheraján kívül való elegyedésével, a ludi magistert pedig a gyermekekhez való keménységével és hivatallyában való restes eljárásával vádolja. Melly vádnak első punctumában említett templombéli székek felett való differentianak dolgában találtattak mások is panasszokat insinuálók, némellyek ollyanok, kik a mostani újjabb elrendelésben elébbeni competens hellyektől megfosztattak, mások ollyanok, kik minden szék nélkül hagyattak. Elsőben is ezért végezte a visitatio közönségesen a templombéli székek felett való differentiara nézve azt, hogy jóllehet a méltóságos Supremum Consistoriumnak a templombéli székek dolgában egyszer tett bölcs és kegyes rendelése azokat úgy reguláza, hogy semmi továbbra való dispositio ahhoz nem férhet. Mindazonáltal, hogy az a mostani differentia tökéletesen megértethessék, és kinek-kinek sérelme cum reflexione ad ordinationem Supremi Consistorii jobb móddal orvosoltathassék, communicáltassék ezen dolog a méltóságos és tekintetes inspector curator urakkal és egy bizonyos napon eljővén ide a tiszteletes seniorral és vagy két atyafival, minél csendesebben lehet, componáltassék a nemes ekklézsiában lévő familiakból elészóllítandó személlyek praesentiajokban az egész controversia.

Azután a béadott memorialisra tétetett illyen resolutio: Az instansnak béjelentett panasszaira és kívánságaira, minekutánna a visitatio azokat curiose pensitálta volna, tett illyen végezéseket: 1-mo. Ami a templombéli székek felett való controversiat illeti, minthogy amennyiben világosságra jött, a feladott panasz inkább valami sinistra information, mint valóságon épült, annak tökéletes eligazítását transponálja arra az alkalmatosságra, mellyben a mostani közönséges végezés szerint az egyik controversia dirimáltatni fog. 2-do. Ami az instans és a tiszteletes loci parochus között indult controversiat illeti, minthogy a feladott panasz úgy inferáltatik, mint az ekklézsiát illető közönséges panasz, de arról a több hallgatók a megkérdettetésre is hallgatnak, hellyesebbnek ítéli a visitatio őkegyelmeket edgyességre disponálni inkább, mintsem hosszas panaszokra és abból következhető kedvetlen egybenszóllalkodásokra bocsátani, ennek is fundamentoma, amint látszik, holmi hellytelen relatiok lévén. 3-tio. Ami az oskolamester ellen feladott panaszt végre illeti, jóllehet az instansnak az oskolamesterről praesummált megbántattatása nagyobb-

[207] HuZal-Jkv. I/4. 48–50.

nak exponáltatik, mintsem a valóság volna, ugyancsak imponálja a visitatio őkegyelmének mind azt, hogy a nemes ekklézsia tagjait egyről egyre az illendőségig megbecsülje, mind azt, hogy a gyermekek tanításokban [49.] továbbra is szép moderatiot tartson. Hozzátévén ezekhez azt is, hogy a szülék is gyermekeikhez viseltető felettébb való indulattyaikkal és kedvezésekkel, mellyel a tanításnak haszna eludáltatik, gyermekeiknek az engedetlenségre lábat ne adjanak.

2-do. Ab altera parte megkérdettetvén a tiszteletes parochus hallgatói iránt a canonban expressált punctumok szerint. Az isteni tiszteletnek gyakorlására és egyéb kegyességbéli munkájokra nézve commendálja, s egyébről nem is panaszol, hanem némellyeknek papi fizetésének administratiojában tapasztalható morositasokat. De reménység lévén azok iránt is, hogyha későcskén, csak megadják, név szerint azokat eléadni nem akarja. Megvagyon e közönséges panasz a dominus ludi magister őkegyelme részéről is. Imponálja azért a visitatio mind a curatornak, mind az egyházfiaknak, hogy az illyeténekre figyelmezzenek és a restantiat egy esztendőről másra haladni ne engedjék.

3-tio. Előszólíttatván az oskolában tanuló s feles számból álló fiú és léánygyermekek, és in facie visitationis examináltatván, alkalmas speciment adtanak. Megvagyon mindazonáltal itt is az a panasz, hogy némely szülék gyermekiket kivált a robotos munkának idején az oskolából elvonnyák, s ezzel tanulásbéli előmenetelek csonkul. Mellyet ea cum directione recommendál a visitatio a tiszteletes loci parochusnak, hogy a locumtenens kapitány úrnak a ludi magister által exhibeálandó specificatio szerint az olyatén szüléket feladni el ne mulassa, hogy a királyi kegyelmes rendelések szerint magok kötelességekre ebben a részben is compelláltassanak.

4-to. Még a tavalyi visitatioban projectáltatván, hogy a parochialis ház újj szemre vétettetnék és azon materialekből, mellyek a templomról megmaradtanak és elégségesek is, újjraépíttessék, s discursus esvén, miképpen lehetne a parochialis fundusnak ampleatiojára megnyerni a parochialis ház háta megett lévő fundusocskát, recommendálta volt a visitatio a tiszteletes parochusnak, hogy végye munkába, és ha lehet, effectuálja. Mellyet már most végben is vitt az arról szólló instrumentumot exhibeálván. Újjra serkenti azért a visitatio a nemes ekklézsiát a parochialis háznak azon megnyert fundusra minél hamarébb lehető építésére, mellyet annál könnyebben is megcselekedhetik, mivel a már említett materialekon kívül pénzbéli fundust is említ a tiszteletes parochus, mellyet maga kiszerez, csak az ekklézsia induljon meg az építésben. Ígéré a nemes ekklézsia egész készségét és szorgalmatosságát.

5-to. Eleiben jövén a visitationak rákosdi limitaneus katona Kováts István és felesége, alpestesi Kőmíves Éva között eredett házasságbéli differentia. Minekutánna mind a két részről egymás ellen való panaszokat hosszason elébeszéllették volna és a férjfi részéről feladott panaszoknak igasságokat a menyecske a potiori recognoscálta volna, magát a visitatio előtt úgy declarálván, hogy gyermeki bolondságból eleinten lépett ugyan férje házának romlására célozott holmi kártételekre, de azokért még akkor a férje magának satisfactiot vévén, in posterum kötelezi magát az ollyatén kártételektől való maga megtartóztatására. Amely panaszok a menyecske részéről a férjfi ellen feladattak, azok terhesebbek és az Isten rendelése szerint való házassági életnek törvénye ellen valók lévén, hellyesnek találta a visitatio őket mindketten a panaszoknak félretételekkel és feledékenységben való hagyásokkal a házassági egyességre és békességre disponálni, annyival is inkább, mivel a feladott panasz olly titkos dolog felett való, mellynek próbájához a menyecske nehezen juthatna, s mint iffjak között történhetett szeretetbéli csinytalanság, magoknak nagyobb romlásokra szolgálhatna, mintsem annak valósága volna. Minekutánna azért ezeket a visitatio elejekbe adta, hajoltanak mindketten a házassági egyességnek és békességnek megújjítására, kézbeadással kötelezvén magát egyfelől a férjfi arra, hogy feleségével Isten rendelése szerint való házassági életet él, azt ok nélkül, [50.] hellytelenül és rendeletlenül

nem veri, hanem mint maga tulajdon feleségét, házának dolgain és egyéb tehetségein megbízza, míg újra kártévő indulatait tapasztalni nem fogja. Másfelől kötelezvén a menyecske is magát arra, hogy mint igaz feleség, férje házát nem károsítani, hanem építeni igyekezi, s mindenekben magát, mint igaz házastárs úgy fogja viselni. Melly eszerint köztök megújjított házassági szeretetet és egyességet a visitatio is maga részéről megerősítvén sub clausula, hogy ha mi differentia ezután köztök eredhetne, se a férjfi magának satisfactiot feleségén ne végyen, se a menyecske férjét praecipitanter el ne haggya, hanem leggelsőben is a loci ministernek pro adhibenda necessaria medela magokat béjelentsék. Ennek nagyobb erősségére azon pacificatorium instrumentumot közönséges protocollumokból ki is adjuk, hogy a rákosdi nemes ekklézsia ládájában conserváltassék.

6-to. Megépülvén Isten jóvoltából a templom, kell vala a visitationak revideálni az egyházfiaknak demonstratiojokat de perceptis et erogatis, aminthogy exhibeálták is azt, de sok lévén mind a perceptum, mind az erogatum, ezeknek feljegyzésekben bizonyos notabilis hibának kellett lenni, mivel az exhibeált demonstratio szerint a perceptum sokkal többre mégyen, mint az erogatum, holott inkább úgy gondolkodtanak, hogy az erogatum ment többre. Resignálja azért most a visitatio a demonstratiot, hogy újj szemre vétettessék, és cum omni adcuratione kidolgozván, ad improtocollandum a senior kezébe szolgáltassék.

7-mo Az Úr asztalára tartozó szent készületek azon statusban, amint tavaly recenseáltattak és hagyattattak, mind megvagynak.

1795

Generalis Visitatio ecclesiae senioralis Rákosdensis in venerabili dioecesi Hunyadensi celebrata anno 1795. die 21[a] Augusti, praeside admodum reverendo ac clarissimo domino domino Mathaeo Keresztes de N[agy]Batzon substituto generali notario, Gabriele N[agy] Fartzádi venerabilis dioecesis N[agy]Enyediensi seniore, directore vero reverendo ac clarissimo domino Johanne Malom verbi divini ministro Borberekiensi et venerabilis tractus A[lba]Carolinensis assessore. Pastor in ecclesia, qui et dioeceseos senior reverendus ac clarissimus dominus Andreas Csegöldi. Ludi magister dominus Andreas Szász. Domesticus curator Georgius Szász de Zajzon. Aeditui Michael Kandó et Josephus Jakab. Notarius consistorii domestici idem qui et communitatis Sigismundus Bartha, jurati consistoriales Georgius Farkas senior, Staphanus Kállai, Johannes Jakab senior, Georgius Mánul Fazakas, Andreas Jakab, Johannes Bosi Jakab et Georgius Jakab praesentes.[208]

Ubi aguntur sequentia:

I. Examen consistorii erga pastorem: Megkérdeztetik a nemes eklézsia képében a venerabilis consistorium tiszteletes papja iránt a LXXXVIII. canon szerént ím ezekről: 1-o. Ha papi szent hivatalában hívségesen eljár-é minden tekintetben? 2-o. Ha tiszta evangéliumi tudománt tanít-é? 3-o. Élete, társalkodása ártatlan, jó példát adó-é, úgy háza népe is? 4-o. Ha valami közönséges vagy különös panasz őkegyelme ellen nincsen-é? Mindnyájon a tiszteletes senior atyafiról, mint hív és kedves lelkipásztorokról jó bizonyságot tésznek. Nemes Farkas Ferencz őkegyelme különös panassza maga útjára igazíttatott.

II. Examen erga ludi magistrum: 1-o Hivatalát az oskolamester híven viszi-é? 2-o. Élete, erkölcse, háza népe fedhetetlen-é? 3-o. Oskolát tart-é, a gyermekek tanításában elég szorgalmatos-é? A mester iránt sincs a nemes eklézsiának semmi panassza.

III. Bona ecclesiae et quidem:

---

[208] RákosdLvt. I/42.

1-o. Clenodia: Számba vévén e Generalis Visitatio a rákosdi szent eklézsiában az Úrnak asztalára való készületeket, mellyek 1790-dik esztendőben valami tolvajság által megkárasíttattanak vala, találta eszerént:

Abraszok:

1. Egy fejér, lyukatoson kivarrott abrosz, csipkés szélű, illyen reáírással: Tiszt. Bányai Mihály Özvegye Jónás Ilona 1766.
2. Egy nagy sáhos abrosz illyen írással: Pap János Özvegye Nagy Anna 1771. [2.]
3. Egy kék s fejér sújtásos [!] vászonabrosz.
4. Egy vékony gyolcs abrosz egészen lyukatoson kivarrva.
5. Egy kisded sáhos abrosz, a két végin fejér rojt, Z. H. betű rajta.
6. Más szakadozott apró babos abrosz.
7. Egy nagy, lyukatos varrású gyolcs abrosz, rece a közepin végig.
8. Egy apró sáhos abrosz.
9. Egy fejér gyolcsabrosz, nyomtatott fekete kerek virágokkal.
10. Egy cathedrara való kék takaró, sárgaréz prém és csipke körülötte.

Kendők:

1. Egy pulpitusra való kendő, a végei kék selyem virággal.
2. Egy hosszú, lengeteg kendő, fejér csipke végig körülette.
3. Más fejér kendő, a végei lyukatos varrással.
4. Ugyan pulpitusra való kendő, a végein kék szövés.
5. Egy pulpitusra való gyapottgyolcs félszél abrosz.

Keszkenők:

1. Egy fejér, zölddel elegy patyolat keszkenő zöld selyem rojttal, a négy szegeletin pedig aranyrojt. Ajándékozta méltóságos Kendeffi Mihályné báró Györffi Károlina asszony.
2. Egy veress virágos selyemkeszkenő.
3. Egy fejér, körül recés és a szegeletin selyemmel nagy keszkenő.
4. Egy veress és sárga kockás selyemkeszkenő. Martonosi Intze Mihály felesége Gaál Susanna adta 1754.
5. Egy szkófiummal varrott fejér fátyolkeszkenő.
6. Más ugyanolyan.
7. Más, ugyan ismét ollyan.
8. Más, fejér selyemmel ezüsttel elegy varratt keszkenő fátyol.
9. Más, veress selyemmel s ezüsttel elegy varrott, az is fátyol.
10. Más kisebb, veress selyemmel varrott fátyolkeszkenő.
11. Veress fátyol, Mánul Susánna vagyon reáírva.
12. Egy fejér selyem patyolat keszkenő, Gyula János és Benkő Susánna nevekkel.
13. Egy kékes-zöldes és veresses keszkenő, szakadozott.
14. Egy rongyos fátyolkeszkenő, a két végin arany szkófium, kiégetni való.
15. Egy színehagyott veres csíkos selyemkeszkenő.
16. Egy kicsiny fejér gyolcskeszkenő, arany szkófiummal, ez is kiégetni való.
17. Egy egészen lyukatos varrású gyolcskeszkenő.
18. Más gyapott gyolcs, a széle fekete selyemmel varrott. Veress Éva nevével.

Egy fedeles ónkanna illyen címerrel: Michael Martonosi 1738.

Egy kis talpas ezüstpohár, a generalis eklézsia ajándékozta. [3.]

Egy szent kenyér alá való óntángyér, B. L. betűk rajta.

Egy ugyanaz alá való ezüsttángyér, mellyen ez a metszés vagyon: Gergots Eva 1766. Bellyebb pedig e vagyon írva réá: A Rákosdi Eklesiának Buda Josef és Harsányi Ersébeth. 1780.

Két óntángyér.

Ezek conserváltatnak két ládában.

2-o. Instrumenta litteralia:

Minthogy a levelek jó rendben nincsnek, azért committáltatik, hogy a venerabilis tractusból két tiszteletes atyafi és a consistorialis notarius által jó móddal regestráltassanak, és mind a tractus, mind az eklézsia protocollumába inferáltassanak.

3-o. Fundus pecuniarius et ratio adserationis ejusdem.

Megépítvén Isten segedelméből a rákosdi nemes eklézsia mostani szép templomát és tornyát, és arról az akkori ratiocinans egyházfi Fazakas Mánul István őkegyelme mindjárt in anno 1786. die 29[a] Maji következett tractualis visitation solemniter számoltatván is, úgy találtatott, hogy perceptuma volt 1347 mfr. és 70 dr., erogatuma pedig 1437 mfr. 70 dr. Mely perceptumat meghaladó 90 mfr. supererogatumot szükséges légyen tenni, s kölcsön kellett a tiszteletes loci ministertől felvenni, hogy a vége felé járó építés félbe ne szakadjon. Mely szerént demonstratiojában a számadónak semmi hiba nem találtatván, ugyanakkor simpliciter minden onus nélkül absolváltatott, mely absolutionalis mostan a Generalis Szent Visitatio előtt az akkori néhai tiszteletes esperest neve és pecsétye alatt producáltatott is.

Általmenvén ugyanakkor az egyházfiság Kandó Mihály őkegyelmére, ámbár ab anno 1786 ad annum 1789 elmúlt az eklézsiában a rendes visitatio, csak ugyan a tiszteletes loci minister és domesticum consistorium notarius Bartha Sigmond őkegyelme által die 22[a] Martii 1789. exactiot tétetett, és találták az egyházfiú perceptumát in ft. 24. Azután anno 1790 az eklézsia ládáját a tolvajok felverték és csak 8 dr. hagytanak benne. Ettől fogva usque ad annum 1794 nem lévén ismét visitatio, die 7[a] Februarii ejusdem kihívta önként tiszteletes senior és loci minister atyánkfia tractus director tiszteletes Soldos Márton és hosdáti atyafi tiszteletes Jakab János őkegyelmeket, és számoltatván őkegyelmek által az egyházfit, találtatott keze alatt perceptum in summa hfr. 178 dr. 3, melyből a tiszteletes loci minister és senior Csegöldi András atyánkfiától a templom építésére kölcsön [4.] vett és fellyebb említett 90 mfr. lefizetett 86 mfr. edjütt hiteles jedzései mellett erogált hfr. 125 dr. 58, capitalist pedig, mely ma is fennáll, elocált hfr. 42 dr. 90, in summa hfr. 168 dr. 48, és eszerént a die hujus exactionis maradt az egyházfi kezénél ad sequentem rationem 9 mfr. 55 dr. Melyről a tisztelt számvevő atyafiak írása az eklézsia protocollumába bizonyít.

A die hoc 7[a] Februarii 1794. az írt 9 mfr. és 55 dr. residuumon kívül percipiált egyházfi Kandó Mihály őkegyelme hfr. 69 dr. 29, költött pedig külömb-külömb szükségekre, nevezetesen a mesteri ház reparatiojára hfr. 5 dr. 74. Ez eddig találtatott az eklézsia könyvében a jedzés.

Ezen kívül a tiszteletes loci minister 90 mfr.-jából még hátra lévő 4 mfr. is mai napon mielőttünk lefizeté az egyázfi. A tiszteletes atyafi pedig, amely interesse még hátra volna, azt az eklézsiához való jóindulatjából mielőttünk elengedé, és így az eklézsiához semmi afféle adósságbéli praetensioja nem maradt.

A fennebb írt 42 mfr. és 90 dr. capitalison kívül vagyon még az eklézsiának egy contractus mellett elocált pénze hfr. 60, mellyet néhai Berivoi György úr testált.

Más contractuson ismét benn a faluban alsó Farkas Ferentz hfr. 60. Ezt Szőts Dániel testálta olyan intentioval, hogy a papnak járjon az interesse.

Vagyon más contractus mellett de anno 1761. 8[a] Augusti Farkas Ferentznél 5 mfr., melynek az időtől fogva interesse is restál.

Néhai Farkas Bálint testamentuma szerént a successor Farkas fiaknál vagyon még az eklézsiának 30 mfr.

4-o. Bona interna immobilia:

1-o. A templomhely nagy, tágos gyümölcsös cintermével, nem régen megújíttatott szép templom és torony rajta, melyben vagyon két harang.

2-o. A papi és mesteri parochialis fundus, mindenikben megkívántató jó alkalmatosságok, a házok alatt pincék.

3-o. Vagyon az eklézsiának egy belső sessioja az oskolaház alatt, a falu derekába, délről a templomi szőllők, északról idősb Farkas György szomszédságában, néhai Dráva Jánostól 220 mfr. testálva. Melyet, mivel a tiszteletes loci minister sok költséges fáradsággal keresett ki, tehát azt az eklézsia appertinentiaival együtt a használás végett őkegyelmének általengedte, míg él, vagy az örökösök az írt 220 mfr. az eklézsiának letészik.

4-o. Hagyott volt néhai Berivoi János úr az eklézsiának két félsessiot in hfr., uti refertur, 39. Ezek közzül egyiket kiváltották, a másik Jakab György és János szomszédságiban az eklézsiánál megvagyon. [5.]

5-o. Vagyon a parochialis jószág végében egy darab föld, testálta Szőts Dániel 40 mfr.

5-o. Bona externa immobilia:

1-o. Vagyon a falu végin, a Kintsek alatt egy puszta hely, az országútja és a patak szomszédságiban.

2-o. Egy szántóföld a zalasdi fordulóban, a Pál gyümölcsösben, szomszédja alól Brassai Mihály, felyül a szőllőkről lejövő földek. Másfél vékás, de pusztán áll.

3-o. Ugyanott vagyon egy vékás földecske, Fazakas István és idősb Fazakas György szomszédságiban. Ez is pusztán áll.

4-o. Ugyanott egy másfél vékás, Rád Miklós és földek végei szomszédságában, ez is pusztán áll.

5-o. Bír az eklézsia egy erdőcskét a Jakab fiak nyíljában, szomszédja egyfelől Jakab Józseff, más felől az út. Néhai Berivoi János testálta 12 mfr.

6-o. A Szürkelik nevű hegyben bír egy puszta szőllőhelyecskét Farkas Dániel szomszédságában. Testálta néhai Farkas Lászlóné.

7-o. Bír még egy puszta gyümölcsöst a Bor-málba.

Ezen pusztán heverő szántóföldek, szőllő- és gyümölcsöshely iránt rendeli a Szent Visitatio, hogy azokat az eklézsia megépítvén, igyekezze haszonvehetőkké tenni, s valóban is használni.

IV. Examen clarissimi domini pastoris et magistri:

Megkérdeztetvén a tiszteletes atyafi s mestere is arról:

1-ben. Ha rendes béreket maga idejében bészolgáltattyák-é? Eziránt a tiszteletes atyafi azt feleli, hogy igyekeznek többire becsülettel béfizetni, de csakugyan vannak némely morosusok, nevezetesen: 1-o. Akiknek elei a papi bérrel elhalván, nem akarják azt azokért lefizetni. 2-o. Akik esztendőnként a limitatio szerént réájok esett bért denegállyák az eklézsiától, önként adatott conventionak azon világos cikkelye ellen, hogy ha szaporodnak az hallgatók, szaporodik azok által a bér is.

Conclusum: Azon igyekezzék a domesticum consistorium, hogy minden esztendőben minden restantia nélkül bészolgáltassa a papi s mesteri jövedelmeket. Melyben mimódon procedáljon, aziránt az ecclesiasticum regulamentum kezéhez fog küldetni.

Akik pedig a conventio ellen (melyre ugyan tulajdonképpen szüksége nincsen) vagy a közönséges rendelések ellen a papi bért tartyák, procedáljon a domesticus curator azok ellen külső tiszt és törvényszék előtt, az Approbatae Constitutiones I. rész 5. titulus 1. articulussa szerént. [6.]

2-szor. Megkérdeztetnek arról, ha érdemlett tisztességeket s becsületeket az hallgatók megadják-é?

Nem volna e tekintetben is semmi panasz, ha azon fenn megjedzett háborúságszeretőktől, vagy szerzőktől méltatlanságot nem szenvednének.

Végezés: Akik a tiszteletes papnak és mesternek gyalázatjára járnak, hanem ha megbánnyák és megtérnek engedelmet kérvén, a méltóságos és tekintetes tractus curator uraknak a külső tiszt urak által való megbüntettetés végett transcribáltatnak. Egyéb botránkoztatók nincsenek.

3-szor. Investigáltatván szorossan a gyermekek tanulása s taníttatásának állapottya, abban mind az oskolába való feljárásra, mind magyar nyelv gyakorlásra nézve nagy fogyatkozást tapasztal a Generalis Szent Visitatio.

Melyre nézve végezés: Injungáltatik a domesticum consistoriumnak, kivált pedig tiszteletes esperest úrnak, hogyha atyai intésekkel a szüléket az önnön gyermekek tanítására az oskolába való küldésre rá nem bírhattyák, külső erőhöz is folyamodjanak, és azáltal kénszerítsék az ember okos természet gyarapítására való kötelességek követésére. A szülék magyar nyelven gyakorolják gyermekeiket, hogy légyen e született nyelvek. Oláhul megtanulhatnak eléggé az oláhokkal való társalkodásban is.

Extradatum e protocollo Sanctae Visitationis Generalis anno 1795. 17[a] Septembris N[agy]Enyed per L. S. Gabrielem N[agy] Fartzádi venerabilis tractus N[agy]Enyediensis seniorem et Sanctae Visitationis Generalem subtitutum notarium.

Praesens copia, vero suo originali, in omnibus conformis est, bona fide testatur, Devae 22da Decembris 1795.

Michael T. Sala mpr. tractus juratus notarius.

1805

In Nomine Domini. 1804-dik esztendőben Augustusnak 5-dik és 6-dik napjain Rákosdon a Hunyadi venerabilis reformatus tractus tiszteletes, tudós viceesperestye tiszteletes, tudós Soldos Márton úr által canon szerint való Szent Visitatio tartatik, mint elölülő által, a parochialis háznál. Ezen visitatioban jelen voltanak. 1. A venerabilis tractus részéről tiszteletes, tudós öreg esperest Tsegöldi András uram, tiszteletes, tudós Kolosvári Sigmond és Sz[ent]Györgyi Miklós János tractualis assesorok, tiszteletes Barta Mihály tractualis ordinarius notarius és T. Salla Mihály substitutus notarius, úgy a hellység tiszteletes mostani káplánnya, tiszteletes Tsegöldi Beniámin és oskolamester Kontz István atyánkfiai. 2. Az ekklézsia részéről ezek: Nemesek és consistorialisok: titulatus Farkas János domesticus curator úr, Tseh Antal úr, Farkas Ferentz úr, szolgabíró titulatus Tseglödi András úr, Körtvéllyesi Mihály, Birtalan Bálint, Jakab Jósef, Brassai György, idősb Jakab János, ifjú Jakab János, Fazakas György, Kállai István, zajzoni Szász György, Kandó Mihály és Farkas Dániel egyházfiak. Az ekklézsia több tagjai ezek: Szombati János, Balási Dániel, Balási Mihály, Balási János, Budai Péter, Horvát János, Solymosi István, Pántsovai István, Brassai Mihály, Brassai Ferentz, Kováts István, Fazakas János, Olá Móses, Szombati István, Jakab János, a Máté fia, Dobos Balás István, Birtalan János, bosi Jakab András, Kandó János, Fazakas István, Budai Jósef, Fazakas György, Farkas Móses, ifjú Farkas Ferentz, Pántsovai György, ifjú Jakab János, idősb Jakab Mihály, alsó Farkas Mihály, alsó Farkas Ferentz, alsó Farkas István, bosi Jakab István. [209]

1-ben is ezeknek a leírt személlyeknek jelenlétekben rákosdi kapitány és commendans méltóságos Kutyán úrhoz követtséget külde a Szent Visitatio, jelentvén egész tisztelettel [818.] mind egybegyűlését, mind pedig kérvén magának személyesen való megjelenését, mivelhogy a helységnek nagyobb része szélbéli katonaság lévén, keze alatt vagyon.

A tisztelt méltóságos kapitány úr a deputatio által azt izené, hogy gyengélkedő egésséggel lévén most, mellyre nézve személlyesen meg nem jelenhetik, hanem a Szent Visitatio folytathattya, folytassa is maga kötelességeit és dolgait, mellyekben meg nem akadályoztathattya.

[209] HuZal-Jkv. I/5. 817–848.

2-szor. Tiszteletes, tudós viceesperest uram, mivel a Szent Visitationak elölülője megszóllítá a helység tiszteletes káplánnyát ez iránt, hogy mutatná elő a bizonyságlevelet, melly mellett ezen ekklézsia káplánnyává meghívattatott. Elé is mutatá és felolvastatván, a tiszteletes káplány jövendőbéli bizonyságául a venerabilis tractus jegyzőkönyvében béírattatni kéré. Melly kérésének tellyesítéséül bé is írattatik eképpen:

Az ekklézsia meghívólevele:

Rákosd 11[a] Decembris 1803.

Kedves Humanissime Senior! Esméretes Atyánkfia az Úrban!

Valamelly nagy megilletődéssel stb. stb. eltökéllett és meghatározott szándékkal Humanitasodat ezen szegény ekklézsiánkban tiszteletes esperest urunknak életéig káplánynak, holta után pedig immediate actualis és fungens papunknak meghívni bátorkodunk, ha a mi szegény megyénkkel megelégszik, s szívesen kérjük is, hogy bizodalmas kérésünket meg ne vesse, e következendő papi fizetés feltéjendő pontok alatt, úgymint:

1-o. Humanitasod a mi tiszteletes fungens papunknak, tiszteletes esperest urunknak mostani és eddigvaló papi fizetésével megelégedett légyen, és se többet, se kevesebbet consistoriumunknak híre és tetszése nélkül ne kívánhasson.

2-o. Se curatort, se egyházfit, sem pedig consistorialis személlyeket, maga a pap, privata auctoritate ne tehessen, [819.] a papi Szent Visitatio és nemes szent ekklézsiánk egyetértéséből légyen azoknak választások.

3-o. Hogyha az érdemet megjutalmaztató bölcs Isten Humanitasodat a mi szegény ekklézsiánknál nagyobb jövedelmű ekklézsiára érdemesíttettné, és hivatala esnék és tőllünk el kívánna menni, tehát abban az esetben legalább fél esztendővel nékünk hírt tégyen, hogy azalatt magunkról provideálhassunk.

Továbbá midőn ezen fenebb írt kérésünkre s bátorságos jelentésünkre, írásban mennél hamarébb téjendő válasszát bizodalmason elvárnók, álló tisztelettel maradtunk Humanitasodnak az Úrban jóakaró igaz atyafi szolgái:

L. S. Csernátoni Cseh Antal mpr. a nemes rákosdi ekklézsiának ezen dologban kiválasztott főbiztossa.

L. S. R[ákosdi] Farkas János főcurator és consiliarius személy

Nagy István m. a. r[ákosdi] nemes személy

L. S. Zágoni Szász György consiliarius személy

Körtvéllyesi Mihály consiliarius személy

Brassai György consiliarius személy

L. S. Kandó Mihály vicecurator

Jakab Jósef consiliarius személy

Kállai István consiliarius személy

Budai Péter falu örege

Még ezeken kívül 76 ~ hetvenhat subscribens személlyek.

Ezen leírt levélre való válassza a tiszteletes káplány atyafinak ez:

Nemes és Vitézlő Szent Ekklézsia! Jóakaró Uraim!

Jó amikor az ember stb. stb. elfogadom annakokáért hivatalát a szent ekklézsiának és a feltett pontokban való kívánságát bé is tellyesítem, amidőn magamat szolgálattyára ígérem, és ezen alább részemről is feltéjendő közhaszonra, egyességre és csendességre tartozó pontoknak tellyesítését én is kikérném a szent ekklézsiától.

1-o. Minthogy addig míg édesatyám él, az eddig volt papi fizetés külömben sem változhatik, tehát az édesatyám halála után eshető állapotomra tekintvén, és ígért papi fizetésre nézve azt jelentem, hogy én az édesatyám volt fizetésével ugyan megelégszem, azaz, az ekklézsia kívánságára, annál sem többet, sem kevesebbet a szent consistorium híre [820.] nélkül nem kívánok, de egyszersmind azt instálom, hogy megtekintvén a nemes szent ekklézsia a szüntelen drágódó időt, a szüntelen nevekedő hallgatóknak számával, a teréhnek

is nevekedését, tehát ha valamikor zörgetni találok a szent ekklézsia jósága és kegyessége ajtaján, akkor nem tovább, csak az illendőségig és szükségig kérésemnek hely adassék és meghallgattassék. A mostani ígért fizetésben való megbizonyosodásomra nézve megkívánom, hogy pro conventione az édesatyámnak ezen minden controversia nélkül való listaját a consistorium legalább subscribálja, nem azért, hogy ki-ki aszerint fizessen, hanem, hogy én abból szolgálatom bérének mennyiségét kiláthassam. A több apróság fizetéseket pedig tudtomra fogja adni az édesatyám conventioja.

2-o. Jónak tartom a közöttem és a szent ekklézsia között megmaradandó békességre és egyességre nézve instálni az ekklézsiától, hogy a papi fizetés repartiálását a consistorium által úgy intéztesse, hogy a papnak abban semmi befolyása ne legyen, és senki a papra ezért ne vethessen. Sőt azt is kérem, hogy a gabonának és borhordásnak idején e gremio consistorii az egyházfiak mellé egy vagy két öreg rendeltessék, aki megítélje, ha ki-ki illendőleg hozott-é, s ha tisztességesen fizeti a papját, vagy csak az oltárt és az oltárról élő által az Istent akarja kísérteni és megcsalni. S az illyent osztán nem a pap, hanem a kirendelt öregek referálják, ha találtatnék valaki, a consistoriumnak az ellátás végett. A fahordásra pedig (mellyből az idén is a legnagyobb nyughatatlanságot szenvedtük) egy bizonyos nap, hét vagy hónap rendeltessék, mellyen ki-ki fizetését béhozza, hogy ezek által is elkerültessék a papnak hallgatóival való civódása, kedvetlenkedése s ízetlenkedése.

3-o. Az ekklézsiára nézve gyalázatosnak, a papra nézve igen károsnak találtam a templom, parochialis ház körül lévő kerítéseknek csaknem egésszen [821.] elpusztult állapottyát, megkívánom azért, hogy egy hét vagy kettő tétessék, melly alatt minden maga rész kertyét jó móddal állandólag felrakja és önként megcsinálja, nehogy a tiszthez kellettvén follyamodni a papnak az erő, hatalom és segíttség végett, ezáltal is a pap hallgatóival kedvetlenségbe jöjjön.

4-o. Eleitől fogva feltett és megmásolhatatlan szándékom volt az academiakra való menetel, most sem vetettem ki azon szándékot fejemből. Instálom azért e részben is a szent ekklézsiát, hogyha nem többre, csak 5 vagy 6 hónapra eltávoznám is, azalatt is hozzám elkezdett és megmutatott szívességét félbe ne szakassza. Úgy gondolom, nem lenne a szent ekklézsiának is gyalázattyára, sőt hasznára, mivel úgy gondolom, hogy tökéletesebb szolgálatommal kedveskedhetném annakutána. Eltávozásom ideje alatt gondoskodni fogok én arról, hogy senkinek is semmi fogyakozása ne légyen az ekklézsiában.

Ezeknek jelentése után kérésemnek tellyesítését közjóra célozó szándékomban való megeggyezését bizodalmason várom és óhajtom, egyszersmind holtig való örökös hálaadással köszönvén ebéli hozzám mutatott és mutatandó szívességét, maradok a nemes és vitézlő szent ekklézsiának az Úrban igaz atyafi szolgája Csegöldi Beniamin mpr.

Rákosd 1804. Januarius 26-kán

Ebben meg eggyeztünk az eklézsia képében:

Az reformata eklézsia főcuratora Farkas János mpr.

Jakab Jósef consistorialis személy

Körtvéllyesi Mihály consistorialis személy

Kállai Mihály consistorialis személy

Jakab János consistorialis személy

Kandó Mihály egyházfi

Zajzoni Szász György consistorialis személy

Jakab János consistorialis személy

Farkas Dániel egyházfi

Brassai György consistorialis személy

Pántsovai István f[alu] ö[regje]

Barta János f[alu] ö[regje]

Farkas Mihály f[alu] ö[regje]

Jakab János Máté f[alu] ö[regje]
Jakab János káplár f[alu] ö[regje] [822.]
Ezen levélnek titulussa így volt:
A rákosdi nemes és vitézlő reformata szent ekklézsia jó curatorának, nemes és nemzetes Farkas János őkegyelmének, annak tiszteletre méltó domesticum consistoriumának, és az egész ekklézsia minden tagjainak illendő méltó tisztelettel Rákosdon.
3-szor. A nemes ekklézsia fenn leírt consistorialissainak és több tagjainak ezen kérdést terjeszté elejekben tiszteletes, tudós viceesperest uram: Mondják meg kegyelmek egyenesen és igazán, minden kedvezés nélkül, hogy és miképpen vagynak kegyelmetek egész ekklézsiástól edgyütt megelégedve a tiszteletes káplány atyafi szent szolgálattyával és minden magaviseletével, és vallyon őkegyelme a canonok szerint való kötelességeit híven és szorgalmatoson véghezviszi-é?
Mellyre mindnyájan közönségesen, szóval így felelének: Mi eddigelé tökéletesen megnyugodtak vagyunk a tiszteletes uram egész szolgálattyával és semmi részbélileg kissebb panaszunk sincsen, és adja az Isten, hogy továbbra is mind mi magunk tiszteletes urammal, mind tiszteletes uram is mivelünk mindenekben megnyugodtak legyünk.
4-szer. Hasonló kérdést terjeszte tiszteletes, tudós viceesperest uram az egész gyülekezet eleibe az oskolamester iránt.
A gyülés pedig az oskolamesterrel való tökéletes megelégedését is dicsérettel nyilatkoztatá ki, hogy mind cantori, mind gyermekeket szorgalmatoson tanító hivatallyát híven, serényen és becsülettel folytattya s bétölti.
5-ször. Tiszteletes, tudós viceesperest uram a tiszteletes káplány atyafitól eziránt kérdezősködék, hogy az ekklézsiabéliek, mint hallgatói minémű indulattal és becsülettel viseltettnek személlyéhez, micsoda buzgósággal és kegyességgel az Isten házához, micsoda felebaráti szeretettel egymáshoz, millyenek erkölcsi magokviseletök, vagynak-é [823.] híveket botránkoztató, isteni tiszteleteket megvető személlyek, és ha vagynak kik azok?
A tiszteletes káplány atyafi jelenté, hogy még eddigelé mind magához jósággal, szeretettel és tisztelettel viseltettnek mindnyájan, mind az Úrnak szent házához és annak rendtartásihoz, s az isteni tiszteléthez, kegyes istenfélő és imádó jó keresztyéneknek lenni bizonyították magokat. Hanem vagyon egy templomkerülő Zajzoni Sámuel nevű, ki is feleségével igen visszáson élvén, és ezt házától sok verések által el is idézvén, már régen, hogy templomot nem gyakorol. Akit még jó elein, a hideg tavasszal a consistorium eleibe hívatván, közönségesen megmondották volt nékie, hogy addig a templomba ne járjon, míg feleségével meg nem békéllődik. Ő pedig a közelebb múlt Húsvétkor megbékéllődött ugyan feleségével, de két napnál tovább nem tartván békességek, már most ismét külön vagynak ugyan, de mégis templomot kerül.
Eléhívattattván Zajzoni Sámuel a Szent Visitatio és gyülekezet eleibe, érdeméhez képest illendő módon megfeddetett, megdorgáltatott eddig volt hibás cselekedeteiért, és keményen megparancsoltaték, hogy mint mások, úgy ő is a isteni tiszteletet gyakorló légyen, különben a maga tisztyének kezében adatik a canon és polgári törvény szerint való megbüntetés végett. Ki is ígéré maga megjobbítását.
6-szor. Az oskolamester is megkérdetteték eziránt, hogy illendő becsülettel illettetik-é az ekklézsiabéli személlyektől, szolgálattya jutalmát megadják-é, gyermekeiket taníttattyák-é? Azt felelé, hogy senki ellen sincsen semmi legkissebb panassza is, sem egy, sem más részben.
7-szer. Tiszteletes, tudós viceesperest uram a tiszteletes káplány atyafi szolgálattya fizetésének lajstromát az improtocolláltatás végett elékéré, elé is adá a Szent Visitationak, melly eszerint vagyon [824.]:
Vagyon fizetése:
156 ~ százötvenhat kalangya búzája.

26 ~ huszonhat véka szemül.
210 ~ kétszáztíz veder bora.
53 ~ ötvenhárom szekér fája.

Ezen papi fizetés leírásának alkalmatosságával a consistorialisok illyen jelentést tevének, hogy a papi fizetésre nézve eleitől fogva való szokása ez volt ezen helységnek, hogy a nemes domesticum consistorium esztendőnként aratás előtt egybe szokott gyűlni és a kalangya búzákat, úgy a veder borokat is, kinek-kinek értékéhez és tehettségéhez képest magok szokták egymásra felvetni. Hogy amint tehetősödik vagy szegényedik az ekklézsiában valaki, aszerint tészik a tehetősödöttre a több, a szegényedettre pedig a kevesebb bért, és eképpen adják meg a conventioban meghatározott kalangya búzákat és veder borokat.

Ez alkalmatossággal azt is jelenték, hogy a búzabér béfizetésének módjára és idejére nézve ez az eleitől fogva való szokások, hogy senkinek sem szabad addig a maga számára gabonáját bévinni vagy hordani, míg elébb a pap bérét egy arra határozott napon bé nem vitték és rakták, és ezen szokásnak további fenntartására nézve kérék a Szent Visitatiotól való mostani újjabb megerősíttetését.

A Szent Visitatio jónak állítván a kérés bétellyesítését, a domesticum consistoriummal egyetemben tévé ezt a határozást, hogy valamint ezelőtt vagy ezután is senki is a bért adó helységbéliek közzül maga számára gabonáját béhordani ne merészelje, míg elébb a papét bé nem vitték s hordották. Hogyha pedig valaki találtattnék ollyan, aki ezen régi jó szokás ellen cselekednék, a domesticus curator a falusbíróval edgyütt 12 ~ tizenkét mfr. minden kedvezés nélkül, azt büntessék meg és ez a pénz fordíttassék az ekklézsia szükségeire. Vagy pedig ha ezen régi szokás és határozás ellen cselekedő ollyan hatalmaskodó lenne, hogy a curator a falusbíróval nem bírna véle, ezen határozás által a Szent Visitatio officiose kéri az helységbéli méltóságos commendans urat, hogy méltóztassék [825.] parancsolni legottan katonaerő iránt a hatalmaskodónak a fenn írt mód szerint való megbüntetése végett.

Továbbá még a papi conventiohoz és fizetéshez tartozik 180 ~ száznyolcvan mfr. legalis interesse. Ez a summa pénz pedig némely testasoknak hagyomásokból áll e szerint:

1. Élt egy Rákosdra béházasodott Szőts Dániel nevű ember régentén, ki is a SzőllőHegy nevű hellyben zálagosította volt 60 mfr. egy szőllőt, mellyet halálakor az ekklézsiának úgy testált, hogyha az örökösök kiváltyák, annak interessét a papság végye. Ki is váltották és a testans célja szerint papnak használ.

2. Az ekklézsia kertye végiben ugyan az írt Szőcs Dánielnek volt egy zálogos kertecskéje, ezt is 40 mfr., a pap számára való interesezés végett az ekklézsiának hagyta, melly is kiváltatván, az interessét a pap vészi.

3. Harói oskolamester Étfalvi Kelemen is testált a papság számára 20 mfr., ezt is a pap használja.

4. Néhai Berivoi György úr is hasonló célra hagyott ezen ekklézsiának 60 mfr., ez is megvagyon.

5. Az ekklézsia domesticus curatora szokott az ekklézsia cassajából szokott esztendőnként hordókötésre adni 3 mfr. és 40 dr.

Szántóföldek: A papság számára ezek használnak:

1. A néhai Dráva János testamentuma szerint vagyon egy belső fundus az oskolaház alatt a falu derekában, délről a templomi szőllők, északról idősb Farkas György szomszédságában, melly testáltatott 220 mfr. Erről a fundusról az 1795-ben 21[a] Augusti Rákosdon tartatott Generalis Szent Visitationak actaja ezt írja: „Mellyet mivel a tiszteletes loci minister sok költséges fáradsággal keresett ki, tehát az ekklézsia appertinentiaival edgyütt a használás végett őkegyelmének általengedte, míg él, vagy az örökösök az írt 220 mfr. az ekklézsiának letészik". Most pedig a Szent Visitatio jelenlétében ezen fundust továbbra is a

papság számára meghagyák, vagy pedig ha kiváltanák is, az írt summának interessét, hogy a papnak adják, ajánlák, mellyet a Szent Visitatio ezennel confirmála is.

[826.] Ebből a kertből ugyan 1803-ban adott az ekklézsia idősb Fazakas Mányul Györgynek három öl szélességű hellyet, hogy azt a maga kertyéhez foglalja, ki is éppen annyi felületű földet adott örökös cserébe az ekklézsiának a parochialis veteményeskert bővítésére, amint az arról való cserelevél bizonyíttya.

2. A néhai Berivoi János úr testamentuma szerint volt még két félsessio, amint ezelőtt mondták 39 mfr. Egyikét kiváltották, a másik az ekklézsia kezinél vagyon Jakab György és János szomszédságaiban, hasznát vészi a pap.

3. Külső földek, mellyek a parochusoké volnának a használás végett, ha jók volnának mindazok, mellyekről a tisztelt Visitatio ezt írta:

1. Vagyon a falu végin a Kintsek alatt egy puszta hely az országúttya és a patak szomszédságában.

2. Egy szántóföld a zalasdi fordulóban, a Pál gyümölcsösben, szomszédja alól Brassai Mihály, fellyül a szőllőkről lejövő földek, másfél vékás, de pusztán áll.

3. Ugyanott vagyon egy vékás földecske, Fazakas István és idősb Fazakas György szomszédságában, ez is pusztán áll.

4. Ugyanott egy másfélvékás föld, Rád Miklós és a földek végei szomszédságában, ez is pusztán áll.

5. Bír az ekklézsia egy erdőcskét a Jakab fijak nyíljában, szomszédja egyfelől Jakab Jósef, másfelől az út, néhai Berivoi János testálta 12 mfr.

6. A Szürkelék nevű hellyben bír egy puszta szőllőhellyecskét Farkas Dániel szomszédságában. Testálta néhai Farkas Lászlóné.

7. Bír még egy gyümölcsöst a Bór malma.

Ezen pusztán heverő szántóföldek, szőllő és gyümölcsös hely iránt rendeli a Szent Visitatio, hogy azokat az ekklézsia megépítvén igyekezze haszonvehetőkké tenni, s valóban is használni.

Nagy negligentia s hidegség, hogy a Generalis Szent Visitatio rendelése mind e mai napig is nem tellyesíttetett. Továbbá, hogy az írt puszta hellyek haszonvehetőkké tétessenek a jövő visitatioig, most újra a Szent Visitatio az ekklézsiabélieket kötelezi, hogyha elmulattyák, a Szent Visitatio [827.] keményebb eszközök által is kénteleníttetni fog rendelését tellyesítettni az ekklézsiabéliekkel.

8. Vagyon még a Kenderesek felső végiben egy 3 vékás kenderes földje a papságnak és mesternek. Ezt a földet közönségesen az ekklézsiabéliek adták, ki-ki a magáénak végéből szakasztván erre a végre egy-egy darabocskát. Ennek két része a papságé, harmadrésze pedig a mesteré.

9. Mindezeken kívül ez volt eleitől fogva a szokás, hogy valahányszor kívántatott, mindenkor tartoztanak az egyházfiak magok szekereken és erejeken a papság gabonáját a malomba vinni, megőrölni és hazahozni. Ezt a szokást, mivelhogy az ekklézsia egésszen közmegeggyezéssel továbbra is meghagyta, a Szent Visitatio is, mint a papság élelme használnának egy részét, megerősítette és továbbra is megtartani s gyakorolni rendelte.

8-szor. A mesteri conventio is elékéretették s béírattaték, melly ezekből áll:

1. 89 ~ nyolcvankilenc véka búza.

2. 89 ~ nyolvankilenc veder bor.

3. 26 ~ huszonhat szekér fa.

4. Hordókötésre esztendőnként az ekklézsia cassajából ád a domesticus curator 1 ~ egy mfr. és 70 pénzeket.

5. A kenderföldnek harmadrésze.

Ezen fenn írt summán kívül minden fiú- és léánygyermekért esztendőnként (amelly gazdák oskolába jártattyák) egy-egy veder bort tartoznak fizetni, úgyszintén az oskolához tar-

tozó kertben lévő gyümölcsösnek haszna egésszen, a cinteremben lévőnek pedig harmadrésze a mesteré.

9-szer. A Szent Visitatio megvizsgálni, rendbe szedni és a jövendőre nézve maga jegyzőkönyvében béírni akarván ezen rákosdi ekklézsiának javait, elészóllítá az egyházfiakat, Kandó Mihály és Farkas Dániel őkegyelmeket, elékíváná és elékéré az ekklézsia ládáját, minthogy ennek javait és jövedelmeit az eddig volt szokás szerint az egyházfiak igazgatták. De az egyházfiak így felelének: Mi katonai szolgálat alatt lévő emberek lévén, nem merünk az ekklézsia ládájába nyúlni, mivel mostani rákosdi commendansunk és [828.] kapitányunk, méltóságos Kutyán úr egy katonai felsőbb rendelés mellett azt parancsolta minékünk, hogy maga híre és engedelme nélkül az ekklézsia cassajához ne nyúljunk, abba semmit bé ne tégyünk, ki se végyünk, hanem elébb mindenkor jelentést tégyünk mindenekről a méltóságos kapitány úrnak. Azért hát valameddig a méltóságos kapitány úr nem parancsol, mindaddig nem bátorkodunk felnyitni az ekklézsia ládáját, mert a parancsolat ellen vétvén, félünk a megbüntettetéstől. Az erről való parancsolatkiadást az ekklézsiabéliek, mivelhogy mindnyájan hallották, így bizonyíták. Sőt a helységbéli tiszteletes káplány atyafi magától a méltóságos kapitány úrtól azon felső katonai parancsolatot kikérvén, magyar nyelvre fordítva, írásba eléadá a Szent Visitationak, melly szóról szóra így vagyon:

„Minthogy a Regiment Cancellaria jelentése szerint egy sub numero 243. kibocsátott parancsolat szerint a minden esztendőben bényújtandó falu és templom cassaknak summaris foglalattyát azon okból ki nem tárgyazhattyák, hogy a számadások rend nélkül készültek légyen, ennek okáért a Nemes Regiment legitimálja magát arról, hogy az ezen számadás miért nem ment úgy véghez, amint a formularisból kitetszik és amint sub 11[a] Septembris 1802. a General Commandotól parancsoltatott.

1-o. Az akkor kibocsáttatott parancsolat újíttatik. Minthogy falu- és templomcassak úgyszólván a közönség jószága, mellyből mindnyájan részesülnek. Szükségesnek állíttatik ennek okáért a limitaneusokat minden kéttségtől avval megfosztani, hogy legalább minden ¼-tály esztendőbe templom parade alkalmatosságával a katonaságnak ezen cassanak summája, költsége és jövedelme publicáltassék.

2-o. A számadásnak az ide rekesztett formulare szerint kell véghezmenni és netalántán valami hiba elkövettessék, tartozik minden batailons commendans úr a maga numerussában lévő templom és falu cassait frontrizázni és a compagniaknak submittált specificatioját általadni, hogy tudniillik mennyiben találtatott az egész summa, mennyi légyen készpénzül, mennyi pedig individuumoknál, nominanter kinél légyen kiadva. [829.]

3-o. Az Appendixben foglaltattnak a két fő rubricak, úgymint jövedelme és költsége a templom vagy falu cassaknak.

4-o. Az illyetén falu és cassak a batailons commendans úr főinspectioja alatt állanak és minden efféle cassak a compagnia commendansé alatt, nemkülömben minden faluban a statio commendans vigyázása alatt, aki is a bíróval és egy írástudó individuummal együtt zár alatt tartyák.

5-o. A kapitány vagy más főtiszt, melly a compagniat commendérozza 3 ft. fellyülhaladó költséget nem tehet a batailons commendans híre nélkül. 3–12 ft. a battailons commandonál marad az engedelem, 12–25 ft. a regiments commandotól függ, mihellyest pedig a költség ezen 25 ft. is fellyülhaladja, tartozik a Nemes Regiment a Brigadatól engedelmet kérni.

6-o. Minden jövedelem és költségről documentumok légyenek, nemkülömben responsabilitasok alatt van mind a battailons commendans, mind a compagnia tiszt uraknak, hogy minden jövedelem letétetődgyék, és a költség annak idejében, és amire applacidáltatott kifizetődgyék.

7-o. Senkinek csak csupa katonának legyen szabad a falu vagy templom cassajából pénzt kölcsönözni.

8-o. Minden eféle kölcsönözés a bíró ottanlétiben és kezesség mellett mennyen véghez, hogy tudniillik a stipulált terminusra, minden bizonnyal vissza fog fordíttatni.

9-o. Az eféle kölcsönözéseknek külön protocolluma légyen, mellyben a creditor, a kezes, aki kölcsönzésnél jelen volt, falu örege, a tett terminus, a summa és más efféle magát eléadandó tárgyak evidensek légyenek, mellyből az esztendő végin egy extractus írattassék, melly a battailons commendans subscriptioja alatt a templom vagy falu cassa számadásnak incorporáltassék, mellyre nézve a battailons commendans úr is maga részire cautus légyen az efféle adósságoknak hellyes extractussáról.

10-o. Minden quietantiaja a vévőnek vagy contraquietantiaja az eladónak magok tulajdon kezek aláírásával légyen megerősítve, vagy ha ezek írást nem tudnának, egy harmadik személy subscribálhattya, és úgy ezen quietantia a compagnia vagy statio commendans úr által vidimáltassék. [830.]

11-o. A templom és falu cassa számadás a kiadott parancsolat szerint sub numero 243. elintézett summarium formájára in quadruplo írattassék és küldettessék bé olly módon, hogy a protocollumok fő számadásaival edgyütt legfellyebb minden esztendőnek Decemberben 20-dikán revisio végett a respiciáló commissariushoz elérjen, mellyért a regiments commando marad responsabilis.

Signatur N[agy]Szeben die 23^{tia} Decembris 1802.

Caballini m. p.

A Szent Visitatio nagy bámulással hallotta a feladást és olvasta a katonai rendelést az ekklézsia javainak administratiojára nézve, hogy miből és honnan eshetik az meg, hogy holott mind az eleitől fogva való szokás, mind a canonok, mind a külső polgári törvények szerint is az ekklézsia javait, jövedelmeit az ekklézsiabéliek közzül kiválasztott és arra béhiteltetett személynek kellett tractálni és arról a Szent Visitationak számot adni. Most pedig a Militaris Status csak maga akarattyából involválni kíván, az országnak és az ekklézsiáknak minden abban való megeggyezése nélkül az ecclesiastica administratiokba. Ennek okának és módjának bővebben való megértésére a Szent Visitatio a fenn is tisztelt méltóságos kapitány és rákosdi commendans Kutyán úrhoz deputatiot küld le úgymint tiszteletes Sz[ent]Györgyi Miklós János és T. Sala Mihály tractualis assessor atyafiakat és a rákosdi ekklézsia domesticus curatorát, titulatus Farkas János urat.

Leérkezvén a deputatio méltóságos kapitány úrhoz, így szóllott: A Szent Visitatio tiszteli a méltóságos kapitány urat és igen nagy örömmel vette volna, ha a méltóságos kapitány úr maga is személlyesen megjelenhetett volna bizonyos dologról való értekeződés végett a visitation. De mivel a visitatio a méltóságos kapitány úrnak gyengélkedő egésségét megértette, minket avégre küldött le a méltóságos kapitány úrhoz, hogy a visitatio a maga szokott munkálkodása follyamottyában mikor elékérte volna Kandó Mihály és Farkas Dániel egyházfiaknak az ekklézsia jövedelmeiről való számadásokat, [831.] azt mondották, hogy ők elé nem adhattyák, mert a méltóságos kapitány úr egy felsőbb katonai parancsolat mellett azt parancsolta nékiek, hogy a méltóságos kapitány úr híre és engedelme nélkül semmit se költsenek semmire, hanem mind a jövedelmekről, mind a költségekről jelentést tégyenek a méltóságos kapitány úrnál. Erre nézve ők még a ládához sem mernek nyúlni, annyival is inkább valamiről számadolni és a conscriptio végett az ekklézsia vagyonnyait is, mellyek a ládába vannak betéve, eléadni nem bátorkodnak, valameddig a méltóságos kapitány úrnak erről való engedelmét nem láttyák, értik vagy hallják.

A méltóságos kapitány úr egész tisztelettel és emberséggel fogadván a deputatiot s kijelentvén, hogy sajnálja gyengélkedő egéssége miatt a visitation való meg nem jelenhetését, ekképpen szólt vala szóval: Tiszteletes urak! A katona regula szoros. Engemet kötelez a főcommendom annak tellyesítésére, amit parancsol, tellyesíteni igyekezem is minden részben és a parancsolattól el nem állok, míg más azt elrontó nem jő. Megkívánom Kandó Mihálytól, mint egyházfitól a publicált parancsolat szerint, hogy mind a perceptum és

erogatum híremmel a norma szerint essék, azonba pedig megmondottam Kandónak, hogy mikor a tiszteletes visitator urak eljőnek, pro conscriptione ecclesiastica eléadjon mindent és conscribáltassa a tiszteletes urakkal, amint szokás volt eddig is.

A deputatio mondá, hogy az egyházfiú Kandó Mihály nem mer semmiképpen a méltóságos kapitány úr parancsolattya nélkül a ládához nyúlni. Erre a méltóságos kapitány úr parancsolá, hogy küldettessék le maga Kandó Mihály egyházfiú, hogy maga személlyesen parancsolja meg, hogy az ekklézsia minden jövedelmeiről, erogatumairól, javairól számadoljon, conscribáltasson mindeneket, csakhogy a rendelés szerint, híre és engedelme nélkül semmit se erogáljon.

Kandó Mihály béküldettettvén a méltóságos kapitány úrhoz és visszajővén a parochiaba jelenté, hogy már nem csak engedelme, hanem parancsolattya is vagyon a méltóságos kapitány úrtól, hogy a Szent Visitationak mindenekről számadoljon és conscriptio végett az eklézsia mindennémű javait és [832.] jövedelmeit elémutassa, csakhogy a katonai felsőbb parancsolat ellen a méltóságos kapitány úr híre és engedelme nélkül semmit se költsen.

Minekutánna ezek ekképpen lefolytanak volna és már a visitatio a dolog derekához vagy valóságához szóllott és nyúlt volna.

Ekkoron 10-szer, ez a jelentés tételték a helységbéli papság és az ekklézsiabéliek által, hogy a domesticum consistoriumot reformálni kell, még pedig ezekért az okokért: 1. Hogy némellyek a consistoriumban, kik már igen öregek és már hanyatlani kezdett s elgyengült idejek és az erőtlenséggel egybenköttetett egyébb fogyatkozások miatt éppen nem lehetnek tagjai a consistoriumnak. 2. Vagynak némellyek ollyanok, akik a helység papja vagy káplánnya hírtételére és hivatalára vakmerőképpen nem jelennek meg. 3. Vagynak némellyek ollyanok, hogy ha megjelennek is, semminemű magát eléadott dologhoz nem szóllanak, ezt az okát adván: Ez vagy amaz személy, sógorom, komám, stb. nincsen itt, tehát ha ő itt nincs, én se szóllok semmit is. Ezen feladásra nézve a consistorium reformáltatását kívánták a fenn írt személlyek.

A Szent Visitatio, a jelenvolt helység- és ekklézsiabéliektől tudakozódván a feladásnak mivoltáról, arra mindnyájan fejet hajtának, ezt mondván, hogy mindazok igazak és úgy vagynak.

A Szent Visitatio pedig látván, hogy eddigelé a consistorialisok mindnyájan a katonaság alatt levő személlyekből állottanak, holott érdemes, exemptioban lévő, és így fegyverviselés alá nem tartozó nemes személlyek is légyenek a helységben, ezt monda: Minthogy a helység és így az ekklézsia tagjai is kétféle állapotúak, eggyik rész katonai fegyver alá nem tartozó, a másik pedig azalá tartozó. Azonba mégis ez a két rész tészen egy ekklézsiát, és azért ebbe az említett, két részből álló ekklézsiába, az ekklézsia minden ügyeibe, bajaiba, jövedelmeibe, költségeibe való bétekéntéshez és abba való avatkozáshoz, egyszóval minden ekklézsiai dolgoknak administrálásához, eggyik résznek éppúgy jussa vagyon, mint a másiknak. Tehát a domesticum consistorium restauratiojában a fentebb leírt akármellyik okért kimaradó consistorialis személy hellyébe fegyver alatt nem levő nemes állíttassék és hiteltessék bé consistorialis személynek. [833.]

A Szent Visitatio ajánlását megértvén az egész közönség, hellybenhagyá mindenestől fogva. Mellyre nézve a Szent Visitatio a többiekkel edgyütt a consistorialisok választásához kezde.

Annakokáért 1-ben is eddig volt domesticus curator Farkas János úr mindeneknek közönséges felkiáltásokkal és marasztalásokkal továbbra is domesticus curatornak meghagyaték, és a Szent Visitatiotól újra confirmáltaték.

2-szor. Consistorialis személlyeknek rész szerint választatának, rész szerint pedig meghagyatának ezek:

1. A nemesség részéről: Farkas János domesticus curator, Tseh Antal, Farkas Ferentz, Tsegöldi András, Horváth János falusbíró.

2. A katonaság részéről: Jakab Jósef, Brassai György, idősb Jakab János, ifjú Jakab János, Fazakas György, Kállai István, Zajzoni Szász György.

Egyházfiaknak meghagyatnak Kandó Mihály és Farkas Dániel.

A falusbírónak consistorialisságáról közönséges megegyezésből ez határozaték meg, hogy a falusbírónak consistorialisi hivatallya csak addig tartson, akárki légyen az (hanemha azon kívül is hites consistorialis) míg bíró lészen, mihelyt pedig a bíróság másra mégyen, az eddig volt kimarad a consistorialisságból, de aki hellyébe bíró lészen, az lészen consistorialis, egyszóval a falusbíró mindenkor hites consistorialis személy lészen, ha ezen a religion lészen.

11-szer. Minekutánna mindezek így eligazítódtanak, már a Szent Visitatio az egyházfiak számadaltatásához kezdeni akara, hanem ennek alkalmatosságával feladaték, hogy egy darab ideig consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond uram az ekklézsia leveleinek (egy bizonyos napon, de mellyiken nem tudatik) felhányása alkalmatosságával, bizonyos adósságról szólló levelét clandestine elvitte volna azzal a színlett fogással, hogy csak copiáztattya, s azután visszaadja, de mind e mai napig is vissza nem adta, melly levél, amint emlékeznek réá azt mondták, hogy 10 ft. szólló lett volna. Ezen levélnek alattomban a több [834.] levelek közzül való kivételét bizonyíták nevezetesebben Kandó Mihály még mostan is, és Jakab Jósef akkori egyházfiak.

De mivel Barta Sigmond uram most a visitation jelen nem volt, másféle kötelességeit folytatván más helységben, tehát a visitatio ezt *végezé*: A bépanaszoltatott Bartha Sigmonddal ez a feladás úgy közöltetik, hogy adja okát (ha igaz), miért cselekedte illy titkon, akármely levélnek az ekklézsia ládájából való elvitelét, és azon levelet, elvitelének okát adván, adja az ekklézsia domesticus curatora kezében. Mellyet ha nem cselekeszik, requirálja a domesticus curator az egész ekklézsia és Szent Visitatio nevében a méltóságos kapitány és commendans urat, hogy mivel katonai jurisdictio alatt lévő személy, kötelezze és szorítsa a levél visszaadására.

12-szer. Feladák, hogy mikor 1795-ben 21[a] Augusti Generalis Püspöki Visitatio esett volna Rákosdon, a tiszteletes, tudós esperest uram és helységbéli némely tagok között történt visszálkodásra nézve, akkor sok költsége esett az ekklézsiának, mellyet a Generalis Visitatiora tett Kandó Mihály egyházfi, tehát minthogy azt a Generalis Visitatiot az egész ekklézsia nem kívánta, hanem csak némellyek az ekklézsiából, fizessék is azok akik kívánták, nem pedig az ecclesia cassaja.

Erre ez a *határozás*: Mind a Szent Visitatio, mind mások is az inspector curatoratussal edgyütt ex publica notorietate mind Partialis Synoduson, mind egyébb alkalmatosságokkal eléfordult feladásokból tudjuk, hogy Rákosdon új templom, új parochia építtetett tiszteletes, tudós Tsegöldi András esperest uram szorgalmatossága, futása, fáradozása, segedelemkérése és a helység s ekklézsiabéliek segíttségadása által. Felépülvén a templom s a parochia, minekutánna azok készen voltanak, mi okból, s miből nem, most elhallgattyuk, számadásra kívánták vonni tiszteletes, tudós esperest Tsegöldi András uramot de perceptis et erogatis. Minthogy pedig canonaink szerint egy esperest is számot nem adhat, nem is tartozik adni alattavalóinak, úgy mint nem a d. visitationak vagy Partialis Synodusunknak, tehát a számot kérő felek recurráltak főtisztelendő püspök urunkhoz, hogy tégyen visitatiot Rákosdon, tett is adjunctussaival edgyütt. Ezen fáradozására a [835.] főtisztelendő püspökségnek, e hellynek távulléte miatt költség kellett menet és jövet, mellyet sem a szokás, sem az egyenes igazság szerint nem tehetett a magáéból, sem a főtisztelendő püspökség adjunctussai. Tehát mindenik költségének és fáradozásának azoktól kellett kitelni és kifizettettni, akiknek dolgában fáradozott a főtisztelendő püspökség, márpedig a rákosdi ekklézsia java és megnyugtatása mellett tett fáradozást, tehát az ekklézsia, és nem más tartozott azért fizetni is. Ezen kívül még a 92-dik canon a tiszteletes püspökségnek azt rendeli, hogy minden harmadik esztendőben a seniorok ekklézsiáját visitálja, hogy és mint van azon ekklézsiának

állapottya. Visitáltatván ez az ekklézsia a szokott honorariumnak s diurnumnak is az ekklézsiából kellett kitelni. Végezetre az írt ellenvetésnek és kívánságnak az ellenvetőkre nézve akkor lett volna hellye, mikor a Generalis Visitatio jelen volt, nem pedig most, egy ollyan visitatio előtt, melly sokkal kissebb lévén a Generalis Visitationál, a magánál nagyobb törvényes forum költségéről ítéletet nem tehet, nem is tészen. Hanem egyházfi Kandó Mihály őkegyelmét minden ezen dologban megtámadható további szemrehányás vagy számadás alól ezennel tökéletesen absolválja.

13-szor. Az adaték fel mind a tiszteletes káplány atyafitól, mind az egyházfiaktól, hogy tiszteletes, tudós esperest Tsegöldi András úrnak papi bérének sok rendbéli restantiai vagynak, úgymint búzája, bora, fája, mellyre nézve ezeket a restantiakat fel kell szedetni, mégpedig in natura. Vagy pedig ha valaki in natura megfizetni nem akarná, tehát most a Szent Visitatio legitimálja a búzának, bornak és fának az árrát, hogy készpénzül ki-ki mellyikért mennyit tartozzék fizetni.

A kívánságnak igen hellyes voltát látván a Szent Visitatio, a consistarialisokat megszóllítá és ezekkel edgyütt az írt tárgy felett tanácskozván mindnnyájan megeggyezőleg magokat eképpen határozák meg: Hogy a consistorialisok minden restantiariusokat szóllíttsanak meg és szoríttsanak arra, hogy [836.] in natura fizessék meg a restantiaban lévő bért, hogyha pedig valaki meg nem fizetheti in natura, tehát az eddig való restantiakat készpénzül most az idén, ezen határozott árron fizessen meg, úgymint:

1. Egy kalangya búzáért egy mfr.
2. Egy véka búzát 60 ~ hatvan pénzekkel.
3. Egy veder bort 42 ~ negyvenkét pénzekkel.
4. Egy szekér fát 48 ~ negyvennyolc pénzekkel. De jól meg kell azt jegyezni, hogy ezen határozás az ezután való kepézésre tellyességel ki nem terjed, hanem ha valaki a kepebért a conventio és a consistorialis felosztás szerint in natura bé nem szolgáltattya, az ollyan személy tartozik ezután mindent, búzát, bort és fát piaci árron megfizetni. Mind a két leírt esetnek tellyesítésére nézve a helységbéli méltóságos commendans úr, hogy adsistentiaval légyen a domesticus curatornak és consistorialisoknak, ezen improtocollatio által officiose kérettetik.

14-szer. A közelebbi szám alatt leírt mód szerint való fizetése a restantiaknak éppen ki nem terjed az oskolamesteri restantiakra, hanem azokat minden ember köteleztetik, nem pénzzel megváltani, hanem mindent in natura megfizetni.

15-ször. Az egyházfiú Farkas Dániel eképpen számadola:

1803-ban 21[a] Martii tétetvén számadóvá, percipiált:

	hfr.	dr.
Kandó Mihály társától	18	14
Bőjtfő vasárnapi publicatio	1	23
Két viseltes eladott keszkenőnek árra	1	2
1802-ben termett bornak árra, vedre dr. 102	17	94
Húsvéti publicatio	3	22
Pünkösti publicatio	2	68
Zsengekori publicatio	2	4
Adventi publicatio	1	49
Karácsoni publicatio	3	6
Egynek is, másnak is való halotti harangozásból	2	40
Summa	53	22
[837.] 1804-ben újesztendei publicatio	2	86
Böjtfői publicatio	3	73
Húsvéti publicatio	3	6

	hfr.	dr.
Egynek s másnak halotti harangozásból	2	24
Summa	13	53
Universa percepti summa	66	75
Erogált:		
1803-ban idősb Farkas Györgynek elocált	10	20
Faur Jánosnak ismét elocált	10	20
Idősb Jakab Györgynének és menyének Bujti Susánnának elocált	10	20
Balási Istvánnak elocált	6	12
Summa	36	72
1804-ben harangkötélre adott	–	48
Tiszteletes káplány Tsegöldi Beniamin atyánkfiának felszenteltetésekor synodusi útra	10	20
A mesteri ház kapufélfáira	3	60
A parochialis ház és konyha meszelésire	1	32
Summa	15	60
Universa erogati summa	52	32

Kivévén a perceptumból az erogatum summáját, maradni kellene a cassaban 14 ~ tizennégy mfr. és 43 dr., hanem megszámláltatván az ekklézsia pénze, mi okból eshetett, s miből nem, kinyomozni és végire járni nem lehetett, találtatott most a ládában 18 ~ tizennyolc mfr. és 16 dr. De amellyel többnek találtatott a cassa 14 mfr. és 43 dr., elkölt a visitatorok két napi intertentiojokra. Maradott tehát a cassaban ad sequentem demonstrationem a domesticus curator úr kezénél tizennégy mfr. negyvenhárom dr., hfr. 14 dr. 43.

16-szor. Mikor eszerint lefolyt volna a számadás, jelenteték, hogy méltóságos kapitány commendans úr nagyon controvertálna (a fenn leírt katonai parancsolathoz tartván magát), hogy a tiszteletes káplány atyafi synodusra menő úttyára 10 vfr. adatott az ekklézsia cassajából, és fél az egyházfi is attól, hogy rajta megvészik ezt az útiköltségre adott pénzt. Melyre nézve a tiszteletes káplány atyafi ettől a félelemtől feloldoztatni s megmenteni kéré az egyházfiút, hogy a Szent Visitatio igazíttsa el ezt a dolgot. [838.]

A Szent Visitatio tehát teve illyen határozást: Eleitől fogva való jó rendtartása és szokása minden jól rendelt ekklézsiának az volt, hogy maga számára felszentelendő új papját és káplánnyát a Generalis Synodusra akárhol és melly hellyen esett a Generalis Synodus, illendő alkalmatossággal és költséggel elküldötte és visszahozta. Sőt ezen kötelességére utat mutat még a 20-dik canon is. Ezen szokást és kötelességét tellyesítvén rákosdi reformata szent ekklézsia, amit tiszteletes új káplánnya útiköltségre és felszentelésére adott (melly csakugyan a hely távolságára nézve, ahol a Generalis Synodus esett tudniillik nemes Háromszéken Illyefalván, még elegendő sem volt) azt a Szent Visitatio acceptálja és ennek a summának minden további megfizetésbéli terhe alól, mind az azt adott egyházfiút, mind a tiszteletes káplányt ezen improtocollatio által örökre tökéletesen absolválja.

17-szer. 6[a] Augusti anni currentis a tegnapi napon bépanaszoltatott Barta Sigmond uram mai napon eléjővén és a Szent Visitation megjelenvén, az ellene feladott panaszra megszóllíttaték. Amikor is a tegnapi improtocollatiot felolvastatá, és arra eképpen szólla: Igaz, hogy az említett levelet elvittem, minthogy már engemet illetett, megvásárolván az abban említett földet az örököstől, melly az ekklézsiának öt ft. legáltatott volt, és már nékem volt szükségem a levélre, nem pedig az ekklézsiának. De azon levelet is tellyességgel nem alattomban, nem titkon, nem lopva vittem el (amint ártatlanul vádoltatom), hanem az egyházfiak és consistorialisok előtt a nékiek tett jelentéssel szemek láttára. Barta Sigmond uramnak ezen maga kinyilatkoztatására egyházfiú Kandó Mihály eléálla és ezt mondá: Uraim, a levél elvitele így esett: Egy alkalmatossággal az ekklézsiai levelek felhányattattván

egynéhányunk előtt, maga is Barta uram, mint domesticus curator jelen volt, és mikor a levelek felhányásának vége lett volna, Barta uram félretévén a levelet, kiment a levéllel edgyütt mint a parochialis házból, mind az udvarról hazafelé. Ekkoron én (Kandó Mihály) ezt mondám akkori egyházfiú társamnak: Láta kegyelmed, hogy viszi Barta uram hír nélkül a levelet, mennyen ked szaporán utánna s kérdje meg hová és miért viszi a levelet. Utánna menvén a társom s megkérdezvén, azt felelte Barta uram: Csak copiázni viszem, de ismét visszaadom. De mind e mai napig [839.] sem adta vissza, holott én esztendővel is azután kértem vissza, s kérettem egyházfiú társammal is, de mind haszontalan, mert mind ez napokig sem adta vissza. És végre Kandó Mihály mejjére tévén kezeit ezt mondá: Isten engem úgy segéljen, úgy volt, amint mondám. Kandó Mihálynak akkori egyházfiú társa Jakab Jósef is tegnapi napon lett feladáskor, mikor Barta uram jelen nem volt, mindenekben úgy szóllott ezen tárgyról, mint Kandó Mihály, s mások is azt erősítették egynéhányon. Mai napon pedig Barta uramnak jelenlétiben Kandó Mihály megmaradott elébbeni állítása mellett, Jakab Jósef pedig tegnapi állítását így declarálá mostan, hogy mikor Barta uram elvitte a levelet, nékie benn a parochialis házban súgva mondotta, hogy csak copiázni viszi el kevés időre. Erre pedig Barta úr azt erősíté, hogy mindjárt másokkal is megbizonyíttya, hogy az házba mondotta nagyon is, hogy elviszi, de csak copiázás végett. Kimenvén a házból bizonyság keresni, még egy kevés ideig künn mulatott volna Barta uram, azalatt béjövén a házba R[egia] Tabularis cancellista titulatus Tsegöldi Jósef úr és mejjére tévén kezeit, erős hittel és esküvéssel azt erősíté, hogy mind Kandó Mihály, mind véle edgyütt akkori egyházfiútársa, Jakab Jósef is maga előtt számtalan sokszor hittel erősítették egyező módon és szóval, hogy titkon lopva vitte el Barta uram a parochialis házból a levelet, s úgy küldötte Jakab Jósefet Kandó Mihály az utcára a levélről való kérdeződés végett és ekkor mondotta az úttyán Barta uram Jakab Jósefnek, hogy csak copiázni viszi. És most bámulással hallja, hogy Jakab Jósef számtalanszor hittel erősített régibb szavait úgy qualificálja, mintha a házban Barta uram súgva mondotta volna nékie, a levélnek csak copiázás végett való elvitelét. Végre béjöve a házba tiszteletes, tudós esperest Tsegöldi András uram, s maga is hittel bizonyíttá az említett akkori egyházfiaknak ezen dologról egyformán való beszélléseket, most pedig ez eggyik simíttya és palástolja régibb szavait. Ezen tárgy felett való illyen dolgok midőn a leírt módon folynának, Barta uram eléjöve ugyan, de több bizonyságot most Jakab Jósefen kívül [840.] (sokan elszéledvén) elé nem állíthatván maga állatásának erősítésére, hanem maga erőssen állván állatása mellett, az ellenkező részen lévők pedig ebben az ügyben a Szent Visitatiotól egy ítélettételt kívánván,

A Szent Visitatio ezt az *ítéletet* tette: Minden eddigelé elmondottakat meghányván-vetvén a Szent Visitatio, hogy a vádolás maga után nagy következéseket vonó, és ha megbizonyíttatik vonszon is, arra nézve időt enged a bépanaszoltatott Barta Sigmond úrnak maga mentségére bizonyságok keresésére, addig pedig a Szent Visitatio ezen való ítélettételét mostanról elhalasztya.

18-szor. A közelebbi szám alatt leírt vetélkedés alkalmatosságával kivilágosodék, hogy a Barta úrtól (amint praetendáltatik) alattomban lett levél elvitele is megesett ugyan, de az ezen levél által az ekklézsiának testáltatott 5 vfr. is mind e mai napig az ekklézsiának bé nem fizette Barta uram, hanem magánál tartya és heverteti a pénzt minden interes nélkül. Mellyre nézve közönségesen azt kívánák, hogy mind az írt 5 vfr. capitalist, mind annak interessét fizesse meg Barta úr.

A Szent Visitatio azért megszóllítván ezen fellyül írt dologért Barta uramat, maga magát eképpen declarálá: A szóban forgó 5 vfr. igaz az, hogy 1790-től fogva 1800-ig magánál volt, hanem 1800-ban új mestert hozván Rákosdra, maga ment, mint curator egyfelől, a mester után, amikor is az írt 5 ft. a mester elhozatására elkölt. De ha kívánnyák, az 5 ft. elköltése idejeig való legalis interessét kész megadni, csakhogy szoríttassanak meg a Farkas neve alatt lévő urak is erre, hogy a magoknál lévő 30 ft. summát interessével edgyütt fizes-

sék meg, melly egy jószágon tett industrialeban testáltatott az ekklézsiának, melly jószágba magok succedáltak és azon volt industrialeban testált summát máig sem adták meg az ekklézsiának.

Határozás: Bámulással érté a Szent Visitatio, hogy a testansnak célja ellen elköltetett mesterhozatásra az 5 ft. capitalis, mellyre nézve szorossan kötelezi a Szent Visitatio a domesticus curatort és a consistorialisokat arra, hogy legottan, akár házanként való collectából, akár más egyébb közönséges jövedelemből a testansnak neve alatt és célja szerint az öt ft. egybeszerkeztessék, és a használás végett jó hellyre elocáltassék. [841.] Ezen 5 ft. 1790-től 1800-ig való legalis interessét Barta Sigmond uram fizesse meg, és azt legottan incassálja a domesticus curator. Amit pedig Barta Sigmond uram a Farkas urakon felvétettni kíván, úgymint a néhai Farkas Bálint testamentuma szerint való 30 mfr., minthogy ezen testált summáról az 1795-ben 21[a] Augusti tartatott Generalis Szent Visitatio is emlékezik, tehát a Szent Visitatio rendeli, hogy a tiszteletes káplány atyafi a consistoralisokal edgyütt ennek a testamentumnak és summának mibenlétét hozza világosságra, az ehhez tartozó minden leveleket a tractualis prókátorhoz Dévára vigye bé, hogy törvényes processus által is az írt Farkas urakon interessével edgyütt az írt summa felvétessék, ha szépszerint megadni nem akarnák.

19-szer. Midőn majd vége felé járna a maga foglalatosságaiban a Szent Visitatio, újra feladaték, hogy egy bizonyos capitalissat is ezen ekklézsiának elköltötte volna Barta Sigmond uram, mellynek állapottya így vagyon: Volt conferálva az ekklézsiának egy fundus 16 mfr., mellyet az örökösök kiváltván, ezzel a capitalissal a mesteri háznak ruinai reparáltattak.

Megszóllíttaték ezen költségtétel iránt is Barta Sigmond uram, és az egyházfiakat eléállítván, azokkal bizonyítá, hogy eszerint költ légyen el az írt summa, úgymint:

	hfr.	dr.
1. A classis kemencéje került	7	20
2. Ajtóra s asztalra való 10 szál deszkát vettek, szálát 34 dr.	3	40
3. Lécszegre adott	1	2
4. Zárért az ajtóra	–	48
5. A pincegátor megigazítása	1	14
Summa	13	14

Maradott tehát Barta uramnál 2 mfr. 86 dr., mellyet legottan általád a curatornak, fogadá.

Látván ezt is a Szent Visitatio, nagyon resentiálá és improbálá azt, hogy micsoda gondolattal mehetett a curator és consistorium arra, hogy capitalist költsön el a ruinak reparatiojára, hogy nem volt eddigelé gondjok az ekklézsiabelieknek, hogy capitalissaikat szaporíttsák, hanem inkább az, hogy azt fogyasszák. Mellyre nézve szorossan rendeli továbbra [842.] a Szent Visitatio és kötelezi arra nézve az ekklézsiabéliket, hogy meg ne merjék próbálni, hogy ezután capitalist elköltsenek valamely építésre, hanem ha nem telik az ekklézsia közönséges jövedelméből, magok közt való collectából csinálják ki az egész költséget s úgy építtsenek, vagy másoktól való segedelemkéréssel. Ezt az elkölt capitalist pedig rövid időn egybeszerkeztessék és interesezés végett elocálják.

20-szor. Az ekklézsia ládájában álló jók az 1795-ben tartatott Generalis Szent Visitatio lajstroma szerint rendbe szedetének és újra béíratának, eképpen:

Abraszok: 1. Egy fejér, lyukatoson kivarrva abrosz, csipkés szélű, illyen írással: Tiszt Bányai Mihály özvegye Jónás Ilona 1766.

2. Egy nagy sáhos abrosz, illyen írással: Pap János Özvegye Nagy Anna 1771.

3. Egy kék s fejér sujtásos vászonabrosz.

4. Egy vékony gyolcsabrosz egésszen lyukatoson kivarrva.
5. Egy kisded sáhos abrosz, a két végin fejér rojt. Z. H. betű rajta.
6. Más szakadozott apróbabos abrosz.
7. Egy nagy, lyukatos varrású gyolcsabrosz, rece a közepén végig.
8. Egy apró sáhos abrosz.
9. Egy fejér gyolcsabrosz, nyomtatott fekete kerék virágokkal.
10. Egy cathedrara való kék takaró, sárgaréz prém és csipke körülötte.
11. Egy gyapotgyolcs, két szélből álló, a közepin tót csipkével egybenfoglalva hat nagyobb, s négy kisebb varrásokkal.

Kendők: 1. Egy pulpitusra való kendő, a végei kék selyemvirággal.
2. Egy hosszú lengeteg kendő, fejér csipke végig körülötte.
3. Volt más fejér kendő, a végén lyukatos varrással.
4. Egy pulpitusra való kendő, végein kék szövés.[210]
5. Egy pulpitusra való gyapotgyolcs félszél abrosz.

Keszkenők: 1. Egy fejér, zölddel elegy patyolat **keszkenő, zöld selyem**rojttal, a négy szegeletin pedig aranyrojt. Ajándékozta méltóságos **Kendeffi Mihályné**, báró Győrfi Karolina asszony.
2. Egy veres virágos selyem keszkenő.
3. Egy fejér, kívül recés és a szegeletein selyemmel varrott nagy keszkenő.
[843.] 4. Egy veres és sárga kockás selyem keszkenő, Martonosi Intze Mihály felesége Gáál Susánna adta 1754.
5. Egy szkófiummal varrott fejér fátyolkeszkenő.
6. Más ugyanollyan.
7. Más, ugyan ismét ollyan.
8. Más, fejér sellyemmel, ezüsttel elegy varrott keszkenő, fátyol.
9. Más, veres sellyemmel s ezüsttel elegy varrott, ez is fátyol.
10. Más kisebb, veres sellyemmel varrott fátyolkeszkenő.
11. Veres fátyol Mónul Susánna vagyon reá varrva.
12. Egy fejér sellyem patyolat keszkenő Gyula János és Benkő Susánna nevekkel.
13. Egy kékes, zöldes és veresses keszkenő, szakadozott.
14. Egy rongyos fátyolkeszkenő, a két végin arany szkófium, kiégetni való.
15. Egy színehagyott veres, csíkos sellyemkeszkenő.
16. Egy kicsiny fejér gyolcskeszkenő arany szkófiummal, ez is kiégetnivaló.
17. Egy egésszen lyukatos varrású gyolcskeszkenő is volt, de ez most nem találtatott, s nem tudatik, hová lett.
18. Más gyapotgyolcs, a széle fekete selyemmel varrott Veres Éva nevével.
19. Egy fejér selyemfátyol keszkenő, mellynek kerülete körös-körül arany sellyem varrású illyen írással: Buda Josef. 1803.
20. Egy nagyobb s egy kissebb avadék sáhos keszkenők.

Edények: 1. Egy fedeles ónkanna illyen címmel: Michael Martonosi 1738.
2. Egy kis talpas ezüstpohár. A Generalis Ekklézsia ajándékozta.
3. Egy szent kenyér alá való óntángyér, L. B. betűk rajta.
4. Egy ugy[an]az alá való ezüsttángyér, mellyen ez a metszés vagyon: Gergots Éva 1766. Bellyebb pedig ez vagyon réáírva: a Rákosdi Ekklésiának Buda Jósef és Harsányi Ersebet 1780.
5. Két nagyobb és kissebb óntángyér.

[210] Az utolsó kettőt összekapcsolták és melléírták: *Ezek eladattak.*

6. Egy keresztelő ezüstkannácska, mellynek fedele leromolva lévén, az ekklézsia ládájában tartatik a fedele, a kannácska pedig a papság gondviselése alatt hagyatott künn. [844.]

Jegyzés: Minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Visitatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra *rendeli* a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék.

21-szer és utoljára mind a tiszteletes papság, mind a fegyverviselés alatt nem lévő nemesség részéről ez a kérdés tételték a Szent Visitatio eleibe, hogy már ennekutánna kinél álljon az ekklézsia ládája és annak kulcsa, s kicsoda administrálja az ekklézsia javait? A törvényes szokás szerint az ekklézsiabéliek és curatorok-e, vagy pedig a katonai felső parancsolat szerint a rákosdi méltóságos kapitány és commendans úr?

Erre a kérdésre a Szent Visitatio azt felelé és egyszersmind végezé és rendelé, canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza. A kolcsát domesicus curator Farkas János úrnak kezébe adja, hogy mivel a katona jurisdictio sem a polgári, sem az ekklézsiai igazgatásába belé nem elegyedhetik, tehát az ekklézsia javai igazgatásába a curator és consistorium a katonai administratiotól legkissebbet se függjön.

Ezen katonai jurisdictiotól való nem függésének okát eképpen adja a Szent Visitatio:

1. Hazánknak fundamentomos törvénye szerint bévétetett canonainknak 99-dik és 100-dik canonnya azt tartya, hogy azok a személlyek, akikre bízattatnak az ekklézsiák javainak administratiojok, a helység papjától és más elébbkelő ekklézsiai tagoktól válosztassanak és hittel eskettessenek bé hivataljoknak híven és igazán való folytatására. Már ezen canonok rendelésit a katonai jurisdictioban minthogy feltalálni nem lehett, tehát az ekklézsiák javai igazgatását a Szent Visitatio oda nem is engedi. [845.]

2. Ugyan canonainknak 58-dik cikkellye azt parancsolja az esperestnek, hogy esztendőnként visitálván az ekklézsiákat egynéhány maga mellé vett papokkal, szoros számot végyen azoktól, kik az ekklézsia javait administrálják, hogy hová és miként tették azokat. Már pedig a katona jurisdictio a felső rendelés szerint tartozik csak maga Felső Katonai Székének számadolni, nem pedig az esperestnek és a visitationak, és így az esperest és a visitatio soha se tudhattya meg az ekklézsia állapotját és vagyonnyának mibenlétét, holott természet szerint ezeket illeti ennek tudása, nem pedig a Katonai Széket, erre nézve is a militaris curatorság alá az ekklézsia javainak administratioját a visitatio tellyességgel nem bocsáttya.

3. Felséges mostani fejedelmünktől 1792-ben 28[a] Novembris kegyelmesen confirmáltatott 1791-béli Diaetanak articulussai között a Sacrum Diploma Leopoldinum újra roboráltatott, és mint az haza és uralkodó felség között való szoross egyezőlevél, örök ahhoz való tartás végett megerősíttetett. Ezen Diplomanak 1-ső paragraphussa ezt mondja: In causa receptorum ibidem religionum, templorum, scholarum, parochiarum nihil alterabitur. Már pedig felséges fejedelmünknek és hazánk fundamentalis ezen törvényének célja egésszen felforgattatik, ha nem az ekklézsiabéliek, nem a visitatiotól meghiteltetett személlyek, hanem más idegenek igazgattyák az ekklézsia javait, és eképpen contra tenorem citati diplomatis et articuli, magna fiet alteratio in causa receptae reformatae religionis, erre nézve tehát a visitatio katonai administratio alá az ekklézsia javait nem adja.

4. Midőn felséges fejedelmünk a most említett Diplomat újra roborálta és subscribálta a diaetalis articulusoknak 52. és 53. lapjain, ezen kifejezésekkel élt a többek között: „Nos itaque – pro benigna animi nostri propensione, paternaque gratificandi voluntate clementer annuentes, praeinsertum Sacrum Diploma omniaque et singula in eodem contenta – rata, grata et accepta habentes, eidem nostrum consensum, benevolum et assensum, praebuimus,

eademque ratificavimus [846.] promittentes et assecurantes eosdem status et ordines, Verbo Nostro Regio et Principali fideque apud Nos et Augustam Nostram Domum nunquam violabili, quod Nos juxta praescriptum Sacrum Diploma Leopoldium legesque abinde diaetalier latas, vel in futurum ferendas, universis et singulis Magnus Principatus Tansilvaniae Trium Nationum et quatuor Receptarum Religionum Status et ordines in suis legibus, juribus, libertatibus, immunitatibus, indultis, privilegiis et approbatis consvetudinibus sancte et illibate conservabimus, conservarique curabimus, uti vigore hujus Diplomatis Nostri per succesores quoque Nostros succesivis temporibus toties quoties ante depositionem homagii confirmandi approbamus, ratificamus et confirmamus atque promittimus".

Már ezen leírt és alatt tett vonással megjegyzett felséges fejedelmi kötelező szóknak megrontása nélkül senki is az ekklézsiai törvényt, just, szabadságot fel nem forgathattya, és így az ekklézsiai törvény, jus, szabadság ellen az ekklézsia javait senki is más nem administrálhattya, hanem az ekklézsiai elöljáróktól törvényesen eléállíttatott és meghitteltetett személy, azért hát az ekklézsiai jóknak administratioját a Szent Visitatio militaris jurisdictio álá nem bocsáttya.

5. Az 1791-béli Diaeta egyik articulusában ez vagyon: „Sacratissima sua Majestas Status et Ordines securos reddit nunquam per edicta, seu sic dictas Patentales quae alioquin in nullis unquam regni Indiciis acceptari possint Principatum hunc Transsilvaniae Partesque eidem incorporatas gubernandas fore". Ha már a felséges fejedelem különös edictuma által egyszeri assecuratioja szerint nem administrál semmit az országba, sokkal kissebb jussa vagyon a militaris jurisdictionak arra, hogy egy katonai rendelése által az ekklézsiák javainak inspectioját maga tagjai közzül valókra bízhassa, azok által administráltassa, erre nézve a visitatio magát, jussait s keze alatt lévő ekklézsiákat akármelly katonai rendeléseknek is alája nem adja s katona administratorokra nem bízza. [847.]

Ugyan az 1791-béli Diaeta 54-dik articulusa így van: „Sacratissima sua Majestas Singulas Religiones, Securas benigne reddit, quod pias fundationes ad mentem ac intentionem fundatorum administrabuntur, et cum fundationibus aliarum religionum non conmiscebuntur, salvo circa illas Superinspectionis jure Majestatis Regiae competente".

Minthogy már minden fundatorok úgy rendelték fundatiojokat, hogy az ekklézsia, domesticus curator és visitatio administrálja azokat, nem pedig katonai jurisdictio, tehát katonai administratio alá az ekklézsia javai nem is adódnak. Emellett ha eggyik religionak fundatioja a más religionak fundatiojával egybe nem zavartathatik, bizony curatora, administratora is nem lehet az eklézsia javainak más, hanem csak az, akire bízzák az ekklézsiai elöljárók, ezek pedig katonai jurisdictiora nem bízzák, mint ollyanra, melly nincsen hatalmok alatt és csak felsőbb Katonai Széknek tartoznak számadással, nem pedig a visitatioknak.

7. Úgy vélekedik a visitatio, ha katonai felső parancsolat, melly az ekklézsiák javainak inspectioját és administráltatását katonai commendansra bízza, éppen nem tartozik a recepta religiokra, mellyeknek törvényeken fundált visitatioik és administratoraik vagynak, hanem az ollyan nem recepta religion való ekklézsiákra, mellyeknek ollyan törvényes jussaik, privilegiumaik és szabadságaik nincsenek, mint a recepta religioknak.

Mindezeknél a törvényes okoknál fogva a Szent Visitatio az ekklézsiák javainak administratioját katonai jurisdictio alá nem bocsáthattya, nem is bocsáttya ugyan. De azonba mégis a Szent Visitatio egész tisztelettel arra kéri a méltóságos commendans urakot, hogy midőn a katona a maga ekklézsiájához, papjához, oskolamesteréhez és más ekklézsiai elöljárókhoz s igazgatókhoz való szükséges tartozó kötelességét tellyesíteni elmulatná, akkor requiráltattván a méltóságos commendans urak az ekklézsiai elöljáróktól s igazgatókról, méltóztassanak mint eddig, úgy ezután is a kötelességeket elmulatókat keményebb eszközökkel is kötelességek tellyesítésére szorítani és az eklézsiai elöljárókhoz illendő segedelemmel lenni. [848.]

Az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bízaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot.

Ennek a rendelésnek complementumát, mivelhogy elmulatták, e nélkül adta ki az egész visitationis actat Déván Augustusnak 24-dikén 1804-ben

T. Sala Mihály mpr., a Hunyadi venerabilis reformatus tractus assessora és substitutus notarius.

Ribice

1700

Continuatio visitationis in ecclesia Zarándensi in Ribicze, Brád et Criscsor, 10. 11. 12. Februarii [1700.][211]

Reverendus David Belényesi summae ebrietatis accusatur, qui post multas et varias admonitiones et correptiones emendari non potuit, unde futuram ad Partialem est citatus.

1767

Instituitur visitatio in ecclesia reformata Ribitze p[raesente] die 21ma Maji anno 1767 in aedibus illustrissimi domini domini Adami Ribitzei per clarissimum seniorem Franciscum I[ntze] Lisznyai et notarium S[tephanum] H[erepei] in praesentia dicti illustrissimi domini Adami Ribitzei, tanquam inspectoris curatoris, nec non vicecuratoris Josephi Ribitzei pluriumque nobilium ecclesiae membrorum.[212]

1. Reverendus dominus Joannes Barabás ab universa ecclesia quoad omnia puncta commendatur et porro quoque acceptatur.

2. Commendatur quoque ecclesia quoad officia pietatis, in frequentandis et usurpandis sacris exercitiis.

3. De humanissimo Joanne Szabó cantore et ludi magistro ecclesiae refertur suo quidem non deesse officio, tam quoad officium cantoris, tam quoad institutionem puerorum, moneturque ut porro etiam omnem impendat industriam, non secus parentes compellandi sunt, ut curam suorum non negligent.

4. Circa oeconomica exhibeálván titulatus vicecurator Balog Sigmond uram őkegyelme két esztendőről ~ 1763 és 1764 demonstratioját, post institutam accuratam ejusdem ventilationem, minden difficultasok alól simpliciter absolváltatott:

A ribitzei ekklézsiához tartozó régi adósságok:

Extractus:

	hfr.	dr.	hfr.	dr.
1. Ribitzei Ferentz uramnál sub littera B.	56	24	57	12
2. Mesztákoni Viszkán Petrunál sine contractu	8	13		
Vaszil Juszivnál ugyan sine contractu	6	12		
3. Dsula Gyurkánál restans búza interes metr. 2 ½.				
4. Gyumás Kretsun és Gábornál metr. 1.				
5. Kazan Iliánál restans capitalis	2	4		
Ugyan nála restans interes metr. 9 1/3.				
6. Ribitsorai Jánk Juonnál	9	18		
Restantia usque annu 1762 metr. 9.				
7. Ifjú Ribitzei Német Ferentznél	3	6		
Restantia usque ad annum 1766 metr. 9.				
8. Plesa Györgynél Mesztákonon	3	6		
De restantia vide visitationem anni 1762.				
Summa metr. 30 ½ 1/3	87	83	57	12

[211] HuZal-Jkv. I/1. 231.

[212] HuZal-Iratok. 8. sz. 1–3.

[2.] A több régi adósságok felköltenek és ratioba mentenek az elébbeni visitatioban de anno 1762 tett indigitatio szerint.

5. Az újjabb adósságai az ekklézsiának új rendben s regestrumban lévén penes contractuales recensitas, mellyek szerint defunctus vicecurator de annis 1763 et 1764 ut supra numero 4 demonstrálván.

6. Pro annis duobus sequentibus nempe 1765 és 1766 a mostan actu fungens vicecurator Ribitzei Jósef uram viszont demonstrált eszerint:

In perceptis de anno 1765:	hfr.	dr.
Jött által defunctus vicecurator Balog Sigmond uramtól az fungens curator Ribitzei Jósef uram kezébe penes contractuales elocált és curráló capitalis	367	20
Készpénzül pedig	5	95
Pro anno 1765 ingrediált búza interesnek árra	59	48
A brádi vásárvámból diversis vicibus	65	63
A possessoroktól papi fizetés	15	8
Dusán Onultúl és Todortól feladott 6 vfr. és annak interesse inde duobus annis 2 vfr.	8	16
Pro anno 1766:		
Interesbe jött 85 véka búzának árra	48	–
Brádi vásárvám	93	7
Papi fizetésbe possessoroktól	15	8
Summa	675	65
Elocationes:		
In anno 1765 erga contractuales	45	90
In anno 1766 vicissim erga contractuales	61	20
Erogationes		
De anno 1765	104	66
De anno 1766	94	90
Summa erogata et elocata	306	66
Extractus summarios		
Capitalis, melly actu találtatik in contractu	474	30

Marad búza restantia de anno 1766 metr. 55.

7. A perselyben maradván az elébbeni visitatioban hfr. 10, referáltatik, hogy a persely a templomban állván, violáltatott és a pénz elvitettetett, de ki lett légyen a [3.] sacrilegus, ki nem nyomoztathatott. Committál a Szent Visitatio, hogy a persely többé a templomban ne tartattassék, hanem a publicatio után a pénz felszámláltatván, ad manus publicos deponáltassék sub fidele cura.

	hfr.	dr.
8. Inde ab anno 1762 exclusive ad praesentem usque visitationem jött be a perselybe	76	33
9. Mellyből az exhibeált demonstratio szerint ekklézsiai szükségekre impendáltatott	70	44
Marad in elocato	3	66
Készpénzül a perselyben	2	23

1772

Instituitur visitatio in ecclesia reformata Ribitze anno 1772. die 1[a] Martii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai, adjuctos Stephanum Intze de Lisznyó parochum Dévensem et reverendum Adamum Tompa parochum Brádensem, praesente [57.] etiam loci ordinario ministro reverendo Michaele Barta, praesentibus item ecclesiae commembris, spectabili domino Johanne, Josepho, Francisco et Emerico Ribitzei, Gabriele et Ladislao Nemes, Adamo Bealis, Josepho Madotsai et Paulo Nemes etc.[213]

1-o. A nemes ekklézsiának tiszteletes loci minister őkegyelme ellen semmi panassza nincsen, cantor Szabó János őkegyelme is de meliori commendáltatik.

2-o. Observál a Szent Visitatio mind a cinterem, mind a parochia körül lévő kertekben nagy ruinakat, mellyeket recommendál a nemes ekklézsia curatorának, tekintetes Ribitzei Ferentz úrnak, találjon módot azoknak megépíttetésekre, etiam cum recursu ad brachium ecclesiasticum ad mentem canonis 88., annál is inkább, hogy tavaly is imponálta volt a Szent Visitatio ezen ruinaknak reparatioit, vállalta volt is magára a nemes ekklézsia, de mindeddig is nem effectuálta.

3-o. Tiszteletes loci minister őkegyelme panaszolt fizetése iránt, mely már két esztendőtől fogva nagyrészint restantiaban vagyon a nemes ekklézsiánál. Recommendálja a Szent Visitatio az ekklézsia titulatus vicecuratorának, repartiáltassék mind a búzára, mind a pénzre nézve, ne maradjon a loci minister kárban. Úgy a cantor restantiai is.

4-o. Nagy ellenkezés lévén egy időtől fogva a nemes ribitzei ekklézsiában a templombéli ülések iránt, hogy a szeretet és atyafiság szerint légyen azután minden háborgás nélkül az isteni tiszteletnek gyakorlása, végezi most a Szent Visitatio a nemes ekklézsia tagjaival együtt, hogy:

I. A férfiak részéről az ülések eszerint légyenek:

Az első székben a tekintetes Ribitzei familia, úgymint Ribitzei János, Jósef, Ferentz és Imreh uraimék és ezeknek házok.

A prédikálló szék előtt való székben a tekintetes Nemes familia és Balog Sigmond és Béális Ádám uraimék.

A férfiak első székjek háta megett való két székben a többi, kik találtatnak.

A tekintetes Madotsai uram széke reponáltatik azon helyre, melyen volt a nagyattya, néhai tekintetes Ribitzei Albert uram széke.

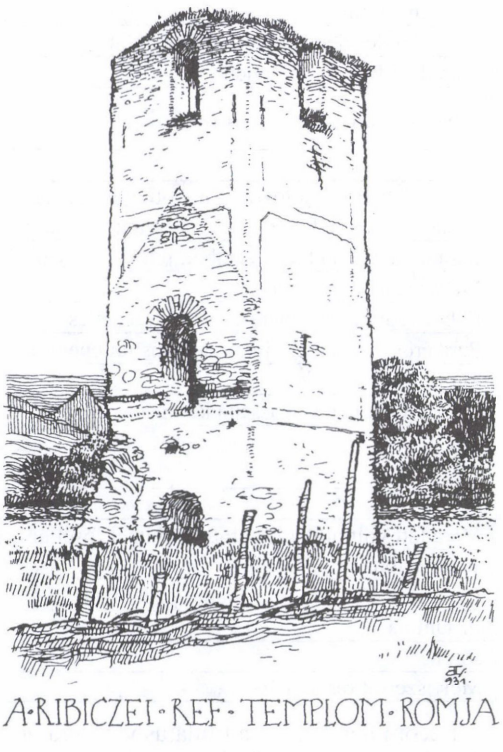

Debreczeni László rajza

[213] HuZal-Jkv. I/3. 56–58.

II-do. Az asszonyok részéről az ülések eszerint légyenek:

A méltóságos Ribitzei Ádámné széke felől való első székben ülnek regius perceptor Ribitzei Jósef és Ferentz házok és Ribitzei Ferentzné asszony.

A cathedra felől való első székben ülnek üdősb Ribitzei Ferentzné, Jánosné és Imréhné asszonyok.

A cathedra felől való második székben Nemes Gáborné, Lászlóné, iffjabb Gáborné, Imréhné, Béális Ádámné s Balog Sigmondné asszonyok. [58.]

A méltóságos Ribitzei Ádámné asszony széke felől való második székben Nemes Pálné, Ferentzné, Benjáminné, Béális Jakabné és Nyág Péterné asszonyok.

A hátulső két szék hagyatik a leányoknak és másoknak, kik találtatnak.

5-o. Az Úr vacsorájához familianként járuljanak elé az elintézett szép renddel székek szerint.

6-to. Önként való tetszéséből egyeze meg a nemes ekklézsia unanimi voto azon, hogy akik az első székekben ülnek házas emberek, egyaránt concurráljanak a papi fizetésben és egyéb ekklézsiai költségekben.

7-mo. A perselyről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Maradott volt a tavalyi visitatiokor a perselyben	11	83
Accedált ehhez in summa	17	73
Mely in summa	29	56
Ebből hiteles demonstratio mellett költ	10	23
Marad ad futuram rationem	19	33

8-vo. Demonstratio curatoralis.

	hfr.	dr.
Az 1771-béli visitatiokor maradott volt titulatus curator Ribitzei Ferentz uram curatelaja alatt e fundo ecclesiae publico in perceptis ad foenerandum elocatis	835	53
Ingrediált azután brádi vámból, juhok pascuatiojából s interesből és búzából	173	83
Mely in summa tészen	1009	36
Ebből vagyon elocálva penes contractuales	878	37
Pura erogatioba ment juxta demonstrationem fide dignam	109	39
Summa	987	76
Marad tehát benn a cassaba készpénz	21	60

9-no.

	metr.
Maradott volt titulatus curator Ribitzei Jósef úr demonstratioja szerint búza de annis superioribus	103
Az elmúlt 1771-dik esztendőre pedig kellett volna béjőni	272
In summa	375
Jött bé	73
Mely szerint restál még	302

Recommendáltatik a titulatus vicecurator Ribitzei Ferentz úrnak, hogy pro 1771 az interes incassáltassék in dimidietate az időhöz képest, a régibb restantiak pedig szedettessenek úgy, mint azelőtt.

1775

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Ribitzensi die 26ta Februarii per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, item reverendum dominum Adamum Tompa parochum Brádensem] et adjunctum reverendum dominum Stephanum Csomós ecclesiae KörösBányaiensis parochum, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Bartha et ecclesiae curatore, nec non spectabili domino domino Josepho Ribitzei, Ladislao et Gabriele Nemes, Stephano Ribitzei et aedili Paulo Nemes.[214]

1-o. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Bartha Mihály uram szorgalmatosságáról, mindenekben commendáltatik, s továbbra is örömmel complectáltatik. [136.]

2-do. A tiszteletes loci minister Bartha Mihály őkegyelme panaszol némű-némű restantiai iránt, nevezetesen, hogy ab anno functionis suae benn volna a nemes ekklézsiánál 11 s ½ öl fája, két szekér szénája, 34 véka zabja. Committáltatik azért a titulatus curatoratusnak, hogy Gergely pápa napig azon restantiakat bészolgáltassa a restantiariusokkal, továbbra pedig vigyázzon, hogy a pap fizetése esztendőről esztendőre ne maradjon, hanem annak idejében administráltassék. A parochia körül való kerteknek felállításokban is legyen munkás.

3-tio. Az ekklézsiai dolgoknak jobb rendel való igazításokra tetszett a Szent Visitationak itten is a consistoriumot megújítani ad formam aliarum ecclesiarum, melynek tagjai lésznek tekintetes Ribitzei Jósef, Ferentz és István uraimék, titulatus Nemes László uram, Nemes Gábor úrfi, Beális Ádám uram, Balog Sigmond uram, notarius pedig Madotsai Jósef uram, kik is toties quoties a szükség kívánnya, egybegyűlni tartozzanak.

4-to. Panaszolván a hallgatók a haranglábnak romlandó félben és távol való lételéről, úgy hogy mindenüvé nem is hallik, injungálja a Szent Visitatio, hogy minél hamarébb megújíttassék és a templom előtt felállíttassék.

5-to. Egyházfiúnak Nemes Pál uram resolváltatik és solemniter adjuráltatik.

6-o. A királyi szolgálattól pro praesenti elvonattatván titulatus curator uram, az oeconomica demonstratio elhalasztatik. Intimáltatik mindazonáltal, hogy a következendő Partialisra pro 15a Martii elkészíttessék s kiküldessék.

7-mo. Periculumban forogván az ekklézsiának némely fundussai, imponáltatik azoknak per partes felvétettetése és bátorságosabb helyre való elocáltatása.

8-vo. Madotsai Jósef uram székének maga helyibe való bététettetése az elébbeni visitationak rendelése szerint megerősíttetik és a curatoratusnak végbevitele recommendáltatik.

9-no.

	hfr.	dr.
Publicatiobéli residuum de anno 1772	19	33
Azután következett esztendőkben mostanig jött bé publicatioból	50	98 ½
In summa	76	31 ½
Ebből hiteles demonstratio szerint erogálódott	11	44
Quibus subtractis, marad perselypénz	64	87 ½

[214] HuZal-Jkv. I/3. 135–136.

1776

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Ribitzensi diebus 12ª, 13ª, 14ª Novembris 1776. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó notarium et adjunctos reverendos dominos Adamum Tompa parochum Brádensem, Stephanum Csomós parochum KörösBányaiensem. Praesentibus a parte ecclesiae spectabilis spectabilis dominis dominis Josepho Ribitzei, Francisco Ribitzei proximo curatore, Stephano et Gabriele Ribitzei, Ladislao, Paulo, Gabriele Nemes et Sigismundo Balog, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Barta et cantore Johanne Szabó in aede parochiali.[215]

1-mo. Tiszteletes loci ordinarius minister Barta Mihály őkegyelme mind a méltóságos Ribitzei Ádám úr méltóságos úri háza, mind a több tekintetes possessoratus részéről de meliori commendáltatik. Vagyon a tekintetes nemes ekklézsiának a humanissimus dominus cantorban is contentuma, és így mind a kettőt továbbra is egész szívességgel acceptálja.

2-do. Ab altera parte tiszteletes loci minister őkegyelme is hallgatóinak az isteni tiszteletnek dolgában az időhöz és kinek-kinek hivatallyához s állapottyához képest meglehetős szorgalmatosságok iránt recommendatiot tévén, papi competentiajának nevezetes rövidséggel való administratioját adja fel panasz gyanánt. Nevezetesen hogy restantiaban volna inde ab anno 1771 fabéli restantia 15 öl, zabbéli restantia 45 véka, szénabéli restantia 3 és ½ szekér, instállván a Szent Visitationak, találjon a nemes ekklézsiával együtt módot benne, mimódon depuráltathassanak azon restantiak, ne szenvedjen ily nevezetes detrimentumot egyszer kiadott conventiojában, melyre hivattatott. Adjustálván a Szent Visitatio a tiszteletes parochusnak kívánságát, midőn a tekintetes nemes ekklézsia semmi fundust nem talált volna azon restantiaknak lefizetésekre, tekintetes Ribitzei Jósef regius perceptor úr önként szabad akarattyából conferála a nemes ekklézsiának 50 vfr., hogy azoknak annualis fructussát mostani parochus Barta Mihály őkegyelme végye, mindaddig, míg a megnevezett restantiai egészen lefizettetnek azáltal, mely restantiak pénzzé tétetettvén úgy határoztattak meg, hogy a 15 öl fa computáltassék in hfr. 20 dr. 40, a 3 s ½ szekér széna in hfr. 10, 20 dr., a 45 véka zab in hfr. 9. Magának reserválván tekintetes collator Ribitzei Jósef uram az elocálandó 50 vfr. való szabados dispositiot, minekutánna annak fructussából tiszteletes Barta Mihály őkegyelme restantiai egészlen lefizettetnek. Ha pedig az idő úgy hozná, hogy tiszteletes Barta Mihály őkegyelmének ezen ribitzei nemes ekklézsiából mozdulásának kellene lenni, úgy is őkegyelme vehesse hasznát akárholott is, míg a megnevezett restantiakra nézve excontentáltatik.

3-tio. Exhibeál az humanisimus dominus cantor is bizonyos restantiakat, melyek az ekklézsia tagjainál fizetetlen volnának, úgymint pénzbéli restantiat hfr. 22 dr. 25. Búzabéli restantiat 16 vékát, fabéli restantiat 23 szekeret, recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes curatoratusnak, hogy intra fatalem terminum, leggalább újj esztendő kezdetéig a restans hallgatókkal excontentáltassa, ne maradjon kárban, továbbra pedig figyelmezzen arra, ne maradjon se a papi, se a cantori fizetés esztendőről esztendőre restantiaban, s ne kellessék a protocollumot efféle gravamenekkel terhelni, minden visitatio alkalmatosságával újra s még újra. [177.]

4-to. Bizonyos és notabilis defectus esvén némely hallgatóknak decessusokkal a papi conventioban, a restantiaknak továbbra való eltávoztatásokra tetszett a nemes ekklézsiának a conventionak dolgát újj szemre venni, és azt illyen formán megállítani, hogy a tekintetes nemes ekklézsia tagjai fizessenek ezután illyeténképpen:

---

[215] HuZal-Jkv. I/3. 176–182

	Pénz		Búza	Zab	Fa	Széna
	hfr.	dr.	metr.	metr.	orgiae	cur.
Méltóságos Ribitzei Ádám úr	1	36	6	2	1	1
Tekintetes Ribitzei Jósef úr	1	36	4	4	1	1
Ribitzei Ferentz uram	1	36	4	2	1	1
Ribitzei Gábor uram	1	36	4	3	1	½
Ribitzei István uram	1	36	4	3	1	½
Nemes Gáborné asszony	1	36	4	2	1	½
Nemes László és Imreh uraimék	2	4	6	2	1	½
Nemes Gábor uram	1	36	4	2	½	–
Beális Ádám uram	1	2	2	1	1	½
Balog Sigmond uram	1	2	4	2	½	½
Madotsai Jósef uram	–	–	–	2	–	–
Nemes Benjámin és Ferentz	1	20	2	1	–	–

Eszerint tetszvén a nemes ekklézsiának megállítani a papi conventionak dolgát, a Szent Visitatio is azt a maga consensussával megerősíti és megpecsétli, minthogy pedig az egyszer adott conventio szerint kellene béjőni 12 öl fának, mellyet a tiszteletes parochus jure megkívánhat, tehát pro hic et nunc, míg egyebünnen azt a kerek számot kicsinálhattya, e fundo ecclesiae publico elocáltassék 3 ~ három öl fára való fundus, mely után sine defectu administráltassék a három öl fa, úgy mindazáltal hogy a nemes ecclesia minél hamarébb igyekezze módját találni, mely szerint a megnevezett fa az ekklézsia publicus fundussának kissebbedése nélkül praestáltathassék. Recommendáltatik a nemes ekklézsiának az is, hogy akik az ekklézsiában olyasok volnának, kik nem fizetnének semmit, mint az asszony Ribitzei Ferentzné asszony, avagy csak fával segítse a loci ministert, mellyet ha obtineálhatna, annyival kevesebbet kellene a publicus fundussból arra a végre impendálni.

5-to. Jelenté tiszteletes loci minister őkegyelme azt is, hogy mivel a kenyeren kívül mindent pénzen kell szerzeni, tehát igyekezze a tekintetes curatoratus a pénzbéli fizetésnek dolgát s annak administratioját úgy intézni, hogy angarianként fizettessék a pénzbéli competentia, annyi lévén a conventio, hogy minden angariara 20 forint esik, mellyet ha cselekednék a tekintetes nemes ekklézsia proximus curatora, igen nagy könnyebbségére s segítségére volna a loci ministernek. Helyben hagya a Szent Visitatio az őkegyelme ebbéli kívánságát s kérésit is és a nemes ekklézsiának recommendálván, maga is accedált arra önként, hogy a nunc in posterum angarianként incassáltatván fizettessék a papi pénzbéli competentia.

6-to. Vévén a Szent Visitatio tiszteletes Barabás János, mostan zalathnai parochus őkegyelmének a ribitzei reformata nemes ekklézsiában jelentett némű [178.] némű restantiai iránt tett insinuatumát a Generalis Szent Visitatiotól e dologban impetrált resolutioval együtt, melyben causajának igazítása a Szent Visitationak recommendáltatik, communicálta a nemes ekklézsiával, és a mennyiben maga praetensioit legitimálhattya, a nemes ekklézsia azoknak megadásokra egész készségét obferálja, de mivel praetitulatus Barabás János őkegyelme a maga praetensioi iránt specifica demonstratiot nem tészen, hanem csak in genere adja fel azokat, abból kitanulni nem lehet, kinél mennyi fizetése maradott el, mellyet a restantiaknak incassatiojokra szükségesképpen tudni kell. Dolgozza ki azért specifice de anno in annum per individua maga restantiait és azután lészen tellyes excontentatioja, ide nem értvén mindazonáltal azt az időt, mellyben suspensio alatt volt s azért arra magának fizetést nem kívánhatott.

7-mo. Inde ab anno 1770 nagy homály között lévén az oeconomica demonstrationak dolga törvényes kötelessége és a méltóságos Supremum Consistorium szoros parancso-

lattyának tenora szerint kívánta a Szent Visitatio világosságra hozni. Arra a végre pedig nem lévén tekintetes proximus curator Ribitzei Ferentz uramnak formalis elkészített demonstratioja, kellett a Szent Visitationak az eléadott contractusokból a régibb stabilis fundust leggelsőben is eruálni, mely iránt observáltatott mindjárt a munka kezdetében, hogy noha a 1771-dik esztendőbéli visitatioban úgy tétetik fel, hogy akkor lett légyen a nemes ekklézsiának elocált stabilis fundussa hfr. 835 dr. 53, nem találtatik mindazonáltal az eléadott s recenseált contractusokban több, hanem hfr. 679 és dr. 32, holott differentia lévén 156 mfr. és 21 pénzekben. Azokról tekintetes regius perceptor Ribitzei Jósef uram a Szent Visitatiot affidálá, hogy a maga írásai között bizonnyal megvagynak az azokról exstáló contractusok is s elékeresvén a Szent Visitationak általadja, azonban pedig az 1771-béli Visitatioban indigitált summát bátron felveheti a Szent Visitatio, úgymint amely abban az esztendőben 1[a] Maji celebrált Visitatio alkalmatosságával általment neo creatus proximus curator tekintetes Ribitzei Ferentz uram curatelaja alá egészen, és így:

	hfr.	dr.
Az 1771-ben celebrált Szent Visitatioban ment által tekintetes curator Ribitzei Ferentz uram keze alá pénzbéli elocált stabilis fundus	835	53
De ebből a contractusoknak recensiojokban úgy adattatott fel, hogy némelyeknek decessusokkal vagy egyéb fatalitasokkal fructus nélkül haereál nem csak a tekintetes curatornak creáltatásától fogva, hanem még azelőtt jó darab időtől fogva is	55	8
Az actu foeneráló fundus tehát nem többől áll, hanem	780	45
Mely pénz vonásforintokra reducáltatván, tészen vfr. 765 10 dr.	metr.	
Ennek competens annuale búza interesse	255	
Mely competens interes szerint inde ab anno 1770 ad annum usque praesentem inclusive kellett volna béjönni búza interesnek in summa	1402	½
De a tekintetes curatornak exhibeált demonstratioja szerint ingrediált csak	415	
Vagyon hát restantiaban interes	987	½
Ezen kívül pedig az 1770-dik és, '71-dik esztendőbéli visitatiokban 103 véka búza interes úgy indigitáltatik, mint amely incassáltatva készen ment volna által a proximus curator Ribitzei Ferentz uram keze alá, de tekintetes regius perceptor és emeritus curator Ribitzei Jósef uram relatioja szerint még ma is restantiaban vagyon	103	–
És így az egész búzabéli restantianak summája	1090	½
[179.] Az incassált 415 véka interesből erogált tekintetes curator uram hiteles demonstratio szerint inde ab anno 1770 ad praesentem usque annum inclusive a tiszteletes parochusnak papi competentiajába in summa	260	–
Mellyeket subtrahálván az incassált 415 véka interes summából, maradott a tekintetes curator kezénél	155	½
Ezeket az időhöz képest appreciálván, minthogy a három szűk esztendőkben úgymint 1771, '72, '73 notabilis árra volt a gabonának, azokban az esztendőkben incassált s a curatori kézhez ment gabonának vékája egy vfr., a több esztendőkben pedig 60 pénzre aestimáltatott. E szerint:	hfr.	dr.
Pro anno 1771 metr. 38, a dr. 102 facit	38	76
Pro anno 1772 metr. 25, a dr. 102 facit	25	50
Pro anno 1773 metr. 20½, a dr. 102 facit	20	91
In summa	85	17
Marad ezen kívül metr. 71 s ½, mely a dr. 60 facit	42	90
És így az interes búzából kellett incassálni in summa	128	7
A brádi vásárvámról való demonstratio:		

	hfr.	dr.
Ribitzei tekintetes proximus curator Ribitzei Ferentz uramnak esztendőkről esztendőkre adott quietantiai szerint inde ab anno 1770 usque ad praesentem diem ingrediált a brádi vásárvámból in summa	526	37
Ebből hiteles demonstratio szerint erogált:		
A tiszteletes parochusnak papi competentiajába	358	34
A cantornak három esztendőre	21	42
Egyéb ekklézsiai szükségekre	17	18
Summa erogationis	396	94
Subtrahálván ezt a perceptionis summából, maradott a tekintetes curator úr kezénél	129	43
Ezen kívül az 1772-béli visitatioban indigitált juhok pascuatiojából gyűlt	6	12
Summa	135	55
Ezek szerint már a ribitzei reformata nemes ekklézsia curatoralis kéz alatt lévő pénzének summarius extractussa:		
Régi fundus	835	53
Búzából incassált pénz	128	7
Brádi vásárvámból s pascuumból maradott	135	55
Summa summarum	1099	15
Ebből a tekintetes Ribitzei Ferentz úr curatorsága alatt gyűlt nova accessio	263	62
Melyből exhibeált contractus mellett elocálva vagyon	97	92
Maga kezénél in paratis	165	70
Summa	263	62
Ezen kívül az 1770-béli visitatioban indigitáltatik	16	13
Mely az ekklézsia hallgatóinál vagyon restantiaban. Búza restantiaban vagyon in summa metr. 1090 ½.		

[180.] 8-vo. Reflexiones et conclusae quoad fundum ecclesiae publicum:

1. Minthogy az ekklézsia régibb fundussa iránt difficultasban vagyon 55 mfr. és 8 pénz, úgymint amellyek régtől fogva fructus nélkül haereálnak az ekklézsiának notabilis kárával, tehát a tekintetes curatoratus igyekezze hová hamarébb azt a difficultast solválni, a periculumban forgókat kikeresni, és azokat felszedvén securus helyekre elocálni, hogy annualis interessek curráljon az ekklézsiának emolumentumára.

2. Feles búzabéli restantia lévén az ekklézsia adóssainál, nemcsak a tekintetes Ribitzei Ferentz uram curatorságának idejére, hanem még emeritus curator tekintetes Ribitzei Jósef uram curatorságának idejére tartozók is, ezeknek haladék nélkül való incassatiojok recommendáltatik tekintetes Ribitzei Jósef és Ferentz uraiméknak, ne haladjon még is tovább az ecclesia notabilis detrimentumára, erre a végre.

3. Valamint magára vette tekintetes Ribitzei Jósef uram, úgy recommendálja is a Szent Visitatio őkegyelmének különösön, hogy a contractusokból per individua de anno in annum eruálja, kiknél mennyi restantia vagyon, és arról egész munkát készítvén újj esztendeig küldje el tiszteletes esperest uram kezéhez, mely munkában pro adjutore rendeli a Szent Visitatio praetitulatus Ribitzei Jósef uram mellé tiszteletes loci parochus Barta Mihály őkegyelmét.

4. Az ekklézsiának esztendőnként incassalandó búzájának továbbra való securitassára nézve, igen hellyesnek ítélte a Szent Visitatio végezni, hogy az ekklézsia parochialis házánál készíttessék pro conservatorio alkalmas hombár, mely mindenkor zár alatt légyen, annak kolcsa a proximus curatornál álljon, és mikor vagy eladni, vagy a parochus competentiajának kifizetésére búza vétettetik ki, légyen az a tiszteletes parochusnak

praesentiajában, kitől magát a tekintetes curator mind az erogatioról, mind az incassált pénzről attessáltassa.

5. Amely pénz búza interesből incassáltatik az elébbeni végezések szerint, intra quindenam elocáltassék, hogy annak fructussa secure folyon, ha pedig tetszik a curatornak magánál tartani, az ekklézsiát securizálván, a competens fructust maga praestálja, ide értvén a brádi vásárvámból a szükséges erogation felyül megmaradó pénzt is.

6. A contractusok iránt végezte a Szent Visitatio, hogy azoknak nagyobb securitasokra nézve, regestráltatván s litterizáltatván vagy numerizáltatván tétettessenek bé az ekklézsia ládájába, mely a tiszteletes parochus házánál tartassék, a kolcsa pedig álljon a curatornál, kinek mikor valamely contractusra szüksége lészen, a parochus praesentiajában nyúljon hozzá.

7. A fellyebb feltett nova accessionak egy része elocálva lévén, in recensione contractualium curiose kerestessék ki azoknak datumok és a tempore elocationis az annualis fructus ingrediáltassék a demonstratioba, hogy azzal is neveltessék az ekklézsia fundussa, amely pénz pedig ugyan azon accessioban in aere parato actu vagyon tekintetes Ribitzei Ferentz uram kezénél, a fellyebb sub numero 5-to tett végezés szerint intra quindenam elocálja, vagy pedig a nemes ekklézsiát securizálja.

9-no. A Madotsai Jósef uram székének a templomban mostani hellyéről [181.] való kitétettése iránt méltóságos inspector curator Ribitzei Ádám úr tetszését s kívánságát communicálván a Szent Visitatio a tekintetes nemes ekklézsiával, kérte a tekintetes possesoratus a Szent Visitatiot, munkálódja a nemes ekklézsia továbbra való békességének megerősitésére a méltóságos urat demereálni, hogy cum reflexione ad visitationem anni 1772 et '75, mellyben mind a két rész megbírálta volt a Szent Visitatiot, a templombéli ülések felett eredett differentia eligazításának dolgában méltóztassék azt a széket mostani hellyén meghagyni, mellyet a Szent Visitatio magára vállalt ugyan, de továbbra kívánván magát a méltóságos Supremum Consistoriumnak a templombéli ülések s székek iránt egyszer kiadott végezéséhez tartani, többé a székek dolgába nem kíván elegyedni.

10-o. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Az 1775-béli visitatiokor maradott volt a perselyben	64	87 ½
Azután jött bé publicatioból	36	67 ½
Summa percepti	101	55
Ebből erogált juxta demonstrationem exhibitam	9	8
Quibus subtractis, marad a perselyben	92	47

11-o. Tekintetes Ribitzei Ferentz uram öt esztendők alatt, et quod excurrit, lévén a ribitzei nemes ekklézsiának proximus curatora, most azon tereh alól kívánta magát felszabadíttatni, mellynek alkalmatosságával a nemes ekklézsia tagjai közül kivált titulatus Madotsai Jósef uram és Nemes Gábor uram személyei forgottanak fenn, tetszett pedig a nemes ekklézsiának a potiori most titulatus Madotsai Jósef uramon megnyugodni, ki noha jelen nincsen, vagyon mindazonáltal egész reménység, hogy pro publico ecclesiae bono, nem fogja magát ettől vonogatni, a Szent Visitatio maga részéről is a nemes ekklézsia tetszését maga consensussával megpecsételvén, kíván szükséges ajándékokat és kegyelmeket azon hivatalnak viselésére, recommendálván az ekklézsia minden dolgait az őkegyelme dexteritassába, hogy azokat az ecclesia minden tagjaival és az inspector curatoratussal megegyezve communicatis semper consiliis igazgassa.

12-o. Méltóságos inspector curator Ribitzei Ádám úr adott bé bizonyos reflexiokat a ribitzei Szent Visitatiora, melyek szerint azon visitatiot intéztetni kívánván, tetszett a protocollumba is szóról szóra inseráltatni:

A ribitzei reformata ekklézsiának javára célozó és a Szent Visitatioval Ribitzén 12ª Novembris anni currentis 1776. közlött reflexioi, az alább megírt inspector curatornak e következendőkben, tudniillik:

1-mo. Minthogy a Szent Visitatio a ribitzei ecclesiasticus fundusról demonstratiot régtől fogva nem obtineálhatott, a nemes ekklézsia is az iránt bizonytalanságban vagyon. Azért igen szükséges, hogy vicecurator Ribitzei Ferentz uram további halogatás nélkül genuine demonstráljon és számot adjon ezekről úgymint: Régi capitalis mennyi ment keze alá curatorsága alatt a brádi vásár jövedelméből, angarianként mennyit percipiált, abból hová, mennyit erogált, hová, mennyit és micsoda contractusokra elocált, abból és a régi capitalisból mennyi fructus proveniált, azt mire fordította, és ha mi hijánosság találtatnék, azt resarciálya, [182.] hogy az ekklézsia kárt ne valyon.

2-do. A mostani vicecurator nem érkezvén az ekklézsiai dolgok attentiojára, azon unalmas hivatallal tovább nem terheltethetik, hanem más vicecuratort kelletik tenni, aki az ekklézsiai fundus oeconomiajának és egyéb szükséges dolgoknak administratiojára reá érkezhessék és facilis légyen, vagy pedig ad interim bízattassék a loci ministerre, tiszteletes Barta Mihály uramra.

3-tio. A brádi vásári jövedelem méltó, hogy jobban reguláztassék, a két ekklézsia között minden angariaban felosztassék, ami percipáltatik, intra quindenam elocáltassék az ekklézsiának régi constitutioja szerint. Vagy adassék arendaba.

4-to. Investigáltassék, hogy a ribitzei templomban a pap székit vakmerőképpen kicsoda vágatta el, a kis széket kicsoda szúrta az elvágott szék helyébe, a templom kolcsát akkor kicsoda adta oda, és a templomban végben vitt azon enorme patratumért s animositasért exemplum statuáltassék. Az a kis szék pedig onnét az előbbeni helyére kitétessék, mert ott meg nem szenvedtetik.

Ribitzei Ádám mpr. inspector curator

1779

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Ribitzensi anno 1779. die 17ª Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, adjunctos reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Baktsi et reverendum dominum Stehpanum Csomós, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Josepho et Stephano Ribitzei, Ladislao et Samuele Nemes, Adamo Bialis, Sigismundo Balog, Josepho Madotsai et aedili Paulo Nemes, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Barta cum ludi magistro humanissimo domino Johanne Szabó.[216]

1-mo. Az ekklézsiai canonok és constitutiok szerint kérdés tétettetvén a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme szolgálattya s magaviselése iránt, a canonokban expressált requisitumoknak mennyiben felel meg, s azokhoz mennyiben tartya magát. Semmi részben nem panaszol a nemes ekklézsia, sőt minden tekintetekre nézve őkegyelmében teljes contentumát jelenti, commendálván hasonlóképpen a humanissimus dominus cantort is hivatalyához tartozó minden requisitumokra nézve.

2-do. Másfelől megszóllíttatván a tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme is a maga hallgatói iránt, azokat a templom gyakorlására és sacrumokkal való élésre nézve alkalmasint recommendálja, hanem papi competentiajának administratiojában insinuál bizonyos rövidséget, hogy az ekklézsiának egyszer tett determinatioja szerint búza és fabéli fizetését

[216] HuZal-Jkv. I/3. 256–259.

debito tempore nem administrálják, mely miatt sokszor nevezetes rövidséget kell szenvedni. Szénáját is egymás után nem hordván, s sokszor az első kalongyáját félbe találván kárt vall benne, hol többet, hol kevesett. Jelenti ennek alkalmatosságával azt is, hogy amely fél szekér széna Béális Ádám uramra írattatott a fellyebbvaló visitatioban, annak csak felét administrálja, s eszerint egy negyed rész szekér széna conventiojából elesik. Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy mind a búza, mind a fa, s mind a szénabéli competentianak administratiojában tartsa magát a nemes ekklézsia az egykor megállított constitutiokhoz, hogy a búza és fa Karácsonig administráltassék, a széna administratiojára annak hordásakor egy bizonyos nap praefigáltassék, s azon mindenek vigyék be. A Beális Ádám uramra írattatott széna dolgát pedig ami illeti, vagyon reménysége a nemes ekklézsiának, hogy ha maga egy esztendőben az egész quottát praestálja, a más esztendőben titulatus Nemes Gábor úr megadja, minthogy az elébbeni elintézett conventioból a széna fizetésre nézve kimaradott vala.

3-tio. Említvén tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme néhai titulatus Ribitzei Ferentz uram özvegyét, titulata Kozolyai Éva asszonyt, ki is, mint megesett személy még eddig nem poeniteált. A Szent Visitationak rendeléséből a praetitulata [257.] asszonyhoz küldetett ide való tiszteletes loci minister, körösbányai tiszteletes parochus és Balog Sigmond ökegyelmek, kiknek praesentiajokban az ekklézsiai reconciliatiot solemiter véghez is vitte.

4-to. A humanissimus dominus cantor is ád fel bizonyos restantiakat pro annis 1777 et '78 in specie Nemes Gábor uramnál, Madotsai József uramnál, üdösb Nemes Gáborné asszonynál, Nemes László és Imbreh uraméknál és Bealis Ádám uramnál. Sajnálva kell a Szent Visitationak hallani, hogy ami kevés fizetése vagyon is, igyekezik némelyek denegálni, kivált fabéli competentiaját némelyek csak ezen okból elvonni, hogy már tanuló gyermekeik keze alatt nincsenek, holott az idevaló fizetés a cantorsághoz köttettetett, melynek cessálni nem lehet, ha a tanuló gyermekek deficiálnak is. Imponálja azért a Szent Visitatio az ilyeténeknek, hogy amely restantiait a humanissimus dominus cantor exhibeálja s legitimálja, azokat intra fatalem terminum fizessék bé, különben ha kik magokat opponálnák, a Szent Visitatio fogja módját találni, mely által kötelességek mellé vonattassanak.

5-to. Az 1776-ban celebrált Szent Visitatioban curiose számban vétetvén ezen nemes ekklézsiának stabilis fundussa és annak inde ab anno 1770 competáló búza interesse, minthogy a stabilis pénzbéli fundusra nézve animadvertáltatott volt mind az, hogy abból hfr. 55 dr. 8 úgy adattak volt fel, mint fructus nélkül régtől fogva haereálók, mind az, hogy a contractusok recensiojokban 156 mfr. és 21 pénzek nem találtattak. A búzabéli interesnek dolgában pedig sajnálva observáltatott volt, hogy az időnek hosszas folyása alatt feles számú búza, úgymint 1090 és ½ véka gyűlt volna restantiaba rakásra. Kellett az oeconomica demonstrationak jó móddal való elkészítését recommendálni tekintetes regius perceptor Ribitzei Jóseff úrnak, ki is még akkor affidálván a Szent Visitatiot arról, hogy a 156 forintokról extáló contractusok is a maga írásai között bizonyoson megvagynak, önként ajánlá magát a recommendált munkának elkészítésére, mellyet ígérete szerint el is készítvén, illyen renddel ada a Szent Visitatio eleiben:

	hfr.	dr.
1. Az 1776-béli visitatioban találtatott és megállított régibb és újabb búzából s brádi vásárvámból exsurgált egyik fundus volt in summa	1099	15
Accedált ezután brádi vásárvámból pro 1777 et '78 inclusive	255	53
Pascuumból anno 1778	5	90
Summa perceptionis	1360	58
2. Ebből erogáltatott:		
Két esztendő alatt a tiszteletes loci ministernek	164	97

	hfr.	dr.
A cantornak	23	88
Bizonyos ekklézsiai költségre	8	16
Summa	197	1
Quibus subtractis, marad	1163	57

[258.] 3.

	metr.
Az 1776-béli visitatioban maradott volt búzabéli restans interes in summa	1090 ½
Ebből incassáltatott csak	152
Marad tehát régibb restantia	938 ½

Nota bene: Hogy ez az egész summa restantiaban légyen a debitoroknál, meg fog tetszeni az ezután következő administratioból, mely hogy jobb móddal mehessen véghez, a titulatus regius perceptor Ribitzei Jósef úr a specificatiot elkészítvén, neo creatus curator úrnak általadja, addig pedig, hogy az ekklézsia egész securitasban légyen s kárban ne maradjon, obligálá magát praetitulatus praeceptor úr, hogy azon restans búza interest most legalis interesül (mely computáltatván, exsurgál 168 mfr. és 84 pénzekre) letészi és a nemes ekklézsia számára elocálja oly formán, hogy ha az interes in natura felszedettetik, magának csak a legalis interes fordíttassék meg, ami haszon azon felyül lészen, légyen a nemes ekklézsiájé. Concertálta ezt a Szent Visitatio is és a nemes ekklézsia securitassára pro hic et nunc jobb módot nem találhatván, acceptálni szükségesnek tartya, recommendálván officiose a praetitulatus úrnak, a specificationak elkészítését s általadását siettetni méltóztassék.

4. Újjabb búzabéli perceptio az 1776-béli visitatiotól fogva adatatott fel:

	metr.
Anno 1777 incassált búza interes in summa	92
Melyhez tévén az incassált régibb restantiat	152
Vagyon incassált búza in summa	244
Ebből erogáltatott:	
A tiszteletes loci ministernek pro 1777 et '78	62
A cantornak	14
Az egyházfinak	12
Summa	88
Mellyet subtrahálván a perceptumból, marad	156
Ebből adatott el a dr. 60	106
Megvagyon in granis	50

5.

	hfr.	dr.
Az eladatott búza árra a dr. 60 exsurgál	63	60
Ebből erogálódott:		
A tiszteletes loci minister papi fizetése pótlására pro annis 1776, '77 et '78	12	49
Fabéli restantiainak depuratiojára	12	24
Szénabéli restantiainak depuratiojára	5	–
[Summa]	29	73
Quibus detractis, marad a búza árrából	33	87
Ide tévén már a fellyebbvaló summát	1163	57
Az egész summa lészen	1197	44

[259.] 6-to. Ugyanekkor recenseáltatván a nemes ekklézsia fundussáról szóló contractusok is, azok summarius extractusba illyeténképpen találtattak:

	hfr.	dr.
Vákon 10 contractusban vagyon	131	58
Ribitsorán 10 contractusban	198	90
Mesztákonon 9 contractusban	193	60
Tzebén 2 contractusban	36	72
Újbaresten 5 contractusban	110	16
Ribitzén 12 contractusban	79	56
Brádon 3 contractusban	24	48
Potingányon 1 contractusban	12	24
Tamnatyeken 2 contractusban	408	–
Szkrofán 1 contractusban	9	18
Summa	1204	42

Egyben vettetvén azért a contractusokban találtató summa a felyebb tett calculus szerint talált summával, superfluitas találtatik 6 mfr. és 98 pénz, mely kétség nélkül per errorem valahová eltévelyedett, az idő világosságra hozza.

És így már a nova accessio az 1776-béli visitatiotól fogva eddig in summa hfr. 105 dr. 27.

7-mo. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Az elébbeni visitatioban maradott volt	92	47
Azután 2 esztendőben accedált	44	59
Summa	137	6
Erogálódott ebből a demonstratio szerint	17	88
Marad tehát	119	18

Melyből a 18 pénz bizonyos supererogatiora adplacidáltatott, és így marad kerek summa 119 mfr.

8-vo. Tetszvén titulatus Madotsai Jósef uramnak sponte a curatori hivatalnak renunciálni, a tekintetes nemes ekklézsia jelenlévő tagjainak akarattyokból deferáltatott ezen curatori hivatal titulatus Balog Sigmondra, kiben ha ez egész ekklézsia tökéletesen contentálódik, recommendálja a Szent Visitatio őkegyelmének az 1777. és '78. esztendőkbéli restantiaknak incassatiojokat, amennyire lehet a fellyebbvaló restantiakkal együtt.

Egyházfiúnak pedig esketetett bé Borbély József őkegyelme.

1780

Visitatio ecclesiarum reformatarum in inclito comitatu Zarándiensi existentium incipit ab ecclesia nobili Ribitzeiensi anno 1780. die 22da Aprilis per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Intze de Lisznyó designatum seniorem et Samuelem N. Vásárhelyi ordinarium ac juratum notarium, praesentibus a parte florentis ecclesiae spectabili ac generoso domino Josepho Ribitzei incliti comitatus Zarándiensis vicecomite, item spectabili domino Gabriele Ribitzei, Emerico et Samuele Nemes, Sigismundo Balogh vicecuratore, Josepho Madotsai, Alexandro Bialis, Paulo Nemes et Josepho Borbély aedilibus, reverendo item loci ministro Michaele Barta et cantore ecclesiae Johanne Szabó in domo parochiali.[217]

Ubi: 1-mo. Említett tiszteletes Barta Mihály uramnak őkegyelmének mind papi rendes functiojának kedvességéről, mind penig bontránkoztatás nélkül való magaviseléséről, amint különösen méltóságos Ribitzei Ádám úr és méltóságos háza, úgy közönségesen a nemes ecclesia tagjai a Szent Visitatio előtt tevének szép és kívánt emlékezetet. Nemkülömben Szabó János uramról, ezen nemes ekklézsiának cantoráról is.

2-do. Tiszteletes loci minister Barta Mihály őkegyelme terjeszte a visitationis forum eleibe némely elhárítatandó nehézségeket: 1-mo. Néhai Bialis Ádám uramról posteritassira conventiojaból restantiaba maradott volt egy öl fa, melyet éppen denegáltak és praestálni nem akartak. Most penig azon restans öl fának immedietate becsülettel való bészolgáltatására titulatus Bialis Sándor uram coram foro visitatorio obligálá magát, minthogy azért fél öl fa úgy is csak restantiaba maradna, a tiszteletes loci minister conventiojának csonkulásával, tehát a nemes ecclesia szívére vette és egyebünnen kipótlani magát ígérte. Mellynek effectuatioját recommendálja is a Szent Visitatio oly móddal véghez vitettetni, hogy azáltal a nemes eklézsia publicus és oeconomicus fundussának kissebbedése ne légyen. 2-do. Panaszla aziránt is tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy post decessum domini Ladislai Ribitzei senioris a parochia körül a proportione possessorum őkegyelmét illetett és míg élt fel is állíttatott és procuráltatott kert elsorvadván, az őkegyelme successori inanimadvertentiajok és negligentiajok miatt most is negligáltatik. Ajánlja a Szent Visitatio akár unitis, akár pedig ki-ki magát illető részét propriis viribus, hogy felállíttsák és bízik is ahhoz, hogy intra octavum véghez vinni és vitetni az említett successorok el nem mulattyák. Közönségesen is kérvén arra a méltóságos és tekintetes possessor urakot, hogy a parochia körül építendő kerteket oly [295.] modalitassal építtsék és építtessék, hogy ne csak esztendeig, hanem számosabbakra is fennállhasson, mely is lészen, amint egyfelől a parochianak hasznára és díszére, úgy másfelől magoknak a possessor uraknak nagy könnyebbségekre. 3-szor. Ami nézi a templom körül való palánk kerteket, melyekről panaszol a tiszteletes loci minister, hogy némellyekről újjítatni és jó statusba conserváltatni negligáltatnak, minekutánna a Szent Visitatio oculálni fogja, alul azok iránt is végezni el nem mulattya.

3-tio. Lévén mostani fungens cantornak Szabó János őkegyelmének kívánsága arra és a nemes eklézsiának is tetszése, hogy esztendőnként járandó conventionált fizetése improtocolláltassék pro futura cautela, azt is a visitationis forum, mint helyes és szükséges dolgot véghez vitte, és amint írásban kiadattatott, ide aszerint bé is írta:

	hfr.	dr.	Búza	Fa
Méltóságos Ribitzei Ádám úr	6	12	2	2
Tekintetes Ribitzei Józef úr	–	68	2	2
Titulata Ribitzei Ferenczné asszony	–	68	2	2
Titulatus Ribitzei Gábor	–	68	2	2

[217] HuZal-Jkv. I/3. 294–302.

	hfr.	dr.	Búza	Fa
Titulatus Ribitzei István uram	–	68	2	2
Nemes Gáborné asszony	–	68	2	2
Nemes László és Imbreh uraimék	1	2	2	2
Bialis Sándor uram	–	68	2	2
Balogh Sigmond uram	–	68	2	2
Madotsai Jósef uram	–	68	1	-
Nemes Gábor uram	–	51	1	1
Nemes Pál uram	–	51	1	1
Summa	13	60	21	20

4-to. Fordulván a Szent Visitatio az oeconomicumoknak megtekintésekre és számbavételekre, legelsőbben is sajnálva observálya, hogy a tavalyi visitatioban curiose kikeresett és megállított búza interesbéli régi restantia, mely is 938 és fél vékára exsurgált vala, amely statusban akkor hagyattatott volt, majd csak azon állapotba találtatott, tizenhat vékánál több nem incassáltatván belőlle, holott az akkori visitatio serio injungálta volt a titulatus domesticus curatornak, hogy tekintetes viceispány Ribitzei Jósef úrtól kivévén per individua specificatioba a restantiariusokat quo quo modo igyekezze bészedni. Most azért míg közelebb való demonstrationak censurajahoz fogna, kívánja a Szent Visitatio azon specificationak elkészítését, [296.] melyből megtudhassa és kinézhesse, kinél mennyi vagyon restantiaban és kitől mit kellessék kérni. El is készíttetett azon specificatio és exhibeáltatott. Úgy tapasztalya s érti penig a Szent Visitatio, hogy azon restantiariusok közül sokan, vagy talám többnyire mind annyira elszegényedtenek, hogy alig reménylhetni azon interesnek in natura való felszedését. Hogy azért a nemes eklézsia tovább is ne patiályon, végezi a Szent Visitatio, hogy azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum is quo quo modo vétettessék fel eo modalitate, hogy aki az interest legaliter sex pro centum akarja béfizetni, azzal együtt a capitalist is fizesse bé, különben ne acceptáltassék. Hogy penig ebben a nemes eklézsiának boldogabb előmenetele lehessen, officiose kéri a Szent Visitatio tekintetes viceispány urat, ezelőtt is ezt magára vállalván és actu in officio olyan állapotban lévén, melyben legtöbbet használhat az ecclesianak, adsistáljon sua auctoritate a nemes ecclesia curatorainak ezen dologban, mely bizony megérdemli, hogy az ecclesia hasznát s előmenetelét szerető keresztyén ember szívesen belétekintsen, s tellyes szívvel lélekkel rajta segíttsen.

Amely régi restantiakról készített specificatiot tekintetes viceispány úr a Szent Visitatiora béadott, arról végezi a Szent Visitatio, hogy intra bis quindenam falunként a restantiariusok convocáltassanak, és a nállok lévő restantiat recognoscáltatván véllek, praefigáltassék terminus nékiek, melyre az interest capitalissával együtt haladék nélkül megadják, hogy akik erősítenék, hogy az interest béfizették defunctus curator Ribitzei Ferentz uramnak, azokat tekintetes viceispány úr igazításba vehesse, melyet recommendál is a Szent Visitatio őkegyelmének.

5-to. Ami az újjabb administratiot illeti, minthogy az 1776-béli visitatioban az ecclesia pénze utánn járó interesnek incassatioja úgy reguláztatott volt, hogy a parochiaba gyűjtessék a tiszteletes loci minister keze alá, s maga demonstráljon rólla, kellett itt a demonstrationak számba vételét a tavalyi visitationak munkájának félretételével inde ab anno 1776 kezdeni, és quo ad perceptionem ac erogationem interusurii deducálni.

Téve azért a tiszteletes loci minister őkegyelme előttünk illyen demonstratiot:

Vagyon a nemes ecclesianak elocálva készpénze búza interesre eszerint, úgymint:

[297.]	vfr.	Melyeknek esztendei competens interesse juxta contractuales	Metr.
Vákán	132		44
Mesztákonon	72		24
Ribitsorán	195		65
Czebén	51		
Újbaresten	106		35½
Potingánon	12		4
Ribitzén	78		26
Brádon	24		8
Szkrofán	9		3
Újjabb elocatio:			
Mesztákonon	116		29
Tomnyáteken	400		100
Summa	1195	Summa	355 ½

Felvévén már eszerint az egész capitalisnak négy esztendőre, úgymint pro annis 1776–'77–'78 és 1779 competáló interessét, exurgál egésszen ad metr. 1192 ½.

Amint feladja penig, percipiált az említett négy esztendőkre interest:

	Metr.	Marad restantiaban	Metr.
Vákáról	134		42
Mesztákonról	41		55
Ribitsoráról	221		39
Czebéről	46		22
Újbarestről	71		70 1/3
Potingányról	11		5
Ribitzéről	14		90
Brádról	22		10
Szkrofáról	12		-
Mesztákonról	49		38
Tomnyátékról	165		35
Summa praestiti integrum	786	Restantiarum	406 1/3

Nota bene: Minthogy az 1776-béli visitatioban tekintetes viceispány Ribitzei Jóseff úr némely apróság periculumban forgó contractusokat újjabb nagyobb summából álló contractusokkal felváltott volt, innen következett, hogy 1779-béli visitationak [298.] indigitatioja szerint való capitalis summa nem egyezik a contractusokban találtató summával, hanem a contractusokban több tanáltatik cum hfr. 21. dr. 46.

Melyet a praetitulált úrnak egésszen kellene bonificálni. De a contractusok recensiojokba úgy tanáltatik, hogy némely capitalisokat még néhai defunctus curator Ribitzei Ferentz úr felvett, úgymint:

	hfr.	dr.
Ribitsoráról Klés Pétertől	6	12
Jánk Filiptől	3	6
Újjbarestről Nyág Grozávtól	6	12
Nyág Onultól	6	12
Czebéről Indri Pétertől	9	18
Vákáról Pirva Szimmédrutól	6	12

	hfr.	dr.
Summa	36	72
Subtrahálván ebből a feljebb feljegyzett superfluitast	21	46
Kell még pótolni az ecclesia capitalissát cum	15	26
Eziránt penig obligálá magát a tekintetes viceispány úr a Szent Visitatio előtt, hogy a tiszteletes loci ministernek in paratis általadja.		
Így már ki lészen egésszen a tavalyi visitatioban indigitált capitalis summa úgymint	1197	44

Melyhez minemű accessio lett, a következendőkből megtetszik:

	metr.
A tiszteletes loci minister által ab anno 1776 usque '79 inclusive incassált búza szemül in summa	786
Ebből ingrediált volt a tavalyi visitatioban	194
Marad ergo	592
Melyből erogált maga cantor és egyházfi conventiojokba pro annis 1779 et '80	86
Eladott pénzen	254
Facit in summa	340
Kell lenni tehát in granis	252

	hfr.	dr.
A feljebb connotált 254 véka búzát külömb-külömb árron eladván, jött bé abból in summa	130	4
Ebből erogált maga számára pro annis [299.] 1779 és '80 in summa	49	64
Három öl fára	4	8
Bizonyos ecclesiai költségekre	8	16
Jepurai Jánosért in bonificationem ecclesiae K[örös]Bányaiensis	3	6
Curator Balogh Sigmond uramnak transponált	2	95
Summa erogati	67	85
Elocált contractusok mellett:		
Blésenben	22	2
Vákára	15	30
Ribitzére	15	30
Summa elocati	52	62
És így az erogatio s elocatio summája mind együtt facit in summa	120	47
Melyet subtrahálván az eladott búza árrából, marad készpénz a tiszteletes loci minister kezénél in summa	9	65

Nota bene: Ad fel tiszteletes uram a közlebb említett újjabb elocatioból gyűlt búza interest, mely in granis megvagyon az őkegyelme keze alatt metr. 15.

6-to. Demonstrálván titulatus vicecurator Balogh Sigmond uram is a maga perceptiojiról és erogatiojiról, adta fel a Szent Visitatio előtt illyen renddel:

1-mo. Perceptumot:	hfr.	dr.
Anno 1779. die 13^{ia} Aprilis brádi vásárvámot	23	26
Eodem anno 28va Julii megin vásárvámot	27	18
1780. 10ma Januarii ugyan vásárvámot	41	68
Eodem 13^{ia} Aprilis vásárvámot	26	–
1779. juhpascuumból	4	28

	hfr.	dr.
Eodem Vácáról búza interest in aere	2	91
Summa percepti	125	31
2-do. Pura erogatiot:		
A tiszteletes loci ministernek papi fizetésébe két esztendők alatt	39	40
Kántor uramnak két esztendei fizetésébe	11	74
1500 zsendelyre	6	12
Erogati summa	57	26
[300.] 3-io. Elocatumot:		
Vákaiaknak	24	48
Bugya Grozávnak	16	32
Onya Jánknak	20	40
Elocati summa	61	20
Ezt penig pótolván ex pio zelo dr. 29, transponálta a tiszteletes loci ministernek a cassaban úgymint	7	14

7-mo. Ezek szerint a praemissak szerint kikerekedik immár egy illyen summarius extractus: 1-mo. Pénzbeli:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatioban indigitáltatik	1197	47
Azután elocált tiszteletes loci minister uram őkegyelme búza árrából	52	62
Titulatus vicecurator Balogh Sigmond uram őkegyelme pariter elocált	61	20
Készpénz vagyon tiszteletes uram kezénél	16	79
És így in summa	1328	8
Melyből nova accessio in summa	130	61

2-do. Interes búzabéli:

	metr.
Régibb restantia	922 ½
Újjabb restantia	406
Inde ab anno 1776 incassált búzából in granis	252
Az újjabb elocatioból legközelebbről jött	15
Summa	1595 ½
Melyből már a restantia in summa	1328 ½
Ami penig in granis megvagyon	267

8-vo. A perselybe ingrediálni esztendőnként szokott pénzbéli perceptumáról és erogatumáról téve továbbá tiszteletes loci minister úr őkegyelme illyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Tavalyról maradott volt készpénz	119	–
Accedált azutánn esztendő alatt	33	36 ½
In summa	152	36 ½
[301.] Ebből erogáltatott a parochia körül való szükséges reparatiokra in summa	32	58
Quibus dectractis, ad sequentem demonstrationem marad in summa	119	78

Nota bene: Ezen perselybéli pénz iránt tévén tiszteletes loci minister uram őkegyelme a Szent Visitatio előtt insinuatumot, hogy a szükséges reparatiokra való költségen felyül, amit magának prosperálhatna, ne difficultáltassék, a méltóságos inspector curator Ribitzei Ádám úr annuentiajából a Szent Visitatio adjustálya.

9-no. Amit fellyebb a Szent Visitatio a nemes ecclesia tagjaival való consultatiojából végzett vala a néhai öregbik Ribitzei László uram elsorvadt és mind e mai napig fel nem állíttatott kertyének a parochia körül az őkegyelme posteritassi által intra octavum való felállíttatásáról, minthogy azután tiszteletes loci minister uram őkegyelme a nemes ecclesia protocollumából felkereste, és feltalálván a Szent Visitatioval communicálta, minemű osztály lett légyen ezelőtt a titulatus possessorok és ezen ecclesianak tagjai között, mely szerint nem örökségekre, hanem személyes gárdákra vagyon felosztva, és így ki van nyílazva Ribitzei István uram része is, és ki kell lenni a Balogh Sigmond uraménak is, tehát maradjon meg a régi osztály, és arra légyen gondja a curatornak, hogy (ut supra) intra octavum a kert felépíttessék.

10-mo. Titulatus Balogh Sigmond vicecurator uram őkegyelme azon hivatalnak hiba és fogyatkozás nélkül továbbra való folytatására szokott erőtelenségei és betegeskedései miatt éppen elégtelennek esmervén magát, ezen eddig folytatott hivatalyáról a Szent Visitatio és a nemes ecclesia előtt lemonda, és attól önként elbúcsúzék. Szüksége lévén penig a nemes ecclesianak ezen hivatalra alkalmatos más személyre, a Szent Visitatio a nemes eklézsiának unanimi voto lett megegyezéséből és commendatiojából deferálya a vicecuratori hivatalt titulatus Nemes Gábor uram őkegyelmének kérvén szeretettel, hogy minden maga vonogatása és hallogatás nélkült ezen hivatalt auspicálya, és annak szentül és igaz lelkiesmérettel való folytatására adjuráltassék is.

11-mo. Tudni kívánván a Szent Visitatio, miben légyen dolga azon 168 mfr. és 84 pénzeknek, melyeket a tavalyi visitatioban tekintetes viceispány Ribitzei Jósef úr úgy ígért volt a nemes eklézsiának, hogy a restantiaban lévő interesnek securitassára elocál ad fructificandum, addig míg a restantiak felszedettethetnének, [302.] téve arról a praetitulált úr illyen declaratiot, hogy már elocálta is, és a jövő ősszel béjő annak is interesse. Recommendálya azért a Szent Visitatio a tiszteletes loci ministernek, hogy ezen terminusra figyelmezzen és az interest sollicitálni, úgy incassálni is el ne mulassa.

12-mo. Oculáltatván végezetre a templom körül való palánkkerítés kertek, melyek a méltóságos és tekintetes possessorok között fel vannak bizonyos részekre osztva, tapasztaltatnak nagyobb részibe nevezetes fogyatkozások, és oly ruinak, melyek reparatiot szükségesképpen kívánnak. Nem lészen azért hátraálló mind a titulatus vicecurator, mind penig a tiszteletes loci minister, hogy az egyházfi által praemoneáltassák nomine visitatorum, azokat kiknek palánkkert részek csaknem egésszen kidőltenek és egyéb ruinaba dísztelenül hevernek, hogy ante omnia megépíttsék, újj és jobb karba helyheztessék és egyen-egyen jó fedéllel procurálni el ne mulassák.

1781

[...] aeditui reverendus item dominus loci minister Michael Barta et Johannes Szabó, cantor ecclesiae.[218]

Ubi: 1-mo. Nihil contra et adversus reverendum loci ministrum est animadversum.

2-do. Cantor Szabó János őkegyelme ellen panaszolván az ecclesia, hogy a gyermekek tanítását tellyességgel negligálná. Imponálta a Szent Visitatio őkegyelmének, hogy ezutánn egész dexteritassal igyekezze a gyermekeket tanítani, nehogy supina negligentiajával a canonica poenat maga fejére vonja. Nemkülönben a nemes ecclesia is igyekezzék conventionált fizetését bészolgáltatni, nevezetesen penig fabéli competentiaját, ne kénszeríttessék télnek idején más tüzénél melegedni.

[218] HuZal-Jkv. 397–400.

3-io. A tavalyi visitatioban controversiaban forgott kertnek a parochialis ház körül való dolgát titulatus Ribitzei István és Nemes László uraimék magokra vállalák és reparáltatását ex toto ígérék.

4-to. A templom, parochia és cantorház körül való kertek ruinainak mindeddig negligenter elmulatott reparáltattatások committáltatott vicebrachium uram őkegyelmének.

5-to. Fordulván a Szent Visitatio az oeconomica demonstrationak számbavételére: 1. Legelsőbben is az 1780-dik esztendőben celebrált visitatioban indigitált régibb restantiak iránt, mellyek az ecclesia dometicus curatorainak supina negligentiajok miatt exsurgáltanak ad metr. tritici 922 ½. Sajnálva animadvertálya, hogy a tavalyi visitationak végezése semmi részben nem effectuáltatott, holott serio imponálta volt a curatoratusnak, hogy az ollyatén restantiariusokat convocáltassa, és minthogy a gyanú tagadhatatlanul megvagyon, hogy netalám a feladott restantiaknak nagyobb része még defunctus vicecurator Ribitzei Ferentz úr curatorságában felszedettetett és csak a pappíroson vagyon meg, recognoscáltassák vélek a restantiakot, azután praefigáltassék terminus, mellyre az interest okvetetlen bészolgáltassák, accedálván a Szent Visitatio arra is, hogy a tehetetlenebbektől acceptáltassék a restans interes sex pro centum is, úgy mindazonáltal, hogy akik aszerint akarják megfizetni az interest, deponálják a capitalist is, mely munkát különösön vett volt magára tekintetes viceispány Ribitzei Jósef úr, minthogy ezen periculumban forgó restantiak néhai testvére, Ribitzei Ferentz úr curatorságában gyűltek illy rakásra az ecclesianak károsítására, s consequenter ha a restantiak felszedésében a nemes ecclesia nem progrediálhat, kéntelen lészen a Szent Visitatio az őkegyelme posteritassin desummálni. Mely munkát a tavalyi visitatiotól fogva egynéhány rendben urgeálta is a tiszteletes senioratus, de csak hallgatásban vagyon, s ezzel a felyebb említett gyanúban újjabban is megerősíttetik a [398.] Szent Visitatio. Mostan azért a nemes ecclesianak ily notabilis kárának elfordítására végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes senioratus requirálván a tekintetes nemes Continua Táblát, onnan kérjen regiusokat, kik a restantiak dolgát curiose investigálják és világosságra hozzák, hogy ha a feladott restantiak vagy in parte, vagy in toto fel nem szedettethetnek vagy meg nem tanáltatnak, via juris procedálhasson az ecclesia pénzének onnan, ahonnan illik megkeresésére. Míg penig a lenne, minthogy a méltóságos Supremum Consistorium szorossan kíványa az oeconomicumokat feladattatni, melyből megtudhassa, micsoda statusban állyanak az ecclesiaknak capitalissai, ezen restaniakról genuina declaratiot tévén a visitatio maga legitimatiojára a méltóságos Supremum Consistoriumnak, onnan is segídséget és erőt fog kérni maga végezéseinek effectuatiojára.

Hogy penig a tekintetes viceispány úr magára vállalta légyen ezen munkát és annak minden halogatás nélkül való végbevitelére magát obligálta légyen, megtetszik nemcsak az 1779-dikbéli visitationak improtocollatiojából, hanem abból is, hogy ugyanakkor a nemes ecclesianak a restans interesek iránt való securizatiojára kívánta volt azon interest sex pro centum legalis interesre reducáltatni, ollyan ígéret mellett, hogy azon legalis interest maga készpénzül letészi, elocálja, hogy foeneráljon az ecclesianak, addig míg a restans interesseket felszedetheti, és ne patiáljon a nemes ecclesia. Megújjítván ezt az 1780-dik esztendőbéli visitatioban is, de ennek sem lett semmi effectuma, sem a pénz, mely in summa 168 mfr. és 84 pénzek, nem elocáltatott, sem interesse nem praestáltatott, ezt is kéntelenítettik a visitatio eszerint a méltóságos Supremum Consistoriumnak béjelenteni, hogy a méltóságos Supremum Consistorium láthassa, mely kevés ügyet vet a curatoratus a Szent Visitatio végezéseire, mely miatt annak végezései füstbe szoktak menni, más esztendőben aszerint tanálván a dolgokat, amint hadták azelőtt való visitatioban.

6-to. Az 1780-dik esztendőbéli visitatioban indigitált újjabb restantiak dolgát ami illeti, amelyekről való demonstratiot bízta volt a Szent Visitatio a tiszteletes loci ministerre, azok voltanak a tavalyi visitatioban, amint annak actaiból megtetszik in summa metr. 406. Mely-

ből a tavalyi visitatiotól fogva incassált eddig metr. 143. Maradott ebből is restantia metr. 263.

Úgy referálja penig a tiszteletes loci minister, hogy ezen restantiából reményhelni [!] 78 vékát, a többi iránt controversia vagyon, úgymint 185 véka iránt. Minthogy némelyek úgy referálják, hogy tekintetes néhai curator Ribitzei Ferentz úrnak és tekintetes viceispány Ribitzei Jósef úrnak megadták volna, némelyek penig halál és aufugium által deficiáltak, recommendálya azért a Szent Visitatio a tekintetes curatoratusnak, minél hamarébb [399.] e homályos dolgot hozza világosságra.

7-mo. A tavalyi visitatiotól fogva pro anno 1780 percipiált a tiszteletes loci minister a nemes ecclesia pénze utánn búza interest metr. in summa 219. Vagyon restantiaban pro anno 1780, melyet bizonyoson reményhetni, hogy béjő metr. in summa 121. A többi a felyebb említett controversia alatt vagyon és világosítást kívánn, úgymint metr. 31. Mely szerint az újjabb restantiából szedett bé metr. 143. Pro anno 1780 metr. 219. Summa percepti 362.

Ebből ment erogatumban maga cantor és egyházfi számokra fizetésbe és apadásra metr. 64. Subtrahálván marad metr. 298. Tavaly penig maradott volt metr. 267. Summa metr. 565.

Eladott diverso pretio eddigelé metr. 404, melyet a percepti summából subtrahálván, marad most in granis metr. 161.

8-vo.

	hfr.	dr.
A felyebb connotált 404 véka búzát diverso pretio eladván, jött bé in summa	184	81
Brádi vásárvámból vett kezéhez	91	64
A tavalyi visitatioban maradott volt	16	79
Summa percepti	293	24
Ebből erogált maga számára pro annis 1779 et 1780	78	88
A cantornak	7	14
Bizonyos ecclesiai költségekre	9	22
Négy öl fára	5	44
Summa erogationis	100	68
Elocált penes contractuales:		
Ribitzére	40	80
Mesztákonra	12	24
Ribitsorára	10	34
Summa elocati	63	38
Et sic erogati et elocati summa	164	6
[400.] Melyet subtrahálván a percepti summából, marad most készpénz a tiszteletes loci minister kezénél	129	18
Ezek szerint jő ki már egy illyen summarius extractus: 1. Pénzbéli:		
A tavalyi visitatioban indigitáltatik capitalis	1328	8
Azután elocált a tiszteletes loci minister interes búza árrából	63	38
Készpénz vagyon a tiszteletes loci minister kezénél	129	18
In summa	1520	64
Melyből nova accessio	192	56

2. Búzabéli interes:

	metr.
Régibb restantia	922½
Újjabb restantia pro annis 1776, 1777, 1778, 1779	263
Legújjabb restantia pro 1780	151
In granis vagyon	161
Summa	1497½
Melyből már a restantia in summa	1336½
Ami pedig in granis megvagyon	161

9-no. A perselybe ingrediálni szokott pénzről való demonstratio ment véghez eszerint:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a tiszteletes loci minister kezénél	119	78
Accedált azutánn lett publicatiokból	21	19
Summa	140	97
Ebből erogáltatott ecclesiai bizonyos szükségek szerint	25	35
Melyet subtrahálván, marad ad sequentem demonstrationem a tiszteletes loci minister kezénél	115	62

10. Az Úr asztalához való apparatusok ezek:
1. Egy hólyagos aranyos ezüstpohár fedelivel együtt, 1618. van rajta.
2. Két önkannák, egy nagyobb, más penig kissebb keresztelő.
3. Egy ezüst és más óntányér.
4. Két abrosz, egyik sáhos, a másik elegyes varrású.
5. Egy pulpitusra való kendő. Hét darab keszkenők, melyek közül egy veres selyem, öt szkófiumos, az hetedik török varrásos sellyemmel.

1782

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Ribitzeiensi die 17ª Martii [1782.] per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum seniorem tractualem Stephanum Intze de Lisznyó, notarium substitutum Stephanum Balogh et adjunctum brachium seculare spectabilem dominum Alexandrem juniorem Ribitzei de eodem], praesentibus et in domo parochiali considentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Gabriele Ribitzei, Sigismundo Balog, Ladislao Nemes, Alexandro Beális, Samuele et Gabriele Nemes, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Barta, cum cantore Johanne Szabó.[219]

1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister et cantor per ecclesiam, ut et ecclesia per suos ministros de omni meliori commendantur quoad omnia puncta canonica.

2-do. A tiszteletes parochus papi fizetésének dolgában insinuálja a Szent Visitationak és a nemes ekklézsiának, hogy mind a maga szolgálattyának terhes volta, mind az ekklézsia jövedelmeinek perceptiojokban és erogatiojokban való szorgalmatoskodása, mely nevezetes nyughatatlanság nélkül nincsen, méltó conisderatioban vétettetvén, accedálna a nemes ekklézsia arra, hogy a mostani commune beneficiumból járó fizetése jobbíttassék meg, úgymint hatvanhat mfr. álló pénzbeli fizetése nyolcvan forintokra, 38 véka búzabéli fizetése 50 vékára pótoltatván. A Szent Visitatio a nemes ecclesia jelenlévő tagjaival együtt kívánságát

[219] HuZal-Jkv. I/4. 36–39.

adjustálja, reménlvén, hogy a méltóságos inspector curator Ribitzei Ádám úr is azon consideratiokra nézve nem fogja difficultálni, aminthogy midőn proponáltatott, nem is difficultálta, hanem in omnibus hellyben hagyta. [37.]

3-tio. Sajnálva érti a Szent Visitatio, hogy a templom, parochia és cantori ház körül ruinaban lévő kerteknek reparatiojok iránt tett tavalyi végezését a Szent Visitationak vicebrachium őkegyelme effectuálni elmulatta. Most ezért újra semel pro semper imponálja a Szent Visitatio őkegyelmének, hogy Sz[ent] György napig, különben nem lehetvén, a nemes Continua Táblától adatott külső erővel is, a repartitio szerint reparáltassa, mellyet ha elmulatna, és a Szent Visitatio canon szerint való büntetést intentál, magának imputálja.

4-to. Fordulván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia oeconomicuminak megtekintésekre és számbanvételekre, leggelsőben sajnálva observálja, hogy a régi restantiak dolgában, mellyek még defunctus curator, titulatus Ribitzei Ferentz uram curatorságában 922 véka búzára exsurgáltanak, a tavalyi visitationak végezése egésszen nem effectuáltathatott. A tekintetes nemes Continua Táblától evégre exmittált commissarius uraknak sok foglalatosságok miatt még azon homályban lévő restantiak dolga egész világosságra nem hozattatván. Reménli mindazonáltal a Szent Visitatio, hogy nemsokára, amint már elkezdetett azon munka, tökéletességre vitettetik, és akkor világosságra fog jőni, hogy amely restantiak feladattattak, vallyon valósággal a debitoroknál vagynak-é, vagy pedig aliqua saltem ex parte még akkor felvétettettek, és csak protocollum terheltetik véllek. Ugyancsak azon régi restantiakból incassált a tavalyi visitatiotól fogva a tiszteletes parochus, kire azon dolog bízattatott volt, in summa metr. 57 oct. 5, és így marad a régi restantiaból most ad incassandum metr. 865.

5-to.

	metr.
Az újjabb restantiak iránt a tavalyi visitationak 6-dik punctumában emlékezetbe jött 185 véka controversiaban forgott búzabéli interesből incassált a tiszteletes loci minister	10
Ugyanazon punctumban, mint felvehető 78 véka restans interesből incassált	44 ½
És így a controversiaban forgott újjabb restantiaból marad most is restantiaban	175
A reménység alatt lévő 78 vékából	34 ½
Ezeken kívül a tavalyi visitatiotól fogva incassált	128 oct. 5.
Maradt restantiaban	181

6-to. Eszerint már világosságra jő, hogy légyen:

	metr.
1. Régibb, homályban forgó restantia	865
2. Újjabb, controversiaban forgó restantia	175
3. A reménység alatt levő restantia	34 ½
4. A tavalyi visitatiotól fogva maradt restantia	181
In summa vagyon restantia	1255 ½

7-mo. Az incassált interes búzának summarius extractussa:

	metr.	oct.
1. Régibb restantiából jött bé	57	5
2. Újjabb, controversiaban forgó restantiából	10	–
3. A reménység alatt lévő restantiából	44	8
4. A tiszteletes parochus keze alatt lévő pénz után	128	5
5. Tavaly maradott volt in granis	161	–
És így az egész perceptum in summa	401	2

	metr.	oct.
[38.] Ebből diverso pretio eladott	271	–
Erogált az egyházfinak	2	–
Magának, mint parochusnak conventio	38	–
Summa	311	–
Mellyet kivévén a perceptumból, marad in granis	90	2

8-vo. A fellyebb connotált 271 véka búzát diverso pretio eladván:

	hfr.	dr.
Jött be abból in summa	131	89
A brádi vásárvámból percipiált	78	66
Pascuumból	1	70
Tavaly maradott volt kezénél készpénz	129	18
Summa percepti	341	43
Erogált ebből:		
1. Parochus számára pénz competentia	66	80
2. A cantornak	7	14
3. Ekklézsiai szükségekre	10	20
4. Negyedfél öl fára	4	76
Summa	88	90
Mellyet subtrahálván, maradna	252	53
De elocált erga contractuales in summa	200	66
És így marad most kezénél	51	87

9-no. Perselypénzről való demonstratioja a tiszteletes parochusnak:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél	115	62
Accedált azután eddig	17	9
Summa	132	71
Ebből erogált bizonyos reparatiokra a parochia körül in summa	42	81
Mellyet subtrahálván, marad most kezénél	89	90
10-o. Eszerint már a tavalyi visitatioban indigitáltatván a nemes ekklézsiának pénzbéli elocált fundussa, azzal együtt, ami készpénzül maradott volt kezénél in summa	1520	64
És azután elocáltatván interes búza árrából	200	66
És lévén magánál is készpénz	52	89
Az egész pénzbéli fundusnak summája most a perselypénzen kívül	1643	99
Mellyből már nova accessio	252	53

11-o. Observállya a Szent Visitatio az elocált pénzekről in genere, hogy némely debitorok a magoknál volt pénzt általadták második és harmadik kézre is, s csak az első debitoroknak nevei vagynak a contractusban. Erre való nézt, közbenjövén egyéb consideratio is, szükségesnek ítéli a Szent Visitatio, hogy a contractusok megújjíttassanak és azoknak expeditiojokban az intereseknek feltételét a királyi kegyelmes rendelésekhez szabják, mely munkának végbevitelére exmittáljon [39.] a nemes ekklézsia e gremio sui két regiust.

12-o. Sajnálja a Szent Visitatio, hogy a harangláb most is csak azon statusban találtatott, mellyben tavaly hagyattatott volt, mellynek ágassai elrothadván, félthetni a harangot kártól. Imponálja azért a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy a tavalyi visitationak végezését effectuálni ne mulassa el, az ekklézsia történhető kárának megelőzésére.

13-o. Az elcserélt cantori ház iránt való securizatioja a nemes ekklézsiának újjabban is recommendáltatik titulatus Ribitzei Gábor úrnak, ne sajnálja az arról szólló levelet elkészíttetni, és a nemes ekklézsia ládájába béadni, mellyet a tiszteletes loci minister őkegyelme ottan-ottan urgeálni el ne mulasson.

14-o.

	hfr.	dr.
Még in anno 1780 celebrált visitatioban in recensione contractualium maradván tekintetes viceispány Ribitzei Jósef úrnál a nemes ekklézsiának pénze	15	26
Mellyről ugyanakkor azt ígérte volt, hogy a tiszteletes loci minister kezében parato aere általadja, nemhogy általadta volna, sőt azután is vett fel az ekklézsia capitalissából némelyeket, mellyeket maga recognoscál, úgymint:		
Tomnyáteki Faur Juontól	28	56
Brádi Sztán Juontól, maga jobbágyától	6	12
Ezeken kívül recognoscálja azt is, hogy a tiszteletes loci ministertől vett fel sine elocationis, mellyről még eddig contractussa nem exhibeált	22	–
Maradt volt az úrnál pascuumból gyűlt pénz pro anno 1780	5	–
És így vagyon az úrnál in summa ekklézsia pénze	76	94

Mellyekre insinuálja a tekintetes úr, hogy néhai tiszteletes Barabás János uramnak fizetvén némű-némű fizetésbeli restantiaiért papi competentiajában hfr. 40. Azok ezen summából vonattassanak ki, mellyre a Szent Visitatio accedál eo cum adjecto, hogy amint 20 forintokról is quietantiat exhibeált, úgy a más 20 forintokról is adja által a quietantiat a tiszteletes loci ministernek, mellyel magát a visitatio előtt legitimálhassa, a többiről pedig adjon contractust, amint meg is ígérte az ekklézsia securizatiojára.

15-o. Úr asztalához tartozó adparatussai vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Egy hólyagos aranyos ezüstpohár fedelével együtt, 1618.
2. Két ónkannák, egy nagyobb, más kissebb keresztelő.
3. Egy ezüst és más óntángyér.
4. Két abrosz, egyik sáhos a másik elegyes varrású.
5. Egy pulpitusra való kendő.
6. Hét darab keszkenők, mellyek közzül egy veres sellyem, öt szkófiumos, a hetedik pedig török varrásos sellyemmel.

1783

In ecclesia Ribitzeiensi eodem anno [1783.] die 7ma mensis Maji per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, adjunctum reverendum dominum Stephanum Száraz, ac in defectu tam ordinarii notarii tractualis, quam brachii secularis adsumtum pro actuario reverendum dominum Michaelem Bartha] continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae illustrissimo domicello Daniele Ribitzei, spectabilibus dominis dominis Stephano Ribitzei, Emerico Nemes, Sigismundo Balog, Alexandro Bialis et aedituis Paulo Nemes et Francisco Orbán, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Bartha, in domo parochiali.[220]

1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister per ecclesiam, et ecclesia per loci ministrum commendantur quoad omnia puncta.

2-do. Emlékezetbe jövén néhai cantor Szabó János őkegyelme halálával a cantori vacantia. Minekutánna a visitatio a nemes ekklézsiával együtt arról tractált volna, mimódon sup-

[220] HuZal-Jkv. I/4. 78–82.

leáltassék ezen vacantia, hellyesnek ítéltetett a jelenvalóktól, hogy ezen vacantiara meghivattassék körösbányai fungens cantor Katonai György őkegyelme. Mellyet a visitatio is hellyben hagyván és reménlvén, hogy a mostan jelen nem lévő possessoratus is ennek annuálni fog, a maga consensussával megerősít és megpecsétel.

3-tio. Emlékezet esvén ezen alkalmatossággal arról is, hogy a cantor subsistentiajára eddig járni szokott fizetés igen kevésből állana, és szükség volna azt e communi ecclesiae fundo valamivel jobbítani. Aziránt tetszett a nemes ekklézsiának magát úgy declarálni, hogy a neo introducendus cantor esztendeig elégedjék meg az eddig járni szokott fizetéssel, azalatt az ekklézsiával magát megesmértetni, a következendő visitation fog hajlani a nemes ekklézsia fizetésének bonificatiojára. Hellyben hadja ezt is a visitatio, adjiciálván, hogy mivel az eddig való fizetésben a fabéli competentianak administratioja felette nagy rövidséggel esett, találjon a nemes ekklézsia módot, hogy ez a rövidség tolláltassék.

4-to. Sajnálva kelletik a visitationak érteni, hogy az 1772-ben indult, de akkor sopiáltatott controversia a templombéli székek és ülések felett az asszonyi renden ismét megújult. Melly controversiahoz, tehetné a visitatio, hogy semmit ne szóllana, minekutánna a méltóságos Supremum Consistorium finalis determinatiot tett benne és közönségesen publicáltatta is mindenütt, hogy sohult senkinek tulajdon széke ne légyen, hanem aki hová fér, üljön bé. Minthogy mindazonáltal ugyan a méltóságos Supremum Consistorium bölcsen determinálta azt is, hogy ezzel a szabadsággal az alsóbb renden lévők a felsőbb renden lévőknek bosszontásokra vissza ne éljenek, mások bosszontására keresvén az elsőséget. Arra való nézt a jó rendnek megtartására szükségesnek ítéli a visitatio az 1772-ben celebrált visitationak végezését megerősíteni, hogy a leányok a cathedra felől való hátulsó székhez tartván magokat, a cathedra felől való második székben maradjanak meg idősb Nemes Gáborné, Lászlóné, Imbréhné, Balog Sigmondné, Bialis Sándorné, Jóseffné és Madotsainé asszonyom. Adjiciálván azt is, [79.] hogy ha mikor ezen székben valaki nem férne, szabadoson ülhessen, üres hely találtatván az elsőben, és az azon székben ülők in eo casu azt ne difficultálják, megtartván itt is azt, hogy ez a dolog mások bosszontására célozó indulatból ne légyen. Mely végezést, ha tetszik megtartani, bene quidem, ha pedig valaki depraehendáltatni fog, hogy vagy mások bosszontására célozó indulatból, vagy egyéb tekintetből a templomban scandalizál, hír tétetvén erről a loci parochus által a tiszteletes senioratusnak és curatoratusnak, pro adhibenda medela feladattatik egyenesen a méltóságos Supremum Consistoriumnak.

5-to. Előfordulván a brádi és ribitzei ekklézsiák között eredett controversia a brádi nemes reformata ekklézsiához régen conferált és mindeddig pacifice usuált pascuumbéli beneficium felett, mellyhez most némű-némű just akarván tartani a ribitzei, nem annyira ekklézsia, mint possessoratus, annak dolga cum interventu etiam catholicorum possessorum ollyan zűrzavarba hozattatott, melly elkerülhetetlen igazítást kíván. Hellyesnek ítéli azért a visitatio ennek lehető eligazítását a brádi visitatiora transferálni, azhová is a ribitzei nemes ekklézsia maga részéről két deputatussát küldvén, minekutánna mind a két ekklézsiának expositioji meghalgattatnak, azt fogja a visitatio cselekedni, ami a legghellyesebb és hasznosabb lészen.

6-to. Fordulván a visitatio a nemes ekklézsia oeconomicumira, leggelsőben is sajnálva érti, hogy a tavallyi és harmadidei visitatioknak végezései szerint a nemes Continua Tábláról kikért commissariusok még semmi munkát nem tettenek a leggrégibb restantiaknak investigatiojokban és kikeresésekben, s újjabban is végezvén, hogy a nemes Continua Tábla annak effectuatiojára requiráltassék. Ada fel tiszteletes loci minister őkegyelme e következendő seriesben némely haereáló és nem fructificáló fundusokat, azoknak circumstantialis állapottyokkal együtt, aszerint, amint maga kitanulhatta, úgymint:

Vákán:	vfr.	
Pirva Szimedru	6	Ez Ribitzei Jóseff úrnak a capitalist feladta.
Dragán György	3	Ez meghalálozván, a maradéki között függőben vagyon.
Magdalina Kratsun	3	Ennek maradéka megesküdt, hogy Sztán Dsurds, Ribitzei Jóseff úr bírája felvette.
Ribitsorán:		
Jánk Juon	5	Megeskütt, hogy Ribitzei Ferentz úrnak bészolgáltatta.
Klés Péter	6	Bészolgáltatta Ribitzei Ferentz úrnak.
Jánk Filip	3	Bészolgáltatta Ribitzei Ferentz úrnak.
Mesztákonon:		
Szim Mihály	12	Meghalálozván, a kezes elvette két ökrét, mellyet a földesura, Ribitzei Gábor uram kezéhez vévén, fogadta, hogy az ekklézsiának satisfaciál, de nem tellyesítette.
Szim Dsurka	6	Megholt.
Szim Sándor	3	Elszökött.
Trifa János	6	Arra allegál, hogy földesura, Ribitzei Jóseff úr magára vállalta.
Szim Dsurka junior	6	Megholt.
Trifa Toma	3	Megholt.
[80.] Tzebén:		
Indrej Lázár	6	Elszökött.
Újbaresten:		
Nyág Grozáv és Lupully	12	Bészolgáltatták Ribitzei Ferentz úrnak.
Ribitzén:		
Bialis Jakab	3	Megholt.
Klés Todul	6	Bészolgáltatta Ribitzei Jóseff úrnak.
Spatz Péter	6	Megholt.
Stefán Juon	3	Elszökött.
Gruetz Lapadát	6	Megholt.
Brádon:		
Sztán Juon	6	Bészolgáltatta Ribitzei Jóseff úrnak.
Tomnyáteken:		
Faor Juon	28	Bészolgáltatta Ribitzei Jóseff úrnak.
Blesenyben:		
	22	Bészolgáltatta Ribitzei Jóseff úrnak.
Summa	160	

7-mo. Számba vévén továbbra a visitatio a nemes ekklézsiának búzára elocált pénzbéli fundussa után járó interesnek dolgát, találja azt illyen statusban:

	metr.
1-o. A tavallyi visitatioban sub numero 4-o indigitált és ad incassandum maradott interes búza most is egésszen restantiaban vagyon	865
2-o. Az újjabb és sub numero 5-to indigitált restantia is egésszen hátravagyon	175
3-o. A sub numero 6-to indigitált reménység alatt lévő restantiából, és a harmadidei visitatiotól fogva a múlt esztendeig való visitatioig maradottból, melly in summa volt metr. 215 ½, percipiált a tiszteletes loci minister metr. 79, vagyon még hátra	136
Summa restantiarum	1176

8-vo. Búzabéli perceptum esett eszerint:

	metr.	oct.
Tavaly maradott volt in granis	90	2
Restantiaból ut supra jött bé	79	–
A tavallyi visitatiotól fogva jött bé pro anno 1782	138	12
Summa percepti in natura	307	14
Ebből erogálódott in natura:		
A tiszteletes loci ministernek papi competentia	50	–
A cantornak	4	–
Az egyházfinak	6	–
Item egyébre	6	–
Summa	66	–
Quibus subtractis, marad	241	14
Ebből adattak el a dr. 60	60	–
Marad in granis	181	14
Restantiaban pro anno 1782 marad	189	8
Summa	371	6

[81.] 9-no. Pénzbéli perceptum:

	hfr.	dr.
Az eladatott 60 véka búzának az árra a dr. 60 exsurgál ad	36	–
A brádi vásárvámból percipiált egy tertialitast	122	16 ½
Pascuumból	7	20
Tavaly maradott volt készpénz	51	87
Summa	217	23 ½
Ebből erogáltatott:		
Papi competentiaba	81	60
A cantornak pro anno 1782 et '83	12	24
Nagyedfél öl fára	4	72
Haranglábra s templom fedelire	3	30
Egyéb ekklézsiai szükségekre	10	20
Summa	112	6
Quibus subtractis, marad	105	17 ½
Ebből elocáltatott erga contractuales	51	–
És így marad most in paratis	54	17 ½

10-o.

	hfr.	dr.
Eszerint már a tavallyi visitatioban indigitáltatván a nemes ekklézsiának pénzbéli fundussa, azzal együtt, ami kezénél maradott, volt készpénzül in summa	1643	99
Melyből elocáltatott hfr. 51		
S lévén magánál is most készpénzül	54	17 ½
Az egész pénzbéli fundusnak summája most	1698	16 ½
Mellyből nova accesio tavalytól fogva	153	30 ½

11-mo. Persellypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt készpénz	89	90
Azután accedált	19	67 ½
Summa	109	57 ½
Ebből erogált bizonyos elkerülhetetlen szükségekre a parochia körül	63	66 ½
Quibus detractis, marad most készpénz	45	91

12-o. Szükségesnek ítélvén a parochianál lévő istállónak reparatioját, facultálja arra a tiszteletes parochust e fundo ecclesiae publico, requirálván a tekintetes possessoratust is, hogy amikben lehet concurráljon.

13-tio. Szükségesnek ítéli továbbá a visitatio ezen nemes ekklézsiának oeconomiumira nézve a tiszteletes loci minister mellé, aki eddig ezt csak magára tractálta, egy curatort adjungálni olly formán, hogy a curator maga auctoritassával adsistáljon az intereseknek béhajtásokban az egyházfiak és más emberei által. Az interes pedig továbbra is incassáltassék a parochiaba a tiszteletes loci minister keze alá, és onnan együtt cointelligenter lévén mind az erogatioban, mind az eladásban, s mind a pénznek elocatiojában a tiszteletes loci minister continuálja továbbra is eddig follytatott jegyzéseit és demonstratioit. Deferálja azért ezen curatori hivatalt a visitatio officiose tekintetes regius perceptor Ribitzei Móses úrnak. [82.]

14-o. Insinuálja a tiszteletes loci minister őkegyelme a visitationak, hogy amely házban és funduson defunctus cantor Szabó János őkegyelme lakott, és amellyet tekintetes Ribitzei Jóseff úr cserében adott volt a nemes ekklézsiának azon fundusért, mellyet a vízen túl néhai titulatus viceispány Ribitzei László úr adott volt a nemes ekklézsiának azon végre. Ezen fundushoz jussát tartván titulatus Ribitzei Gábor uram, a cantor halála után el is adta, de egyszersmind ígéretet is tett, hogy azon fundusért aequivalens fundust adsignál és szakaszt másutt a parochia háta megett lévő földeiből. Melly ígéretnek hová hamarébb való tellyesítését concredálja a visitatio a tiszteletes loci ministernek, hogy mihellyen Ribitzei Gábor uram eléjő, legottan azon megígért fundust őkegyelmével szakasztassa ki és az ekklézsiának effective adattassa által, expediáltatván rólla coram regiis ollyan litterale instrumentumot, melly mellett a nemes ekklézsia annak örökös bírásában in securo lehessen, és azon instrumentumnak egyik copiaját a venerabilis tractus archivumába küldje által tiszteletes senior kezéhez. Hogyha pedig titulatus Ribitzei Gábor uram difficiliskednék azon megígért fundusnak kiadásában, leggottan tudósíttassék a tiszteletes senioratus, hogy az inspector curatoratussal együtt a cantori fundusra nézve azt cselekedhesse, ami legghasznosabb lészen minden haladék nélkül.

15-o. Az Úr asztalához tartozó szent készületei a nemes ekklézsiának a tavallyi recensio szerint megvagynak. Mellyekhez accedált azután tekintetes Lukáts Klára iffjúasszonytól, néhai tekintetes Ribitzei Ferentz uram özvegyétől egy prédikállószékre való sárga színű sellyem kamuka materia takaró, úgy tiszteletes Benkő Ferentz uramtól egy basileai Magyar Biblia.

1790

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Ribitzén Karácson havának 5-k napján 1790-ben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond, segéd [163.] tiszteletes Csomós István által, jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulatus Nemes Sámuel, Balog Ferentz és Móses, titulatus Ribitzei Jóseff urak és Orbán Sámuel egyházfi ökegyelme.[221]

Holott is tractáltattnak: 1-o. Régtől fogva várja a tekintetes nemes ekklézsia az Egyházi Törvényes Látogatást az okkból, hogy volt egyházi atyafi tiszteletes Bartha Mihálly uram ezen megyéből a brádiba általköltözvén, minthogy az oláhok által esett romlás után, a jövedelemről és költségről való jedzés többnyire magánál volna, arról hitelesen mutattna, és az ellenvetések alól magát szabadíttthattná. Meg is jelenék az említett egyházi atyafi, aki mind a jövedelemről, mind a költésről hiteles jegyzéseit bemutattván, azokból nagy fáradsággal kikeresé az Egyházi Szent Látogatás, hogy az 1785-k esztendőben Januarius első napjától fogva elkezdve, innen való kimozdulásáig, amelly esett Sz[ent] Mihálly havába, hfr. 1965 dr. 75. Hogy ezt mind elköltötte légyen, arról mutata is hitelesen, csak azt sajnállya az Egyházi Szent Látogatás, hogy az állandó fundusból is hfr. 643 dr. 20 elköltött légyen. Menti maga magát az egyházi szolga azzal, hogy a tudva lévő oláh zenebona által mind maga, s mind hallgatói mindenekből szánakozásra méltó módon kiforgattattván, és az adós oláhok vagy lábot kapván, vagy megszegényedvén, vagy végképpen el is pusztulván, az azoktól járandó interesből majd tellyességgel mindez ideig semmit fel nem vehetett. Amelly okból nem lévén az egyházi atyafinak maga és háza [164.] számára, nemkülömben a romlások jobbíttására honnan fundust szerezhessen, nem propria aucthoritate, hanem egyetértőleg titulatus inspector curator Ribitzei Móses úrral kéntelenítettek néha-néha az ollyan adósséghoz is nyúlni. Legitimálá is az egyházi atyafi magát abban, hogy az adós oláhoknál már az időktől fogva az interesnek nagy része restantiaban hátra volna, tudniillik in frumento metr. 911, azért hogy a tekintetes nemes ekklézsiát maga részéről quietálhassa, az említett búzához praetensioját nem tartya, hanem hogy a szent megye felvégye és állandó fundussá tégye, azt akarja.

Mellyre nézve ebben a szent Visitatio így *végez*: Igaz ugyan, hogy boldog időben tellyességgel az állandó fundushoz nem lett volna szabad nyúlni, de minthogy az ollyan szerencsétlen történeteknek törvénye nem lehet, amellyből Sz[ent] Dávid is, amint tudjuk, az elkerülhetetlen nagy szükség miatt a szent kenyerekhez nyúl, kéntelen az Egyházi Szent Látogatás ezen történetet jóváhagyni, annyival is inkább, hogy az írt egyházi atyafi az interesek restantiajából mutat annyi fundust, amellyből a summa csonkulása kipótoltatthatik. Minthogy pedig ezen romlást nagyon segíthette a domesticus curator nélkül való függetlenség, válasszon a tekintetes nemes ekklézsia s állíttson elé egy ollyan kegyes keresztyén érzékenységű személyt e gremio [165.] sui [!], akinek hasznos vigyázása által a megye dolgai jobb állapotra állíttassanak, a csonkulások pótoltassanak, hogy hellyreállíttattván a papi régi conventio, bizonyos ígéretre új egyházi atyafiat meghíhassanak. Elé is álla titulatus Nemes Sámuel úr és magát a curatorságra esküvéssel kötelezé.

2-o. Kedvetlenül jelentik az ekklézsiának jelenvaló tagjai, hogy a Ribitzei urak majd mind egy nemzettséges praetensiot tartván a domesticus curatorsághoz. A kérdésben forgó esztendőktől fogva, titulatus Ribitzei Móses úr az ekklézsia jövedelméből igen sokat percipiált, de még nem bizonyos hová, mit s mennyit erogált, s bizonyos az, hogy igen sokat percipiált, azért hogy arról hitelesen mutasson, annyival is inkább, hogy az ekklézsiának az afféle fundusokra nagy szüksége vagyon, megkívánnya.

---

[221] HuZal-Jkv. I/4. 162–167.

Amellyekre nézve a Szent Visitatio így *végez*: Nem lehet hellyesnek s fundamentomosnak nem tartani a nemes ekklézsiának titulatus Ribitzei Jóseff uramhoz való praetensiojat. S azt is tartya az Egyházi Szent Látogatás, hogy az említett úr maga demonstratioját az ekklézsiának bémutattni maga kötelességének tartya annyival is inkább, hogy ha a perceptum [166.] világos, minthogy világos is az, az erogatioban való demonstratiot maga után vonja, amelly elkerülhetetlenül szükséges is, hogy erről a senioratus tudósíttatván, azt a maga hellyére béírhassa. Külömben protestál a szent ekklézsia, hogy a maga jussának keresésére a fellyebb való instantiakot megkeresni el nem mulattya, nevezetesen pedig, minthogy tiszteletes Bartha uramról penes quietantionales percipiált volt hfr. 379 dr. 78, de abból Brádi úrfi által visszaszolgáltatott tiszteletes Barta uramnak hfr. 250. Következésképpen tartozik in hoc puncto demonstrálni 119 mfr. és 78 pénzekről nevezetesen.

3-o. A perselypénzről való demonstratioját is bémutatá azon időtől fogva az említett egyházi atyafi, s ami kevéssel a perceptum superálta az erogatumot, azt sok érdemeiért a nemes ekklézsia elengedé, de ollyan conditioval, hogy tiszteletes Barta uram is maga adsistentiaját ne sajnállya, hogy az adósok dolga új szemre vétettessék, hogy kikerekedjék, kinél mennyi vagyon és mindenikről új contractus írattassék a régi contractusok tenora szerint, abban igyekezzék, aki is tellyes tehettsége szerint való adsistentiaját ajánlya. [167.]

4-o. Vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa [hfr.] 901 dr. 76. Minthogy pedig az ezekből való contractusok elvesztenek, ezekről kellene, amint fellyebb feljegyeztetett, az új domesticus curator úrnak segíttsége által tiszteletes Bartha uramnak új okkleveleket készítteni.

1792

Papi Törvényes Látogatás vagyon Ribitzén Szent Iván havának 13-dikán 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram elölülése alatt, papi kerület ordinarius notariussa Kolosvári Sigmond, harmadik és negyedik segéd atyafiak tiszteletes Barta Mihály és tiszteletes Csomós István uraimék által. Jelen lévén a tekintetes nemes ekklézsia tagjai közül méltóságos Ribitzei Dániel úrfi, tekintetes inspector curator Ribitzei Móses, inspector vicecurator Nemes Sámuel, titulatus Balog Ferentz, titulatus Nemes Gábor urak és egyházfi Orbonás uram. [222]

Holott 1-mo. Minthogy ezen tekintetes nemes megyében lelkipásztor nincsen, az egyházi törvényes kötölöztetéséből kérdés tételték elsőben is aziránt, hogy mi okon vesztegelne olly hosszasan a nemes megye lelkipásztor dolgában? [224.]

Amelyre úgy tetszék felelni a tekintetes nemes megye tagjainak, hogy annak oka volna az időnek külömb-külömbféle viszontagsága és az egyenetlenség. Melyre nézve az egyházi törvénynek erejével kötelezi atyaiképpen az Egyházi Törvényes Látogatás a nemes megyét: 1-mo. Hogy a nemes megyének papot concernáló fundussa szorgalmatoson számba vetessék és a curatoralis instructio szerint a tekintetes inspector és domesticus curatoratus által kikerestessék. 2-do. Hogy azon fundus liquidáltatván, haladék nélkül igyekezzék a nemes megye pap iránt gondoskodni s gondolni.

2-do. Itten is megjelenének a nemes körösbányai megyének követei, azt jelentvén, hogy e mai napon a nemes megyének minden tagjai egybegyűlvén megeggyeztenek abban, amit előttük jelentenek is, hogy tudniillik újra kérik tiszteletes Csomós uramat, hogy mint eddig is cselekedte, úgy ezután is hasznos szolgálattyát, mind pedig az építésben való kegyes

[222] HuZal-Jkv. I/4. 223–225.

industriaját továbbra is folytatni azon megyében ne sajnálja. A körösbányai loci minister tiszteletes Csomós uram feleletet tőn eszerint: Meggyőzi őkegyelmét az egyházi látogatás atyai intése abban, hogy őkegyelme igenis tantisper azon megyében megmarad, az Isten dicsőségéhez való buzgóságból, hogy a szintén épülőleg lévő templomot tökéletességre vihesse. Mindazonáltal illy feltételek alatt: 1-mo. Hogy a nemes megyének minden rendbéli tagjai szorosan tartsák magokat az improtocollatiohoz, tellyes tehettségeket adván az őkegyelme igyekezetéhez és füleiket minden csábítónak szavaitól elfordítván. 2-do. Hogy őkegyelmét injuriázni senki ne praesummálja, ha valaki pedig illetlenül s törvénytelenül bántaná őkegyelmének hírét, nevét, s gátolná szent igyekezetét, az olyan kedvezés nélkül orvoslás végett jelentessék be a domesticus, és ha szükség kívánnya, az inspector curatoratusnak is. 3-tio. Hogy Olajos uram, aki olajat tölt a tűzre, szűnjék meg tiszteletes Csomós uramat impetálni, annyival is inkább, hogy az improtocollatioban kötelezi magát az építés végin mindenekről való készséget, hogy hitelesen fog minden költségről demonstrálni.

3-tio.

	hfr.	dr.
Ezen tekintetes nemes megyének, amint a tavalyi improtocollatio mutattya, vagyon stabilis fundusa	901	76
De ebből decedálván	41	94
Stabilis fundusnak marad	858	82
Melyhez újj kereset járulván	15	–
Eszerint a stabilis fundusnak marad in summa	873	82

[225.] A tavalyi Törvényes Látogatás alkalmatosságával 119 mfr. és 78 pénz hagyatott volt függőben, hogy azokról tekintetes inspector curator Ribitzei Móses úr demonstráljon. Mely summát a mostani Törvényes Látogatás előtt a tisztelt úr magánál lenni megesmére.

	hfr.	dr.
Tekintetes domesticus curator úr kezébe persely- és egyébféle pénz jött	189	46
Ebből bizonyos szükségekre költött	101	1
Mellyet kivonván a perceptumból, marad a tisztelt úr kezénél ad demonstrandum	88	45

1793

In anno 1793. die 19na Aprilis Egyházi Törvényes Szent Látogatás tartatván Ribitzén tiszteletes esperest Tsegöldi András uram elöllülése alatt, substitutus notarius tiszteletes Soldos Márton és harmadik segéd tiszteletes Bartha Mihály uramék által, tekintetes Nemes Sámuel domesticus és vice inspector curator úr tekintetes Nemes Gábor úr és Orbán Sámuel egyházfi jelenlétekben.[223]

1-o. Kérdést tőn az Egyházi Törvényes Látogatás a nemes ekklézsia veszteglésének okáról abban, hogy még rend szerint való lelkipásztorok nincsen. És menték magokat avval, hogy az időnek sokféle viszontagságai, nevezetesen a nemes megye tagjainak megfogyatkozása nem engedék eddig, hogy az ekklézsia adósságai, amellyen fundáltatik élelme a papnak, jó rendbe állíttatthattnak és az okból az, ami elveszett, kipótoltathattanak volna. Amelly mentségnek láttatik ugyan valami törvényes színe lenni, kötelezi mindazonáltal az Egyházi Szent Látogatás a nemes megyét, és különösön a titulatus curatoratust arra, hogy

[223] HuZal-Jkv. I/4. 263–264.

minél hamarébb a romlott megyét s parochiat rend szerint való parochussal restituálni s vigasztalni siettesse.

2-do. Elévétetvén a curatoralis demonstratio, hitelesen demonstrálá a titulatus domesticus és inspector curator úr Nemes Sámuel hogy:

	hfr.	dr.
1-o. Veszendőben lévő adósságaiból az ekklézsiának szedett fel eddigelé	196	36
[264.] 2-do. Interesből gyűjtött mindöszve	139	63
3-o. Perselypénzből	15	75
4-to. A brádi vásárvámból	157	74
In summa	509	43
Melly summából ismét hiteles hellyekre erogált s elocált eszerint:		
1-o. A vasárnapokon szolgálatot tett papnak, tiszteletes Csomós úrnak	144	–
2-o. Sátoros innepekre jött deákoknak nyolc ízben	49	44
3-o. Ismét a vasárnapokon szolgáló papnak, tiszteletes Bartha úrnak	10	80
4-to. A tiszteletes visitator uraknak két rendben	10	20
5-to. Elocált contractusok mellett	289	6
Summa erogati et elocati	503	50
Mellyet kivévén a perceptionis summából, marad kéznél ad futuram demonstrationem	5	98
És a tavalyi remanentia	88	45

3-to. Az Úr asztalához való készület maga hajdani állapotjában megvagyon.

1796

Sancta Visitatio Canonica matris ecclesiae reformatae Ribitzensis in venerabilis tractus Hunyadensi et Zarándensi, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum administratorem seniorem, nec non Michaelem Sala juratum notarium ut et Samuelem Kolosvári vicedirectorem celebrata in domo parochiali anno 1796. die 8a et 9a Januarii. Aholott is az eklézsiai belső rendből jelen volt tiszteletes Barta Mihály atyánkfia, aki Brádról tészi mindeddigelé filiajába ide a szolgálatot. A polgári rendből jelen voltak méltóságos Ribitzei András úr, tekintetes domesticus curator Nemes Sámuel úr, tekintetes Balog Móses, Nemes Gábor, Gálfi Pál, Pogány Ábrahám, Ribitzei Jósef, Ungur Ferentz urak és Orbán Sámuel egyházfiú. [224]

Akiknek jelenlétekben: 1-ben. Minthogy eddigelé, már régtől fogva ezen eklézsiában pap nincsen, mármost arról kérdeztetének a helység jelenlévő főbb tagjai, hogy továbbra is így kívánnának-é pap nélkül lenni, vagy pedig most arra határoznák magokat, hogy a papságot újra felállítják?

Mellyre közönséges egyező szóval jelenték azt, hogy sajnállották eddig is pap nélkül léteket, de mivel az idő és a környülállás eddig nem engedte, mármost boldogabb időt szemlélvén, minden módon azon törekednek, hogy a helységbe pap hozattassék.

2-szor. Paphozatal iránt való jó szándékát így nyilatkoztatván ki az eklézsiabeli jelen lévő urak, a Szent Visitatio azt kérdé és kíváná, hogy már mutassanak fundust arra, hogy mivel lehetne és akarnának is illendő tisztességgel a helységbe papot tartani.

[224] HuZal-Jkv. I/5. 36–48.

Melyre azt felelék, hogy magok az eklézsiabeliek is készek örömmel önként ígérni és individualiter esztendőnként meg is adni valami bizonyos fizetést. Azonkívül az eklézsia egyéb jövedelméből is [37.] a papi fizetést úgy meghatározni és állítani, hogy egy tisztességes fizetés tellyék ki. Hozzáfoga tehát a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes urakkal együtt, a papi fizetés conventiojának állandóul való megállítására, és azt meg is állítá eszerint.

Individualiter az eklézsiabeliek illyen conventiot készítének:

A ribitzei nemes reformata szent eklézsia nevében és képében, mai napon, úgymint az 1796-dik esztendő Januariussának 9-dik napján, a Hunyad és Zaránd vármegyei reformata szent eklézsiák mostani tiszteletes tudós esperestye tiszteletes Soldos Márton uram, úgy notariussa T[rintsényi] Sala Mihály és vicedirectora Kolosvári Sámuel uraimék által folytatott Szent Visitatio alkalmatosságával mi, alább írtak, meggondolván azt, hogy az Istenhez való tiszteletünknek középpontja ez, hogy mint a régebbi boldogabb időkben helységünknek szent vallásunkon lévő papja volt, úgy az egy darab időtől fogva pap nélkül való eklézsiánknak ezután is papja légyen és lehessen. Mely szent végnek elérésére nézve a Szent Visitatio jelenlétében és bizonyítása előtt arra kötelezzük magunkat és minden successorinkat, hogy míg Isten mind eklézsiánknak, mind magunknak és helységünknek állapottyát jobbra fordítya, hogy többíthessük a papi fizetést, tehát most a papi fizetést az alább írt rend és mód szerint úgy határoztuk és ígértük meg, hogy ami az eklézsia közönséges jövedelméből rendeltetett, azt a domesticus curatorával eklézsiánknak kiadattyuk, amit magunk is személy szerint rendeltünk, minden fogytakozás nélkül esztendőnként megadjuk, s annak megadására successorinkat is kötelezzük. Sőt, ha ez így nem esnék, szabadsága légyen a Szent Visitationak mirajtunk és successorinkon az ecclastico, seculare brachium által is megvétetni. [38.]

Fizetés tehát ez lészen:

1-ben. Az eklézsia közönséges jövedelméből, mely rész szerint a brádi vásárvámból, rész szerint az eklézsia capitalissából gyűl bé, és a domesticus curator által angarianként fizettetik, leszen kétszáz mfr.

2-szor. Személy szerint az eklézsia tagjai önként, jó akaratból, minden kényszerítés nélkül, az alább írt mód szerint, ezt az esztendőnként járó fizetést ígérék a Szent Visitatio előtt:

Az eklézsiabeliek nevei	Készpénz		Búza	Török-búza	Zab	Széna	Fa
	hfr.	dr.	véka	véka	véka	szekér	öl
Méltóságos Ribitzei András úr	20	–	–	–	–	–	–
Tekintetes Ribitzei Józsefné asszony	1	36	4	4	4	1	1
Tekintetes Ribitzei Ádám úr	1	36	4	4	4	1	1
Tekintetes Balog Ferentz és Móses urak együtt	3	–	4	4	4	1	1
Tekintetes Nemes Sámuel úr	1	36	4	4	4	1	1
Tekintetes Nemes Gábor úr	1	36	4	4	4	1	1
Tekintetes Ungur Ferentz úr	1	36	2	2	2	½	½
Tekintetes Pogány Ábrahám úr	1	2	2	2	–	½	–
Tekintetes Nemes Tamás úr	–	68	1	1	1	–	–
Tekintetes Nemes Borbára asszony	–	68	1	1	1	–	–
Summa	32	18	26	26	24	6	5 ½

Mai napon tehát a ribitzei reformata eklézsiában megállíttatott papi fizetés, mely személy szerint gyűl bé, ez mindöszveséggel készpénz harminckét mfr. és 28 dr. Huszonhat véka jó kenyérnek való búza. Huszonhat véka szép törökbúza. Huszonnégy véka zab. Hat közönséges és jó szekér széna. Ötödfél öl tűzi jó fa. [39.]

Hogy a Szent Visitatio jelenlétében a több eklézsiabeli személlyek is, rész szerint magok személlyesen, rész szerint az egyházfiú által tett izenettyek és más attyokfiai által magokat azért fizetésre kötelezték, bizonyítya a Szent Visitatio is. Kiadta Ribitzén a fenn írt napon és esztendőben:

L. S. T[rintsényi] Sala Mihály mpr., tractus juratus notarius

A. Ribitzei Ersébeth L. S.

Balog Ferentz és Móses mpr. L. S.

Nemes Sámuel mpr., domesticus curator L. S.

Pogány Ábrahám mpr. L. S.

Nemes Gábor mpr. L. S.

L. S. Nemes Tamás mpr.

3-szor. A papság dolga és conventioja megállíttatván, kérdésbe jöve, hogy vallyon a mesteri fundatiot ki lehetne szerezni és állítani, hogy egyszersmind mester is hozattatnék ebbe az eklézsiába. De közönségesen ez lőn a határozás, hogy ez ugyan igen szükséges volna, hanem mégis most halasztassék el a jövő visitatioig, hogy jobban világosodhassék meg, hogy mennyit és mi módon lehessen fizetni a mesternek.

4-szer. Az eklézsia arról ugyan kezdett gondolkodni, hogy papot kívánna hozatni, de az ugyan rossz, hogy arról nem gondoskodott, a merő pusztájában lévő parochiat jó és tisztességes lábra állítsa, minekelőtte abba papot kapna.

Innet *végezi* a Szent Visitatio, hogyha a méltóságos és tekintetes possessor urak papot akarnak hozni és tartani, 60 napok alatt a parochia körül törvényes kertet állítsanak, hogy ez a következendő rendes Partialisig meglévén, akkor a Partialistól consensust vehessenek a paphozásra, addig pedig bizonyos, hogy consensust nem kapnak, míg a parochiat (mely most ellábadt) illendő módon ki nem készítik. Ami pedig ezután is vagy az idő, vagy valamely véletlen romlás miatt megemésztődnék, mindenkor a domesticus curator úr szorgalmatossága által megépíttessék illendően. [40.]

5-ször Amíg pedig ide helybe való pap jönne, addig az ideig szolgállyon továbbra is az eklézsiába tiszteletes Barta Mihály atyánkfia és a szokott fizetést vegye.

6-szor. Titulatus Ribitzei László úr írásba panaszol a ribitzei reformata eklézsia ellen, hogy határos lévén jószága a református templommal, sok kárt vall majorságaiba, úgy mint szénájába, szalmájába stb., azért, hogy az eklézsia kerítésbe nem tartya maga felől a hellyet, ahonnan a cinterem ajtaja kinyitásakor vagy nyitvahagyásakor bémennek kertébe a marhák s kárt tesznek.

Válasz: A panasz igen méltó és orvoslást érdemlő. Tehát a Szent Visitatio a domesticus curator úrnak szorossan rendeli, hogy mától fogva 30 napok alatt az egyházfiú által a méltóságos és tekintetes eklézsiabelieket eljárattassa és megkérettesse, hogy az eklézsiát a kert felállítására szükséges materialekkal segítsék, ami ezen segedelemből ki nem telnék, azt a közönséges cassaból fizesse és pótollya ki, úgy hogy az írt 30 nap bételésekor állandó tövényes kert légyen a templom körül, és többé panasz eziránt ne hallattassék.

7-szer Sajnálni kell, hogy a perselypénzbéli jövedelmecske nincs különvéve és specificálva, melyre nézve, hogy ez is, mint egyebek, maga rendes útján mennyen

Végeztetik, hogy új esztendő első napján, sátoros innepeken és más úri szent vacsora kiszolgáltatásának napjain, úgy a hold megújulásának első vasárnapjain, ezután a persely kitétessék, és ami gyűl külön tétetődvén, az tellyességgel semmi egyébre nem, hanem a parochia conservatiojára fordíttassék.

8-szor. Papot rendelvén Isten ezen eklézsiába, az eklézsia ládája, ennek bonumival együtt a papnál állyon, a domesticus curator oda bétegyen mindent, és onnét a pap cointelligentiajával esmét elocállyon. [41.]

9-szer. Igen szükséges dolog, hogy számbavétessék ezen eklézsiának mi jövedelme volt és vagyon, és kinél hogy s miként állyon, annyival is inkább, hogy ez, kivált közelebb még meg sem nézetett, nemhogy rendbe szedetett volna, amint az eklézsia tagjai referálák. Megszólíttaték tehát a tekintetes domesticus curator úr, hogy adna számot az eklézsia javairól, aki is eszerint eléállván, számadását így mutatá bé, hogy az 1[a] Octobris anno 1790. kezdődött curatorságában amint találta és azután folytatta, ez az:

1. Vagyon az eklézsiának régi elocatuma és annak már jó darab ideje heverő interesse.
2. Vagyon új elocatuma és foeneráló interesse.
3. Vagyon végképpen elveszett capitalissa is, melynek megszerezhetésére semmi reménység nincsen.

Ami az 1-sőt illeti:

	Summa levata		Restantiae tempus	Restans interusurii in summa	
Ribitzén:	hfr.	dr.		hfr.	dr.
Ribitzei Gábor	64	26	10 eszt.	38	40
Nemes Lajos	37	60	10 eszt.	22	50
Nemes Ferentz	7	14	10 eszt.	4	20
Nemes Áron	8	16	10 eszt.	4	80
Balog Sigmond *lefizette 1802-be febr.*	12	24	10 eszt.	7	20
Klés Togyer	8	16	2 eszt.	–	96
Lázár Petru senior	6	12	–	–	–
Dusán Onuj	4	8	1 eszt.	–	24
Vlád Iszpász	4	8	4 eszt.	–	96
Batrina Petru	4	8	1 eszt.	–	24
Ilies Togyer	4	48	1 eszt.	–	25
Orbán Sámuel	15	–	5 eszt.	4	50
Nemes Pál a capitalist béadván csak interessel restál	–	–	–	4	80
[42.] Ribitsorán:					
Jánk Juon	11	73	8 eszt.	7	59
Trifa Togyer junior *felit béfizette Trifa Toda, lásd in actis visitationis 1802.*	5	10	8 eszt.	1	20
Sztanyila Petru senior	1	2	9 eszt.	–	54
Dan alias Murár György	1	2	–	–	–
Sztanyila Kretsun	3	6	3 eszt.	–	54
Újbaresden:					
Matyej János	3	6	–	–	–
Tomnyátyeken:					
Toma Togyer, kinek fia Petru	20	40	6 eszt.	7	20
Toma Pászk	6	12	1 eszt.	–	36
Minátz Onyika	14	28	1 eszt.	–	84
Drája Iszpász	15	30	10 eszt.	9	–
Mihetz Petru	32	64	–	–	–
Igna Ignát	20	40	–	–	–
Toma Petru	4	8	–	–	–

	Summa levata		Restantiae tempus	Restans interusurii in summa	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.
Vákán:					
Metyies Stéfán	3	6	3 eszt.	–	54
Márta Kretsun	2	4	9 eszt.	1	8
Brádon:					
Riskán Avrám	4	59	5 eszt.	1	35
Szkrofán:					
Rusz Szimion	9	18	2 eszt.	1	8
Benye Togyer senior	9	18	3 eszt.	1	62
Benye Togyer junior	9	18	–	–	–
Goldás Juon	6	12	–	–	–
Czebén:					
Szkrofán Juon	3	6	9 eszt.	1	62
Bugyesden:					
Bugya Grozáv	6	12	10 eszt.	3	60
[43.] Mesztákonon:					
Trifa Igna, kinek fia Juon	6	12	10 eszt.	3	66
Sztán Dsurds	3	6	10 eszt.	1	80
Trifa János	9	18	8 eszt.	4	32
Dumitru Petru	16	32	10 eszt.	9	60
Dumitru János	8	16	–	–	–
Bogdán Juon	5	44	5 eszt.	1	50
Lián Adam	12	24	4 eszt.	2	88
Trifa Petru	11	22	–	–	–
Bolka Jov	7	14	2 eszt.	–	84
Universa summa	445	2	–	151	75

Ami a 2-dikot, tudniillik az új elocatumot illeti, annak ügye abba van, hogy az alább megírtaknak búza interesre ollyan feltétellel vagyon kiadva, hogy minden négy ft. után tartozzanak esztendőnként interesbe adni egy véka jó búzát, vagy pedig a búza árra szerint pénzzel megfizetni.

	Summa levata		Tempus levationis	Interusurii in triticis		Redemtio interusurii metr.	
	hfr.	dr.		metr	oct.	hfr.	dr.
Ribitzén:							
Titulatus Nemes Gábor úr	10	20	1793. 6[a] Januarii	2	8		
Vode Jenesoje	6	12	1792. 26[a] Novembris	1	8		
Lázár Petru junior	6	12	1792. 29[a] Novembris	1	8		
Vlád Salamon	6	12	1793. 6[a] Februarii	1	8		
Czirtz Togyer	12	24	1795. 16[a] Octobris	3	–		
Ujbar alias Obedeu Flora	4	8	1795. 9[a] Decembris	1	–		
Jepure Dsurds és Dusán Dsurds	3	6	1795. 16[a] Octobris	–	12		
[44.] Ribitsorán:							
Dáfina Adam	6	12	1792. 15[a] Maji	1	8		
Trifa Salomon	9	18	1792. 15[a] Maji	2	4		

	Summa levata		Tempus levationis	Interusurii in triticis		Redemtio interusurii metr.	
	hfr.	dr.		metr	oct.	hfr.	dr.
Zaharia alias Jank Szimion	6	12	1792. 15ª Maji	1	8		
Klés Nyisztor junior	6	12	1792. 16ª Augusti	1	8		
Klés Nyikola Csimpojen	3	6	detto	–	12		
Trifa Toda és testvére Popu Petru	15	30	1792. 27ª Septembris	3	12		
Dán Onul	12	24	1792. 15ª Octobris	3	–		
Murar Angyutz	12	24	detto	3	–		
Pirva Kosztán	6	12	1792. 1ª Novembris	1	8		
Popa Togyer junior	6	12	detto	1	8		
Klés Petrutza	3	6	1792. 2ª Novembris	–	12		
Trifa György a Szimuluj	6	12	1792. 7ª Novembris	1	8		
Popa Ignát a Birtsi	3	6	detto	–	12		
Mihetz Nyikula	6	12	1792. 9ª Decembris	1	8		
Klés György	3	6	1792. 28ª Septembris	–	12		
Klés Onyika	3	6	detto	–	12		
Klés Lup	3	6	detto	–	12		
Buda Lup	3	6	detto	–	12		
Popa Veszelie	6	12	1793. 1ª Aprilis	1	8		
Klés Nyisztor	3	6	1794. 9ª Februarii	–	12		
Mihetz Petru	3	6	detto	–	12		
Trifa Salomon	6	12	1794. 1ª Decembris	1	8		
Trifa Meksza	3	6	1794. 7ª Decembris	–	12		
Újbaresten:							
Matyéj Jov	3	6	1792. 16ª Octobris	–	12		
Matyéj On	3	6	detto	–	12		
Gyelmerán János	4	8	1792. 6ª Novembris	1	–		
Roska Gábor junior	4	8	detto	1	–		
Pável Sztán	6	12	1792. 16ª Novembris	1	8		
Togyer Avram	6	12	1792. 16ª Novembris	1	8		
Togyer Jov	6	12	1792. 30ª Decembris	1	8		
Pavel Juon a Mihaili	4	8	1794. 9ª Aprilis	1	–		
Tomeszk Togyer a Markuluj	6	12	1794. 2ª Novembris	1	8		
Togyer Kretsun	3	6	1794. 7ª Decembris	–	12		
Nyág Togyer alias Togyer	7	68	1794. 19ª Decembris	1	14		
Roska Juon	3	6	1794. 24ª Decembris	–	12		
Pável Dumitru	3	6	detto	–	12		
Újbár Lázár	6	12	1795. 21ª Februarii	1	8		
Vákán:							
Popa Pável	9	18	1794. 2ª Novembris	2	4		
Grohot:							
Balog Josziv *befizette 1800-ban*	6	12	1795. 3ª Aprilis	1	8		
Román Nyisztor	9	18	detto	2	4		
Bultzesden:							
Togyereszk Togyer	6	12	1792. 6ª Maji	1	8		

	Summa levata		Tempus levationis	Interusurii in triticis		Redemtio interusurii metr.	
	hfr.	dr.		metr	oct.	hfr.	dr.
Tomnyátyeken:							
Mihetz On a Popi	6	12	1793. 7ª Septembris	1	8		
Mihetz Gavrila	6	12	detto	1	8		
Riskulitzán:							
Ilies Juon a Sztinguluj	10	20	1792. 28ª Maji	2	8		
AlsóLunkojon:							
Heregus Togyer	12	24	1793. 8ª Septembris	3	–		
Grozav Paszk aluj Avramutz	12	24	1793. 22ª Septembris	3	–		
Szkrofán:							
Benye Togyer	9	18	1792. 21ª Decembris	2	4		
Opra Juon	6	12	detto	1	8		
Benye Juon, filius Kretsun	3	6	1792. 4ª Novembris	–	12		
[46.] Pogyelén:							
Bokser Petru	6	12	1793. 8ª Februarii	1	8		
Pojenár Mihály	6	12	1793. 12ª Aprilis	1	8		
Bokser Sándor	6	12	detto	1	8		
Bokser Iszák	6	12	detto	1	8		
Bokser Mihály	6	12	detto	1	8		
Bán Nyikula	6	12	1794. 9ª Maji	1	8		
Mesztákonon:							
Bolka Avrám	6	12	1794. 27ª Julii	1	8		
Dsunkon:							
Trifa alias Popa Adam	9	18	1792. 19ª Novembris	2	4		
Bánkes Nutz	6	12	1795. 9ª Aprilis	1	8		
Tomészk Mik	6	12	detto	1	8		
Rusz György	6	12	1792. 27ª Julii	1	8		
Dávid György	12	24	1794. 27ª Julii	3	–		
Dávid János	6	12	detto	1	8		
Tomeszk Szimion	6	12	detto	1	8		
Lup On	6	12	1794. 27ª Julii	1	8		
Frusa Juon	6	12	detto	1	8		
Summa summarum	451	38		116	10		
Hozzáadván ehhez a fellyebb leírt elocatumnak summáját	445	2					
Mindöszveséggel tehát leszen a capitalis	896	40					

[47.] Ami a 3-dikot illeti, tudnillik az elveszett capitalisnak summáját, az megyen hfr. 229 dr. 39. Oka ezen elveszésnek némellyeknek maradék nélkül való elhalások vagy elszökések, némellyeknek pedig más országba való általköltöztetések.

10-szer. Vagyon még ezeken kívül az eklézsiának némű-némű felszednivaló bizonyos adóssága.

1. Ribitzei László úr, volt curator posteritassinál.

2. Brádi Nemes László úr maradékinál dr. 56. Mellyeknek maradékai és successori vétessenek újonnan való contractusra, és azoknak jószágaikon a legalis interes esztendőnként felvétessék, hogy a restantiaba való maradásért kárt ne vallyon az eklézsia.

11-szer. A fenn is tisztelt domesticus curator úrtól curatorságának első idejétől fogva, a 1ª Octobris anno 1790. usque ad 1ᵐ Januarii 1796., a fenn írt mód szerint való elocatumiról szoross számot vévén a Szent Visitatio, úgy találá, hogy még most marad az eklézsia cassajában a brádi vásárvám Ribitzét illető tertialitassa jövedelméből százhatvanhét mfr. és kilencvenkilenc dr., hfr. 167 dr. 99.

Perselypénz pedig 24 hfr. 88 dr.

In summa 192 hfr. 87 dr.

Amely is gyűlt eddigelé némely interesseknek incassatiojából.

Egyszóval egybesummázva mindent, mind a régi, mind az újabb elocatumokat és a most kézenlévő pénzt, van Ribitzének pro stabili fundo capitalissa hfr. 1089 dr. 27, azaz:[225] [48.]

12-szer. Hogy a szerteszéjjel lévő helységekbe kiadatott pénznek interesse annál jobban felszedettethessék, és így az eklézsia java előmozdíttassék, tehát

Végezteték, hogy a domesticus curator úr maga tetszése szerint fogadjon az eklézsiáéból egy jó és szorgalmatos gornyikot, aki az interes után járjon, felszedje és administrállya.

13-szor. Szent edénnyei:

1. Egy ezüst arannyos pohár, melynek fedele az 1784-beli olá rebellióban elveszett.
2. Egy ónkanna.
3. Egy régi patyolat abrosz veres sellyemmel és szkófiummal való török varrású. Károli Júlia ajándéka.
4. Egy nagy újmódi balánc keszkenő, méltóságos Ribitzei András úr ajándéka.
5. Egy új fátyol keszkenő, Lukáts Klára, Ribitzei Ferentz özvegye ajándéka.

A templomja kőből vagyon. Ebbe:

1. A prédikálló széken vagyon egy langszín tafota ezüst csipkével való takaró.
2. Az úrasztalán egy langszín kis abraszocska. Mind a kettőt Lippai Drusiánna, Nemes László uram özvegye ajándékozta.

Vagyon egy faágason álló egy harangja, ez az írás vagyon rajta: RIBICZeI LASZLO 1701. L. O.

1797

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Ribitzensis per reverendum ac clarissimum Martinum Soldos, venerabilis reformatorum tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem T. Sala ejusdem tractus ordinarium notarium, cum adjunctis assessoribus Michaele Barta et Stephano Csomós, die 26ᵗᵃ Februarii anno 1797. celebrata. Az eklézsia részéről jelen voltanak méltóságos Ribitzei András úr, tekintetes Balog Móses, Nemes Sámuel domesticus curator, Balog Ferentz, Nemes Gábor, Ribitzei Jósef és Nemes Tamás urak.[226]

1-ben is, minekutánna a Szent Visitatio a tavalyi visitationak 1-ső és 2-dik pontyait felolvasta volna, melyben a paphozatal egész állapottya az eklézsiabeliek közönséges akarattyokból, tulajdon magok által megállíttatott vala, mégis mind e mai napig is papot ezen eklézsiába nem hoztanak. Már kérdé Szent Visitatio, továbbra is mit akarnának, és mi az oka, kin múlt el papnak nem hozatala. Erre egyik egyet, másik mást monda. A domes-

[225] Pár sornyi hely üresen marad.

[226] HuZal-Jkv. I/5. 293/a–296.

ticus curator úr pedig azt mondá, hogy sokféle foglalatosságai miatt eddigelé nem járhatott az után, hogy pap hozattassék az eklézsiába. De már ezután minden szorgalmatosságát arra fordítya, hogy minél hamarább pap légyen az eklézsiába. Ekkor a nemes eklézsia tekintetes tagjai, mindnyájon felszólalván, arra kötelezék magokat, hogy a tavalyi visitation készült papi conventiot, magok önként való ajánlások és tulajdon kezek írásával tett kötelezések szerint nemcsak helybe hagyják, és újra is a Visitatio előtt megerősítik, sőt arra kötelezik magokat, hogy a tavaly ígért naturalet dupláson fogják minden részbe megfizetni.

Ekkor méltóságos Ribitzei András úr panaszképpen adá fel, hogy eddig is lehetett volna ezen eklézsiának papja, és már nevezetesen tiszteletes bábolnai pap, Molnár Imre atyánkfia meg is hívattatott ezen eklézsiabeli papságra, de némelyeknek egyéb interessatiojok elegyedvén a dologba, úgy maradott el eljövetele. Ezen feladásnak szorgalmatoson végére kívánván járni a Szent Visitatio, megkérdezteték arról mind a tekintetes domesticus curator úr, mind a jelenlévő eklézsiai több tekintetes tagok. Mindnyájon azt erősíték, hogy még senkit sem hívtak meg az eklézsia papságára, és így a feladás nem hellyes.

Melyre nézve közönséges megegyezésből *végezteték*, hogy a domesticus curator úr az eklézsiabeliekkel egyetértve nyerjen időt arra, hogy minél hamarább tiszteletes Molnár Imre atyánkfia (akinek elhozatalában mindnyájon megegyeztenek) minél hamarább ezen eklézsia papságára elhozattassék, vagy [293/b.] más akárki érdemes tiszteletes papi ember, az eklézsiai igazgatásnak hírével. Különben, ha most is elmulattyák a paphozatalt, a venerabilis tractus maga fog denominálni és adni papot ezen eklézsiába. Ez pedig rövid időn légyen meg legalább úgy, hogy a jövő visitatiokor a helységbe pap találtassék.

2-szor. A tekintetes domesticus curator úr az eklézsia perceptumiról és erogatumiról, úgy elocatumiról is megszólíttatva, számadását eszerint adá bé:

Perceptum:	hfr.	dr.
1. A tavalyi visitatiokor készpénz maradt a cassaba	192	87
2. A brádi vásárvámból gyűlt, a 1^{a} Januarii anno 1796. usque ad1^{m} Januarii 1797. és effective kézbe szolgáltatott a brádi tekintetes domesticus curator Gálfi Pál úrtól	143	–
Ezen a kézbe adatott száznegyvenhárom mfr. kívül kellett volna percipiálni még 107 ~ százhét mfr. és 30 dr. is, hogy így a brádi vásárvámnak Ribitzét illető harmadrésze a jegyzett időre 250 ~ kétszázötven mfr. és 30 dr. jött volna bé ennek az eklézsiának. De ez most a brádi tekintetes curator úrnál lévén, minden további haladék nélkül tartozik általadni a ribitzei tekintetes curator úrnak a 107 ft. és 30 dr.		
3. Perselypénz gyűlt	6	11½
4. Az eddig elocálva való capitalisnak búza interessét pénzzel váltván meg az adóssok, abból in summa gyűlt	108	19
Summa	450	17½
Négyszázötven mfr. 17 ½ dr.		
Elocatum interesre:		
Tzebén: Oprisa Jánosnak	51	–
Dsunkon: Deberko Marián	9	18
Frusa Trutzul	11	22
Mesztákonon: Dusán Avrám	9	18
Ribitsorán: Klés Avramutz	3	6
Morár Avrám	4	8
[294.] Újbaresden: Ujbár Angyel	6	12
Pável Togyer katona feleségének, Pável Barburának adatott	3	6

Perceptum:	hfr.	dr.
Pável Blág	6	12
Ribitzén: Damján Hutzul	6	12
Tzirtz alias Tzirba Kratsun	6	12
Lázár Onuj senior	6	12
Damján Ádám	6	12
Vlád Salamon	6	12
Brádon ribitzei lakos Murza Togyernek, Murza Petru testvérbáttya kezességére *béfizette 1799-ben*	12	24
K[örös]Bányán Olajos Györgynek	15	30
Summa elocata	161	16
Százhatvanegy mfr. és 16 dr.		
Erogatio:		
Pap a helységbe nem lévén, hanem Brádról járván által mind vasárnapokon, mind egyéb sátoros innepnapokon, communio s egyéb administratiojára, esztendei szolgálatjáért a 1ª Januarii 1796. usque 1ᵐ Januarii 1797.	82	56
A parochialis háznak újonnan való megzsendelyeztetésére, háromezerhatszáz zsendely vételére s hozatására stb.	13	66
Zsendelyszegre hatezerért, ezerit a dr. 99 vévén	5	94
Zsendely felveréséért az ácsnak	5	40
A tavalyi visitatiora s egyéb más apróságra in summa	18	–
Tekintetes Ribitzei Mária kisasszonynak édesattya, mint brádi curator, a két eklézsia jövedelmeit percipiálván, liquidáltatott vala bizonyos summával, mellyet a kisasszony megfizetni nem akarván, abból per kerekedett, tehát		
1. A Generalis Szék deliberatuma kiváltásáért	3	6
2. A procuratornak	5	40
3. Expensak legitimatioja, s új deliberatum hozása	3	60
4. Executionis taxa	12	–
5. Executionis relatoria	3	–
6. A cometaneusoknak	–	84
Az eklézsia interessét felszedő gornyiknak	3	40
Az 1796-beli három sátoros innepre az eklézsiához jött deákoknak patrociniumába, egy innepre a deáknak hfr. 5 dr. 40, a szolgájának 1 ft. 20 dr., in summa	19	80
Summa	176	66
Százhetvenhat mfr. és 66 dr.		
[295.] Az egész perceptum summája lévén	450	17½
Az elocatum summája	168	30
Az erogatum summája	176	48
E kettő is summa	344	78
Kivévén az elocati és az erogati summát a háromszáznegyvennégy mfr. és 78 dr. a percepti summából, marad ad sequentem demonstrationem	105	39½
Százöt mfr. és 39 ½ dr.		
Általvévén és elocálván ad foenerandum ezen eklézsiának competentiajába a brádi tekintetes domesticus curator úrnál még bennlévő 107 ~ százhét mfr. és 30 dr. Számadolni kell a jövő visitation a tekintetes domesticus curator úrnak mindöszveséggel	212	69½
Kétszáztizenkét mfr. és hatvankilenc s fél pénzekről.		

3-szor. Orbán Sámuel őkegyelme, ezen eklézsiának egyházfia kéré, hogy ezen eklézsia capitalissából kért és vett volt ugyan kölcsön 15 ft., mellyeknek interesse a tavalyi visitatio computusa szerint öt esztendők alatt nevekedett vala 4 mfr. 50 dr., mely interesnek elengedtetődését kéri a Szent Visitatiotól és a nemes eklézsiától.

Melyre *végezteték*: Mint egyházfiúnak és az eklézsia közönséges segítő szolgájának fáradtsága jutalma egyébként is egyébből ki nem telvén, most ugyan az eddig való restantiaja az interesnek elengedődik, de a capitalis magán és maradékán fennmarad. Úgy annak további legalis interesezésére gondja légyen.

4-szer. Ugyan a közelebbi visitatio szerént a néhai titulatus Nemes Pál úr successorin volna restans interusurium 4 mfr. 80 dr., mellyért a posteritas megszólíttatván azt felelék, hogy a jószágokat bíró Jepure Dsurts fizesse meg. *Végezés*: Ezen vegye fel elmúlhatatlanul a tekintetes domesticus curator úr.

5-ször. Olvastaték a méltóságos Fő Consistoriumnak 11[a] Decembris anno 1796. sub numero 224. költ levele, melynek tartása szerint tekintetes Nemes Sámuel urat zarándi viceinspector curator úrnak denominálta. Örömmel vettük és értettük mindnyájon ezt a jó elintézést. [296.]

6-szor. Jelenti a tekintetes domesticus curator úr, hogy amint tavaly ezen eklézsiának elocált capitalissai számba vétettek vala, már most annak summájába némű-némű csonkulás esett, úgymint újbaresdi Matyéj Jánosnál 3 mfr. 6 dr., szkrofai Rusz Szimionnál 9 mfr. 18 dr., ezeknek magoknak is régi elveszésekkel, pusztulásokkal a capitalis is elveszett interesseivel együtt. Emellett Benye Togyer, a szkrofai senior kétszer vagyon a 9 mfr. és 18 dr. adóssággal feljegyeztetve és így nálla is decedál az egyik summa. Úgyszintén pogyeli Bokszer Izsák és Bokszer Mihályék 6 ft. 12 dr., ribitsorai Klés György 3 mfr. 6 dr., tomnyáteki Toma Paszk 6 ft. 12 dr. depurálták, ezen summák pedig most már az új elocatumok közt találtatnak.

És így hát a közelebbi visitatio számvétele szerint találtatott 896 ~ nyolcszázkilencvenhat mfr. és 40 dr. capitalisból kivévén az elpusztultak és kétszer béíratott summáját, a 21 ~ huszonegy mfr. és 42 dr. Leszen a capitalis summa 874 ~ nyolcszázhetvennégy mfr. és 98 dr.

1800

1800. Die 16ta Martii continuáltatik az ekklézsiai visitatio a már megírt tiszteletes atyafiak által [tiszteletes, tudós Soldos Márton prosenior, Cs. Molnár Imreh juratus notarius] a ribitzei nemes ekklézsiában, jelen lévén a nemes ekklézsia tagjai közzül méltóságos Ribitzei András, tekintetes Nemes Sámuel és Tamás, Balog Móses és Ribitzei Jósef urak, úgy egyházfi Orbán Sámuel őkegyelme.[227]

Az holott 1. Megkérdé a Szent Visitatio a nemes ekklézsiát, hogy miért nem hozott papot az 1796-dik visitatio végezése és az ekklézsia akkori elintézése szerint? Melly kérdésére a Szent Visitationak midőn senki sem akarna felelni, megszólítá a tiszteletes elölülő méltóságos Ribitzei András urat, mint a nemes ekklézsia tagjai közül elsőbbet, hogy szóllana a dolgokhoz és ne vonná el magát az ecclesia dolgainak igazításából. Mellyre azt felelé, hogy nem maga vonnya el magát, hanem az ekklézsia több tagjai vetették ki az igazgatásból, mert megvetették, semmit magával nem közölnek. Melly illyennémű panassza ellen mindnyájan felszóllanák a nemes ecclesia jelenlévő tagjai és tagadák a vádnak igazságát. A kérdésre pedig azt felelék, hogy azért nem hoztanak papot, mivel nem találtatott senki, aki el

[227] HuZal-Jkv. I/5. 484–488.

akart volna jőni. De hogy munkások voltak papszerzésben, megtetszik abból, hogy egy igen alkalmas lévitát hoztanak, Vintzi István uramat, és ezután is fognak szorgalmatoskodni pap iránt, és kérik a Szent Visitatiot, hogy lenne vigyázással egy jó papnak szerzésében, s ha találtatik felszenteltetett pap, vagy ollyan, aki magát kívánná felszenteltetni, igenis meghívják s elhozzák, de úgy, ha a mostani érdemes lévitájaknak competens statiot rendel az ekklézsiai elsőség, mivel azt már conditio és status nélkül hagyni nem lehet, minthogy az ekklézsiai elsőség consensussával hozattatott.

2. Mostani tiszteletes lévita, Vintzi István őkegyelme aránt tett kérdésére a Szent Visitationak a jelenlévők minden tekintetben tellyes contentumokat jelenték.

3. A tiszteletes lévita is megkérdetvén, minden jót monda a szent ekklézsiáról és annak minden tagjairól. Egyszersmind pedig kéré a Szent Visitatiot, hogy conventioját állítaná meg, mivel csupán csak 100 vfr. fizetésre jött volna ide, és midőn látná, hogy abból lehetetlen volna megélni, az 1799-dik első napján írásba tett kérése által nyert még a nemes ekklézsiától 60 vfr., de némellyek azt beszéllék, hogy azt [485.] a jobbítást csak tetszésekig adják meg. Melly kérésére s jelentésére elékéré a Szent Visitatio azon memorialissát és az arra tett választ, melly szerint 160 vfr. ígért az ekklézsia esztendőnként a méltóságos Ribitzei Dániel és András, titulatus Ribitzei Móses, Balog Móses, Nemes Gábor, Ribitzei Jósef, Nemes Tamás urak subscriptiojok alatt és megerősíté a jelenlévőkkel edgyütt az innepre jövő déáknak elfogadásával edgyütt.

4. Elévetetődik titulatus Nemes Sámuel domesticus curator úr curatoralis demonstratioja:

	hfr.	dr.
1-mo. Az 1799-béli visitatiokor maradott a cassaban	105	39 ½
2-do. Titulatus brádi curator Gálfi Pál úrtól vásárvám jött be	107	30
3-tio. Ab initio anni 1797 usque ad finem 1799 inclusive a brádi vásárvámból, melly Ribitzét illeti harmadrész, 508 mfr. dr. 14, mint a brádi demonstratioból lehet látni. Ebből percipiált Ribitze eddigelé	265	66
4-to. Titulata Ribitzei Mária kisasszonytól a ribitzei domesticus curator percipiálván két esztendei interesben, úgymint 1797-re és 1798-ra hfr. 42 dr. 60 és expensak refusiojában hfr. 24, in summa hfr. 66 dr. 60. Ennek fele része concernálta volna Brádot, de nem adattatott a brádi curatornak, hanem jött Ribitzének a brádi vásárvámbéli competentiaban hfr. 33 dr. 30 És így még most vagyon Brádon incassálandó vásárvám 1799 végéig hfr. 208 dr. 98, mellyből hfr. 126 dr. 91 ½ tartozik brádi curator, titulatus Mohátsi Lajos úr megadni Ribitzének, mivel a volt curator, Gálfi Pál úr annyit supererogált volt a brádi ekklézsiának, hfr. 82 dr. 6 ½ pedig tartozik Gálfi Pál úr Ribitzének megfizetni.	33	30
5-to. Capitalis pénz k[örös]bányai Olajos Györgytől jött bé	15	30
Ugyan tőlle interes pénz	2	4
[286.] 6-o. Veszö pénzbe maradt pénz ribitzei Klés Ádámtól	6	24
7-o. Ribitzei Murza Togyerutznál lévő adósság depuráltatott	12	24
8-vo. Voda Jánosné depurált	6	12
9-no. Ribitzei Vlád Solomon depurálta felét	3	6
10. Riskulitzai Ilies Juon Sztrigutz hellyet Miklutza On fizetett	5	10
11-mo. Holmi apróság interesekből 10 hellyről	20	99
12-mo. Ribitzei Mária kisasszonytól a 355 mfr. után competáló két esztendei interest, úgymint pro anno 1797 et '98 percipiált titulatus curator Nemes Sámuel úr hfr. 42 dr. 60, és expensak refusiojában hfr. 24, in summa hfr. 66 dr. 60. Ennek fele ment Brádnak, fele pedig Ribitzének	33	30

	hfr.	dr.
13-no. Búza interesből jött bé e mai napig 346 véka, mellyből a rostálás által elapadott 8 véka, a rostáló asszonyoknak fizetődött 4 véka, a búza felhajtó exsecutornak 6 véka, mellyet kivévén a percepti summából, megmarad 328 véka, amelly eladattván külömböző árron, jött bé belőlle	169	97
14-to. Perselypénz 3 esztendők alatt	19	21
15-to. Pascuumból	6	60
Percepti summa universa	812	2 ½
Ezen perceptumból erogálódott eszerint:		
1-mo. A brádi egyházi atyafinak Ribitzén tett szolgálattyáért 3 esztendőre	100	20
2-do. A lévitának 2 esztendőre, melly terminálódik Húsvétkor 1800-ban	265	20
3-tio. Innepre járó deákoknak szolgáikkal, három esztendőre	53	64
4-to. Lévita Vintzi István portékáinak lehozattatásáért	6	60
[487.] 5-to. A brádi egyik vásárbírónak, néhai brádi curator Ribitzei László úr idejebéli restantiat kifizetett	16	72
6-to. A parochialis ház megfedésére, parochia és templom körül csináltatott kertekre, haranglábnak való fára s mesterember fizetésében anticipato, egy ólért és egy váluért	79	36
7-o. Egynéhány féle alamizsnában, a parókia, templom és harangláb javítására pénzt adtak ki, az ezelőtti és mostani visitatiora tett költség	34	80
Summa erogata	556	52
Elocáltatott ezen három esztendők alatt:		
Tzebén:		
1797. 30[a] Julii öreg Tyisz Ignanak	12	24
1797. 30[a] Julii Barna Jánosnak	6	12
Mesztákonra:		
1798. 11[a] Novembris Bolka Lupnak	9	18
Eodem anno et die Dsula Avrámnak	6	12
1798. 20[a] Decembris Berár Jovnak	6	12
1799. 9[a] Martii Bogdán Tomának	6	12
1797. 17[a] Septembris Bálint Pál úrnak	100	–
1797. 16 Novembris ribitzei Nemes Tamás úrnak	10	20
1798. 2[a] Junii ribitzei Czirtz Onnak	4	8
1798. 23[a] Decembris Brádon lakó Hektor alias Nagy Mártonnak	16	32
1799. 24[a] Februarii ribitzei Bialis Isáknak	10	20
1798. 23[a] Februarii ifjú Orbán Sámuelnek	4	80
Elocati summa	191	50
Erogati summa	556	52
Erogati et elocati summa	748	2

Mellyet kivonván a percepti summából, ad sequentem demonstrationem mégyen által hfr. 64 dr. ½, *mellyről az új curator, Ungur Ferentz úr tartozik demonstrálni.* [488.]

A ribitzei domesticus curator, tekintetes Nemes Sámuel úr, ki is régtől fogva, úgymint 1790-től fogva mindez ideig igen dicséretesen és a ribitzei ekklézsiának nagy hasznával folytatta curatori hivatalát, már jó darab időtől fogva sollicitálván curatori hivatalának változtatását, most a curatori hivatalra választatott Ungur Ferentz úr, kit is a Szent Visitatio

azon hivatalra béesketett, titulatus Nemes Sámuel urat pedig egésszen absolválja, mivel semmi hijánosság nem találtatott demonstratiojában.

5. Az 1800-béli visitatiokor Ribitzén az Úr asztalához való készület úgy találtatott, amint a tractus protocollumába fel volt írva, hanem afelett találtatott egy fejér patyolat keszkenő is, melly nem volt feljegyezve a protocolluba. A keszkenőre körös-körül veres selyemmel ezeket varrták pictive: Lukáts Klára, néhai r[ibitzei] Ribitzei Ferentz árva özvegye adgya ezt a ruhát az Isten dicsősségére 1785. árva és özvegy életének hatodik esztendejében, 8 arannyal varrott virág van a szélin körül.

6. Ezen alkalmatossággal kéré a tiszteletes lévita azt is, hogy a harangozás dolgaiban tenne a Szent Visitatio valami rendelést, mivel némellyek jobb reggel, mások később léjendő harangozást kívánnak. Jelenti azt is, hogy az egyházfi nemhogy köznap, de még vasárnap sem jelenik meg harangozni. Mellyre a jelenvalók azt mondák az egy méltóságos Ribitzei András uran kívül, hogy ezen ekklézsiában eleitől fogva az volt a szokás, hogy mikor az oláhok kijőnek a templomból, a magyaroknak akkor harangozzanak, déllyest pedig 3 óra tájban, s ezután is ahhoz kívánnyák magokat tartani, mellyet a Szent Visitatio is az eléadott okokra nézve hellybenhagy. Az egyházfinak pedig meghagyatik, hogy mívesnap se mulassa el a harangozást, hanem ha engedelemmel, vasárnap pedig semmi okból sem.

1802

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Ribitzensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta, ejusdem tractus ordinarium notarium, 6[a] et 7[a] Februarii anno 1802. celebrata. A parochialis háznál jelen voltanak a nemes ekklézsia részéről tekintetes Ribitzei Móses és Ádám urak, tekintetes Nemes Sámuel inspector vicecurator úr, Ungur Ferentz domesticus curator úr, egyházfi Bialis Isák őkegyelme. [228]

Azholott ezek folytanak: I. Már régtől fogva helységbéli papja nem lévén az ekklézsiának, arról kérdettének meg legelsőbben is a jelenlévők, hogy pap iránt gondoskodtanake? Mellyre azt felelvén, hogy még eddig nem gondoskodtanak, a Szent Visitatio atyaiképpen ajánlá, hogy pap iránt gondoskodjanak, melly ajánlását elfogadák, s ígérék, hogy papszerzésben munkások lésznek.

II. Megkérdettettvén a jelenvalók, hogy már négy esztendőktől fogva fungáló lévitájokkal, Vintzi István őkegyelmével, mind a templomban való szent szolgálattyára, mind külső magaviselésére nézve, mint contentáltódnának?

III. Valamint az 1800-béli, úgy a mostani visitatioban is a vasárnapi harangozás ideje felett disceptatio lévén, noha már azelőtt volt bizonyos rendelés az akkor jelenlévőknek consesussából arról, de az akkor jelen nem lévők előtt nem láttattván elég világosnak.

Azért most újra ezen controversianak eltöröltetésire *végeztetik*, hogy nyárban reggel 9-cedfél, délután 4 óra tájban, télben pedig reggel 10-dfél, déllyest 3 órakor légyen a harangozás. És hogy ez az idő a tiszteletes lévitától is observáltathassék, az ekklézsia fundussából egy jó acél óra vétettessék, melly a parochialis háznál conserváltassék, mellynek mennél hamarébb való tellyesítése a nemes ecclesia domesticus curatorának ajánltatik.

IV. Megkérdettettvén a tiszteletes lévita is, hogy miképpen commendálja hallgatóit, gyakorolják-é a templomot, botránkoztatók nincsenek-é az ekklézsiában? Ezen kérdés alkalmatosságot ada annak jelentésére s feladására, ami történt a templomban titulatus Ribitzei Ádám úr felesége, és néhai titulatus Ribitzei Jósef úr özvegye, titulata Ribitzei

[228] HuZal-Jkv. I/5. 507–515.

Ersébet asszony között, aki is a Szent Visitatiora béadott memorialissában keservesen panaszlá, hogy a közelebbről múlt nyáron egy alkalmatossággal titulatus Ribitzei Ádám úr romano catholica vallású [508.] felesége előre bémenvén a templomba, béült abba a székbe, mellyben maga addig is szokott volt ülni. És midőn maga a panaszló is a templomba bément volna, öccsével, Ribitzei Máriával, és leányával Judittal, titulatus Ribitzei Ádám úr felesége a szék közepe tájat megállván, semmiképpen bellyebb nem akart menni, és így eggyiket szinte egésszen kiszorította a székből. Melly cselekedetével az említett asszonynak a jelenlévők is megbotránkoztattak, a panaszló is nagyon megsértetett.[229]

V. A domesticus curator Ungur Ferentz úr perceptumai számbavétetettvén, így találtattak:

	hfr.	dr.
1-o. Búza interes redemtiojából in annis 1800 et 1801 jött keze alá	137	8
2-o. Ribitzei Mária kisasszonytól interes titulatus Nemes Sámuel úr által	21	30
3-o. Balog Sigmond úr posteritasitól régi capitalis	12	24
Ennek interesse	12	24
4-o. Ribitsorai Trifa Togyernél való régi capitalisnak, 5 vfr. felét béfizette Trifa Toda	2	55
Ennek restans interessét	1	53
5-o. Ribitsorai Sztanyila Györgytől való régi capitalis	1	2
[509.] 6-o. Ribitsorai Murár Márktól régi capitalis	1	2
7-o. Grohoti Balog Joszivtól capitalis	6	12
8-o. Ribitsorai Klés Nyisztortól capitalis	6	12
9-o. A brádi vásárvámból (mely in summa pro annis 1800 et 1801 Ribitzét illető harmadrész hfr. 321 dr. 62) titulatus curator Mohátsi Lajos úrtól, lévita Vintzi István őkegyelme által mostanig	285	60
10-mo. Brádi emeritus curator, Gálfi Pál úrtól lévita Vintzi István őkegyelme által, vásári vám restantiaból	78	10
11-mo. Emeritus curator Nemes Sámuel úrtól jött által a cassaba	12	24
12-o. In annis 1800 et 1801 gyűlt a perselyben	11	30
13-tio. Ribitzei Mária kisasszonytól pro annis 1799 et 1800 jövén bé interes hfr. 42 dr. 60. Ennek fele Brádot illetvén, marad a vásárvámbeli régi competentia defalcatiojában	21	30
Percepti summa	609	76
Melly summából erogált eszerint:		
1-o. A tiszteletes lévitának a titulatus emeritus curator úr az 1799-dik esztendőre nem adván ki hfr. 37 dr. 30, ezt az új curator fizette ki	37	30
2-o. Ugyan a lévitának 1800. esztendőre adott	163	20
3-o. Ugyan a lévitának 1801. esztendőre, melly 1802-dikben Martius végével telik ki Nota bene: Mindezeket a brádi vásárvámbeli competentiaból adsignatioval fizette ki.	163	20
4-o. Tiszteletes Barta Mihály uramnak 1800-ban öt rendbéli szolgálattyáért	12	–
Ugyan őkegyelmének 1801-ben véghezvitt szolgálattyáért	14	40
5-o. 1800 és 1801-ben innepekre jött deákoknak a hfr. 6 dr. 60	39	60
6-o. Az egyházfinak fáradságáért	1	50
7-o. Az interest hajtó exsecutornak	2	72
8-o. Holmi aprósságokra, mostani visitatiora, honorariumba	21	12
9-o. Harangkötélre	–	60

[229] Fél oldalnyi hely kimarad, és így nem szerzünk tudomást a vizitáció végzéséről.

	hfr.	dr.
10-o. Alamizsnába, agentia, fractus papok, égett helységek számára	3	92
[510.] 11-o. A parochialis házhoz vett: a. Egy szekér karót	–	54
b. 5 szekér vesszőt	2	–
c. Kertelő s töltést csináló embernek	–	84
d. 5 szekér tövis vágásáért s hozásáért	1	56
e. Tövis felrakásáért	–	24
12-o. A parochialis házhoz nagy kapuért	1	20
Kis kapuért	–	80
Erogati summa	466	74
Elocáltatott:		
1800. 21. Martii ribitsorai Popa alias Buda Janknak	12	24
30. Septembris k[örös]bányai Raffai Ferentznek	15	30
12. Novembris újbaresti Ujbár Florának és	6	12
Togyer Avramnak (ki adós még 6 vfr.)	3	6
14. Novembris újbaresti Nyág Mihálynak	12	24
20. Decembris újbaresti Pável Nyisztornak	6	12
1801. 23. Januarii mesztákoni Dusán Avramnak (ki adós még 9 vfr.)	9	18
25. Februarii ribitzei Demeter Mártonnak	6	12
19. Decembris újbaresti Togyer Kretsunnak (ki még adós 3 vfr.)	3	6
22. Decembris újbaresti Roska Juonnak aluj Gábor	4	8
27. Decembris újbaresti Ujbár Rusznak	4	8
27. Decembris újbaresti Togyereszk Jovnak	6	12
1800. 28. Decembris Matyéj Tomának	4	8
Elocati summa	91	80
Erogati summa	466	74
Erogati et elocati summa	558	54

Melly erogati et elocati summát a percepti summából (melly hfr. 609 dr. 76) kivévén, marad a titulatus domesticus curator Ungur Ferentz úr kezénél ad sequentem demonstrationem hfr. 51 dr. 22. Számba vétetvén az elocált tőkepénz, találtatik hfr. 1311 dr. 32, de amellyben veszendő is vagyon sokacska. [511.]

VI. A felvett residuumon kívül vagyon incassálandó restantia, a brádi vásárvámból való tertialitas:

	hfr.	dr.
1-o. Az 1800-béli visitatiokor kiírt Mellyet brádi curator, titulatus Mohátsi Lajos úr a brádi ecclesia fundussából tartozik megfizetni.	126	91 ½
2-o. Ugyan az 1800-béli visitatiokon restantiakból (melly volt in summa hfr. 82 dr. 6 ½), mellyet emeritus brádi curator Gálfi Pál úr tartozik kifizetni	3	96 ½
3-o. A mostani visitatiokor kiírt hfr. 321 és 62 dr. még bé nem fizettetett Mellyet a brádi curator Mohátsi Lajos úr magáéból tartozik megadni.	35	97
Incassálandó restantiak summája	166	85
De titulata Ribitzei Mária kisasszonytól interest percipiálván titulatus Nemes Sámuel úr pro annis 1799 et 1800 hfr. 42 dr. 60, ennek fele Brádot illeti, azért defalcáltatik a 166 mfr. és 90 pénzből	21	30
És így tartozik Brád Ribitzének	145	55

VII. Számba vétettvén az ecclesianak régibb és újabb capitalissa, annak eképpen találtatott elocatuma:

A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaban lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
Régi adósság	64	26	Ribitzei Ribitzei Gábor sucessori, testvérei, Ersébet és Lidia	3	84	16 eszt.	61	44
	37	60	Nemes Lajos successora, Nemes Tamás	2	22	16 eszt.	35	52
	7	14	Nemes Ferentz successora, Nemes Tamás	–	42	16 eszt.	6	72
	8	16	Nemes Áron successora, Nemes Sámuel és Gábor	–	48	16 eszt.	7	68
1795	15	–	Idősb Orbán Sámuel	–	90	7 eszt.	6	30
1793	10	20	Nemes Gábor	–	60	9 eszt.	5	40
1797	10	20	Nemes Tamás	–	60	5 eszt.	3	–
1797	100	–	Brádi Bálint Pál úr	6	–	4 eszt.	24	–
1798	16	32	Brádi Nagy Márton	–	96	3 eszt.	2	88
1799	10	20	Bialis Isák	–	60	2 eszt.	1	20

[512.] A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	Búza interes	A restantiaban lévő interes ideje	A restans interes summája
	hfr.	dr.		véka		véka
			Ribitzén:			
Régi adósság	8	16	Klés Togyer	2	5 eszt.	10
	6	12	Lázár Petru senior	1 ½	5 eszt.	7 ½
	4	8	Dusán Onuj et Togyer	1	6 eszt.	6
	4	8	Vlád Iszpász	1	4 eszt.	4
	4	8	Batrina Petru	1	4 eszt.	4
	4	48	Ilies Togyer	1	6 eszt	6
1792	6	12	Lázár Petru junior	2	6 eszt.	12
1793	6	12	Vlád Togyer	2	2 eszt.	4
1795	12	24	Czirtz Togyer	4	6 eszt.	24
1795	4	8	Ujbár alias Obedeu Flora	1	4 eszt.	4
1795	3	6	Jepure Dsurds és Dusán Dsurds	1	6 eszt.	6
1796	6	12	Demián Hutzuj	2	3 eszt.	6
1796	6	12	Czirtz alias Szirba Kretsun	2	5 eszt.	10
1796	6	12	Lázár Onuj senior	2	5 eszt.	10
1796	6	12	Demián Ádám	2	3 eszt.	6
1798	4	8	Czirtz On	1	4 eszt.	4
1798	4	80	Ifjú Orbán Sámuel	1	4 eszt.	4
1801	6	12	Demeter Márton	2	–	–

A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	Búza interes	A restantiaban lévő interes ideje	A restans interes summája
	hfr.	dr.		véka		véka
			Ribitsorán:			
Régi adósság	11	73	Jánk Juon	3	2 eszt.	5 [!]
	2	55	Trifa Jován		pénzül tartozik fizetni interest dr. 153	
	1	2	Sztanyila Petru senior			
	1	2	Dán alias Murár György			
	3	6	Sztanyila Kretsun	1	1 eszt.	1
	3	6	Murár Lup	1	1 eszt.	1
	6	12	Dán Petru	2	1 eszt.	2
	6	12	Mihétz Nutz	2	4 eszt.	8
1792	6	12	Dán Toda és Dafina Adam	2	3 eszt.	6
1792	9	18	Trifa Solomon	3	3 eszt.	9
[513.] 1792	6	12	Zaharie alias Jánk Szimion	2	1 eszt.	1
1792	3	6	Mihétz Kosztándin	1	1 eszt.	1
–	3	6	Klés Nyikula Tsimpojéru	1	1 eszt.	1
–	15	30	Trifa Toda és Popa Petru	5	4 eszt.	20
–	12	24	Dán Onuj	4	–	–
–	12	24	Murár Angyutz	4	6 eszt.	24
–	6	12	Pirva Kosztán	2	1 eszt.	2
–	6	12	Popa Trutz és Popa Togyer	2	1 eszt.	1 [!]
–	3	6	Klés Petuka	1	1 eszt.	1
–	6	12	Mihétz Nyikula	2	5 eszt.	10
–	3	6	Klés Gyorgy	1	–	–
–	3	6	Klés Onyika	1	–	–
–	3	6	Klés Lup	1	1 eszt.	1
–	3	6	Buda Lup	1	1 eszt.	1
1793	6	12	Popa Veszelie	2	1 eszt.	2
1794	3	6	Mihétz Petru	1	–	–
1794	6	12	Trifa Solomon, Ribitzén lakik	2	–	–
–	3	6	Trifa Alexa	1	2 eszt.	2
1796	3	6	Klés Avramutz	1	–	–
–	4	8	Murár Avrám	1	1 eszt.	1
1800	12	24	Popa alias Buda Jank	4	–	–
	3	6	Trifa Solomon özvegye, Rebeka	1	1 eszt.	1
	15	30	Trifa Sándor	5	2 eszt.	10
			Újbaresden:			
1792	3	6	Matyéj Jov	1	1 eszt.	1
–	3	6	Matyéj On	1	1 eszt.	1
–	4	8	Gyelmerán János	1	–	–
–	4	8	Roska Gábor junior	1	–	–
	6	12	Pável Sztán	2	3 eszt.	6

A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	Búza interes	A restantiaban lévő interes ideje	A restans interes summája
	hfr.	dr.		véka		véka
1792	6	12	Togyer Avram	2	1 eszt.	2
1800	3	6	Ugyanő	1	–	–
1792	6	12	Togyer Jov	2	1 eszt.	2
1794	4	8	Pável Juon a Mihaili	1	1 eszt.	1
[514.] 1794	6	12	Tomészk Togyér aluj Miháj	2	3 eszt.	6
–	3	6	Togyer Kretsun	1	5 eszt.	5
–	7	68	Nyág alias Togyér Togyér	2	–	–
1794	3	6	Roska Juon aluj Gábor	1	5 eszt.	5
1801	4	8	Ugyanő	1	–	–
1794	3	6	Pável Dumitru	1	1 eszt.	1
1795	6	12	Ujbár Lázár	2	1 eszt.	2
1796	6	12	Ujbár Angyel	2	3 eszt.	6
–	3	6	Pável Borbara, katona Pável Togyer felesége	1	1 eszt.	1
–	6	12	Pável Blág	2	2 eszt.	4
1800	6	12	Ujbár Flora	2	–	–
–	12	–	Nyág Mihály	4	1 eszt.	4
–	4	8	Matyéj Toma	1	–	–
1801	3	6	Togyer Kretsun	1	–	–
–	6	12	Pável Nyisztor	2	–	–
27. Decembris	4	8	Ujbár Rusz	1	–	–
–	6	12	Togyereszk Jov	2	–	–
			Vákán:			
Régi	3	6	Metyies Stefán	1	4 eszt.	4
Régi	2	4	Márta Kretsun	½	4 1/2 eszt.	2 ½
1794	9	18	Lupe Gábor, a Popa Pavel	3	2 eszt.	6
			Brádon:			
Régi	4	59	Riskán Avram	1	5 eszt.	5
			Tomnyátékon:			
	20	40	Toma Petru aluj Togyer Lautásu	5	4 eszt.	20
	14	28	Minátz Petru a Onyiki	3 ½	másfél eszt.	5
	15	30	Drája Iszpász		6 eszt.	15
	32	64	Mihétz Petru	8	5 eszt.	40
	4	8	Toma On aluj Petru	1	6 eszt.	6
1793	6	12	Mihétz On a Popi	2	5 eszt.	10
–	6	12	Mihétz Gavrila	2	5 eszt.	10
[515.]			Szkrofán:			
Régi	9	18	Rusz Szimion	–	–	–
Régi	9	18	Bénye Togyér senior	3	3 eszt.	9
Régi	9	18	Bénye Togyér junior	3	3 eszt.	9
	6	12	Goldás Juon	2	4 eszt.	8

A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	Búza interes	A restantiaban lévő interes ideje	A restans interes summája
	hfr.	dr.		véka		véka
1792	6	12	Opra alias Popitza Juon	2	4 eszt.	8
–	3	6	Bénye Juon, filius Kretsun	1	5 eszt.	5
			Tzebén:			
Régi	3	6	Szkrofán Juon	1	4 eszt.	4
1796	51	–	Oprisa János et Popa Szimion	12	2 eszt.	24
1797	7	14	Drágota alias Grék Ádám	2	3 eszt.	6
–	12	24	Tyisz Igna senior	4	3 eszt.	12
–	6	12	Barna János	2	3 eszt.	6
			Bugyesden:			
Régi	6	12	Bugya Grozáv		Nota bene: Ennél volt 16 vfr., 10 depurált, 6-tal még adós	
			Mesztákonon:			
Régi	6	12	Trifa Juon, senior Igna fia	2	5 eszt.	10
–	3	6	Sztán Dsurds	1	5 eszt.	5
–	9	18	Trufa János	3	4 eszt.	12
–	16	32	Dumitru Petru	–	–	–
–	8	16	Dumitru János	2	4 eszt.	8
–	5	44	Bogdán Juon	–	–	–
–	12	24	Lián Ádám	3	1 eszt.	3
–	11	22	Trifa Petru	3	–	–
–	7	14	Bolka Jov	2	–	–
1794	6	12	Bolka Avrám	2	1 eszt.	2
1796	9	18	Dusán Avrám	3	1 eszt.	3
1801	9	18	Ugyanő	3	–	–
1798	9	18	Bolka Lup	3	1 eszt.	3
–	6	12	Dsula Avrám	2	–	–
–	6	12	Berár Jov	2	1 eszt.	2
1799	6	12	Bogdán Toma, Ursza kezességére	2	–	–
1800	9	18	Gyermán Ádám	2	–	–
			Grohoton:			
1795	9	18	Román Nyisztor sub nomine Juon	3	3 eszt.	9
			Bultzesden:			
1792	6	12	Togyérészk Togyér	2	5 eszt.	10
[516.]			Riskulitzán:			
1792	5	10	Ilies Juon a Sztringuluj		–	6
–	5	10	Riskulitzán Flora		–	1 ½
			AlsóLunkojon:			
1793	12	24	Heregus Togyer	4	6 eszt.	24

A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	Búza interes	A restantiaban lévő interes ideje	A restans interes summája
	hfr.	dr.		véka		véka
–	12	24	Groza Pászk aluj Avramutz	4	5 eszt.	20
			Pogyelén:			
1793	6	12	Bokser Péter	2	2 eszt.	4
–	6	12	Pojenár Miháj	2	5 eszt.	10
–	6	12	Bokser Sándor	2	2 eszt.	4
–	3	6	Bokser Iszák	1	2 eszt.	2
–	3	6	Bokser Miháj	1	5 eszt.	5
1794	6	12	Bán Nyikula	2	5 eszt.	10
			Dsunkon:			
1792	9	18	Trifa alias Popa Adám	3	1 eszt.	3
–	6	12	Rusz Gyorgy	2	5 eszt.	10
1794	12	24	Dávid Gyorgy	4	3 eszt.	12
–	6	12	David János	2	3 eszt.	6
–	6	12	Tomészk Szimion	2	2 eszt.	4
–	6	12	Lup On	2	3 eszt.	6
–	6	12	Frusa Juon	2	3 eszt.	6
–	6	12	Tomészk Gyorgy	2	6 eszt.	12
1795	6	12	Bánkes Nutz	2	3 eszt.	6
–	6	12	Tomészk Mik	2	3 eszt.	6
1796	9	18	Deberkeu Marián	3	5 eszt.	15
–	11	22	Frusa Trutz	3	3 eszt.	9
			K[örös]Bányán:			
1800. 30. Septembris	15	30	Raffai Ferentz			

VIII. A szent edények és eszközek úgy találtattak, amint fel van jegyezve pagina 48., 488.

1803

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Ribitzensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, Michaelem Barta juratum notarium, atque reverendum dominum Samuelem Kolosvári vicedirectorem, 21. et 22. Februarii 1803. facta. Ezen a Szent Visitation a parochialis háznál jelen voltanak tiszteletes Vintzi István uram, mint ekklézsia lévitája, az ekklézsiabéliek közzül tekintetes Nemes Sámuel inspector vicecurator, titulatus Ungur Ferentz domesticus curator urak, tekintetes Nemes Tamás úr és egyházfi Bialis Isák őkegyelme, a több érdemes tagjai is a nemes ecclesianak az egyházfi által hivattattak, de nem jelentek meg. [230]

A jelenlévők előtt így folyt a Visitatio: I. Mint tavaly, úgy most is ez a kérdés bocsáttatott előre, hogy papnak hívásában s hozatásában valamit szorgalmatoskodott-é a nemes ekklézsia? Erre lőn ez a felelet, hogy nem többet, mint ezelőtt.

II. Kérdés tétetett aziránt, hogy lévita Vintzi István őkegyelmét miképpen commendálja a nemes ecclesia templombéli szent szolgálattyáról és tanítói szorgalmatosságáról? Mellyre tekintetes inspector vicecurator Nemes Sámuel úr, mint akinek incumbál is az illyenekre vigyázni, azt felelé, hogy őkegyelme ellen nincsen s nem is lehet senkinek méltó panassza, mert mind templombéli, mind oskolabéli tanítói hivatallyában híven és szorgalmatoson eljár. Inkább magának lehetne panassza az ekklézsia tagjai ellen, akik vagy egy, vagy más szín alatt, méltó ok nélkül, magok kötelességeket őkegyelme iránt tellyesíteni elmulattyák.

III. A jelenlévők eléhozván most is a harangozás ideje iránt fennforgó controversiat, és nagyobb részint inhaereálván annak, hogy amint az 1802-ban tartatott visitatioban meghatároztatott, azon idő tájban légyen a harangozás vasárnaponként, mikor az oláhok a templomból kijőnek, hogy templomokból kijővén cselédeik, azok otthon házoknál maradhassanak. A tiszteletes lévita is jelenté, hogy maga is kész azon időre figyelmezni és azt observálni, csakhogy a nemes ekklézsia minden rendbéli tagjai is tartsák ehhez magokat, s ebben gáncsot s hibát ne keressenek, s magát is [627.] kedvetlen szókkal ezért ne illessék.

Mellyre nézve lőn ez a *végezés*: Hellyesnek találja a Szent Visitatio mind a két részről való jelentést, és ajánlja mind a két résznek az elébbeni visitatiokban tett és közelebbről a méltóságos Supremum Consistoriumtól kihíreltetett rendeléseknek megtartását és azokra való figyelmezést.

IV. Megkérdettettvén a tiszteletes lévita, hogy conventioja szerint való bére hiba s fogyatkozás nélkül bészolgáltatik-é és illendő becsülete megadatik-é? Semmi panasszát nem jelenté.

V. A botránkoztatók rendében feladattatott Jósa Ersébet, Bialis Isák uram mostohaleánya, ki tisztátalan életet élvén, már szült is egy fiúgyermeket, azért, mint nyilvánságos botránkoztató a Szent Visitatiotól excommunicáltatott. Ki is másoknak közbenjárások által a privata reconciliatiora admissiot nyervén, azt stante visitatione véghez is vitte.

VI. Oculálván a Szent Visitatio a parochiat, a pince felett való gabonásnak fedelét igen rongyollottnak, a pincét pedig ajtó nélkül találá, mellyeknek reparatiojokat a domesticus curator úrnak ajánlya.

VII. Egyházfi Bialis Isák őkegyelme folyamodék a Szent Visitatiohoz ezen kérelemmel, hogy lévén őkegyelmének a nemes ekklézsiával ollyan egyezése, hogy fáradságáért esztendőnként 12 véka búza adattassék. A mostani szűk időben pedig interes búza nem incassáltathatik, azért a búza hellyett adattassék készpénz.

Végezés: Considerálván a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával edgyütt a mostani szűk időnek környülállásait, a jelenlévő esztendőre a 12 véka búza hellyet adplacidál 12 rhfr., jö-

[230] HuZal-Jkv. I/5. 626–643.

vendőre nézve pedig Isten őfelsége bővebb áldást parancsolván, ezt a mostan adplacidált pénzt szorossan ne praetendálja, hanem a 12 véka búzával légyen contentus. [628.]

VIII. Ez alkalmatossággal számba vétettek a nemes ekklézsiának elocatumi és azoknak restantiaban lévő interessei, mellyek találtattak az alább megírt állapotban és tabella szerint:

[629-630.] Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.	hfr.	dr.
	64	26	Ribitzei Gábor, kinek successori: Ribitzei Ersébet, Sinka Mihályné, Ribitzei Lidia, Sinka Lászlóné	3	84	16 eszt.	61	44	nem adott semmit és 17 eszt. restál	–	–	64	26
1794	90	–	Ribitzei Móses úr										
	37	60	Nemes Lajos successora, Nemes Tamás	2	22	16 eszt.	35	52	nem adott semmit és restál 17 eszt.	–	–	37	60
	7	14	Nemes Ferentz successora, Nemes Tamás	–	42	16 eszt.	6	72	nem adott semmit és restál 17 eszt.	–	–	7	14
	8	16	Nemes Áron successori, Nemes Sámuel és Gábor	–	48	16 eszt.	7	68	nem adott semmit és restál 17 eszt.	–	–	8	16
1795	15	–	Idős Orbán Sámuel	–	90	7 eszt.	6	30	nem adván semmit, restál 8 eszt.	–	–	7	20
1793	10	20	Nemes Gábor	–	60	9 eszt.	5	40	nem adván semmit, restál 10 eszt.	–	–	6	–
1797	10	20	Nemes Tamás	–	60	5 eszt.	3	–	nem adván semmit, restál 6 eszt.	–	–	3	60
1797	100	–	Fejérvízi Bálint Pál	6	–	4 eszt.	24	–	nem adván semmit, restál 5 eszt.	–	–	30	
1798	16	32	Brádi Nagy Márton	–	96	3 eszt.	2	88	nem adván semmit, restál 4 eszt.	–	–	3	84

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.	hfr.	dr.
1799	10	20	Bialis Isák	–	60	2 eszt.	1	20	nem adván semmit, restál 3 eszt.	–	–	1	80
				Búza			Búza					Búza	
				véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
	8	16	Klés Togyer	2	–	5 eszt.	10	–	nem adván semmit, restál 6 eszt.	–	–	12	–
	6	12	Lázár Péter senior	1	8	5 eszt.	7	8	a főpénzt béfizette	6	12	–	–
	4	8	Dusán Onuj és Togyér	1	–	6 eszt.	6	–	nem adván semmit, 7 eszt. restál	–	–	7	–
	4	8	Wlád Iszpász	1	–	4 eszt.	4	–	nem adván semmit, restál 5 eszt.	–	–	5	–
	4	8	Batrina Petru	1	–	4 eszt.	4	–	nem adván semmit, restál 5 eszt.	–	–	5	–
	4	48	Iliés Togyer	1	–	6 eszt.	6	–	nem adván semmit, restál 7 eszt.	–	–	7	–
1792	6	12	Lázár Péter junior	2	–	6 eszt.	12	–	nem adván semmit, restál 7 eszt.	–	–	14	–
1793	6	12	Vlád Togyér	2	–	2 eszt.	4	–	nem adván semmit, restál 3 eszt.	–	–	6	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
1795	12	24	Czirtz Togyer	4	–	6 eszt.	24	–	nem adván semmit, restál 7 eszt.	–	–	28	–
1795	4	8	Ujbár alias Obedeu Flora	1	–	4 eszt.	4	–	adván pro 1798, '99 2 vékáért, restál 3 eszt.	1	36	3	–
[631-632.] 1795	3	6	Jepure Dsurds és Dusán Dsurds	1	–	6 eszt.	6	–	nem adván semmit sem, restálnak 7 eszt.	–	–	7	–
1796	6	12	Demián Hutzuj	2	–	5 eszt.	10	–	adván pro 1799 2 vékáért, 3 eszt. restál	1	36	6	–
1796	6	12	Czirtz alias Sirba Kretsun	2	–	5 eszt.	10	–	nem adván semmit, restál 6 eszt.	–	–	12	–
1796	6	12	Lázár Onuj senior	2	–	5 eszt.	10	–	nem adván semmit, restál 6 eszt.	–	–	12	–
1796	6	12	Demián Adám	2	–	3 eszt.	6	–	nem adván semmit, restál 4 eszt.	–	–	8	–
1798	4	8	Czirtz On	1	–	4 eszt.	4	–	nem adván semmit, restál 5 eszt.	–	–	5	–
1798	4	80	Ifjú Orbán Sámuel	1	–	4 eszt.	4	–	nem adván semmit, restál 5 eszt.	–	–	5	–
1801	6	12	Demeter Márton	2	–	–	–	–	imputáltatott bizonyos szolgálattyába	–	–	–	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
1796. 15. Octob-ris	6	12	Vlád Salamon	2	–	2 eszt.	4	–	a capitalist béadta, interessel edgyütt fizetett	8	16	–	–
			Ribitsorán:										
	11	13	Jánk Juon	3	–	2 eszt.	5	–	nem adván semmit, restál 3 eszt.	–	–	8	–
	2	55	Trifa Jován	tartozik fizetni interest hfr. 1 dr. 53									
	3	6	Stanyila Kretsun	1	–	1 eszt.	1	–	nem adván semmit, restál 2 eszt.	–	–	2	–
	3	6	Murár Lup	1	–	1 eszt.	1	–	nem adván semmit, restál 2 eszt.	–	–	2	–
	6	12	Dán Petru	2	–	1 eszt.	2	–	pro 1801 solvit in aere, pro 1802 restál	1	36	2	–
	6	12	Mihétz Nutz	2	–	4 eszt.	8	–	nem adván semmit, restál 5 eszt.	–	–	10	–
	6	12	Jánk Hutz	2	–	1 eszt.	2	–	pro 1801 solvit in aere, pro 1802 restál	1	20	2	–
1792	6	12	Dán Toda alias Defina Adám	2	–	3 eszt.	6	–	nem adván semmit, restál 4 eszt.	–	–	8	–
detto	6	18	Trifa Salomon	3	–	3 eszt.	9	–	nem adván semmit, restál 4 eszt.	–	–	12	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
detto	6	12	Zaharia alias Jánk Szimion	2	–	1 eszt.	2	–	nem adván semmit, 2 eszt. restál	–	–	4	–
detto	3	6	Mihétz Kosztándin	1	–	1 eszt.	1	–	pro 1801 solvit in aere, pro 1802 restál	–	68	1	–
detto	3	6	Klés Nyikula Tsimpojeru	1	–	1 eszt.	1	–	megfizette pénzül, restál pro 1802	–	68	1	–
detto	15	30	Trifa Toda és Popa Petru	5	–	4 eszt.	20	–	nem adván semmit, 5 eszt. restál	–	–	25	–
detto	12	24	Dán Onuj	4	–	–							
detto	12	24	Murár Angyutz	4	–	6 eszt.	24	–	nem adván semmit, 7 eszt. restál	–	–	28	–
detto	6	12	Popa Trutz aluj Popa Togyér	2	–	1 eszt.	1	–	nem adván semmit, 2 eszt. restál	–	–	3	–
detto	6	12	Pirva Kosztán	2	–	1 eszt.	2	–	nem adván semmit, 2 eszt. restál	–	–	4	–
detto	3	6	Klés Petuka	1	–	1 eszt.			ezt megfizette, restál pro 1802				
detto	6	12	Mihétz Togyér	2	–	–			solvit pro 1802	1	36	–	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
detto	6	12	Trifa Gyorgy a Szimuluj	2	–	2 eszt.	4	–	pro 1800 solvit in aere, restál pro 1801, 1802	–	–	4	–
[633-634.] 1792	3	6	Popa Ignát a Birtsi	1	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
detto	6	12	Klés Gyorgy	1	–	–							
detto	3	6	Mihétz Nyikula	1	–	5 eszt.	–	10	–	–	–	10	–
detto	3	6	Klés Onyika	1	–	–	–	–	pro 1802 solvit	–	68	1	–
detto	3	6	Klés Lup	1	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
detto	6	12	Buda Lup	2	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
1793	3	6	Popa Veszelie	1	–	1 eszt.	2	–	pro 1802 solvit	1	36	–	–
1794	6	12	Mihétz Petru	1	–	–							
1794	6	12	Trifa Salamon, Ribitzén lakik	2	–	–							
detto	3	6	Trifa Alexa	1	–	2 eszt.	2	–	pro 1800 solvit, pro 1801, 1802 restat	–	68	2	–
1796	3	6	Klés Avrámutz	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
detto	4	8	Murár Avrám	1	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
1800	12	24	Popa alias Buda Jánk. Ettől általvett Jánk Iszpász 3 vfr.	4	–	–	–	–	pro 1802 fizetett	1	36	–	–
detto	3	6	Trifa Salamon özvegye, Rebeka	1	–	1 eszt.	1	–	pro 1801 solvit, pro 1802 restat	–	68	1	–
	3	6	Klés Nyisztor	1	–	–	–	–	pro 1802 solvit	–	68	–	–
	3	6	Jánk Iszpász	1	–	–	–	–	pro 1802 solvit	–	68	–	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
			Újbaresten:										
1792	3	6	Matyej Jov	1	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
detto	3	6	Matyej On	1	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
detto	4	8	Gyelmerán János	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
detto	4	8	Roska Gábor junior	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
detto	6	12	Pavel Sztán	2	–	3 eszt.	6	–	–	–	–	6	–
1792	6	12	Togyer Avrám	2	–	1 eszt.	2	–	pro 1801 solvit in aere, pro 1802 restat	1	–	2	–
1800	3	6	Ugyanő	1	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
1792	6	12	Togyer Jov	2	–	1 eszt.	2	–	pro 1801 et 1802 solvit	2	12	–	–
1794	4	8	Pavel Juon a Mihajili	1	–	1 eszt.	1	–	–	–	–	1	–
1794	6	12	Togyerészk Togyér aluj Miháj	2	–	3 eszt.	6	–	solvit in aere, restat pro 1802	3	60	2	–
detto	3	6	Togyér Kretsun	1	–	5 eszt.	5	–	–	–	–	5	–
detto	7	68	Nyág alias Togyér Togyér	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
[635-636.] 1794	3	6	Roska Juon aluj Gábor	1	–	5 eszt.	5	–	4 vékáért fizetett, 1 restál és pro 1802	2	72	3	–
1801	4	8	Ugyanő	1	–	–	–	–	a capitalis-ból meg-adott	1	2	1	–
1974	3	6	Pavel Dumitru	1	–	1 eszt.	1	–	solvit in aere, restat pro 1802	–	68	1	–
1795	6	12	Ujbár Lazar	2	–	1 eszt.	2	–	solvit in aere, restat pro 1802	1	36	2	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
1796	6	16	Ujbár Angyel	2	–	3 eszt.	6	–	solvit pro 1799, 1800, restat pro 1801, 1802	1	60	4	–
	3	6	Katona Pavel Togyér felesége, Barbura	1	–	1 eszt.	1	–	solvit in aere, restat pro 1802	–	68	1	–
	6	12	Pável Bláq	2	–	2 eszt.	4	–	pro 1800 solvit in aere, restat pro 1801 et '2	1	36	4	–
1800	6	12	Ujbár Flora	2	–	–	–	–	pro 1802 solvit	1	36	–	–
detto	12	–	Nyág Mihály	4	–	1 eszt.	4	–	pro 1801 et 1802 solvit	4	80	–	–
	4	–	Matyéj Toma	1	–	–	–	–	pro 1802	–	68	–	–
1801	3	6	Togyer Kretsun	1	–	–	–	–	pro 1802	–	68	–	–
detto	6	12	Pável Nyisztor	2	–	–	–	–	pro 1802	1	36	–	–
detto	4	8	Ujbár Rusz	1	–	–	1	–					
detto	6	12	Ujbár Jov	2	–	–	2	–					
1802	6	12	Ujbár Kristina	2	–	–							
			Vákán:										
	3	6	Metyies Stéfán	1	–	4 eszt.	4	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	5	–
	2	4	Márta Kretsun	–	8	4 eszt.	2	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	2	8

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
			Brádon:										
	4	59	Riskán Avrám	1	–	5 eszt.	5	–	nem adván semmit, restál pro 1802	-	–	6	–
			Tomnátyékon:										
	20	40	Toma Petru aluj Togyér Láutátu	5	–	4 eszt.	20	–	–	–	–	–	–
	14	28	Minátz Petru a Onyiki	3	8	másfél eszt.	5	–	ezt lefizette cum dr. 272, restál pro 1802	2	72	3	8
	15	30	Drája Iszpász			6 eszt.	15	–	–	–	–	–	–
	32	64	Mihétz Petru	8	–	5 eszt.	40	–	solvit pro 1797 metr. 8, pro 1798 metr. 2, pro caeteris restat	3	90	38	–
	4	8	Toma On aluj Petru	1	–	6 eszt.	6	–	a capitalist depurálta régen, interest adott	4	8		
1793	6	12	Mihétz On a Popi	2	–	5 eszt.	10	–	pro 1797, '98 solvit metr. 4, pro caeteris annis restat	2	72	8	–
detto	6	12	Mihétz Gavrila	2	–	5 eszt.	10	–	ab anno 1797 ad annum 1801 solvit, pro 1801 et 1802 restat	4	80	4	–
[637-638.]	9	18	Rusz Szimion	3	–	deperdit							

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
	9	18	Bénye Togyer senior	3	–	3 eszt.	9	–	23. Martii 1802. per Rusz Szimion, melly is 12 vékának az árra, marad-tak adóssá 1802-dikat is hozzátévén	8	16	10	–
	9	18	Bénye Togyer junior	3	–	3 eszt.	9	–					
	6	12	Goldás Juon	2	–	4 eszt.	8	–					
1792	6	12	Opra alias Popa Juon	2	–	4 eszt.	8	–	–	–	–	10	–
detto	3	6	Benye Juon, filius Kretsun	1	–	5 eszt.	5	–	–	–	–	6	–
			Tzebén:										
	3	6	Szkrofán Juon	1	–	4 eszt.	4	–	pro 1802 restál	–	–	5	–
1796	51	–	Opris János és Popa Szima	12	–	2 eszt.	24	–	a capitalist 1802-ben béfizették	51	–	24	–
1797	7	14	Drágosa alias Grék Adam	2	–	3 eszt.	6	–	pro 1799-1802 solvit, vékáját a dr. 60	4	80	–	–
detto	12	24	Tyisz Juon senior	4	–	3 eszt.	12	–	pro 1799 solvit metr. 4, pro caeteris annis restat	2	72	12	–
detto	6	12	Barna János	2	–	3 eszt.	6	–	et pro 1802	–	–	8	–
	6	12	Bugyesden Bugya Grozáv	1	8	Az olá tumultustól fogva haereál							

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
			Mesztákonon:										
	6	12	Trifa Juon, idősb Igna fia	2	–	5 eszt.	10	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	12	–
	3	6	Sztán alias Ursza Dsurds	1	–	5 eszt.	5	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	6	–
	9	10	Trifa János	3	–	4 eszt.	12	–	pro 1798 3 vékát fizetett, restál 4 eszt.	–	–	12	–
	16	32	Dumitru Petru	4	–	–							
	8	16	Dumitru János	2	–	4 eszt.	8	–	fizetett ebből 2 vékát, a többivel et pro 1802 restál	1	2	8	–
	5	44	Bogdán Juon										
	12	24	Lián Adám	3	–	1 eszt.	3	–	solvit pro 1801 et 1802 1 metr.	2	4	2	–
	11	22	Trifa Petru	3	–	–	–	–	pro 1802 solvit	2	4	–	–
	7	14	Bolka Jov	2	–								
1794	6	12	Bolka Avrám	2	–	1 eszt.	2	–	solvit pro 1801, restál pro 1802	1	36	2	–
1796	9	18	Dusán Avrám	3	–	1 eszt.	3	–	solvit pro 1801, restál pro 1802	2	4	3	–
1801	9	18	Ugyanő	3	–	–	–	–	pro 1802 solvit	2	4	–	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
1798	9	18	Bolka Lup	3	–	1 eszt.	3	–	solvit pro 1801, restál pro 1802	2	4	3	–
–	6	12	Dsula Avrám	2	–	–	–	–	pro 1802	1	36	–	–
	6	12	Berár Jov	2	–	1 eszt.	2	–	solvit pro 1801 metr. 2, pro 1802 metr. 1, restat	2	4	1	–
1799	6	12	Bogdán Toma, Ursza kezességére	2	–	–	–	–	pro 1802 solvit metr. 1, restat 1	–	68	1	–
1800	9	18	Gyermán Adám	3	–	–							
[639-640.] 1792	9	18	Grohoton Román Nyisztor sub nomine Juon	3	–	3 eszt.	9	–	semmit nem adván, restál pro 1802	–	–	12	–
1792	6	12	Bultzesden Togyérészk Togyér	2	–	5 eszt.	10	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	12	–
1792	5	10	Riskulitzán Ilies Juon a Sztinguluj	1	8	–	6	–	–	–	–	6	8
detto	5	10	Riskulitzán Flora	1	8	1 eszt.	1	8	solvit pro 1801, restat 1802	–	90	1	8
1793	12	24	A[lsó]Lunkojon Heregus Togyer	4	–	6 eszt.	24	–	solvit metr. 4, restat pro ceteris annis	2	40	24	–
detto	12	24	Groza Pászk alias Avrámutz	4	–	5 eszt.	20	–	nem adván semmit, pro 1802 restál	–	–	24	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
			Pogyelén:										
1793	6	12	Bokser Petru	2	–	2 eszt.	4	–	solvit pro 1800, restat pro 1801, 1802	1	36	4	–
detto	6	12	Pojenár Miháj	2	–	5 eszt.	10	–	pro 1797, '98 solvit metr. 4, pro caeteris restat	2	4	8	–
	6	12	Bokser Sándor	2	–	2 eszt.	4	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	4	–
	3	6	Bokser Iszák	1	–	2 eszt.	2	–	per Jákob solvit, restat pro 1802	1	36	1	–
	3	6	Bokser Miháj	1	–	5 eszt.	5	–	1802-ben béhozta a capitalist, interest 2 vékát	4	42	–	–
1794	6	12	Bán Nyikula	2	–	5 eszt.	10	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	12	–
			Dsunkon:										
1792	9	18	Trifa alias Popa Avrám	3	–	1 eszt.	3	–	a capitalisból béhozott 8 vfr., restál 1 vfr.	8	16	3	–
	6	12	Rusz Gyorgy	2	–	5 eszt.	10	–	ebből megadott 3 vékát, restál 1802-vel edgyütt	–	–	9	–

Kivevés ideje contractus szerint	Kivett pénz summája		Kivévőnek neve	Esztendei interes		Restantiaban lévő interes ideje	Restans interes summája		A debitornál, amit kevesedett vagy nevedetett	Jött bé 1802-ben mostanig		Interesek restantiai	
	hfr.	dr.		véka	kupa		véka	kupa				véka	kupa
1794	12	24	David Gyorgy	4	–	3 eszt.	12	–	ebből megadott 6 vékát, restál pro 1802-vel	4	8	10	–
detto	6	12	David János	2	–	3 eszt.	6	–	pro 1799, 1800 3 vékát fizetett, a többire restál	1	70	7	–
	6	12	Tomészk Szimion	2	–	2 eszt.	4	–	fizetett 3 vékát, a többire restál	1	86	3	–
	6	12	Lup On	2	–	3 eszt.	6	–	nem adván semmit, restál pro 1802	–	–	8	–
	6	12	Frusa Juon	2	–	3 eszt.	6	–	pro 1798 solvit metr. 2, restat pro caeteris	1	36	6	–
	6	12	Tomészk Gyorgy	2	–	6 eszt.	12	–	nem adván semmit pro 1802	–	–	14	–
1795	6	12	Bankes Nutz	2	–	3 eszt.	6	–	fizetett 2 vékát, restál a többire	–	–	6	–
	6	12	Tomeszk Mik	2	–	3 eszt.	6	–	ezt megfizette, restál pro 1802	3	76	2	–
1796	9	18	Deberdeu Marián	3	–	5 eszt.	15	–	fizetett 3 vékát, restál	2	4	15	–
	11	22	Frusa Trutz	3	–	5 eszt.	9	–	megfizette, restál pro 1802	5	10	3	–
			K[örös]Bányán:										
1800	15	30	Raffai Ferentz										

[641.] IX. Elévétetett titulatus curator Ungur Ferentz úr curatori számadása, mellyben tétettek ki illyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
a. A múlt visitatiobeli residuum volt	51	22
b. Amint megtetszik a megírt tabellából, capitalis pénzt percipiált	75	48
c. Interes pénzt	142	75
d. Brádi vásárvámból:		
1. Mohátsi Lajos úrtól	50	–
2. Katona János vásárbírótól a 3^{tia} Junii ad ultimum Decembris:		
Pro Junio	25	–
Julio	19	26
Augusto	9	18
Nota bene: Percipiált volt hfr. 15 dr. 67 de 12. Decembris lévén hfr. 6 dr. 49. Ezeknek elenyészésével apadt a summa és maradt csak hfr. 9 dr. 18.		
Pro Septembri	24	43
Octobri	22	17
Novembri	11	3
Decembri	13	59
Januario 1803	6	–
e. Perselypénzt	6	87
Perceptumok summája	456	98
B. Erogatumok:		
A templomot újra befedetvén, a került ennyiben:		
1-o. 80 lécet hozattatván Pogyeléről	4	8
2-o. 9000 zsendelyért, ezerit a rhfr. 3 vévén	32	40
3-o. A zsendely elhozásáért, azért járó embernek intertentiojáért s lóbért fizetett	15	8
4-o. Zsendelyszegért numero 18750	22	62
5-o. Lécszegért numero 700	2	80
[642.] 6-o. Zsendely és lécszegért Zalathnára járó embernek	2	30
Szegek kenésére való hájért	1	20
7-o. A templom körül dolgozóknak		
A léceket felverőknek	2	40
Zsendelyezőnek	10	80
Zsendelyt felhordóknak	2	19
8-o. A cinterem ajtaja félfájit megigazítónak	–	84
Ajtósarkakért	–	24
9-o. Cinterem körül való kertnek felállításáért	2	19
A haranglábat igazítónak	–	84
10-o. A parochia körül való kertnek és egyébb fogyatkozásoknak megjobbításokra	–	24
11-o. A tiszteletes fungens lévitának esztendei fizetése, melly végeződik cum fine Martii anni praesentis	204	–
12-o. A sacrumokat kiszolgáltató tiszteletes brádi papnak	14	40
13-o. Innepi deáknak 3 innepre	19	80
14-o. Egyházfinak	3	96
15-o. Interest hajtó gornyiknak	2	64
16-o. A losontzi, szigeti, pataki kollegyiomoknak, agentiara, invalidus papoknak	4	68
17-o. Visitatiora tett költség		

	hfr.	dr.
Szénára	8	–
Zabra, 3 vékáért	2	88
Visitatoroknak cselédeikkel edgyütt való intertentiojok és honorariumok	20	85
Nota bene: Rendkívül való drágaság lévén, azért ment fel annyira a költség.		
Erogatumok summája	384	44
C. Elocatumok:		
Újbarestre anno 1802. 7[a] Martii Ujbár Kristinának Togyér Jov kezességére	6	12
11[a] Junii Pável Tomának, Pavel On kezességére	6	12
Detto Pavel Onnak és Újbár Juonnak egymás kezességére	6	12
Detto Újbár Tomának Újbár Juon kezességére	3	6
1803. 10. Februarii Matyéj Juonnak Togyereszk Togyér a Mihajili kezességére	6	12
[643.] Dsunk: 1802. 14[a] Martii Dregits Györgynek Faur Szalomon kezességére	6	12
Detto Dávid Onnak Faur Szalomon kezességére	6	12
1802. 20. Junii Faur Szimionnak ribitzei Vlád Togyer kezességére	6	12
Pogyele: 1802. 2[a] Aprilis Pojenár Juonnak Pojenár Mihój kezességére	6	12
9[a] Aprilis Szász Joszivnak és Muresán Iszáknak egymás kezességére	12	24
2[a] Aprilis Pojenár Juonnak a Lázár Pojenár junior és Bokser Jakob kezességére	9	18
22[a] Julii Muresan Togyernek Muresan Iszák kezességére	6	12
Ribitze: 1803. 5[a] Februarii Vlád Togyernek	6	12
Váka: 1802. 26[a] Augusti fungens Popa Danyilának	3	6
Elocatumok summája	88	74
Mellyhez hozzáadván az erogatumok summáját	384	44
Lészen az erogatumok és elocatumok summája	473	18
Mellyből kivonván a perceptumok summáját, mely	456	98
Nyilvánságos, hogy a demonstrans curator úr supererogált	16	20

XII. A fellyebb megírt tabellából sajnálva láttya a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia némely tagjai által kivett pénz minden haszon nélkül hever már régtől fogva azoknál.

Mellyre nézve végezi a Szent Visitatio, hogy a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel.

1804

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Ribitzensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium die 21ma Januarii anno 1804. celebrata. A papi háznál jelen voltanak a tiszteletes lévita Vintzi István őkegyelme, tekintetes inspector curator Nemes Sámuel, Ribitzei Ádám domesticus curator, Ungur Ferentz urak és egyházfi Bialis Isák őkegyelme.[231]

Itten I. Megkérdettettek a jelenlévők, hogy fungens lévita, tiszteletes Vintzi István atyánkfia mind a templomban, mind a templomon kívül miképpen viseli magát és minémű contentuma vagyon a nemes ekklézsiának őkegyelmében. A jelenlévők tellyes contentumát jelenték őkegyelmében.

[231] HuZal-Jkv. I/5. 688–692.

II. Megkérdettetett a tiszteletes lévita, hogy mind ajánlya a maga hallgatóit Istenhez való kötelességeknek tellyesítéséről és magához való szereteteknek gyakorlásáról. Jóról ajánlya a nemes ecclesiat.

III. Oculálván a Szent Visitatio a parochiat, sajnálva láttya, hogy a tavalyi rendelése szerint a pincének ajtaja és a gabonásnak fedele meg nem igazíttatott s újíttatott, azért azoknak megigazíttatásokat s újíttásokat újra ajánlya a titulatus domesticus curator úrnak.

IV. A nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai jelenték, hogy nagyon szükségesnek láttyák a templomnak renováltatását úgy, hogy torony is építtettnék, azholott a harang is bátorságosabban állana, mint a dölőfélben lévő faharanglábon, és azhonnan annak hangja is mindenfelé jobban elhatna, melly építésre fundusul projectálák a haszon nélkül heverő mind nemeseknél, mind parasztoknál lévő capitalisokat.

Erre nézve lőn ez a *végezés*: Hellyesnek láttya a Szent Visitatio ezt a gondolatot és szándékot, ajánlja is a titulatus domesticus curator úrnak az haszon nélkül heverő capitalisoknak felvételeket, mellyek incassáltatván, a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával edgyütt végezni fog, hogy miformán essék meg s mennyen véghez azon szükséges építés. [689.]

V. Elévétetik a curatoralis demonstratio:

	hfr.	dr.
A közelebbi Szent Visitatiokor volt a titulatus domesticus curator Ungur Ferentz úrnak supererogatuma 16 hfr. 20 dr., azolta percipiált:		
A. 1-o. A ribitzei nemesektől semmit, és így ezeknek restantiajok már több mint a közelebbi 1803-ban tartott visitatiokor volt, egy-egy esztendei interessel		
2-o. A Ribitzei parasztoktól:		
Obedeu Florától 1 véka búza redemtioját	–	68
Demian Hutztól pro 1800, 1801 4 vékának redemtioját	2	72
Sztanyila Petrutól pro 1801, 1802 2 vékának	1	2
Dusán Dsurdstól pro 1799, 1800 2 vékának	1	36
Batrina Salomontól pro 1798 1 vékának	–	68
Demián Adámtól pro 1798, 99-1802 10 vékának	3	60
A többiek restálnak lásd protocolli pagina 629.		
3-o. Ribitsoraiaktól:		
Jánk Ursztól pro 1802 2 vékát redimálván	1	32
Klés Nyikulától pro 1802 1 vékát redimálván	–	68
Mihétz Kosztándintól pro 1802 1vékát redimálván	–	68
Klés Onyikától pro 1802 1 vékát redimálván	–	68
Popa Vasziliától pro 1802 2 vékát redimálván	1	36
Klés Petrutzától pro 1802 1 vékát redimálván	–	68
Murár Avrámtól pro 1802 1 vékát redimálván	–	68
Dán Petrutztól pro 1802 2 vékát	1	36
Popa Trutztól pro 1800 1 vékát	–	68
Popa Trutztól pro 1800 2 vékát	1	36
Dán Todától pro 1799 2 vékát	1	36
Trifa Páveltől pro 1802 1 vékát	–	68
Buda Jánktól pro 1802 2 vékát	1	36
Mihétz Togyertől pro 1803 2 vékát	1	32
Jánk Juontól a 11 hfr. után pro[232] 1 vékát	–	68

[232] Az évszám kimaradt.

	hfr.	dr.
Klés Luptól pro 1801, '2, '3 3 vékát	1	98
Popa Ignáttól pro 1803 1 vékát	–	68
Buda Luptól pro 1800.'1, '2, '3 4 vékát	2	40
Jánk Iszpásztól, Kosztandintól vett pénz után pro 1802 1 vékát	–	68
Jánk Iszpásztól pro 1803 1 vékát	–	68
A többik restálnak, lásd protocolli pagina 631.		
[690.] 3-o. Újbarestiektől:		
Ujbár Szolomontól pro 1802 2 vékát redimálván	1	32
Dávid Barburától pro 1802 1 vékát	–	68
Mátyéj Jovtól pro 1801, 1802 3 vékát	1	68
Pável Dumitrutól pro 1802 1 vékát	–	68
Pável Juontól pro 1802 1 vékát	–	68
Togyerészk Jovtól pro 1802 1 vékát	–	68
Togyerészk Avrámtól pro 1802 1 vékát	–	68
Ismét tőlle 1 vékát	–	68
Togyer Jovtól pro 1802 2 vékát	1	36
Ujbár Angyeltől pro 1802 2 vékát	1	36
Roska Juontól pro 1803 2 vékát	1	32
A többiek restálnak, lásd protocolli pagina 633.		
4-o. Vákáról nihil, lásd protocolli 635. pagina		
5-o. Brádról Riskán Ávrámtól 1 vékát	–	68
6-o. Tomnátyekről:		
Minátz Petrutól pro 1802 2 vékát	1	32
Mihétz Gavrilától pro 1802 2 vékát	1	32
A többiek restálnak lásd protocolli pagina 635.		
7-o. Szkrofáról:		
Bénye Togyertől pro 1800 3 vékát	1	98
Bénye Juontól pro 1800 1 vékát	–	60
Goldás Adámtól pro 1800 2 vékát	1	32
A többiek restálnak lásd protocolli pagina 637.		
8-o. Tzebéről nihil, lásd protocolli pagina 637.		
9-o. Bugyesdről nihil, lásd protocolli pagina 637.		
10-o. Mesztákonról:		
Dsula Avrámtól pro 1802 2 vékát	1	32
Bolka Adámtól pro 1802 2 vékát	1	32
Lián Adámtól pro 1802 4 vékát	2	–
Bogdán Tomától pro 1802 2 vékát	1	32
Dusán Avrámtól pro1802 3 vékát	2	4
Bolka Luptól pro 1802 3 vékát	1	98
Trifa senior Petrutól pro 1802 3 vékát	2	4
Berár Jovtól pro 1802 2 vékát	1	32
Dumitru Jánostól pro[233] 3 vékát	1	80
A többiek restálnak lásd protocolli pagina 637.		
[691.] 11-o. Grohotról nihil, vide protocolli pagina 639.		

[233] Az évszám kimaradt.

	hfr.	dr.
12-o. Bultzesdről nihil, vide protocolli pagina 639.		
13-o. Riskulitzáról:		
Riskulitzán Florától 5 ft. után pro 1802 1 ½ vékát	–	75
14-o. A Lunkojról nihil, vide protocolli pagina 630.		
15-o. Pogyeléről:		
Szász Josziptól pro 1802 2 vékát	1	–
Pojenár Mihájtól pro 1802 2 vékát	1	–
Muresán Iszáktól pro 1802 2 vékát	1	–
Muresán Togyertől pro 1802 2 vékát	1	–
Bokser Petrutól pro 1802 2 vékát	1	20
Pojenár Juontól pro 1802 3 vékát	1	98
Pojenár Mihájtól pro 1802 2 vékát	1	32
A többiek restálnak, vide protocolli pagina 639.		
16-o. Dsunkról:		
Rusz Gyorgytól pro 1800 1 vékát	–	68
Dávid Jánostól pro 1799 1 vékát	–	68
Faur Szimiontól pro 1802 2 vékát	1	32
17-o. KörösBányáról nihil, vide protocolli pagina 639.		
B. A brádi vásárvám tertialitassából:		
Pro Februario Martio et Aprili	72	30
Pro mense Majo	21	89
Junio et Julio	44	9
Augusto	18	21
Septembri	44	1
Octombri	19	91
Novembri et Decembri	35	2
C. Perselyből	4	52
D. Capitalisból, ribitzei Demián Adámtól	6	12
Perceptorum summa universa	343	14
Ezekből elocált:		
1-o. Újbaresti Togyer Kretsunnak 17. Novembris 1803.	3	6
2-o. Ribitzei Sztants Togyernek 28. Novembris 1803. Ribitzei Olar Togyer kezességére	7	14
[692.] 3-o. Ribitzei ifjabb Sztánts Juonnak 27. Decembris 1803. Gregyina Szolomon kezességére	6	12
4- o Ribitzei Vlád Tomának 23^{a} Septembris 1803.	6	12
5-o Gyálumáréji Ploszkárnak, Brádi Iliának Nemes Sámuel úr kezességére	7	14
6-o. Ribitzei Sztánts János özvegyének Gortsa Szolomon kezességére 24. Decembris 1803.	3	6
7-o. Ribitzei Hátz Sukának, Vlád Tod kezességére 4ta Januarii 1804.	9	18
8-o. Újbaresti Ujbár Rusznak 24. Decembris 1803.	5	10
Elocati summa	46	92
Erogált:		
1-o. A tiszteletes lévitának Vintzi István uramnak kifizetvén ad finem anni 1803	153	–
2-o. Három innepre a legatusoknak szolgástól	19	80
3-o. A sacrumok administratiojáért a papnak	14	40
4-o. A brádi vásárbírák competentiajában 7 hónapra a 1^{a} Junii ad ulterioris	18	71

	hfr.	dr.
Decembris 1802.		
5-o. A 4 m[agyar]országi kollégyiomok számára	4	–
6-o. A bétsi agensnek	–	80
7-o. Özvegyek számára	–	40
8-o. A dévai elégettek számára	2	4
9-o. A haranglábat csináló ácsoknak előpénzt	5	10
10-o. Az egyházfinak ígért fizetésében	7	82
11-o. A parochia kertyei correctiojára	2	4
12-o. Az interest hajtó executornak	1	36
13-o. A cinterem ajtaja sarkaiért, zárjáért	–	88
14-o. A múlt visitatiokori supererogatumát kivette	16	20
15-o. A mostani visitatiora tett költség zabra, szénára, victualekra, honorariummal edgyütt	21	48
Erogati summa	268	3
Elocati et erogati summa	314	95
Mellyet kivonván a perceptumból, marad a cassaban	28	19

1805

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Ribitzensis per reverendum ac clarissimum dominum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium diebus 4^{a}–5^{a} Februarii 1805. in domo parochiali celebrata.[234]

Ezen nemes ekklézsiába jövén a Szent Visitatio, hírré tétette két versben is az egyházfi által ide való megérkezését a nemes ekklézsia minden tagjainak, kik közzül némellyek otthon nem voltanak, némellyek pedig beteges állapottal mentvén magokat, a Szent Visitatio hellyén meg nem jelentenek és eszerint csak a domesticus curator Ungur Ferentz úr és egyházfi Bialis Isák ökegyelme voltanak itt jelen ezen alkalmatossággal.

Amidőn I. A Szent Visitatio annak kívánván végére járni s megtudni, hogy a tiszteletes fungens lévita Vintzi István atyánkfia miképpen jár el a maga szent hivatalában és minémű contentuma vagyon ökegyelmében a nemes ekklézsiának? A jelenlévő curator úr azt referálá, hogy a maga szent hivatalában híven eljár és a nemes ekklézsiának contentuma vagyon ökegyelmében.

II. Megkérdettetett a tiszteletes lévita, hogy a nemes ekklézsia tagjai a közönséges isteni tiszteletet gyakorolják-e, magának is illendő becsületét megadják-é és a megkívántatókat kiszolgáltattyák-é? A közönséges isteni tisztelet gyakorlásáról, becsületének megadásáról dicsér mindeneket, de panaszolja, hogy nincs a lakásra illendő commoditassa, az épületekben és kertekben sok a hijjánosság. Mellyet a Szent Visitatio is szemeivel látván, ajánlya a titulatus vicecuratornak azon hijjánosságnak hellyrehozását s megjobbítását. [765.]

III. Számba vétettek ezen nemes ekklézsiának elocált pénzei és azok után járó interessei, mellyek találtattak illyen formán és állapotban (amint arról lehet látni még protocolli pagina 629–640. és 689–690.)

[234] HuZal-Jkv. I/5. 764–778.

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		Mennyi időre és mennyivel restálnak		
hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
64	26	Ribitzei Gábor successori, Ribitzei Ersébet, Sinka Mihályné és Ribitzei Lidia, Sinka Lajosné	3	84	1803-ban volt a restantia 63 mfr. 26 dr., accrescált 2 eszt., és így 1804-nek végéig restálnak	71	94
90	–	Ribitzei Móses					
37	60	Nemes Lajos successora, Nemes Tamás	2	22	1803-nak elein volt restantia 37 mfr. 60 dr., accrescált 2 eszt.	42	4
7	14	Nemes Ferentz successora, Nemes Tamás	–	42	1802-nek végén volt a restantia 7 mfr. 14 dr., accrescált 2 eszt.	7	98
8	76	Nemes Áron successori Nemes Sámuel és Gábor	–	48	1802-nek végin volt a restantia 8 mfr. 16 dr., accrescált 2 eszt.	9	12
15	–	Idősb Orbán Sámuel	–	90	1802-nek végin volt a restantia 7 mfr. 20 dr., accrescált 2 eszt.	9	–
10	20	Nemes Gábor	–	60	1802 végin volt a restantia 6 mfr., accrescált 2 eszt.	7	20
10	20	Nemes Tamás	–	60	1802 végin volt a restantia 3 mfr. 60 dr., accrescált 2 eszt.	4	80
100	–	Fejérvízi Bálint Pál	6	–	1802 végén volt a restantia 30 [mfr.] accrescált 2 eszt.	42	–
16	–	Brádi Nagy Márton			Nota bene: A capitalisból depurált 1804-ben 11 mfr. 71 ½ dr.	–	–
10	20	Bialis Isák	–	–	Nota bene: Ennek, egyházfi lévén, az interes elengedtetett, a capitalist depurálta 1804-ben	–	–
25	–	Vásárbíró brádi Katona János	–	–	Ez 1804-nek végéig vásárbírói competentiajával defalcált hfr. 17 és dr. 71 ½	–	–

[766-767.] Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	kéka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		kéka	kupa
		Amint a túlsó lapon megíratott												
		Nagy Márton	–	–	–	–	11	71 ½		–	–		–	–
		Nagy Márton hasonlóképpen elnyomorodott lévén, az ő adóssága is kereszténi felebaráti szeretetből származó könyörületességből elengedtettett. Melyről, ha az eklézsia is acceptálná, méltóságos Ribitzei Dániel úr jót álla. Méltóságos Ribitzei Dániel úr urgeálá annak elengedtetését olyan feltétellel, hogy ha az eklézsia ennek elengedésére nem accedálna, tehát kész lészen azt könyörületes indulattya szerént a magáéból is kifizetni.[235] *Ennyibe megnyugodva, accedála ezen hűséges eklézsiai szolgálatot megjutalmaztattni kívánó ecclesiai tagok hites cessiojának a Szent Visitatio.*													
		Bialis Isák	–	–	–	–	10	20		–	–		–	–
		Katona János	–	–	–	–	11	71 ½		–	–		–	–
		Ez az 1813-ik esztendői Februariusi visitatio előtt mortuum capitalisnak declaráltatott annyiban, amennyiben Katona János özvegye olyan nyomorult állapotra jutott, hogy ezt éppen elégtelen depurálni.												
		Ribitzeiek:												
4	8	Ifjú Orbán Sámuel								1	8			
8	16	Klés Togyér	2	–	14	–	–	–	–	–	–	8 eszt.	16	–
–	–	Lázár Péter senior	2	–		–			A capitalist béfizette még 1803-ban.				7	8
4	8	Dusán Onuj és Togyér	1	–	8	–				–	–	9 eszt.	9	–
4	8	Vlád Iszpász	1	–	6	–			1 vékáért	–	68	7 eszt.	7	–
4	8	Batrina Salamon	1	–	6	–			7 vékáért	3	76	–	–	–
4	48	Ilies Togyér	1	–	8	–				–	–	9 eszt.	9	–
6	12	Lázár Péter junior	2	–	16	–			6 vékáért	2	4	6 eszt.	12	–

[235] Az utolsó mondat ki van húzva.

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	véka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		véka	kupa
3	6	Vlád Togyér	1	–	8	–	3	6	3 vékáért	1	60	3 eszt.	6	–
12	24	Tzirtz Togyér	4	–	32	–			12 vékáért	3	54	6 eszt.	24	–
4	8	Ujbar vagy Obedeu Flora	1	–	3	–				–	–	4 eszt.	4	–
3	6	Jepure Dsurds és Dusán Dsurds	1	–	5	–				–	–	9 eszt.	9	–
–	–	Demián Hutzuj	–	–	2	–	6	12		1	34	–	–	–
6	12	Czirtz vagy Szirba Kretsun	2	–	14	–				–	–	8 eszt.	16	–
6	12	Lázár Onuj senior	2	–	14	–				–	–	8 eszt.	16	–
6	12	Demián Adám	2	–	–	–						1 eszt.	2	–
4	8	Tzirtz On	1	–	6	–						7 eszt.	7	–
6	12	Demeter Márton	–	–	–	–								
–	–	Vlád Togyer	–	–	–	–	6	12		–	80	–	–	–
9	18	Hátz Suka	3	–	–	–				2	–	1 eszt.	1	–
7	14	Sztánts Togyér	2	–	–	–				1	34	1 eszt.	2	–
		Ribitsoraiak:												
11	73	Jánk Juon	3	–	7	–			3 vékáért Nota bene: Egy véka régi.	1	34	3 eszt.	10	–
2	55	Trifa Jován												
3	6	Sztanyila Kretsun	1	–	3	–						4 eszt.	4	–
3	6	Murár Lup	1	–	3	–						4 eszt.	4	–
6	12	Dán Petru	2	–						1	–	2 eszt.	2	–
6	12	Mihétz Nutz	2	–	12	–						7 eszt.	14	–
6	12	Jánk Hutz	2	–					pro 1803	1	36	1 eszt.	2	–
6	12	Dán Toda, vagy Dafina Adam	2	–								5 eszt.	10	–

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	kéka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		kéka	kupa
[768-769.]														
9	18	Trifa Salomon	3	–	15	–						6 eszt.	18	–
6	12	Zaharie vagy Jánk Szimion	2	–	6	–						4 eszt.	8	–
3	6	Mihétz Kosztándin	1	–	1	–			pro 1803	–	68	1 eszt.	1	–
3	6	Klés Nyikula Csimpojéru	1	–	1	–			pro 1803	–	68	1 eszt.	1	–
15	30	Trifa Toda és Popa Petru	5	–	30	–	–	–	–	–	–	7 eszt.	35	–
12	24	Dán Onuj	4	–	4							2 eszt.	8	–
12	24	Murár Angyutz	4	–	32	–	–	–	–	–	–	9 eszt.	36	–
6	12	Popa Trutz vagy Togyér	2	–	2					–	68	1 ½ eszt.	3	–
6	12	Pirva Kosztán	2	–	6	–	–	–	–	–	–	4 eszt.	8	–
3	6	Klés Petuka	1	–	4	–	–	–	–	–	–	2 eszt.	2	–
6	12	Mihétz Togyer	2	–	–	–	–	–	–	1	20	–	–	–
6	12	Trifa Gyorgy a Szimuluj	2	–	6	–	–	–	pro 1801, 1802	1	88	2 eszt.	4	–
3	6	Popa Ignát a Birtsi	1	–	2	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	3	–
3	6	Klés Gyorgy	1	–	1	–	–	–	–	–	–	2 eszt.	2	–
6	12	Mihétz Nyikula	2	–	12	–	–	–	4 vékáért	2	20	5 eszt.	10	–
3	6	Klés Onyika	1	–	–	–	–	–	–	–	68		–	–
3	6	Klés Lup	1	–	–	–	–	–	–	–	68		–	–
3	6	Buda Lup	1	–	–	–	–	–	–	–	68		–	–
6	12	Popa Vaszilie	2	–	2	–	–	–	–	–	–	2 eszt.	4	–
3	6	Mihétz Petru	1	–	1	–	–	–	–	–	–	1 eszt.	1	–
6	12	Trifa Salamon, Ribitzén lakik	2	–					–	2	–	–	–	–
3	6	Trifa Alexa	1	–	3	–	–	–	–	–	68	3 eszt.	3	–
3	6	Klés Avrámutz	1	–	1	–	–	–	–	–	34	1 eszt.	1	–
4	8	Murár Avrám	1	–	1	–	–	–	–	–	68	–	1	–
12	24	Popa vagy Buda Jánk	4	–	1	–	–	–	–	1	36	1 ½ eszt.	4	–

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	kéka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		kéka	kupa
		Általadott Jánk Iszpásznak 3 vfr.	–	–	–	–	–	–	–	–	50	–	–	–
3	6	Trifa Salamon özvegye, Rebeka	1	–	2	–	–	–	pro 1803	–	68	2 eszt.	2	–
3	6	Jánk Iszpász, ezt Pirva Kosztántól vette által	1	–						–	50	–	–	–
3	6	Trifa Pável	1	–	1	–	–	–	pro 1803	–	50	1 eszt.	1	–
3	6	Klés Nyisztor	1	–	1	–	–	–	–		–	2 eszt.	2	–
		Újbarestiek:												
3	6	Matyej On	1	–	2	–						3 eszt.	3	–
4	8	Gyelmerán János	1	–	2	–						2 eszt.	2	–
4	8	Roska Gábor junior	1	–	2	–						3 eszt.	3	–
[770-771.]														
6	12	Pável Sztán	2	–	8	–	–	–	–	–	–	5 eszt.	10	–
6	12	Togyér Avrám	2	–	4	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	6	–
3	6	Ugyanő	1	–	2	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	3	–
6	12	Togyer Jóv	2	–	2	–	–	–	–	–	68	restál felivel	1	–
4	8	Pável Juon a Mihaili	1	–	–	–	–	–	–	–	68	1 eszt.	1	–
6	12	Togyereszk Togyer aluj Miháj	2	–	4	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	6	–
3	6	1794 Togyer Kretsun	1	–	6	–	–	–	1803, 1804	1	20	–	–	–
3	6	1801. 19. Decembris Ugyanő	1	–	2	–	–	–	–	–	–	7 eszt.	7	–
7	68	Nyág alias Togyer Togyer	2	–	–	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	3	–
3	6	Roska Juon aluj Gábor	1	–	2	–	–	–	1803	1	20	–	–	–
4	8	Ugyanő	1	–	4	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	3	–
3	6	Pável Dumitru	1	–	1	–	–	–	–	1	36	3 eszt.	3	–
6	12	Ujbár Lázár	2	–	4	–	–	–	–	1	36	–	–	–
6	12	Ujbár Angyel	2	–	6	–	–	–	–	1	36	3 eszt.	4	–
3	6	Katona Pável Togyer felesége, Borbára, Ujbár Rusz által	1	–	1	–	–	–	–	–	68	3 ½ eszt.	7	–

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	véka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		véka	kupa
6	12	Pável Blág	2	–	61	–	–	–	–	1	20	–	–	–
6	12	Ujbár Flora	2	–	2	–	–	–	–	–	–	4 eszt.	8	–
–	–	Nyág Mihály	–	–	–	–	12	24	–	2	–	–	–	–
4	–	Matyéj Toma	1	–	–	–	–	–	–	–	68	1 eszt.	1	–
6	12	Pável Nyisztor	2	–	–	–	–	–	1803, '4	1	34	1 eszt.	2	–
4	8	1801. 27. Decembris Ujbár Rusz	1	–	2	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	3	–
6	12	1801. Ujbár Jov alias Togyereszk	2	–	4	–	–	–	–	–	–	3 eszt.	6	–
6	12	Ujbár Kristina	2	–	–	–	–	–	–	1	21	1 eszt.	2	–
3	6	1802. 7. Martii Ujbár Juon	1	–	–	–	–	–	1802, '3	1	36	1 eszt.	1	–
6	12	Pável Toma	2	–	–	–	–	–	1803, '4	2	40	–	–	–
3	6	Togyerészk Márk	1	–	–	–	–	–	1803	–	68	1 eszt.	1	–
3	6	Matyéj Jov	1	–	–	–	–	–	1803	–	68	1 eszt.	1	–
3	6	1802. 7. Martii Pavel On	1	–										
3	6	Ujbár Toma	1	–										
		Vákaiak:												
3	6	Matyies Stéfán	1	–	6	–				–	–		7	–
2	4	Márta Kretsun	–	8	3	–				–	–		3	8
4	59	Brádi Riskán Avrám	1	–	7	–			1 vékáért	–	68	7 eszt.	7	–
		Tomnyátyékiek:												
20	40	Toma Petru aluj Lautásu Toma Gavrila által	5	–	25	–	–	–		1	70	5 eszt.	25	–
14	28	Minátz Petru a Onyiki	3	8	3	8	–	–	1801, '2	3	74	–	7	–
15	30	Drája Iszpász Faur Avrám által	–	–	2	8	7	50		3	–	2 eszt.	15	–
[772-773.]														
32	64	Mihétz Petru	8	–	4	–	–	–	–	–	–	–	54	–
4	8	Toma On aluj Petru	1	–	–	–	depurálta a capitalist			–	–	–	–	–

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	kéka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		kéka	kupa
6	12	Mihétz On a Popi	2	–	10	–	–	–	–	–	–	–	12	–
		Mihétz Gavrila	2	–	–	–	6	12	–	–	–	régi restantia	4	–
		Szkrofaiak:												
9	18	Rusz Szimion	3	–									3	–
9	18	Bénye Togyer senior	3	–	10	–			pro 1803	2	4		3	–
9	18	Bénye Togyer junior	3	–									3	–
6	12	Goldás Juon	2	–									12	–
6	12	Opra alias Popa Juon	2	–									7	–
3	6	Benye Juon filius Kretsun	1	–					1804	–	68		–	–
		Tzebeiek:												
3	6	Szkrofán Juon	1	–						1	34			
7	14	Dragota alias Grék Adám	2	–									2	–
–	–	Tyisz János senior	4	–			12	24		6	–			
6	12	Barna János	2	–						3	–			
24	48	Tyisz Igna	6	–										
6	12	Bugyesdi Bugya Grozáv	1	8										
		Mesztákoniak:												
6	12	Trifa Juon a Ignyi	2	–								8 eszt.	16	–
3	6	Sztán vagy Ursza Dsurds	1	–								8 eszt.	8	–
9	10	Trifa János	3	–					pro 1799	1	50	5 eszt.	15	–
16	32	Dumitru Petru	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	16	Dumitru János	2	–						1	15			
5	44	Bogdán Juon	–	–										
12	24	Lián Adám	3	–						1	50		2	–
11	22	Trifa Petru senior	3	–						2	–	–	–	–
7	14	Bolka Jov	2	–								1 eszt.	2	–
6	12	Bolka Avrám	2	–						1	20	–		
9	18	Dusán Avrám	3	–						1	80	–		
9	18	Dusán Avrám	3	–						1	80	–		
9	18	Bolka Lup	3	–						1	20	–	1	–
6	12	Dsula Avrám	2	–								1 eszt.	2	–

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	kéka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		kéka	kupa
6	12	Berár Jov	2	–						1	–	–	–	
6	12	Bogdán Toma	2	–						1	–	–	1	–
9	18	Gyermán Adám	3	–						–	–	3 eszt.	6	–
–	–	Grohoti Román Nyisztor	3	–						–	–			
6	12	Bultzesdi Togyereszk Togyér	2	–										
		Riskulitzai:								3	–			
5	10	Ilias Juon a Sztinguluj	1	8										
5	10	Riskulitzán Flora	1	8										
[774-775.]		A[lsó]Lukoji:												
12	24	Heregus Togyer	4	–			–			2	–			
9	52	Toma Pászk alias Avramutz	3	–			2	72		8	–			
		Pogyelei:												
6	12	Bókser Petru	2	–	4	–	–	–		–	–	3 eszt.	6	–
6	12	Pojenár Mihái	2	–	8	–						6 eszt.	12	–
6	12	Bokser Sándor	2	–	4	–						3 eszt.	6	–
3	6	Bokser Iszák	1	–	1	–						2 eszt.	2	–
3	6	Bokser Miháj	1	–	–	–						7 eszt.	1	–
6	12	Bán Nyikula	2	–	12	–						7 eszt.	14	–
12	24	Muresán Iszák	4	–					pro 1803	2	–		4	–
6	12	Szász Josziv	2	–					pro 1803	1	20		2	–
		Dsunkiak:												
9	18	Trifa alias Popa Adám	3	–									3	–
6	12	Rusz Gyorgy	2	–					pro 1799	–	60		9	–
12	24	David Gyorgy	4	–					pro 1800, 1801	3	–		8	–
6	12	Dávid János	2	–									8	–
6	12	Tomeszk Szimion	2	–									7	–
6	12	Lup On	2	–									10	–

Kivett pénz		Kivévők	Esztendei interes		1803-nak végéig restálnak		Fizettek					1804-nek végin restálnak		
			Búza		Interes búzával		Capitalist			Interest pénzül			Interes búzával	
hfr.	dr.		véka	kupa	kéka	kupa	hfr.	dr.		hfr.	dr.		kéka	kupa
6	12	Frusa Juon	2	–									8	–
6	12	Tomészk Gyorgy	2	–									16	–
6	12	Bánkes Nutz	2	–									8	–
6	12	Tomészk Mik	2	–						2	32		2	–
9	18	Deberkeu Marian	3	–					pro 1800, '1, '2	4	80		9	–
11	22	Frusa Trutz	3	–									6	–
11	22	Dávid Salamon	3	–						1	80		3	–
6	12	Frusa Szimion	2	–						1	–		2	–
		K[örös]Bányai:												
15	30	Raffai Sámuel								2	70			
		[Summa]					98	93		128	65			

[776.] IV. Elévétetett vicecurator Ungur Ferentz úr curatoralis demonstratioja, mellyben találtattak illyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
a. A közelebbi visitatiokor maradott volt a cassaban	28	19
b. Azután jött bé capitalisból	98	93
c. Interesből	128	65
d. Perselyi publicatioból	4	59
e. Brádi vásárvámból 1804-diknek végéig	295	90
Perceptumnak summája	555	26

B. Elocatumok:

Kivévés ideje	Kivett pénz		Kivévők
	hfr.	dr.	
1804. 5. Februarii	3	6	Újbaresti Pável Nyisztor
9. Februarii	7	4	Ujbár Rusz
25. Februarii	6	12	Ujbár Ursz
8. Octobris	3	36	Togyérészk Márk
1804. 16. Martii	18	12	Ribitzei Vlád Todujnak
8. Octobris	24	48	Hutz Márk és fia, Pétru
26. Decembris	5	10	Klés Jov Birko

Kivévés ideje	Kivett pénz		Kivévők
27. Septembris	6	12	Voda Jánosné Klés Togyér kezességére
1805. 28. Januarii	4	8	Vlád Iszpász junior
28. Augusti	29	58	Brádi Nemes János
22. Septembris	25	50	Tzebei Tyisz Jován
1805. 27. Januarii	7	30	Vákai Nyága Onya
Elocatum summája	137	86	

[777.] C. Erogatumok:	hfr.	dr.
Egy két faoszlopból álló harangláb csináltatásáért az ácsnak adatott	3	54
Annak támasszaiban vert 4 vasszegért	–	16
Annak gödreinek kiásásáért és felemelésében való segíttségért	–	98
Harangkötélért	–	66
A templom körül való kerítésért	5	94
A cinterem ajtózárjához való kapcsokért	–	75
Egy ólnak csináltatásáért a parochiaban	8	16
A gabonás reparatioját megalkuván 13 vfr., előpénz adatott	2	4
A brádi vásárbíráknak competáló tizedben és rendes fizetéseknek tertialitassában 1803. esztendőre	36	86
Ugyanazoknak rendes fizetésekben és tizedekben tertialitast 1804-dik esztendőre	39	88
A tiszteletes lévitának 1804-diknek végéig egész esztendőre	204	–
A sacrumok administratiojáért	14	40
Az innepi legatusnak 3 innepre	19	80
Az egyházfinak, Bialis Isáknak 1803-dikra	6	58
1804-dikre	14	40
Néhai Ribitzei Mária successorinál lévő pénzért való processusban procurator Gejza úrnak	5	10
Mesztákoni Bogdán Juon és bugyesdi Bugya Grozáv adósoknak admoneáltatásokért halmágyi szolgabírónak	–	24
Égett hellységek számokra	4	80
Magyarországi 4 kollégyiomoknak	4	8
Bétsi agensnek és invalidusoknak	–	80
Ácsmester alkuván a cinterem körül való palánknak építésére Nota bene: Le nem dolgozta, tartozik ledolgozni.	1	20
A haranglábhoz való fáknak bévitelléért	–	24
Mostani visitatiora tett költség honorariummal edgyütt	15	28
A parochialis ház pitvara tapasztásáért	–	24
Erogatumoknak summája	390	13
[778.] A már megírtak szerint az egész perceptum volt	555	26
Az elocatum	137	86
Az erogatum	390	13
Mind a kettő in summa	527	99
Mellyet kivonván a perceptumnak summájából, marad a cassaban	27	26
Ezen számadást egybenvetvén a fellyebbvalókkal, kitetszik, hogy az idén nevekedett a fundus	49	–

V. Az 1804-ben tartatott visitatio actaiban azt láttya a Szent Visitatio, hogy Ribitzén conmoráló Czirtz Togyért és Kristyoron conmoráló Fodor Sámuelt megalkutta volt a titulatus curator úr, hogy 4 faoszlopokra egy ügyes állandó haranglábot csináljanak és előre azoknak adott 5 mfr. 10 dr. De a munkát véghez nem vitték, contradicálván némellyek az ellen. Melly előre adott pénzt a visitatio elveszni nem hágy, hanem vagy a mesterembereken megvétetessék, vagy a contradicensek refundálják.

Eszerint elvégezvén demonstratioját a vicecurator Ungur Ferentz úr, deprecálta curatori hivatalát, de a Szent Visitatio továbbra is megmarasztotta s hagyta, látván, hogy hivataljában serényen és híven eljár.

1806

Continuatur visitatio in ecclesia Ribitzensi 11. et 12. Martii per eosdem [reverendum ac clarisssimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis reformatorum tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ordinarium notarium Michaelem Barta], a parte ecclesiae in domo parochiali praesentibus auditoribus, spectabilibus dominis dominis Andrea et Adamo Ribitzei, Mose Balog, Gabriele Nemes, Francisco Ungur vicecuratore, Isaco Bialis, aedili. 12[a] Martii comparente hic etiam spectabili domino Ladislao Gullya inspectore curatore.[236]

Ezen alkalmatossággal a Szent Visitatio számba vette: I. Ezen nemes ecclesianak pénzbéli fundussát, amelly amint feljegyeztetett a protocollumban paginae 629., 630–639., 765–774., 776., elocálva vagyon illy renddel:

	hfr.	dr.
Ribitzén possessoroknál és hallgatóknál 10 személynél	270	14
Lakosoknál 24 személynél	160	30
Ribitsorán 37 személynél	205	2
Újbaresten 32 személynél	157	88
Vákán 3 személynél	12	30
Brádon 4 személynél	144	17
Tomnátyekon 6 személynél	85	32
Szkrofán 6 személynél	42	84
Tzebén 6 személynél	64	26
Bugyesden 1 személynél	6	12
Mesztákonon 17 személynél	140	–
Bultzesden 1 személynél	6	12
Riskulitzán 2 személynél	10	20
AlsóLunkojon 2 személynél	21	76
Pogyelén 8 személynél	48	96
Dsunkon 14 személynél	108	12
K[örös]Bányán 1 személynél	15	–
Elocatum summája[237]		

[236] HuZal-Jkv. I/5. 852–854.

[237] Az összeg hiányzik.

[853.] II. Ezen elocált pénzből lévén néhai tekintetes Ribitzei Móses úrnál 90 ~ kilencven mfr. recognitioja mellett, ennek megfizetését magára vállalta titulatus Ungur Ferentz úr, a nemes ekklézsiának mostani curatora.

III. Némely debitorok a capitalist béfizették in summa hfr. 51 dr. 2. Ez ismét elocáltatott:

	hfr.	dr.
Tzebei Tyisz Jovánnak és Grék Juonnak	10	20
Ribitzei Bialis Isáknak	12	24
Grohotyán Szimionnak	3	6
Újbaresti Roska Juonnak aluj Gábor	2	4
Mátyéj Tomának	2	4
Ribitzei Vlád Salamonnak	7	14
Brádi Nagy Mártonnak	10	–
Ribitzei ifjú Orbán Sámuelnek	5	10
Summa	51	82

Nota bene: Ezen elocatum ingrediált a túl megírt elocatum summájába és 80 dr. pótolván a béjött capitalis summát a vicecurator úr, az majd alább az erogatumban felvétetik.

IV. A fennebb megírt capitalis summát fizették bé név szerint ezek:

	hfr.	dr.
Brádi Katona János	13	29
Nagy Márton	3	29
Ribitzei Vlád Toduj	18	36
Obedeu Flora	4	8
Tomnátyéki Minátz Petru	12	–
Nota bene: Maradt még nálla	4	20
Summa	51	2

V. Elévétettvén a curatoralis demonstratio, úgy találtatik, hogy titulatus Ungur Ferentz curator úr percipiált:

	hfr.	dr.
1. Interesből	141	6
2. Brádi vásárvámból	236	70
3. Perselypénzt	4	94
Perceptum summája	383	26
[854.] VI. Ezen 383 mfr. és 26 dr. erogált eszerint:		
1. A béjött és ismét elocáltatott capitalisok summáját pótolva	–	80
2. A tiszteletes lévitának 1805-ik egész esztendőre	204	–
1806-ikban első angariaban	51	–
3. Az innepi legatusoknak	19	80
4. Az úri szent vacsorát kiszolgáltató tiszteletes papnak	18	80
5. Bialis Isáknak egyházfiságáért	14	40
6. A Szent Synodusra való collectaban	5	–
7. A m[agyar]országi négy kollégyiom számára	4	8
8. A bétsi agensnek	–	20
9. Tractus procuratorának és invalidusoknak	1	20
10. Az interest kihajtó gornyiknak	2	48

	hfr.	dr.
11.A vámszedő gornyikoknak	12	50
12. A gabonást fedő ácsnak előpénzt	1	20
13. A parochia körül egy darab kertért	16	82
14. Ismét 1 szekér vesszőért	–	68
15. A kertelőnek	–	28
16. Holmi parochia körül való reparatioért	2	68
17. A mostani visitatio alkalmatosságával tett költség honorariummal edgyütt	16	17
Erogatumnak summája	373	69
Kivonván az erogatum summáját a perceptum summájából, lészen a residuum	9	57

VII. Tekintetes inspector curator és a 12-ik Martii megjelent possessor uraknak tetszésekből és consensussokból titulatus Ungur Ferentz úr a curatori hivatalban továbbra is meghagyatik, olly ajánlással, hogy a veszedelmező és nem használó capitalisokat törvényesen felhajtatni és jó contractus alatt újonnan kiadni, nemkülömben a templom, parochia körül való fogyatkozásokat hellyrehozni és a kerteket felállítani igyekezzék.

1807

Sancta Visitatio Canonica in ecclesia reformata Ribitzensi per reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non Michaelem Barta ordinarium juratum notarium praelibati tractus, diebus 4., 5., 6. Martii anni 1807. instituta. A parochialis háznál jelen voltanak méltóságos Ribitzei Dániel, tekéntetes Balog Móses, Nemes Gábor és Tamás, Ungur Ferentz, Madotsai Jósef, Tót Márton urak és egyházfi Bialis Isák őkegyelme. [238]

Ezeknek jelenlétekben: I. Kérdés tétetek lévitai hivatalt a közelebbről múlt ősztől fogva folytatott ifjú Barta András iránt, hogy miképpen tetszenek tanításai és magaviselése a nemes ekklézsiának? Mellyre ezt felelték a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai, hogy eddig való tanításaiban s magaviselésében contentumok vagyon, viselje továbbra is úgy magát, s véle megelégednek, s papságra való felszenteltetését is kieszközlik és ezen alkalmatossággal papi fizetését is meghatározni kívánnyák.

Ennél fogva II. Projectálták, hogy rend szerint való papi fizetésre légyen 300 rhfr., 200 a brádi vásárvámból, 100 pedig e propriis facultatibus a hallgatók domatim adjanak. Ezt ekkor ennyiben hagyván.

III. A curatornak változtatásáról kezdettenek tractálni a jelenlévők, azonban superveniála méltóságos Ribitzei András úr is, kitől debito respectu a tiszteletes prosenior a lévita iránt értekezni kívánván, feleletét olly szókkal kezdette, mellyekkel megsértette a nemes ekklézsia tagjait. Mellyet méltóságos Ribitzei Dániel úr, mint magánál nagyobb és az ekklézsiában elsőbb resentiálván, ketten egybenkaptak és méltóságos Ribitzei András úr megharaguván, elméne és sok marasztásra is nem akara megmaradni. Elmenetele után arról kezdettek tractálni, hogy jó volna a mostani parochialis fundust (melly messzecske vagyon a templomtól) tekintetes Ribitzei [893.] László úrnak a templomnak a szomszédságában lévő fundussával elcserélni, és megállván azon, hogy aziránt magával tekintetes Ribitzei László úrral tractáljanak. Akkor eloszlottanak, eljővén az ebéd ideje.

IV. Ebéd után a fellyebb megírtak, méltóságos Ribitzei András úron kívül, ismét megjelenvén a parochiaban, megjelent tekintetes Ribitzei László úr is, kinek említvén a

[238] HuZal-Jkv. I/5. 892–896.

parochialis fundusnak maga fundussával elcserélés iránt való gondolattyokat, úgy nyilatkoztatá ki magát, hogy bonis modis et conditionibus maga is kész arra hajolni.

V. Ezek után újra tractálni kezdvén a curatornak változtatásáról, kimondván mindnyájan, hogy tovább nem szenvedik, hogy titulatus Ungur Ferentz úr viselje a curatori hivatalt. A curatori hivatal közönségesen deferáltatott titulatus Bala Móses úrnak, ki mentvén magát gyakor ízben való erőtelenkedésével, melly miatt maga házi dolgait is hasznoson nem follytathatná, azt amplectálni nem akarta. Az ekklézsiának javára vigyázók gondolkodtak arról, hogy egy adjunctust adjanak maga mellé segítségül, de akik projectáltattak, azt mondották, hogy senkinek gornyikjai nem lésznek. Eszerint a curatorság iránt való vetélkedéssel etölt azon nap, úgymint Martiusnak 4-dik napja.

VI. A következett napon, úgymint 5ta Martii, délelőtt a possessorok közzül némellyek Brádra, K[örös]Bányára menvén, nem confluálhattak. Délután pedig a parochialis háznál megjelenvén méltóságos Ribitzei András, titulatus Nemes Gábor és Tamás és Ungur Ferentz urak. Hárman, méltóságos Ribitzei András és Nemes Gábor és Tamás urak praetendálva praetentálták, hogy a három közzül akármellyiket a visitatio denominálja a curatornak, mellyre a többinek consensusok nélkül nem accedálhatván, halasztotta a curatortételt a következő napra, reménlvén, hogy azon, akik most meg nem jelentek, megjelennek, minthogy arról tettek is volt ígéretet.

VII. Másnapra kelve, úgymint 6ta Martii csak két praetendens jelenvén meg, úgymint méltóságos Ribitzei András és Nemes Gábor urak, [894.] az ekklézsia részéről pedig Ungur Ferentz, Madotsai Jósef, Tót Márton urak és egyházfi Bialis Isák őkegyelme. Méltóságos Ribitzei András és Nemes Gábor urak azt kívánták, hogy Ungur Ferentz úr a curatori hivatalt mindjárt resignálja, resignálta is, és in instanti a visitatio a kettő közzül tégye curatornak eggyiket. Méltóságos Ribitzei András úr Nemes Gábor úrra, Nemes Gábor úr viszont méltóságos Ribitzei András úrra voxolván, és hogy a megírt jelenlévőket semmi ne tartóztathatná a voxnak a kimondásában, méltóságos Ribitzei András és Nemes Gábor úr a házból kimentenek azzal a protestatioval, hogy a kettő közük eggyik curatornak tétessék. A bennmaradtakkal consultálódván a visitatio, úgy nyilatkoztaták ki magokat, hogy a több possessoroknak hírek nélkül eggyikre sem voxolnak, és hellyesnek ítélik, hogy a curatortétel halasztassék a brádi visitatiora, azholott meg kell jelenniek a ribitzei a brádi possessor uraknak is, influxussok lévén a brádi vásárvámon.

Itten ekkor többre nem mehetvén Szent Visitatio, invitálta levele által a ribitzei méltóságos és tekintetes possessor urakat a brádi visitatiora.

VIII. Ventilálta Ungur Ferentz curator úrnak demonstratioját, mellyben találtattak illyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
1-o. Az 1806-ban 11. Martii tartatott visitatioban maradott a cassaban	9	57
2-o. A visitatiotól fogva ad ultimam Decembris 1806. vásárvámból jött	223	40
3-o. Régi capitalist adtak bé ezek:		
Újbaresti Togyereszk Togyér a Mikaluj	4	8
Pogyelei Szász Josziv	6	12
Ribitsorai Klés Nyisztor	3	6
Újbaresti Pavel On	3	6
Brádi Nagy Márton	10	–
Bialis Isák	38	56
4-o. Interesből	69	66
5-o. Publicatioból	4	15
Perceptumnak summája	345	34

	hfr.	dr.
B. Erogatumok:		
1-o. Tiszteletes notarius Barta Mihály uramnak Vintzi István lévita elmeneteléről fogva az új lévitának beállásáig vasárnapokon tett szolgálattyáért és a sacrumoknak kiszolgáltatásáért	36	76
2-o. Barta András lévitának fél esztendőre	90	–
3-o. Innepi legatusoknak szolgástól adatott esztendő alatt	19	80
4-o. A tavasszal Aprilisben vett 5 szekér vesszőért	3	60
5-o. Kertelő öt embernek	2	–
6-o. A gabonást befedő ácsnak, padlásra való materiakkal edgyütt		
7-o. A papi ház körül való töltésért, árnyékszék felállításáért a materialekkal edgyütt	8	–
8-o. 12 szekér agyag hozásért, a dr. 40 computálván szekerit	4	80
9-o. Papi házat tapasztó cigánynak	4	–
10-o. 4 véka oltatlan mészért	2	–
11-o. Azon mésznek elhozásáért	–	76
12-o. A papi házaknak kimeszeléséért	2	40
13-o. A háznak fedelét megigazító embernek	–	40
14-o. Zsendelyért adatott	1	20
15-o. A pince ajtaja félfájit felállító és a kaput igazító embernek	–	68
16-o. A pincét kitakarító cigánynak	–	36
17-o. 20 szekér vesszőért, rész szerint a dr. 80, rész szerint a dr. 68	14	80
18-o. 200 kertkaróért, százat 2 mfr., előpénz adatott	2	16
19-o. Egy vízhordó cseberért, mellyel a háztapasztók vizet hordottak	–	28
20-o. Egy protocollumért az ecclesia számára	2	50
21-o. 1. Martii 1 szekér vesszőért	–	60
22-o. A lévita megérkezésekor Bialis Isák egyházfinak gyertyára	–	12
23-o. Bétsi agensnek és invalidusoknak	–	80
24-o. Tractus procuratorának	1	20
25-o. A m[agyar]országi 4 kollégyiomoknak	4	8
26-o. A brádi vásárbíráknak pro 1805	22	50
27-o. Bialis Isák egyházfinak pro 1806	14	40
28-o. Visitatorium honorarium	6	–
29-o. A curatorság felett való hosszos vetélkedés miatt hosszason kellett a visitationak itt mulatni, úgymint 3 egész napot és felett. 3 személynek és 3 lónak intertentioját computálta a demonstrans curator úr 35 mfr., ezt a nemes ecclesia sokalja és nem acceptál többet, hanem	24	–
	286	*64*
[896.] C. Elocatumok:		
Pogyelei Iván Kretsunnak 30. Maji 1806.	6	12
Ribitzei Klés Adámnak 1. Decembris 1806.	5	10
Motz Onnak	6	12
Bialis Isáknak	7	80
Vákán Lupe Joszivnak, Birna Joszivnak, Golda Szimionnak, Lázár Onnak 28. Decembris 1806.	30	60

	hfr.	dr.
Czebei Grék Adámnak és fiának, Petrunak	5	48
Elocatumnak summája	61	22
Hozzátévén az erogatum summáját,	*289*	*64*
Tészen az erogatumnak s elocatumnak summája	*350*	*86*

IX. Recognoscálá titulatus Ungur Ferentz úr a Szent Visitatio előtt, hogy a néhai Ribitzei Móses úr adóssága, úgymint hfr. 90, mellyekkel a ribitzei nemes ekklézsiának tartozott, az magára deveniált már 2 esztendőktől fogva, melly után obveniáló törvényes interest, ha azon 2 esztendőre el nem engedi a nemes ekklézsia, bizonyos consideratioból megadja, és míg a capitalist megadhattya, továbbra is a törvényes interest praestálja.

Tustya*

1764

Tustya cum annexis visitata diebus 11[a] et 12da Februarii per clarissimum seniorem Franciscum I[ntze] Lisznyai et notarium S[tephanum] H[erepei].[239]

1. Resolutio: A tustyai reformata ekklézsia instálván a nemes vármegyének, hogy a Tustyán pro militaribus aedificiis épült faházak, minthogy ex determinatione incliti Comitatus a faépületek tolláltattak, simpliciter cedáljanak in rationem domus parochialis ea tamen conditione, hogy a curatorok, vagy pedig az ekklézsia commembrumi loco fundi másutt jó hellyet excindáltassanak, ha pedig azt nem effectuálhatnák, az házakat költeztessék el és fordítsák ad piam illam intentionem. E generali incliti Comitatus Hunyad Sedria in oppido Déva die 8va mensis Novembris 1759. indicta et continuative celebrata.

Extradatum per Benedictum Tűri, ordinarium praefati incliti Comitatus Hunyad notarium mpr.

2. A pap iránt megkérdettetvén a tustyai és annexa ekklézsiák, uno ore mindnyájan, akiket conveniálhattunk jó commendatiot tevének a tiszteletes loci minister Jáni Sámuel atyánkfiáról, a tekintetes Lukáts Jósef úron kívül, aki is jelenté némű-némű panasszát a tiszteletes atyafiú ellen. Igyekezte volna a Szent Visitatio reconciliálni, de per absentiam reverendi parochi, intentiojában elé nem mehetvén, intimálja a tiszteletes atyafiúnak, hogy igyekezze a titulatus úrfiat demereálni, ha szintén magát nem tartja is az úrffi megbántásában vétkesnek.

A felsőfarkadini Noptsa-kastély

---

* Filiája Felsőfarkadin

[239] HuZal-Iratok. 3.sz. 4.

A tiszteletes atyafi ellenben panaszol, hogy mind az három ekklézsiába azon egy napon, kivált vasárnapon és communioi alkalmatossággal szolgálni nem sufficiálván (mellyet az ekklézsia tagjai is recognoscálnak) ex eo tapasztalná némellyeknek nehézségét, azért a Szent Visitatiot kéri, hogy tenne valami salutaris ordinatiot, ad evitandas ulteriores querelas. Mellyet a Szent Visitatio méltó consideratioba vévén, positive nem definiálhat ugyan semmit, mindazáltal pro sublevando parocho elégségesnek ítéli, hogy egy napon két ekklézsiában szolgáljon az atyafi és a titulatus patronusok és patronak ne difficultálják, ha mindenik hellyre el nem érkezhetik azon egy napon. Igyekezze mindazáltal úgy moderálni szolgálatját per alternationem, hogy egyik ekklézsia is ne defraudáltassék, és ex quaesito aliquo praetextu ne negligáltassék.

1771

A Szent Visitatio in anno 1771. die 15[a] Februarii continuáltatván egyfelől tiszteletes esperest Lisznyai Intze Ferentz uram és tiszteletes Bartók Jósef őkegyelme praesentiajokban, másfelől a nemes tustyai ecclesia részéről tekintetes üdősb Csulai Illyés uram és tekintetes Gergots Mihály uram jelenlétekben a tekintetes Balia Tamás úr özvegye házánál.[240]

Observáltattak illyen correctiora való dolgok: 1-mo. Inde ab anno 1768 felolvastatván és számbavétevén a Szent Visitatiok actai, observáltatott, hogy semmi ezelőtt való ruinak és contractusok rendben szedettetések iránt való rendelések effectumban tellyességvel nem vétettek, sem pedig a projectált harang meg nem öntettetett vagy szereztetett. Mélyre nézve azon Szent Visitatiok actai szóról szóra kiírattatván, kiadattak tekintetes curator Gergots Mihály uram őkegyelmének ad ulteriorem, hogy azok szerint mind a harangra lett oblatumok felszedettessenek és a harang megöntettessék, mind a borról és búza kiadattatásáról való contractusok, úgy egyéb periculumban lévő adósságok is, mind a parochia körül való ruinak reparáltassanak [16.] és jó hellyre állattassanak, e mostani Szent Visitatio szerént is recommendáltatik.

2-o. Csura Lázár nevezetű adós a néhai tiszteletes Jáni Sámuel atyafi temettetése alkalmatosságával némely fáradságos szolgálatot tévén, a nálla lévő adósság interesséből, hogy néki 2 ~ két vfr. elengedtessék, végeztetett, a többi pedig desummáltassék rajta.

3-o. Ezen nemes ekklézsiának e bonis Jánianis kétszáz forint készpénz, azon kívül bor és búza árra 130, in summa 330 ft. condonáltatván és azon summának egy része a parochianak építésére fordíttatván, adott fel az interesnek perceptiojából kezéhez vett pénzt a tiszteletes loci minister eszerint:

	hfr.	dr.
Bor árra interessében	3	30
Mákra Duntsától	3	12
ReketyeFalváról	1	90
F[első]Szállaspatakról búza interes	–	56
Tustyáról búza interes	–	78
In summa	9	66
4-o. Melyből őkegyelmének a Szent Partialis resolutioja szerint 100 ~ száz forint egy esztendőre való interessében hagyatik	6	–
Cedál ecclesia szükségére pedig	3	66
Perselyben percipiált esztendő alatt	3	66

[240] HuZal-Jkv. I/3. 15–16.

	hfr.	dr.
Mely két positionak summaja	7	32
Ezekből némely parochia körül való reparatiokra elköltettetvén	3	46
Maradott még továbbra a cassaban	3	86

5-to. Observálya a Szent Visitatio, hogy a sok künnlévő interesből igen kevés jött bé, azért szükségképpen intimálja a tekintetes curator úrnak, hogy ezen dolognak serényebben való folytatását és előbbmozdítását, hogy abban is a csonkulás ne nevekedjék.

1772

1772. die 18va Januarii visitatur ecclesia reformata Demsusiensis cum relatione de Tustya per clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai et adjunctum reverendum Georgium Hermán in domo et praesentia spectabilis domini Josephi Lukáts, qui omnimodam commendationem de meliori exponit de reverendo domino loci ministro, Michaele Várhegyi, poscitque sanctam suam functionem ut hactenus, ita et deinceps animitus. Sic etiam dominus Josephus Antalffi et Ladislaus Bokosnyitza.[241]

Die vero 19na Januarii in parochia ecclesiae Tustyensis illustrissimus dominus Alexius Csulai, spectabilis dominus Michael Gergots ecclesiae curator pari affectu commendant reverendum dominum dictum loci ministrum de sancta sua functione poscuntque ulterius cordicitus. Interea autem.

1-mo. Csudálja a Szent Visitatio, hogy a parochialis fundus körül még a kerteket fel nem tették, csaknem pusztájában lévén, ami kevés gabonája vagyon a tiszteletes loci ministernek, a sertések emésztik meg. Intimáltatik azért a tekintetes curator úrnak, adhibeálja industriaját azoknak feltételekben, a tekintetes nemes ekklézsia pedig tartsa magát engedelmességgel az ekklézsiai rendelésekhez, egyébaránt magoknak tulajdonítsák, ha a titulatus curator úr kedvetlen remediummal élni a morosusok és renitensek ellen.

2-o. Egy új harangot öntetvén a tekintetes nemes ekklézsia, mely, amint referáltatik, nyom 56 ~ ötvenhat fontot, mely egy német forintjával computáltatván, tészen hfr. 63 20 dr., de a harangöntő hfr. 1 dr. 20 elengedvén, áll az ekklézsiának a harang 66 ~ hatvanhat, mellyből megfizetett hfr. 62 dr. 2, restat ad solvendum hfr. 3 dr. 98.

3-o. Öntettetett pedig ez a harang illyen fundusból:

	hfr.	dr.
1-o. A Jánianum bonumból	20	40
2-o. Tekintetes Balia Tamásné asszonytól	15	30
3-o. Tekintetes Gergots Mihály uramtól	6	12
4-o. Tekintetes Antalfi Jósef uramtól	6	12
5-o. Tekintetes Bokosnyitza László uramtól	5	–
6-o. Tekintetes Lukáts Jánosné asszonytól	1	8
7-o. Gróff Kendeffi Elek főispány úrtól	3	60
8-vo. Tiszteletes Várhegyi Mihály uramtól	5	10
Summa	62	72

Inscribtioja [!] a harangnak ez: Anno 1771.

De szükség lészen reámetszettetni ezt is: A Tustyai Reformata Ekklésiáé.

[241] HuZal-Jkv. I/3. 38–39.

4-o. Nem lévén a tiszteletes loci ministernek írásba kiadott conventioja, expediáltatni kell.

5-o. A Jánianum bonumból obveniált ezen tustyai reformata ekklézsiának az 1769-dik esztendőben Déván 16-dik Februarii celebrált Partialisnak az ekklézsia instantiajára tett resolutioja szerint:

[39.]	hfr.	dr.
1-o. In contractualibus	200	–
2-o. Száz veder bor árra	68	–
3-o. Száz véka búza árra	67	38
Summa	335	38
Ebből harangra impendáltatott	20	40
Mákra Duntsa özvegye ejurált	10	20
Tustyán a falunál controversiaba vagyon, de el kell igazítani, vagy világos documentum vagy, eo deficiente, juramentum által	12	–
Summa	42	60
És így marad pro fundo fixo	292	68
Mellyről tészen a visitatio usque ad altiores dispositiones illyen rendelést, hogy a fellyebb említett dévai Partialisnak végezése szerint pro reparatione ruinarum parochialium foeneráljon	100	–
A residuum pedig maradjon a tiszteletes parochus subsistentiajára, úgymint	192	68

6-o. Titulata Balia Tamásné asszonyomnál in visitatione anni 1769 említett Jánianum bor és búzabéli collatum a titulatus curatoratusnak recommendáltatik, hogy sine ulteriori dilatione jó rendben hozattassék, hogy ad sacros usus cum fructu curráljon.

7-mo.

	hfr.	dr.
Tavaly maradott a cassaban	3	–
Accedált publicatioból	4	7
Interesből	9	83
Summa	16	90
Mellyből hiteles demonstratio mellett az új csűrnek felállítására, egy kettős sertés-ólra, boronából valóra és holmi egyéb apróság reparatiokra költ el	11	85
Quo detracto, marad	5	5

Melly is cedált a tiszteletes loci ministernek interesből járó competens fizetésébe.

8-vo. Az 1769-dik esztendőbéli visitatioban tett volt tekintetes üdősb Csulai Illyés úr és felesége, tekintetes Rozgoni Mária asszony aziránt ígéretet, hogy e nemes ekklézsia számára, nevezetesen egy harang öntésére ad rhfr. 30 ~ harminc német forintokat, mellyeket in anno 1771 cum suplemento quinque florenorum hungaricalium ki is adott, úgymint hfr. 41. És pro hic et nunc elocáltatott oly véggel, hogy míg maga másképpen disponál iránta, foeneráljon a tiszteletes loci ministernek, minthogy már az ekklézsia harangot magának más fundusból öntetett.

1773

Continuálja a Szent Visitatio maga cursussát a tustyai reformata ekklézsiában anno 1773. die 9na Febraurii tiszteletes tractualis esperest Herepei István uram és Lisznyai Intze István substitutus notarius által, a tiszteletes loci minister Várhegyi Mihály uram, tekintetes üdősb Csulai Illyés úr és tekintetes Gergots Mihály curator uram jelenlétekben.[242]

Holott is a parochialis házban ezek forgottanak fenn: 1-o. A tavalyi visitatioban említett tekintetes üdősb Csulai Illyés úr és tekintetes Rozgoni Mária asszony pia collatiojokból elocáltatott 41 ~ negyvenegy mfr. most is azon statusban usque ad beneplacitum piorum collatorum meghagyatott, hogy tudniillik a tiszteletes loci minister kéri, munkabéli hasznot vehessen utána. Csakhogy recommendáltatik a titulatus curatoratusnak, hogyha azon statusban marad is, arról formalis contractus expediáltassék pro majori securitate, és abban a kegyes collatorok nevei expressáltassanak s a contractusnak egyike a tractus archivumába, másika az ekklézsia ládájába conserváltassék.

2-o. Kérdés tétettetvén a tiszteletes loci minister functioja és functiojában kedvessége iránt. Semmi panasz az ekklézsia részéről fel nem adattatott, az őkegyelme szolgálattyával contenta, csak továbbra is híven és serényen folytassa. A tiszteletes loci minister pedig megújította tavalyi kívánságait, mind [82.] a parochia körül való romlások reparatiojok, mind a papi fizetésbéli conventiok kiadása iránt, mely kívánságait a Szent Visitatio most is helyben hagyta, és újonnan tekintetes curator úr dexteritassába commendálja azon kívánságoknak tellyesítéseket.

3-o. Tekintetes iffjabb Csulai Illyés uram juramentumáról a Szent Visitatio eleibe jött testimonialisra tustyai falusiaknál lévő 12 mfr. és 92 pénz dolgában tett a Szent Visitatio illyen végezést, hogy mivel abból plenarie nem constál, ha valyon praetitulatus Csulai Illyés uram azon pénzt megadta-é életében néhai tiszteletes Jáni uramnak vagy nem. Tehát magok a pénzt levált emberek intra quindenam az ekklézsiának eleget tégyenek, megadván nemcsak azon capitalist, hanem annak ideig való interessét is. Recommendálja pedig azért a Szent Visitatio ennek exequutioját a titulatus proximus curator úrnak.

4-o. Conventio dolga forogván fenn:

Tekintetes Gergots Mihály uram magát ekképpen declarálá, hogy ezután bor, búza s törökbúza féldézmát, a malomból egész dézmát fog fordítani a tiszteletes loci ministernek.

A tekintetes Balia Tamásné asszony részéről bor, búza, törökbúza és malombéli féldézmát obferála. Ezen kívül egyebekre is, mellyek a régi conventioban feljegyeztettek, magokat mindketten obligálván.

Tekintetes üdősb Csulai Illyés úr 10 kalongya búzát, 4 véka vert törökbúzát, 4 szekér fát, 4 veder bort, 1 véka borsót vagy lencsét, hfr. 1, pálinkát 4 kupát, egy darab sót és egy véka asszú gyümölcsöt.

Tekintetes Csulai Elek úrffi borából, búzájából egész dézmát, hfr. 3, egész malomdézmát, 6 szekér fát, egy darab sót, 6 kupa pálinkát.

Méltóságos Lukáts Jósef úr 30 kalongya búzát, 10 veder bort, hfr. 5, egy véka borsót vagy lencsét, egy véka asszú gyümölcsöt.

Tekintetes Antalffi Jósef uram 4 kalongya búzát, 2 véka levert törökbúzát, 4 kupa borsót, 6 kupa égett bort, mikor terem.

Tekintetes Bokosnyitza László uram egy kalongya búzát, 2 kupa borsót, egy szekér fát.

Tekintetes Bodoniné asszony ígérte, hogy amint az Isten őkegyelmét is áldásaival szereti, aszerint maga is a papi fizetésben tehetségéhez képest concurrálni fog.

---

[242] HuZal-Jkv. I/3. 81–82.

Tekintetes Bokosnyitza Jánosné asszony is hallgató lévén, illő ökegyelmének is a facultate akármi kevéssel is a papot segíteni.

5-o. Demonstrálván a tiszteletes loci minister

Új perceptumot ád fel:	hfr.	dr.
Egész esztendei publicatiot	4	46
Interes pénzt	5	43
Summa	9	89
Költött a demonstratio szerint	9	56
Maradna fenn	9	56

De ez cedál fizetésének suplementumába.

1774

Continuáltatván a Szent Visitatio maga cursussát anno 1774. die 3ª Martii a tustyai reformata ekklézsiában tiszteletes tractualis esperest Herepei István uram és ordinarius notarius Lisznyai Intze István által, tekintetes üdősb Csulai Illyés uram és loci ordinarius minister Várhegyi Mihály uram jelenlétekben a parochialis háznál, tétettek ilyen jegyzések.[243]

1-o. Legelsőbben is fájdalommal resentiálja a Szent Visitatio, hogy amely végezések a tavalyi visitatioban tétettek, és azoknak effectuatiojok a tekintetes domesticus curator úrnak recommendáltattak, azokból per negligentiam curatoris semmi is effectumba nem vétetett s így a Szent Visitationak célja egészlen elfordíttatik. Kénteleníttetik a Szent Visitatio a felsőbb inspector curatoratust pro melioratione officiose requirálni, ki is ab officio nem fogja engedni az ekklézsiai dolgokat felfordulni.

Nevezetesen: 2-o. A tavalyi visitationak első positiojában említett 41 mfr. dolgában resentiálja a Szent Visitatio, hogy arról az ekkori improtocollatio szerint contractus nem expediáltatott. Imponálja serio a Szent Visitatio tiszteletes loci minister ökegyelmének, hogy maga az arról való formalis contractust ahhoz értő törvénytudó emberek által expediáltassa, s keressen módot, melyben azt subscribáltassa, ezt pedig a közelebb következő Partialisig vigye véghez, s hozza el a contractusnak egyikét in authentia a Partialis ládájába.

3-tio. Ugyanazont resentiálja tekintetes iffjabb Csulai Ilyés uramnál homály között lévő pénznek dolgában is, melyet mint eddig is, Csulai Illyés uram és a falu között el nem igazított curator uram, holott az ökegyelmének officiose recommendáltatott volt. Megjelent maga a praetitulatus Csulai Illyés uram a Szent Visitatio előtt s magát ekképpen declarálta, hogy inclita Continua Tábla sententiaja szerint Déván a Tábla előtt fogja magát legitimálni, mellyet ha nem cselekedhetnék, az ekklézsiának azon pénzt minden továbbra való halogatás nélkül letészi.

4-o. Üdősb Csulai Illyés úr a néhai tiszteletes uram temetésének alkalmatosságával tévén bizonyos költséget, mely megítéltetett s improtocolláltatott volt is az ezelőtt való visitationis actaban, hogy az úrnak unde unde, [111.] nevezetesen pedig a Jánianum legatum interesséből megfordíttassék. Most pedig a praetitulatus úr ebben jelenté kegyességét, hogy az az adósság adplicáltassék ugyan az úrtól és tekintetes Rozgoni Mária asszonytól conferált 41 mfr. mellé, s azzal is azon collatum nevekedjék. Kerestessék ki a régi protocollumból, mennyi légyen az, s mennyivel nevekedik a collatum.

5-to. Conferált volt a méltóságos Csulai Elek úrffi ezen ekklézsia számára harangra hfr. 30, melyet most, minthogy a harang már megöntettetett, egyéb fundusból illyen

[243] HuZal-Jkv. I/3. 110–111.

declarationval adott ki, hogy elocáltatván, foeneráljon az idevaló tiszteletes loci ministernek. Igyekezzék őkegyelme minél hamerébb elocálni.

6-o. Méltóságos Ugron Andrásné Csulai Susánna asszony ajándékozott ezen ekklézsiának az Úr asztalához egy selyem fejér tafota 4 szegeletű keszkenyőt, melyen vagyon 24 arany szőtt virág, körülötte arany fél kötés és közepin veres karmazsin selyemmel illyen írás: E Ruhát Isten ditsösségére az Úr Asztalára Ugron Andrásné Csulai Susánna adta.

7-o. Demonstrálván a tiszteletes loci minister, ád fel:

	hfr.	dr.
Egész esztendei publicatiot	7	16
Interes pénzt	–	60
Summa	7	76
Ebből adott agentiara s szegény papok számára	–	80
Erogált a demonstratio szerint a parochia körül	8	18
Summa	8	98
És így a supererogatum		

1776

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Tustyaiensi die 21ª Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium Georgium Hermán, in presentia spectabili domini Eliae Csulai et ordinarii loci ministri reverendi domini Michaelis Várhegyi in domo parochiali.[244]

1-mo. Sajnálva érti a Szent Visitatio most is, hogy a tavalyi visitatioban megújított, s a méltóságos és tekintetes inspector curator uraknak recommendált panassza ifjabb Csulai Illyés uramtól hitelbe vett 40 veder bor árra, hfr. 32 dr. 40 és ugyan őkegyelmétől a falu közönséges neve alatt néhai tiszteletes Jáni uramtól kikért 12 forintok iránt mind eddig is effectumba nem vétetett, recommendálja azért a Szent Vistatio tiszteletes loci minister Várhegyi Mihály őkegyelmének, hogy ezen dolgot a titulatus inspector curatoratusnak, nevezetesen titulatus Mara Miklós úrnak jobb rendbe való hozatása [169.] iránt haladék nélkül insinuálja.

2-do. A néhai tiszteletes Jáni uramtól maradott 100 veder bor árrából erogált 68 mfr. tiszteletes loci minister őkegyelme, hogy formalis contractust készíttessen és tekintetes Balia Tamásné asszonnyal subscribáltassa, végezte a Szent Visitatio.

3-tio. A perselyről loci minister őkegyelme tőn illyen declaratiot, hogy:

	hfr.	dr.
Két esztendők alatt jött bé publicatiokból	6	99
Ebből erogáltatott agentiara s egyéb szent végekre a tavalyi visitatioban specificált supererogatummal együtt	4	2
Mellyet subtrahálván, marad	2	97
A parochia körül való ruinak reparatiojára rendeltetett, tekintetes Kenderesi Sigmondné asszonynál lévő 68 forint interesse két esztendőre jött bé	4	8
Ebből erogálódott az exhibeált demonstratio szerint	4	45
Supererogált	–	37
Subtrahálván ezt a felyebbvaló residuumból, marad ad sequentem	2	60

[244] HuZal-Jkv. I/3. 168–169.

1777

Continuálván a Szent Visitatio maga cursussát anno 1777. die 26ta Januarii a tustyai reformata nemes ekklézsiában tekintetes üdősb Csulai Illyés, méltóságos Csulai Elek urak és loci ordinarius minister Várhegyi Mihály őkegyelme praesentiajokban a parochialis házban tétettek illyen jegyzések.[245]

1-mo. Exhibeála a tiszteletes loci minister őkegyelme két contractust, mellyek közzül egyika 20 vfr. tekintetes Balia Tamásné asszony subscriptioja, a másika 48 forintokról tekintetes Kenderesi Sigmondné Balia Éva asszony subscriptioja alatt expediáltatott, és így az 1776-béli visitatio 2-dik punctumának elég tétettetett.

2-do. Nemkülömben exhibeála ugyan őkegyelme más contractust, mely a méltóságos Csulai Elek úrffi által harangra adott 30 vfr., és tekintetes üdősb Csulai Illyés úr által ugyan harangra adott 40 vfr. expediáltatott tekintetes f[első]szilvási iffjabb Balia Sámuel úr, nemes Hunyad vármegye vicenotariussa és Gáspár János nemes személy regiusok által, mely pénz tustyai lakosoknak elocáltatott. Ezen contractus iránt animadvertálya a Szent Visitatio, hogy nem egész cautioval készíttetett, mivel az adóssok ugyan feljegyeztettek, de egyik a másikért kezességet nem vállalt, történhetik pedig valamellyiknek halála vagy elszökése, s akkor az ekklézsia kárban maradhatna. Imponálja azért a Szent Visitatio tiszteletes loci minister őkegyelmének, hogy egykor azon adóssokat convocáltatván, végye őket egész cautio alá, hogy az ekklézsia lehessen egész securitasban.

3-tio. Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister őkegyelme iránt, semmi részben panaszt nem jelentenek, maga is a tiszteletes loci minister tustyai [191.] hallgatói iránt semmit sem panaszol, hanem Demsuson a filialis ekklézsiában említé tekintetes Bokosnyitza László uramat és néhai Antalfi Jósef uram házát, kik nem akarnak semmivel concurrálni a papi fizetésnek dolgában, ami keveset ollykor adnak is, morose és sok utánna való járással adják. Recommendálja a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, requiráltatván a tiszteletes loci ministertől, légyenek szükséges adsistentiaval, hogy ha papi szolgálatot kívánnak, a competens fizetést adják meg.

4-to. Nevezetes nagy ruinakat tapasztal a Szent Visitatio a parochialis ház körül, kivált a kertekben, mellyeknek jobb móddal lehető reparatiojokra végezte a Szent Visitatio, hogy a tekintetes possessoratus között repartiáltassék, hogy ki-ki maga részét tudván annak idejében reparálhassa, és in posterum conserválja, mellyet recommendál is a tekintetes nemes ekklézsiának.

5-to. Jelentés tétetvén tekintetes üdősb Csulai Illyés úr előtt, a néhai Jáni Sámuel uramtól néhai iffjabb Csulai Illyés úr által vásárlott 40 veder bor árrának, úgymint a dr. 81, 32 mfr. és 42 pénzeknek még eddig is restantiaban való lételek iránt, stante hac visitatione a nemes ekklézsiának egészben letette, melyről a Szent Visitatio által quietáltatott.

6-to. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	2	60
Azután ingrediált publicatioból	4	–
Interes Mákra Duntsánétól	1	20
Summa	7	80
Ebből erogált ekklézsiai szükségekre	3	44
Quibus subtractis, marad	4	36.

[245] HuZal-Jkv. I/3. 190–191.

1778

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Tustyensi anno 1778. die 14ta Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Elia Csulai, Samuele Balia, Michaele Gergots curatore et loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Várhegyi in domo viduae spectabilis domini Thomae Balia ubi sequenti sunt factae notationes.[246]

1-mo. Tiszteletes loci ordinarius minister Várhegyi Mihály őkegyelme iránt semmi animadversiora méltó dolog nem említtetett, hanem a f[első]farkadini filialis nemes ekklézsia insinuálja, hogy a régi improtocollatio szerint kívánná, hogy a tiszteletes loci minister avagy csak minden harmadik vasárnap forduljon oda is az isteni tiszteletnek végben vitelére. Mellyet a Szent Visitatio is adjustálván, intimálja a tiszteletes loci ministernek, intézze úgy a maga hivatalát, hogy amennyiben lehet, a régi protocollatio szerint a megnevezett filialis ekklézsiának is contentum tétettessék s consoláltassék.

2-do. A néhai tiszteletes Jáni Sámuel uramnak a tustyai reformata ekklézsia számára conferált adosságából lévén tustyai Csura Lázárnál vfr. 13, az 1777-ben celebrált Szent Visitatioban a Jánianum adósságoknak felszedésekben tett fáradságáért elengedtetett volt néki a restans interesből 2 vfr., azután pedig semmi interest nem praestált, úgy hogy már az interessel együtt nevekedett az adósság 19 forintokra és 2 pénzekre. Maga pedig az adósságnak egy részét holmi dolgokkal magáról elvetni akarja, mintha néki több engedtetett volna el, de semmi documentumokat rólla mutatni nem tud, a protocollumba sincs semmi nyoma. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia törvényesen keresse maga praetensioját s desummálja rajta. [225.]

3-tio. Vagyon ezen kívül a falunál is 12 forint, ezeknek is felvételeket recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes curatoratusnak.

4-to. Tekintetes üdösb Csulai Illyés úr insinuálja a Szent Visitationak, hogy amely restans bor árrát a fellyebbvaló 1777-dik esztendőbéli visitatioban néhai fiáért, iffjabb Csulai Illyés uramért készpénzül letett a nemes ekklézsiának, azt mostani feleségével, tekintetes Rozgoni Mária asszonnyal tette le, mellyet aszerint protocolláltatni is kíván futura pro cautela.

5-to. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	4	36
Azután accedált publicatioból	3	85
Interesből	2	–
Summa percepta	10	21
Erogált bizonyos ekklézsiai szükségekre	10	74
Ergo supererogált	–	53

[246] HuZal-Jkv. I/3. 224–225.

1779

Continuatio Sanctae Visitationis in ecclesia reformata Tustyensi anno 1779. die 26ta Februarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, substitutum notarium reverendum dominum Josephum Bartók, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili ac magnifico domino Alexio Csulai, spectabilibus dominis dominis Elia Csulai et Michaele Gergots, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Várhegyi.[247]

1-mo. A tiszteletes loci minister Várhegyi Mihály atyánkfiának imponálja a Szent Visitatio, hogy maga szent hivatalyának folytatásában igyekezze magát szorgalmatoson a fellyebb esztendőkbéli improtocollatiokhoz tartani.

2-do. Recommendálja a Szent Visitatio a proximus vicecurator úrnak, igyekezze már egyszer a tavalyi visitatio rendében a második punctumban fennforgó adósság dolgát eldönteni és sopiálni, úgy a falunál lévő 12 forint adósság dolgát is.

3-tio. Néhai tekintetes iffjabb Csulai Illyés uramnak a néhai tiszteletes Jáni Sámuel atyafi boraiból adóssága szállván tekintetes üdösb Csulai Illyés uramra, az úr és házastársa, titulata Rozgoni Mária asszony letették ezelőtt való esztendőkben erga litteras contractuales in vfr. 22 Mátsora, és in vfr. 10 Tustyára, summa vfr. 32.

4-to. Anno 1773 a mezei pascuatio haszna a tekintetes possessor urak engedelméből bocsáttatott a reformata és graeca ekklézsiák szükségeire, de potentiose azt elfoglalván csak egyedül a greaca ecclesia. Insinuálja és recommendálja a Szent Visitatio a titulatus vicecurator úrnak, légyen a tekintetes possessor uraknak jó elszánása iránt szorgalmatoson munkás a reformata ekklézsia javára és előmenetelére.

5-to. E tustyai ekklézsiához tartozó filialis demsusi ekklézsiának keresztyén tagjai között tekintetes Antalfi Lajos uram megszóllíttattván [268.] innen való elszakadásáról, a maga személyében a Szent Visitatio intimatu[má]ra hajlandónak láttatott lenni ezután a tustyai ekklézsia egyházi szolgájának léjendő adományával, vagyis papi fizetésével megvalósítani köteles ide tartozását.

6-to.

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiotól fogva accedált	3	87
Ugyan tavalyi ígérete titulatus notarius úrnak teljesítetett	3	2
Summa	6	89
A tavalyi supererogatum a mostanival egybevettetvén, marad azzal együtt most supererogatum	1	21

[247] HuZal-Jkv. I/3. 267–268.

1782

Visitatur ecclesia reformata Tustyensis die 12[a] Februarii [1782.] per eosdem [seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, ordinarium notarium Samuelem N. Wásárhellyi, adjunctum adsessorem Josephum Bartók, et adjunctum pro brachio seculari spectabilem dominum Nicolaum Puj juniorem], praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Elia Csulai, Samuele juniore Balia, Michaele Gergots et loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Wárhegyi in domo parochiali.[248]

1-mo. Contra reverendum dominum loci ordinarium ministrum et ecclesiam nihil animadversum.

2-do. A papi conventionak újj szemre való vétetettése még a tavalyi visitatioban recommendáltatott volt a tekintetes curator úrnak. Elkészítvén avégre maga a Szent Visitatio annak normaját bizonyos rubricak szerént, mellyekbe ki-ki maga oblatumát a régi conventiohoz alkalmaztatva feljegyeztesse, de mindeddig is effectumban nem vétettetvén, most újra jelenlévő curator Gergots Mihály uram dexteritassára concredálja, hogy jó rendbe vévén, a tiszteletes loci ministernek exhibeálja és így fixe tudhassa, kitől mit és mennyit várjon.

3-tio. A tustyai Csura Lázárnál levő adósságnak dolga, mely az 1778 esztendőbéli visitationak indigitatioja szerint volt akkor az addig való interessel együtt vfr. 19 dr. 2, azután pedig még nevekedett az interessel, úgy némely falusiaknál levő vfr. 12 adósságnak dolga is újjabban recommendáltatik a titulatus vicecurator úrnak, hogy tovább ne halogassa, hanem opportunis juris remediis adhibitis felvétettesse, külömben az ekklézsiának abbéli kára őkegyelmének fog imputáltatni. [12.]

4-to. Insinuálja a tiszteletes loci minister a Szent Visitatiora béadott memorialissa által, hogy a fellyebbvaló esztendőkben Demsusról a méltóságos Lukáts Jósef úr háza Tustyához tartván, azon méltóságos udvarban papi szolgálatot tett és némű-némű fizetést vett is, de ezelőtt egy darab idővel megneheztelvén a méltóságos úr őkegyelmére, fizetéssének egy részét elvonta. Holott maga papi hivatalját azután is ottan folytatni el nem mulatta, mindaddig, míg a praetitulatus úr magát Tustyától elszakasztván egészlen, Háttzeghez adplicálta. És arra nézve kéri a Szent Visitatiot, hogy vagy adsistáljon restans fizetésének administráltattatásában, vagy engedjen szabadságot a méltóságos Supremum Consistoriumhoz való recursusra. A Szent Visitatio ugyan méltónak, hellyesnek és törvényesnek ítéli a kívánt adsistentiat és abban hátraálló nem is lészen, mindazonáltal jövén közben bizonyos consideratiok azon méltóságos ház mostani állapottyára nézve, hogy kellessék azon dolgot leggjobb móddal igazításba venni a méltóságos inspector curator urakkal is, Partialissal fogja a Szent Visitatio communicálni és elvégezni.

5-to. A haranglábat most is azon hellyben és statusban találta a Szent Visitatio, mellyben tavaly hagyta volt ollyan rendeléssel, hogy jobb hellyre és jobb móddal állíttassék fel. Újjabban is recommendálja a titulatus vicecurator úrnak, melyet ha nem effectuál, az törvényes animadversiot a Szent Visitatio el nem hallgattya.

6-to. A tavalyi Szent Visitatio alkalmatosságával ígérvén tekintetes Balia Tamás úr özvegye, Túróczi Borbára asszony, hogy adna a nemes ekklézsiának a fungens loci minister számára esztendőnként foenerálni 100 mfr. Azokat immár ki is adta három contractusokban bizonyos és securus hellyekre elocáltatva. Légyen kedves áldozat Isten előtt.

	hfr.	dr.
És így ezen nemes ekklézsiának elocálva volt capitalissához úgymint	377	2
Accedálván ez is úgymint	100	–
Mármost az ekklézsiának pénzbéli elocált fundussa	477	2

[248] HuZal-Jkv. I/4. 11–13.

Mellyekből foenerál esztendőnként a parochialis ház körül eső ruinaknak reparatiojokra 100 forint, a többi pedig a loci minister intertentiojára.

7-mo. Úr asztalához tartozó szent edényei és készületei ezen ekklézsiának ím ezek:

1. Egy ezüst aranyas szájú pohár, cum inscriptione: Isten ditsőségére tsináltatta Kotsárdi Szilágyi András 1721. et inferius leguntur: Cs. Elek vette.

2. Egy kisded óntángyér a szélin illyen írással: Hálát adok az Úrnak, hogj ily bűnös szolgájának megengedte kegyelmessége szerint.

3. Egy szkófium virágos szélű kisded patyolat keszkenyő.

4. Más kis muntyán patyolat keszkenő.

5. Egy vékony gyolcs karmazsinszín selyemmel és közbe-közbe szkófiummal varrott keszkenyő.

6. Egy fejjér recefátyol 24 arany virágokkal illyen írással: E Ruhát Isten ditsőségére Ugron Andrásné Csulai Susánna adta.

7. Egy vékony gyolcs asztali abrosz három rend csipke kötéssel.

8. Más, nagyobb gyolcs abrosz.

9. Két, nagyobb és kisebb ónkannák.

10. Egy fejér sellyem patyolat hitván keszkenő.

11. Egy nagyobb óntángyér, illyen metszéssel: T. E. a. 1768.

12. Egy régi nagy ón talpas pohár, mellyet hogy egy keresztelő kissebb kannával felcseréljen a nemes ekklézsia, facultáltatik.

[13.] 8-vo. Perselypénzről való demonstratioja a tiszteletes loci ministernek:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél	5	65
Accedált azután publicatioból	2	86
Interesből	2	64
Summa	11	15
Erogált bizonyos ekklézsiai szükségekre	8	38
Quibus substractis, marad ad sequentem demosntrationem	2	77

1783

Eodem anno [1783.] die 31[a] Martii per eosdem [reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, reverendum dominum Josephum Bartók de Málnás substitutum notarium, spectabilem item dominum Nicolaum juniorem Puj de eadem, adsumtum seculare brachium] continuata visitatione canonica in ecclesia filiali Farkadin, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus spectabilibus dominis dominis Elia Csulai et Michaele Gergots ecclesiae curatore, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Várhegyi, in domo praetitulati domini curatoris.[249]

1-mo. Tiszteletes loci minister őkegyelme szolgálattyával és magaviselésével bene contenta lévén a nemes ekklézsia, semmit őkegyelme ellen nem panaszol, ab altera a tiszteletes atyafi is commendálván a maga hallgatóit. Aztat mindkét részről intimálják, hogy a tiszteletes atyafi gyakorta kénszeríttetik a filialis ekklézsiákban több szolgálatot tenni, mintsem szükség volna, illy okból, hogy magok között meg nem egyezvén, mindenik külön szolgálatot kíván a maga tulajdon házánál. Mellyet mindazonáltal a tiszteletes atyafi, hogy semmi vádoltatással ne terheltessék, maga alkalmatlanságával is végben viszen. Csakhogy

[249] HuZal-Jkv. I/4. 65–67.

illyen terhes szolgálattya után is, amint a tavalyi decisio is indigitálja, a papi fizetésben nemhogy jobbulnának, sőt némellyek csak pro arbitrio fizetnek, conventiot adni nem akarván, holott az illyetének kívánnak több szolgálatot, mintsem azok akik fizetnek.

Decisio: Sajnálva érti a visitatio mind azt, hogy a tavallyi visitationak végezése szerint a conventio meg nem állíttatott, holott a titulatus curator uram erősíti, a tavaly kiadatott norma szerint a nemes ekklézsia tagjait arra inducálni akarta, mind pedig azt, hogy az 1781-dik esztendőben Krakkóban celebrált Generalis Synodusnak determinatioja ellen ugyanazon egy napon egynéhány rendbéli szolgálatokat kívánnak a parochustól külön-külön, csaknem lehetetlen dologra kényszeríttetvén, kívánt az ollyaténoktól, akik minden conventio nélkül meg nem tartván a szolgálathoz alkalmaztatott proportiot, csak pro arbitrio fizetnek. Végezi azért a visitatio az elsőre nézve, hogy a titulatus curator úr a tiszteletes seniortól újjabb instructiot vévén, a conventiot a nemes ekklézsia tagjaival elmúlhatatlanul figáltassa, úgy alkalmaztatván, hogy a régi conventioban feltett fizetés semmiben csonkulást ne szenvedjen. Mellyet, ha a nemes ekklézsia tagjaitól a titulatus curator úr meg nem nyerhet, certiorálván a tiszteletes senioratust, mint morosusok egyenesen a méltóságos Supremum Consistoriumnak általadattatnak. A másodikra nézve végezi a visitatio, hogy az említett krakkai Generalis Synodus determinatioja az isteni tiszteletnek dolgában mint másutt, úgy itt is, extracte observáltassék, és ha abban meg nem egyezhetnek is, hogy mindenkor azon egy házhoz gyűljenek isteni tisztelet végett, leggalább úgy intézzék alternative, hogyha egy napon egy hellyre, más napon más hellyre gyülekezzenek, ahová aki egy vagy más külső tekintetből megjelenni nem akarna, abbéli kárát magának imputálja és a tiszteletes parochust akkor magához különösön menni ne kényszerítse, hanemha betegsége interveniálna.

2-do. A harangláb iránt a tavalyi visitatio végezésének effectuatiojára annyit mozdított a nemes ekklézsia, hogy az ahhoz és egyéb parochialis [66.] reparatiokhoz megkívántató materialek immár repartiáltattak és már csak a vagyon hátra, hogy azok commassáltassanak és a szükséges építéshez fogjanak, mellyet továbbra is recommendála visitatio a titulatus curator úrnak.

3-tio. A Csura Lázárnál lévő 19 mfr. adósságnak és a tustyai falusiaknál lévő adósságoknak controversiaban forgott dolgokban insinuálja a titulatus curator úr, hogy az első adósságnak exequutioja csupán csak vicebrachium őkegyelme negligentiaján múlt el, a másodiknak pedig processussa most a nemes Continua Tábla előtt lévén, annak decisiojától függ.

A Noptsa-kastély timpanonos oszlopcsarnoka

Decisio: Nemcsak ezen nemes ekklézsiában, hanem in cursu visitationis, másutt is tapasztalván a visitatio vicebrachium őkegyelme hasonló színű viselkedését, communicálni fogja a visitatio ezen dolgot pro adhibenda catena medela necessaria mind a tekintetes főbrachium úrral, mind a méltóságos inspector curator urakkal. A falusiaknál lévő adósságnak dolgát és annak pro-

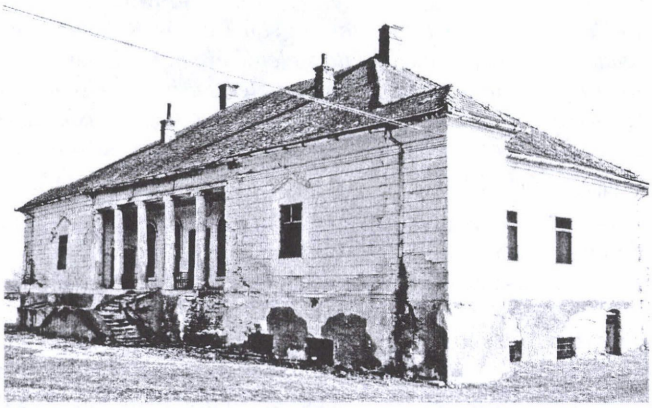

A Noptsa-kastély udvar felőli homlokzata

cessussát pedig továbbra is recommendálja a titulatus curator úrnak.

4-to Újjabban is insinuálván tustyai tiszteletes parochus Várhegyi Mihály őkegyelme a méltóságos Lukáts Jóseff úrnál bennmaradott némű-némű restantiajit és annak alkalmatosságával jelentvén abbéli kívánságát, hogy tiszteletes püspök urunk parancsolattyából adnók ki venerabilis tractusunk protocollumából, mimódon adplicáltatott régentén Demsus a tustyai ekklézsiához. Noha a restantiak dolgában a visitatio a maga kötelességét megtette, midőn restantiait megítélte és azok iránt a tiszteletes parochusnak kérését a méltóságos inspector curator urakkal és akkor celebrált Partialissal communicálván megadta, hogy a méltóságos curator urak által maga praetensioinak megnyerhetéseket munkálódhassa. És azokat ezen az úton meg nem nyerhetvén, a maga memorialissában jelentett kívánsága szerint bizonyos consideratiokra nézve, mellyek inkább a publicumot, mint egy privatus ember commodumát illetik, a méltóságos Supremum Consistoriumhoz recurrálhasson. Mindazonáltal helyben hagyván mostan is a tiszteletes parochus praetensioit arra az időre, melyben a praetitulatus méltóságos udvarban szolgálatott tett, végezi a visitatio, hogy tiszteletes parochus őkegyelme a tiszteletes seniornak exhibeálja mind a titulatus méltóságos úrnak conventioját, mellyben magát és méltóságos udvarát lekötötte bizonyos fixumnak praestatiojára, mind pedig maga praetensioit, mellyeket az exhibeálandó conventio szerint tartozik a praetitulatus méltóságos úr őkegyelmének fizetni. Ezeket exhibeálván, a tiszteletes senior venerabilis tractusunk protocollumából ki fogja dolgozni mind azt, mimódon és micsoda conditiok alatt adplicálta volt magát a méltóságos Lukáts ház a tustyai ekklézsiához, mind azt, minémű fatumokon ment légyen által azon méltóságos háznak dolga a tustyai és háttzegi ekklézsiákkal való conjunctiojában és erről tiszteletes püspök urunknak genuina informatiot tészen.

5-to. Demonstratio reverendi domini loci ministri de perceptis et erogatis:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	2	77
Accedált azután publicatioból	3	24
Interesből	2	40
Summa	8	41
Erogált bizonyos ekklézsiai szükségekre juxta demonstrationem exhibitam	8	52
Erga supererogált	–	11

6-to. Az Úr asztalára tartozó szent készületek, amint a tavallyi visitatioban recenseáltattak volt, mind megvagynak.

[67.] Ita haec hactenus peracta esse fideliter testantur.

Stephanus Intze de Lisznyó mpr., venerabilis tractus reformati Hunyadensis senior.

1790

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Tustyán Böjtmás havának 2-dik napján 1790-k esztendőben a domesticus curator jelenlétére nézve a demsusi filialis ekklézsiában tekintetes Bokosnyitza László úr házában tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, loci minister tiszteletes Várhegyi Mihálly uram jelenlétében, jelen lévén domesticus curator tekintetes Bokosnyitza László úr.[250]

Holott a következendő dolgok follynak:

1-o. Megkérdettvén canonunk tartása szerint a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister uram maga functioja, erkölcse, élete, háza s magaviselete iránt, de meliori commendáltatik. Ex adverso tiszteletes loci minister atyánkfia is megkérdeztettvén, őkegyelme sem panaszol sem a mater, sem a filialis ekklézsiák tagjai ellen in puncto obedientiae ecclesiasticae, hanem azt keresztyéni érzékenységgel [129.] sajnálva értyük, hogy talám az időnek viszontagsági miatt is, de némelly hallgatóknak érzéketlen hidegségek miatt is leginkább, úgy megfogyatkozott jövedelme, hogy abból éppen nem lehet papi élelme. Mellyre nézve valamiképpen ennek előtte egynéhányszor cselekedte, úgy mostan is kénteleníttetik a Szent Visitatio előtt solemniter protestálni super eo, hogy őkegyelme kénszeríttetik a tiszteletes elöljáróktól másutt papi élelmet sollicitálni.

Mellyre nézve *végeztetik*: A legnagyobb keresztyéni érzékenységgel [ajánlja] a Szent Visitatio a tekintetes domesticus curator úrnak, hogy egyetértvén a tekintetes nemes mater és filialis nevezetesebb tagjaival, különösön az ekklézsiának minden tagjait szoríttsák individualiter esztendőnként való bizonyos fizetésre. 2-o. Minthogy úgy is alig lehet reménleni, hogy a parochusnak maga állapottyához való elégséges élelme lehessen, tanállyák módját az említett urak annak, hogy a méltóságos inspector curatoratus és a tiszteletes senioratus consensussával insinuáltassék ezen gyámoltalan mater ekklézsiának ügye a méltóságos FőConsistoriumnál ex fundatione sacra pro talibus locis destinata valami subsidiumot a papi subsistentiara alázatoson sollicitálva. Addig pedig 3-o, amíg tiszteletes loci minister vagy más ekklézsiával, vagy jövedelmének illendő megjobbíttásával consoláltatik, szabad lészen a circumjacens, pap nélkül való ekklézsiákban magát insinuálni és azoknak nemes tagjaitól maga functiojáért magának destinálandó fizetést maga hasznára fordíttani mindaddig, míg azon ekklézsiák magokon újra bizonyos pap iránt segítthettnek.

[130.] 2-do. Az Úr asztalára való készület mostan is a régi statussában megvagyon.

3-o. Jelenti mind a tekintetes domesticus curator úr, mind pedig a tiszteletes loci minister atyánkfia, hogy ezen gyámoltalan ekklézsiának nem több, hanem csak 100 forint fundussa volna ad conservationem aedificiorum ecclesiasticorum kiadva, amelly mindazonáltal se illendő securitassal, sem pedig fogyatkozás nélkül való interusuriummal nem follyna.

Mellyhez képest *insinuáltatik*: A tekintetes domesticus curator úrnak ne terheltessék annak modalitassáról gondolkodni, hogy azon fundusocska in tutiori statu lehessen és hogy egyszersmint a fundatornak célja szerint a közjóra fogyatkozás nélkül használhasson.

4-to. Demonstratio ecclesiastica: Az elmúlt visitatiokor maradott ad sequentem demonstrationem hfr. 5 dr. 84, ehhez járul hfr. 3 dr. 15, mellyet egybevettvén, lészen hfr. 8 dr. 99. Ebből kivévén költségre hfr. 2 dr. 26, marad ad sequentem demonstrationem hfr. 6 dr. 73.

---

[250] HuZal-Jkv. I/4. 128–130.

1792

Papi Törvényes Látogatás vagyon Tustyán Böjtmás havának 17-dikén 1792-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, általam, papi kerület hites írója, Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes domesticus curator Bokosnyitza László úr.[251]

Holott 1-mo. Jelen nem létében az egyházi atyafinak, a titulatus domesticus curator Bokosnyitza László úr jelenté, hogy loci minister atyánkfia tiszteletes Várhegyi Mihály uram nem hátraálló a maga egyházi hivatallyának minden tekintetben való folyatatásában, igaz mindazáltal másfelől az is, hogy az őkegyelme szorgalmatos fáradságának nem mindenektől adattatnék jutalma a tekintetes nemes megyében. Amellyet annyival inkább sajnál az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy a szolga jónak láttatik, s mégis érdemlett jutalma elmellőztetik. A feljebbvaló improtocollatiohoz adja azért az Egyházi Törvényes Látogatás még ez egyet semel pro semper, hogy a sokféle viszontagságoknak külömb-külömbféle akadályai közül szabadulván (amelyekkel eddig törvényes mentségünk lehetett) a tekintetes domesticus curator úr eggyetértőleg a concernens ekklézsia tagjaival, s kiváltképpen a nevezetesebbekkel, kívánnyák egybevetett vállakkal s erővel a majd utolsó szükségre jutott egyházi atyafit consolálni abban, hogy minden tekintetben való competentia is, restantia is, adproportionate ad individua számba vétettessék, béfizettessék és a morosusok kötelességekre szoríttassanak, si non per placida, fas sit etiam severioribus adhibitis mediis brachium által is, amely a tekintetes nemes vármegyének kegyes reflexiójából minél hamarébb tudva fog lenni ez helységben is.

1793

Tustyáról csak ez a jedzés.[252]

Hogy a múlt visitatiokor is adós maradott volt a persely 5 forinttal és 96 pénzzel az egyházi atyafinak, és jóllehet azolta még percipiált hfr. 7, de erogálván belőlle hfr. 5 dr. 12, tehát most is adóssa marad hfr. 4 dr. 8.

1799

Sancta Vistatio Canonica ecclesiae reformatae Tustyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem ut et ordinarium notarium Michelem T. Sala, 22da Januarii 1799. facta.[253]

1-ben is ezen tustyai mater eklézsiának filialis eklézsiájába folyt a Szent Visitatio FelsőFarkadinon méltóságos Tsongrádi Miklós úrnak udvarában. Jelen volt a tustyai eklézsia domesticus curatora, tekintetes Gergots Elek úr is és ezen eklézsiáknak papja, tiszteletes Getse Jósef uram.

2. Az 1754-beli tractualis conscriptiot elévévén a Szent Visitatio, arról tudakozódék, hogy az azon conscriptioba íratott alsófarkadini parochialis fundus megvagyon-é? Melyről azt mondák, hogy arról semmit sem tudnak, nem is hallottak.

3. Hát azon helységbeli törökbúzás megvagyon-é? Erről sem tudnak semmit.

---

[251] HuZal-Jkv. I/4. 212.
[252] Uo. I/4. 254.
[253] Uo. I/5. 384–388.

4. Hát a felsőfarkadini parochialis fundus, melyről emlékezet vagyon a conscriptioba, megvagyon-é? Nincs, nem is tudnak rólla semmit is.

Végezés: Ezen eklézsiának curatorai, a tractualis inspector curator urakkal együtt, a Szent Visitatio egyetértésével járjanak végire ezen elidegenített helyeknek, keressék ki és az eklézsia hasznára fordítsák.

5. Tustyán a parochialis fundus megvagyon.

6. 1779-be 22da Aprilis költ collationalis szerint tekintetes Túrótzi Borbára asszony, néhai tekintetes Balia Tamás úrnak még most is életben lévő özvegye, conferált a tustyai eklézsiának hfr. 100.

7. Néhai tiszteletes Jáni úr, ezen tustyai eklézsiának életében papja, sok gabonabéli adósságát hagyta ezen eklézsiának, de hogy mennyiből állyon, most megtudni egész bizonyossággal nem lehet, míg a contractusok meg nem újíttatnak.

Melyre nézve végezteték, hogy ezen eklézsiának domesticus curatorai minél hamarább a contractusokat megújíttatván, regestrumba adják kézhez az adósságok és adóssok neveiket ezen protocollumba való béírattatás végett.

8. Néhai tekintetes Csulai Elek úr egy harang öntésére conferált ezen eklézsiának anno[254] 100 ~ száz mfr. Ez is elocálva vagyon.

9. Néhai tekintetes Bokosnyitza László úr conferált volt ezen eklézsiának, amint referáltatik, 200 ~ mfr., de sem a collationalis, sem a pénz kézbe nem került. Melyre nézve a domesticus curator urak hiteles regiusok által eskettessék meg ezen dologért tekintetes Balia Tamásné asszonyt, Tsulán Munyán Pált, Demsuson a Bokosnyitza jószágban most is szolgálatot tévő sánta kocsist, Bajesden Farkas Mihály urat.

10. Ezen nemes eklézsiának domesticus főcuratorának kikéretteték méltóságos Csongrádi Miklós úr, aki is jó szívvel ezt felvállalá. Adjunctus curatornak béhitelteték tekintetes Gergots Elek úr.

[385.] 11. Midőn F[első]Farkadinon folyna a Szent Visitatio, jelen lévén itt háttzegi tiszteletes atyafi Móritz Gábor uram, jelenté, hogy még életben lévő méltóságos Kendeffi Rákhel úrasszony, méltóságos Csongrádi Miklós úr élete párja ajándékozott egy szép szoknyát a háttzegi reformata eklézsiának oly szándékkal, hogy az lenne a háttzegi református templombéli cathedranak takarója. Amely szoknya néhai tiszteletes, tudós esperest Intze István úr kezére kerülvén, ennek halálával osztán maradott a dévai reformata eklézsia mostani papjára, T[rintsényi] Sala Mihály uramra és volt curatorára, néhai tekintetes idősb Balia Sámuel úrra, akik is eladták a szoknyát 30 mfr., de mindeddig az árrát a háttzegi eklézsiának által nem adták. Melyre így declarálá a dolgot T. Sala Mihály úr: A néhai említett dévai curator úr a szoknya árrával egy istállót vett a dévai parochiara 28 mfr. oly céllal, hogy majd a dévai eklézsia jövedelméből osztán kifizeti a háttzegi eklézsiát. A szoknya árrából két ft. általadott a dévai papnak, azután holmi interest assignálván ennek depuratiojára, az írt curator úrnak halála után nagy bajjal T. Sala Mihály úr még öt ft. kézbe kapott, és így kezénél vagyon hét mfr., a többit a dévai eklézsiánál kell keresni. Melyre nézve tiszteletes, tudós prosenior, Soldos Márton uram magát arra ajánlá, hogy mikor a dévai eklézsia javait rendbe szedi, bizonyoson excontentálni fogja a háttzegi eklézsiát az írt 30 mfr.

Szent edénnyei s eszközei:

1. Egy fertályosnyi ezüstpohár, felső ajakán kívül mettszett virágok vagynak megarannyozva; alattok egy rendbe ezek a betűk: ISTEN DICSÖSEGERE CSINALTATA KOCSARD SZILAGI ANDRAS 1721. A pohár derekán ezek a betűk vagynak: CS – I ELEK VETE.

---

[254] Az évszám kimarad.

2. Egy talpas ónpohár, egy fertállyosnyi, talpa hatróvású és virágos, felső ajakánál ezek a betűk: LUGOSI MOSES ISTEN DITSÖSEGIRE TSINALTOTA AO 1729.
3. Egy kupásnyi fedeles ónkanna.
4. Egy félkupásnyi füles és fedeles ónkanna.
5. Egy közönséges óntángyér, rajta belől ezek a betűk: T: E.cc: 1728
6. Egy más kisebb óntángyér.
7. Egy fejér gyolcs abrosz, a közepén egy tót csipke van keresztül rajta.
8. Egy más, négy darabból álló fejér gyolcs abrosz, darabjai között esmét fejér csipke van varrva, egész kereken is csipke van rajta.
9. Egy más fejér abrosz, közepén hosszán csipke varrva, széllyein tíz darabból álló veres kék fejér sellyem virágok.
10. Egy fejér patyolat, szép lapos arany virágokkal és arany s ezüsttel elegy csipkébe szegve, veres sellyem betűkkel ezek varrva beléje: ISTEN DITÖSEGERE AZ UR ASZTALARA UGRON ANDRASNE TSULAI SUSÁNA ADTA E RUHÁT.
[386.] 11. Egy kisded fejér fátyolkeszkenő, széllyein négyszegű táblákba, arannyal veres és fekete sellyemmel 8 darab virágok. Oláhos munka.
12. Egy kicsiny keszkenőcske fejér fátyolból, két végein 14 darabból álló, négy szegeletű táblás arannyal, veres, sárga, fekete sellyemmel varrott virágok. Ez is oláhos munka.
13. Egy fejér gyolcs keszkenő, széllye veres sellyembe varrva, négy szegeletein veres sellyem és imitt-amott ezüstfonallal varrott virágjai.
14. Egy fejér fátyol keszkenő, széllyei arany, ezüst, kék sellyem lapossacska cánkli forma varrása, kereken széllyein 16 darabból álló, hasonló materiajú virágok kivarrva.
15. Egy közepén fejér sellyem, széllyei és szegelettyei színehagyott veres sellyembe varrva, széllye ezüst csipkébe szegve. Ez rongyos.
16. Egy zabolai gyolcs fejér kisded keszkenő, szegeletein nagyobb, oldalain kissebb veres sellyem virágokkal kivarrva, a virágok közt egy-egy kis ezüst fonal varrás.

Papi conventio:

Tekintetes Baliáné asszony minden terméséből ád fél dézmát.

Méltóságos Miske Jósef úr ád 10 kalongya búzát, 10 veder bort, 10 mfr., 4 szekér fát, a malomból 10 véka gabonát. Mikor szilva terem, 12 vékát.

Tekintetes Gergots Elek úr Farkadinról búzából, törökbúzából, borból fél dézmát.

Méltóságos Csongrádi Miklós úr 10 kalongya elegyes búzát, 10 véka szemes törökbúzát, 10 veder bort, 4 szekér fát, egy szekér szénát, 6 mfr., culinaret 1 vékát, 2 bárányt.

Tekintetes Váradi Dániel úr ád 4 kalongya búzát, 6 kalongya rozsot, 10 véka törökbúzát szemül, 2 szekér szénát, 5 veder bort, 4 szekér fát. Mikor terem 12 véka szilvát.

A Noptsa-kastély egyik melléképülete

Tekintetes Csulai Sára asszony ád 2 kalongya búzát, 2 kalongya rozsot, 4 szekér fát, 2 veder bort, 4 kupa pálinkát.

Tiszteletes Getse Jósef úrnak papi szent szolgálattyáról semmi panasz sincsen, maga sem panaszol semmit hallgatói ellen.

Nota bene: Az adaték fel végezetre, hogy Tustyán lakó Luka Tomeszk nevű ember adóssa volt ezen eklézsiának 4 vfr., de ezt a pénzt béfizette tiszteletes Várhegyiné asszonynak

Végezés: A domesticus curator úr szóllítsa meg ezért tiszteletes asszonyomat, hogy számadollyon rólla, hogy hová tette.

[387.] Ezen eklézsiának elocatumai jó móddal rendbe hozva nincsenek, melyre nézve ajánltatott a domesticus curatoratusnak, hogy a tiszteletes atyafival együtt szedjék jó rendbe, és ezen protocollumba írassák bé, melynek itt hely is hagyaték.[255]

1802

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Tustyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem et Michaelem Barta, ordinarium ejusdem notarium, die 19na Februarii 1802. facta. Ezen tustyai mater ecclesianak filialis ecclesiajában, F[első]Farkadinon folyt a Szent Visitatio tekintetes nemes váradi Gergots Elek úr, mint a tustyai ecclesia érdemes curatora házánál, azholott is jelen volt maga a tiszteletes loci minister, tiszteletes Getse Jósef atyánkfia.[256]

I. Kérdés tétetett aziránt, hogyha volna-é valakinek az ekklézsiában valami panassza a tiszteletes loci minister ellen. Mellyre a titulatus curator úr azt felelé, hogy tudtára nincsen senkinek semmi panassza. A tiszteletes loci minister is megkérdettettvén, hasonlóképpen semmi panasszát nem jelenté.

II. Az 1799-ben esett visitation ajánltatott volt ezen nemes ecclesia érdemes curatorainak, hogy a titulatus inspector curatorokkal edgyetértvén, segítségekkel keressék ki az a[lsó]farkadini parochialis fundust az ahhoz tartozó törökbúzaföldde l edgyütt, úgy az itten, F[első]Farkadinon volt parochialis fundust, mellyekről emlékezet vagyon a tractus generalis conscriptiojában. Most azért megkérdettettvén domesticus curator Gergots Elek úr, hogy tettenek-é valami lépést abban a munkában, ezen kérdésre tőn a titulatus curator úr illyen feleletet: Nem mozdítottunk benne semmit. A Szent Visitatio azért most újra ajánlya a domesticus curator úrnak, hogy ne halassza azon munkának elindítását.

III. A közelebbi visitatio 9-dik pontyában feljegyeztetett néhai Bokosnyitzai László úr 200 ft. álló pium lagatuma máig sem adattatott ki a successoroktól. Annak a maga úttyán kézhez való vétetése ajánltatik a domesticus curatornak.

IV. Ezen pium legatumra nézve in cursu visitationis 1[a] Martii a Szent Visitatio requirálván Bajesden tekintetes Farkas Mihály urat, kérésére exhibeálá néhai tekintetes Mara Sófia asszonynak, Bokosnyitzai Lászlónénak 1794-dik esztendőben 31ma Martii, Cserna Dániel, Farkas Mihály, osztronitzai Csóka Ábrahám, Josephus Karg chyrurgus, chyrurgus Nicolaus Bajtai regiusok előtt tett testamentaria dispositioját, abban a többi között vagyon egy illyen positio: Lá ecclesia Tustyi sze de 200 gye vflorintz.

[526.] V. A közelebbi visitatio 7. pontyában említett néhai tiszteletes Jáni Sámuel uramtól maradott adósság simpliciter odalett, e kevessen kívül:

a. Juxta contractuales in anno 1760. die 3[a] Augusti emanatas vagyon Tustyán lakó Csura Lázár fiánál, Istvánnál hfr. 13, dr. 26

---

[255] Két oldalnyi kitöltetlen táblázat következik.

[256] HuZal-Jkv. I/5. 525–526.

b. Juxta contractuales in anno 1767. die[257] mensis Maji emanatas A[lsó]Farkadinon lakó Farkas Simonnál 5 véka búzának árra, mellynek vékáját computálván a dr. 98, tészen hfr. 3 dr. 90[258], ennek interessében szántani szokott a tiszteletes loci ministernek.

VI. A tekintetes Túrótzi Borbára asszony, néhai tekintetes Balia Tamás úr özvegye 100 mfr. álló collatuma, úgy a néhai tekintetes Csulai Elek úr 100 mfr. álló collatuma csak azon módon vagyon elocálva, amint ezelőtt improtocolláltatott.

VII. Ami kevés pénz gyűlt publicatioból 1799-dik esztendőtől fogva mostanig, az a parochia körül való szükséges reparatiokra elkölt.

VIII. Az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközek mind megvagynak az 1796-béli visitatioban megírt regestrom szerint pagina [385–386.]

Végezetre úgy adaték fel, hogy IX. a tustyai ekklézsiához vonszó keresztyéni kegyes indulatból tekintetes klopotivai Pogány Máté úr conferálta ennek Kregujesen lévő egy puszta örökségét, ollyformán, hogy fele légyen a tustyai, fele pedig a fejérvízi ekklézsiáé. Melly hogy in sua quantitate et cum suis appertinentiis conscribáltassék, szükséges és ez ajánltatik is a domesticus curator úrnak és a tiszteletes loci ministernek, hogy annak idejében a protocollumba is béirattathassék.

1806

Sancta Visitatio Canonica continuatur per praemissos officiales ecclesiasticos [reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta dicti tractus ordinarium notarium] in ecclesia reformata Tustyensi die 9[na] Decembris anni 1806.[259]

I. Farkadinon tekéntetes n[agy]váradi Gergots Elek úr, mint a tustyai nemes ekklézsia domesticus curatora házánál számba vétettek ezen nemes ekklézsiának pium legatumokból való elocatumai és azokról emanált contractussai, és mindazok abban az állapotban találtattak, amint ezelőtt improtocolláltattak.

II. Tekéntetes klopotivai Pogány Máté úr conferálván ezen nemes ekklézsiának Kreguis nevű faluban egy deserta sessiot, mellyet maga zálogban bírt. A proprietarius Pogány Jánk kiváltotta 122 mfr., melly summa pénz elocáltatott AlsóFarkadinon resideáló nemes Vég Mihálynak törvényes interesre 1806. esztendőben VirágVasárnapján. A contractus nincs még expediálva.

III. Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközek mind számán vagynak.

IV. A publicatioból gyűlt kevés perselybéli pénzről a tiszteletes egyházi atyafi, Getse Jósef őkegyelme azt referálja, hogy az parochia körül eléfordult reparatiokra elkölt.

V. Tekintetes Túrótzi Borbára asszony, néhai felsőszilvási Balia Tamás úr özvegye 50 mfr. pap számára. Sokaknak van elocálva contractus alatt.

VI. A fellyebb említett 122 mfr. fele megfordíttatott az fejérvízi ekklézsiának, az néhai tekintetes Csulai Elek úr legatumából, melly volt elocálva Sz[ent]Györgyön Szabó Istvánnak. Ezek szerint conferáltak a tustyai ekklézsiának:

	hfr.
Túrótzi Borbára asszony	50
Csulai Elek úr	60
Pogány Máté	61

[257] A keltezés napja nem jelenik meg.
[258] Feltételezhetően a jegyző rosszul számolt, hiszen 5 véka búza ára 4 forint 90 dénár.
[259] HuZal-Jkv. I/5. 875.

Vajdahunyad

1691

Anno 1691. die 30. Januarii visitatio instituitur Hunyadinj per reverendum ac doctissimum dominum seniorem Georgium Körtvélyesj, Stephanum Köpeczj etc.[260]

Auditores examinantur de revendo ac clarissimo domino pastore, Stephano Vásárhellyj. Commendatur in omnibus cum tota sua familia.

De rectore scholae Georgio Budai. Similiter commendatur.

Reverendus ac clarissimus dominus pastor examinatur de ecclesia et domino rectore. Nec auditores gravantur.

1692

Continuatur visitatio VajdaHunyadini die 8. Februarii.[261]

Reverendus ac clarissimus dominus Stephanus Vásárhelyi pastor ecclesiae abest, quia scandalum ecclesiae nondum est sublatum, itaque visitatio ecclesiae ad descensum usque clarissimi superintendentis relegatur.

Interea vagyon esztendeje, hogy Szabó Istvánnal a felesége nem cohabitál, reputállya hiti mellé.

Deliberatum: Kénszerétse ezen deliberatumunk vigorával az egyházfi, hogy hiti mellé redeállyon, tekintetes nemzetes Barcsai Ábrahám uramat peniglen közönségesen kérjük, hogy őkegyelme Istenhez való buzgóságtól viseltetvén, mint hitihagyottat falujában ne patiállya, minthogy minden igaz ok nélkül hatta el az urát, sőt ha külömben a békességet nem akarja, adassa kézben őkegyelme.

1693

Continuatur visitatio Hunyadini 13. Januarii anno 1693.[262]

Examinantur auditores de reverendo domino pastore Samuele Jenei ut et rectore scholae Valentino Papolczj.

Bene commendantur in omnibus.

Similiter reverendus dominus pastor et scholae rector examinantur de suis auditoribus.

Deliberatum: Szabó István secundum acta Synodi Generalis Enyedini celebrata anno 1664 hitihagyot feleségétől absolváltatik, ad secunda vota transmittáltatik, a felesége penig azok szerint a punctumok szerint poenáltatik.

---

[260] HuZal-Jkv. I/1. 92.
[261] Uo. I/1. 104.
[262] Uo. I/1. 117.

1694

Continuatur visitatio VajdaHunyadini per reverendos dominos, scilicet praefatum reverendum et doctissimum seniorem dominum Georgium Körtvélyesi, spectabilem ac generosum dominum Paulum Aradi, personalem spectabilis supremi comitis et Casparem Váradi, ministrum ecclesiae Rákosdiensis anno Domini 1694. die 14. Januarii.[263]

Ecclesia examinatur de reverendo domino Samuele Jenei ministro ecclesiae et familia, ut et rectore domino Valentino Papoltzi.

Reverendus dominus minister de virtutibus, doctrina, diligentia, vigore et familia commendatur.

Dominus rector similiter commendatur. Hogy penig a gyermekek fel nem járnak, másuvá mennek, az ecclesia azt causállya, hogy az hunyadiak szokások szerént megalkusznak a tanításért, mikor fizetni kell, nem fizetnek. [130.]

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus:

I. Vékonyon vagyon az Istenhez való szeretet bennek, kiváltképpen a férfiakban, nevezet szerént Miklós Deák, Görbelcz Miklós, Kádár Gergely az egész nyáron, őszön a templomot nem gyakorlották, sacramentummal nem éltek.

II. Bányai blasphemus. Ezt mondotta énnékem: Átkozott legyen az Istenem.

Mesterre, papra nézve:

1. A quarta ha meg nem orvosoltatik, elvész.

2. Némellyek simpliciter sem quartat, sem papbért nem akarnak fizetni. Bányai János sem borbúl papbért, sem búzábúl quartat, sem papnak, sem mesternek nem adott. Kádár Gergely sem quartat, sem papbért nem adott. Ónadi per hoc, hogy szolgabíró, sem borbúl, sem búzábúl három esztendőtűl fogva quartat nem adott. Tsóka György, hogy electus pastor sine ecclesia perinde.

3. Az ecclesia földit mindenfelől elcsipkedték, orvoslást kíván.

4. Az egyházfiamat korcsomárossá tették, lehet-é korcsomáros és egyházfi is egyszesmind, ítéltessék meg.

5. Akinek szőlejek nincsen, a mesternek nem fizetnek.

Deliberatum:

Ad 1: Intettetnek az Úrnak nevében az isteni félelemre és tiszteletre, szent sacramentummal való életre mind a közönségesen nevezett férfiak, mind a specifice denomináltattak, mellyett ha nem cselekesznek, temettetéseknek idején szamár temetéssel temettetnek. Szorgalmatosabb vigyázás lészen ezután reájok.

A templom nyugati bejárata

[263] HuZal-Jkv. I/1. 129–131.

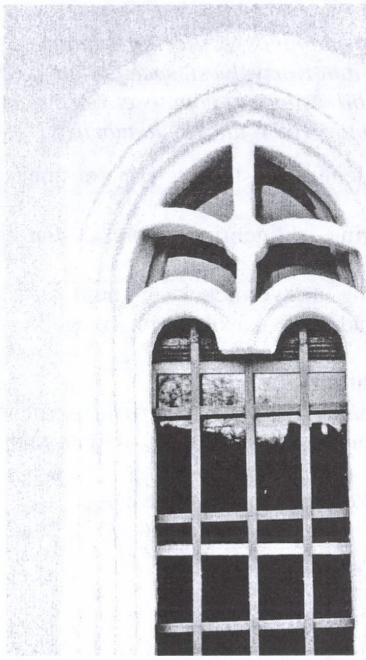

A templom egyik gótikus ablakkerete

Ad 2: Ami nézi a blasphemiat, minthogy már a főmagistratus processusban vette, semmit nem deliberálhatunk, nem akarván praejudicálni őkegyelmének. Elhisszük azt, hogy ahhoz értő tudós theologus és politicus emberekkel revideáltattya őkegyelme. És akkor ha valami reánk fog remittáltatni, tisztünket elkövettyük.

Papra, mesterre nézve:

Ad 1: Requirállyuk a nemes vármegyét, egyebet nem tehetünk.

Ad 2: Ha ad 25. diem anni praesentis et mensis nem contentállyák plenarie őkegyelmeket, hírekkel légyen, hogy az akkori törvényes széken panaszt teszünk ellenek. Mellyre tekintetes nemes Aradi Pál uram ex officio admoneállya de praesenti. Ami pedig Tsóka Györgyöt nézi, még actu nem pap, azért a donatio nem tartozik reája.

Ad 3: Nemes udvarbíró uram ígéri orvosoltatását, minthogy őkegyelmét is concernállya, mivel őnagysága földe szomszédságában vagynak. [131.]

Ad 4: Instantiankra udvarbíró uram más korcsomárost állít.

Ad 5: Tudgyák mivel tartoznak őkegyelmek lelkek javát concernáló dologban, adgyák meg.

1695

Anno 1695. 11. Januarii. continuatur visitatio per reverendos praefatos assessores [Georgium Körtvélyesi, Samuelem Jenej, Casparem Váradj], V[ajda]Hunyadini.[264]

Auditores examinantur de reverendo domino Samuele Jenei ut et rectore scholae Josepho Udvarhellyj. Reverendus dominus pastor bene commendatur a suis auditoribus ex omni parte cum tota sua familia. Quantum vero ad rectorem scholae attinet, accusatur divagationis per plateos nocturno tempore et potationis frequentissimae.

Deliberatum: Intetik az dominus rector az vádolásban feltett vétkeknek eltávoztatására, józanabb és botránkozás nélkül való életre. Egyébaránt az következendő Partialison közönséges helyen severa reprehensioban, sőt ha nem szűnik az erkölcstelenségben, érdeme szerint való poenaban is ejti magát.

Reverendus dominus minister de suis auditoribus et domino rectore:

1. Az őkegyelmek jövedelminek búza, bor, zab, köles s törökbúza aránt udvarbíró uram által nagy meghcsonkétása esett.

2. Az ecclesianak egy kertye lévén, az ecclesiatól fordíttassék valami ecclesiai haszonra.

---

[264] HuZal-Jkv. I/1. 149.

Deliberatum: Ami az első difficultast nézi, az dominus terrestris dispositiojától függ eligazétása. Ami a másodikat nézi, a következendő Szent Partialisra relegáltatik.

Bányaj János uram az számadásra non comparuit.

1696

Anno 1696. die 10. Januarii. Visitatio instituitur per reverendum ac doctissimum dominum seniorem Georgium Körtövélyesi ut et adjunctum in Christo fratrem Stephanum Köpeczi, VajdaHunyadini.[265]

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Samuele Jenei et rectore scholae Andrea Felfalusj. Bene commendatur in omnibus cum tota sua familia. Similiter etiam dominus rector bene commendatur.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

1. Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra, mellyben igen nagy gonosz vagyon.

2. Akiknek szőlőjök nincsen, semmit fizetni nem akarnak.

3. De praesenti vagyon az ecclesianak ft. 55,65 pénze, melly vagyon az eladott örökségh árrából és az Fogorasj uram Istenhez való buzgóságából.

Deliberatum: 1. Békési Imre gonossága Bálám gonosságához hasonló gonosságh, mellyért, ha tiszteletes Békési Ferencz atyánkfiát nem tekéntenők, ecclesiat kellene követni. Azért tiszteletes Köpeczi István uram mesterével, Abrudj Sámuel urammal deputáltatnak ad seriem ejus reprehensionem s egyszersmind admoneállyuk cum protestatione, hogy abstineállyon, az egyházi személlyeket illendőképpen megbecsüllye, mert bizony excommunicáltatik.

2. Tartoznak vagy edgy, vagy más úton őkegyelmeket contentálni, mellyet ha ki praestálni nem akar, udvarbíró uram adsistentiajával vegye megh az egyházfi. Udvarbíró uramot is requiráltuk felőle.

3. Ebből, ha lehet semmit el ne költsenek, hanem az proventusát költsék őkegyelmek.

Nota bene: Bányai uram ígéré magát az következendő számadásra és jelentvén, hogy mégh volna valami pénze őkegyelménél.

1697

Continuatur visitatio 5. Februarii [1697.] VajdaHunyadini per reverendum dominum seniorem Georgium Körtvélyesi etc.[266]

Auditores examinantur de reverendo domino ministro Samuele Jenei et domino Michaele Vátzi rectore scholae. Utrique optime commendantur de omnibus.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus.

1. Az asszonyok kegyesség gyakorlással superállyák a férfiakat.

2. Cogáltatik az egyházfia az ecclesiabalieken az egyházi szolgák pénzbeli fizetésének felszedésére, mellyre assistentiat még tavaly ígért vala n[emes] udvarbíró uram.

Dominus rector nullo gravamine onerat ecclesiam.

---

[265] HuZal-Jkv. I/1. 166.

[266] HuZal-Jkv. I/1. 190.

1698

Visitatio continuatur V[ajda]Hunyadini 3. Januarii 1698.[267]

Nullus auditor comparuit, nisi aedilis, et provisor celsissimi principis Transilvaniae. A quibus reverendus pastor dominus Samuel Jenei in omnibus commendatur.

Similiter etiam dominus rector Michaele Váczi in omnibus uti reverendus pastor commendatur.

1700

Die eodem [8. Januarii 1700.] continuatur visitatio V[ajda]Hunyadini[268]

Auditores qui comparuerunt, hi sunt: Somodj István, Ötvös István, Bányai János, Borbély Mihály, Decsi János, Lakatos Péter, Bitai Joseph, Szalai György, Szabó István, Békési Imre és egyházfi Mihucza István.

Reverendus dominus Samuel Jenei et dominus Michael Váczi scholae rector uno ore ab omnibus auditoribus (qui praesentes fuerunt) commendantur. Perinde reverendus pastor non aggravat suos auditores.

Nota bene: Pogány Andrásné asszonyom semmit nem adott három halottyának a templomban való temettetésekért.

1705

Anno 1705. 26. Januarii inchoatur Visitatio V[ajda]Hunyadini per reverendum dominum seniorem Samuelem Jenei, aliosque adjunctos fratres.[269]

1. Auditores examinantur de reverendo domino ministro Stephano Várallyaj. Reverendus dominus minister commendatur optime de omnibus partibus officii. Familia aequaliter bene commendatur.

2. Reverendus dominus minister examinatur de auditoribus. Non aggravat eos.

3. Dominus rector Georgius Bernát admonetur de diligentiori officio circa informationem puerorum, rebus in posterum pacatioribus ut spes est futuris.

4. Stephanus Gabriel Szabó, ob verberationem et vulnerationem aedilis ecclesiae Josephi Bitai, citatus est ad futuram Partialem ad rationem reddendam, ubi inhonestissimis verbis praesentibus nobis et ecclesia afficit reverendum dominum seniorem protestatione non curata praefatus Stephanus Gabriel Szabó, non ex aequo et justo sed ex rancore agere scilicet.

5. Nem lévén jelen curator Fogarasi Miklós uram assignatioi az ecclesia bonumi iránt, azok felől ökegyelme fogada, ho[gy] mihelt kezéhez veheti, mindenek felől ratiocinál és jó rendben előad.

6. A futásnak alkalmatosságával eltötték félre az ecclesia bonumit, edénnyit, de Isten kegyelméből megmaradtak mind, éppen [...]nak eddig, mellyeknek regestruma is megvan az ecclesia ládájában.

---

[267] HuZal-Jkv. I/1. 199.
[268] Uo. I/1. 229.
[269] Uo. I/2. 3.

1771

Die 24ta Januarii anni 1771. continuatur visitatio in ecclesia V[ajda]Hunyadensi per eosdem [reverendum admodum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznyai etc. etc., juratum item notarium Stephanum Herepei] et per adjunctum reverendum Stephanum Jantsó et reverendum dominum Gabrielem Vitályos, apud aedes spectabilis domini Johannis Berivoi, praesente eodem spectabili domino Johanne Berivoi, Johanne Butsi vicecuratore et Stephano Ónódi.[270]

1-mo. Néhai tiszteletes Baló Mihály atyánkfia az hunyadi reformata nemes ekklézsiának circiter 30 esztendeig nagy dicsérettel és haszonnal defungált parochussa decedálván, a közlebb lefolyt 1770-dik esztendőben 10-dik Decembris elmaradott tiszteletes özvegye bennmaradott restans fizetését sollicitálja, [7.] és egyéb bajainak eligazítását is a Szent Visitationak recommendálja.

2-do. Evégre ad fel pro praetensis:

A. VajdaHunyadi debitoroknál interes búza restantiat metr. 20 oct. 10.

B. Ugyan az hunyadiaknál bor interest specificatio szerint urn. 38 oct. 4.

C. A vállyaiaknál 25 ft. után pro anno 1770 administrált két véka búzán felyül búza interest.

D. A bujturiaknál vagyon búzára kiadva hfr. 12. Erre pro anno 1770 jött bé metr. 1, a többi restál.

E. A zalasdiaknál adatik fel búza restantia metr. 3 oct. 13.

F. A bosiaknál tűzifára van kiadva hfr. 80. Melyből mennyi szekér fa vagyon restantiaban, nem bizonyos.

G. A hunyadi gazdáknál bennmaradott borbéli fizetés adatik fel urn. 12.

Rákosdon lévő pium legatumból hat esztendőre tartozó interes, 176 ft. után hfr. 38 dr. 6.

Deliberatum: Légyen confrontatio mindenekről a titulatus vicecurator és a nemes consistorium előtt a praetendens relicta és a debitorok között, vigyázván szorgalmatoson arra, hogy a szegény vidua valamiben intuitu justae praetensionis meg ne szomoríttassék, egyszersmind pedig arra, hogy a néhai tiszteletes Baló uramtól az ekklézsia capitalissából ad privatos usus elköltött huszonkét mfr. az ökegyelme bennmaradott restans fizetéséből ante omnia reponáltassék, hogy a successor atyafi amiatt meg ne károsíttassék, lévén azon fundus pap számára foeneráló capitalis.

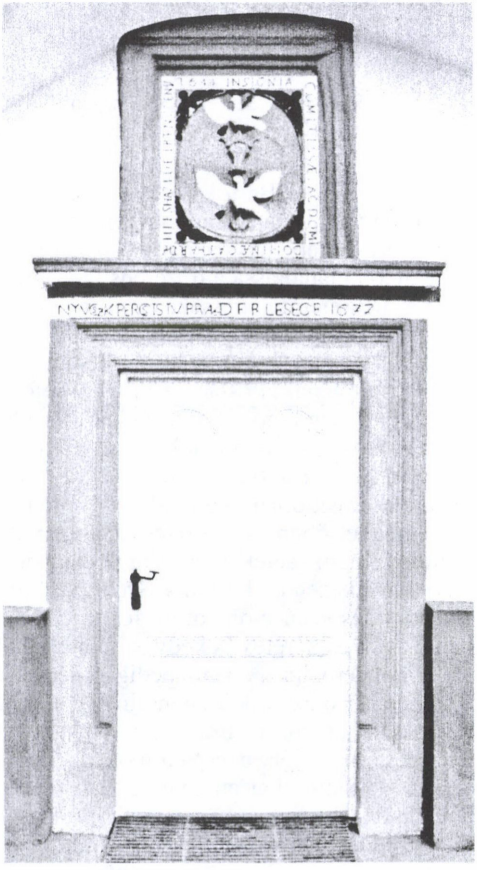

A templom északi bejárata

[270] HuZal-Jkv. I/3. 6–8.

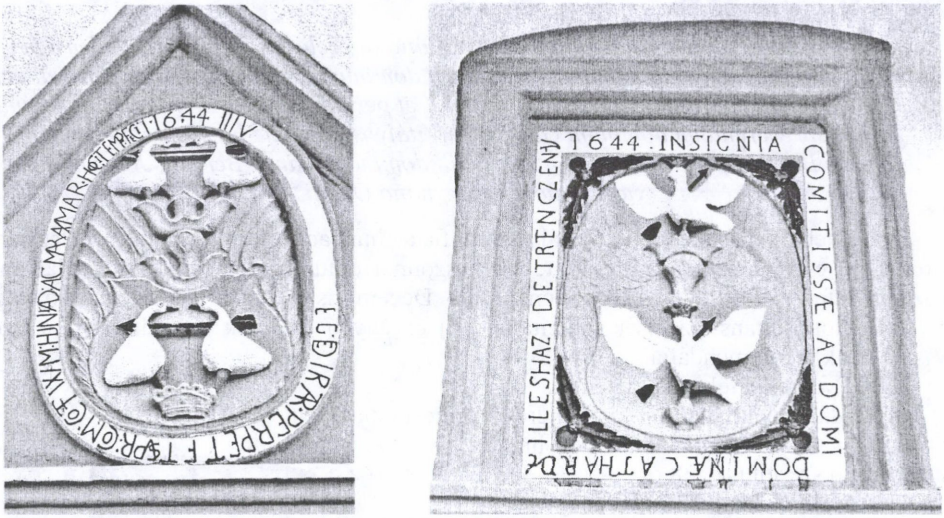

Iktári Bethlen Péter és trencséni Illésházi Kata címerei a templombejáratok fölött

3-o. A mester Bartók Jósef és Detsi István ökegyelmek között lévén differentia a mesternek tíz forint után járandó interes felett. Constál, hogy esztendőnként praestált Detsi István interes fejébe egy-egy pár csizmát usque ad annum 1767. De annis autem 1768–1770 restál. Complanáltassa a differens feleket a titulatus curatoratus modo meliori, hogy mindenik résznek elég tétettessék. Casu in contrario recommendáltatik az istenes magistratusnak pro impendenda satisfactione.

4-o. Tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz kéméndi református nemes ekklézsia nagyérdemű l[elki] tanítójának mostan az újtordai reformata ekklézsiában iskola rectori hivatalban lévő szép recommendatiojú fia, tiszteletes Szentgyörgyi Miklós János uram ökegyelmének jó neve hathatós commendatiok által ezen nemes ekklézsiához penetrálván és arról való litterálék felolvastatván, resentiálja a Szent Visitatio, hogy a venerabilis clerus, aki leggelső vala, a requisitioban negligáltatott, holott a lészen vala a jó rend lege canonica, hogy az a tisztesség elsőben is a szent társaság valamely érdemes tagjának deferáltassék, mellyet minthogy nem cselekedtenek, a maga aziránt való opiniojának tellyes declaratioját a közelebb következendő Partialis Szent Székre reserválja, holott az egész fraternitasnak confluentiaja és ezen momentum felett téjendő törvényes dispositioja lészen. Az atyafi ugyan nálunk [8.] esméretes és kedves, mindazáltal a consensusadás és az admissio az egész társaságot concernálja. Azalatt pedig a nemes ekklézsiának imponáltatik, hogy mind benn in sinu ecclesiae ezen dologban elméjeket megegyeztessék, és az ide tartozó filialis ecclesiak possessor és patronus urainak is értelmét végye, és mind az itt hellyben lévő rendes papi fizetésnek és egyéb beneficiumoknak, mind a filialisoknak azon szent végre különösön téjendő collatiojokat authentice elaborált és confirmált listaban a nevezett Partialis Szent Széken exhibeálják és reménlett consolatiojokat sollicitálják.

5-to. Demostratio titulati vicecuratoris domini Johannis Butsi:

Perceptio:	hfr.	dr.
Tavalyi visitatioban maradott	19	79 ½
A tavaly maradott 28 veder bor árra	16	80
Losádi Andrásné vejétől 10 ft. két esztendei interesse	2	38
Szabó János fiától 10 ft. interesse de anno 1767	1	20

	hfr.	dr.
Tzántza Andrásnétól 5 mfr. interesse de anno 1770	–	68
Summa perceptionis	40	85 ½
Erogatio:		
Tavalyi visitatiora adatik fel	4	2
Ecclesia hordója tavalyi s idei kötésére	–	88
Facit	4	90
Marad ad futuram rationem	35	95
A perselyből: Tavaly maradott a perselyben a protocollatio szerint hfr. 8 dr. 6 a curator demonstratioja szerint	7	73
Nova accessio ex publicatione	4	72

Bor interesből ingrediált congestum, mely in natura a titulatus curator keze alatt marad urn. 33.

1772

Continuatur visitatio in ecclesia reformata Hunyadensi die 31[a] Januarii 1772. per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai et clarissimum Andream Csegöldi adjunctum in domo parochiali, praesentibus spectabili domine Johanne Butsi ecclesiae vicecuratore, Stephano Ónadi, Nicolao Szabó, Michaele Szász, Josepho Szász, Josepho Szarka ecclesiae commembris.[271]

Ubi: 1-o. Felolvastattak az 1771-ben 9-dik Junii Krakkóban celebrált Generalis Szent Synodus actai, úgy a Regium Guberniumnak is de anno 1771. die 20[a] Novembris a dézmák iránt emanált parancsolattya.

2-o. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Sz[ent]Györgyi Miklós János őkegyelme iránt, nem panaszol, sem pedig scholae rector Gál Jósef őkegyelme ellen.

3-o. Titulatus Batzallári Farkas pia collatiojából a v[ajda]hunyadi reformata ekklézsia számára adatott 100 ~ száz mfr. iránt adatott contractus, mely anno [48.] 1770. die 2[a] Julii emanált, általadatott vicecurator Butsi János uram kezébe, mely pénz vagyon csernai Cserna András őkegyelménél és foenerál a sex pro cento ekklézsia szükséges építtetésekre.

4-o. Néhai méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úr testált a v[ajda]hunyadi reformata nemes ekklézsiának 500 ~ ötszáz mfr., melyből declarált hfr. 34 elocáltatott pedig interesre a sex pro cento méltóságos zejkfalvi Zejk Sámuel úrnak, mellyről emanálandó contractualist ki kell venni méltóságos inspector curator Kendeffi Miklós úrtól.

5-o. Néhai v[ajda]hunyadi rector Bartók Jósef őkegyelme itten meghalálozván, végezte a Szent Visitatio, hogy elmaradott bonumocskáiból maradjon 20 ~ húsz mfr. a nemes ecclesia számára jó emlékezetnek okáért.

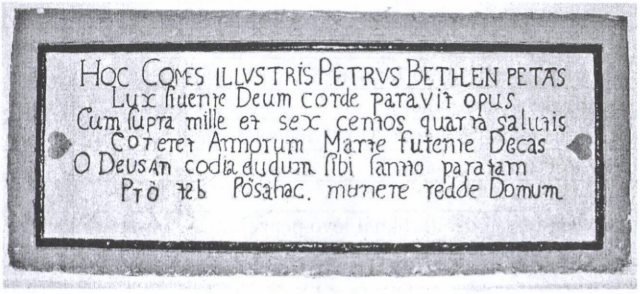

Bethlen Péter templomépítését rögzítő felirat

[271] HuZal-Jkv. I/3. 47–48.

6-to. Még 1767-dik esztendőben conferált e nemes reformata ekklézsiának 50 ~ ötven mfr. Deső Gáspár és felesége, Putnoki Susánna őkegyelmek oly véggel, hogy annak interesse szolgáljon a tiszteletes loci minister és scholamester subsistentiajára, de mostan azt kívánnya említett Putnoki Susánna asszony erőtelen állapottyában, hogy azon summa pénznek interesse imputáltassék a rendes papi és mesteri fizetésbe, míg él maga, s azután is maradjon azon szent végre. Mellyet a Szent Visitatio is hellyesnek ítéle.

7-mo. Demonstratio domestici vicecuratoris Johannis Butsi:

	hfr.	dr.
Tekintetes vicecurator Butsi János uram ád fel in perceptis	78	91 ½
Mellyből hiteles demonstratiok mellett erogált visitatiora, támaszokra, pap felszentelésére stb.	44	6
Mellyet subtrahálván, marad a curatoralis kéznél ad futuram rationem	34	85

8-vo. Detsi István őkegyelménél két fiainak a cinterembe lett temettetésekért vagyon a nemes ekklézsiának 6 ~ hat forintya (a nemes ekklézsiának régi szokása szerint) melynek legalis interessét hogy esztendőnként megfizesse, intimálja a Szent Visitatio, ne kéntelenítessék a nemes ekklézsia keményebb remediummal élni.

1773

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadensi anno 1773. die 13[a] Januarii per clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei, ordinarium notarium Benedictum Bitai et convisitatorem clarissimum dominum Andream Csegöldi cum inspectore curatore spectabili domino Alexandro Nagy de Déva, praesente loci ministro reverendo domino Johanne Miklós, a parte vero ecclesiae curatore perillustro domino Johanne Butsi, Nicolao Szijgyártó, Mathia et Petro Lakatos et Josepho Szász in domo parochiali.[272]

Ubi sequentes peragebantur: 1-o. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia iránt, személye, szolgálattya igen kedves, továbbra is őkegyelmét magának kívánnya. Úgy a humanissimus dominus scholae rectort Pap[273] József őkegyelmét is commendálja.

2-o. Az Étfalvianum testamentumnak ereje szerint jutott a v[ajda]hunyadi reformata ekklézsiának nevezendő individuumoknál lévő adósság:

	hfr.	dr.
Úgymint rákosdi Jakab Josánál	4	8
Ifjabb Jakab Gergelynél	6	12
V[ajda]Hunyadi Stojkitza Mihálynál s Péternél	5	10
Bugyul Péter relictajánál	3	6
Summa	18	36
Mely két utolsó debitoroknál lévő pénzekről a contractusokat az ekklézsia kezéhez vette		

[272] HuZal-Jkv. I/3. 74–75.

[273] Nem tudjuk mi okból jelenik meg Pap József neve, amikor itt mind az előző, mind a következő évben Gál József volt a mester. Tudunk egyébként egy Pap József nevű kollégistáról, aki 1762-ben subscribált Szászvároson.

	hfr.	dr.
3-o. A Francisco Bartsaiana pia collatio, mely áll ex	480	–
Újra elocáltatott contractus mellett Toma János úrnak	120	–
Kenderesi László úrnak	120	–
Butsi János úrnak	240	–
4-o. Demonstratio curatoralis:		
Maradott volt fundus de anno 1772 a curatornál	34	85 ½
Pro anno 1771 proveniált a városon lévő 102 mfr. interesséből bor urn. 33, melynek árra	16	50
Néhai főpostamesterné asszonynak harangoztatásért	1	20
Néhai Pap János úrnak való harangozásért	1	20
Néhai méltóságos Bartsai Ferentz úr egyik pia collatiojának fél esztendőbéli interessét méltóságos Kendeffi Miklós úrtól penes recognitionalem	14	–
A tavalyi visitatiotól fogva perselypénz jött	8	27
Summa	76	2 ½
Erogatio:		
Specifica demonstratio szerint költ reparatiokra	21	83
Melyet subtrahálván, marad ad demonstrationem sequentem	54	19 ½

5-o. Anno 1772 proveniált a városon lévő 102 mfr. interessében bor urn. 32, mely még in natura megvagyon usque ad sequentem rationem.

6-o. A templom számára tett pia collecta mind együtt hfr. 48 dr. 31, melyből a collector excontentáltatott.

7-o. Az Étfalvianum testamentum mellett való contractusban feljegyeztetett személlyek compelláltatván, az adósságot recognoscálák, ígérvén magokat a legalis interesre esztendeig és arra, hogy akkor a summát meg fogják fizetni. Nevek a debitoroknak: Bágyul Péter özvegye, kinél vagyon hfr. [75.] 3, a másik Stojkitza Péter, kinél vagyon hfr. 5.

8-vo. Végezte volt a Szent Visitatio, hogy néhai oskolamester Bartók Jósef uram bonumiból szakasztassék ezen oskola mesterének intertentiojára 20 mfr., amely már effectumban ment.

9-o. Detsi István őkegyelme az elmúlt esztendőbéli Szent Visitatio determinatioja ellen ismét kikelvén kemény repraehensio mellett, végezi a Szent Visitatio, hogy ennekutánna a templom mellé senki ne temettessék, míg előre az ususban lévő taxaja a sírnak nem deponáltaik, most pedig két eltemettetett gyermekei sírjokért (amint magát obligálta is) a három forintokat minden továbbra való versengés nélkül deponálja.

Templombelső

1774

Continuatur Sancta Visitatio die 9na Februarii [1774.] in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadensi per reverendum ac clarissimum archidiaconum Stephanum Herepei, juratum item notarium Stephanum Intze de Lisznyó, in praesentia spectabilis domini Alexandri Nagy de Déva inspectoris curatoris et loci ordinarii ministri reverendi domini Johannis Miklós, a parte ecclesiae praesentibus domino domino Johanne Butsi, Mathia Lakatos, Nicolao Szabó, Michaele et Josepho Szász, Petro Lakatos et aedili Georgio Ambrus in domo parochiali.[274]

Úrasztali kehely

Ubi: 1-o. Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Miklós János őkegyelme felől, semmi olyas panasz nem adattatott fel, hanem némű-néműképpen difficultáltatott, hogy vasárnaponként későcskén esik a harangozás, de minthogy ide olykor a távulvalók is béjőnek isteni tiszteletre, azért igen jókor a harangozás nem lehet. Igyekezze mindazonáltal a tiszteletes loci minister őkegyelme a dolgot úgy intézni, hogy se felette jókor, se felette későre ne essék a harangozás, illő pedig arra is vigyázni, hogy a kívülvalók innen el ne idegeníttessenek.

2-o. A scholae rector Gál Jósef őkegyelme szolgálattyával is contenta az ecclesia.

3-tio. A tiszteletes loci minister és rector őkegyelme sem panaszolnak hallgatójok s fizetések iránt semmit.

4-o. Igen szükségesnek ítéli a Szent Visitatio, hogy ezen ekklézsiában a curatorság helybe állíttassék, végezte azért a nemes ekklézsiával megegyezőleg, hogy a főcuratorság observáltassék tekintetes bujturi Kenderesi László úrnak, melléje pedig vicecuratornak tétetik Ambrus György uram, ki egyszersmind az egyházfiságban is megmaradott.

5-o. Ezen nemes ekklézsiának curatora, néhai tekintetes Butsi János uram őkegyelme ez árnyékvilágból kiszólíttatván, a nemes ekklézsiának feles pénze maradott az őkegyelme posteritassinál, mellyek vagy ekklézsiai industria által gyűltenek kezéhez életében, vagy elocált pénzből vétettek fel őkegyelme által, vagy penes contractuales vagynak őkegyeménél. [101.] Ezek stante hac visitatione sequenti serie vétettek számban:

	hfr.	dr.
A tavalyi demonstratiokor maradott pénzből substractis substrahendis vagyon actu	33	88
A templomra gyűlt collectából	28	31
33 veder bornak árra	16	–
Kenderesi László uramtól Bartsaianum legatum interesse	14	40
Toma János uramtól felvett ugyanazon legatum interesse	7	20
Papnak foeneráló, másoktól felvett pénz in summa	131	–
A Francisco Bartsaianum legatumból	240	–
Ennek esztendei interesse	14	40
Summa	485	19
Találtatott készpénz	4	6

[274] HuZal-Jkv. I/3. 100–102.

	hfr.	dr.
Ezt subtrahálván, marad a titulatus Butsi uram posteritassinál	481	13
Nota bene: Ebből a summából az ekklézsiának állandó fundussa, melynek penes contractuales elocáltatni kell	371	–
A többi interes és egyéb által gyült pénz, úgymint	110	13

Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy mivel ez extra omnem controversiam tétetett purum liquidum, tehát a néhai titulatus curator Butsi János uram posteritassi in securitatem ecclesiae, míg az ekklézsiát excontentálhattyák, kössék le a magok jószágaikat, és arról készíttessék legale documentum, amely állandó és penes contractuales elocálni való fundus, annak feladattatása után az ecclesia ugyan kész várakozni, csakhogy annak interesse curráljon. Ami pedig az interes és egyéb industria által gyűlt pénz, annak megszerzésével siessenek, Szent György napig tegyék le, mivel annak az épülőfélben lévő templomra kell fordíttatni.

6-o. Ezen alkalmatossággal számban vétetvén a templom számára scholae rector Gál Jósef őkegyelme által gyűlt pénz. Úgy adattatott fel, hogy:

	hfr.	dr.
A gróff Bethlen familiatól gyűlt	90	–
Más kegyes adakozóktól	35	32
In summa	125	32
Ebből excindáltatott a collectornak a kegyes adakozóktól gyűlt pénznek tertialitassa	11	77
A gróff Bethlen familiatól	18	13
Útiköltségre	5	42
In summa	35	32
Melyet subtrahálván, marad	90	–
Béadott ebből	40	–
Vagyon még hátra	50	–
Melyet igyekezzék hová hamarébb megszerezni és az ekklézsiának béadni.		
7-o. Adattatott fel ez alkalmatossággal egyházfi Ambrus György uramtól templom számára gyűlt pénz	22	42
8-vo. Perselypénzről való demonstratio:		
Gyűlt a tavalyi visitatiotól fogva	9	71
Erogálódott bizonyos szükségekre	7	90
Marad ad sequentem rationem	1	81

[102.] 9-o. Ezen alkalmatossággal adott bé tiszteletes Miklós János uram templom számára gyűlt collecta pénzt, mely az ekklézsia ládájába tétettetett hfr. 16.

10-o. A rákosdi katona Farkas Lázárnál volt ezen ekklézsiának 20 mfr., melyből néhai tiszteletes Baló uram 16 mfr. vett volt tőlle egy tehenet és egy mentét, s azért most az adósságok recensiojakor csak 4 mfr. agnoscáltatott. Recommendáltatik a titulatus curatoratusnak, hozassék ezen pénznek dolga világosságra.

11-o. Scholae rector Gál Jósef őkegyelme kérésére a Szent Visitatio az ekklézsia consensussából s a tiszteletes loci minister őkegyelme akarattyából adsignáltatott most a törökbúza quarta a scholae rectornak, mely eddig szolgált a papnak, hogy a tiszteletes loci minister absentiajában téjendő szolgálattyáért legyen némű-némű recompensatioja.

12-o. Instála egyházfi Ambrus György uram, hogy a nagyharang után járó kevés fundus békerítésére adattassék valami segítség, accedált az ekklézsiával együtt a Szent Visitatio az őkegyelme kérésére s általengedte a néhai tiszteletes Baló uramnak Rákosdról concernáló pénzt, ha mit onnan felvehet, fordítsa azon szükségre.

13-o. Tiszteletes Miklós János uram adá fel, hogy az őkegyelme kezénél vagyon pecsét alatt bizonyos felvett pénz, úgymint:

	hfr.	dr.
Rákosdi Balási Dánieltől	60	–
Rákosdi Körtvélyesi Katától	3	–
Görög Mihálytól	10	–
Detsi Istvántól	20	–
In summa	93	–

Mely felől végezi a Szent Visitatio, hogy minél hamarébb elocáltassék, ne heverjen fructus nélkül az ekklézsia kárára.

Vagyon ezen kívül ugyan őkegyelménél Cserna Andrástól felvett hfr. 100, mely templom fedésére rendeltetett.

1775

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadensi per eosdem visitatores [reverendum ac clarissimum seniorem dominum Stephanum Herepei et substitutum notarium reverendum ac clarissimum dominum Andream Csegöldi], praesentibus a parte ecclesiae proximo ecclesiae curatore spectabili domino Georgio Berivoi, spectabili domino Johanne Butsi, Nicolao Szijgyártó, Mathia Lakatos, Josepho Szász et aedili Petro Lakatos.[275]

1-mo. Jelenté magát dévai Czeglédi Dániel őkegyelme, hogy ezen folyó 1775-dik esztendőben Januariusnak 24-dik napján eljegyezvén s hitlés által el is kötelezvén magának jövendőbéli feleségül itten, Hunyadon mulató leányzót, Tót alias Kováts Mária asszonyt, mostan magától idegenkedik s ígéretét megmásolni, hitét felbontani igyekezi. A Szent Visitatio a más félt is előszóllítván, mindenik félnek igyét meghalgatta s fontolta, és atyaiképpen serio intimálta, hogy tizenöt napok alatt magok között józonon gondolkodván, igyekezzenek coalescálni és a törvényes házassági szeretetre s egyességre menni, melyet ha véghez nem vihetnek, keressék s kövessék törvényes úttyát causajoknak.

A templom szószéke

2-do. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia a tiszteletes loci minister Sz[ent]Györgyi János atyánkfia iránt, mindnyájjan eggyes indulattal jelenték őkegyelmének kedvességét.

3-o. Hajdoni elment oskolamester hellyében introducáltatik Fogarasi Mihály őkegyelme.

4-o. Néhai titulatus curator Butsi János uram posteritassinál lévő háromszázhetvenegy mfr. való contractusról s annak securitassáról kegyesen gondoskodván a Szent Visitatio, elméjét csak abban nyugtatta meg, hogy a közelebb esendő Partialis Synodusra megjelenvén titulatus Butsi János uram, ott

[275] HuZal-Jkv. I/3. 121–122.

ezen dolog a titulatus curatoratus és a szent társaság előtt béjelentetik. Melyhez képest, ha illendőnek ítéltetik azon contractualis cautio mellett megmaradni, bene quidem, ha nem pedig, in eo casu ajánlya magát titulatus Butsi János uram in personis omnium más egyéb feltalálható bizonyosabb cautiora. Azon contractusnak pedig az egyik párja légyen az archivumban, más az ekklézsiánál.

5-to. Újj egyházfi Lakatos Péter uram kezébe ment a cassaból:

	hfr.	dr.
Készpénz	17	–
Ismét capitalis pénz	11	62
Az elment mestertől adósságpénz	14	–
Persely és interes pénz	16	99
Facit summa	59	61
Accedált ehez a karácsoni publicatio	1	18
Summa	60	79
Költött ebből bizonyos ekklézsiai szükségekre	60	41
Melyet subtrahálván a perceptionis summából, marad	–	38
Emellett a kétszáz rhfr. Francisco Bartsaianum pénznek interesse	14	40

6-to. A tavalyi visitatio mutat száztíz mfr. ~ 110 adósságra, melyet iffjabb Butsi János uram ex toto depurált, többet administrálván pedig hét ~ 7 mfr. azoknak ezen folyó esztendőre tartozó interesben kell ingrediálni. [122.]

7-mo. A tavalyi visitatio alkalmatosságával specificáltatott rákosdiaktól felkölt adósságból elocáltatott jó cautioval száz mfr. Teleken lakó Pelya Nagy János uramhoz, melyről való contractus maradott az ekklézsia ládájában.

1776

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadensi die 13[a] Januarii 1776. per eosdem visitatores, reverendum ac clarissimum dominum seniorem Stephanum Herepei et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, nec non adjunctum reverendum ac clarissimum dominum Andream Csegöldi, praesente illustrissimo curatore Andrea Zeyk de Zeykfalva, a parte vero ecclesiae nobile domino Johanne Butsi, Josepho Szász, Georgio Ambrus, Johanne Schmit et aedili Petro Lakatos, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Miklós Sz[ent]Györgyi in aede parochiali.[276]

1-mo. Megkérdettetvén a tekintetes nemes ekklézsia tagjai tiszteletes loci ordinarius minister Sz[ent]Györgyi Miklós János őkegyelme iránt, semmit nem panaszolnak, őkegyelmével contentusok. A mester Fogarasi Mihály őkegyelme renunciálván, légyen szorgalmatos a nemes ekklézsia, hogy akár Szászvárosról, akár másunnan ezen defectus supleáltassék.

2-do. Felolvastatott a néhai Deső Gáspárné Putnoki Susánna asszony testamentaria dispositioja, mely de dato 1769. die 4[ta] Februarii sub regiis Michaele Baló de Páké ecclesiae reformatae V[ajda]Hunyadensis parocho, Stephano Móritz de S[epsi]Sz[ent]György, Johanne Butsi curatore ecclesiae V[ajda]Hunyadensis, nec non propria Susannae Pataki subscriptione emanált és abban a v[ajda]hunyadi reformata ekklézsiának testálta a Piatz Máli két szőlőt és némű-némű mentéről s dolmányról levett ezüstgombokat s kevés munkára való ezüstöt s aranyat. Amellyeknek possessiojába a nemes ekklézsia nem juthatott, minthogy a Piatz Máli szőlőnek birtokába, amint exhibeálja, Detsi István őkegyelme jutott

[276] HuZal-Jkv. I/3. 146–147.

Úrasztali pohár – 1640 – részlet

judicio tabulari, az arany és ezüst massa pedig, ut refertur, sohult nem találtatik. Recommendálja azért a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, légyen munkás ex officio ezeknek törvényes kikeresésekben, ne maradjon az ekklézsia egésszen kárban.

3-tio. Talált tiszteletes loci minister Sz[ent]-Györgyi Miklós János uram az ekklézsia ládájában egy contractust, mely anno 1739. die 30[a] Martii sub regio Stephano Tömösvári et coramizatione oppidi V[ajda]Hunyad primarii judicis, ceterorumque juratorum assessorium per dicti oppidi juratum notarium Michaelem Válya exhibito 100 mfr. emanált, mellyeket a Szászváros széki Perkászi egész falu levált volt a v[ajda]hunyadi reformata ekklézsiától, de régtől fogva nem currál. Bizonytalan a nemes ekklézsia, ha valyon azon pénz feladattatott-é, vagy nem. Recommendálja ezt is a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, hogy minekutánna tiszteletes esperest uram a régibb protocollumokból kikeresi s kinyomozza [147.] ezen pénznek dolgát, légyen munkás ex officio kikeresésében, ne heverjen fructus nélkül az ekklézsia nyilvánságos kárára.

4-to. Eléfordulván a néhai Butsi János uram posteritassinál maradott adósságnak dolga. A Szent Visitatio inhaereál mostan is az arról adott contractusnak, úgy mindazonáltal, hogy értvén a Szent Visitatio az őkegyelme özvegyének és gyermekeinek szándékjokat, hogy magok között megosztozni kívánnak, az osztozás alkalmatosságával excindáltassék a nemes ekklézsiának annyit érő jószág és tartassék sequestrum alatt mindaddig, míg az ekklézsia de pleno excontentáltatik. Mely dolgot recommendálja is a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, különösön pedig tekintetes inspector curator Nagy Sándor úrnak, ki is azon divisioban jelen fog lenni, légyenek ex officio vigyázással, valami módon az ekklézsia ne maradjon kárban.

Úrasztali pohár – 1640 – részletek

5-to.

	hfr.	dr.
Egyházfi Lakatos Péter uram kezébe maradott volt tavaly készpénz	14	40
Azután jött kezébe persely és interes pénz in summa	44	92
Summa	59	32
Ebből az exhibeált demonstratio szerint költött el	54	92
Mellyet subtrahálván, marad kezénél	4	40

1777

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadensi anno 1777. die 5ta Februarii per reverendum ac clarissimum dominum dominum Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó notarium, adjunctum reverendum dominum Franciscum Kis, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Johanne Berivoi, Johanne Butsi, Stephano Detsi, Mathia Lakatos, Michaele et Josepho Szász, Michaele Messzersmidts, Josepho Szalkai, Petro Lakatos aedili et loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Miklós Sz[ent]Györgyi in domo parochiali.[277]

1-mo. Reverendus dominus loci minister per praefata ecclesiae membra in omnibus de meliori commendatur, a parte quoque acceptatur. Commendatur pariter et ecclesia per suum pastorem in omnibus punctis.

2-do. Végezi a Szent Visitatio, hogy amely pénz vagy haereál, vagy periculumban forog, szedessék catalogusba és adassék által ad exequandum tekintetes Berivoi János uramnak.

3-tio. Insinuálá tiszteletes loci minister és egyházfi őkegyelmek, hogy amely közkert vagyon a titulata Eperjesi Lajosné asszony és az oskola között, azt a titulata Detsiné asszony háza elhordotta és elégette, sub titulo, hogy pénzen vették meg a praetitulata asszony bírájától. Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes curatoratusnak, mint volt azon kertnek dolga, és akármellyikkel állíttassa fel.

4-to.

	hfr.	dr.
Egyházfi Lakatos Péter kezébe maradott volt tavaly	4	40
Percipiált azután eddig	31	45
Summa	35	85
Ebből erogált	31	72
Marad ad sequentem rationem	4	13

1778 január

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadensi anno 1778. die 13tia Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniorem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó, adjunctum reverendum ac clarissimum dominum Andream Csegöldi, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Ladislao Berivoi, Georgio Ambrus, Mathia Lakatos, Josepho Szalkai, Josepho Szász, Petro Lakatos aedili, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Miklós Sz[ent]Györgyi in domo parochiali congregatis.[278]

Ubi: 1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme szolgálattya, s maga comportantiaja iránt, minden részben tellyes contentum jelenteték, úgy maga is a tiszteletes loci minister hallgatóival minden részben contentus lévén, semmi panaszt nem említ.

2-do. Egyházfi Lakatos Péter demonstratioja:

[277] HuZal-Jkv. I/3. 200.
[278] Uo. I/3. 209–210.

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	4	13
Accedált azután interes pénz	6	48
Publicatioból	7	55
Summa	18	16
Ebből az exhibeált demonstratio szerint költ el	16	61
Quibus detractis, marad	1	55

[210.] 3-tio. Régtől fogva vacantiaban lévén ezen nemes ekklézsiában az oskolamesterség, szükségesnek és díszesnek ítélné a Szent Visitatio ha újj mester hozatásáról való szándékát megújjítaná, mellyet recommendál is a nemes ecclesianak és annak curatorainak, találják módját, hogy ez a defectus supleáltassék.

4-to. Az ekklézsiának kiadva lévő pénzei között különösön periculumban forog titulatus Toma János uramnál hfr. 132, Pélye János uramnál hfr. 100, mellyek már régtől fogva semmit nem foenerálván, megkívánnyák hogy a nemes ekklézsia szemeskedjék irántok, recommendálja azért a Szent Visitatio a tekintetes curatoratusnak, nevezetesen titulatus Berivoi László uramnak, igyekezzék quo quo modo felvenni és securusabb helyre elocálni, hogy az elintézett szent végekre currálhasson.

5-to. A titulatus Butsi uramnál lévő adósságnak dolga egésszen recommendáltatik titulatus inspector curator Nagy Sándor úrnak.

1778 december

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadensi per clarissimum dominum Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniorem, Andream Csegöldi substitutum notarium, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Ladislao Berivoi, Johanne Butsi, Mathia Lakatos, Georgio Ambrus, Josepho Szalkai et aedili Petro Lakatos, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Miklós cum ludi magistro domino Georgio Katonai in domo parochiali.[279]

1-mo. Megkérdeztetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister őkegyelme felől, az egész ekklézsia által de meliori commendáltatik. Úgyszintén scholae rector Katonai György őkegyelme iránt is jól emlékezik, s a kevés gyermekekben is alkalmas industriaja látszik, kevés idejéhez képest.

2-do. Megkérdeztetvén a tiszteletes loci minister őkegyelme is hallgatói iránt, maga is azokat de christianis moribus et debitis erga ecclesiasticos officiis commendálja, úgyszintén scholae rector őkegyelme is.

3-tio. Mostani fungens egyházfi Lakatos őkegyelme ratioja ventiláltatván [232.] feladattatott, hogy

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt az őkegyelme kezénél ad praesentem rationem	1	55
Percipiált azután ezen esztendőben	14	89
Summa	16	44
Költött ekklézsiai szükségekre	13	94
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem	2	50

4-to. Lévén ezen v[ajda]hunyadi reformata nemes ekklézsiának Teleken titulatus Toma János uramnál Francisco Bartsaianum pium legatum adóssága hfr. 164. Ugyan más

[279] HuZal-Jkv. I/3. 231–232.

Rákosdról s egyebünnen felvett legatiokból Péla Jánosnál hfr. 100. Minthogy azon summa pénzek periculumban forgottanak, kénteleníttetett a nemes ekklézsia törvényes processussal felvenni s arra az ekklézsia capitalissaból 12 mfr. fordítani. Költöttek pedig ezen felyül ugyanazon processussra a magokéból tiszteletes loci minister őkegyelme 15 mfr., titulatus Berivoi László uram 3 mfr. és 60 pénzeket, mellyeket az ekklézsia tartozik őkegyelmeknek refundálni, s az interest ahová illik, oda fordítani.

5-to. A Butsianum debitumból háromolván titulata Butsi Kristina Porsolt Ferentzné asszonyra 38 mfr., annak két esztendei interesse benn vagyon őkegyelmeknél, mely szerint recommendáltassék a titulatus curatoratusnak, hogy azon capitalisnak interessével való desumtiojára találjanak módot.

6-to. Ugyan a Butsianum debitumért elfoglaltatván a bosi örökség a haeresektől, maradott fenn mindenik részre 38 mfr., azért kívánnya a nemes ekklézsia, hogy mindenik rész különkülön a maga obtingentiaját vagy lefizesse, vagy különös contractussal a nemes ekklézsiát securizálja. Ennek effectumba való véttetését titulatus Butsi János uram magára vállalá, külömben a közönséges debitumról szolló contractus az ekklézsia archivumában mindaddig megtartattatik.

Nota bene: Említett Butsi János uram a maga obtingentiajából 10 ~ tíz mfr. lefizetett.

Úrasztali pohár – 1640

1780

Continuatur visitatio ecclesiastica die 15ta ejusdem mensis Aprilis et anni [1780.] in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadiensi per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Intze de Lisznyó proseniorem et ordinarium tractus notarium Samuelem Nagy Vásárhelyi in domo nobilitari ac curiali spectabilis domini Johannis Berivoi, praesentibus a parte ecclesiae praetitulato domino Johanne Berivoi curatore domestico hujatis ecclesiae, item reverendo domino loci ministro Johanne Miklós Sz[ent]Györgyi, nec non domino Josepho Szalkai, Georgio Katonai, Petro Lakatos aedituo et generoso domino Johanne Butsi.[280]

Ubi: 1-mo. Examenre vonattatván a tiszteletes loci minister őkegyelme szolgálattya, magaviselése és alkalmaztatása, úgy másfelől a hallgatóknak is az isteni szolgálatban és a rendes papi fizetésben való magok gyakorlása. Se a nemes eklézsia említett papja ellen, se penig tiszteletes uram őkegyelme hallgatói ellen panaszul semmit is nem adának fel.

2-do. Amely Francisco Bartsaianum pium legatum in hfr. 164 és másunnan is felvett periculumban lévő adósságok in hfr. 100 törvényes processussal felvétettek, bizonyos immobile bonumok elfoglaltatván, azok pro usu fructu percipiendo általengettettek a nemes eklézsiától titulatus Gillyén Dániel uram őkegyelmének oly modalitassal, hogy míg az elfoglalt terrenumokat colálhattya, s azoknak hasznát veheti, tehát az appreciált hfr. 264 ~ kétszázhatvannégy mfr. legalis interessét 6 post 100 annuatim a nemes eklézsiának praestálja. Melyről formalis contractus is extál titulatus Berivoi János uram kezénél letéve.

[280] HuZal-Jkv. I/3. 286–288.

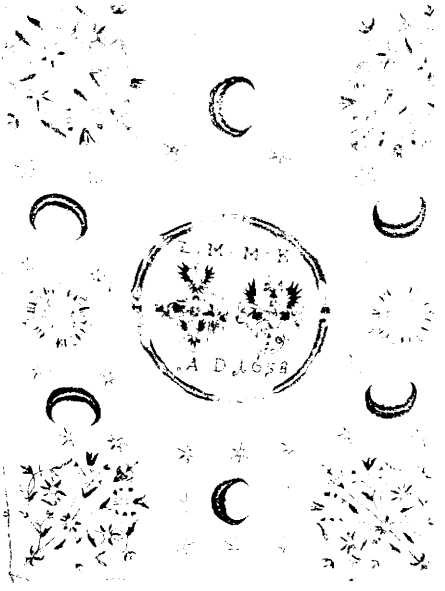

Úrasztali kendő – 1658

3-io. A Butsi Krisztina, Porsolt Ferentzné asszonynál lévő 38 mfr. esztendőnként járandó interesse most is azon statusba lévén, sőt négy esztendei restantiakra nevekedvénn, recommendálja a visitationis forum titulatus curator Berivoi János uramnak őkegyelmének, quo quo modo lehető és véghez is vijendő felvétetetését.

4-to. Titulatus Butsi János uram őkegyelme in anno 1778 ugyanitt V[ajda]Hunyadon folytatott visitatioban magára amit vállalt vala, a hatodik punctumnak tenora szerint a Butsianum debitumnak a haeresek között lett osztozásbeli obtingentiajokhoz formáltatandó különös contractusoknak expediáltatások iránt, minthogy mind eddig ígiretinek meg nem felelt és nem effectuálta, azon ígiretire [287.] a Szent Visitatio emlékeztetvén most is őkegyelmét, kéri, hogy communicatis cum spectabili domino curatore Johanne Berivoi consiliis, effectuálni el ne mulassa.

5-to. Katonai György őkegyelme, ki is mindeddig két holnapokat kivévén, bizonyos esztendők alatt ezen nemes ecclesianak oskolamestere volt, praetendálván némű-némű restantiait a nemes ecclesiatól, úgymint 38 garasokat és tíz véka búzát. Meghallgatván és megértvén a Szent Visitatio a nemes ecclesianak eziránt való reflexioját, mely szerint őkegyelme is az előtte fungált oskolamesternek elmenetele után vacált időt concernált pénz és búza fizetést mint egy húsz mfr. valótt vett volt fel előre, helyesnek ítilte a Szent Visitatio a nemes ecclesia kívánságának annuálni inkább, mint az őkegyelme praetensiojának. És így azon 38 garasok és tíz véka búza az hozattatandó újj mester számára fordíttassanak.

6-to. Vacantiaba esvén ezen nemes ecclesianak oskolamestersége, requirálta volt legottan a nemes ecclesia tiszteletes prosenior uramot, eddig FejérVízen lévitai hivatalt viselt Barta Jósef uram őkegyelmének cum consensu ezen mesteri hivatalra való elhozattatása iránt. Mely szerint, amint akkoron is különösön, úgy most is ezen Szent Visitatioban consesussát nem denegálya, intimálván inkább azt, hogy minél hamarébb elhozattassék és a mesteri lakóházba introducáltassék.

7-mo. Mostani fungens egyházfi Lakatos Péter uram őkegyelme ratioja super perceptis et erogatis ecclesiae ventiláltatván, úgy tapasztaltatott, hogy

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor őkegyelme kezénél ad praesentem rationem maradott volt	2	50
Percipiált azután ezen esztendőben	39	82
Mely is egybesummáltatván, facit	42	32
Ezekből erogált bizonyos szükségekre a parochialis- és oskolaházok körül	32	95
Quibus subtractis, ad sequentem rationem remanent	9	37

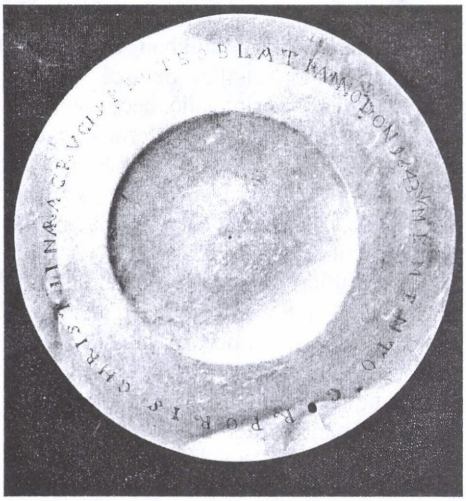

Úrasztali tányér – 1643

8-vo. Amely 16 forint capitalist ezelőtt Nándorról Katonai György őkegyelme felvett volt, most is actu az őkegyelme kezénél vagyon minden haszon nélkül. Azért injungálja a Szent Visitatio őkegyelmének, hogy intra bis quindenam fungens egyházfi uram őkegyelmének kezébe szolgáltassa, ki is ad foenerandum jó securitassal elocálni el ne mulassa, vagy penig ha Katonai György őkegyelmének tetszik magánál tartani, adja obligatoriaját a nemes ecclesianak, [288.] és mindaddig interesezze, míg megadhattya.

9-no. Néhai tiszteletes esperest uramnál, Herepei Istvánnál volt ezen ecclesianak 10 ~ tíz mfr. az Ambrus György által collectázott pénzből, amely máig is a nemes eklézsiának bé nem fizetődött. Requirálni igenis szükséges lészen a tiszteletes özvegyet és hogy depurálja, kérni.

1781

Die 17ma Januarii continuantes Visitationis inceptae filum, adfuimus in ecclesia reformata V[ajda]Hunyadiensi apud aedes et curiam nobilitarem spectabilis domini Johannis Berivoi brachii nostri secularis simul curatoris ecclesiae ipsomet praesente item Mathia Lakatos, Johanne Thót, Josepho Szalkai, Petro Lakatos aedituo, Michalele Udvari, reverendo item domino loci ministro Johanne Miklós SzentGyörgyi et ludi magistro Josepho Barta praesentibus.[281]

Ubi actum est in sequentibus: 1-mo. Nincs senkitől semmi panasz tiszteletes loci minister atyánkfia és házanépe ellen, úgy oskolamester őkegyelme iránt is van oly reménység, hogy egész kedvességgel fogja folytatni hivatalyát.

2-do. A papi és mesteri fizetésnek bészolgáltatásába a feladás szerint tapasztaltatik nagy fogyatkozás, melynek elhárítására végeztetett: 1. Hogy mindkét részről a restantiariusok per specificum feljegyeztessenek ki, mivel, mennyivel és mennyi időtől fogva restál, mely specificatio adattassék által a curatoratusnak, ki is intra quindenam executione etiam mediante felszedhesse és szedethesse, arra post hoc etiam esztendőnként szorgalmatoson vigyázván, hogy rakásra a papi és mesteri bér többé ne gyűlyön. 2.

Úrasztali tányér – 17. század – részlet

[281] HuZal-Jkv. I/3. 316–318.

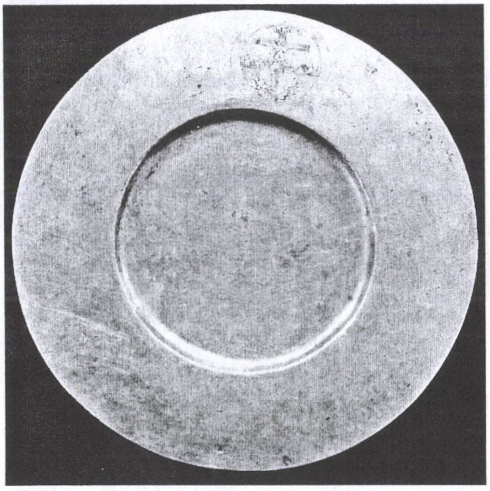

Úrasztali tányér – 17. század

Hogy akik nem [317.] laknak is in gremio ecclesiae, hanem más falukban vagy városokban, de mindazonáltal bébírók, és ott egész vagy rész szerint való oeconomiajok vagyon és a papnak és mesternek fizetni nem akarnak, neveztessenek ki a tiszteletes loci minister által, és a curatoratussal s az officiolatussal communicálya, kik is ad dictamen conclusorum Synodi Generalis Krakkóini habitae anno 1771, articulumque Approbatalem a törvényes bér fizetésre az olyanokat inducálni el nem mulattyák.

3-io. Számba vétettetvén itt is az immobiliak, találtattak eszerint:

1-mo. A pap kezinél lévő földek:

Búzaföldek in una totum calcatura jugerum 1 ½.

Törökbúzaföld jugerum 1 ¾.

Szénarét jugerum 5.

Szőlő octalibus 1 ½.

2-do A mester kezénél lévők:

Törökbúzaföld jugerum ½.

Szénarét jugerum ¼.

Úrasztali tányér – 1643 – részlet

4-to. Amely tizenhat forintokból álló capitalis a tavalyi visitatiokor Katonai György őkegyelménél maradott volt, azt azután befizette, mellyet fungens Barta Jósef oskolamester kezéhez is vett oly végett, hogy kezeskedés által hasznát vehesse, azon kívűl is a mester számára foenerálván. A Szent Visitatio nem vészi ugyan ki most az őkegyelme kezéből ezen capitalist, hogy másuvá elocáltassék, hanem minthogy a Szent Visitatio előtt recognoscála őkegyelme és egyszersmind obligálá is magát, hogy annak idejében intacte megfizeti, őkegyelménél meghadja oly vigyázata alatt a nemes ecclesianak és a curatoratusnak, hogy ne periclitálódjék.

5-to. Egyházfi Lakatos Péter ratioja ventilláltatván

	hfr.	dr.
Úgy tapasztaltatott, hogy maradt volt tavalyról kezénél ad praesentem demonstrationem	9	37
Melyhez azután accedált interesből, publicatioból, halott felett való harangozásból in summa	50	96
Facit in summa perceptum	60	33
Ebből bizonyos szükségekre, a parochia, oskolaház és a templom körül erogáltatott az exhibeált demonstratio szerint in summa	46	35
Melyet subtrahálván a percepti summából, marad az egyházfi kezénél ad sequentem rationem	13	98

6-to. Radik Jósef rákosdi lakos és nemes ember, amint injungáltatott vala őnéki, megkereste a Szent Visitatiot itten és nyújtott is bé egy memorialist, melyben kívánnya visszaadattatni az eltávozott hitetlen feleségét. Próbálta a Szent Visitatio Pára Kristinat arra exmittált követtye által, de még csak compareálni is nem akart, általállván a görög unita vallásra, amint hirdeti maga felőll. Nyert azért említett Radik Jósef illy értelmű resolutiot, hogy a dolognak jól végire menvén, ha casu quo változtatta vallását, azon valláson lévő tiszteletes esperestől váltson pecsétet és redeálni mint hütös férjéhez admoneáltassa, és attól akinél szolgálói hivatalban vagyon az Aprobatalis Articulus ereje mellett repetáltassa, maga rendjin és úttyán a külső magistratust is megkeresni el nem mulatván. Ha penig előbbeni vallásában vagyon ma is felesége, arról a tiszteletes senioratust certiorállya, a törvényes útnak kikeresése végett.

Úrasztali kendő – 1658 – részlet

7-mo. In emolumentum ecclesiae pro altero curatore oeconomico electus et etiam confirmatus est spectabilis ac generosus dominus Daniel Gillyén.

8-vo. Az ecclesia ládájában tanáltattak az úri szent vacsorához való készületek, illy renddel: Abrosz numero 9, pulpitusra való kendő 6, Úr asztalához való keszkenők 10, prédikálló székre való tafota 1, veres tafota abrosz, asztalra való 1, tafota keszkenő 1, ezüst kanna 1, ezüst aranyas pohár 3, ezüst aranyas tányér 2, óntányér 1, két ónkanna, egyik keresztelő, a másik az Úr asztalára való.

9-no. A pius fundus.[282]

1783

In ecclesia V[ajda]Hunyadensi, eodem anno [1783.] die 21[a] mensis Martii per eosdem [Andream Csegöldi seniorem, notarium ut et brachium seculare spectabilem dominum Johannem Berivoi de Pestély] visitata, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Johanne Butsi, nobilibus Johanne Thót, Josepho Szalkai, Georgio Ambrus, Michaele Kolosvári, Petro Lakatos aedituo, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Miklós Sz[ent]Györgyi cum ludi magistro humanissimo domino Ladislao Kováts in domo spectabilis domini Johannis Berivoi de Pestély ut curatoris domestici congregatis.[283]

1-mo. A tiszteletes loci ordinarius minister és scholae magister őkegyelmek iránt tétetett canonbéli kérdésekre mindketten közönségesen recommendáltatnak. Hanem különösön panaszol egyfelől Szalkai Jóseff őkegyelme a ludi magister ellen, hogy gyermekeinek taníttatásokért felettébb taxálná, melyre, hogy a régi jó rendtartásra vigyázzanak mind a gyermekes hallgatók, mind ludi magister őkegyelme, végezi a visitatio. Másfelől titulata Berivoi

[282] A jegyzőkönyv szövege itt megszakad.
[283] HuZal-Jkv. I/4. 50–54.

Istvánné asszony insinuálja, hogy némű-némű viszongás esvén egy alkalmatossággal maga között és a ludi magister között a templom kerítésébe bémenő ajtóra a ludi magister által tétetett és a praetitulata asszony által onnan levettetett cégér felett, hellytelenül tractáltatott a ludi magistertől.

Melly dolgot sajnálva értvén a visitatio, tőn benne illyen decisiot: Tagadhatatlan lévén mindkét részről a hiba, hogy az egész differentia tolláltassék, imponálja a visitatio ludi magister őkegyelmének, hogy ha szintén titulata Berivoi Istvánné asszony erőtelenségéből előre propria auctoritate [51.] elvettette is a cégért azon hellyről, mellyre ludi magister őkegyelme hellytelenül tette volna, mellyet a curatoratusra kellett volna bízni. Ugyancsak, minthogy az aszonynak azon hibás cselekedetéért magának bátorságot praesummált venni a titulata asszonynak holmi kedvetlen szókkal és hellytelen cselekedetekkel való megbántására, azért őkegyelme a praetitulata asszonyt a visitatio előtt megkövesse, és ezután magát az ekklézsia tagjaival való ízetlenkedéstől szorossan megoltalmazza, ha mi controversiaja esik valakivel, annak eligazítását a curatoratusra bízván. Ab altera vero mind ezen controversiara, mind ehhez hasonlókra végezi a visitatio instar constitutionis ex hoc observandae, hogy ha a nemes ekklézsia tagjai közzül akárkinek is valami controversiaja ered pappal vagy mesterrel és ezeknek házokkal, azért magának propria auctoritate szóbéli ízetlenkedéssel vagy egyéb hellytelen cselekedettel senki satisfactiot venni ne praesummálja, hanem a curatoratusnál baját béjelentvén, annak eligazítását onnan várja.

2-do. A tiszteletes loci minister és dominus ludi magister őkegyelmek a nemes ekklézsia tagjairól közönségesen jó relatiot tőnek, hanem:

3-tio. A scandalumok rendében említi tiszteletes loci minister őkegyelme a dominus ludi magister ellen illyen panasszát, hogy noha ezelőtt celebrált visitatioban tetszett volt a visitationak az őkegyelme törökbúzabéli quartaját a mesteri fizetéshez ragasztani illyen consideratioval, hogy mivel mind a filiakban, mind egyéb eléforduló dolgokban sokszor esik excursioja és akkor a papi functiot a mesternek kelletik végben vinni, tehát légyen az abbéli szolgálattyának némű-némű megjutalmaztatására. Mégis mester uram őkegyelme az akkori szolgálatokat nemcsak panaszoson viszi véghez, hanem effelett holmi mocskos feleleteket tészen a tiszteletes loci minister személyének kissebbítésére.

Úrasztali kendő – 1658 – napmotívum

Mely panaszt felvévén s pensitálván a visitatio, tőn benne illyen decisiot: Igaz lévén az említett visitatiobéli rendelés, annyival is inkább imponálja a visitatio oskolamester őkegyelmének, hogy az eléforduló circumstantiak szerint megkívántató papi szolgálatokat minden panasz nélkül tégye, mivel azon kívül is ezen ekklézsiának állapottya azt szorossan megkívánnya. Minthogy pedig ennek alkalmatosságával jöttenek bé oskolamester őkegyelmének olly hellytelen cselekedetei is, mellyek egyenesen oda mutatnak, hogy őkegyelme a canonica subordinatiot nem igen szereti, nemcsak az ekklézsia tagjaival, hanem papjával szembenszállani és azzal veszekedni bátorkodik. Tehát olly kemény clausula alatt imponálja őkegyelmének a visitatio, hogy a tiszteletes loci minister őkegyelmével való

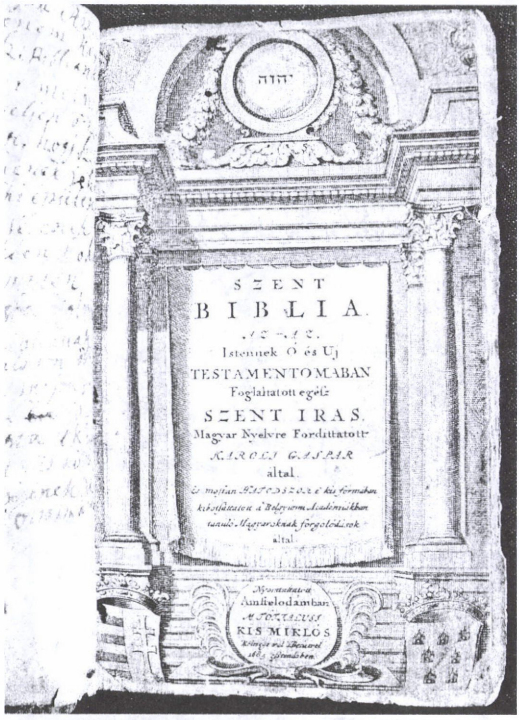

„Aranyos Biblia" az egyházközség tulajdonában

veszekedéséről és az őkegyelme mind személlyének, mind házának kissebbítéséről supersedeáljon, ellenben pedig, mint papjától minden Isten szerint való jó dolgokban függjön, hogyha a nunc in posterum csak leggkissebb panassza lészen is a tiszteletes loci ministernek ebben a részben, comperta rei veritate statim et de facto etiam medio tempore az oskolából propudiose kitétettetik, sőt mint contumax, az egész társaságtól is abscindáltatik.

4-to. Ugyan a scandalumok rendiben insinuálja a tiszteletes loci minister őkegyelme az oskolamester felesége ellen is illy panasszát, hogy őkegyelme mind a papi hivatalnak follytatásában extra spaeram elegyítvén magát [52.] maga is, mikor a loci minister elkerülhetetlen excursioja alkalmatosságával jelentést tett a belső szolgálat iránt oskolamester őkegyelmének, mocskos feleleteket tett a tiszteletes minister kissebbítésére. Mind pedig külsőképpen háza dolgaiban elegyítvén magát, a tiszteletes loci minister felesége iránt némely szomszédoknál kedvetlen szókat beszél, mellyekkel a nemes ekklézsia tagjait, kivált az asszonyi renden felindíttya mind az őkegyelme, mind háza ellen való haragra, aminthogy compareáltanak is a nemes ekklézsia részéről az asszonyi rendről sok panaszlók tiszteletes asszony ellen. Ezeket a visitatio per longum et latum meghallgatván, ruminálván és pensitálván, mindazokban talál illyen animadversiora méltó dolgokat:

1-mo. Nem extricálhattya magát oskolamesterné asszony azon vádból, mellyel tiszteletes loci minister őkegyelme által vádoltatik, hogy tudniillik kétség nélkül valami titkos ranchora lévén a tiszteletes loci minister őkegyelme házára, azon fundamentomból vétkes indulattal sokszor terhesebb delatiokat tészen tiszteletes asszonyomról némely szomszéd-asszonyoknál, mellyekkel azokat tiszteletes asszonyomra ingerli, s ezzel kivált a tiszteletes loci minister őkegyelme házában sok zenebonát okoz, nem lévén őkegyelmének csendessége feleségének sokszor ok nélkül való vádoltatása miatt.

2-do. Tagadhatatlan az is, hogy másfelől tiszteletes asszonyom az asszonyi rendben eleitől fogva megjegyzett erőtelenségéből és szabadosabb beszédre hajló indulatból az ekklézsia tagjairól, kivált az asszonyi renden, sokszor szabadosabban beszél ollyan dolgokat, amellyek őkegyelmére nem tartoznak és amellyeket el kellene hallgatni.

3-tio. Animadversiora méltó hiba observáltatik ugyan őkegyelmében az is, hogy isteni tiszteletnek idején, könyörgés alatt, midőn mások felállanak, maga ülve könyörög az ekklézsiának nagy botránkozására és hogy az egész cultus alatt sokszor hol hellytelen nevetéseket, hol pedig rendeletlen gestusokat tészen.

4-o. Nem kisebb megbotránkozására szolgál a nemes ekklézsiának az is, hogy őkegyelme a maga házán kívül ollyan hellyekre való diversiokat tészen, mellyek az őkegyelme belső statussához nem illenek.

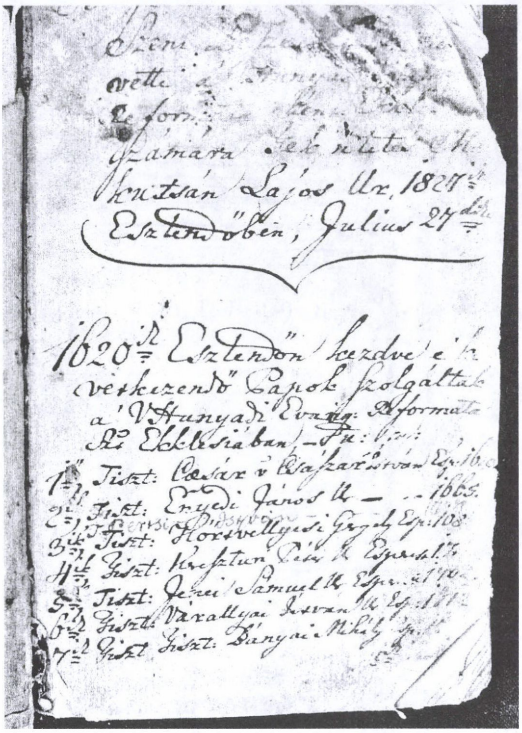

A gyülekezet lelkipásztorainak névsora egy 18. századi Biblia címelőzéklapján

Úgy 5-to. Az ekklézsiát botránkoztató dolog mesterné asszonyban az, hogy őkegyelme a nemes ekklézsiának a templomban való járulásban egyszer ususban vett rendtartását meg nem tartván, kétség kívül valamely botránkoztató indulatból azon az ajtón jár és mégyen a templomban, mellyen csak a férfiak, és nem az asszonyi renden lévők járnak.

Végezetre 6-to. A nemes ekklézsia asszonyi renden lévő tagjai iránt is tapasztalható hiba observáltatik aban, hogy mikor vagy egy, vagy másképpen valamely kedvetlen relatiot hallanak a tiszteletes loci minister őkegyelme feleségéről, minekelőtte a dolognak valóságát jól megvizsgálnák, minden ellenkezésre és visszálkodásra, s a tiszteletes loci minister házának kissebbítésére praecipianter ereszkednek.

Mindezekre nézve tehát, hogy a nemes ekklézsia békessége s egyessége oltalomban tartassék, félretévén minden egy, vagy más félre való tekintetett, tett a visitatio illyen decisiot: Oskolamester őkegyelme, mint a maga házának feje, ollyan regula alatt tartsa feleségét, hogy a tiszteletes loci minister őkegyelme személlyét, házát és feleségét sem egy, sem másképpen, sem szemben, sem hát megett, sem a szomszédoknál, sem egyebütt a nunc in posterum csak leggkissebb szóval is ne becstelenítse, hanem mint elöljárójának házát az illendőségig megbecsülje és tisztelje és a nemes ekklézsia botránkoztatásának [53.] eltávoztatására a templomban azon az ajtón járjon, mellyen a több asszonyi renden lévők járnak közönségesen. Külömben, ha csak leggkissebben is ezután ezekben impingál és vagy egy, vagy más részről őkegyelme ellen panasz jelentetik, mint a közönséges békességet háborítani kívánó, mostani functiojából s statiojából csalhatatlanul amoveáltaik. Tiszteletes asszonyom iránt pedig végezi a visitatio, hogy őkegyelme e napságtól fogva elhagyván a házanként való járást, mind magát úgy viselje, mind nyelvét úgy zabolázza, hogy férjének kissebbséget, maga házának romlást ne szerezzen, és a nemes ekklézsia mind a két renden az illendőségig megbecsülje. Mellyet egyszersmind recommendál a visitatio tiszteletes férjének is, hogy feleségét, maga előtt tartván belső statussát, úgy dirigálja, hogy ezek ellen in posterum ne hibázzék, és ne szolgáltasson okot az őkegyelme megtörténhető kedvetlen változására. Evégre pedig, hogy a nemes ekklézsiának csak leggkissebben is tiszteletes asszonyban megbotránkozása ne légyen, a templomban, mint más asszonyi renden lévők, fennálva könyörögjön és az egész cultus alatt magát úgy viselje, hogy mind tekintetéből, mind minden cselekedetéből mások előtt példa gyanánt lehető kegyesség és buzgóság tessék meg. Végezetre a nemes ekklézsia tagjainak mind a két renden serio imponálja a visitatio, hogy az afféle hellytelen és minden fundamentom nélkül induló relatioinak hellyt nem adván, a tiszteletes loci minister személyének, feleségének és házának kissebbítésétől és gyalázásától supersedeáljanak, hanem ha valami megbántattatásokat hellyes okon vészik észre, arról közelebbről a domesticus curatoratus előtt leggottan, és ha a dolog kívánni fogja, a tiszteletes senioratus

előtt tégyenek pro adhibenda juxta ante dicta medela necessaria jelentést. Különben ha ezután illyen színű versengések előfordulnak, aki ok nélkül való vádnak és mocskolódásnak bűnében találtatik, minden kedvezés nélkül a a senioratus által sua via emenda lingvaen kerestetik.

5-to. Az ekklézsia oeconomicumának jobb móddal lehető follytatására kezére vévén tekintetes domesticus curator Berivoi János uram az ekklézsiának foeneráló capitalis után járó interesnek incassatioját, arról amit a tavalyi visitatiotól fogva incassált és erogált, teve illyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Percipiált interest, omnibus computatis	39	42
Ebből elocált	13	–
Erogált	2	98
Summa	15	98
Mellyet subtrahálván, marad kezénél	23	44

6-to. Egyházfi Lakatos Péter őkegyelme demonstrálván a persely, és egyéb collecta pénzről:

	hfr.	dr.
Ád fel két esztendők alatt gyűlt pénzt, azzal együtt ami a nyolcvanadik esztendőbéli visitatioból jött volt által in summa	45	58
Mellyből az exhibeált demonstratio szerint erogált in summa	31	24
Quibus detractis, marad ad sequentem demonstrationem	14	34

7-mo. Ami a nemes ekklézsiának immobilis fundussait illeti, azok most is azon statusban találtatnak, mellyben in anno 1781 voltanak, hogy tudniillik légynek:

1-o. A parochus kezinél:

Búzaföldek in una totum calcatura jugerum 1 ½.

Törökbúzaföld jugerum 1 ¾. [54.]

Szénarét jugerum 5.

Szőlő oct. 1 ½.

2-o. A mester kezénél:

Törökbúzaföld jugerum ½.

Szénarét jugerum ¼.

8-vo. Az Úr asztalához tartozó készületek is aszerint, amint ugyanakkor recenseáltattak és feljegyeztettek, mind megvagynak.

1791

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon a v[ajda]hunyadi tekintetes nemes megyében Böjtmás havának 9-dik napján 1791-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, loci minister atyánkfia tiszteletes Szengyörgyi Miklós uram jelenlétében, jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes Berivoi János domesticus curator úr, tekintetes inspector Gillyén Dániel úr és egyházfi Böszörményi György uram. [284]

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye a tiszteletes loci minister atyánkfia magaviseletéről, papi functioja, élete, erkölcse és

[284] HuZal-Jkv. I/4. 189–190.

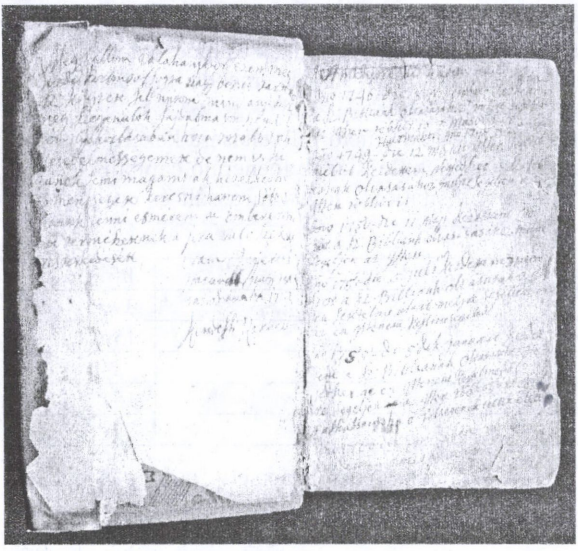

Kendeffi Ráhel bejegyzései
a gyülekezet „Aranyos Bibliájában"

házáról, minden jóról említtetik az egyházi atyafi. Nemkülönben az egyházi atyafi is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, őkegyelme is hallgatóit mindenekben de meliori commendálja in puncto ecclesiasticae obedientiae, hanem jelenti sokféle fogyatkozásait mind a béribe járó fizetésre, mind pedig egyházi szolgálattya rendes jutalmának bészolgáltatására nézve. Ajánlja azért ezen dolgot s annak eligazítását az Egyházi Törvényes Látogatás a titulatus domesticus curatoratusnak, méltóztassék mind a stabilis fundust, hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte, hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból.

2-do. Felada a titulatus domesticus curatoratus eggyezőleg a tiszteletes loci minister atyafival ezen nemes megyének, papnak, mesternek és a szent egyház hasznára járandó stabilis fundusát, hitelesen készített lajstromban in hfr. 2282 dr. 15. Amelynek maga módja szerint való készítéséért dicséri az Egyházi Törvényes Látogatás a titulatus domesticus curatoratust és az egyházi atyafit. Minthogy pedig az utolsónak sok fogyatkozásai estenek az időnek sok viszontagságai miatt, a magának járandó interesnek fel nem szedettethetésében, kéri mind az Egyházi Törvényes Látogatástól, mind a tekintetes nemes megyétől, hogy ezen kárának pótlására méltóztassanak elengedni az 65 mfr. álló summát, amely őkegyelmén fekszik, maga pedig pro fundo mutattya azon interest, amelynek használával sok esztendőktől fogva nem élhetett.

Azért erre az Egyházi Törvényes Látogatás *végezi*: Nyilvánságos az egyházi atyafinak industriaja az említett lajstrom készítésében, mind károsíttatása az interes tekintetében. Melyre nézve kérése fundamentumosnak ítéltetik, csak demereálhassa a tekintetes nemes megyének ebben a tekintetben minden tagjait. [190.]

3-tio. Titulatus domesticus főcurator az 1786-dikban bémutatott demonstratiojából nyilvánságos, hogy akkor kezénél maradott hfr. 25 dr. 92. Jóllehet azután volt még visitatio 1788-ban, de az akkori demonstratiot az időnek viszontagsága kezünkből kiejtette, mely szerint láttyuk ugyancsak az időtől fogva költött ekklézsiai szükségekre hfr. 10 dr. 2. Mely summát a feljebbvalóból kivévén, maradna hát kezénél hfr. 15 dr. 90. Minthogy pedig minden jegyzéseit elé nem mutathatta (ha magát a következendő látogatásig más bémutatható jedzései által legitimálhattya, vagy hogy még a kezénél maradott summánál többet is erogált) annak idejében acceptáltatik.

4-to. Insinuálja a tiszteletes atyafi, hogy domesticus főcurator titulatus Berivoi János úr három esztendőtől fogva maga előtt tudva lévő 80 mfr. interessét három esztendőktől fogva, négy-négy rhfr., őkegyelmének magáéból praestálta volna. Hogy ez is annak idejében méltó consideratioba jöjjön, illő dolognak ítéltetik.

5-to. Minden jelentés nélkül nyilvánságos a közönséges épületekben s azoknak kerítésekben a sok romlás, de nevezetesen sajnálja az Egyházi Törvényes Látogatás a szép temp-

lomnak romlásra való nagy sietését, amelyet most kevés költséggel megelőzhetne a nemes ekklézsia. A legnagyobb lehető érzékenységgel ajánlja azért az Egyházi Törvényes Látogatás s köti a titulatus domesticus curatoratus szívére, méltóztassanak arra bírni ezen nemes megye nevezetesebb tagjait, hogy magokat megróván, a sokkal nagyobb romlást a mostan tettző ruinaknak reparatiojokkal megelőzni igyekezzenek.

6-to. Az Úr asztalára való készület maga régi épségében megvagyon, sőt még accedál egy lángszínű kék rojtos selyem abrasz, a rojton felyül vékony ezüst cánklival körülvéve, és egy virágos patyalot keszkenő a méltóságos Gillyén Dánielné asszony kegyességéből.

7-mo. Egyházfi Böszörményi Lakatos György hitelesen demonstrál de perceptis et erogatis a közölebb lefolyt esztendőkről úgymint pro 1789 és 1790, és úgy tetszik, hogy

	hfr.	dr.
Percipiált	52	10
Ebből költött ekklézsia szükségére	44	68
Mellyet kivévén a perceptumból, marad kezénél ad sequentem demonstrationem	7	42

[191.] 8-to. Minthogy néhai édesattyának halálával az egyházfiság vacantiaban maradott, a nemes megye választotta és az Egyházi Törvényes Látogatás hitlés által az egyházfiságra confirmálta Böszörményi ifjú Lakatos Györgyet.

1793

Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Hunyadon a tekintetes domesticus curator Berivoi János úr házába Böjtmás havának 5-dikén, 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd atyafi tiszteletes Jakab János uram által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes domesticus curator Berivoi János és tekintetes Csóka Ábrahám urak, Rátz Jósef, Lasádi Sámuel, Pétsi Mihály, Ambrus György, Pete András, tiszteletes loci minister atyánkfia SzentGyörgyi Miklós János és egyházfi Lakatos György uraimék. [285]

1-mo. Egyházi törvényünk kötölözése szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának papi functioja, élete, erkölcse és háza igazgatása iránt. Közönségesen mindenekben de meliori commendáltatik.

Maga rendin megkérdetvén loci minister atyánkfia is a maga hallgatói iránt, hallgattyák-é pásztori szavát, függenek-é attól, élnek-é a kegyelem eszközeivel, s papi szolgálattyának jutalmát a maga idejében beadják-e? Ökegyelme is in puncto ecclesiasticae disciplinae hallgatóit jóról említi közönségesen. Hanem panaszul adja fel, hogy némelyek borbéli fizetését tellyességgel elvonnyák. Atyaiképpen ajánlja annak okáért az Egyházi Törvényes Látogatás a tekintetes domesticus curatoratusnak, amely nem terheltetik az ollyanokat kötölösségekről nemcsak megszóllítani, hanem ha szükség kívánná, az úgynevezett brachium által is a papi competentiat felvétetni, mert az apostol mondja, hogy méltó a munkás a jutalomra.

2-do. Igen keresztyéni érzékenységgel sajnálja az Egyházi Törvényes Látogatás azt, hogy az elébbeni végezésnek semmi hasznát az épületek dolgában nem szemlélheti (a kerteket kivéve) amelyekért dicséretet érdemel az egyházi igazgatás. Atyaiképpen insistál azért a Szent Visitatio hajdoni végezésének abban, hogy igyekezze a titulatus domesticus curatoratus a tekintetes nemes megyével eggyetértőleg annak módját felkeresni s megtalálni, hogy a nagyobb romlásnak (amely igen közel vagyon) eleibe kerülhessen.

[285] HuZal-Jkv. I/4. 255–256.

3-tio. A domesticus curator tekintetes Berivoi János úr tészen illyen declaratiot ab officio, hogy a Bacallarianum legatum mely 200 mfr. állott, contractus nélkül in periculo lévén és sok esztendőktől fogva interes sem fizetődvén, maga abban oly szerencsés lépéseket tett, hogy a Buda jószágból, melyen annak terhe feküt, néhai Buda András úr kölcsönözvén azt magának, nemcsak a capitalist felvette, melyet ugyanezen esztendőnek 1-ső napján tekintetes galatzi Buda Jósef [256.] úrnak elocált, hátra lévén csak a contractus megírása, hanem afelett a cessált interest is, hogy azon jószágból kifizeti, amennyiben az epoca iránt meg fognak eggyezni, magára vette.

4-to. Az 1791-dikbeli improtocollatio indigitatioja szerint:

	hfr.	dr.
Maradott vala pro hac demonstratione titulatus domesticus curator úrnak kezénél	15	90
Járult ahhoz harangozópénzből	2	40
In summa	18	30
Költött ad ecclesiasticas necessitates	6	–

Nevezetesen harangozó ház dolgában egy inquisitiojáért és azt végbevivő cancellistaknak investigatiojáért, mellyet kivévén a perceptionis summából, marad még titulatus domesticus curator Berivoi János úr kezénél pro futura demonstratione hfr. 12 dr. 30. Remanente tamen clausula positionis 3-tiae inprotocollationis anno 1791. V[ajda]Hunyadini facta.

Demonstratio aeditui:

	hfr.	dr.
Anno 1791 maradott a mostani demonstratiora	7	41
Ehhez a két elfolyt esztendők alatt járult	42	80
In summa	50	21
Ebből költ hiteles helyre	41	84
Melyeket kivévén a percepti summából, marad még az egyházfi kezénél	14	37

6-to. Panaszul adá fel a tekintetes nemes megye a tiszteletes egyházi atyafival eggyezőleg az öreg oskolamesternek állapottyát s minden tekintetben a szolgálatra erőtelen voltát, kérvén egyszersmind más újj, minden tekintetben alkalmatos oskolamesternek hozattatásának megengedését. Amelyre az Egyházi Törvényes Látogatás csak azt válaszolhattya, hogy azon szegény öreg ember ex misericordia hozattatván az egyházi igazgatás híre s consensussa nélkül a nemes megyébe, azok, akik ex misericordia behozták, talám továbbra is könyörületességgel hozzája lenni el nem mulattyák. Minthogy pedig kiváltképpen a gyermekes atyák érzékenyebbek e dologban, úgy tetszik, hogy ezen egy erőtelen emberért nem tartoznak oly számosan szenvedni, nem lészen annakokáért ellenére, hogyha jóll megállíttatott conventiora a nemes megye alkalmas oskolamestert keres és talál, csakhogy a szegény öreg ember is tellyességgel consolatio nélkül ne maradjon s gyámaltalanság miatt el ne vesszen.

1799

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae V[ajda]Hunyadensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non ejusdem tractus ordinarium notarium Michaelem T. Sala facta in oppido VajdaHunyad diebus 8[a], 9na, 10[a] et 11[a] Januarii anno 1799. A Szent Visitatio tekintetes Gillyén Dániel úrnak, mint domesticus főcuratornak, betegsége miatt a maga házánál folyt. Melynek follyása alatt jelen voltanak az eklézsia részéről tekintetes domesticus curator Gillyén Dániel úr, tekintetes Brádi Sámuel, Berivoi István, Butsi János és Mihály urak, Porsolt Ferentz, Rátz Jósef, Böszörményi György egyházfiú s a több eklézsiabeliek is, némelykor együtt, némelykor rendre, egynéhányat kivévén, akik itt nem laknak. Tiszteletes esperest, Tsegöldi András uram is majd mindvégig jelen volt, úgyszintén a localis pap, tiszteletes Szentgyörgyi Miklós János uram is mindenkor jelen volt. [286]

A Szent Visitatio kezdődésének az elein 1-ben is tekintetes domesticus curator, Gillyén Dániel úr ezt mondá: Tiszteletes visitator uraim addig a magok visitatiobeli munkájokhoz ne fogjanak, míg meg nem tudják és ki nem világosítyák, micsoda fundation és lábon állyon ez a hunyadi eklézsia, mert az eddig való visitatiok az efélékre ki nem terjeszkedvén, mind e mai napig bizonytalanságban van ennek állapottya. Most tehát hozzák tisztába ennek dolgait, azzal ne gondollyanak, ha több napok kívántatnak is ennek végbenvitelére, és fáradtságokat ne sajnállyák ezen eklézsia javára is reászánni. Ezen szókra és kérésre nézve tehát:

2-szor. A Szent Visitatio is jónak találá, hogy legelébb ennek levelei és jövedelmei vétessenek számba. Elékérettetvén pedig a nemes eklézsia leveles ládája, sok idő tölt belé, míg az abban találtatott mindenféle levelek rendre megolvastattanak a jelenlévőknek hallottára. A haszon vehetetlenek a ládából kihányattak, a hasznosok továbbra is a ládában meghagyattak, mellyeknek értelme és continentiaja a protocollumba rövideden bé is írattatott eszerint:

A levelek lajstroma:

1-o. Második Apaffy Mihály fejedelemnek Fagaras várában 1[a] Martii 1696. költ collationalissa, melybe a 3-dik szám alatt committál, hogy futás alkalmatosságával szállása a várban légyen, a kút felett való házban, a papnak minden időben. Sub numero 4-to, hogy a rendes [329.] fizetése kiadattassék a fiscus udvaráról. Numero 5-to, hogy 80 veder bort szabadoson elárulhasson.

2-o. Jenei Sámuelnek arról való attestatuma de anno 1716. 22da Junii, hogy a rét torkában egyfelől, másfelől a Bujtur felé menő út mentében a hunyadi reformata eklézsia eleitől fogva két földeket bírt.

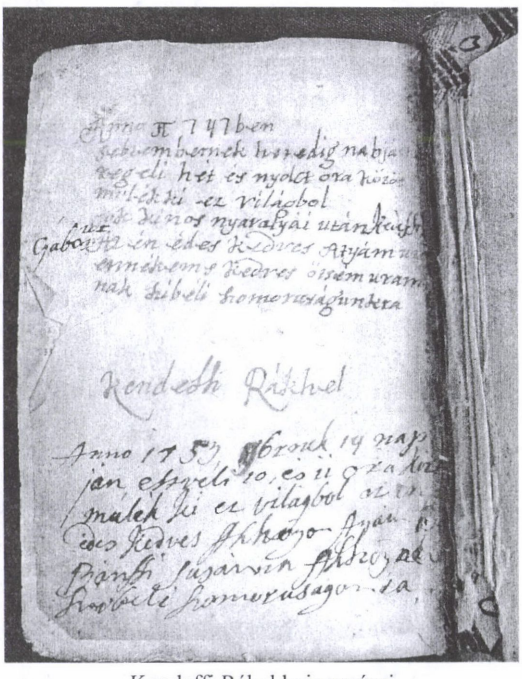

Kendeffi Ráhel bejegyzései
a gyülekezet Bibliájában

[286] HuZal-Jkv. I/5. 328–347.

Úrasztali pohár – 1640 – részlet

3-o. Arról költ testimonialis levél de anno 1718. 1[a] Maji, hogy a Mika nevű helyben lévő szénarét az eklézsiáé, és ez a város pecséttye alatt a notarius által vagyon kiadva.

4-o. Apaffi Mihály fejedelemnek arról való collationalissa de anno 1694. 5ta Septembris, hogy a templom szegeleténél hátul lévő gyümölcsöskertecskének taxaját elengedte.

5-o. Békesi Imre pium legatumáról szólló levél de anno[287], mely szerint a Tusmány nevű helyben lévő egy szántóföldét adja az eklézsiának, alól egy darabig Bartsai Sándor, más darabig Karátson Sigmond, fellyül egy darabig az arendator, más darabig fiscus földje szomszédságaiban.

6-o. Anno 1712. 30[a] Martii Tótfalusi Márton, Békesi Pap Imre, Mihutza István, Dantsul Péter regiusságok alatt, a parochialis jószághoz toldatott csűrös kertről költ contractualis levél.

7-o. Csulai Évának, Mara Sigmond özvegyének 1776-ba 22da Martii 40 ft. való collationalissa keze írása és pecséttye alatt, úgy Zejk János regiussága és pecséttye alatt.

8-o. Hosszú Katának 52 mfr. való collationalissa de anno 1751. 7[a] Novembris, Bodgya György és Statium Csoka subscribens és pecsétlő regiusságok alatt.

9-o. Tsolnakosi Dánielnek és Jósefnek 1759-be 24[a] Octobris, Váradi Móses és Toma János coramizans regiusságok alatt költ levele, mely szerint a hunyadi papnak conferál esztendőnként 16 kalongya búzát, 7 szekér fát és egy malomnak szombati vámját.

10-o. 1758-ba ultima Septembris költ collationalissa Toma Jánosnak, Váradi Móses, Berivoi György és Jósef regiusságok alatt.

11-o. 1726-ba 23[a] Aprilis Varró Katának, Torma alias Nagy György özvegyének, Fagarasi Szabó Mihály és Keresztúri Péter regiusságok alatt 20 ~ húsz vfr. való collationalissa.

12-o. 1742-be 21[a] Februarii Bartsai János 170 ft. való collationalissa. *Cum accluso mely szerént percipiáltatott, és még 2 original.*

13-o. 1759-be 24ta Martii Szebeni Jánosnak 5 ft. való collationalissa.

14-o. 1772-be 26ta Februarii Étfalvi Kelemennek, harói oskolamesternek 17 mfr. való collationalissa. Csíkos Ferentz, Zajzani Sámuel regiusságok alatt. [330.]

15-o. Anno 1749. 5[a] Januarii Udvari Jánosnak 25 ft. való collationalissa vagy testamentuma, Butsi János, Csernátoni Jósef és pákéi Baló Mihály regiusságok alatt.

16-o. Anno 1778. 4[a] Aprilis véghezvitt executoria relatoria, mely mellett bírja a hunyadi eklézsia Teleken Ptyela Jánostól a szántóföldet és szilvást.

17-o. Az eklézsia zsellérsessiojának defensiojáról szólló actak.

18-o. 1759-be 18[a] Junii költ inquisitoria az oskolának járt, de a catholicusoktól elfoglaltatott fabéli vámról.

19-o. A Hunyadi venerabilis tractus generalis inqusitoriajából a hunyadi reformata eklézsiát illető résznek extractussa.

20-o. Zalasdról Hunyadra transferáltatott két harangokról, mellyeket bartsai Bartsai János kapitány conferált volt 1749-be 6ta Junii Batzoni Pál extradatuma alatt.

---

[287] A levél keltezésének időpontja hiányzik.

21-o. 1723-ba 3^{tia} Martii egy néhány subscriptiok alatt költ eklézsiai végezés arról, hogy a halotti harangozásért mennyi fizetődjék.

22-o. 1798-ba 1^{a} Maji arról költ levél, hogy az eklézsia temetőjének egy része szőllőplántálás végett némellyeknek kiosztatott.

23-o. 1760-ba 10^{a} Februarii arról való consistorialis végezés, hogy a templomba s cinterembe való temetkezésért mi fizettessék.

24-o. 1752-be 14^{a} Augusti költ arról való attestatuma Pap Jánosnak, hogy mennyi quarta gyűlt bé a hunyadi határról.

25-o. A harangozó, egyházfi és zsellér immunitasáról költ actak fasciculussa 5 darabokban.

26-o. A só tisztséghez intézett testimonium, hogy hány pap vagyon a vármegyében, akinek mindennek 8 mázsa só competál. Emellett 6 darab írás, mellyet pro memoria itt megtartani szükséges.

27-o. A rákosdi limitaneus katonáknál elocálva lévő 394 ft. szólló 8 darabból álló contractusok fasciculussa, sub litteris A., B., C., D., E., F., G., H.

28-o. Egyéb elocálva lévő capitalis pénzekről szólló contactusoknak fasciculussa 14 darabokba. Sub litteris I., L., M., N., R., S., T., U., X., Y., Z., V., AA.

29-o A rákosdi limitaneusoknál elocálva lévő némely contractusoknak copiai két árkosokba.

30-o. Tekintetes Berivoi István úrra szállott, és maga által is contrahált minden eddig való adósságokról szólló recognitionalis, mely 533 mfr. tészen.

31-o. Tekintetes néhai Csóka Ábrahám úrnál elocálva lévő 200 mfr. szólló contractus. Mely pénzről, mint successor, tekintetes vicenotarius Noptsa Móses úr más contractust ígére. [331.]

32-o. Tekintetes Butsi János és Mihály urak néhány rendbéli felvett pénzzel adóssai az eklézsiának, mely rendbe szedeték eképpen:

	hfr.	dr.
1. A sub littera I. való contractus szerint	40	–
2. Sub littera n. Berivoi György collationalissa	36	–
3. Tekintetes Butsi Jánosról Ferkő Aniskára szállott 47 mfr. és 50 dr. úgy ennek néhány esztendőkig való interessét, 14 mfr. magokra vállaltak, in summa hát	61	50
4. Butsi János úrra attyáról szállott adósság volt 38 mfr., melyhez kell tenni a Porsoltnéről reászállott 9 mfr. 50 dr., tenne 47 mfr. 50 dr. De ebből adván Tót Jánosnénak 10 mfr., tehát itt marad adósság Butsi János úrra	37	50
5. Butsi János úrra attyáról szállott esmét 36 ft., ehhez járul a Porsoltról 9 mfr. és 50 dr., teszen	45	50
6. Dánts Juonnál volt pénzből vett kezéhez Butsi János úr	20	–
7. Nasztortól vett fel esmét	20	–
Summa	260	50

Contractusok nélkül kinél mennyi pénz légyen, az alább, a tabellából megtetszik.

33-o. 1774. 16^{a} Martii egy szőllőről és annak gyümölcsösséről, Nagy Sándor és Berivoi György regiusságok alatt költ egy contractualis levél, mely szőllő elébb ment tiszteletes Sz[ent]Györgyi Miklós János uramra, mostani loci ministerre, de aki eladta ezen szőllőt tekintetes Buda Jósef úrnak 1786-ba 2da Septembris, tekintetes Buda Jósef úr pediglen fiscalis praefectus Sneider vagy Szabó András úrnak 1787-be 26^{a} Februarii.

Conferensei ennek az eklézsiának kik légyenek, amennyire csak a homályból ki lehetett nyomozni, és mi céllal conferáltanak, azt így találta és fel is jegyzette a Szent Visitatio a túlsó levélre [332.]:

Az adásnak esztendeje és napja	Az adott pénz summája		Az adónak a neve	A cél, kinek és mire interesezzen az adott pénz
	hfr.	dr.		
1771. 25ª Maji	500	–	Bartsai Ferentz	Templom s parochia épületére
1776. 22ª Martii	40	–	Csulai Éva, Mara Sigmondné	Papnak
1742. 21ª Februarii	170	–	Bartsai János	Papnak 100, mesternek 20, templomnak 50
1726. 23ª Aprilis	20	40	Varró Kata, Torma alias Nagy Györgyné	Mesternek
1772. 26ª Februarii	17	–	Étfalvi Kelemen harói oskolamester	Papnak
1759. 24ª Martii	5	–	Szebeni János	Templomnak
1749. 5ª Junii	25	–	Udvari János	Eklézsiának
1724	100	–	Bartsai Gergely	Papnak
Nem tudatik mikor	100	–	Tsolnakosi György	Papnak
	100	–	Buda Bálint	Papnak fele, fele mesternek
1745.	45	–	Berivoi László	Eklézsiának
Nem tudatik mikor	70	–	Dali Kata, Keresztúri Péter esperest özvegye	Papnak
	20	–	Balog Kata, Gálfi Ferentzné	Papnak
	40	–	Buda Gáspár	Papnak
	200	–	Batzalári Farkas	Papnak
	100	–	Pogány Ferentz	Mesternek
	36	–	Berivoi György	Eklézsiának
	50	–	Ribitzei Éva, Pogány Józefné	Papnak
	50	–	Deső Gáspár	Papnak
1783. 20ª Maji	52	–	Nándra Pál	Eklézsiának
Summa	1740	40		

Emlékezetre való jegyzés:

1. Hogy az nem tudatik némellyekről, mikor conferáltak valamit, oka lehet az, hogy vagy elvesztek a vigyázatlanság miatt a collationalisok, vagy más egyéb hellyekre is conferálván, a collationalis másutt valahol vagyon, ide pedig csak a conferált pénzt adták.

2. Amennyi conferált summa fellyebb feljegyeztetett, azt a Szent Visitatio rész szerint holmi hiteles jegyzésekből, rész szerint a kiadásról szólló contractusokból tanulta ki, s úgy írta osztán fel jövendőbéli világosításul, rész szerint magokból a collationalis levelekből ment végire. [339.][288]

		hfr.	dr.
Méltóságos Buda Jósef úr	200 mfr. interessét	12	–
Tekintetes Tsóka Ábrahám úr sucessori	200	12	–
Butsi János és Mihály urak	260 50 dr.	15	63
Kenderesi Miklós úr	120	7	20
Tekintetes Váradi Móses úr	40	2	40

[288] A jegyzőkönyv szövege itt megszakad, három lap kivágva. A 339. oldalon feltételezhetően a lelkész jövedelmének feljegyzését találjuk.

		hfr.	dr.
Böszörményi György	50	3	–
Tsolnakosi László és András	40	2	40
Szász Jósef és Lakatos Péter posteritassa	50	3	–
Az eklézsia zsellére, Vaszily	40	2	40
Ambrus György és fia, Sámuel	32		
Sztojkutzáék	13		
Tót Jánosné	10		

Ez a capitalis pénz közönséges megegyezésével az eklézsiabelieknek úgy határoztaték, hogy ha valamely nem várt szerencsétlen történet miatt, valamely részben elveszvén csonkulást szenvedne, tehát a hijánosság legottan más capitalisból úgy pótoltassék ki, hogy a pap fizetésében kárt ne vallyon.

4-o. Bos nevű faluban vagyon elocálva 50 ft., ez után interesbe adnak a papnak esztendőnként 16 ~ tizenhat szekér tűzifát.

5-o. Vagynak szántóföldök, kaszálók és szőllő, mindezeknek hasznát a pap vészi.

6-o. A filialis eklézsiákból jár fizetés eszerint:

Bujtorról: Tekintetes Kenderesi Miklós úrtól hfr. 2 dr. 40.

Tsolnakosról: Tsolnakosi Lászlóné asszonytól 4 véka búza, és 2 szekér fa.

Néhai Tsolnakosi Dániel úr jószágát bírván, méltóságos gróf és gubernátor Bánffy György úr őexellenciája ád fizetést 24 véka búzát, 6 veder bort, és 6 szekér fát.

Telekről: Toma Péter ád 1 szekér fát, Bela Antalné is 1 szekérrel.

7-o. Az 1771-ben 18-a Martii költ papi conventionalis lista szerint két malomból kellett volna esztendőnként fizetődni 60 véka búza, mely már 20 esztendőktől fogva nem fizettetik, és így kárba vagyon a tiszteletes atyafi 1200 véka búzáig. Most tehát a Szent Visitatiot és a nemes eklézsia tagjait arra kéri, hogy ez a nagy fogyatkozása valamivel bonificáltassék. Melynek bonificatiojának módjáról, midőn a nemes eklézsia tagjai a Szent Visitatioval egyetértőleg munkálódnék, minthogy a malmok ma nincsenek és így azokból a conventionált fizetés ki nem adattathatik, [340.] tehát maga a tiszteletes atyafi SzentGyörgyi Miklós János uram is látván azt, hogy az eklézsiának állapottya miatt bonificatioja nem lehet, csak azt kéré a nemes eklézsia tagjaitól, hogy maga kezében menvén 28 ~ huszonnyolc mfr. interes és perselypénz, azt kölcsön név alatt elköltötte, és ez a pénz engedtessék el őkegyelmének, s maga sem kíván se az addigvalókra, se az ezutánniakra a malombéli jövedelemért bonificatiot. Ezt a nemes eklézsia elengedé. A Szent Visitatio is helybenhagyá és emlékezetnek okáért béírá a protocollumába.

Oskolamesteri conventio eszerint határoztaték meg:

1-o.

Az eklézsiabeliek fejenként így kötelezék magokat hogy adnak	Harango-zópénzt	Készpénzt		Búzát	Bort	Csős törökbúzát
	dr.	hfr.	dr.	vékával	vederrel	vékául
Méltóságos Buda Jósef úr	34	1	20	4	1	10
Tekintetes Gillyén Dániel úr	34	1	20	4	1	10
Brádi Sámuel úr	34	1	20	4	1	8
Butsi János úr	34	1	20	4	1	8
Berivoi István úr	34	1	20	4	1	8
Butsi Mihály úr						
Markotsán Lajos uram	17	–	60	1	½	4
Porsolt Ferentz uram	34	1	20	2	1	4

Az eklézsiabeliek fejenként így kötelezék magokat hogy adnak	Harango-zópénzt	Készpénzt		Búzát	Bort	Csős törökbúzát
	dr.	hfr.	dr.	vékával	vederrel	vékául
Cseh Antal uram	17	–	60	1	1	4
Tsolnakosi Lászlóné[289]	–	–	–	2	–	–
Rátz Jósef *deficiált*	17	–	60	–	–	–
Losádi Sámuel *avertált*	34	–	60	–	½	2
Pétsi Mihály *avertált*	34	–	60	2	½	4
Tót Jánosné	17	–		–	½	–
Ambrus Sámuel	34	–	60	–	–	–
Detsi János[290]	34	–	60	–	–	–
Detsi Dávid	34	–	60	–	–	–
Lukáts András	34	–	60	–	–	–
Teleki Pál *deficiált*	34	–	60	–	–	2
Lukáts István	34	–	60	–	–	–
Böszörményi Györgyné	–	–	60	–	–	4
Kuns Márton és Szígyártó Györgyné együtt	34	–	60	–	½	–
Szegedi Móses *nincs*	34	–	60	–	1	–
Radukáné	17	–	24	–	–	–
Bokán Györgyné *avertált*	17	–	24	–	–	–
Summa	6,46	16	08	28	10 ½	68

[341.] 2-o. Az eklézsia capitalissából 500 ~ ötszáz mfr. legalis interesse 30 ~ harminc mfr. Ez elocálva vagyon tekintetes Berivoi István úrnál.

3-o. Bos nevű faluból 11 mfr. elocált capiatalis után adnak interesbe esztendőnként 3 ½ ~ negyedfél szekér tűzifát. Zalasdon is vagyon elocálva 30 ft., ez után adni tartoznak 10 szekér tűzifát.

4-o. Minden gyermeknek tanításáért, akár fiú, akár leány légyen az, esztendőnként fizetni tartoznak egytől 3 márjást s egy szekér fát.

5-o. Vagyon két szekérnyi szénát termő réttye s annyi szekér törökbúzára való földje.

Az eklézsiának interesezni ezek maradtak:

		hfr.	dr.
1. Tekintetes Berivoi István úr	33 ft. után	1	98
2. A rákosdi limitaneus katonáknál lévő adósság in summa	394	–	–
3. A perkásziaknál lévő	100	6	–
4. Pogány Ferentz úr collatuma	100	6	–
5. Tanászi Marián posteritassi	20	1	20
6. Ambrus György fia, Sámuel[291]	32	1	92
7. Farkas Jósef posteritassi Bátsiban, János és Ferentz	47	2	82
Summa	694	41	64

[342.] A parochialis földek ily renddel vagynak:

[289] A Lászlóné később kihúzva, más kézzel írva: Elek.
[290] Kihúzva, későbbi bejegyzés: Dombi Sámuel.
[291] Kihúzva.

1. Az 1754-be Hunyadra nézve 8[a] Augusti véghezvitetett tractualis inqusitoriaba említett Tusmány nevű helybéli 3 vékás föld megvagyon, Bujtur felől szomszédja Flora György posteritassi, észak felől pedig egy Bujturra menő út, mely csak akkor út, mikor a víz megárad.

2. Ugyan az conscriptioban említett 6 vékás két darab föld a Tusmány nevű helyben, ez is megvagyon, most napkelet felől szomszédjai a Markotsán jusson lévő földek, napnyugot felől Pap János és fia, Pap Miklós földje.

3. A Bojetz keresztyénél, és most is mint régen, az úgy neveztetett Benkő hegyén való négy vékásnyi szántóföld is megvan, most napkeleti szomszédja Kontza Juon, napnyugotról Orbonás Miklós földje.

4. Lunkában az Éren túl lévő 6 vékásnyi törökbúzaföld is megvagyon, most délről való szomszéd a Markotsán Imre successioján Brádi Sámuel úrnak, északról Butsi János és Mihály urak földje.

5. A Bujtur alatt való lunkabéli föld is megvagyon, napkeletről Markotsán jusson szomszéd méltóságos Pogány Franciska kisasszonynak, napnyugot felől pedig a fiscusnak szántóföldje. Ebből bír most a mester két szekér törökbúzára s ugyanannyi szekér szénára való hellyet.

6. Ugyan a Lunkában, a rét torkában megvan a 6 szekérnyi szénára való kaszálló. Mostani szomszédjai délről tekintetes Gillyén Dániel úr, északról pedig a rétre járó közönséges út.

7. A Mika nevű helybéli két szekérre való rét is megvagyon, mostani szomszédjai délről Pap Miklósnak, északról fiscusnak réttyei.

8. A Sos székben való rét most is megvagyon, fellyül a Makrai urak réttye, alól pedig a Hertzeg úr réttye szomszédjai. A Vállya Száka nevű helybéli pedig még most sincsen meg.

9. Az úgyneveztetett Piatzi málbéli szőllő is megvagyon, most szomszédja napkeletről Popa Nyikuláj, a görög eklézsia papja. Napnyugotról a Sz[ent] Péter hegye felől való szőllők szomszédi.

10. Ptyele Jánostól, a Telek felől való határban in Vállyá Kerbunyilor nevű helyben zálog jusson bíratik egy búzaföld, észak felől Pap Miklós, délről az árok szomszédi.

11. Vagyon még két szilvás, a[292] nevű helyben mely executioval foglaltatott el 131 mfr. Szomszédja egyfelől a fiscus jobbágya,[293] másfelől Toma János successioján Bela Antal.

12. Jött még az eklézsia keze alá egy darab törökbúzás föld, két szekérre való, négyszegeletű forma, mindenfelől fiscus földjei rúgnak reá, ahol van, neveztetik az a hely.[294] [343.]

13. Mikor a város erdőt oszt, a papnak is annyi részt adnak abból, mint egy más nemes embernek.

14. A mesteri földön kívül, minden földeket a pap bír és használ.

Szent edénnyei és eszközei ezek:

1. Vagyon egy ezüst és arannyos csipke formájú, de fenekén megromlott füles kanna, tetején egy bal kezébe pajzst, jobb kezébe egy pálcát tartó sisakos fejű ember, a fedelinek fülén egy szárnyas emberi fő. Fellyül a szájánál az első oldalán egy címer, melynek tetején és közepén egy-egy madár látszik nyíllal általlőve, ezen körül való írással: CSOLNAKOSI+ SUSANNA+ 1685. a címer felett arannyos kék lineaba ezek a betűk vagynak: CZINÁLtAttA*HUNYADI:ECLESIANK.

---

[292] A határrész neve hiányzik.

[293] A jobbágy neve nincs feltüntetve.

[294] A dülőnév nincs feltüntetve.

2. Egy kupásnyi ezüst és kívül arannyos mero pohár, szép formájú virágokkal, a derekán való virágok közt látszik három emberi mezítelen test ülve, mellyeknek szárnyai láttszanak, egyik aluvó formában, más kettő ébrebben egy csomó virágot vagy zöld ágat tartva. Az alsóbb karimáján egy lefeküve való őzvad fák között, mellyet láttatik ugatni egy vadat hajtó kutya, melynek háta megett más vad leülve, visszafordult fővel látszik. Ezután egy lábát csontra tévő, s azt rágó más kutya szemléltetik.

3. Vagyon egy fertállyosnyi ezüst, de kívül-belül gazdagon megarannyozott talpas pohár, kívül igen szép és mesterséges metszésű virágokkal a szárától fogva a közepéig kikészítve, azon fellyül sima. A külső oldalán hat circulusba látszatnak valami emberi képek, az egyikbe egy crucifixus, a többibe másféle emberi képek.

4. Vagyon egy kisebb, talpas, kívül-belől megarannyozott pohár, a pohár oldalán három szárnyas emberi ábrázat látszik, a szára gombján ismét három emberi fő, a talpán hat táblába, annyi leülve vagy heveredve lévő emberi képecskék.

5. Van egy ezüst, de megarannyozva lévő tángyér, rajta egy város formát mutató ábrázolás közt magossan felemeltetett crucifixus, melynek tetején ezek a betűk: INRI. A keresztnek a tövénél kétfelől kiterjesztett szárny forma ábrázolás vagyon.

6. Van egy ezüst tángyér, belől megarannyozva és belső kerületén ez az írás: MEMENTO CORPORIS CHRISTI IN ARA CRUCIS PRO TE OBLIGATI *ANNO DON 1643 az alsó felén négy rendbe ez az írás vagyon: IOANNES LACZAI PROVISOR MVNCHACH.

7. Egy óntángyér, melynek hátulsó részén ezek a betűk olvastatnak: V. H. E.

[344.] 8. Egy zöld sellyem, rojtba, ezüst cánkliba szegett setét gránátszín tafota abrosz, báró Josintzi Ágnes úrasszony őnagysága, tekintetes Gillyén Dániel úr élete párja adománnya.

9. Vagyon egy fejér silésiai gyolcs abrosz, közepében és négy szegeleteiben egy-egy virágokkal környülvétetett varrással való címer, mely varrás szkófiummal, sárga, zöld, publikánszín sellyemvirágokkal kivarrva, a címer egy lábán álló, más lábán, úgymint a jobban egy virág formát tartó, hosszú orrú, orra pedig általlőve lévő madár, a madár feje felett arannyos és sellyemmel kivarrva két betű: H. K.

10. Egy más abrosz, rész szerint 18 recetáblákból, rész szerint ugyanannyi gyolcs táblákból álló, széllye recébe vagyon bészegve.

11. Egy fejér gyolcs és széllyein cifra kék és sárga szín sellyem, szegeletein a leírt sellyemvirágok közé, karmazsin, közepén esmét hasonló cifra virágú circulus, hosszára egy darabig veres, azután kék sellyemvarrás ott, ahol a gyolcs szélei egybevarródnak.

12. Egy fejér rojtba szegett és közepén recés öt táblájú abrosz, a középső recés táblának egyik felén fekete sellyemmel varrva, belől pedig sellyemmel megbérelve, ezzel az írással: ALBESI ZOLIOMI MIKLOS 1658 ezzel szembe ezek a betűk: MELITH KLÁRA 1658.

13. Van egy fejér sáhos abrosz, szegeleteinek szélein és közepén is imitt-amott recébe szegve, egyik oldalán ezen betűk: K. P. D. K. fekete sellyemmel kivarrva.

14. Egy kockás sáhos fejér abrosz, oldala keskenyebb, vége pedig szélesebb csipkébe bészegve.

15. Egy rojtos végű fejér abrosz.

16. Esmét más hasonló abrosz, melly a templombéli asztalon áll.

17. Egy pulpitusra való fejér gyolcs, recés és sellyem virágokkal töltött széles kendő.

18. Egy gyapott gyolcs, sárga, kék s többféle színű sellyemvirágokkal a végein kivarrott, pulpitusra való.

19. Más, pulpitusra való fejér gyolcs recébe szegett kendő.

20. Egy pulpitusra való, végein lapos recébe szegett kendő, fejér, közepében egy oroszlány vagyon varrva.

21. Végein gazdagon, karmazsin, fejér és kék sellyem varrással való, pulpitusra való.

22. Egy fejér gyolcs, igen lapos recével és a rece közt fejér sellyemvarrással való pulpitusra való, egyik végén fekete sellyemmel ezek a betűk varrva: ARVA BARTSAI ERSEBET. 1733.

23. Egy külömb-külömbféle veres, kék, sárga nyomtatott virágú fejér sellyemfátyol keszkenő, szegeletein ezek a veres sellyemmel varrott betűk: B. J. A. azaz BARO. JOSINTZI AGNES.

24. Vagyon egy fejér gyolcs középrendű keszkenő, szegeletein sellyemmel elegyített szkófiummal varrott szép virágú keszkenő, a két oldalán való virágok közt a nap kivarrva esmét hasonló varrással, [345.] mellett egy-egy veres sellyemmel, belől a közepében arany szkófiummal való varrás, közbe-közbe arany kivarrott csillagok. Közepébe egy nagy circulus, abba egymás mellett két címer, a címernek egyikén fekete sellyemmel és arannyos fonallal kivarrott koronás egyfejű szárnyas sas, más címerbe fellyül kiterjesztett sellyem varrású szárny között egy koronás ember címer, ezen címer közepibe egy más, asszony címer, jobb kezébe arannyal varrott koszorú, bal kezébe egy fekete sellyemmel varrott kerekség. E kettős címer felett fekete és arannyal elegyített varrással ezek a betűk: Z. M. M. K. (azaz Zóllyomi Miklós és Melit Kata [recte: Klára]) a két címer alatt ezek a betűk: A D 1658.

25. Egy vékony fejér fátyolforma gyolcskeszkenő, széllyein 16 virágok arannyal és sellyemmel elegy varrva, közepén aranyvarrással keresztülvarrva.

26. Egy igen kicsiny fejér vékony fátyol keszkenő, két végén 18 négyszegű táblás virágok vagynak, az egyik oldalán ezek a betűk D. K. 1751. ennek másik szélén Ö. B. J.

27. Igen fejér vékony gyolcs, szegeletein arany és zöld sellyemből álló nagyobb, középbe kissebb kivarrott virágokkal való keszkenő, egyik szélén való virágnál ezek a betűk: D. K. 1751, más szélén való virág mellett K. P. betűk vagynak.

28. Egy fejér fátyol, végein gazdag arannyal és sellyem virágokkal, szélei arany csipkébe szegett keszkenő, de rongyos, szélein voltak arannyal varrott valami betűk is, de most a megrongyollás miatt el nem lehet olvasni azokat.

29. Egy fejér fátyol, szegeletein arany virágokkal, és szélein is arany varrással való rongyos keszkenő.

30. Egy rongyos veres fátyol keszkenő, szélei lapos pántlikaforma arany szövéssel.

31. Egy fejér gyolcs keszkenő, sellyemmel apró virágra varrva s aranyfonalba szegve.

32. Egy bérlett veres babos atlac keszkenő, mely egy kisded paplan formát mutat.

33. Egy arany cánkliba szegett zöld habos mor kék bagaziával megbérlelve. Ez cathedrara való.

34. Egy cathedrara való kék tafota, veres pántlikába bészegve. Méltóságos Bartsai Juliánna asszony, néhai tekintetes Vadas Móses úr özvegye ajándéka, három szélbe vagyon, hossza 3 sing s másfél fertály.

35. Egy veres kockás sellyem atlac abrosz, *meg vagyon bérlelve.*

36. Egy kupásnyi önkanna.

37. Egy fertállyosnyi önkannácska.

38. A mesteri pulpituson vagyon egy kántori virga, halcsontból való, négy hellyen ezüst pléhbe foglalva a kézzel fogható végénél, a második ezüstpléhezésen ezek a betűk vagynak: DESÖ EVA ÉS MARIA EMLEKEZETIRE TSINALTATOT: ANNO 1719. oldalán ezek: DESÖ JANOS ATtYOK ÁLTAL

Nota bene: A 38-ik szám alatt levő virga negyedik ezüstpléh foglalattyát 1810-ik esztendőben a Szent Visitatio meg nem kaphattya. [346.]

4-szer. Vagyon egy kőből épült templom, kőtornyával együtt, melybe vagyon két szép harang.

A templom 1795-be renováltatott, oszlopai szépen megújíttattak, kívül-belől mindenestől fogva újrameszeltetett, vakoltatott. A templomnak mindenestől fogva való megújíttatá-

sára collectaból gyűlt volt 213 mfr. 80 dr. Költ pediglen az egész munkára 240 mfr. és 56 dr., és így a tekintetes domesticus curator úr a magáéból supererogált 26 mfr. 76 dr., melynek visszafordíttatását kéré.

Végezés: Fordíttassék vissza.

Mikor a templom közepe megpadimentomoztatott, akkor méltóságos Buda Jósef úr, tekintetes Gillyén Dániel, Berivoi János, Brádi Sámuel, Butsi János és Mihály urak adtak erre a végre Isten dicsőségéhez, eklézsiájokhoz vonszó jó indulattyokból deszkákat, amennyi kellett. A munkásokat maga fizette tekintetes Gillyén Dániel úr, a padimentom alá való gerendákat adta méltóságos Buda Jósef úr. Légyen jótetemények Isten előtt kedves ajándék, az eklézsiabeliek előtt pedig áldásban emlékezetek.

A toronybeli nagyobb harangon ez az inscriptio vagyon ötves által kimettszett betűkkel, mert a régi betűk nagyobb részin kiromladoztak, amennyit lehet látni, a felső circuluson volt írásból, a tengely vége aránt ez: ANII: azután pedig hátulról: NSTAT. A más tengely vége felé: ANNO DOMINI 1645. Ezen betűk alatt körös-környül virágtartó edényből kinőtt virágok formái láttatnak. Amely betűket ötves mettszett egyik oldalára a harangnak négy rendbe ezek: PETRVS BETHLEN IKTAR PERPET COMES COMIT HVNIAD ET MARAMAROS A D 1645 IN GLORIAM DEI CVRARE FECIT.

A kissebb harangon három rendbe: IN HONOREM IEHOVAE F: F: ME SAC. M. D: NICOLAUS ZOLIOMI DE ALBES. CELS. D: D: REG: TRAN: PRIN: INTIMUS CONSILIAR: AC COMITA HUNYAD SUPR. COMES AC PERPETUUS AN. 1659 RENOV VERO ME ECCLES. REFOR: VAIDA HUNIAD. AN: 1754. SEP.

5-ször. Egyházfiú Böszörményi György, 1794-ben november 29-dikén volt visitatiotól fogva mai napig, úgymint usque ad 11um Januarii 1799. tartatott visitatioig minden interes [347.] és perselypénzbeli perceptumairól s erogatumairól hitelesen számot adván, úgy találtatott, hogy az egy s más eklézsiai épületek körül megkívántatott ruinakra tett költségeket kivévén, lenni kellene a cassaba 40 mfr. és 29 dr. De ebből adatott, amint fennebb írva vagyon, a tiszteletes loci ministernek malombéli szombati vám fizetése elveszésének refusiojára vagy bonificatiojába 28 mfr. és 42 dr. És így marad ad sequentem demonstrationem keze alatt a cassába 11 mfr. 87 dr.

6-szor. A tiszteletes atyafinak szolgálattyával és becsületes magaviseletével minden részbe tökéletesen meg vagynak elégedve mindnyájon és egész tiszta szeretettel szeretik. Maga is viszontag hallgatóit.

7-szer. A parochia fából vagyon épülve, de a régiség miatt megrongyolván erőssen, az elpusztulásra hanyatlik.

8-szor. Tekintetes Brádi Sámuel úr domesticus curatornak béhitelteték. Akinek is kötelessége lészen 60 napok alatt az adósságról szólló contractusokat mind megújítani, s újabb regestrumba szedvén, a visitatoroknak kezekbe küldeni, hogy annál világosabban lehessen arról jegyzést tenni a protocollumban. Mihelyt ez végbe megyen, jobban megbizonyosodik, miért van külömbség a legált és elocált summa között, melyről fennebb emlékezet vagyon.

Kötelessége lészen az írt curator úrnak az is, hogy egyetértőleg az eklézsiabeliekkel az oskolaházat felépíttesse, mihelyt kitavaszodik az idő.

1802

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Hunyadensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos et Michalem Barta, qua proseniorem et ordinarium notarium venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis, 3tia Maji 1802. facta. Az holott is a papi háznál az egyházi rendből jelen volt tiszteletes egyházi atyafi Sz[ent]Györgyi Miklós János uram, a polgári rendből tekintetes Buda József, domesticus curator Brádi Sámuel, Berivoi István, Butsi Mihály, Tseh Antal urak, úgy Pétsi Mihály, Rátz József, Teleki Pál, Lukáts András és István, László Gábor és egyházfi Böszörményi György őkegyelmek. [295]

Akiknek jelenlétekben I. Kérdés tétetődék aziránt, hogy a nemes ekklézsiának minémű contentuma vagyon lelkipásztorában? És tellyes contentomát jelenté, ezt az egyet kivévén, hogy vasárnapokon későn harangoztat. Mellyre ezzel menté magát a tiszteletes egyházi atyafi, hogy mivel másunnan is a filiakból szoktak ollykor isteni tiszteletre idejőni, hogy azok is megérkezhessenek, azokra nézve kellett késleltetnie a harangozást. Ami pedig magát illeti, kész akkor harangoztatni, amikor a Szent Visitatiotól meghatároztatik.

Határozás: Amint a méltóságos Supremum Consistoriumtól közelebbről jött rendelés is tartya, télben 9, nyárban 8 ó[rakor] kezdjék a harangozást rend szerint való vasárnapokon és tartson félóráig. Mikor pedig Úr vacsorája kiszolgáltatása lészen, akkor félórával kezdjék elébb a harangozást, minthogy más hellyekbe is kelletik mennie a tiszteletes egyházi atyafinak Úr vacsoráját administrálni.

Ennek végében fennforogván az is, hogy sokszor azért esik későn a harangozás, mivel az egyházfi nehezen s későn kaphat segítőt, aki magának segíttséggel légyen vasárnapokon a harangozásban.

Erre nézve *végeztetik*, hogy mint más ekklézsiákban, úgy itt is választassék s tétessék egy harangozó, és az is gaudeáljon azzal az immunitassal, amellyel gaudeál az egyházfi. Mellynek exoperatioja ajánltatván a titulatus domesticus curator úrnak, most harangozónak ki is nevezteték Lukáts András őkegyelme.

II. Megkérdetett a tiszteletes egyházi atyafi is, hogy minémű contentuma vagyon a nemes ecclesiaban? Maga is hasonlóképpen tellyes contentumát jelenti.

III. Revideáltatik az ekklézsia leveleinek regestruma, úgy javainak bírása. Erre nézve állván ezelőtt az ecclesia ládája [570.] tekintetes Gillyén Dániel úr, mint a nemes ecclesia domesticus curatora házánál, (minthogy a tisztelt úr meghalálozott) az onnan most felhozattaték és megnyittatván a benne lévő levelek számba vétettek, és az azokra nézve megkívántató jegyzések megtétettek illy renddel:

Az I-ső fasciculusban vagynak 24 darabból álló nevezetes levelek, lásd protocolli pagina 328., 329., 330. Nota bene: Sub numero 10-mo teleki Toma Jánostól a papnak conferáltatott vasárnapi malomvám cessált ugyan, ad dies tantum vitae conferáltatván az, mindazonáltal a collationalis levél pro memoria a több levelek között conserváltatik.

A 22-dik szám alatt a temetőhellyből némellyek felfogtak contractus mellett egy darabot, hogy szőlővel implantálják dézma alatt. Ha kik a contractusnak tenora ellen szőlőbéli részeket meg nem építették volna, hogy megbüntettessenek a contractusnak tenora szerint 4 ft., végeztetik.

A 2-dik fasciculusban egyházfi és zsellér immunitassáról való actak 5 darabban. Sub numero 25-to.

A 3-dik fasciculusban sub numero 26-to. a papoknak járt só iránt való testimonialis levelek 6 darabban.

---

[295] HuZal-Jkv. I/5. 569–571.

A 4-dik fasciculusban sub numero 27. a haereáló fundussokról szólló 8 contractusok, melly capitalisok, minthogy régtől fogva haereálnak, ajánlatik a titulatus curator úrnak, hogy végye munkába azoknak fructificatioját.

Az 5-dik fasciculusban sub numero 28. contractus sub 9.

A 6-dik fasciculusban contractusok copiai 2 darabban.

A 7-dik fasciculusban sub numeris 30., 31., 32. recognitionalis és contractualis levelek.

A 8-dik fasciculusban sub numero 28. sub litteris L., M., N., R., S., T., U., X., Y., Z., I., V., AA., capitalis pénzekről szólló contractusok.

A megírt reflexiokhoz még ezek is hozzátartoznak:

Sub numero 17-mo. a fiscus levágatván a zsellér sessiojának kertyét vagy kerítését, a nemes vármegye Generalis Székén 1793. esztendőben convincáltatott és abból következett kárának bonificatiojában adsignáltatott ugyan a Réten egy darab föld, de nincs securum instrumentum expediálva még eddig. Ajánltatik azért a nemes ecclesianak és domesticus curatorának, hogy haladék nélkül exoperálja a szükséges instrumentumot, hogy az ecclesia azon adsignált földnek bírásában örökös bátorságban lehessen.

Sub numero 28-vo. az I. és N. betű alatt lévő contractusban való pénznek nagyobb része béjővén, csak a Kenderesi László úr posteritasánál vagyon még hátra 120 mfr., mellyből szükség, hogy új contractus expediáltassék. [571.]

IV. Felvétetik egyházfi Böszörményi György őkegyelme számadása és úgy találtatik, hogy inde a visitatione anno 1799. die 4ta Januarii celebrata ad praesentem visitationem:

	hfr.	dr.
Interesből, perselyből percipiált	144	52 ½
Erogált hiteles szükségekre	97	70
Eszerint residuum	16	82 ½
Melly 16 mfr. vagyon		
1-o. Tekintetes Brádi Sámuel curator úrnál inde ab anno 1799, mense Martio	2	40
2-o. A tiszteletes loci ministernél kölcsönben	13	20
3-o. A cassaban készpénzül	1	22 ½
[Summa]	16	82 ½
Ezen kívül vagyon titulatus curator úrnál:		
1-o. Favásárlásra adatott perselyből	4	80
2-o. Perselyből kétszer ment kezébe	8	29
3-o. A Szász Józefnél volt 25 mfr. felvévén s magánál tartván, annak 3 esztendeji interesse	4	50
4-o. Harangozásért való pénz Székely Istóktól	2	40
5-o. Interes pénz Bátsi Farkaséktól 2 esztendőre	2	80
Méltóságos Buda Józefné asszonynál Berivoi István úrtól kezébe ment 15 ft. interesből	10	–
Melly szerint vagyon actu készen	49	61 ½
Titulatus Bervoi István úrnál 1799. maradott volt béfizetendő interes hfr. 63, mellyből eddig béjövén 25, még hátra vagyon	38	–
In summa	87	61 ½

Ez a fundus, úgymint hfr. 87 dr. 61 adsignáltatik a parochia reparatiojára.

V. A Székely Józseftől béjött capitalis hfr. 25, most a tekintetes curator Brádi Sámuel úr kezénél vagyon, mellyet vagy elocáljon, vagy ha tetszik magánál tartani, interessét praestálja.

VI. Panaszolván a tiszteletes egyházi atyafi, hogy aufugiálván Ambrus György, kinél volt 32 ft., melly magának foenerált és ennyiben károsodik, kére a Szent Visitatiot, hogy az

a kára pótoltassék azzal, hogy a titulatus Berivoi István úrnál lévő 33 ft. foeneráljon ennekutánna őkegyelmének. Hellyesnek látván kérését, a Szent Visitatio megadá azt.

VI. [!] Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközek mind számán megvagynak az 1799-ben improtocollált regestrom szerint.

VII. Ezen ecclesiaban az oskolamesternek felállítását igen szükségesnek láttya a Szent Visitatio, mivel tanulni való gyermekek most is vagynak, szám szerint 23.

Zeykfalva

1766

Eodem die [11ma Januarii 1766.] continuatur visitatio in ecclesia Zejkfalvensi per summe reverendum ac clarissimum dominum Franciscum I[ntze] Lisznyai seniorem et adjunctum reverendum Stephanum Móritz item notarium, apud curiam titulati Andreae Zejk, in ejusdem praesentia.[296]

Ubi: 1. Az ekklézsia ládájában lévő szent edények és adósságokról való levelek recenseáltatván, szám szerint mind megvagynak a numero 7-mo. signált contractuson kívül, melly a múlt visitatioban a néhai tiszteletes Árapataki Sámuel uram relictajának általadattatott in compensationem sumptus de proprio facti. Vide ibidem.

2. A múlt visitatioban amely ordinatio tétettetett volt az ekklézsia pénzbeli fundussáról, most is hellybe hagyattatott, mellyben a successor parochusnak is kell magát accomodálni.

3. Tiszteletes Pétsi János őkegyelme hellyébe hivatal adattatott tiszteletes Kis Ferentz mostan o[rlya]boldogfalvi atyánkfiának, mellynek a Szent Visitatio is a parte venerabilis tractus consentiál.

A templom nyugati bejárata

A szentély ablaka

[296] HuZal-Iratok. 7. sz. 7.

A templomajtó délről

1772

In transcursu visitatur ecclesia reformata Zejkfalvensis Sz[ent]Györgyini die 22[a] Januarii 1772. in aula illustrissimi domini Samuelis Zejk de Zejkfalva per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniorem, ordinarium notarium Benedictum Bitai et adjunctum reverendum dominum Samuelem Vásárhellyi, cum accursitus fuisset reverendus dominus Franciscus Kis ecclesiae reformatae Zejkfalvensis loci minister.[297]

Ubi: 1-o.

	hfr.	dr.
Percipiált tiszteletes loci minister őkegyelme kezéhez ab anno 1770 et '71 két esztendőkben	14	32
Mellyből erogált ugyanazon két esztendőkben	13	48
És így marad ad futuram rationem	–	84

2-o. Néhai Halmágyi Judith, néhai Buda Sigmondné asszony kegyesen testált a zejkfalvi reformata nemes ekklézsiának 100 ~ száz mfr., mellyeket vett kezéhez méltóságos zejkfalvi Zejk Sámuel úr penes recognitionem de dato anno 1771. die 26. Octrobris, hogy fructificáljon a zejkfalvi tiszteletes loci ministernek, mely recognitionalis, hogy az ekklézsia ládájába bététettessék, végezte a Szent Visitatio.

[297] HuZal-Jkv. I/3. 42.

1773

Anno 1773. 8va Febrauarii visitáltatott in transcursu a zejkfalvi nemes ekklézsia tiszteletes tractualis esperest Herepei István uram és Lisznyai Intze István substitutus notarius által, holott nem lévén más jelen a tiszteletes loci ministeren, Kis Ferentz uramon kívül.[298]

Egyéb nem forgott fenn, hanem a tiszteletes loci minister tett illyen demonstratiot a perceptumokról és erogatumokról:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott a perselyben	–	84
Azután jött a publicatioból	2	12 ½
Summa	2	96 ½
Erogálódott bizonyos szükségekre	3	33 ½
És így a tiszteltes loci minister supererogált	–	37

1774

Megfordulván a Szent Visitatio anno 1774. die 12a Martii a zejkfalvi reformata ekklézsiába.[299]

1-o. Legelsőbben sajnálva szemlélte mindenfelől a pusztaságot mind a ház, mind a csűr, mind a kertek körül. Officiose kéri a méltóságos possessoratust azon ruinaknak reparatiojokra.

2-o. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Gyűlt öszve publicatioból	2	82
Tavaly supererogált volt	–	37
És így marad most a perselybe	2	45

1777

Continuálván a Szent Visitatio maga cursussát a zeykfalvi reformata nemes ekklézsiában die 4ta Februarii méltóságos inspector curator Zeyk András úr és loci ordinarius minister Kis Ferentz őkegyelme jelenlétekben.[300]

1-mo. A tiszteletes loci minister a méltóságos úrtól és a méltóságos úr a tiszteletes loci ministertől in omnibus punctis recommendáltatott.

2-do. A perselypénz számbavétetvén,

	hfr.	dr.
Minthogy ab anno 1774. die 12a Martii nem visitáltatott ezen ekklézsia, adott fel a tiszteletes loci minister attól fogva mindeddig perceptumot in summa	12	99 ½
Az 1774-béli visitatioban maradott volt a perselyben	2	45
Summa	15	44 ½
Ebből az exhibeált demonstratio szerint erogált	12	58 ½
Ergo marad a perselyben	2	86

[298] HuZal-Jkv. I/3. 79.
[299] Uo. I/3. 119.
[300] Uo. I/3. 198.

3-tio. Proponálá tiszteletes loci ordinarius minister őkegyelme, hogy az őkegyelme kezénél lévén bizonyos capitalis pénz engedtetnék egy pincécskének építésére, de a Szent Visitatio arra nem léphet, hogy a capitalis pénzben csonkulás essék, hanem a méltóságos inspector curator Zeyk András úr méltóztaték stante visitatione arra a végre különös succursussát ígérni, melynek alkalmatosságával recommendálá a Szent Visitatio a méltóságos úrnak azt is, hogy ad normam aliarum ecclesiarum méltóztassék munkába venni, hogy a pascuumból emergáló kisded fundus fordíttassék az ekklézsiának. Ígéré is arra magát kegyesen.

1778

In transcursu ad visitationem ecclesiarum reformatarum districtus Háttzeg visitáltatván a zeykfalvi reformata nemes ekklézsia anno 1778. die 9na Februarii tiszteletes esperest Herepei István uram és notarius Lisznyai Intze István által.[301]

Sajnálva szemlélte a Szent Visitatio mindenfelől a parochia körül a sok pusztaságot, romlást mind kertekben, mind házakban, mind csűrben stb., mellyeken ha meg nem esik a méltóságos possessor uraknak könyörülő szívek, rövid időn egész pusztulásra fog jutni minden. Kéri azért a Szent Visitatio a méltóságos possessor urakat, méltóztassanak ennek a pusztulásra jutott parochianak ügyét kegyes szívekre venni, s amennyiben lehet, a tiszteletes loci minister tehetetlenségén segíteni.

Demonstrálván a tiszteletes loci ordinarius minister Kis Ferentz őkegyelme a perselyről:

	hfr.	dr.
Ád fel tavaly maradott pénzt	2	86
Azután gyűlt pénzt	2	49
Summa	5	35
Erogatumot	4	90
Marad	–	45

1782

Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Zeykfalvensi die 16ta Februarii [1782.] per eosdem [seniorem Stephanum Intze de Lisznyó, ordinarium notarium Samuelem N. Wásárhellyi, adjunctum adsessorem Josephum Bartók, et adjunctum pro brachio seculari spectabilem dominum Nicolaum Puj juniorem], praesente spectabili ac magnifico domino Andrea Zeyk inspectore curatore tractuali et loci ordinario ministro reverendo domino Josepho Balogh in domo curiali praetitulati domini inspectoris curatoris.[302]

Ubi: 1-mo. Contra reverendum loci ministrum et ecclesiam nihil animadversum.

2-do. Sajnálva szemléli a Szent Visitatio mostan is a parochialis udvarnak és körülötte való kertnek nagy pusztaságban való létét, mellyek is, hogy mind hamarabb reparáltassanak, a méltóságos possessoratusnak officiose recommendálja.

3-tio. Az elocált pius fundusnak dolgát ami illeti, találja azt a Szent Visitatio most is azon statusban, melyben tavaly volt, hogy tudniillik:

---

[301] HuZal-Jkv. I/3. 220.

[302] Uo. I/4. 18–19.

	hfr.	dr.
Légyen a nemes ekklézsiának capitalis pénze elocálva in summa	864	55
Mellyhez közelebbről accedált néhai méltóságos Zeyk Sámuel uram testamentuma szerint conferált pénzből	155	–
Summa	1019	55

Mely utolsóról tészen most a Szent Visitatio ollyan végezést, hogy abból száz ft. hasznát végye a tiszteletes loci minister papi fizetésének bonificatiojára, 55 ft. pedig haszna fordíttassék a parochia körül való szükséges reparatiokra. [19.]

4-to. Úr asztalához való készületei vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Egy ónkanna. 2. Egy ezüstpohár. 3. Egy keresztelő ónkanna. 4. Egy nagyobb ezüsttángyér. 5. Egy óntángyér. 6. Egy isloggal megrakott nagy abrosz. 7. Egy fátyol aranyos keszkenő. 8. Egy patyolat keszkenő. 9. Egy vékony gyolcs, arany szkófiummal varrott szegeletű nagy keszkenő. 10. Egy kissebb ezüsttángyér.

1802

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae desolatae Zejkfalvensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non Michaelem Barta, juratum ejusdem tractus notarium, adsociato reverendo domino Ladislao Lengyel, parocho O[láh]Brettyeiensi, 5ta Martii 1802. facta.[303]

Ezen nemes kicsiny ekklézsiából az oláh tumultus által turbáltatván a pap, azidőtől fogva erre senki jómóddal nem ügyelt. Azhonnan temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek. Most pedig az szent Istennek jó Lelkétől felindíttatván zejkfalvi méltóságos Zejk Imreh úr, császári és királyi főstrázsamester, ezen pusztaságnak hamvában heverő és csaknem elenyészett ekklézsia mellett buzgólkodni kezdett. Rara vel cara fides, pietasque, viris qui castra sequuntur!

Mellyet tapasztalván a venerabilis tractus is, a tisztelt méltóságos főstrázsamester urat domesticus curatornak denominálta s plenarie auctorálta, hogy kegyes buzgósága s bölcsessége szerint ennek dolgaihoz lásson, szóljon, elidegenített javait rehabeálja, s procurálja. Ki is, hogy mindenekben könnyebben s hasznosabban elémehessen, a Szent Visitatio is itten megfordulván, amennyiben lehetett, kívánt adsistentiaval lenni, és igyekezte a homályban lévő dolgokat világosságra hozni, s az ekklézsiának minden kinyomozható javait rendbe szedni, s lajstromba írni.

Evégre honorifice requirálta s invitálta a[lsó]nádasdi Bugyul Elek urat regiusnak a külső renden kívül lévők közzül, azután compulsorium regium mandatum által citáltatta s compareáltatta zejkfalvi méltóságos Zejk Sámuel úr udvarába az helységnek öregeit, kik név szerint ezek:

Popa Szimion, helységbéli disunitus pap annorum circa 60
Lázár Beszerikán annorum circa 70
Grozáv Gligor annorum circa 65
Isztrátyi Bájk annorum circa 60
Miháj Bájk 60
Juon Bárb 58
Petru Gligor 58

[303] HuZal-Jkv. I/5. 559–560.

Iliszie Bájk 42
Pántyilie Bájk 40

A megírt külső rendű regiussal s helység öregeivel elment a Szent Visitatio a faluba és oculálta [560.]:

I. A templomot, ennek csak a puszta kőfalai állanak fel.

II. A parochialis fundust, ezen vagyon egy omlófélben lévő rongyos kis házikó, de egésszen kerítés nélkül vagyon és némely részében a szomszédok is béharapóztak.

III. Kimenvén a Szent Visitatio a mezőre, oculálta az ekklézsiának búza, törökbúza, kaszálló s kenderföldjeit, mellyeket hiteknek a helynek színén való letételek után a fellyebb megírt öregek kiadának s mutatának illy renddel:

A. A felső fordulóban Intre Kélj nevű hellyben egy széltiben találtatnak 6 darab búzaföldek s mindenik öt-öt vékás. Ezeknek szomszédjai napnyogotról méltóságos Zejk Andrásné asszony és méltóságos Zejk Sámuel úr földjei rúgnak beléje.

B. Az alsó fordulóban Lá Albelyé nevű hellyben vagyon 4 darab búzaföld, mindenik 6-6 vékás. Ezeknek szomszédi északról méltóságos Zejk Andrásné asszony és méltóságos Zejk János úr posteritassi, dél felől pedig Miklós nevű tiszttartónak földje, mellyet nékie néhai boldog emlékezetű Zejk András úr cedált volt.

A templom
az 1726-os renoválást rögzítő emlékkővel

C. Onnan alábbmenvén a Sztrigy vize felé az ohábai Kútnál vagyon egy kaszálló, in circa 4 szekér szénára való. Északról lenyúlik mellette az Hunyadra menő út, délről pedig vagyon a méltóságos Zejk János úr posteritassi kaszállója.

D. Azon alól in Lunka lá Anyinyi kinyépi nevű hellyben, egy széliben 4 darab törökbúzaföld, mintegy 4 szekérre való, mellynek szomszédja délről a Hunyadra menő út, északról pedig méltóságos Zejk János úr poteritassának törökbúza földjek.

E. Azholott méltóságos possessor uraknak és falusiaknak kenderföldgyeik vagynak, vagyon az ekklézsiának is egy 10 singnyi szélességű, alkalmas hosszúságú, búzával vetve mintegy 6 vékás kenderföldje.

IV. Ezen földeknek kinyomozása s járása után kívánta a Szent Visitatio azt is kinyomozni, hogy hol volna ennek az ekklézsiának pénzbéli fundussa. Pro nunc arra nézve csak ennyit érthetett, tudniillik:

Petru Szakáts (annorum circa 60) hitének letétele után fateálá, hogy [561.] tiszteletes Balog Jósef atyánkfia míg itten paposkodott az olá tumulus előtt, nékie fizetett esztendőnként egy aranyat az interes bornak, F[első]- és A[lsó]Nádasdan s Rusoron való egybengyűjtéséért, mindenik helységben egy-egy hordó bort gyűjtött. AlsóNádason mint főkezes Prodán Lapadát volt segíttségül, FelsőNádason Mikleus Livadzán, Rusoron pedig adóssok: Togyer és Ontsa Bretyán, Mikleus és Opra Valyán.

Mindezeket, mint a többit is rendbe szedhetné, a méltóságos curator úrnak kegyes inspectioja alá különösön ajánlya a Szent Visitatio, kegyelmet kívánván feltett jó céljának elérésére, hogy valamint a külső világban magát egy jó vitéznek lenni megmutatta s különösön érdemesítette, úgy az Isten anyaszentegyházában is magát a J[ézus] Kristus jó és hív vitézének lenni megmutathassa, s végre fáradozásának jutalmául az igazságnak koronáját elnyerhesse. 2Tim 4,8.[304]

1805

Sancta Visitatio Canonica ecclessiae reformatae Zejkfalvensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium cum adjuncto reverendo domino Ladislao Lengyel parocho O[láh]Brettyensi 27ma Februarii 1805. facta in curia illustrissimi domini Samuelis Zejk de Zejkfalva.[305]

A templom délkeletről

Az 1802-dik esztendőben tartatott visitatioban ezen pap nélkül való nemes ekklézsiának búza- és törökbúza földjei, úgy kaszállói bizattattak vala Lázár Beszerikánra, mint akkor tétetett s béeskettetett egyházfira, hogy adja ki felibe és annak idejében adjon számot az azokból jött jövedelemről.

Ki is most illyen számot ada: A felső fordulóban egy széltiben lévő 6 szántóföldeket 1801-ben bévettettvén méltóságos Zejk Sigmondné asszony, azokon termett búzát 1802-ben ugyanaz asszony aratta le és maga hasznára fordította.

Ugyan azon 1802-ik esztendőben széna lett egy kurta szekérrel, mellyet méltóságos major Zejk Imreh úr Szászvárosra vitetett, ott portiokra köttettvén, eladatta.

Törökbúza, ami termett azt eladta, az árrát administrálta, hasonlóképpen méltóságos major Zejk Imreh úrnak.

1803-ik esztendőben az alsó fordulóban lévő szántóföldek nem míveltettek.

A széna eladattatott 7 vfr., mellyek administráltattak méltóságos major Zejk Imreh úrnak.

---

[304] 2Tim 4,8: *Végezetre eltétetett nékem az igazság koronája, melyet megád nékem az igaz Bíró, nemcsak nékem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az ő megjelenését.*

[305] HuZal-Jkv. I/5. 806.

A magyar feliratú sírkő
a zeykfalvi temetőben – 1879

Törökbúza lett szemül 11 véka. Vékája eladattatott dr. 108 és ennek árra is méltóságos Zejk Imreh úrnak administráltatott.

1804-ik esztendőben a felső fordulóban 4 föld búzával, 2 pedig zabbal vettetett bé. Búza szemül lett 13 véka, zab 14 véka. Ez méltóságos Zejk Dániel úr zejkfalvi udvarában tisztttartó Katona Jósef őkegyelme számadása alatt vagyon.

A széna még megvagyon, a búzaszalma is, mellyeket el kell adni.

Törökbúza csőstől lett 22 véka.

A kenderföldért 2 esztendőben adtak hfr. 1 dr. 20.

Az elocatumok még homályban vagynak és haereálnak. Az egyházfi ugyan úgy referálja, hogy ő járt Ruson, Nádasdon, Nándoron, Rákosdon, de sohunnan interest nem kaphatott.

A szent edények most is méltóságos Ze[j]k Andrásné asszonynál vagynak, az asszonytól való általvételeket urgeálják méltóságos Zejk Sámuel és Dániel urak.

1806

Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Zeikfalvensis per reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta dicti tractus ordinarium notarium anno 1806. die 6ta Decembris instituta.[306]

I. Ezen kicsiny ekklézsiának mostani állapottya régi nyomorult állapottyától annyiban különböz, hogy tiszteletes Borsos Sámuel atyánkfia 1805-ben Déván magát felszenteltettvén, őkegyelmével, mint rend szerint való papjával dicsekedhetik: De a szegény papnak háza nincsen még a parochialis funduson, mellyben lakhatnék, hanem méltóságos Zejk András úr özvegye, méltóságos Pogány Josepha úrasszony kegyességéből vagyon szállása a maga udvarában.

II. Parochialis fundussa, búza, törökbúza, kenderföldjei és kaszállója abban az állapotban a papnak gond-

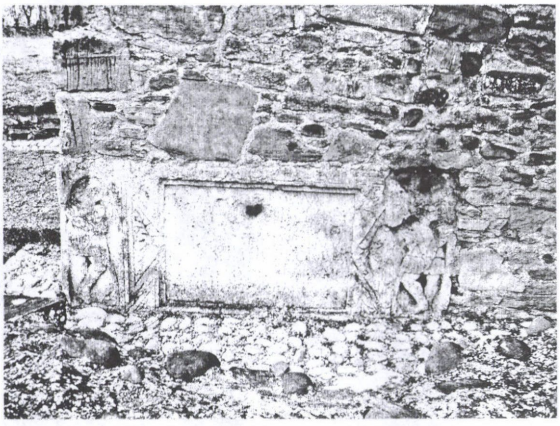

Római feliratos kő a templom falában

[306] HuZal-Jkv. I/5. 871–872.

viselése alatt vagyon, amint megírattatott az 1802-dik esztendőben tartatott visitatiokor protocolli pagina 560.

III. Az Úr asztalához tartozó edények és eszközök az olá támadástól fogva méltóságos Zejk András úr özvegye, méltóságos Pogány Josepha úrasszony gondviselése alatt lévén, mindeddig azokat eléadá s béíratá illy renddel:

Vagyon 1. Egy nagy csipkés ezüsttángyér, mellynek közepén vagyon illyen jel. W.

2. Egy kissebb ezüsttángyér, mellynek kerületin vagyon illyen írás: ZEIK MIKLOS BARTSAI SUSANNA 1737 DIE 20 JUNII.

3. Egy félkupás ónkanna. [872.]

4. Egy ezüst, belől arannyal megfuttatott talpas pohárocska, egy fertálynál kissebb, mellynek egy felin találtatik illyen jegy:

5. Egy külömb-külömbbszínű formával varattatott, közben recével kötött régi abrasz.

6. Egy aranyvirágokkal a szegletein gazdagon varrott, s a szélin aranycsipkével, nagy keszkenő.

7. Ismét egy aranyvirágokkal varrott gyolcs keszkenő.

8. Ehhez hasonló kissebb keszkenő.

Templombelső

Lelkészek névsora*

Marosnémeti

Maksai Márton 1640 körül
Szolgált még Marossolymoson, Kéménden, Barcsán.

Bikfalvi Tamás 1686 előtt
Enyeden subscribált 1666-ban. Kezdetben mester volt Rákosdon, majd káplán Déván. Később Algyógyon (1686–1687) és Nagybarcsán (1688–1689) szolgált.

KisMarjai György 1695 előtt
Előzőleg káplán volt Déván. Később Kéménden szolgált (1695).

Gyarmati Mihály 1696 körül
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1676-ban. Előzőleg káplán volt Déván, majd lelkész Alpestesen. Később Algyógyon (1699) és Nagybarcsán szolgált.

Isipi György 1698–1703 megh.
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1676-ban. Előzőleg Vajdahunyadon viselt rectori hivatalt, majd Nagyrápolton (1686–1690) és Algyógyon (1693–1698) szolgált lelkészként.

Deáki [P. András?] 1731

Ormos (Tóth) István 1727 után
Enyeden subscribált 1727-ben.

Dálnoki Székely Sándor 1747–
Enyeden subscribált 1739-ben. Zürichben peregrinált. Marosnémetiből hívták meg Kézdialbisra, majd Nagybaconba.[1] 1769–1784 között az Erdővidéki Egyházmegye esperese volt.

Szabó János (zaláni) 1752 után
Enyeden subscribált 1752-ben. Később Bácsiban (1771–1780) szolgált.

Kozma János ?–1753–?

Hermán(y) György ?–1770 aug.
Enyeden subscribált 1745-ben. 1753-ban, az enyedi zsinaton ordinálták. Öraljaboldogfalván (1753–?, 1770–1782) is szolgált. Fizetésének egy részét nem tudta felvenni (Marosnémeti 1772/1-mo).

Demeter Dániel (szemerjai) 1771. nov.–1777
Enyeden subscribált 1758-ban. Akadémián járt.

Tompa Ádám 1778–1783
Enyeden subscribált 1758-ban. Előzőleg Brádon (1769–1776) szolgált. Később Klopotiván (1784–1796) lett lelkipásztor.

Csiszér Simon lévita ?–1803 ?

---

* A névsorokat összeállította Kiss István (Ref. Szemle 1988/3. sz. 210–222., illetve 1998/4. sz. 316–322) és újabb adatokkal a szerkesztők egészítették ki.

[1] Benkő József: *Filius posthumus.* Sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel ellátta Csáki Árpád és Demeter László. Kolozsvár 2004. 102–103.

Marossolymos

A 17. sz. végén önállósult, addig Kéménd filiája volt

Maksai Márton 1640 körül

Szolgált még Marosnémetiben, Kéménden és Nagybarcsán.

Pértsi Miklós 1695–1698

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1672-ben. Az egyházfi *botránkoztató, szidalmazó s rút böcstelenséggel illeti a praedikátort* (Marossolymos 1695). Trágár és csúnya beszédéért megfenyítették (Marossolymos 1698). Később Nagybarcsán (1699–1700) és Galacon (1701–1702) szolgált.

Keresztúri B. Péter 1700–1702

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1695-ben. Később Lozsádon (1705), Algyógyon (1710–1713) és Vajdahunyadon szolgált (1713–1731).

Örsi Péter 1705–1712

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1694-ben. Előzőleg Galacon szolgált. Később Nagyrápolton (1717–1718) volt lelkész.

Ajtai József ?

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1708-ban. Előzőleg Borbereken volt rector és Alpestesen (1710 k.) lelkipásztor.

Hévízi Sámuel 1717–1718

Enyeden subscribált 1712–ben. Később Hátszegen (1718–1724), Alpestesen (1732–1736) és Marosillyén (1736–1739) szolgált.

Bányai F. Mihály 1719

Enyeden subscribált 1712-ben. Előzőleg Kisbarcsán volt udvari pap. 1766 előtt halt meg Rákosdon. Felesége Jónás Ilona.

Rákosi István 1720–1728 megh.

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1701-ben. Előzőleg Kéménden (1713–1715) és Lozsádon (1717–1719) szolgált.

Erdős István 1723 után

Enyeden subscribált 1723-ban.

Molnár Mihály ?–1753–?

Enyeden subscribált 1732-ben. Később Fehérvízen (?–1770) szolgált.

Bitai Benedek, lécfalvi 1767–1772 megh.

Enyeden subscribált 1744-ben. Az 1753-as enyedi zsinaton ordinálták. *Árva házának dolgát*, azaz az özvegyének és első házasságából származott gyermekeinek járandó örökség dolgát a vizitáció igazította el (Marossolymos 1774/3.). Családi és anyagi helyzetéről írták halála után: *fatalis házassággal és tapasztalhatóképpen kárt tévő cselédekkel való meglátogattatására nézve sok károkat vallhatott* (Marossolymos 1779/3-tio).

Teleki Mihály 1773–1797

Az 1774-es kolozsvári zsinaton ordinálták.

1797–1799 nincs lelkész.

Kiss István 1799–1818

Enyeden subscribált 1792-ben. Előzőleg Fogarason volt rector.

Nagybarcsa

Udvari papság

Csenálosi János 1640 előtt
Előzőleg Aranyon szolgált.
Maksai Márton 1640 körül
Szolgált még Marosnémetiben, Marossolymoson és Kéménden.
Bikfalvi Tamás 1688–1689
Enyeden subscribált 1666-ban. Kezdetben mester volt Rákosdon, majd káplán Déván. Ezután Marosnémetiben és Algyógyon (1686–1687) szolgált.
Gyarmati Mihály 1696 körül
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1676-ban. Szolgált még Déván (káplánként), Alpestesen, Marosnémetiben és Algyógyon (1699?).
Pértsi Miklós 1699–1703
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1672-ben. Előzőleg Marossolymoson (1695–1698) szolgált. Később Galacon (1701–1702) töltött be lelkészi hivatalt.
Bándi Mihály 1711 után, 1717 előtt
Enyeden subscribált 1711-ben. Leidenben peregrinált (1717), majd Hátszegen (1723–1732) szolgált.
Bányai F. Mihály 1712 után
Enyeden subscribált 1712-ben. Marossolymoson is szolgált (1719). 1766 előtt halt meg Rákosdon. Felesége Jónás Ilona.
Szotyori N. János (József) 1713 után
Enyeden subscribált 1713-ban. Később Zalasdon (1718), Kéménden (1727), Folton és Rákosdon (?–1739) szolgált.
Pápai János 1714-től
Szászvároson (1695), majd Enyeden (1701) subscribált. Rector volt Szászvároson (1709–1711), majd lelkész Folton és Körösbányán (1713–1714).
Gidófalvi András 1719 után
Enyeden subscribált 1719-ben.
Dállyai György 1719 után
Szászvároson (1718), majd Enyeden (1719) subscribált. Franekerben (1728) peregrinált.

Nagypestény

Teleki K. János ?–1753–1762?
Enyeden subscribált 1731-ben. 1767-ben „néhai".
1763-ban nincs pap.
1770-ben nincs pap
Jantsó Mózes 1771–1779
Előzőleg Borbátvízen szolgált (?–1753–1769). Nalátzi Gábor gondnokkal *holmi apróság praeconcepta kedveten imaginatiok által* összetűzésbe került, mely feszültség a vizitáció sorozatos közbelépései ellenére sem enyhült. (Nagypestény 1773/1-o, 1774/3-tio). Úrasztali edények tartására való ládát ajándékozott az egyházközségnek (Nagypestény 1774/12-o). Részegségével so-

kakat megbotránkoztatott, Nalátzi Gábort megsértette és *házában is emiatt nincsen csendesség és nyugodalom, hanem szüntelen való háborúság és asmodeusi visszálkodás* (Nagypestény 1778/1-mo). Pestényből Galacra (1780–1784) ment. 1784-ben megölték a felkelők.

Pünkösti Sámuel 1781–1783 megh.

Enyeden subscribált 1771-ben. Az 1783-as sárdi zsinaton ordinálták.

Balog József id. 1788–1811

Enyeden subscribált 1772-ben. Előzőleg Zeykfalván (1782–1784) szolgált. Betegeskedése és leányegyházközségekben tett szolgálatai miatt gyakran elmaradt Pestényben az istentisztelet (Nagypestény 1796/1-ben). Panaszolták, hogy *az illendőségnek határán kívül lépik a részegítő italban és ollykor szembetűnő hibái is esnek* (Nagypestény 1802/XVIII., 1804/I.). Később már azt panaszolták, hogy *ollykor immoderate iszik és annakutánna excedál* (Nagypestény 1805/I.).

Nagyrápolt

Váji Sebestyén 1640 után, 1656 előtt

Bethfalvi Pál 1676 előtt

Szentgyörgyi István 1686 előtt

Szolgált még Rákosdon, Lozsádon, Marosillyén és Déván (káplánként).

Isipi György 1686–1690

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1676-ban. Előzőleg Hunyadon viselt rectori hivatalt. Azzal vádolták, *hogy aratáskor az hétköznapi könyörgéseket negligállya* (Nagyrápolt 1687). Később Algyógyon (1693–1698) és Marosnémetiben (1698–1703) szolgált.

Huszti R. János 1693–1705

Akadémián járt. Nagyrápolt előtt Folton (1686–1690) szolgált. Vádolták, hogy nem hirdeti ki az úrvacsoraosztást, illetve, hogy annak ellenére sem végzi a tanítói feladatokat, hogy a tanítói fizetést is felveszi. A gyülekezet nem akarta megmarasztani (Nagyrápolt 1705).

Örsi Péter 1717–1718

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1694-ben. Előzőleg Galacon (1705 előtt) és Marossolymoson (1705–1714) szolgált.

Batzoni Gál Pál 1726–1766 megh.

Enyeden subscribált 1712-ben. Előzőleg Galacon (1719–1723) és Ribicén (1724–1725) szolgált.

Nagy Sámuel (baconi) 1771–1774 dec. 25. megh.

Száz magyarforintot hagyományozott a gyülekezetre (Nagyrápolt 1800/X./2-o).

Csávási Vas Benjámin 1775. ápr. 5.–1793 megh.

Kolozsváron subscribált 1747-ben. Előzőleg Nagybaconban tanítóskodott és Kóródszentmártonban (1762–1775) volt lelkész. Az egyházmegye beleegyezése nélkül vitte a gyülekezetbe báró Jósika Dániel[2] (Nagyrápolt 1776/1-mo). Gróf Nemes Lászlóné s Földvári Farkas el akarták mozdítani a gyülekezetből (1779/5-to). Részegeskedéssel, *közönséges paraszt conversatioba való elegyedéssel* vádolták (Nagyrápolt 1782/1-mo, 1790/1-mo/1.). A parókiára nem viselt gondot, a kerítést eltüzelte (Nagyrápolt 1782/2-do, 1790/1-mo/2.). 1791-ben ultimátumot kapott, hogy felhagyjon a részegeskedő életmóddal (Nagyrápolt 1791/1-mo).

[2] ERZSI III. 56–57.

Kolosvári Sámuel 1794–1809 megh.
Enyeden subscribált 1775-ben. Utrechtben peregrinált. Az 1783-as sárdi zsinaton ordinálták. Előzőleg Algyógyon (1783–1793) szolgált. Imreh Pál nevű híve egy vasárnap reggel kővel akarta agyon ütni (Nagyrápolt 1804/III./2).

Oláhbrettye

Fejérvízi Lázár 1727-től
Brettye első papja.
Kovács Jakab (kézdivásárhelyi) 1740–1762 megh.
Szászvároson subscribált 1728-ban, majd Enyeden 1729-ben. Előzőleg Zeykfalván szolgált. Felesége Rézbányai Borbála.[3]
Vásárhelyi Nagy Sámuel 1763–1782 megh.
Enyeden subscribált 1754-ben.
Hölgyes (Völgyes) György 1783–1792. máj. 10. megh.
Enyeden subscribált 1776-ban. Az 1783-as sárdi zsinaton ordinálták. Előzőleg rector volt Alpestesen (1780–1783).
Lengyel László 1793-1813 megh.
Enyeden subscribált 1785-ben. Az 1793-as dévai zsinaton ordinálták.

Őraljaboldogfalva

Márton pap 1559
Körtvélyesi P. György 1684 előtt
Sárospatakon subscribált 1670-ben. Később Vajdahunyadon (1684–1686) és Déván (1686–1702) szolgált.
Tokai István 1695
Később Kéménden (1705) szolgált.
Viski János 1697 körül
Kolozsváron subscribált 1685 körül. Algyógyon is szolgált. Román nyelvű református énekeskönyvet állított össze kéziratban.
Détsi János 1712
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1695-ben. Oderafrankfurtban (1698) és Franekerben (1700) peregrinált. Előzőleg Malomvízen (1707) szolgált. Később Alpestesen (1717–1731) lett lelkész.
Hermán(y) György ?–1753–1756–?
Enyeden subscribált 1745-ben. Az 1753-as enyedi zsinaton ordinálták. Szolgált még Marosnémetiben (?–1770).

[3] DiariumKitid 25.

Kiss Ferenc ?–1766
Enyeden subscribált 1750-ben. Előzőleg Szászvároson volt rector (1760–1763). Később Zeykfalván (1766–1779) szolgált. Felesége Bartsi Mária.

Várhegyi Mihály 1767
Enyeden subscribált 1762-ben. Később Tustyán (1768–1793) és Fehérvízen (1793–1796) szolgált.

Hermán(y) György 1770–1782
Enyeden subscribált 1745-ben. Az 1753-as enyedi zsinaton ordinálták. Szolgált még Marosnémetiben (?–1770). Az 1779. évi vizitáció megemlíti róla, hogy valami miatt összekülönbözött Kendeffi Józseffel, kérik, hogy béküljön ki a patrónussal. (Öraljaboldogfalva 1779/2-do).

Rákosd

Kállai Benedek 1640 körül

Gidófalvi István 1640 körül

Szentgyörgyi István 1665 körül
Szolgált még Lozsádon, Marosillyén, Nagyrápolton és Déván (káplánként).

Ajtai Gábor 1672 körül
Alpestesen is szolgált.

Gidófalvi Dániel 1674–1680
Enyeden subscribált 1667-ben. Előzőleg rector volt Szászvároson (1669–1673).

Tállyai Pál 1686 előtt
Sárospatakon subscribált 1668-ban. Szászvároson (1673–1679) volt rector. Később Lozsádon (1687–1689) szolgált. Tordoson halt meg.

Váradi Ötvös Gáspár, Mikelaki 1687–1719
Enyeden subscribált 1669-ben. Előzőleg rector volt Hátszegen, majd Szászvároson (1679–1686). Panaszolták, hogy igen kemény a gyülekezeti tagokhoz (Rákosd 1692). Két temetés szolgálata nélkül ment végbe (Rákosd 1692). Sokszor elmaradt az istentisztelet (Rákosd 1718).

Szotyori N. János ?–1738–1739 megh.
Enyeden subscribált 1713-ban. Előzőleg Nagybarcsán, Zalasdon (1718), Kéménden (1727) és Folton szolgált.

Bányai F. Mihály ?
Enyeden subscribált 1712-ben. Előzőleg Kisbarcsán és Marossolymoson (1719) volt pap. Rákosdon halt meg. Felesége Jónás Ilona.

Süllyei Dániel 1745–1752 megh.
Enyeden subscribált 1715-ben. Körösbányán és Ribicén is szolgált.

Jantsó István 1753. máj. 27.–1764
Enyeden subscribált 1741-ben. Előzőleg Kitiden (1751–1753), később Hátszegen (1764–1770) szolgált, majd újra itt. Felesége Toplicza Judit (megh. 1760. jún. 25.), majd Demén Mária.

Bodoki Henter László 1764. május 21.–1769. jún. 25. megh.
Enyeden subscribált 1734-ben. Hardervijkben (1744) peregrinált. Előzőleg Brád–Ribicén (1748–1759) és Alpestesen (1759–1764) szolgált.

Jantsó István 1770. máj. 5.–1771. jún. 14. megh.
Lásd fent. A rákosdiak visszahívták, szolgálatáról később jó véleménnyel voltak. (Rákosd 1771/2-do, 3-tio). Az 1771-es boroskrakkói zsinaton halt meg. A rákosdi egyházközség halotti anyakönyve így emlékezett meg haláláról: *Anno 1771. die 6ta mensis Junii tiszteletes Jantsó István uram innen elindulván a Szent Synodusba (amely Krakkóban esett), úttyában megbetegedett és tuinála*

utána ugyan Krakkóban öt egész napokon fekütt volna, a hatodikon, úgymint 14ta Junii az Úrban csendesen elalutt. Rákosdi másodszori papságának második esztendejében.[4]

Csegöldi András 1771. okt. 27.–1807 megh.

Enyeden subscribált 1759-ben. Odera–Frankfurtban (1767) és Genfben (1767) peregrinált. Zsarnokoskodással, önkényeskedéssel vádolták a templomi ülőhelyek meghatározása tekintetében (Rákosd 1783/1-mo).

Csegöldi Benjámin káplán 1804–1807
lp. 1807–1811 megh.

1778-ban született Rákosdon.[5] Enyeden subscribált 1794-ben. Külföldi akadémián járt. A fenti fia. 1803. dec. 11-én hívta meg a gyülekezet (Rákosd 1805/2-szor). Kérte a gyülekezetet, hogy alkalom adtán néhány hónapig mehessen akadémiára (Rákosd 1805/2-szor).

Ribice

Belényesi Grausser Dávid 1700–1702

Enyeden subscribált 1687-ben. Részegeskedéssel vádolták (Ribice 1700). Később udvari pap volt Malomvízen (1715).

Batzoni Gál Pál 1724–1725

Enyeden subscribált 1712-ben. Előzőleg Galacon (1719–1723) szolgált. Később Nagyrápolton (1726–1766) lett lelkész.

Süllyei Dániel 1729–1744?

Enyeden subscribált 1715-ben. Egyszerre szolgált Ribicén, Körösbányán és valószínüleg a másik két zarándi eklézsiában is, majd Rákosdon (1745–1752) töltött be papi hivatalt.

Bodoki Henter László 1748–1759

Enyeden subscribált 1734-ben. Hardervijkban (1744) peregrinált. Párhuzamosan Brádon is szolgált. Ezután Alpestesen (1759–1764) és Rákosdon (1764–1769) volt pap.

Barabás János 1767–1769

Enyeden subscribált 1749-ben. Előzőleg rector volt Szászváros on (1755–1757). Ribicéről Zalatnára ment. 1776-ban bizonyos *fizetésbéli restantiait* terjesztette a gyülekezet és a vizitáció elé (Ribice 1776/6-to).

Barta Mihály 1770–1790

Enyeden subscribált 1760-ban. Az 1770-es széki zsinaton ordinálták. Később Brádon (1790–1810) szolgált.

1790–1797 között nincs pap

Vintzi István 1798–1805 lévita

Enyeden subscribált 1780-ban. Őraljaboldogfalván is szolgált.

Barta András 1807–1809 lévita

Szászváros on subscribált 1789-ben, majd Enyeden 1797-ben. Pappá akarta szenteltetni magát (Ribice 1807/I.). Később Kristyoron (1810–1812) szolgált.

---

[4] RákosdLvt. LiberEccl. 295.
[5] Uo. LiberEccl. 189.

Tustya-Demsus

Thokai István 1702–1705
Előzőleg káplán volt Déván. Később Lozsádon (1712–1714) szolgált.
Pávai István 1745
Enyeden subscribált 1715-ben. Egy 1745-ös vizitációs irat kivonata alsófarkadini lelkipásztorként jegyzi.[6]
Jáni Sámuel ?–1753–1767 megh.
Szászvároson subscribált 1746-ban, majd Enyeden 1748-ban. Lukács József panaszolt ellene (Tustya 1764/2.). Panaszkodott, hogy minden vasárnap három gyülekezetben kell szolgálnia (Tustya 1764/2.).
Várhegyi Mihály 1768–1793
Enyeden subscribált 1762-ben. Előzőleg Őraljaboldogfalván (1767) szolgált. A felsőfarkadini filia panaszkodott, hogy ritkán járt ki istentiszteletet tartani (Tustya 1778/1-mo). Több istentiszteletet kellett tartania a filiákban, mert mindenki saját házánál akarta hallgatni a prédikációt (Tustya 1783/1-mo). Később Fehérvízen (1793–1796) lett lelkész.
Getse Sámuel 1793 után
Getse József (ajtai) 1799–1812 megh.
Előbbi fia. Előzőleg Fehérvízen (1782–1784) és Marosillyén (1790–1798) szolgált.

Vajdahunyad

Benedeki Benedek 1559 körül
1559: *Benedictus Benedechi pastor ecclesiae Vajdahunyadiensi* vallomást tett egy házassági ügyben.[7]
Szatmári István 1586
Császár István 1620 körül (senior)
Almási Nagy János 1634 körül
Enyedi Molnár János 1665
Utrechtben (1649), Leidenben (1650) és Franekerben (1650) peregrinált. 1657-ben II. Rákóczi György, majd 1661-ben I. Apafi Mihály udvari papja.
Somosi János 1668–
Enyeden subscribált 1664-ben. Pápai Páriz Ferenc lakótársa volt.[8]
Farczádi Ferenc 1672–1676?
Előzőleg Lozsádon szolgált.
Patai Máté 1676 előtt
Lozsádon is szolgált.

---

[6] RákosdLvt. IV/22. 1.
[7] Kriza János és Simén Domokos 1869–70-ben kelt másolata az eredeti iratról. A Kolozsvári Unitárius Kollégium Könyvtára a Kolozsvári Akadémiai Könyvtárban. MsU 1017/AI.
[8] Pápai Páriz Ferenc: *Békességet magamnak, másoknak*. Kriterion Bukarest. 1977. 142.

Pértsi István 1676–1681

Körtvélyesi P. György 1684–1686

Sárospatakon subscribált 1670-ben. A Gyulafehérvárra száműzött kollégiumban az ethymologica és a rhetorica classis praeceptora volt. Ezután Öraljaboldogfalván szolgált. Később Déva (1686–1702) papja.

Vásárhelyi Molnár István 1687–1692

Kolozsvárott subscribált 1670 k., majd Enyeden 1673-ban. Utrechtben (1677), Leidenben (1678) és Franekerben (1678) peregrinált. Hazatérte után rektor volt Marosvásárhelyen, majd a fejedelem udvari papja Radnóton (1681–1687). Az 1692. évi vizitáció előtt nem jelent meg, mert az egyházközségben előállt valamiféle botrány nem szűnt meg. (Vajdahunyad 1692). Vajdahunyadról Harasztkerékre, Bándra, Küküllővárra, majd Enyedre ment. 1710-től főjegyző, 1720-tól 1728-ig püspök.

Jenei Sámuel 1693–1702

Kolozsváron, majd Enyeden subscribált 1680-ban. Előzőleg Lozsádon (1690–1692). Később Déván (1702–1711), majd Kézdivásárhelyen szolgált.

Sz. Várallyai István 1703–1713 megh. (1712-től senior)

Enyeden subscribált 1687-ben. Franekerben (1692) peregrinált. Előzőleg káplán volt Déván (1693–1697), majd lelkész Lozsádon (1697–1702). Felesége Vizkeleti Kata.

Keresztúri B. Péter 1713–1731 megh. (1715-től senior)

Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1695-ben. Előzőleg Marossolymoson (1700–1702), Lozsádon (1705) és Algyógyon (1710–1713) szolgált. Felesége Dali Kata.

Baló Mihály (pákéi) 1740–1770 megh.

Enyeden subscribált 1727-ben.

Szentgyörgyi Miklós János 1772–1812 megh.

Szászvároson subscribált 1761-ben, majd Enyeden 1766-ban. Előzőleg Újtordán volt rector (Vajdahunyad 1771/4-to). Felesége szabadszájúságával sok asszonyt megbántott, a templomban imádkozás alatt nem állt fel és *ollyan hellyekre való diversiokat tett, mellyek az őkegyelme belső statussához nem illenek* (Vajdahunyad 1783/4-to/2-do, 3-tio, 4-o). A gyülekezet amiatt panaszkodott, hogy túl későn harangoztat (Vajdahunyad 1802/I.).

Zeykfalva

udvari papság

Kovács Jakab (kézdivásárhelyi) 1729 után

Szászváros on subscribált 1728-ban, majd Enyeden 1729-ben. Később Oláhbrettyén (1740–1762) szolgált.

Szőts István 1732 előtt

Később Kitiden (1732–1740) szolgált.

Ormos (Tóth) István 1737

Enyeden subscribált 1727-ben. Később Bácsiban szolgált.

Szentgyörgyi Miklós Ferenc 1738–1739?

Enyeden subscribált 1726-ban. Később Kéménden (?–1753–1770) szolgált.

Győri Pál 1750–1753–?

Árapataki Sámuel 1756–1762 megh.

Enyeden subscribált 1748-ban. Az 1756-os nagybaconi zsinaton ordinálták.

Pétsi János ?–1766

Enyeden subscribált 1740-ben. 1747-ben ordinálták a magyarigeni zsinaton. Előzőleg Galacon (1747–?) szolgált.

Kiss Ferenc id. 1766–1779 megh.

Enyeden subscribált 1750-ben. Előzőleg Szászvároson (1760–1763) volt rector, majd Őraljaboldogfalván (1766 előtt) lelkész. Felesége Bartsi Mária.

Balog József id. 1782–1784

Enyeden subscribált 1772-ban. Később Nagypesténybén (1788–1811) szolgált.

Borsos Sámuel 1805–1813 megh.

Enyeden subscribált 1798-ban. Előzőleg Lozsádon (1802–1804) volt rector.

Tanítók névsora

Marosnémeti

Halász Miklós 1768–1775 megh.
Enyeden subscribált 1744-ben. Előzőleg Alpestesen tanítóskodott.

Nagyrápolt

Baconi Dániel ?–1765 megh.
Enyeden subscribált 1747-ben.
Szabó Mihály 1772–1796
A gyermekeket nem tanította lelkiismeretesen. Feleségének erkölcstelen életéről panaszkodott a gyülekezet (Nagyrápolt 1782/3-tio). Öreg és beteg lévén, már nem végezhette úgy szolgálatát, mint ifjúkorában (Nagyrápolt 1790/2-do).
Csávási Vas József 1800–1817
Enyeden subscribált 1789-ben.

Rákosd

Bikfalvi Tamás ?
Enyeden subscribált 1666-ban. Később Déván lett káplán, Marosnémetiben, Algyógyon, majd Nagybarcsán lelkész (1686).
Papolci Bálint 1686–1691
Marosvásárhelyen subscribált 1678-ban. Később Vajdahunyadon (1693–1694) tanítóskodott.
Pürkereci Mihály 1692–1697
Kibédi Bernád György 1717–1718
Marosvásárhelyen subscribált 1710-ben.
Martonosi Intze Mihály ?–1738–1757 ápr. 17. megh.
Enyeden subscribált 1728-ban. Előzőleg Hunyadon is fungált. Felesége Gál Zsuzsánna.
Kölönte József, felsőcsernátoni 1758–1778
Enyeden subscribált 1752-ben. Felesége harai Horvát Zsuzsánna.[9] Irányítása alatt az iskolás gyermekek jobb előmenetelt mutattak a vizitáció előtt, mint korábban. (Rákosd 1771/1-mo). Hanyagsággal, gyakori hiányzással vádolták, mint később kiderült, alaptalanul (Rákosd 1778 január/2-do).

[9] RákosdLvt. Liber Ecclesiae 178.

Bácsi N. János 1778–1779
Enyeden subscribált 1772-ben.
Szász András (hosdáti) 1780–1795
Szászvároson subscribált 1774-ben. A gyülekezet őt küldte pénzt gyűjteni a templom javítására (Rákosd 1781/3-io). A *gyermekekhez való keménységével és hivatallyában való restes eljárásával* vádolták majd minden alap nélkül (Rákosd 1783/1-mo).
Kontza István 1800–1819
Szászvároson subscribált 1799-ben. 1819-től lelkipásztor lett ugyanitt.

Ribice

Szabó János, id. 1767–1783 megh.
Szászvároson subscribált 1759-ben. Mind kántori, mint tanítói szolgálatával meg volt elégedve a gyülekezet (Ribice 1767/3.). Hanyagsága miatt panaszkodtak (Ribice 1781/2-do).
1783: *Ezen vacantiara meghivattassék körösbányai fungens cantor Katonai György őkegyelme.* (Ribice 1783/2-do). Nem tudjuk, hogy elfogadta-e a meghívást.

Vajdahunyad

Isipi György ?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1676-ban. Később Nagyrápolton (1686–1690), Algyógyon (1693–1698) és Marosnémetiben (1698–1703) szolgált lelkipásztorként.
Nolanus P. István ?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1677-ben.
Vályi Pál ?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1681-ben.
Kéméri Mihály ?–1689–?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1686-ban.
Budai György ?–1691–?
Enyeden subscribált 1687-ben.
Papolci Bálint 1693–1694
Marosvásárhelyen subscribált 1678-ban. Előzőleg Rákosdon (1686–1691) tanítóskodott.
Udvarhelyi József 1695
Gyakori hiányzással és iszákossággal, tivornyázással vádolták (Vajdahunyad 1695).
Felfalusi András 1696
Enyeden subscribált 1693-ban.
Váci Mihály 1697–1700
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1693-ban.
Tatai István 1701
Kolozsváron subscribált 1697 körül.
Bernát György 1705
A vizitáció felszólította, hogy lelkiismeretesebben végezze szolgálatát (Vajdahunyad 1705/3.).

Sadány György ?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1715-ben.
Kékesi Mihály ?
Szászvároson subscribált 1720-ban.
Martonosi Intze Mihály ?
Enyeden subscribált 1728-ban. Később Rákosdon (?–1738–1757) tanítóskodott.
Bartók József 1767–1771 megh.
Enyeden subscribált 1757-ben. Konfliktusba került Detsi Istvánnal *a mesternek tíz forint után járandó interes felett* (Vajdahunyad 1771/3-o).
Gál József 1772–1774
Enyeden subscribált 1763-ban.
Fogarasi Mihály 1775–1776
Enyeden subscribált 1771-ben.
Katonai György ifj. 1778–1780
Szászvároson subscribált 1774-ben.
Barta József 1780–1781
Kovács László 1783
Panaszolták, hogy a gyülekezet tagjait *gyermekeinek taníttatásokért felettébb taxálná* (Vajdahunyad 1783/1-mo). Berivoi Istvánnéval személyes konfliktusa volt *a templom kerítésébe bémenő ajtóra tétetett* [...] *cégér felett* (Vajdahunyad 1783/1-mo). A lelkész pedig azzal vádolta, hogy a rá eső istentiszteleti szolgálatokat *nemcsak panaszoson viszi véghez, hanem effelett holmi mocskos feleteket tészen a tiszteletes loci minister személyének kissebbítésére* (Vajdahunyad 1783/3-tio). Felesége gyalázta és szidalmazta a lelkészt és annak feleségét, illetve a csak férfiak számára fenntartott ajtón ment be a templomba (Vajdahunyad 1783/4-to/1-o, 5-to).
1793-ban egy öreg oskolamestert említ a vizitáció, aki *ex misericordia hozattatván az egyházi igazgatás híre s consensussa nélkül a nemes megyébe,* szolgálatával nem voltak megelégedve. Nevét viszont nem említik. (Vajdahunyad 1793/6-to).

Úrasztali készletek

Kovács Mária Márta

Ötvösművek

Talpas poharak

A református egyház klenódiumai között a legnagyobb értéke az úrvacsora két jegyének kiszolgáltatására használt tárgyaknak volt: az úrasztali pohárnak, illetve kannának és a kenyérosztó tálnak.

Az ún. talpas pohár a 16. században kedvelt tölcséres pohárformából alakult ki, annak továbbfejlesztett változata. A 17. században a legelterjedtebb formának tűnik a református úrasztali poharak között, nagy számban maradtak fenn, amit a jelen kutatás is igazol. A tárgyalt tizenhárom hunyadi gyülekezet közül háromban őrződött meg talpas pohár, valamennyi 17. századi, azonban a vizitációs jegyzőkönyvek tíz gyülekezetben említenek hasonló darabokat. Ennek okát elsősorban abban látjuk, hogy a református gyülekezeteket a 17. század folyamán látták el úrvacsoraosztó készletekkel, pohárral és kenyérosztó tányérral. A talpas poharak a világi használatban egyaránt elterjedtek, legtöbb esetben éppen ezeket adományozták az egyháznak, így formailag és díszítésükben teljesen megegyeznek.

Általában karcsú forma, a talp átmérője a szájnál kisebb, a hengeres test felfelé kissé kiszélesedik, a szájperem kihajlik. A poharat a talpszegélytől számított 5–7 cm magasságban, a kétharmadánál, lemez osztja ketté, amelyet a pohártest külső részén öv jelöl. A 17. század elején gyakori hengeres, a talp és száj felé lendületesen kiszélesedő pohárforma lassacskán megnyúlt, majdnem szabályos hengerré vált a század második felére. A poharak díszítése mindig azonos elv szerint történt, a pohár szájánál a legdúsabb a díszítés.

A jelen emlékanyag poharai közül a vajdahunyadit vélem legkorábbinak, amelynek domborított, vadászjelenetet ábrázoló díszítése arra vall, hogy eredetileg világi célra készült, majd adományozás útján került az egyház tulajdonába (kat. 1., 1. ábra). A hengeres pohártestet stilizált növényi ornamentika osztja három mezőre, a többszörösen ívelt, maszkban záródó kartusokban a békét, jólétet és munkát szimbolizáló szárnyas puttók láthatók. Az egész alakos puttóábrázolás, az erdélyi műhelyek közül, a brassói ötvösök munkáin a leggyakoribb, valamennyi példája szabadabb, képszerűbb előadásmódra, az apró részletek kidolgozására vall. Az erdélyi ötvösségben az egész alakos puttóábrázolás délnémet hatásra terjedt el.[1] A három szárnyas puttó közül a munkát szimbolizáló ülő, másik kettő félfekvő alakban ábrázolt. A hengeres talpon trébelt vadászjelenet látható: fák közt fekvő őz, szaladó vadászeb, ülő, hátranéző állatfigura, majd másik, csontot rágó eb (3., 4. ábra). A talp vadászjelenete azonos a mester egy másik talpas poharán látható ábrázolással, amely a Salgó Miklós gyűjteményben található.[2]

A száj alatt, kerek medalionban, a Gávay és Petki család összekapcsolt címere fölött az 1640-es évszám olvasható, körbe vésett felirat: PETKI SUSANA GAVAII PETER. Petki

---

[1] Viorica Guy Marica: *Originea decorului cu putti în arta transilvăneană.* In.: Acta Musei Napocensis. XIII., 1976. 310.

[2] Judit H. Kolba: *Hungarian Silver. The Nicolas M. Salgo collection.* Hardcover, 1997. 53. [A továbbiakban: Kolba]

Zsuzsanna neve alatt a trébelt Gávay címer látható, Gávay Péter neve pedig a poncolt, fiait vérével tápláló pelikánt ábrázoló, Petki címert szegélyezi.[3] (2. ábra)

A pohár fenekén a brassói Johannes Welzer ötvös jegye látható (5. ábra), aki Kőszeghy Elemér szerint 1624–1654 között, Gheorghe Mitran szerint 1641–1654 között, Gyárfás Tihamér szerint 1614–1654 között tevékenykedett.[4] Gyárfás szerint 1614–1618 között Simon Henecknél tanult, így a Kőszeghy 1624-es évszáma valószínűleg a céhbe való felvételét jelzi. A vizitációs jegyzőkönyvek közül az 1799-esben részletes leírását találjuk, a többi korábbi összeírásokra hivatkozik.[5] A pohár nemcsak kivitelezésében, hanem méretében is kiemelkedő, 28,2 cm magas. Johannes Welzer munkái közül eddig csupán néhány, egyszerű alkotást ismert a szakirodalom, e pohár ismertetése az ötvös mesterségbeli tudására nézve is fontos, új adatokat közöl.

A vajdahunyadi talpas poharat időben a tustyai, a 17. század második felében készült pohár követi (kat. 2, 6. ábra). Ornamentikáját tekintve egyszerű darab, a hengeres test a keskeny száj alatt vésett, 3 nagyobb és 3 kisebb, tulipános lambrekinnel díszített (8. ábra). A hullámvonalas osztógyűrű mindkét oldalán vésett, geometrikus fríz húzódik, a talp kihajló peremén vésett félkörívek és háromszögek váltakoznak. Az említett geometrikus motívumot a 17. század ötödik-hatodik évtizedében készült számos talpas poháron megtaláljuk. Két pohár esetében kolozsvári mesterjeggyel találkozunk, ezért feltételezhetjük, hogy kolozsvári ötvös munkája.[6] A pohár talpa magas, az osztógyűrű majdnem a pohár magasságának felénél helyezkedik el, ezért zömökebbnek hat. A száj alatt felirat olvasható: ISTEN DICSÖSEGERE CSINALTATTA KOCSARD SZILAGI ANDRAS 1721.[7] A pohár testén későbbi, vésett felirat is látható: CS[ula]: I ELEK VETE (7. ábra). A feliratban szereplő Szilágyi András leánya, Szilágyi Borbála Csulai Pálhoz ment feleségül. Csulai Pál második, Keresztesi Zsuzsannával kötött házasságából született Csulai Elek,[8] akinek nevével a későbbi feliratban találkozunk. Csulai Pál 1721-ben lett hunyadi főbíró, elképzelhető, hogy

[3] Petki Zsuzsanna a Petki család derzsi ágához tartozik. Apja Petki János, aki 1605-ben a székelyek generálisa és fejedelmi tanácsos, 1607–1608 között kancellár, 1609-ben fejedelmi tanácsos, 1610-ben Doboka vármegye főispánja volt, 1611-ben szembefordult Báthori Gábor fejedelemmel, aki 1612-ben jószágvesztésre ítélte. Brassóban halt meg. Anyja homoródszentpáli Kornis Kata. Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái.* A Gávai családnak a 16–17. században Doboka vármegyében, Kackón és Erdőszombattelkén voltak birtokai. Gávai Péter Gávai Miklós és Cseffey Ilona fia. Vö. Tagányi Károly–Dr. Réthy László–Pokoly József: *Szolnok-Doboka vármegye monográfiája.* Dés, 1901. III. k. 162., IV. k. 417. [A továbbiakban: Szolnok-Doboka vm.]

[4] Kőszeghy Elemér: *Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig.* Budapest, 1936. 34. Gheorghe Mitran: *Arta aurarilor în Transilvania.* Braşov, 2003. 123. Gyárfás Tihamér: *A brassai ötvösség története.* Brassó, 1912. 147. [A továbbiakban: Kőszeghy, Mitran és Gyárfás]

[5] Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár. B. 4. HuZal-Jkv. I/5. 343.: *Egy kupásnyi ezüst és kívül arannyos mero pohár, szép formájú virágokkal, a derekán való virágok közt látszik három emberi mezítelen test ülve, mellyeknek szárnyai láttszanak, egyik aluvó formában, más kettő ébrebben egy csomó virágot vagy zöld ágat tartva. Az alsóbb karimáján egy lefeküve való őzvad fák között, mellyet láttatik ugatni egy vadat hajtó kutya, melynek háta megett más vad leülve, visszafordult fővel látszik.*

[6] Bunta Magdolna: *Kolozsvári ötvösök a XVI – XVIII. században.* Budapest, 2001. 125. [A továbbiakban: Bunta]

[7] Kocsárdi Szilágyi András 1680-tól, 37 évig volt Aranyosszék főkirálybírója, 1692-ben, 1694-ben, 1697-ben és 1698-ban országgyűlési képviselőnek választották. Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása.* 13.

[8] A Csulai Pál Szilágyi Borbálával kötött házasságáról Nagy Ivánnál találkozunk, Bőjthe csak második házasságát említi. Bőjthe Ödön: *Hunyadmegye Sztrigymelléki részének és nemes családainak története, tekintettel a birtokviszonyokra.* Budapest, 1891. 154. [A továbbiakban: Bőjthe]

abból az alkalomból ajándékozta Szilágyi András a fent bemutatott poharat. Csulai Elek örökli a tustyai birtokot, nevével több alkalommal is találkozunk, 1791-ben 70 magyar forintot adományozott a tustyai egyháznak,[9] az 1799-es vizitációs jegyzőkönyv már néhaiként említi.[10] Hogy e poharat pontosan mikor adományozták a tustyai eklézsiának vagy mikor vésték rá a második feliratot, nem tudjuk, de az 1782-es vizitáció már a jelenlegi állapotban írta le.[11] A tustyai református gyülekezet megszüntével, 1838-ban[12] a pohár Hátszegre került, Debreceni László 1930-ban már ott találta.[13] Mesterének kilétéről semmit nem tudunk, a pohárformából kitűnik, hogy évszámos felirata nem jelent támpontot a készítés időpontja tekintetében, hiszen mindenképpen 1721 előtt készült.

Szintén a 17. század második felében készült a nagyrápolti egyház talpas pohara (kat. 3, 9. ábra). A felfelé kihajló hengeres test a száj alatt trébelt, kisebb gyümölcscsokros és nagyobb kártusos lambrekinekkel, az osztógyűrű két oldalán gyümölcscsokros és liliomos lambrekinekkel díszített. Az osztógyűrűt három hullámvonalasan formált lemez alkotja. A három, összefonódó indák között elhelyezkedő kartusos lambrekin liliomos lezárású, akárcsak a gyümölcscsokros lambrekinek (10. ábra). A pohár ornamentikája készítőjének mesterségbeli tudására vall. Mesteréről és adományozási körülményeiről semmit nem tudunk, az 1782-es és 1796-os vizitáció írta le részletesebben.[14]

A hunyadi gyülekezetekben őrzött három talpas pohár közül – díszítését tekintve – egy vésett, kettő trébelt díszítésű, valamennyi osztógyűrűje hullámvonalas. A vajdahunyadit tudjuk mesterhez kapcsolni, a tustyairól feltételezhetjük csupán, hogy kolozsvári munka lehet.

Tölcséres poharak

A tölcséres pohár a 16–17. században általánosan elterjedt pohárforma, amely nevét tölcsérhez hasonló formájáról kapta. Az öntött, gazdag díszítés, amely a 16. századi darabokat jellemezte, fokozatosan eltűnt, leegyszerűsödött. Bár formailag még az erősen kihajló száj jellemzi őket, a század végére a vésett ornamentika válik általánossá. A 17. századra a poharak már hengeres testűek, derekukról eltűnik a vésett öv, díszítésüket csupán a kihajló szájperem alatti, vésett reneszánsz mustra alkotja. Ezzel a pohárformával a 17. század folyamán végig találkozunk.

A Hunyadi Egyházmegye emlékanyagában csupán egy tölcséres pohár maradt fenn, az őraljaboldogfalvi (kat. 4, 11. ábra). Felfelé énhyén szélesedő oldalú, kihajló szájpereme alatt vésett, reneszánsz leveles inda díszíti. Az egyszerű kivitelezésű, csupán néhány levélből és felívelő indából szerkesztett reneszánsz mustra alatt, két összekapcsolt olaszkoszorúban a Kendeffi és Serédi címer látható. A Kendeffi család címere egy koronából kiemelkedő nyilazó férfi, a Serédi címer három nyílvesszőt tartó, behajlított kar. A címereket felirat kereteli: KENDEFI PAL ANNO DO[mini] 1692 és SEREDI CLARA ANNO DO[mini]

---

[9] HuZaTKa-1. I. 266.

[10] HuZal-Jkv. I/5. 384.

[11] HuZal-Jkv. I/4. 12.: *Egy ezüst aranyas szájú pohár, cum inscriptione: Isten ditsőségére tsináltatta Kotsárdi Szilágyi András 1721. et inferius leguntur: Cs. Elek vette.*

[12] Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár. CI/13-as fond, Hátszegi vagyonösszeírások (1832–1870) 32.

[13] Debreceni László: *Vázlatkönyvek 1928–1936.* Erdélyi Református Egyházkerületi Levéltár. 072. [A továbbiakban: Debreceni]

[14] HuZal-Jkv. I/4. 24.: *Egy ezüst, kívül-belől virágos pohár.* I/5. 105.

1692.[15] (12., 13. ábra) Az összekapcsolt, házassági címer alapján feltételezhetjük, hogy Kendeffi Pál és Serédi Klára házasságára 1692-ben került sor, ennek emlékére készítették e poharat. A felirat szövegéből nem tűnik ki, hogy melyik egyházközségnek adományozzák, de Őraljaboldogfalvára mindenképp 1782 után került, mivel az 1772-es és 1782-es jegyzőkönyvek Kendeffi Miklós adományait írták le.[16] Bőjthe Ödön 1891-ben már Őraljaboldogfalván jegyzi fel e poharat és megjegyzi, hogy 1824-ben a Kendeffi család tagjai az őraljaboldogfalvi egyház patrónusai.[17] Valószínű tehát, hogy e pohár, egy tányérral és egy fedeles kannával együtt akkor került Őraljaboldogfalvára, vagy a család vagy a malomvízi egyház tulajdonából, miután a Kendeffi család feladta a malomvízi birtokot.

A pohár készítője a kolozsvári Brassai Dániel ötvösmester (lásd a pohár fenekén beütött mesterjegyet)[18] (14. ábra), aki 1655–1695 között tevékenykedett, 1680-ban és 1685-ben céhmester.[19] A Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonában lévő, 1691-es évszámú tölcséres pohár közeli rokona az 1692-ben készült, őraljaboldogfalvi pohárnak. A száj reneszánsz mustrája, az alatta elhelyezett, olaszkoszorúba foglalt címer és felirat kialakítása teljesen azonos.[20] Mindkettőn Brassai Dániel mesterjegye látható, így bizonyos, hogy poharunk 1692-es évszáma a készítés időpontjára vonatkozik.

Kenyérosztó tányérok

Az úrvacsoraosztás másik kelléke a kenyérosztó tányér. Ezek közül néhány világi célra készült, s később vált kultikussá. Emlékanyagunk több 17. századi darabot is tartalmaz.

A legkorábbinak ítélt kenyérosztó tányér a vajdahunyadi (kat. 29, 41. ábra), amely a 17. század elején készült. A tányér díszét a széles peremére vésett, kör alakú keretbe helyezett Keresztrefeszítés alkotja. A szimmetrikus kompozíció előterében a Megfeszített alakja, háttérében a városképet egy folyó választja el az előtértől. Jézus teste aránytalan, a végtagok és az arc kidolgozatlan. A kereszt fölött INRI felirat olvasható, alatta két kitárt szárny látható (42. ábra). Adományozója, akárcsak mestere ismeretlen. Az 1781-es vizitációban említik először,[21] részletes leírását az 1799-es jegyzőkönyvben találjuk.[22]

A vajdahunyadi gyülekezet másik tányérját Láczai János adományozta, a tányér fenekén bevésett felirat szerint: IOANNES / LACZAI / PROVISOR / MUNCHACH.[23] (kat. 30, 43. ábra) A tányér egyetlen díszét a széles peremére bevésett felirata alkotja: MEMENTO CORPORIS CHRISTI IN ARA CRUCIS PRO TE OBLATI ANNO DO[MI]N[I] 1643. Peremének alsó részére beütött IN mesterjegye eddig feloldatlan, Kőszeghy egyetlen IN monogramos ötvöst ismert Győrben, aki a 18. század második felében tevékenykedett, jelen

[15] A Kendeffi családnak Malomvízen, Őraljaboldogfalván, Magyarbrettyén voltak birtokai. Kendeffi Pál felesége Serédi Klára, aki Közép-Szolnok vármegye főispánjának, Serédi Benedeknek és Újlaky Borbálának leánya.

[16] HuZal-Jkv. I/3. 28., Uo. I/4. 15.

[17] Bőjthe 183.

[18] Kőszeghy 170., Mitran 149.

[19] Bunta 218.

[20] Uo. 127.

[21] HuZal-Jkv. I/3. 317.

[22] Uo. I/5. 343.: *Van egy ezüst, de megarannyozva lévő tángyér, rajta egy város formát mutató ábrázolás közt magossan felemeltetett crucifixus, melynek tetején ezek a betűk: INRI. A keresztnek a tövénél kétfelől kiterjesztett szárny forma ábrázolás vagyon.*

[23] A Láczai család a 16. század végén, a 17. század elején a Zemplén vármegyei Lácza községben birtokos.

esetben személye kizárt. Szalay Emőke a beregdédai pohár vésett IN jegyének feloldását kísérelte meg. Feltételezései szerint a kassai II. Nagymihályi István jegye lehet, aki 1635 és 1643 között szerepel a városi és céhiratokban.[24] Összehasonlítva a pohár és a tányér feliratát, azonos kézre vall, a tányér 1643-as évszáma egybeesik a mester kassai tevékenységével, ugyanakkor adományozójának környékbeli származása is azt igazolja, hogy valóban a kassai mesterről van szó, így elfogadjuk Szalay Emőke véleményét. Debreceni László feljegyzéseiben hibásan, NI jegy olvasható.[25] Részletes leírását az 1799-es jegyzőkönyvben, első említését szintén az 1781-es vizitációban találjuk.[26]

A 17. század végén készült az őraljaboldogfalvi hatszögletű tányér, amely feltételezések szerint szintén a Malomvízi Egyházközség tulajdonát képezte (kat. 31, 45. ábra). Peremén, a csúcsok vonalában hat különböző, domborított, gravírozással körvonalazott virágot helyeztek el, kerek öblében gazdag gyümölcscsokor látható (46., 47., 48. ábra). Peremén, két virágmotívum között, vésett felirat szegélyezi a stilizált levélkoszorúba foglalt Serédi címert: SEREDI SOFIA / 1690.[27] Az adományozásra Serédi Zsófia özvegysége idején került sor, Rhédei Ferenc 1685-ben bekövetkezett halála után. Valószínű ebben az időszakban gyakran tartózkodott testvére, Serédi Klára malomvízi birtokán, így juthatott e tányér a malomvízi egyház vagy a Kendeffi család tulajdonába. A tányér készítője eddig ismeretlen. Tányérunk egy készlet egyik darabja volt, mivel két azonos tányért ismerünk a Salgó Miklós gyűjteményéből, amelyek az Andrássy gyűjteményből származnak.[28] A fent említett tölcséres pohárhoz hasonlóan 1782 után, 1891 előtt került az őraljaboldogfalvi gyülekezet tulajdonába, rá vonatkozó levéltári feljegyzést nem találtunk, a vizitációs jegyzőkönyvben sem szerepel.

A 17. század végének kiemelkedő szépségű darabja a marosnémeti nyolcszögletű tányér (kat. 33, 50. ábra). Peremének domborított, gravírozással körvonalazott leveles indái között, nyolc különböző virágforma helyezkedik el, minden második kinyílt formában. Öblét domborított, leveles keretbe foglalt virág díszíti, amelyet poncolt indák szegélyeznek (51., 52. ábra). A dús, húsos szirmú virágok, a könnyedséggel ívelő levelek és indák a tál készítőjének mesterségbeli tudását hangsúlyozzák. Mestere a szebeni Johannes Christophorus Schwartz (lásd a tányér peremén beütött mesterjegyet, 53. ábra), aki 1689–1705 között tevékenykedett.[29] A felvidéki Újbányáról származó mester 1687-ben került Nagyszebenbe, ahol Sebastian Hann tanítványa volt, majd mesterként 1705-ig a nagyszebeni ötvöscéh tagja.[30] Kőszeghy hasonló, nyolcszögű, nagyvirágos tányért említ a mester munkájaként,

[24] P. Szalay Emőke: *Ötvösművek és fémedények a kárpátaljai református egyházban.* In: Magyar Református Egyházak Javainak Tára. A határontúli református gyülekezetek iparművészeti emlékei. (Főszerkesztő és sorozatszerkesztő: Tenke Sándor) Kárpátaljai Református Egyház, V. kötet, Budapest, 2002. 32. [A továbbiakban: Szalay]

[25] Debreceni 046.

[26] HuZal-Jkv. I/3. 317., I/5. 343.: *Van egy ezüst tángyér, belől megarannyozva és belső kerületén ez az írás: MEMENTO CORPORIS CHRISTI IN ARA CRUCIS PRO TE OBLATI *ANNO DON 1643 az alsó felén négy rendbe ez az írás vagyon: IOANNES LACZAI PROVISOR MVNCHACH.*

[27] Serédi Zsófia a fent említett Serédi Klára, Kendeffi Pálné testvére. Előbb Rhédei Ferenc kolozsi főispán, majd 1722-től Andrássy István felesége, aki Lőcse város kapitánya volt. Alakját Jókai Mór a *Lőcsei fehér asszony* című művében örökítette meg. Nagy Iván: *Magyarország családai czímerekkel és nemzedékrendi táblákkal.* Digitális reprint, Arcanum Digitéka, Budapest. [A továbbiakban: Nagy Iván]

[28] Kolba 69.

[29] Kőszeghy 258., Mitran 146.

[30] Viorica Guy Marica: *Sebastian Hann.* Sibiu, 1972. 61.

amely gróf Bánffy György tulajdonában volt. Munkáin Hann hatása érezhető. A marosnémeti tányér adományozóját nem ismerjük, felirata nincs, a vizitációs jegyzőkönyvben sem találunk rá vonatkozó adatot. Debreceni László 1930-ban még Marosnémetiben jegyzi fel, mint 18. századi, reneszánsz ornamentikával díszített tányért,[31] de 1972-ben már a dévai leltárkönyvben szerepel.[32]

A 17. század utolsó évében készült a nagyrápolti kenyérosztó tányér, amely Rácz Krisztina adománya (kat. 32, 48. ábra). Az egyszerű kivitelezésű tányér egyetlen díszét a széles peremébe vésett, olaszkoszorúba helyezett felirat és a többszörösen íves pajzsba helyezett címer alkotja (49. ábra). Az eddig azonosítatlan családi címer, szájában keresztet tartó, kitárt szárnyú griffmadarat ábrázol. Felirata adományozója nevét örökíti meg: RACZ: CHRISTINA ANNO 1699.[33] Az 1781-es és 1796-os vizitációban írták le részletesen.[34]

A nagy számban fennmaradt 17. századi kenyérosztó tányérról elmondhatjuk, hogy valamennyi széles peremmel ellátott, legtöbbjük díszítését családi címerek és feliratok alkotják, de néhányon domborított, késő reneszánsz ornamentikával is találkozunk.

Rátérve a 18. századi tányérokra elmondhatjuk, hogy szintén jelentős számban maradtak fenn, közülük legkorábbinak a nagypesténvi tányér (kat. 34, 54. ábra) tűnik. A tányér egyetlen díszét a peremére vésett korábbi, és az öblébe vésett későbbi felirata alkotja. A peremére vésett, majuszkulás körirat készíttetőjének állít emléket: ZEIK MIKLÓS BARTSAI SUSÁNNA 1737 DIE 20 JUNII.[35] Felirata nem rögzíti, hogy melyik gyülekezet számára adományozták, de az 1806-os jegyzőkönyvben a zeykfalvi klenódiumok közt találjuk, amîkor az úrasztali edények Pogány Josefa, özvegy Zeyk Andrásnénál voltak elhelyezve.[36] Mivel Zeyk András a készíttetők fia, Pogány Josefa pedig menyük volt, így érthető a tányér vándorlásának története. Zeyk Miklós és Bartsai Zsuzsanna szintén Josefa nevű lányának Naláczi Jánossal kötött házassága révén került a tányér a Naláczi család birtokába, innen majd Naláczi Rákhel adományaként a nagypesténvi gyülekezet tulajdonába.[37] Öblében későbbi, vésett felirat olvasható: Pestényi Eclésiának emlékül Nalatzi Rakhel 1864.[38] Arra vonatkozóan nincs adatunk, hogy a Naláczi családon belül miképpen jutott Nalátzi Rákhel

[31] Debreceni 034.

[32] A dévai gyülekezet leltárkönyve, 1972. 24. Ltsz.: 172.

[33] *Szolnok-Doboka vm.* Rácz Krisztina előbb báró Jósika Imre felesége, majd az ozsdolai Kún Miklósé. Anyja kecsetszilvási Szilvásy Judit, apja galgói Rácz Péter. Birtokaik Kecsetszilváson, Kentelkén, Dobokán, Lónán voltak.

[34] HuZal-Jkv. I/4. 24., Uo. I/5. 107.: *Egy ezüst tángyér arannyal megfuttatva, a szélin kereken illyen betűk vagynak: RACZ: CHRISTINA ANNO 1699 ✳, a közepiben ezen tángyérnak egy griffmadár vagyon, mely szájában egy keresztet tart.*

[35] Barcsai Zsuzsanna ifj. Barcsai Mihály és gyerőmonostori Kemény Zsófia leánya. 1715-ben született, 1750-ig zeykfalvi Zeyk Miklós felesége. Fiuk, Zeyk András 1730-ban született, 1799-ben halt meg. A Zeyk család előnevét az 1444-ben adományként kapott Zeykfalváról írja. Kiss Bálint: *A Barcsay család.* In: Turul, 1894. 140., 183.; Bőjthe 295.

[36] HuZal-Jkv. I/5. 873.: *Egy kissebb ezüsttángyér, mellynek kerületin vagyon illyen irás: ZEIK MIKLOS BARTSAI SUSANNA 1737 DIE 20 JUNII.*

[37] Zeyk Miklósnak (1686–1750) Barcsai Zsuzsannával kötött házasságából két gyermeke született, András és Josefa. András második felesége Nagyklopotivai Pogány Josefa. András nevű fiuk 12 évesen meghalt, így utód nélkül maradtak. Javaik András testvérére, Josefára szálltak, aki Naláczi János felesége volt. Kiss Bálint: *A zeykfalvi Zeyk család.* In: Turul, 1897. 145.

[38] Naláczi Rákhel Naláczi István és Kendeffi Zsuzsanna leánya, demsusi Lukács Ferenc felesége volt. Bőjthe 210.

tulajdonába, mint ahogy arról sincs, hogy mikor került Hátszegre, 1930-ban Debreceni László még ott készített leírást róla.[39] Mestere ismeretlen.

Csulai Sára adománya az oláhbrettyei tányér, amelynek egyetlen díszét peremének aranyozott, vésett felirata alkotja: Tsulai Sara tsinaltatta az Berettyei Reformata Eccl[esia] Szamara 1745.[40] (kat. 35, 55., 56. ábra) Csulai Sára az oláhbrettyei kurátor, a felsőszállás-pataki Mara Miklós felesége volt. A tányér mesterét nem ismerjük. Részletes leírását az 1782-es és 1796-os vizitációban találjuk,[41] arról sincs adatunk mikor került a Hátszegi Egyházközség gyűjteményébe.

A Naláczi család a 18. század közepén egy kenyérosztó tányérral gazdagította a nagypesténYi gyülekezet klenódiumait (kat. 36, 57. ábra). Az egyszerű tányér díszítetlen, felirata az adományozás évét örökíti meg: N[alátzi] NALÁTZI SUSÁNNA EMLEKEZETIRE ADTA CS[eszeliczki]: SZILVÁSI SUSÁNNA A PESTÉNY R[eformata]: ECCL[esi]A SZÁMÁRA A[nn]O 1757.[42] A felirat betűi kevésbé gyakorlott kéz munkájára vallnak. A tányér a kolozsvári Szakáll János munkája (lásd a tál közepére beütött mesterjegyet, 58. ábra), aki 1741-ben szabadult fel, legényként éveken át külföldön tanult, 1748-ban lett tagja a kolozsvári ötvöscéhnek és 1792-ig tevékenykedett.[43] Feliratának szövege és kivitelezésének minősége arra enged következtetni, hogy Szakáll János csupán a tányér készítője lehet, mivel tudjuk, hogy kiváló rézmetsző volt, így a feliratot nem ő, hanem más, talán valamelyik legénye véste a tányérra. A tányér részletes leírását az 1796-os jegyzőkönyvben olvashatjuk.[44]

A fent bemutatott zeykfalvi tányérhoz hasonló jelenséggel találkozunk a rákosdi tányér (kat. 37, 59. ábra) esetében is, amikor két különböző adományozó feliratot olvashatunk peremén és öblében. Korábbi, 1766-os feliratát keskeny peremére vésték: GERGOTS ÉVA TSINÁLTATA UR ASZTALÁRA 1766 dik ESZTENDŐBEN.[45] A felirat szövegéből nem derül ki, melyik gyülekezet számára készíttette adományozója, a felirat évszáma megegyezik adományozójának elhalálozási évével.[46] Öblének peremén későbbi felirat olvasható, amelynek első két szava a tányér peremére került: MOST PEDIG / AJANDEKOZTA AZON SZ[ent] VÉGRE BUDA JOSEF ES HARSANYI ERSEBET A RAKASDI

---

[39] Debreceni 086.

[40] Csulai Sára, felsőszállás-pataki Mara Miklósné nevét a klopotivai 1764-es jegyzőkönyv néhaiként említi, mint aki korábban az oláhbrettyei egyháznak 130 mft. 6-ot adományozott. HuZaTKa-2. 219. Az oláhbrettyei kis harang felirata is megörökítette nevét: *In nomine Dei, anno 1749 Sara Tsulai fieri voluit pro Aecclesia Ó-Berettye reformata. Johann Josef Perenger Cossin Vienna 1749.* Bójthe 28.

[41] HuZal-Jkv. I/4. 17., Uo. I/5. 178.: *Egy ezüsttángyér, a párkánnya arannyos, az arannyozásban illyen írással: Tsulai Sara tsináltatta az Brettyei Reformata Eccl: Számára 1745.*

[42] Cseszeliczki Szilvási Zsuzsanna Naláczi Dániel felesége, a tányér feliratába említett naláczi Naláczi Zsuzsanna pedig elhunyt leányuk lehet.

[43] Bunta 222–223., Kőszeghy 170–171., Mitran 151. Bunta adatai szerint 1785-ig tevékenykedett, de Kőszeghy egy 1788-as készítési felirattal ellátott poharat közöl, így az ő feltételezését fogadjuk el.

[44] HuZal-Jkv. I/5. 230.: *Egy kissebb ezüst sima tángyér, ilyen írással: N. NALATZI SUSANNA EMLEKEZETIRE ADTA CS: SZILVÁSI SUSANNA A PESTENY. R. ECCLA SZÁMÁRA Ao 1757.*

[45] Gergots Éva a dévai Csáki László harmadik felesége, az 1752-es vizitációs jegyzőkönyvben találkozunk nevével, mint özvegy Csáki Lászlóné, aki 100 mft.-ot adományozott a dévai egyháznak. HuZaTK/1. 281.

[46] Bójthe 142.

EKLAESIANAK SZÁMARA 1780.[47] A tányér készítője eddig ismeretlen. Mivel az 1782-es rákosdi vizitációból hiányzik a klenódiumok felsorolása, ezért legkorábbi említését az 1795-ös vizitációban találjuk, 1805-ben pedig újra részletesen leírták.[48]

A 18. század utolsó évtizedében készült a marossolymosi kenyérosztó tányér (kat. 38, 60. ábra). A kisméretű tányér széles pereme egyenes szélű, lapos öble sima. Peremén vésett körirat olvasható: Demsusi Lukats Ferentz Nalatzi Rakhel 1837,[49] öblében későbbi körirat: M[aros]: Solymosi Eclésiának 1864. Az adományozásra 1864-ben került sor, amikor újabb felirattal látták el a család tulajdonában lévő tányért. Adományozója a tányér korábbi feliratából ismert Naláczi Rákhel, aki szintén 1864-ben adományozta a nagypesténvi egyháznak a fent bemutatott tányért, amelynek felirata, az évszám mellett, az adományozó nevét is tartalmazza. A két felirat azonos kéz munkájára vall. A marossolymosi tányér a 18. század végén–19. század elején készült Bécsben, FE mester munkája (lásd a tányér fenekére beütött mesterjegyet, 61 a–b. ábra). Mesterjegye eddig feloldatlan, hitelesítő jegyét az 1784–1806 közötti időszakban használták. A tányért 1837-ben a kolozsvári Szathmári György alakította át (lásd a peremére beütött mesterjegyet, 62 a–b. ábra), ekkor véste peremére a korábbi feliratot. Kőszeghy a mester tevékenységének idejét nem tudja pontosan meghatározni, de körülbelül 1800 és 1830 közé helyezi, azonban e tányér felirata bizonyítja, hogy legalább 1837-ig tevékenykedett.[50] A dévai leltárkönyvben 174/4-es leltári számmal szerepel, a bejegyzés évszáma sajnos hiányzik, valamikor az 1970-es években jegyezhették fel.[51]

Áttekintve a Hunyadi Egyházmegye bemutatott kenyérosztó tányérjait, megállapítható, hogy formai sajátosság nem jellemzi őket, mindegyik korának általánosan elterjedt, mindennapi használati edényéhez hasonló. Funkciójukra csupán feliratuk utal.

Kelyhek

Bár a kelyhek az úrvacsoraosztás központi részében kaptak szerepet, a tárgyalt gyülekezetek klenódiumai között e tárgycsoport korábbi (17–18. századi) darabjai kis számban vannak jelen. Ennek oka elsősorban az, hogy a 17. század folyamán a gyülekezetek poharakkal látták el egyházukat. A kelyhek száma a 19. század végén, de főképp a 20. század elején jelentősen megnőtt. Ebben a korszakban jelentős számú kelyhet adományoztak a hívek. Bár ebben az időszakban az ötvösség művészi jellegét már szinte teljesen elvesztette, mégsem érdektelen az ekkor készült edények áttekintése, még ha csupán katalógusszerűen is. A 19. század végi és 20. század eleji kelyhek formájukat tekintve követik a jellegzetes, szinte végsőkig leegyszerűsödött kehelyformát, amely a 18–19. század fordulóján alakult ki, díszítéseik a historizmus késői megnyilvánulásait hordozzák, neogótikus, neoreneszánsz jegyeket viselnek. E tárgyak rövid ismertetését a katalógusban közöljük.

A vizsgált emlékanyag korai kelyheire visszatérve, elmondhatjuk, hogy mindössze kettő maradt fenn a 18. század végéről. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a jegyzőkönyvek összeírásaiban is csupán néhány darabbal találunk többet.

---

[47] Buda József 1750–1810 között élt, első felesége Harsányi Erzsébet, második pedig báró Josinczi Ágnes. Bőjthe 124.

[48] HuZal-Jkv. I/4. 22., RákosdLvt. I/42., HuZal-Jkv. I/5. 843.: *Egy ugyanaz alá való ezüsttángyér, mellyen ez a metszés vagyon: Gergots Eva 1766. Bellyebb pedig e vagyon írva réá: A Rákosdi Eklesiának Buda Josef és Harsányi Ersébeth. 1780.*

[49] A Lukács családnak Demsuson voltak birtokai.

[50] Kőszeghy 171.

[51] A dévai gyülekezet leltárkönyve. 29.

Elsőként mutatjuk be a marosnémeti fedeles kelyhet (kat. 8, 17. ábra), amely a 18. század második felében készült. A kerek talp kihajló peremén gyöngysor, negyedkörív keresztmetszetű tagozatának kagylódíszei közt rózsaágak láthatók. A láb felső része csavart bordákkal négy mezőre tagolt, leveles ornamentikával díszített. Hengeres szára nem válik el a váza alakú nódusztól, amelyet kagylók közé helyezett liliomok díszítenek. A kuppa alsó részén, kuppakosárra emlékeztető, gravírozással körvonalazott, trébelt rocaille-ok közt rózsaágak láthatók. A fedél pereme sima, domború, negyedkörív keresztmetszetű tagozatát rózsaágakkal összekötött kagylódíszek, homorú tagozatát cizellált levelek díszítik (18. ábra). A vésett hullámvonalakkal díszített, lemez alakú fedélgomb lapított gömb alakú tagozaton helyezkedik el. Ornamentikáját tekintve gazdag díszítésű, barokk alkotás. A kehely mestere és adományozója ismeretlen, felirat nélküli. Ma a dévai gyűjteményt gazdagítja, az 1972-es leltárkönyvben 174/13-as leltári számmal jegyezték be.[52] A kehelyre vonatkozó legkorábbi adatunk Debreceni feljegyzéseiből származik, aki 1930-ban Marosnémetiben írta le. Feljegyzéseiben azt olvashatjuk, hogy kívül-belül aranyozott.[53] Az aranyozás nyomai a láb és a szár kis felületein még láthatók.

A 18. század legvégén készül a rákosdi kehely (kat. 9), amely anyagában és megmunkálásában is jelentéktelen alkotás. A hatkaréjos talp pereme kihajlik, a magas, hatszögű láb díszítetlen. A hengeres szárat hullámvonalas lemez választja el a lábtól, a gömb alakú nódusz öntött övvel osztott. A kisméretű kuppa sima. Készítési helyét nem ismerjük. Az adományozás körülményeit egy 1790-es évekből származó feljegyzésből ismerjük. Az adat feljegyzője, Csegöldi András rákosdi pap és esperes megörökítette, hogy az 1790 áprilisában bekövetkezett betörés alkalmával elveszett ezüstpohár kárpótlására az akkori püspök, Eperjesi Zsigmond küldött egy *vékonyabb ezüst pohárocskát.*[54] Az 1795-ös és 1805-ös jegyzőkönyvekben leírását megtaláljuk.[55]

Kannák

A református egyház klenódiumai között legnagyobb értéke a poharak, kelyhek és kenyérosztó tányérok mellett a kannáknak volt, amelyek leggyakrabban ónból készültek, csak néhány esetben találkozunk nemesfémből készült darabokkal. A Hunyadi Egyházmegye gyülekezeteiben viszonylag nagyszámú nemesfém kannát ismerünk, néhány közülük ma múzeumi gyűjteményben tekinthető meg, így a dévai egyház kannáját a bukaresti Szépművészeti Múzeumban, a vajdahunyadi kannát pedig a kolozsvári Történelmi Múzeumban őrzik. A kannákról elmondhatjuk, hogy megegyeznek a világi használatban lévő kupákkal, valamennyi világi célra készült, későbbi adományozás útján vált kultikussá.

A nemesfémből készült kannák közül ma csupán az őraljaboldogfalvi van egyházi tulajdonban (kat. 24, 31. ábra). A 17. század második felében készült kanna viszonylag egyszerű díszítésű, domború talpának negyedkörív keresztmetszetű tagozatán, poncolt alapon, domborított, cizellált, stilizált tulipánmotívumok láthatók. A hengeres, cápás felületű testet öntött, hullámvonalas övek tagolják. A domború fedél negyedkörív keresztmetszetű tagozatát növényi ornamentika, levelek közé helyezett tulipánok díszítik. Az öntött fedélgomb női fejet, a billentő szirént ábrázol (32. ábra). A gyöngysoros díszítésű, íves fül visszahajló vé-

[52] A dévai gyülekezet leltárkönyve. 30.

[53] Debreceni 034.

[54] Mivel a leltárban az irat szövege egy idő után megszakad, ezért az egyházközség protocolluma alapján rekonstruálták.

[55] RákosdLvt. I/42. 2. HuZal-Jkv. I/5. 842.: *Egy kis talpas ezüstpohár. A Generalis Ekklézsia ajándékozta.*

gén díszítetlen címerpajzs látható. A kanna szája alatt vésett körirat olvasható: *All meine veg auss frischem muht. Darzu all meine Gachen. Befehl ich dir gott vatter gutt. Du virft noch alls voll ma...*

Debreceni László 1930-as feljegyzésében már őraljaboldogfalván írja le ugyan, de fedele a maitól eltérő, fedélgombja zászlós bárányt ábrázol, leírása szerint a zászló *lobogója letörve.* A fedél belsejében olaszkoszorúba helyezett feliratot ír le: PAULUS / HERMANN / SCHUSTER / AN[n]O 1672 / Die 25 dec.[56] Bőjthe 1891-ben szintén ezzel a fedéllel írja le.[57] Az embléma felirata szerint egy korábbi céhkannát adományoztak az egyháznak. A Debreceni által leírt és a ma látható, letört állapotban lévő fedél összehasonlítása arra enged következtetni, hogy a 20. század folyamán a kanna fedelét egy szintén 17. századival helyettesítették. E szokatlan jelenség jó néhány megválaszolatlan kérdést szül, de más magyarázatot nem tudunk. A kanna mesterjegye és az embléma feliratának egybevetése is arra utal, hogy a Debreceni által leírt fedél volt az eredeti, mivel a nagyszebeni Tobias Teutsch munkája (lásd a kanna fenekén beütött mesterjegyet, 33. ábra).[58] A mester 1670 és 1685 között tevékenykedett, Kőszeghy egy cápás poharát közli. Az adományozási körülmény – adatok hiányában – ismeretlen, a korábban bemutatott pohárhoz és tányérhoz hasonlóan nem szerepel az 1805 előtti őraljaboldogfalvi leltárakban.

A vajdahunyadi kanna (kat. 25, 34. ábra) ma a kolozsvári Történelmi Múzeum tulajdonát képezi,[59] 1910-ben, két kehellyel együtt vásárolta meg az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtára a hunyadi egyháztól. A domború talp pereme kihajló, negyedkörív keresztmetszetű tagozata sima. A hengeres, felfelé enyhén szűkülő testet öntött, liliomos öv választja el a talptól, amely a száj alatt és a domború fedél peremén megismétlődik. Fedélgombja hiányzik, billentőjét öntött, szárnyas angyalfej képezi. A vizitáció leírása szerint a fedélgombot sisakos, bal kezében pajzsot, jobb kezében botot tartó katona alkotta.[60] Hasonló fedélgombot láthatunk a dévai, 17. századi, szintén a kolozsvári múzeum tulajdonában lévő serleg fedelén.[61] Az íves fül öntött díszítésű, a mitologikus kompozíció központi részét Vénusz meztelen alakja alkotja, attribútumaival, két galambbal és gránátalmával (36. ábra). A fül felületén a kompozíció kétszer ismétlődik. A kanna, bár már reneszánsz forma, őriz bizonyos gótikus elemeket, mint a talp domború tagozatát felül, a szájat alul, valamint a fedelet szegélyező liliomos fríz. A sima felületű kanna egyetlen díszét a száj alatti vésett felirat: CZINALtAttA A. / HUNYADI ECLESIAN[a]K és az olaszkoszorúba foglalt Csolnakosi címer alkotja, amelyet felirat zár közre: CSOLNAKOSI SVSANNA 1685.[62] (35. ábra) A Csolnakosi címer szájában gyűrűt tartó, átnyilazott nyakú holló, amely a címerpajzs fölött ismétlődik. Csolnakosi Zsuzsanna 1662-ben Szilvási Bálint török követ felesége volt.[63]

A kanna készítője a mesterjegy alapján nem egyértelmű (lásd a kanna fenekére bevésett mesterjegyet, 37. ábra), az összevont MB monogram a kolozsvári Bojtos Mihály és Bek Márton jegye is lehet. Bojtos Mihályról több adatunk van, 1655-ben jegyezték be a kolozs-

[56] Debreceni 066.
[57] Bőjthe 18.
[58] Kőszeghy 253., Mitran 145.
[59] ENTM, Kolozsvár, lsz.: F. 3697.
[60] HuZal-Jkv. I/5. 343.
[61] ENTM, Kolozsvár, lsz.: F. 3687.
[62] A Csolnakosi családot Hunyadi János minden adótól mentesítette, Mátyás király 1464-ben új adományul adta számukra Csolnakost, Ohábát és Dobokát. Csánki Dezső: *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában.* V., Budapest, 1890.
[63] Bőjthe 148.

vári ötvöscéh regesztrumába, utolsó adatunk 1671-ből való, amikor Béldi Pálnak poharat készített. Bek Mártonról csak annyit tudunk, hogy 1647-ben lett tagja a céhnek.[64] A Csolnakosi-kanna készítőjeként Bojtos Mihályt fogadjuk el. A kanna részletes leírását olvashatjuk az 1799-es vizitációs jegyzőkönyvben.[65]

Az ezüstből készült kannákról elmondhatjuk, hogy mindkettő egyszerű díszítésű, de igényes munka.

Keresztelő készletek

Az úrasztali edényekkel összehasonlítva, a keresztelő készletek jóval kevesebb változatosságot mutatnak. A 18. századból kevés nemesfémből készült keresztelőedényt ismerünk, általában az olcsóbb ónnal helyettesítették őket. Számuk jelentősen megnőtt a 19. század második felében, a 20. század elején.

A kutatott terület emlékanyagában egy ezüstből készült keresztelőkanna képviseli a 18. századot (kat. 47, 67. ábra). A rákosdi, kisméretű keresztelőkanna domború talpának pereme kihajló, öblös, felfelé behúzott teste csavart, szája kihajló, kiöntővel ellátott. Az íves fül alsó részén volutában végződik, felső részén két ívben hajlik vissza. A kanna fedele hiányzik, a test felső részén elrepedt. Az egyszerű, díszítetlen kanna a 18. század első felében készült, mestere eddig ismeretlen. Adományozóját az 1745-ös vizitációból ismerjük, aki nem más, mint gróf Teleki Lajosné iktári Bethlen Kata.[66] Az 1769-es vizitáció az elromlott keresztelőkanna megjavíttatására 3 ft. 85 dénár kiadást jegyzett fel.[67] Az 1795-ös vizitációból kimaradt, utolsó említését 1805-ben találjuk, amikor letört fedelét külön, az eklézsia ládájában tárolták.[68]

A 19. század első felében készült a vajdahunyadi keresztelő készlet (kat. 48, 68. ábra). A kisméretű pohár kerek talpa tagolt, teste felfelé enyhén kiszélesedik, szája kihajló. A pohár felülete díszítetlen, akárcsak a virágszirmos peremű, lapos öblű tányér. A pohár szája alatt beütött két jegy értelmében 1840-ben készítette a bécsi CJ ötvös, akinek jegye eddig feloldatlan. Adományozója ismeretlen. A 19. század első felében a kancsó-tál együttes mellett, gyakran előfordult, hogy keresztelőedényként kisméretű poharat használtak.

A keresztelőedényeket egyszerűség, sima, díszítetlen felületek jellemzik.

---

[64] Bunta 217.

[65] HuZal-Jkv. I/5. 343.: *Vagyon egy ezüst és arannyos csipke formájú, de fenekén megromlott füles kanna, tetején egy bal kezébe pajzst, jobb kezébe egy pálcát tartó sisakos fejű ember, a fedelinek fülén egy szárnyas emberi fő. Fellyül a szájánál az első oldalán egy címer, melynek tetején és közepén egy-egy madár látszik nyíllal általlőve, ezen körül való írással: CSOLNAKOSI+ SUSANNA+ 1685. a címer felett arannyos két lineaba ezek a betűk vagynak: CZINÁLtAttA* HUNYADI: ECLESIANK.*

[66] RákosdLvt. IV/22. 1. *Egy tisztességes ezüstfedelű és talpú keresztelőedényt, mellyet confeált méltóságos gróffasszony Bethlen Kata őnagysága.*

[67] RákosdLvt. III/3. 3.

[68] HuZal-Jkv. I/5. 843. *Egy keresztelő ezüst kannácska, mellynek fedele leromolva lévén, az ekklézsia ládájában tartatik a fedele, a kannácska pedig a papság gondviselése alatt hagyatott künn.*

Katalógus

1.
Tárgynév: Talpas pohár
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: vert, trébelt, gravírozott, vésett, poncolt, öntött
Ornamentika: stilizált növényi, zoomorf, allegorikus
Méretei: Talpátm.: 12,2 cm. Szájátm.: 12,8 cm. M.: 28,2 cm.
Mesterjegye és mestere: csúcsíves pajzsba foglalt IW
Johannes Welzer
Mesterjegy helye: a pohár fenekén
Készítés helye és ideje: Brassó, 1640
Adományozója: Petki Zsuzsanna és Gávai Péter
Felirat: 1640 / PETKI SUSANA GAVAII PETER
Használat: használatban
Állapot: aranyozása kis felületen lekopott

1. ábra

A hengeres talp domború peremének negyedkörív keresztmetszetű tagozata, poncolt alapon, stilizált levél-ornamentikával díszített. A hengeres talpon domborított vadászjelenet: fák közt fekvő őz, szaladó vadászeb, ülő, hátranéző állatalak, majd másik, csontot rágó eb. A talpat a pohár testétől hullámvonalas, öntött öv választja el. A hengeres test felfelé enyhén szélesedő, a száj kihajló.

Ornamentikája stilizált növényi motívumokkal három mezőre tagolt, a többszörösen ívelt, maszkban záródó kartusokban a békét, jólétet és munkát szimbolizáló puttó-alakok. A száj alatt, kerek medallionban a Gávay és Petki család összekapcsolt címere fölött 1640-es évszám, körbe vésett, majuszkulás felirat.

2. ábra

3. ábra

4. ábra

5. ábra

2.

Tárgynév: Talpas pohár
Megye: Hunyad
Helység: Tustya
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: vert, öntött, vésett, gravírozott
Ornamentika: geometrikus, növényi
Méretei: Talpátm.: 7,2 cm. Szájátm.: 7,7 cm. M.: 14,4 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 17. század második fele
Készíttetője: Szilágyi András
Adományozója: Csulai Elek
Felirat: ISTEN DICSÖSEGERE CSINALTATTA KOCSARD SZILAGI ANDRAS 1721 / CS[ulai]:I ELEK VETE
Használat: nincs használatban
Állapot: aranyozása hiányos

6. ábra

7. ábra

8. ábra

A hengeres, magas talp kihajló peremén vésett félkörívek és háromszögek váltakoznak. A hullámvonalas osztógyűrű mindkét oldalán vésett, geometrikus fríz húzódik. A felfele enyhén szélesedő hengeres test a keskeny száj alatt vésett lambrekinekkel díszített. A lamrekinek közt vésett, majuszkulás felirat. A pohár testén későbbi, vésett felirat.

3.

Tárgynév: Talpas pohár
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, öntött, trébelt, cizellált
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 7,9 cm. Szájátm.: 9,5 cm. M.: 17,9 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 17. század második fele
Használat: nincs használatban
Állapot: horpadások, karcolások

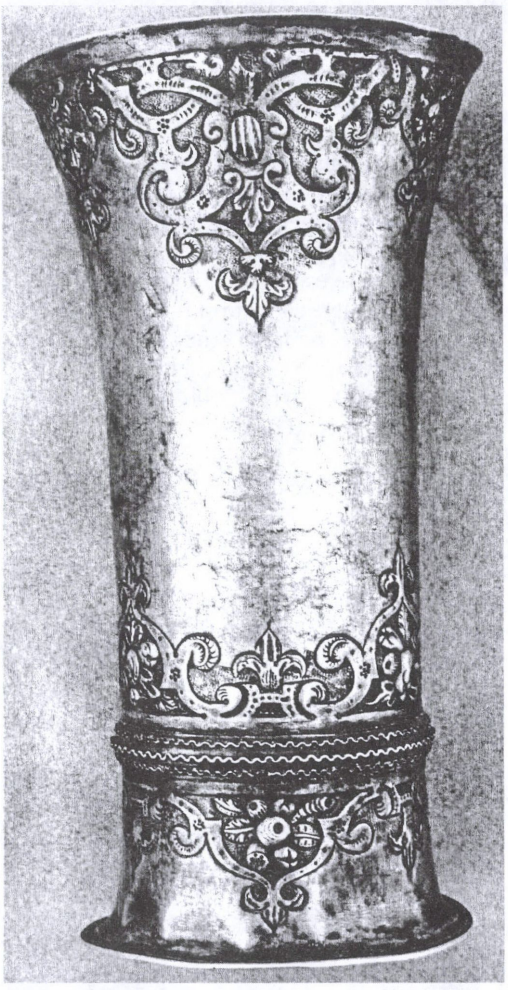

9. ábra

Ezüst, trébelt, cizellált, öntött díszítéssel. A hengeres talp széle kihajló, három öntött, hullámvonalas öv választja el a hengeres testtől. Az osztógyűrű két oldalán trébelt gyümölcscsokros és liliomos lambrekinek. A felfele kihajló hengeres test a száj alatt trébelt, kisebb gyümölcscsokros, nagyobb kartusos lambrekinekkel díszített.

10. ábra

4.

Tárgynév: Tölcséres pohár
Megye: Hunyad
Helység: Őraljaboldogfalva
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: vert, vésett
Ornamentika: stilizált növényi, heraldikus
Méretei: Talpátm.: 7,7 cm. Szájátm.: 11 cm. M.: 14,7 cm
Mesterjegye és mestere: többszörösen ívelt mezőben, ligatúrában BD, Brassai Dániel
Mesterjegy helye: a pohár fenekén
Készítés helye és ideje: Kolozsvár, 1692
Adományozója: Kendeffi Pál és Serédi Klára
Felirat: KENDEFI PAL ANNO DO[mini] 1692 / SEREDI CLARA ANNO DO[mini] 1692
Használat: használatban
Állapot: kisebb karcolások

11. ábra

Felfelé énhyén szélesedő oldalú, kissé kihajló szájpeemmel. Alján két vésett öv. Szája alatt vésett, reneszánsz leveles inda, alatta két, összekapcsolt olaszkoszorúan a Kendeffi, egy koronából kiemelkedő nyilazó férfit ábrázoló és a Serédi család, három nyílvesszőt tartó, behajlított kart ábrázoló címere látható. A címereket felirat kereteli. A száj, a talp és a címerek aranyozottak.

12. ábra

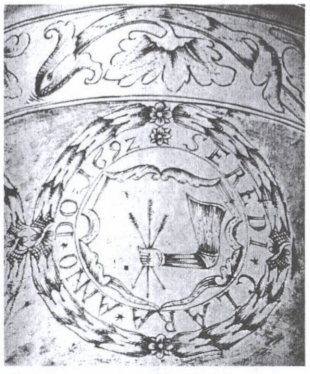

13. ábra

14. ábra

5.

Tárgynév: Pohár
Leltári szám: 32.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüstözött sárgaréz
Készítési technikája: préselt
Ornamentika: növényi, alakos
Méretei: Talpátm.: 5,5 cm. Szájátm.: 7,3 cm. M.: 10,6 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Használat: nincs használatban
Állapot: ezüstözése helyenként lekopott, korrodálódott

A talp kihajló peremű, a felfelé enyhén szélesedő oldalú, a lépcsős test szája kihajló. Testének alsó részén, Ferenc József mellképe alatt, szalagra helyezett 1848 és 1908-as évszámok. Felső részen fűzérek fölött domborított tulipános fríz húzódik.
Ezüstözése helyenként lekopott, oxidálódott.

15. ábra

6.

Tárgynév: Pohár
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: alpakka
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 5,3 cm. Szájátm.: 7,6 cm. M.: 10,6 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Felirat: III. díj / Piski máv. műhely / dal- és zeneegylet / 1914 junius 1
Használat: nincs használatban
Állapot: jó
A kis méretű pohár testét öntött öv tagolja, felületén vésett kartusba foglalt felirat, alatta másik felirat olvasható.

7.

Tárgynév: Talpas pohár
Leltári szám: 30.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, domborított, cizellált, poncolt, vésett
Ornamentika: stilizált növényi, heraldikus
Méretei: Talpátm.: 7,7 cm. Szájátm.: 9,5 cm. M.: 14 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század első fele
Adományozó: rákosdi református nőszövetség
Adományozás ideje: 1951
Felirat: Jézus Krisztusnak az Ő Fiának vére megtisztit minket minden büntől. I. Ján. 1:7 / A rákosdi ref. nők ajándéka / 1951
Használat: használatban
Állapot: fenekén cinezés nyomai
Javítások: pótlások

16. ábra

Az alacsony, hengeres talp lefelé enyhén szélesedik, poncolt felületén domborított, cizellált levélfríz húzódik. Domború osztógyűrű választja el a felfelé enyhén szélesedő testtől, szája gyűrűs. Testének ornamentikáját két címerpajzs határozza meg, amelyet stilizált, reneszánsz növényi ornamentika vesz körül. Egyik pajzsban Erdély címere, másikban fiait tápláló pelikán. Domborított lambrekinek zárják díszítését. A száj alatt vésett felirat olvasható. A pohár fenekén másik felirat.

Kelyhek és serlegek

8.

Tárgynév: Fedeles kehely
Leltári szám: 174/13
Megye: Hunyad
Helység: Déva
Származási hely: Marosnémeti
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, domborított, gravírozott
Ornamentika: növényi, kagylódíszes
Méretei: Talpátm.: 9,3 cm. Szájátm.: 8 cm. M: 23,5 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 18. század második fele
Használat: nincs használatban
Állapot: egykori aranyozása teljesen lekopott

17. ábra

A kerek talp kihajló peremén gyöngysor, negyedkörív keresztmetszetű tagozatának kagylódíszei közt rózsaágak. A láb felső része csavart bordákkal négy mezőre tagolt, leveles ornamentikával ellátott. Hengeres szára nem válik el a váza alakú nódusztól, amelyet kagylók közé helyezett liliomok díszítenek. A kuppa alsó részén, kuppakosárra emlékeztető, gravírozással körvonalazott, trébelt rocailleok közt rózsaágak láthatók. A fedél pereme sima, domború, negyedkörív keresztmetszetű tagozatán rózsaágakkal összekötött kagylódíszek, homorú tagozatán cizellált levelek. A vésett hullámvonalakkal díszített, lemez alakú gomb lapított gömb alakú tagozaton helyezkedik el.

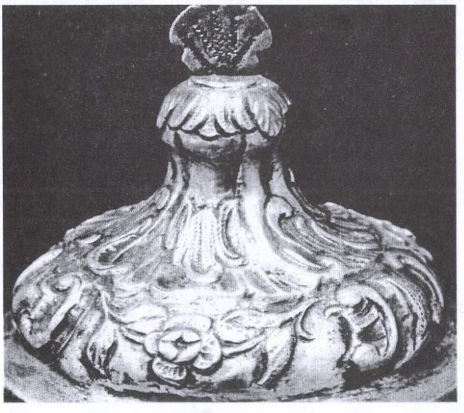

18. ábra

9.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 40.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, öntött
Méretei: Talpátm.: 8,6 cm. Szájátm.: 6,8 cm. M.: 19,2 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 18. század vége
Használat: nincs használatban
Állapot: erősen korrodálódott

A hatkaréjos talp pereme kihajlik, a magas, hatszögű láb díszítetlen. A hengeres szárat hullámvonalas lemez választja el a lábtól, a gömb alakú nódusz öntött övvel osztott. A kisméretű kuppa sima.

10.

Tárgynév: Kehely
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: sárgaréz
Készítési technikája: öntött, préselt, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 14,8 cm. Szájátm.: 8,6 cm. M.: 24,5 cm.
Jegye: FÉM
Készítés helye és ideje: 19. század második fele
Használat: nincs használatban
Állapot: korrodálódott
Javítások: talpát bádogra cserélték

A kerek talp negyedkörív keresztmetszetű tagozata domborított virágornamentikával, levelek közé helyezett rózsákkal díszített. Az alsó szárrész hiányzik, a felső váza alakú. A körte alakú nódusz díszítése azonos a talp díszítésével. A harangvirág alakú kuppa rózsaágas kuppakosárban helyezkedik el.

A talp peremén FÉM jelzés olvasható.

11.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 39.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: sárgaréz
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 14 cm. Szájátm.: 8,4 cm. M.: 25,2 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 19. század közepe
Adományozója: Puskás Gyula és neje
Felirat: Puskás Gyula és / neje ajándéka
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

A többszörösen tagolt, kerek talp pereme kihajló, negyedkörív keresztmetszetű, domború tagozatán vésett akantuszlevelek. A láb hengeres, felső részén vésett lándzsalevél-sor, akárcsak a hengeres száron. A gyűrűs nódusz szintén vésett levéldíszes. A tulipánkehely alakú, kis méretű kuppa díszítetlen, rajta vésett felirat olvasható.

19. ábra

12.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 22.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst, ezüstözött sárgaréz
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi, gyöngysoros kartusok
Méretei: Talpátm.: 16 cm. Szájátm.: 10 cm. M.: 28,2 cm
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban SA mesterjegy és Diana-fejes jegy, feloldatlan
Készítés helye és ideje: 1887
Adományozója: Nagy István
Felirat: A Rákosdi ev. ref. egyháznak emlékül: Nagy István 1887
Használat: használatban
Állapot: kis felületeken korrodálódott

20. ábra

A domború, tagolt talp pereme kihajló. Domború tagozatát pikkelyes alapon, volutás, gyöngysoros kartusok (3 darab) közé helyezett levelek díszítik. A gyöngysoros, gyűrűs nódusz alatt váza alakú szár, pikkelyes és akantuszleveles díszítéssel. A kihajló szájú, ezüst kuppa kuppakosárban helyezkedik el. A kuppakosár akantuszlevelekkel szegélyezett, gyöngysoros medallionokkal díszített. A talp homorú tagozatán vésett felirat olvasható. Az ezüst kuppa szája alatt két jegy olvasható. A kuppa ezüst, a kehely többi része ezüstözött sárgaréz.

21. ábra

13.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 23.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: öntött, áttört, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 13,5 cm. Szájátm.: 10,1 cm. M.: 20,7 cm
Mesterjegye és mestere: Diana-fejes jegy és elmosódott, téglalap alakú pajzsba helyezett VCD mesterjegyből csak a C és D betűk olvashatók. Vincenz Carl Dub
Mesterjegy helye: a kuppa szája alatt
Készítés helye és ideje: Bécs, 20. sz. eleje
Adományozás ideje: 1900
Felirat: kuppán: Arról ismerlek meg titeket / hogy az én tanítványaim vagytok / hogy egymást szeretitek
lábon: A / gyalári / ágostai / hitvallású, / református / és unitárius / vallású egyháznak / ajándékozta, / a magas kormány / nagyméltóságu, / Lukács László / m. kir. pénzügyminisztersége / alatt / 1900 évben
Használat: használatban
Állapot: jó

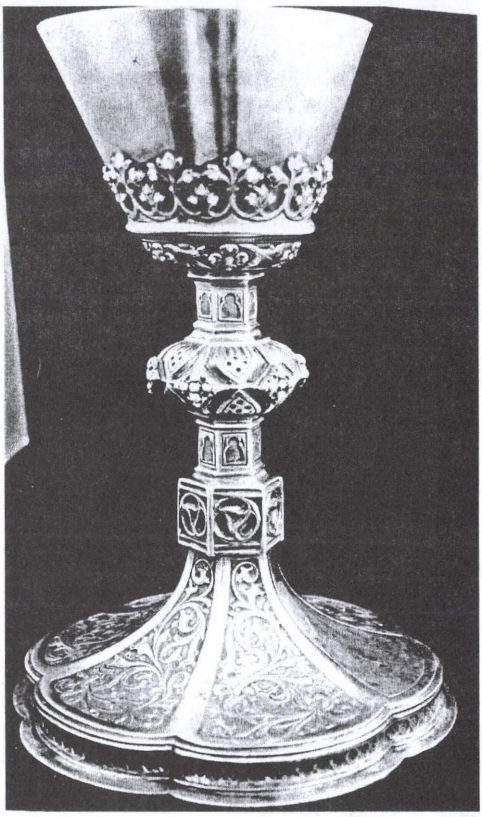

22. ábra

A hatkaréjos talp pereme kihajló, áttört, négykaréjos frízzel díszített, a láb hat mezőre tagolt, poncolt alapon öntött leveles-indás díszítésű. A láb felső részén kiszélesedik, hat oldallapján halhólyagok. A hatszögű szár oldallapjain vésett, gótizáló ablak-motívumok, a lapított gömb alakú nóduszon öntött négyszirmú virágok és domborított, csúcsíves, gótizáló ablak-motívomuk. A harang alakú kuppa alacsony kuppakosárba helyezett. A kuppakosár négyszirmú virágokkal és levelekkel díszített, amelyet öntött övre helyezett, magas, szőlőleveles fríz zár le. A kuppán vésett felirat. A láb egyik mezejében szintén felirat olvasható. A kuppa szája alatt beütött két jegy több rákosdi edényen megtalálható.[69]

[69] VCD mesterggyel és a bécsi hitelesítőt magába foglaló Diana-fejes jeggyel több rákosdi edényen találkozunk, valamennyit Lukács László készíttette a gyalári egyháznak. Vincenz Carl Dub bécsi ötvösmester 1872–1922 között tevékenykedett. Lukács László politikus, a Szabadelvű Párt pénzügyminisztere volt, 1895–1905 között a Hitelbank igazgatóságának tagja, majd 1912-ben miniszterelnök.

14.

Tárgynév: Kehely
Megye: Hunyad
Helység: Őraljaboldogfalva
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 8,2 cm. Szájátm.: 9 cm. M.: 15,5 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Felirat: Az őralja-boldogfalvi ref. egyházközségnek / Higy, remélj, szeress./ Adták a konfirmált ifjak 1904
Használat: használatban
Állapot: jó

A kerek talp domború, rövid szára gyűrűkkel tagolt. A kuppa alsó része erősen öblös, felfele enyhén kiszélesedik, a száj tagolt. A kuppán vésett felirat olvasható.

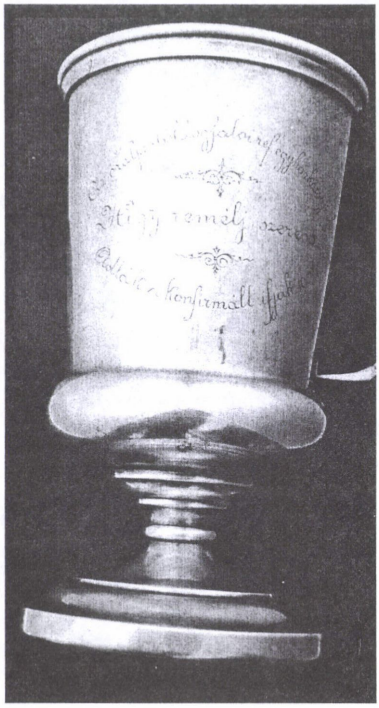

23. ábra

15.

Tárgynév: Kehely
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: ezüst, fém
Készítési technikája: öntött, áttört
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 12 cm. Szájátm.: 8,9 cm. M.:26,2 cm.
Mesterjegye és mestere: Diana-fejes jegy és háromszög pajzsú jegy
Mesterjegy helye: a kuppa száján
Készítés helye és ideje: 1910
Adományozója: Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtára
Felirat: AZ ERDÉLYI NEMZETI MUZEUM EREM ÉS RÉGISÉGTÁRA A VAJDAHUNYADI REF. EGYHÁZNAK 1910
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

A háromkaréjos talp áttört, virágos frízzel díszített, a hatszögű láb hat mezejében öntött búzavirágok. A hatszögű szár oldallapjain búzavirágok és leveles virágok váltakoznak. A hat mezőre osztott, gömb alakú nódusz búzavirágos, akárcsak a kuppakosár. A talp peremének alsó részén vésett, majuszkulás felirat olvasható.

16.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 29
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ezüst, részben aranyozott
Készítési technikája: öntött
Méretei: Talpátm.: 5,5 cm. Szájátm.: 6,2 cm. M.: 13 cm.
Mesterjegye és mestere: Diana-fejes jegy
Mesterjegy helye: kuppa szája alatt
Készítés helye és ideje: 20. század elején
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

Ezüst, részben aranyozott. Kerek, domború talp, a láb és a hengeres szár közt gyűrű. A kuppa felfelé enyhén szélesedik, szája gyűrűs. A kuppa belseje aranyozott.

24. ábra

17.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 16.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ezüstözött fém
Díszítés anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: stilizált növényi
Méretei: Talpátm.: 11,8 cm. Szájátm.: 12 cm. M.: 22 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Adományozója: Kertész Elek
Adományozás ideje: 1917
Felirat: Megboldogult szüleim emlékére / a nagyrápolti ref. egyháznak / Kertész Elek / 1917
Használat: használatban
Állapot: ezüstözése helyenként lekopott

25. ábra

A kerek talp övekkel tagolt, szemcsézett alapon gótizáló, liliomos frízre emlékeztető díszítéssel. A kúpos lábat öntött gyűrű választja el a hengeres szártól. A lapított gömb alakú nódusz tagolt, díszítése a talpéval azonos. A tölcséres, sima kuppát szintén öntött gyűrű választja el a felső szárrésztől. A kuppán vésett felirat olvasható.

18.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 14.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ezüst, részben aranyozott
Készítési technikája: öntött, áttört, vésett
Ornamentika: növényi, halhólyagos
Méretei: Talpátm.: 14,2 cm. Szájátm.: 11,2 cm. M.: 26 cm.
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban olvashatatlan jegy
Mesterjegy helye: talp szegélyén
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Felirat: A nagyrápolti ref. egyház tulajdona. 1917
Használat: használatban
Állapot: jó

A kerek talp lépcsős kiképzésű, gótikus ablakokra emlékeztető díszítéssel. A hosszú, hengeres szár öntött övekkel tagolt, a lábtól áttört fríz választja el. A gömb alakú nóduszt öv osztja, áttört halhólyag és ablak-motívumok díszítik. Az alacsony kuppa öntött, szőlőfürtös és leveles kuppakosárban helyezkedik el. A száj alatt vésett felirata olvasható. A kuppa belseje aranyozott.

26. ábra

19.

Tárgynév: Kehely
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: ezüst, fém
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 12,6 cm. Szájátm.: 9,6 cm. M.: 31 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század közepe
Adományozója: Segesdy Sándor
Adományozás ideje: 1956
Felirat: A vajdahunyadi reformatus egyháznak 1956. Segesdy Sándor
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

A hatkaréjos talpon domborított, virágos fríz, a lábon öntött búzavirágok. A hatszögű szár oldallapjain búzavirág és leveles virág váltakozik. A hat mezőre osztott, gömb alakú nódusz búzavirágos, akárcsak az öntött kuppakosár. A talp peremének alsó részén vésett felirat olvasható.

20.

Tárgynév: Kehely
Leltári szám: 24.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 16 cm. Szájátm.: 10,5 cm. M.: 28,8 cm.
Mesterjegye és mestere: nyolcszögű pajzsba foglalt, kutyafejes jegy[70]
Mesterjegy helye: kuppa szája alatt
Készítés helye és ideje: 1950
Felirat: A ráskosdi református dalárda ajándéka 1950
Használat: használatban
Állapot: a felső szárrész megrepedve

27. ábra

A kerek talp domború, negyedkörív keresztmetszetű tagozatán tulipános fríz. A csonkakúp alakú lábsodronyok által nyolc mezőre tagolt, vésett tulipánbokor és szőlőfürt fölé helyezett búzakalász váltakozik. A mezők csúcsainál egy-egy öntött gomb. A sima, váza alakú szárat sodronyok választják el a gömb alakú nódusztól, amely öntött gombokkal és vésett tulipánokkal díszített. A kihajló szájú kuppa hét mezőre tagolt kuppakosárban helyezkedik el. A kuppakosarat vésett búzakalász és szőlőág díszíti, sodronyra helyezett tulipános fríz zárja. Az aranyozott kuppán vésett felirat olvasható.

[70] A kutyafejes jegyet 1937 és 1965 között a kis méretű, 935/1000 és 800/1000 finomságú tárgyakra ütötték be.

21.

Tárgynév: Serleg
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 9,2 cm. Szájátm.: 9,6 cm. M.: 19 cm.
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban IW mesterjegy alatt 13-as és Diana-fejes jegy, feloldatlan
Mesterjegy helye: talp szélén, a Diana-fejes jegyet a száj alá is beütötték
Készítés helye és ideje: 19. század végén – 20. század elején
Adományozója: Csiky Józsefné
Felirat: A Nagy Rápolti / ev.– ref. egyház részére / Isten dicsőségére / Csiky Józsefné szül[etett] / Király Róza / 1903
Használat: nincs használatban
Állapot: kis felületeken korrodálódott

28. ábra

Kerek, domború talp, hengeres szárán gyűrű. Magas kuppája felfele enyhén szélesedik, kihajló szája tagolt. A kuppán vésett felirat olvasható.
A kuppa belseje aranyozott.

22.

Tárgynév: Serleg
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Nagypestény
Anyaga: nikkelezett vörösréz
Készítési technikája: öntött, préselt, vésett
Ornamentika: növényi, tojássor
Méretei: Talpátm.: 7,7 cm. Szájátm.: 8 cm. M.: 16 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

A kerek talp lépcsős kiképzésű, negyedkörív keresztmetszetű tagozatának szemcsézett felületén tojás- és levéldíszek. A kis nódusz hólyagos. A kuppa alsó részének szemcsézett felületén kartusokba helyezett tulipánok, majd behúzás után rézsutason ívelő oldalán, a tagolt száj alatt, vésett gyűrű látható.

29. ábra

23.

Tárgynév: Díszserleg
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: krómozott sárgaréz
Készítési technikája: öntött
Ornamentika: stilizált palmettás
Méretei: Talpátm.: 17,7 cm. Szájátm.: 12,2 cm. M.: 27,8 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század első fele
Használat: nincs használatban
Állapot: mindkét füle letörve, fedele hiányzik, krómozása hiányos

Az aránytalanul széles talp domború, a váza alakú szár nem különül el a nódusztól. A csonkakúp alakú kuppa a száj alatt behúzott, majd újra kiszélesedik, felülete domborított, stilizált palmettadíszes. A serleg két füle és fedele hiányzik, a kuppa belső része kidolgozatlan. Nagyon gyenge kvalitású munka.

30. ábra

Kannák

24.

31. ábra

Tárgynév: Fedeles kanna
Megye: Hunyad
Helység: Őraljaboldogfalva
Anyaga: ezüst, részben aranyozott
Készítési technikája: vert, öntött, trébelt, garvírozott, poncolt, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 10,4 cm. Szájátm.: 7,8 cm. M: 18,2 cm.
Mesterjegye és mestere: íves lezárású pazsban egymásra helyezett két T betű, Tobias Teutsch
Mesterjegy helye: kanna fenekén
Készítés helye és ideje: Nagyszeben, 1672
Adományozója: Paulus Hermann Schuster
Felirat: All meine veg auss frischem muht. Darzu all meine Gachen. Befehl ich dir gott vatter gutt. Du virft noch alls voll ma[chen]
Használat: nincs használatban
Állapot: fedele letörve, a fül aranyozása lekopott
Javítások: 20. század folyamán fedelét kicserélték
Bibliográfia: Bőjthe Ödön: *Hunyadmegye Sztrigymelléki részének és nemes családainak története, tekintettel a birtokviszonyokra*. Budapest, 1891.

A domború talp pereme kihajló, negyedkörív keresztmetszetű tagozatán domborított, cizellált tulipán-motívumok. A hengeres, cápás felületű testet öntött, hullámvonalas övek fogják közre. A domború fedél negyedkörív keresztmetszetű tagozatán növényi ornamentika, levelek közé helyezett tulipánok. Az öntött fedélgomb női fejet ábrázol. A billentő szintén öntött, szirén ábrázolású. A gyöngysoros díszítésű, íves fül visszahajló végén díszítetlen címerpajzs látható. A fül aranyozása lekopott. A kanna szája alatt vésett körirat olvasható.

A kanna fedele és talpa aranyozott.

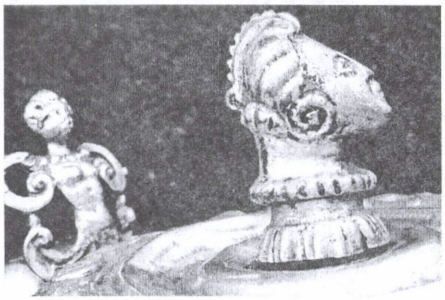

32. ábra

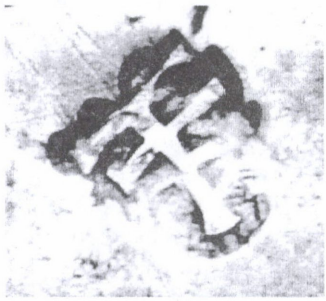

33. ábra

25.

Tárgynév: Kanna
Leltári szám: F 3697
Megye: Kolozs
Helység: Kolozsvár
Származási helye: Vajdahunyad
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: öntött, áttört, vésett
Minta: növényi
Mesterjegye és mestere: bevésett, összevont MB betűk, Bojtos Mihály
Mesterjegy helye: kanna fenekén
Készítés helye és ideje: Koloszvár, 17. század második fele
Adományozója: Csolnakosi Zsuzsanna
Adományozás ideje: 1685
Felirat: CZINALtAttA A. / HUNYADI EKLEZSIANK / CSOLNAKOSI SVSANNA 1685
Használat: nincs használatban
Állapot: fedélgombja hiányzik, aranyozása lekopott
Javítások: feneke kiegészítve
Bibliográfia: Bunta Magdolna: *Kolozsvári ötvösök a XVI – XVIII. században.* Budapest, 2001. 12.

34. ábra

35. ábra

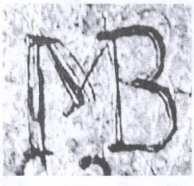

37. ábra

36. ábra

Az egykori vajdahunyadi kanna jelenleg a kolozsvári Erdélyi Nemzeti Történelmi Múzeum tulajdona.[71] A domború talp pereme kihajló, negyedkörív keresztmetszetű tagozata sima. A hengeres, felfelé enyhén szűkülő testet öntött, liliomos öv választja el a talptól. A száj alatt a liliomos öv megismétlődik, akárcsak a domború fedél peremén. Fedélgombja hiányzik, billentőjét öntött, szárnyas angyalfej képezi. Az íves fül öntött díszítésű, Vénusz meztelen alakját két galamb és gránátalmás gyümölcscsokor szegélyezi. A kompozíció kétszer ismétlődik a fül felületén. A száj alatt vésett felirat olvasható, amely az olaszkoszorúba foglalt Csolnakosi család címerét szegélyezi. A fenekén bevésett mesterjegy értelmében a kolozsvári Bojtos Mihály ötvösmester munkája. A kanna talpa, a három liliomos öv, felirata és billentője aranyozott.

[71] ENTM, Kolozsvár, ltsz.: F. 3697.

26.

Tárgynév: Kanna
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Oláhbrettye
Anyaga: ezüst, műanyag
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 12,7 cm. Szájátm.: 9,7 cm. M.: 24,2 cm.
Mesterjegye és mestere: kitárt szárnyú sas, egy C betű és a HENNIGER, feloldatlan
Mesterjegy helye: kanna fenekén
Készítés helye és ideje: 19. század második felében
Felirat: 1879 / Az Ó-brettyei ev. ref. egyház-é
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

38. ábra

Ezüst, műanyag, öntött, vésett felirattal. Peremes talpú, felfelé enyhén szűkülő oldalú, kiöntőcsőrrel ellátott. Tagolt fedelén korongos fedélgomb. Az íves fül fémbe foglalt műanyag, billentő nélküli. A kiöntőcsőr alatt, két vésett pálmaág közé helyezett évszám, alatta felirat olvasható.

27.

Tárgynév: Fedeles boroskancsó
Leltári szám: 26.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, áttört, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 10,7 cm. Szájátm.: 10 cm. M.: 32,5 cm.
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban VCD mesterjegy és a bécsi hitelesítő, Diana-fejes jegy, Vincenz Carl Dub.
Mesterjegy helye: a fül két oldalán, a Diana-fejes jegyet a lábra is beütötték.
Készítés helye és ideje: Bécs, 20. század eleje
Felirat: A gyalári ágostai hitvallású, református / és unitárius vallású egyháznak / ajándékozta, a magas kormány / nagyméltóságu, Lukács László m. kir. pénzügyminisztersége / alatt 1900 évben
Használat: nincs használatban
Állapot: korrodálódott

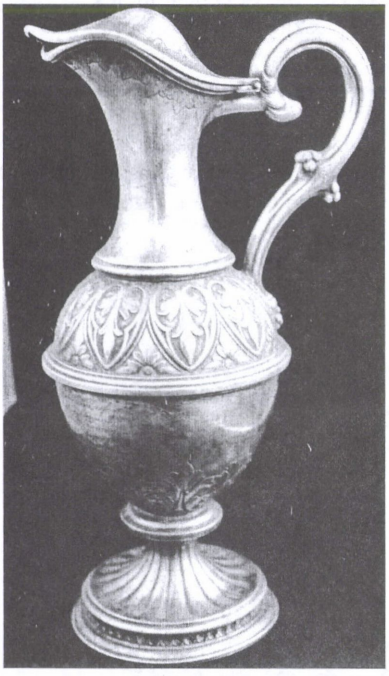

39. ábra

A kerek, tagolt peremmel ellátott talp áttört, négykaréjos frízzel díszített, felső része kannelúrás. A test felfelé kiöblösödő, behúzott vállal, felívelő nyakkal, kiöntővel és fedéllel. Testének alsó részén akantuszlevél-sor, felső részén öntött övek által szegélyezett levél- és virágmotívumok. A kiöntő alatt és a felívelő fedél szélén vésett levélsor. Az íves fül vésett és öntött virágokkal díszített. Testén vésett felirat olvasható.

28.

Tárgynév: Fedeles boroskancsó
Leltári szám: 25.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, áttört, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 8,7 cm. Szájátm.: 8 cm. M.: 28,5 cm.
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban VCD mesterjegy és a bécsi hitelesítő, Diana-fejes jegy, Vincenz Carl Dub
Mesterjegy helye: a fül két oldalán, a Diana-fejes jegyet a lábra is beütötték.
Készítés helye és ideje: Bécs, 20. század eleje
Felirat: A gyalári ágostai hitvallású, református / és unitárius vallású egyháznak / ajándékozta, a magas kormány / nagyméltóságu, Lukács László m. kir. pénzügyminisztersége / alatt 1900 évben
Használat: nincs használatban
Állapot: korrodálódott

A katalógus 27-es számú boroskancsójával azonos.

40. ábra

Tányérok és paténák

29.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: vert, vésett
Ornamentika: Keresztrefeszítés
Méretei: Átm.: 17,6 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 17. század eleje
Használat: használatban
Állapot: aranyozása kis felületeken felhólyagzott

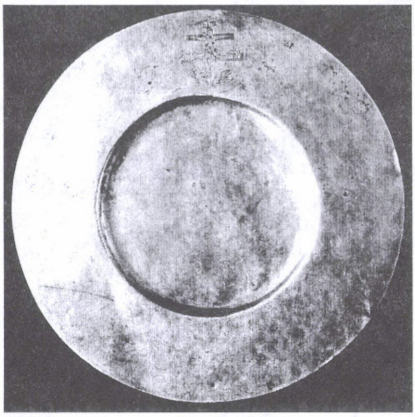

41. ábra

A széles perem sima szélű, öble lapos. Peremén vésett, kör alakú emblémában a Keresztrefeszítés látható: az előtérben a keresztre feszített Jézus fölött INRI felirat, háttérben szimmetrikus elrendezésű városkép.

42. ábra

30.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: ezüst, aranyozott
Készítési technikája: vert, vésett
Méretei: Átm.: 17,5 cm
Mesterjegye és mestere: IN mesterjegy, talán II. Nagymihályi István
Mesterjegy helye: perem alsó részén
Készítés helye és ideje: Kassa, 17. század első felében
Adományozója: Johannes Laczai
Felirat: MEMENTO CORPORIS CHRISTI IN ARA CRUCIS PRO TE OBLATI ANNO DO[MI]N[I] 1643 / IOANNES / LACZAI / PROVISOR / MUNCHACH
Használat: nincs használatban
Állapot: pereme eldeformálódva, aranyozása hiányos

43. ábra

Széles peremű, lapos öble középen kidomborodik. A tányért csupán peremének majuszkulás körirata és fenekére vésett, majuszkulás felirata díszíti.

31.

Tárgynév: Hatszögű tányér
Megye: Hunyad
Helység: Őraljaboldogfalva
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, trébelt, gravírozott, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Átm.: 21,8 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 17. század vége
Adományozója: Serédi Zsófia
Felirat: SEREDI SOFIA / 1690
Használat: használatban
Állapot: jó, kisebb karcolások
Bibliográfia: Bőjthe Ödön: *Hunyadmegye Sztrigymelléki részének és nemes családainak története, tekintettel a birtokviszonyokra*. Budapest, 1891. 183.

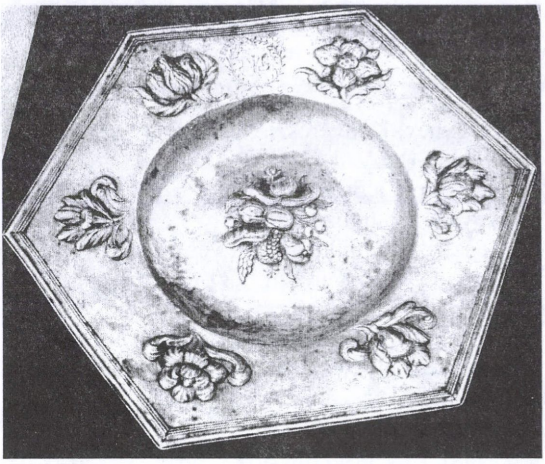

45. ábra

46. ábra

47. ábra

A hatszögletű tányér széles pereme felhajlított, többszörösen tagolt szélű, mély öble kör alakú, közepén kidomborodik. Peremén, a csúcsok vonalában hat különböző, domborított, gravírozással körvonalazott virágtövet helyeztek el, valamennyit kinyílt állapotban, levéllel együtt ábrázolják. Öblében gazdag, domborított gyümölcscsokor. Peremén vésett felirat szegélyezi a stilizált levélkoszorúba foglalt Serédi család címerét.

48. ábra

32.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 18.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: vert, vésett
Ornamentika: heraldikus
Méretei: Átm.: 15,5 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 17. század vége
Adományozója: Rácz Krisztina
Felirat: RACZ: CHRISTINA ANNO 1699
Használat: használatban
Állapot: aranyozása több helyen felhólyagzott, pereme nagy felületen elvált a tányér öblétől
Javítások: cínezett

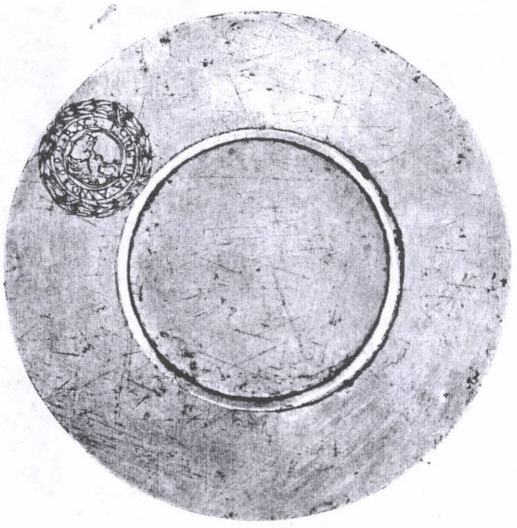

48. ábra

A széles perem egyenes szélű, öble lapos. Peremén vésett olaszkoszorú, melyben felirat kereteli a többszörösen íves pajzsba helyezett, szájában keresztet tartó, kitárt szárnyú griffmadarat ábrázoló címert.

49. ábra

33.

Tárgynév: Nyolcszögű tányér
Leltári szám: 172.
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Marosnémeti
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: vert, trébelt, gravírozott, poncolt, cizellált
Ornamentika: növényi
Méretei: Átm.: 21,1 cm
Mesterjegye és mestere: ICS, Johannes Christophorus Schwartz
Mesterjegy helye: perem szélén
Készítés helye és ideje: Nagyszeben, 17. század utolsó évtizede – 18. század első évtizede
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

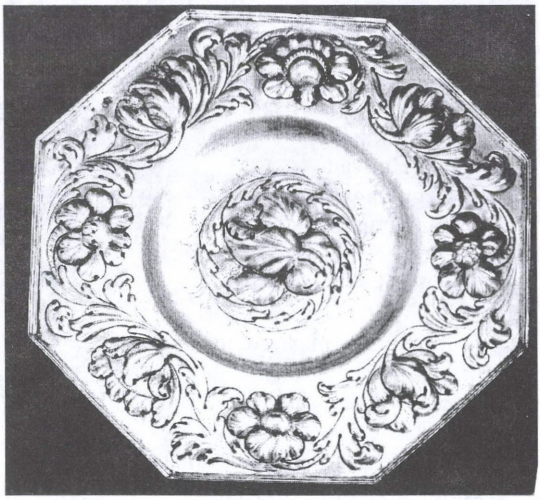

50. ábra

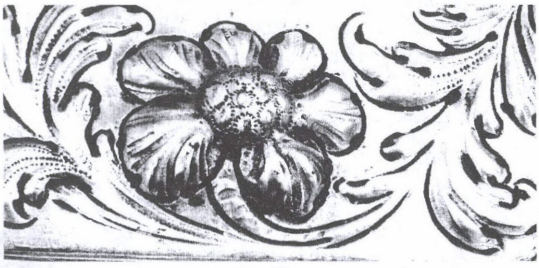

51. ábra

A nyolcszögletű tányér széles pereme felhajlított, széle tagolt, öble kör alakú, közepén kidomborodik. Peremének domborított, gravírozással körvonalazott leveles indái között nyolc különböző virágforma, minden második kinyílt formában. Öblét domborított, leveles keretbe foglalt virág díszíti, amelyet poncolt indák szegélyeznek.

A tányér peremének szélén beütött mesterjegy értelmében a nagyszebeni Johannes Christophorus Schwartz munkája.

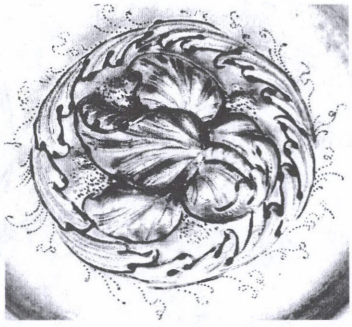

52. ábra

53. ábra

34.

54. ábra

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Nagypestény
Anyaga:ezüst
Készítési technikája: vert, vésett
Méretei: Átm.: 14 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 18. század első felében
Készíttető: Zeyk Miklós és Bartsai Zsuzsánna
Adományozója: Naláczi Rákhel
Adományozás éve: 1864
Felirat: ZEIK MIKLÓS BARTSAI SUSÁNNA 1737 DIE 20 JUNII /
Öblében: Pestényi Eclésiának emlékül Nalatzi Rakhel 1864.
Használat: nincs használatban
Állapot: kis felületeken korrodálódott

A perem egyenes szélű, lapos öble sima. Peremén vésett, majuszkulás, korábbi körirat állít emléket készíttetőjének. Öblébe vésett, későbbi feliratát több mint egy évszázaddal később vésték rá, amikor másodszor adományozták.

35.

55. ábra

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási helye: Oláhbrettye
Anyaga: ezüst, részben aranyozott
Készítési technikája: vert, vésett
Méretei: Átm.: 15,2 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 1745
Adományozója: Csulai Sára
Adományozás ideje: 1745
Felirat: Tsulai Sara tsinaltatta az Berettyei Reformata Eccl[ésia] Szamara 1745
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

56. ábra

A perem egyenes szélű, lapos öble sima. Peremén vésett körirat állít emléket adományozójának.
A felirat vonalában a perem aranyozott.

36.

57. ábra

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Nagypestény
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, vésett
Méretei: Átm.: 13,5 cm
Mesterjegye és mestere: íves lezárású, téglalap alakú pajzsban ISZ, Szakáll János
Mesterjegy helye: tányér öblében
Készítés helye és ideje: Kolozsvár, 1757
Adományozója: Cseszeliczki Szilvási Zsuzsanna
Adományozás ideje: 1757
Felirat: N[alátzi] NALÁTZI SUSÁNNA EMLEKEZETIRE ADTA CS[eszeliczki]: SZILVÁSI SUSÁNNA A PESTÉNY R[eformata]: ECCL[esi]A SZÁMÁRA A[nn]O 1757
Használat: nincs használatban
Állapot: jó, kisebb karcolások

58. ábra

A kis méretű tányér széles peremének széle vésett tagolású, öble lapos. Peremén vésett, majuszkulás felirat olvasható. A tányér öblébe beütött mesterjegy értelmében a kolozsvári Szakáll János munkája.

37.

59. ábra

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 34.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, vésett
Méretei: Átm.: 17 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 1766
Készíttető: Gergots Éva
Adományozója: Buda József és Harsányi Erzsébet
Adományozás ideje: 1780
Felirat: GERGOTS ÉVA TSINÁLTATA UR ASZTALÁRA 1766 dik ESZTENDŐBEN / MOST PEDIG / AJANDEKOZTA AZON SZ[ent] VÉGRE BUDA JOSEF ES HARSANYI ERSEBET A RAKASDI EKLAESIANAK SZÁMARA 1780.
Használat: használatban
Állapot: jó

Keskeny pereme sima, széles öble lapos. Peremén vésett, majuszkulás felirat olvasható, amely készíttetőjének nevét örökíti meg. Öblének peremére vésett későbbi felirat első két szava a peremre került. Ez a felirat a második adományozásra vonatkozik.

38.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 174/4
Megye: Hunyad
Helység: Déva
Származási helye: Marossolymos
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, vésett
Méretei: Átm.: 13,8 cm
Mesterjegye és mestere: ovális keretben FE betűk, és egy alig olvasható jegy, feloldatlan
Kolozsvár hitelesítőjegye és téglalap alakú pajzsban SzGy, Szathmári György
Mesterjegy helye: az első a tányér fenekén, második a tál peremén
Készítés helye és ideje: Bécs, 18. század vége – 19. század első évtizede
Adományozója: Naláczi Rákhel
Adományozás ideje: 1864
Felirat: Demsusi Lukats Ferentz Nalatzi Rakhel 1837 / M[aros]: Solymosi Eclésiának 1864
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

60. ábra

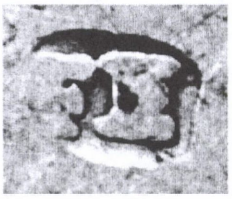
61. a. ábra

61. b. ábra

62. a. ábra

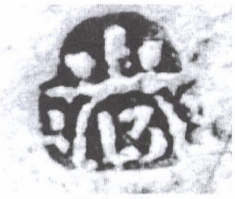
62. b. ábra

A kis méretű tányér széles pereme egyenes szélű, lapos öble sima. Peremén vésett körirat olvasható: *Demsusi Lukats Ferentz Nalatzi Rakhel 1837*, öblében későbbi körirat: *M[aros]: Solymosi Eclésiának 1864.*

Fenekén két beütött jegy, ovális keretben FE betűk, és egy alig olvasható jegy, amelyen a bécsi keresztpajzsot évszám kereteli, az évszám olvashatatlan. A tál peremén másik két jegy, Kolozsvár hitelesítőjegye és téglalap alakú pajzsban SzGy jegy, Szathmári György mesterjegye.

A tányért a 18. század végén–19. század első évtizedében készítette a bécsi FE mester, a peremén lévő feliratát Szathmári György véste 1837-ben, majd 1864-ben újabb felirattal látták el.

39.

Tárgynév: Paténa
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: aranyozott sárgaréz
Készítési technikája: öntött
Méretei: Átm.: 13,4 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 19. század második fele
Használat: nincs használatban
Állapot: aranyozása lekopott

A széles peremű paténa öble lapos. Teljesen aranyozott, aranyozása helyenként lekopott, felülete díszítetlen. A 10. számú kehelyhez tartozik.

40.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 19.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: aranyozott sárgaréz
Készítési technikája: öntött
Méretei: Átm.: 15,5 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 19. század vége
Használat: nincs használatban
Állapot: aranyozása teljesen lekopott, korrodálódott

A széles perem egyenes szélű, lapos öble sima. Aranyozása lekopott, felülete díszítetlen.

63. ábra

41.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 29.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, domborított, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Átm.: 23,2 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: Bécs, 20. század elején
Felirat: A gyalári ágostai hitvallású, református / és unitárius vallásu egyháznak / ajándékozta a magas kormány / nagyméltóságu Lukács László / m. kir. pénzügyminisztersége alatt / 1900 évben.
Használat: nincs használatban
Állapot: jó
Pereme keskeny, lapos öble sima. Peremén, négykaréjok közt, leveles-indás ornamentika. Öblében vésett felirat olvasható. A tányér a rákosdi egyház azonos feliratú edényeihez hasonlóan a VCD mesterjegyet használó, Vincenz Carl Dub bécsi mester munkája.

42.

Tárgynév: Nyolcszögletű tányér
Leltári szám: 33.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüstözött sárgaréz
Díszítés anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, préselt
Ornamentika: geometrikus
Méretei: Átm.: 15,4 cm.
Mesterjegye és mestere: háromszög alakú pajzsban CH betűk és 8911 szám, feloldatlan
Mesterjegy helye: tányér fenekén
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Használat: nincs használatban
Állapot: nagy mértékben korrodálódott, befeketedett, ezüstözése lekopott

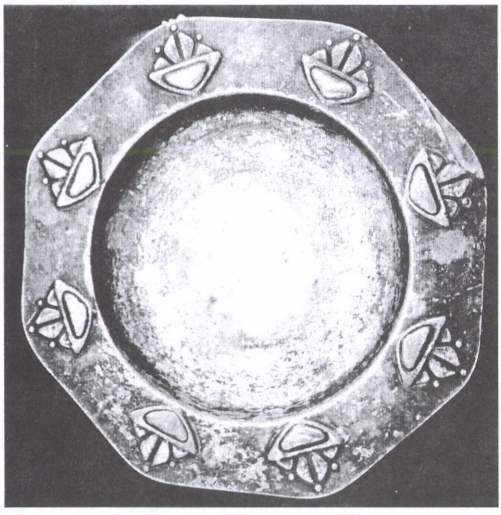

64. ábra

Keskeny peremének széle sima, lapos öble kerek. Pereme stilizált, geometriai formákból szerkesztett virágokkal díszített. Ezüstözése helyenként lekopott, jelentős mértékben oxidálódott, befeketedett. A katalógus 5-ös számú poharához tartozik.

43.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 36.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: aranyozott sárgaréz
Készítési technikája: öntött
Méretei: Átm.: 14,4 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Használat: nincs használatban
Állapot: aranyozása lekopott

Keskeny peremének széle sima, öble lapos. Felülete díszítetlen, aranyozása helyenként lekopott.

44.

Tárgynév: Paténa
Leltári szám: 35.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: vert
Méretei: Átm.: 15,5 cm
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban VCD betűk és Diana-fejes jegy, Vincenz Carl Dub
Mesterjegy helye: a perem alsó részén
Készítés helye és ideje: Bécs, 20. század elején
Használat: használatban
Állapot: kis felületeken korrodálódott.

65. ábra

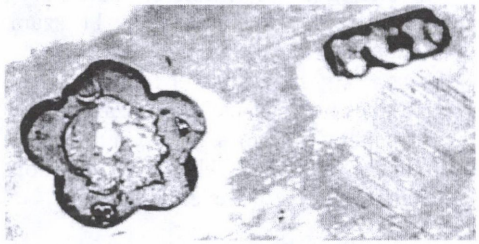

66. ábra

Pereme keskeny, öble lapos. Peremének alsó részén két jegy, téglalap alakú pajzsban VCD betűk és Diana-fejes jegy A betűvel és 3-as finomsági jelzéssel.[72] A 13. számú kehelyhez tartozik.

[72] Az A betű Bécsre vonatkozik, a 3-as szám 800/1000 finomsági fokot jelöl.

45.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 31.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, domborított, poncolt, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Átm.: 20,7 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század első fele
Felirat: Atyám, tartsd meg akiket nékem adtál! / Ján. 17:11 / A rákosdi református nők ajándéka / 1951
Használat: nincs használatban
Állapot: jó
Perem nélküli, széle és lapos öble közt íves átmenet, amelyet poncolt alapon virágcsokrok díszítenek. Öblének poncolt díszítését domborított, leveles öv kereteli. Öblében vésett felirat olvasható. A katalógus 7-es számú poharához tartozik.

46.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 28.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: gyöngysoros
Méretei: Átm.: 20 cm
Mesterjegye és mestere: Diana-fejes és kör alakú pajzsban négyszirmú virág, feloldatlan
Készítés helye és ideje: Bécs, 1913
Adományozó: Friedmann Adolf
Felirat: A rákosdi ref. anyaszentegyháznak / Friedmann Adolf Wien 1913
Használat: nincs használatban
Állapot: jó
Keskeny peremének széle gyöngysoros, négy karéjban kiszélesedik, öble lapos. Peremén vésett felirat: A rákosdi ref. anyaszentegyháznak / Friedmann Adolf Wien 1913.
Fenekén 52876-os szám olvasható, peremén két jegy, Diana-fejes és kör alakú pajzsban négyszirmú virág.

Keresztelő készletek

47.

Tárgynév: Keresztelő kannácska
Leltári szám: 41.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: vert, öntött
Méretei: Talpátm.: 7 cm. Szájátm.: 5,3 cm. M.: 11 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 18. század első felében
Használat: nincs használatban
Állapot: fedele hiányzik, repedt, korrodálódott

A domború talp pereme kihajló, az öblös, felfele behúzott test csavart, a száj kihajló, kiöntővel ellátott. Az íves fül alsó részén volutában végződik, felső részén két ívben hajlik vissza. Fedele hiányzik, a test felső részén elrepedt.

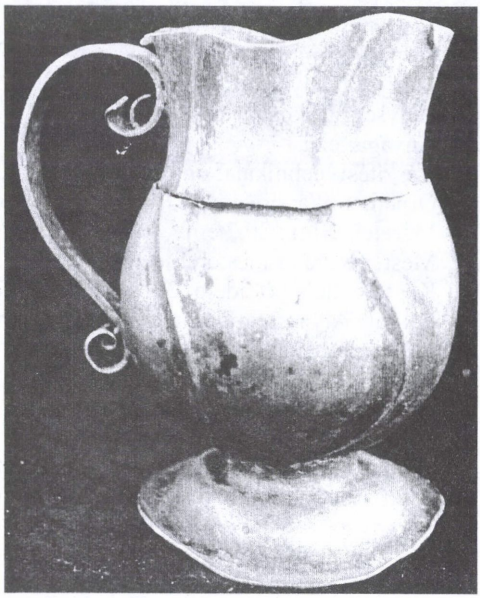

67. ábra

48.

Tárgynév: Keresztelő készlet
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött
Méretei: Talpátm.: 5,1 cm. Szájátm.: 7,6 cm. M.: 9,6 cm.
A tál átm.: 13,9 cm
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban CJ mesterjegy, bécsi hitelesítő bélyeg, feloldatlan
Mesterjegy helye: pohár szája alatt
Készítés helye és ideje: Bécs, 1840
Használat: használatban
Állapot: jó

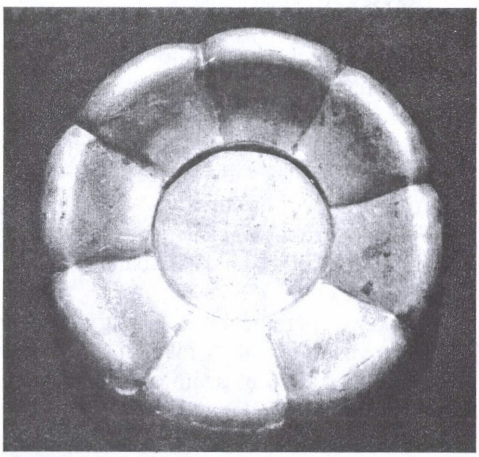

68. ábra

A pohár kerek talpa tagolt, teste felfelé enyhén kiszélesedik, szája kihajló. Felülete díszítetlen. A tál pereme domborított, virágszirmos, lapos öble sima. A tál peremének alján beütött két jegy elmosódott, olvashatatlan. A pohár szája alatt beütött két jegy olvasható, téglalap alakú pajzsban CJ mesterjegy és a bécsi, 13 latos ezüstre használt hitelesítő bélyeg.

49.

Tárgynév: Keresztelő készlet
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási helye: Nagypestény
Anyaga: nikkelezett vörösréz
Készítési technikája: öntött, áttört, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 8,2 cm. Szájátm.: 8 cm. M.: 22 cm
A tál átm.: 32 cm
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban WMF, feloldatlan
Mesterjegy helye: tál fenekén
Készítés helye és ideje: 20. század elején
Adományozója: Brázovay Elekné
Adományozás ideje: 1912
Felirat: kanna: Brázovay Elekné ajándéka. Tál: Brázovay Elekné adománya 1912 julius havában
Használat: használatban
Állapot: a tál nikkelezése lekopott

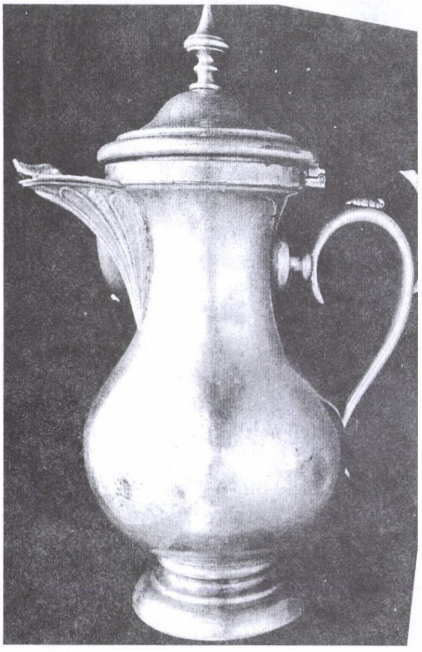

69. ábra

A körte alakú kanna kihajló talpa tagolt, fedele domború. Fedélgombja balluszteres, kiöntőcsőre kannelúrás. Íves fülén öntött levéldísz. Fedelén vésett felirat olvasható. Fenekén felirat: 3/4 L.

A talpas, kerek tál pereme keskeny, ívesen hajlik a sima öbölrészhez. Peremén ovális keretbe helyezett, áttört, leveles ornamentika. Öblében vésett felirat.

A kanna belső részének és a tál öblének nikkelezése helyenként lekopott. A tál fenekén jegy olvasható, amely eddig feloldatlan.

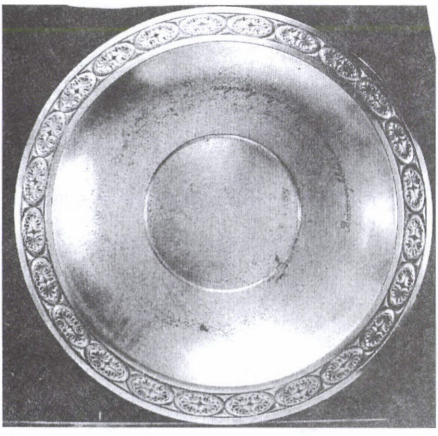

70. ábra

50.

Tárgynév: Keresztelő kancsó
Leltári szám: 20.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: fém
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 6,8 cm. Szájátm.: 7,8 cm. M.: 18,8 cm.
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Felirat: A reformátio 400 éves emlékére / 1917
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

Kerek, lépcsős talpú, rövid, gyűrűs szárú, felfelé öblösödő testű, behúzott vállal, felívelő nyakkal, kiöntővel és füllel. Testén vésett felirat olvasható.

71. ábra

51.

Tárgynév: Keresztelő tál
Leltári szám: 21.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: krómozott sárgaréz
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Átm.: 27,5 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: 20. század eleje
Felirat: Közadakozásból a nagyrápolti ref. egyház tulajdona
Használat: nincs használatban
Állapot: krómozása kis felületeken lekopott

Perem nélküli, keskeny, tagolt széle ívesen hajlik a sima öbölrészhez. Öblében vésett felirat olvasható.

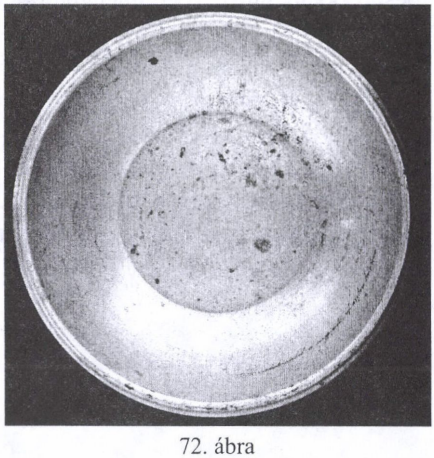

72. ábra

52.

73. ábra

Tárgynév: Ostyatartó
Leltári szám: 27.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: aranyozott ezüst
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Átm.: 9 cm. M.: 11 cm
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban VCD mesterjegy, Diana-fejes jegy, Vincenz Carl Dub
Mesterjegy helye: test felső részén
Készítés helye és ideje: Bécs, 20. század eleje
Felirat: A gyalári ágostai hitvallású, református és unitárius vallású egyháznak ajándékozta, a magas kormány nagyméltóságu, Lukács László m. kir. pénzügyminiszter-sége alatt 1900 évben
Használat: nincs használatban
Állapot: korrodálódott, befeketedett, aranyozása lekopott

Négy leveles, volutában végződő lábra helyezett hengeres test, domború fedél. A hengeres testen, négy téglalap alakú, sarkainál csúcsíves keretben, kalászos ornamentika látható, a negyedik mezőben vésett felirat olvasható. Fedelének domború tagozatán, háromkaréjos keretbe foglalt liliomos fríz húzódik. Fedélgombja öntött, fekvő bárányt ábrázol. Az ostyatartó külső aranyozása teljesen lekopott. A test felső részén két beütött jegy látható VCD mesterjegy és a bécsi hitelesítő.

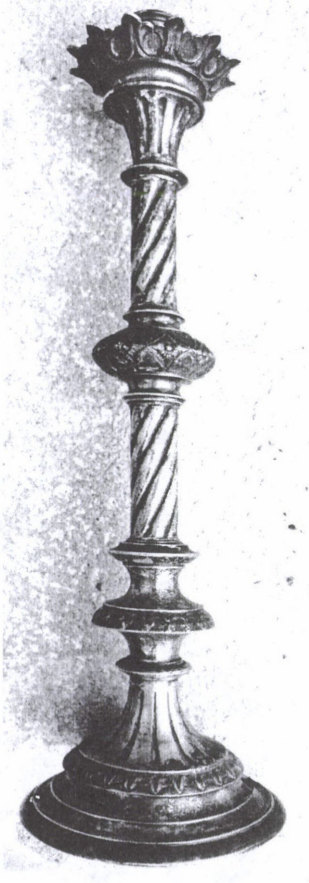

74. ábra

53.

Tárgynév: Gyertyatartó
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 13,8 cm. M.: 39,8 cm.
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban VCD mesterjegy, Diana-fejes jegy, Vincenz Carl Dub
Mesterjegy helye: talpon, a Diana-fejes jegy a száron is megismétlődik

Készítés helye és ideje: Bécs, 20. század eleje
Felirat: A gyalári ágostai hitvallású, református és unitárius vallású egyháznak ajándékozta, a magas kormány nagyméltóságu, Lukács László m. kir. pénzügyminisztersége alatt 1900 évben
Használat: nincs használatban
Állapot: korrodálódott

Lépcsős kiképzésű talpának felső, domború tagozatán leveles fríz húzódik, a láb felső részén kannelúrák. Váza alakú, háromkaréjok által díszített tagozat választja el a csavart díszű, hengeres szártól. A lapított gömb alakú nódusz rombuszba foglalt virágmotívumokkal és háromkaréjokkal díszített. A csavart, felső szárrész fölött kannelúrás tagozat, majd öntött, leveles párta. Talpán vésett felirat olvasható. A felirat mellett két jegy látható, téglalap alakú pajzsban VCD mesterjegy és a bécsi hitelesítő, Diana-fejes jegy. A száron Diana-fejes jegy megismétlődik.

54.

Tárgynév: Gyertyatartó
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ezüst
Készítési technikája: öntött
Díszítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 13,8 cm. M.: 39,8 cm.
Mesterjegye és mestere: téglalap alakú pajzsban VCD mesterjegy, Diana-fejes jegy Vincenz Carl Dub
Mesterjegy helye: talpon, a Diana-fejes jegy a száron is megismétlődik
Készítés helye és ideje: Bécs, 20. század eleje
Felirat: A gyalári ágostai hitvallású, református és unitárius vallású egyháznak ajándékozta, a magas kormány nagyméltóságu, Lukács László m. kir. pénzügyminisztersége alatt 1900 évben
Használat: nincs használatban
Állapot: korrodálódott, meglyukadt

Teljesen megegyezik a katalógus 53-as számú gyertyatartójával. Talpa nagy felületen meglyukadt. Talpán két jegy olvasható, téglalap alakú pajzsban VCD mesterjegy és a bécsi hitelesítő, Diana-fejes jegy. A száron szintén Diana-fejes jegy látható.

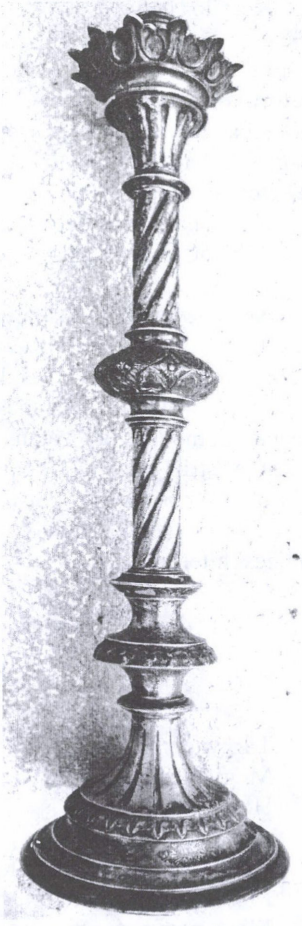

75. ábra

Barabás Hajnalka

Ónedények

1.

Tárgynév: Fedeles kanna
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett, stancolt
Ornamentika: növényi, figurális (madár)
Méretei: Talpátm.: 12,8 cm. Szájátm.: 8,5 cm. M: 30,2 cm
Mesterjegye és mestere: téglalap keretbe foglalt pápai kereszt, feloldatlan
Készítés helye és ideje: 17. század
Adományozója: a Magyarfülpösi Református Egyházközség
Felirat: A M FULPOSI REF / EKL ATTA / 1786-bAN
Használat: használatban
Állapot: jó

A hengertestű kanna lapos talpán és száján palmettadíszes stancolás fut körbe. Palástját függőleges karcolások tagolják. A füllel szembeni oldalon levő feliratot utólag karcolták be. Fedele pontosan zárja a kanna száját. Tetején, középen a három korongból álló gombot szélesebb lemezhez csatolták és párhuzamos körök bekarcolásával díszítették. A fülnek a kanna testéhez való illesztéseinél sérülés nyomai láthatók. A fül dísztelen, csak vállán látható valami a mesterjegyből. Billentője maszkban végződik. Az edény alján, belül, fenékrózsát láthatunk, amelyen kétfejű sast ábrázoltak féldomborműves formában, egy medalionban.

2.

Tárgynév: Fedeles kanna
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 12,1 cm. Szájátm.: 9 cm. M: 27 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélkül
Készítés helye és ideje: 17. század
Adományozója: Johas János
Felirat: IOHAS / IANOS CSI/NÁLTATÁ TEM/LPOM [!] SZAMARA / 1691
Használat: nincs használatban
Állapot: billentője letörött.

Talpa két, körgyűrűvel határolt övpánttal, ívesen kötődik a hengeres kannatest palástjához. Kiöntője nincs, felirata a füllel szembeni oldalon olaszkoszorúban helyezkedik el. A fül alsó részén maszkkal kapcsolódik a kanna testéhez, féldomborműves díszítése indák és virágmotívumok között üres címerpajzsot foglal magába. Fedele domborításán baluszter alakú gomb ül. Az edény fenekének belső és külső részére két koncentrikus kört vésték.

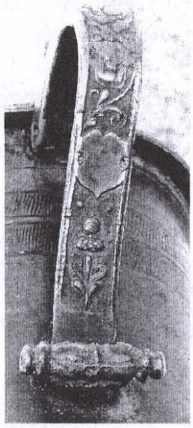

3.

Tárgynév: Fedeles ónkanna
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett, flechelt, poncolt
Ornamentika: növényi, figurális
Méretei: Talpátm.: 15,9 cm. Szájátm.: 9 cm. M: 26,5 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélkül
Készítés helye és ideje: 17. század vége, 18. század eleje
Felirat: REN. REC. / REF. ECC. / RAKOSI. / MIC. MAR / TONOSI/ 1738
Használat: használatban
Állapot: több javításon esett át
Javítások: letört fedelét a 20. század folyamán alumínium pánttal és vas csavarokkal rögzítették füléhez, és kalapálással kiöntőt alakítottak ki rajta.

Hatszögűre formált, nyolc regiszterből álló hengeres kannatesttel találkozunk, melynek talprészére és a szájhoz közeli végeire domborított pánt került, mintegy keretelve a függőlegesen elhelyezett leheletszerűen domborított és flecheléssel keretelt regisztereket. A füllel szembeni regiszterben, az utólagosan kialakított kiöntő alatt találjuk a feliratot, amely a renoválás időpontját, valamint renováló vagy renováltató nevét örökíti meg. Az edény erősen domborodó talprészét poncolással és flecheléssel alakították ki. A talprész és a domborított övpánt közötti részen poncolt hullámok, a döntött S és döntött fordított S találkozásánál vékony karcokkal halvány pálmaleveleket látunk. Az övpántok közötti részek és a nyolc regiszter oldalainak találkozásánál, a hatszög alsó és felső csúcsa között kialakult háromszög alakú térbe is pálmalevelek kerültek. Az övpánt és a kiöntő szélességében kialakított perem közötti szakasz mind méreteiben, mind díszítésében megegyezik a kannatest alsó övpántja és a talprész által közrezárt szakasz kidolgozásával.

Tagolt fedele pöttyözött poncolással és flecheléssel díszített. Közepébe, a billentő felé döntve, mákformájú gombot illesztettek. A gömb alakú billentő két félgömbje a forrasztásnál részben elvált. A mitologikus ábrázolást hordozó fül alsó vége befele fordított maszkos díszítést kapott. A füldísz motívuma is arról árulkodik, hogy az edény valamikor közhasználati tárgy volt és adományozás útján került egyházi tulajdonba. A domborműves technikával készült dísz a következőképpen került elhelyezésre: szőlőindák és gerezdek között egy hordón ülő elmosódott figura (Bachus), fölötte kanyargó indán egy másik, szintén elmosódott alak látható. Fölötte, a fül vállán széttárt szárnyú madár, amit az edény szakszerűtlen javításakor teljesen szétpréseltek. A javításkor semmisült meg a fül vállán két bélyeg is.

4.

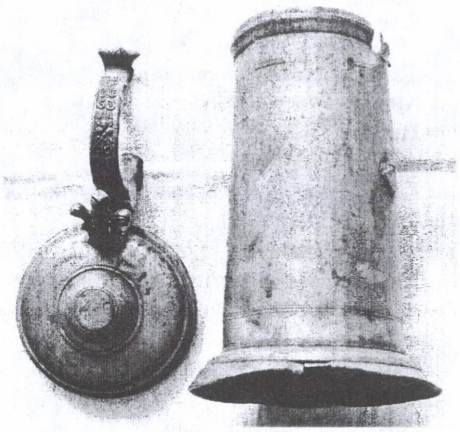

Tárgynév: Fedeles kanna
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Nagypestény
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett, domborított
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 11,1 cm. Szájátm.: 8,1 cm. M: 20,2 cm
Mesterjegye és mestere: felismerhetetlenségig megrongálódott
Készítés helye és ideje: 17. század vége, 18. század eleje, feltehetően brassói műhely munkája
Használat: nincs használatban
Állapot: füle és fedele letörött, talpa ütések nyomait hordozza.

A kb. fél literes hengertestű kanna felfele enyhén keskenyedik és lábazata domborítva csatlakozik a kiöntőcsőr nélküli kannatesthez. Palástját – a szájrésznél és a talphoz való csatlakozásánál – körvonalak domborítása és vésete keretezi. Füle domborműves díszítést tartalmaz virágokkal és leveles indákkal. A fül vállán a két jegy – mesterjegy és városbélyeg – a károsodás miatt beazonosíthatatlan, kerete nyolcszögű. Billentője akantuszleveles, gyöngysordísszel a közepén. Fedelén a gomb helyett lapos félgömbrész magasodik. Az edény fenekére, a külső rész közepébe két körgyűrűt vésték. A belső részébe egy 2 cm átmérőjű fenékrózsa került, a domborított körgyűrűvel keretezett medalionba vázából kiinduló indázó virágcsokrot ábrázoltak.

5.

Tárgynév: Fedeles kanna
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Nagypestény
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Talpátm.: 7,7 cm. Szájátm.: 5,6 cm. M: 12,8 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélkül
Készítés helye és ideje: legkésőbb a 18. század eleje
Adományozója: Tseszelitzki Szilvási Ilona
Felirat: TSESZELITZKI SZILVÁSI ILONA 1750
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

A lefele nagyon kiszélesedő kanna palástját aljához és szájához közel 1–1 körgyűrű vésete díszíti. Füle dísztelen és úgy néz ki, mintha billentő nélküli lenne, de gömb alakú gombját a fedél szélére rögzítették, mintegy összeolvasztva a gomb és a billentő funkcióját. A kiöntőcsőr az edénytest felétől kezdődik és a fedélrészt felfele ívelő orral zárja. Felirata az edény fenekére került, az adományozó nevét valamint az adományozás idejét jelzi. A betűket összevonva vésték be két körgyűrűbe A körirat közepébe vésték az évszámot, valamint ceruzával a származási helyet is ráírták: NagyPESTYÉN. Mindenképpen 1750 előtt készült, legkésőbb a 18. század elején.

6.

Tárgynév: Fedeles kanna
Megye: Hunyad
Helység: Hátszeg
Származási hely: Nagypestény
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 12,8 cm. Szájátm.: 10,2 cm. M: 29,2 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélkül
Készítés helye és ideje: 18. század vége
Adományozója: Tseszelitzki Szilvási Zsuzsanna
Felirat: A. N. PESTENYI REF. ECCLESIA SZAMARA TSINALTATTA./ TS[eszelitzki]. A[rva]. SZILVASI SUSANNA. 1786.
Használat: nincs használatban
Állapot: jó

A felfele enyhén keskenyedő hengeres testét párhuzamosan vésett körgyűrűk tagolják. A felirat az öblös kiöntőcsőr alatt és a vele szemben álló fül mögött helyezkedik el. A feliratot a fül mögött virág alakú karcolat indítja. Az edény fenekére két körgyűrűt vésték. A sima fül felső kapcsolódása pléhvel és vassal javított csúnya beavatkozás eredményét hordozza. Az akantuszlevelet utánzó billentője letörött és az edény „javítója" már nem tudta azt is a helyére illeszteni. Gomb nélküli, enyhén tagolt fedelébe körgyűrűket karcoltak. Bélyege – ha volt is a fül vállán – a szakszerűtlen beavatkozáskor megsemmisülhetett.

7.

Tárgynév: Keresztelő kanna
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett
Ornamentika: növényi
Méretei: Talpátm.: 6,5 cm. Szájátm.: 5,7 cm. M: 10,6 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélkül
Készítés helye és ideje: 18. század vége
Használat: nincs használatban
Állapot: rongált, ónpestises

Valószínűleg egykor fedele is volt, de annak nyoma veszett. A kanna testét hullámos függőleges szalagok tagolják. Különös rajta, hogy fülének belső felét vízszintesen vésővel csíkozták. Kiöntőcsőre megrongálódott, valamikor fejjel lefele néző delfin formáját utánozta. A kiöntőcsőr felső részének maradványa domborított indadíszt formál. Fenekére a külső részen 3 koncentrikus kört vésték. Bélyeg nem látható rajta, amennyiben volt, az ónpestis miatt eltűnt.

8.

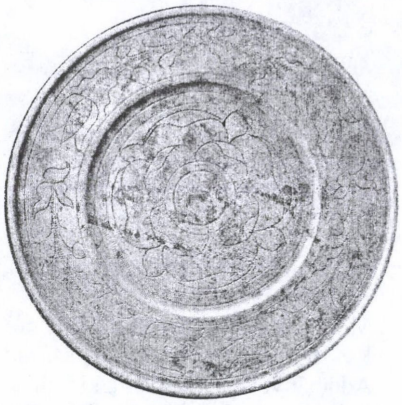

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám 37.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett, flechelt
Ornamentika: növényi
Méretei: Átm.: 17,1 cm
Mesterjegye és mestere: jelzés nélküli
Készítés helye és ideje: feltehetőleg a 18. század eleje
Használat: használatban
Állapot: jó

A méreteiben paténához hasonló edény enyhén mélyülő ölébe 5 mm átmérőjű flechel körbe négyszirmú, csokros rózsát vésték. A peremszélre négy szál indás-leveles tulipánszárat úgy helyeztek el, hogy két szár szembefordításánál szalagdísz köti őket össze és a szemben lévő oldalon a másik két szár virágfeje találkozik. Kidolgozása és mintája nagyszebeni műhelyre utal. Fenekére fehér olajfestékkel a 37. számot írták, feltehetőleg a leltári szám volt. Aljának peremrészére L: B: monogramot karcoltak.

9.

Tárgynév: Kenyérosztó tányér
Leltári szám: 31.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Anyaga: ón
Készítési technikája: öntött, vésett
Méretei: Átm.: 22,9 cm
Mesterjegye és mestere: négyszirmú angol rózsa, három sziromcsücskéhez elhelyezett C P F rövidítés, feloldatlan
Mesterjegy helye: a tányér fenekén
Készítés helye és ideje: 18. század
Felirat: FN 1762
Használat: nincs használatban
Állapot: ónpestises

A tányér felső peremén két, egymással majdnem szemben álló vésés látható. Az egyik vésésen, amely méreteiben kisebb, fordított S és sima S keret közé X betű alá, nála kisebbre formált, fordított Z-t láthatunk. A másikon, amelyet nagyobb felületre rendeztek, két-két fordított S és sima S formába, virágszirmot utánozó keretbe FN monogram alatt, az 1762-es évszám látható. Aljának közepén a pecsét az ónpestis miatt nehezen kivehető, de még látható rajta a EIN ZINN téglalap keretbe helyezett felirata és az alája beütött mesterjegy.

Horváth Iringó

Régi textíliák

A 16. század közepétől a protestáns gyülekezetek megalakulásával az egyházi művészetben új tárgyak jelentek meg. Ami a textíliákat illeti, a protestáns, pontosabban a református gyülekezetekben az oltárterítők, a különböző papi öltözéktípusok és azok kiegészítői (alba, stóla stb.) nem jellemzőek. Helyettük, az új liturgiának és az új bútorzatnak megfelelően, úrasztali terítőkkel, úrvacsorai kendőkkel, éneklőszék- és mellvédtakarókkal találkozunk.

Megfigyelhetjük, hogy e textíliák nagyon közel állnak a mindennapokban használt tárgyakhoz: a terítők, kendők motívumkincse nem tér el lényegesen a lepedőszéleken, párnahajakon megjelenő hímzésektől. Azért van ez, mert a református templom berendezései között nincs olyan jellegzetes alakú tárgy, mint pl. a római katolikus menza, amely sajátos alakú terítő(textília)típust igényel. Talán emiatt van az, hogy világi területről elég sok tárgy bekerült az egyházi szertartásba. Ugyanakkor nem tudunk olyan előírásról sem, amely a textíliák kiemelt kultikus funkcióját, anyagát, díszítését, vagy ajándékozásának feltételeit pontosan meghatározta volna.

A református egyház textíliatípusainak kialakulását és későbbi fejlődését funkciójuk határozta meg. Két nagyobb csoportra oszthatjuk őket: egyik részük a templomi bútorzat letakarására szolgált, a másik a liturgiához kapcsolódott. Eszerint beszélhetünk úrasztali terítőkről, úrvacsorai kendőkről, éneklőszék- és egyéb mellvédtakarókról.

A terítők, vagy ahogyan egyes vizitációk nevezik, *abroszok,* az úrasztal leterítésére szolgáltak. Ezért méreteik legtöbbször meghaladják az egy métert, alapanyagként gyakran alkalmaznak durvább szövésű vásznat is (például lent), többnyire selyem hímzés díszíti. Elsősorban széleit díszítik körbefutó hímzett sávval, csipkével, rojtokkal, de több esetben találkozunk a teljes felületet kitöltő szórt motívumokkal is.

A kendőket (keszkenőket) az úrvacsorai jegyek (bor és kenyér) letakarására használták, a sákramentumos istentisztelet alatt. Méretüket tekintve kisebbek voltak mint a terítők, oldalhosszúságuk legtöbb esetben 65 és 90 cm. Alapanyaguk finom szövésű pamut- és lenvászon (szövetsűrűség alapján nevezik a leltárkönyvek *gyolcs*nak vagy *patyola*nak), amelyeket rendszerint selyemmel, illetve a 18. század folyamán egyre gyakrabban, fémszállal hímeztek. A 17. században a kendőket gyakran a szélen körbefutó, fémszálból kialakított zsinórdísszel látták el, amelyet legtöbb esetben hurkokkal tagoltak. A 18. századi kendők sarkain sokszor bojtokat találunk.

A református gyülekezetek jellegzetes tárgya volt az éneklőszék vagy a *pulpitus*. Ezeket is rendszeresen textíliákkal takarták le, amelyek (méreteikben is, anyagukban is) az úrvacsorai kendőkhöz és terítőkhöz nagyban hasonlítanak. A vizitáció alkalmával készült leltárak különbséget tesznek közöttük, és a pulpitustakarót *kendő*nek nevezik, s a biztonság kedvéért gyakran magyarázatként azt is hozzáfűzik, hogy *pulpitusra való*. Alakjukban is eltérnek, ugyanis nem négyszög, hanem téglalap alakúak, és rendszerint csupán csak a két végét hímezték. Ezek közül jóval kisebb számú a fennmaradt emlékanyag. Ennek okát talán abban is kereshetjük, hogy az éneklőszékek a tizenkilencedik század folyamán elvesztették funkciójukat, és velük együtt több esetben a textíliáktól is megváltak a gyülekezetek.

A református templomok berendezéséhez tartoztak a különböző mellvédtakarók is. Elsősorban a szószékek mellvédjét takarták le, de gyakran találunk leírást a karzat mellvédjét és padmellvédeket borító textíliákról is. Anyaguk gyakran brokát, amit sokszor csipkével, néhol felirattal is díszítettek. Több esetben utalnak a leírások szőtt keleti származású szőnyegekre is.

A református egyház régi textíliáinak többségét hímzés díszíti. A 16–17. század folyamán kialakult sajátosan „magyar" díszítésmódot ma *úrihímzés*nek nevezzük. Ezekre a egyaránt hatott a kor jellemző nyugati hímzésvilága, motívumkészlete és a török közvetítéssel érkezett keleti ornamentika és öltésmód.

A Hunyad-Zarándi Egyházmegyében a 16–17. század textíl emlékanyaga az idők során elveszett, több értékes darabról csak a 18–19. századi vizitációk jegyzőkönyvei adnak hírt, részletes leírás nélkül. Ha ezek alapján próbáljuk rekonstruálni a 18–19. századi textíliakészletet, az derül ki, hogy a 16. századi emlékek teljesen hiányoztak. Egyébként ennek az időszaknak másutt is ritkán maradt fenn protestáns textília emléke. A ránk maradt darabok azt mutatják, hogy a hivatásos hímzők legtöbb esetben mintakönyvek alapján dolgoztak.

A 17. században is érezhető a mintakönyvek és mintalapok hatása, és az is, hogy a textíliák egy részét hivatásos hímzők díszítették, ám sajnos erre nézve sem áll rendelkezésünkre írott adat. Egyedül a Rhédei Júlia tulajdonából előkerült rajzok tanúsítják, hogy valóban használtak előre rajzolt mintákat. A mintás könyvekre gyakorolt nyugat-európai hatás mellett a 16. század végén, és főleg a 17–18. század folyamán számolnunk kell az oszmán-török formai nyelvezet jellemzőivel is, mind a színkezelés, mind a motívumkincs tekintetében. E két erőteljes hatásnak köszönhetően alakult ki az a hímzési formavilág, amelyet ma jellegzetesen magyarnak nevezünk, míg a szakirodalomban *úrihímzés* néven emlegetik.

Az erdélyi református egyházközségek tulajdonát képező textíliák szakirodalma nagyon szegényes, ezért a fellelhető írott leltárak, vizitációs jegyzőkönyvek jelentősége igen felértékelődik. Amikor azokat tanulmányozni akarjuk, két jelentősebb kutatás eredményeire is támaszkodhatunk, amelyek Huszka József és Debreczeni László nevéhez fűződnek. Huszka az 1880-as évek közepén járt a Hunyad-Zaránd térségében és több színes rajzot is készített az általa értékesnek ítélt textíliákról (Vajdahunyadon pl. két arany skófiummal hímzett kendő motívumait is megörökítette akvarell vázlatain). Debreczeni László 1930 környékén végzett felmérést, rajzai, leírásai egyaránt kiterjednek az épületekre, klenódiumokra és a textíliákra is. Nagy mennyiségű anyagát módunkban állt alaposan áttekinteni, és ebből láthatjuk, hogy a 20. század második felében sajnos, hatalmas anyag pusztult el.

A kötetben szereplő tizenhárom település írott és tárgyi emlékanyagát figyelembe véve, elmondhatjuk, hogy négy esetben – Marosnémeti, Nagybarcsa, Piski, Zeykfalva – nem maradt fenn semmiféle textíliákra vonatkozó adat, ami persze, nem jelenti azt, hogy e gyülekezetekben egyáltalán nem volt 17–18. századi kendő vagy terítő.

Hat egyházközség vizitációs anyagában akadtunk részletes felsorolásra. Ezek olyan gyülekezetek, ahol mára egyetlen 17–18. századi textília sem maradt ránk. A leltárszerű felsorolásnak köszönhetően némileg rekonstruálhatjuk a gyülekezetek 18. század végi textília anyagát.

Az 1800. évi Marossolymoson tartott vizitáció 3 kendőt és 2 terítőt vett jegyzőkönyvbe. A kendők közül egyik, felirata alapján, 1719-re datálható.[73] Nagypesténben az 1796. esztendei vizitáció 8 kendőt sorol fel, amelyek közül kettőn volt felirat, egyikükre az 1744-es évszámot is ráhímezik. A 4 terítő közül csupán az egyikre hímeztek évszámot (1794).[74]

Ezek a leírások érdekes adatokat is tartalmaznak. Az oláhbrettyei 1805-ben tartott vizitáció jegyzőkönyvét idézzük: *Ezeken kívül a néhai méltóságos úrnak kegyes özvegye, méltóságos liber baronissa Bánffi Borbára úrasszony Isten házához való buzgóságból ajándé-*

[73] HuZaL-Jkv. I/5. 437–449.
[74] Uo. I/5. 227–252.

kozott egy óntángyért és egy kamuka abraszt, mellyen álmélkodásra méltó csudálatos mesterséggel a takács által vagyon kiszőve Béts várossa egynéhány tornyokkal, VI. Károly császár lovon ülve, maga neve és Wien egynéhány hellyen, nagyobb és apróbb kétfejű sasok. Gyönyörűséges ritkaság.[75] Amikor az 1793. évi lajstromban szereplő 5 kendő és 4 terítő részletesebb bemutatása következik, ezt olvashatjuk: *9-no. Egy régi módon készült, oláhos módon szkófiummal kivarratt patyolat kicsin keszkenő.*[76]

Őraljaboldogfalván ma csak egyetlen 19. század végi terítő és kendő van a leltárban, ám az 1772-es vizitáció 3 kendőt és 3 terítőt említ.[77] A leírás alapján azt feltételezzük, hogy a kendők közül az egyik éneklőszék-takaró volt. A terítők közül kettőn szerepelt felirat, az egyiket datálták is (1770).

A Ribicén 1781-ben tartott vizitáció alkalmával 7 kendőt számoltak, amelyek közül 1796-ra csak kettő maradt meg, továbbá említenek még 2 terítőt és egy takarót, ám mára ezek mind eltűntek.[78]

Még egy gyülekezetben, Tustyán van tudomásunk 7 kendőről és 3 terítőről, amelyeket a 1799. évi vizitáció alkalmával jegyeztek le, és amelyeket már csak e lajstrom alapján ismerünk.[79]

Az előbbi felsorolásból láthatjuk, hogy csupán néhány gyülekezet őrzött meg 17–18. századi textíliát. Az egyik leggazdagabb gyűjtemény Nagyrápolton van. Itt az 1796-ban[80] feljegyzett 4 darab kendő közül a gyülekezet ládájában ma is megtalálható 2, a két terítő közül pedig egy, amelyen felirat is olvasható. A vizitációs listából kiderül, hogy 2 takaró volt még az egyházközség tulajdonában, amelyek a prédikálószék díszítését szolgálták. Sajnos, ezek nem maradtak fenn.

Az 1795. évi vizitáción papírra vetett lajstrom 18 kendőt, 10 terítőt és 5 éneklőszék-takarót említ Rákosdon.[81] Ezek közül több darabon is felirat volt. Mára ebből a nagyszámú anyagból csupán 6 darab kendő maradt meg.

Vajdahunyadon is csak egy kendőt tartanak nyilván, amely a 17. század közepéről származik. Itt 1799-ben még 10 kendőt sorolnak fel, amelyek közül 5-ön volt felirat.[82] A 12 terítő és 6 éneklőszék-takaró közül ma egyet sem találunk a helyszínen.

A kötetben szereplő egyházközségek tulajdonában fennmaradt 17–18. századi textíliák, egy kivétellel, úrvacsorai kendők.

Hunyad-Zaránd vidékén is több 17. századi, úrasztalára való terítő, kendő lehetett az egyházközségek tulajdonában, egyes leltárak meg is jegyzik, ha ilyen darabról van szó, de ez csak ritka esetben fordult elő. A fennmaradt emlékanyag ebben a térségben egyetlen 17. századi úrvacsorai kendő, amelyik a Vajdahunyadi Református Egyházközség tulajdonát képezi (kat. 17.). Első azonosítható leltári említését az 1799-es vizitáció jegyzőkönyvében találjuk: *24. Vagyon egy fejér gyolcs középrendű keszkenő, szegeletein sellyemmel elegyített szkófiummal varrott szép virágú keszkenő, a két oldalán való virágok közt a nap kivarrva esmét hasonló varrással, [345.] mellett egy-egy veres sellyemmel, belől a közepében arany szkófiummal való varrás, közbe-közbe arany kivarrott csillagok. Közepébe egy nagy*

[75] HuZaL-Jkv. I/5. 799–800.
[76] Uo. I/4. 251–252.
[77] Uo. I/3. 28–29.
[78] Uo. I/5. 36–48.
[79] Uo. I/5. 384–388.
[80] Uo. I/5. 92–113.
[81] RákosdLvt. I/42.
[82] HuZaL-Jkv. I/5. 328–347.

circulus, abba egymás mellett két címer, a címernek egyikén fekete sellyemmel és arannyos fonallal kivarrott koronás egyfejű szárnyas sas, más címerbe fellyül kiterjesztett sellyem varrású szárny között egy koronás ember címer, ezen címer közepibe egy más, asszony címer, jobb kezébe arannyal varrott koszorú, bal kezébe egy fekete sellyemmel varrott kereksség. E kettős címer felett fekete és arannyal elegyített varrással ezek a betűk: Z. M. M. K. (azaz Zóllyomi Miklós és Melit Kata[!]) a két címer alatt ezek a betűk: A D 1658.[83]

Ugyanebből a leltárból tudjuk azt is, hogy a kendő mellett a házaspár még egy úrasztali terítőt is adományozott, amelyen szintén szerepelt nevük: *12. Egy fejér rojtba szegett és közepén recés öt táblájú abrosz, a középső recés táblának egyik felén fekete sellyemmel varrva, belől pedig sellyemmel megbérelve, ezzel az írással: ALBESI ZOLIOMI MIKLOS 1658, ezzel szembe ezek a betűk: MELITH KLÁRA 1658.*[84]

A 17. század közepén készült kendő alapanyaga finom szövésű pamutvászon. Gazdag díszítését sodoratlan színes selyemmel és fémszállal hímezték, különböző lapos öltésfajtákat alkalmazva. Ebben a században készült kendőkre jellemző módon hurkokkal tagolt zsinórszegély veszi körül, amelyet három összesodort, selyemfonal köré tekert fémszálból alakítottak ki.

Díszítése tagolt, jól elkülönülnek sarokmotívumai, központi motívuma és a köztes felületeket kitöltő díszei. A 17. századból több olyan egyházi példát is ismerünk, amelyek hasonló felépítést követnek: a sarokat virágtövek díszítik, míg középen olasz-koszorúba foglalt Agnus Dei ábrázolást találunk. Esetünkben a középpontot heraldikus kompozíció tölti ki.

A sarkokban hangsúlyos szimmetrikus virágbokréták láthatók. A miribótából kiinduló tő két oldalán levél- és indapárok vannak, majd három szárra oszlik. A két szélső kialakítása, néhány indától eltekintve, teljesen egyforma. A csigavonalban visszahajló szár vonalán kisebb szárakat, levél- és indapárokat láthatunk. Továbbá, mindkettő kinyílt, nyolc szirmú virágban végződik. A középső szár jelenti a motívum szimmetria-tengelyét. Vonala egyenes, és csupán két virágszerű forma és egy indapár tagolja. Az első, szirmokkal körülvett forma után a középső szár ismét háromfelé ágazik. Ezek közül a középső újra egyenesen folytatódik, majd stilizált virág-formában végződik. A másik két szár szimmetrikusan hajlik két oldalra, kialakításuk is teljesen megegyezik. Kettős levél pár után apró bimbók következnek, amelyeket különböző színekkel hímeztek. A szárakon indapárt találunk, majd tulipánforma zárja. A motívum szerkezete a reneszánsz mintakönyvekben található motívumok rajzát követi, amelyeknek különféle változataival 17. századi hímzéseken gyakran találkozunk.[85] Jelenlegi példánkat könnyed rajz és változatos díszítés jellemzi.

Színhasználatát tekintve, megállapíthatjuk, hogy a színes selyem- és a fémszálak váltakoztatása teljesen szimmetrikus és logikusan felépített. A szárakat valamennyi esetben zöld selyemmel hímezték, az ezüst, arany, piros és kék színek a virágszirmok esetében tűnnek fel, valamint néhány levelet is ezekkel a színekkel hímeztek. Megfigyelhető a virágok kialakításában, hogy a színeket szirmonként váltakoztatják, ami török hatást mutat. Továbbá arra is felfigyelhetünk, hogy a zöld szín tulajdonképpen kirajzolja a mintát, a piros szín pedig a hangsúlyos pontokat adja meg, ami tagolja a felületet. A többi szín ezt a hatást egészíti ki.

A kendő közepén kb. 24 cm átmérőjű hímzést találunk. Az olaszkoszorú középső ívét ezüsttel hímezték, körülötte a fonott babérágak stilizált tömegét váltakoztatott színes se-

[83] HuZaL-Jkv. I/5. 328–347

[84] Uo. I/5. 328–347

[85] László Emőke: *Magyar reneszánsz és barokk hímzések. Vászon alapú úrihmzések* (a továbbiakban: László). Az Iparművészeti Múzeum Gyűjteménye II. Budapest 2001. 46

lyemmel jelölték. Ez is határozottan szimmetrikus kialakítású. A köríven belül két címert látunk, amelyek alatt és fölött felirat olvasható.

A bal oldali címerpajzson kiterjesztett szárnyú koronás sas látható, amelynek nyakát nyíllal átlőtték. Széttárt szárnyainak tollát, farktollait, lábát, valamit alakjának körvonalát fekete selyemmel hímezték, a szárnyak háta arany színű, míg teste többi részének felületét ezüstszállal, mintázott lapos öltéssel töltötték ki. A nyakat átlövő nyilat is ezüstszínű fémszállal hímezték. A címerpajzs körvonala piros, körülötte és fölötte található a sisak szinte felismerhetetlenségig stilizált formája, valamint a takarók, amelyeket ezüst, arany, vörös, kék és zöld színek váltakoztatásával alakítottak ki. A takarók fölötti sisakdísz megismétli a címerpajzson található sas alakját.

A jobb oldali címerpajzson szárnyas női alak áll, a figurát vörös, arany, kék, ezüst és fekete fonállal hímezték. Jobbján csillag, kezében szárnyas koronát tart, mindkettő aranyszínű. Balján feketével hímzett kocsikerék és hold látható, amelyet vörössel hímeztek. A címerpajzs vörös kontúrja körül itt is megtaláljuk a sisakot és a takarókat, amelyeket hasonló módon alakítottak ki, mint a bal oldali címer esetében. A sisakdíszen itt is a címerpajzson szereplő figura ismétlődik, néhány változással. A női alakot kiterjesztett szárnyak övezik, és a mellette felsorakoztatott elemekből csak a korona jelenik meg, amelyet kezében tart. Színeiben is változást mutat, pl. a kézben tartott koronát vörös selyemmel hímezték.

A sarokmotívumok között kialakított felület sem maradt díszítés nélkül. A kendő két hosszanti oldalának közepén a nap foglal helyet, körvonalát zöld selyemmel hímezték, belső felületén felismerhetővé válik az orr, az ajkak és a lehunyt szemek formája, amelyeket ezüsttel, illetve vörössel hímeztek. A körülötte levő sugarak egyenletesen kiosztott ritmusban következnek: három egyenesre hímzett sugár után egy hullámvonalas. A hullámvonal alakú sugarakat aranyszínű fémszállal hímezték, míg az egyenes vonalúak színbeli megjelenítése, két színes selyem közt egy ezüstszínű fonal.

A nap két oldalán, mindkét esetben, csillagok övezte holdat látunk. A holdakat vörös selyemmel hímezték, felületük közepén ezüst sáv húzódik. Belső ívükön arannyal hímzett hullámos kialakítás figyelhető meg. A holdak két oldalán négy-négy hatágú arany csillag található.

A rövidebb oldalak esetében csak a holdak alakjával találkozunk, amelyeket hat, illetve nyolc csillag fog közre.

A kendőn csak az olaszkoszorú belsejében van felirat, amely a két, pontokkal elválasztott betűkből álló monogramot és az adományozás évszámát tartalmazza. A feliratban szereplő betűk és számok körvonalát fekete selyemmel, felületüket meg ezüstszínű fémszállal hímezték: Z[ólyomi]·M[iklós]·M[elith]·K[lára] / A[nno] D[omini] 1658.

A kettős címer a 17–18. századi tárgyakon legtöbb esetben eljegyzési, illetve házassági alkalmat jelöl, esetünkben viszont semmi olyan információ nem áll rendelkezésünkre, ami ezt alátámasztaná.

A fehér pamut alapanyag az idők folyamán elszíneződött, foltok és hiányok láthatóak rajta és égésnyom, gyertyaviasz bizonyítja használatát. A selyemfonal állapota jó, viszont a fémszálak helyenként elváltak a hordozó felülettől, helyenként korrodálódtak is. A zsinórszegély több helyen elvált az alaptól, a sarkokon megbomlott.

Feltételezhetően a 17–18. század fordulóján készülhetett az a keszkenő, amely ma a rákosdi református gyülekezet tulajdonát képezi (kat. 9.). Sajnos, a 18. század végéről ránk maradt leltárakból nem egyértelmű az, hogy a feljegyzés erre vonatkozik-e vagy sem, bár elképzelhető, hogy a felsorolás valamelyik darabja épp ez a keszkenő: *Egy szkófiummal*

varrott fejér fátyol keszkenő. 6. Más ugyanolyan. 7. Más, ugyan ismét ollyan. [...] *16. Egy kicsiny fejér gyolcs keszkenő, arany szkófiummal, ez is kiégetni való.*[86]

A kendő alapjának finom szövésű pamutvásznat választott készítője (63 x 71,5 cm).

Erre az alapra hímezték fémszállal a nyolc „kis"-méretű bokréta motívumot (magassága: 5,5 cm). A motívumokat a kendő négy sarkában és az oldalak középtengelyében helyezték el. Valamennyi esetben ugyanaz a motívum ismétlődik, ugyanabban az elhelyezésben.

A motívum miribótából induló íves tőre épül, amelynek végén szegfűre hasonlító, öt szirmú, stilizált virágot látunk. A miribóta a szakirodalomban úgy szerepel, mint perzsa vagy indiai eredetű, körte alakú motívum. Jelentésére vonatkozóan több elmélet is létezik.[87] Rögtön a miribóta után levélpár következik, majd egy-egy szár, szintén szimmetrikus elrendezésben. A tő jobb oldalára hajló szár végén ismét a szegfű alakjával találkozunk, míg a másik oldalon, a levél után virágornamens látható. A tő vonalát követve két inda között, jobbra hajló szár végén találjuk a már említett virág párját, amelyik nemcsak a számbeli kiegyenlítődés miatt került ide, hanem egyensúlyozza a tő végén található virág balra ívelő irányát is. Ezzel a megoldással teremt egységet a textília hímzője a reneszánszból átöröklött szimmetrikus, és a barokkban uralkodóvá váló aszimmetrikus felépítésű motívumok között. Továbbá ennek a szerkesztésnek köszönhetően a motívumok meglehetősen zárt egységet is jelentenek.

Valamennyi sarok esetében hiányokat figyelhetünk meg, amelyek nemcsak az alapanyagra, de sok helyen a motívumra, azaz a fémszálra is kiterjednek. A kendő más felületein is vannak kisebb méretű hiányok, amelyeknek egy részét korábbi rovarkárosodás okozta. A fémfonal esetében a hiányok mellett korrózió okozta feketedéssel találkozunk ott, ahol az ezüstözés megmaradt, máshol már csak a vörös rézötvözetet látjuk.

A kendőn nincs felirat, és a pontos azonosításban sajnos a rendelkezésre álló 18. századi leírások sem segítenek.

A 18. század folyamán készült kendők esetében jól nyomon követhető a különböző motívumok fejlődése. Már első pillantásra szembetűnő az a változás, amit a barokk ornamentika hatása jelent. A reneszánszban uralkodó szimmetrikusan komponált bokréták, virágtövek helyébe egymást keresztező, íves vonalú szárak kerülnek, valamint az egyik leggyakoribb hímzett elemek a csigavonalra épülő motívumok lesznek.

A tanulmányozott kendők között csupán egy darab sarokmotívumaként jelenik meg az aszimmetrikus virágtő, ebben az esetben pamutvászon lapra (76 x 78 cm) selyemmel és fémszállal hímezték e növényi motívumot (kat. 11.).[88] A négy sarkon hangsúlyos motívumot találunk, míg az oldalak közepén egy-egy parányi hímzettet.

A sarkokat kitöltő hangsúlyos aszimmetrikus virágtövek csigavonalban kunkorodó indát követő levélpár után válnak ketté, szimmetrikusan ívelve egymás vonalát, egy-egy levél után keresztezik. Az így kialakult mandula alakú felületet két selyemmel és egy fémszállal hímzett pötty tölti ki. A tövéről itt egy-egy szár is indul. A jobb oldalon, az indapárt követően, zárt gránátalmát látunk, míg a bal oldalon ehelyett három bimbóformával találkozunk, egy pötty és két inda. A keresztezés után a jobbra hajló száron levélpár, míg a balra hajlón indapár után következnek az előzőkben említett stilizált zárt gránátalmák. A gránátfa gyümölcsének ábrázolása a textilművészetben arab-mór eredetű, első példáit 14. századi szöveteken találjuk, míg a 15. század folyamán készült olasz brokátok csaknem kizárólagos ele-

[86] RákosdLvt. I/42.
[87] László 173.
[88] A Rákosdi Református Egyházközség tulajdonában.

mévé vált. Magyarországra olasz és török közvetítéssel került, Erdélyben a 17–18. században volt igen közkedvelt motívum.[89] A gránátalmák rajza a következő: a fémszállal hímzett pötty két oldaláról indulnak a fogazottan kialakított héjak ívei, amelyek magukba zárják a tojásdad alakú magokat jelző részt, amelynek csúcsán szintén fémszállal hímzett pötty található. Ennek felületét sima és cikcakkos sávok, valamint a selyem- és fémszál váltakoztatásával hímezték.

Az oldalak közepén levő kis motívumokat az egyenes szár két oldalára hajló indapár és az előzően említett bimbóforma jelenti, amelyet selyemszállal hímeztek. Megfigyelhető, hogy készítője mennyire takarékosan bánt az értékesebb fémszállal, és milyen következetesen alkalmazta csupán néhány pötty és a cikcakkos vonal esetében. A motívum legnagyobb részét egyenletes lapos öltéssel hímezték.

A hímzés anyaga a 18. századi leltárak szerinti vörös selyem, amely mára a rendszeres tisztítás következtében rózsaszínre fakult, ezüst fémszála korrodálódott. Az alapanyag esetében itt is kisebb hiányokat találunk.

A 17. század végén megjelenő csigavonalas minták gyakori változataival a 18. század folyamán is találkozunk. A későbbiekben bemutatatásra kerülő kendők többségén is ehhez a csoporthoz sorolható ornamentikát látunk. A minták jellegzetessége, hogy egyetlen spirál vonalú szárra épülnek, amelynek végén hangsúlyos stilizált virágforma, leggyakrabban gránátalma van. A szár hosszú ívét levél- és indapárok tagolják, de gyakran találkozunk kisebb virágokkal is, amelyek több esetben a száron áthajló kisebb szárak záróelemei. A hímző felkészültségétől és kézügyességétől függően sikerültek ezek a motívumok kiegyensúlyozottá, harmonikussá vagy kissé esetlenné. A ránk maradt emlékanyagban összesen három ilyen motívumú kendőt találunk, amelyek közül valószínű egyet sem készített hivatásos hímző.

E motívum egyik szép példáját látjuk Nagyrápolton (kat. 5.), ahol a csigavonalból induló szár az indulási iránnyal ellentétes ívet ír le, amelyen egymást váltják a levél-, inda- és bimbópárok. A motívum közepében stilizált hatszirmú virág (rozetta) látható, amelynek szirmai között pöttyök találhatók, és mindegyik szirom ívére egy-egy bimbót hímeztek. A szár és az indák vonalához a készítő száröltést alkalmazott és csak selyemfonalat használt, a felületek kialakítására pedig lapos öltést. Itt már váltakoznak a selyemmel és a fémszállal kialakított részek.

A pamutból szőtt finom fehér vászon alapra négy növényi motívumot hímeztek selyemmel és fémszállal. A négyszögű felületet (91 x 93,5 cm) csak a sarkaiban díszítették. A kendőt ugyanazon színű selyemmel szegték.

Állapotát tekintve, néhány kisebb folttal és hiányokkal találkozunk, amelyek eredete részben rovarkárosodásnak tudható be. Egy-egy sarki hiányt a korábbiakban vászondarabkákkal pótolták, másokat megpróbáltak összevarrni.

A selyemfonal állapota jónak nevezhető, a 18. századi leltár sárgának nevezi ugyan, de nem úgy néz ki, hogy komolyabb fakulásról lenne szó. A fémszál viszont már korrodálódott, és ezért a korábbi leltárok említette *arany s ezüst* mára fekete, és helyenként már elvállt a hordozófelülettől.

Az előbb említett két dátum közé eső vizitációk (1783, 1791, 1793) ezt a kendőt sem írják le részletesen.

A rákosdi kendőn is szép ívű vonalra épül a sarkokban található négy motívum, ám ez a hímzett felületeket tekintve nincs egyensúlyban (kat. 10.).

---

[89] *Magyar Néprajzi Lexikon.* Szerk. Ortutay Gyula. (A továbbiakban Ortutay.) II. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979. 317–318.

A kendő (90 x 91,5 cm) pamutvászonból készült, amelyet selyemszállal szegtek, sűrű huroköltéssel. Ugyanazzal a selyemszállal és fémszállal hímezték a sarkokat kitöltő, csigavonalra épülő növényi motívumokat is (23 x 23,5 cm).

A gyémek tűnő motívum indából induló hosszú vékony szárra épül, amelynek végén hangsúlyos gránátalma-motívum van. A szár két oldalán négy vékony vonalú levélpár és négy zárt gránátalma-pár váltakozik. Mindkettő kialakításában megfigyelhető a részletek fémszállal történt hímzése.

A motívum fő eleme nyílt gránátalma. Különlegessége, hogy a karéjosan kialakított körív a két sziklevél folyatása. A karéjokban selyemmel és fémszállal hímzett pöttyök váltakoznak. A magház vízcsepp alakú formájának vonalát fémszállal hímezték, belső és külső felületén selyem és fémszál váltakoztatásával kialakított leveles formákat találunk.

Az alapanyag esetében többféle hiánnyal is számolnunk kell, egyeseket szakadások, másokat rovarkárosodások okozták. Ezeket néhány esetben megfoltozták. A hímzőfonal vörös színe lényegesen kifakult, míg a fémszál aranyozása megkopott. Nagyobb hímzőfonal-hiányok nincsenek.

A 18. századi vizitációk alkalmával készült nyilvántartások ezt a kendőt már említik. Jelenleg az alapanyagra fonallal erősített leltárszám (221.) szolgálja az azonosítást.

Nagyrápolton a református egyházközség tulajdonában van egy másik kendő is, amelynek motívuma összetett (kat. 6.).

A finom pamutvászon alapú kendőt (91 x 89 cm) a négy sarkában díszítették. A növényi motívumon kívül felirat vagy egyéb díszítés nem található rajta. Az elnyújtott csigavonalas mintát vörös selyem és fémszál váltakoztatásával hímezték (kb. 25 cm magas), különféle lapos öltéseket alkalmaztak.

Fémszállal és selyemmel hímzett pötty után találjuk azt a levelekre emlékeztető formát, amelyből összesen négy szár indul. A motívum jobb oldaláról a második jelenti a fő vonalat, amelyre az egész motívum épül. Ezt nem csak hosszúságával, hanem a vonal megkettőzésével is hangsúlyozza hímzője. A szár felső részén szintén ívesen hajló száron bimbót látunk, továbbá különböző leveleket és indákat, amelyek, egy kivételével, kifelé hajlanak. A végén hangsúlyos virágmotívum található, ami a motívum érdekközéppontja. A gránátalma-ábrázolás szerkezetét követi, ám a virág maga inkább a tulipánra hasonlít, amit apró bimbók öveznek. Ezeket selyem- és fémfonal váltakoztatásával hímezték, ami török hatásnak tudható be. A fonalak váltakoztatásával a „tulipán" felületén is találkozunk, de ez már sokkal aprólékosabb.

Az imént leírt szár jobb oldalán egyetlen kis levélforma van, míg tőle balra, egy pontból két szár is indul. Az egyik ellentétes irányú ívben metszi a hosszú, vastag szár vonalát. Két vékony levél után szegfűben végződik, amelynek szirmait selyem- és fémszál váltakoztatásával hímezték. A szegfű mediterrán eredetű növény, amelynek első művészeti vonatkozású példái a középkorra vezethetők vissza. A 16. században török közvetítéssel vált közkedveltté az ún. *keresztmetszetes* ábrázolású virág,[90] Magyarországon rendszerint legyező alakban elhelyezkedő ötszirmú ábrázolásával találkozunk,[91] ám jelen esetben csak három szirom figyelhető meg.

A másik szár egyenes vonalú, egyik oldalára levélke, másikra két bimbó hajlik, amelyek azonosak a motívum közepén levő virág egyes elemeivel. A szár végén fogazott szélű levél látható.

[90] Ortutay IV. 578.
[91] László 24.

A motívum összességét tekintve, szerkezeti szempontból, a jobb oldalára ívelő szárak a középső vastag szár csigavonalát ellensúlyozzák, és a balján található egyenes szár is mintha azt tartaná. Ezeknek az almotívumoknak köszönhetően a motívum egésze egységesebbé és zártabbá válik.

Az ívek vonala, valamint a középső virág kialakítása kissé esetlennek tűnik, ami annak is következménye, hogy készítője az eredeti minta rajzán önkényesen módosított. Ennek ellenére egyes mellékelemei (például a fogazott levél) igen szép kivitelezésűek. Az öltések egyenletesek, ám a rajz vonalának ügyetlensége arra utal, hogy nem hivatásos hímző munkájáról van szó.

A leltárak által említett karmazsin szín mára megfakult, inkább rózsaszínes árnyalatokat mutat. Továbbá a fémszál a korrózió hatására befeketedett. A díszítés és az alapanyag is hiányos, amelynek egy része rovarkárosodás következménye. Mind a négy sarok hiányos, egyeseket vászondarabkákkal foltoztak, a kendő más részein fonallal foltozott részeket találunk. A használat során a keszkenő felületén több folt is maradt.

A vajdahunyadi kendőn kívül a 17–18. századi darabokon csak egy esetben találtunk feliratot (kat. 14.). Ez viszont már egy évszázaddal későbbi: MARTONOSI INTZE MIHALY FEL[esége] GAL SUSANNA AN[no] 1754.

A felirat a kendő egyik oldalán található, amelyet előzőleg vászonalapra hímeztek. Fekete selyemmel hímezték a majuszkulára hasonlító betűket, ami helyenként levérzett és az alapanyagot is megfestette. A vászonsáv ráillesztésekor a selyem alapot összehúzták, így a kendő alakja kissé deformálódott. A keszkenő további különlegessége, hogy alapanyaga selyem, hatása élénk színválasztásában rejlik. Kék, sárga, piros, zöld, fehér váltakoztatott szövésének köszönhető a kialakult geometrikus díszítés. Színei ma is elevenek. A sarkoknál zsinóros szegély és bojt díszíti. Ezek alapját piros, kék és sárga selyemfonal képezi. A kendőn még néhány kisebb folt észlelhető. Mérete: 73,5 x 69,5 cm. A vizitációkban azonosíthatóan legelőször 1795-ben szerepel.

Évszám nincs rajta, de az előbbivel egykorú lehet a következő úrvacsorai kendő, amelyet szintén Rákosdon őriznek (kat. 13.). A taft selyemkendőt szőtt minta díszíti (65,5 x 63,5 cm). Az egyszínű *vörös* alapon párhuzamos csíkok keresztezéséből alakítottak ki sávokat, amelyek sarkokra eső részét díszítették. A sávok metszésében kialakult felületeken fehér és zöld vetülékfonal segítségével szőtték bele a növényi ornamentikát mutató motívumokat. Hogy ez a rész ne tűnjön nagyon is zárt egységnek, a sarokminták két oldalára is kisebb, négyszögbe zárható növényi motívumokat szőttek (összesen 8 darabot).

A kendő egyik szélén felirat található, amelyet fehér selyemmel hímeztek. Az esetlen betűk (amelyeket hímzőjük kever, különböző méretűek, olvashatatlanok) feltehetően az adományozó nevét rejtik. A feliratot így értelmezi az 1795. évi leltár: MÁNUL SUSÁNNA. A majuszkulára emlékeztető betűtípus sem egységes, ami hímzője tapasztalatlanságára utal.

A 18. századi leltárakban szereplő vörös szín mára nagyon kifakult, elszíneződött. A kendőn kisebb hiányok vannak, széle helyenként deformálódott. A feliratot fehér selyem fonallal hímezték, amit a mosás következtében az alap vörös színe megfogott, és mára rózsaszínt mutat. Első említése vizitációkban 1795.

A 18. század folyamán sem kizárólag csak hímzésekkel díszítették a textíliákat. Meglátszik ez a rákosdi egyházközség nyomott technikával készült kendőjén (kat. 8.).

A négyszögű pamut vászonalapra (101 x 107,5 cm) különböző színű festékekkel (barna körvonal, zöld, piros, kék, ekrü színek a körvonal által közrezárt felületeken) nyomták rá a növényi mintát. Ezt a díszítést még flitterek és rojtok egészítik ki.

A középső felületet kitöltő szórt növényi minta közé ékelődik az öt-öt darab flitterből kialakított négyszög, váltakozó ritmust keltve. A sarokban eggyel több flitteres formát figyelhetünk meg. Az 5 és 4 elem váltakozásából kialakított motívumokat készítőjük hét sorba rendezte.

A kendő szélein 10,5 cm sáv fut körbe, amit tovább tagol két, hullámvonalra épülő, motívummal díszített vékony sáv, és a közéjük eső felületen ismét növényi motívumok húzódnak végig.

A teljes felületen összesen háromféle növényi motívumot figyelhetünk meg, amelyet virágok és levelek alkotnak, megválasztása pedig a textílián elfoglalt helyüktől függ. Színeik megegyeznek, méreteik és részleteik azonban eltérnek.

A kendő oldalait világos zöld selyemrojtok díszítik, míg a sarkokon fémszálakból alakítottak ki hosszabb rojtokat.

Károsodás: a flitterek helyenkénti hiányosak, a kendő felületén több hangsúlyos folt is látható.

A helyszínen és a gyűjtőlevéltárban levő vizitációs jegyzőkönyvek a 18. század utolsó évtizedétől folyamatosan említik a kendőt, és azt is megjegyzik, hogy Kendeffi Mihályné báró Györffi Karolina adományaként került a gyülekezet tulajdonába.

Újabb leltárra nem akadtunk, és a helyszínen található többi tárgytól eltérően, ezt a kendőt nem látták el leltári számmal, így azonosítása csak a régi vizitációs leírások alapján volt lehetséges.

Szintén a liturgiához kapcsolódnak a terítők, azaz abroszok is, amelyeknek finomabb kivitelezésű darabjait az úrasztalra úrvacsoraosztáskor helyezték. Gyakran tartozott hozzá kendő is.

A terítők közül, sajnos, csupán egyetlen 18. század közepén készült darab maradt ránk ebből a térségből (kat. 1.). Az úrasztali terítők jellegzetes formája a táblás szerkezet, amellyel e terítő esetében is találkozunk. A vászontáblák mellett rececsipkés négyszögű felületeket találunk, ami szintén a kor jellegzetessége. A rececsipke Magyarországon a 16. században jelenik meg, és először a viseletek egyes részeit készítették vagy díszítették ezzel a technikával. A *rece* szó az olasz *rezza*, vagyis háló szóból származik. Magyar jelentése háló alapú hímzés.[92] A leltárak szinte kizárólag a vászonabroszokkal együtt említik. Úrvacsoraosztáskor használták, mint alsó abroszt, tehát a liturgikus tárgyak körébe tartozik.

A négyszögű úrasztali terítőt (114 x 127 cm) kilenc egymáshoz illesztett táblából (megközelítőleg 25 x 25 cm) alakították ki, és recesávval, illetve rojttal szegélyezték. A lenből készült vászonszövésű négyszögű öt tábla mindegyikét hímzéssel díszítették. Közéjük kerültek a recetáblák, amelyeknek mintája megegyezik a külső sávon találhatóval.

A hímzés a leltárak tanúsága szerint piros színű (mára nagyon kifakult: ekrü) selyemszállal és fémszállal készült, készítője lapos- és szároltést alkalmazott. A feliraton kívül egyetlen motívum jelentkezik a terítőn, éspedig a négyszirmú virág, a rozetta (rózsa). Az iszlám szent virágnak tartotta a rózsát, és az oszmán-török hódításoknak köszönheti a hímzéseken való megjelenését.[93] A 17–18. századi úrihímzéseken leggyakrabban felülnézetben, azaz rozettaként jelenik meg, formája erősen stilizált, nagyon egyszerű, merev. Négy visszahajló, egymást keresztező szirom körvonalát látjuk, amelyeket szároltéssel alakítottak ki. A „visszahajló" és egymást „keresztező" részek esetében a hímző felületkitöltéshez folyamodott, itt találjuk a lapos öltéseket, aminek köszönhetően ezek a részek kialakultak. A színek alkalmazása is ennek megfelelő. A körvonal mindenütt ekrü színű, akárcsak az egy-

[92] László 173.
[93] Ortutay IV. 379–381.

mást „metsző" részek esetében, míg a „visszahajló" felületeket és a virág közepét fémszállal hímezték, ami eredetileg ezüstcsillogást adott. Ez a virág tölti ki a bal alsó és a jobb felső tábla teljes felületét, háromszor hármas sorokba rendezve. Megjelenik még a bal felső és a jobb alsó táblán is, de itt csak mint középmotívum, amit felirat vesz körül.

Felirat van a középső táblán is, ám ez jóval gazdagabb, mint a másik kettő, és a készítő más rendszerbe is szervezte. Itt öt vízszintes sorba osztotta a feliratot. Valamennyi felirat latin majuszkulára emlékeztető betűkkel íródott, az ékezeteket valamennyi esetben ˘-vel jelölték, a rövidítéseket meg :-tal. Két esetben találkozunk összevont betűkkel, egyszer a *dicsőségére* szó esetében, ahol a *C* ölébe varrták az *s* betűt, valamint a *reformata* szó esetében, ahol az *R* betűt az *O* vonala zárja közre. Valamennyi betű körvonalát selyemmel, a szélesebb szárak kitöltését fémszállal hímezték. Azonos öltéstípusokkal találkozunk, mint a virágok esetében.

A teljes felirat három táblán helyezkedik el. A bal felső táblán kezdődő felirat: ISTEN / DICSŐ / SÉGÉ / RE AZ. A középső táblán ez található: N: RAPOL / TI RÉFOR / MATA EC / CLÉSIA / NAK 1742. A jobb alsó tábla esetében a következőket olvashatjuk: ADTA / TÖRÖK / KRIS / TINA.

A recetáblák és a táblákat övező sáv mintája teljesen megegyezik. A sáv érdekessége, hogy egyetlen darabból alakították ki, amelynek két végét a jobb felső táblánál illesztették össze.

Továbbá meg kell jegyeznünk azt is, hogy a hímzés és a rece ornamentikája megegyezik, egyazon kis virág található a rece részeken és a hímzett felületeken is, csak más technikával kialakítva. Így a terítő ebben az értelemben is egységes egészet alkot.

Állapotát tekintve, a terítő alakja deformálódott, a sarkoknál és a középtengely vonalában elnyúlt. Mind a vászon, mind a rece esetében kisebb hiányokat találunk, amelyeket helyenként fehér cérnával próbáltak megvarrni. A rece és a vászon is megőrizte eredeti fehér színét, foltokat, elszíneződést nem mutat. A hímzés szintén hiányos, főleg ott, ahol a selyemszál húzódik. A fémszál korrodálódott, ezért mára az ezüstszín fekete lett.

A korábbi leltárok közül a terítőről csak kettő tartalmaz részletes leírást. A többi (1783, 1791, 1793) csak annyit említ, hogy valamennyi úrasztali tárgy a régi állapotát őrzi.

Kiegészítve a textíliákra vonatkozó írott forrásokkal a ránk maradt emlékanyagot, összességében tekintve elmondhatjuk, hogy egy fokozatosan apadó kultúrtörténeti emlékcsoporttal állunk szemben. A vizitációk alkalmával összeállított nyilvántartások nemcsak a textíliák számát jegyzik, de nyomon követik a változást is, amely a különböző egyházi tárgyakhoz való viszonyulásban következett be. Láthatjuk, hogy az egyszerű említéseket tételes felsorolások követik, majd a különféle textíliák külön csoportba kerülnek. A 18. század utolsó negyedének leltárai már apróbb részletekre is kitérnek: az alap- és díszítőanyag jellemzői, technikák, minták, feliratok és néhány esetben az adományozás körülményei. Megfigyelhetjük, hogy bár nincsenek előírások, a mindennapi életben is érvényre jutó íratlan szabályok határozzák meg a különböző funkciókkal rendelkező textíliák formai, minőségi és technikai kialakítását. Így például a mellvédtakarók anyaga szőnyegszerű szövet, posztó, vastag brokát, míg a szertartások alkalmával használt textíliák anyagául rendszerint finom batisztot, vékony vásznat, csipkét, damasztot és selymet választottak.

A hímzések motívumrendszerét tekintve, néhány darab alapján is megállapíthatjuk, hogy a 17. század folyamán elsősorban a reneszánsz ornamentika továbbélésével találkozunk, amely mellett és néha elegyítve megjelennek a barokk elemek is. Ami az alapanyagot illeti, legtöbb esetben finom lenből és pamutból szőtt vásznat használtak, amelyet gyakran színes selyemmel, és a nehezen beszerezhető skófium helyett ezüst és arany színű fémszállal hímeznek. A merev szimmetriára épülő, sokféle mintaelemből összetett bokrétákat rész-

arányos és tengely körül elforgatható mustrák alapján rajzolták meg. A kor jellegzetessége a kendők szegélyeként végigfutó zsinórdísz, amelyet hurkokkal tagolnak. Ez alól a részletesen bemutatott vajdahunyadi kendő sem kivétel.

A 18. században adományozott textíliák száma, úgy tűnik, jóval nagyobb annál, amit a fennmaradt anyag is tanúsít. Ezekre a darabokra rendszerint a barokk ornamentika jellemző. Anyagukat tekintve továbbra is a leggyakoribb a len- és a pamutvászon, ám a források egyre több selyemkendőt, illetve -terítőt említenek (pl. amint azt már említettük, két ilyen selyemkendő maradt ránk Rákosdon). A hímzések anyaga rendszeresen a sodoratlan, színezett – vörös, sárga stb. – selyemfonal, amelyet már egyre gyakrabban elegyítenek fémszállal. A felületeket gyakran lapos öltés típussal töltik ki, de a körvonalak esetében száröltést is alkalmaznak. Általában a kendők, terítők sarkait hangsúlyos virágtövekkel, bokrétákkal díszítik. Szerkezetüket tekintve legtöbb esetben csigavonalra épülő, illetve ún. aszimmetrikus virágtövekkel találkozunk. A motívumkincs is gyarapodik, gyakran egy-egy jól ismert motívum különböző variációira ismerhetünk. Kedvelt motívumok a gránátalma, rózsa (rozetta), szegfű, amelyek kialakításában török hatás mutatható ki.

A 19. század folyamán készült textíliákra új motívumrendszer jellemző. Új technikákat alkalmaznak, új anyagokat, valamint a hímzés és egyéb technikák gépiesedése a korábbitól merőben eltérő megjelenést kölcsönöz ezeknek a daraboknak.

A textíliákon ritkán találunk feliratot. A megmaradt feliratos emlékek alapján viszont levonhatunk néhány következtetést. A 17–18. században írott betűk elsősorban majuszkulák, amelyeket néhány esetben minuszkulákkal írt részek egészítenek ki. Gyakoriak a ligatúrák és a rövidítések (például az „anno" szó esetében). A 19. század folyamán a feliratokban is változás áll be: ekkor terjednek el a kurzív betűkkel hímzett feliratok. Csaknem valamennyi esetben a feliratok az adományozó nevét és az adományozás évszámát tartalmazzák, elég gyakran pedig a gyülekezet nevét is.

Bár nem maradt fenn az egyházközségek teljes textíliakészlete, és a megmaradtak közül sem mindig a legértékesebbek élték túl a történelem viszontagságait, valamennyi kendő, terítő és egyéb textília kultúrtörténeti jelentőségű. A kötetlen adományozásnak köszönhetően ezek a tárgyak szoros kapcsolatban állnak az akkori világi használatban lévő darabokkal, amelyek közül mára nagyon kevés maradt meg gyűjteményekben. Továbbá tanújegyei egy-egy élő közösségnek, gyülekezetnek, amelyek életéről napjainkra egyéb emlékanyagot nem tudunk felmutatni. Anyaghasználatukat, forma- és motívumvilágukat figyelembe véve, elmondhatjuk, hogy e tárgyak is az egyetemes magyar kultúra szerves részét alkotják.

Szakkifejezések jegyzéke

atlac, atlasz – lágy fényű, finom tapintású selyemszövet
bagazia – fényesre mángorolt pamutszövet, itáliai közvetítéssel bakacsinként került nyelvünkbe
bársony – rendszerint selyemfonalból szőtt, az alapfelületet lánc- vagy vetülékfonalakból kialakított hurkok fedik. A hurkok felvágásával nyírott, különböző magasságú hurkok esetén rétegelt, felvágatlanul hurkos bársony jön létre. A technikákat együttesen is alkalmazva, nemesfém fonal vagy skófium beszövésével nagyon sokféle variáció jöhet létre
bolthajtás forma – árkádíves minta
circulus – itt: olaszkoszorú
damaszt – selyem-, lenfonalból mintásan szőtt, öltözékre és háztartási célokra készült textília. A mintázott lánc- és vetülékrendszer váltakoztatása adja, így ugyanaz a minta fényes és matt, pozitív és negatív módon jelenik meg
domború hímzés – a fonalköteggel alátömött motívumokat rendszerint egymás mellé fektetett és geometrikusan letűzött fém- és selyemfonallal borítják
fémfonal – a 16–17. században sodrott selyemfonal köré vékony ezüst- vagy aranyozott ezüstcsíkot csavarnak
gyolcs – finom vászon, neve eredetileg kölni vásznat jelentett. A leltárokban különböző fajtáival találkozunk: batiz gyolcs, serített gyolcs, lintzi gyolcs, zabolai gyolcs, sziléziai gyolcs stb.
írás után való hímzés – előre rajzolt minta hímzése
kamuka – a damaszt 17. századi elnevezése magyar nyelvű inventáriumokban
karmazsin – a kermeszből nyert vörös szín (borvörös, meggyvörös). A karmazsin kelme és bőráru évszázadokon át igen drága volt, a bíborra hasonlító szín, a ritka festőanyag, a bonyolult festőtechnika és a színtartósság miatt
kötés, mesterke – a vászonszélek összeillesztését szolgáló horgolt díszítmény
láncfonal – a szövet hosszában végigfutó, a szövőszékre felvetett viszonylag erős fonal
lyukatosan varrott – vagdalásos és szálhúzásos technikával díszített
patyolat – finom, ritka beállítású len- vagy pamutvászon, legfinomabb, fátyolszerű változata
poszománt, paszománt – arany-, ezüst- vagy selyemszálból szövött lapos szalag, mely gyakran táblácskás szövéssel készült
posztó – fésűs, később kártolt gyapjúfonalból, vászonkötéssel, bolyhozással, kallózással, nyírással, préseléssel előállított textília
prém – a perem szóval azonos, régen a ruhák szegélyét díszítő zsinórokat, szalagokat, csipkéket jelöltek vele
rece – háló alapú hímzés, a köznyelvben necc vagy filé
sing – hosszmérték, magyar rőf, 62,2 cm
skófium – nemesfémből húzott, szövésre és hímzésre is használt drót
szél – egy szövőszék szélességén szőtt anyag, ált. 70 cm
szőr – gyapjú
tafota, taft – egyszerű selyemvászon
vászon – len, vagy pamut alapanyagú, egy cm-ben 17 vagy ennél kevesebb láncfonal fut
vetülékfonal – a szövetek szélességében a láncfonalra merőlegesen bevetett fonal

Irodalom

- Felhősiné Csiszár Sarolta: *XVII–XVIII. századi úrasztali terítők a kárpátaljai református templomokban.* In: Felhősiné Csiszár Sarolta et alii: *Magyar Református Egyházak Javainak Tára. A határontúli református gyülekezetek iparművészeti emlékei. Kárpátaljai Református Egyház* V. Tanulmánykötet. Kiadja az Országos Református Gyűjteményi Tanács. Budapest, 2002.
- László Emőke: *Magyar reneszánsz és barokk hímzések. Vászon alapú úrihímzések.* Az Iparművészeti Múzeum Gyűjteményei II. Iparművészeti Múzeum. Budapest, 2001.
- *Magyar néprajzi lexikon.* Főszerk.: Ortutay Gyula. Akadémiai Kiadó Budapest, 1979, 1987.
- *J. Siebmacher's grosses und allgemeintes Wappenbuch. Magyarország, Horvát-Szlavónia és Erdély Nagy Címerkönyve.* Szerk.: Nagy Iván–Cserghő Géza–Bárczay Oszkár–Ivan Bojničič. 1885–1892.
- Tompos Lilla: *Az Esterházyak számadásai és textilszámlái a XVII. században.* Budapest, 2000.

Katalógus

Úrasztali terítők

1.

Tárgynév: Úrasztali terítő
Helyi leltári szám: 40.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Alapanyag típusa: len
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fémszál
Díszítés technikája: rece, hímzés
Méretei (cm): 114 x 127
~25 x 26,5 (vászon)
~25 x 24 (rece)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Felirat: ISTEN / DICSÖ / SÉGÉ / RE AZ // N:RAPOL / TI RÉFOR / MATA EC / CLÉSIA / NAK 1742 // ADTA / TÖRÖK / KRIS / TINA
Színek: ekrü, ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: deformálódott, hiányok
Díszítés állapota: hiányok, korrodálódott, fakult
Javítások: foltozás

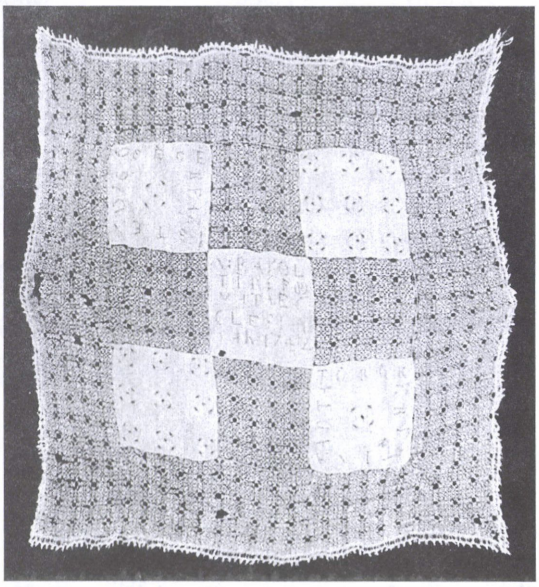

A terítő szerkezetét vászon- és recetáblák váltakoztatott ritmusa alkotja, majd az így létrejött felületet recesávval vették körül. A vászontáblák felületére egyenletes ritmusban hímeztek négyszirmú rozettákat selyem- és fémfonal módszeres váltakoztatásával. A feliratot három vászontáblára osztotta a hímző, megtudhatjuk belőle, hogy Török Krisztina adományaként került az egyházközség tulajdonába, 1742-ben.

Számottevő hiányokkal találkozunk, valamint a terítő egésze deformálódott.

A leltárszámot a vászon felületére piros fonállal hímezték.

2.
Tárgynév: Úrasztali terítő
Helyi leltári szám: 44.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: fém
Díszítés technikája: hímzés
Méretei (cm): 122 x 122
21,5 (sarokminta)
6 (sávminta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: barna (alap), arany
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltok, hiányok, elszíneződés
Díszítés állapota: kopott

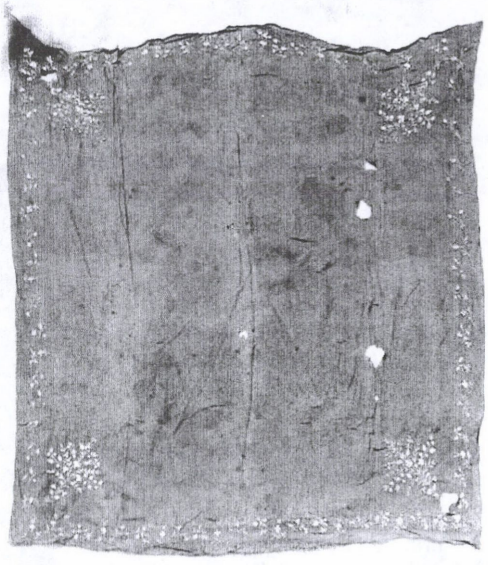

Utólag barnára színezett pamutvászon alapon gazdag növényi motívumokkal találkozunk, amelyeket fémfonallal hímeztek a felületre. Az oldalak mentén háromféle tő váltakoztatásával mozgalmassá tett virágsáv található, amelyek a sarkoktól számítva szimmetrikus elrendezésűek. Valamennyi sarok tengelyében két típusú, dús, szimmetrikus kialakítású virágtő található, amelyek egymást váltják. Az alapon több nagyobb és kisebb hiány fordul elő, ami helyenként a díszítésre is kiterjed. Több folt található az alapanyag felületén, valamint elszíneződés is látható, ami részben annak köszönhető, hogy más anyaggal közvetlenül egymáson tárolták. A hímzés fémszála helyenként levált. A használatos leltári számot (44.) erre a darabra is piros fonallal hímezték.

3.
Tárgynév: Úrasztali terítő
Megye: Hunyad
Helység: Őraljaboldogfalva
Alapanyag típusa: selyem, len (bélés)
Szövetszerkezet: taft (moiré), vászon (bélés)
Díszítés anyaga: fémszál
Díszítés technikája: hímzés, szegély, bojt
Méretei (cm): 136 x 135
7,5 (betűk)
63,5 (középminta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Felirat: POGÁNY ALBERT / EMLÉKÉRE / KÉSZÍTETTE NEJE / PONORY MARIKA / 1881
Színek: kék (alap), arany
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: hiányok, foszlott
Díszítés állapota: jó
Javítások: foltozás

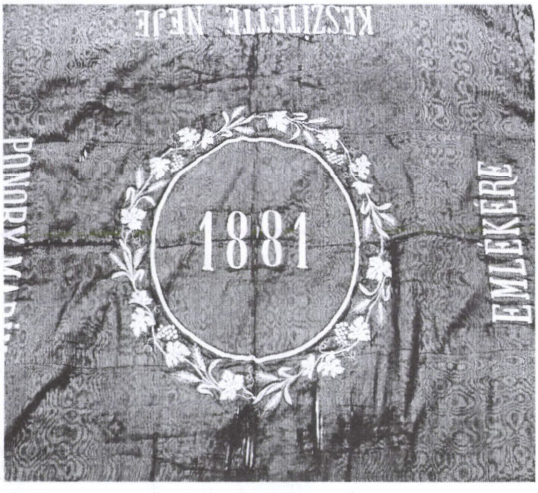

Az úrasztali terítő alapanyaga sötétkék moiré selyem, ezt díszítették fémszálas hímzéssel, zsinórszegéllyel és bojtokkal.

A négy oldalon egyenletesen kiosztva olvashatjuk a majuszkulás feliratot, amit szintén fémszállal hímeztek, domborítva. Az adományozó neve mellett fény derül az adományozás okára is. A felirathoz tartozó évszámot, kör belsejébe, a terítő közepére hímezték. Ezt koszorú veszi körül, amit szőlőlevelekből, szőlőfürtökből és búzakalászokból alakítottak ki a kor formakészletének megfelelően. Ezeknél a részeknél szintén domborított hímzést alkalmaztak.

A terítő díszítésének állapota jó, viszont a selyem alap esetében több számottevő hiány is megfigyelhető. Szembetűnő a terítő két párhuzamos oldalán található műselyem sáv, ami utóbbi kiegészítés eredménye. A selyemszál sok helyen kikopott, és csak a fekete pamut felvetőszálakat látjuk, helyenként megfoltozták.

A terítő egész fonák oldalát bélés borítja, ami durvább barna lenvászon, károsodás nincs rajta.

A terítőn nem találtunk ráillesztett vagy ráhímzett, ráírt leltárszámot, sem leltárt, aminek segítségével ennél jobban tudnánk azonosítani.

4.
Tárgynév: Úrasztali terítő
Helyi leltári szám: 218.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: selyem
Szövetszerkezet: damaszt
Díszítés anyaga: selyem
Díszítés technikája: szőtt, rojt
Méretei (cm): 164x154
9,5 (rojt)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: drapp, zöld, okker
Módosítás: színezés
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: hiányok, foltos
Díszítés állapota: hiányok, foltos

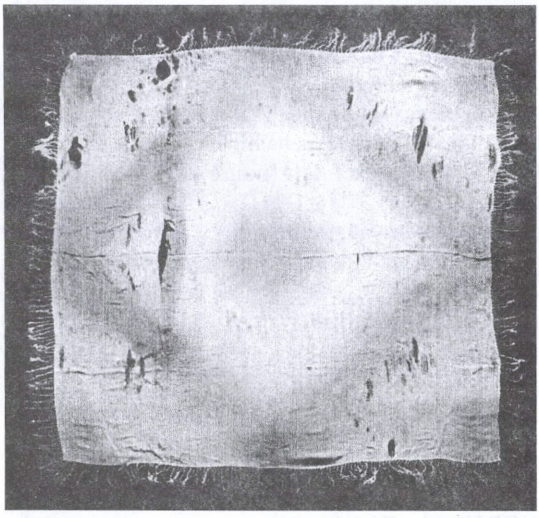

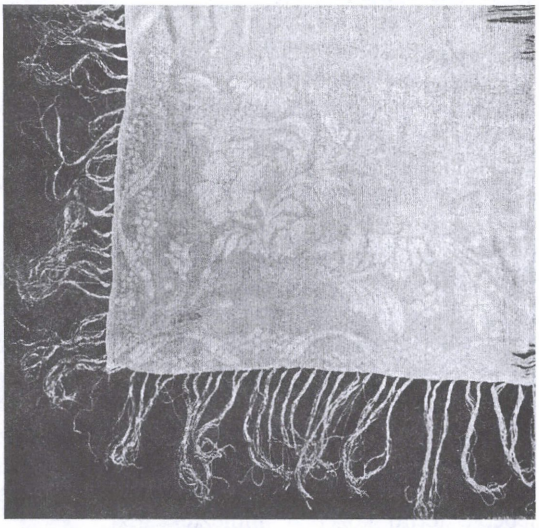

Gazdag virágmintát mutat a selyemterítő damaszt technikájú szövése, amelyet rojtok egészítenek ki. Az anyag felületén utólagos színezést látunk: középen és a sarkokon barna, átlósan zöld. A terítőn hangsúlyos folt található, aminek felülete megkeményedett. Továbbá, a selyem gyenge állapota miatt, a textília egész felületén több nagyméretű hasadás és hiány észlelhető.

Úrvacsorai kendők

5.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 42.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fém
Díszítés technikája: hímzés
Méretei (cm): 91 x 93,5
~18 (minta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: ekrü, ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltok, hiányok, deformálódott
Díszítés állapota: hiányok, korrodálódott, fakult
Javítások: foltozás

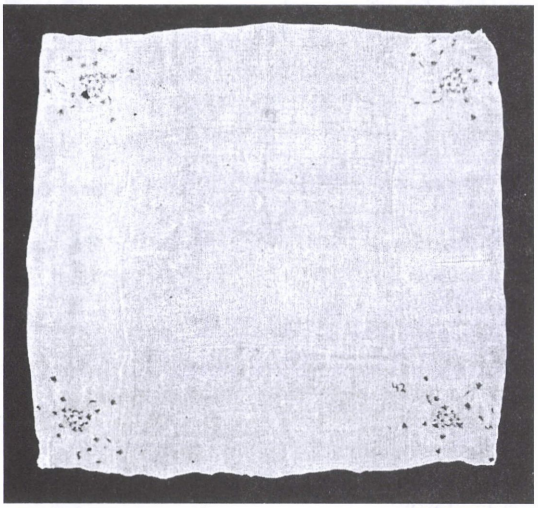

A pamutból szőtt finom fehér vászonalap sarkaira négy növényi, csigavonalra épülő motívumot hímeztek selyemmel és fémszállal. A motívum közepében stilizált hatszirmú rózsa látható. Felirata nincs.

A kendőt ugyanazon színű selyemmel szegték.

Állapotát tekintve, néhány kisebb folttal és hiányokkal találkozunk, amely rovarkárosodás. Egy-egy sarkon levő hiányt a korábbiakban vászondarabkákkal pótoltak, másokat megpróbáltak összevarrni.

6.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 43.
Megye: Hunyad
Helység: Nagyrápolt
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fém
Díszítés technikája: hímzés
Méretei (cm): 91 x 89 (88)
~25 (minta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: rózsaszín, ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltok, hiányok, deformálódott
Díszítés állapota: hiányok, korrodálódott, fakult
Javítások: foltozás

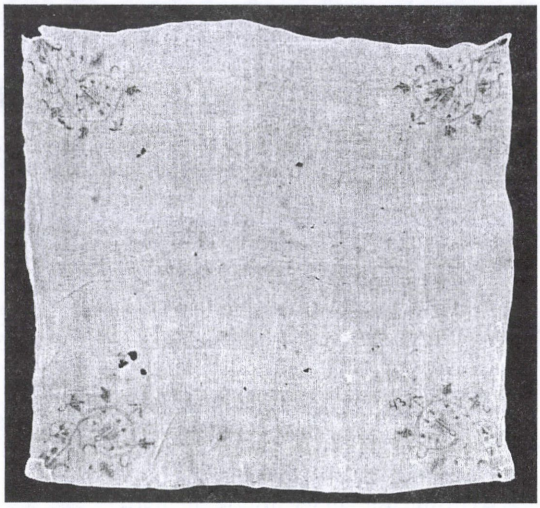

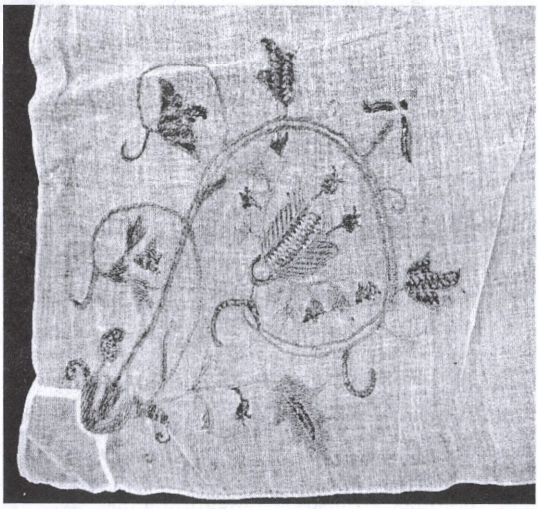

A finom pamutvászon alapú kendőt a négy sarkában díszítették. A növényi motívumon kívül felirat vagy egyéb díszítés nem található rajta.

Az elnyújtott csigavonalas mintát vörös selyem és fémszál váltakoztatásával hímezték, különféle lapos öltéseket alkalmazva.

A leltárakban említett karmazsin szín mára megfakult, inkább rózsaszínes árnyalatokat mutat. Továbbá a fémszál a korrózió hatására befeketedett. A díszítés és az alapanyag esetében is hiányok vannak, egyeseket vászondarabkákkal foltoztak, a kendő más részein fonallal foltozott részekkel találkozunk. A használat során a keszkenő felületén több folt is maradt.

A gyülekezet tulajdonát képező többi textíliával és a klenódiumokkal együtt tárolt kendőre is ráhímezték piros fonállal a ma is érvényes 43-as leltárszámot.

7.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Megye: Hunyad
Helység: Őraljaboldogfalva
Alapanyag típusa: selyem, len (bélés)
Szövetszerkezet: taft (moiré), vászon (bélés)
Díszítés anyaga: fém
Díszítés technikája: hímzés, rojt
Méretei (cm): 58 x 60
7 (rojt)
26 Ø (közép-minta)
9x13 (monogram)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Felirat: MS
Színek: kék (alap), arany, ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: hiányok, foszlott, foltos
Díszítés állapota: jó
Javítások: foltozás

A kisméretű úrvacsorai kendő vagy kehelytakaró. Már első látásra rokonítható az egyházközség tulajdonában lévő úrasztali terítővel. Alapanyaga szintén sötétkék moiré selyem, amelynek felületét aranyszínű fémszállal hímezték, szintén alátöltött technikával.

A kendő közepén levő szőlőlevelekből, szőlőfürtökből és búzakalászokból kialakított koszorú ugyancsak a terítőn található mintának felel meg. Itt viszont évszám helyett cirkalmas betűkkel írt monogram van: MS

A kendőt ezüstszínű rojtokkal szegélyezték.

Bélése ugyancsak barna lenvászon.

A rojtok és a hímzés ebben az esetben sem károsodott, viszont a selyem itt is kigyengült és több helyen már csak a fekete pamut felvető látható.

A kendőn sem találtunk semmiféle azonosítást szolgáló feliratot.

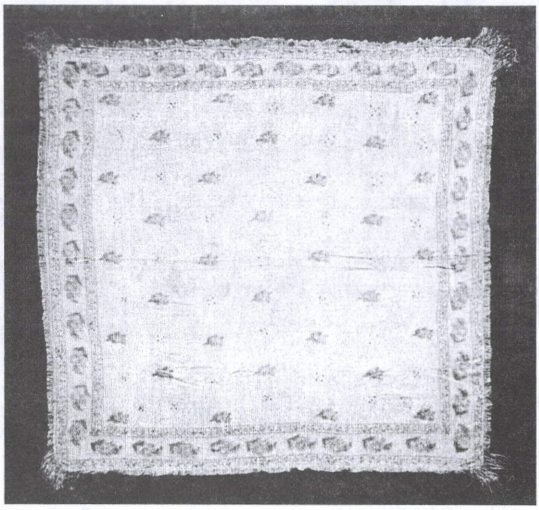

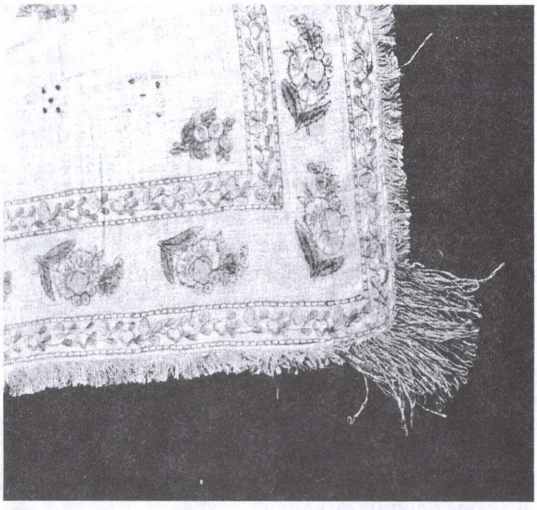

8.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Megye: Hunyad
Helyiség: Rákosd
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fémszál
Díszítés technikája: nyomásos technika, flitter, rojt
Méretei (cm): 101x107,5
2,6 (rojtok)
10,5 (szélső sáv)
6 (középső rész motívumai)
7 (szélső sáv motívumai)
3x3 (flitteres)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: zöld, piros, kék, ekrü, arany, ezüst (?)
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltos, hiányok
Díszítés állapota: hiányok (flitterek), kopott

A négyszögű pamut vászonalapra különböző színű festékekkel nyomták rá a növényi mintát (barna körvonal, zöld, piros, kék, ekrü színek a körvonal által közrezárt felületeken). Ezt a díszítést még flitterek és rojtok egészítik ki. A teljes felületen összesen háromféle növényi motívummal találkozunk, amelyeknek megválasztása a textílián elfoglalt helyüktől függ. Valamennyit virágok és levelek alkotják. Színeik megegyeznek, méreteik és részleteik eltérést mutatnak.

A kendő oldalait világoszöld selyemrojtok díszítik, míg a sarkokon fémszálakból alakítottak ki hosszabb rojtokat. Károsodásait figyelembe véve a flitterek helyenkénti hiányával kell számolnunk, továbbá a kendő felületén több hangsúlyos folt is van. A helyszínen és gyűjtőlevéltárban található vizitációs leltárkönyvek a 18. század utolsó évtizedétől említik azonosíthatóan a kendőt, ahol azt is megjegyzik, hogy Kendeffi Mihályné báró Györffi Károlina adományaként került a gyülekezet tulajdonába. Újabb leltárra nem akadtunk, és a helyszínen levő többi tárgytól eltekintve, ezt a kendőt nem látták el leltári számmal, így azonosítása csak a régi vizitációs leírások alapján volt lehetséges.

9.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 223.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: fémszál
Díszítés technikája: hímzés, lapos öltés
Méretei (cm): 63x71,5
5,5 (minta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: elszíneződés, hiányok
Díszítés állapota: hiányok, lekopott, korrodálódott
Javítások: foltozások

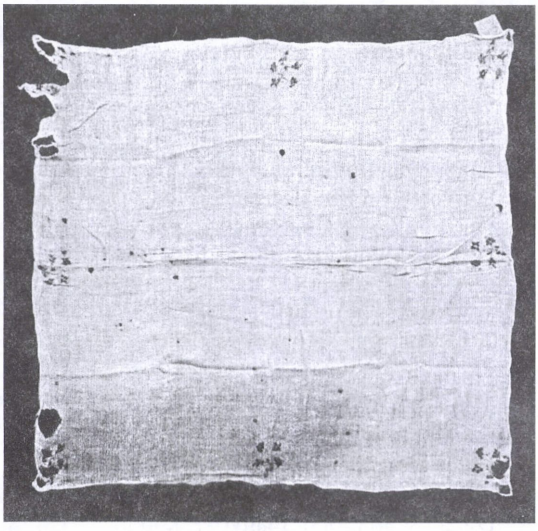

A kendő alapjának finom szövésű pamutvásznat választott készítője. Erre az alapra hímezték fémszállal a nyolc „kis"-méretű bokrétamotívumot. A motívumokat a kendő négy sarkában és az oldalak középtengelyében helyezték el. Valamennyi esetben ugyanaz a motívum ismétlődik, ugyanabban az elhelyezésben. Valamennyi sarok esetében hiányokat figyelhetünk meg, amelyek nemcsak az alapanyagra, de sok helyen a motívumra, azaz a fémszálra is kiterjed. A fémfonal esetében a hiányok mellett korrózió okozta feketedéssel találkozunk, ott ahol az ezüstözés megmaradt, máshol már csak a vörös rézötvözetet látjuk.

A kendőn nincs felirat, és sajnos, a rendelkezésre álló 18. századi leírások sem segítenek a pontos azonosításban. Jelenleg is használt leltárkönyv hiányában csak a kendőhöz fonallal illesztett 223-as leltárszám nyújt segítséget.

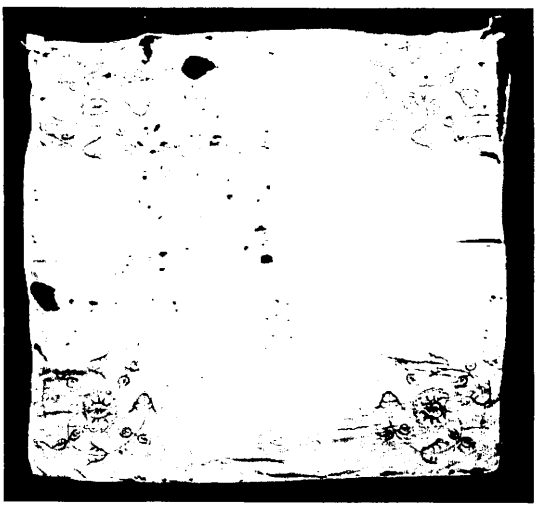

10.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 221.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fémszál
Díszítés technikája: hímzés, szegett, lapos öltés
Méretei (cm): 90x91,5
23x23,5 (minta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: piros, ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: hiányok, foltos
Díszítés állapota: hiányok, kopott, korrodálódott
Javítások: foltozás

A kendő pamut vászonból készült, amelyet selyemszállal szegtek, sűrű huroköltéssel. Ugyanazzal a selyemszállal és fémszállal hímezték a sarkokat kitöltő csigavonalra épülő, gyérnek tűnő növényi motívumokat, amelynek hangsúlyos eleme egy-egy gránátalma is. Kialakításában a részletek fémszállal való hímzése megfigyelhető.

Az alapanyag esetében többféle hiánnyal is számolnunk kell. Ezeket néhány esetben megfoltozták. A hímzőfonal vörös színe lényegesen kifakult, míg a fémszál aranyozása megkopott. A 18. századi vizitációk alkalmával készült nyilvántartások ezt a kendőt már említik, jelenleg egy fonallal az alapanyagra erősített leltárszám (221.) szolgál mindenféle azonosítást, ugyanis nincs használatban lévő leltárkönyv.

11.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 219.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fémszál
Díszítés technikája: hímzés
Méretei (cm): 76x78
19x20 (minta)
4,5 (oldalminta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: piros, ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltos
Díszítés állapota: kopott, elszíneződött (foltos)

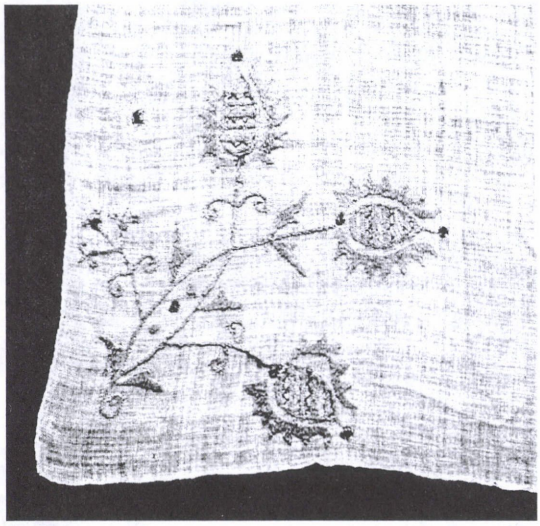

Pamutvászon alapra selyemmel és fémszállal hímeztek növényi motívumot a kendő esetében.

A négy sarkon hangsúlyos aszimmetrikus virágtöveket találunk, míg az oldalak közepén egy-egy parányi hímzettet.

A motívum legnagyobb részét egyenletes lapos öltéssel hímezték.

A kendőn nincs felirat.

A 18. századi leltárak szerinti vörös selyem mára csak rózsaszín, míg a fémszál – ezüst – korrodálódott. Az alapanyagon kisebb hiányokat találunk.

A 219-es, kartondarabra írt leltárszámot fonal segítségével erősítették az alapanyaghoz.

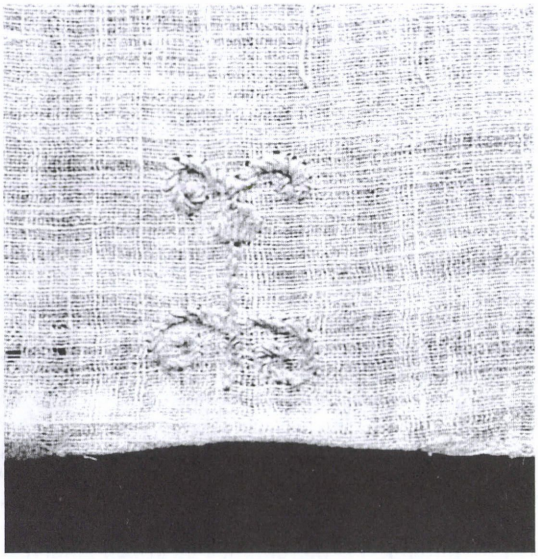

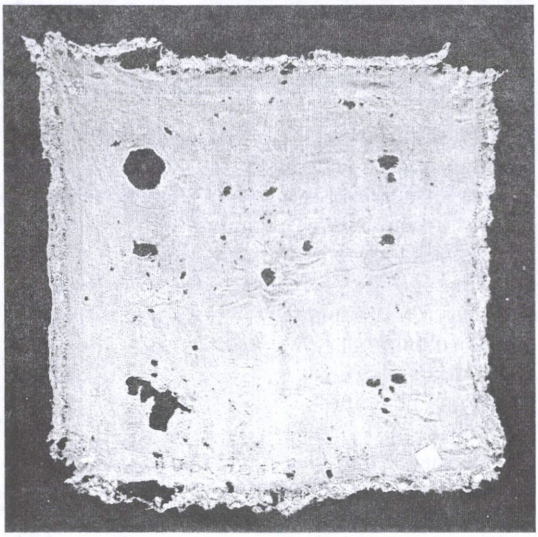

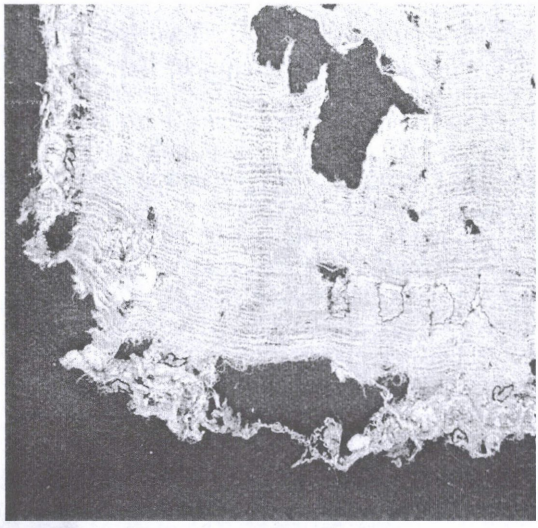

12.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 226.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon (Crêpe-chiffon)
Díszítés anyaga: selyem, fémszál
Díszítés technikája: hímzés
Méretei (cm): 62x61
3 (szélminta)
2 (betűk)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Felirat: BUDA JOSEF 1803
Színek: kék, sárga, narancssárga, fekete, arany, zöld
Módosítás: felirat
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltos, hiányok
Díszítés állapota: hiányok, bomlott

A selyemvászon (Crêpe-chiffon) alapú kendő szélét karéjosan alakították ki és gazdagon hímezték növényi motívumokkal. Egy egyszínű hullámvonal két oldalán találhatóak az egymást váltó virágocskák és levelek, amelyeknek színeit ritmusosan váltogatják.

A négy sarokban egy-egy virágtövet találunk. Valamennyit teljesen azonos módon hímezték. Az egyenes tő virágocskában végződik, két oldalára nyúló két-két szár végén ismét találkozunk ezzel a virággal. A sarokban található virágtövek csaknem beleolvadnak a kendő szélén végigfutó motívumsávba virágmintájuk, kis méretüknek és közeli elhelyezésüknek köszönhetően is.

A hímzéshez színes selyemszálat – kék, sárga, narancssárga, fekete, zöld – és arany-színű fémszálat használtak. Apró lapos öltések és huroköltések váltakoznak.

A feliratot feltehetően nem készítője hímezte a kendőre. Erre utal a selyemfonal eltérő színárnyalata, valamint az egyszerű öltésekből kialakított név és dátum.

Állapotát tekintve, alapanyagában és díszítésében is hiányok vannak. A hímzés következtében az alapanyag több helyen elvált, később teljesen leszakadt. Több helyen van folt, elszíneződés.

Legkorábbi említése az egyházközség 1805-ös vizitációja alkalmával készült leltárban. Most is használt (bár nincs jelenlegi leltárkönyv) leltárszámát – 226. – kartondarabkára írták és cérnával öltötték hozzá az alapanyaghoz.

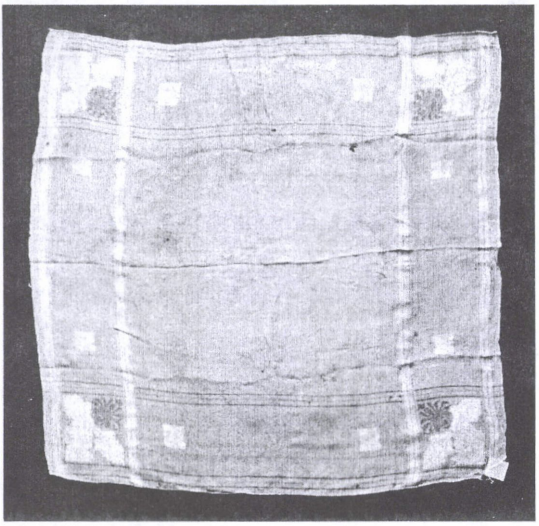

13.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 224.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: selyem
Szövetszerkezet: taft
Díszítés anyaga: selyem
Díszítés technikája: szőtt
Méretei (cm): 65,5x63,5
14 (szélső sáv)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Felirat: MAUN... SUSANNA
Színek: zöld, piros, fehér stb.
Módosítás: felirat
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltos, hiányok, elszíneződött
Díszítés állapota: elszíneződött

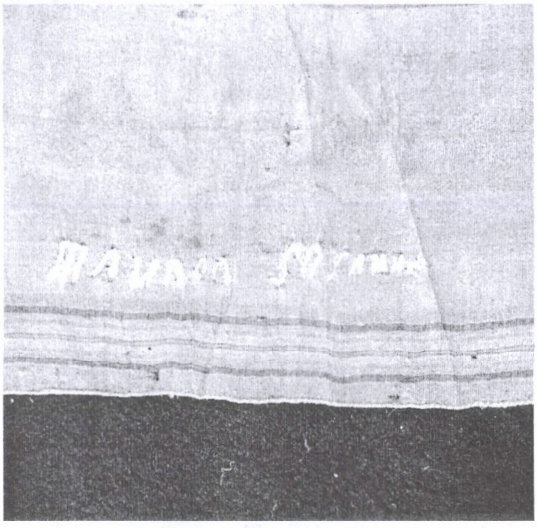

A taft selyemkendőt szőtt minta díszíti.

Az egyszínű „vörös" alapon párhuzamos csíkok keresztezéséből alakítottak ki sávokat, amelyeknek sarkokra eső részét díszítették. A sávok metszésében kialakult felületeken fehér és zöld vetülékfonal segítségével szőtték bele a növényi ornamentikát mutató motívumokat.

A kendő egyik szélén felirat található, amelyet fehér selyemmel hímeztek. Az esetlen betűkből – hímzője keveri őket, különböző méretűek – az adományozó neve olvasható ki, amit az 1795-ös leltár a következőképpen értelmez: MÁNUL SUSÁNNA.

A majuszkulára emlékeztető betűtípus sem egységes, ami hímzője tapasztalatlanságára utal.

A 18. századi leltárakban szereplő vörös szín mára nagyon kifakult, elszíneződött. A kendőn kisebb hiányok vannak, széle helyenként deformálódott. A feliratot fehér selyemfonallal hímezték, amit az alap vörös színe megfogott, és mára rózsaszínt mutat.

Első említése az 1795-ös vizitáció alkalmával.

Ma a kendő 224-es leltárszámot visel, amelyet cérnával illesztettek az egyik sarkára.

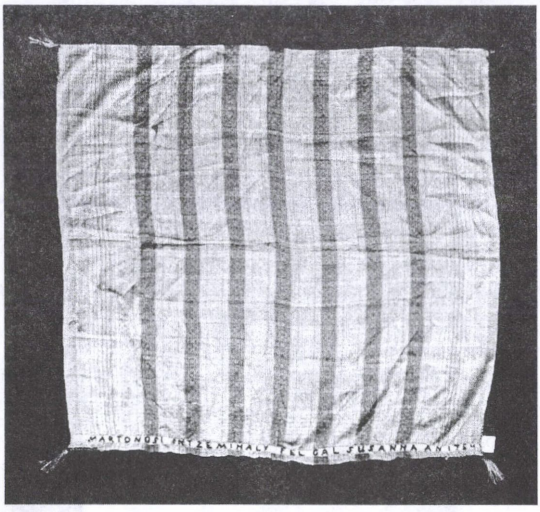

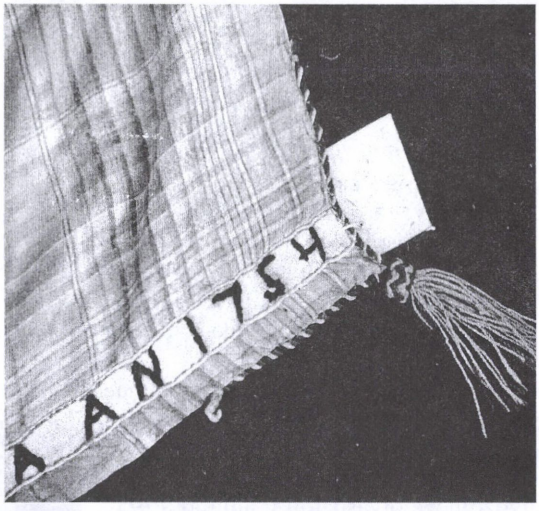

14.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 217.
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: selyem
Szövetszerkezet: atlasz
Díszítés anyaga: selyem
Díszítés technikája: bojt
Méretei (cm): 73,7x69,5
Formája: négyszög
Minta: geometrikus
Felirat: MARTONOSI INTZE MIHALY FEL GAL SUSANNA AN 1754
Színek: zöld, piros, kék, sárga, fekete
Módosítás: felirat
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: foltos
Díszítés állapota: levérzés

A selyemkendő hatása élénk színválasztásában rejlik. A kialakult geometrikus díszítés kék, sárga, piros, zöld, fehér váltakoztatott szövésének köszönhető.

A kendő díszítését a sarkoknál a zsinóros szegély és bojt jelenti. Ezek alapját piros, kék és sárga selyemfonal képezi.

A kendő egyik oldalán felirat található, amelyet előzőleg egy vászonalapra hímeztek, és az adományozó neve, illetve az adományozás dátuma olvasható ki belőle.

A majuszkulára hasonlító feliratot fekete selyemmel hímezték, ami helyenként levérzett és az alapanyagot is megfejtette. A vászonsáv ráillesztésekor a selyem alapot összehúzták, így a kendő alakja egy kissé deformálódott.

A kendőn még néhány kisebb folt is található.

A vizitációkban először 1795-ben szerepel azonosíthatóan.

Jelenleg a 217-es leltárszámot viseli, amit egy kartondarabkára írtak, majd a kendőhöz cérnával erősítettek.

15.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: len
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem
Díszítés technikája: hímzés, szálhúzásos
Méretei (cm): 68x77
4 (szélső sáv)
0,4 (vagdalásos sáv)
46 (középminta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Felirat: 1903-ban hímezte Dr. Csíky Tivadarné Gutt Alice
Színek: barnás-sárgás árnyalatok, zöld, kék, fehér
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: hiányok, foltos, levérzés
Díszítés állapota: jó
Javítások: foltozás

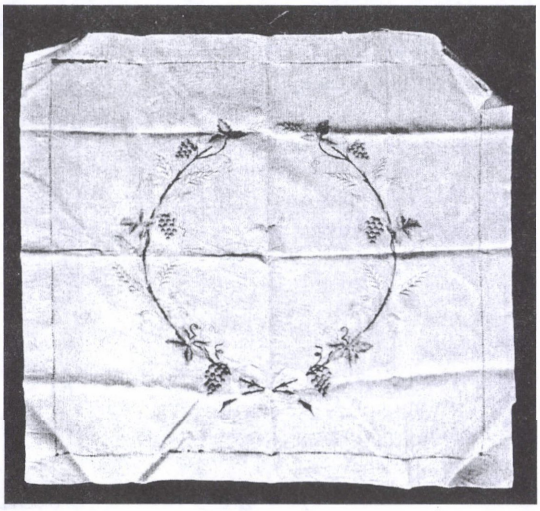

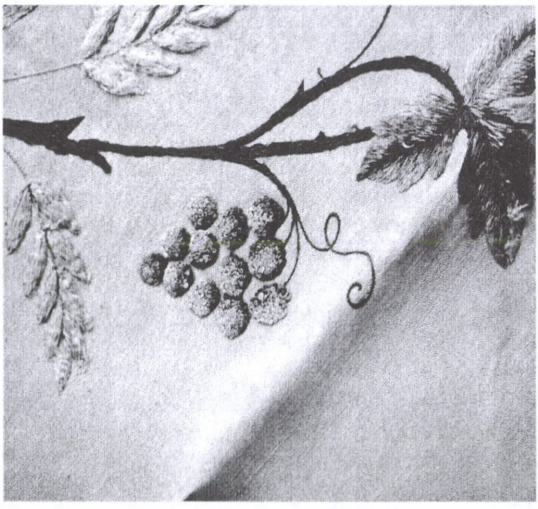

A kendő alapjául lenvásznat választottak, és ezt díszítették szálhúzással és hímzéssel.

A szélesen visszahajtott szegély után következik a szálhúzással kialakított sáv.

Közepén hímzett koszorú található. A masniból kiinduló száron szőlőlevelek, szőlőindák mellett búzakalászokat találunk, amelyeket tűfestéssel hímeztek. A szőlőfürtöket is hasonlóan, az árnyalatok váltakoztatásával alakították ki, de esetükben már kínai csomóöltést alkalmaztak. Az indákat egyszerű láncöltéssel hímezték.

Színei a barna, sárga, fehér és kék árnyalatai.

Hátoldalán felirat található, mely fényt derít az adományozóra és az adományozás időpontjára.

A kurzív betűkkel írt feliratot valószínűleg fekete fonallal hímezték, ami erősen levérzett.

A vetülékfonal, vékonyságából adódóan, több helyen károsodott és a kendő egész felületén hiányokhoz vezetett. A szegély több helyen felbomlott.

A kendőn nincs leltárszám, és azt a rendelkezésre álló leltárok alapján sem sikerült azonosítani.

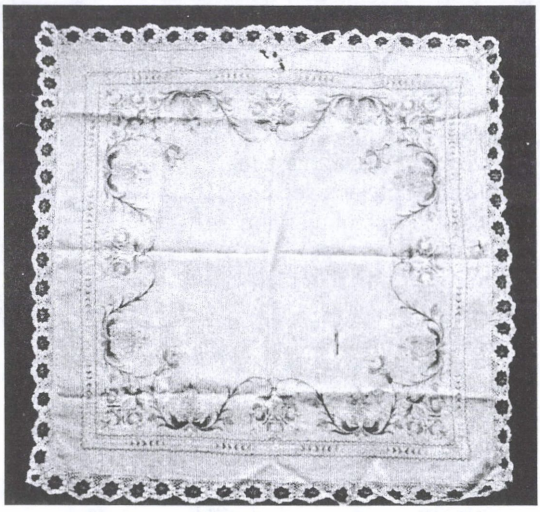

16.
Tárgynév: Úrasztali terítő
Megye: Hunyad
Helység: Rákosd
Alapanyag típusa: pamut, selyem
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fémszál
Díszítés technikája: hímzés, csipke, tűfestés, lapos öltés, száröltés, francia bog
Méretei (cm): 104,5x91,5
6 (csipke)
3,5 (szélső sáv)
13 (minta)
Formája: négyszög
Minta: növényi
Színek: rózsaszín, zöld, barna, kék, fehér stb.
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: hiányok, elszíneződés, levérzés
Díszítés állapota: hiányok

A kendő alapszövetét képező vásznat kétféle anyagból szőtték, felvetőként pamutot, míg vetülékfonalként selymet használtak. A selyem fokozottabban károsodott, mint a pamut, ennek tulajdonítható a hiányok egy része, míg más része biológiai károsodás eredménye.

Díszítése hímzés és gazdag mintájú csipkeszegély. Hímzéskor tűfestést és csomós öltéseket alkalmaztak. Motívumrendszere visszavezethető a 18. század folyamán alkalmazott leggyakoribb növényi mintákra – zárt gránátalma, gyöngyvirág stb. –, viszont kialakításában eltér azoktól. A hullámvonalú szárak által kialakított ívekben találjuk a hangsúlyos virágmotívumokat, melyeket élénk színvilág jellemez. Ezt keretezi egy keskenyebb sáv, amelynek felületén levélpárokból és kis virágokból kialakított minta látható.

A kendőt horgolt csipke szegélyezi, amelynek növényi elemeit aranyszállal készítették.

Leltárszám nincs a kendőn, a leltárkönyvben sem találunk rá vonatkozó adatot.

17.
Tárgynév: Úrvacsorai kendő
Helyi leltári szám: 110/i246/2.
Megye: Hunyad
Helység: Vajdahunyad
Alapanyag típusa: pamut
Szövetszerkezet: vászon
Díszítés anyaga: selyem, fémszál
Díszítés technikája: hímzés, zsinórszegély (hurkolt)
Méretei (cm): 73x59,8
24x19,5 (sarokminta)
23x24 (középminta)
~ 11 (címerek magassága)
Formája: négyszög
Minta: növényi, figurális
Felirat: Z·M·M·K / AD 1658
Színek: piros, zöld, kék, arany, ezüst
Használat: nincs használatban
Alapanyag állapota: elszíneződés, foltos, hiányok, viasz
Díszítés állapota: szegély elválása, hiányok

A 17. század közepén készült kendő alapanyaga finom szövésű pamutvászon. Sodoratlan színes selyemmel és fémszállal gazdagon hímezték, különböző lapos öltésfajtákat alkalmazva. A hurkokkal tagolt zsinórszegélyt szintén fémszállal alakították ki.

A díszítés tagolt, a sarokmotívumok, a központi motívum, valamint a köztes felületeket kitöltő motívumok jól elkülönülnek.

A sarkokon hangsúlyos szimmetrikus virágbokrétákat látunk.

Színhasználatát tekintve, a szárakat zöld selyemmel alakították ki, az ezüst, arany, piros és kék színek a virágszirmok esetében tűnnek fel, valamint néhány levelet is ezen színekkel hímeztek.

A kendő közepén olaszkoszorúba elhelyezett két címert látunk, amelyek fölött és alatt felirat olvasható.

A kendő két hosszanti oldala közepén a nap található. A nap két oldalán, mindkét esetben, hatágú csillagok

övezte holdat látunk. A rövidebb oldalak esetében csak a holdak alakjával találkozunk, amelyeket szintén csillag fog közre.

A kendőn csak az olaszkoszorú belsejében van felirat. Pontosabban két monogram és egy évszám. ZM és MK-ként csoportosíthatjuk, és megfelelnek az alattuk levő címereknek. A bal oldali címer fölött látható betűk feloldása: Zólyomi Miklós, a jobb oldali címer esetében pedig: Melith Klára.

A feliratban szereplő betűk és számok körvonalát fekete selyemmel, felületüket ezüstszínű fémszállal hímezték.

A fehér pamut alapanyag az idők folyamán elszíneződött, foltok és hiányok láthatóak rajta. A selyemfonal állapota jó, viszont a fémszálak helyenként elváltak a hordozó felülettől, esetekben korrodálódtak is. A zsinórszegély több helyen elvált az alaptól, a sarkokon megbomlott.

A pamuthoz dróttal erősítettek egy kicsiny papírdarabot, amire a leltárszámot vezették tintával. Ma mindét oldalán egy-egy szám olvasható: 110, illetve i246/2.

A fennmaradt régi iratok közül a kendőt részletesebben az 1799-es vizitáció említi.

Tárgymutató

Témák szerint

Adomány. Marossolymos. Híradás pénzkiutalásról (1764) a parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771). **Nagypestény.** A kegyes adományokról készítsenek „formaliter" szerződéseket, hogy azok kéznél legyenek, ha azokat királyi parancsra be kellene mutatni (Nagypestény, 1773/3-o/b.; 1777/7-mo.); adományok és adományozók (patrónusok) listája (Nagypestény, 1796/3-szor/2.); adakoztak az albisi eklézsiának (Nagypestény, 1805/V.). **Nagyrápolt.** A perselypénzből adtak a parajdi, a küküllővári és az ajtai eklézsiák számára és három peregrinusnak (Nagyrápolt, 1803/XII.); hat egyházközségnek adtak támogatást (Nagyrápolt, 1807/VI.). **Rákosd.** Az adományba adott bor az egyházfi nyilvántartásába ment (Rákosd, 1687/Proventus.); a szentgericei eklézsiának, egy bujdosó obsitos katonának és egy marosvásárhelyi supllicansnak támogatást adtak (Rákosd, 1763.); a marosjárai eklézsiának, a szigeti iskolának, a tompai, karatnai, bosi és nagygalambfalvi gyülekezeteknek és „egy becsületes n[agy]enyedi peregrinansnak" adtak pénzt (Rákosd, 1767/2-do.); az istvánházi eklézsiának pénzt adtak (Rákosd, 1767/Fazakas.); „Enyedi nyomorú Hajdúnénak" adomány (Rákosd, 1767/Fazakas.); a marosvásárhelyi kollégium számára pénzt adtak (Rákosd, 1767/Fazakas.); a szentháromsági református templomra, az ardói, a gyürei, a bölöni református egyházközségeknek és az ernyei parókiára pénzt adtak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a szigeti iskola számára adakoztak (Rákosd, 1769/Fazakas.); egy tordai rabnak pénzt adtak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a templom igen romos állapotban van, a gyülekezet vállalja a javítási munkálatokat, de kevés a pénze, a vizitáció rendelkezik: „tiszteletes loci minister őkegyelme minden industriat adhibeáljon, s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre" (Rákosd, 1773/7-o.); a templom javítására tervbe vett gyűjtőutat a helyi tanító vállalta fel, s miután a királyi jóváhagyás megérkezett, még 1780-ban útnak indult és 148 ft. 14 dr. alamizsnával érkezett vissza (Rákosd, 1781/3-tio.).

Ágenda. Nagyrápolt. Impotens férjétől az asszonyt az Ágenda 3. fejezete alapján választották el (Nagyrápolt, 1687.).

Agentia. Nagypestény. Pénzt adtak az agentiára (Nagypestény, 1772/14-o.); „elerőtelenedett papok számára s agentiara 3 esztendők alatt" adnak 90 dénárt (Nagypestény, 1802/XV./2-o; 1804/VI.; 1805/V.; 1806/III.). **Nagyrápolt.** Pénzt adtak (Nagyrápolt, 1771.); „Agentiara, m[agyar]országi és udvarhellyi kollégyiomoknak és egy peregrinansnak" támogatást adtak (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum). **Rákosd.** Pénzt adtak ki (Rákosd, 1767/Fazakas.); pénzt adtak ki (Rákosd, 1769/Fazakas.). **Ribice.** „Alamizsnába, agentia, fractus papok, égett helységek számára" (Ribice, 1802/V.); „a losontzi, szigeti, pataki kollégyiomoknak, agentiara, invalidus papoknak" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/16-o.); a bécsi ágensnek 80 dr-t adtak (Ribice, 1804/V./Erogált/6-

o.); pénzt adtak (Ribice, 1805/IV./C. Erogatumok, 1806/V./8., 1807/VIII./B. Erogatumok/ 23-o.). **Tustya.** Az egyházközség pénzt „adott agentiara s szegény papok számára" (Tustya, 1774/7-o., 1776/3-tio.).

Alamizsna. Rákosd. A templom igen romos állapotban van, a gyülekezet vállalja a javítási munkálatokat, de kevés a pénze, a vizitáció rendelkezik: „tiszteletes loci minister ökegyelme minden industriat adhibeáljon, s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre" (Rákosd, 1773/7-o.). **Ribice.** „Alamizsnába, agentia, fractus papok, égett helységek számára" (Ribice, 1802/V.).

Alaptőke. Rákosd. A vizitáció igen éberen őrködött afelett, hogy az eklézsia alaptőkéjét semmiféle okkal el ne költsék, hanem azt kamatra kiadva forgassák, minden munkálatra külön gyűjtést szervezzenek (Rákosd, 1805/19-szer.); „minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Visitatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra *rendeli* a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék" (Rákosd, 1805/20-szor/Jegyzés.). **Ribice.** Az eklézsia alaptőkéje egy részének használatáért terménybeli kamatot fizettek (Ribice, 1767/4.); 1764-ben 367 hfr., 20 dr. volt az eklézsia alaptőkéje (Ribice, 1764/6.); 1771-ben a kamatra kiadható alaptőke 835,53 volt (Ribice, 1772/8-vo.); a vám összege az egyházközség alaptőkéjét volt hivatott gyarapítani (Ribice, 1776/12-o/1-mo.); 1781-ben az egyházközség alaptőkéje 1520 hft. (Ribice, 1781/8-vo.); „az oláhok által esett romlás után" tesz számadást az időközben eltávozott helyi lelkész arról, hogy a nagy ínségben kénytelen volt az egyházközség alaptőkéjéhez nyúlni, mert senki nem tudott fizetni (Ribice, 1790/1-mo.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); a kamatra kiadott tőkepénz mennyisége és haszonélvezői név szerint (Ribice, 1800/3. Elocáltatott.); „számba vétetvén az elocált tőkepénz, találtatik hfr. 1311 dr. 32, de amellyben veszendő is vagyon sokacska" (Ribice, 1802/V.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.). **Vajdahunyad.** Szigorúan meghagyja a vizitáció, hogy az egyházközség alaptőkéjéből semmit el ne költsenek, annak kamatját felhasználhatják (Vajdahunyad, 1696/3.); vigyázzon a helyi egyházi vezetés arra, hogy „a néhai tiszteletes Baló uramtól az ekklézsia capitalissából ad privatos usus elköltött huszonkét mfr. az ökegyelme bennmaradott restans fizetéséből ante omnia reponáltassék [...] lévén azon fundus pap számára foeneráló capitalis" (Vajdahunyad, 1771/2-do/G.); veszélyben forog az alaptőke tekintélyes része, a vizitáció utasítja a helyi vezetőséget, hogy „igyekezzék quo quo modo felvenni és securusabb helyre elocálni, hogy az elintézett szent végekre currálhasson" (Vajdahunyad, 1778. január/4-to.); az egyházközség alaptőkéjének egy részét felhasználták arra, hogy törvényes úton szerezzék vissza az alaptőke veszélyben lévő nagyobb részét (Vajdahunyad, 1778. december/4-to.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőke részt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.). **Zeykfalva.** A lelkész kéri a vizitációt, hogy engedje meg, hogy az alaptőke egy részét fordítsa pince építésére, „de a Szent Visitatio arra nem léphet, hogy a capitalis pénzben cson-

kulás essék" (Zeykfalva, 1777/3-tio.); az egyháznak kamatra kiadott alaptőkéje 864 ft. (Zeykfalva, 1782/3-tio.).

Anyaegyházközség, mater. Nagypestény. Panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész (patrónusi kérésre), emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.).

Árak. Őraljaboldogfalva. Egy asztag búzát 1756-ban 60 hfr.-ért értékesítették (Őraljaboldogfalva, 1772/2-do.). **Rákosd.** Egy veder bor 1717-ben 54 dr. volt (Rákosd, 1717/4.); másfél véka kukorica 36 dénár, egy veder bor 36 dénár, továbbá: „vagyon a nemes ecclesianak bor interesre kiadva 121 mfr. és 4 pénze, mely summából legalis interesre volna 45 veder és 3 kupa", egy kupa bor 6–8 dénár között mozgott (Rákosd, 1763.); két veder must ára 1765-ben 78 dr. volt (Rákosd, 1766/3.); 1767 őszén a must átlagára 51 dr. volt (Rákosd, 1767/1-mo.); 42 veder bor ára 50 ft., 72 dr. (Rákosd, 1774/7-o.); 1786-ban 1437 forintba került a templom építése, részletes beszámoló (Rákosd, 1795/III./3-o.); egy kalangya búza 1 mfr., 1 véka búza 60, pénz, egy veder bor 42 pénz, 1 szekér fa 48 pénz (Rákosd, 1805/13-szor.); „két viseltes eladott keszkenőnek árra" 1 ft. 2 dr. volt (Rákosd, 1805/15-ször.); 1802-ben termett bor piaci ára vedrenként 102 dr. (Rákosd, 1805/15-ször.). **Ribice.** „15 öl fa computáltassék in hfr. 20 dr. 40, a 3 s ½ szekér széna in hfr. 10, 20 dr., a 45 véka zab in hfr. 9" (Ribice, 1776/2-do.); 1771–1773 között a gabona egy vékája 1 vonásforint volt, a más években 60 dr. (Ribice, 1776/7-mo.); a búza vékája 60 dr. volt (Ribice, 1783/8-vo.); „búza interesből jött bé e mai napig 346 véka, mellyből a rostálás által elapadott 8 véka, a rostáló asszonyoknak fizetődött 4 véka, a búza felhajtó exsecutornak 6 véka, mellyet kivévén a percepti summából, megmarad 328 véka, amelly eladattván külömböző árron, jött bé belőlle 169 hft., 97 dr." (Ribice, 1800/3/13-no.); a kamatszedésre felkért személy pénzben és nem gabonában kéri fizetését, 12 véka búza helyett tehát 12 rhfr.-ot adnak neki (Ribice, 1803/VII.); három véka zabra 2 hfr., 48 dr-t adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/17-o.); **Tustya.** Száz veder bor ára 68 hfr., száz véka búza ára 67 hfr., 38 dr. (Tustya, 1772/5-o/2–3-o.). **Vajdahunyad.** 1771-ben 28 veder bor ára 16 ft., 80 dr volt (Vajdahunyad, 1771/5-to.); ha netán csonkulás történik az alaptőkében „a hijánosság legottan más capitalisból úgy pótoltassék ki, hogy a pap fizetésében kárt ne vallyon" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o/2.).

Árenda. Rákosd. Pénz vett be az eklézsia a mészárszék árendájából (Rákosd, 1767/Fazakas.). **Ribice.** A brádi vásárvámot minden időszakban ossza el a két egyházközség, azt tizenöt nap alatt adják ki kamatra vagy árendába (Ribice, 1776/12-o/3-tio.).

Árva. Marossolymos. A helyi lelkész halála után a parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.; 1779/3-tio).

Biblia. Marossolymos. Bartsai István adományozott az egyházközségnek „aranyas compactioban levő" Váradi Bibliát (Marossolymos, 1702/2.).

Bíró. Rákosd. A falubíró hivatalból tagja volt a helyi egyháztanácsnak, ameddig hivatala tartott (Rákosd, 1805/10-szer/2-szor.).

Bor. Nagyrápolt. A hívek szüretkor bort adtak az egyháznak, amelyet az egyházfi értékesített (Nagyrápolt, 1686.; 1696; 1697.); bort adtak el, hogy zsindelyt vegyenek a templomra (Nagyrápolt, 1700.); „tizenhét veder bort kikorcsomároltatván" gyűjtöttek pénzt az eklézsia költségére (Nagyrápolt, 1701.); az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio.); „a papi conventioban ígértetett a papnak esztendőnként 20 veder bor az ecclesia borából in anno 1796" (Nagyrápolt, 1800/X.). **Rákosd.** „András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort" az eklézsiának (Rákosd, 1687/Proventus/2.); az adományba adott bor az egyházfi nyilvántartásába ment (Rákosd, 1687/Proventus.); aki borbeli adósságát nem rendezi, arra „tisztet hozunk" – mondja a vizitáció (Rákosd, 1796/Deliberatum.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütturaimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); „adván a nemes ecclesia Balási Dánielnek egy hordó bort korcsomára illy conditio alatt, hogy az nemes falu mindaddig más korcsomát ne kezdene" (Rákosd, 1753.); az egyházközségnek és a lelkésznek járó bor szolgáltatást meg lehet váltani pénzen, napi értéken (Rákosd, 1767/Deliberatum.); az eklézsia boreladásból befolyt jövedelme 28 ft., 89 dr. volt (Rákosd, 1773/4-o.); sok a restancia borban, fában, búzában, ezt fel kell szedetni vagy pénzen kell megváltatni (Rákosd, 1805/13-szor.).

Boszorkány. Oláhbrettye. „Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik. Nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jövén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta", a karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.).

Botrány. Nagypestény. A helyi lelkész, mértéktelen italozás miatt, megsértette az egyházközség nemesi rendű gondnokát, családjában veszekedést okozott, a lelkészi közösséget pedig lejáratta, ezért kézírással megerősített fogadalmat kérnek, hogy ilyen többé ne történjen meg (Nagypestény, 1779/1-mo.). **Vajdahunyad.** Botránkoztató a helyi papné és mester feleségének viszonya, amely az istentiszteleti rendet is érinti (a lelkész felesége nem áll fel könyörgés alatt, a férfiak ajtaján megy be a templomba stb.) (Vajdahunyad, 1783/3-tio.).

Büntetés. Nagyrápolt. „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is"; az első kettőért exkommunikáció, a második kettőért magistratus jár (Nagyrápolt, 1804/III.3.). **Rákosd.** Az egyház épületeinek rendbetételére utasító vizitációi rendelkezés sorozatos elmulasztása miatt a vizitáció 25 pénz büntetésre ítél huszonnégy egyháztagot, akik ha továbbra is engedetlenkednek 50 pénzt, aztán 1 forintot fizetnek (Rákosd, 1777/2-do.).

Cinterem. Rákosd. Utat készítenek a cintermen át, sokszor leverik a lakatot a cinterem ajtajáról és elhordják a gyümölcsöt (Rákosd, 1687/1.); sem a parókiának, sem a cinteremnek nincs kerítése (Rákosd, 1717.); „a rákosdi reformatum consistorium az egész nemes ecclesia képében szégyenli s sajnálja a cinterem és parochialis házak körül lévő kertekbéli ruinakot", ígéretet tesz a javításra (Rákosd, 1767/2-do.). **Ribice.** A cinterem és a parókia környéke elhagyatott állapotban van, javításra szorulnak a melléképületek, vizitáció ajánlja a gondnoknak, hogy korábbi ígéretükhöz híven javítsák meg (Ribice, 1772/2-o.).

Consistorium helyi egyházi tanács (presbitérium). Őraljaboldogfalva. Szomorúan állapítja meg a vizitáció, hogy omlófélben van a templom, elrendeli, hogy a consistorium

tárgyalja meg az ügyet és indítsák el az újjáépítést (Őraljaboldogfalva, 1777.). **Rákosd.** A Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.); „a rákosdi reformatum consistorium az egész nemes ecclesia képében szégyenli s sajnálja a cinterem és parochialis házak körül lévő kertekbéli ruinakot", ígéretet tesz a javításra (Rákosd, 1767/2-do.); „panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.); összetétele (Rákosd, 1771/5-to.); a díjlevélbe foglalt éves gabonatartozás beszolgáltatására vonatkozó pontos leírás (addig senki se vigye haza a mezőről gabonáját, ameddig abból a consistorium ott a helyszínen nem teszi külön a lelkésznek járó mennyiséget, a mennyiség megszabása stb.) (Rákosd, 1805/7-szer.); a helyi egyháztanács mind katonákból állt, a vizitáció úgy dönt, hogy a falu lakosságának a másik, nem katona részét is képviseltetni kell, ezért határozta, hogy valamely „kimaradó consistorialis személy hellyébe fegyver alatt nem levő nemes állíttassék" (Rákosd, 1805/10-szer.); „a falusbíró mindenkor hites consistorialis személy lészen, ha ezen a religion lészen" (Rákosd, 1805/10-szer/2-szor.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, a vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.). **Ribice.** „Tetszett a Szent Visitationak itten is a consistoriumot megújítani ad formam aliarum ecclesiarum" (Ribice, 1775/3-tio.).

Continua Tabla. Ribice. Az elmaradt tartozás személyi felelősének kiderítésére és a hátralék behajtására a Continua Tablához fordul a vizitáció (Ribice, 1781/5-to., 1782/4-to., 1783/6-to.).

Conventio. Díjlevél. Nagypestény. A kamatjövedelemből a lelkész fizetését kellett volna kiegészíteni, de azt parókiajavításra költötték, a vizitáció utasítja a helyieket, hogy az így esett csonkulás kipótlására találjanak módot (Nagypestény, 1773/3-o/a.); csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fizetését a perselypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o/a.); a nemrég megválasztott és beiktatott lelkész a vizitáció napjáig még nem látta a díjlevelet, a vizitáció rendeli, hogy azt neki mutassák meg és vezessék be az eklézsia protokollumába (Nagypestény, 1782/2-do.; 1796/2-szor.); az egyik adomány kamatja „per errorem iratott" a konvencióba, az eltávozott lelkész tehát nem kérheti azt (Nagypestény, 1783/7-mo/1-o.); lásd mintául az 1796. évi konvenciót, átírva a vizitációs jegyzőkönyvbe (Nagypestény, 1796/2-szor.). **Nagyrápolt.** Panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viseljen gondot a parókiáról, különben a Generális Vizitáció elé kerül az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, (azokat a konvenció szerint bírja csak „esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); a lelkész és a tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); új díjlevelet dolgoztak ki mind a lelkésznek, mind a mesternek, lásd azt részle-

tesen (Nagyrápolt, 1796/3-szor.); az egyház vonakodik megadni a lelkésznek a díjlevél kiegészítéseként az önként vállalt fizetésemelést, a vizitáció erre kötelezi őket, mert önként vállalták (Nagyrápolt, 1800/VIII.); „a papi conventioban ígértetett a papnak esztendőnként 20 veder bor az ecclesia borából in anno 1796" (Nagyrápolt, 1800/X.). **Oláhbrettye.** Panaszolja a lelkész, hogy némely helyi nemesek megcsonkítják a díjlevelet, mert nem fizetnek (Oláhbrettye, 1790/2-do.); lásd a részletes megajánlásokat (Oláhbrettye, 1796/3-szor.). **Rákosd.** A díjlevél „classisainak" megalkotásakor figyelembe kell venni az egyházközség különböző rendű, rangú, társadalmi helyzetű családjainak gazdasági potenciálját, azok pedig, akik nem az egyházközség területén laknak, de itt gazdálkodnak, azok is tartoznak a lelkésznek és a mesternek fizetni (Rákosd, 1764/1.); a díjlevél speciális kezelése, mert a gyülekezetben apa és fia szolgál, lelkész és káplán minőségben (Rákosd, 1805/2-szor/1-mo); a frissen megválasztott káplán kéri a helyi consistorium tagjait, hogy aratáskor legyenek jelen a kepe beszolgáltatásánál, hogy „megítélje, ha ki-ki illendőleg hozott-é, s ha tisztességesen fizeti a papját, vagy csak az oltárt és az oltárról élő által az Istent akarja kísérteni és megcsalni" (Rákosd, 1805/2-szor 6/2-o.); a díjlevélbe foglalt éves gabonatartozás beszolgáltatására vonatkozó pontos leírás (addig senki se vigye haza a mezőről gabonáját, ameddig abból a consistorium ott a helyszínen nem teszi külön a lelkésznek járó mennyiséget, a mennyiség megszabása stb.) (Rákosd, 1805/7-szer.); a mesteri díjlevél részletei (Rákosd, 1805/8-szor.). **Ribice.** Sok a restancia mind a lelkész, mind a kántor fizetését illetően (Ribice, 1776/2.); a megújított teljes díjlevél (Ribice, 1776/4-to.); panasz, mert a díjlevelet megrövidítik (Ribice, 1779/2-do.); megújított díjlevél (Ribice, 1780/3-tio.); részletes, alapos, teljes díjlevél (Ribice, 1796/2-szor.); a lévita 100 hfr. bérért vállalta a szolgálatot, de nem tud megélni belőle és 60-at még kért, kéri a vizitációt, hogy azt hivatalosan protokolláltassa a díjlevélbe (Ribice, 1800/2.). **Tustya.** Igen részletes díjlevél (Tustya, 1773/4-o.); keveset ad a helyi nemes, azt is „morose és sok utánna való járással adják" (Tustya, 1777/3-tio.); utasítja a gondnokot a vizitáció, hogy minél hamarabb aktualizálják a díjlevelet (Tustya, 1782/2-do.). **Vajdahunyad.** Figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.); lásd a filiából járó terménybeli hozzájárulást (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./6-o.); „papi conventionalis lista szerint két malomból kellett volna esztendőnként fizetődni 60 véka búza" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./7-o.);

Curator – lásd **gondnok**

Deák. Ribice. A lelkészhiány miatt a sátoros ünnepeken diákok végezték a szolgálatot, akiknek pénzt adtak az egyház kasszájából (Ribice, 1793/2-do.); az ünnepi szolgálatért támogatást adtak (Ribice, 1797/2-szor.); pénzt adtak ki a deákok ünnepi szolgálatára (Ribice, 1800/3/Erogálódott/3-tio., 1803/IX./B. Erogatumok/13-o.).

Díjlevél – lásd **Conventio.**

Diploma Leopoldinum. Rákosd. „1791-béli Diaetanak articulussai között a Sacrum Diploma Leopoldinum újra roboráltatott, és mint az haza és uralkodó felség között való szoross egyezőlevél, örök ahhoz való tartás végett megerősíttetett" (Rákosd, 1805/21-szer/3.).

Égett bor. Nagyrápolt. Az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio).

Egyházfi. Marossolymos. „Az egyházfi nem az canonban megkívántatott kegyes életű ember, hanem botránkoztató, szidalmazó s rút böcstelenséggel illeti a praedikátort" (Marossolymos, 1695.). Panaszol a lelkész, hogy a egyházfi felesége nem jár templomba (Marossolymos, 1717.). **Nagypestény.** „Mostani egyházfia az ekklézsiának görög valláson lévő egyházi nemes ember, Pap Sámuel, kinek szolgálattya azzal recompensáltatik, hogy a nemes vármegye szolgálattyára nem küldetik" (Nagypestény, 1802/XVII.). **Nagyrápolt.** Többek között neki kellett a helyi tagoktól a pénzbeli hozzájárulást felszedni (Nagyrápolt, 1790/2-do[!].); panasz az egyházfi ellen, amiért „vagy megunta, vagy nem akar" tovább szolgálni, szabad véle az egyházközség, hogy mást válasszon (Nagyrápolt, 1793/2-do.); a zsellérek tartoznak mind a lelkésznek (50 pénzt), mind a tanítónak (25 pénzt) fizetni, amelyet nem fizettek meg, az egyházfinak kellett gondoskodnia a pénz beszedéséről (Nagyrápolt, 1793/4-to.); az egyházközség tisztségviselőinek feladata (Nagyrápolt, 1796/9-szer.); az egyházközség ládáját meg kell javítani, azt mindig a lelkészi lakásban kell tartani, kulcsa az egyházfinál legyen, de a ki- és befizetés szigorúan a lelkész jelenlétében történjen (Nagyrápolt, 1796/10-szer.); az egyik gyülekezeti tag a lelkész lakására tört istentisztelet előtt és kővel agyon akarta ütni a lelkészt, az egyházfi lefogta és megkötözte (Nagyrápolt, 1804/III./2.). **Oláhbrettye.** A patrónus jobbágya önként ajánlotta magát e hivatalra (Oláhbrettye, 1772/5-to.). **Rákosd.** Az adományba adott bor az egyházfi nyilvántartásába ment (Rákosd, 1687/Proventus.); a templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/Difficultates/1.); halálozás miatt az egyházfi felesége adott számot a vizitáció előtt (Rákosd, 1694.); az interes „minden forint után oct. 4, melyeket egyházfi uram tartozik felszedni" (Rákosd, 1718.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); egyházficsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen közlik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); „a nunc in posterum a perselypénz legyen az egyházfiú uramnál, melyből a parochialis ház körül való apró szükségekre erogáljon" (Rákosd, 1748.); az egyházfiváltás terén személyi kifogásokat emel a vizitáció az új jelölt ellen (a régi egyházfi „curiosus, virilis, literatus ember lévén, mégis nem exigálhatja az interest egésszen, mennyivel inkább ha valami gyengébb illiteratus ember surrogáltatnék hellyébe, minémű notabilis kára emergálhatna abból" az eklézsiának) (Rákosd, 1753. március.); az egyházfi levele a Parciális Zsinathoz, hogy a lelkészi lakás építésére kiadott pénzt fogadja el hivatalos kiadásnak és rajta ne kerestesse (Rákosd, 1754.); egyházfi fizetése házanként egy garas (Rákosd, 1760/2.); „impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); „panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.); két egyházfi van a gyülekezetben, kéri a gyülekezet, hogy mindkettő megmaradhasson „akár azon nevezet alatt, akár pedig egyik egyházfi, s a másik harangozó nevezet alatt" (Rákosd, 1775/6-o.); az eklézsia kéri a vizitációt, hogy „mint más ekklézsiákban is megvagyon, úgy itt is az egyházfi mellett légyen egy

curator, aki az egyházfinak erőt adjon" (Rákosd, 1776/4-to.); a helybéli nyakas emberekkel való harca miatt elfáradt és kéri felmentését, a vizitáció ezt nem engedélyezi, melléje segítséget rendel (Rákosd, 1778. december/3-tio.); a vizitáció és a gyülekezet gondnokot és egyházfit választott (Rákosd, 1805/3-szor/2-o.); mivel a két egyházfi katona, még a vizitáció előtt sem mernek hozzányúlni az eklézsia ládájához, mert azt nekik parancsban tiltotta meg a kapitány, lásd a parancsnokság több pontból álló rendelkezését arról, hogy milyen szintig és feltételekkel szabad beleszólnia egy katonának a közügyekbe (Rákosd, 1805/9-szer.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bízaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.). **Ribice.** A gazdasági ügyek intézésére a vizitáció gondnokot rendel a lelkész mellé, hogy az a „maga auctoritassával adsistáljon az intereseknek béhajtásokban az egyházfiak és más emberei által" (Ribice, 1783/13-tio.); elengedik az egyházfi öt esztendőre fizetendő kamatját fáradozása jutalmaképpen (Ribice, 1797/3-szor.); a lévita azt kéri a vizitációtól, hogy állítson fel szabályt a harangozásra, mert egyesek korábbra, mások későbbre kérik azt, továbbá az egyházfi sem hétköznap, sem vasárnap nem harangoz rendszeresen, szokás volt akkor harangozni, amikor a románok már kijöttek a templomból, délután pedig 3 óra tájban, ehhez továbbra is ragaszkodik a gyülekezet, vizitáció helybenhagyja (Ribice, 1800/6.); „az egyházfinak fáradságáért" 1,5 hft.-ot adtak ki (Ribice, 1802/V.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.); az egyházfi fizetése (Ribice, 1804/V./Erogált/10-o., 1805/IV./C. Erogatumok.); csak a gondnok és az egyházfi jelent meg a vizitáció előtt (Ribice, 1805.). **Vajdahunyad.** Panasz, hogy az egyházfit kocsmárossá tették, kérik a vizitációt, hogy döntse el, összefér-e ez a két megbízatás (Vajdahunyad, 1694/4.); az egyházfi kötelessége segíteni az „egyházi szolgák" fizetésének felszedésében (Vajdahunyad, 1697/2.); az egyházfi szóval és tettel történt megbántásáért a Parciális elé idézik az egyik gyülekezeti tagot (Vajdahunyad, 1705/4.); „a harangozó, egyházfi és zsellér immunitasáról költ actak" találhatók az eklézsia ládájában (Vajdahunyad, 1799/2-szor/25-o.).

Egyházmegye. Rákosd. „Impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.). „Az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bízaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.). **Ribice.** Az elhunyt kántor lakását az egyik nemesi leszármazott eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyzzék el (Ribice, 1783/14-o.); amennyiben záros határidőn belül nem hoznak lelkészt, a traktus fog kinevezni valakit (Ribice, 1797/1-ször.). **Tustya.** A

kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/14-mo.).

Eklézsiakövetés. Rákosd. „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", vizitáció egy hónapot ad erre, utána a fizetést is behajtja rajta, őt magát pedig a karhatalom kezére is adja (Rákosd, 1691/Difficultates/Deliberatum/4.).

Éneklés. Nagyrápolt. Panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába; a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.).

Esküdt. Rákosd. Panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.).

Esküvő. Rákosd. Az előző nap tartott esküvő miatt senki sem jelent meg a vizitáció előtt (Rákosd, 1701.).

Esperes. Nagyrápolt. „Convocáltatván az ekklézsia zsellérei, decernáltatott, hogy in conformitate aliarum ecclesiarum tegyenek két héten egy napi szolgálatot, tiszteletes esperest uramnak pedig annuatim fizessenek három márjásokat" (Nagyrápolt, 1776/5-to.); a zsellérek tiltakoztak ez ellen, az esperesnek járó pénzt nem adták meg, ezért a vizitáció elrendelte, hogy minden héten egy napot dolgozzanak az egyháznak, a lelkész pedig az egy napi munka béreként fizesse az esperesnek járó pénzt (Nagyrápolt, 1778/3-tio.); a zsellérek továbbra is megtagadják fizetni az esperesnek, amiért a vizitáció megfenyegeti őket, hogy először a Parciális, aztán a Generális Zsinathoz fordulnak törvényes orvoslásért (Nagyrápolt, 1779/4-to.); panasz, hogy az eklézsia zsellérei „az esperesi competentianak administratiojában vakmerősködnek", ezért rendeli a vizitáció, hogy az elmúlt esztendőben hozott döntést tartsák érvényben, amennyiben „vakmerőségben megmaradnak, vicebrachium őkegyelme által tétettessenek ki az ekklézsia hellyéből és substituáltassanak mások, engedelmesebbek hellyekbe" (Nagyrápolt, 1782/5-to.). **Rákosd.** „Impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között, a bevételek és kiadások miatt, kivizsgálásra kiszállt a püspöki vizitáció, a költségeket nem akarja a gyülekezet egy része fizetni (fizesse az, aki kihívta), esperes a 92. kánonra hivatkozik, mely szerint a püspöki vizitáció költségeit az esperesi székhelynek kell kifizetnie (Rákosd, 1805/12-szer.).

Evangélium. Nagyrápolt. „Szilágyi Simon egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Fattyú. Nagyrápolt. „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.). **Rákosd.** „Jakab Gjörgj leányának dolga rút: Fattyat vetett, s megölte. Efelől is a magistratust requiráltuk, de minthogy csak halogattya dolgát, maradgyon az excommunicatioban" (Rákosd, 1696/2.).

Feloldozás. Nagyrápolt. „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, [32.] a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.).

Filia – lásd **leányegyházközség**

Fizetés. Marosnémeti. A lelkész fizetése körül adódó gondot az eklézsia patrónusai venerabilis clerusra bízzák (Marosnémeti, 1778/2-do.); a volt lelkész fizetési hátralékát adják meg, a Parciális Zsinaton hozott rendelkezés értelmében (Marosnémeti, 1772/1-mo); a helyi nemesek szíves figyelmébe ajánlja a vizitáció a lelkészi bér pontos befizetését (Marosnémeti, 1776/1-mo). **Marossolymos.** Az 1771. évi Generális Zsinat eldöntötte, hogy „a ketskedágai és szúligeti részünkön való possessorok" ezután Marossolymoshoz tartozzanak és ott járuljanak hozzá a lelkész fizetéséhez (Marossolymos, 1772. április/5-o.). **Nagypestény.** A halálozás miatt megüresedett egyházközségnek ki kell adnia a lelkészi fizetést, amelynek fele az eklézsiáé, fele az özvegyé legyen (Nagypestény, 1772/10-o.; 1776/4-to.); egyik helyi patrona 50 forintot adományoz az egyháznak, hogy annak „fructussa" a lelkész fizetésének kiegészítése legyen, amelyért „illatozza az Úr Isten lelki kedves áldozatul" (Nagypestény, 1772/5-o.); csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fizetését a perselypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o./a.; 1777/2-do.); „zeykfalvi Zeyk János úr jószágainak inspectora egy aranyat adott a n[agy]pestyéni nemes ekklézsia számára, hogy a papnak foeneráljon" (Nagypestény, 1776/5-to.; 1777/3-tio.); minta arra nézve, hogyan állapították meg a lelkész teljes jövedelmét (Nagypestény, 1782/3-tio.); a beszolgáló lelkész fizetésképpen megkapta a házanként járó adomány egy harmadát, a kétharmadot az eklézsia szükségeire visszatartották (Nagypestény, 1782/4-to.); a lelkész fizetéséről érdeklődvén a vizitáció tudomására jutott, hogy az eklézsia két földjét „mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose" azok, akik bérben használták, a „parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is róllok", de az egyház igen nagy kárára van, a gondnoknak rendezni kell (Nagypestény, 1783/2-do.); Nalátzi János 10 földdarabot adományozott az eklézsiának, amelyből ötöt bérbe vettek, de a lelkész „mindeddig semmit sem vett kezéhez papi fizetésének csonkulásával", ezért rendeli a vizitáció, hogy a kérdést tisztázzák és az egyháznak fizessenek (Nagypestény, 1783/4-to.); az egyik adomány kamatja per errorem iratott a konvencióba, az eltávozott lelkész tehát nem kérheti azt (Nagypestény, 1783/7-mo/1-o.); a helyiek restek a lelkészi fizetést beszolgáltatni, a vizitáció utasítja a gondnokot (aki, címét tekintve, nemes ember), hogy a hívek jelenlétében határozzon meg egy időszakot, a vicekurátor (aki nem volt nemes ember) járja el a híveket és „jó előre mindeneknek hírt tégyen, azokat napoztatván" hajtsa be a tartozást, a „restes engedetlenek jelentessenek bé a méltóságos főcurator úrnál, aki az ilyenek[et] a szolgabírónak fine brachii secularis általadni méltóztatik" (Nagypestény, 1791/1-mo.; 1792/2-do.; 1793/1-mo.); törvénytelenül elidegenítettek olyan földet, amelyet az elődök „jure testamentario hagyták vala ezen nemes megye, vagyis inkább annak papjának számára", a vizitáció per útján akarja azokat visszaszereztetni (Nagypestény, 1791/3-tio.). A kamatra kiadott pénz jövedelmének a lelkész fizetését kellett volna kiegészítenie, de azt parókiajavításra költötték, a vizitáció utasítja a helyieket, hogy a lelkészi fizetésben esett csonkulás kipótlására találjanak módot (Nagypestény, 1773/3-o/a.). **Nagyrápolt.** Némely zsellér kivonja magát mind a fizetés, mind a lelkésznek járó munka kötelezettsége alól, a vizitáció elrendeli, hogy lelkésznek és mesternek egyaránt fizessenek, ha magukat egyháztagokként továbbra is meg akarják tartani, különben törvénnyel kötelezik őket (Nagyrápolt, 1779/2-do.). Panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); ha valaki nem fizet a lelkésznek és a tanítónak, nem jár annak harangozás (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a zsellérek tar-

toznak mind a lelkésznek (50 pénzt), mind a tanítónak (25 pénzt) fizetni, amelyet nem fizettek meg, az egyházfinak kellett gondoskodnia a pénz beszedéséről (Nagyrápolt, 1793/4-to.); a tanításért járó fizetség: „az eklézsiabeli fiúgyermekért egy esztendőre való fizetés 3 ~ három márjás leszen, a leánygyermektől 2 ~ két márjás. Emellett az úgyneveztetett sabbathale. A classisba való tüzelésre pedig vigyenek magok a gyermekek fát. Ha másféle vallásúak is fognának az oskolába feljárni, azok úgy fizessenek, amint megalkhatik véllek a tanító" (Nagyrápolt, 1796/6-szor.); az egyház vonakodik megadni a lelkésznek a díjlevél kiegészítéseként az önként vállalt fizetésemelést, a vizitáció erre kötelezi őket, mert önként vállalták (Nagyrápolt, 1800/VIII.). **Oláhbrettye.** Panaszolja a lelkész, hogy némely helyi nemesek megcsonkítják a díjlevelet, mert nem fizetnek (Oláhbrettye, 1790/2-do.). **Őraljaboldogfalva.** Lelkészi fizetés-kiegészítés (Őraljaboldogfalva, 1774/2-o, 3-tio.). **Rákosd.** Fizetési gondok, különböző esetek orvoslása (Rákosd, 1686/2–7.; 1691.); „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", a vizitáció egy hónapot ad erre, utána a fizetést is behajtja rajta, őt magát a karhatalom kezére adja (Rákosd, 1691/Difficultates/Deliberatum/4.); valaki nem akar fizetni, a vizitáció a karhatalommal és büntetéssel fenyeget (Rákosd, 1691/Difficultates/3.); fát sem a mesternek, sem a lelkésznek nem visznek, vizitáció rendeli: „nem vitézkedik senki az maga zsoldgyán, azért ha az lelkieket szeretik elvenni, ne vonnyák el az testieket ökegyelmektől, különben mind káros, mind gyalázatos lészen, ha mi fogjuk meghvenni" (Rákosd, 1691/Difficultates/6.); aki borbeli adósságát nem rendezi, arra „tisztet hozunk" – mondja a vizitáció (Rákosd, 1696/Deliberatum.); a mester panaszol, mert fizetését és a tűzifát nem adják meg (Rákosd, 1698.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktől lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); egyházfi fizetése házanként egy garas (Rákosd, 1760/2.); a díjlevél „classisainak" megalkotásakor figyelembe kell venni az egyházközség különböző rendű, rangú, társadalmi helyzetű családjainak gazdasági potenciálját, azok pedig, akik nem az egyházközség területén laknak, de itt gazdálkodnak, azok is tartoznak a lelkésznek és a mesternek fizetni (Rákosd, 1764/1.); az egyházközségnek és a lelkésznek járó borszolgáltatást meg lehet váltani pénzen, napi áron (Rákosd, 1767/Deliberatum.); a vizitáció úgy rendelkezik, hogy a hordók kötésére ne a perselypénzből utaljanak ki, hanem azt családonkénti hozzájárulással vagy másképpen finanszírozzák, mert a kötések beletartoznak a lelkész stoláris fizetésébe (Rákosd, 1772/7-o.); özvegynek elengedik a családra kirótt bér felét, tehát csak fél bért kell ezután fizetnie (Rákosd, 1776/6-to.); a lelkész fizetése egy évre, igen részletesen (Rákosd, 1805/7-szer.); a lelkészi fizetést kiegészítő kamatok (Rákosd, 1805/7-szer.); a mesteri díjlevél részletei (Rákosd, 1805/8-szor.); sok a restancia borban, fában, búzában, ezt fel kell szedetni vagy pénzen kell megváltatni (Rákosd, 1805/13-szor.); a terménybeli járandóság megváltása pénzen ekként: egy kalangya búza 1 mft., 1 véka búza 60 pénz, egy veder bor 42 pénz, 1 szekér fa 48 pénz (Rákosd, 1805/13-szor.); a mesternek járó természetbeni juttatást nem lehet megváltani pénzen (Rákosd, 1805/14-szer.). **Ribice.** Panaszol a lelkész, hogy két éve restanciában van a fizetése, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy intézkedjék, hasonlóképpen a kántor fizetése ügyében is (Ribice, 1772/3-o.); az első templomi sorban ülőknek azonos terhet kell viselniük a lelkészi fizetésben (Ribice, 1772/6-o.); sok a restancia mind a lelkész, mind a kántor fizetését illetően (Ribice, 1776/2.); a „tiszteletes parochusnak papi competentiajába" 358,34 hft., a kántorába 21,42 hfr. ment (Ribice, 1776/7-mo.); a kántor kevés fizetését azzal az indokkal tagadják meg egyesek, hogy már nem tanít, mert nincsen gyermek, a vizitáció pedig figyelmezteti őket, hogy a kántori illetmény nincs a gyermekek tanításához kötve (Ribice, 1779/4-to.); a hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi

képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); az elmaradt tartozás személyi felelősének kiderítésére és a hátralék behajtására a Continua Táblához fordul a vizitáció (Ribice, 1781/5-to.); a lelkész kéri, hogy a „commune beneficiumból járó fizetése jobbíttassék meg, úgymint hatvanhat mfr. álló pénzbeli fizetése nyolcvan forintokra, 38 véka búzabéli fizetése 50 vékára pótoltatván", megadják (Ribice, 1782/2-do.); a vizitáció és a nemes eklézsia új kántort hív, fizetését egy év múlva megemeli (Ribice, 1783/2-do.); „az oláhok által esett romlás után" tesz számadást az időközben eltávozott helyi lelkész arról, hogy kénytelen volt az egyházközség alaptőkéjéhez nyúlni a nagy ínségben, mert senki fizetni nem tudott (Ribice, 1790/1-mo.); a beszolgáló lelkész egy évi fizetése címén kiadtak 82 hfr. 56 dr-t (Ribice, 1797/2-szer.; 1800/3/Erogálódott/1., 1803/IX./B. Erogatumok/12-o.); a lévita 100 hft. bérért vállalta a szolgálatot, de nem tud megélni belőle és 60-at még kért; kéri a vizitációt, hogy azt hivatalosan protokolláltassa a díjlevélbe (Ribice, 1800/2., 1802/V.); „búza interesből jött bé e mai napig 346 véka, mellyből a rostálás által elapadott 8 véka, a rostáló asszonyoknak fizetődött 4 véka, a búza felhajtó exsecutornak 6 véka, mellyet kivévén a percepti summából, megmarad 328 véka, amelly eladattván különböző árron, jött bé belőlle 169 hft., 97 dr." (Ribice, 1800/3/13-no.); a kamatszedésre felkért személy pénzben és nem gabonában kéri fizetését, 12 véka búza helyett tehát 12 rhfr.-ot adnak neki (Ribice, 1803/VII.); az egyházfi fizetése (Ribice, 1804/V./Erogált/10-o.); az új lévita fizetése: „projectálták, hogy rend szerint való papi fizetésre légyen 300 rhfr., 200 a brádi vásárvámból, 100 pedig e propriis facultatibus a hallgatók domatim adjanak" (Ribice, 1807/II.). **Vajdahunyad.** Panasz, hogy nem fizetik a „papbért", sem kvartát nem adnak a termények és bor után, a vizitáció törvényszéki feljelentéssel fenyegeti meg őket (Vajdahunyad, 1694.); az egyházfi kötelessége segíteni az „egyházi szolgák" fizetésének felszedésében (Vajdahunyad, 1697/2.); harangozásért 1 ft. 20 dr.-t vettek be (Vajdahunyad, 1773/2-do/4-to.); a templom számára gyűjtött kollekta 48,31 volt, amelyből „a collector excontentáltatott" (Vajdahunyad, 1773/6-to.); a törökbúza kvartáját a mesternek adják, hogy a lelkészhiány miatt végzett szolgálatát honorálják (Vajdahunyad, 1774/11-o.); a földek betájolása nincs meg, csak az, hogy mekkora darabot használ a lelkész és a mester (Vajdahunyad, 1781/3-io.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőke részt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott; ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); II. Apafi Mihály a helyi lelkésznek megengedte, hogy háború esetén a várban húzza meg magát, fizetését a fiskustól kapta (Vajdahunyad, 1799/2-szor/1-o.); levél arról, hogy Tsolnakosi Dániel és József „a hunyadi papnak conferál esztendőnként 16 kalongya búzát, 7 szekér fát és egy malomnak szombati vámját" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/9-o.); „a sótisztséghez intézett testimonium, hogy hány pap vagyon a vármegyében, akinek mindennek 8 mázsa só competál" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/26-o.); „vagynak szántóföldök, kaszálók és szőllő, mindezeknek hasznát a pap vészi" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./5-o.); lásd a filiából járó terménybeli hozzájárulást (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./6-o.); „papi conventionalis lista szerint két malomból kellett volna esztendőnként fizetődni 60 véka búza" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./7-o.); „a mesteri földön kívül, minden földeket a pap bír és használ" (Vajdahunyad, 1799/Parochialis földek/14.).

Főkonzisztórium. Rákosd. A Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.).

Földek. Nagypestény. Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.); az egyháznak hagyott földterület jo-

gi állása kérdéses, a gyülekezet nem akar pert magának, a jogos utódokat kéri, hogy mutassanak fel „extra controversiam tétetett fundust" (Nagypestény, 1774/9-no.); a lelkész fizetéséről érdeklődvén, a vizitáció tudomására jutott, hogy az eklézsia két földjét „mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose" azok, akik bérben használták, a „parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is róllok", de az egyháznak igen nagy kárára van, a gondnoknak rendezni kell (Nagypestény, 1783/2-do.); Nalátzi János 10 földdarabot adományozott az eklézsiának, amelyből ötöt bérbe vettek, de a lelkész „mindeddig semmit sem vett kezéhez papi fizetésének csonkulásával", ezért rendeli a vizitáció, hogy a kérdést tisztázzák és az egyháznak fizessenek (Nagypestény, 1783/4-to.); törvénytelenül elidegenítettek olyan földet, amelyet az elődök „jure testamentario hagyták vala ezen nemes megye, vagyis inkább annak papjának", a vizitáció per útján akarja azokat visszaszerezni (Nagypestény, 1791/3-tio.); az 1754. évi traktuális összeírás szerint tisztázza a vizitáció az eklézsia ingatlan vagyonát: 12 darab szántóföld, 3 kaszáló (Nagypestény, 1796/3-szor/3.). **Nagyrápolt.** A földterületek lajstroma (Nagyrápolt, 1777/2-do.); néhány földdarab leírása, betájolása (Nagyrápolt, 1783/4-to.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viseljen gondot a parókiáról, különben a Generális Vizitáció elé kerül az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza („a conventio szerint bír, csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); számba veszik a földeket is (Nagyrápolt, 1796/3-szor.); igen alapos számbavétel, helyrajzi leírással (Nagyrápolt, 1796/8-szor.). **Oláhbrettye.** Leírás (Oláhbrettye, 1783/3-tio.); részletes leírás (Oláhbrettye, 1796/3-szor.); föld, tulajdon levelek ügyében „egyfelől a venerabilis tractus archivumába bététessenek, másfelől, hogy szóról szóra is a protocollumba béirattassanak, az kívántaték" (Oláhbrettye, 1796/4-szer.); új földterület (Oláhbrettye, 1802/IV.). **Őraljaboldogfalva.** Földek mind megvannak, a „parochialis fundus" is az 1754. évi összeírás szerint, a parókiának nincs kapuja, kerítése, károkat szenved miatta a lelkész, vizitáció inti a gondnokot, hogy intézkedjék (Őraljaboldogfalva, 1772/1-mo.). **Rákosd.** Részletes lajstrom (Rákosd, 1795/III./4-to–5-to.); igen bő leírás és lajstrom (Rákosd, 1805/7-szer/Szántóföldek.); buzdítás arra, hogy a parlagon heverő földek „haszonvehetőkké tétessenek" (Rákosd, 1805/7-szer/7.). **Ribice.** Az eklézsia földjei „fructus nélkül haereálnak", a vizitáció szigorúan megparancsolja, hogy azokat hasznosítsák (Ribice, 1776/8-vo/1.); a földek bérbe adásából származó jövedelmek tételesen (Ribice, 1779/6-to.). **Vajdahunyad.** A földek betájolása nincs meg, csak az, hogy mekkora darabot használ a lelkész és a mester (Vajdahunyad, 1781/3-io.); gazdag és pontos leírás (Vajdahunyad, 1799/2-szor.). **Zeykfalva.** Az „oláh tumultus" után a vizitáció alaposan végigjárja a határt és a helyiekkel beazonosítja újra az egyház földjeit, ennek leírását lásd (Zeykfalva, 1802/.); nem lévén lelkész, a szántóföldeket egy helyi román emberre bízzák, hogy azokat felében kiadva hasznosítsa (Zeykfalva, 1805/.).

Generális – lásd **Zsinat**

Gondnok, curator. Nagypestény. A helyi gondnok és lelkész között „lappangó némű-néműű idegenséget"a vizitáció feloldotta, mindketten megkövették egymást a vizitáció előtt és a békesség közöttük helyreállt (Nagypestény, 1773/1-o.); más egyházközségek szokásához híven itt is vicekurátort választanak (Nagypestény, 1777/6-to.); a helyi lelkész, mértéktelen italozás miatt, megsértette az egyházközség nemesi rendű gondnokát, ezért kézírással megerősített fogadalmat kérnek, hogy ilyen többé ne történjen meg (Nagypestény, 1779/1-mo.); a lelkész fizetéséről érdeklődvén a vizitáció tudomására jutott, hogy az eklézsia két földjét „mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose" azok, akik bérben használták, a „parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is

róllok", de az egyház igen nagy kárára van, a gondnoknak rendezni kell (Nagypestény, 1783/2-do.); a vizitáció szomorúan tapasztalja, hogy a templom fedele megrongálódott és azt nem javították ki annak ellenére sem, hogy a helyi patrónus adományt adott; a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a templomot mihamarabb tegyék rendbe (Nagypestény, 1790/2-do.); a helyiek restek a lelkészi fizetést beszolgáltatni, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a hívek jelenlétében határozzon meg egy időszakot, a vicekurátor járja el a híveket és „jó előre mindeneknek hírt tégyen, azokat napoztatván" hajtsa be a tartozást, a „restes engedetlenek jelentessenek bé a méltóságos főcurator úrnál, aki az ilyeneket a szolgabírónak fine brachii secularis általadni méltóztatik" (Nagypestény, 1791/1-mo.; 1792/2-do.); a vizitáció megdicséri a domesticus főkurátort a templomjavításért (Nagypestény, 1791/2-do.). **Nagyrápolt.** „Méltóságos liber baronissa Jósika Dánielné asszony jelenté mind szóval, mind levele, mind biztossa által, hogy ezen megyében a főcuratorságot a méltóságos udvar másnak nem engedi, hanem megtartya és személyesen s biztassai által is hasznason folytatni el nem mulattya" (Nagyrápolt, 1791/7-mo.); panasz a szülők és iskolaköteles gyermekek hanyagsága miatt, a főgondnoknak és gondnoknak lajstromot kell készítenie a tanköteles gyermekekről, iskolai jelenlétüket ellenőrizni kell, ha mégsem járnak iskolába, a szülőket megbírságolják (Nagyrápolt, 1796/4-szer.); a gyülekezetben tapasztalt áldatlan iskolai állapotok miatt a vizitáció elrendeli, hogy a főgondnok, a gondnok és a lelkész alkosson iskolalátogatási bizottságot és az iskolában folyó oktatást minden hónapban egyszer ellenőrizze, a lelkész külön tartozik minden héten többször is meglátogatni és ellenőrizni az iskolát (Nagyrápolt, 1796/5-ször.); az egyházközség tisztségviselőinek feladata (Nagyrápolt, 1796/9-szer.); az újonnan szolgálatba álló gondnok csak azon feltétellel vállalja el a szolgálatot, ha az egyház ládája a lelkésznél van, „abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál" (Nagyrápolt, 1800/VII.). **Oláhbrettye.** Az egyháznak nem volt „domesticus curatora", ezért a vizitáció ideje alatt választottak, meghagyván a lelkésznek, hogy a „parochialis háznál" eskesse be hivatalába (Oláhbrettye, 1796/2-szor.); nincs gondnok, valakit távollétében megválasztanak, azzal a reménységgel, hogy a tisztséget elfogadja (Oláhbrettye, 1802/VII.). **Őraljaboldogfalva.** Földek mind megvannak, a „parochiális fundus" is az 1754. évi összeírás szerint, a parókiának nincs kapuja, kerítése, kárt szenved miatta a lelkész, a vizitáció inti a gondnokot, hogy intézkedjék (Őraljaboldogfalva, 1772/1-mo.); panasz a helyi lelkész és a gondnok közötti viszony megromlásáról, a vizitáció annak gyógyítását ajánlja, melyre a gondnokot kéri fel (Őraljaboldogfalva, 1779/1-mo.). **Rákosd.** A Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és deliquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.); a templomépítés előkészületeinek és munkálatainak lebonyolítására külön „domesticus curator"-t választ az egyház (Rákosd, 1774/5-to.); az eklézsia kéri a vizitációt, hogy „mint más ekklézsiákban is megvagyon, úgy itt is az egyházfi mellett légyen egy curator, aki az egyházfinak erőt adjon" (Rákosd, 1776/4-to.); a vizitáció felmenti a gondnokot tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni; utasítja lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.); a vizitáció és a gyülekezet gondnokot és egyházfit választott (Rákosd, 1805/3-szor/2-o.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet, másolásra, azóta nincsenek meg, vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a

curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béiratás végett való regestrum beküldése bízaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.). **Ribice.** A cinterem és a parókia környéke elhagyatott állapotban van, javításra szorulnak a melléképületek, a vizitáció ajánlja a gondnoknak, hogy korábbi ígéretükhöz híven javítsák meg (Ribice, 1772/2-o.); panaszol a lelkész, hogy két éve restanciában van a fizetése, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy intézkedjék, hasonlóképpen a kántor fizetése ügyében is (Ribice, 1772/3-o.); a láda álljon a parókián, kulcsa legyen a gondnoknál, „kinek mikor valamely contractusra szüksége lészen, a parochus praesentiajában nyúljon hozzá" (Ribice, 1776/8-vo/6.); a korábbi vicekurátor helyébe „más vicecuratort kelletik tenni, aki az ekklézsiai fundus oeconomiajának és egyéb szükséges dolgoknak administratiojára reá érkezhessék és facilis légyen, vagy pedig ad interim bizattassék a loci ministerre" (Ribice, 1776/12-o/2-do.); a hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); a gazdasági ügyek intézésére a vizitáció gondnokot rendel a lelkész mellé, hogy az a „maga auctoritassával adsistáljon az interesecknek béhajtásokban az egyházfiak és más emberei által" (Ribice, 1783/13-tio.); „kedvetlenül jelentik az ekklézsiának jelenvaló tagjai, hogy a Ribitzei urak majd mind egy nemzettséges praetensiot tartván a domesticus curatorsághoz" (Ribice, 1790/2-o.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); „papot rendelvén Isten ezen eklézsiába, az eklézsia ládája, ennek bonumival együtt a papnál állyon", a gondnok pedig a lelkész felügyelete mellett kezelje a ládát (Ribice, 1796/8-szor.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.); csak a gondnok és az egyházfi jelent meg a vizitáció előtt (Ribice, 1805.); gondnokválasztási bonyodalmak (Ribice, 1807/III.–VII.). **Tustya.** Utasítja a gondnokot a vizitáció, hogy minél hamarabb aktualizálják a djlevelet (Tustya, 1782/2-do.). **Vajdahunyad.** Figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.).

Harang, harangozás, harangozó. Nagypestény. „Néhai méltóságos malomvízi Kendeffi Miklósné méltóságos Nalátzi Judith asszony életében ígérvén kegyesen ezen ekklézsiának egy harangot, a praetitulatus méltóságos úr maga elkészíttette és már actu a toronyban vagyon, mellyen illyen inscriptio vagyon: Voto Suae quondam Consortis Judithae Nalátzi, fieri curavit Nicolaus Kendeffi Ecclesiae Ref. N. Pestyiniensi. A harang 67 fontos" (Nagypestény, 1774/10-o.); „a parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.). A harangozásért, más egyházközségek gyakorlata szerint, díjat kell fizetni (Nagypestény, 1778/8-vo.). **Nagyrápolt.** „A tiszteletes loci minister a harangoztatásban légyen ezután is szorgalmatos, annak színe alatt, hogy templomba nem jőnek a hallgatók, a harangoztatást el ne mulassa" (Nagyrápolt, 1778/2-do.); gond van a harangozással, más val-

lásúaknak is harangoznak az egyház tudta nélkül, a vizitáció rendezi az ügyet és fizetéshez köti a harangozást (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a harangozás rendje: „a tíz esztendőn felyül való férfiaknak szaggassanak a nagy haranggal, a tíz esztendősön felyül való asszonyi nemnek a másodikkal, a tíz esztendőn alól valóknak a legkissebb haranggal" (Nagyrápolt, 1791/6-to.); leírás, felirat (Nagyrápolt, 1796/14-szer.); harangozás: „szeretnék, ha jobbkor harangoznának vasárnap. Mellyre e vala a *végezés*: Nyárban 8 órakor, télben pedig 9-kor harangozzanak" (Nagyrápolt, 1800/I.). **Oláhbrettye.** „A szent edények s eszközök a haranggal együtt minden szaporodás vagy kevesedés nélkül megvagynak úgy, mint leírattak 1796-ban" (Oláhbrettye, 1799/5.); „Vásárhellyi János [...] nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jövén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta", a karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.). **Rákosd.** Pénzt adott úrasztali kannára valaki, hogy ebben az egyházközségben is harangozzanak, amikor ő meghal (Rákosd, 1766/3.); két egyházfi van a gyülekezetben, kéri a gyülekezet, hogy mindkettő megmaradhasson „akár azon nevezet alatt, akár pedig egyik egyházfi, s a másik harangozó nevezet alatt" (Rákosd, 1775/6-o.). **Ribice.** A harangláb elhagyatott, félő, hogy a harang kiesik belőle, javítsák meg (Ribice, 1782/12-o.); harang felirattal és évszámmal (Ribice, 1796/13-szor.); a lévita azt kéri a vizitációtól, hogy állítson fel szabályt a harangozásra, mert egyesek korábbra, mások későbbre kérik azt, továbbá az egyházfi sem hétköznap, sem vasárnap nem harangozik rendszeresen, szokás volt akkor harangozni, amikor a románok már kijöttek a templomból, délután pedig 3 óra tájban, ehhez továbbra is ragaszkodik a gyülekezet, vizitáció helybenhagyja (Ribice, 1800/6.); „ezen [harangozásbeli] controversianak eltöröltetésire *végeztetik*, hogy nyárban reggel 9-cedfél, délután 4 óra tájban, télben pedig reggel 10-dfél, déllyest 3 órakor légyen a harangozás. És hogy ez az idő a tiszteletes lévitától is observáltathassék, az ekklézsia fundussából egy jó acél óra vétetessék, melly a parochialis háznál conserváltassék" (Ribice, 1802/III.); a vizitáció engedélyével visszatérnek arra a harangozási időpontra, amely a románok templomból való kijöveteléhez igazodott (Ribice, 1803/III.). **Tustya.** A vizitáció utasítja a helyieket, hogy ígéretükhöz és tervükhöz híven öntsék meg a harangot végre (Tustya, 1771/1-mo.); a harangot megöntötték (Tustya, 1772/2–3-o.); 30 német forintot adományozott valaki a harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a pénz „foeneráljon a tiszteletes loci ministernek" (Tustya, 1772/8-vo.); a harangkészítésre tett adomány (Tustya, 1777/2-do.). **Vajdahunyad.** Harangozásért 1 ft. 20 dr.-t vettek be (Vajdahunyad, 1773/2-do/4-to.); „vasárnaponként későcskén esik a harangozás, [...] tiszteletes loci minister őkegyelme a dolgot úgy intézni, hogy se felette jókor, se felette későre ne essék a harangozás" (Vajdahunyad, 1774/1-mo.); levél az eklézsia ládájában a harang 1749. évi idehozataláról (Vajdahunyad, 1799/2-szor/20-o.); levél az eklézsia ládájában arról, hogy a harangozásért mennyit kell fizetni (Vajdahunyad, 1799/2-szor/21-o.); „a harangozó, egyházfi és zsellér immunitasáról költ actak" találhatók az eklézsia ládájában (Vajdahunyad, 1799/2-szor/25-o.); a Bethlen Péter adományozta harang (Vajdahunyad, 1799/4-szer.); gond a harangozás körül, későn harangoztat a lelkész, hogy a filiából is megjöhessenek; a vizitáció a Főkonzisztórium rendelése értelmében télen 9-re, nyáron 8-ra szabja meg a harangozás idejét (Vajdahunyad, 1802/I.).

Harangláb. Oláhbrettye. Harangláb felállításakor pénzt adtak ki (Oláhbrettye, 1802/VI.). **Ribice.** Panasz, mert romos állapotban és messze van, nem hallik a harang el mindenhova, a vizitáció utasít, hogy hozzák közelebb a templomhoz és javítsák meg (Ribice, 1775/4-to.); a harangláb elhagyatott, félő, hogy a harang kiesik belőle, javítsák meg (Ribice, 1782/12-o.); a harangláb javítására és a templom fedelire pénzt adtak ki (Ribice, 1783/9-no.); a parókia, templom és harangláb javítására pénzt adtak ki (Ribice, 1800/3./Erogálódott/6-to.); elhatározza a gyülekezet, hogy a templomot megjavítja és tor-

nyot építtet a düledező harangláb helyébe (Ribice, 1804/IV.). **Tustya.** A vizitáció ajánlja, hogy a haranglábat másutt és „jobb móddal" építsék újra (Tustya, 1782/5-to.).

Házasság. Rákosd. Dispenzációt kérnek rokonoknak, a vizitáció nem adja meg (Rákosd, 1687/3.).

Hidegűzés. Marossolymos. Híradás pénzkiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771).

Hitvallás. Nagyrápolt. Panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába. A vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.).

Impotencia. Nagyrápolt. „Kozonczi Susanna meghbizonyította hiteles bizonságokkal, sőt hittel is monda rólla, hogy Draguczin István, noha igyekezett ugyan, de semmi férfiúságát nem mutathatta s véle semmi közi nem volt, s neki semmit sem tehetett", ezért a vizitáció, az Ágenda 3. pontja és a 73. kánon alapján az asszonyt második házasságra engedi, a férjet viszont *ligá*ban hagyják, nehogy „most is tehetősséginek színe alatt defraduállyon" (Nagyrápolt, 1687.).

Iskola. Nagyrápolt. A mester háza, az iskolaház a tanító halálával és özvegye elköltözésével megüresedett, abba, hogy az iskola épülete ne romoljon le, zsellért költöztettek, aki a többi zsellérrel együtt dolgozzon a lelkésznek, házbér és az épület gondozása fejében (Nagyrápolt, 1765/2.); a vizitáció panaszolja, hogy az épületek, a kerítések mind a parókia, mind az iskola körül romos állapotban vannak, utasítja a helyieket, hogy javatísák ki (Nagyrápolt, 1778/1-mo.); a gyülekezetben tapasztalt áldatlan iskolai állapotok miatt a vizitáció elrendeli, hogy a főgondnok, a gondnok és a lelkész alkosson iskolalátogatási bizottságot és az iskolában folyó oktatást minden hónapban egyszer ellenőrizze, a lelkész külön tartozik minden héten többször is meglátogatni és ellenőrizni az iskolát (Nagyrápolt, 1796/5-ször.); határozat és fogadalom arra nézve, hogy korszerű iskolaépületet fognak emelni (Nagyrápolt, 1796/7-szer.); kerítése sem a parókiának, sem az iskolának nincsen, a tagok restsége miatt (Nagyrápolt, 1796/13-szor.); az iskolán javítottak, mert pénzt adtak ki tapasztásra, ajtóra, kemencére (Nagyrápolt, 1802/III.); iskolajavítás (Nagyrápolt, 1803/XI./Erogatumok); a nemrég épített iskolaházat a vizitáció nem veszi át, bizonyos építési hibák miatt (Nagyrápolt, 1807/I.). **Rákosd.** A parókia és iskola meszelésére költöttek (Rákosd, 1767/2-do.); a szigeti iskolának adtak pénzt (Rákosd, 1767/2-do.); a szigeti iskola számára adakoztak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a vizitáció előtt a helyi mester jó mintatanítást tett 21 gyermekkel, bár ez nem volt a teljes létszám, jobb bizonyítványt kaptak a gyermekek, mint egy évvel korábban (Rákosd, 1771/1-mo.); az iskola és a templom környéke romokban van, a legközelebbi Parciális Zsinatig azokat meg kell javítani (Rákosd, 1775/2-o.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek külömben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.). **Vajdahunyad.** Az iskola javítására pénzt adtak ki (Vajdahunyad, 1780/7-mo., 1781/5-to.); az iskolaépület felépítését a gondnok kötelességévé teszi (Vajdahunyad, 1799/8-szor.).

Istenkáromlás. Vajdahunyad. A vizitációnak panaszolják, hogy az egyik gyülekezeti tag „blasphemus" (Vajdahunyad, 1694/II.).

Istentisztelet. Nagypestény. Panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész (patrónusi kérésre), emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.); a lelkész „a részegítő italban az illendőségnek határán túl mégyen és ollykor szembetűnő botránkoztatással viszi végben szent szolgálattyát is" (Nagypestény, 1804/I.). **Nagyrápolt.** A helyiek „hetedszakai könyörgéseket nem igen gyakorollyák", ezért őket meginti a vizitáció (Nagyrápolt, 1686.); panasz, amiért a lelkész aratáskor elhanyagolja az istentiszteletet (Nagyrápolt, 1687.); panaszolja a lelkész, hogy hívei nem látogatják az istentiszteletet (Nagyrápolt, 1717.; 1718.); panasz, hogy az istentiszteletet nem látogatják (Nagyrápolt, 1778/2-do.); a lelkész panaszolja hívei „lágy melegségét", ami a hétköznapi istentiszteleti alkalmakat illeti (Nagyrápolt, 1790/2-do.); az egyik gyülekezeti tag a parókiára tört istentisztelet előtt és kővel agyon akarta ütni a lelkészt, az egyházfi lefogta és megkötözte (Nagyrápolt, 1804/III./2.). **Oláhbrettye.** Egyes gyülekezeti tagok nem veszik jó néven, hogy olykor a „possessor házánál esnék az isteni tisztelet"; erre nézve „végeztetik, hogy ennek utánna isteni tiszteletre gyűljenek egybe a hallgatók a parochialis házhoz, és ott mennyen véghez az isteni tisztelet, minthogy ott avégre különösön építtetett ház vagyon" (Oláhbrettye, 1802/II.). **Rákosd.** „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.); „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt, az illető temetésén, prédikálja ki (Rákosd, 1691.); panasz, hogy a hívek későn jelennek meg az istentiszteleten (Rákosd, 1717.); inti a vizitáció a híveket, hogy ne tolongjanak az úrvacsoravételhez, utána az istentisztelet hálaadó részén is vegyenek részt (Rákosd, 1769/1.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek külömben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.); a gyülekezet egyik tagja templomba nem jár, úrvacsorával nem él, a vizitáció inti (Rákosd, 1781/2-do.); „Lobontz János és István hallgatók feladattatván a tiszteletes loci minister által, mint templomkerülők, káromkodók és scandalose részegesek" (Rákosd, 1782/5-to.). **Vajdahunyad.** Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.); botránkoztató a helyi papné és a mester feleségeinek viszonya, amely az istentiszteleti rendet is érinti (a lelkész felesége nem áll fel könyörgés alatt, a férfiak ajtaján megy be a templomba stb.) (Vajdahunyad, 1783/3-tio.).

Ital/Italozás – lásd **Részegeskedés**

Jobbágy. Marossolymos. Az eklézsia elzálogosította jobbágyait a helyi patrónusnál, aki viszont régen nem fizetett egyházi adót, ezért az eklézsia ennek fejében visszakéri a jobbágyokat (Marossolymos, 1776/2-do.).

Kamat, interes. Nagypestény. A kamatjövedelemből a lelkész fizetését kellett volna kiegészíteni, de azt parókiajavításra költötték; a vizitáció utasítja a helyieket, hogy az így esett csonkulás kipótlására találjanak módot (Nagypestény, 1773/3-o/a.). **Rákosd.** Egy forint éves kamata 4 kupa bor (Rákosd, 1718.); az interes „minden forint után oct. 4, melyeket

egyházfi uram tartozik felszedni" (Rákosd, 1718.); 1719-ben 50 forint interesse 25 veder bor volt (Rákosd, 1719.); 7 forint 1718. évre megszabott kamatja „egy forintért 5 pénzt, de azt az ecclesia ex commiseratione elengedte, a specificált 7 forintoknak interesse ezután lészen 3 veder bor" (Rákosd, 1719.); „az falunál vagyon ft. 14, interesse urn. 21" (Rákosd, 1745. július.); 1763-ban az eklézsia kamatra kiadott 24 ft. 48 dr-t (Rákosd, 1763.); 1764-ben 2 forintot adtak ki interesre, amelynek hároméves kamatja 2 veder 2 kupa bor (Rákosd, 1768.); 1772-ben összesen 34 veder és 1 kupa bora gyűlt az eklézsiának a kamatból (Rákosd, 1772/5-o.); 50 vonásforint kamatjaként könyveltek el, talán egy évre 5 ft. 2 dr.-t (Rákosd, 1773/4-o.); egyéves kamatjövedelem 21 ft., 7 dr. volt, akkor, amikor az önkéntes adományok összege 18 ft. 1 dr. volt (Rákosd, 1773/4-o.); „accedált még ehhez hatvan mfr. ~ 60 interessével együtt, mely is vagyon ugyan ezen ecclesiaban lakó némely bizonyos embereknél contractus mellett elocálva" (Rákosd, 1781/5-to.); „némely limitaneus katonáktól [!, -hoz] elocált capitalissai után éppen semmi interest nem vehet fel" (Rákosd, 1782/2-do.); kamatra kiadott pénzek és szerződések (Rákosd, 1795/III./3-o.); a lelkészi fizetést kiegészítő kamatok (Rákosd, 1805/7-szer.); csak katonának volt szabad kölcsönbe pénzt felvennie az egyháztól (Rákosd, 1805/9-szer/7.); Barta Zsigmond tartozik már tíz éve az eklézsiának 5 ft.-tal, amely az eklézsia alaptőkéje (capitalisa) volt, „magánál tartya és heverteti a pénzt minden interes nélkül" (Rákosd, 1805/18-szor.); a vizitáció igen éberen őrködött afelett, hogy az eklézsia alaptőkéjét semmiféle okkal el ne költsék, hanem azt kamatra kiadva forgassák, minden munkálatra külön gyűjtést szervezzenek (Rákosd, 1805/19-szer.). **Ribice.** Az eklézsia alaptőkéje egy részének használatáért terménybeli kamatot fizettek (Ribice, 1767/4.); 1765-ben a pénzben bejött kamatok végösszege 59 hft. 48 dr. volt, 1766-ban pedig 85 véka búza ára, 48 hft. (Ribice, 1767/5.); 1771-ben 878,37 hft.-ot adtak ki kamatra (Ribice, 1772/8-vo.); „competens annuale búza interesse" 255 hft., „restantiaban interes" 987 hft. (Ribice, 1776/7-mo.); a brádi vásárvámot minden időszakban ossza el a két egyházközség, azt tizenöt nap alatt adják ki kamatra vagy árendába (Ribice, 1776/12-o/3-tio.); a hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); az elmaradt kötelező tartozást kamattal kellett beszolgáltatni (Ribice, 1780/4-to.); a búzakamatot kimutató táblázat (Ribice, 1780/5-to.); az elmaradt tartozás kamata „sex pro centum", tehát 6% (Ribice, 1781/5-to.); utasít a vizitáció, hogy „a contractusok megújjíttassanak és azoknak expeditiojokban az intereseknek feltételét a királyi kegyelmes rendelésekhez szabják" (Ribice, 1782/11-o.); a gazdasági ügyek intézésére a vizitáció gondnokot rendel a lelkész mellé, hogy az a „maga auctoritassával adsistáljon az intereseknek béhajtásokban az egyházfiak és más emberei által" (Ribice, 1783/13-tio.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); részletes kamatlajstrom, 0,16% évi kamat 1 hft. után (Ribice, 1796/9-szer.); „búza interesre ollyan feltétellel vagyon kiadva, hogy minden négy ft. után tartozzanak esztendőnként interesbe adni egy véka jó búzát, vagy pedig a búza árra szerint pénzzel megfizetni" (Ribice, 1796/9-szer.); „a domesticus curator úr maga tetszése szerint fogadjon az eklézsiáéból egy jó és szorgalmatos gornyikot, aki az interes után járjon, felszedje és administrállya" (Ribice, 1796/12-szer.); a búza kamatját pénzen váltották meg az adósok, lásd a listát (Ribice, 1797/2-szor.); a kamat behajtására kinevezett gornyiknak munkájáért 3 hft. 40 dr. tiszteletdíjat adtak (Ribice, 1797/2-szor.); elengedik az egyházfi öt esztendőre fizetendő kamatját fáradozása jutalmaképpen (Ribice, 1797/3-szor.); 355 mft. kamatja két esztendőre 42,60 ft. volt (Ribice, 1800/3/12-mo.); „búza interesből jött bé e mai napig 346 véka, mellyből a rostálás által elapadott 8 véka, a rostáló asszonyoknak fizetődött 4 véka, a búzát felhajtó exsecutornak 6

véka, mellyet kivévén a percepti summából, megmarad 328 véka, amelly eladattván külömböző árron, jött bé belőlle 169 hft. 97 dr." (Ribice, 1800/3/13-no.); a kamatra kiadott tőkepénz mennyisége és haszonélvezői név szerint (Ribice, 1800/3/Elocáltatott.); két évi kamat 137,8 hft. volt (Ribice, 1802/V./1-o.); a kamatbehajtásra felkért személy pénzben és nem gabonában kéri fizetését, 12 véka búza helyett tehát 12 rhfr.-ot adnak neki (Ribice, 1803/VII.); a kamat behajtásért fizettek neki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatumok/15-o., 1806/V./10.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.); az „interest hajtó executornak" 1,36 hft.-ot fizettek 1804/V./Erogált/12-o.); bő lajstrom (Ribice, 1805/III.); „némely debitorok a capitalist béfizették in summa hfr. 51 dr. 2. Ez ismét elocáltatott" (Ribice, 1806/III.). **Tustya.** A vizitáció elengedi az egyik adós kamatának egy részét, mert segített valamit az egyházon (Tustya, 1771/2-o); kevés kamat gyűlt össze, a vizitáció figyelmébe ajánlja a gondnok (Tustya, 1771/5-o.); kamatra 200 hft. volt kiadva (Tustya, 1772/5-o/1-o.); 30 német forintot adományozott valaki a harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a pénz „foeneráljon a tiszteletes loci ministernek" (Tustya, 1772/8-vo.); a kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/1-mo.); valaki megpróbál kibújni a kamatfizetés egy részének kötelezettsége alól, a vizitáció nem engedi (Tustya, 1778/2-do.). **Vajdahunyad.** Szigorúan meghagyja a vizitáció, hogy az egyházközség alaptőkéjéből semmit el ne költsenek, annak kamatját felhasználhatják (Vajdahunyad, 1696/3.); 176 ft. után hat esztendőre 38 ft. 6 dr.-t fizették (ez évi 3,6%-os kamat) (Vajdahunyad, 1771/2-do/G.); vigyázzon a helyi egyházi vezetés arra, hogy „a néhai tiszteletes Baló uramtól az ekklézsia capitalissából ad privatos usus elköltött huszonkét mfr. az őkegyelme bennmaradott restans fizetéséből ante omnia reponáltassék [...] lévén azon fundus pap számára foeneráló capitalis" (Vajdahunyad, 1771/2-do/G.); a mester 10 ft.-ja után „esztendőnként praestált Detsi István interes fejébe egy-egy pár csizmát" (Vajdahunyad, 1771/3-tio.); 10 ft. kamatja két évre 2,38 ft. volt, 5 ft. után egy év alatt más személytől 68 dr.-t vettek be (Vajdahunyad, 1771/5-to.); 100 forint adomány „foenerál a sex pro cento ekklézsia szükséges építtetésekre" (Vajdahunyad, 1772/3-tio.); 34 ft. kiment 6%-os kamattal (Vajdahunyad, 1772/4-to.); 50 ft.-os adomány „interesse szolgáljon a tiszteletes loci minister és scholamester subsistentiajára, de mostan azt kívánnya említett Putnoki Susánna asszony erőtelen állapottyában, hogy azon summa pénznek interesse imputáltassék a rendes papi és mesteri fizetésbe" (Vajdahunyad, 1772/6-to.); két temetés a cinteremben 6 ft-ba került, melynek kamatját sürgeti a vizitáció (Vajdahunyad, 1772/8-vo.); „1771 proveniált a városon lévő 102 mfr. interesséből bor urn. 33", melynek árra 16 ft., 50 dr. (Vajdahunyad, 1773/2-do/4-to.); az adósság fejében lefoglalt ingatlanokat azzal a feltétellel adják át használatba, ha az ár „legalis interessét 6 post 100 annuatim a nemes eklézsiának praestálja" (Vajdahunyad, 1780/2-do.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőke részt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.); kimutatás arról, hogy a kamatra kiadott pénz milyen célra kamatozik (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o.); a bevett kamatösszegek szerint 6%-os kamatra adták ki az egyház alaptőkéjét (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o/2.); „Bos nevű faluban vagyon elocálva 50 ft., ez után interesbe adnak a papnak esztendőnként 16 ~ tizenhat szekér tűzifát" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33./4-o.).

Kántor. Rákosd. „A scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott N[agy]P[énteken] mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.). **Ribice.** Panaszol a lelkész, hogy két éve restanciában van a fizetése, vizitáció utasítja a gondnokot, hogy intézkedjék, hasonlóképpen a kántor fizetése ügyében is (Ribice, 1772/3-o.); sok a restancia mind a lelkész, mind a kántor fizetését illetően (Ribice, 1776/2.); a „tiszteletes parochusnak papi competentiajába" 358,34 hft., a kántoréba 21,42 hft. ment (Ribice, 1776/7-mo.); a kántor kevés fizetését azzal az indokkal tagadják meg egyesek, hogy már nem tanít, mert nincsen gyermek, a vizitáció pedig figyelmezteti őket, hogy a kántori illetmény nincs a gyermekek tanításához kötve (Ribice, 1779/4-to.); panasz a kántorra, amiért elhanyagolja a gyermekek tanítását, a vizitáció buzdítja a kántort, de a híveket is, hogy adják meg a kántor jussát, „nevezetesen penig fabéli competentiaját, ne kénszeríttessék télnek idején más tűzénél melegedni" (Ribice, 1781/2-do.); a vizitáció és a nemes eklézsia új kántort hív, fizetését egy év múlva megemeli (Ribice, 1783/2-do.); az elhunyt kántor lakását az egyik nemesi leszármazott eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyzzék el (Ribice, 1783/14-o.).

Káplán. Rákosd. Az agyvérzést szenvedett lelkész mellé káplánnak hívják meg annak fiát, aki apja halála után rendes lelkésszé lép elő (Rákosd, 1805/2-szor.); a nemrég megválasztott káplán bejelenti szándékát, hogy fél évre külföldi akadémiákra szándékszik menni és kéri az eklézsiát, hogy „azalatt is hozzám elkezdett és megmutatott szívességét félbe ne szakassza" (Rákosd, 1805/2-szor/3-o.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bízaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira ölly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Karhatalom, brachium seculare, magisztrátus. Nagypestény. A helyiek restek a lelkészi fizetést beszolgáltatni, a vizitáció utasítja a gondnokot (aki, címét tekintve, nemes ember), hogy a hívek jelenlétében határozzon meg egy időszakot, a vicekurátor (aki nem volt nemes ember) járja el a híveket és „jó előre mindeneknek hírt tégyen, azokat napoztatván" hajtsa be a tartozást, a „restes engedetlenek jelentessenek bé a méltóságos főcurator úrnál, aki az ilyenek[et] a szolgabírónak fine brachii secularis általaladni méltóztatik" (Nagypestény, 1791/1-mo.; 1792/2-do.). **Nagyrápolt.** „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.). Hat évvel korábban elszökött az eklézsia egyik adósa, visszatért, de nem akarja elismerni adósságát, a vizitáció dönt: „által kell adni a szolgabírónak ad exequendum" (Nagyrápolt, 1779/6-to.); panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, a vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); panasz, hogy az eklézsia zsellérei „az esperesti competentianak administratiojában vakmerősködnek", ezért rendeli a vizitáció, hogy az elmúlt esztendőben hozott döntést tartsák érvényben, amennyiben „vakmerőségben megmaradnak, vicebrachium ökegyelme által tétettessenek ki az ekklézsia hellyéből és substituáltassanak mások, engedelmesebbek hellyekbe" (Nagyrápolt, 1782/5-to.); a vizitáció a karhatalom segítségét ajánlja a helyieknek, hogy a románok által elfoglalt temetőrészt visszaszerezzék (Nagyrápolt, 1796/11-szer.); „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" ; az első kettőért exkommunikáció, a második kettőért magistratus jár (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Oláhbrettye. „Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik. Nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jővén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta", a karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.). **Rákosd.** „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", a vizitáció egy hónap gondolkodási időt enged, utána a fizetést is behajtja rajta és a karhatalom kezére is adja (Rákosd, 1691/Difficultates/ Deliberatum/4.); a templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/Difficultates/1.); ha valaki nem akar fizetni, a vizitáció a karhatalommal és büntetéssel fenyeget (Rákosd, 1691/Difficultates/3.); **Rákosd.** „Jakab Gjörgj leányának dolga rút: Fattyat vetett, s megölte. Efelől is a magistratust requiráltuk, de minthogy csak halogattya dolgát, maradgyon az excommunicatioban" (Rákosd, 1696/2.); aki borbeli adósságát nem rendezi, arra „tisztet hozunk" – mondja a vizitáció (Rákosd, 1696/ Deliberatum.); a Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.); „panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.); panasz, hogy a helyiek nem adják iskolába a gyermekeket, ha adják előmenetelek nincs, mert hiányoznak a tankönyvek; a vizitáció utasítja a „méltóságos capitány" urat, hogy a szülőket buzdítsa (Rákosd, 1774/1-o.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.); a gondnokot felmenti a vizitáció tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni; utasítja lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.). **Ribice.** A hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to, 1782/3-tio.).

Karmesteri pálca. Vajdahunyad. „A mesteri pulpituson vagyon egy kántori virga, halcsontból való, négy hellyen ezüst pléhbe foglalva a kézzel fogható végénél, a második ezüstpléhezésen ezek a betűk vagynak: DESÖ EVA ÉS MARIA EMLEKEZETIRE TSINALTATOT: ANNO 1719. oldalán ezek: DESÖ JANOS ATtYOK ÁLTAL. Nota bene: A 38-ik szám alatt levő virga negyedik ezüstpléh foglalattyát 1810-ik esztendőben a Szent Visitatio meg nem kaphattya." (Vajdahunyad, 1799/2-szor/Szent edényei.).

Káromkodás. Rákosd. „Lobontz János és István hallgatók feladattatván a tiszteletes loci minister által, mint templomkerülők, káromkodók és scandalose részegesek" (Rákosd, 1782/5-to.).

Katona. Nagyrápolt. Panasz a bírók ellen, amiért erőszakosan elvitetik az eklézsia zselléreit katonának, „holott nemes fundus a zsellérek lakóhelye is", a vizitáció végzi: „Van egy királyi decretum a vármegye archivumában, azt ki kell kérni, és légyen a parochusnál, mellyet mindenkor, amikor a zsellérek[et] publicum servitiumba hajtyák, megmutathasson a szolgabíráknak" (Nagyrápolt, 1800/IV.). **Rákosd.** Egy bujdosó obsitos katonának támogatást adtak (Rákosd, 1763.); „Panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.). A lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek különben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.); mivel a két egyházfi katona, még a vizitáció előtt sem mernek hozzányúlni az eklézsia ládájához, mert azt nekik parancsban tiltotta meg a kapitány, lásd a parancsnokság több pontból álló rendelkezését arról, hogy milyen szintig és feltételekkel szabad beavatkoznia egy katonának a közügyekbe (Rákosd, 1805/9-szer.); csak katonának volt szabad kölcsönbe pénzt felvennie az egyháztól (Rákosd, 1805/9-szer/7.); a vizitáció „katonai administratio alá az ekklézsia javait nem adja" (Rákosd, 1805/21-szer/3.). **Tustya.** A katonai célra épített faházakat adják át „in rationem domus parochialis" (Tustya, 1764/1.).

Kegyesség. Nagyrápolt. Gond van a lelkésszel, részegeskedik, a gyülekezet megtűri és arra kéri, hogy „őkegyelme a magánál lévő kegyelem girájával jól kereskedni, annak belső munkája által a testiségen erőt venni s napjainak szaparodásával papi kegyességét szaporítani. Sőt, minthogy őkegyelmével szemben tágos lépésekkel siet az halál, valóságos maga megjobbításával arra magát szüntelen készen tartani" (Nagyrápolt, 1791/1-mo.).

Kiközösítés, excommunicatio. Nagyrápolt. Benkő Péter „hitetlen felesége" törvényes válás nélkül ment újra férjhez, amiért kiközösítik (Nagyrápolt, 1686.); „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.); „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is"; az első kettőért exkommunikáció, a második kettőért magistratus jár (Nagyrápolt, 1804/III.3.). **Rákosd.** A tanítónak nem fizet az egyik egyháztag, mert ki van közösítve (Rákosd, 1686/Deliberatum pro rectore.); asszonyt vádolnak paráznasággal, kiközösítést helyeznek kilátásba (Rákosd, 1696/1.); „Jakab Gjörgj leányának dolga rút: Fattyat vetett, s megölte. Efelől is a magistratust requiráltuk, de minthogy csak halogattya dolgát, maradgyon az excommunicatioban" (Rákosd, 1696/2.). **Ribice.** Tisztátalan leányanyát exkommunikáltak, de engedélyt adtak a bűnbánatra (Ribice, 1803/V.). **Vajdahunyad.** Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.).

Kiprédikál. Rákosd. Az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt az illető temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.).

Kiváltság. Vajdahunyad. A ládában talált levél tartalma szerint II. Apafi Mihály a helyi lelkésznek megengedte, hogy háború esetén a várban húzza meg magát, fizetését a fiskustól kapta (Vajdahunyad, 1799/2-szor/1-o.); „Apaffi Mihály fejedelemnek arról való collationalissa de anno 1694. 5ta Septembris, hogy a templom szegeleténél hátul lévő gyümölcsös kertecskének taxaját elengedte" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/4-o.); „a só tisztséghez

intézett testimonium, hogy hány pap vagyon a vármegyében, akinek mindennek 8 mázsa só competál" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/26-o.); „mikor a város erdőt oszt, a papnak is annyi részt adnak abból, mint egy más nemes embernek" (Vajdahunyad, 1799/Parochialis földek/ 13.); „a mesteri földön kívül, minden földeket a pap bír és használ" (Vajdahunyad, 1799/ Parochialis földek/14.).

Klenódiumok. Marossolymos. Megvannak „amint a protocollum elein feljegyeztettenek" (Marossolymos, 1717/2.); megvannak mint azelőtt (Marossolymos, 1719.); a helyi lelkész halála után talált „regestrumban indigitáltatik a szent edényekről régen írt lajstromban egy 141 mfr. szólló contractus, mely sohult sem találtatik, nemkülömben két ezüstpohár, melynek csak egyike vagyon actu a ládában, úgy két óntángyér, mellyeknek viszont csak egyike vagyon meg. Ki kell keresni a protocollumból és a néhai tiszteletes notarius Bitai Benedek uram bonumait regestrált tiszteletes atyafiaktól meg kell tudni, ha akkor megvoltanak-é vagy nem" (Marossolymos, 1776/2-do.). **Nagypestény.** Mind megvannak az 1754. és '58. évi összeírás szerint, ezekhez „accedált két patyolat keszkenyő" (Nagypestény, 1772/11-o.); a vizitáció elrendeli, hogy az egyházközség készíttessen ládát a klenódiumoknak (Nagypestény, 1772/16-o.); részletes lajstroma textíliákkal együtt (Nagypestény, 1782/8-vo.); „panaszollya a mater eklézsia azt, hogy az Úr asztalához való szent edénnyei eddigelé a filiakba kihordoztatván, azokba már kár is esett, melyre nézve többé szent eszközeit nem engedi a filiakba kivitettetni", a vizitáció úgy dönt, hogy még ebben az esztendőben használhatják a filiában, a következő évben viszont maguknak kell gondoskodniuk új klenódiumról (Nagypestény, 1796/1-ben.); bő lajstroma leírással és leltárral (Nagypestény, 1796/3-szor/1.); az 1796. évi lajstrom szerint megvannak (Nagypestény, 1799/2.); a korábbi összeírások szerint mind megvannak (Nagypestény, 1802/XI.); „a szent edények váltságára anno 1799, hogy királyi parancsolat szerint az ezüst és arany edények a pénzverőházba ne adattassanak" (Nagypestény, 1802/XV./1-o.). **Nagyrápolt.** A protocollum szerint mind megvannak (Nagyrápolt, 1717.); a klenódiumok megvannak (Nagyrápolt, 1776/7-mo.); lajstrom (Nagyrápolt, 1782/6-to.; 1783/6-to.); „az Úr asztalára való készület most is úgy vagyon, amint találtatott az oláhok zenebonája után" (Nagyrápolt, 1791/4-to.); a régi állapotban vannak (Nagyrápolt, 1793/8-vo.); részletes lajstroma (Nagyrápolt, 1796/8-szor); „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III./3.). **Oláhbrettye.** Lajstrom (Oláhbrettye, 1782/5-to.); a viszontagságok után is megvannak, Kendeffi Miklósnál van egy ezüstpohár „melyről maga keze írása a méltóságos úrnak ugyan extál ezen ekklézsia ládájában, amely emanált ante tumultum valachorum", kérik, hogy vagy adja át az eklézsiának, vagy ígérje meg, hogy csak egyházi célra használja (Oláhbrettye, 1790/5-to.); jelzés, hogy a kegytárgyak „eodem statu" vannak, mint a „közelebb elmúlt törvényes látogatáskor" (Oláhbrettye, 1792/5-to.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1793/3-tio.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1796/5-ször.); „a szent edények s eszközök a haranggal együtt minden szaporodás vagy kevesedés nélkül megvagynak úgy, mint leírattak 1796-ban" (Oláhbrettye, 1799/5.; 1802/V.); leírás (Oláhbrettye, 1805/III.). **Őraljaboldogfalva.** Lajstrom és leírás (Őraljaboldogfalva, 1772/3-tio.); lajstrom (Őraljaboldogfalva, 1782.). **Rákosd.** Nincsen lajstrom, csak jelzés, hogy a protokollum jegyzéke szerint mind megvannak (Rákosd, 1717.); a protokollumba jegyzettek szerint megvannak (Rákosd, 1719.); részletes lajstrom (többek között egy keresztelőpohár, Bethlen Kata adománya) (Rákosd, 1745. június.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); pénzt adott úrasztali kannára valaki, hogy ebben az egyházközségben is harangozzanak, amikor ő meghal, továbbá újabb klenódium-adományok (Rákosd, 1766/3.); leírás, lajstrom (Rákosd, 1767.); 1790-ben tolvajok rabolták ki az eklé-

zsia ládáját, az elrabolt „aranyos szélű ezüstpohár" helyett a helyi lelkész hozott másikat a püspöktől (Rákosd, 1767.); klenódiumjavításra pénzt adtak ki (Rákosd, 1769/Fazakas.); részletes lajstrom (Rákosd, 1795/III.); bő, alapos lajstrom (Rákosd, 1805/20-szor.). **Ribice.** Lajstrom (Ribice, 1781/10., 1782/15-o.); a korábbi összeírás szerint megvannak (Ribice, 1783/15-o.); „az Úr asztalához való készület maga hajdani állapotjában megvagyon" (Ribice, 1793/3-tio.); lajstrom (Ribice, 1796/13-szor.); megvannak a korábbi lajstromok szerint (Ribice, 1802/VIII.). **Vajdahunyad.** „A futásnak alkalmatosságával eltötték félre az ecclesia bonumit, edénnyit, de Isten kegyelméből megmaradtak mind, [...] mellyeknek regestruma is megvan az ecclesia ládájában" (Vajdahunyad, 1705/6.); részletes lajstrom (Vajdahunyad, 1781/8-vo.); részletes leírás (Vajdahunyad, 1799/Szent edények). **Zeykfalva.** Lajstrom (Zeykfalva, 1782/4-to.); az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.); „a szent edények most is méltóságos Ze[y]k Andrásné asszonynál vagynak, az asszonytól való általvételeket urgeálják méltóságos Zejk Sámuel és Dániel urak" (Zeykfalva, 1805.); a tumultus utáni első lajstrom (Zeykfalva, 1806.).

Kocsma. Nagyrápolt. Komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.). **Rákosd.** „Adván a nemes ecclesia Balási Dánielnek egy hordó bort korcsomára illy conditio alatt, hogy az nemes falu mindaddig más korcsomát ne kezdene" (Rákosd, 1753.); „elkorcsomárlott bor árra" ebben az esztendőben 28,89 volt (Rákosd, 1773/4-o.). **Vajdahunyad.** Panasz, hogy az egyházfit kocsmárossá tették, kérik a vizitációt, hogy döntse el, összefér-e ez a két megbízatás (Vajdahunyad, 1694/4.); panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.).

Kollégium. Nagypestény. A magyarországi kollégiumoknak adományoztak 1805–1806. esztendőkben (Nagypestény, 1806/III.). **Nagyrápolt.** „Agentiara, m[agyar]országi és udvarhellyi kollégyiomoknak és egy peregrinansnak" támogatást adtak (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum). **Rákosd.** A marosvásárhelyi kollégium számára pénzt adtak (Rákosd, 1767/Fazakas.). **Ribice.** „A losontzi, szigeti, pataki kollégyiomoknak, agentiara, invalidus papoknak" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/16-o.); „a 4 m[agyar]országi kollégyiomok számára" egyenként 1 hft.-tot adtak (Ribice, 1804/V./Erogált/5-o., 1805/IV./C. Erogatumok., 1806/V./4., 1807/VIII./B. Erogatumok/25-o.).

Kommentár. Őraljaboldogfalva. Bethlen Gergely udvari lelkésze újtestamentumi kommentárt ajándékozott az egyházközségnek (Őraljaboldogfalva, 1778/2-do.).

Könyörgés. Rákosd. „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.).

Könyv. Oláhbrettye. Kerekes János, Bethlen Gergely udvari papja 9 kötetet adományozott az itteni lelkészi könyvtárnak (Oláhbrettye, 1776.); Kerekes János özvegye átadta a könyveket (Oláhbrettye, 1783/6-to.; 1796/[5-ször.].). **Őraljaboldogfalva.** Bethlen Gergely udvari lelkésze újtestamentumi kommentárt ajándékozott az egyházközségnek (Őraljaboldogfalva, 1778/2-do.).

Könyvtár. Oláhbrettye. A Kendeffi Miklósnak adott ezüstpoharat gyakran kérte vissza a helyi lelkész, de „mindenkor csak az volt a felelet, hogy az írt méltóságos úrnak egyéb

drágaságaival egyetembe az enyedi bibliothecaban volna, és még nem érkezett annak kikeresésére" (Oláhbrettye, 1799/6.).

Kurva. Oláhbrettye. „Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik." A karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.).

Láda. Nagypestény. A vizitáció elrendeli, hogy az úrasztali kellékeknek ládát készítsenek (Nagypestény, 1772/16-o.); a helyi lelkész ládát vásárolt és adományozott az eklézsiának, hogy abban tartsák az úrasztali kellékeket és tartozékokat (Nagypestény, 1774/12-o.); az egyház ládája a főgondnoknál volt (Nagypestény, 1806/I.). **Nagyrápolt.** Az egyházközség ládáját meg kell javítani, azt mindig a lelkészi lakásban kell tartani, kulcsa az egyházfinál legyen, de a ki- és befizetés szigorúan a lelkész jelenlétében történjen (Nagyrápolt, 1796/10-szer.); az újonnan szolgálatba álló gondnok csak azon feltétellel vállalja el a szolgálatot, ha az egyház ládája a lelkésznél van, „abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál" (Nagyrápolt, 1800/VII.). **Oláhbrettye.** Az eklézsia ládájának leltára (Oláhbrettye, 1783/3-tio.); Kendeffi Miklósnál van egy ezüstpohár „melyről maga keze írása a méltóságos úrnak ugyan extál ezen ekklézsia ládájában, amely emanált ante tumultum valachorum", kérik, hogy vagy adja át az eklézsiának, vagy ígérje meg, hogy csak egyházi célra használja (Oláhbrettye, 1790/5-to.). **Őraljaboldogfalva.** Utasítás, hogy az eklézsia készítsen „egy szép kisded ládácskát" (Őraljaboldogfalva, 1722/3-tio.). **Rákosd.** Egyházficsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen közlik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); 1790-ben tolvajok rabolták ki az eklézsia ládáját, az elrabolt „aranyos szélű ezüstpohár" helyett a helyi lelkész hozott másikat a püspöktől (Rákosd, 1767.); mivel a két egyházfi katona, még a vizitáció előtt sem mernek az eklézsia ládájához hozzányúlni, mert azt nekik parancsban tiltotta meg a kapitány, lásd a parancsnokság több pontból álló rendelkezését arról, hogy milyen szintig és feltételekkel szabad beleszólnia egy katonának a közügyekbe (Rákosd, 1805/9-szer.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, a vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.). **Ribice.** A láda álljon a parókián, a kulcsa legyen a gondnoknál, „kinek mikor valamely contractusra szüksége lészen, a parochus praesentiajában nyúljon hozzá" (Ribice, 1776/8-vo/6.); „papot rendelvén Isten ezen eklézsiába, az eklézsia ládája, ennek bonumival együtt a papnál állyon" a gondnok pedig a lelkész felügyelete mellett kezelje a ládát (Ribice, 1796/8-szor.). **Tustya.** A kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/14-mo.). **Vajdahunyad.** „A futásnak alkalmatosságával eltötték félre az ecclesia bonumit, edénnyit, de Isten kegyelméből megmaradtak mind, [...] mellyeknek regestruma is megvan az ecclesia ládájában" (Vajdahunyad, 1705/6.); a vizitáció alaposan számba vette a láda tartalmát, a „haszon vehetetlenek [ti. levelek] a ládából kihányattak, a hasznosok továbbra is a ládában meghagyattak" (Vajdahunyad, 1799/2-szor.).

Leányegyházközség, filia. Nagypestény. Panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.); „panaszollya a mater eklézsia azt, hogy az Úr asztalához való szent edénnyei eddigelé a filiakba kihordoztatván, azokba már kár is esett, melyre nézve többé szent eszközeit nem engedi a filiakba kivitettetni", a vizitáció úgy dönt, hogy még ebben az esztendőben használhatják a filiában, a következő évben viszont maguknak kell gondoskodniuk új klenódiumról (Nagypestény, 1796/1-ben.). **Rákosd.** Panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.). **Tustya.** A filia kéri a helyi lelkészt, hogy a korábbi egyesség szerint legalább minden harmadik vasárnap végezzen istentiszteleti szolgálatot (Tustya, 1778/1-mo.). **Vajdahunyad.** Lásd a filiából járó terménybeli hozzájárulást (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./6-o.).

Legátus. Rákosd. Ribice. „Három innepre a legatusoknak szolgástól" pénzt adtak ki (Ribice, 184/V. Erogált/2-o., 1805/IV./C. Erogatumok., 1806/V. 3.).

Lelkész. Marosnémeti. A volt lelkész fizetési hátralékát adják meg, a Parciális Zsinaton hozott rendelkezés értelmében (Marosnémeti, 1772/1-mo). **Marossolymos.** Trágár és csúnya beszédéért rójják meg a lelkészt (Marossolymos, 1698.); dicsérik a lelkészt szolgálata hűséges végzéséért (Marossolymos, 1718.); Híradás pénzkiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolválá azon végre" (Marossolymos, 1771.); a helyi lelkész lakás hiányában a helyi patrónus házánál lakott (Marossolymos, 1773/2.); a helyi lelkész halála után a parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.). **Nagypestény.** A helyi gondnok és lelkész között „lappangó némű-némű idegenséget"a vizitáció feloldotta, mindketten megkövették egymást a vizitáció előtt és a békesség közöttük helyreállt (Nagypestény, 1773/1-o.); a helyi lelkész és patrónus között az ellenségeskedés újraéledt, amelyre nézve intést alkalmaz a vizitáció (Nagypestény, 1774/3-tio.); panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.); „sajnálva jelenték ez ecclesianak érdemes tagjai, hogy egy időtől fogva a tiszteletes atyafi az illendőségnek határán kívül lépik a részegítő italban és ollykor szembetűnő hibái is esnek mind házánál, mind házán kívül" (Nagypestény, 1802/XVIII.; 1804/I.); a helyi lelkész ellen ugyanaz a panasz, mint volt, most a vizitáció azt tanácsolja, hogy amennyiben társaságba hívják, ne menjen el,

hanem otthon maradva, ha lehet „távoztassa el a mértékletlen és mások botránkoztatására alkalmatosságot szolgáltató és magának s a szent clerusnak kissebbséget okozó italt" (Nagypestény, 1805/I.). **Nagyrápolt.** „Körüllnézettetvén a tiszteletes loci minister, tiszteletes Batzoni Gál Pál uram őkegyelme életének LXXIV-dik, galatzi papságának 5-tödik, ribitzei papságának eggyedik, rápolti papságának XL., in summa paposkodásának XLVI-dik esztendejében, még a szent szolgálatban alkalmatosnak tapasztaltatik és jó szívvel recommendáltatik" (Nagyrápolt, 1765); az iskola épületébe zsellért költöztettek, aki a többi zsellérrel együtt dolgozzon a lelkésznek, házbér és az épület gondozása fejében (Nagyrápolt, 1765.); a zsellérek tiltakoztak ez ellen, az esperesnek járó pénzt nem adták be, ezért a vizitáció elrendelte, hogy minden héten egy napot dolgozzanak az egyháznak, a lelkész pedig az egy napi munka áraként fizesse az esperesnek járó pénzt (Nagyrápolt, 1778/3-tio.); szomorúan tapasztalja a vizitáció, hogy a lelkész módfeletti italozásba kezdett, „melyben az ekklézsia nem annyira botránkoznék meg, ha a maga házánál cselekedné azon helytelenséget, de azon kívül a faluban közönséges paraszt conversatioban elegyíti magát és ottan megittasodván, hellytelen dolgoknak cselekedésekre ereszkedik", utoljára inti a vizitáció, a következő alkalommal szigorúan büntet (Nagyrápolt, 1782/1-mo.); panaszol az eklézsia és a vizitáció is a lelkészre, amiért a parókia körüli területeket elhanyagolja (Nagyrápolt, 1782/2-do.); panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, a vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italt és viseljen gondot a parókiáról, különben a Generális Vizitáció elé kerül az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, mert az nem az övé („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); lelkész és tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); továbbra is gond van a lelkésszel, részegeskedik, a gyülekezet megtűri és arra kéri, hogy „őkegyelme a magánál lévő kegyelem girájával jól kereskedni, annak belső munkája által a testiségen erőt venni s napjainak szaparodásával papi kegyességét szaporítani. Sőt, minthogy őkegyelmével szemben tágos lépésekkel siet az halál, valóságos maga megjobbításával arra magát szüntelen készen tartani" (Nagyrápolt, 1791/1-mo.); ha valaki nem fizet a lelkésznek és a tanítónak, nem jár annak harangozás (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a gyülekezetben tapasztalt áldatlan iskolai állapotok miatt a vizitáció elrendeli, hogy a főgondnok, a gondnok és a lelkész alkosson iskolalátogatási bizottságot és az iskolában folyó oktatást minden hónapban egyszer ellenőrizze, a lelkész külön tartozik minden héten többször is meglátogatni és ellenőrizni az iskolát (Nagyrápolt, 1796/5-ször.); az újonnan szolgálatba álló gondnok csak azon feltétellel vállalja el a szolgálatot, ha az egyház ládája a lelkésznél van, „abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál" (Nagyrápolt, 1800/VII.); „Szilágyi Simon egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III.3.). **Oláhbrettye.** A megüresedett lelkészi szolgálatra nem jön az a lelkész, akit erre kiszemeltek, a vizitáció ajánlja a vajdahunyadi lelkészt, aki ha nem tudja vállalni, szabad legyen az eklézsia a lelkészválasztással (Oláhbrettye, 1783/7-mo.). **Őraljaboldogfalva.** Panasz a helyi lelkész és a gondnok közötti viszony megromlásáról, a vizitáció annak helyreállítását ajánlja, melyre a gondnokot kéri fel (Őraljaboldogfalva, 1779/1-mo.); a lelkésznek vissza kell szolgáltatnia azt a pénzt, amit az eklézsiának és nem neki adtak (Őraljaboldogfalva, 1779/3-tio.). **Rákosd.** Igény a gyülekezet részéről az iránt, hogy a lelkész ne vonja ki magát „a közönséges falu igazításából", legyen mértékletes és ne szidja módfelett a híveket (Rákosd, 1695/1., 2.); az-

zal vádolják a lelkészt, hogy a felújított templomban despotaként intézkedik a helyek kiosztása ügyében (Rákosd, 1783/1-mo.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.). **Ribice.** A lelkész módfelett részeges, nem javult meg a sorozatos figyelmeztetések ellenére sem, a Parciális Zsinat elé viszik az ügyet (Ribice, 1700.); az eklézsia ládája álljon a parókián, a kulcsa legyen a gondnoknál, „kinek mikor valamely contractusra szüksége lészen, a parochus praesentiajában nyúljon hozzá" (Ribice, 1776/8-vo/6.); a korábbi vicekurátor helyébe „más vicecuratort kelletik tenni, aki az ekklézsiai fundus oeconomiajának és egyéb szükséges dolgoknak administratiojára reá érkezhessék és facilis légyen, vagy pedig ad interim bizattassék a loci ministerre" (Ribice, 1776/12-o/2-do.); hosszú ideje nincs lelkésze a gyülekezetnek, a vizitáció inti a helyieket, hogy mihamarabb lelkészt hozzanak (Ribice, 1792/1-mo., 1783/1-o., 1796/1-ben, 1802/II.; 1803/I.); amennyiben záros határidőn belül nem hoznak lelkészt, a traktus fog kinevezni valakit (Ribice, 1797/1-ször.); „hogy munkások voltak papszerzésben, megtetszik abból, hogy egy igen alkalmas lévitát hoztanak, Vintzi István uramat, és ezután is fognak szorgalmatoskodni pap iránt, és kérik a Szent Visitatiot, hogy lenne vigyázással egy jó papnak szerzésében", az eklézsia pedig vállalja, hogy a lévitának „competens statiot rendel az ekklézsiai elsőség, mivel azt már conditio és status nélkül hagyni nem lehet" (Ribice, 1800/1.); „alamizsnába, agentia, fractus papok, égett helységek számára" (Ribice, 1802/V.). **Tustya.** 30 német forintot adományozott valaki a harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a pénz „foeneráljon a tiszteletes loci ministernek" (Tustya, 1772/8-vo.). **Zeykfalva.** Az „oláh tumultus" után 1806-ban lett végre lelkésze a gyülekezetnek, akinek viszont nem volt parókiája, így a helyi patrona udvarában lakott (Zeykfalva, 1806.).

Lelkészi lakás, parókia. Marosnémeti. Panasz, hogy a lelkészi lakás körüli gazdasági épületek nincsenek, márpedig anélkül nem lehet el a lelkész (Marosnémeti, 1776/3-tio; 1779/3-tio); zsindelyt vásárolnak a lelkészi lakás fedéséhez (Marosnémeti, 1779/1-mo). **Marossolymos.** Híradás pénzkiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a partónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.); a patrónusok anyagi támogatást ígérnek a parókia építésére (Marossolymos, 1771.; 1772. április/3-o.); az eklézsia a régtől fogva tervezett kő parókia építését annyira vitte, hogy megegyezett a kőművesekkel (Marossolymos, 1772. április/3-o.); Vadas Mózes készpénzt és területet adományoz a parókia építésére (Marossolymos, 1772. december.); a helyi lelkész, lakás hiányában, a helyi patrónus házánál lakott (Marossolymos, 1773/2.); „örömmel szemléli a Szent Visitatio mind az újj parochialis háznak annyira való épülését, hogy már igen kevés légyen hátra a tökéletes állapotra való menéséig, mind a templom körül való palánkkertnek felállását" (Marossolymos, 1776/3-tio.); a parókiaépítés utóelszámolási részletei (Marossolymos, 1779/2-do.); az 1774–1776 között épített parókia végelszámolása (Marossolymos, 1779/4-to.); Bartsai patrónus felvállal némely apróbb parókia körüli kiadást, hogy az eklézsia pénzéhez ne keljen nyúlni (Marossolymos, 1779/6-to.). **Nagypestény.** Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.); csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fizetését a per-

selypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o/a.; 1777/5-to.); a háromszobás lelkészi lakás két szobáját beköltözésre elkészítették, a vizitáció buzdítja a helyieket, hogy mihamarabb fejezzék be az építkezést (Nagypestény, 1776/1-mo.; 1777/1-mo.); a lelkészi lakás még mindig nem készült el, sőt a vizitáció megállapítja, hogy a beköltözhető két szoba kívülről még vakolatlan, a parókia kerítése leromlott, amiért „a tiszteletes loci minister sok károkat szenved", utasítja a helyieket, hogy mihamarabb fejezzék be az építkezést és tegyék rendbe a kerítést (Nagypestény, 1778/1-mo/1-o–2-o.); a munkálatokat még mindig nem fejezték be, ezért azzal fenyegeti meg őket a vizitáció, hogy „a tiszteletes loci minister secundum canonem ecclesiasticum ab officio suspendáltatik és a tergiversans törvényesen megbüntettetik" (Nagypestény, 1779/2-do.); „a parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.); „a parochialis ház fából van építve. Csűrje, pajtája jó vagyon, de körülötte a kert rongyos, igazítást vár" (Nagypestény, 1796/7-szer.); a megromlott lakást alaposan ki kell javítani, amíg újat nem építhetnek (Nagypestény, 1802/XVI.); a javítás részben megtörtént, mert az 1804. évi vizitáció alkalmával arról számolnak be, hogy a szarvazásra és lécezésre pénzt adtak ki (Nagypestény, 1804/V. 1.). **Nagyrápolt.** A parókia körüli kerítés leromlott (Nagyrápolt, 1700.); „Aranyon alig akadott még egy vallásunkon való ember, ki is a parochialis házban lakik, háborgattatik a falutúl. Azért hogy onnan egésszen ki ne foggyon vallásunk, tiszt uraimékat kell requirálni" (Nagyrápolt, 1705); a lakást lemeszelték (Nagyrápolt, 1765/6.); a vizitáció panaszolja, hogy az épületek, a kerítések mind a parókia, mind az iskola körül romos állapotban vannak, utasítja a helyieket, hogy javatísák ki (Nagyrápolt, 1778/1-mo.); panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába, a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.); panaszol az eklézsia és a vizitáció is a lelkészre, amiért a parókia körüli területeket elhanyagolja (Nagyrápolt, 1782/2-do.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viseljen gondot a parókiáról, különben a Generális Vizitáció elé került az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, mert azok nem az övék („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); az egyházközség ládáját meg kell javítani, azt mindig a lelkészi lakásban kell tartani, kulcsa az egyházfinál legyen, de a ki- és befizetés szigorúan a lelkész jelenlétében történjen (Nagyrápolt, 1796/10-szer.); kerítése sem a parókiának, sem az iskolának nincs, a tagok restsége miatt (Nagyrápolt, 1796/13-szor.); az egyik gyülekezeti tag a lelkész lakására tör istentisztelet előtt és kővel agyon akarja ütni a lelkészt, az egyházfi lefogta és megkötözte (Nagyrápolt, 1804/III. 2.). **Oláhbrettye.** A felsőszálláspataki Mara család pénzt adományozott a romos parókia újjáépítésére (Oláhbrettye, 1779/3-tio.); a parókia körüli kerítések javítására tett sürgetés (Oláhbrettye, 1783/5-to.); a parókia javítására befolyt adományok (Oláhbrettye, 1796/6-szor.); egyes gyülekezeti tagok nem veszik jó néven, hogy olykor a „possessor házánál esnék az isteni tisztelet"; erre nézve „végeztetik, hogy ennek utánna isteni tiszteletre gyűljenek egybe a hallgatók a parochialis házhoz, és ott mennyen véghez az isteni tisztelet, minthogy ott avégre különösön építtetett ház vagyon" (Oláhbrettye, 1802/II.); „Vásárhellyi János ökegyelme [...] nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jövén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta" (Oláhbrettye, 1804/III.). **Őraljaboldogfalva.** Földek mind megvannak, a „parochiális fundus" is az 1754. évi összeírás szerint, a parókiának nincs kapuja, kerítése, károkat szenved miatta a lelkész, vizitáció inti a gondnokot, hogy intézkedjék (Őraljaboldogfalva, 1772/1-mo.); a lelkészi lakást nem a korábbi helyen fogják felépíte-

ni, építését összekapcsolják a templom javítási munkálataival (Őraljaboldogfalva, 1782.). **Rakosd.** A templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/Difficultates/1.); a parókia és a templom környéke elhagyatott, a vizitáció serkenti a helyieket, hogy javítsák meg, különben a lozsádiak sorsára jutnak (Rákosd, 1693.); sok biztatás után sikerült csak a templom és a parókia javítására rávenni a híveket (Rákosd, 1705/2.); sem a parókiának, sem a cinteremnek nincs kerítése (Rákosd, 1717.); „a nunc in posterum a perselypénz legyen az egyházfiú uramnál, melyből a parochialis ház körül való apró szükségekre erogáljon" (Rákosd, 1748.); az egyházfi levele a Parciális Zsinathoz, hogy a lelkészi lakás építésére kiadott pénzt fogadja el hivatalos kiadásnak és rajta ne kerestesse (Rákosd, 1754.); a parókia és iskola meszelésére költöttek (Rákosd, 1767/2-do.); „a rákosdi reformatum consistorium az egész nemes ecclesia képében szégyenli s sajnálja a cinterem és parochialis házak körül lévő kertekbéli ruinakot", ígéretet tesz a javításra (Rákosd, 1767/2-do.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek különben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között, a bevételek és kiadások miatt, kivizsgálásra kiszállt a püspöki vizitáció (Rákosd, 1805/12-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.). **Ribice.** A cinterem és a parókia környéke elhagyatott állapotban van, javításra szorulnak a melléképületek; a vizitáció ajánlja a gondnoknak, hogy korábbi ígéretükhöz híven javítsák meg (Ribice, 1772/2-o.); a parókia és a templom körüli kertek javítását elrendeli a vizitáció (Ribice, 1780/2-do/2–3-szor.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to., 1782/3-tio.); az elhunyt kántor lakását az egyik nemes eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyzzék el (Ribice, 1783/14-o.); bár lelkész még nincsen, de ha hozni akarnak, a lakást és környékét rendbe kell szedni (Ribice, 1796/4-to.); a parókia, templom és harangláb javítására pénzt adtak ki (Ribice, 1800/3/Erogálódott/6-to.); „egy jó acél óra vétetessék, melly a parochialis háznál conserváltassék" (Ribice, 1802/III.). **Tustya.** Panaszolja a vizitáció, hogy a lelkészi lakás környéke elhanyagolt (Tustya, 1772/1-mo.; 1773/2-o.). **Vajdahunyad.** A parókia épületének javítására pénzt adtak ki (Vajdahunyad, 1780/7-mo., 1781/5-to.); „a parochia fából vagyon épülve, de a régiség miatt megrongyolván erőssen, az elpusztulásra hanyatlik" (Vajdahunyad, 1799/7-szer.). **Zeykfalva.** Panaszol a vizitáció, hogy „mind a ház, mind a csűr, mind a kertek körül" nagy a romlás, megjavítani (Zeykfalva, 1774/1-mo., 1778, 1782/2-do.); az egyházra testált pénz egy részét a romok rendbe hozására fordítják (Zeykfalva, 1782/3-tio.); az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.); az „oláh tumultus" után 1806-ban lett végre lelkésze a gyülekezetnek, akinek viszont nem volt parókiája, így a helyi patrona udvarában lakott (Zeykfalva, 1806.).

Lelkészözvegy. Marossolymos. A helyi lelkész halála után a Parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.; 1779/3-tio.). **Nagypestény.** A halálozás miatt

megüresedett egyházközségnek ki kell adnia a lelkészi fizetést, amelynek fele az eklézsiáé, fele az özvegyé legyen (Nagypestény, 1772/10-o.; 1776/4-to.).

Levél. Nagypestény. Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.). **Nagyrápolt.** Az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio). **Oláhbrettye.** Az eklézsia ládájának leltára (Oláhbrettye, 1783/3-tio.); a földtulajdon levelek „egyfelől a venerabilis tractus archivumába bététessenek, másfelől, hogy szóról szóra is a protocollumba béirattassanak, az kívántaték" (Oláhbrettye, 1796/4-szer.). **Rákosd.** Egyházficsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen közlik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); az eklézsia levelei (Rákosd, 1767/2-do/f.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer., 17-szer.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bízaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.). **Ribice.** Az elhunyt kántor lakását az egyik nemes eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyzzék el (Ribice, 1783/14-o.). **Tustya.** A kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/14-mo.).

Levéltár. A szerződések eredetijét a helyi gyülekezetnél kell hagyni, de azok másolatát el kell helyezni „a venerabilis tractus archivumába" (Nagypestény, 1773/4-o.). **Nagyrápolt.** Az eklézsia szerződéseiből egy példány „küldettessék által a tractus archivumába" (Nagyrápolt, 1783/3-tio.); panasz a bírók ellen, amiért erőszakosan elvitetik az eklézsia zselléreit katonának, „holott nemes fundus a zsellérek lakóhelye is", a vizitáció végzi: „Van egy királyi decretum a vármegye archivumában, azt ki kell kérni, és légyen a parochusnál, mellyet mindenkor, amikor a zsellérek[et] publicum servitiumba hajtyák, megmutathasson a szolgabíráknak" (Nagyrápolt, 1800/IV.). **Oláhbrettye.** A föld-tulajdon levelek „egyfelől a venerabilis tractus archivumába bététessenek, másfelől, hogy szóról szóra is a protocollumba béirattassanak, az kívántaték" (Oláhbrettye, 1796/4-szer.). **Ribice.** Az elhunyt kántor lakását az egyik nemes eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyzzék el (Ribice, 1783/14-o.); **Tustya.** A kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/14-mo.).

Lévita. Ribice. „Hogy munkások voltak papszerzésben, megtetszik abból, hogy egy igen alkalmas lévitát hoztanak, Vintzi István uramat, és ezután is fognak szorgalmatoskodni pap iránt, és kérik a Szent Visitatiot, hogy lenne vigyázással egy jó papnak szerzésében", az eklézsia pedig vállalja, hogy a lévitának „competens statiot rendel az ekklézsiai elsőség, mivel azt már conditio és status nélkül hagyni nem lehet" (Ribice, 1800/1.); a lévita 100 hft. bérért vállalta a szolgálatot, de nem tud megélni belőle és 60-at még kért, kéri a vizitációt, hogy azt hivatalosan protokolláltassa a díjlevélbe (Ribice, 1800/2.); fizetést adnak ki a lévitának (Ribice, 1800/3/Erogálódott/2-do.); az új lévita fizetése: „projectálták, hogy rend sze-

rint való papi fizetésre légyen 300 rhfr., 200 a brádi vásárvámból, 100 pedig e propriis facultatibus a hallgatók domatim adjanak" (Ribice, 1807/II.).

Literatus, tanult. Rákosd. Az egyházfiváltás terén személyi kifogásokat emel a vizitáció az új jelölt ellen (a régi egyházfi „curiosus, virilis, literatus ember lévén, mégis nem exigálhatja az interest egésszen, mennyivel inkább ha valami gyengébb illiteratus ember surrogáltatnék hellyébe, minémű notabilis kára emergálhatna abból" az eklézsiának) (Rákosd, 1753. március.).

Magisztrátus lásd **Karhatalom.**

Magyar nyelv. Nagyrápolt. A vizitáció utasítja a helyieket, hogy küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazataait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.). **Rákosd.** „A szülék magyar nyelven gyakorolják gyermekeiket, hogy légyen e született nyelvek. Oláhul megtanulhatnak eléggé az oláhokkal való társalkodásban is", írja a jegyzőkönyv (Rákosd, 1795/IV./3-szor.).

Marasztás. Nagyrápolt. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.); **Rákosd.** „A scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott N[agy]P[énteken] mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.).

Melléképületek. Marossolymos. A vizitáció megállapítja, hogy a kerítés, csűr és „egyéb efféle épületek mindenütt in ruinis" vannak, ajánlja javításukat a patrónusok figyelmébe (Marossolymos, 1772. április/4-o.); „a parochialis ház körül tett reparatiokhoz tartozik egy csűrnek felállítása is, mellyet titulatus Goró Miklós úr ex fundamento maga költségével építtetett egyedül" (Marossolymos, 1779/5-to.).

Mester, tanító. Nagyrápolt. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.); a mester háza, az iskolaház a tanító halálával és özvegye elköltözésével megüresedett, abba, hogy az iskola épülete ne romoljon le, zsellért költöztettek bele, aki a többi zsellérrel együtt dolgozzon a lelkésznek, házbér és az épület gondozása fejében (Nagyrápolt, 1765/2.); az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio.); némely zsellér kivonja magát a fizetés alól, a vizitáció elrendeli, hogy lelkésznek és mesternek egyaránt fizessenek, ha magukat egyháztagokként továbbra is meg akarják tartani, különben törvénnyel kötelezik őket (Nagyrápolt, 1779/2-do.); panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába, a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); panasz a tanító ellen, amiért rest a tanításban, azzal védekezik, hogy a szülők nem adják gyermekeiket az iskolába, emiatt a lemaradás, a vizitáció mindkettőt meginti és az ország törvényeire hivatkozva büntetést helyez kilátásba az engedetlen szülők ellen (Nagyrápolt, 1790/2-do.);

„jelenti a ludi magister azt is rész szerint, hogy a harangozásért való 3 kéve búzája az örökségek szerint nem egésszen ingrediál és hogy egyszersmint a marhátlanok a fabéli bérit denegállyák" (Nagyrápolt, 1790/2-do.; 1791/3-tio.); ha valaki nem fizet a lelkésznek és a tanítónak, nem jár annak harangozás (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a tanításért járó fizetség: „az eklézsiabeli fiúgyermekért egy esztendőre való fizetés 3 ~ három márjás leszen, a leánygyermektől 2 ~ két márjás. Emellett a sabbathale. „A classisba való tüzelésre pedig vigyenek magok a gyermekek fát. Ha másféle vallásúak is fognának az oskolába feljárni, azok úgy fizessenek, amint megalkhatik véllek a tanító" (Nagyrápolt, 1796/6-szor.). **Oláhbrettye.** Tanító hozatalát várják (Oláhbrettye, 1782/2-do.). **Rákosd.** Panaszol, mert fizetését és a tűzifát nem adják meg (Rákosd, 1698.); dicsérik a lelkész „serénységét a tanításban" (sedulitas docendi), miközben a mestert erre felszólítják (Rákosd, 1705/1.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén esküttt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); „a scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott Nagypénteken mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.); a vizitáció előtt a helyi mester jó mintatanítást tett 21 gyermekkel, bár ez nem volt a teljes létszám, a gyermekek jobb bizonyítványt kaptak, mint egy évvel korábban (Rákosd, 1771/1-mo.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.); panasz a mester ellen, hogy sokszori hiányzása miatt nincs előmenetel az oktatásban, vizitáció kivizsgálja és megállapítja, hogy a mester rendesen végzi dolgát, a hiányosság amiatt van, hogy a szülők munkára fogják a gyermekeket (Rákosd, 1778. január/2-do.); a templom javítására tervbe vett pénzgyűjtő körutat a helyi tanító vállalta fel, s miután a királyi jóváhagyás megérkezet, még 1780-ban útnak indult és 148 ft. 14 dr. alamizsnával érkezett vissza (Rákosd, 1781/3-tio.); „szép és dicséretest speciment mutatott" (Rákosd, 1781/7-mo.); a mesteri díjlevél részletei (Rákosd, 1805/8-szor.); a mesternek járó természetbeli juttatást nem lehet megváltani pénzen (Rákosd, 1805/14-szer.). **Ribice.** A lelkészi díjlevél meghatározása után a vizitáció kéri a gyülekezetet, hogy a mesteri díjlevelet is állítsák össze, a helyiek arra kérik a vizitációt, hogy ezt halasszák el a következő vizitációig (Ribice, 1796/3-szor.). **Vajdahunyad.** Azzal vádolják a mestert, hogy éjszakánként sokszor kimarad és mértéktelenül iszik, a vizitáció megjavulásra inti, máskülönben a parciálisra kerül az ügye (Vajdahunyad, 1695.); a törökbúza kvartáját a mesternek adják, hogy a lelkészhiány miatt végzett szolgálatát honorálják (Vajdahunyad, 1774/11-o.); a földek betájolása nincs meg, csak az, hogy mekkora darabot használ a lelkész és a mester (Vajdahunyad, 1781/3-io.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőkerészt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); panasz a vizitáció részéről: „ennek alkalmatosságával jöttenek bé oskolamester őkegyelmének olly hellytelen cselekedetei is, mellyek egyenesen oda mutatnak, hogy őkegyelme a canonica subordinatiot nem igen szereti, nemcsak az ekklézsia tagjaival, hanem papjával szembenszállani és azzal veszekedni bátorkodik" (Vajdahunyad, 1783/3-tio.); a mester díjlevele részletesen (Vajdahunyad, 1799/Oskolamesteri conventio.); „a mesteri földön kívül, minden földeket a pap bír és használ" (Vajdahunyad, 1799/Parochialis földek/14.).

Mészárszék. Rákosd. Pénzt vett be az eklézsia a mészárszék árendájából (Rákosd, 1767/Fazakas.).

Oktatás. Nagyrápolt. A szülők hanyagsága miatt a gyermekek nem járnak iskolába, ajánlja a lelkésznek, hogy „mind különös, mind közönséges intés, tanítás által bírja arra az atyáknak szíveket, hogy gyermekeiket oskolában adván taníttassák" (Nagyrápolt, 1772. február.); panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába; a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); panasz a tanító ellen, amiért rest a tanításban, azzal védekezik, hogy a szülők nem adják gyermekeiket az iskolába, emiatt a lemaradás; a vizitáció mindkettőt meginti és az ország törvényeire hivatkozva büntetést helyez kilátásba az engedetlen szülők ellen (Nagyrápolt, 1790/2-do.; 1791/3-tio.; 1793/1-mo.); panasz a szülők és iskolaköteles gyermekek hanyagsága miatt, a főgondnoknak és gondnoknak lajstromot kell készítenie a tanköteles gyermekekről, iskolai jelenlétüket ellenőrizni kell, ha mégsem járnak iskolába, a szülőket megbírságolják (Nagyrápolt, 1796/4-szer.); a tanításért járó fizetség: „az eklézsiabeli fiúgyermekért egy esztendőre való fizetés 3 ~ három márjás leszen, a leánygyermektől 2 ~ két márjás. Emellett az úgyneveztetett sabbathale. „A classisba való tüzelésre pedig vigyenek magok a gyermekek fát. Ha másféle vallásúak is fognának az oskolába feljárni, azok úgy fizessenek, amint megalkhatik véllek a tanító" (Nagyrápolt, 1796/6-szor.). **Rákosd.** Panasz, hogy a helyiek nem adják iskolába a gyermekeket, ha adják előmenetelek nincs, mert hiányoznak a tankönyvek, a vizitáció utasítja a „méltóságos capitány" urat, hogy a szülőket buzdítsa (Rákosd, 1774/1-o.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.); panasz a mester ellen, hogy sokszori hiányzása miatt nincs előmenetel az oktatásban, vizitáció kivizsgálja és megállapítja, hogy a mester rendesen végzi dolgát, a hiányosság amiatt van, hogy a szülők munkára fogják a gyermekeket (Rákosd, 1778. január/2-do.). **Ribice.** A kántor kevés fizetését azzal az indokkal tagadják meg egyesek, hogy már nem tanít, mert nincsen gyermek, a vizitáció pedig figyelmezteti őket, hogy a kántori illetmény nincs a gyermekek tanításához kötve (Ribice, 1779/4-to.); panasz a kántorra, amiért elhanyagolja a gyermekek tanítását, a vizitáció buzdítja a híveket, hogy adják meg a kántor jussát, „nevezetesen penig fabéli competentiaját, ne kénszeríttessék télnek idején más tűzénél melegedni" (Ribice, 1781/2-do.).

Oláh, román. Nagyrápolt. „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); „néhai Ferentzi Pétertől özvegyen maradván Csuka Susánna ment titkon férjhez valami idevaló olá emberhez, melly szerént mind gyülekezetünktől, mind Istenünk házától önként elvonta magát" (Nagyrápolt, 1765/5.); „az Úr asztalára való készület most is úgy vagyon, amint találtatott az oláhok zenebonája után" (Nagyrápolt, 1791/4-to.); „panaszul adaték fel, hogy már jó darab ideje, hogy az olá pap az eklézsia temető cintermének hellyére egy házat épített, melyről sem nem szolgál, sem nem taxál az eklézsiának, sőt ezen kívül most az olá templomhoz tartozó temető határos lévén a reformata eklézsia temetőjével, az oláhok a kert felállításával egynéhány esztendővel ezelőtt egy darab hellyet az eklé-

zsia temetőjéből elfoglaltak" (Nagyrápolt, 1796/11-szer.; 1803/VII.); a vizitáció a karhatalom segítségét ajánlja a helyieknek, hogy a románok által elfoglalt temetőrészt visszaszerezzék (Nagyrápolt, 1796/11-szer.; 1803/III.; 1803/VII./ 1804/IV.). **Oláhbrettye.** A viszontagságok után is megvannak a klenódiumok, Kendeffi Miklósnál van egyezüstpohár „melyről maga keze írása a méltóságos úrnak ugyan extál ezen ekklézsia ládájában, amely emanált ante tumultum valachorum", kérik, hogy vagy adja át az eklézsiának, vagy ígérje meg, hogy csak egyházi célra használja (Oláhbrettye, 1790/5-to.); „a Batzalári Farkas úrtól való 500 ft. mikor conferáltatott, nem tudatik, mert az arról való collationalis az 1784-beli oláh tolvajkodásban elveszett" (Oláhbrettye, 1796/3-szor.). **Rákosd.** „A szülék magyar nyelven gyakorolják gyermekeiket, hogy légyen e született nyelvek. Oláhul megtanulhatnak eléggé az oláhokkal való társalkodásban is", írja a jegyzőkönyv (Rákosd, 1795/IV./3-szor.). **Ribice.** „Az oláhok által esett romlás után" tesz számadást az időközben eltávozott helyi lelkész arról, hogy kénytelen volt az egyházközség alaptőkéjéhez nyúlni a nagy ínségben, mert senki nem tudott fizetni (Ribice, 1790/1-mo.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); a lévita azt kéri a vizitációtól, hogy állítson fel szabályt a harangozásra, mert egyesek korábbra, mások későbbre kérik azt, továbbá az egyházfi sem hétköznap, sem vasárnap nem harangoz rendszeresen, szokás volt akkor harangozni, amikor a románok már kijöttek a templomból, délután pedig 3 óra tájban, ehhez továbbra is ragaszkodik a gyülekezet, a vizitáció helybenhagyja (Ribice, 1800/6.). **Vajdahunyad.** Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.). **Zeykfalva.** Az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.).

Olvasás. Nagyrápolt. A vizitáció utasítja a helyieket, hogy küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.).

Óra. Ribice. „Ezen [harangozásbeli] controversianak eltöröltetésire *végeztetik*, hogy nyárban reggel 9-cedfél, délután 4 óra tájban, télben pedig reggel 10-dfél, déllyest 3 órakor légyen a harangozás. És hogy ez az idő a tiszteletes lévitától is observáltathassék, az ekklézsia fundussából egy jó acél óra vétetessék, melly a parochialis háznál conserváltassék" (Ribice, 1802/III.).

Ortodoxok, görökgeletiek. Tustya. Közösen használták az egyik legelőt az ortodoxok és a reformátusok, de az ortodoxok önkényesen elfoglalták (Tustya, 1779/4-to.).

Pálinka. Nagypestény. A lelkészi lakás építésén fáradozók számára pénzt adtak pálinkára (Nagypestény, 1804/V./2.; 1804/VI.).

Paraszt. Nagyrápolt. Szomorúan tapasztalja a vizitáció, hogy a lelkész módfeletti italozásba kezdett, „melyben az ekklézsia nem annyira botránkoznék meg, ha a maga házánál cselekedné azon helytelenséget, de azon kívül a faluban közönséges paraszt conversatioban elegyíti magát és ottan megittasodván, hellytelen dolgoknak cselekedésekre ereszkedik", utoljára inti a vizitáció, a következő alkalommal szigorúan büntet (Nagyrápolt, 1782/1-mo.).

Paráznaság. Rákosd. Asszonyt vádolnak paráznasággal, kiközösítést helyeznek kilátásba (Rákosd, 1696/1.).

Parciális Zsinat. Marosnémeti. A volt lelkész fizetési hátralékát adják meg, a Parciális Zsinaton hozott rendelkezés értelmében (Marosnémeti, 1772/1-mo.). **Marossolymos.** A lelkész panaszol, hogy nincs csűr, pénzzel is hozzájárulna annak építéséhez, a Parciális jóváhagyja, és feltételeket szab az egyházközségnek (Marossolymos, 1719.); a helyi lelkész halála után a Parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.; 1779/3-tio.).

Parókia – lásd **Lelkészi lakás**

Patrónus. Marosnémeti. A helyi nemesek szíves figyelmébe ajánlja a vizitáció a lelkészi bér pontos befizetését (Marosnémeti, 1776/1-mo.). **Marossolymos.** Híradás pénzkiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.); a patrónusok anyagi támogatást ígérnek a parókia építésére (Marossolymos, 1771.; 1772. április/3-o.); az 1771. évi Generális Zsinat eldöntötte, hogy „a ketskedágai és szúligeti részünkön való possessorok" ezután Marossolymoshoz tartozzanak és ott járuljanak hozzá a lelkész fizetéséhez (Marossolymos, 1772. április/5-o.); Vadas Mózes készpénzt és területet adományoz a parókia építésére (Marossolymos, 1772. december.); a helyi lelkész, lakás hiányában, a helyi patrónus házánál lakott (Marossolymos, 1773/2.); az eklézsia elzálogosította jobbágyait a helyi patrónusnál, aki viszont régen nem fizetett egyházi adót, ezért az eklézsia ennek fejében visszakéri a jobbágyokat (Marossolymos, 1776/2-do.); külön köszönet a patrónusoknak, amiért segítették a parókia befejezését (Marossolymos, 1776/3-tio.); sajnálattal állapítja meg a vizitáció, hogy „újj visitationak kelletvén kezdődni" a kibocsátott cursus szerint nem kezdhették meg azt a Maros menti Plágán, mert a patrónusok nem tudtak megjelenni (Marossolymos, 1777.); Bartsai patrónus felvállal némely apróbb parókia körüli kiadást, hogy a eklézsia pénzéhez ne keljen nyúlni (Marossolymos, 1779/6-to.). **Nagypestény.** A helyi patrona 50 forintot adományoz az egyháznak, hogy annak „fructussa" a lelkész fizetésének kiegészítése legyen, amelyért „illatozza az Úr Isten lelki kedves áldozatul" (Nagypestény, 1772/5-o.); a helyi patrónus „offerált a tiszteletes parochus őkegyelmének egy kétnapi szántást önként való szeretetből" (Nagypestény, 1772/15-o.); a kegyes adományokról készítsenek „formaliter" szerződéseket, hogy azok kéznél legyenek, ha királyi parancsra be kellene mutatni (Nagypestény, 1773/3-o/b.); a helyi lelkész és patrónus között az ellenségeskedés újraéledt, amelyre nézve intést alkalmaz a vizitáció (Nagypestény, 1774/3-tio.); a patrónus harangot adományoz az eklézsiának elhunyt felesége emlékére (Nagypestény, 1774/10-o.); a vizitáció szomorúan tapasztalja, hogy a templom fedele megrongálódott és azt nem javították ki annak ellenére sem, hogy a helyi patrónus adományt adott, vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a templomot mihamarabb tegyék rendbe (Nagypestény, 1790/2-do.); panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet, vizitáció megállapítja, hogy ezt törvény ellenében tette „és ha akármely szín és tekintet alatt még csak egyszer azt cselekedné, a canon szerint való büntetést bizonyoson el nem kerüli" (Nagypestény, 1796/1-ben.); adományok és adományozók (patrónusok) listája (Nagypestény, 1796/3-szor/2.). **Nagyrápolt.** Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a

patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.); lelkész és tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); „méltóságos liber baronissa Jósika Dánielné asszony jelenté mind szóval, mind levele, mind biztossa által, hogy ezen megyében a főcuratorságot a méltóságos udvar másnak nem engedi, hanem megtartya és személyesen s bíztassai által is hasznason folytatni el nem mulattya" (Nagyrápolt, 1791/7-mo.); panaszolja a lelkész, hogy egyes urak nem fizetik a bérét és sok az elmaradt adó (Nagyrápolt, 1793/1-mo.).

Passió. Rákosd. „A scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott Nagypénteken mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.).

Peregrináció, peregrinus. Nagyrápolt. A perselypénzből adtak hátrom peregrinusnak (Nagyrápolt, 1803/XII.); két peregrinusnak adtak támogatást (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum); „Agentiara, m[agyar]országi és udvarhellyi kollégyiomoknak és egy peregrinansnak" támogatást adtak (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum). **Rákosd.** A szigeti iskolának és „egy becsületes n[agy]enyedi peregrinansnak" adtak pénzt (Rákosd 1767/2-do.); a nemrég megválasztott káplán bejelenti szándékát, hogy fél évre külföldi akadémiákra szándékszik menni és kéri az eklézsiát, hogy „azalatt is hozzám elkezdett és megmutatott szívességét félbe ne szakassza" (Rákosd, 1805/2-szor/3-o.).

Persely, perselypénz. Nagypestény. Csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fizetését a perselypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o/a.). **Nagyrápolt.** A perselypénzből adtak a parajdi, küküllővári és ajtai eklézsiák számára és három peregrinánsnak (Nagyrápolt, 1803/XII.). **Ribice.** „A perselyben maradván az elébbeni visitatioban hfr. 10, referáltatik, hogy a persely a templomban állván, violáltatott és a pénz elvitettetett, de ki lett légyen a sacrilegus, ki nem nyomoztathatott. Committál a Szent Visitatio, hogy a persely többé a templomban ne tartattassék, hanem a publicatio után a pénz felszámláltatván, ad manus publicos deponáltassék sub fidele cura" (Ribice, 1767/7.).

Poéta. Marossolymos. Híradás pénzkiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolválá azon végre" (Marossolymos, 1771.).

Prédikáció. Rákosd. „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.); az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.); dicsérik a lelkész „serénységét a tanításban" (sedulitas docendi) (Rákosd, 1705/1.).

Protocollum. Rákosd. „Az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bízaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Püspök. Rákosd. 1790-ben tolvajok rabolták ki az eklézsia ládáját, az elrabolt „aranyos szélű ezüstpohár" helyett a helyi lelkész hozott másikat a püspöktől (Rákosd, 1767.).

Quarta. Vajdahunyad. Panasz, hogy nem fizetik a „papbért", sem kvartát nem adnak a termények és bor után, a vizitáció törvényszéki feljelentéssel fenyegeti meg őket (Vajdahunyad, 1694.); a törökbúza kvartáját a mesternek adják, hogy a lelkészhiány miatt végzett szolgálatát honorálják (Vajdahunyad, 1774/11-o.).

Rend/egyházi rend. Nagyrápolt. A helyi lelkész iszik, amiért a vizitáció tart „az őkegyelme gyalázattyából a közönséges egyházi rendre háromló s háramalható gyalázattól is" (Nagyrápolt, 1791/1-mo.).

Részegeskedés. Nagypestény. A helyi lelkész, mértéktelen italozás miatt, megsértette az egyházközség nemesi rendű gondnokát, családjában veszekedést okozott, a lelkészi közösséget pedig lejáratta, ezért kézírással megerősített fogadalmat kérnek, hogy ilyen több ne történjen meg (Nagypestény, 1779/1-mo.) „Sajnálva jelenték ez ecclesianak érdemes tagjai, hogy egy időtől fogva a tiszteletes atyafi az illendőségnek határán kívül lépik a részegítő italban és ollykor szembetűnő hibái is esnek mind házánál, mind házán kívül" (Nagypestény, 1802/XVIII.); a helyi lelkész ellen ugyanaz a panasz, mint volt, most a vizitáció azt tanácsolja, hogy amennyiben társaságba hívják, ne menjen el, hanem otthon maradva, ha lehet „távoztassa el a mértékletlen és mások botránkoztatására alkalmatosságot szolgáltató és magának s a szent clerusnak kissebbséget okozó italt" (Nagypestény, 1805/I.). **Nagyrápolt.** Szomorúan tapasztalja a vizitáció, hogy a lelkész módfeletti italozásba kezdett, „melyben az ekklézsia nem annyira botránkoznék meg, ha a maga házánál cselekedné azon helytelenséget, de azon kívül a faluban közönséges paraszt conversatioban elegyíti magát és ottan megittasodván, hellytelen dolgoknak cselekedésekre ereszkedik"; utoljára inti a vizitáció, a következő alkalommal szigorúan büntet (Nagyrápolt, 1782/1-mo.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italt és viseljen gondot a parókiáról, különben a Generális Vizitáció elé kerül az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, mert azok nem az övék („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); lelkész és tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); továbbra is gond van a lelkésszel, részegeskedik, a gyülekezet megtűri és arra kéri, hogy „őkegyelme a magánál lévő kegyelem girájával jól kereskedni, annak belső munkája által a testiségen erőt venni s napjainak szaparodásával papi kegyességét szaporítani. Sőt, minthogy őkegyelmével szemben tágos lépésekkel siet az halál, valóságos maga megjobbításával arra magát szüntelen készen tartani" (Nagyrápolt, 1791-1-mo.). **Rákosd.** „Lobontz János és István hallgatók feladattatván a tiszteletes loci minister által, mint templomkerülők, káromkodók és scandalose részegesek" (Rákosd, 1782/5-to.). **Ribice.** A lelkész módfelett részeges, nem javult meg a sorozatos figyelmeztetések ellenére sem, a Parciális Zsinat elé viszik az ügyet (Ribice, 1700.). **Vajdahunyad.** Azzal vádolják a mestert, hogy éjszakánként sokszor kimarad és mértéktelenül iszik, a vizitáció megjavulásra inti, máskülönben a parciálisra kerül az ügye (Vajdahunyad, 1695.).

Római katolikusok. Ribice. „Keservesen panaszlá" az egyik nemes asszony, hogy a másik nemes asszony az ő helyére ült a templomban és semmiképpen őt beengedni a padba nem akarta, a méltatlan bánásmódot tetézte az is, hogy ez utóbbi római katolikus volt (Ribice, 1802/IV.).

Sátoros ünnep. Nagyrápolt. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.).

Stóla. Rákosd. A vizitáció úgy rendelkezik, hogy a hordók kötésére ne a perselypénzből utaljanak ki, hanem azt családonkénti hozzájárulással vagy másképpen finanszírozzák, mert a kötések beletartoznak a lelkész stoláris fizetésébe (Rákosd, 1772/7-o.).

Suplicans. Rákosd. Marosvásárhelyi koldulónak (talán diáknak) pénzt adott az eklézsia (Rákosd, 1763.).

Szentelés. Rákosd. Az eklézsia 10 ft. 20 dr. pénzzel járult hozzá „tiszteletes káplány Tsegöldi Beniamin atyánkfiának felszenteltetésekor synodusi útra" (Rákosd, 1805/15-ször.); „a Szent Visitatio tehát teve illyen határozást: Eleitől fogva való jó rendtartása és szokása minden jól rendelt ekklézsiának az volt, hogy maga számára felszentelendő új papját és káplánnyát a Generalis Synodusra akárhol és melly hellyen esett a Generalis Synodus, illendő alkalmatossággal és költséggel elküldötte és visszahozta. Sőt ezen kötelességére utat mutat még a 20-dik canon is" (Rákosd, 1805/15-ször.).

Szociális segély. Nagyrápolt. A szegény lelkészeknek adtak az eklézsia pénzéből (Nagyrápolt, 1771.). **Ribice.** Az „invalidus papoknak" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/16-o., 1805/IV./C. Erogatumok., 1807/VIII./B. Erogatumok/23-o.); **Tustya.** Az egyházközség pénzt „adott agentiara s szegény papok számára" (Tustya, 1774/7-o.).

Tankönyv. Rákosd. Panasz, hogy a helyiek nem adják iskolába a gyermekeket, ha adják előmenetelek nincs, mert hiányoznak a tankönyvek, vizitáció utasítja a „méltóságos capitány" urat, hogy a szülőket buzdítsa (Rákosd, 1774/1-o.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.).

Temetés. Marossolymos. Bartsai Mihály adományt adott, lányának „a templomban való temetésiért" (Marossolymos, 1717/3.); Nagy Pál adományt adott felesége „templomban való temetettéséért" (Marossolymos, 1717/4.; 1718/2.). **Rákosd.** „András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort" az eklézsiának (Rákosd, 1687/Proventus/2.); az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt az illető temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.); panasz a lelkészre, amiért két temetésen nem jelent meg (Rákosd, 1692.). **Vajdahunyad.** Két temetés a cinteremben 6 ft-ba került, melynek kamatját sürgeti a vizitáció (Vajdahunyad, 1772/8-vo.).

Temető. Nagyrápolt. „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); „panaszul adaték fel, hogy már jó darab ideje, hogy az olá pap az eklézsia temető cinterének hellyére egy házat épített, melyről sem nem szolgál, sem nem taxál az eklézsiának, sőt ezen kívül most az olá templomhoz tartozó temető határos lévén a reformata eklézsia temetőjével, az oláhok a kert felállításával egynéhány esztendővel ezelőtt egy darab hellyet az eklézsia temetőjéből elfoglaltak" (Nagyrápolt, 1796/11-szer.; 1803/III.; 1803/VII.).

Templom. Nagypestény. Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.); az egyházközség lélekszáma gyarapodott, az helybeliek tehát elhatározták, hogy kibővítik a templomot (Nagypestény, 1783/6-to.); a vizitáció szomorúan tapasztalja, hogy a templom fedele megrongálódott és azt nem javították ki annak ellenére sem, hogy a helyi patrónus adományt adott, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a templomot mihamarabb tegyék rendbe (Nagypestény, 1790/2-do.); a vizitáció megdicséri a domesticus főkurátort a templom javításért (Nagypestény, 1791/2-do.); „a parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.). **Nagyrápolt.** Zsindelyt vettek a templomra (Nagyrápolt, 1698.); bort adtak el, hogy zsendelyt vegyenek a templomra (Nagyrápolt, 1700.); a templomot és a tornyot újrafedték (Nagyrápolt, 1765/7.); „kerítés nélkül lévén a temető, a sírhalmokat a sertések túrják és a kihányt holt tetemeket azok rácskálják" (Nagyrápolt, 1804/II.). **Őraljaboldogfalva.** Szomorúan állapítja meg a vizitáció, hogy omlófélben van a templom, elrendeli, hogy a consistorium tárgyalja meg az ügyet és indítsák el az újjáépítést (Őraljaboldogfalva, 1777.); a templom helyreállítását elkezdték, de még sok javítanivaló van (Őraljaboldogfalva, 1779/4-to.); a lelkészi lakást nem a korábbi helyen fogják felépíteni, építését összekapcsolják a templom javítási munkálataival (Őraljaboldogfalva, 1782.). **Rákosd.** „András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort" az eklézsiának (Rákosd, 1687/Proventus/2.); a templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/Difficultates/1.); a parókia és a templom környéke elhagyatott, serkenti a helyieket a vizitáció, hogy javítsák meg, különben a lozsádiak sorsára jutnak (Rákosd, 1693.); sok biztatás után sikerült csak a templom és a parókia javítására rávenni a híveket, mind Rákosdon, mind ennek filiájában Hosdáton (Rákosd, 1705/2.); a templomot zsendelyezték (Rákosd, 1760/8.); vita a templomi székek körül (Rákosd, 1764/2.); a templom igen romos állapotban van, a gyülekezet vállalja a javítási munkálatokat, de kevés a pénze, a vizitáció rendelkezik: „tiszteletes loci minister őkegyelme minden industriat adhibeáljon, s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre" (Rákosd, 1773/7-o.); a templomépítés előkészületeinek és munkálatainak lebonyolítására külön „domesticus curator"-t választ az egyház (Rákosd, 1774/5-to.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek különben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.); a templomjavítás költségei (Rákosd, 1782/2-do.); a templom megépítése utáni számadás (Rákosd, 1783/6-to.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között, a bevételek és kiadások miatt, kivizsgálásra kiszállt a püspöki vizitáció, a költségeket nem akarja a gyülekezet egy része fizetni (fizesse az, aki kihívta), esperes a 92. kánonra hivatkozik, mely szerint a püspöki vizitáció költségeit az esperesi székhelynek kell kifizetnie (Rákosd, 1805/12-szer.). **Ribice.** Panasz, mert a harangláb romos állapotban és messze van, nem hallik a harang el mindenhova, a vizitáció utasít, hogy hozzák közelebb a templomhoz és javítsák meg (Ribice, 1775/4-to.); a templomban a lelkész székét valaki összevágta, a vizitáció kivizsgálást rendel el (Ribice, 1776/12-o/4-to.); a parókia és a templom körüli kertek javítását rendeli el a vizitáció (Ribice, 1780/2-do/2–3-szor.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to., 1782/3-tio.); a harangláb javítására és a templom fedelire pénzt adtak ki (Ribice, 1783/9-no.); a parókia, templom és harangláb javítására pénzt adtak ki (Ribice, 1800/3/Erogálódott/6-to.); elhatározza a gyülekezet, hogy a templomot megjavítja és tornyot építtet a düledező harangláb helyébe (Ribice, 1804/IV.). **Vajdahunyad.** Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akar-

ta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.); a templom számára gyűjtött kollekta 48,31 volt, amelyből „a collector excontentáltatott" (Vajdahunyad, 1773/6-to.); a templom építésére gyűlt pénz kimutatása (Vajdahunyad, 1774/6-o.); botránkoztató a helyi lelkész és mester feleségeinek viszonya, amely az istentiszteleti rendet is érinti (a lelkész felesége nem áll fel könyörgés alatt, a férfiak ajtaján megy be a templomba stb.) (Vajdahunyad, 1783/3-tio.); „sajnálja az Egyházi Törvényes Látogatás a szép templomnak romlásra való nagy sietését", ezért javítsák meg mihamarabb, hogy a romlást megállítsák (Vajdahunyad, 1791/5-to.). **Zeykfalva.** Az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.); a templomnak „csak a puszta kőfalai állanak fel" (Zeykfalva, 1802.).

Templomlátogatás. Marossolymos. Panaszol a lelkész, hogy az egyházfi felesége nem jár templomba (Marossolymos, 1717). **Rákosd.** az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt az illető temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.); „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", a vizitáció egy hónapot ad erre, utána a fizetést is behajtja rajta, ő magát a karhatalom kezére is adja (Rákosd, 1691/Difficultates/Deliberatum/4.);

Terhesség. Rákosd. Terhes asszonyt azzal vádolnak, hogy terhesség-megszakítást hajtott végre, „főispán uramat requirállyuk, hogy serio inquiráltasson, ha vétkes, lakollyon" (Rákosd, 1694/1.).

Textíliák. Marossolymos. Vajda Mihályné adományozott „egy új portai szőnyeget" az úrasztalra (Marossolymos, 1702/3.). **Nagypestény.** Az úrasztali kellékek mind megvannak az 1754. és '58. évi összeírás szerint, ezekhez „accedált két patyolat keszkenyő" (Nagypestény, 1772/11-o.); „anno 1749 ajándékozott volt idvezült gróff bethleni Bethlen Borbára asszony egy vékony gyolcs, körül zöld selyemmel, közepin is két renddel s aranyfonallal varrott szép nagy abroszt illyen inscriptioval: Arva Groff Bethleni Bethlen Borbara adta a N. Pestényi Reformata Ekklésia számára 1749" (Nagypestény, 1772/12-o.); „az Úr asztalához való készülethez accedált ugyan a néhai méltóságos Kendeffi Miklósné Nalátzi Judith asszony kegyességéből egy szép fehér gyolcs keszkenő, a négy szegeletin arany szkófiummal nagy virágokkal ékesített, melyen ilyen írás vagyon szkófiummal varrva: Nalátzi Nalátzi Judith adta a N. Pestyéni Ref. Ekklésiának. Jó lesz az esztendőszámot is reá felvarrni" (Nagypestény, 1774/11-o.); lajstrom (Nagypestény, 1782/8-vo/1–5.); bő lajstrom leírással és leltárral (Nagypestény, 1796/3-szor/1.). **Nagyrápolt.** Adományozott „baronissa Györffi Josefné asszony egy veres selyem keszkenőt" (Nagyrápolt, 1776/7-mo.); lajstrom (Nagyrápolt, 1782/6-to.); részletes lajstrom. (Nagyrápolt, 1796/8-szor.). **Oláhbrettye.** Új úrasztali terítővel gyarapodott az eklézsia (Oláhbrettye, 1772./3-tio/1.); lajstrom (Oláhbrettye, 1782/5-to.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1793/3-tio.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1796/[5-ször.].); „a szent edények s eszközök a haranggal együtt minden szaporodás vagy kevesedés nélkül megvagynak úgy, mint leírattak 1796-ban" (Oláhbrettye, 1799/5.). **Öraljaboldogfalva.** Lajstrom és leírás (Öraljaboldogfalva, 1772/3-tio.); lajstrom (Öraljaboldogfalva, 1782.). **Rákosd.** Egyházficsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen ismertetik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); leírás, lajstrom (Rákosd, 1767.); adomány (Rákosd, 1772/6-to.); bő és részletes lajstrom (Rákosd, 1795/III.); „két viseltes eladott keszkenőnek árra" 1 ft. 2 dr. volt (Rákosd, 1805/15-ször.); bő, alapos lajstrom

(Rákosd, 1805/20-szor.); „minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Vistatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra *rendeli* a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék" (Rákosd, 1805/20-szor/Jegyzés.). **Ribice.** Lajstrom (Ribice, 1781/10., 1782/15-o.); a korábbi összeírás szerint megvannak, adományt is regisztrálnak (Ribice, 1783/15-o.); „az Úr asztalához való készület maga hajdani állapotjában megvagyon" (Ribice, 1793/3-tio.); lajstrom (Ribice, 1796/13-szor.); új, ez idáig nem leltározott darabot találnak (Ribice, 1800/5.); megvannak a korábbi lajstromok szerint (Ribice, 1802/VIII.). **Tustya.** Adomány regisztrálása (Tustya, 1774/6-o.). **Vajdahunyad.** Részletes lajstrom (Vajdahunyad, 1781/8-vo.); adomány (Vajdahunyad, 1791/6-to.).

Tized. Vajdahunyad. Felolvasták a Generális Zsinat végzéseit és a Gubernium dézsmák ügyében tett parancsát (Vajdahunyad, 1772/1-mo.).

Torony. Nagypestény. „A parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.); a torony födésére pénzt adtak ki (Nagypestény, 1806/III.). **Nagyrápolt.** „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); a templomot és a tornyot újrafedték (Nagyrápolt, 1765/7.). **Ribice.** Elhatározza a gyülekezet, hogy a templomot megjavítja és tornyot építtet a düledező harangláb helyébe (Ribice, 1804/IV.).

Török. Rákosd. Kiss Jánosné asszony törökországi legényhez ment férjhez, aki hazament, aki otthon (valamelyik csatában?) elesett, kéri, hogy újra férjhez mehessen, a vizitáció hitelt érdemlő tanúkat kér (Rákosd, 1687/2.).

Unitusok. Vajdahunyad. Radik József felesége átállt a „görög unita" vallásra (Vajdahunyad, 1781/6-to.).

Úrvacsora. Nagypestény. Panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.). **Nagyrápolt.** Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.); három úrvacsorai alkalomra bort vásároltak 51 dénárért (Nagyrápolt, 1765/6.); „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III.3.). **Rákosd.** Inti a vizitáció a híveket, hogy ne tolongjanak az úrvacsoravételhez, utána az istentisztelet hálaadó részén is vegyenek részt (Rákosd, 1769/1.). **Ribice.** A vizitáció pontosan megszabja, hogy ki hova üljön, és milyen sorrendben vegyen úrvacsorát (Ribice, 1772/4-o.).

Ülésrend. Rákosd. Vita a templomi székek körül (Rákosd, 1764/2.); az ülésrend ügyében hozott végzés (Rákosd, 1782/6-to.); azzal vádolják a lelkészt, hogy a felújított templomban despotaként intézkedik a helyek kiosztása terén (Rákosd, 1783/1-mo.). **Ribice.** A vizitáció pontosan megszabja, hogy ki hova üljön, és milyen sorrendben vegyen úrvacsorát (Ribice, 1772/4-o.); az első sorban ülők azonos terhet kell viseljenek a lelkészi fizetésben

(Ribice, 1772/6-o.); szék a templomban (Ribice, 1775/8-vo., 1776/8-vo/9-no.); az ülésrend részletes rendezése (Ribice, 1783/4-to.); „keservesen panaszlá" az egyik nemes asszony, hogy a másik nemes asszony az ő helyére ült a templomban és semmiképpen őt beengedni a padba nem akarta, a méltatlan bánásmódot tetézte az is, hogy ez utóbbi római katolikus volt (Ribice, 1802/IV.).

Vám, vásárvám. Ribice. A brádi vásárvám 1765-ben 65 hft. 63 dr., 1766-ban 93,7 hft. volt (Ribice, 1767/6.); a vám összege az egyházközség alaptőkéjét volt hivatott gyarapítani (Ribice, 1776/12-o/1-mo.); a brádi vásárvámot minden időszakban ossza el a két egyházközség, azt tizenöt nap alatt adják ki kamatra vagy árendába (Ribice, 1776/12-o/3-tio.); Ribicét a brádi vásárvám egyharmada illette (Ribice, 1797., 1800.).

Vásár. Rákosd. „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.).

Verés. Rákosd. A gyülekezet egyik tagja veri feleségét, vizitáció szigorúan megfeddi (Rákosd, 1805/5-ször.).

Vizitáció. Marossolymos. Sajnálattal állapítja meg a vizitáció, hogy „újj visitationak kelletvén kezdődni" a kibocsátott cursus szerint nem kezdhették meg azt a Maros menti Plágán, mert a patrónusok nem tudtak megjelenni (Marossolymos, 1777.). **Nagypestény.** A vizitáció honoráriuma 3 ft. 60 dénár (Nagypestény, 1804/V./3.). **Nagyrápolt.** „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyültenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); Generális és Partialis Vizitációra adtak 4 ft. 8 dr.-t (Nagyrápolt, 1766.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a vizitáció a panaszokat megalapozottaknak tartja, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italtozást és viselje gondját a parókiának, különben a Generális Vizitáció elé kerül az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); a vizitáció kiszállási költsége és honorárium (Nagyrápolt, 1803/ XI/Erogatum/22-o. és 24-o.; 1807/VI./Erogatum). **Oláhbrettye.** A megüresedett lelkészi szolgálatra nem jön az a lelkész, akit erre kiszemeltek, a vizitáció ajánlja a vajdahunyadi lelkészt, aki ha nem tudja vállalni, az eklézsia maga válasszon lelkészt (Oláhbrettye, 1783/7-mo.); az 1799. évi vizitációt egyedül csak a helyi lelkész tisztelte meg jelenlétével, nincs egyházi tisztségviselő (Oláhbrettye, 1799/1.; 1805/I.); „a visitatiokor szénára, zabra, honorariumban" pénzt adtak ki (Oláhbrettye, 1802/VI.). **Rákosd.** Az előző nap tartott esküvő miatt senki sem jelent meg a vizitáción (Rákosd, 1701.); a Partialis Zsinat jelen van a vizitáción (Rákosd, 1702.); „impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.); „visitatioi költség pro vino oct. 5 dr. 60" (Rákosd, 1760/8.); vizitáció költsége (Rákosd, 1769/Fazakas.); a gondnokot a vizitáció felmenti tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni, utasítja a lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.); résztvevők: „nemesek és consistorialisok" 15 személy, „az ekklézsia több tagjai" közül 31 személy (Rákosd, 1805.); a vizitáció és a gyülekezet gondnokot és egyházfit választott (Rákosd, 1805/3-szor/2-o.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között, a bevételek és kiadások miatt, a kivizsgálásra kiszállt a püspöki vizitáció költségeit a gyülekezet egy része nem akarja fizetni (fizesse az,

aki kihívta), esperes a 92. kánonra hivatkozik, mely szerint a püspöki vizitáció költségeit az esperesi székhelynek kell kifizetnie (Rákosd, 1805/12-szer.). **Ribice.** „Tetszett a Szent Visitationak itten is a consistoriumot megújítani ad formam aliarum ecclesiarum" (Ribice, 1775/3-tio.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to.); „hogy munkások voltak papszerzésben, megtetszik abból, hogy egy igen alkalmas lévitát hoztanak, Vintzi István uramat, és ezután is fognak szorgalmatoskodni pap iránt, és kérik a Szent Visitatiot, hogy lenne vigyázással egy jó papnak szerzésében", (Ribice, 1800/1.); „visitatoroknak cselédeikkel edgyütt való intertentiojok és honorariumok" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX/B.Erogatum/17-o.); csak a gondnok és az egyházfi jelent meg a vizitáció előtt (Ribice, 1805.).

Vizsga. Rákosd. A vizitáció előtt a helyi mester jó mintatanítást tett 21 gyermekkel, bár ez nem volt a teljes létszám, jobb bizonyítványt kaptak a gyermekek, mint egy évvel korábban (Rákosd, 1771/1-mo.).

Zálog, zálogosít. Nagyrápolt. Panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viselje gondját a parókiának, különben a Generális Vizitáció elé került az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.).

Zsellér. Nagyrápolt. A mester háza, az iskolaház a tanító halálával és özvegye elköltözésével megüresedett, abba, hogy az iskola épülete ne romoljon le, zsellért költöztettek bele, aki a többi zsellérrel együtt dolgozzon a lelkésznek, házbér és az épület gondozása fejében (Nagyrápolt, 1765/2.); „convocáltatván az ekklézsia zsellérei, decernáltatott, hogy in conformitate aliarum ecclesiarum tegyenek két héten egy napi szolgálatot, tiszteletes esperest uramnak pedig annuatim fizessenek három márjásokat" (Nagyrápolt, 1776/5-to.); a zsellérek tiltakoztak ez ellen, az esperesnek járó pénzt nem adták be, ezért a vizitáció elrendelte, hogy minden héten egy napot dolgozzanak az egyháznak, a lelkész pedig az egy napi munka áraként fizesse az esperesnek járó pénzt (Nagyrápolt, 1778/3-tio.); némely zsellér kivonja magát mind a fizetés, mind a lelkésznek járó munka kötelezettsége alól, a vizitáció elrendeli, hogy lelkésznek és mesternek egyaránt fizessenek, ha magukat egyháztagokként továbbra is meg akarják tartani, különben törvénnyel kötelezik őket (Nagyrápolt, 1779/2-do.); a zsellérek továbbra is megtagadják fizetni az esperesnek, amiért a vizitáció megfenyegeti őket, hogy először a Parciális, aztán a Generális Zsinathoz fordul törvényes orvoslásért (Nagyrápolt, 1779/4-to.); panasz, hogy az eklézsia zsellérei „az esperesti competentianak administratiojában vakmerősködnek", ezért rendeli a vizitáció, hogy az elmúlt esztendőben hozott döntést tartsák érvényben, amennyiben „vakmerőségben megmaradnak, vicebrachium őkegyelme által tétettessenek ki az ekklézsia hellyéből és substituáltassanak mások, engedelmesebbek hellyekbe" (Nagyrápolt, 1782/5-to.); a zsellérek panaszolják, hogy sokat hajtja a lelkész őket dolgozni, a lelkész kimutatásából megtetszik, hogy még azt sem végezték el, amit vállaltak, „mindezekre keményen animadvertálván a visitatio, a zselléreknek nyakasságok és hellytelen panasszok ellen végezi, hogy az ökrös emberek fél szolgálatot ökörrel, felet pedig gyalogszerrel tégyenek, és amit dolgoznak, dolgozzák igazán, bétöltvén az egész napi szolgálatot egyenesen, különben kemény animadversio lészen ellenek ha engedetlenkednek és tökéletlenkednek" (Nagyrápolt, 1783/5-to.;1790/3-tio.); újra inti a zselléreket fizetésre, „hogy ne légyenek az Isten háza élő kövei között megholt tagok" (Nagyrápolt, 1791/2-do.); a zsellérek tartoznak mind a lelkésznek (50 pénzt), mind a tanítónak (25 pénzt) fizetni, amelyet nem fizettek meg, az egyházfinak kellett gondoskodnia a pénz beszedéséről (Nagyrápolt, 1793/4-to.); panasz a bírók ellen, amiért erőszakosan elvite-

tik az eklézsia zselléreit katonának, „holott nemes fundus a zsellérek lakóhelye is", a vizitáció végzi: „Van egy királyi decretum a vármegye archivumában, azt ki kell kérni, és légyen a parochusnál, mellyet mindenkor, amikor a zsellérek[et] publicum servitiumba hajtyák, megmutathasson a szolgabíráknak" (Nagyrápolt, 1800/IV.). **Vajdahunyad.** „A harangozó, egyházfi és zsellér immunitasáról költ actak" találhatók az eklézsia ládájában (Vajdahunyad, 1799/2-szor/25-o.).

Zsinat. Marossolymos. Az 1771. évi Generális Zsinat eldöntötte, hogy „a ketskedágai és szúligeti részünkön való possessorok" ezután Marossolymoshoz tartozzanak (Marossolymos, 1772. április/5-o.). **Nagypestény.** Az 1805. évi „Synodusi költség" 2 ft. 40 dr. volt (Nagypestény, 1806/III.). **Nagyrápolt.** A zsellérek továbbra is megtagadják fizetni az esperesnek, amiért a vizitáció megfenyegeti őket, hogy először a Parciális, aztán a Generális Zsinathoz fordul törvényes orvoslásért (Nagyrápolt, 1779/4-to.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); zsinati támogatást adott az eklézsia (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum); **Rákosd.** Az egyházfi levele a Parciális Zsinathoz, hogy a lelkészi lakás építésére kiadott pénzt fogadja el hivatalos kiadásnak és rajta ne kerestesse (Rákosd, 1754.); a Generális Zsinatnak pénzt adtak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a gondnokot felmenti a vizitáció tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni, utasítja lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.); az eklézsia 10 ft. 20 dr. pénzzel járult hozzá „tiszteletes káplány Tsegöldi Beniamin atyánkfiának felszenteltetésekor synodusi útra" (Rákosd, 1805/15-ször. és 16-szor.); **Ribice.** A lelkész módfelett részeges, nem javult meg a sorozatos figyelmeztetések ellenére sem, a Parciális Zsinat elé viszik az ügyet (Ribice, 1700.). **Vajdahunyad.** Az 1664. évi nagyenyedi Generális Zsinat végzését említi a válásra nézve (Vajdahunyad, 1693.); azzal vádolják a mestert, hogy éjszakánként sokszor kimarad és mértéktelenül iszik, a vizitáció megjavulásra inti, máskülönben a Parciálisra kerül az ügye (Vajdahunyad, 1695.); az egyházfi szóval és tettel történt megbántásáért a parciális elé idézik az egyik gyülekezeti tagot (Vajdahunyad, 1705/4.); felolvasták a Generális Zsinat végzéseit és a Gubernium dézsmák ügyében tett parancsát (Vajdahunyad, 1772/1-mo.).

Falvak szerint

Marosnémeti

Fizetés. A lelkész fizetése körül adódó gondot az eklézsia patrónusai venerabilis clerusra bízzák (Marosnémeti, 1778/2-do.); a volt lelkész fizetési hátralékát adják meg, a Parciális Zsinaton hozott rendelkezés értelmében (Marosnémeti, 1772/1-mo.); a helyi nemesek szíves figyelmébe ajánlja a vizitáció a lelkészi bér pontos befizetését (Marosnémeti, 1776/1-mo.).

Lelkészi lakás. Panasz, hogy a lelkészi lakás körüli gazdasági épületek nincsenek, márpedig anélkül nem lehet el a lelkész (Marosnémeti, 1776/3-tio.; 1779/3-tio.); zsindelyt vásárolnak a lelkészi lakás fedéséhez (Marosnémeti, 1779/1-mo.).

Parciális Zsinat. A volt lelkész fizetési hátralékát adják meg, a Parciális Zsinaton hozott rendelkezés értelmében (Marosnémeti, 1772/1-mo).

Patrónusok. A helyi nemesek szíves figyelmébe ajánlja a vizitáció a lelkészi bér pontos befizetését (Marosnémeti, 1776/1-mo.).

Marossolymos

Adomány. Híradás pénzkiutalásról (1764) a parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.).

Árva. A helyi lelkész halála után a Parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.; 1779/3-tio.).

Biblia. Bartsai István adományozott az egyházközségnek „aranyas compactioban levő" Váradi Bibliát (Marossolymos, 1702/2.).

Egyházfi. „Az egyházfi nem az canonban megkívántatott kegyes életű ember, hanem botránkoztató, szidalmazó s rút böcstelenséggel illeti a praedikátort" (Marossolymos, 1695.); panaszol a lelkész, hogy a egyházfi felesége nem jár templomba (Marossolymos, 1717.).

Fizetés. Az 1771. évi Generális Zsinat eldöntötte, hogy „a ketskedágai és szúligeti részünkön való possessorok" ezután Marossolymoshoz tartozzanak és ott járuljanak hozzá a lelkész fizetéséhez (Marossolymos, 1772. április/5-o.).

Hidegűzés. Híradás pénzt kiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt

mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.).

Jobbágy. Az eklézsia elzálogosította jobbágyait a helyi patrónusnál, aki viszont régen nem fizetett egyházi adót, ezért az eklézsia ennek fejében visszakéri a jobbágyokat (Marossolymos, 1776/2-do.).

Klenódiumok. Megvannak „amint a protocollum elein feljegyeztettenek" (Marossolymos, 1717/2.); megvannak mint azelőtt (Marossolymos, 1719.); a helyi lelkész halála után talált „regestrumban indigitáltatik a szent edényekről régen írt lajstromban egy 141 mfr. szólló contractus, mely sohult sem találtatik, nemkülömben két ezüstpohár, melynek csak egyike vagyon actu a ládában, úgy két óntángyér, mellyeknek viszont csak egyike vagyon meg. Ki kell keresni a protocollumból és a néhai tiszteletes notarius Bitai Benedek uram bonumait regestrált tiszteletes atyafiaktól meg kell tudni, ha akkor megvoltanak-é vagy nem" (Marossolymos, 1776/2-do.).

Lelkész. Trágár és csúnya beszédéért róják meg a lelkészt (Marossolymos, 1698.); dicsérik a lelkészt szolgálata hűséges végzéséért (Marossolymos, 1718.); híradás pénzt kiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.); a helyi lelkész lakás hiányában a helyi patrónus házánál lakott (Marossolymos, 1773/2.); a helyi lelkész halála után a Parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.).

Lelkészi lakás, parókia. Híradás pénzt kiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.); a patrónusok anyagi támogatást ígérnek a parókia építésére (Marossolymos, 1771.; 1772. április/3-o.); az eklézsia a régtől fogva tervezett kő parókia építését annyira vitte, hogy megegyezett a kőművesekkel (Marossolymos, 1772. április/3-o.); Vadas Mózes készpénzt és területet adományoz a parókia építésére (Marossolymos, 1772. december.); a helyi lelkész, lakás hiányában, a helyi patrónus házánál lakott (Marossolymos, 1773/2.); „örömmel szemléli a Szent Visitatio mind az újj parochialis háznak annyira való épülését, hogy már igen kevés légyen hátra a tökéletes állapotra való menéséig, mind a templom körül való palánkkertnek felállását" (Marossolymos, 1776/3-tio.); a parókiaépítés utóelszámolási részletei (Marossolymos, 1779/2-do.); az 1774–1776 között épített parókia végelszámolása (Marossolymos, 1779/4-to.); Bartsai patrónus felvállal némely apróbb parókia körüli kiadást, hogy a eklézsia pénzéhez ne keljen nyúlni (Marossolymos, 1779/6-to.).

Lelkészözvegy. A helyi lelkész halála után a Parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a

lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.; 1779/3-tio.).

Melléképületek. A vizitáció megállapítja, hogy a kerítés, csűr és *„egyéb efféle épületek mindenütt in ruinis"* vannak, ajánlja javításukat a patrónusok figyelmébe (Marossolymos, 1772. április/4-o.); „a parochialis ház körül tett reparatiokhoz tartozik egy csűrnek felállítása is, mellyet titulatus Goró Miklós úr ex fundamento maga költségével építtetett egyedül" (Marossolymos, 1779/5-to.).

Parcialis Zsinat. A lelkész panaszol, hogy nincs csűr, pénzzel is hozzájárulna annak építéséhez, a Parciális jóváhagyja, és feltételeket szab az egyházközségnek (Marossolymos, 1719.); a helyi lelkész halála után a Parciális bizottságot küld a gyülekezetbe, hogy a lelkészi özvegy és árvák örökösödési ügyét elintézze, a bizottság úgy dönt, hogy a lelkész vagyonát pénzzé teszi és szétosztja 1/3–2/3 arányban az özvegy és a két árva között (Marossolymos, 1773/3.; 1779/3-tio.).

Patrónusok. Híradás pénzt kiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.); a patrónusok anyagi támogatást ígérnek a parókia építésére (Marossolymos, 1771.; 1772. április/3-o.); az 1771. évi Generális Zsinat eldöntötte, hogy „a ketskedágai és szúligeti részünkön való possessorok" ezután Marossolymoshoz tartozzanak és ott járuljanak hozzá a lelkész fizetéséhez (Marossolymos, 1772. április/5-o.); Vadas Mózes készpénzt és területet adományoz a parókia építésére (Marossolymos, 1772. december.); a helyi lelkész, lakás hiányában, a helyi patrónus házánál lakott (Marossolymos, 1773/2.); az eklézsia elzálogosította jobbágyait a helyi patrónusnál, aki viszont régen nem fizetett egyházi adót, ezért az eklézsia ennek fejében visszakéri a jobbágyokat (Marossolymos, 1776/2-do.); külön köszönet a patrónusoknak, amiért segítették a parókia befejezését (Marossolymos, 1776/3-tio.); a vizitáció sajnálattal állapítja meg, hogy „újj visitationak kelletvén kezdődni" a kibocsátott cursus szerint nem kezdhették meg azt a Maros menti Plágán, mert a patrónusok nem tudtak megjelenni (Marossolymos, 1777.); Bartsai patrónus felvállal némely apróbb parókia körüli kiadást, hogy a eklézsia pénzéhez ne keljen nyúlni (Marossolymos, 1779/6-to.).

Poéta. Híradás pénzt kiutalásról (1764) parókia építésére, és egyéb adományok a patrónusoktól, Bartsai Ferenc esete, aki harminc esztendeje halogatja az egyház támogatását, ezért „ha illyen állapotba hal meg az úr, pokolba nyittya fel a szemit, mert az úr mind Istent, mind ekklézsiát meg akar csalni", mondja az esperes, mire a patrónus fizetett, de ezt mondta: Dura verba, quis haec audire potest [...]. Ha egy pap s egy poeta megtámadnak, do victas manus, s megköszöné a tractamentet, hogy az hidegét kiűzők, s az ételbéli adpaetitussát nagyon segítők, s maga is resolvála azon végre" (Marossolymos, 1771.).

Temetés. Bartsai Mihály adományt adott, lányának „a templomban való temetésiért" (Marossolymos, 1717/3.); Nagy Pál adományt adott felesége „templomban való temetettéséért" (Marossolymos, 1717/4.; 1718/2.).

Templomlátogatás. Panaszol a lelkész, hogy az egyházfi felesége nem jár templomba (Marossolymos, 1717.).

Textíliák. Vajda Mihályné adományozott „egy új portai szőnyeget" az úrasztalra (Marossolymos, 1702/3.).

Vizitáció. Sajnálattal állapítja meg a vizitáció, hogy „újj visitationak kelletvén kezdődni" a kibocsátott cursus szerint nem kezdhették meg azt a Maros menti Plágán, mert a patrónusok nem tudtak megjelenni (Marossolymos, 1777.).

Zsinat. Az 1771. évi Generális Zsinat eldöntötte, hogy *a ketskedágai és szúligeti részünkön való possessorok* ezután Marossolymoshoz tartozzanak (Marossolymos, 1772. április/5-o.);

Nagypestény

Adomány. A kegyes adományokról készítsenek „formaliter" szerződéseket, hogy azok kéznél legyenek, ha azokat királyi parancsra be kellene mutatni (Nagypestény, 1773/3-o/b.; 1777/7-mo.); adományok és adományozók (patrónusok) listája (Nagypestény, 1796/3-szor/2.); adakoztak az albisi eklézsiának (Nagypestény, 1805/V.).

Agentia. Pénzt adtak az agentiara (Nagypestény, 1772/14-o.); „agentiara 3 esztendők alatt" adnak 90 dénárt (Nagypestény, 1802/XV./2-o.; 1804/VI.; 1805/V.; 1806/III.).

Anyaegyházközség/mater. Panaszol az eklézsia, amiért (patrónusi kérésre) a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.).

Botrány. A helyi lelkész, mértéktelen italozás miatt, megsértette az egyházközség nemesi rendű gondnokát, családjában veszekedést okozott, a lelkészi közösséget pedig lejáratta, ezért kézírással megerősített fogadalmat kérnek, hogy ilyen többé ne történjen meg (Nagypestény, 1779/1-mo.).

Brachium seculare – lásd **Karhatalom**

Conventio. A kamatjövedelemből a lelkész fizetését kellett volna kiegészíteni, de azt parókiajavításra költötték, a vizitáció utasítja a helyieket, hogy az így esett csonkulás kipótlására találjanak módot (Nagypestény, 1773/3-o/a.); csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fizetését a perselypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o/a.); a nemrég megválasztott és beiktatott lelkész a vizitáció napjáig még nem látta a díjlevelet; a vizitáció rendeli, hogy azt neki mutassák meg és vezessék be az eklézsia protokollumába (Nagypestény, 1782/2-do.; 1796/2-szor.); az egyik adomány kamatja „per errorem iratott" a konvencióba, az eltávozott lelkész tehát nem kérheti azt (Nagypestény, 1783/7-mo/1-o.); lásd mintául az 1796. évi konvenciót, átírva a vizitációs jegyzőkönyvbe (Nagypestény, 1796/2-szor.).

Curator – lásd **gondnok**

Egyházfi. „Mostani egyházfia az ekklézsiának görög valláson lévő egyházi nemes ember, Pap Sámuel, kinek szolgálattya azzal recompensáltatik, hogy a nemes vármegye szolgálattyára nem küldetik" (Nagypestény, 1802/XVII.).

Filia – lásd **leányegyházközség**

Fizetés. A kamatra kiadott pénz jövedelmének a lelkész fizetését kellett volna kiegészítenie, de azt parókiajavításra költötték, a vizitáció utasítja a helyieket, hogy a lelkészi fizetésben esett csonkulás kipótlására találjanak módot (Nagypestény, 1773/3-o/a.); a halálozás miatt megüresedett egyházközségnek ki kell adnia a lelkészi fizetést, amelynek fele az eklézsiáé, fele az özvegyé legyen (Nagypestény, 1772/10-o.; 1776/4-to.); egyik helyi patrona 50 forintot adományoz az egyháznak, hogy annak „fructussa" a lelkész fizetésének kiegészítése legyen, amelyért „illatozza az Úr Isten lelki kedves áldozatul" (Nagypestény, 1772/5-o.); csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fizetését a perselypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o/a.; 1777/2-do.); „zeykfalvi Zeyk János úr jószágainak inspectora egy aranyat adott a nagypestyéni nemes ekklézsia számára, hogy a papnak foeneráljon" (Nagypestény, 1776/5-to.; 1777/3-tio.); minta arra nézve, hogyan állapították meg a lelkész teljes jövedelmét (Nagypestény, 1782/3-tio.); a beszolgáló lelkész fizetésképpen megkapta a házanként járó adomány egyharmadát, a kétharmadot az eklézsia szükségeire visszatartották (Nagypestény, 1782/4-to.); a lelkész fizetéséről érdeklődvén, a vizitáció tudomására jutott, hogy az eklézsia két földjét „mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose" azok, akik bérben használták, a „parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is róllok", de az egyház igen nagy kárára van, a gondnoknak rendezni kell (Nagypestény, 1783/2-do.); Nalátzi János 10 földdarabot adományozott az eklézsiának, amelyből ötöt bérbe vettek, de a lelkész „mindeddig semmit sem vett kezéhez papi fizetésének csonkulásával", ezért rendeli a vizitáció, hogy a kérdést tisztázzák és az egyháznak fizessenek (Nagypestény, 1783/4-to.); az egyik adomány kamatja per errorem íratott a konvencióba, az eltávozott lelkész tehát nem kérheti azt (Nagypestény, 1783/7-mo/1-o.); a helyiek restek a lelkészi fizetést beszolgáltatni, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a hívek jelenlétében határozzon meg egy időszakot, a vicekurátor járja el a híveket és „jó előre mindeneknek hírt tégyen, azokat napoztatván" hajtsa be a tartozást, a „restes engedetlenek jelentessenek bé a méltóságos főcurator úrnál, aki az ilyeneket a szolgabírónak fine brachii secularis általadni méltóztatik" (Nagypestény, 1791/1-mo.; 1792/2-do.; 1793/1-mo.); törvénytelenül elidegenítettek olyan földet, amelyet az elődök „jure testamentario hagyták vala ezen nemes megye, vagyis inkább annak papjának számára", a vizitáció per útján akarja azokat visszaszerezni (Nagypestény, 1791/3-tio.).

Földek. Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.); az egyháznak hagyott földterület jogi állása kérdéses, a gyülekezet nem akar pert magának, a jogos utódokat kéri, hogy mutassanak fel „extra controversiam tétetett fundust" (Nagypestény, 1774/9-no.); a lelkész fizetéséről érdeklődvén, a vizitáció tudomására jutott, hogy az eklézsia két földjét „mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose" azok, akik bérben használták, a „parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is róllok", de az egyháznak igen nagy kárára van, a gondnoknak rendezni kell (Nagypestény, 1783/2-do.); Nalátzi János 10 földdarabot adományozott az eklézsiának, amelyből ötöt bérbe vettek, de a lelkész „mindeddig semmit sem vett kezéhez papi fizetésének csonkulásával", ezért rendeli a vizitáció, hogy a kérdést tisztázzák és az egyháznak fizessenek (Nagypestény, 1783/4-to.); törvénytelenül elidegenítettek olyan földet, amelyet az elődök „jure testamentario hagyták vala ezen nemes megye, vagyis inkább annak papjának", a vizitáció per útján akarja azokat visszaszerezni (Nagypestény, 1791/3-tio.); az 1754. évi traktuális összeírás szerint tisztázza a vizitáció az eklézsia ingatlan vagyonát: 12 darab szántóföld, 3 kaszáló (Nagypestény, 1796/3-szor/3.).

Gondnok, curator. A helyi gondnok és lelkész között „lappangó néműnémű idegenséget"a vizitáció feloldotta, mindketten megkövették egymást a vizitáció előtt és a

békesség közöttük helyreállt (Nagypestény, 1773/1-o.); más egyházközségek szokásához híven itt is vicekurátort választanak (Nagypestény, 1777/6-to.); a helyi lelkész, mértéktelen italozás miatt, megsértette az egyházközség nemesi rendű gondnokát, ezért kézírással megerősített fogadalmat kérnek, hogy ilyen többé ne történjen meg (Nagypestény, 1779/1-mo.); a lelkész fizetéséről érdeklődvén, a vizitáció tudomására jutott, hogy az eklézsia két földjét „mint magok tulajdon földjeket, magoknál tartyák potentiose" azok, akik bérben használták, a „parochusnak in recognitionem hujus holmi naturalekat administráltanak is róllok", de az egyháznak igen nagy kárára van, a gondnoknak rendezni kell (Nagypestény, 1783/2-do.); a vizitáció szomorúan tapasztalja, hogy a templom fedele megrongálódott és azt nem javították ki annak ellenére sem, hogy a helyi patrónus adományt adott, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a templomot mihamarabb tegyék rendbe (Nagypestény, 1790/2-do.); a helyiek restek a lelkészi fizetést beszolgáltatni, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a hívek jelenlétében határozzon meg egy időszakot, a vicekurátor (aki nem volt nemes ember) járja el a híveket és „jó előre mindeneknek hírt tégyen, azokat napoztatván" hajtsa be a tartozást, a „restes engedetlenek jelentessenek bé a méltóságos főcurator úrnál, aki az ilyeneket a szolgabírónak fine brachii secularis általadni méltóztatik" (Nagypestény, 1791/1-mo.; 1792/2-do.); a vizitáció megdicséri a domesticus főkurátort a templomjavításért (Nagypestény, 1791/2-do.).

Harang, harangozás. „Néhai méltóságos malomvízi Kendeffi Miklósné méltóságos Nalátzi Judith asszony életében ígérvén kegyesen ezen ekklézsiának egy harangot, a praetitulatus méltóságos úr maga elkészíttette és már actu a toronyban vagyon, mellyen illyen inscriptio vagyon: Voto Suae quondam Consortis Judithae Nalátzi, fieri curavit Nicolaus Kendeffi Ecclesiae Ref. N. Pestyiniensi. A harang 67 fontos" (Nagypestény, 1774/10-o.); „a parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.); a harangozásért, más egyházközségek gyakorlata szerint, díjat kell fizetni (Nagypestény, 1778/8-vo.).

Istentisztelet. Panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.); a lelkész „a részegítő italban az illendőségnek határán túl mégyen és ollykor szembetűnő botránkoztatással viszi végben szent szolgálattyát is" (Nagypestény, 1804/I.).

Kamat. A kamatjövedelemből a lelkész fizetését kellett volna kiegészíteni, de azt parókiajavításra költötték; a vizitáció utasítja a helyieket, hogy az így esett csonkulás kipótlására találjanak módot (Nagypestény, 1773/3-o/a.).

Karhatalom, brachium seculare. A helyiek restek a lelkészi fizetést beszolgáltatni, vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a hívek jelenlétében határozzon meg egy időszakot, a vicekurátor járja el a híveket és „jó előre mindeneknek hírt tégyen, azokat napoztatván" hajtsa be a tartozást, a „restes engedetlenek jelentessenek bé a méltóságos főcurator úrnál, aki az ilyenek[et] a szolgabírónak fine brachii secularis általadni méltóztatik" (Nagypestény, 1791/1-mo.; 1792/2-do.).

Klenódiumok. Mind megvannak az 1754. és '58. évi összeírás szerint, ezekhez „accedált két patyolat keszkenyő" (Nagypestény, 1772/11-o.); a vizitáció elrendeli, hogy az egyházközség készíttessen ládát a klenódiumoknak (Nagypestény, 1772/16-o.); részletes

lajstroma textíliákkal együtt (Nagypestény, 1782/8-vo.); „panaszollya a mater eklézsia azt, hogy az Úr asztalához való szent edénnyei eddigelé a filiakba kihordoztatván, azokba már kár is esett, melyre nézve többé szent eszközeit nem engedi a filiakba kivitettetni", a vizitáció úgy dönt, hogy még ebben az esztendőben használhatják a filiában, a következő évben viszont maguknak kell gondoskodniuk új klenódiumról (Nagypestény, 1796/1-ben.); bő lajstroma leírással és leltárral (Nagypestény, 1796/3-szor/1.); az 1796. évi lajstrom szerint megvannak (Nagypestény, 1799/2.); a korábbi összeírások szerint mind megvannak (Nagypestény, 1802/XI.); „a szent edények váltságára anno 1799, hogy királyi parancsolat szerint az ezüst és arany edények a pénzverőházba ne adattassanak" (Nagypestény, 1802/XV./1-o.).

Kollégium. A magyarországi kollégiumoknak adományoztak 1805–1806. esztendőkben (Nagypestény, 1806/III.).

Láda. A vizitáció elrendeli, hogy az úrasztali kellékeknek ládát készítsenek (Nagypestény, 1772/16-o.); a helyi lelkész ládát vásárolt és adományozott az eklézsiának, hogy abban tartsák az úrasztali kellékeket és tartozékokat (Nagypestény, 1774/12-o.); az egyház ládája a főgondnoknál volt (Nagypestény, 1806/I.).

Leányegyházközség, filia. Panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.); „panaszollya a mater eklézsia azt, hogy az Úr asztalához való szent edénnyei eddigelé a filiakba kihordoztatván, azokba már kár is esett, melyre nézve többé szent eszközeit nem engedi a filiakba kivitettetni", a vizitáció úgy dönt, hogy még ebben az esztendőben használhatják a filiában, a következő évben viszont maguknak kell gondoskodniuk új klenódiumokról (Nagypestény, 1796/1-ben.).

Lelkész. A helyi gondnok és lelkész között „lappangó némű-némű idegenséget" a vizitáció feloldotta, mindketten megkövették egymást a vizitáció előtt és a békesség közöttük helyreállt (Nagypestény, 1773/1-o.); a helyi lelkész és patrónus között az ellenségeskedés újraéledt, amelyre nézve intést alkalmaz a vizitáció (Nagypestény, 1774/3-tio.); panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.); „sajnálva jelenték ez ecclesianak érdemes tagjai, hogy egy időtől fogva a tiszteletes atyafi az illendőségnek határán kívül lépik a részegítő italban és ollykor szembetűnő hibái is esnek mind házánál, mind házán kívül" (Nagypestény, 1802/XVIII.; 1804/I.); a helyi lelkész ellen ugyanaz a panasz, mint volt, most a vizitáció azt tanácsolja, hogy amennyiben társaságba hívják, ne menjen el, hanem otthon maradva, ha lehet „távoztassa el a mértékletlen és mások botránkoztatására alkalmatosságot szolgáltató és magának s a szent clerusnak kissebbséget okozó italt" (Nagypestény, 1805/I.).

Lelkészi lakás, parókia Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.); csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fize-

tését a perselypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o/a.; 1777/5-to.); a háromszobás lelkészi lakás két szobáját beköltözésre elkészítették, a vizitáció buzdítja a helyieket, hogy mihamarabb fejezzék be az építkezést (Nagypestény, 1776/1-mo.; 1777/1-mo.); a lelkészi lakás még mindig nem készült el, sőt a vizitáció megállapítja, hogy a beköltözhető két szoba kívülről még vakolatlan, a parókia kerítése leromlott, amiért „a tiszteletes loci minister sok károkat szenved" , utasítja a helyieket, hogy mihamarabb fejezzék be az építkezést és tegyék rendbe a kerítést (Nagypestény, 1778/1-mo/1-o–2-o.); a munkálatokat még mindig nem fejezték be, ezért azzal fenyegeti meg őket a vizitáció, hogy „a tiszteletes loci minister secundum canonem ecclesiasticum ab officio suspendáltatik és a tergiversans törvényesen megbüntettetik" (Nagypestény, 1779/2-do.); „a parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.); „a parochialis ház fából van építve. Csűrje, pajtája jó vagyon, de körülötte a kert rongyos. Igazítást vár" (Nagypestény, 1796/7-szer.); a károsult lakást alaposan ki kell javítani, amíg újat nem építhetnek (Nagypestény, 1802/XVI.); a javítás részben megtörtént, mert az 1804. évi vizitáció alkalmával arról számolnak be, hogy a szarvazásra és lécezésre pénzt adtak ki (Nagypestény, 1804/V./1.).

Lelkészözvegy. A halálozás miatt megüresedett egyházközségnek ki kell adnia a lelkészi fizetést, amelynek fele az eklézsiáé, fele az özvegyé legyen (Nagypestény, 1772/10-o.; 1776/4-to.).

Levelek. Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.).

Levéltár. A szerződések eredetijét a helyi gyülekezetnél kell hagyni, de azok másolatát el kell helyezni „a venerabilis tractus archivumába" (Nagypestény, 1773/4-o.).

Pálinka. A lelkészi lakás építésén fáradozók számára pénzt adtak pálinkára (Nagypestény, 1804/V./2.; 1804/VI.).

Patrónus. Egy helyi patrona 50 forintot adományoz az egyháznak, hogy annak „fructussa" a lelkész fizetésének kiegészítése legyen, amelyért „illatozza az Úr Isten lelki kedves áldozatul" (Nagypestény, 1772/5-o.); a helyi patrónus „offerált a tiszteletes parochus őkegyelmének egy két napi szántást önként való szeretetből" (Nagypestény, 1772/15-o.); a kegyes adományokról készítsenek „formaliter" szerződéseket, hogy azok kéznél legyenek, ha királyi parancsra be kellene mutatni (Nagypestény, 1773/3-o/b.); a helyi lelkész és patrónus között az ellenségeskedés újraéledt, amelyre nézve intést alkalmaz a vizitáció (Nagypestény, 1774/3-tio.); a patrónus harangot adományoz az eklézsiának elhunyt felesége emlékére (Nagypestény, 1774/10-o.); a vizitáció szomorúan tapasztalja, hogy a templom fedele megrongálódott és azt nem javították ki annak ellenére sem, hogy a helyi patrónus adományt adott, vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a templomot mihamarabb tegyék rendbe (Nagypestény, 1790/2-do.); panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet, vizitáció megállapítja, hogy ezt törvény ellenében tette „és ha akármely szín és tekintet alatt még csak egyszer azt cselekedné, a canon szerint való büntetést bizonyoson el nem kerüli" (Nagypestény, 1796/1-ben.); adományok és adományozók (patrónusok) listája (Nagypestény, 1796/3-szor/2.).

Persely. Csonkulás esett a konvencióban, mert az egyház pénzét parókiaépítésre fordították, a vizitáció elrendeli, hogy a lelkész fizetését a perselypénzből egészítsék ki (Nagypestény, 1773/3-o/a.).

Részegeskedés. A helyi lelkész, mértéktelen italozás miatt, megsértette az egyházközség nemesi rendű gondnokát, családjában veszekedést okozott, a lelkészi közösséget pedig lejáratta, ezért kézírással megerősített fogadalmat kérnek, hogy ilyen többé ne történjen meg (Nagypestény, 1779/1-mo.); „Sajnálva jelenték ez ecclesianak érdemes tagjai, hogy egy időtől fogva a tiszteletes atyafi az illendőségnek határán kívül lépik a részegítő italban és ollykor szembetűnő hibái is esnek mind házánál, mind házán kívül" (Nagypestény, 1802/XVIII.); a helyi lelkész ellen ugyanaz a panasz, mint volt, most a vizitáció azt tanácsolja, hogy amennyiben társaságba hívják, ne menjen el, hanem otthon maradva, ha lehet „távoztassa el a mértékletlen és mások botránkoztatására alkalmatosságot szolgáltató és magának s a szent clerusnak kissebbséget okozó italt" (Nagypestény, 1805/I.).

Templom. Az egyházközség leveleinek lajstroma (testamentumok, földek, templom, parókia stb.) (Nagypestény, 1772/8-vo/1–4.); az egyházközség lélekszáma gyarapodott, a helybeliek elhatározták, hogy kibővítik a templomot (Nagypestény, 1783/6-to.); a vizitáció szomorúan tapasztalja, hogy a templom fedele megrongálódott és azt nem javították ki annak ellenére sem, hogy a helyi patrónus adományt adott, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy a templomot mihamarabb tegyék rendbe (Nagypestény, 1790/2-do.); a vizitáció megdicséri a domesticus főkurátort a templom javításért (Nagypestény, 1791/2-do.); „a parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.).

Textíliák. Az úrasztali kellékek mind megvannak az 1754. és '58. évi összeírás szerint, ezekhez „accedált két patyolat keszkenyő" (Nagypestény, 1772/11-o.); „anno 1749 ajándékozott volt idvezült gróff bethleni Bethlen Borbára asszony egy vékony gyolcs, körül zöld selyemmel, közepin is két renddel s aranyfonallal varrott szép nagy abroszt illyen inscriptioval: Arva Groff Bethleni Bethlen Borbara adta a N. Pestényi Reformata Ekklésia számára 1749" (Nagypestény, 1772/12-o.); „az Úr asztalához való készülethez accedált ugyan a néhai méltóságos Kendeffi Miklósné Nalátzi Judith asszony kegyességéből egy szép fehér gyolcs keszkenő, a négy szegeletin arany szkófiummal nagy virágokkal ékesített, melyen ilyen írás vagyon szkófiummal varrva: Nalátzi Nalátzi Judith adta a N. Pestyéni Ref. Ekklésiának. Jó lesz az esztendőszámot is reá felvarrni" (Nagypestény, 1774/11-o.); lajstrom (Nagypestény, 1782/8-vo/1–5.); bő lajstroma leírással és leltárral (Nagypestény, 1796/3-szor/1.).

Torony. „A parochialis ház kertyébe vagyon egy kőből épült templom, kőtornyocskája, benne két harang és egy kis csengettyű" (Nagypestény, 1796/7-szer.); a torony födésére pénzt adtak ki (Nagypestény, 1806/III.).

Úrvacsora. Panaszol az eklézsia, amiért a lelkész sokat jár prédikálni a filiába és (patrónusi kérésre) olyan egyházközségekbe is, ahol van lelkész, emiatt rendszertelen a materben az istentisztelet; a vizitáció elrendeli: „tiszteletes uram is harmadik, vagy legfellyebb a negyedik vasárnap elmennyen cultizálni, egyszer egyik, másszor a másik filiaba, amikor is a mater eklézsia is ne tartsa fogyatkozásnak", a sátoros ünnep másodnapján menjen úrvacsorát osztani, akik a materben nem tudtak úrvacsorát venni, azoknak a soron következő vasárnapon ossza ki (Nagypestény, 1796/1-ben.).

Vizitáció. A vizitáció honoráriuma 3 ft. 60 dénár (Nagypestény, 1804/V./3.).

Zsinat. Az 1805. évi „Synodusi költség" 2 ft. 40 dr volt (Nagypestény, 1806/III.).

Nagyrápolt

Adomány. A perselypénzből adtak a parajdi, a küküllővári és az ajtai eklézsiák számára és három peregrinusnak (Nagyrápolt, 1803/XII.); hat egyházközségnek adtak támogatást (Nagyrápolt, 1807/VI.).

Ágenda. Impotens férjétől egy asszonyt az Ágenda 3. fejezete alapján választottak el (Nagyrápolt, 1687.).

Agentia. Pénzt adtak (Nagyrápolt, 1771.); „Agentiara, m[agyar]országi és udvarhellyi kollégyiomoknak és egy peregrinansnak" támogatást adtak (Nagyrápolt, 1807VI./Erogatum).

Bor. A hívek szüretkor bort adtak az egyháznak, amelyet az egyházfi értékesített (Nagyrápolt, 1686; 1696; 1697.); bort adtak el, hogy zsindelyt vegyenek a templomra (Nagyrápolt, 1700.); „tizenhét veder bort kikorcsomároltatván" gyűjtöttek pénzt az eklézsia költségére (Nagyrápolt, 1701.); az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio.); „a papi conventioban ígértetett a papnak esztendőnként 20 veder bor az ecclesia borából in anno 1796" (Nagyrápolt, 1800/X.).

Büntetés. „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is"; az első kettőért exkommunikáció, a második kettőért magistratus jár (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Conventio, díjlevél. Panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viseljen gondot a parókiáról, különben a Generális Vizitáció elé kerül az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza (azokat a konvenció szerint bírja csak, „esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); a lelkész és a tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); új díjlevelet dolgoztak ki mind a lelkésznek, mind a mesternek, lásd azt részletesen (Nagyrápolt, 1796/3-szor.); az egyház vonakodik megadni a lelkésznek a díjlevél kiegészítéseként az önként vállalt fizetésemelést, a vizitáció erre kötelezi őket, mert önként vállalták (Nagyrápolt, 1800/VIII.); „a papi conventioban ígértetett a papnak esztendőnként 20 veder bor az ecclesia borából in anno 1796" (Nagyrápolt, 1800/X.).

Díjlevélt – lásd **conventio**

Éneklés. Panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába; a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.).

Egyházfi. Többek között neki kellett a helyi tagoktól a pénzbeli hozzájárulást felszedni (Nagyrápolt, 1790/2-do.); panasz az egyházfi ellen, amiért „vagy megunta, vagy nem akar" tovább szolgálni, az egyházközségnek joga van, hogy mást válasszon (Nagyrápolt, 1793/2-do.); a zsellérek tartoznak mind a lelkésznek (50 pénzt), mind a tanítónak (25 pénzt) fizetni, amelyet nem fizettek meg, az egyházfinak kellett beszedni (Nagyrápolt, 1793/4-to.); az egyházközség tisztségviselőinek feladata (Nagyrápolt, 1796/9-szer.); az egyházközség ládá-

ját meg kell javítani, azt mindig a lelkészi lakásban kell tartani, kulcsa az egyházfinál legyen, de a ki- és befizetés szigorúan a lelkész jelenlétében történjen (Nagyrápolt, 1796/10-szer.); az egyik gyülekezeti tag a lelkész lakására tört istentisztelet előtt és kővel agyon akarta ütni a lelkészt, az egyházfi lefogta és megkötözte (Nagyrápolt, 1804/III./2.).

Esperes. „Convocáltatván az ekklézsia zsellérei, decernáltatott, hogy in conformitate aliarum ecclesiarum tegyenek két héten egy napi szolgálatot, tiszteletes esperest uramnak pedig annuatim fizessenek három márjásokat" (Nagyrápolt, 1776/5-to.); a zsellérek tiltakoztak ez ellen, az esperesnek járó pénzt nem adták meg, ezért a vizitáció elrendelte, hogy minden héten egy napot dolgozzanak az egyháznak, a lelkész pedig az egy napi munka béreként fizesse az esperesnek járó pénzt (Nagyrápolt, 1778/3-tio.); a zsellérek továbbra is megtagadják fizetni az esperesnek, amiért a vizitáció megfenyegeti őket, hogy először a Parciális, aztán a Generális Zsinathoz fordulnak törvényes orvoslásért (Nagyrápolt, 1779/4-to.); panasz, hogy az eklézsia zsellérei „az esperesti competentianak administratiojában vakmerősködnek", ezért rendeli a vizitáció, hogy az elmúlt esztendőben hozott döntést tartsák érvényben, amennyiben „vakmerőségben megmaradnak, vicebrachium őkegyelme által tétettessenek ki az ekklézsia hellyéből és substituáltassanak mások, engedelmesebbek hellyekbe" (Nagyrápolt, 1782/5-to.).

Evangélium. „Szilágyi Simon egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Fattyú. „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.).

Feloldozás. „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.).

Fizetés. Némely zsellér kivonja magát mind a fizetés, mind a lelkésznek járó munka kötelezettsége alól, a vizitáció elrendeli, hogy lelkésznek és mesternek egyaránt fizessenek, ha magukat egyháztagokként továbbra is meg akarják tartani, különben törvénnyel kötelezik őket (Nagyrápolt, 1779/2-do.); panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, a vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); ha valaki nem fizet a lelkésznek és a tanítónak, nem jár annak halotti harangozás (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a zsellérek tartoznak mind a lelkésznek (50 pénzt) fizetni, mind a tanítónak (25 pénzt), amelyet nem fizettek meg, az egyházfinak kellett gondoskodnia a pénz beszedéséről (Nagyrápolt, 1793/4-to.); a tanításért járó fizetség: „az eklézsiabeli fiúgyermekért egy esztendőre való fizetés 3 ~ három márjás leszen, a leánygyermektől 2 ~ két márjás. Emellett az úgyneveztetett sabbathale. A classisba való tüzelésre pedig vigyenek magok a gyermekek fát. Ha másféle vallásúak is fognának az oskolába feljárni, azok úgy fizessenek, amint megalkhatik véllek a tanító" (Nagyrápolt, 1796/6-szor.); az egyház vonakodik megadni a lelkésznek a díjlevél kiegészítéseként az önként vállalt fizetésemelést, a vizitáció erre kötelezi őket, mert önként vállalták (Nagyrápolt, 1800/VIII.).

Földek. A földterületek lajstroma (Nagyrápolt, 1777/2-do.); néhány földdarab leírása, betájolása (Nagyrápolt, 1783/4-to.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viseljen gondot a parókiáról, különben a Generális Vizitáció elé került az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mi-

hamarabb vegye vissza, („a conventio szerint bír, csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); számba veszik a földeket is (Nagyrápolt, 1796/3-szor.); igen alapos számbavétel, helyrajzi leírással (Nagyrápolt, 1796/8-szor.).

Generális – lásd **zsinat**

Gondnok. „Méltóságos liber baronissa Jósika Dánielné asszony jelenté mind szóval, mind levele, mind biztossa által, hogy ezen megyében a főcuratorságot a méltóságos udvar másnak nem engedi, hanem megtartya és személyesen s biztassai által is hasznason folytatni el nem mulattya" (Nagyrápolt, 1791/7-mo.); panasz a szülők és iskolaköteles gyermekek hanyagsága miatt, a főgondnoknak és gondnoknak lajstromot kell készítenie a tanköteles gyermekekről, iskolai jelenlétüket ellenőrizni kell, ha mégsem járnak iskolába, a szülőket megbírságolják (Nagyrápolt, 1796/4-szer.); a gyülekezetben tapasztalt áldatlan iskolai állapotok miatt a vizitáció elrendeli, hogy a főgondnok, a gondnok és a lelkész alkosson iskolalátogatási bizottságot és az iskolában folyó oktatást minden hónapban egyszer ellenőrizze; a lelkész külön tartozik minden héten többször is meglátogatni és ellenőrizni az iskolát (Nagyrápolt, 1796/5-ször.); az egyházközség tisztségviselőinek feladata (Nagyrápolt, 1796/9-szer.); az újonnan szolgálatba álló gondnok csak azon feltétellel vállalja el a szolgálatot, ha az egyház ládája a lelkésznél van, „abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál" (Nagyrápolt, 1800/VII.).

Harang, harangozás. „A tiszteletes loci minister a harangoztatásban légyen ezután is szorgalmatos, annak színe alatt, hogy templomba nem jőnek a hallgatók, a harangoztatást el ne mulassa" (Nagyrápolt, 1778/2-do.); gond van a harangozással, más vallásúaknak is harangoznak az egyház tudta nélkül, a vizitáció rendezi az ügyet és fizetéshez köti a harangozást (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a harangozás rendje: „a tíz esztendőn felyül való férfiaknak szaggassanak a nagy haranggal, a tíz esztendősön felyül való asszonyi nemnek a másodikkal, a tíz esztendőn alól valóknak a legkissebb haranggal" (Nagyrápolt, 1791/6-to.); leírás, felirat (Nagyrápolt, 1796/14-szer.); harangozás: „szeretnék, ha jobbkor harangoznának vasárnap. Mellyre e vala a *végezés*: Nyárban 8 órakor, télben pedig 9-kor harangozzanak" (Nagyrápolt, 1800/I.).

Hitvallás. Panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába, a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.).

Impotencia. „Kozonczi Susanna meghbizonyította hiteles bizonságokkal, sőt hittel is monda rólla, hogy Draguczin István, noha igyekezett ugyan, de semmi férfiúságát nem mutathatta s véle semmi közi nem volt, s neki semmit sem tehetett", ezért a vizitáció, az Ágenda 3. pontja és a 73. kánon alapján az asszonyt második házasságra engedi, a férjet viszont *ligá*ban hagyják, nehogy „most is tehetősséginek színe alatt defraduállyon" (Nagyrápolt, 1687.).

Iskola. A mester háza, az iskolaház a tanító halálával és özvegye elköltözésével megüresedett, abba, hogy az iskola épülete ne romoljon le, zsellért költöztettek bele, aki a többi zsellérrel együtt dolgozzon a lelkésznek, házbér és az épület gondozása fejében (Nagyrápolt, 1765/2.); a vizitáció panaszolja, hogy az épületek, a kerítések mind a parókia, mind az iskola körül romos állapotban vannak, utasítja a helyieket, hogy javatísák ki (Nagyrápolt, 1778/1-mo.); a gyülekezetben tapasztalt áldatlan iskolai állapotok miatt a vizi-

táció elrendeli, hogy a főgondnok, a gondnok és a lelkész alkosson iskolalátogatási bizottságot és az iskolában folyó oktatást minden hónapban egyszer ellenőrizze, a lelkész külön tartozik minden héten többször is meglátogatni és ellenőrizni az iskolát (Nagyrápolt, 1796/5-ször.); határozat és fogadalom arra nézve, hogy korszerű iskolaépületet fognak emelni (Nagyrápolt, 1796/7-szer.); kerítése sem a parókiának, sem az iskolának nincsen, a tagok restsége miatt (Nagyrápolt, 1796/13-szor.); az iskolán javítottak, mert pénzt adtak ki tapasztásra, ajtóra, kemencére (Nagyrápolt, 1802/III.); iskolajavítás (Nagyrápolt, 1803/XI./ Erogatumok); a nemrég épített iskolaházat a vizitáció nem veszi át, bizonyos építési hibák miatt (Nagyrápolt, 1807/I.).

Istentisztelet. A helyiek „hetedszakai könyörgéseket nem igen gyakorollyák", ezért őket meginti a vizitáció (Nagyrápolt, 1686.); panasz, amiért a lelkész aratáskor elhanyagolja az istentiszteletet (Nagyrápolt, 1687.); panaszolja a lelkész, hogy hívei nem látogatják az istentiszteletet (Nagyrápolt, 1717.; 1718.); panasz, hogy az istentiszteletet nem látogatják (Nagyrápolt, 1778/2-do.); a lelkész panaszolja hívei „lágy melegségét", ami a hétköznapi istentiszteleti alkalmakat illeti (Nagyrápolt, 1790/2-do.); az egyik gyülekezeti tag a parókiára tört istentisztelet előtt és kővel agyon akarta ütni a lelkészt, az egyházfi lefogta és megkötözte (Nagyrápolt, 1804/III.2.).

Ital/Italozás – lásd **részegeskedés**

Karhatalom, brachium seculare. Hat évvel korábban elszökött az eklézsia egyik adósa, visszatért, de nem akarja elismerni adósságát, a vizitáció dönt: „által kell adni a szolgabírónak ad exequendum" (Nagyrápolt, 1779/6-to.); panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, a vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); panasz, hogy az eklézsia zselléreri „az esperesti competentianak administratiojában vakmerősködnek", ezért rendeli a vizitáció, hogy az elmúlt esztendőben hozott döntést tartsák érvényben, amennyiben „vakmerőségben megmaradnak, vicebrachium őkegyelme által tétettessenek ki az ekklézsia hellyéből és substituáltassanak mások, engedelmesebbek hellyekbe" (Nagyrápolt, 1782/5-to.); a vizitáció a karhatalom segítségét ajánlja a helyieknek, hogy a románok által elfoglalt temetőrészt visszaszerezzék (Nagyrápolt, 1796/11-szer.); „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is"; az első kettőért exkommunikáció, a második kettőért magistratus jár (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Katona. Panasz a bírók ellen, amiért erőszakosan elvitetik az eklézsia zselléreit katonának, „holott nemes fundus a zsellérek lakóhelye is", a vizitáció végzi: „Van egy királyi decretum a vármegye archivumában, azt ki kell kérni, és légyen a parochusnál, mellyet mindenkor, amikor a zselléreket publicum servitiumba hajtyák, megmutathasson a szolgabíráknak" (Nagyrápolt, 1800/IV.).

Kegyesség. Gond van a lelkésszel, részegeskedik, a gyülekezet megtűri és arra kéri, hogy „őkegyelme a magánál lévő kegyelem girájával jól kereskedni, annak belső munkája által a testiségen erőt venni s napjainak szaparodásával papi kegyességét szaporítani. Sőt, minthogy őkegyelmével szemben tágos lépésekkel siet az halál, valóságos maga megjobbításával arra magát szüntelen készen tartani" (Nagyrápolt, 1791/1-mo.).

Kiközösítés, excommunicatio. Benkő Péter „hitetlen felesége" törvényes válás nélkül ment újra férjhez, amiért kiközösítik (Nagyrápolt, 1686.); „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.); „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edé-

nyeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" ; az első kettőért exkommunikáció, a második kettőért magistratus jár (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Klenódiumok. A protocollum szerint mind megvannak (Nagyrápolt, 1717.); a klenódiumok megvannak (Nagyrápolt, 1776/7-mo.); lajstrom (Nagyrápolt, 1782/6-to.; 1783/6-to.); „az Úr asztalára való készület most is úgy vagyon, amint találtatott az oláhok zenebonája után" (Nagyrápolt, 1791/4-to.); a régi állapotban vannak (Nagyrápolt, 1793/8-vo.); részletes lajstroma (Nagyrápolt, 1796/8-szor.); „Szilágyi Simon, egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III./3.).

Kocsma. Komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.).

Kollégium. „Agentiara, magyarországi és udvarhellyi kollégyiomoknak és egy peregrinansnak" támogatást adtak (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum).

Láda. Az egyházközség ládáját meg kell javítani, azt mindig a lelkészi lakásban kell tartani, kulcsa az egyházfinál legyen, de a ki- és befizetés szigorúan a lelkész jelenlétében történjen (Nagyrápolt, 1796/10-szer.); az újonnan szolgálatba álló gondnok csak azon feltétellel vállalja el a szolgálatot, ha az egyház ládája a lelkésznél van, „abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál" (Nagyrápolt, 1800/VII.).

Lelkész. „Körüllnézettetvén a titulatus tiszteletes loci minister, tiszteletes Batzoni Gál Pál uram őkegyelme életének LXXIV-dik, galatzi papságának 5-tödik, ribitzei papságának eggyedik, rápolti papságának XL., in summa paposkodásának XLVI-dik esztendejében, még a szent szolgálatban alkalmatosnak tapasztaltatik és jó szívvel recommendáltatik" (Nagyrápolt, 1765.); a mester házába zsellért költöztettek, aki a többi zsellérrel együtt dolgozzon a lelkésznek, házbér és az épület gondozása fejében (Nagyrápolt, 1765.); a zsellérek tiltakoztak ez ellen, az esperesnek járó pénzt nem adták be, ezért a vizitáció elrendelte, hogy minden héten egy napot dolgozzanak az egyháznak, a lelkész pedig az egy napi munka áraként fizesse az esperesnek járó pénzt (Nagyrápolt, 1778/3-tio.); szomorúan tapasztalja a vizitáció, hogy a lelkész módfeletti italozásba kezdett, „melyben az ekklézsia nem annyira botránkoznék meg, ha a maga házánál cselekedné azon helytelenséget, de azon kívül a faluban közönséges paraszt conversatioban elegyíti magát és ottan megittasodván, hellytelen dolgoknak cselekedésekre ereszkedik", utoljára inti a vizitáció, a következő alkalommal szigorúan büntet (Nagyrápolt, 1782/1-mo.); panaszol az eklézsia és a vizitáció is a lelkészre, amiért a parókia körüli területeket elhanyagolja (Nagyrápolt, 1782/2-do.); panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, a vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viselje gondját a parókiának, különben a Generális Vizitáció elé került az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); lelkész és tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); továbbra is gond van a lelkésszel, részegeskedik, a gyülekezet megtűri és arra kéri, hogy „őkegyelme a magánál lévő kegyelem girájával jól kereskedni, annak belső munkája által a testiségen erőt venni s napjainak

szaparodásával papi kegyességét szaporítani. Sőt, minthogy őkegyelmével szemben tágos lépésekkel siet az halál, valóságos maga megjobbításával arra magát szüntelen készen tartani" (Nagyrápolt, 1791/1-mo.); ha valaki nem fizet a lelkésznek és a tanítónak, nem jár annak halotti harangozás (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a gyülekezetben tapasztalt áldatlan iskolai állapotok miatt a vizitáció elrendeli, hogy a főgondnok, a gondnok és a lelkész alkosson iskolalátogatási bizottságot és az iskolában folyó oktatást minden hónapban egyszer ellenőrizze, a lelkész külön tartozik minden héten többször is meglátogatni és ellenőrizni az iskolát (Nagyrápolt, 1796/5-ször.); az újonnan szolgálatba álló gondnok csak azon feltétellel vállalja el a szolgálatot, ha az egyház ládája a lelkésznél van, „abba tétessék bé az ekklézsia minden pénze, az ekklézsia capitalissairól való contractusok, minden litterale instrumentumok, s légyen két kolcs, egyik álljon a papnál, más pedig a domesticus curatornál" (Nagyrápolt, 1800/VII.); „Szilágyi Simon egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Lelkészi lakás, parókia. A parókia körüli kerítés leromlott (Nagyrápolt, 1700.); „Aranyon alig akadott még egy vallásunkon való ember, ki is a parochialis házban lakik, háborgattatik a falutúl. Azért hogy onnan egésszen ki ne foggyon vallásunk, tiszt uraimékat kell requirálni" (Nagyrápolt, 1705.); a lakást lemeszelték (Nagyrápolt, 1765/6.); a vizitáció panaszolja, hogy az épületek, a kerítések mind a parókia, mind az iskola körül romos állapotban vannak, utasítja a helyieket, hogy javatísák ki (Nagyrápolt, 1778/1-mo.); panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába, a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.); panaszol az eklézsia és a vizitáció is a lelkészre, amiért a parókia körüli területeket elhanyagolja (Nagyrápolt, 1782/2-do.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viselje gondját a parókiának, különben a Generális Vizitáció elé került az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, mert azok nem az övék („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); az egyházközség ládáját meg kell javítani, azt mindig a lelkészi lakásban kell tartani, kulcsa az egyházfinál legyen, de a ki- és befizetés szigorúan a lelkész jelenlétében történjen (Nagyrápolt, 1796/10-szer.); kerítése sem a parókiának, sem az iskolának nincsen, a tagok restsége miatt (Nagyrápolt, 1796/13-szor.); az egyik gyülekezeti tag a lelkész lakására tör istentisztelet előtt és kővel agyon akarja ütni a lelkészt, az egyházfi lefogta és megkötözte (Nagyrápolt, 1804/III./2.).

Levelek. Az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio.).

Levéltár. Az eklézsia szerződéseiből egy példány „küldettessék által a tractus archivumába" (Nagyrápolt, 1783/3-tio.); panasz a bírók ellen, amiért erőszakosan elvitetik az eklézsia zselléreit katonának, „holott nemes fundus a zsellérek lakóhelye is", a vizitáció végzi: „Van egy királyi decretum a vármegye archivumában, azt ki kell kérni, és légyen a parochusnál, mellyet mindenkor, amikor a zselléreket publicum servitiumba hajtyák, megmutathasson a szolgabíráknak" (Nagyrápolt, 1800/IV.).

Magistratus. „Rápolti Móré Péter leánya, Ilona fattyat vetett, mely dologért excommunicáltatik, a reconciliatiora nem is admittáltatik, míglen a magistratustúl nem absolváltatik, vagy meg nem büntettetik" (Nagyrápolt, 1686.).

Magyar nyelv. A vizitáció utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.).

Mester, tanító. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.); a mester háza, az iskolaház a tanító halálával és özvegye elköltözésével megüresedett, abba, hogy az iskola épülete ne romoljon le, zsellért költöztettek bele (Nagyrápolt, 1765/2.); az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio.); némely zsellér kivonja magát a fizetés alól, a vizitáció elrendeli, hogy lelkésznek és mesternek egyaránt fizessenek, ha magukat egyháztagokként továbbra is meg akarják tartani, különben törvénnyel kötelezik őket (Nagyrápolt, 1779/2-do.); panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába; a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); panaszol a lelkész és a tanító, hogy a helyiek restek a fizetésre, a vizitáció utasítja a helyi tisztségviselőket, hogy akár karhatalommal is beszedjék a hátralékot (Nagyrápolt, 1782/4-to.); panasz a tanító ellen, amiért rest a tanításban, azzal védekezik, hogy a szülők nem adják gyermekeiket az iskolába, emiatt a lemaradás; a vizitáció mindkettőt meginti és az ország törvényeire hivatkozva büntetést helyez kilátásba az engedetlen szülők ellen (Nagyrápolt, 1790/2-do.); „jelenti a ludi magister azt is rész szerint, hogy a harangozásért való 3 kéve búzája az örökségek szerint nem egésszen ingrediál és hogy egyszersmint a marhátlanok a fabéli bérit denegállyák" (Nagyrápolt, 1790/2-do.; 1791/3-tio.); ha valaki nem fizet a lelkésznek és a tanítónak, nem jár annak harangozás (Nagyrápolt, 1791/5-to.); a tanításért járó fizetség: „az eklézsiabeli fiúgyermekért egy esztendőre való fizetés 3 ~ három márjás leszen, a leánygyermektől 2 ~ két márjás. Emellett az úgyneveztetett sabbathale. A classisba való tüzelésre pedig vigyenek magok a gyermekek fát. Ha másféle vallásúak is fognának az oskolába feljárni, azok úgy fizessenek, amint megalkhatik véllek a tanító" (Nagyrápolt, 1796/6-szor.)

Oktatás. A szülők hanyagsága miatt a gyermekek nem járnak iskolába, ajánlja a lelkésznek, hogy „mind különös, mind közönséges intés, tanítás által bírja arra az atyáknak szíveket, hogy gyermekeiket oskolában adván taníttassák" (Nagyrápolt, 1772. február.); panaszol a mester, hogy háza romokban hever és a helyiek nem javítják azt ki, nem adják gyermekeiket iskolába; a vizitáció azt tapasztalja, hogy a parókia is romokban hever, utasítja a helyieket, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); panasz a tanító ellen, amiért rest a tanításban, azzal védekezik, hogy a szülők nem adják gyermekeiket az iskolába, emiatt a lemaradás; a vizitáció mindkettőt meginti és az ország törvényeire hivatkozva büntetést helyez kilátásba az engedetlen

szülők ellen (Nagyrápolt, 1790/2-do.; 1791/3-tio.; 1793/1-mo.); panasz a szülők és iskolaköteles gyermekek hanyagsága miatt, a főgondnoknak és gondnoknak lajstromot kell készítenie a tanköteles gyermekekről, iskolai jelenlétüket ellenőrizni kell, ha mégsem járnak iskolába, a szülőket megbírságolják (Nagyrápolt, 1796/4-szer.); a tanításért járó fizetség: „az eklézsiabeli fiúgyermekért egy esztendőre való fizetés 3 ~ három márjás leszen, a leánygyermektől 2 ~ két márjás. Emellett az úgyneveztetett sabbathale. A classisba való tüzelésre pedig vigyenek magok a gyermekek fát. Ha másféle vallásúak is fognának az oskolába feljárni, azok úgy fizessenek, amint megalkhatik véllek a tanító" (Nagyrápolt, 1796/6-szor.).

Oláh, román. „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); „néhai Ferentzi Pétertől özvegyen maradván Csuka Susánna ment titkon férjhez valami idevaló olá emberhez, melly szerént mind gyülekezetünktől, mind Istenünk házától önként elvonta magát" (Nagyrápolt, 1765/5.); „az Úr asztalára való készület most is úgy vagyon, amint találtatott az oláhok zenebonája után" (Nagyrápolt, 1791/4-to.); „panaszul adatik fel, hogy már jó darab ideje, hogy az olá pap az eklézsia temető cintermének hellyére egy házat épített, melyről sem nem szolgál, sem nem taxál az eklézsiának, sőt ezen kívül most az olá templomhoz tartozó temető határos lévén a reformata eklézsia temetőjével, az oláhok a kert felállításával egynéhány esztendővel ezelőtt egy darab hellyet az eklézsia temetőjéből elfoglaltak" (Nagyrápolt, 1796/11-szer.; 1803/VII.); a vizitáció a karhatalom segítségét ajánlja a helyieknek, hogy a románok által elfoglalt temetőrészt visszaszerezzék (Nagyrápolt, 1796/11-szer.; 1803/III.; 1803/VII./ 1804/IV.).

Olvasás. Panaszol a mester, hogy a helyiek nem adják gyermekeiket iskolába; a vizitáció utasít, hogy a javítást kezdjék el, küldjék iskolába a gyermekeket, hogy legalább „magyar nyelvet, olvasást, éneklést és a hitnek fővebb ágazatait tanulhatnák meg" (Nagyrápolt, 1779/3-tio.).

Papmarasztás. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.).

Paraszt. Szomorúan tapasztalja a vizitáció, hogy a lelkész módfeletti italozásba kezdett, „melyben az ekklézsia nem annyira botránkoznék meg, ha a maga házánál cselekedné azon helytelenséget, de azon kívül a faluban közönséges paraszt conversatioban elegyíti magát és ottan megittasodván, hellytelen dolgoknak cselekedésekre ereszkedik", utoljára inti a vizitáció, a következő alkalommal szigorúan büntet (Nagyrápolt, 1782/1-mo.).

Partialis – lásd **Zsinat**

Patrónus. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.); lelkész és tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); „méltóságos liber baronissa Jósika Dánielné asszony jelenté mind szóval, mind levele, mind biztossa által, hogy ezen megyében a főcuratorságot a méltóságos udvar másnak nem engedi, hanem megtartya és személyesen s biztassai által is hasznason folytatni el nem mulattya" (Nagyrápolt, 1791/7-mo.); panaszolja a lelkész, hogy egyes urak nem fizetik a bérét és sok az elmaradt adó (Nagyrápolt, 1793/1-mo.).

Peregrináció peregrinus. A perselypénzből adtak hátrom peregrinusnak (Nagyrápolt, 1803/XII.); két peregrinusnak adtak támogatást (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum); „Agentiara, m[agyar]országi és udvarhellyi kollégyiomoknak és egy peregrinansnak" támogatást adtak (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum).

Perselypénz. A perselypénzből adtak a parajdi, küküllővári és ajtai eklézsiák számára és három peregrinusnak (Nagyrápolt, 1803/XII.).

Rend/egyházi rend. A helyi lelkész iszik, amiért a vizitáció tart „az őkegyelme gyalázattyából a közönséges egyházi rendre háromló s háramalható gyalázattól is" (Nagyrápolt, 1791/1-mo.).

Részegeskedés. Szomorúan tapasztalja a vizitáció, hogy a lelkész módfeletti italozásba kezdett, „melyben az ekklézsia nem annyira botránkoznék meg, ha a maga házánál cselekedné azon helytelenséget, de azon kívül a faluban közönséges paraszt conversatioban elegyíti magát és ottan megittasodván, hellytelen dolgoknak cselekedésekre ereszkedik", utoljára inti a vizitáció, a következő alkalommal szigorúan büntet (Nagyrápolt, 1782/1-mo.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viselje gondját a parókiának, különben a Generális Vizitáció elé kerül az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); lelkész és tanító egyaránt panaszolja, hogy a patrónusok nem adják meg a konvencióban megígért adót (Nagyrápolt, 1790/2-do.); továbbra is gond van a lelkésszel, részegeskedik, a gyülekezet megtűri és arra kéri, hogy „őkegyelme a magánál lévő kegyelem girájával jól kereskedni, annak belső munkája által a testiségen erőt venni s napjainak szaparodásával papi kegyességét szaporítani. Sőt, minthogy őkegyelmével szemben tágos lépésekkel siet az halál, valóságos maga megjobbításával arra magát szüntelen készen tartani" (Nagyrápolt, 1791-1-mo.).

Román – lásd **oláh**

Sátoros ünnep. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.).

Szociális segély. A szegény lelkészeknek adtak az eklézsia pénzéből (Nagyrápolt, 1771.).

Téka. Az elhunyt lelkész javait összeírták „mind könyves és egyéb leveles thecaja, mind egyéb ládái és boros, égettboros edényei elpecsételtettek és az humanissimus scholae rector Szabó Mihály őkegyelmének megparancsoltatott, hogy semmit az ekklézsia házától ki ne adjon" (Nagyrápolt, 1775/3-tio).

Temető. „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); „panaszul adaték fel, hogy már jó darab ideje, hogy az olá pap az eklézsia temető cinterménck hellyére egy házat épített, melyről sem nem szolgál, sem nem taxál az eklézsiának, sőt ezen kívül most az olá templomhoz tartozó temető határos lévén a reformata eklézsia temetőjé-

vel, az oláhok a kert felállításával egynéhány esztendővel ezelőtt egy darab hellyet az eklézsia temetőjéből elfoglaltak" (Nagyrápolt, 1796/11-szer.; 1803/III.; 1803/VII.).

Templom. Zsindelyt vettek a templomra (Nagyrápolt, 1698.); bort adtak el, hogy zsindelyt vegyenek a templomra (Nagyrápolt, 1700.); a templomot és a tornyot újrafedték (Nagyrápolt, 1765/7.); „kerítés nélkül lévén a temető, a sírhalmokat a sertések túrják és a kihányt holt tetemeket azok rácskálják" (Nagyrápolt, 1804/II.).

Textília. „Baronissa Györffi Jósefné asszony egy veres selyem keszkenőt" adományozott (Nagyrápolt, 1776/7-mo.); lajstrom (Nagyrápolt, 1782/6-to.); részletes lajstrom (Nagyrápolt, 1796/8-szor).

Torony. „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); a templomot és a tornyot újrafedték (Nagyrápolt, 1765/7.).

Úrvacsora. Panasz a lelkészre, amiért nem hirdeti ki a sátoros ünnepeket és az úrvacsorát, a tanító fizetését felveszi, de nem tanít, beteges, sem a gyülekezet, sem a patrónusok nem akarják tovább marasztani (Nagyrápolt, 1705.); három úrvacsorai alkalomra bort vásároltak 51 dénárért (Nagyrápolt, 1765/6.); „Szilágyi Simon egeket irtóztató hallatlan szitkokkal szidta az úri szent vacsorát, szent edényeket, evangyéliomot és az egyházi szolgát is" (Nagyrápolt, 1804/III.3.).

Vizitáció. „Suspenditur visitatio illyen okon, hogy az elmúlt esztendőben a rápolti oláhok közönségessen tornyunkat evadálták, a harangot félreverték, a temetőnkre közönségessen felgyűltenek, egynéhány halottinkat kiásták, marcongották" (Nagyrápolt, 1692.); Generális és Partialis Vizitációra adtak 4 ft. 8 dr.-t (Nagyrápolt, 1766.); panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viselje gondját a parókiának, különben a Generális Vizitáció elé került az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.); a vizitáció kiszállási költsége és honorárium (Nagyrápolt, 1803/XI/Erogatum/22-o. és 24-o.; 1807/VI./Erogatum).

Zálog, zálogosít. Panasz a lelkész ellen, amiért részegeskedik, a parókia épületét elhanyagolja, az egyház földjeit elzálogosítja, a panaszokat megalapozottaknak tartja a vizitáció, inti a lelkészt, hogy hagyja abba az italozást és viselje gondját a parókiának, különben a Generális Vizitáció elé került az ügye, az elzálogosított egyházi birtokot mihamarabb vegye vissza, mert azok nem az övék („a conventio szerint bír csak esztendőnként való haszna magáé, de a possessorium az ekklézsiáé") (Nagyrápolt, 1790/1-mo.).

Zsellér. A mester háza, az iskolaház a tanító halálával és özvegye elköltözésével megüresedett, abba, hogy az iskola épülete ne romoljon le, zsellért költöztettek bele, aki a többi zsellérrel együtt dolgozzon a lelkésznek, házbér és az épület gondozása fejében (Nagyrápolt, 1765/2.); „convocáltatván az ekklézsia zsellérei, decernáltatott, hogy in conformitate aliarum ecclesiarum tegyenek két héten egy napi szolgálatot, tiszteletes esperest uramnak pedig annuatim fizessenek három márjásokat" (Nagyrápolt, 1776/5-to.); a zsellérek tiltakoztak ez ellen, az esperesnek járó pénzt nem adták be, ezért a vizitáció elrendelte, hogy minden héten egy napot dolgozzanak az egyháznak, a lelkész pedig az egy napi munka áraként fizesse az esperesnek járó pénzt (Nagyrápolt, 1778/3-tio.); némely zsellér kivonja magát mind a fizetés, mind a lelkésznek járó munka kötelezettsége alól, a vizitáció

elrendeli, hogy lelkésznek és mesternek egyaránt fizessenek, ha magukat egyháztagokként továbbra is meg akarják tartani, különben törvénnyel kötelezik őket (Nagyrápolt, 1779/2-do.); a zsellérek továbbra is megtagadják fizetni az esperesnek, amiért a vizitáció megfenyegeti őket, hogy először a Parciális, aztán a Generális Zsinathoz fordul törvényes orvoslásért (Nagyrápolt, 1779/4-to.); panasz, hogy az eklézsia zsellérei „az esperesti competentianak administratiojában vakmerősködnek", ezért rendeli a vizitáció, hogy az elmúlt esztendőben hozott döntést tartsák érvényben, amennyiben „vakmerőségben megmaradnak, vicebrachium őkegyelme által tétettessenek ki az ekklézsia hellyéből és substituáltassanak mások, engedelmesebbek hellyekbe" (Nagyrápolt, 1782/5-to.); a zsellérek panaszolják, hogy sokat hajtja a lelkész őket dolgozni, a lelkész kimutatásából megtetszik, hogy még azt sem végezték el, amit vállaltak, „mindezekre keményen animadvertálván a visitatio, a zselléreknek nyakasságok és hellytelen panasszok ellen végezi, hogy az ökrös emberek fél szolgálatot ökörrel, felet pedig gyalogszerrel tégyenek, és amit dolgoznak, dolgozzák igazán, bétöltvén az egész napi szolgálatot egyenesen, különben kemény animadversio lészen ellenek ha engedetlenkednek és tökéletlenkednek" (Nagyrápolt, 1783/5-to.; 1790/3-tio.); újra inti a zselléreket fizetésre, „hogy ne légyenek az Isten háza élő kövei között megholt tagok" (Nagyrápolt, 1791/2-do.); a zsellérek tartoznak mind a lelkésznek (50 pénzt), mind a tanítónak (25 pénzt) fizetni, amelyet nem fizettek meg, az egyházfinak kellett gondoskodnia a pénz beszedéséről (Nagyrápolt, 1793/4-to.); panasz a bírók ellen, amiért erőszakosan elvitetik az eklézsia zselléreit katonának, „holott nemes fundus a zsellérek lakóhelye is", a vizitáció végzi: „Van egy királyi decretum a vármegye archivumában, azt ki kell kérni, és légyen a parochusnál, mellyet mindenkor, amikor a zselléreket publicum servitiumba hajtyák, megmutathasson a szolgabíráknak" (Nagyrápolt, 1800/IV.).

Zsinat. A zsellérek továbbra is megtagadják fizetni az esperesnek, amiért a vizitáció megfenyegeti őket, hogy először a Parciális, aztán a Generális Zsinathoz fordul törvényes orvoslásért (Nagyrápolt, 1779/4-to.); komoly panasz a mester szolgálata és felesége ellen, előbbit elhanyagolja, utóbbi kocsmát járva részegeskedik, a helyiek új tanítót kérnek a Partialistól (Nagyrápolt, 1782/3-tio.); zsinati támogatást adott az eklézsia (Nagyrápolt, 1807/VI./Erogatum.).

Oláhbrettye

Boszorkány. „Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik. A karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.).

Conventio. Panaszolja a lelkész, hogy némely helyi nemesek megcsonkítják a díjlevelet, mert nem fizetnek (Oláhbrettye, 1790/2-do.); lásd a részletes megajánlásokat (Oláhbrettye, 1796/3-szor.).

Egyházfi. A patrónus jobbágya önként ajánlotta magát e hivatalra (Oláhbrettye, 1772/5-to.).

Fizetés. Panaszolja a lelkész, hogy némely helyi nemesek megcsonkítják a díjlevelet, mert nem fizetnek (Oláhbrettye, 1790/2-do.).

Földek. Leírás (Oláhbrettye, 1783/3-tio.); részletes leírás (Oláhbrettye, 1796/3-szor.); földtulajdon levelek ügyében „egyfelől a venerabilis tractus archivumába bététessenek, másfelől, hogy szóról szóra is a protocollumba béirattassanak, az kívántaték" (Oláhbrettye, 1796/4-szer.); új földterület (Oláhbrettye, 1802/IV.).

Gondnok, curator. Az egyháznak nem volt „domesticus curatora", ezért a vizitáció ideje alatt választottak, meghagyván a lelkésznek, hogy a „parochialis háznál" eskesse be hivatalába (Oláhbrettye, 1796/2-szor.); nincs gondnok, valakit távollétében megválasztanak, azzal a reménységgel, hogy a tisztséget elfogadja (Oláhbrettye, 1802/VII.).

Harang, harangláb. „A szent edények s eszközök a haranggal együtt minden szaporodás vagy kevesedés nélkül megvagynak úgy, mint leírattak 1796-ban" (Oláhbrettye, 1799/5.); Harangláb felállításakor pénzt adtak ki (Oláhbrettye, 1802/VI.). „Vásárhellyi János őkegyelme [...] nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jövén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta", a karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.).

Istentisztelet. Egyes gyülekezeti tagok nem veszik jó néven, hogy olykor a „possessor házánál esnék az isteni tisztelet"; erre nézve „végeztetik, hogy ennek utánna isteni tiszteletre gyűljenek egybe a hallgatók a parochialis házhoz, és ott mennyen véghez az isteni tisztelet, minthogy ott avégre különösön építtetett ház vagyon" (Oláhbrettye, 1802/II.).

Karhatalom. „Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik. Nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jövén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta", a karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.).

Klenódiumok. Lajstrom (Oláhbrettye, 1782/5-to.); a viszontagságok után is megvannak, Kendeffi Miklósnál van egyezüstpohár „melyről maga keze írása a méltóságos úrnak ugyan extál ezen ekklézsia ládájában, amely emanált ante tumultum valachorum", kérik, hogy vagy adja át az eklézsiának, vagy ígérje meg, hogy csak egyházi célra használja (Oláhbrettye, 1790/5-to.); jelzés, hogy a kegytárgyak „eodem statu" vannak, mint a „közelebb elmúlt törvényes látogatáskor" (Oláhbrettye, 1792/5-to.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1793/3-tio.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1796/5-ször.); „a szent edények s eszközök a haranggal együtt minden szaporodás vagy kevesedés nélkül megvagynak úgy, mint leírattak 1796-ban" (Oláhbrettye, 1799/5.; 1802/V.); leírás (Oláhbrettye, 1805/III.).

Könyv. Kerekes János, Bethlen Gergely udvari papja 9 kötetet adományozott az itteni lelkészi könyvtárnak (Oláhbrettye, 1776.); Kerekes János özvegye átadta a könyveket (Oláhbrettye, 1783/6-to.; 1796/5-ször.).

Könyvtár. A Kendeffi Miklósnak adott ezüstpoharat gyakran kérte vissza a helyi lelkész, de „mindenkor csak az volt a felelet, hogy az írt méltóságos úrnak egyéb drágaságaival egyetembe az enyedi bibliothecaban volna, és még nem érkezett annak kikeresésére" (Oláhbrettye, 1799/6.).

Kurva. „Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik. A karhatalom kezére adták (Oláhbrettye, 1804/III.).

Láda. Az eklézsia ládájának leltára (Oláhbrettye, 1783/3-tio.); Kendeffi Miklósnál van egy ezüstpohár, „melyről maga keze írása a méltóságos úrnak ugyan extál ezen ekklézsia ládájában, amely emanált ante tumultum valachorum", kérik, hogy vagy adja át az eklézsiának, vagy ígérje meg, hogy csak egyházi célra használja (Oláhbrettye, 1790/5-to.).

Lelkész. A megüresedett gyülekezetbe nem jön az a lelkész, akit erre kiszemeltek, a vizitáció ajánlja a vajdahunyadi lelkészt, aki ha nem tudja vállalni, maga az eklézsia válasszon lelkészt (Oláhbrettye, 1783/7-mo.).

Lelkészi lakás, parókia. A felsőszálláspataki Mara család pénzt adományozott a romos parókia újjáépítésére (Oláhbrettye, 1779/3-tio.); a parókia körüli kerítések javítására tett sürgetés (Oláhbrettye, 1783/5-to.); az egyháznak nem volt „domesticus curatora", ezért a vizitáció ideje alatt választottak, meghagyván a lelkésznek, hogy a „parochialis háznál" eskesse be hivatalába (Oláhbrettye, 1796/2-szor.); a parókia javítására befolyt adományok (Oláhbrettye, 1796/6-szor.); egyes gyülekezeti tagok nem veszik jó néven, hogy olykor a „possessor házánál esnék az isteni tisztelet"; erre nézve „végeztetik, hogy ennek utánna isteni tiszteletre gyűljenek egybe a hallgatók a parochialis házhoz, és ott mennyen véghez az isteni tisztelet, minthogy ott avégre különösön építtetett ház vagyon" (Oláhbrettye, 1802/II.); „Vásárhellyi János őkegyelme különösön megjegyeztetett arról, hogy édesannyát nem becsülli, sőt illetlen szókkal illetni, kurvának, boszorkánynak kiáltani ollykor nem irtózik. Nagyot vétett egykor azzal is, hogy éjféltájban a harangra jövén a parochialis háznál, azt félreverte, mellyel az egész helységet fellármázta" (Oláhbrettye, 1804/III.).

Levelek. Az eklézsia ládájának leltára (Oláhbrettye, 1783/3-tio.); a földtulajdon levelek „egyfelől a venerabilis tractus archivumába bététessenek, másfelől, hogy szóról szóra is a protocollumba béirattassanak, az kívántaték" (Oláhbrettye, 1796/4-szer.).

Levéltár. Földtulajdon levelek ügyében: „egyfelől a venerabilis tractus archivumába bététessenek, másfelől, hogy szóról szóra is a protocollumba béirattassanak, az kívántaték" (Oláhbrettye, 1796/4-szer.).

Mester. Tanító hozatalát várják (Oláhbrettye, 1782/2-do.).

Oláh, román. A viszontagságok után is megvannak a klenódiumok, Kendeffi Miklósnál van egy ezüstpohár „melyről maga keze írása a méltóságos úrnak ugyan extál ezen ekklézsia ládájában, amely emanált ante tumultum valachorum", kérik, hogy vagy adja át az eklézsiának, vagy ígérje meg, hogy csak egyházi célra használja (Oláhbrettye, 1790/5-to.); „a Batzalári Farkas úrtól való 500 ft. mikor conferáltatott, nem tudatik, mert az arról való collationalis az 1784-beli oláh tolvajkodásban elveszett" (Oláhbrettye, 1796/3-szor.).

Textíliák. Új úrasztali terítővel gyarapodott az eklézsia (Oláhbrettye, 1772/3-tio/1.); lajstrom (Oláhbrettye, 1782/5-to.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1793/3-tio.); részletes leírás és lajstrom (Oláhbrettye, 1796/5-ször.); „a szent edények s eszközök a haranggal együtt minden szaporodás vagy kevesedés nélkül megvagynak úgy, mint leírattak 1796-ban" (Oláhbrettye, 1799/5.).

Vizitáció. A megüresedett gyülekezetbe nem jön az a lelkész, akit erre kiszemeltek; a vizitáció ajánlja a vajdahunyadi lelkészt, aki ha nem tudja vállalni, maga az eklézsia válasszon lelkészt (Oláhbrettye, 1783/7-mo.); az 1799. évi vizitációt egyedül csak a helyi lelkész tisztelte meg jelenlétével, nincs egyházi tisztségviselő (Oláhbrettye, 1799/1.; 1805/I.); „a visitatiokor szénára, zabra, honorariumban" pénzt adtak ki (Oláhbrettye, 1802/VI.).

Őraljaboldogfalva

Consistorium, presbitérium. Szomorúan állapítja meg a vizitáció, hogy omlófélben van a templom, elrendeli, hogy a consistorium tárgyalja meg az ügyet és indítsák el az újjáépítést (Őraljaboldogfalva, 1777.).

Fizetés. Lelkészi fizetés-kiegészítés (Őraljaboldogfalva, 1774/2-o/3-tio.).

Földek. Földek mind megvannak, a „parochiális fundus" is az 1754. évi összeírás szerint, a parókiának nincs kapuja, kerítése, károkat szenved miatta a lelkész, vizitáció inti a gondnokot, hogy intézkedjék (Őraljaboldogfalva, 1772/1-mo.).

Gondnok. Földek mind megvannak, a „parochiális fundus" is az 1754. évi összeírás szerint, a parókiának nincs kapuja, kerítése, károkat szenved miatta a lelkész; a vizitáció inti a gondnokot, hogy intézkedjék (Őraljaboldogfalva, 1772/1-mo.); panasz a helyi lelkész és a gondnok közötti viszony megromlásáról, a vizitáció annak rendezését ajánlja, melyre a gondnokot kéri fel (Őraljaboldogfalva, 1779/1-mo.).

Klenódiumok. Lajstrom és leírás (Őraljaboldogfalva, 1772/3-tio.); lajstrom (Őraljaboldogfalva, 1782.).

Könyv. Bethlen Gergely udvari lelkésze újtestamentumi kommentárt ajándékozott az egyházközségnek (Őraljaboldogfalva, 1778/2-do.).

Láda. Utasítás, hogy az eklézsia készítsen „egy szép kisded ládácskát" (Őraljaboldogfalva, 1722/3-tio.).

Lelkész. Panasz a helyi lelkész és a gondnok közötti viszony megromlásáról, a vizitáció annak rendezését ajánlja, melyre a gondnokot kéri fel (Őraljaboldogfalva, 1779/1-mo.); a lelkésznek vissza kell szolgáltatnia azt a pénzt, amit az eklézsiának és nem neki adtak (Őraljaboldogfalva, 1779/3-tio.).

Lelkészi lakás, parókia. Földek mind megvannak, a „parochiális fundus" is az 1754. évi összeírás szerint, a parókiának nincs kapuja, kerítése, károkat szenved miatta a lelkész, vizitáció inti a gondnokot, hogy intézkedjék (Őraljaboldogfalva, 1772/1-mo.); a lelkészi lakást nem a korábbi helyen fogják felépíteni, építését összekapcsolják a templom javítási munkálataival (Őraljaboldogfalva, 1782.).

Pénz. Egy asztag búzát 1756-ban 60 hfr.-ért értékesítették (Őraljaboldogfalva, 1772-2-do.).

Templom. Szomorúan állapítja meg a vizitáció, hogy omlófélben van a templom, elrendeli, hogy a consistorium tárgyalja meg az ügyet és indítsák el az újjáépítést (Őraljaboldogfalva, 1777.); a templom helyreállítását elkezdték, de még sok javítani való van (Őraljaboldogfalva, 1779/4-to.); a lelkészi lakást nem a korábbi helyen fogják felépíteni, építését összekapcsolják a templom javítási munkálataival (Őraljaboldogfalva, 1782.).

Textíliák. Lajstrom és leírás (Őraljaboldogfalva, 1772/3-tio.); lajstrom (Őraljaboldogfalva, 1782.).

Rákosd

Adomány. Az adományba adott bor az egyházfi nyilvántartásába ment (Rákosd, 1687/Proventus.); a szentgericei eklézsiának, egy bujdosó obsitos katonának és egy marosvásárhelyi supllicansnak támogatást adtak (Rákosd, 1763.); a marosjárai eklézsiának, a szi-

geti iskolának, a tompai, karatnai, bosi és nagygalambfalvi gyülekezeteknek és „egy becsületes n[agy]enyedi peregrinansnak" adtak pénzt (Rákosd, 1767/2-do.); az istvánházi eklézsiának pénzt adtak (Rákosd, 1767/Fazakas.); „Enyedi nyomorú Hajdúnénak" adomány (Rákosd, 1767/Fazakas.); a marosvásárhelyi kollégium számára pénzt adtak (Rákosd, 1767/Fazakas.); a szentháromsági református templomra, az ardói, a gyürei, a bölöni református egyházközségeknek és az ernyei parókiára pénzt adtak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a szigeti iskola számára adakoztak (Rákosd, 1769/Fazakas.); egy tordai rabnak pénzt adtak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a templom igen romos állapotban van, a gyülekezet vállalja a javítási munkálatokat, de kevés a pénze, a vizitáció rendelkezik: „tiszteletes loci minister őkegyelme minden industriat adhibeáljon, s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre" (Rákosd, 1773/7-o.); a templom javítására tervbe vett gyűjtőutat a helyi tanító vállalta fel, s miután a királyi jóváhagyás megérkezet, még 1780-ban útnak indult és 148 ft. 14 dr. alamizsnával érkezett vissza (Rákosd, 1781/3-tio.).

Agentia. Pénzt adtak ki (Rákosd, 1767/Fazakas.); pénzt adtak ki (Rákosd, 1769/Fazakas.).

Alamizsna. A templom igen romos állapotban van, a gyülekezet vállalja a javítási munkálatokat, de kevés a pénze, a vizitáció rendelkezik: „tiszteletes loci minister őkegyelme minden industriat adhibeáljon, s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre" (Rákosd, 1773/7-o.).

Alaptőke. A vizitáció igen éberen őrködött afelett, hogy az eklézsia alaptőkéjét semmiféle okkal el ne költsék, hanem azt kamatra kiadva forgassák, minden munkálatra külön gyűjtést szervezzenek (Rákosd, 1805/19-szer.); „minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Visitatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra *rendeli* a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék" (Rákosd, 1805/20-szor/Jegyzés.).

Árak. Egy veder bor 1717-ben 54 dr. volt (Rákosd, 1717/4.); másfél véka kukorica 36 dénár, egy veder bor 36 dénár, továbbá: „vagyon a nemes ecclesianak bor interesre kiadva 121 mfr. és 4 pénze, mely summából legalis interesre volna 45 veder és 3 kupa", egy kupa bor 6–8 dénár között mozgott (Rákosd, 1763.); két veder must ára 1765-ben 78 dr. volt (Rákosd, 1766/3.); 1767 őszén a must átlag ára 51 dr. volt (Rákosd, 1767/1-mo.); 42 veder bor ára 50 ft. 72 dr. (Rákosd, 1774/7-o.); 1786-ban 1437 forintba került a templom építése, részletes beszámoló (Rákosd, 1795/III./3-o.); egy kalangya búza 1 mft., 1 véka búza 60 pénz, egy veder bor 42 pénz, 1 szekér fa 48 pénz (Rákosd, 1805/13-szor.); „két viseltes eladott keszkenőnek árra" 1 ft. 2 dr. volt (Rákosd, 1805/15-ször.); 1802-ben termett bor piaci ára vedrenként 102 dr. (Rákosd, 1805/15-ször.).

Árenda. Pénz vett be az eklézsia a mészárszék árendájából (Rákosd, 1767/Fazakas.).

Bíró. A falubíró, ameddig hivatala tartott, hivatalból tagja volt a helyi egyháztanácsnak, (Rákosd, 1805/10-szer/2-szor.).

Bor. „András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort" az eklézsiának (Rákosd, 1687/Proventus/2.); az adományba adott bor az egyházfi nyilvántartásába ment (Rákosd, 1687/Proventus.); aki borbeli adósságát nem rendezi, arra „tisztet hozunk" – mondja a vizitáció (Rákosd, 1796/Deliberatum.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén esküttt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); „adván

a nemes ecclesia Balási Dánielnek egy hordó bort korcsomára illy conditio alatt, hogy az nemes falu mindaddig más korcsomát ne kezdene" (Rákosd, 1753.); az egyházközségnek és a lelkésznek járó borszolgáltatást meg lehet váltani pénzen, napi értéken (Rákosd, 1767/ Deliberatum.); az eklézsia boreladásból befolyt jövedelme 28 ft. 89 dr. volt (Rákosd, 1773/4-o.); sok a restancia borban, fában, búzában, ezt fel kell szedetni vagy pénzen kell megváltatni (Rákosd, 1805/13-szor.).

Büntetés. Az egyház épületeinek rendbetételére utasító vizitációi rendelkezés sorozatos elmulasztása miatt a vizitáció 25 pénz büntetésre ítél huszonnégy egyháztagot, akik ha továbbra is engedetlenkednek 50 pénzt, aztán 1 forintot fizetnek (Rákosd, 1777/2-do.).

Cinterem. Utat készítenek a cintermen át, sokszor leverik a lakatot a cinterem ajtajáról és elhordják a gyümölcsöt (Rákosd, 1687/1.); sem a parókiának, sem a cinteremnek nincs kerítése (Rákosd, 1717.); „a rákosdi reformatum consistorium az egész nemes ecclesia képében szégyenli s sajnálja a cinterem és parochialis házak körül lévő kertekbéli ruinakot", ígéretet tesz a javításra (Rákosd, 1767/2-do.).

Consistorium, helyi egyházi tanács, presbitérium. A Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.); „a rákosdi reformatum consistorium az egész nemes ecclesia képében szégyenli s sajnálja a cinterem és parochialis házak körül lévő kertekbéli ruinakot", ígéretet tesz a javításra (Rákosd, 1767/2-do.); „panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.); összetétele (Rákosd, 1771/5-to.); a díjlevélbe foglalt éves gabonatartozás beszolgáltatására vonatkozó pontos leírás (addig senki se vigye haza a mezőről gabonáját, ameddig abból a consistorium ott a helyszínen nem teszi külön a lelkésznek járó mennyiséget, a mennyiség megszabása stb.) (Rákosd, 1805/7-szer.); a helyi egyháztanács mind katonákból állt, a vizitáció úgy dönt, hogy a falu lakosságának a másik, nem katona részét is képviseltetni kell, ezért határozta, hogy valamely „kimaradó consistorialis személy hellyébe fegyver alatt nem levő nemes állíttassék" (Rákosd, 1805/10-szer.); „a falusbíró mindenkor hites consistorialis személy lészen, ha ezen a religion lészen" (Rákosd, 1805/10-szer/2-szor.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, a vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a ládavita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.).

Conventio, díjlevél. A díjlevél „classisainak" megalkotásakor figyelembe kell venni az egyházközség különböző rendű, rangú, társadalmi helyzetű családjainak gazdasági potenciálját, azok pedig, akik nem az egyházközség területén laknak, de itt economiat folytanak, azok is tartoznak a lelkésznek és a mesternek fizetni (Rákosd, 1764/1.); a díjlevél speciális kezelése, mert a gyülekezetben apa és fia szolgál, lelkész és káplán minőségben (Rákosd, 1805/2-szor/1-mo.); a frissen megválasztott káplán kéri a helyi consistorium tagjait, hogy aratáskor legyenek jelen a kepe beszolgáltatásánál, hogy „megítélje, ha ki-ki illendőleg

hozott-é, s ha tisztességesen fizeti a papját, vagy csak az oltárt és az oltárról élő által az Istent akarja kísérteni és megcsalni" (Rákosd, 1805/2-szor/2-o.); a díjlevélbe foglalt éves gabonatartozás beszolgáltatására vonatkozó pontos leírás (addig senki se vigye haza a mezőről gabonáját, ameddig abból a consistorium ott a helyszínen nem teszi külön a lelkésznek járó mennyiséget, a mennyiség megszabása stb.) (Rákosd, 1805/7-szer.); a mesteri díjlevél részletei (Rákosd, 1805/8-szor.).

Diploma Leopoldinum. „1791-béli Diaetanak articulussai között a Sacrum Diploma Leopoldinum újra roboráltatott, és mint az haza és uralkodó felség között való szoross egyezőlevél, örök ahhoz való tartás végett megerősíttetett" (Rákosd, 1805/21-szer/3.).

Egyházfi. Az adományba adott bor az egyházfi nyilvántartásába ment (Rákosd, 1687/Proventus.); a templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/Difficultates/1.); halálozás miatt az egyházfi felesége adott számot a vizitáció előtt (Rákosd, 1694.); az interes „minden forint után oct. 4, melyeket egyházfi uram tartozik felszedni" (Rákosd, 1718.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén esküttt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); egyházficsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen közlik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); „a nunc in posterum a perselypénz legyen az egyházfiú uramnál, melyből a parochialis ház körül való apró szükségekre erogáljon" (Rákosd, 1748.); az egyházfiváltás terén személyi kifogásokat emel a vizitáció az új jelölt ellen (a régi egyházfi „curiosus, virilis, literatus ember lévén, mégis nem exigálhatja az interest egésszen, mennyivel inkább ha valami gyengébb illiteratus ember surrogáltatnék hellyébe, minémű notabilis kára emergálhatna abból" az eklézsiának) (Rákosd, 1753. március.); az egyházfi levele a Parciális Zsinathoz, hogy a lelkészi lakás építésére kiadott pénzt fogadja el hivatalos kiadásnak és rajta ne kerestesse (Rákosd, 1754.); egyházfi fizetése házanként egy garas (Rákosd, 1760/2.); „impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); „panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.); két egyházfi van a gyülekezetben, kéri a gyülekezet, hogy mindkettő megmaradhasson „akár azon nevezet alatt, akár pedig egyik egyházfi, s a másik harangozó nevezet alatt" (Rákosd, 1775/6-o.); az eklézsia kéri a vizitációt, hogy „mint más ekklézsiákban is megvagyon, úgy itt is az egyházfi mellett légyen egy curator, aki az egyházfinak erőt adjon" (Rákosd, 1776/4-to.); a helybéli nyakas emberekkel való harca miatt elfáradt és kéri felmentését, a vizitáció ezt nem engedélyezi, melléje segítséget rendel (Rákosd, 1778. december/3-tio.); a vizitáció és a gyülekezet gondnokot és egyházfit választott (Rákosd, 1805/3-szor/2-o.); mivel a két egyházfi katona, még a vizitáció előtt sem mernek hozzányúlni az eklézsia ládájához, mert azt nekik parancsban tiltotta meg a kapitány, lásd a parancsnokság több pontból álló rendelkezését arról, hogy milyen szintig és feltételekkel szabad beleszólnia egy katonának a közügyekbe (Rákosd, 1805/9-szer.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is foly-

tatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bizaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Egyházmegye. „Impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.); „Az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bizaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Eklézsiakövetés. „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", vizitáció egy hónapot ad erre, utána a fizetést is behajtja rajta, őt magát pedig a karhatalom kezére is adja (Rákosd, 1691/Difficultates/Deliberatum/4.).

Esküdt. Panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.).

Esküvő. Az előző nap tartott esküvő miatt senki sem jelent meg a vizitáció előtt (Rákosd, 1701.).

Esperes. „Impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között, a bevételek és kiadások miatt, kivizsgálásra kiszállt a püspöki vizitáció, a költségeket nem akarja a gyülekezet egy része fizetni (fizesse az, aki kihívta), esperes a 92. kánonra hivatkozik, mely szerint a püspöki vizitáció költségeit az esperesi székhelynek kell kifizetnie (Rákosd, 1805/12-szer.);

Fattyú. „Jakab Gjörgj leányának dolga rút: Fattyat vetett, s megölte. Efelől is a magistratust requiráltuk, de minthogy csak halogattya dolgát, maradgyon az excommunicatioban" (Rákosd, 1696/2.).

Fizetés. Fizetési gondok, különböző esetek orvoslása (Rákosd, 1686/2–7.; 1691.); „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", a vizitáció egy hónapot ad erre, utána a fizetést is behajtja rajta, őt magát a karhatalom kezére adja (Rákosd, 1691/Difficultates/Deliberatum/4.); valaki nem akar fizetni, a vizitáció a karhatalommal és büntetéssel fenyeget (Rákosd, 1691/Difficultates/3.); fát sem a mesternek, sem a lelkésznek nem visznek, vizitáció rendeli: „nem vitézkedik senki az maga zsoldgyán, azért ha az lelkieket szeretik elvenni, ne vonnyák el az testieket ökegyelmektől, különben mind káros, mind gyalázatos lészen, ha mi fogjuk meghvenni" (Rákosd, 1691/Difficultates/6.); aki bor-

beli adósságát nem rendezi, arra „tisztet hozunk" – mondja a vizitáció (Rákosd, 1696/Deliberatum.); a mester panaszol, mert fizetését és a tűzifát nem adják meg (Rákosd, 1698.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); egyházfi fizetése házanként egy garas (Rákosd, 1760/2.); a díjlevél „classisainak" megalkotásakor figyelembe kell venni az egyházközség különböző rendű, rangú, társadalmi helyzetű családjainak gazdasági potenciálját, azok pedig, akik nem az egyházközség területén laknak, de itt gazdálkodnak, azok is tartoznak a lelkésznek és a mesternek fizetni (Rákosd, 1764/1.); az egyházközségnek és a lelkésznek járó borszolgáltatást meg lehet váltani pénzen, napi áron (Rákosd, 1767/Deliberatum.); a vizitáció úgy rendelkezik, hogy a hordók kötésére ne a perselypénzből utaljanak ki, hanem azt családonkénti hozzájárulással vagy másképpen finanszírozzák, mert a kötések beletartoznak a lelkész stoláris fizetésébe (Rákosd, 1772/7-o.); az özvegyeknek elengedik a családra kirótt bér felét, tehát csak fél bért kell ezután fizetniük (Rákosd, 1776/6-to.); a lelkész fizetése egy évre, igen részletesen (Rákosd, 1805/7-szer.); a lelkészi fizetést kiegészítő kamatok (Rákosd, 1805/7-szer.); a mesteri díjlevél részletei (Rákosd, 1805/8-szor.); sok a restancia borban, fában, búzában, ezt fel kell szedetni vagy pénzen kell megváltatni (Rákosd, 1805/13-szor.); a terménybeli járandóság megváltása pénzen ekként: egy kalangya búza 1 mft., 1 véka búza 60 pénz, egy veder bor 42 pénz, 1 szekér fa 48 pénz (Rákosd, 1805/13-szor.); a mesternek járó természetbeni juttatást nem lehet megváltani pénzen (Rákosd, 1805/14-szer.).

Főkonzisztórium. A Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.).

Földek. Részletes lajstrom (Rákosd, 1795/III./4-to–5-to.); igen bő leírás és lajstrom (Rákosd, 1805/7-szer/Szántóföldek.); buzdítás arra, hogy a parlagon heverő földek „haszonvehetőkké tétessenek" (Rákosd, 1805/7-szer/7.).

Gondnok, curator. A Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.); a templomépítés előkészületeinek és munkálatainak lebonyolítására külön „domesticus curator"-t választ az egyház (Rákosd, 1774/5-to.); az eklézsia kéri a vizitációt, hogy „mint más ekklézsiákban is megvagyon, úgy itt is az egyházfi mellett légyen egy curator, aki az egyházfinak erőt adjon" (Rákosd, 1776/4-to.); a vizitáció felmenti a gondnokot tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni, utasítja lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.); a vizitáció és a gyülekezet gondnokot és egyházfit választott (Rákosd, 1805/3-szor/2-o.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet, másolásra, azóta nincsenek meg, vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma

alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bizaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Harang, harangozó. Pénzt adott úrasztali kannára valaki, hogy ebben az egyházközségben is harangozzanak, amikor ő meghal (Rákosd, 1766/3.); két egyházfi van a gyülekezetben, kéri a gyülekezet, hogy mindkettő megmaradhasson „akár azon nevezet alatt, akár pedig egyik egyházfi, s a másik harangozó nevezet alatt" (Rákosd, 1775/6-o.).

Házasság. Dispenzációt kérnek rokonoknak, a vizitáció nem adja meg (Rákosd, 1687/3.).

Iskola. A parókia és iskola meszelésére költöttek (Rákosd, 1767/2-do.); a szigeti iskolának adtak pénzt (Rákosd, 1767/2-do.); a szigeti iskola számára adakoztak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a vizitáció előtt a helyi mester jó mintatanítást tett 21 gyermekkel, bár ez nem volt a teljes létszám, jobb bizonyítványt kaptak a gyermekek, mint egy évvel korábban (Rákosd, 1771/1-mo.); az iskola és a templom környéke romokban van, a legközelebbi Parciális Zsinatig azokat meg kell javítani (Rákosd, 1775/2-o.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek külömben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.).

Istentisztelet. „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.); „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt, az illető temetésén, prédikálja ki (Rákosd, 1691.); panasz, hogy a hívek későn jelennek meg az istentiszteleten (Rákosd, 1717.); inti a vizitáció a híveket, hogy ne tolongjanak az úrvacsoravételhez, utána az istentisztelet hálaadó részén is vegyenek részt (Rákosd, 1769/1.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek külömben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.); a gyülekezet egyik tagja templomba nem jár, úrvacsorával nem él, a vizitáció inti (Rákosd, 1781/2-do.); „Lobontz János és István hallgatók feladattatván a tiszteletes loci minister által, mint templomkerülők, káromkodók és scandalose részegesek" (Rákosd, 1782/5-to.).

Kamat. Egy forint éves kamata 4 kupa bor (Rákosd, 1718.); az interes „minden forint után oct. 4, melyeket egyházfi uram tartozik felszedni" (Rákosd, 1718.); 1719-ben 50 forint interesse 25 veder bor volt (Rákosd, 1719.); 7 forint 1718. évre megszabott kamatja „egy forintért 5 pénzt, de azt az ecclesia ex commiseratione elengedte, a specificált 7 forintoknak interesse ezután lészen 3 veder bor" (Rákosd, 1719.); „az falunál vagyon ft. 14, interesse urn. 21" (Rákosd, 1745. július.); 1763-ban az eklézsia kamatra kiadott 24 ft. 48 dr.-t (Rákosd, 1763.); 1764-ben 2 forintot adtak ki interesre, amelynek hároméves kamatja 2 veder 2 kupa bor (Rákosd, 1768.); 1772-ben összesen 34 veder és 1 kupa bora gyűlt az eklézsiának a kamatból (Rákosd, 1772/5-o.); 50 vonásforint kamatjaként könyveltek el, talán egy évre 5 ft. 2 dr.-t (Rákosd, 1773/4-o.); egyéves kamatjövedelem 21 ft. 7 dr. volt, akkor, amikor az önkéntes adományok összege 18 ft. 1 dr. volt (Rákosd, 1773/4-o.); „accedált még ehhez hatvan mfr. ~ 60 interessével együtt, mely is vagyon ugyan ezen ecclesiaban lakó némely bizonyos embereknél contractus mellett elocálva" (Rákosd, 1781/5-to.); „némely

limitaneus katonáktól [!, -hoz] elocált capitalissai után éppen semmi interest nem vehet fel" (Rákosd, 1782/2-do.); kamatra kiadott pénzek és szerződések (Rákosd, 1795/III./3-o.); a lelkészi fizetést kiegészítő kamatok (Rákosd, 1805/7-szer.); csak katonának volt szabad kölcsönbe pénzt felvennie az egyháztól (Rákosd, 1805/9-szer/7.); Barta Zsigmond tartozik már tíz éve az eklézsiának 5 ft.-tal, amely az eklézsia alaptőkéje (capitalisa) volt, „magánál tartya és heverteti a pénzt minden interes nélkül" (Rákosd, 1805/18-szor.); a vizitáció igen éberen őrködött afelett, hogy az eklézsia alaptőkéjét semmiféle okkal el ne költsék, hanem azt kamatra kiadva forgassák, minden munkálatra külön gyűjtést szervezzenek (Rákosd, 1805/19-szer.).

Kántor. „A scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott N[agy]P[énteken] mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.).

Káplán. Az agyvérzést szenvedett lelkész mellé káplánnak hívják meg annak fiát, aki apja halála után rendes lelkésszé lép elő (Rákosd, 1805/2-szor.); a nemrég megválasztott káplán bejelenti szándékát, hogy fél évre külföldi akadémiákra szándékszik menni és kéri az eklézsiát, hogy „azalatt is hozzám elkezdett és megmutatott szívességét félbe ne szakassza" (Rákosd, 1805/2-szor/3-o.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bizaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Karhatalom. „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", vizitáció egy hónap gondolkodási időt enged, utána a fizetést is behajtja rajta és a karhatalom kezére adja (Rákosd, 1691/Difficultates/Deliberatum/4.); a templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/ Difficultates/1.); valaki nem akar fizetni, a vizitáció a karhatalommal és büntetéssel fenyeget (Rákosd, 1691/Difficultates/3.); aki borbeli adósságát nem rendezi, arra „tisztet hozunk" – mondja a vizitáció (Rákosd, 1696/Deliberatum.); a Főkonzisztórium rendelete értelmében gondnokot nevez ki a vizitáció, „hogy a nemes consistoriumot secundum rei exigentiam toties quoties convocálhassa és az ecclesiasticumokról tractálhasson, a morosusok és delinquensek ellen ekklézsiai törvényeink mellett procedálhasson és magistratualis és brachialis assistentiakkal is rebus ita postulantibus élhessen" (Rákosd, 1760/1.); „panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.); panasz, hogy a helyiek nem adják iskolába a gyermekeket, ha adják előmenetelek nincs, mert hiányoznak a tankönyvek, a vizitáció utasítja a „méltóságos capitány" urat, hogy a szülőket buzdítsa (Rákosd, 1774/1-o.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.); a gondnokot felmenti a vizitáció tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni, utasítja lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új

személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.).

Káromkodás. „Lobontz János és István hallgatók feladattatván a tiszteletes loci minister által, mint templomkerülők, káromkodók és scandalose részegesek" (Rákosd, 1782/5-to.).

Katona. Egy bujdosó obsitos katonának támogatást adtak (Rákosd, 1763.); „Panaszul adatik fel, hogy az ekklézsiai directionak nincs elémenetele a nép engedetlensége és függetlensége miatt. Recommendáltatik a militaris tiszt uraknak, hogy légyenek segítséggel és adjanak erőt az egyházfiaknak és consistoriumnak, melyre magát a strázsamester úr önként offerálá, csak tégyen requisitiot az egyházfi toties quoties" (Rákosd, 1771/4-o.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri (Rákosd, 1776/2-do.); mivel a két egyházfi katona, még a vizitáció előtt sem mernek hozzányúlni az eklézsia ládájához, mert azt nekik parancsban tiltotta meg a kapitány, lásd a parancsnokság több pontból álló rendelkezését arról, hogy milyen szintig és feltételekkel szabad beleszólnia egy katonának a közügyekbe (Rákosd, 1805/9-szer.); csak katonának volt szabad kölcsönbe pénzt felvennie az egyháztól (Rákosd, 1805/9-szer/7.); a vizitáció „katonai administratio alá az ekklézsia javait nem adja" (Rákosd, 1805/21-szer/3.).

Kiközösítés. A tanítónak nem fizet az egyik egyháztag, mert ki van közösítve (Rákosd, 1686/Deliberatum pro rectore.); asszonyt vádolnak paráznasággal, kiközösítést helyeznek kilátásba (Rákosd, 1696/1.); „Jakab Györgj leányának dolga rút: Fattyat vetett, s megölte. Efelől is a magistratust requiráltuk, de minthogy csak halogattya dolgát, maradgyon az excommunicatioban" (Rákosd, 1696/2.).

Kiprédikál. Az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt az illető temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.).

Klenódiumok. Nincsen lajstrom, csak jelzés, hogy a protokollum jegyzéke szerint mind megvannak (Rákosd, 1717.); a protokollumba jegyzettek szerint megvannak (Rákosd, 1719.); részletes lajstrom (többek között egy keresztelőpohár, Bethlen Kata adománya) (Rákosd, 1745. június.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); pénzt adott úrasztali kannára valaki, hogy ebben az egyházközségben is harangozzanak, amikor ő meghal, továbbá újabb klenódium-adományok (Rákosd, 1766/3.); leírás, lajstrom (Rákosd, 1767.); 1790-ben tolvajok rabolták ki az eklézsia ládáját, az elrabolt „aranyos szélű ezüstpohár" helyett a helyi lelkész hozott másikat a püspöktől (Rákosd, 1767.); klenódiumjavításra pénzt adtak ki (Rákosd, 1769/Fazakas.); részletes lajstrom (Rákosd, 1795/III.); bő, alapos lajstrom (Rákosd, 1805/20-szor.).

Kocsma. „Adván a nemes ecclesia Balási Dánielnek egy hordó bort korcsomára illy conditio alatt, hogy az nemes falu mindaddig más korcsomát ne kezdene" (Rákosd, 1753.); „elkorcsomárlott bor árra" ebben az esztendőben 28,89 volt (Rákosd, 1773/4-o.).

Kollégium. A marosvásárhelyi kollégium számára pénzt adtak (Rákosd, 1767/ Fazakas.).

Könyörgés. „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.).

Láda. Egyházficsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen közlik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); 1790-ben tolvajok rabolták ki az eklézsia ládáját, az elrabolt „aranyos szélű ezüstpohár" helyett a helyi lelkész hozott másikat a püspöktől (Rákosd, 1767.); mivel a két egyházfi katona, még a vizitáció előtt sem mernek az eklézsia ládájához hozzányúlni, mert azt nekik parancsban tiltotta meg a kapitány, lásd a parancsnokság több pontból álló, érdekes rendelkezését arról, hogy milyen szintig és feltételekkel szabad beleszólnia egy katonának a közügyekbe (Rákosd, 1805/9-szer.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, a vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer, 17-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.).

Leányegyházközség. Panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktől lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.).

Lelkész. Igény a gyülekezet részéről az iránt, hogy a lelkész ne vonja ki magát „a közönséges falu igazításából", legyen mértékletes és ne szidja módfelett a híveket (Rákosd, 1695/1., 2.); azzal vádolják a lelkészt, hogy a felújított templomban despotaként intézkedik a helyek kiosztása ügyében (Rákosd, 1783/1-mo.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisokkal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.).

Lelkészi lakás, parókia. A templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/Difficultates/1.); a parókia és a templom környéke elhagyatott, a vizitáció serkenti a helyieket, hogy javítsák meg különben a lozsádiak sorsára jutnak (Rákosd, 1693.); sok biztatás után sikerült csak a templom és a parókia javítására rávenni a híveket (Rákosd, 1705/2.); sem a parókiának, sem a cinteremnek nincs kerítése (Rákosd, 1717.); „a nunc in posterum a perselypénz legyen az egyházfiú uramnál, melyből a parochialis ház körül való apró szükségekre erogáljon" (Rákosd, 1748.); az egyházfi levele a Parciális Zsinathoz, hogy a lelkészi lakás építésére kiadott pénzt fogadja el hivatalos kiadásnak és rajta ne kerestesse (Rákosd, 1754.); a parókia és iskola meszelésére költöttek (Rákosd, 1767/2-do.); „a rákosdi reformatum consistorium az egész nemes ecclesia képében szégyenli s sajnálja a cinterem és parochialis házak körül lévő kertekbéli ruinakot", ígéretet tesz a javításra (Rákosd, 1767/2-do.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek külömben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között (Rákosd, 1805/12-szer.); a láda vita lezárása ekképpen: „canonaink és minden törvényeink szerint a curator tartozik tractálni az ekklézsiának minden javait a consistorialisok-

kal és egyházfiakkal eggyetértőleg, a helység papja praesidiuma alatt. Erre nézve most a Szent Visitatio a ládát állani a parochialis háznál határozza" (Rákosd, 1805/21-szer.).

Levél. Egyházficsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen közlik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); az eklézsia levelei (Rákosd, 1767/2-do/f.); „consistorialis notariusságot és azután curatorságot is folytatott Barta Sigmond", aki utasította az egyházfiakat, hogy az eklézsia ládájából adjanak ki neki néhány adósságról szóló levelet másolásra, azóta nincsenek meg, vizitáció utasítja, hogy hozza vissza (Rákosd, 1805/11-szer., 17-szer.); „az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béíratás végett való regestrum beküldése bizaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Literatus, tanult. Az egyházfiváltás terén személyi kifogásokat emel a vizitáció az új jelölt ellen (a régi egyházfi „curiosus, virilis, literatus ember lévén, mégis nem exigálhatja az interest egésszen, mennyivel inkább ha valami gyengébb illiteratus ember surrogáltatnék hellyébe, minémű notabilis kára emergálhatna abból" az eklézsiának) (Rákosd, 1753. március.).

Magisztrátus. „Jakab Györgj leányának dolga rút: Fattyat vetett, s megölte. Efelől is a magistratust requiráltuk, de minthogy csak halogattya dolgát, maradgyon az excommunicatioban" (Rákosd, 1696/2.).

Magyar nyelv. „A szülék magyar nyelven gyakorolják gyermekeiket, hogy légyen e született nyelvek. Oláhul megtanulhatnak eléggé az oláhokkal való társalkodásban is", írja a jegyzőkönyv (Rákosd, 1795/IV./3-szor.).

Marasztás. „A scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott N[agy]P[énteken] mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.).

Mester, tanító. Panaszol, mert fizetését és a tűzifát nem adják meg (Rákosd, 1698.); dicsérik a lelkész „serénységét a tanításban" (sedulitas docendi), miközben a mestert erre felszólítják (Rákosd, 1705/1.); panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén eskütt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.); „a scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott N[agy]P[énteken] mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.); a vizitáció előtt a helyi mester jó mintatanítást tett 21 gyermekkel, bár ez nem volt a teljes létszám, a gyermekek jobb bizonyítványt kaptak, mint egy évvel korábban (Rákosd, 1771/1-mo.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.); panasz a mester ellen, hogy sokszori hiányzása miatt nincs előmenetel az oktatásban, vizitáció kivizsgálja és megállapítja, hogy a mester rendesen végzi dolgát, a hiányosság amiatt van, hogy a szülők munkára fogják a gyermekeket (Rákosd, 1778. január/2-do.); a templom javítására tervbe vett pénzgyűjtő körutat a helyi tanító vállalta fel, s miután a királyi jóváhagyás megérkezet, még 1780-ban útnak indult és 148 ft. 14 dr. alamizsnával érkezett vissza

(Rákosd, 1781/3-tio.); „szép és dicséretest speciment mutatott" (Rákosd, 1781/7-mo.); a mesteri díjlevél részletei (Rákosd, 1805/8-szor.); a mesternek járó természetbeli juttatást nem lehet megváltani pénzen (Rákosd, 1805/14-szer.).

Mészárszék. Pénzt vett be az eklézsia a mészárszék árendájából (Rákosd, 1767/ Fazakas.).

Oktatás. Panasz, hogy a helyiek nem adják iskolába a gyermekeket, ha adják előmenetelek nincs, mert hiányoznak a tankönyvek, a vizitáció utasítja a „méltóságos capitány" urat, hogy a szülőket buzdítsa (Rákosd, 1774/1-o.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.); panasz a mester ellen, hogy sokszori hiányzása miatt nincs előmenetel az oktatásban, vizitáció kivizsgálja és megállapítja, hogy a mester rendesen végzi dolgát, a hiányosság amiatt van, hogy a szülők munkára fogják a gyermekeket (Rákosd, 1778. január/2-do.).

Oláh, román. „A szülék magyar nyelven gyakorolják gyermekeiket, hogy légyen e született nyelvek. Oláhul megtanulhatnak eléggé az oláhokkal való társalkodásban is", írja a jegyzőkönyv (Rákosd, 1795/IV./3-szor.).

Paráznaság. Asszonyt vádolnak paráznasággal, kiközösítést helyeznek kilátásba (Rákosd, 1696/1.).

Passió. „A scholae rector ellenn némellyek panaszul adják fel, hogy passiot nem szokott N[agy]P[énteken] mondani", különben is gyenge kántor, mondják egyesek, és nem marasztják, mások igen, a vizitáció a közgyűlésre bízza az ellentétek elsimítását (Rákosd, 1769/3.).

Peregrinus. „Egy becsületes n[agy]enyedi peregrinansnak" adtak pénzt (Rákosd 1767/ 2-do.); a nemrég megválasztott káplán bejelenti szándékát, hogy fél évre külföldi akadémiákra szándékszik menni és kéri az eklézsiát, hogy „azalatt is hozzám elkezdett és megmutatott szívességét félbe ne szakassza" (Rákosd, 1805/2-szor/3-o.).

Prédikáció. „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.); az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.); dicsérik a lelkész „serénységét a tanításban" (sedulitas docendi) (Rákosd, 1705/1.).

Protocollum. „Az ekklézsia leveleinek regestrálása és azután a venerabilis tractus protocollumában a béiratás végett való regestrum beküldése bizaték a tiszteletes káplány atyafira, domesticus curatorra, Farkas Ferentz úrra és Kandó Mihály egyházfira olly hagyomás mellett, hogy egy hét alatt Dévára küldjék bé a regestrumot" (Rákosd, 1805/21-szer/7.).

Püspök. 1790-ben tolvajok rabolták ki az eklézsia ládáját, az elrabolt „aranyos szélű ezüstpohár" helyett a helyi lelkész hozott másikat a püspöktől (Rákosd, 1767.).

Részegeskedés. „Lobontz János és István hallgatók feladattatván a tiszteletes loci minister által, mint templomkerülők, káromkodók és scandalose részegesek" (Rákosd, 1782/5-to.).

Stóla. A vizitáció úgy rendelkezik, hogy a hordók kötésére ne a perselypénzéből utaljanak ki, hanem azt családonkénti hozzájárulással vagy másképpen finanszírozzák, mert a kötések beletartoznak a lelkész stoláris fizetésébe (Rákosd, 1772/7o.).

Suplicans. Marosvásárhelyi koldulónak (talán diáknak) pénzt adott az eklézsia (Rákosd, 1763.).

Szentelés. Az eklézsia 10 ft. 20 dr. pénzzel járult hozzá „tiszteletes káplány Tsegöldi Beniamin atyánkfiának felszenteltetésekor synodusi útra" (Rákosd, 1805/15-ször.); „a Szent Visitatio tehát teve illyen határozást: Eleitől fogva való jó rendtartása és szokása minden jól rendelt ekklézsiának az volt, hogy maga számára felszentelendő új papját és káplánnyát a Generalis Synodusra akárhol és melly hellyen esett a Generalis Synodus, illendő alkalmatossággal és költséggel elküldötte és visszahozta. Sőt ezen kötelességére utat mutat még a 20-dik canon is" (Rákosd, 1805/15-ször.).

Tankönyv. Panasz, hogy a helyiek nem adják iskolába a gyermekeket, ha adják előmenetelek nincs, mert hiányoznak a tankönyvek, vizitáció utasítja a „méltóságos capitány" urat, hogy a szülőket buzdítsa (Rákosd, 1774/1-o.); a gyermekek előmenetele kielégítő, hiányosságok mutatkoznak az iskolába járás terén, a vizitáció utasítja a mestert, hogy „mikor a tiszt uraknak az oskoláról és annak állapottyáról repraesentatiot tészen, akkor tégyen jelentést arról is, hogy azok által adsignáltassanak az atyák a gyermekeknek szorgalmatos feljáratásokra s végyenek könyveket azoknak számukra" (Rákosd, 1776/1-mo.).

Temetés. „András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort" az eklézsiának (Rákosd, 1687/Proventus/2.); az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt az illető temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.); panasz a lelkészre, amiért két temetésen nem jelent meg (Rákosd, 1692.).

Templom. „András Deák maga napa templombeli temetkezéséjért adott 50 veder bort" az eklézsiának (Rákosd, 1687/Proventus/2.); az „ecclesiabeliek, kiváltképpen az asszonyok, ritkán gyakorollyák a templomot", a lelkésznek meghagyják, hogy az ilyen személyt az illető temetésén prédikálja ki (Rákosd, 1691.); „Popa Péter simpliciter ecclesiat nem akar követni, templomba sem jár", a vizitáció egy hónapot ad erre, utána a fizetést is behajtja rajta, ő magát a karhatalom kezére is adja (Rákosd, 1691/Difficultates/Deliberatum/4.); a templom és a parókia körül sok a fogyatkozás, a vizitáció a 100. kánonra hivatkozva serénykedésre inti az egyházfit, aki vonakodik a gyülekezetből kötelességét teljesíteni „primum tizenkét forintra, annakutánna huszonnégyre büntettesse az brachium continentiaja szerint" (Rákosd, 1691/Difficultates/1.); a parókia és a templom környéke elhagyatott, serkenti a helyieket a vizitáció, hogy javítsák meg, különben a lozsádiak sorsára jutnak (Rákosd, 1693.); sok biztatás után sikerült csak a templom és a parókia javítására rávenni a híveket, mind Rákosdon, mind ennek filiájában Hosdáton (Rákosd, 1705/2.); a templomot zsendelyezték (Rákosd, 1760/8.); vita a templomi székek körül (Rákosd, 1764/2.); a templom igen romos állapotban van, a gyülekezet vállalja a javítási munkálatokat, de kevés a pénze, a vizitáció rendelkezik: „tiszteletes loci minister őkegyelme minden industriat adhibeáljon, s bizonyos emberek kiküldessenek alamizsnakérésre" (Rákosd, 1773/7-o.); a templomépítés előkészületeinek és munkálatainak lebonyolítására külön „domesticus curator"-t választ az egyház (Rákosd, 1774/5-to.); a lelkész a hívek „kegyességbéli gyakorlásokat, amennyiben a katonai állapot engedi, dicséri, hanem a templom, parochia és oskola körül való ruinakat, mellyek különben is szembetűnhetők, említé" (Rákosd, 1776/2-do.); a templomjavítás költségei (Rákosd, 1782/2-do.); a templom megépítése utáni számadás (Rákosd, 1783/6-

to.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között, a bevételek és kiadások miatt (Rákosd, 1805/12-szer.).

Terhesség. Terhes asszonyt azzal vádolnak, hogy terhesség-megszakítást hajtott végre, „főispán uramat requirállyuk, hogy serio inquiráltasson, ha vétkes, lakollyon" (Rákosd, 1694/1.).

Textíliák. Egyházfícsere után átadják az egyház ládáját az új egyházfinak, amelynek tartalmát részletesen közlik: az egyház és falu levelei, klenódiumok, textíliák (Rákosd, 1745. június.); az eklézsiának két ládája is van, egy kisebb és egy nagyobb, amelyekben klenódiumokat és textíliákat tartanak (pontos leírás és lajstrom), az egyházfi „kezéhez" adták (Rákosd, 1761.); leírás, lajstrom (Rákosd, 1767.); adomány (Rákosd, 1772/6-to.); bő és részletes lajstrom (Rákosd, 1795/III.); „két viseltes eladott keszkenőnek árra" 1 ft. 2 dr. volt (Rákosd, 1805/15-ször.); bő, alapos lajstrom (Rákosd, 1805/20-szor.); „minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Vistatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra *rendeli* a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék" (Rákosd, 1805/20-szor/Jegyzés.).

Török. Kiss Jánosné asszony törökországi legényhez ment férjhez, aki hazament és (valamelyik csatában?) elesett, kéri, hogy újra férjhez mehessen, a vizitáció hitelt érdemlő tanúkat kér (Rákosd, 1687/2.).

Úrvacsora. Inti a vizitáció a híveket, hogy ne tolongjanak az úrvacsoravételhez, utána az istentisztelet hálaadó részén is vegyenek részt (Rákosd, 1769/1.).

Ülésrend. Vita a templomi székek körül (Rákosd, 1764/2.); az ülésrend ügyében hozott végzés (Rákosd, 1782/6-to.); azzal vádolják a lelkészt, hogy a felújított templomban despotaként intézkedik a helyek kiosztása terén (Rákosd, 1783/1-mo.).

Vásár. „Hetedszakai könyörgéseket ritkán gyakorollyák és vasárnapi reggeli praedicatiokot, kiváltképen az asszonyok. Az hunyadi vasárnapi vásárra mennek inkább" (Rákosd, 1686/1.).

Verés. A gyülekezet egyik tagja veri feleségét, vizitáció szigorúan megfeddi (Rákosd, 1805/5-ször.).

Vizitáció. Az előző nap tartott esküvő miatt senki sem jelent meg a vizitáción (Rákosd, 1701.); a Parciális Zsinat jelen van a vizitáción (Rákosd, 1702.); „impingálván Budi Sándor tiszteletes esperest uram ellen és az ekklézsiai ordinatiok ellen in eo, hogy midőn az egyházfiú a Szent Szék pecsétjével visitatiora compellálta volna, azt mondotta, hogy ha tíz pecsétet visznek is, affélét, nem mégyen" (Rákosd, 1760/7.); „visitatioi költség pro vino oct. 5 dr. 60" (Rákosd, 1760/8.); vizitáció költsége (Rákosd, 1769/Fazakas.); a gondnokot a vizitáció felmenti tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni, utasítja lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.); résztvevők: „nemesek és consistorialisok" 15 személy, „az ekklézsia több tagjai" közül 31 személy (Rákosd, 1805.); a vizitáció és a gyülekezet gondnokot és egyházfit választott (Rákosd, 1805/3-szor/2-o.); viszály a gyülekezet és a templomot-parókiát építő lelkész-esperes között, a bevételek és kiadások miatt, a kivizsgálásra kiszállt a püspöki vizitáció, a költségeket nem akarja a gyülekezet egy része fizetni (fizesse az, aki

kihívta), esperes a 92. kánonra hivatkozik, mely szerint a püspöki vizitáció költségeit az esperesi székhelynek kell kifizetnie (Rákosd, 1805/12-szer.).

Vizsga. A vizitáció előtt a helyi mester jó mintatanítást tett 21 gyermekkel, bár ez nem volt a teljes létszám, jobb bizonyítványt kaptak a gyermekek, mint egy évvel korábban (Rákosd, 1771/1-mo.).

Zsinat. A Parciális Zsinat jelen van a vizitáción (Rákosd, 1702.); az egyházfi levele a Parciális Zsinathoz, hogy a lelkészi lakás építésére kiadott pénzt fogadja el hivatalos kiadásnak és rajta ne kerestesse (Rákosd, 1754.); a Generális Zsinatnak pénzt adtak (Rákosd, 1769/Fazakas.); a gondnokot felmenti a vizitáció tisztsége alól, mert nem mutatott elegendő készséget a munkára és nem jelent meg a vizitáció előtt számot adni, utasítja lelkészt, hogy „a méltóságos kapitány úrral egyetértvén" új személyt válasszanak és terjesszék a Partialis Zsinat elé jóváhagyás végett (Rákosd, 1781/8-vo.); az eklézsia 10 ft. 20 dr. pénzzel járult hozzá „tiszteletes káplány Tsegöldi Beniamin atyánkfiának felszenteltetésekor synodusi útra" (Rákosd, 1805/15-ször és 16-szor.); „minthogy a keszkenők rendiben a 14-dik és a 16-dik számok alatt lévő keszkenők a Generalis Szent Vistatiotól lett parancsolat ellen mind e mai napig ki nem égettettek, hanem minden haszon nélkül hevernek, tehát most újra *rendeli* a Szent Visitatio, hogy haladék nélkül kiégettessenek és az arannyok eladattattván, árok haszonra fordíttassék" (Rákosd, 1805/20-szor/Jegyzés.).

Rákosd/Hosdát (1742-ig társegyház)

Egyházfi. A helyi egyházfi kezelte az eklézsia pénzét (Rákosd, 1719.).

Földek. „Néhai Nagy János testált volt az hosdáti ecclesianak egy darabocska szőlőt, eddig a mesterek coláltak, most malo jure Vitéz István bírja, amint kissebbik Antalfi István reportállya. Ki kell keresni és remittáltatni kell a mesternek" (Rákosd, 1717/5-to.); két darab földterületet zálogba adtak (Rákosd, 1718.).

Istentisztelet. Panaszol a filia, hogy a lelkész sokszor késik, olykor meg sem jön, ezért istentisztelet nélkül szétoszlik a nép (Rákosd, 1718.).

Klenódium. Nincsen lajstrom, csak jelzés, hogy a protokollum jegyzéke szerint mind megvannak (Rákosd, 1717.).

Mester. Panaszolja a mester, hogy bor és búza restanciái vannak mind Rákosdon, mind a hosdáti filiában, „azért a Szent Visitatio az egyházfiakat authorállya, hogy melléjük vévén esküttt uraimék közül kettőt vagy hármat, hogy azokat, akiktűl lehetne, nem akar fizetni, megzálagolhassák" (Rákosd, 1719.).

Templom. Sok biztatás után sikerült csak a templom és a parókia javítására rávenni a híveket, mind Rákosdon, mind ennek filiájában Hosdáton (Rákosd, 1705/2.).

Zálog. Két darab földterületet zálogba adtak (Rákosd, 1718.).

Zsoltár. Panasz, hogy a lelkész röviden énekelteti a zsoltárokat (Rákosd, 1718.).

Ribice

Agentia. „Alamizsnába, agentia, fractus papok, égett helységek számára" (Ribice, 1802/V.); „a losontzi, szigeti, pataki kollegyiomoknak, agentiara, invalidus papoknak" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/16-o.); a bécsi ágensnek 80 dr.-t adtak

(Ribice, 1804/V./Erogált/6-o.); pénzt adtak (Ribice, 1805/IV./C. Erogatumok., 1806/V./8., 1807/VIII./B. Erogatumok/23-o.).

Alamizsna. „Alamizsnába, agentia, fractus papok, égett helységek számára" (Ribice, 1802/V.).

Alaptőke. Az eklézsia alaptőkéje egy részének használatáért terménybeli kamatot fizettek (Ribice, 1767/4.); az eklézsia alaptőkéje 1764-ben 367 hft., 20 dr. volt (Ribice, 1764/6.); 1771-ben a kamatra kiadható alaptőke 835,53 volt (Ribice, 1772/8-vo.); a vásárvám összege az egyházközség alaptőkéjét volt hivatott gyarapítani (Ribice, 1776/12-o/1-mo.); 1781-ben az egyházközség alaptőkéje 1520 hft. (Ribice, 1781/8-vo.); „az oláhok által esett romlás után" tesz számadást az időközben eltávozott helyi lelkész arról, hogy a nagy ínségben kénytelen volt az egyházközség alaptőkéjéhez nyúlni, mert senki nem tudott fizetni (Ribice, 1790/1-mo.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); a kamatra kiadott tőkepénz mennyisége és haszonélvezői név szerint (Ribice, 1800/3/Elocáltatott.); „számba vétetvén az elocált tőkepénz, találtatik hfr. 1311 dr. 32, de amellyben veszendő is vagyon sokacska" (Ribice, 1802/V.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.).

Árak. „15 öl fa computáltassék in hfr. 20 dr. 40, a 3 s ½ szekér széna in hfr. 10, 20 dr., a 45 véka zab in hfr. 9" (Ribice, 1776/2-do.); 1771–1773 között a gabona egy vékája 1 vonásforint volt, a más években 60 dr. (Ribice, 1776/7-mo.); a búza vékája 60 dr. volt (Ribice, 1783/8-vo.); „búza interesből jött bé e mai napig 346 véka, mellyből a rostálás által elapadott 8 véka, a rostáló asszonyoknak fizetődött 4 véka, a búza felhajtó exsecutornak 6 véka, mellyet kivévén a percepti summából, megmarad 328 véka, amelly eladattván külömböző árron, jött bé belőlle 169 hft., 97 dr." (Ribice, 1800/3/13-no.); a kamatszedésre felkért személy pénzben és nem gabonában kéri fizetését, 12 véka búza helyett tehát 12 rhfr.-ot adnak neki (Ribice, 1803/VII.); három véka zabra 2 hft. 48 dr.-t adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/17-o.).

Árenda. A brádi vásárvámot minden időszakban ossza el a két egyházközség, azt tizenöt nap alatt adják ki kamatra vagy árendába (Ribice, 1776/12-o/3-tio.).

Cinterem. A cinterem és a parókia környéke elhagyatott állapotban van, a melléképületek javításra szorulnak, a vizitáció ajánlja a gondnoknak, hogy korábbi ígéretükhöz híven javítsák meg (Ribice, 1772/2-o.).

Consistorium. „Tetszett a Szent Visitationak itten is a consistoriumot megújítani ad formam aliarum ecclesiarum" (Ribice, 1775/3-tio.).

Continua Tabla. Az elmaradt tartozás személyi felelősének kiderítésére és a hátralék behajtására a Continua Táblához fordul a vizitáció (Ribice, 1781/5-to., 1782/4-to., 1783/6-to.).

Conventio, díjlevél. Sok a restancia mind a lelkész, mind a kántor fizetését illetően (Ribice, 1776/2.); a megújított teljes díjlevél (Ribice, 1776/4-to.); panasz, mert a díjlevelet megrövidítik (Ribice, 1779/2-do.); megújított díjlevél (Ribice, 1780/3-tio.); részletes, alapos, teljes díjlevél (Ribice, 1796/2-szor.); a lévita 100 hft. bérért vállalta a szolgálatot, de nem tud megélni belőle és 60-at még kért, kéri a vizitációt, hogy azt hivatalosan protokolláltassa a díjlevélbe (Ribice, 1800/2.).

Deák. A lelkészhiány miatt diákok végezték a sátoros ünnepeken a szolgálatot, akiknek pénzt adtak az egyház kasszájából (Ribice, 1793/2-do.); az ünnepi szolgálatért támogatást adtak (Ribice, 1797/2-szor.); pénzt adtak ki a deákok ünnepi szolgálatára (Ribice, 1800/3/Erogálódott/3-tio., 1803/IX./B. Erogatumok/13-o.).

Egyházfi. A gazdasági ügyek intézésére a vizitáció gondnokot rendel a lelkész mellé, hogy az a „maga auctoritassával adsistáljon az intereseknek béhajtásokban az egyházfiak és más emberei által" (Ribice, 1783/13-tio.); elengedik az egyházfi öt esztendőre fizetendő kamatját fáradozása jutalmaképpen (Ribice, 1797/3-szor.); a lévita azt kéri a vizitációtól, hogy állítson fel szabályt a harangozásra, mert egyesek korábbra, mások későbbre kérik azt, továbbá az egyházfi sem hétköznap, sem vasárnap nem harangoz rendszeresen, szokás volt akkor harangozni, amikor a románok már kijöttek a templomból, délután pedig 3 óra tájban, ehhez továbbra is ragaszkodik a gyülekezet, vizitáció helybenhagyja (Ribice, 1800/6.); „az egyházfinak fáradságáért" 1,5 hft.-ot adtak ki (Ribice, 1802/V.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.); az egyházfi fizetése (Ribice, 1804/V./Erogált/10-o., 1805/IV./C. Erogatumok.); csak a gondnok és az egyházfi jelent meg a vizitáció előtt (Ribice, 1805.).

Egyházmegye. Az elhunyt kántor lakását az egyik nemesi leszármazott eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyzzék el (Ribice, 1783/14-o.); amennyiben záros határidőn belül nem hoznak lelkészt, a traktus fog kinevezni valakit (Ribice, 1797/1-ször.).

Fizetés. Panaszol a lelkész, hogy két éve restanciában van a fizetése, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy intézkedjék, hasonlóképpen a kántor fizetése ügyében is (Ribice, 1772/3-o.); az első templomi sorban ülőknek azonos terhet kell viselniük a lelkészi fizetésben (Ribice, 1772/6-o.); sok a restancia mind a lelkész, mind a kántor fizetését illetően (Ribice, 1776/2.); a „tiszteletes parochusnak papi competentiajába" 358,34 hft., a kántorába 21,42 hft. ment (Ribice, 1776/7-mo.); a kántor kevés fizetését azzal az indokkal tagadják meg egyesek, hogy már nem tanít, mert nincsen gyermek, a vizitáció pedig figyelmezteti őket, hogy a kántori illetmény nincs a gyermekek tanításához kötve (Ribice, 1779/4-to.); a hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); az elmaradt tartozás személyi felelősének kiderítésére és a hátralék behajtására a Continua Táblához fordul a vizitáció (Ribice, 1781/5-to.); a lelkész kéri, hogy a „commune beneficiumból járó fizetése jobbíttassék meg, úgymint hatvanhat mfr. álló pénzbeli fizetése nyolcvan forintokra, 38 véka búzabéli fizetése 50 vékára pótoltatván", megadják (Ribice, 1782/2-do.); a vizitáció és a nemes eklézsia új kántort hív, fizetését egy év múlva megemeli (Ribice, 1783/2-do.); „az oláhok által esett romlás után" tesz számadást az időközben eltávozott helyi lelkész arról, hogy kénytelen volt az egyházközség alaptőkéjéhez nyúlni a nagy ínységben, mert senki fizetni nem tudott (Ribice, 1790/1-mo.); a beszolgáló lelkész egy évi fizetése címén kiadtak 82 hft. 56 dr.-t (Ribice, 1797/2-szer.; 1800/3/Erogálódott/1., 1803/IX./B. Erogatumok/12-o.); a lévita 100 hft. bérért vállalta a szolgálatot, de nem tud megélni belőle és 60-at még kért, kéri a vizitációt, hogy azt hivatalosan protokolláltassa a díjlevélbe (Ribice, 1800/2., 1802/V.); „búza interesből jött bé e mai napig 346 véka, mellyből a rostálás által elapadott 8 véka, a rostáló asszonyoknak fizetődött 4 véka, a búza felhajtó exsecutornak 6 véka, mellyet kivévén a percepti summából, megmarad 328 véka, amelly eladattván külömböző árron, jött bé belőlle 169 hft., 97 dr." (Ribice,

1800/3/13-no.); a kamatszedésre felkért személy pénzben és nem gabonában kéri fizetését, 12 véka búza helyett tehát 12 rhfr.-ot adnak neki (Ribice, 1803/VII.); az egyházfi fizetése (Ribice, 1804/V./Erogált/10-o.); az új lévita fizetése: „projectálták, hogy rend szerint való papi fizetésre légyen 300 rhfr., 200 a brádi vásárvámból, 100 pedig e propriis facultatibus a hallgatók domatim adjanak" (Ribice, 1807/II.).

Földek. Az eklézsia földjei „fructus nélkül haereálnak", a vizitáció szigorúan megparancsolja, hogy azokat hasznosítsák (Ribice, 1776/8-vo/1.); a földek bérbe adásából származó jövedelmek tételesen (Ribice, 1779/6-to.).

Gondnok, curator. A cinterem és a parókia környéke elhagyatott állapotban van, javításra szorulnak a melléképületek, vizitáció ajánlja a gondnoknak, hogy korábbi ígéretükhöz híven javítsák meg (Ribice, 1772/2-o.); panaszol a lelkész, hogy két éve restanciában van a fizetése, a vizitáció utasítja a gondnokot, hogy intézkedjék, hasonlóképpen a kántor fizetése ügyében is (Ribice, 1772/3-o.); a láda álljon a parókián, a kulcsa legyen a gondnoknál, „kinek mikor valamely contractusra szüksége lészen, a parochus praesentiajában nyúljon hozzá" (Ribice, 1776/8-vo/6.); a korábbi vicekurátor helyébe „más vicecuratort kelletik tenni, aki az ekklézsiai fundus oeconomiajának és egyéb szükséges dolgoknak administratiojára reá érkezhessék és facilis légyen, vagy pedig ad interim bizattassék a loci ministerre" (Ribice, 1776/12-o/2-do.); a hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); a gazdasági ügyek intézésére a vizitáció gondnokot rendel a lelkész mellé, hogy az a „maga auctoritassával adsistáljon az interesseknek béhajtásokban az egyházfiak és más emberei által" (Ribice, 1783/13-tio.); „kedvetlenül jelentik az ekklézsiának jelenvaló tagjai, hogy a Ribitzei urak majd mind egy nemzettséges praetensiot tartván a domesticus curatorsághoz" (Ribice, 1790/2-o.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); „papot rendelvén Isten ezen eklézsiába, az eklézsia ládája, ennek bonumival együtt a papnál állyon", a gondnok pedig a lelkész felügyelete mellett kezelje a ládát (Ribice, 1796/8-szor.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.); csak a gondnok és az egyházfi jelent meg a vizitáció előtt (Ribice, 1805.); gondnokválasztási bonyodalmak (Ribice, 1807/III.–VII.).

Harang, harangozás, harangozó. A harangláb elhagyatott, félő, hogy a harang kiesik belőle, javítsák meg (Ribice, 1782/12-o.); harang felirattal és évszámmal (Ribice, 1796/13-szor.); a lévita azt kéri a vizitációtól, hogy állítson fel szabályt a harangozásra, mert egyesek korábbra, mások későbbre kérik azt, továbbá az egyházfi sem hétköznap, sem vasárnap nem harangozik rendszeresen, szokás volt akkor harangozni, amikor a románok már kijöttek a templomból, délután pedig 3 óra tájban, ehhez továbbra is ragaszkodik a gyülekezet, vizitáció helybenhagyja (Ribice, 1800/6.); „ezen [harangozásbeli] controversianak eltöröltetésire *végeztetik*, hogy nyárban reggel 9-cedfél, délután 4 óra tájban, télben pedig reggel 10-dfél, déllyest 3 órakor légyen a harangozás. És hogy ez az idő a tiszteletes lévitától is observáltathassék, az ekklézsia fundussából egy jó acél óra vétetessék, melly a parochialis háznál conserváltassék" (Ribice, 1802/III.); a vizitáció engedélyével visszatérnek arra a harangozási időpontra, amely a románok templomból való kijöveteléhez igazodott (Ribice, 1803/III.).

Harangláb. Panasz, mert romos állapotban és messze van, nem hallik a harang el mindenhova; a vizitáció utasít, hogy hozzák közelebb a templomhoz és javítsák meg (Ribice, 1775/4-to.); a harangláb elhagyatott, félő, hogy a harang kiesik belőle, javítsák meg (Ribice, 1782/12-o.); a harangláb javítására és a templom fedelire pénzt adtak ki (Ribice, 1783/9-no.); a parókia, templom és harangláb javítására pénzt adtak ki (Ribice, 1800/3/Erogálódott/6-to.); elhatározza a gyülekezet, hogy a templomot megjavítja és tornyot építtet a düledező harangláb helyébe (Ribice, 1804/IV.).

Kamat. Az eklézsia alaptőkéje egy részének használatáért terménybeli kamatot fizettek (Ribice, 1767/4.); 1765-ben a pénzben bejött kamatok végösszege 59 hft. 48 dr. volt, 1766-ban pedig 85 véka búza ára 48 hft. (Ribice, 1767/5.); 1771-ben 878,37 hft.-tot adtak ki kamatra (Ribice, 1772/8-vo.); „competens annuale búza interesse" 255 hft., „restantiaban interes" 987 hft. (Ribice, 1776/7-mo.); a brádi vásárvámot minden időszakban ossza el a két egyházközség, azt tizenöt nap alatt adják ki kamatra vagy árendába (Ribice, 1776/12-o/3-tio.); a hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); az elmaradt kötelező tartozást kamattal kellett beszolgáltatni (Ribice, 1780/4-to.); a búzakamatot kimutató táblázat (Ribice, 1780/5-to.); az elmaradt tartozás kamata „sex pro centum", tehát 6% (Ribice, 1781/5-to.); utasít a vizitáció, hogy „a contractusok megújjíttassanak és azoknak expeditiojokban az intereseknek feltételét a királyi kegyelmes rendelésekhez szabják" (Ribice, 1782/11-o.); a gazdasági ügyek intézésére a vizitáció gondnokot rendel a lelkész mellé, hogy az a „maga auctoritassával adsistáljon az intereseknek béhajtásokban az egyházfiak és más emberei által" (Ribice, 1783/13-tio.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa 787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); részletes kamatlajstrom, 0,16% évi kamat 1 hft. után (Ribice, 1796/9-szer.); „búza interesre ollyan feltétellel vagyon kiadva, hogy minden négy ft. után tartozzanak esztendőnként interesbe adni egy véka jó búzát, vagy pedig a búza árra szerint pénzzel megfizetni" (Ribice, 1796/9-szer.); „a domesticus curator úr maga tetszése szerint fogadjon az eklézsiáéból egy jó és szorgalmatos gornyikot, aki az interes után járjon, felszedje és administrállya" (Ribice, 1796/12-szer.); a búza kamatját pénzen váltották meg az adósok, lásd a listát (Ribice, 1797/2-szor.); a kamat felvételére kinevezett gornyiknak munkájáért 3 hft. 40 dr. tiszteletdíjat adtak (Ribice, 1797/2-szor.); elengedik az egyházfi öt esztendőre fizetendő kamatját fáradozása jutalmaképpen (Ribice, 1797/3-szor.); 355 mft. kamatja két esztendőre 42,60 volt (Ribice, 1800/3/12-mo.); „búza interesből jött bé e mai napig 346 véka, mellyből a rostálás által elapadott 8 véka, a rostáló asszonyoknak fizetődött 4 véka, a búzát felhajtó exsecutornak 6 véka, mellyet kivévén a percepti summából, megmarad 328 véka, amelly eladattván külömböző árron, jött bé belőlle 169 hft. 97 dr." (Ribice, 1800/3/13-no.); a kamatra kiadott tőkepénz mennyisége és haszonélvezői név szerint (Ribice, 1800/3/Elocáltatott.); kétévi kamat 137,8 hft. volt (Ribice, 1802/V./1-o.); a kamatszedésre felkért személy pénzben és nem gabonában kéri fizetését, 12 véka búza helyett tehát 12 rhfr.-ot adnak neki (Ribice, 1803/VII.); a kamat behajtásért fizettek neki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatumok/15-o., 1806/V./10.); „a titulatus domesticus curator úr az egyházfi által a restans interest sürgesse, és akik morosusok találnak lenni az interesnek megadásában, a capitalist azoktól végye fel" (Ribice, 1803/XII.); az „interest hajtó executornak" 1,36 hft.-ot fizettek 1804/V./Erogált/12-o.); bő lajstrom (Ribice, 1805/III.); „némely debitorok a capitalist béfizették in summa hfr. 51 dr. 2. Ez ismét elocáltatott" (Ribice, 1806/III.).

Kántor. Panaszol a lelkész, hogy két éve restanciában van a fizetése, vizitáció utasítja a gondnokot, hogy intézkedjék, hasonlóképpen a kántor fizetése ügyében is (Ribice, 1772/3-o.); sok a restancia mind a lelkész, mind a kántor fizetését illetően (Ribice, 1776/2.); a „tiszteletes parochusnak papi competentiajába" 358,34 hft., a kántoréba 21,42 hft. ment (Ribice, 1776/7-mo.); a kántor kevés fizetését azzal az indokkal tagadják meg egyesek, hogy már nem tanít, mert nincsen gyermek, a vizitáció pedig figyelmezteti őket, hogy a kántori illetmény nincs a gyermekek tanításához kötve (Ribice, 1779/4-to.); panasz a kántorra, amiért elhanyagolja a gyermekek tanítását, a vizitáció buzdítja a kántort, de a híveket is, hogy adják meg a kántor jussát, „nevezetesen penig fabéli competentiaját, ne kénszeríttessék télnek idején más tűzénél melegedni" (Ribice, 1781/2-do.); a vizitáció és a nemes eklézsia új kántort hív, fizetését egy év múlva megemeli (Ribice, 1483/2-do.); az elhunyt kántor lakását az egyik nemesi leszármazott eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyzzék el (Ribice, 1783/14-o.).

Karhatalom. A hatalmas restancia kifizetésére nincs esély, mert elszegényedtek azok, akik azzal tartoznak, „azon régi restans interes acceptáltassék pénzül sex pro centum", a karhatalom helyi képviselője pedig ezután álljon a gondnok mellé, hogy hasonló elmaradás többé ne legyen (Ribice, 1780/4-to.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to., 1782/3-tio).

Kiközösítés. Tisztátalan leányanyát exkommunikáltak, de engedély adtak a bűnbánatra (Ribice, 1803/V.).

Klenódium. Lajstrom (Ribice, 1781/10., 1782/15-o.); a korábbi összeírás szerint megvannak (Ribice, 1783/15-o.); „az Úr asztalához való készület maga hajdani állapotjában megvagyon" (Ribice, 1793/3-tio.); lajstrom (Ribice, 1796/13-szor.); megvannak a korábbi lajstromok szerint (Ribice, 1802/VIII.).

Kollégium. „A losontzi, szigeti, pataki kollegyiomoknak, agentiara, invalidus papoknak" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/16-o.); „a 4 m[agyar]országi kollégyiomok számára" egyenként 1 hft.-tot adtak (Ribice, 1804/V./Erogált/5-o., 1805/IV./C. Erogatumok., 1806/V./4., 1807/VIII./B. Erogatumok/25-o.).

Láda. A láda álljon a parókián, a kulcsa legyen a gondnoknál, „kinek mikor valamely contractusra szüksége lészen, a parochus praesentiajában nyúljon hozzá" (Ribice, 1776/8-vo/6.); „papot rendelvén Isten ezen eklézsiába, az eklézsia ládája, ennek bonumival együtt a papnál állyon", a gondnok pedig a lelkész felügyelete mellett kezelje a ládát (Ribice, 1796/8-szor.).

Legátus. „Három innepre a legatusoknak szolgástól" pénzt adtak ki (Ribice, 184/V./ Erogált/2-o., 1805/IV./C. Erogatumok., 1806/V./3.).

Lelkész. A lelkész módfelett részeges, nem javult meg a sorozatos figyelmeztetések ellenére sem, a Parciális Zsinat elé viszik az ügyet (Ribice, 1700.); az eklézsia ládája álljon a parókián, a kulcsa legyen a gondnoknál, „kinek mikor valamely contractusra szüksége lészen, a parochus praesentiajában nyúljon hozzá" (Ribice, 1776/8-vo/6.); a korábbi vicekurátor helyébe „más vicecuratort kelletik tenni, aki az ekklézsiai fundus oeconomiajának és egyéb szükséges dolgoknak administratiojára reá érkezhessék és facilis légyen, vagy pedig ad interim bizattassék a loci ministerre" (Ribice, 1776/12-o/2-do.); hosszú ideje nincs lelkésze a gyülekezetnek, a vizitáció inti a helyieket, hogy mihamarabb lelkészt hozzanak

(Ribice, 1792/1-mo., 1783/1-o., 1796/1-ben, 1802/II.; 1803/I.); amennyiben záros határidőn belül nem hoznak lelkészt, a traktus fog kinevezni valakit (Ribice, 1797/1-ször.); „hogy munkások voltak papszerzésben, megtetszik abból, hogy egy igen alkalmas lévitát hoztanak, Vintzi István uramat, és ezután is fognak szorgalmatoskodni pap iránt, és kérik a Szent Visitatiot, hogy lenne vigyázással egy jó papnak szerzésében", az eklézsia pedig vállalja, hogy a lévitának „competens statiot rendel az ekklézsiai elsőség, mivel azt már conditio és status nélkül hagyni nem lehet" (Ribice, 1800/1.); „alamizsnába, agentia, fractus papok, égett helységek számára" (Ribice, 1802/V.).

Lelkészi lakás, parókia. A cinterem és a parókia környéke elhagyatott állapotban van, javításra szorulnak a melléképületek, vizitáció ajánlja a gondnoknak, hogy korábbi ígéretükhöz híven javítsák meg (Ribice, 1772/2-o.); a parókia és a templom körüli kertek javítását rendeli el a vizitáció (Ribice, 1780/2-do/2–3-szor.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to., 1782/3-tio.); bár lelkész még nincsen, de ha hozni akarnak, a lakást és környékét rendbe kell szedni (Ribice, 1796/4-to.); a parókia, templom és harangláb javítására pénzt adtak ki (Ribice, 1800/3/Erogálódott/6-to.); „ezen [harangozásbeli] controversianak eltöröltetésire *végeztetik*, hogy nyárban reggel 9-cedfél, délután 4 óra tájban, télben pedig reggel 10-dfél, déllyest 3 órakor légyen a harangozás. És hogy ez az idő a tiszteletes lévitától is observáltathassék, az ekklézsia fundussából egy jó acél óra vétetessék, melly a parochialis háznál conserváltassék" (Ribice, 1802/III.)

Levéltár. Az elhunyt kántor lakását az egyik nemesi leszármazott eladta, de megígérte, hogy a saját birtokából földet ad a parókia mögött kántori lakásra, ezt kísérje figyelemmel a helyi lelkész és hasson oda, hogy az átadás megtörténjen, a levelet pedig az egyházmegye levéltárába helyezzék el (Ribice, 1783/14-o.).

Lévita. „Hogy munkások voltak papszerzésben, megtetszik abból, hogy egy igen alkalmas lévitát hoztanak, Vintzi István uramat, és ezután is fognak szorgalmatoskodni pap iránt, és kérik a Szent Visitatiot, hogy lenne vigyázással egy jó papnak szerzésében", az eklézsia pedig vállalja, hogy a lévitának „competens statiot rendel az ekklézsiai elsőség, mivel azt már conditio és status nélkül hagyni nem lehet" (Ribice, 1800/1.); a lévita 100 hft. bérért vállalta a szolgálatot, de nem tud megélni belőle és 60-at még kért, kéri a vizitációt, hogy azt hivatalosan protokolláltassa a díjlevélbe (Ribice, 1800/2.); fizetést adnak ki a lévitának (Ribice, 1800/3/Erogálódott/2-do.); az új lévita fizetése: „projectálták, hogy rend szerint való papi fizetésre légyen 300 rhfr., 200 a brádi vásárvámból, 100 pedig e propriis facultatibus a hallgatók domatim adjanak" (Ribice, 1807/II.).

Mester, tanító. A lelkészi díjlevél meghatározása után a vizitáció kéri a gyülekezetet, hogy a mesteri díjlevelet is állítsák össze, a helyiek arra kérik a vizitációt, hogy ezt halasszák el a következő vizitációig (Ribice, 1796/3-szor.).

Oktatás. A kántor kevés fizetését azzal az indokkal tagadják meg egyesek, hogy már nem tanít, mert nincsen gyermek, a vizitáció pedig figyelmezteti őket, hogy a kántori illetmény nincs a gyermekek tanításához kötve (Ribice, 1779/4-to.); panasz a kántorra, amiért elhanyagolja a gyermekek tanítását, a vizitáció buzdítja a híveket, hogy adják meg a kántor jussát, „nevezetesen penig fabéli competentiaját, ne kénszeríttessék télnek idején más tűzénél melegedni" (Ribice, 1781/2-do.).

Oláh, román. „Az oláhok által esett romlás után" tesz számadást az időközben eltávozott helyi lelkész arról, hogy a nagy ínségben kénytelen volt az egyházközség alaptőkéjéhez nyúlni, mert senki nem tudott fizetni (Ribice, 1790/1-mo.); „vagyon stabilis fundusból valami személlyeknél hfr. 114 dr. 10, bizonyos communitasokban lakó oláhoknál hfr. summa

787 dr. 60, id est summa 901 dr. 76", a szerződések elvesztek, a gondnoknak kell eljárnia azok megújítását (Ribice, 1790/4-to.); a lévita azt kéri a vizitációtól, hogy állítson fel szabályt a harangozásra, mert egyesek korábbra, mások későbbre kérik azt, továbbá az egyházfi sem hétköznap, sem vasárnap nem harangoz rendszeresen, szokás volt akkor harangozni, amikor a románok már kijöttek a templomból, délután pedig 3 óra tájban, ehhez továbbra is ragaszkodik a gyülekezet, a vizitáció helybenhagyja (Ribice, 1800/6.).

Óra. „Ezen [harangozásbeli] controversianak eltöröltetésire *végeztetik*, hogy nyárban reggel 9-cedfél, délután 4 óra tájban, télben pedig reggel 10-dfél, déllyest 3 órakor légyen a harangozás. És hogy ez az idő a tiszteletes lévitától is observáltathassék, az ekklézsia fundussából egy jó acél óra vétetessék, melly a parochialis háznál conserváltassék" (Ribice, 1802/III.).

Persely. „A perselyben maradván az elébbeni visitatioban hfr. 10, referáltatik, hogy a persely a templomban állván, violáltatott és a pénz elvitettetett, de ki lett légyen a sacrilegus, ki nem nyomoztathatott. Committál a Szent Visitatio, hogy a persely többé a templomban ne tartattassék, hanem a publicatio után a pénz felszámláltatván, ad manus publicos deponáltassék sub fidele cura" (Ribice, 1767/7.).

Részegség. A lelkész módfelett részeges, nem javult meg a sorozatos figyelmeztetések ellenére sem, a Parciális Zsinat elé viszik az ügyet (Ribice, 1700.).

Római katolikus. „Keservesen panaszlá" az egyik nemes asszony, hogy a másik nemes asszony az ő helyére ült a templomban és semmiképpen őt beengedni a padba nem akarta, a méltatlan bánásmódot tetézte az is, hogy ez utóbbi római katolikus volt (Ribice, 1802/IV.).

Szociális segély. „Invalidus papoknak" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX./B. Erogatum/16-o., 1805/IV./C. Erogatumok., 1807/VIII./B. Erogatumok/23-o.).

Templom. Panasz, mert a harangláb romos állapotban és messze van, nem hallik a harang el mindenhova; a vizitáció utasít, hogy hozzák közelebb a templomhoz és javítsák meg (Ribice, 1775/4-to.); a templomban a lelkész székét valaki összevágta, a vizitáció kivizsgálást rendel el (Ribice, 1776/12-o/4-to.); a parókia és a templom körüli kertek javítását rendeli el a vizitáció (Ribice, 1780/2-do/2–3-szor.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to., 1782/3-tio.); a harangláb javítására és a templom fedelire pénzt adtak ki (Ribice, 1783/9-no.); a parókia, templom és harangláb javítására pénzt adtak ki (Ribice, 1800/3/Erogálódott/6-to.); elhatározza a gyülekezet, hogy a templomot megjavítja és tornyot építtet a düledező harangláb helyébe (Ribice, 1804/IV.).

Textíliák. Lajstrom (Ribice, 1781/10., 1782/15-o.); a korábbi összeírás szerint megvannak, adományt is regisztrálnak (Ribice, 1783/15-o.); „az Úr asztalához való készület maga hajdani állapotjában megvagyon" (Ribice, 1793/3-tio.); lajstrom (Ribice, 1796/13-szor.); új, ez idáig nem leltározott darabot találnak (Ribice, 1800/5.); megvannak a korábbi lajstromok szerint (Ribice, 1802/VIII.).

Torony. Elhatározza a gyülekezet, hogy a templomot megjavítja és tornyot építtet a düledező harangláb helyébe (Ribice, 1804/IV.).

Úrvacsora. A vizitáció pontosan megszabja, hogy ki hova üljön, és milyen sorrendben vegyen úrvacsorát (Ribice, 1772/4-o.).

Ülésrend. A vizitáció pontosan megszabja, hogy ki hova üljön, és milyen sorrendben vegyen úrvacsorát (Ribice, 1772/4-o.); az első sorban ülők azonos terhet kell viseljenek a

lelkészi fizetésben (Ribice, 1772/6-o.); szék a templomban (Ribice, 1775/8-vo., 1776/8-vo/9-no.); az ülésrend részletes rendezése (Ribice, 1783/4-to.); „keservesen panaszlá" az egyik nemes asszony, hogy a másik nemes asszony az ő helyére ült a templomban és semmiképpen őt beengedni a padba nem akarta, a méltatlan bánásmódot tetézte az is, hogy ez utóbbi római katolikus volt (Ribice, 1802/IV.).

Vásárvám. A brádi vásárvám 1765-ben 65 hft. 63 dr., 1766-ban 93,7 hft. volt (Ribice, 1767/6.); a vám összege az egyházközség alaptőkéjét volt hivatott gyarapítani (Ribice, 1776/12-o/1-mo.); a brádi vásárvámot minden időszakban ossza el a két egyházközség, azt tizenöt nap alatt adják ki kamatra vagy árendába (Ribice, 1776/12-o/3-tio.); Ribicét a brádi vásárvám egyharmada illette (Ribice, 1797., 1800.).

Vizitáció. „Tetszett a Szent Visitationak itten is a consistoriumot megújítani ad formam aliarum ecclesiarum" (Ribice, 1775/3-tio.); a sorozatosan elmaradó, templom és parókia körüli javítások beindítása végett a karhatalomhoz fordul a vizitáció (Ribice, 1781/4-to.); „hogy munkások voltak papszerzésben, megtetszik abból, hogy egy igen alkalmas lévitát hoztanak, Vintzi István uramat, és ezután is fognak szorgalmatoskodni pap iránt, és kérik a Szent Visitatiot, hogy lenne vigyázással egy jó papnak szerzésében", az eklézsia pedig vállalja, hogy a lévitának „competens statiot rendel az ekklézsiai elsőség, mivel azt már conditio és status nélkül hagyni nem lehet" (Ribice, 1800/1.); „visitatoroknak cselédeikkel edgyütt való intertentiojok és honorariumok" pénzt adtak ki (Ribice, 1803/IX/B. Erogatum/17-o.); csak a gondnok és az egyházfi jelent meg a vizitáció előtt (Ribice, 1805.).

Zsinat. A lelkész módfelett részeges, nem javult meg a sorozatos figyelmeztetések ellenére sem, a Parciális Zsinat elé viszik az ügyet (Ribice, 1700.).

Tustya

Agentia. Az egyházközség pénzt „adott agentiara s szegény papok számára" (Tustya, 1774/7-o., 1776/3-tio.).

Árak. Száz veder bor ára 68 hft., száz véka búza ára 67 hft. 38 dr. (Tustya, 1772/5-o/2–3-o.).

Conventio, díjlevél. Igen részletes díjlevél (Tustya, 1773/4-o.); keveset ad a helyi nemes, azt is „morose és sok utánna való járással adják" (Tustya, 1777/3-tio.); utasítja a gondnokot a vizitáció, hogy minél hamarabb aktualizálják a díjlevelet (Tustya, 1782/2-do.).

Egyházmegye. A kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/14-mo.).

Gondnok, curator. Utasítja a gondnokot a vizitáció, hogy minél hamarabb aktualizálják a díjlevelet (Tustya, 1782/2-do.).

Harang. A vizitáció utasítja a helyieket, hogy ígéretükhöz és tervükhöz híven öntsék meg végre a harangot (Tustya, 1771-mo.); a harangot megöntötték (Tustya, 1775/2–3-o.); 30 német forintot adományozott valaki a harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a pénz „foeneráljon a tiszteletes loci ministernek" (Tustya, 1772/8-vo.); a harangkészítésre tett adomány (Tustya, 1777/2-do.).

Harangláb. A vizitáció ajánlja, hogy a haranglábat másutt és „jobb móddal" építsék újra (Tustya, 1782/5-to.).

Kamat. A vizitáció elengedi az egyik adós kamatának egy részét, mert segített az egyházon (Tustya, 1771/2-o.); kevés kamat gyűlt össze, a vizitáció figyelmébe ajánlja a gondnok (Tustya, 1771/5-o.); kamatra 200 hft. volt kiadva (Tustya, 1772/5-o/1-o.); 30 német forintot adományozott valaki a harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a pénz „foeneráljon a tiszteletes loci ministernek" (Tustya, 1772/8-vo.); a kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/1-mo.); valaki megpróbál kibújni a kamatfizetés egy részének kötelezettsége alól, a vizitáció nem engedi (Tustya, 1778/2-do.).

Katona. A katonai célra épített faházakat adják át „in rationem domus parochialis" (Tustya, 1764/1.).

Láda. A kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/14-mo.).

Leányegyházközség. A filia kéri a helyi lelkészt, hogy a korábbi egyezség szerint legalább minden harmadik vasárnap végezzen istentiszteleti szolgálatot (Tustya, 1778/1-mo.).

Lelkész. 30 német forintot adományozott valaki a harangra, de mert az öntést más alapból fizették ki, a pénz „foeneráljon a tiszteletes loci ministernek" (Tustya, 1772/8-vo.).

Lelkészi lakás, parókia. Panaszolja a vizitáció, hogy a lelkészi lakás környéke elhanyagolt (Tustya, 1772/1-mo.; 1773/2-o.).

Levél. A kamatra kiadott pénzről készítsenek szerződést, amelynek egyik példánya az egyházmegye levéltárába, a másik az eklézsia ládájába tétessék (Tustya, 1773/14-mo.).

Ortodox. Közösen használták az egyik legelőt az ortodoxok és a reformátusok, de az ortodoxok önkényesen elfoglalták (Tustya, 1779/4-to.).

Szociális segély. Az egyházközség pénzt „adott agentiara s szegény papok számára" (Tustya, 1774/7-o.).

Textília. Adomány regisztrálása (Tustya, 1774/6-o.).

Vajdahunyad

Alaptőke. Szigorúan meghagyja a vizitáció, hogy az egyházközség alaptőkéjéből semmit el ne költsenek, annak kamatját felhasználhatják (Vajdahunyad, 1696/3.); vigyázzon a helyi egyházi vezetés arra, hogy „a néhai tiszteletes Baló uramtól az ekklézsia capitalisából ad privatos usus elköltött huszonkét mfr. az őkegyelme bennmaradott restans fizetéséből ante omnia reponáltassék [...] lévén azon fundus pap számára foeneráló capitalis" (Vajdahunyad, 1771/2-do/G.); veszélyben forog az alaptőke tekintélyes része, a vizitáció utasítja a helyi vezetőséget, hogy „igyekezzék quo quo modo felvenni és securusabb helyre elocálni, hogy az elintézett szent végekre currálhasson" (Vajdahunyad, 1778. január/4-to.); az egyházközség alaptőkéjének egy részét felhasználták arra, hogy törvényes úton szerezzék vissza az alaptőke veszélyben lévő nagyobb részét (Vajdahunyad, 1778. december/4-to.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőkerészt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyhá-

zi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, éihessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.).

Árak. 1771-ben 28 veder bor ára 16 ft. 80 dr. volt (Vajdahunyad, 1771/5-to.); ha netán csonkulás történik az alaptőkében, „a hijánosság legottan más capitalisból úgy pótoltassék ki, hogy a pap fizetésében kárt ne vallyon" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./2.).

Botránkozás. Botránkoztató a helyi papné és a mester feleségének viszonya, amely az istentiszteleti rendet is érinti (a lelkész felesége nem áll fel könyörgés alatt, a férfiak ajtaján megy be a templomba stb.) (Vajdahunyad, 1783/3-tio.).

Conventio, díjlevél. Figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.); lásd a filiából járó terménybeli hozzájárulást (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./6-o.); „papi conventionalis lista szerint két malomból kellett volna esztendőnként fizetődni 60 véka búza" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./7-o.).

Egyházfi. Panasz, hogy az egyházfit kocsmárossá tették, kérik a vizitációt, hogy döntse el, összefér-e ez a két megbízatás (Vajdahunyad, 1694/4.); az egyházfi kötelessége segíteni az „egyházi szolgák" fizetésének felszedésében (Vajdahunyad, 1697/2.); az egyházfi szóval és tettel történt megbántásáért a Parciális elé idézik az egyik gyülekezeti tagot (Vajdahunyad, 1705/4.); „a harangozó, egyházfi és zsellér immunitasáról költ actak" találhatók az eklézsia ládájában (Vajdahunyad, 1799/2-szor/25-o.).

Fizetés. Panasz, hogy nem fizetik a „papbért", sem quartát nem adnak a termények és bor után, a vizitáció törvényszéki feljelentéssel fenyegeti meg őket (Vajdahunyad, 1694.); az egyházfi kötelessége segíteni az „egyházi szolgák" fizetésének felvételében (Vajdahunyad, 1697/2.); harangozásért 1 ft. 20 dr.-t vettek be (Vajdahunyad, 1773/2-do./4-to.); a templom számára gyűjtött kollekta 48,31 volt, amelyből „a collector excontentáltatott" (Vajdahunyad, 1773/6-to.); a törökbúza kvartáját a mesternek adják, hogy a lelkészhiány miatt végzett szolgálatát honorálják (Vajdahunyad, 1774/11-o.); a földek betájolása nincs meg, csak az, hogy mekkora darabot használ a lelkész és a mester (Vajdahunyad, 1781/3-io.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőkerészt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); II. Apafi Mihály a helyi lelkésznek megengedte, hogy háború esetén a várban húzza meg magát, fizetését a fiskustól kapta (Vajdahunyad, 1799/2-szor/1-o.); levél arról, hogy Tsolnakosi Dániel és József „a hunyadi papnak conferál esztendőnként 16 kalongya búzát, 7 szekér fát és egy malomnak szombati vámját" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/9-o.); „a só tisztséghez intézett testimonium, hogy hány pap vagyon a vármegyében, akinek mindennek 8 mázsa só competál" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/26-o.); „vagynak szántóföldök, kaszálók és szőllő, mindezeknek hasznát a pap vészi" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./5-o.); lásd a filiából járó terménybeli hozzájárulást (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./6-o.); „papi conventionalis lista szerint két malomból kellett volna esztendőnként fizetődni 60 véka búza" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./7-o.); „a mesteri földön kívül, minden földeket a pap bír és használ" (Vajdahunyad, 1799/ Parochialis földek/14.).

Földek. A földek betájolása nincs meg, csak az, hogy mekkora darabot használ a lelkész és a mester (Vajdahunyad, 1781/3-io.); gazdag és pontos leírás (Vajdahunyad, 1799/2-szor.).

Gondnok, curator. Figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.).

Harang, harangozás, harangozó. Harangozásért 1 ft. 20 dr.-t vettek be (Vajdahunyad, 1773/2-do./4-to.); „vasárnaponként későcskén esik a harangozás [...], tiszteletes loci minister őkegyelme a dolgot úgy intézni, hogy se felette jókor, se felette későre ne essék a harangozás" (Vajdahunyad, 1774/1-mo.); levél az eklézsia ládájában a harang 1749. évi idehozataláról (Vajdahunyad, 1799/2-szor/20-o.); levél az eklézsia ládájában arról, hogy a harangozásért mennyit kell fizetni (Vajdahunyad, 1799/2-szor/21-o.); „a harangozó, egyházfi és zsellér immunitasáról költ actak" találhatók az eklézsia ládájában (Vajdahunyad, 1799/2-szor/25-o.); a Bethlen Péter adományozta harang (Vajdahunyad, 1799/4-szer.); gond a harangozás körül, későn harangoztat a lelkész, hogy a filiából is megjöhessenek; a vizitáció a Főkonzisztórium rendelése értelmében télen 9-re, nyáron 8-ra szabja meg a harangozás idejét (Vajdahunyad, 1802/I.).

Imádkozás. Botránkoztató a papné és a mester feleségeinek viszonya, amely az istentiszteleti rendet is érinti (a lelkész felesége nem áll fel könyörgés alatt, a férfiak ajtaján megy be a templomba stb.) (Vajdahunyad, 1783/3-tio.).

Iskola. Az iskola javítására pénzt adtak ki (Vajdahunyad, 1780/7-mo., 1781/5-to.); az iskolaépület felépítését a gondnok kötelességévé teszik (Vajdahunyad, 1799/8-szor.).

Istenkáromlás. A vizitációnak panaszolják, hogy az egyik gyülekezeti tag „blasphemus" (Vajdahunyad, 1694/II.).

Istentisztelet. Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.); botránkoztató a helyi lelkész és mester feleségeinek viszonya, amely az istentiszteleti rendet is érinti (a lelkész felesége nem áll fel könyörgés alatt, a férfiak ajtaján megy be a templomba stb.) (Vajdahunyad, 1783/3-tio.).

Kamat. Szigorúan meghagyja a vizitáció, hogy az egyházközség alaptőkéjéből semmit el ne költsenek, annak kamatját felhasználhatják (Vajdahunyad, 1696/3.); 176 ft. után hat esztendőre 38 ft. 6 dr.-t fizették (ez évi 3,6%-os kamat) (Vajdahunyad, 1771/2-do/G.); vigyázzon a helyi egyházi vezetés arra, hogy „a néhai tiszteletes Baló uramtól az ekklézsia capitalissából ad privatos usus elköltött huszonkét mfr. az őkegyelme bennmaradott restans fizetéséből ante omnia reponáltassék [...] lévén azon fundus pap számára foeneráló capitalis" (Vajdahunyad, 1771/2-do/G.); a mester 10 ft.-ja után „esztendőnként praestált Detsi István interes fejébe egy-egy pár csizmát" (Vajdahunyad, 1771/3-tio.); 10 ft. kamatja két évre 2,38 ft. volt, 5 ft. után egy év alatt más személytől 68 dr.-t vettek be (Vajdahunyad, 1771/5-to.); 100 forint adomány „foenerál a sex pro cento ekklézsia szükséges építtetésekre" (Vajdahunyad, 1772/3-tio.); 34 ft. kiment 6%-os kamattal (Vajdahunyad, 1772/4-to.); 50 ft-os adomány „interesse szolgáljon a tiszteletes loci minister és scholamester subsistentiajára, de mostan azt kívánnya említett Putnoki Susánna asszony erőtelen állapottyában, hogy azon summa pénznek interesse imputáltassék a rendes papi és mesteri fizetésbe" (Vajdahunyad, 1772/6-to.); két temetés a cinteremben 6 ft.-ba került, melynek kamatját sürgeti a vizitáció (Vajdahunyad, 1772/8-vo.); „1771 proveniált a városon lévő 102 mfr. interesséből bor urn. 33", melynek árra 16 ft. 50 dr. (Vajdahunyad, 1773/2-do./4-to.); az adósság fejében lefoglalt ingatlanokat azzal a feltétellel adják át használatba, ha az

ár „legalis interessét 6 post 100 annuatim a nemes eklézsiának praestálja" (Vajdahunyad, 1780/2-do.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőkerészt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); figyelmébe ajánlja a vizitáció a gondnoknak, hogy gondosan vigyázzon a stabilis fundusra, „hogy annak interesse foljon, mind pedig a papi conventiot illendőképpen számba venni, hogy élhessen a szegény egyházi atyafi az oltárról, mert az Evangyéliumnak Ura rendelte hogyha Evangyéliumot prédikál, élhessen az Evangyéliumból" (Vajdahunyad, 1791/1-mo.); kimutatás arról, hogy a kamatra kiadott pénz milyen célra kamatozik (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o.); a bevett kamatösszegek szerint 6%-os kamatra adták ki az egyház alaptőkéjét (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o/2.); „Bos nevű faluban vagyon elocálva 50 ft., ez után interesbe adnak a papnak esztendőnként 16 ~ tizenhat szekér tűzifát" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33./4-o.).

Karmesteri pálca. A mesteri pulpituson vagyon egy kántori virga, halcsontból való, négy hellyen ezüst pléhbe foglalva a kézzel fogható végénél, a második ezüstpléhezésen ezek a betűk vagynak: „DESÖ EVA ÉS MARIA EMLEKEZETIRE TSINALTATOT: ANNO 1719. oldalán ezek: DESÖ JANOS ATtYOK ÁLTAL. Nota bene: A 38-ik szám alatt levő virga negyedik ezüstpléh foglalattyát 1810-ik esztendőben a Szent Visitatio meg nem kaphattya." (Vajdahunyad, 1799/2-szor/Szent Edényei.).

Kiközösítés. Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.).

Kiváltság. A ládában talált levél tartalma szerint II. Apafi Mihály a helyi lelkésznek megengedte, hogy háború esetén a várban húzza meg magát, fizetését a fiskustól kapta (Vajdahunyad, 1799/2-szor/1-o.); „Apaffi Mihály fejedelemnek arról való collationalissa de anno 1694. 5ta Septembris, hogy a templom szegeleténél hátul lévő gyümölcsös kertecskének taxaját elengedte" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/4-o.); „a só tisztséghez intézett testimonium, hogy hány pap vagyon a vármegyében, akinek mindennek 8 mázsa só competál" (Vajdahunyad, 1799/2-szor/26-o.); „mikor a város erdőt oszt, a papnak is annyi részt adnak abból, mint egy más nemes embernek" (Vajdahunyad, 1799/Parochialis földek/ 13.); „a mesteri földön kívül, minden földeket a pap bír és használ" (Vajdahunyad, 1799/Parochialis földek/14.).

Klenódiumok. „A futásnak alkalmatosságával eltötték félre az ecclesia bonumit, edénnyit, de Isten kegyelméből megmaradtak mind, [...] mellyeknek regestruma is megvan az ecclesia ládájában" (Vajdahunyad, 1705/6.); részletes lajstrom (Vajdahunyad, 1781/8-vo.); részletes leírás (Vajdahunyad, 1799/Szent edények).

Kocsma/kocsmáros. Panasz, hogy az egyházfit kocsmárossá tették, kérik a vizitációt, hogy döntse el, összefér-e ez a két megbízatás (Vajdahunyad, 1694/4.); panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.).

Láda. „A futásnak alkalmatosságával eltötték félre az ecclesia bonumit, edénnyit, de Isten kegyelméből megmaradtak mind, [...] mellyeknek regestruma is megvan az ecclesia ládájában" (Vajdahunyad, 1705/6.); a vizitáció alaposan számba vette a láda tartalmát, a „haszon vehetetlenek [ti. levelek] a ládából kihányattak, a hasznosok továbbra is a ládában meghagyattak" (Vajdahunyad, 1799/2-szor.).

Leányegyázközség, filia. Lásd a filiából járó terménybeli hozzájárulás (Vajdahunyad, 1799/2-szor/33-o./6-o.).

Mester. Azzal vádolják a mestert, hogy éjszakánként sokszor kimarad és mértéktelenül iszik, a vizitáció megjavulásra inti, máskülönben a Parciálisra kerül az ügye (Vajdahunyad, 1695.); a törökbúza kvartáját a mesternek adják, hogy a lelkészhiány miatt végzett szolgálatát honorálják (Vajdahunyad, 1774/11-o.); a földek betájolása nincs meg, csak az, hogy mekkora darabot használ a lelkész és a mester (Vajdahunyad, 1781/3-io.); a kamat nélkül heverő és visszavett alaptőkerészt a mester vette kezéhez, mert amúgy is neki kamatozott, ezt a vizitáció megengedte, de szigorú felügyelet mellett, hogy az összeg ne „periclitálódjék" (Vajdahunyad, 1781/4-to.); panasz a vizitáció részéről: „ennek alkalmatosságával jöttenek bé oskolamester őkegyelmének olly hellytelen cselekedetei is, mellyek egyenesen oda mutatnak, hogy őkegyelme a canonica subordinatiot nem igen szereti, nemcsak az ekklézsia tagjaival, hanem papjával szembenszállani és azzal veszekedni bátorkodik" (Vajdahunyad, 1783/3-tio.); a mester díjlevele részletesen (Vajdahunyad, 1799/ Oskolamesteri conventio.); „a mesteri földön kívül, minden földeket a pap bír és használ" (Vajdahunyad, 1799/Parochialis földek/14.).

Oláh, román. Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.).

Lelkészi lakás, parókia. A parókia épületének javítására pénzt adtak ki (Vajdahunyad, 1780/7-mo., 1781/5-to.); „a parochia fából vagyon épülve, de a régiség miatt megrongyolván erőssen, az elpusztulásra hanyatlik" (Vajdahunyad, 1799/7-szer.).

Quarta. Panasz, hogy nem fizetik a „papbért", sem quartát nem adnak a termények és bor után, a vizitáció törvényszéki feljelentéssel fenyegeti meg őket (Vajdahunyad, 1694.); a törökbúza kvartáját a mesternek adják, hogy a lelkészhiány miatt végzett szolgálatát honorálják (Vajdahunyad, 1774/11-o.).

Részegeskedés. Azzal vádolják a mestert, hogy éjszakánként sokszor kimarad és mértéktelenül iszik, a vizitáció megjavulásra inti, máskülönben a Parciálisra kerül az ügye (Vajdahunyad, 1695.).

Temetés. Két temetés a cinteremben 6 ft.-ba került, melynek kamatját sürgeti a vizitáció (Vajdahunyad, 1772/8-vo.).

Templom. Panaszolja a helyi lelkész: „Békési Imre gyenge hallgatóimat in publico loco korcsomán seducálni akarta, javalván aszt, hogy járjanak az oláh templomba cultusra", a vizitáció szigorúan meginti és kiközösítéssel fenyegeti (Vajdahunyad, 1696/1.); a templom számára gyűjtött kollekta 48,31 volt, amelyből „a collector excontentáltatott" (Vajdahunyad, 1773/6-to.); a templom építésére gyűlt pénz kimutatása (Vajdahunyad, 1774/6-o.); botránkoztató a papné és a mester feleségének viszonya, amely az istentiszteleti rendet is érinti (a lelkész felesége nem áll fel könyörgés alatt, a férfiak ajtaján megy be a templomba stb.) (Vajdahunyad, 1783/3-tio.); „sajnálja az Egyházi Törvényes Látogatás a szép templomnak romlásra való nagy sietését", ezért javítsák meg mihamarabb, hogy a romlást megállítsák (Vajdahunyad, 1791/5-to.).

Textília. Részletes lajstrom (Vajdahunyad, 1781/8-vo.); adomány (Vajdahunyad, 1791/6-to.).

Tized. Felolvasták a Generális Zsinat végzéseit és a Gubernium dézsmák ügyében tett parancsát (Vajdahunyad, 1772/1-mo.).

Unitus. Radik József felesége átállt a „görög unita" vallásra (Vajdahunyad, 1781/6-to.).

Zsellér. „A harangozó, egyházfi és zsellér immunitasáról költ actak" találhatók az eklézsia ládájában (Vajdahunyad, 1799/2-szor/25-o.).

Zsinat. Az 1664. évi nagyenyedi Generális Zsinat végzését említi a válásra nézve (Vajdahunyad, 1693.); azzal vádolják a mestert, hogy éjszakánként sokszor kimarad és mértéktelenül iszik, a vizitáció megjavulásra inti, máskülönben a Parciálisra kerül az ügye (Vajdahunyad, 1695.); az egyházfi szóval és tettel történt megbántásáért a Parciális elé idézik az egyik gyülekezeti tagot (Vajdahunyad, 1705/4.); felolvasták a Generális Zsinat végzéseit és a Gubernium dézsmák ügyében tett parancsát (Vajdahunyad, 1772/1-mo.).

Zeykfalva

Alaptőke. A lelkész kéri a vizitációt, hogy engedje meg, hogy az alaptőke egy részét fordítsa pince építésére, „de a Szent Visitatio arra nem léphet, hogy a capitalis pénzben csonkulás essék" (Zeykfalva, 1777/3-tio.); az egyháznak kamatra kiadott alaptőkéje 864 ft. (Zeykfalva, 1782/3-tio.).

Földek. Az „oláh tumultus" után a vizitáció alaposan végigjárja a határt és a helyiekkel beazonosítja újra az egyház földjeit, ennek leírása (Zeykfalva, 1802.); nem lévén lelkész, a szántóföldeket egy helyi román emberre bízzák, hogy azokat felében kiadva hasznosítsa (Zeykfalva, 1805.).

Klenódiumok. Lajstrom (Zeykfalva, 1782/4-to.); az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.); „a szent edények most is méltóságos Ze[y]k Andrásné asszonynál vagynak, az asszonytól való általvételeket urgeálják méltóságos Zejk Sámuel és Dániel urak" (Zeykfalva, 1805.); a tumultus utáni első lajstromot lásd (Zeykfalva, 1806.);

Lelkész. Az „oláh tumultus" után 1806-ban lett végre lelkésze a gyülekezetnek, akinek viszont nem volt parókiája, így a helyi patrona udvarában lakott (Zeykfalva, 1806.).

Lelkészi lakás, parókia. Panaszol a vizitáció, hogy „mind a ház, mind a csűr, mind a kertek körül" nagy a romlás, megjavítani (Zeykfalva, 1774/1-mo., 1778., 1782/2-do.); az egyházra testált pénz egy részét a romok rendbe hozására fordítják (Zeykfalva, 1782/3-tio.); az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.); az „oláh tumultus" után 1806-ban lett végre lelkésze a gyülekezetnek, akinek viszont nem volt parókiája, így a helyi patrona udvarában lakott (Zeykfalva, 1806.).

Oláh, román. Az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.).

Templom. Az „oláh tumultus" miatt a gyülekezet „temploma, parochiaja elpusztult, szántó s kaszálló földjei s clenodiumi abalienálódtak, pium legatumi csaknem egésszen eltemetődtek" (Zeykfalva, 1802.); a templomnak „csak a puszta kőfalai állanak fel" (Zeykfalva, 1802.).

Latin szavak és kifejezések jegyzéke

a characteris et facultatum proportione – tehetsége és képességei arányában, mértéke szerint
a coetu et communione sanctorum – a szentek gyülekezetéből és közösségéből
a communi cassa – a közös pénztárból
a gremio venerabilis tractus – a tiszteletes egyházmegye kebeléből
a meridie – délről
a modo debito – a szükséges, szokásos módon
a nunc – mostantól fogva
a parte inspectoris curatoratus – a gondnokság részéről
a parte venerabilis tractus – a tiszteletes egyházmegye részéről
a parte vero senioratus – az esperesség részéről pedig
a potiori – a többségtől
a priori ... a potiori – először ... aztán különösképpen
a proportione – arányosan
a proportione facultatum – lehetőségekhez mérten
a septemtrione – északról
a tempore elocationis – a [kamatra való] kihelyezés idejétől
a termino ad terminum – határidőtől határidőig
ab altera – másfelől
ab altera parte – másfelől, másrészt
ab anno functionis suae – szolgálatának évétől kezdve
ab antiquo – régóta
ab incumbentia – kötelességétől
ab initio – kezdettől
ab initio anni – az év kezdetétől
ab occidente – nyugatról
ab officio – hivatalból
ab officio curatorali – gondnoki tisztségből adódóan
ab oriente – keletről
abalienál – elidegenít
abalienatio – elidegenítés
abscindál – elszakaszt, megfoszt
absens – hiányzó
absentál – hiányzik
absentia – hiány
absolutionalis – felmentő levél
absolutor – felszabadító, feloldó
absolvál – felment
absque dilatione – halasztás, késlekedés nélkül
absque omni exceptione – minden kivétel nélkül
abstineál –tartózkodik
abusál – visszaél
abusus – visszaélés
accedál – beleegyezik, hozzájárul
accedente etiam consensu praefati reverendi ministri – hozzájárulva az említett lelkész egyetértése is
accelerál –siettet
acceptabilis – elfogadható
acceptál – elfogad
acceptatio – (el)fogadás
accessio – növekedés, szaporodás, járulék
accessorium – járulék
accidentia – esetlegesség, tartozék, esetleges (bevétel)
accludál – bezár, elzár, csatol, mellékel
acclusa – ld. *pungens acclusa*
accomodatio – alkalmazkodás, beilleszkedés, viselkedés
accrescál – növekedik
accrescentia – növekedés
accurate – pontosan, alaposan
accuratio – pontosság
accusator – vádló
accusatur – vádoltatik
acquirál – be-, megszerez, (meg)keres
acquisitio – beszerzés, szert tesz valamire, kereset
acta – (ok)irat
activitas – cselekvés, tevékenység
actor –felperes, (temetési) szónok, cselekvő, szószóló
actu – jelenleg, most, hivatalos eljárással
actualis – jelenlegi
actualitasbéli – jelenlegi
actualiter – tettlegesen
ad beneplacitum Sanctae Visitationis – a Szent Vizitáció tetszésére
ad certas necessitates – meghatározott, bizonyos szükségekre
ad cohabitandum – az együttélésre

ad communicandum – közlésre, kihirdetésre
ad confrontandum – szembesítésre
ad conservationem aedificiorum ecclesiasticorum – az egyházi épületek állagmegőrzésére
ad debitas manes – méltó/illetékes kezekbe
ad dies tantum vitae – ameddig csak él, élete végéig
ad diversas ecclesiae necessitates – az egyházközség különböző szükségeire
ad ecclesiasticos occurentias – egyházi eseményekre, eshetőségekre
ad elocandum – kiadásra
ad elocandum quo meliori modo fiendum – a lehető legjobb módon történő kiadásra
ad evitandas ulteriores altercationes – a későbbi civódások elkerülése érdekében
ad evitandas ulteriores querelas – a további panaszok elkerülése végett
ad exsequendum –végrehajtás végett
ad faciem loci – a helyszínre
ad finem – a végéig, valami célra
ad foenerandum – kamatra kölcsönözve
ad foenerandum elocatis – kamatozásra kiadott
ad formam aliarum ecclesiarum – más egyházközségekhez hasonlóan
ad fructificandum – hasznosításra, gyümölcsözésre, kamatozásra
*ad futuram consideratione*m – következő megfontolásig
ad futuram rationem – a következő számadásig
ad futuras necessitates – jövendőbeli szükségekre
ad improtocollandum – jegyzőkönyvbe vétel végett
ad incassandum – behajtásra
ad intercessionem suplicem deliquentis et erga cautionem ft. 24 Danielis Farkas praestitam – az elkövető könyörgő közbenjárására és a Farkas Dániel által letett 24 forint biztosítékért
ad interim – eközben, ezalatt
ad manus publicos – nyilvános gondviselésre
ad mentem fundatorum – az alapító szándéka szerint
ad munia aeditui secundum conscientiam peragenda – az egyházfiúi hivatal lelkiismeretes végzésére
ad necessarios usus in demonstratione producta – a számadásban bemutatott szükségekre
ad necessitates ecclesiasticas – az egyházközségek szükségeire
ad normam aliarum ecclesiarum – más egyházközség szokása, rendje szerint
ad omnium contentum – mindenek megelégedésére
ad perceptionem et erogationem interusurii – a kamat bevételéig és kiadásáig
ad pia opera – kegyes szükségekre
ad piam illum intentionem – ama kegyes célra
ad praefixum terminum – a meghatározott időre
ad praesentem visitationem – a mostani vizitációig
ad privatos usus – saját, magánhasználatokra
ad procurandum – gondviselésre, sáfárságra
ad protocollandum – beírás végett
ad proxime adfuturi Partialis Synodi terminum – a legközelebbi Parciális Zsinatig
ad publicos usus – közhaszonra
ad rationem reddendam – számadási kötelezettségre
ad refundandum – visszatérítésre
ad requisitionem curatoralem – gondnoki kérésre
ad sacra administranda – a sákrámentumok kiszolgáltatására
ad sacros usus – szent célra
ad secunda vota – második házasságra
ad secunda vota transmittál – a második házasságra engedik
ad sequentem demonstrationem – a következő számadásig
ad sequentem rationem – a következő számadásra
ad seriem ejus reprehensionem – az ő szigorú megrovására
ad solvendum – fizetésre
ad tenorem visitationis – a vizitáció határozatának értelmében
ad ulteriorem usque dispositionem – a következő rendelkezésig
ad vitam meliorem – jobb életre
ad vota secunda – a második házasságra
addál – hozzátesz, hozzáad
adgrediál – megtámad, rárohan
adhibeál – hozzáad, kiad
adhibitis opportunis juris militaris remediis – a katonai jog alkalmas jogorvoslataival
adhortatio – buzdítás, bíztatás, megintés
adhortatoria – intő levél
adigál – erőltet, kötelez, kényszerít
adjiciál – hozzátesz, fordít, irányoz

adjudicál – megítél, odaítél
adjungál – mellétesz, mellérendel
adjurál – felesket
adjustál – megítél, odaítél, kiigazít, rendez
adjutor – segéd, segítő
administrál – igazgat, felügyel, kézre ad, adósságot megad
admissio – bocsátás
admittál – bebocsát, elfogad, beenged
admoneál – megint, figyelmeztet
admonitio – megintés
admonitoria relatoria – megintés végrehajtásáról írásbeli jelentés
adpaetitus – étvágy
adparatus – készület, eszköz
adplacidál – jóváhagy, kedvez
adplicál – alkalmaz
adpreciál – értékel, felértékel
adquirál – szerez
adsignál – folyósít, rendel
adsignatio – juttatás, kiutalás
adsistentia – segítség
adsurgál – felmegy
adtentio – figyelem
adtestál – bizonyít, (írásban) tanúsít
adtestator – bizonyító
aedificium – épület
aedilis – egyházfi, kurátor, felügyelő, (építőmester)
aequál – kiegyenlít, törleszt
aequaliter – egyenlően
aequivalens – egyenlő, ugyanolyan
aequivalenter – egyenlőképpen
aere parato – készpénzben
aestimál – felbecsül, felértékel
aestimatio – becslés, értékmegállapítás
affidál – biztosít
affuturi – a jövendőbelinek, a legközelebbinek
agens – a református egyház bécsi ügyvivője, ügyvéd, biztos
agentia – a református egyház bécsi ügyvivősége, ügyvitel
aggravál – (meg)terhel, vádol, súlyosbít
agnoscál – elismer
aliqua ex parte – részben
aliqua saltem ex parte – legalább részben
allaborál – iparkodik
allegál – állít, felel, küld
allegatio – indoklás, indok érvényesítése, elküldés
allodialis – nemesi, földesúri
alternative – váltakozva, felváltva
amnestia – megbocsátás, kegyelem
amotio – elmozdítás, félretevés
amoveál – elmozdít, elhelyez
ampleál – bővít, szélesít
ampleatio – bővítés, szélesítés
amplectál – teljesít, elfogad, magáénak érez
angaria – negyedévi járandóság, fuvar
animadversio – figyelmeztetés
animadvertál – figyelmeztet, fenyít, büntet
animositas – bátorság, merészség, hév
annexa – hozzácsatolt melléklet, csatolmány
anno in recepisse specificato – a vevényben magjelölt évben
anno proxime praeterito – az elmúlt évben
anno sequenti – a következő évben/évre
annotál – feljegyez, megjegyez
annuál – belegyezik, állít, vall
annualis – évi
annualis fructus – évi jövedelem
annuatim – évente
annuentia – beleegyezés
annus et dies collationis – adományozás éve és napja
ante omnia – mindenek előtt
ante terminum mutationis – elköltözés előtt
ante tumultum valachorum – a románok zendülése előtt – *értsd: 1784-es Horea felkelés*
antecessor – elől
anticipál – megelőlegez
anticipato – előlegben, megelőzően
appendix – függelék, melléklet
appertinentia – tartozék
applacidál – jóváhagy
applausus – öröm, taps
applicál – alkalmaz, csatol
appreciál – megbecsül, felértékel
approbál – jóváhagy, helyesel
appromittál – megígér
appropriál – elbirtokol, tulajdonává tesz, kisajátít
arbiter – bíró
arcus – ívlap, boltív
arenda – bér, haszonbér
arendator – haszonbérlő
arithmetika – számítás, számtan
articularis poena – törvény szerinti büntetés
articulatiter – törvény szerint
articulus – (törvény)cikkely

Asmódeus – gonosz szellem, démon Tóbiás könyvében
asseccurál – biztosít, szavatol
assecuratio – biztosíték, királyi biztosíték arra nézve, hogy a törvényeket megtartja
assessor – ülnök
assignál – tulajdonít, feljegyez, kiutal, megbíz
assignatio – jegyzés, utalvány
assistál – segít
assistentia – segítség
assumál – felvesz, magára vállalja
attendál –figyel
attentio – figyelem, odafigyelés
attestatio – hitelesítés, tanúsítás, tanúvallomás, bizonyságtétel
aucthoritas – tekintély, tanács, akarat
auctorál – felhatalmaz
auditor – hallgató, gyülekezeti tag
auditores qui comparuerunt – a hallgatók, akik megjelentek
aufugiál – menekül, elszökik
aufugium – menekülés, szökés
augeál – szaporít, növel, bővít
auspicál – megszentel, elkezd
authentia – hitel
authentice – hitelesen
authentizál – hitelesít
authorál – engedélyez, felhatalmaz
authoritas – tekintély, befolyás, parancs
aversio – elfordulás, kitérés
avertál – kitér, elfordul
axioma – szabály
batailon – zászlóalj
batailons commando – zászlóaljparancsnok
bene quidem – nyilvánvalóan jó
benefactor – jótevő
beneficium – szolgálat, jótétemény
bibite ex hoc omnes – igyatok ebből mindnyájan
bibliotheca – könyvtár
blasphemus – istenkáromló, szentségtörő
bonificál – kárpótol, megtérít
bonis modis et conditionibus – jó móddal és feltételek mellett
bonumok – javak
brachio mediante – karhatalom által
brachium – karhatalom
brigada – dandár
calculál – kiszámít
calculus – számítás
calix ligneus – fakehely
cancellista – írnok, íródeák
candidál – jelöl (jelölteti magát)
candidatio – jelölés, jelöltség
canonica poena – kánon szerinti büntetés
canonica subordinatio – kánon szerinti alárendelés, alárendeltség
canonice – kánon szerint
capacitas – tehetség, (befogadó)képesség
capax – képes
capellanus – káplán, segédlelkész
capitalis – tőke
captál – iparkodik, vadászik, rajtakap
caput – fejezet (bibliai könyvé is)
casu in contrario – ellenkező esetben
casualiter – esetlegesen
catalogus – lajstrom, névsor
cathedra – szószék
cathedralis functio – szószéki szolgálat
causa –ügy, per
causál – okoz
cautio – bánatpénz, óváspénz, óvatosság, biztonság, kezesség
cautus – előrelátó, óvatos, biztos, biztosított
caveál – előrelát, jótáll, óvakodik
cavenst sistál – jótáll, biztosítékot ad
cedál – enged, átenged, megy, eljut
celebrál – lefolytat, tisztel, istentiszteletet tart
censeál – megítél, megvizsgál
censura – ítélet, megrovás, büntetés, vizsga, vizsgálat
certificál – bizonyít, igazol, perbe idéz
certiorál – tudat, értesít, bizonyosabbá tesz
cessál – késik, szünetel, megszűnik, hiányzik
cessionalis – engedménylevél
character – sajátosság, ismertető jel, társadalmi állás, rang, cím
charitativum – kegyes adomány
charta bianca – felhatalmazó levél, kötelező íratlan levél (fehér lap)
chirurgus – seborvos, borbély
cimiterium – temető, cinterem
circa finem Augusti – augusztus vége felé
circa oeconomica – a gazdaságiakról
circiter – körül belül
circulus – kör, kerület
circumjacens – környező, környékbeli
circumscriptio – körülírás, körzet, kerület
circumstantia – körülmény
circumstantialiter – körülményekkel, részletesen, együtt

citál – idéz
citatio – idézés
clandestine – titkon
classificatio – osztályozás, rendezés
classis – osztály(terem)
clausula – záradék
clerus – papság, egyházi rend
coadjunctus – társsegéd
coalescál – összeforr, egybeolvad, megegyezik, megszilárdul
cogál – kényszerít
cohabitál – valakivel együtt lakik
cointelligenter – egyetértve
cointelligentia – egyetértés
colál – művel, tisztel
collál – összehord, egybevet, pénzt adományoz
collatio – (pénzbeli) adomány
collationalis – adománylevél
collator – adományozó
collatum – pénzbeli adomány
collecta – gyűjtés, összegyűjtött pénz
collectáz – (pénzt) gyűjt
collector – gyűjtő
colonicalis sessio – jobbágytelek
colonus –jobbágy
cometaneus – határos, szomszéd
commassál – összead, egyesít
commembrum – tagtárs
commendál – ajánl
commendans – parancsnok
commissarius – biztos, megbízott
commissio – meghagyás, megbízás, rendelet, megbízólevél
committál – rábíz, megparancsol, elrendel, elkövet
commoditas – kényelem
commodum – kényelem, előny, haszon, gazdagság
commorál – lakik
commune beneficium – közhaszon
commune terrenum – közterület
communi consensu – közös egyetértéssel, közmegegyezésből
communi voto – közös megegyezéssel, egyetértéssel
communicál – közöl, megbeszél, megegyezik
communicatio consiliis et unitis viribus – közös tanáccsal és egyesült erővel
communicatis cum spectabili domino curatore Johanne Berivoi consiliis – tanácskozván tekintetes Berivoi János gondnok úrral
communio – úrvacsora
communio administratioja – úrvacsora kiszolgáltatása
communitas – közösség, község
compactio – összefogás, kötés
compagnia –század
comparatio – megjelenés
compareál – megjelenik, előáll
comparista – kb. harmadik osztályos elemista
compellál – (fel)szólít, megnevez, vádol
compensatio – kiegyenlítés, (pénz) visszafordítása
comperiál – bebizonyosodik
comperta rei veritate – az ügy valósága kiderülvén
competál – illet valakit, talál, megfelel
competens – illetékes, jogos, kötelező
competens statio – jogos állás
competentia – illetékesség, jogosultság, jövedelem, járandóság
complanál – megbékéltet, kiegyenlít, megegyezik
complanatio – megegyezés, kiegyenlítés
complectál – belefoglal, elfogad
complementum – beteljesítés, kiegészítés
componál – rendez, alkalmaz, megnyugtat, megegyezik
comportál – viselkedik
comportantia – viselkedés, magaviselet
compositio – egyezség, vállalás
compossessor – társtulajdonos
comprimál – kötelezi magát
comprobál – bizonyít, dicsér, javall
compromittál – ígér, kötelezi magát, megront, vki ítéletére hagy vmit
compulsorium – vallatást elrendelő parancs
compulsorium mandatum – vallatást elrendelő parancs
compulsorium regium mandatum – vallatást elrendelő királyi parancs
computál –számol, kiszámít, összead
computatis omnibus computandis – összeadva, számolva minden összeadandót
computus – számvetés, költségterv
concernál – illet
concernáló – megillető
concernens – illetékes

concertál – megvitat
concertatio – vita, háborgás, háborúság
concludál – határoz
conclusio – határozat
conclusum – határozat, következtetés
concordál – egyetért, megegyezik
concredál – megbíz, rábíz valamit
concurrál – hozzájárul valamihez, összefut, egyesül, befolyik
concursus – hozzájárulás, pályázat
condescendál – valamibe beleegyezik, megszűnik
conditio – állás, állapot, feltétel
condonál – megbocsát, megajándékoz
conferál – ad, adományoz
conferens – adományozó
confessio – vallomás, hitvallás
conficiál – elkészít, eszközöl, okoz, szerez
confirmál – megerősít
confirmatio – megerősítés
confiteál – megvall, tanúsít
confluál – összegyűl
confluentia – egybegyűlés
conformál – alkalmaz, előállít, akakít
confrontatio – szembesítés, összevetés
confundál – összezavar, összevegyít
confusio – zavar, rendetlenség
congerál – összegyűjt
congesti summa – összegyűjtött összeg
congestum – felhalmozott, összegyűjtött vagyon
conjunctio – egyesülés
conjunctis viribus – egyesített erőkkel
conmorál – ld. commorál
connotál – feljegyez
connumerál – beleszámít, összeír
conregius – társmegbízott, társbiztos
consacrál – felszentel
conscienciose – lelkiismeretesen
conscribál – összeír
conscriptio – összeírás
consensus – egyetértés, egyezség
consentiál – egyetért, együtt érez
consequenter – következésképp
conservál – megőriz, kímél
conservatio – fenntartás, megőrzés, eltevés
considerabilis – jelentős, figyelemre méltó
considerál – figyelembe vesz, megtekint
consideratio – vélemény, megfontolás, észrevétel
consignál – összeír
consiliarius – tanácsos
consistorialis – presbiter
consistorialis sedria – presbitérium
consistorium – egyháztanács, presbitérium
consolál – megvigasztal, kárpótol
consolatio – kárpótlás, vigasztalás
conspiratio – összeesküvés
constál – megáll, hitelesnek bizonyul, nyilvánvaló, kiderül
constanter – állhatatosan
constituál – elkészít, elrendez
constitutio – elkészítés, elrendezés, kinevezés, felállítás, rendelet, végzés
consultál – tanácsot kér
consumál – elhasznál, megemészt
consummál – összefoglal, összeszámol, elkészít
contemptus – megvetés, lenézés
contentál – kielégít valakit, kárpótol
contentatio – kielégítés, kiegyenlítés, megfizetés
contentum – megelégedés
contentus, -a – elégedett
contestál – tanúsít, megerősít
contineál – visszatart, fékez, fenntart
continentia – mérték, tartalom
continuál – folytat
continuo – folyamatosan
contractualis cautio – szerződésbeli kezesség
contractualiter – szerződésileg
contractus – szerződés
contradicál – ellentmond
contraquietantia – ellennyugta
contraveniens – ellenkező, vitatkozó
contribuál – hozzájárul, fizet, adózik
contributio – adó, szolgáltatás
controversia – ellentét
controvertál – ellenkezik, tiltakozik, perel
contumacia – makacsság, megátalkodottság
contumaciter – makacsul
contumax – megátalkodott, engedetlen, makacs
conveniál – egybegyűl, megegyezik
conventio – megállapított fizetnivaló, egyezség, egyezséglevél, papi díjlevél
conventionaliter – szerződés, megegyezés szerint
conversatio – társalgás
convertál – fordít
convincál – (törvényes úton) elmarasztal
convinctio – elmarasztaló ítélet
convocál – összehív
copia – másolat
copiáz – másol

copulál – összeesket, összekapcsol
copulatio – esketés, házasságkötés
coram foro visitatorio – a vizitáció előtt
coram regiis – biztosok előtt
coram Sancta Visitatione – a Szent Vizitáció előtt
coramizál – láttamoz
coramizans regius – láttamozó tanú
correctio – javítás, javulás, tatarozás
correptio – dorgálás
corrigál – helyrehoz, kijavít
corroborál – megerősít
coventionál – szerződtet
creál – létesít, teremt
creditor, -trix – hitelező
criminál – vádol
crucifixus – feszület
cubulus – köböl
culinare – élelmiszer-féle
culpál – hibáztat, vádol
cultizál – istentiszteletet tart
cultura – művelés
cultus – istentisztelet, templomi szolgálat
cum accessione – járulékkal, növekedéssel
cum accluso – melléklettel, záradékkal
cum adsistentia curatorali – gondnoki segítséggel
cum animadversione – figyelmeztetéssel
cum applausu – örömmel
cum authentia – hitelesen
cum condigna requisitione – méltó kéréssel, megkereséssel
cum consensu – egyetértéssel
cum crescentia – növekedéssel
cum denominatione nominum – megnevezésükkel
cum dolore – fájdalommal, szomorúsággal
cum foenere – kamattal
cum inscriptione – felirattal
cum interesse – kamattal
cum internis et externis appertinentiis – külső és belső tartozékokkal
cum interusurio – kamattal
cum interventu etiam catholicorum possessorum – a katolikus birtokosok megérkeztével
cum laude – dicsérettel
cum omni adcuratione – minden pontossággal, a legpontosabban
cum omnibus appertinetiis – minden tartozékaival
cum protestatione – jogfenntartó nyilatkozattal
cum reflexione ad ordinationem Supremi Consistorii – utalva a Főkonzisztórium rendelésére
cum subscriptione – aláírással
cum suo interesse – kamatjával együtt
cum superadditione – ráadással
cum suplemento quinque florenorum hungaricalium – öt magyarforint kiegészítéssel
curatela – gondozás, gondnokság
curavit fieri – készítette (gondoskosott arról, hogy elkészüljön)
curiose – kíváncsian, gondosan, alaposan
curiosus – gondos, buzgó, szorgalmas
curiosuskodik – érdeklődik vmi felől
currál – fut, folyik
currus – szekér
cursualiter – futárral
cursus – folyamat, körlevél
damnificatus – megkárosított
de anno in annum – évről évre
de bonis ecclesiasticis – az egyházközség javairól
de caetero – a többiekről
de christianis moribus et debitis erga ecclesiasticos officiis – az egyházi személyek iránti keresztyén erkölcsökről és tiszteletről
de die in diem – napról napra
de functione – hivataláról
de futuro – a jövendőben
de individuali competentia loci ministri – a helyi lelkész személyi jövedelméről
de meliori commendál – jó szívvel ajánl
de omni meliori commmendál – minden tekintetben jó szívvel ajánl
de perceptis et erogatis – a bevételekről és a kiadásokról
de praesenti – jelenleg, most
de proprio – a sajátjából
de reliquo – a többiről
de stabili fundo – biztos pénzalapról
debito loco et tempore – megfelelő helyen és időben
debito modo – illő módon
debito respectu – méltó elismeréssel, tisztelettel
debito tempore – kötelező, szokásos időben
debitor – adós
debitum – adósság
decanatus – egyházmegye, esperesség
decedál – meghal, elvész
decem pro cento – tíz százalék

decernál – rendel, adományoz
decessus – halál, elhalálozás
decidál – határoz, dönt
decisio – döntés, határozat
declarál – kinyilvánít, megismertet, tisztáz
declaratio – nyilatkozat
declinál – ragoz (grammatika), elhajlik, elutasít
decretum – rendelet, végzés
deducál – levezet
defalcál – beszámít, levon, leszámít
defalcatio – levonás, beszámítás
defectus – hiány, hiba
defensio – védelmezés, védelem, védő irat
deferál – ajánl, enged, eleget tesz
deficiál – hiányt szenved, elfogy, kihal
deficiunt – elfogytak
definiál – végez, határoz
defraudál – megcsal, becsap, megkárosít
defunctus – elhunyt
defungál – szolgálatát megszakítja
delatio – árulás, vád
delegál – elküld, kiküld
delegatus – küldött
deliberál – határoz
deliberative – (törvényszéki) határozattal
deliberatum – határozat, végzés
delineatio – rajz, tervrajz, vázlat
delinquens – vétkes
deliquium – jogtalanság, hiány, fogyatkozás
demereál – szerez, keres, megnyer valakit magának
demonstratio – bemutatás, számadás
denegál – (meg)tagad
denique – akkor, azután
denominál – kinevez, megnevez
denotál – megjegyez, kijegyez, megkülönböztet
dependál –függ
deperdit – elveszett
deperditum – elvesztett
deponál – megőrzés végett valamit letesz, eltesz
depositorium – raktár, tárház
depositum – letét
deprecál – kér, könyörög, kéréssel magáról elhárítani igyekszik
deprehendál – megragad, rajtakap, felfedez
depurál – vmilyen ügyet tisztáz, adósságot megad
depuratio – lerovás, tisztázás
deputál – küld
deputatio – követség, bizottság
deputatus – követ, küldött
deserta sessio – puszta telek
desertrix – szökevény (nő)
desistál – eláll valamitől, valamivel felhagy
desolálódik – elpusztul, néptelenné, lakatlanná válik
despotismus – önkényesség, zsarnokság
destinál – rendel, szán, megállít
desummál – (pénzt) behajt, felvesz, megtérít
determinál – meghatároz, határoz
determinatio – végzés, határozat
determinative – határozatilag
detineál – visszatart, elfoglal, leköt
detractio – levonás
detractis detrahendis – kivonván a kivonandókat
detrahál – levon
detrimentum – veszteség, kár
deveniál –rászáll (a vagyon), átszármazik
dexteritas – rátermettség, igazság, egyenesség
diaeta – országgyűlés
diarium – napló, egyházközség életéről vezetett könyv, lajstrom, jegyzetfüzet
didactrum – tanító jövedelme, bére
die sequenti – másnap
die subsequenti – következő nap
dietim – naponként
differál – különbözik, halaszt
differentia – különbség, összekülönbözés, rendetlenség, nyugtalanság
difficiliskedik – akadékoskodik
difficultál – nehezményez, kifogást emel
difficultas – nehézség, bajosság
digni poena – méltó büntetés
dignus reprehensione – méltó a megfeddésre
dilatio – perhalasztás
diligentia – szorgalmatosság
dilucidál – tisztáz, érthetővé tesz
dilucidatio – felvilágosítás, megértetés
diminuál – kisebbít
diminutio – kisebbítés
directio – igazgatás
diremtio – elválasztás, megszüntetés
dirimál – megszüntet, elválaszt
disceptatio – vita
disciplina – fegyelem, fegyelmezés
disciplina ecclesiastica – egyházfegyelem
disciplinál – fegyelmez
discretio – elkülönítés, szétválasztás
discurál – értekezik, tárgyal
discursus – beszélgetés, beszéd
dislocál – helyéről elmozdít

dispensál – feloszt, felment
disponál – rendelkezik, elrendez
dispositio – rendelet, határozat
distinctio – megkülönböztetés, különválasztás
distingvál – szétválaszt, megkülönböztet
distrahál – elszakaszt, elválaszt, elad
disunita ecclesia – görögkeleti egyház(község)
diurnum – napidíj
diversio – eltérés, kicsapongás
diversis vicibus – különböző alkalommal
diverso pretio – különböző áron
divertál – kitér, megszáll
divisionalis – osztálylevél
divortiál – elválik
divortii onus – válási díj
divortionalis causa – válóper
divortium – válás
do victas manus – megadom magam
doceál – bizonyít, tanít
domatim – házanként
domenica invocationis – böjtfő
domesticus curator – egyházközségi gondnok
dominus terrestris – földesúr
donatio – adomány
donatione mediante – adományozás által
dualitas – (örökségből járó) kétharmad rész
duplicál – kettőz, másolatot készít
dura verba, quis haec audire potest – kemény szavak, ki hallhatja meg azokat!
e converso – másfelől
e fundo ecclesiae publico – az egyházközség közalapjából (alaptőkéjéből)
e fundo ecclesiae publico in perceptis – az egyházközség nyilvános alapjából (alaptőkéjéből) bevétel
e gremio consistorii – a konzisztórium/presbitérium kebeléből
e gremio ecclesiae – a gyülekezet kebeléből
e gremio sui – saját kebeléből, testületéből
e pio legato Ludovico–Gyulaiano – a Gyulai Lajos kegyes adományából
e propriis facultatibus – saját tehetségükből
e proprio – sajátjából
e statu seculari – a világi rendből
e variis congestis – különböző gyűjtésből
ea lege – oly kötés, szerződés mellett
ea modalitate – akképpen
ea tamen conditione – mégpedig olyan feltétellel
ecclesiastica directio – egyházi igazgatás, vezetés
ecclesiastica disciplina – egyházfegyelem
ecclesiasticum beneficium –egyházi jövedelem
ecclesiasticum regulamentum – egyházi szabály
edictum – rendelet, parancsolat
educillator – kocsmáros
effective – ténylegesen, hatékonyan
effectuál – véghezvisz
effectuatio – végrehajtás
effectum – végrehajtás, kivitelezés
ejurál – megtagad, lemond valamiről
elaborál – kidolgoz
electus pastor sive ecclesia perinde – mind a választott lelkész, mind az egyházközség egyenlő módon
elevál – felemel, felépít
eliminál – eltávolít
eliminatio – eltávolítás
elocál – bérbe/kamatra kiad
elocatum – kamatra kiadott pénz
eludál – elkerül, megcsal, kijátszik
emanál – ered, támad, előáll, kiállít
emenda lingvae – nyelvváltság
emergál – kiemelkedik, keletkezik, támad
emeritus – érdemes, kiérdemesült, kiöregedett, nyugalmazott
emolumentum – előny, haszon, előmenetel
emptor debet esse cautus – a vevő mindig elővigyázatos kell legyen
enixe – szorgalmasan, nyomatékosan
enodál – kibogoz, megmagyaráz
enorme patratum – szörnyű tett
enormitas – szabálytalanság, rendkívüli nagyság
eo cum adjecto – azzal a megjegyzéssel
eo deficiente – annak hiányában
eo fine – oly céllal
eo in casu – abban a esetben
eo non obstante – nem akadályoztatva azáltal
eo subtracto – ebből kivéve
epoca – korszak, időpont, időtartam
erectio – felállítás, felépítés
erga cautionem praememoratam – az említett biztosíték iránt
erga contractuales – szerződések mellett
erga legale interusurium – törvényes kamat mellett
erga recepisse – vevény mellett
erga taxam – a díj iránt
erigál – felállít, elindít, elkezd
erogál – költ, fizet, pénzt kiad
eruál – felkutat, előás, kikeres

et inferius leguntur – és lennebb olvasható
etiam brachio seculari – még világi karhatalom által is
etiam cum adsistentia curatorali – még gondnoki segítséggel is
etiam cum assistentia magistrali – még a [világi] hatalom segítségével is
etiam cum recursu ad brachium ecclesiasticum ad mentem canonis 88. – a 88. kánon értelmében az egyházi felsőbbséghez való folyamodással is
etiam executione mediante – végrehajtás által is
etiam in casu necessitatis – szükség esetén is
etiam via juris – törvény által is
evadál – megszökik (kihágás)
evertál – elfordít, megdönt, kiszorít
evictio – szavatosság, a vevőt tulajdonjogát biztosító okmány
evidens – nyilvánvaló
evocatoria – idéző levél
ex adverso – másfelől, a másik oldalról
ex commiseratione – könyörületből
ex commiseratione christiana – keresztyéni könyörületből
ex consensu curatorali – gondnoki egyetértéssel
ex consensu totius ecclesiae – a teljes egyházközség egyetértéséből
ex deliberatione Sanctae Sedis – a Szent Szék végzése/döntése által
ex determinatione incliti comitatus – a tekintetes vármegye végzéséből
ex determinatione visitationis – a vizitáció határozatából
ex fundamento – alapjától
ex fundatione sacra pro talibus locis destinata – az ilyen célokra (helyre) szánt egyházi alapítványból
ex generositate – jóindulatból
ex incumbentia officii – hivatali kötelességből
ex misericordia – könyörületből
ex officio – hivatalból
ex officio sibi incumbente – hivatali kötelességéből
ex omni parte – minden oldalról, mindenfelől, minden tekintetben
ex pia consideratione – kegyes megfontolásból
ex pia legatione defuncti Petri Dragony residentis in Telek – a Teleken lakott néhai Dragony Péter kegyes adományából
ex pio zelo – kegyes célra
ex propriis – sajátjából
ex publica notorietate – köztudomásból
ex publico fundo – közös alapból, telekből
ex quaesito aliquo praetextu – valamiféle költött ürüggyel
ex repartitione – felosztás szerint
ex superabundanti – a feleslegből
ex superadditione – a többletből
ex suplemento – a többletből, fölöslegből, kiegészítésként
exactio – behajtás, ellenőrzés
examen – vizsga, vizsgálat
examinál – megvizsgál, mérlegel, vizsgáztat
excedál – bizonyos mértéken túlmegy
exceptio – kivétel
exceptis – kivéve
excessus – kicsapongás, kihágás, elmenetel, eltérés
excindál – kiszakít
excipiál – kivesz, kifogást emel
exclusive – kivéve
excommunicál – kiközösít
excommunicata/us – kiközösített
excommunicatio – kiközösítés
excontentál – kielégít
excurrál – kimegy, utazik
excursio – utazás, kimenés
executio – végrehajtás
executione etiam mediante – végrehajtás által is
executionis relatoria – végrehajtásról szóló jelentés
executionis taxa – végrehajtás díja
executor – véghezvivő, végrehajtó
exemplar – példány
exemplum – példa
exemptio – mentesség, kivevés, kivétel
exequál – végrehajt
exequutio – végrehajtás, behajtás
exequutione mediante – végrehajtás által
exerceál – gyakorol, tart
exhibeál – kiállít, előterjeszt, előad
exhortatio – intés, buzdítás, nógatás
exigál – (adósságot) behajt, kikövetel
existál – van, létezik
exmittál – kiküld
exoperál – kieszközöl, kieszel
expediál – küld, létrehoz, megír, (iratot) kiállít,
expendál – (pénzt) kiad, megvizsgál, mérlegel
expensa – költség
expetál – óhajt, kér
expiál – kitisztít

expirál – eltelik, elmúlik
exponál – előterjeszt, kiállít, előállít, kifejt
expositio – előterjesztés, fejtegetés, előadás
expressál – kifejez, kimond
expressus – látható, kifejezett, küldött
exprimál – kifejez
exprobrál – szemére vet, panaszol
expurgál – vád alól tisztázza magát, kitisztít
exsolutio – kifizetés
exsolvál – kifizet
extál – létezik, van, kitetszik
extendál – kiterjeszt
extra controversiam – vitán kívül, kétséget kizáróan
extra omnem controversiam – minden vitatkozáson kívül, minden kétséget kizáróan
extra sphaeram activitatum suarum – hatáskörükön kívül
extracte – kiemelten, itt: különösképpen
extractus – kivonat
extractus summarius perceptorum – a bevételek sommás jegyzéke, kivonata
extradál – (okmányt) kiad
extrahál – kivon, kihúz, hivatalos iratot kiállít
extraneus – idegen, nem a faluban lakó, külső, kívülálló, nem egyházi
extricál – tisztába hoz, kifejti magát valamiből
exturbál – háborgat, kitaszít, kiver, elűz
exurgál – felemelkedik, felkerekedik
facies – képmás, alak, ábrázat, valaminek a külseje, oldal
facilis – alkalmas, könnyű
facultál – felhatalmaz, engedélyez
facultas – alkalom, tehetség, jogkör
facultatio – engedély, belegyezés, felhatalmazás
fasciculus – iratköteg
fassio – vallomás
fatalis – végzetes
fatalitas – végzetes dolog
fateál – vall, elismer, megerősít, magyaráz
fatum – sors
fellender – itt: sebtében, figyelmetlenül
fenestra – ablak (táblázatban)
fide digna – hitelt érdemlő
fide mediante – hitelesen
fide nostra mediante – a hitünk, lelkiismeretünk szerint
fideliter – hűségesen
fieri curavit – készítette (gondoskodott arról, hogy elkészüljön)
figál – felállít, megtelepszik, kijelöl
filia – leányegyházközség
filialis ecclesia – leányegyházközség
finalis – végleges
finalis determinatio – végső határozat
fine brachii secularis – világi karhatalom eljárására
fiscalis – kincstári
fiscalis actio – kincstári per
fiscalis praefectus – kincstári adószedő
fiscus – kincstár
fixe – pontosan
fixum – kész fizetés
flatirozok – fújom (ismételgetem)
foenerál – kamatozik
foenus – kamat
formalis contractus – szabályszerű szerződés
formalis conventio – szabályszerű díjlevél
formalis demonstratio – formaszerű/szabályszerű kimutatás
formaliter – szabály szerint
fraterne – testvériesen
fraternitas – testvériség, egyházmegyei lelkészek közössége
frequens – gyakori
frequentál – látogat
frigiditas – hidegség, lassúság
fructificál – gyümölcsöztet
functio – szolgálat, működés
fundál – alapít, megállapít
fundamentum – alap
fundationalis capitalis – alaptőke
fundationalis levél – alapító, hagyományozó levél
fundator – alapító
fundus – (pénz)alap, telek
fundus ecclesiasticus – egyházközség pénzalapja
fungál – vmilyen állásban, tisztségben működik
fungens – valamilyen állásban, tisztségben működő
futura pro cautela – a jövendőbeli biztosítékra
futuro pro testimonio – a jövő tanúságra, bizonyítékra
gaudeál – örvend, élvez
gelima – kalangya, kéve
generale compulsorium – általános vallatóparancs
Generalis Ekklézsia – országos/erdélyi református egyház
generalis notarius – egyházkerületi főjegyző

genuina declaratio – hiteles előterjesztés, bejegyzés, nyilatkozat
genuina informatio – hiteles értesítés, tájékoztatás
genuine – őszintén, hitelesen, pontosan
glandinatio – makkoltatás
gratificál – elenged, valakinek a kedvében jár
gravamen, gravamina – sérelem, alkalmatlanság, teher
gubernialis consiliarius – főkormányszéki tanácsos
Gubernium – Főkormányszék
hac cautione tamen – viszont ezzel a fenntartással
hac tamen cum clausula – mégpedig ezen záradékkal
hac vice – ez alkalommal
haereál – elakad, fennakad, függ, vmihez ragaszkodik
haeres – örökös
hoc uno excepto – ez egy kivételével
honorarium – járandóság, tiszteletdíj
honorifice – tisztelettel
honorifice requirál – tisztelettel kér, megkeres
hypotheca – zálog
ignominiose – gyalázatosan
illibate – romlatlanul, épen
illiteratus – tudatlan, műveletlen
imaginatio – képzelődés
immediate – azonnal
imminutio – kisebbítés, megcsonkítás
immobile – ingatlan
immoderate – mértéktelenül
immunitál – mentesít
immunitas – mentesség
impendál – pénzt fordít, felhasznál, költ
impensa – költség
impetál – vádol
impetitio – (jogi) kereset, támadás
impetrál – megnyer, megszerez
impignorál – elzálogosít
impignoratitia summa – zálogpénz
impingál – erősen, nyomatékosan ajánl
implantatio – beültetés
imponál – utasít, felad, felszólít, meghagy
importuni – illetlenül, erőszakosan
impotentia – erőtlenség, tehetetlenség
impraegnáltatik – teherbe esik
improtocollatio – bejegyzés
impurum – piszkozat
imputál – betud, tulajdonít vkinek vmit, felró
in actis visitationis anterioribus – az előző vizitációk irataiban
in aere – készpénzben
in aliqua parte – részben
in anno praeterito – az elmúlt évben
in authentia – hitelesen
in authenticis – eredetiekben
in bonificationem ecclesiae Körösbányaiensis – a körösbányai egyházközség kárpótlásában
in capitali – tőkében
in casu extremae necessitatis – végszükség esetén
in casu vero renitentiae – ellenszegülés esetében
in causa matrimoniali – házassági ügyben, válóperben
in compensationem sumptus de proprio facti – a sajátjából tett költség megtérítéseként
in confluxu consistoriali – az egyházi tanács gyűlésén
in conformitate aliarum ecclesiarum – más egyházközségek példája szerint
in conformitate constitutionum ecclesiasticarum – az egyházi rendelkezések értelmében
in consolationem ecclesiae – az egyházközség kárpótlására
in copiis – másolatokban
in copiis vidimatis – hiteles másolatokban
in cursu visitationis – a vizitáció folyamán, ideje alatt
in deposito – letétben
in dimidietate – felében
in dualitate – kétharmadában
in duobus vasis – két edényben
in duplici exemplari – két példányban
in duplo – kétszeresen, másolatban
in eo casu – abban az esetben
in eo etiam termino – még e határidőn belül
in eo statu – abban a helyzetben, állapotban
in excessu – túlzásba menően, túlságosan
in exemplum aliorum – hogy másoknak példa legyen
in facie Sanctae Sedis – a Szent Szék előtt
in facie visitationis – a vizitáció előtt
in fine visitationis – a vizitáció végén
in frumento – búzában, gabonában
in functione – hivatalban, működésben
in futura visitatione – a következő egyházlátogatáskor
in futuro – a jövendőben
in gelimis – kalangyákban

in genere – általában
in granis – szemül, szemes gabona
in gremio – kebelében, testületében
in gremio ecclesiae – az egyházközségben
in hoc casu – ebben az esetben
in hunc finem – evégre
in instanti – helyben, nyomban
in loco – helyben
in medietate – félúton, időközben
in natura – természetben
in nomine Domini – Isten nevében
in nullo casu – semmi esetben
in omnibus punctis – minden tekintetben
in parata pecunia – készpénzben
in paratis – készpénzben
in paribus – két példányban
in parte – részben
in perceptis et expensis – a bevételekben és a kiadásokban
in periculo – veszélyben
in perpetua liga – örökös kötésben, a második házasság örökös eltiltásában
in perpetuum – örökösen, örökre
in personis omnium – mindenki nevében
in piis usibus – kegyes használatra
in pleno consistoriali confluxu – a teljes presbitérium gyűlésén
in posterum – a jövőben, ezután, a következendőkben
in primo concursu – első összetalálkozás (gyűlés) alkalmával
in privatos usus – magáncélra
in progressu – kezdetben, vmely folyamatban
in publicis aedificiis – a középületekben
in publico loco – nyilvános helyen
in puncto administrationis competentiae ministerialis – a lelkészi járandóságfizetés ügyrendjében (pontjában)
in puncto ecclesiasticae disciplinae – egyházfegyelem tekintetében
in puncto obedientiae ecclesiasticae – az egyháznak tartozó engedelmesség tekintetében
in quadruplo – négy példányban
in rationem domus parochialis – a lelkészi lakás céljára
in rebus ecclesiasticis – egyházi dolgokban
in recensione contractualium – a szerződések számbavételekor
in recognitionem hujus – amely elismeréseképpen (fizetéseképpen)
in reliqua parte – többnyire (részben amint maradt, a meghagyottak szerint)
in reliquo – hátralékban, a továbbiakban
in res [rebus] politicis – világi dolgokban
in ruinis – romokban
in securo – biztonságban
in serie erogationem – a kiadások sorában
in sinu ecclesiae – az eklézsia kebelében
in specie – különösen
in statu quo fuit – olyan állapotban, amilyenben volt
in sua quantitate et cum suis appertinentiis – maga nagyságában és tartozékaival együtt
in superiori visitatione – az előző vizitáción
in suspenso – függőben
in tantum – annyiban
in tertialitate – harmadában
in toto – egészben
in transcursu – átutazóban, átmenetelben
in transcursu ad visitationem ecclesiarum reformatarum districtus Hátszeg – átutazóban a hátszegi körzet református egyházközségeinek látogatására
in tutiori statu – nagyobb biztonságban
in viciniis – szomszédságában
in vita communi – a hétköznapi életben
inanimadvertentia – figyelmetlenség, gondatlanság
incaptivál – elfog
incassál – (pénzt) bevesz, behajt
incassatio – behajtás
incorporál – bekebelez
incorrigibilis – javíthatatlan
Inctus [in causam attractus] – alperes
incumbál – neki fekszik, hajlandó, kötelez
incuria – gondatlanság, közömbösség
inde a levationis termino – a felvétel idejétől fogva
inde a termino levationis – a felmentés, a perfelvétel idejétől fogva
inde a visitatione – a vizitációtól fogva
inde ab elocationis termino – a kihelyezés, kölcsönzés idejétől kezdve
inde duobus annis – két éve
indigitál – kézzel bejegyez, említ
indigitatio – bejegyzés
indilate – elegyítetlenül, különbség nélkül
individualiter – egyénenként
individuum –egyén
indorsatio – hátirat

inducál – bevezet, rábír
industria – szorgalmatosság
industriale – ipar, vállalkozás
industriosus – szorgalmas, munkás
infecta – fertőzött (nő)
inferál – előhoz, bevezet, említ
infestál – fenyeget, vádol, rágalmaz
influxus – befolyás
informál – tudósít, előad
ingrediál – belép, bejön, befolyik, beír,
ingremiál – bekebelez, testületbe befogad
inheareál – ragaszkodik vmihez
inhibeál – megakadályoz, tilt
injungál – parancsol
injungál severe – szigorúan parancsol
injuriál – bosszút áll, jogtalanságot követ el
innovatio – újítás
inquilinum – zsellér
inquirál – keres, kivizsgál, nyomoz
inquisitio – vizsgálat, vallatás
inquisitione mediante – kivizsgálással, vallatás által
inquisitor – vallató, vallatással megbízott személy
inquisitoria relatoria – vallatásról (tanúkihallgatásról) kiállított jelentés
inscriptio – felirat
inserál – beilleszt, bevisz, befoglal
insinuál – bejelent, tudat, értesít, bekebelez
insinuatio – bejelentés, előterjesztés, kezdeményezés
insistál – ragaszkodik, megállapodik, szorgalmaz
insolentia – kevélység, dölyfösség, különösség
inspectio – ellenőrzés
inspector – felügyelő, ispán, gazdatiszt
inspector curator – (egyházmegyei) gondnok
inspiciál – megvizsgál, felügyel
instál – kér, kérelmez
instans – kérelmező
instantia – törvényszék, kérés
instar constitutionis ex hoc observandae – ez esetből kiindulva legyen mintegy szabály
instructio – intézkedés, utasítás, rendezés
instrumentum – oklevél, bizonyíték
intacte – ép, sérthetetlen, érintetlen
integre – egészben, romlatlanul, tisztán
intentál – irányoz, intéz, fenyeget
intentio – szándék
intentum – irány, szándék
intercalaris – közbeeső
intercedál – közbejön, lefolyik elmúlik, óvást tesz
interes – kamat
interesez – kamatozik
interimale deliberatum – ideiglenes határozat
interimalis coadjutor – ideiglenes segítőtárs
interimalis subsistentia – ideiglenes eltartás
interimaliter – ideiglenesen
interpositio – közbeavatkozás, -járás
intertentio – élelmezés, eltartás
interusurium – kamat
interveniál – közbenjár, közbejön
interveniens – (váratlanul érkező) vendég, közbenjáró
interventio – közbelépés. közbenjárás
intimál – parancsol, rendel, (bizalmasan) javasol
intra bis quindenam – hétszer tizenöt napon belül
intra fatalem terminum – záros határidőn belül
intra octavum – nyolc nap alatt
intra octavum vel quindenam – nyolc vagy tizenöt napon belül
intra quindenam – tizenöt nap alatt
introducál – bevisz, beiktat
introitus – belépés, hivatalba lépés, beiktatás
intuitu justae praetensionis – tekintetbe véve jogos kéréseit
invalidus – rokkant, beteg
invasor – támadó, betolakodó
inventál – megtalál, meglel, költ
inventarium – leltár, jegyzék
investiál – (pénzt) befektet, felruház
investigatio – vizsgálat, nyomozás, vallatás
investigator – vallató, vizsgálóbíró
invitatio – meghívás, felszólítás
involál – beavatkozik
ipso sacramento curatoralis – gondnoki eskütétellel
irremissibiliter – elengedhetetlenül, megbocsáthatatlanul
irrevocabiliter – visszavonhatatlanul
iterál – megismétel
iterum – ismét
judicialiter – bíróilag, hivatalosan, törvényileg
judicio tabulari – táblabírósági ítéletre
judicium – ítélet
jugerum – hold (területmérték)
jurál – esküszik
juramentum – eskü
jure officii – hivatali jogánál fogva
jure perpetuo – örökre, örökjogon

jure testamentario – végrendeletileg
jurisdictio – joghatóság
jus connubialis – házassági törvény
justo praetensio – jogos kéréssel
justo tempore – törvényes időben
justum – jogos, igazságos
justum et aequm – igazságos és méltányos
juxta demonstrationem curatoralem – gondnoki számadás szerint
juxta demonstrationem exhibitam – az előterjesztett számadás szerint
juxta demonstrationem fide dignam – hiteles számadás mellett
juxta leges patrias et canones ecclesiasticos – a haza törvényei és az egyházi kánonok szerint
juxta legitimatam demonstrationem – hiteles kimutatás mellett
juxta seriem questimoniarum canonicarum – a kánonban előírt kérdések sora szerint
laborator – munkás
legál – hagyományoz, gyűjt
legaliter – törvényesen
legans – adományozó
legatio – adomány
legatum – adomány
legatus – küldött, ünnepen szolgáló kollégista diák
lege canonica – az egyházi törvény szerint
legitimál – igazol
legitimo modo – törvényesen
legitimus executor – törvényes végrehajtó
legitimus impetitor – törvényes támadó, vádló
legitimus successor – törvényes örökös
legumina – vetemény, zöldség
levál – megkönnyít, segít, felment, *pert felvesz*
levans – az adót fizető, a törlesztő
libellus – könyvecske, levél
liga – kötés, eltiltják, hogy újra megházasodjon
lignatio – fakitermelés
limitál – megállapít, meghatároz
limitanea militia – határőr katonaság
limitaneus –határőr
limitatio – megállapítás, meghatározás
linea – vonal
lineáz – vonalaz
liquidál – folyósít, felszámol
liquidum – adósság
liquidum debitum – pénzbeli adósság
literatus – művelt, tanult
litigál – pereskedik
litterale instrumentum – oklevél
litterizál – írásba foglal
localis – helyi
loci minister – helyi lelkész
loco fundi – házhelynek
locumtenens – helytartó, helyettesítő, birtokkal rendelkező (?), hadnagy
ludi magister – tanító, oskolamester
lumen – világosság
magistratus – (világi) hatóság
majoris securitatis – nagyobb biztonság végett
male elocatum – rossz helyre kiadott pénz
malo jure – jogtalanul
mandatarius – felhatalmazott
maneat benefactoris memoria in benedictione – áldassék a jótevő emléke
manet – marad
manu stipulata – kézbeadásával erős fogadástétellel
manuteneál – megtart, kézben tart, ellenőriz
massa – tömeg, csomó
materia – anyag, tárgy, téma, eredet
materiale – alapanyag
matricula – anyakönyv
mediante etiam brachio seculari – világi karhatalommal is
medii tempore – időközben
medio temporis - időközben
mediocri fertilitate – közepes termékenységgel, terméshozammal
memorialis – beadvány, feljelentés
mentionál – megemlít
meritalis – lényeges, érdemleges
meritum – érdem
meta – határ
metreta – véka
militaris cautio – katonai büntetés
militaris praefectura – katonai kerület
militaris status – katonai állapot, jelleg, osztály
militia – katonaság
minister – lelkipásztor
ministerialis functio – lelkészi szolgálat
minuta, minutum – fogalmazvány
– rövid fogalmazvány
missilis levél – elküldött, postázott levél
mobile bonum – ingóság
modalitas – mód
moderál – mérsékel, igazgat, szab
moderatio – igazgatás, kormányzás, mértéktartás
modo meliori – legjobb módon

modo placidioris – kedvesebben, szelídebben
monitio – intés
morose – kedvetlenül
morositas – kedvetlenség
mortificál – kínoz, szenvedést okoz, zaklat, beszüntet
mortificatio – kínzás, zaklatás, bosszantás
mortuum capitalis – elveszett, holt alaptőke
moveál – elmozdít
mulcta – büntetés, tartozás, birság
naturale – termény, kötelező természetbeni beszolgáltatás
negligál – hanyagol
negligens – hanyag
negligenter – hanyagul
negligentia – hanyagság
neo creatus – újonnan választott, beiktatott
neo introducendus – újonnan beiktatandó
neo introductus – újonnan beiktatott
nihil – semmi
nimius rigor – felettébb való szigor, keménység
nomen collatoris – az adományozó neve
nominanter – nevezetesen
nomine consistorii ecclesiastici – az egyházközség presbitériuma nevében
nomine curatoratus – a gondnokság nevében
nomine totius ecclesiae – az egész egyházközség nevében
nomine visitationis – a vizitáció nevében
non comparuit – nem jelent meg
non exclusis, non exceptis etiam illis – nem kizárva vagy kivéve még azokat sem, akik
non obstante – nem állva útjában, nem akadályoztatva
notabilis – jelentős, feljegyzésre méltó
notabiliter – észrevehetően, szembetűnően
notarius – jegyző
notificatio – feljegyzés, ismertetés
notorius –nyilvánvaló
novae accessiones – új jövedelmek
numerizál – megszámol, megszámoz
numerus – szám, sokaság (hivatali körzet)
ob penuriam victus – a szükséges élelemköltségek miatt
obedientia – engedelmesség
obester – ezredes
obferál – ld. offerál
objectum – tárgy
oblatio – ajándék, felajánlás, adomány
oblatum – ajándék, felajánlás
obligál – kötelez
obligatoria – kötelezvény
obligentia – kötelesség
obscuritas – homályosság, érthetetlenség, ismeretlenség
observál – megfigyel, figyelembe vesz, megtart
observatio – észrevétel
obtineál – birtokol, megtart, elér valamit
obtingens – illető, illetékes
obtingentia – illeték
obveniál – befolyik (jövedelem), vmi közbejön
occurál – mutatkozik, közbejön, felbukkan
occurentia – előadódó ügyek, ügyes-bajos dolgok
oculál – szemlél
oculálás – ellenőrzés, felmérés, szemlélés, helyszíni szemle
oeconomia – háztartás, gazdaság
oeconomica demonstratio – pénzügyi számadás
offendál – megbánt
offerál – felajánl
officialis – hivatalnok, hivatalosság
officiolatus – tiszt, hivatal, joghatóság
officiose – hivatalosan
officiose commendál – hivatalosan ajánl
officiose observál – hivatalosan megjegyez
omni modo – mindenképpen
omnibus computatis – mindeneket összeszámlálva
onus – díj, teher
opinio – vélemény, nézet, tan
oppignerator – zálogba kivevő
opponál – vmi. ellenébe tesz valamit, ellenez vmit
opportunis juris remediis adhibitis – megfelelő jogorvoslatot alkalmazva
optimál – helyesel
oratorium – imaház
ordinál – rendel, felszentel
ordinaria partialis – rend szerinti parciális (egyházmegyei) zsinat
ordinarium honorarium – rendes tiszteletdíj
ordinatio – rendelet, rendelés, felszentelés
originalis – eredeti
originalis contractus – eredeti szerződés
pacificatorium instrumentum – békítő levél
pacifice – békésen
padimentum – padló
pagina – oldal
par pari repositurus – egyenlő félként válaszolván
parade – (látványos) ünnepség

parata pecunia – készpénz
parato aere – készpénzben
pariter – egyenlőképpen
partibus consentientibus –egyetértő feleknek
participatio – részvétel, megosztás
particularis demonstratio – részletes kimutatás
pascuál – legel
pascuatio – legeltetési jog, legeltetési díj
pascuum – legeltetés, legeltetési jog
paterne – atyailag
patiál – tűr, elszenved
patratum – bűntett
patrocinium – védelem, támogatás
patronus – pártfogó, kegyúr
pecunia – pénz
penes contractuales – szerződések mellett
penes contractuales recensitas – a számba vett szerződések szerint
penes insinuatum – írásbeli tudosítás, bejelentés szerint
penes legale interusurium – törvényes kamat mellett
penes litteras contractuales – szerződés szerint
penes litteras recognitionales – az elismervény szerint
penes recognitionales – elismervények szerint
penes recognitionem – elismervény mellett
penetrál – bevisz, bevezet
pensio – fizetés
pensitál – mérlegel, fizet
per absentiam reverendi parochi – a tiszteletes lelkész hiányában
per abusum – visszaélés által
per actionem fiscalem – kincstári keresettel, perrel
per alternationem – váltakozva
per concambium – csere által
per eosdem manus – itt: ugyanazok által
per errorem – tévedésből
per incuriam – gondviseletlenség, gondatlanság miatt
per individua – egyénenként
per longum et latum – széltében-hosszában, mindenfelől
per modum constitutionis ex hoc observandae – az erre vonatkozó határozat betartásával
per modum testationis et legationis – hagyományozás és adományozás folytán
per negligentiam – hanyagság által
per negligentiam curatoris – a gondnok hanyagsága miatt
per partes – részben
per solemnem poenitentiam – ünnepélyes bűnbánattartással
per sortilem – rész szerint, részesedés által
per specifica – megkülönböztetve, elkülönítve
per transpositionem – áthelyezés által
peracta – elvégezve
peragál – véghezvisz, elvégez, dönt, végrehajt
percentum – százalék
percepti positio – bevételi tétel
perceptum – bevétel
perceptum primarium – elsődleges, jelentős jövedelem
percipiál – bevesz, felvesz
peregrinans – akadémiákat látogató diák
perennali jure – örökjogon
perennalis – örök
periclitál – veszélyeztet, veszedelemben forog, fenyeget
periculum – veszély
perpetuál – szakadatlan, folyamatos, állandó
persequál – üldöz
perseverál – megmarad, kitart
personalis – személyes megbízott
personaliter – személyesen
pia collatio – kegyes adomány
pia fundatio – kegyes alapítvány
pia oblatio – kegyes ajándék, felajánlás
pium legatum – kegyes hagyomány
pius collator – kegyes adományozó
placidis – jószántából
plena authoritate – teljhatalommal
plenarie – teljesen
plenipotentiarius – teljhatalmú megbízott, meghatalmazott
pleno numero – teljes létszámban
poena – büntetés
poenál – büntet
poenalitas – büntetés
poeniteál – bűnbánatot tart, eklézsiát követ
poenitentia – bűnbánat
pone literas contractuales – szerződések mögött
portio – rész
positio – állítás, pont
possessio – birtok, birtoklás, tulajdonjog
possessor – (föld)birtokos, tulajdonos
possessorium – tulajdon, tulajdonjog
post decessum – halála után

post factas adhortationes, increpationes ac comminationes – buzdítások, kemény szidások és fenyegetések után
post institutam acuratam ejusdem ventilationem – ennek alapos tárgyalása után
post iteratas admonitiones – ismételt figyelmeztetések után
post longam concertationem – hosszú vita után
post paternam admonitionem – atyai megintés/megdorgálás után
posteritas – utód
posthabeál – mellőz, félretesz, elmulaszt
postulatum – követelés, kívánság, kérés
potentiarius invasor – erőszakos betolakodó
potentiose – hatalmaskodva, erőszakkal
potestas – hatalom
practizál – gyakorol
praecedens – megelőző
praecipitál – beleveti magaát valamibe, siettet, sürget, szorít
praecipitanter – sebbel-lobbal, nyakra-főre
praecise – pontosan
praeconcepta – előítéletes, elfogult
praedecèssor – (hivatalbeli) elöd
praefectus – elöljáró, tiszttartó
praeficiál – kijelöl
praefigál – elébe tesz (kifüggeszt), kijelöl
praejudicál – sért, kárt okoz
praejudicium – sérelem, kár
praementionált – az előbb említett
praemissa – előrebocsátott (irat, számadás, állítás)
praemissa admonitione – előrebocsátott intéssel
praemittál – előrebocsát
praemoneál – előzetesen megint
praemonitio – előzetes megintés
praescindál – félbeszakít
praescribál – előír
praesens – jelenlévő
praesentia – jelenlét
praeses – elnök
praesidium – elnökség, elnöklés
praestál – megad, teljesít
praestantia – kezesség, lerovás, megfizetés
praesummál – mer, feltesz, előre elvesz
praesumtio – gyanú
praetendál – követel
praetensio – követelés
praeter propter – körül-belől
praetextus – ürügy
praetitulált – előbb nevezett
prastilla, prestilla – zsindely
praxis – szokás, gyakorlat
pregnans – terhes, fontos, jelentős
prima dominica Adventis – Advent első vasárnapja
primum et ante omnia – először és mindenek előtt
privál – vmitől megfoszt
privata auctoritate – saját hatalmából
privata injuria – személyes sérelem, jogtalanság
privata reconciliatio – magán eklézsiakövetés (nem gyülekezet előtt)
privata relatio – egyéni, személyes jelentés
privatus – magánszemély
privilegium – előjog, kiváltság
pro adhibenda catena medela – a gyógyító fenyíték kiszolgáltatására
pro adhibenda juxta ante dicta medela necessaria – az előbb megnevezett szükséges orvoslat alkalmazása szerint
pro adhibenda necessaria medela – a szükséges fenyíték alkalmazásával
pro adjutore – segítségül
pro adsistentia – segítségül
pro arbitrio – saját belátás szerint
pro cento – százra, tk. százalék
pro ceteris restat – a következőkre tartozik
pro cointelligentia – belegyezésre
pro confirmatione – megerősítés végett
pro conscriptione ecclesiastica – egyházi összeírás végett
pro conservatorio – megőrzésre
pro consistorialibus – presbitereknek
pro dicto anno – a nevezett évre
pro directione ecclesiastica – az egyházi igazgatásra nézve
pro executione – végrehajtás végett
pro foenore annuatim ecclesiae usibus deserviente – évente kamatra, mely szolgálja az egyházközség szükségeit
pro fundo – alapként (alaptőke, közpénz, telek)
pro fundo fixo – biztos alapul
pro fundo parochiali – parókia telkéül
pro fundo stabili – biztos alapul
pro futura cautela – jövendőbeli biztosítékul
pro futura demonstratione – a következendő számadásra
pro futuro ad rationandum – jövendőbeli elszámolásra
pro hac demonstratione – erre a számadásra
pro hic et nunc – itt és most, egyelőre

pro incumbentia officii – hivatali kötelessége végett
pro lege habetur – legyen törvény
pro liquido – adósságként
pro majori securitate – nagyobb biztonság okáért
pro manutentione jurium ecclesiasticorum – az egyháziak jogainak megőrzésére
pro melioratione – a megjobbítás érdekében
pro memoria – emlékeztetőül
pro mentionato fundo – a megnevezett alapba
pro militaribus aedificiis – katonai épületek gyanánt
pro nunc – jelenleg, most
pro ordinario visitatorum honorarium – a vizitáció tagjainak rend szerinti tiszteletdíjára
pro pascuatione – legeltetési jogért, legeltetésért
pro praesenti – jelenleg
pro praetensis – kérés, követelés gyanánt
pro publico ecclesiae bono – az egyházközség javáért
pro quinque annis – öt évre
pro regio – biztosként
pro remanentia – maradékként
pro reparatione ruinarum parochialium – a parókia romlásainak javítására
pro sequenti anno ecclesiastico – a következő egyházi évre
pro speciali percepto – különleges bevételként
pro sublevando parocho – a lelkész tehermentesítése végett
pro tunc – akkor, akkori
pro ulteriori demonstratione – a következő számadásra
pro ulteriori et finali decisione – a későbbi és a végső döntésre
pro usu fructu percipiendo – haszonbér fejében
procedál – törvényesen eljár
processualis – törvényszéki, járási
processus – ügy, per
procurál – beszerez, gondot visel, vigyáz vmire
procurator – ügyvéd, gondviselő, képviselő
producál – előhoz, bemutat
profanus – istentelen, elvetemült
profectus – előmenetel
progrediál – halad, előremegy
projectál – javasol, tervez
projectum – terv, javaslat
promoveál –előmozdít, terjeszt, igazít
prophanus – szentségtelen, köznapi, világi
prophanus usus – közönséges, nem egyházi használat
proponál – javasol
proportio – arány
proportionál – arányosan eloszt
propria auctoritate – maga hatalmából
propria culpa – saját hibájából
proprietarius – tulajdonos
propriis viribus – saját erejükből
propter contumaciam – makacsság miatt
propter neglectum – hanyagság miatt
propudiose – szégyenletesen
prosenior – espereshelyettes
prosequál – folytat, követ, törvény által megkeres
prosperál – virágzik, (jó eredményt) eszközöl
protectio – oltalom, védelem
protegál – oltalmaz, véd
protestál – tiltakozik
protestatur super eo – tiltakozik, jogfenntartó nyilatkozatot tesz
protestatio – tiltakozás, tanúsítás, tanúságtétel
protocollál – jegyzőkönyvbe vezet
protocollatio – bejegyzés, feljegyzés, nyilvántartásba vétel
protocollum – jegyzőkönyv
proveniál – jövedelmez
proventus – jövedelem, növekedés
provideál – ellát, gondoskodik
provisio – gondviselés
proximus – a legközelebbi
proximus curator – jelenlegi gondnok
prudentia – belátás, előrelátás, óvatosság
publicál – közöl
publicatio – hirdetés, perselypénz
publice – nyilvánosan
publicum – közönséges, nyilvánvaló
publicum servitium – közszolgálat
pungens acclusa – szúrós vádak
pura erogatio – tiszta kiadás
purgál – tisztít, tisztáz
purum liquidum – tiszta pénzbeli adósság
qua supremum visitationis brachium – mint a vizitáció fő karhatalma
quantitas – mennyiség, szám, nagyság
quantum – adó, illeték
quarta – dézsmanegyed, illeték
querulose – panaszkodva
qui succedit in bonis, succedit etiam in onere – aki a javakat, az a terheket is örökli

quid pro quo – mit miért?, mit hova?
quietál – nyugtáz, megnyugtat
quietantia – nyugta, számadás
quindenáztat –tizenötöd napi törvényszékre idéz
quo quo modo – valamilyen módon
quo quo tamen modo – mégis valamiképpen
quo quo tandem modo – végre valamilyen módon
quoad omnia praetensionis puncta – ami a követelés mindegyik pontját illeti
quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa – az egyházi kánonban megtalálható valamennyi kérdésre/pontra nézve
quod maximum – sőt mi több
quod semel placuit, alias displacere nequit – ami egyszer tetszett, annak máskor is tetszenie kell
rancor – régi, megrögzült harag, neheztelés, gyűlölet
rati habeál – helybenhagy
ratificál – jóváhagy, megerősít
ratio – ész, indok, számadás
ratiocinál – számot ad, elszámol
ratiocinans – számadó
re infecta – dolgavégezetlenül
rebus ita postulantibus – amennyiben a dolgok úgy követelik
recapitulál – ismétel, visszapillant
recedál – visszavonul, hátrál, eltávozik, eláll valamitől
recens – új, mostani, későbbi
recens collatio – újabb adomány
recenseál – számba vesz
recensio – számbavétel
recenter – újabban, most, később
recepisse – vevény
recepta religio – bevett vallás
receptus usus – bevett szokás
recipiál – bevesz, befogad, visszavesz
recognitio – elismervény, elismerés (akár anyagi is)
recognitionalis – elismervény
recognoscál – elismer
recommendál – ajánl
recommendatio – ajánlás
recompensál – kárpótol
reconciliál – eklézsiát követ, kibékül
recoquál – újrafőz, ismétel
recrudescál – kiújul, eldurvul
recte – jobbra, helyesen
rectificál – helyesbít
rector – tanító, iskolamester
recuperatio – visszaszerzés, visszanyerés
recurrál – valakihez fordul, folyamodik
recursus – fellebbezés, felfolyamodás
redeál – visszatér
redemtio – váltság, megváltás
redimál – megvesz, megvált
redintegrál – megújít, kipótol
redintegratio – megújítás, kipótlás
reducál – visszahoz, kísér, visszafordít
reductio – visszahúzás, levonás
referál – jelent, felel
reflectál – megjegyez, felel, jelent, beszámol
reflexio – megjegyzés, felelet, vélemény
refundál – megtérít, visszahelyez
refusio – visszahelyezés, megtérítés
regestrál – jegyzékbe vesz
regestratio – bejegyzés
regestrum – jegyzék, jegyzőkönyv
regiment – ezred
regiments commando – ezredparancsnokság
regius – biztos, megbízott
regius perceptor – királyi adószedő
regressus – visszatérés
regula – szabály, szabályzat
regulamentum – szabályzat, rendszabály
reguláz – szabályoz, megint
rehabeál – visszavesz, visszakap, visszanyer
reiterál – ismétel
relatio – jelentés, indítvány, ismertetés
relatoria – jelentés, jelentőlevél
relaxál – alábbhagy, elenged, kiterjeszt
relegál – elküld, átutal, továbbít
relicta – özvegy
remanentia – maradék
remedium – orvosság, gyógyír, jogorvoslat
remittál – visszaad, visszavon
renitens – békétlen, ellenséges
renitentia – ellenállás, ellenszegülés, tiltakozás
renovatio – javítás
renunciál – jelent, tudósít, hirdet, felmond
reoccupál – visszafoglal
reparál – javít, tataroz
reparatio – javítás, tatarozás
repartiál – újraoszt
repartitio – (fel)osztás
repellál – visszaűz, fellebbez
repetál – visszaszerez, ismétel
reponál – visszaad, felel, levéltárba helyez, megtérít
reportál – jelent

repositio – visszatevés
repraesentál – bemutat, képvisel
reprehendál – dorgál, szidalmaz, megint
repulsio – visszautasítás, visszaűzés
repulsionis onus – visszaűzés díja
reputál – megvizsgál, megtekint, számít
requirál – kér, megkeres, megkérdez
requisitio – kérés, megkeresés
requisitum – szükség, megkívántató dolog
resarciál – kijavít, helyreállít, kipótol
resentiál – átérez, sajnál
reservál – megtart
residuitas – maradék
residuum – maradék
resignál – kijelöl, visszaad, lemond, hivatalt letesz
resolutio – határozat, rendelet
resolvál – visszafizet, ajánl, kötelez
respectál – megbecsül, tekintetbe vesz valamit
respective – illetve, valamint
respiciál – ellenőriz
responsabilitas – felelősség
restál – tartozik
restans – tartozó, hátralékos
restantia – adósság, tartozás
restantiarius – adós
restaurál – helyreállít
restauratio – helyreállítás
restituál – visszaad, helyreállít
resultatum – eredmény
reverenter – tiszteletteljesen
reversál – megtér, magát kötelezi valamire
reversalis – térítvény, hitlevél, írásbeli nyilatkozat
revideál –vizsgál, újból átnéz
revindicál – (vissza)követel
revisio – vizsgálat, ellenőrzés
revisor – vizsgáló, felügyelő
revisorium forum – vizsgálószék
revocál – visszavon
rigidioribus etiam remediis – még keményebb orvossággal is
roborál – megerősít, nyomatékosít
rubrica – cikkely, rendelkezés
ruina – rom, romlás
ruminál – átgondol
sabbathalis v. sabbathale – malom szombatnapi vámja
sacer proventus – szent (papi, egyházi) jövedelem
sacramentum – szentség, sákramentum
sacrilegus – szentségtörő
sacrum – szentség, sákrámentum
salutaris ordinatio – hasznos, jó rendelet
satisfaciál – eleget tesz
satisfactio – elégtétel
scandalisans – botránkoztató
scandalose – botrányosan
scandalosus – botránkoztató
scandalum – botránkozás
scholae rector – tanító
scilicet – tudniillik, bizony, éppen
secretarius – titkár
seculare brachium – világi karhatalom
seculare forum – világi törvényszék, törvényhatóság
secundál – alkalmaz, valaminek kedvez
secundum acta Synodi Generalis Enyedini celebrata anno 1664 – az 1664-ben tartott enyedi Generális Zsinat határozata értelmében
secundum canonem ecclesiasticum – az egyházi kánonok értelmében
secundum rei exigentiam – amint azt a dolog megköveteli
secundum repartitionem et obtingentiam individuorum – az egyének felosztása és illetékessége szerint
secundum terminos et vicinos ibidem delineatos – az ott leírt határok és szomszédok szerint
securitas – biztonság
securizál – biztosít
securum instrumentum – biztos, hiteles oklevél
securus – biztonságos
secus – valami ellenében
sedria – törvényszék
seducál – elcsábít
sedulitate ac fidelitate – szorgalmatossággal és hűséggel
semel pro semper – egyszer s mindenkorra
senioralis – esperesi
senioratus – esperesség
sententia – ítélet, végzés
separatio – elkülönítés, szétválasztás
sequestrál – elkoboz, zárol
sequestrum – őrizet, zárlat
series – sor, sorrend
serio – komolyan
sessio – telek, lakhely, székhely
severa reprehensio – szigorú megrovás
severe – szigorúan, keményen
si non per placida, fas sit etiam severioribus adhibitis remediis – ha jó szántukból nem

[teszik], szabad lesz szigorúbb orvoslatot is alkalmazni
sibi imputet – magának tulajdonítsa
signanter – megjelölve, jelesül, pontosabban
similiter – hasonlóképpen
simplex – egyszerű
simplex admonitio – egyszerű megintés
simpliciter – egyszerűen, nyilván
sinceritas – őszinteség
sine apertinentiis – tartozékok nélkül
sine authentia – hitelesítés nélkül
sine consequentia – következmény nélkül
sine contractu – szerződés nélkül
sine contractualibus – szerződések nélkül
sine controversia – nézeteltérés nélkül
sine defectu – hiányosság nélkül
sine effectu – eredmény, hatás nélkül
sine ejusdem praejuditio – ugyanannak megsértése, kára nélkül
sine fructu – haszon nélkül
sine notabili damno praefatae ecclesiae – a nevezett egyházközség jelentős kára nélkül
sine semine – magtalanul
sine ulteriori dilatione – további (per)halasztás nélkül
sinistra informatio – szerencsétlen, gonosz, hamis tájékoztatás
sinistre – balul
sistál – törvény előtt megjelenik
solemni juramento – ünnepélyes esküvel
solemniter – ünnepélyesen
solemniter obligál – ünnepélyesen kötelez
solemniter protestál – ünnepélyesen tiltakozik, jogfenntartó nyilatkozatot tesz
sollicitál – szorgalmaz, kér
sollicitudo – aggodalom, gond, gondoskodás
soluta visitatione – a vizitációt végeztével
solvál – megold, megfizet, megtérít
solvit in aere – készpénzzel kifizette
sonál – hangzik, szól, hangoztat
sopiál – elcsendesít, vminek véget vet
specialiter – különösen
specifica demonstratio – részletes számadás, bemutatás
specificál – elkülönít, megkülönböztet, említ
specificatio – részletezés
specifice – részletesen
specimen – minta, próba, vizsga
sphaera – hatáskör
spontanei – önként
sponte – önként, jószántából
stante et durante visitatione – a vizitáció folyása alatt
stante hac visitatione – e vizitáció alatt
statim et de facto – helyben/haladék nélkül és ténylegesen
statio – hivatal, tartózkodás, állomás
status – állapot
stilus – írásba foglalt
stipulál – felfogad
stola – papi szolgálat után járó jövedelem
stolare – papi szolgálat után járó jövedelem
sua auctoritate – a maga tekintélyével
sua via – maga útján
sub [...] coramizatione oppidi Vajdahunyad primarii judicis, ceterorumque juratorum assessorium per dicti oppidi notarium [...] exhibito – Vajdahunyad mezőváros főbírája és több esküdt ülnök láttamozta és a nevezett mezőváros jegyzője kiállította
sub anonymo – névtelenül
sub authentia – hitelesen
sub clausula – záradék alatt
sub conditione – feltétel mellett
sub fidele cura – hűséges, becsületes gondviselés alatt
sub finem – utolsó helyen, utolsó pont alatt
sub gravi animadversione – súlyos fenyíték terhe alatt
sub hac ratione – olyan meggondolásból
sub hoc titulo – ilyen címen
sub poena articulari – törvénycikkely szerinti büntetés terhe alatt
sub severa impositione – szigorú parancs alatt
sub titulo – címen
subducál – kivon
subductis subducendis – kivonván a kivonandókat
subinferál – hozzátesz, csatol, beterjeszt
subinserál – hozzácsatol valamihez
subjectum – alany, személy
sublevatio – támogatás
submittál – beterjeszt, alábocsát
subordinatio – alárendelés, alárendeltség
suboriál – keletkezik, ered
subpeditál – elegendő mennyiségben kézhez ad, szolgáltat
subscribál – aláír
subscriptio – aláírás
subsidium – segítség, járulék, jövedelem

subsistál – megáll, megállapodik, fenntartja magát, él
subsistentia – eltartás
substantia – vagyon, érték
substituál – helyettesít, pótol
substitutus – helyettes
substitutus notarius – helyettes jegyző
subtractis subtrahendis – kivonván a kivonandókat
subtrahál – kivon
subveniál – segít, elejét veszi valaminek
succedál – következik, megy, halad, sikerül
successor – utód, örökös, leszármazott
successsio – örökség
succurál – segít
succursus – segítség
sufficiál – más helyébe tesz, választ, eleget tesz valaminek
summaria demonstratio – rövid, summás számadás
summarium – rövid summa
summarius extractus – rövid, summás kivonat
super eo – ezen felül
super perceptis et erogatis ecclesiae – az egyházközség bevételeiről és kiadásairól
superaddál –valamin felül ráad, hozzáad
superadditio – ráadás, ráfizetés
superál – felülhalad, áthág
superattendentia – püspökség
superdifficultas – kifogásolás
supererogál – felülköltött, többet fizet
supererogatum – többletköltség
superfluens – felesleg, többlet, maradék
superfluitas – többlet, fölösleg
superfluum – többlet, maradék
superintendentia – püspökség
superioratus – felsőbbség
supersedeál – felhagy valamivel, abbahagy valamit
superveniál – közbejön, váratlanul valahová megjön, hozzáadódik
supina negligentia – nagy hanyagság
suplementum – kiegészítés, kipótlás
suppleál – betölt, kiegészít, helyettesít
supplicans – kérlelmező, kolduló, kéregető, külföldi tanulmányainak költségeit gyűjtő diák
supplicatio – koldulás, kéregetés, kérés
supportál – elbír
surrogál – helyez, kinevez
suspecta – gyanús
suspendál – felfüggeszt, függőben hagy, megszakít
suspicio – gyanú
synodale subsidium – a zsinatnak járó támogatás, járandóság
synodalis constitutio – zsinati rendelet
synodalis decisio – zsinati végzés
synodalis determinatio – zsinati végzés
tabella – táblázat, kimutatás
tabulae praeses – a Királyi Tábla elnöke
tabularis cancellista – táblai íródeák
tabularis sententia – táblai ítélet
tali conditione – oly feltétellel
tanquam – mint
tanquam contumax – mint megátalkodott, engedetlen, makacs
tanquam notorie scandalosa – mint nyilvánvaló botránkoztató
tantisper – mindaddig
taxa – bér, díj
taxál – értéket megbecsül, fizettet
tempore praesentis exequutionis – jelen vizsgálat alatt
tempori medio – időközben
tenor – értelem, tartalom
tentál – megvizsgál, megkísért, megpróbál, kieszközöl
tergiversál – tétovázik, késlekedik
tergiversarius – tétovázó, késlekedő
tergiversatio – tétovázás, késlekedés
terminál – végez
terminatio – végzés, határozat
terminus – határidő
terrenum – szántóföld
tertialitas – harmad
testál – hagyományoz
testamentaliter – végrendeletileg
testamentaria collatio – végrendeletbe foglalt adomány
testamentaria dispositio – végrendelet
testamentario jure – végrendeletileg
testamentum – végrendelet
testans – hagyományozó
testificál – tanúvallomást tesz
testimonialis – tanusító (levél), bizonyságlevél
testimonium – bizonyság(levél) , bizonyíték, tanúsítás, tanúvallomás
testis – tanú
tollál – eltávolít, megsemmisít
tomus – kötet
toties quoties – annyiszor ahányszor

totum – teljesség
tracta – huzavona, alkudozás
tractál – igazgat, kezel
tractamen – bánásmód, tárgyalás
tractuale consistorium – egyházmegyei tanács
tractualis conscriptio – egyházmegyei összeírás
tractualis consensus – egyházmegye egyetértése
tractualis curator – egyházmegyei gondnok
tractus – egyházmegye
transcribál – átír, átmásol
transferál – átutal, átvisz, átfordít
transigál – végez, dönt, végrehajt, véghezvisz valamit
transmittál – átküld, átenged
transponál – áttesz, átutal
transpositio – átvitel
triticum – búza
tumultus – zendülés, zavargás
turbál – megzavar, előz
tutor – gondviselő, védnök, gyám
ulna – öl (mértékegység)
ultra et sponter – jóindulattal, önként
unanimi consensu – egyhangúlag, egyetértve
unanimi voto – egyhangú szavazással
unanimi votu et consensu – egyhangúlag és egyetértve
unanimiter – egyhangúan
unitis viribus – egyesült erőkkel
uno ore – egyhangúlag
urgeál – sürget, erőltet
urgens necessitas – sürgető szükség
usque ad annum praesentem – folyó évig
usu roborál – szokás által megerősít
usuál – használ
usura – kamat, nyereség
usus – haszon, szokás
ut compellatur – amint vádoltatik
ut exponitur – amint állítják, előterjesztik
ut impellatur – hogy eltávolítsák
ut in protocollo sunt – amiképpen a jegyzőkönyvben vannak
ut refertur – amiképpen jelentik
ut supra – mint fennebb
utrum – kérdőív, vallatási kérdőpontok
vacantia – hiány, üresedés
valeál – valamit ér, érvényes
valens – erős, valamit érő
valor – ár, becs, érték
vectura – szállítás, fuvar
venerabilis – tiszteletes, tisztelendő, tisztelt
venerabilis clerus – tiszteletes papság
ventilál – tárgyal
verificál – ellenőriz
vexál – terhel, zaklat, háborgat
via facti – erőszakkal, tettleg
via juris – törvényes úton
viaticum – útiköltség
vice versa – viszont
vicebrachium – karhatalmi helyettes
vicinál – szomszédban fekszik
vicinitas – szomszédság
vicinus – szomszéd
vicissim – viszont
victuale – élelmiszer
vidimál – láttamoz
vidua – özvegyasszony
vigor – érvényesség, mi értelmében
vigorál – érvényesít, hitelesít
vigore litterarum testamentalium – a végrendeletek értelmében
vilipendál – kevésre becsül
vilipendium – lebecsülés
vinculum – kötelék, bánatpénz
violál – megsért, meggyaláz
virga – pálca, vessző
virilis – férfias, bátor, állhatatos
visál – megtekint, megvizsgál, szemügyre vesz
visáz – megtekint, megvizsgál, szemügyre vesz
visitationis norma – vizitáció szabálya
vita durante – élethossziglan
viva voce – élőszóval
vivis testibus – élő tanúkkal
vocatio – elhívás, meghívás
voto omnium – mindenki szavazatával, akaratával
voto unanimi – egyhangú szavazással
votorum pluratite – szavazattöbbséggel
votum – szavazat, fogadalomtétel (házasság), óhajtás, kívánság
vox – szó, szavazat
voxol – szavaz

Névmutató*

Abigail **II.** 71, 82
Ábrahám János **II.** 37, 38
Abrudbányai Mihelyes **I.** 396
Abrudi (Abrudbányai) István **I.** 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 417, 418; **II.** 143, 448, 493
Abrudi Sámuel **III.** 441
Ács l. Áts
Ádám cigány **II.** 398, 399
Ádám Dsurds **I.** 226
Ádám Iván (Ivánk) **II.** 256, 268
Adás Vaszilia **I.** 231
Adelbert Gligor **I.** 367
Adorján András **II.** 450, 455, 469
Agyagfalvi Sándor Gergely **II.** 491
Ajtai Gábor **III.** 494
Ajtai György **II.** 498
Ajtai József **I.** 412; **III.** 490
Ajtai Lajos **I.** 395, 406, 408; **II.** 167, 169, 173
Ajtai Mihály **I.** 69, 73
Alaber Imre **I.** 115
Alányi, Opra **III.** 224, 225
Alanyi, Togyer **III.** 224
Alb (Alba) Albutz **I.** 395, 407
Alb Alexandru **I.** 394, 405
Alb Joannes **I.** 64
Albert József **I.** 61, 67
Albisi Sámuel **I.** 343, 414, 415, 417; **II.** 138, 139, 140, 141, 377, 378, 493, 497; **III.** 68, 157
Albisi, dévai fazakas **III.** 91, 104
Albuleszk, Kirila **II.** 197, 210
Albuleszk, Szimion **II.** 196
Alerman, Adam **III.** 225
Algya, Iván **III.** 226
Algya, Juon **III.** 224, 226
Alibás Péter **I.** 84, 85; **III.** 14
Almádi Klára, dévai Nagy Sándorné **I.** 129, 132, 157, 160, 162; **II.** 113, 118, 125, 126, 131
Almasán Juon **II.** 370
Almási Nagy János **III.** 496
Almási Sándor **II.** 300
Alsó Jósef **I.** 157
Alvinczi Krisztina **I.** 116
Ambrus András **III.** 23–24
Ambrus Avrám **II.** 358, 362
Ambrus György **II.** 347, 348, 362; **III.** 448, 449, 451, 453, 454, 457, 459, 465, 471, 472, 478
Ambrus János **II.** 329, 332
Ambrus Sámuel **III.** 471, 472
Ana Juon **I.** 231
Ana Togyer **I.** 230
Anasztaszony, Anasztászi **I.** 324
Anasztaszony, János **I.** 324
Andor Mária, Desuchovits Sámuelné **I.** 79
András Deák **III.** 45, 254
Andrási Benedek **II.** 382, 500, 503
Andrási József **I.** 237
Andrássy István **III.** 507
Angyel Szimion **III.** 107
Anhorn, Bartholomäus, ifj. **III.** 211, 215, 231
Anka Ferenc **II.** 278
Anka György **III.** 9
Anka Jov **II.** 301
Anka Sándor **I.** 211; **II.** 275, 276, 278; **III.** 9
Anoszk, Dumitru **III.** 223
Antal János **I.** 116
Antal Lukács **I.** 116
Antal Márton **III.** 153
Antal Mihály **I.** 116
Antal Péter **I.** 85
Antal Sándor **I.** 209
Antal Szabó János **II.** 277, 301
Antalfi (Antalffi) Ferenc **II.** 89, 113, 115, 126
Antalfi (Antalffi) György **II.** 68
Antalfi (Antalffi) Illyés **II.** 75, 79, 85, 86, 89, 90, 91, 95, 96, 98, 99, 101, 111, 112, 113, 126, 250, 263
Antalfi (Antalffi) István **II.** 70, 75, 78, 79, 80, 84, 85, 87, 88, 90, 91, 93, 94, 111, 124; **III.** 262
Antalfi (Antalffi) Istvánné **II.** 391
Antalfi (Antalffi) János **II.** 68, 70, 101, 110, 112, 113, 117, 126, 133, 134; **III.** 256, 257

* A Név- és Helynévmutató római számai a sorozat köteteire utalnak.

A román személyneveket forrásaink fonetikusan írták át, ezért gyakran igen következetlenek. Sok esetben nehézséget okoz a személy- és a családnév megkülönböztetése is. Ahol ez nem volt egyértelmű, ott a forrásszövegben szereplő névalak jelenik meg a mutatóban is. Azon helyeken, ahol egyértelmű, hogy a személynév a családnév elé került, a névalakot megfordítottuk, és ezt vesszővel jeleztük.

Antalfi (Antalffi) József **I.** 262, 263, 264; **II.** 74, 75, 76, 115, 116; **III.** 420, 422, 425
Antalfi (Antalffi) Mátyás **II.** 70, 87, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 110, 112, 115, 121, 150, 121; **III.** 19
Antalfi (Antalffi) Tamás **I.** 368, 370
Antalfi Ágnes, Vitéz Jánosné **II.** 105, 112, 115, 126, 250, 263
Antalfi család **II.** 107, 115
Antalfi Dániel **I.** 397; **II.** 70, 71, 75, 82, 84, 85, 113, 116, 126, 131, 250, 263
Antalfi Gergely **II.** 70, 116
Antalfi István, ifj. **II.** 116
Antalfi János, ifj. **III.** 262
Antalfi Krisztina, Sinka Lászlóné **II.** 110
Antalfi Lajos **III.** 427
Antalfi László **II.** 110, 112, 114, 116, 117, 123, 125, 132, 133, 134
Antalfi Miklós **III.** 265
Antalfi Mózes **II.** 110, 112, 113, 115, 116, 117, 119, 120, 123, 125, 126, 128, 130, 131, 132, 133
Antalfi Mózesné **II.** 111
Antalfi Zsuzsánna **II.** 113, 115, 126, 131
Antanászony (Antanaszi), János **I.** 317, 328
Antanászony, Antanászi **I.** 317
Anténászi Gáj **I.** 115
Antoni Vaszi **II.** 50
Antsa Opra **II.** 353
Anutzeszk, György **II.** 192
Anyutzeszk, Szimedru **II.** 193
Apafi Mihály, I. **I.** 356; **II.** 177; **III.** 468, 496
Apafi Mihály, II. **III.** 50, 467
Apáti Ádám, tóti **I.** 106, 109, 110, 115; **II.** 36, 59
Apáti család **I.** 114, 122; **III.** 184
Apáti István **II.** 41, 60
Apáti János **II.** 412
Apátzai Tamás **I.** 268
Aradi Pál **I.** 85; **II.** 7; **III.** 439, 440
Aradi Zsuzsánna, Bágya Jánosné **II.** 41
Árapataki Sámuel **III.** 480, 497
Argyán Avrám **III.** 164
Argyelán (Argyélán) Danila **III.** 92, 94, 99, 100, 103
Argyelán (Argyélán) János **III.** 77, 92, 94
Argyelán (Argyélán) Juon **III.** 92, 93, 94, 237
Argyelán (Argyélán) Mihály **III.** 92
Argyelán (Argyélán) Pászk **III.** 94, 100
Argyelán Onya **III.** 92
Argyelán, Arszintye **II.** 195
Arisztotelész **III.** 35
Aron, Petru Pavel **III.** 10, 11, 12, 19
Árpástói Bálint **I.** 411
Aszalai Sámuel **I.** 272, 414
Asztalos András **I.** 282, 283, 285
Asztalos János **I.** 283
Asztalos László **II.** 20, 23, 24
Athanasius metropolita **III.** 8
Áts (Ács) Erzsébet, Benkő Péterné **III.** 153
Áts (Ács) János **III.** 156, 179
Áts (Ács) Péter **III.** 167, 176, 178, 179, 183, 187, 191, 193, 195, 196, 197, 198, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 253
Áts András **III.** 167
Áts Ferenc **III.** 178, 179, 183, 191
Áts László **III.** 169, 176, 179, 183, 191
Áts Mihály **III.** 169, 179, 187
Áts Mihály, id. **III.** 187
Atzél Zsigmond **II.** 436
Atyim Ádám **I.** 231; **III.** 93, 94, 107
Atyim Istok **III.** 93, 94, 100
Atyim Pászk **III.** 100
Atyireszk, Balás **II.** 190
Atyireszk, Dávid **II.** 193
Atyireszk, Miklós **II.** 190, 193, 212, 215
Atyireszk, Mojsze **II.** 194
Atyireszk, Pántyilie **II.** 190, 196
Atyireszk, Toma **II.** 193
Avrám Antoni **I.** 157
Avrám Avram **II.** 353
Avrám cigány **II.** 399
Avrám Juon **III.** 99, 103
Avrám Lupulyeszk **III.** 228
Avrám Mojsza **I.** 150
Bába Ádám **II.** 310, 312
Bába Togyerné **II.** 153
Bábes, Jákob **II.** 51, 57
Bábes, Juon **II.** 51, 57
Baczoni (Baczonyi, Batzonj) Péter **I.** 24, 411, 416, 417; **II.** 14, 137, 443, 493; **III.** 10
Baczoni (Batzoni) család **II.** 74, 80, 81, 102
Baczoni (Batzoni) Dániel **III.** 159, 499
Baczoni (Batzoni) Ferenc **I.** 210
Baczoni (Batzoni) Gál Pál **I.** 277, 281, 283, 345, 416; **III.** 76, 159, 468, 492, 495
Baczoni (Batzoni) Klára, Butsi Jánosné **II.** 104
Baczoni István **II.** 376
Baczoni János **II.** 500
Baczoni Mihály **I.** 419

Baczoni Zsigmond **II.** 69
Bág Ádám **II.** 310
Bagosi (Bágosi) Ferenc **II.** 141, 163
Bágya Bálintné **I.** 314, 315, 317, 323
Bágya Elek **II.** 204, 207
Bágya Ferenc **I.** 310, 314, 315, 317, 323, 326, 329. 354, 357; **II.** 482
Bágya Ilona, Balás Mihályné **I.** 201
Bágya Imre **I.** 304, 307, 308, 309, 310, 315
Bágya István **II.** 205, 225
Bágya Istvánné **I.** 314; **II.** 201, 207
Bágya János **I.** 305, 306, 307, 310, 314, 316, 317, 322, 323, 327, 328, 329, 364; **II.** 41, 176, 188, 204, 205; **III.** 79, 81, 86, 97, 102, 106
Bágya János, id. **I.** 314
Bágya János, ifj. **I.** 307, 313
Bágya József **I.** 308, 309, 310, 314, 315, 321, 322, 323; **II.** 469
Bágya József, ifj. **I.** 314
Bágya Kata, Jári Istvánné **I.** 320
Bágya László **I.** 313, 314, 317, 321, 322, 326, 328, 329
Bágya Mihály **I.** 175, 189, 194, 199, 205, 313, 314, 317, 321, 328, 329
Bágya Péter **I.** 305, 307, 311, 323, 324, 325
Bágya Péter, id. **I.** 318
Bágya Zsigmond **I.** 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 318, 322, 323, 328, 329
Bágya Zsigmond, ifj. **I.** 315
Bágya Zsigmondné, id. **I.** 327
Bágya Zsuzsánna, Hertza Istvánné **I.** 316, 319, 320
Bágyoni György **II.** 503
Bágyul Péterné **III.** 447
Báj Báj **I.** 324, 360, 362
Báj Bálint **I.** 324
Báj, János (alias Dsula) **I.** 359, 360, 362; **II.** 49, 56
Báj, Stefán **I.** 359, 360, 362, 363; **II.** 49, 56
Bája (Bállya) Bálint **I.** 171, 173, 174, 176, 178, 188, 193, 196; **II.** 199, 202
Bája Éva, Bernád (Bernárd) Jakabné **II.** 452, 454, 471
Bája István, alias Szabó **I.** 175, 176
Bája István, id. **I.** 176
Bája István. ifj. **I.** 176
Bája János **III.** 81
Bája József **I.** 152, 170, 176, 178, 179, 182, 187, 188, 191, 192, 198, 215, 301, 302; **II.** 450, 452, 453, 454, 455, 456, 458, 459, 460, 462, 467, 471
Bája Sámuel **I.** 192, 193, 196, 198, 202, 204, 205
Bajes (Bajás), Mihály **II.** 50, 56, 66
Bajes, Dumitru **II.** 50, 57, 229, 249, 257, 262, 266
Bajes, Juon **II.** 50, 56, 66
Bajesdi (Bajasdi) Ferenc **III.** 67, 76, 90
Bajesdi László **I.** 326
Bajesdi Péter **III.** 84
Bajesdi Popa Farkas József **I.** 11, 305, 412, 415; **II.** 19, 491; **III.** 6, 7, 8, 12, 21
Bájk, Iliszie **III.** 485
Bájk, Isztrátyi **III.** 484
Bájk, Miháj **III.** 484
Bájk, Pántyilie **III.** 485
Bajnótzi Márton **I.** 411
Bajtai Miklós **III.** 436
Bajtsi János **II.** 500
Baka (Bakó) Pál **III.** 167
Baka László **III.** 174, 178, 179
Baka Péter **II.** 446
Bakó András **I.** 391, 404; **II.** 68, 412; **III.** 264
Bakó István **I.** 397; **II.** 70, 71, 73, 75, 76, 78, 80, 82, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 98, 100, 111, 112, 113, 125, 126, 131, 134, 227
Bakó János **II.** 117
Bakó Jonathán **II.** 111, 112, 114, 115, 118, 127
Bakó Jonathánné **II.** 124, 125, 134
Bakó Lőrinc **II.** 77, 111
Bakó Lőrincné **II.** 83
Bakó Mihály **II.** 73, 76, 104, 105, 108, 110, 111, 112, 113, 117, 123, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 250, 263
Bakó Sándor **II.** 110, 114, 117, 120, 131, 134
Bakó Zsófia **II.** 80
Bakosnyitza l. Bokosnyitza
Baktsi Ágnes, Bakó Andrásné **I.** 393, 404, 405
Baktsi István **I.** 215, 217, 219, 220, 413; **II.** 330, 332; **III.** 337
Baktsi József **I.** 412
Bál Avrám **II.** 153
Bala Mózes **III.** 415
Balai György **II.** 497
Balam Juon **III.** 227
Balás (Kalugeritza) l. Kalugeritza
Balás deák **I.** 24
Balás Mihály, dévai **I.** 274

Balási (Balás) Dániel **III.** 269, 287, 289, 291, 292, 293, 296, 298, 300, 303, 309, 450
Balási (Balás) István **III.** 267, 268, 294, 309, 320
Balási (Balás) János **III.** 179, 187, 309
Balási (Balás, Balassi) András **II.** 153; **III.** 253, 281, 282, 295, 296, 298
Balási (Balassi) Bálint **III.** 259
Balási Ilona, Sebő Jakabné **II.** 110, 124
Balási László **III.** 281, 289
Balási Lőrinc **III.** 267, 269
Balási Mihály **III.** 309
Balási Miklós **III.** 268
Balási Miklósné **III.** 281, 282
Balaszin Jánosné **I.** 315, 317
Balesészk, Toma **II.** 191
Balia (Balya) János **I.** 274, 275, 277, 279
Balia Borbála, Kenderesi Józsefné **III.** 220, 228, 233
Balia Éva, Kenderesi Zsigmondné **I.** 315; **III.** 425
Balia János **I.** 326
Balia Kata, Bartzoni Istvánné **I.** 267, 268, 269
Balia Konisa, Kuk Lászlóné **II.** 17
Balia Krisztina, Buda Andrásné **III.** 90, 91, 97, 100, 102, 106
Balia László **I.** 189, 194, 199, 310
Balia Péter **III.** 118, 123
Balia Sámuel **I.** 97, 172, 280, 282, 283, 285, 287, 288, 289, 291, 293, 295, 310, 314, 321, 322, 325, 326; **III.** 23, 425, 426
Balia Sámuel, id. **I.** 291, 294, 296, 311; **III.** 434
Balia Sámuel, ifj. **I.** 103; **III.** 428
Balia Sámuelné **I.** 314, 326
Balia Sára **III.** 90
Balia Tamás **III.** 215, 428, 437
Balia Tamásné l. Túrótzi Borbála
Balika Farkas **II.** 176
Balika János **I.** 360, 362; **II.** 176, 179, 181, 185, 186, 187, 189, 204, 205; **III.** 213
Balika Mária, Sólyom Jánosné **II.** 188, 189, 203, 494
Bálint Ábrahám **I.** 185, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 313, 314, 315, 317, 322, 327, 328, 329, 348; **III.** 216, 217, 218, 219, 228, 231, 232, 233, 236
Bálint Ábrahám, ifj. **III.** 234
Bálint Ádám **I.** 173
Bálint Bálint **I.** 313, 314, 322, 323
Bálint Dobos **I.** 130
Bálint Erzsébet, Kenderesi Bálintné **I.** 194, 198
Bálint Erzsébet, Sebessi Györgyné **I.** 194
Bálint Farkas **I.** 141, 145, 316
Bálint Imre **I.** 196, 308, 309, 310, 311, 313, 314, 317, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 327, 328, 329
Bálint István **I.** 307, 317
Bálint József **I.** 309, 310, 311
Bálint József, id. **I.** 312
Bálint József, ifj. **I.** 312
Bálint Lakatos **II.** 219
Bálint Mihály **III.** 229
Bálint Mózes **I.** 317, 339, 340, 341, 342; **III.** 209, 216, 219, 228, 239
Bálint Pál **I.** 227, 229, 236, 240, 241, 245, 246, 255; **II.** 307; **III.** 372, 376, 382, 402
Bálint Sámuel **I.** 156, 161; **III.** 232, 234, 236
Bálint Sándor **III.** 209, 214
Bálint Sára, Puj Sámuelné **II.** 41
Bálint Sára, Váradi Lászlóné **I.** 322; **II.** 51, 62
Bálint Terézia, Mara Gergelyné **II.** 42
Bálint Terézia, Russori Mátyásné **I.** 316
Bálint Zsigmond **I.** 329
Baló József, nagybaconi **I.** 75, 76, 80, 411
Baló Klára, Borbát Lászlóné **I.** 167
Baló Mihály, pákéi **I.** 279, 280; **II.** 189, 203; **III.** 32, 269, 270, 271, 443, 449, 451, 468, 497
Balog (Balag, Balogh) András, harói **I.** 378, 379, 380, 382, 383, 384, 388, 391
Balog (Balogh) Gergely **I.** 95, 98, 116
Balog (Balogh) István, algyógyi **I.** 51, 61, 67, 68, 73
Balog (Balogh) István, alpestesi **I.** 116, 122
Balog (Balogh) István, hátszegi **II.** 41, 333, 500; **III.** 349
Balog (Balogh) János, alpestesi **I.** 86, 87, 122
Balog (Balogh) János, bácsi **I.** 131, 137, 139, 140
Balog (Balogh) János, harói **I.** 372, 376, 378, 379, 380, 382, 383, 385, 394, 395, 396, 400, 401, 406; **II.** 166
Balog (Balogh) József, alpestesi **I.** 94, 97, 100, 102, 103, 106, 107, 109, 110, 120, 122
Balog (Balogh) József, harói **I.** 380, 385, 386, 396, 401, 402, 407
Balog (Balogh) József, lp. **II.** 242, 254, 259, 264, 268; **III.** 127, 129, 130, 131, 143, 145, 148, 149, 151, 216, 483, 485, 492, 498
Balog (Balogh) Máté **I.** 91, 94, 95, 97, 102, 115

Balog (Balogh) Sándor, alpestesi **I.** 91, 94, 96, 100, 107, 110, 111, 120
Balog (Balogh) Zsigmond, ribicei **II.** 272, 278; **III.** 327, 328, 329, 331, 332, 333, 337, 338, 340, 341, 342, 344, 345, 346, 349, 352, 363, 374
Balog Ádám **I.** 381, 385, 386, 396
Balog Ádámné **I.** 139
Balog Ágnes **I.** 117
Balog András **I.** 87, 136; **II.** 68
Balog András, rákosdi **III.** 257, 259, 262
Balog Andrásné **I.** 23
Balog család **I.** 399
Balog Elek **I.** 391, 396, 401, 404
Balog Éva, Martonosi Istvánné **I.** 391, 400
Balog Ferenc **I.** 223; **II.** 298; **III.** 357, 358, 361, 362, 367
Balog György **I.** 85, 115
Balog Ilona **I.** 23; **III.** 18
Balog Josziv **III.** 365, 374
Balog Kata, Gálfi Ferencné **III.** 470
Balog Katalin, Dregán Jakabné **II.** 312, 315, 316, 502
Balog László, algyógyi **I.** 25, 26
Balog László, alpestesi **I.** 109, 110, 120, 122, 123, 123, 418
Balog László, harói **I.** 391, 404; **II.** 478
Balog László, id. **I.** 114, 115, 119, 122
Balog László, ifj. **I.** 114, 115
Balog Lászlóné, algyógyi **I.** 26
Balog Mihály, dévai **I.** 281, 285
Balog Mihály, harói **I.** 367, 368, 369, 373, 397
Balog Mózes **I.** 223; **II.** 298, 314; **III.** 357, 360, 361, 362, 367, 370, 371, 412, 414
Balog Sándor, harói **I.** 367, 369, 397
Balog Sándor, id., alpestesi **I.** 109, 120, 122
Balog Sándor, ifj., alpestesi **I.** 103, 114, 120, 122, 123
Balog Sándorné, harói **I.** 369
Balog Zsigmond **I.** 102; **II.** 472, 479, 485
Balog Zsigmondné, ribicei **III.** 330, 353
Balota Juonné **II.** 356
Balota Juonutzné **II.** 347, 349, 354
Balota Mihály **II.** 330
Balota Nutz **II.** 330
Balsán Juon **III.** 197
Balsán Lázár **III.** 207
Balsán Makarie **III.** 182
Balutz Dumitru **II.** 315
Bán Istók **II.** 277
Bán István **I.** 246; **II.** 349, 356, 357, 359, 364, 367, 368, 369, 370, 371, 496
Bán Nyikula **III.** 366, 380, 394, 409
Bándi Mihály **II.** 492; **III.** 491
Bánffi Borbála, Györffi Sámuelné **I.** 33, 35, 147; **III.** 240, 558
Bánffi család **II.** 275; **III.** 74, 81, 84, 96
Bánffi Dénes **I.** 133
Bánffi Dénesné l. Bartsai Ágnes
Bánffi Farkas **III.** 83
Bánffi György **I.** 157; **II.** 478; **III.** 85, 87, 89, 90, 103, 471, 508
Bánffi Klára, Nalátzi Lajosné **I.** 141; **II.** 273, 278, 320
Bánffi László **III.** 89
Bánffi Mária, Horváth Zsigmondné **III.** 89
Bánffi Pál **III.** 89
Bánffi Sándor **III.** 51
Bánffi Zsuzsánna, Bethlen Ferencné **III.** 89
Bánffi Zsuzsánna, Kendeffi Gáborné **II.** 41, 122
Bán-Horváti István **I.** 419
Bánkes Nutz **III.** 366, 380, 395, 410
Bánts György **III.** 98, 203
Bánts Lup **II.** 290
Bánts Ursz **III.** 95, 98, 102
Bantsó (Bancsó) András **II.** 136
Bantsó (Bancsó) Ferenc **I.** 406; **II.** 139
Bantsó Imre **I.** 390, 403
Bantsó Imréné **I.** 390, 395, 406
Bantsó Kata, Kőrösi Józsefné **I.** 390, 394, 395, 403, 405, 406
Bantsó Lajos **I.** 389, 390, 401, 403
Bantsó Lajosné **I.** 408
Bantsó Zsuzsánna, Beretzki Zsigmondné **I.** 84, 394, 387, 400, 406
Bányai F. Mihály **III.** 262, 306, 322, 490, 491, 494
Bányai István **I.** 170, 412; **III.** 70
Bányai János **III.** 439, 441, 442
Bányai József **III.** 214
Bányai Márton **II.** 445, 446, 449
Bányai Máté **I.** 121, 122
Bár Gábor **I.** 116
Bár János **I.** 116
Bár Judit **I.** 115
Bár Mária, Balika Lászlóné **II.** 176, 188
Bár Sándor **II.** 478
Bara Balázs **III.** 269, 288
Bara József **III.** 189
Bara Sámuel **II.** 267

Bara Zsuzsánna, Fazekas Andrásné **III.** 257, 258
Barabás János **III.** 327, 333, 352, 495
Baranyai Decsi Tóbiás **II.** 504
Barannyai János **II.** 485, 486, 488
Bárb, János **II.** 45, 53
Bárb, Josa **I.** 285
Bárb, Juon **III.** 223, 484
Bárb, Komán **II.** 44
Bárb, Lázár **II.** 48
Bárb, Stefán **II.** 45, 53
Barcsai l. Bartsai
Baritz János **III.** 104, 106
Barna János **III.** 372, 379, 391, 408
Barnabás páter **II.** 313; **III.** 23
Baroje, Barbu **II.** 199
Baróti Pál **III.** 164
Barta (Bartha) Mihály **I.** 19, 71, 75, 76, 121, 123, 163, 165, 197, 201, 203, 212, 219, 221, 223, 225, 227, 228, 231, 233, 236, 241, 244, 245, 246, 249, 253, 255, 322, 325, 328, 341, 342, 361, 364, 389, 401, 413; **II.** 59, 63, 65, 123, 130, 207, 212, 214, 259, 265, 268, 274, 275, 279, 283, 285, 287, 291, 312, 314, 315, 316, 318, 320, 324, 326, 338, 339, 340, 349, 354, 357, 359, 364, 367, 434, 436, 437, 471, 481, 485, 487; **III.** 96, 101, 105, 145, 148, 149, 151, 195, 198, 202, 204, 234, 236, 238, 329, 331, 332, 335, 337, 337, 341, 346, 349, 352, 358, 359, 360, 362, 367, 373, 374, 381, 397, 401, 412, 414, 416, 436, 437, 477, 484, 486, 487, 495
Barta (Bartha) Zsigmond **III.** 36, 305, 307, 318, 320, 321, 322
Barta András **III.** 268, 275, 277, 278, 282, 286, 287, 288, 291, 414, 416, 495
Barta Elek, nagyborosnyói **I.** 71
Barta Györgyné **III.** 268
Barta János **III.** 311
Barta József **I.** 293, 294, 295, 308, 309, 310, 349, 350, 415, 420; **III.** 456, 457, 458, 501
Barta Judit, Tordai Lászlóné **III.** 191
Bartók Ferenc **II.** 463, 468, 471, 472, 479, 481, 482, 486, 487
Bartók József, málnási **I.** 128, 180, 335, 337, 338, 352, 345, 347, 416; **II.** 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 42, 43, 52, 62, 63, 66, 233, 492; **III.** 120, 123, 171, 212, 213, 419, 427, 428, 429, 444, 445, 447, 483, 501
Bartos Dániel, albisi **II.** 308, 482
Bartsai (Barcsai) Ábrahám **I.** 126, 127, 128, 140, 167, 267; **II.** 19, 492; **III.** 82, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 95, 96, 98, 101, 438
Bartsai (Barcsai) Ákos **I.** 11
Bartsai (Barcsai) család **I.** 141; **II.** 276; **III.** 5, 74, 78, 81, 84, 106
Bartsai (Barcsai) Ferenc **I.** 130, 137, 170, 172, 174, 175, 176, 188, 205, 285; **II.** 34, 41, 66, 394, 440, 442; **III.** 23, 43, 69, 71, 72, 73, 77, 78, 79, 80, 83, 85, 86, 91, 105, 113, 114, 445, 447, 448, 451, 454, 455, 470
Bartsai (Barcsai) Gergelyné **II.** 384; **III.** 273
Bartsai (Barcsai) Mihály **I.** 356; **III.** 45, 69, 508
Bartsai Ádám **I.** 130; **III.** 102
Bartsai Ágnes, Bánffi Dénesné **I.** 18, 129, 130, 133, 136, 150, 159, 163, 294, 297; **II.** 25, 220, 415, 420, 421; **III.** 252
Bartsai Erzsébet **III.** 475
Bartsai Éva, Kun Farkasné **I.** 68, 73
Bartsai Éva, Nalátzi Lászlóné **I.** 135, 141, 143, 146, 159; **III.** 292
Bartsai Gergely **I.** 126, 281, 290, 296; **II.** 320, 336, 346; **III.** 470
Bartsai István **I.** 182; **III.** 69, 72
Bartsai János **I.** 130; **III.** 468, 470
Bartsai Juliánna, Vadas Mózesné **I.** 147, 162, 167; **II.** 57, 134, 179, 189, 203, 204, 205, 206, 208, 210, 211, 213, 215, 216; **III.** 78, 228, 475
Bartsai Klára, Zeyk Istvánné **II.** 146, 164, 168, 176, 177, 178, 188
Bartsai Lajos **I.** 174, 178, 182, 183; **III.** 74, 75, 76, 77, 78, 79, 89, 97
Bartsai László **I.** 165; **II.** 489
Bartsai Péter **I.** 130; **III.** 84, 89
Bartsai Sándor **III.** 88, 90, 468
Bartsai Terézia, Buda Andrásné **I.** 338, 354, 358, 359, 362; **II.** 42, 52
Bartsai Zsigmond **I.** 130, 144, 160
Bartsai Zsuzsanna, Zeyk Miklósné **III.** 488, 508, 539
Bartsi Mária, Kiss Ferencné **III.** 494, 498
Bartzoni (Barczoni) István **I.** 267, 268, 269, 269; **III.** 69
Basa Boldizsár **I.** 118, 119, 121, 418; **II.** 9
Baszarába János **I.** 340, 341
Baszarába Josziv **II.** 54
Baterna Imre **II.** 371
Báthori Gábor **III.** 503
Batrina Petru **III.** 363, 376, 383

Batrina Salamon **III.** 403, 398
Bátsi (Bácsi) N. János **III.** 298, 500
Bátsi (Bácsj, Bácsi) Bálint **II.** 68; **III.** 257, 259, 262, 264
Bátsi Ágnes, Bakó Andrásné **I.** 391, 393
Bátsi Farkas **III.** 478
Bátsi Imre **II.** 69, 70, 116, 132
Bátsi János **I.** 373, 379, 381, 385, 397; **II.** 96, 99
Bátsi Sándor **I.** 168
Bátsi Tamás **I.** 126
Bátsij György **II.** 356
Batzai János **II.** 38
Batzallári (Batzalári) Farkas **I.** 132, 354, 358; **II.** 41, 42; **III.** 46, 220, 230, 445, 466, 470
Batzallári Anna, Mara Dánielné **III.** 229, 230
Batzallári család **I.** 350, 351
Batzallári Gáspár **I.** 342
Batzoni l. Baczoni
Beális l. Biális
Bebej, Iván **III.** 225
Béda, Juon **II.** 210
Béga, Juon **I.** 130
Bek Márton **III.** 513
Béka, Dávid **II.** 44, 53
Béka, János **II.** 44, 53
Béka, Juon **II.** 43, 53
Békés György **III.** 259
Bekes l. Bökös
Békési (Pap) Imre **III.** 14, 15, 441, 442, 468
Békési Ferenc **I.** 11, 88, 261; **II.** 14, 15, 16, 17, 18, 381, 491, 497, 498; **III.** 6, 7, 14, 441
Beko, Kretsun **III.** 225
Beksza Avrám **II.** 353
Beksza Dsurka **II.** 353
Beksza Kretsun **I.** 231, 232
Beksza Sztán **II.** 353
Beksza Togyer **II.** 353
Bela Antal **III.** 473
Bela Antalné **III.** 471
Béldi Pál **III.** 513
Belei Krisztina **II.** 301
Belej Juon **II.** 301
Belényesi Grausser Dávid **I.** 207, 413; **II.** 322, 496, 498; **III.** 327, 495
Belényesi István **II.** 12, 500
Belényesi Zsófia, Csolnakosi Farkasné **III.** 19
Belis Juon **II.** 290
Belis Paszk **II.** 290
Bélteki család **II.** 275, 276, 281
Béllya Bálint **I.** 317, 323, 324
Béllya László **I.** 317, 323
Bemsi Mihály **I.** 286
Benedeki Benedek **III.** 496
Benka, Petrutz **III.** 138
Benke (Benki) Zsigmond **I.** 275
Benke Benedek **I.** 275
Benke László **II.** 106, 108, 109, 114, 501
Benke Lászlóné l. Olivér Zsuzsánna
Benkő Ferenc **I.** 73; **III.** 356
Benkő István **II.** 286
Benkő János **I.** 264
Benkő József **I.** 10, 13, 15; **III.** 5, 6, 21
Benkő Péter **III.** 153
Benkő Zsuzsánna **III.** 306, 323
Bentz Lup **II.** 302
Benye (Bénye) Juon **III.** 366, 379, 391, 399, 408
Benye (Bénye) Kretsun **III.** 366, 379, 391, 408
Benye (Bénye) Togyer **I.** 231; **III.** 364, 366, 370, 378, 391, 399, 408
Benye Atyim **I.** 231, 232
Béra, György **I.** 363
Béra, Josa **I.** 363
Béra, Lázár **III.** 222
Berár Jov **III.** 372, 379, 393, 399, 409
Bereckszászi István **II.** 376, 503
Beregszászi Mihály **I.** 42, 43, 44, 46, 47
Beretzk (Bereck) Gáspár **II.** 382
Beretzk (Bereczk) Gáspárné **II.** 374
Beretzk (Bereczk) György **I.** 85; **III.** 87, 97, 99, 102, 103, 104, 106, 107, 108
Beretzk (Bereczk) Márton **I.** 134, 418; **II.** 387, 390, 393
Beretzk (Beretzki) Mihály **II.** 395, 400, 408, 410, 411, 412, 418, 419
Beretzk János **II.** 381
Beretzk Mártonné **II.** 403, 406
Beretzk Sándor **I.** 115
Beretzki család **I.** 398
Beretzki Mária, Kaprontzai Tamásné **I.** 389, 390, 402
Beretzki Zsigmond **I.** 84, 387, 389, 391, 404, 406
Berián Josziv **III.** 227
Berián, Petru **II.** 191, 194
Berián, Stefán **II.** 194
Berián, Thodosia **II.** 194
Berián, Togyer **II.** 193
Berivoi György **III.** 301, 307, 313, 450, 468, 469, 470
Berivoi István **I.** 69; **II.** 8, 46, 54, 63; **III.** 467, 469, 471, 472, 477, 478, 479

Berivoi Istvánné **III.** 460
Berivoi János **I.** 100, 103, 353; **II.** 7, 29, 46, 54, 99, 442; **III.** 53, 113, 300, 301, 302, 303, 308, 314, 443, 453, 455, 456, 457, 459, 463, 464, 465, 466, 476
Berivoi József **I.** 69, 73; **II.** 46, 54; **III.** 468
Berivoi László **III.** 453, 454, 455, 470
Bernád (Bernát) György **I.** 89; **III.** 442, 500
Bernád Jakab **II.** 452, 454, 471, 476
Bernád Klára, Mara Izsákné **I.** 333, 334, 336
Bertalan (Birtalan) András **III.** 259, 267, 269, 273, 281, 282
Bertalan (Birtalan) Bálint **III.** 296, 309
Bertalan (Birtalan) István **III.** 289
Bertalan (Birtalan) Istvánné **III.** 268
Bertalan (Birtalan) János **III.** 268, 309
Bertalan (Birtalan) Tamás **III.** 267, 268, 269, 281, 282, 284
Bertalan család **III.** 302
Bertalan József **II.** 59
Besenyei Elek **II.** 36, 37, 50
Besenyei János **II.** 38
Besenyei, lp. **I.** 414
Besenyei Pál **I.** 417; **II.** 493, 498
Beszerikán, Lázár **III.** 484, 486
Béta Miklós **II.** 321
Bethfalvi Pál **III.** 492
Bethlen (Betlen) Péter **III.** 269, 273, 281, 288, 476
Bethlen Ádám **III.** 71
Bethlen Borbála **III.** 111, 134
Bethlen család **II.** 477; **III.** 5, 449
Bethlen Domokos **III.** 19
Bethlen Ferenc **III.** 89
Bethlen Gergely, betleni gr. **I.** 133, 136; **II.** 220, 482; **III.** 245
Bethlen Gergely, id. **III.** 211
Bethlen István, iktári **II.** 480
Bethlen István, iktári, ifj. **I.** 414
Bethlen Kata, iktári, Teleki Lajosné **I.** 293, 295; **III.** 266, 513
Bethlen Krisztina, Kendeffi Elekné **I.** 167
Bethlen Lajos, bethleni gr. **II.** 482
Bethlen Lajosné l. Wesselényi Anna
Bethlen László, bethleni gr. **II.** 483
Bethlen Sándor **III.** 51
Bethlen Sára, Kendeffi Sámuelné, gr. **II.** 229, 232
Bethlen Zsuzsánna, Bartsai Ábrahámné **III.** 82, 85, 86, 87, 90
Béza Tódor **II.** 237, 246
Bialis (Béális) Ádám **III.** 329, 331, 333, 337, 338, 341
Bialis (Béális) Ádámné **III.** 330
Bialis (Béális) Jakabné **III.** 330
Bialis (Béális) Sándor **III.** 341, 342, 349, 352
Bialis Izsák **II.** 284, 287, 292, 294, 297, 308; **III.** 372, 373, 376, 381, 382, 397, 401, 402, 403, 411, 412, 413, 414, 415, 416
Bialis Jakab **III.** 354
Bialis Józsefné **III.** 353
Bialis Sándorné **III.** 353
Bihari Zsuzsánna **I.** 273
Bikfalvi család **II.** 116
Bikfalvi Ferenc **II.** 77, 82, 110, 111, 113, 114, 118, 125, 127, 129, 131, 133
Bikfalvi Gábor **II.** 110, 111, 113, 114, 118, 124, 125, 127, 131, 134
Bikfalvi János **II.** 113, 118, 123, 127, 131
Bikfalvi László **II.** 110, 111, 113, 118, 120, 126, 131
Bikfalvi Mihály **II.** 76, 87, 90, 98, 99, 102, 105, 106, 108, 111, 113, 126
Bikfalvi Sándor **II.** 111, 113, 124, 125, 127, 133
Bikfalvi Tamás **I.** 23, 411, 414; **III.** 17, 489, 491, 499
Bilgya, Nyisztor **III.** 225
Biltyán, Joanes **III.** 222
Biltyán, Peter **III.** 222
Birbok Juon **II.** 353
Bires Petru **III.** 184
Biris Juon **III.** 195, 196
Biris, János **II.** 45, 53
Birna Josziv **III.** 416
Birna Péter **II.** 347, 348, 358
Bíró András **I.** 90, 91, 103, 107, 109, 110, 115, 119, 120
Bíró Annók, Fazakas alias Jenei Mihályné **III.** 151
Bíró Dániel **I.** 122
Bíró György **I.** 115
Bíró István **I.** 87, 108, 109, 111, 120, 123
Bíró István, id. **I.** 115, 119, 120, 122
Bíró István, ifj. **I.** 122
Bíró János **I.** 91, 114, 122
Bíró János, id. **I.** 87
Bíró János, ifj. **I.** 87
Bíró Lutz **III.** 164
Bíró Máté **I.** 89
Bíró Mihály **I.** 87, 95, 96, 115; **III.** 18

Bíró Péter **I.** 111, 115, 122
Bíró Sándor **I.** 98, 103, 111, 115, 120, 121, 122, 123, 125
Bíró Sándor, id. **I.** 96, 106, 109, 110
Bíró Sándor, ifj. **I.** 95, 109, 110
Birta Péter **II.** 277
Birta Sára **II.** 310
Birzán Istvánné **I.** 78
Birzán Josziv **I.** 77
Bisterfeld, Henrik **I.** 414
Biszijok Mihály **II.** 415
Bisztirján, Miklós **II.** 194
Bisztrai Károly **II.** 486
Bisztrán, Iszaila (Iszaile) **II.** 248, 256, 261, 266, 268
Bisztrán, Juon **II.** 210; **III.** 221, 232
Bisztrán, Mihái (Mihály) **II.** 247, 256, 260, 263, 266, 268
Bisztrán, Miklós (Mikleus) **II.** 191; **III.** 221
Bisztrán, Zaharia **II.** 191
Bitai Benedek, lécfalvi **I.** 30, 96, 132, 134, 135, 170, 262, 287, 304, 345, 368, 370, 369, 420; **II.** 25, 88, 144, 151, 174, 222, 324, 410, 450; **III.** 43, 59, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 91, 110, 161, 162, 209, 241, 288, 289, 329, 420, 445, 446, 481, 490
Bitai Ferenc **II.** 326, 327, 502
Bitai József **III.** 442
Bitkán, Dumitru **II.** 261, 266
Blidár, Stéfán **II.** 248, 257, 260, 261, 265, 266, 268
Bloska, Demián **II.** 190
Bloska, Juon **II.** 193
Bloska, Petru **II.** 199, 210
Bloska, Toma **II.** 190, 210
Bobej, Adam **III.** 224, 225
Bobej, Iván **III.** 224
Bobej, Juon **III.** 224, 225
Bobej, Togyer **III.** 224, 225
Bobik Ágnes, Tűri Benedekné **III.** 220
Bobik Éva, Varsányi Mózesné **II.** 174, 176, 189, 200, 214
Bobik Ferenc **II.** 180, 206, 494; **III.** 8, 213
Bobik János **II.** 92, 200, 202; **III.** 215, 229
Bobik Klára **II.** 202; **III.** 91
Bobik Mózes **II.** 203
Bobik Sára, Hernya Máténé **III.** 217, 220, 228, 231
Bod Péter **I.** 7
Bod Sándor **II.** 151
Bodó Zsigmond **I.** 294
Bodoki Henter László **I.** 91, 93, 115, 129, 208, 412, 413; **II.** 394, 396, 397, 400, 495; **III.** 159, 277, 494, 495
Bodoniné asszony **III.** 422
Bodoroj Péter **II.** 401
Boér (Bojér) János **I.** 158; **II.** 167, 173; **III.** 103, 106
Boér (Bojér) Sámuel **II.** 167, 173
Boér András **III.** 214, 215, 229
Boér Dávid **I.** 34
Boér Éva **II.** 173
Boér Ferenc **I.** 122
Boér István **II.** 144, 150, 163
Boér Istvánné **II.** 168
Boér Krisztina **I.** 43
Boér Lőrinc **II.** 144, 146, 159, 164
Boér Miklós **I.** 374; **II.** 154, 156, 159, 161, 162, 163, 164, 167, 168, 169, 173
Boér Sándor **I.** 418
Bogáti Ágnes, Györffi Józsefné **III.** 165, 170
Bogáti Zsuzsánna **I.** 397, 399
Bogdán (Bogdány) Dsurds **I.** 231, 252
Bogdán Juon **III.** 364, 379, 392, 408, 411
Bogdán Krisztina **III.** 137
Bogdán Petru **I.** 230
Bogdán Toma **III.** 372, 379, 393, 399, 409
Bogdán Ursza **III.** 379, 393
Bogya (Bodgya) György **II.** 410; **III.** 468
Bogya (Mágda) Dumitru **III.** 92, 93, 94, 100, 107
Bogya Ádám **III.** 92, 93, 98, 102
Bogya Avrám **III.** 92
Bogya Danila (Daniel) **III.** 92, 93, 94, 100
Bogya Ferenc **II.** 478
Bogya István **II.** 225
Bogya Juon **III.** 83, 92
Bogya Kodriénusz **III.** 92
Bogyészk, János **I.** 317
Bojtos Mihály **III.** 513, 532
Bokán Györgyné **III.** 472
Bokor Ferenc **II.** 126
Bokor Mihály **II.** 126
Bokosnyitza (Bakosnitza) Gergely **I.** 261
Bokosnyitza (Bakosnitza) Izsák **I.** 261
Bokosnyitza (Bakosnitza) Pál **I.** 261
Bokosnyitza (Bokosnyitzai, Bakosnyitza) László **I.** 262, 263, 265; **II.** 231; **III.** 21, 420, 422, 425, 432, 433, 434, 436
Bokosnyitza Jánosné **III.** 423

Bokser (Bokszer) Iszák **III.** 366, 370, 380, 394, 409
Bokser (Bokszer) Miháj **III.** 366, 370, 380, 394, 409
Bokser Jakob **III.** 397
Bokser Kozma **I.** 230
Bokser Nyikula **I.** 230
Bokser Petru (Péter) **III.** 366, 380, 394, 400, 409
Bokser Sándor **III.** 366, 380, 394, 409
Bokser Szimion **I.** 229
Bokser Todor **I.** 229, 230
Boldis Ádám **II.** 290, 301
Boldis Alexander (Alexandru) **II.** 290, 301
Boldis Ilia **II.** 290, 301
Boldis Toma (Thoma) **II.** 290, 301
Boldogfalvi Éva **III.** 17
Bolka Adám **III.** 399
Bolka Avrám **III.** 366, 379, 392, 408
Bolka Jov **III.** 364, 379, 392, 408
Bolka Lup **III.** 372, 379, 393, 399, 408
Bolka, Zelin **III.** 223
Boloszin Jánosné **I.** 324
Boltos Györgyitza **I.** 213
Bolyis Petru **II.** 354
Bonga, Patrutz **III.** 141
Bonsa, Dán **II.** 197
Bonsa, Samuele **II.** 194, 198
Bonta, Dán **II.** 47, 55
Bonta, Togyer **II.** 47, 55
Bontya, Iván **III.** 225
Bora Balás **III.** 281
Bora Márton **I.** 304, 306, 308, 309, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 415; **II.** 228
Bora Mihály **III.** 292, 295, 300, 302
Bora Sámuel **II.** 244
Bora, Mihály **II.** 45, 46, 53, 54
Borbát László **I.** 157, 164, 167; **II.** 59, 424, 425, 426, 427, 504
Borbély (Borbélly) András **II.** 283, 290, 302, 304, 308
Borbély Ádám **II.** 290, 292, 295, 302, 312, 316, 320, 321
Borbély Ádám, ifj. **II.** 311
Borbély Andrásné **II.** 321
Borbély Bálint **I.** 389, 390, 401, 403
Borbély István **I.** 283
Borbély János **II.** 272, 312
Borbély József **I.** 128, 143; **III.** 340, 341
Borbély Mihály **II.** 272; **III.** 442
Borbély Péter **II.** 318
Bordi Ferenc **III.** 253
Borgya György **II.** 387, 390, 391, 393, 396, 401, 403, 406, 407
Borhány Boritza **II.** 50
Borhány István **II.** 50, 56
Borka György **II.** 310
Borka Irimia (Irimie) **III.** 87, 95, 98
Borka Péter **III.** 95, 98, 102
Bornemissza Anna, Apafi Mihályné **III.** 15
Bornemissza János **I.** 74; **II.** 486
Bornemissza József **III.** 219
Boros István **I.** 273
Boros Sándor **II.** 366
Borosnyai György **I.** 420
Borosnyai Lukáts István **I.** 304, 420; **II.** 221, 223, 494
Borosnyai Lukáts (Lukács) Mihály **II.** 221, 223, 226, 228, 231, 233, 234, 236, 495; **III.** 14, 116, 122
Borosnyai Mária, Sombori Lászlóné **II.** 205
Borsai István **I.** 34, 39
Borsos Ferenc **II.** 322, 323, 324, 325, 327, 328, 453
Borsos Ferencné **II.** 325
Borsos Gergely **II.** 457, 471
Borsos Gergelyné **II.** 479
Borsos János **III.** 214
Borsos Klára, Gullya Lászlóné **II.** 346
Borsos Sámuel **II.** 434, 436, 504; **III.** 487, 498
Borsos Sándor **II.** 298, 340, 341, 342, 343, 344, 349, 352, 354, 357, 361, 371
Bortes, Iszarie **III.** 225
Borza (Burza) Lázár **II.** 148
Borza Borza **II.** 150
Borza Danyila **II.** 352
Borza György **II.** 150
Borza Jovul **II.** 302
Borza Juon **II.** 148, 290, 353
Borza Mihály **I.** 12
Borza Miklós **III.** 82
Borza On **II.** 321
Borza Salamon **II.** 363
Borza Sámuel **II.** 268
Borza Tomja **II.** 302
Borza Truza **II.** 290
Borza Zváts **II.** 352
Bosnyák Kata **II.** 298
Bota Danila **I.** 260
Bota Opra **I.** 231
Bota Togyer **I.** 231

Bota, István **II.** 53
Bota, János **II.** 53
Bota, Komán **II.** 44, 53
Bota, Miklós **II.** 44
Bota, Péter **II.** 44
Bota, Szimendru **II.** 44, 53; **III.** 214
Bóth Mária, Vadas Istvánné **II.** 208; **III.** 90
Botos Juon **I.** 249
Botos Péter **I.** 208, 209
Botya, Demeter **II.** 223, 230
Boxe, Josziv **III.** 225
Boxe, Juon **III.** 225
Bozán Juon **I.** 394, 405
Bőjthe Ödön **III.** 506, 512, 531, 536
Bökös (Bekes) András **II.** 381, 385, 398; **III.** 269, 281, 284
Bökös (Bekes) Gábor **II.** 381, 387, 392, 403, 407
Bökös Éva **II.** 412
Bökös Farkas **II.** 410
Bökös Györgyné **II.** 403, 406, 408
Bökös Pál **II.** 433
Bökös Tamás **II.** 388, 390
Bökös Zsigmond **II.** 403, 406, 408
Bölöni Sámuel **II.** 484
Böszörményi (Lakatos) György **III.** 463, 465 467, 471, 476, 477, 478
Böszörményi Györgyné **III.** 472
Böszörményi Mihály **III.** 261, 263
Brád, Petrutz **II.** 57
Brádi (Brády) András **I.** 229, 249, 255
Brádi család **III.** 81, 85, 358
Brádi Farkas **I.** 225, 227, 229, 231, 238, 239, 241, 245, 253, 256, 259
Brádi Ferenc **I.** 213, 225, 229, 235, 236, 241, 256; **II.** 371
Brádi János **I.** 208, 210, 212, 213, 215
Brádi József **I.** 215, 217, 224, 225, 226, 227, 229, 232, 233, 234, 236, 238, 241, 245, 246, 253, 255, 259
Brádi Klára, Szombatiné **I.** 236
Brádi László **I.** 207, 208, 209, 236
Brádi Miklós **I.** 213, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 227
Brádi Miklósné **I.** 227
Brádi Péter **I.** 207, 208, 210
Brádi Sámuel **I.** 221, 222, 223, 225, 233, 236, 246; **II.** 134; **III.** 86, 93, 467, 471, 473, 476, 477, 478
Brádi Sándor **I.** 207, 208, 209, 212, 213, 215, 226, 236, 241, 246, 249, 253, 255, 256, 257, 258, 259; **II.** 328; **III.** 43, 71, 73, 78, 83, 89
Brádi Terézia, Kádár Péterné **II.** 467, 472
Branutz, Petru **II.** 247, 256, 260, 266, 270
Branyó György **I.** 119
Brassai Dániel **III.** 506, 517
Brassai Ferenc **III.** 309
Brassai György **II.** 149, 151, 152; **III.** 309, 310, 311, 318
Brassai István **II.** 70
Brassai János **III.** 269, 282, 284, 285
Brassai Mihály **II.** 149; **III.** 267, 269, 308, 309, 314
Brassai Mihály, ifj. **III.** 284
Brassai Simon **I.** 416
Brázovai Boldizsár **III.** 139
Brázovai család **III.** 117, 124, 128, 129, 138 141
Brázovai Elekné **III.** 547
Brázovai György **III.** 139
Brázovai Izsák **II.** 219; **III.** 136, 137, 138, 140, 141
Brázovai János **III.** 131, 135, 136, 137, 139, 140, 142, 144
Brázovai László **II.** 230, 232, 248, 256, 258, 261, 266; **III.** 112, 120, 129, 130, 131, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 144, 145, 146
Brázovai Mihály **III.** 139
Brázovai Péter **II.** 60
Brázovai Zsigmond **III.** 113, 114, 120, 123, 124, 125, 133, 139, 141, 146, 146
Brázovai Zsigmondné l. Gergots Hedviga
Bregán Gávrila **I.** 229
Breileszk, Juon **II.** 198
Bretyán, Ontsa **III.** 485
Bretyán, Togyer **III.** 485
Brukethal Károly **I.** 69, 78
Bruzán, Adam **II.** 192
Bruzán, Dumitru **II.** 192, 224
Bruzán, János **II.** 196
Bruzán, Lázár **II.** 192
Bruzán, Petru **II.** 196
Buda (Budai, Budi) Bálint **III.** 18, 266, 267, 268, 269, 281, 282, 470
Buda (Budai, Budi) György **III.** 438, 500
Buda (Budai, Budi) István **III.** 267, 282, 289
Buda (Budai, Budi) János **III.** 255
Buda (Budai, Budi) József **III.** 306, 309, 323, 466, 469, 470, 471, 476, 477, 509, 540, 582

Buda (Budai, Budi) Lászlóné **III.** 278
Buda (Budai, Budi) Lőrincné **III.** 272, 277, 282, 285
Buda (Budai, Budi) Péter **III.** 14, 286, 309, 310
Buda (Budai, Budi) Sándor **III.** 268, 272
Buda Ágnes, Pogány Sámuelné **I.** 353
Buda András **I.** 340, 341, 342, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 354, 358; **II.** 25, 27, 29, 42, 52; **III.** 90, 466
Buda Bálint **I.** 344, 351, 354, 355, 357, 358; **II.** 41, 42, 52
Buda Bálint, id. **I.** 358
Buda család **I.** 356; **II.** 219, 250; **III.** 466
Buda Éva, Lászlófi Pálné **I.** 137, 345, 346, 347, 350, 351, 354, 358; **II.** 27, 41, 42, 219, 250
Buda Ferenc **I.** 352; **II.** 205
Buda Gábor **III.** 214
Buda Gáspár **I.** 344, 351, 354, 358; **II.** 41; **III.** 10, 68, 90, 470
Buda Gáspár, id. **I.** 355, 357
Buda István **II.** 228
Buda Jánk **III.** 398
Buda János **I.** 188, 345, 346
Buda József **I.** 354, 360, 363
Buda Józsefné l. Harsányi Erzsébet
Buda Judit, Tordai Lászlóné **III.** 186
Buda Júlia **I.** 117
Buda László **I.** 95, 116, 357, 363
Buda Lup **III.** 365, 377, 387, 399, 405
Buda Mária, Mara Dánielné **III.** 12
Buda Miklós **I.** 115, 344, 347, 351, 354, 358; **II.** 41
Buda Sámuel **I.** 173, 176, 179
Buda Sándor **I.** 357
Buda Zsigmond **II.** 198, 204, 205, 210, 440; **III.** 481
Buda Zsófia, Puj Mikósné **I.** 156, 161, 358
Budai (Budi) Bálint **I.** 92
Budai (Budi) Ferenc **I.** 392, 395, 400, 404, 406, 407
Budai (Budi) Gergely **I.** 89, 90, 91
Budai (Budi) György **I.** 94; **III.** 438, 500
Budai (Budi) István **I.** 116
Budai (Budi) János **I.** 87, 115
Budai (Budi) János, id. **I.** 89, 95
Budai (Budi) Lőrinc **I.** 389, 395, 397, 401, 407, 408
Budai (Budi) Mihály **I.** 87, 123, 376, 378, 379; **II.** 275, 301
Budai (Budi) Sándor **I.** 104, 105, 107, 109, 122, 124, 293; **II.** 72
Budai (Budi) Sándor, id. **I.** 106, 109, 110, 121, 123
Budai (Budi) Sándor, ifj. **I.** 115, 119, 120, 123
Budai (Budi) Sára, Pető Lőrincné **II.** 70, 110
Budai Péter **II.** 292, 294, 297, 298, 304, 305, 308, 309, 310, 315, 316, 491
Budai Péterné **II.** 309
Budurátz (Budurétz) Péter **II.** 390, 391, 393, 398
Buduroj Péter **II.** 387, 396
Bugya Grozáv **III.** 345, 364, 379, 391, 408, 411
Bugyul Elek **III.** 484
Bugyul Péter **II.** 75; **III.** 446
Bugyul Zsigmond **II.** 179, 181, 185, 186, 187, 188, 198, 201, 204, 205, 207, 210, 214
Bujti György **I.** 94, 96, 100, 103, 106
Bujti János **I.** 97, 111; **II.** 114, 119, 127, 131
Bujti József **I.** 111, 121, 123
Bujti Sándor **I.** 111, 121, 123
Bujti Zsigmond **I.** 94, 95, 96, 99, 110, 115; **II.** 95
Bujti Zsuzsánna **III.** 320
Bujtsa Dávid **II.** 393, 403, 405
Bukovai (Bukkovai) János **I.** 381, 391; **III.** 117, 118, 135
Bulgya Sándru **III.** 227
Bulgya, Avram **III.** 225
Bulgya, Iszpáz **III.** 226
Bultz Avram **II.** 353
Bultz Filip **II.** 353, 356
Bultz Mihály **II.** 353
Bultz Togyer **II.** 352
Bultzeszk Juon **II.** 321
Bultzeszk Miska **II.** 290, 301
Bulyka, Dumitru **II.** 264
Bun Istók **II.** 302
Bun István **II.** 273, 274
Bun Izsák **II.** 274, 277
Bun Péter **II.** 280
Bun Petru, sánta **II.** 272
Bunta Magdolna **III.** 532
Bunya Avrám **II.** 436
Burtya, Petru **III.** 224
Burza Janos **III.** 95, 98, 102
Burzán Josziv **I.** 69
Butsi János **II.** 98, 104; **III.** 113, 443, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 459, 467, 468, 469, 470, 471, 473, 476
Butsi János, ifj. **III.** 451

Butsi Krisztina, Porsolt Ferencné **III.** 455, 456
Butsi Mihály **III.** 467, 469, 470, 471, 473, 476, 477
Butykán, Dumitru **II.** 260, 265
Bükkös Pál **II.** 430
Caballini, Carl **III.** 316
Castellano Antal **III.** 83
Cintai (Czintai) János **III.** 268
Cintai (Czintai) Mihály **III.** 289
Cintai (Czintai) Mihályné **III.** 268
Cloşca **I.** 13
Columbán l. Kolumbán
Comarimus Péter **I.** 411
Crişan **I.** 13
Cz l. még Tz
Czáncza (Tzántza) Andrásné **III.** 445
Czeglédi Dániel **III.** 450
Czente Dávid **I.** 138, 139, 294, 296
Czifuly **II.** 82
Czigány Irimie **I.** 229
Czileru, Petru **II.** 194
Czingyiu Juon **III.** 222, 239
Czirka János **III.** 21
Czirle, Miklós **II.** 46, 54
Czirtz (Tzirtz) On **III.** 372, 376, 384, 404
Czirtz (Tzirtz) Togyer **III.** 364, 376, 384, 404, 412
Czirtz alias Szirba (Tzirba) Kretsun **III.** 369, 376, 384, 404
Csáki (Csáky, Tsáki) László **I.** 273, 274, 275, 276, 277, 278, 281, 283, 287
Csáki (Tsáki) Dániel **II.** 186, 204, 205
Csáki Ágnes **I.** 287
Csáki Gábor **II.** 200, 202
Csáki István **II.** 444
Csáki József **I.** 298, 301
Csáki Miklós **I.** 12, 414; **II.** 9, 19, 20, 21, 22, 23, 444, 491, 499; **III.** 7, 8, 14, 24, 509
Csalánosi János **II.** 497; **III.** 491
Csanád István **I.** 115
Csanádi (Csanád, Csenádi, Tsanádi, Tsenádi) Sándor **I.** 84, 94, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 110
Csanádi (Csanád, Tsanád) Bálint **I.** 95, 96, 115
Csanádi (Csanád, Tsanádi) András **I.** 114, 115
Csanádi (Tsanádi) Ádám **I.** 111, 113, 122
Csanádi (Tsanádi) János **I.** 120, 275, 403
Csanádi (Tsanádi) Lőrinc **I.** 114, 124
Csanádi (Tsanádi) Mihály **I.** 89, 110, 122
Csanádi (Tsanádi) Mózes **I.** 111, 120, 121, 122, 123, 124
Csanádi (Tsanádi, Tsenádi) Sándorné **I.** 84, 156
Csanádi Terézia **I.** 403
Csanádi Zsigmond **I.** 103, 107, 121, 122
Császár István **III.** 496
Csávási (Tsávási) Mária, Tompa Ádámné **II.** 9, 251, 495
Csávási (Tsávási) Vas (Was) Benjámin **I.** 37, 42, 51; **II.** 9; **III.** 164, 165, 166, 167, 169, 171, 172, 174, 176, 182, 183, 194, 492
Csávási (Tsávási) Vas József **II.** 428, 504; **III.** 194, 195, 198, 202, 499
Csávási Vas Sámuel **III.** 194
Cseffey Ilona, Gávai Miklósné **III.** 504
Csegöldi (Tsegöldi) András **I.** 8, 18, 49, 50, 51, 97, 106, 107, 109, 132, 134, 135, 146, 147, 153, 154, 184, 185, 221, 223, 225, 265, 297, 300, 302, 313, 337, 338, 385, 386, 387; **II.** 35, 36, 37, 38, 83, 88, 94, 95, 102, 105, 106, 108, 167, 169, 172, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 203, 238, 240, 241, 242, 284, 287, 291, 338, 339, 410, 411, 413, 418, 423, 424, 425, 427, 461, 484; **III.** 74, 75, 80, 81, 127, 129, 130, 172, 174, 176, 213, 216, 217, 218, 283, 288, 289, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 298, 300, 301, 303, 305, 307, 309, 317, 318, 319, 357, 358, 359, 432, 433, 445, 446, 450, 451, 453, 454, 459, 463, 465, 467, 495, 511
Csegöldi (Tsegöldi) András, ifj. **II.** 115, 118
Csegöldi (Tsegöldi) Benjámin **III.** 309, 311, 320, 495
Csegöldi (Tsegöldi) József **III.** 321
Cseh (Tseh) Antal, csernátoni **III.** 310, 309, 317, 472, 477
Csekelaki Mária **II.** 179
Csenálosi l. Csalánosi
Csengeri András **I.** 24, 25
Csengeri Mihály **II.** 14
Cserményi Farkas **I.** 261
Cserményi Mihályné **II.** 17
Cserményi Zsigmond **II.** 136
Cserna András **III.** 445, 450
Cserna Dániel **III.** 436
Cserna Mária **III.** 18
Csernátoni (Tsernátoni) W. János **I.** 246; **II.** 307, 359, 360
Csernátoni Dániel **I.** 115, 418
Csernátoni Ferenc **II.** 500
Csernátoni József **III.** 468

Csernátoni László **II.** 500, 504
Cseszeliczki l. Szilvási
Csikai Mihály **I.** 220
Csiki (Tsiki) György **III.** 219, 220
Csikmoján (Tsikmoján) Opra **I.** 394, 395, 406
Csíkos (Tsíkos) Gábor **I.** 390, 397, 399, 400, 401, 403
Csíkos (Tsíkos) Imre **I.** 389, 390, 395, 395, 400, 402, 403
Csíkos (Tsíkos) Imre, id. **I.** 395, 407
Csíkos (Tsíkos) Imre, ifj. **I.** 395, 406, 408
Csíkos (Tsíkos) István **II.** 298
Csíkos (Tsíkos) János **I.** 389, 395, 402, 407
Csíkos (Tsíkos) László **I.** 389, 393, 402, 405, 407
Csíkos Ferenc **I.** 369, 372, 376, 389; **III.** 468
Csíkos Lőrinc **I.** 370, 371, 389, 396
Csíkos Mária, Nyíriné **I.** 391
Csiky Józsefné **III.** 529
Csíky Tivadar **III.** 585
Csimponyer, Avram **III.** 225
Csimponyer, David **III.** 226
Csimporeszku, Ona **III.** 223
Csipán, Aposztu **III.** 225
Csipán, Szimu **III.** 225
Csirika Moysza **III.** 169
Csirkov (Tsirkov) Angyel **II.** 353
Csirkov (Tsirkov) Bordán **II.** 347, 349
Csirkov (Tsirkov) Danyila **II.** 353
Csirkov (Tsirkov) György **II.** 353
Csirkov (Tsirkov) Magdalina **II.** 353
Csirkov (Tsirkov) Nunuk **II.** 347, 349, 354, 356, 362
Csirkov (Tsirkov) Nyikula **II.** 347, 349
Csirkov (Tsirkov) Salomon **II.** 347, 349
Csirkov (Tsirkov) Ursz **II.** 353
Csismás Ádám **II.** 334
Csiszár (Csiszér) Simeon **II.** 412, 414, 416, 418, 419, 420, 421, 504; **III.** 489
Csiszár Miklós **I.** 236
Csiszár Pál **I.** 269
Csizmadia György **I.** 23; **II.** 15
Csizmadia Péter **III.** 167, 174
Csizmadia Zsigmond **I.** 27
Csizmadja István **III.** 156
Csizmás (Tsizmás) Avrám **I.** 395, 407
Csizmás (Tsizmás) Ferenc **III.** 176, 178, 180
Csizmás (Tsizmás) János **III.** 179
Csizmás (Tsizmás) Josa **III.** 95, 96, 100
Csizmás (Tsizmás) Juon **I.** 395, 407
Csizmás (Tsizmás) Lázár **II.** 321
Csizmás (Tsizmás) Nyisztor **I.** 29
Csizmás (Tsizmás, Csismás) Péter **II.** 151, 152; **III.** 169, 180, 183, 189
Csizmás alias Boka Ferenc **I.** 39
Csizmás András **II.** 150
Csóka (Tsóka) Ábrahám **III.** 185, 186, 436, 465, 469, 470
Csóka (Tsóka) Borbála **I.** 199, 202, 205; **II.** 482
Csóka (Tsóka) család **I.** 193
Csóka (Tsóka) György **III.** 439, 440
Csóka (Tsóka) Izsák **I.** 171, 175, 178, 179, 184, 199
Csóka (Tsóka) János **I.** 182
Csóka (Tsóka) Jánosné **I.** 198
Csóka (Tsóka) László **I.** 183
Csóka (Tsóka) Sámuel **I.** 196, 199, 202, 205; **II.** 311, 317, 461, 472
Csóka (Tsóka) Zsuzsánna, Szilágyi Lajosné **II.** 474, 475
Csokadia, Dotyin **II.** 199
Csokadia, Joanes **II.** 199
Csolnakosi (Tsolnakosi) András **III.** 471
Csolnakosi (Tsolnakosi) Dániel **III.** 468, 471
Csolnakosi (Tsolnakosi) Farkas **III.** 19
Csolnakosi (Tsolnakosi) György **III.** 200, 470
Csolnakosi (Tsolnakosi) József **III.** 468
Csolnakosi (Tsolnakosi) László **III.** 471
Csolnakosi (Tsolnakosi) Lászlóné **III.** 471, 472
Csolnakosi (Tsolnakosi) Zsuzsanna, Szilvási Bálintné **III.** 473, 513, 532
Csolnakosi Sámuel **II.** 451
Csolokoj, Juon **II.** 190
Csolokoj, Zaharia **II.** 190, 198
Csomai Ferenc Deák **III.** 153, 154, 155
Csomós (Tsomós) István **I.** 215, 223, 253, 255; **II.** 272, 274, 275, 277, 279, 280, 280, 282, 283, 284, 287, 291, 292, 305, 307, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 320, 330, 495; **III.** 14, 24, 331, 332, 357, 358, 359, 360, 367
Csongrádi (Tsongrádi) Farkas **III.** 220
Csongrádi (Tsongrádi) Miklós **II.** 34, 59; **III.** 137, 145, 433, 434, 435
Csonka Mihály **I.** 161
Csopa, Avram **III.** 224, 225
Csopa, Toma **III.** 226
Csorba Dávid **I.** 147
Csordár, Petru **III.** 222
Csorogár (Csorogáj), Juon **II.** 247, 256, 263, 267, 270

Csorogár (Tsorogár), Toma **II.** 262, 264, 266, 270
Csuka (Tsuka) András **I.** 380, 385, 386, 392, 400, 405
Csuka (Tsuka) Andrásné **I.** 390, 392, 395, 403, 404, 405, 407, 408
Csuka (Tsuka) Bálint **I.** 394, 395, 405, 406, 407, 407
Csuka (Tsuka) Borbála **I.** 403
Csuka (Tsuka) Farkas **I.** 393, 395, 405; **II.** 139
Csuka (Tsuka) Ferenc **I.** 369, 372, 373, 378, 379, 380, 382, 385, 386, 387, 396, 397; **II.** 148, 164
Csuka (Tsuka) Ferenc, id. **I.** 381
Csuka (Tsuka) Ferencné **I.** 390, 395, 403, 407; **II.** 148
Csuka (Tsuka) György **I.** 369, 385, 386, 391
Csuka (Tsuka) Istók **I.** 395, 403, 407
Csuka (Tsuka) István **I.** 389, 391, 401, 407
Csuka (Tsuka) János **I.** 182, 189, 190, 194, 378, 379, 390, 395, 403, 407; **II.** 164
Csuka (Tsuka) János, ifj. **I.** 370
Csuka (Tsuka) József **I.** 391, 393, 395, 396, 404, 405, 407
Csuka (Tsuka) Júlia **I.** 368
Csuka (Tsuka) Kata, Papoltzi Györgyné **I.** 389, 390, 396, 402
Csuka (Tsuka) Mátyás **II.** 164
Csuka (Tsuka) Mózesné **I.** 390, 403
Csuka (Tsuka) Pál **I.** 369, 390, 397; **II.** 145, 150
Csuka (Tsuka) Rebeka, Horvát Andrásné **I.** 387; **II.** 118
Csuka Zsuzsánna, Ferentzi Péterné **III.** 18, 160
Csukus Gábor **I.** 396
Csukus Lőrinc **I.** 397
Csulai (Csula) János, id. **I.** 261; **II.** 14, 15
Csulai (Tsulai) Balázs **II.** 35, 40
Csulai (Tsulai) Pál **II.** 40; **III.** 504
Csulai (Tsulai) Sára, Mara Miklósné **I.** 351, 354, 358; **II.** 219; **III.** 209, 212, 218, 219, 220, 230, 231, 436, 509, 539
Csulai (Tsulai) Zsuzsánna, Ugron Andrásné **III.** 424, 429, 435
Csulai Elek **I.** 262, 266; **III.** 420, 422, 423, 425, 427, 429, 434, 437, 504, 505, 515
Csulai Éva, Mara Zsigmondné **I.** 379, 382; **III.** 53, 468, 470
Csulai Illyés **III.** 424, 426, 427, 428, 429
Csulai Illyés, id. **I.** 263; **III.** 419, 421, 422, 423, 425, 426, 427
Csulai Illyés, ifj. **III.** 422, 423, 424, 425, 426, 427
Csulai László **I.** 261
Csumatu, Szimion **III.** 221
Csunda l. Tsunda
Csura István **III.** 436
Csura Lázár **III.** 419, 426, 428, 430, 436
Csurts (Csuts), János **II.** 47, 49, 55, 56, 65
Csutsille, Avram **III.** 225
Dáfina l. Dán Toda
Dali András **II.** 69, 70, 74, 75, 79
Dali család **II.** 74
Dali Ferenc **II.** 79, 82, 114, 127, 131
Dali Ferencné l. Kis Sára
Dali István **II.** 71, 75, 76, 84, 87, 250, 263
Dali Istvánné **II.** 89, 112, 113, 117, 126, 131, 132
Dali Kata, Keresztúri Péterné **III.** 470, 497
Dali Mihály **II.** 108, 112, 116, 117, 122, 124, 126, 127, 130, 131, 132
Dali Péter **II.** 70, 75, 89, 98, 99, 101, 102, 106, 108, 117
Dali Sándor **II.** 103, 104, 106, 108, 109, 110, 119, 120, 123, 130, 133
Dali Zsigmond **II.** 117
Dálnoki (Dálnaki) Pál **II.** 444, 445, 449
Dálnoki Ádám **III.** 159, 182
Dálnoki B. Mihály **II.** 502
Dálnoki család **II.** 474
Dálnoki György **I.** 420
Dálnoki István **III.** 92
Dálnoki Péter **III.** 182
Dálnoki Székely Sándor **III.** 489
Dállyai Dávid **I.** 419
Dállyai Gergely Elek **I.** 55
Dállyai György **III.** 491
Damián Péter **II.** 276
Dámján Dsurds **II.** 302
Damó Károly **I.** 420
Dan alias Murár György **III.** 363, 377
Dán Lászk **I.** 116
Dán Onuj (Onul) **III.** 365, 377, 386, 405
Dán Petru **III.** 377, 385, 404
Dán Petrutz **III.** 398
Dán Toda alias Defina Adám **III.** 364, 377, 385, 398, 404
Dan Togyer **I.** 231
Dángya Petru **II.** 277, 296
Dániel János **II.** 15
Dániel Kata, Mara Lászlóné **I.** 332, 333

Danila, Togyer **II.** 210
Dants Dániel **II.** 265, 267, 268, 270, 495
Dants Ferenc **I.** 416
Dants Nyikula **III.** 162, 168
Dants Onutz **III.** 205
Dants Petru **III.** 168
Dants, Szerem **II.** 57
Dántsul pakulár **I.** 124
Dantsul Péter **III.** 468
Danya Petru **II.** 302
Danyileszk, Dávid **II.** 190
Danyileszk, Togyer **II.** 210
Darabontz Danila **II.** 353
Darnai Mihály **II.** 381
Dávid Avremutz **II.** 352
Dávid Barbura **III.** 399
Dávid Ferenc **III.** 17
Dávid Gyorgy **III.** 366, 380, 395, 409
Dávid Ilia (Ilie) **III.** 192, 197, 205, 206
Dávid István **III.** 259
Dávid János **III.** 366, 380, 395, 400, 409
Dávid Jov **II.** 352
Dávid Juon **II.** 353
Dávid Marián **III.** 95, 100
Dávid Mihály **III.** 287, 288, 289, 292, 293, 294, 296, 298, 300
Dávid Mihály, id. **III.** 295
Dávid Nyikula **I.** 406
Dávid On **III.** 397
Dávid Petru **II.** 352, 356
Dávid Salamon **III.** 410
Dávid Togyer **II.** 352
Deák Demeterné **I.** 300
Deák Juon **III.** 205
Deáki Filep József **III.** 9, 28
Deáki P. András **II.** 492, 499; **III.** 76, 489
Deberdeu (Deberkeu, Deberko) Marián **III.** 368, 380, 395, 410
Débora Ferenc **I.** 61
Debreceni László **III.** 505, 507, 507, 509, 511, 512, 558
Debreczeni György **I.** 23
Debreczeni Mihály **II.** 444, 499
Debretzeni K. Péter **I.** 116, 139, **III.** 45, 277, 283, 286
Décsi l. Détsi
Delmarián Juon **III.** 83
Deme Dumitru **III.** 99, 103, 106
Deme Nyikula **III.** 104
Deme Togyer **III.** 99, 103, 106
Demén Mária, Jantsó Istvánné **III.** 494
Demeter András **I.** 87, 115
Demeter Andrásné **I.** 122
Demeter Dániel, szemerjai **I.** 287, 289, 293, 374; **II.** 156; **III.** 59, 60, 62, 64, 165, 489
Demeter Ferenc, galambfalvi **I.** 416
Demeter György **I.** 120, 121, 122, 123; **II.** 219
Demeter István **I.** 114, 122
Demeter János **I.** 107, 111, 122
Demeter János, id. **I.** 103
Demeter Márton **III.** 375, 376, 384, 404
Demeter Máté **I.** 95, 96, 115
Demeter Mihály **I.** 90
Demeter Péter **I.** 87, 89
Demeter Péter, ifj. **I.** 90
Demeter Sándor **I.** 87, 94, 122, 123, 124
Demeter Sándor, id. **I.** 95
Demeter Sándor, ifj. **I.** 103
Demeter Zsigmond **I.** 111, 112, 122
Demeter Zsuzsánna, Etre Mihályné **I.** 403
Demián (Damján) Ádám **III.** 369, 376, 384, 398, 400, 404
Demián (Damján) Hutzuj (Hutz) **III.** 369, 376, 384, 398, 404
Demián (Damjián) Pável **II.** 277, 290
Demian Juon **II.** 363
Demián Nutz **II.** 363
Demián Nyikula **II.** 362
Demián Toma **II.** 363
Demján (Damián) Koszta **II.** 353, 364
Demján Angyel **II.** 353
Demján Lup **II.** 353
Demján Ursz **II.** 353
Demján Vaszilia **II.** 353
Denna Josziv **III.** 164
Denyei, Iván **III.** 226
Denyészk, Josziv **I.** 324
Dersi Zsigmond **I.** 45, 51, 55, 57, 69, 73
Dési (Desinus) István **I.** 414
Dési Lázár György **II.** 439
Dési Miklós **II.** 446, 447, 448, 499
Dési Tamás **III.** 258
Deső Éva **III.** 475
Deső Gáspár **III.** 446, 470
Deső János **III.** 475
Deső Mária **III.** 475
Desuchovits (Desakovits) Sámuel, désfalvi **I.** 69, 74, 77, 79, 81
Desuchovits Sámuelné l. Andor Mária
Détsei József **II.** 468

Détsi (Décsi) János **I.** 17, 28, 89, 90, 91, 170, 271, 272, 344, 345, 412; **II.** 20, 23, 24, 143, 218, 383, 447, 448, 498, 504; **III.** 70, 76, 262, 442, 472, 493
Detsi Dávid **III.** 472
Detsi István **III.** 19, 38, 444, 447, 450, 451, 453, 501
Détsi József **I.** 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 115
Dévai Arany Mihály **I.** 413
Dévai Nagy l. Nagy
Dévai Vaszij **I.** 379
Dianits Mátyás **II.** 362
Dimuleszk, Makarie **II.** 198
Diósi Krisztina, Bartsai Sándorné **II.** 164
Diószegi János **II.** 143
Diószegi Miklós **I.** 275
Dobai (Dobolyi) András **I.** 32, 35, 38
Dobai (Dobolyi) József **I.** 42, 44, 49; **II.** 102, 103, 501
Dobai (Dobolyi, Dobollyi) István **I.** 26, 27, 51, 61, 67
Dobai (Dobolyi, Dobollyi) Józsefné **I.** 61, 64, 69, 74, 77; **II.** 201, 202, 204, 205, 207
Dobai Elek **I.** 29, 34, 64
Dobai Elekné **I.** 34
Dobleszk, Aposztu **III.** 226
Doboi György **I.** 77
Dobolyi Benedek **I.** 271, 272, 273
Dobolyi Kata, Bartsai Ábrahámné **I.** 126
Dobolyi Tamás **II.** 502
Dobos, Thoma **II.** 249, 262
Dobra Péter **II.** 495
Dobra Thoma **III.** 158
Dobra, Alexandru **III.** 222
Dobrai István **II.** 477; **III.** 176, 177, 178, 179, 180, 187, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200
Dobras Mihály **II.** 148
Dobreszk, Grozáv **II.** 195, 197
Dobreszk, György **II.** 195
Dobreszk, Juon **III.** 221
Dobreszk, Luka **II.** 195; **III.** 221
Dobritza Dsurgys **I.** 231
Dobritza Togyer **I.** 231
Dobsa, Ivás **III.** 225
Dobsan, Sandru **III.** 225
Dodu, Avram **II.** 196
Dodul család **II.** 200
Dodul, Janes **II.** 195
Doka Sándor **II.** 328, 329, 496, 503
Dolgány Ábrahám **II.** 290, 302
Dolka, Angyel **II.** 196
Dolka, Josa **II.** 190
Dolka, Juon **II.** 196
Dolka, Pavel **II.** 190
Dolka, Togyer **II.** 193
Dolka, Zálin **II.** 193; **III.** 223
Dolyány Avrám **II.** 311
Domokos Zsigmond **III.** 166, 167
Dósa József **I.** 37, 39, 40, 41, 42, 45, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 143, 418, 419; **II.** 25, 28, 29, 30, 500
Drágoj Drágoj **I.** 316
Dragojeszk, Miklos **III.** 221
Drágomir, Togyer **II.** 48
Dragony Péter **III.** 264
Drágota (Drágosa) alias Grék Ádám **III.** 379, 391, 408
Drágota, Mihály **II.** 45, 54
Drágota, Opra **II.** 47, 54
Drágota, Petru **II.** 45, 47, 54
Draguczin István **III.** 153
Draguczin Pálné **III.** 155
Drája Iszpász **III.** 363, 378, 390, 407
Dráva (Drávai) János **II.** 416; **III.** 273, 288, 308, 313
Dráva család **III.** 296
Dráva Mihály **III.** 280
Dregán (Dragán) János **II.** 272, 274, 276, 280, 283, 284, 290, 292, 295, 301, 302, 310, 311, 315, 320
Dregán (Dragán, Dregány) Istók **II.** 278, 289, 301
Dregán (Dregány) György **II.** 274, 282, 284, 292, 294, 301, 305, 308, 314, 316; **III.** 354
Dregán (Dregány) Josa **II.** 289, 290, 301, 302, 321
Dregán (Dregány) Mihály **II.** 274, 275, 277, 282, 284, 289, 292, 310
Dregán Ádám **II.** 292, 295, 308, 312, 315, 316, 318
Dregán Éva, Borbély Péterné **II.** 318
Dregán István **II.** 274
Dregán Jákob (Jakab) **I.** 12; **II.** 292, 294, 295, 297, 308, 312, 314, 315, 316, 318
Dregán Jánosné **II.** 295
Dregán József **II.** 292, 295
Dregán Péter **II.** 315
Dregán Sámuel **II.** 297

Dregán Zsigmond **II.** 315
Dregenyészk András **II.** 194; **III.** 221
Dregenyészk Mihály **II.** 194
Dregenyészk, Dávid **II.** 192, 194
Dregenyészk, György **II.** 196
Dregenyészk, Janes **II.** 196
Dregits György **III.** 397
Dregits, János **I.** 323, 326
Dregits, Lázár **III.** 237
Dregits, Zaharia **I.** 323, 326
Dregoj, Miklos **III.** 222, 223
Dsorza Ádám **II.** 329
Dsorza Péter **II.** 330
Dsoszán Josziv **III.** 92, 93
Dsoszán Petru **I.** 395, 406, 407; **III.** 207
Dsoszán Togyer **II.** 353
Dsugya János Lázár **II.** 278
Dsugya Josziv **II.** 302
Dsugye Száv **III.** 204
Dsula Avrám **III.** 372, 379, 393, 399, 408
Dsula Gyurka **III.** 327
Dsula Mihály **III.** 101
Dsurds, János **II.** 212, 215
Dsurds, Mihái **III.** 237
Dsurdsa Ádám **II.** 347, 348
Dsurka (Dsurko), Stéfán **II.** 247, 256, 260, 263, 265, 268
Dsurs, Tsukur **II.** 216
Dsursz, János **II.** 193
Dub, Vincenz Carl **III.** 524, 533, 534, 543, 544, 549, 550
Dubár Iszák **III.** 99, 103
Dudás András **III.** 178, 179, 189
Dudás Ferenc **III.** 167, 174, 176, 179, 187
Dudás Miklós **III.** 158
Dulama, Iván **III.** 225
Dulama, Josziv **III.** 224
Dulama, Naku **III.** 225
Dulama, Vaszilie **III.** 226
Dum, Mihutz **II.** 45, 53
Duma Mihály **I.** 119
Dumitrás, Lászk **III.** 138
Dumitrés Tyek **II.** 62
Dumitreszk, Istok **II.** 49, 56
Dumitreszk, János **II.** 50, 56
Dumitreszk, Juon **II.** 49
Dumitreszk, Latzkutz **II.** 49, 50, 56
Dumitreszk, Mitru **II.** 49
Dumitreszk, Nyikuláj **II.** 50, 56
Dumitreszk, Petru **II.** 49, 50, 56
Dumitreszk, Todor **II.** 50
Dumitru János **III.** 364, 379, 392, 399, 408
Dumitru Petru **III.** 364, 379, 392, 408
Duntsa Bálint **I.** 186, 188, 192, 193, 196, 198, 199, 200, 204
Duntsa János **III.** 239
Dusán Avrám **III.** 368, 375, 379, 392, 399, 408
Dusán Dsurds **III.** 364, 376, 384, 398, 404
Dusán Onuj (Onul) **III.** 328, 363, 376, 383, 403
Dusán Togyer (Todor) **III.** 328, 376, 383, 403
Egri János **II.** 436
Eleber (Alaber) Imre **I.** 115, **II.** 69
Eleber (Elebér, Eliber) János **II.** 87, 94, 98, 99, 111, 126, 131; **III.** 264
Eleber Zsigmond **II.** 76
Elekes Mihály **I.** 68, 73, 78
Enyedi (Egyedi) Márton **III.** 155, 156
Enyedi Anna, Horváth Boldizsárné **II.** 298
Enyedi Gáspár **II.** 499
Enyedi György **III.** 155, 156, 158
Enyedi István (Istók) **III.** 156, 158
Enyedi Molnár János **III.** 496
Enyedi Sámuel **I.** 379, 382, 385, 386, 389, 391, 392, 395, 399, 400, 401, 402, 404, 406, 407, 408, 409
Eperjesi Lajos **I.** 28, 45
Eperjesi Lajosné l. Markotsán Mária
Eperjesi Mihály **III.** 15
Eperjesi Terézia, Buda Ferencné **II.** 204
Eperjesi Zsigmond **I.** 54, 55; **III.** 283, 511
Erdős István **III.** 490
Érsekújvári Sámuel **I.** 39
Étfalvi Kelemen **I.** 368, 369, 371, 416, 420; **II.** 148, 501; **III.** 289, 313, 446, 447, 468, 470
Etre (Etreh, Ettreh) Mihály **I.** 94, 95, 115, 116, 122, 123, 124, 403; **II.** 110
Etre Judit, Szatmári Mihályné **I.** 119; **II.** 9
Etre Kata, Tsanádi Mihályné **I.** 110
Etre László **I.** 95
Etre Péter **I.** 114, 115, 120, 122
Fábián Basilius **II.** 503
Fainis (Fanyis), Luka **II.** 191, 199
Farai János **II.** 150
Farán Ilia **II.** 161
Farczádi Ferenc **II.** 497; **III.** 496
Farkas Ábrahám **II.** 386, 421
Farkas Ádám **II.** 424, 424, 428, 434, 436, 437
Farkas Ágnes, Kis Zsigmondné **II.** 122, 430
Farkas Ágnes, Köpetzi Mihályné **I.** 379, 389, 402

Farkas András **I.** 126, 127, 129; **II.** 390, 410
Farkas Annók **II.** 385, 431
Farkas Balázs **III.** 254, 263, 265
Farkas Bálint, bácsi **I.** 132, 133, 136, 137, 139, 143, 144, 146, 147, 148, 149
Farkas Bálint, bajesdi **I.** 189, 193, 198, 310
Farkas Bálint, lozsádi **II.** 423
Farkas Bálint, rákosdi **III.** 288, 291, 295, 297, 307, 321, 322
Farkas Bálintné **I.** 150
Farkas Benedek **II.** 436
Farkas Benjámin, bajesdi **I.** 180, 182, 186, 192, 201, 204, 205
Farkas Boldizsár, bajesdi **I.** 324
Farkas család, bajesdi **I.** 193
Farkas család, rákosdi **III.** 276
Farkas Dániel **II.** 390, 393; **III.** 272, 286, 287, 289, 291, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 300, 301, 303, 308, 309, 311, 314, 315, 316, 318, 319
Farkas Dániel, id. **III.** 302
Farkas Elek **II.** 423, 424, 425
Farkas Ferenc **I.** 52, 161, 165, 170, 172; **II.** 101, 250, 263, 478; **III.** 137, 143, 271, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 296, 298, 299, 301, 303, 309, 317, 326, 472
Farkas Ferenc, alsó **III.** 295, 301, 307, 309
Farkas Ferenc, felső **III.** 282, 295, 301
Farkas Ferenc, id. **III.** 300
Farkas Ferenc, ifj. **III.** 309
Farkas Ferencné l. Nagy Éva
Farkas György **II.** 382, 383, 384, 385
Farkas György, id. **III.** 305, 308, 313, 320
Farkas Heléna **II.** 397
Farkas Imre **I.** 134; **III.** 259, 267, 268, 269, 281, 289
Farkas István **I.** 166, 170, 188; **II.** 383, 385; **III.** 265, 268
Farkas István, alsó **III.** 309
Farkas János, bácsi **I.** 156, 161, 165, 166, 168, 169
Farkas János, bajesdi **I.** 314, 321, 326
Farkas János, lozsádi **II.** 219, 380, 419, 424, 424, 425, 427, 428, 430, 432, 434, 436
Farkas János, rákosdi **III.** 90, 97, 100, 102, 106, 309, 310, 311, 316, 317, 324, 472
Farkas József l. Bajesdi Farkas
Farkas József **III.** 472
Farkas József, bácsi **I.** 131, 134, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 153, 154
Farkas József, bajesdi **I.** 329
Farkas József, lozsádi **II.** 388, 391, 393, 393, 403, 412, 484
Farkas Lajos, bajesdi **I.** 185, 186, 192, 198
Farkas Lajos, id., bajesdi **I.** 189, 193, 199, 201, 202, 204
Farkas Lajos, ifj., bajesdi **I.** 201
Farkas László, bácsi **I.** 126, 128, 131, 134, 137, 139, 140, 141, 145, 146, 148, 152, 153, 154
Farkas László, bajesdi **I.** 173, 174, 314, 321, 322, 325, 359, 360, 362, 363
Farkas László, ifj., bajesdi **I.** 360, 362
Farkas László, lozsádi **II.** 408, 410, 411, 412, 414, 416, 418, 420, 421, 428
Farkas László, rákosdi **III.** 83, 273
Farkas Lászlóné **II.** 436; **III.** 308, 314
Farkas Lázár, felső **III.** 301
Farkas Lázár, id. **III.** 292, 300, 301
Farkas Lázár, ifj. **III.** 282, 293, 297
Farkas Lázár, lozsádi **II.** 377, 379, 380, 381
Farkas Lázár, rákosdi **III.** 268, 286, 287, 289, 290, 291, 294, 296, 303, 449
Farkas Mária, Szévérin káplárné **II.** 43, 52, 62
Farkas Márton **II.** 428, 437
Farkas Mátyás **II.** 408
Farkas Mihály, alsó **III.** 309
Farkas Mihály, bajesdi **I.** 294, 314, 324, 325, 326, 329
Farkas Mihály, körösbányai **II.** 272, 273, 275, 276, 277, 279, 290, 291, 317, 407
Farkas Mihály, rákosdi **III.** 264, 311, 434, 436
Farkas Miklós **I.** 126
Farkas Mózes **III.** 309
Farkas Pál, bajesdi **I.** 285, 310
Farkas Péter, bajesdi **I.** 170
Farkas Péter, rákosdi **III.** 267, 301
Farkas Péterné **III.** 294
Farkas Sámuel, bácsi **I.** 156, 160, 161, 164, 165, 166, 168
Farkas Sámuel, bajesdi **I.** 185, 186, 189, 190, 192, 194, 195, 198, 199, 205
Farkas Sámuel, lozsádi **II.** 43, 52, 384, 385, 398, 399
Farkas Sámuel, rákosdi **III.** 274, 282, 290
Farkas Simeon **II.** 29; **III.** 437
Farkas Tamás **II.** 389, 408, 411
Farkas Zsigmond **I.** 156, 161, 165, 168
Farkas Zsuzsánna **II.** 314
Farkas, Janes **II.** 192
Farkas, Lázár **II.** 192

Farkas, Mihály, ifj. **I.** 359, 362
Farnadi Dániel **I.** 267, 268, 270, 271
Fartzádi Nagy Gábor **III.** 305, 309
Faur (Faor) Juon **III.** 352, 354
Faur Avrám **III.** 407
Faur János **III.** 320
Faur Szalomon **III.** 397
Faur Szimion **III.** 397, 400
Faur Togyer **II.** 353
Fazakas (Fazekas) György, id. **III.** 267, 269, 271, 295, 308, 314
Fazakas (Fazekas) István **II.** 383, 385; **III.** 286, 287, 288, 289, 291, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 303, 308, 309, 314
Fazakas (Fazekas) Mihály **I.** 299; **II.** 450, 451, 454, 455, 458, 459; **III.** 263, 266, 267, 268, 269
Fazakas (Fazekas) Sándor **I.** 29, 31, 34, 38, 40, 48, 63
Fazakas (Jenei) György **III.** 151
Fazakas (Jenei) Márton **III.** 151
Fazakas (Jenei) Mihály **III.** 151
Fazakas (Mánul) György **III.** 305
Fazakas (Mánul) István **III.** 307
Fazakas (Mányul) Bálint **III.** 291
Fazakas András **II.** 278
Fazakas Andrásné l. Bara Zsuzsánna
Fazakas Bálint **II.** 451; **III.** 267, 286, 287, 292, 293, 294, 295, 296, 298, 301, 303
Fazakas Ferenc **I.** 52, 61, 63, 64, 65, 69, 76, 299
Fazakas Gergely **I.** 23, 289
Fazakas György **III.** 42, 267, 277, 278, 280, 282, 284, 285, 286, 287, 289, 296, 309, 318
Fazakas János **III.** 309
Fazakas József **III.** 292
Fazakas Miklós **I.** 52
Fazakas Péter **III.** 296, 298
Fazakas Zsigmond **II.** 286, 502
Fejér (Fehér) István **I.** 109, 110, 111, 115, 119, 120, 121, 124
Fejér András **I.** 385, 386, 387; **III.** 74
Fejér Illyés **I.** 260
Fejér János **I.** 103
Fejér Petru **II.** 321
Fejérvári István **I.** 374; **II.** 144, 145, 150, 153, 156, 159, 162, 164
Fejérvári Istvánné **I.** 298
Fejérvári László **I.** 274
Fejérvízi Lázár **III.** 493
Fejérvízi Péter **I.** 315
Fekete Ábel **I.** 161, 165; **II.** 435
Fekete Ádám **II.** 424
Fekete András **II.** 387, 390, 391, 419
Fekete Áron **II.** 397, 412, 419, 423, 425, 434, 435
Fekete Bálint **II.** 385
Fekete Elek **I.** 192, 202; **II.** 436; **III.** 127
Fekete Éva **II.** 430
Fekete Ferenc **II.** 386, 388, 389, 390, 393, 405, 406, 410, 411, 412, 424
Fekete Ferenc, id. **II.** 393, 403, 408
Fekete Ferenc, ifj. **II.** 390, 406
Fekete Ferencné **II.** 408
Fekete Gábor **II.** 390, 391, 392, 408, 424, 426, 435
Fekete Gergely **II.** 419, 423
Fekete György **II.** 384, 390, 391, 392, 420, 421
Fekete György, id. **II.** 387, 393, 398
Fekete István **I.** 39, 41; **II.** 393, 399, 405, 406, 408, 410, 411, 417, 435
Fekete István, id. **II.** 410, 418
Feketc Jakab **II.** 437
Fekete János **II.** 390, 408, 420, 421, 422, 425
Fekete János, id. **II.** 387, 416
Fekete József **I.** 298; **II.** 387, 390, 393, 403, 406, 413, 417
Fekete József, id. **II.** 407
Fekete László **II.** 428, 433, 436
Fekete Lázár **II.** 436
Fekete Márton **II.** 420
Fekete Mihály **II.** 385, 396, 400, 402, 405, 406, 407, 408, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424
Fekete Mihály, Felső **II.** 398
Fekete Mihály, ifj. **II.** 383, 385
Fekete Mihályné **II.** 421
Fekete Pál **II.** 390, 393
Fekete Pálné **II.** 403, 408
Fekete Péter **II.** 391, 419, 420, 424, 425, 427, 428, 432, 434, 435, 436; **III.** 137
Fekete Péterné l. Szegedi Krisztina
Fekete S. Gábor **II.** 392, 403
Fekete S. János **II.** 392, 403, 406
Fekete Sándor **II.** 423, 424, 425, 426, 427, 428, 432, 434, 436, 437
Fekete Tamás **II.** 387, 390, 393, 411, 412, 413, 414, 416, 418, 419, 421
Fekete Terézia, Vintze Elekné **II.** 430
Fekete Zsigmond **II.** 424
Felfalusi András **III.** 441, 500

Ferdinánd, IV. **II.** 177
Ferdinánd, II. **II.** 177
Ferdinánd, III. **II.** 164
Feredős Mihály **I.** 76
Feredős Mihályné 61
Ferenc József, **I. III.** 518
Ferentz (Ferencz) János **II.** 373, 380, 388, 434
Ferentz (Ferencz) Mártonné **II.** 386
Ferentz (Ferencz) Mihály **II.** 385, 386, 388
Ferentz (Ferencz) Pál **II.** 373
Ferentz (Ferencz) Péter **II.** 383, 385
Ferentz (Ferencz) Sándor **II.** 388, 392, 403, 406, 408
Ferentz Ágnes, Gálfi Józsefné **II.** 434
Ferentz András **II.** 393, 403, 406, 410; **III.** 183
Ferentz Bálint **II.** 382, 383, 421, 426, 427, 428, 433, 436
Ferentz Benedek **II.** 435
Ferentz Dániel **II.** 421
Ferentz Elek, tóti **II.** 411
Ferentz Farkas **II.** 437
Ferentz Gergely **II.** 436
Ferentz György **II.** 382, 420, 435
Ferentz Ilona, Farkas Tamásné **II.** 428
Ferentz Istók **III.** 183, 193, 200
Ferentz István **II.** 381, 390, 392
Ferentz Jánosné **II.** 403, 405
Ferentz Klára **II.** 391
Ferentz Lukács **II.** 390, 391
Ferentz Zsigmond, tóti **II.** 403, 405, 406, 407, 408, 423, 424, 425
Ferentzi (Ferenczi) Ferenc **II.** 388, 393, 403, 408
Ferentzi Ádám ifj. **II.** 418
Ferentzi Ágnes, Bujti Jánosné **I.** 97
Ferentzi Éva, ifj. Ferentzi Ádámné **II.** 418
Ferentzi István **III.** 179
Ferentzi Péter **III.** 160
Ferentzi Sámuel **II.** 419
Ferkő András **III.** 160, 161, 162, 164, 165, 179, 189, 205
Ferkő Aniska **III.** 469
Ferkő Istók **III.** 207
Ferkő László **III.** 198
Ferkő Mihály **III.** 172, 179, 187, 204, 207
Ferkő Mihály, ifj. **III.** 189, 205
Ferkő Miklós **III.** 176, 179, 187, 204, 207
Ferkő Péter **III.** 166, 167, 169, 170, 171, 172, 174, 178, 187, 193, 194, 195
Ferkő Péter, id. **III.** 176, 178, 179, 187
Ferkő Péter, ifj. **III.** 178, 179, 189
Fiát l. Nagy (Fiát)
Filep János **II.** 58
Filián, János **II.** 249, 262
Filián, Petrucz **II.** 256
Filimon Atyim **III.** 197, 207
Filip Avrám **I.** 394, 406
Filip Juon **I.** 231, 232
Filip Lup **III.** 185, 186
Filip Onyika **I.** 249
Filip Togyer **III.** 205, 206
Filip, Petru **III.** 224, 226
Filip, Petrutz **II.** 57
Firutza Todor **I.** 394, 406
Fliner János **I.** 269
Floka Sámuel **II.** 297, 318
Flora (Florij) György **I.** 393, 397, 405; **III.** 473
Flora Juon **I.** 395, 407
Flora Kretsun **II.** 314
Flora Péter **I.** 393, 405; **III.** 289
Flora, Kosztándin **II.** 210
Floreszk, Mihály **II.** 230, 249, 257, 262, 266, 270
Floreszk, Petru **II.** 268
Florinka Luka **I.** 230
Florja, Krisán **I.** 227
Florusa Mitz **II.** 290
Florutza György **I.** 394
Fodor Avrám **I.** 230
Fodor Dávid **III.** 197
Fodor Gergely **I.** 40, 61, 63, 64, 65, 67, 69
Fodor György **II.** 140
Fodor Imre **III.** 17
Fodor Josziv **III.** 164
Fodor Krisztina, Buda Gáspárné **I.** 356
Fodor Pál **II.** 43, 52, 62
Fodor Sámuel **II.** 363; **III.** 412
Fodor Tamás **III.** 153
Fogarasi (Szabó) Mihály **III.** 450, 451, 468
Fogarasi István **II.** 495
Fogarasi Jánosné **III.** 267
Fogarasi Márton **I.** 268, 366, 417, 420; **II.** 21, 23, 139, 142, 143, 491, 493, 501
Fogarasi Mihály **III.** 501
Fogarasi Miklós **III.** 441, 442
Folti Bálint **I.** 343
Folti Bálintné **II.** 466
Folti Ilona **I.** 25
Fona, Jákob **II.** 232, 249, 257
Fóris György **I.** 277, 278, 279, 280, 282, 283, 289, 294, 420

Forró Sámuel **I.** 275, 277, 279
Földvári család **III.** 177, 179
Földvári Farkas **III.** 163, 168, 174, 176, 177, 180, 184, 185, 492
Földvárj György **III.** 154, 155, 158
Frajtag Márton **II.** 38
Friedmann Adolf **III.** 545
Frusa Ádám **III.** 92, 93, 107
Frusa Juon **III.** 366, 380, 395, 410
Frusa Nyikora (Nicora) **III.** 83, 92, 93
Frusa Nyikula **III.** 94, 100
Frusa Szimion **III.** 410
Frusa Trutz (Trutzul) **III.** 368, 380, 395, 410
Fuka, Petru **II.** 45, 53
Furka (Furku) József **I.** 29, 34
Furka Jakab **I.** 96
Füstös István **I.** 24
Füstös Istvánné **I.** 24
Gál (Gaál) Zsuzsanna, Martonosi Intze Mihályné **III.** 306, 323, 499, 565, 584
Gál Antal **II.** 35, 500
Gál István **II.** 139
Gál József **III.** 45, 445, 448, 449, 501
Gál Pál l. Baczoni Gál Pál
Gál Péter **I.** 370, 396
Gál Petrutz **I.** 406
Gál Z. Zsigmond **II.** 338, 496, 503
Galatzán, Josa (József) **I.** 195, 200, 205
Galatzi István **I.** 412
Gálfi (Gálffi) Ferenc, gidófalvi **I.** 157, 232; **II.** 189
Gálfi (Gálffi) Ferenc, hosdáti **II.** 71, 75, 81, 88, 96, 98, 99, 105, 106, 110, 114, 115, 116, 117, 123, 124, 132
Gálfi (Gálffi) Ferenc, id. hosdáti **II.** 97
Gálfi (Gálffi) Ferenc, ifj. hosdáti **II.** 97
Gálfi (Gálffi) Gábor **II.** 68; **III.** 262
Gálfi (Gálffi) István **I.** 85; **II.** 69; **III.** 255, 262
Gálfi (Gálffi) Istvánné **II.** 68; **III.** 257
Gálfi (Gálffi) János, hosdáti **II.** 73, 75, 76, 77, 90, 107, 113, 115, 118, 125, 127, 131
Gálfi (Gálffi) János, ifj., hosdáti **II.** 69
Gálfi (Gálffi) János, lozsádi **II.** 387, 388, 390, 391, 412
Gálfi (Gálffi) Jánosné **II.** 72
Gálfi (Gálffi) József, hosdáti **II.** 89, 98, 99, 101, 117
Gálfi (Gálffi) József, lozsádi **II.** 434
Gálfi (Gálffi) Józsefné l. Németi Éva
Gálfi (Gálffi) Kata **II.** 69
Gálfi (Gálffi) László **II.** 134
Gálfi (Gálffi) Lázár **II.** 68, 70, 75, 77, 85, 88, 90, 91, 92, 115, 127, 131
Gálfi (Gálffi) Mihály, hosdáti **II.** 76, 84, 117, 127, 131
Gálfi (Gálffi) Mihály, lozsádi **II.** 398, 403
Gálfi (Gálffi) Pál, brádi **I.** 221, 223, 224, 225, 226, 227, 229, 236, 240, 241, 243, 244, 245; **II.** 298; **III.** 360, 368, 371, 374, 375
Gálfi (Gálffi) Pál, lozsádi **II.** 339, 354
Gálfi (Gálffi) Sámuel **II.** 71
Gálfi (Gálffi) Sámuelné **II.** 70
Gálfi (Gálffi) Sándor, hosdáti **II.** 134
Gálfi (Gálffi) Sándor, id. lozsádi **II.** 410
Gálfi (Gálffi) Zsuzsánna **I.** 392, 404
Gálfi család **II.** 116
Gálfi Ferenc, rákosdi **III.** 261, 262, 263, 265, 470
Gálfi Mihály, rákosdi **III.** 256, 257
Galgótzi István **I.** 132, 141, 142, 146; **II.** 469
Galgótzi Istvánné **I.** 142
Gántsa Petru (Péter) **II.** 277, 290, 296, 302
Gartner kapitány **II.** 90; **III.** 291, 300
Gáspár János **III.** 425
Gáspár József **II.** 30, 31, 33, 34, 500
Gáspár Mihály **I.** 138; **III.** 19
Gáspár Sámuel **II.** 43, 52
Gávai (Gávay) Péter **III.** 503, 504, 514
Gávai Miklós **III.** 504
Gavra Gavrila **I.** 230
Gavrila Angyel **I.** 229
Gavrila Juon **III.** 106
Gavrila Kosztán **II.** 348
Gavrila Péter **III.** 93
Gavrila Stéfán **II.** 347
Gavrila Toma **II.** 347, 348
Gavriloj, Juon **I.** 168
Gavriloj, Pavel **I.** 168
Gejina, László **I.** 363
Geleji Katona István **I.** 19, 20; **II.** 5, 6, 8, 10, 246; **III.** 26, 27, 28, 30
Gellért József **II.** 308
Gergely Onul **II.** 277
Gergely, Anka **III.** 226
Gergelyfi Ferenc **III.** 256
Gergelyfi Mihály **III.** 257
Gergelly György **II.** 82
Gergots Ágnes, Nándra Pálné **II.** 239, 240, 241
Gergots Elek **I.** 157, 163, 326; **II.** 48, 55; **III.** 433, 434, 435, 436, 437

Gergots Éva, Csáki Lászlóné **I.** 281; **III.** 306, 323, 509, 540
Gergots Hedviga, Brázovai Zsigmondné **III.** 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146
Gergots János **II.** 230
Gergots Mihály **I.** 209, 262, 263; **II.** 48, 55, 230, 322, 324, 496; **III.** 419, 419, 420, 422, 426, 427, 428, 429
Gesztelyi János **II.** 380, 503
Getse Ágnes **I.** 298
Getse Benjámin **I.** 100, 103, 122, 297, 298
Getse József, ajtai **I.** 197, 203, 310, 311, 312, 322, 342, 361, 413, 415; **II.** 59, 259, 461, 463, 468, 469, 484, 499; **III.** 145, 234, 433, 436, 437, 496
Getse Mihály, ajtai **II.** 174, 176, 189, 205, 214
Getse Sámuel **I.** 413; **III.** 496
Gidófalvi András **III.** 491
Gidófalvi Dániel **III.** 494
Gidófalvi Ferenc **III.** 261, 263
Gidófalvi István **III.** 494
Gillyén (Gilyén) Dániel **I.** 148; **II.** 483; **III.** 455, 459, 463, 467, 471, 473, 476, 477
Gillyén Dánielné l. Josintzi Ágnes
Girbáts András **III.** 115
Gitz Juon **I.** 44
Gláva Juon **II.** 347, 349, 362
Gligor Juon **III.** 204
Gligor Péter **II.** 387, 396, 403, 406
Gligor, Grozáv **III.** 484
Gligor, Jákob **II.** 44
Gligor, Pászkul **II.** 44
Gligor, Petru **II.** 46; **III.** 484
Goga Márton **I.** 23
Golda Szimion **III.** 416
Goldás Adám **III.** 399
Goldás Juon **III.** 364, 378, 391, 408
Goltsa Nyikula **I.** 231
Gombási Imbre Pál **I.** 49
Gombási László **I.** 39, 41, 45, 50, 51, 61, 67
Gombási Lászlóné **I.** 39
Gombos László **I.** 29
Gornyiku, Juon **III.** 224
Goró család **III.** 96
Goró Miklós, agyagfalvi **I.** 379; **II.** 479, 486, 489; **III.** 43, 71, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 89, 90, 91, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108
Goró Miklós, id. **III.** 83, 85, 86, 87, 90, 100
Goró Miklós, ifj. **III.** 87, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 100, 101
Gortsa Szolomon **III.** 400
Gotsa Ilona **I.** 24
Gotsa János **II.** 169, 173, 468, 471, 481, 482, 484, 485, 499, 501, 505
Gotsa Márton **I.** 27
Göntzi (Gönczi) István **III.** 268, 272, 273
Görbelcz Miklós **III.** 439
Görög Mihály **III.** 450
Görög Petrutz **III.** 284
Görögné **II.** 479
Graec, Mojsze **II.** 58
Gráma, Bálint **II.** 45, 47, 53, 54
Gráma, Dán **II.** 47, 54
Gráma, János **II.** 45, 53
Graverus, Albertus **II.** 237, 246
Gregyina Szolomon **III.** 400
Gregyistyán, Aremia **III.** 222
Grék Adám **III.** 417
Grék Juon **III.** 413
Grék Petru **III.** 417
Grézer Efraim **I.** 246, 249, 252
Gridi Ágnes, Bálint Mihályné **III.** 229, 230
Gridi Bálint **II.** 50, 56
Gridi Drusiána (Fruzsina), Szabó Istvánné **II.** 174, 176, 184, 189
Gridi Ferenc **II.** 50, 56
Gridi Imre **II.** 50, 56
Gridi Imre, ifj. **II.** 50
Gridi Nyikuláj **II.** 50
Gridi Onya **II.** 50, 56
Gridi Petru **II.** 50, 56
Grilistyi, Avrám **I.** 168
Grill, Avram **III.** 224, 225
Groff Ádám **I.** 209
Groff Péter **I.** 209
Grohotyán Szimion **III.** 413
Grosz Danila **III.** 95, 98, 102
Groza Gyorgy **II.** 363
Groza Josziv **II.** 363
Groza Pászk alias Avrámutz **III.** 366, 380, 393
Groza Péter (Petru) **II.** 246, 256, 259, 265, 310, 363; **III.** 186
Groza Petrutz **II.** 45, 53
Groza Togyer **II.** 362
Gruetz Lapadát **III.** 354
Gruja Ferenc **III.** 227
Gruja István **III.** 227
Gruja János **III.** 227

Gruja Máté **I.** 122
Gruja Zsigmond **I.** 389, 401
Grujetz Juon **II.** 349, 354, 356, 362
Guga, Dán **III.** 222
Guga, Juon **II.** 44, 53; **III.** 223
Guga, Miklos **III.** 221
Guga, Pámfilia **II.** 44
Guga, Petru **III.** 222
Guga, Szemedru **II.** 44, 53
Gulátsi (Gyulátsi) Pál **I.** 296
Gullya (Gulya) László **I.** 255, 256, 296; **II.** 341, 344, 346, 359, 366, 367; **III.** 412
Gullya József **I.** 236, 238, 239
Gurán Péter **III.** 183
Gutt Alice, Csíky Tivadarné **III.** 585
Gutz András **I.** 27
Gyárfás Éva, lécfalvi, Dersi Zsigmondné **I.** 73
Gyárfás Sámuel **I.** 97, 102, 107, 110, 115, 135, 418
Gyárfás Tihamér **III.** 504
Gyarmati Ádám **II.** 284, 286, 291, 292, 294, 297, 305, 308, 309, 315, 316
Gyarmati Ferenc **II.** 292, 295, 305, 308, 312, 315
Gyarmati Györgyné **II.** 295
Gyarmati Jákob **II.** 312, 316, 318
Gyarmati Mihály **I.** 411, 414; **III.** 489, 491
Gyarmati Péter **II.** 274, 277, 287, 289, 292, 294, 301, 304
Gyarmati Sára, Antalfi Mátyásné **II.** 70, 105, 121
Gyelár Joszivné **I.** 391, 404
Gyelenarián Ádám **III.** 92
Gyelenarián Juon **III.** 92
Gyelmerán János **III.** 365, 377, 388, 406
Gyermán Ádám **III.** 379, 393, 409
Gyikuj, Todor **II.** 51, 57
Gyimuleszk, Juon **II.** 199, 214
Gyimulészk, Nasztászi **II.** 214
Gyöngyösi (Gyöngyössi) Tamás **I.** 375, 376; **II.** 151, 156, 157, 158, 159; **III.** 45
Györffi (Györfi) András **II.** 389, 391, 398, 408, 435, 450
Györffi (Györfi) Balázs **II.** 380, 390, 393
Györffi (Györfi) Benjámin **II.** 431
Györffi (Györfi) Benjáminné l. Török Krisztina
Györffi (Györfi) család **I.** 51, 67, 68, 69, 335; **II.** 201; **III.** 176, 179, 180
Györffi (Györfi) Mihály **I.** 337, 339, 341; **III.** 220
Györffi (Györfi, Györgyfi) József, br. **I.** 51, 56, 57, 60, 61, 68, 70, 71, 74, 75, 76, 77, 80, 81; **II.** 384, 410, 412, 414, 425, 429, 431; **III.** 163
Györffi Anna, Szilvási Jánosné **I.** 67, 74
Györffi Józsefné l. Bogáti Ágnes
Györffi Karolina, Kendeffi Mihályné **II.** 40; **III.** 242, 251, 306, 323, 578
Györffi László **I.** 49
Györffi Sámuel **I.** 28, 30, 39, 127
György Deák **II.** 373
György Szuszán **II.** 112, 126
György Tamás **II.** 195
Györgyinka **II.** 356
Győri Pál **I.** 344; **II.** 19, 20, 24, 500; **III.** 10, 497
Gyújtó család **III.** 75
Gyula János **III.** 306, 323
Gyulai család **II.** 273, 275, 276, 278, 281, 282; **III.** 60
Gyulai Ferenc, ifj. **III.** 59
Gyulai Ferencné **I.** 285; **III.** 184, 186
Gyulai István **I.** 167, 282, 285; **II.** 311
Gyulai József, gr. **II.** 297, 320; **III.** 60, 61, 62, 64, 65
Gyulai Lajos, gr. **I.** 135, 136; **II.** 278, 320; **III.** 59, 61, 65
Gyumás Gábor **III.** 327
Gyumás Kretsun **III.** 327
Gyurkicza (Gyürkicza) János **II.** 139, 141
Gyurma Gábor **I.** 279
Gyurma Gáborné **I.** 274, 278
Gyurma József **I.** 293, 298
Gyurma László **I.** 293, 298
Gyurma Mária, Csáki Józsefné **I.** 301
Gyurma Sámuel **I.** 293, 391, 404
Gyurma Sámuelné **I.** 301, 390
Gyurmai Tógyer **II.** 455
Hadik András **III.** 39
Hajdú János **II.** 455
Halász Borbála **II.** 41
Halász Miklós **I.** 136; **II.** 439; **III.** 59, 60, 62, 499
Haller Jánosné **III.** 184, 185
Halmads, Apalina **II.** 56
Halmads, Halmads **II.** 49, 56
Halmágy György **I.** 326
Halmágy Halmágy **I.** 360, 363
Halmágy János **I.** 326
Halmágy, Mihály **I.** 188, 193, 199, 204; **II.** 17
Halmágy, Péter **I.** 360, 362

Halmágy, Stefán **I.** 360, 362
Halmágyi József **II.** 308
Halmágyi Judit, Buda Zsigmondné **II.** 440; **III.** 481
Hammondus, Antonius **III.** 245
Hann, Sebastian **III.** 508
Harai Bálint **II.** 110, 113, 118, 124, 133
Harangozó Pál **I.** 269
Harsányi Ádám **I.** 390
Harsányi András **II.** 308
Harsányi Erzsébet, Buda Józsefné **III.** 306, 323, 478, 509, 540
Harsányi Éva, Sombori Lajosné **II.** 452, 454
Harsányi János **I.** 370, 390, 397
Harsányi Sámuel **I.** 282, 283, 284, 286, 287
Harsányi Sámuelné l. Tisza Ágnes
Hatházi András **III.** 166, 167, 169
Hatházi János (Jankó) **III.** 176, 178, 179, 180, 189, 205, 207
Hatházi Mihály **I.** 49; **III.** 176, 179
Hatházi Miklós **III.** 172, 174, 178, 179, 184, 187, 189, 196, 205, 206
Hatházi Péter **II.** 211, 212, 214, 501; **III.** 167
Hátz Suka **III.** 400, 404
Hegyesi uram **III.** 254
Henna Monola **II.** 57
Hennzij hadnagy **III.** 298
Henter Benjámin **II.** 179
Henter Ferenc **II.** 185, 210
Henter István **II.** 179, 181, 203, 501
Henter Istvánné **II.** 202
Henter László l. Bodoki Henter
Henter Lidia **II.** 494
Henter Sámuel **I.** 415; **II.** 204, 205, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216
Hentz Dodul **II.** 295
Hentz, Miháj, id. **I.** 362
Hentzel József **II.** 290, 292, 295, 302, 315
Herecz Dániel **I.** 89
Heregus Togyer **III.** 366, 379, 393, 409
Herepei Ádám **II.** 258
Herepei István **I.** 17, 18, 30, 32, 34, 37, 39, 41, 91, 96, 97, 99, 101, 127, 131, 132, 134, 135, 137, 140, 143, 146, 147, 170, 171, 173, 175, 176, 179, 208, 209, 212, 213, 215, 262, 286, 287, 289, 293, 294, 296, 304, 306, 307, 308, 309, 333, 334, 335, 345, 347, 348, 349, 368, 369, 370, 374, 376, 412; **II.** 25, 27, 28, 30, 31, 33, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 85, 88, 89, 91, 93, 94, 95, 151, 154, 156, 159, 174, 175, 177, 179, 189, 203, 218, 220, 221, 222, 223, 226, 228, 231, 274, 275, 277, 323, 324, 326, 328, 330, 389, 393, 396, 400, 404, 405, 408, 410, 412, 414, 415, 416, 418, 450, 453, 494, 497, 498; **III.** 19, 59, 60, 62, 71, 72, 74, 75, 77, 110, 112, 113, 116, 117, 118, 120, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 209, 210, 211, 241, 244, 248, 271, 275, 276, 277, 279, 280, 282, 285, 286, 288, 289, 291, 292, 293, 295, 327, 329, 331, 332, 337, 418, 420, 422, 423, 424, 426, 427, 443, 445, 446, 448, 450, 451, 453, 454, 457, 481, 482, 483
Herepei József **II.** 463, 469, 505
Hermán (Hermány) György **I.** 170, 175, 262, 304, 307, 333, 345, 347; **II.** 30, 177, 222, 228, 439; **III.** 59, 60, 61, 110, 113, 116, 209, 241, 244, 245, 248, 251,420, 424, 489, 493, 494
Hermán András **III.** 286
Hermányi lp. **I.** 338
Hernya (Hernye) János **I.** 347, 356, 358
Hernya (Hernye) Máté **I.** 346, 348, 352
Hernya Boldizsár **I.** 358
Hernya Jánosné **II.** 201
Hernya Juliánna, ifj. Bágya Zsigmondné **I.** 327
Hernya Máténé l. Bobik Sára
Hertza (Hartza) Josziv **II.** 278, 296, 302
Hertza Ádám **I.** 305, 306, 309, 310, 311, 312, 324, 326, 328, 329
Hertza Adámné **I.** 316, 321, 323
Hertza András **I.** 321
Hertza Boldizsár **I.** 309
Hertza Dsurds (Dsurgys) **II.** 296, 302
Hertza Ilona **I.** 205
Hertza István **I.** 304, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 315, 316, 320, 321
Hertza Mihály **I.** 321, 323, 324
Hertza Pap Boldizsár **II.** 199, 202
Hertza, Mihály, id. **I.** 360
Hertzeg (Herczeg) Márton **II.** 380, 412, 414, 416
Hertzeg (Herczeg) Mihály **II.** 386, 389, 391, 418, 434, 430
Hertzeg Farkas **II.** 398
Hertzeg Gergely, etédi **II.** 59, 63, 64
Hertzeg György **I.** 145, 382, 401; **III.** 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66
Hertzeg István **II.** 419, 427, 428, 434
Hertzeg János **II.** 400, 408, 414, 416, 419, 424, 425, 428, 434, 436
Hertzeg Lőrinc **II.** 91, 93, 94. 95, 96, 98, 99

Hertzeg Pál **II.** 184, 185, 186, 187, 188, 189, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 210, 213, 214, 215, 424, 425, 494, 501; **III.** 232
Hertzeg Pálné **II.** 181
Hetes György **II.** 283
Hetes Jákob (Jakab) **II.** 292, 295, 310, 321
Hetzei Pál **II.** 37
Heves György **III.** 172
Hevesi Sámuel **I.** 139, 293; **III.** 7, 69, 70, 490
Hévízi Sámuel **I.** 269, 412; **II.** 24, 491, 499
Hídvégi **II.** 498
Hiriza (Hiritza) György **II.** 347, 348
Hockenricht, Antonius de **II.** 416, 418
Hollaki család **II.** 278, 282
Hollósi Mihály **I.** 419; **II.** 502
Honterus, Johannes **I.** 19
Hontsa Mitru **II.** 302
Hord (Hort) Petru **II.** 290, 302
Hord Danila **II.** 311
Hordó Krisztina, Martonosi Lászlóné **II.** 455, 456, 460
Horea (Hóra) **I.** 13, 14, 18, 184, 354, 357; **II.** 473; **III.** 20, 24
Horvát (Horváth) András **I.** 369, 387, 390
Horvát (Horváth) Ferenc **II.** 74, 90, 96, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 117, 120, 123, 124, 130
Horvát (Horváth) György **I.** 94, 283, 285, 374, 390, 399, 402; **II.** 156; **III.** 70
Horvát (Horváth) János **III.** 309, 317
Horvát (Horváth) Mihály **II.** 102, 104, 106, 108, 110, 118, 119, 120, 123, 128, 130
Horvát (Horváth) Pál **I.** 374, 375; **II.** 144, 145, 146, 151, 152, 153, 155, 156, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 167, 169
Horvát (Horváth) Pálné **III.** 24
Horvát (Horváth) Zsigmond **I.** 389, 390, 391, 395, 396, 399, 401, 402, 407; **III.** 89
Horvát Andrásné l. Csuka Rebeka
Horvát Bálint **I.** 114
Horvát család **I.** 114
Horvát Éva, Nádudvari Andrásné **III.** 61
Horvát Kata, Rácz Lászlóné **III.** 17
Horvát Mária **I.** 230
Horvát Mihályné **II.** 125
Horvát Miklós **I.** 270
Horvát Zsuzsánna, Kölönte Józsefné **III.** 499
Hosdáti Ferenc **III.** 254
Hosszú Kata **III.** 468
Hölgyes l. Völgyes
Huga, Petru **II.** 200
Hujér (Huer) Antal **II.** 362, 370
Hujér (Huer) Lajos **II.** 356, 362, 368, 369
Hujér Lajosné **II.** 369
Hunyadi János **III.** 5
Hunyadi Sándor **II.** 433
Hurátz, Péter **I.** 195
Hurgya Szimion **I.** 393, 405
Hurtza Petru **I.** 230
Huszka József **III.** 558
Huszti István **I.** 297, 301
Huszti R. János **I.** 25, 343, 415; **III.** 67, 154, 155, 156, 492
Huszti Sámuel **I.** 297; **III.** 157
Huszti Sámuel, ifj. **I.** 302
Hutz Juon **I.** 407
Hutz Juonné **I.** 408
Hutz Kosztándin **I.** 408
Hutz Márk **III.** 410
Hutz Pétru **III.** 410
Igna Ignát **III.** 363
Igna Juon **II.** 353
Igna Lupul **II.** 144, 145
Ignát Irimia **I.** 393, 394, 397, 400, 405
Ignát János **I.** 368
Ignát Mihály **I.** 395, 407
Ignát Péter **I.** 395, 406
Ikafalvi Márton **I.** 278; **II.** 27, 218, 492, 494, 498; **III.** 11
Ikafalvi Rebeka, Krakkai Jánosné **II.** 28
Ikafalvi Sára, Szabó Jánosné **II.** 28
Ilia Juon **III.** 92, 94, 95, 100
Ilia Marián **III.** 94
Ilia Mihály **III.** 92
Ilia Pászk **III.** 94, 95, 100
Ilies (Iliés) Togyer **III.** 363, 376, 383, 403
Ilies Juon **III.** 366, 371, 379, 393, 409
Imre (Imreh) Pál **III.** 178, 179, 203, 493
Imre Dumitru **III.** 207
Imre Mózes **I.** 61
Indréj (Indruj) Lázár **II.** 302; **III.** 354
Indréj Juon **I.** 396, 407; **III.** 205
Indri (Indres) Lázár **II.** 277, 290
Indri Péter **III.** 343
Intze István **II.** 202; **III.** 273, 281
Intze István, ajtai **III.** 200
Intze József **I.** 156, 161, 401
Intze Mózes **III.** 164
Intzédi Anna, Györffi Józsefné **II.** 385
Intzédi Anna, Matskási Péterné **I.** 331, 332

Intzédi család **III.** 96
Intzédi Gergely **III.** 87, 89
Intzédi Krisztina, Brádi Sándorné **I.** 226, 246
Intzédi Terézia **I.** 236
Irimie Alexandru **III.** 185
Irimie Aron **III.** 206
Irimie Juon **III.** 185
Irimie Togyer **III.** 206
Irinke (Irinka) Juon **III.** 185, 206
Irinke Alexandru **III.** 185
Irinke Kirille **III.** 185
Irinke Lázár **III.** 185
Irinke Mihály **III.** 185
Isák kapitányné **II.** 20
Isipi Dániel **I.** 115
Isipi György **I.** 24, 25, 26, 411; **II.** 6, 12, 136, 324, 325, 326, 327, 330, 332, 346, 374, 380; **III.** 109, 153, 154, 259, 489, 492, 500
Isipi Györgyné **II.** 325, 327
Isipi László **II.** 341, 346, 348, 359
Isipi Miklós **I.** 111; **III.** 276
István András **I.** 390, 397
István Doda **II.** 358, 362
István Ferenc **I.** 369, 376, 379, 380, 395; **II.** 153
István Ferencné **I.** 407
István György **I.** 372, 373, 378, 379, 380, 381
István István **I.** 390
István János **I.** 393, 396, 397, 399
István János, id. **I.** 389, 401
István János, ifj. **I.** 389, 390, 395, 396, 400, 401, 402, 405, 406, 407, 409
István király **III.** 48
István, Anton **III.** 223
István, Juon **III.** 223
Istvánházi István **II.** 498
Iszák, Denyán **III.** 225
Iszkru, Toma **III.** 226
Isztán cigány **II.** 399
Iván János **III.** 205
Iván Kretsun **III.** 416
Ivánk (Iván), Mojszé **II.** 267, 268
Ivánk, Adám **II.** 262, 267, 270
Ivászk, Kretyim **III.** 226
Ivuly (Ivulj) Péter **III.** 113, 138
Ivuly Gábor **II.** 116
Ivuly Máté **II.** 116
Izabella királyné **I.** 11
Jádi Márton **I.** 116; **II.** 110
Jakab András **I.** 107, 289, 292, 293, 294, 296, 420; **III.** 174, 259, 267, 305, 309
Jakab Bálint **III.** 259
Jakab Gergely **III.** 287
Jakab Gergely, id. **III.** 289
Jakab Gergely, ifj. **III.** 289, 446
Jakab György **III.** 257, 258, 305, 308, 314
Jakab Györgyné, id. **III.** 320
Jakab István **II.** 96, 99, 112, 113; **III.** 253, 309
Jakab Istvánné **II.** 117, 124, 125
Jakab Jakab **III.** 286, 267, 268, 293
Jakab János, bögözi **I.** 69, 75, 76, 77, 79
Jakab János, id., rákosdi **III.** 268, 281, 282, 288, 289, 305, 309, 318
Jakab János, ifj., rákosdi **III.** 289, 309, 318
Jakab János, lp. **I.** 106, 115, 153, 154, 157, 418; **II.** 29, 96, 98, 99, 101, 102, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 114, 117, 122, 127, 131, 149, 152, 425, 492
Jakab János, rákosdi **III.** 217, 273, 277, 287, 305, 307, 308, 309, 311, 312, 314, 465
Jakab Josa **III.** 289, 446
Jakab József **II.** 99, 106, 113, 117, 123, 127, 131; **III.** 282, 305, 308, 309, 310, 311, 314, 318, 321
Jakab Józsefné **II.** 132, 134
Jakab Judit **I.** 389, 402
Jakab Lázár **III.** 273, 274, 287, 292, 295, 296, 301, 303
Jakab Lőrinc **III.** 259
Jakab Máté **III.** 259
Jakab Máténé **III.** 277
Jakab Mihály **I.** 68, 73, 74; **III.** 281, 282, 287
Jakab Mihály, id. **III.** 309
Jakab Mihályné **III.** 287
Jakab Sebestyén **II.** 74, 76
Jakab Zsuzsánna, Brassai Mihályné **III.** 284
Jakab Zsuzsánna, Vitéz Györgyné **II.** 111, 113, 114, 125, 126, 127, 131
Jákob György **II.** 353
Jákob Josziv **II.** 150, 151
Jákob Lázár **III.** 95, 98, 103
Jákob Nutz **II.** 362
Jákob Pászk **II.** 148
Jákobészk (Jokobeszk), Mihaila **II.** 210, 213, 215
Jakobeszk, Gyorgye (György) **II.** 191, 199
Jákobeszk, Toma **II.** 191
Jaksi (Jaxi) Klára, Bobik Ferencné **II.** 174, 176, 177, 181, 183, 189, 203, 206, 214
Jaksi Tamásné **II.** 140, 141
Jána Petru **III.** 99, 103

Jáni Sámuel **I.** 316, 413; **II.** 41, 43, 47; **III.** 418, 419, 420, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 434, 436, 496
Jánki Márton **II.** 498
Jánk Dumitru **II.** 277, 301
Jánk Filip **III.** 343, 354
Jánk Flora **II.** 319
Jánk György **II.** 290
Jánk Hutz **III.** 385, 404
Jánk Iszpász **III.** 399, 387, 406
Jánk Juon **II.** 277; **III.** 327, 354, 363, 377, 385, 398, 404
Jánk Kosztandin **III.** 399
Jánk Pászk **II.** 311
Jánk Ursz **III.** 398
Jánk, Avrám **I.** 205
Jánk, Mihái **I.** 205
Janka Ferenc **II.** 486
Jánka József **II.** 451
Jankau János **II.** 347, 348
Jankó János **II.** 367
Janku Steph **III.** 228
Jankulesk, Jankul **I.** 310
Jánó Gábor **II.** 327
Jánó Gáborné **II.** 325
Jánó József **II.** 312, 314, 316, 318, 320, 340, 341, 349
Jánó László **II.** 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 349, 352, 354, 356, 357, 359, 364, 365, 366
Jánó Zsigmond **II.** 453
Jánóné **II.** 334
János Deák **II.** 68; **III.** 260
János Farkas **II.** 210
János István **II.** 44
János László **I.** 204
János Petrutz **II.** 190
János Zsigmond **I.** 11
János, Mojsze **III.** 225
Jánosi alias Deák Pál **II.** 452
Jánosi Gergely **I.** 77
Jánosi György **III.** 17
Jantsó András **II.** 330, 332, 333, 334, 335, 337, 496
Jantsó Antal **I.** 68, 73
Jantsó István **I.** 94, 331; **II.** 25, 174, 176, 185, 186, 189, 214, 394, 400, 492; **III.** 272, 286, 443, 494
Jantsó Judit, Ventz Istvánné **I.** 382, 383; **II.** 166, 432, 492, 498
Jantsó Kelemen **I.** 92, 418
Jantsó Mihály **II.** 503
Jantsó Mózes **I.** 172, 173, 178, 350, 352, 412, 416; **II.** 223, 231, 336, 482; **III.** 110, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 123, 125, 128, 135, 140, 141, 491
Jantsoj (Jentsoja, Jentsony), Jents **II.** 248, 257, 262, 266
Jári (Járuj) Jár **I.** 314, 322
Jári István **I.** 314, 320, 321
Jári János **I.** 314, 325, 327
Jári László **I.** 202, 205, 321, 322, 327
Jaxi l. Jaksi
Jeddi József **II.** 286, 288, 502
Jenei (Jenej) Sámuel **I.** 16, 26, 85, 86, 88, 269, 414; **II.** 6, 14, 18, 137, 140, 374, 375, 376, 377, 382, 378, 443, 444, 497; **III.** 14, 15, 68, 67, 109, 155, 157, 258, 259, 260, 438, 439, 440, 441, 442, 467, 497
Jenei János **I.** 94
Jenei l. még Fazakas (Jenei)
Jenei Mihály **I.** 27
Jenken János **II.** 362
Jents Juon **III.** 197, 205, 206
Jepura (Jepure) János **II.** 272, 276, 278, 280, 302; **III.** 344
Jepure Dsurds **III.** 364, 376, 384, 404
Jeremiás próféta **I.** 141
Johan András **II.** 44, 53
Johan Vaszilie **II.** 356
Johas János **III.** 186, 552
Jókai Mór **III.** 507
Jónás Ilona, Bányai F. Mihályné **III.** 306, 322, 490, 491, 494
Jonaske, Togyer **III.** 223
Jordán András **II.** 48, 55; **III.** 220, 233, 236, 237, 239, 239
Jordán Bálint **I.** 175, 178, 179, 182, 183, 185, 186, 188, 192, 193, 195, 196, 198, 199, 204, 312, 358, 361, 363; **III.** 213
Jordán család **I.** 193
Jordán György **I.** 201
Jordán József **I.** 178, 179, 182, 184, 185, 186, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205,
Jordán József, id. **I.** 173
Jordán József, ifj. **I.** 170
Jordán László **I.** 175, 180, 182, 184, 198
Jordáti (Jordányi) Angyel **I.** 394, 400, 406

Jósa Ábrahám **II.** 284, 287, 291, 292, 294, 304, 308, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 318, 320
Jósa Erzsébet **III.** 381
Jósa Ferenc **II.** 274, 275, 277, 280, 282, 283
Jósa Gábor **II.** 291, 292, 295, 297, 301, 307, 308, 321
Jósa Gáspár **II.** 305, 308, 312, 316
Jósa Gergely **II.** 274, 277, 282
Jósa István **II.** 283, 284, 287, 291, 292, 294, 297, 304, 305, 308, 309, 312, 316, 318, 320
Josa Ivásk **II.** 65
Jósa Izsák **II.** 50, 56, 287, 292, 295, 308, 310
Jósa Jakab (Jákob) **II.** 274, 275, 277, 278, 279, 280, 283, 318
Jósa Jákobné **II.** 301
Jósa János **II.** 284, 295
Jósa Mihály **I.** 86; **II.** 292, 295, 305, 308
Jósa Pál **II.** 284, 287, 291
Jósa Pálné **II.** 295
Josa Pap **II.** 50
Jósa Péter **II.** 284, 286, 289, 292, 294, 304, 305, 306, 308, 309, 311, 314, 315, 316, 318, 321
Jósa Sándor **II.** 292, 295, 304, 308
Jósika Antal **III.** 92
Jósika Borbála, Bartsai Istvánné **I.** 182
Jósika család **III.** 5, 160, 183, 187
Jósika Dániel, br. **II.** 477; **III.** 164, 166, 167, 176, 492
Jósika Dánielné **III.** 29, 172, 174, 176, 189
Jósika Imre **I.** 45, 64, 66; **III.** 155, 191, 508
Jósika József, br. **II.** 472, 478; **III.** 178, 179, 180, 184
Jósika Klára **III.** 23
Jósika Miklós, br. **II.** 483
Jósika Mózes **I.** 64, 277
Josintzi Ágnes, Buda Józsefné **III.** 509
Josintzi Ágnes, Gillyén Dánielné **III.** 465, 474, 475
Josintzi Juliánna, Tsóka Sámuelné **II.** 466
Josziv, Baszarába **II.** 46
Joszivutz Péterné **I.** 391, 404
Jován (Juván) Péter **II.** 152, 153
József, II. **I.** 74; **II.** 466, 467
Juga Szimul **II.** 353
Juga, Mikleus **II.** 48, 55
Juhász István **I.** 283; **III.** 6
Juhász szolgabíró **II.** 460
Juhász Terézia, Pallos Jánosné **III.** 103, 106
Kádár Borbála **II.** 475
Kádár család **II.** 472, 477, 478, 479, 484, 486
Kádár Gergely **III.** 439
Kádár János **I.** 406; **II.** 437
Kádár László **II.** 474, 475, 476, 479, 487
Kádár Mária **II.** 402, 403, 406
Kádár Mihály **I.** 279, 387, 394, 395, 400, 406
Kádár Péter, tordai **II.** 451, 452, 455, 461, 467, 468, 471, 472, 474, 475, 476, 478, 484, 487; **III.** 24
Kaknits (Kachnits) János **II.** 38, 59
Kakutsi (Kakucsi) Péter **I.** 61, 81
Kakutsi György, kápolnási **I.** 49, 50, 51, 52, 57, 59, 60, 69, 77, 80, 81
Kakutsi István **I.** 61
Kalamár (Kalmár) Nyikula **I.** 231, 232
Kalamár (Kalmár) Togyer **I.** 231, 232
Kalamár (Kalmár) Ursz **I.** 231, 232
Kalamár Ádám **I.** 209
Kalamár János (Juon) **I.** 231, 251
Kalimán Vaszilia **I.** 64
Kállai (Kálai) István **III.** 288, 292, 293, 294, 295, 298, 300, 301, 305, 309, 310, 318
Kállai Benedek **III.** 494
Kállai Ilona, Bátsi Jánosné **I.** 373, 379, 381
Kállai János **III.** 286, 287
Kállai Mihály **I.** 420; **III.** 311
Kállai Sára **III.** 290
Kalugeritza (Balás) család **I.** 193
Kalugeritza (Balás) Éva, Jordán Józsefné **I.** 200, 201; **III.** 20
Kalugeritza (Balás) Ilona, Bágyáné **I.** 189, 194, 199
Kalugeritza (Balás) István **I.** 170, 175, 179, 185, 189, 192, 194, 196, 197, 198, 199, 203, 205
Kalugeritza (Balás) István, id. **I.** 171, 173
Kalugeritza (Balás) István, ifj. **I.** 173
Kalugeritza (Balás) János **I.** 186, 192, 193, 194, 195, 196, 199, 200, 204
Kalugeritza (Balás) Klára **I.** 201
Kalugeritza (Balás) Krisztina, Jordán Lászlóné **I.** 196, 198
Kalugeritza (Balás) Mihály **I.** 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 178, 179, 180, 182, 184, 185, 186, 189, 194, 198, 199, 201, 204, 358
Kalugeritza (Kalugyeritza) (Balás) László **I.** 12, 176, 178, 180, 182, 184, 185, 186, 192, 195, 196, 198
Kandó István **I.** 392, 393, 395, 404, 405, 407
Kandó János **III.** 309
Kandó József **II.** 144, 150, 152, 153, 160, 164, 167, 169

Kandó Mihály **III.** 299, 300, 301, 303, 305, 307, 309, 310, 311, 315, 316, 317, 318, 319, 321, 326
Kannás József **I.** 283, 285
Kántor Éva, Köpetzi Józsefné **I.** 389
Kántor József **I.** 379
Kaprontzai (Kapronczai) Mihály **III.** 154, 155, 227
Kaprontzai (Kapronczj) György **III.** 155, 156, 157
Kaprontzai család **I.** 397; **III.** 158
Kaprontzai Ferenc **I.** 391, 404
Kaprontzai István **I.** 369, 373, 376, 379, 380, 389, 395, 397, 400, 401, 406, 407; **III.** 227
Kaprontzai István, id. **I.** 372
Kaprontzai János **I.** 372, 390, 391, 393, 403, 404, 405; **III.** 227
Kaprontzai Jánosné **I.** 387
Kaprontzai Márton, id. **I.** 408
Kaprontzai Márton, ifj. **I.** 406
Kaprontzai Mózes **I.** 400
Kaprontzai Tamás **I.** 369, 372, 379, 380, 390, 396
Kaprontzai Tamás, id. **I.** 403
Kaprontzai Tamás, ifj. **I.** 403
Kaputsi Ferentz **I.** 34
Karasósi László **II.** 179
Karat Pál **I.** 91
Karátson Zsigmond **III.** 468
Karátsoni Dániel **II.** 307
Karátsoni György **I.** 106; **II.** 482
Karg, Josephus **III.** 436
Károli (Károllyi) Júlia, Ribitzei Lászlóné **I.** 278, 281; **II.** 349
Károly, VI. **III.** 240, 559
Károly, III. **I.** 12
Károlyi Sándor **II.** 59, 60
Kassai István **I.** 419
Kassai József **I.** 236, 240, 241, 245, 246, 249, 253, 255, 419
Katána (Katona, Ketána), Petru **II.** 246, 259, 265, 268, 270
Katona István **III.** 70, 71
Katona János **I.** 221, 222, 223, 224, 225, 227, 233, 236, 241, 244, 245, 246, 249, 252, 253, 254, 255; **III.** 396, 402, 403, 413
Katona József **III.** 487
Katona Mária, id. Buda Gáspárné **I.** 355, 356; **III.** 88
Katona Mihály **I.** 356; **III.** 113
Katonai Ádám **I.** 282
Katonai György **I.** 144, 146, 147, 292, 419; **II.** 282, 283, 456, 458, 460, 502, 505; **III.** 353, 454, 455, 456, 457, 458, 500
Katonai György, ifj. **III.** 501
Kazai András **II.** 23, 500
Kazai József **II.** 25, 27, 28, 31, 32; **III.** 18
Kazai Péter **II.** 30
Kazan Ilia **III.** 327
Kékesi Mihály **III.** 501
Kelemen család **I.** 43, 52
Kelemen Dániel **I.** 39, 43
Kelemen György **I.** 67
Kelemen István **I.** 29, 34, 39; **II.** 43, 63
Kelemen János **I.** 39, 42, 45
Kelemen László **I.** 39, 53, 61, 66, 77, 374; **II.** 52
Kellyás (Kellyes), Josziv **II.** 45, 54
Kellyás (Kellyes), Mihály **II.** 45, 54
Kéméndi (Kéméndj) Mózes **I.** 374; **II.** 146, 150, 156, 159, 164
Kéméndi Boldizsár **II.** 138, 142
Kéméndi Elek **II.** 173
Kéméndi Erzsók **II.** 145
Kéméndi Gáborné **II.** 142
Kéméndi János **II.** 163, 165
Kéméndi László **II.** 140, 141, 142, 144, 145, 150, 156, 159, 160, 162, 167, 169, 173
Kéméndi Lászlóné **II.** 142, 143
Kéméndi Zsigmond **I.** 397
Kemény Katalin, Kun Miklósné **I.** 45
Kemény Zsófia, Bartsai Mihályné **III.** 508
Kémeri Mihály **III.** 500
Kenda János **II.** 216
Kenda József **III.** 228, 233
Kendeffi (Kendeffy) Miklós **I.** 174, 285, 332; **II.** 66, 178, 179, 202, 439, 440, 442; **III.** 112, 113, 114, 115, 117, 118, 133, 142, 213, 215, 217, 229, 231, 233, 241, 245, 248, 251, 297, 445, 447, 506
Kendeffi (Kendeffy) Pál **III.** 110, 129, 136, 143, 145, 146, 148, 220, 233, 234, 240, 505, 506, 517
Kendeffi (Kendefi) Sára, Buda Miklósné **I.** 176, 188, 354, 357, 358; **II.** 41
Kendeffi család **II.** 498; **III.** 5
Kendeffi Elek **I.** 167, 263; **III.** 241, 244, 245, 248, 420
Kendeffi Gábor **II.** 15, 122; **III.** 241, 251
Kendeffi János **III.** 220

Kendeffi József **I.** 170, 172, 174, 175, 183, 184, 189, 193, 194, 195, 196, 199, 200, 202, 203, 204, 302; **II.** 32, 42, 440, 441, 442; **III.** 77, 78, 79, 86, 91, 97, 99, 100, 102, 105, 110, 114, 241, 248, 494
Kendeffi László **III.** 110, 137
Kendeffi Mária, Lukáts Jánosné **I.** 263, 264; **II.** 41, 42; **III.** 420
Kendeffi Mihály **II.** 42; **III.** 241, 244, 245, 248, 251, 323, 578
Kendeffi Miklósné l. Nalátzi Judit
Kendeffi Ráhel, Csongrádi Miklósné **II.** 40; **III.** 241, 248, 434
Kendeffi Sámuel **III.** 110, 136, 143, 146, 251
Kendeffi Sára, Zeyk Sámuelné **II.** 188
Kendeffi Zsuzsánna, Nalátzi Istvánné **I.** 203; **III.** 508
Kenderesi (Kenderessi) György **I.** 331, 332, 333, 335, 337, 338, 340, 341, 342; **III.** 228
Kenderesi Ábrahám **I.** 341
Kenderesi Bálint **I.** 174, 188, 193, 194, 198, 200
Kenderesi család **I.** 175; **III.** 81, 84, 96
Kenderesi Ferenc **I.** 338
Kenderesi Gáspár **I.** 189, 194, 199, 205
Kenderesi Imre **II.** 445, 446, 447, 449, 452
Kenderesi István **I.** 186, 198
Kenderesi János **I.** 186, 188, 197, 198
Kenderesi József **I.** 189, 200; **II.** 189, 202
Kenderesi József, id. **I.** 194
Kenderesi József, ifj. **I.** 186, 189, 194, 199, 205, 326
Kenderesi Józsefné l. Balia Borbála
Kenderesi Lajos **I.** 180, 182, 186, 194, 197, 198, 201, 203, 204, 340; **II.** 204, 205; **III.** 220, 236
Kenderesi László **I.** 180, 188, 190, 194, 194, 199, 204, 342; **III.** 113, 447, 448
Kenderesi Lídia, Jordán Bálintné **I.** 183, 312
Kenderesi Máté **I.** 180, 189, 194, 199, 205
Kenderesi Máténé **I.** 198
Kenderesi Mihály **I.** 298, 331, 333, 334, 335, 337
Kenderesi Miklós **I.** 199, 204; **III.** 228, 470, 471
Kenderesi Rákhel, ifj. Sebessi Györgyné **I.** 193
Kenderesi Sámuel **I.** 180, 326, 348, 353; **II.** 34, 46, 54, 173, 188; **III.** 80, 89
Kenderesi Zsigmond **I.** 315, 338, 339, 340, 341, 342; **III.** 220, 425
Kendi Éva, Beregszászi Mihályné **I.** 42, 43, 44, 46, 47
Kendi Gergely **I.** 42, 411
Kerebán Tódor **I.** 69, 72, 79
Kerekes Ferenc **I.** 29, 31, 34
Kerekes György **I.** 134
Kerekes János **II.** 104, 432; **III.** 211, 216, 245
Keresztes István **I.** 34
Keresztes Máté **III.** 305
Keresztes Mihály **III.** 87, 91, 96
Keresztesi család **III.** 12
Keresztesi Zsuzsanna, Csulai Pálné **III.** 504
Keresztúri B. Péter **I.** 17, 27, 28, 89, 90, 91, 170, 269, 271, 272, 344, 345, 411; **II.** 6, 20, 23, 24, 139, 143, 218, 382, 383, 447, 448, 497; **III.** 15, 68, 69, 70, 76, 157, 159, 261, 262, 265, 468, 470, 490, 497
Keresztúri György **II.** 136, 496
Keresztúri Juga **I.** 270
Keresztúri Pál **III.** 11
Keresztyéni Pál **II.** 494
Kerpenyesán Avrám **III.** 206
Kerpenyesán Péter **III.** 164
Kertész Elek **III.** 526
Kertsedi Mihály **I.** 411
Kertz (Kirtz) Ádám **II.** 118, 133
Kertza Dsurds **II.** 278
Kez (Keza) Ádám **I.** 394, 405
Kézán, Juon **II.** 58
Kézdivásárhelyi Matkó István **III.** 15
Kibédi Bernárd György **II.** 500; **III.** 261, 262, 263, 499
Kimot János **I.** 29
Kira Mihály **I.** 339, 342
Király István **I.** 275
Király Róza, Csiky Józsefné **III.** 529
Kireszeurtz Juga István **I.** 269
Kirtseszk **II.** 301
Kirtz l. Kertz
Kirtza Petrutz **II.** 272
Kirtzo Dsurs **II.** 301
Kirtzuly, Juon **III.** 225
Kis (Kiss) Benjámin **I.** 131, 132, 133, 134, 136, 141, 143, 145, 156, 161, 165; **II.** 200, 202
Kis (Kiss) Ferenc **II.** 93; **III.** 453, 480, 481, 482, 483, 494
Kis (Kiss) István **I.** 123, 411; **III.** 87, 89, 91, 96, 99, 101, 106, 490
Kis (Kiss) Mihály **I.** 283; **II.** 381, 396, 398, 400, 402, 405, 406, 407, 408, 415, 416
Kis (Kiss) Sámuel **I.** 293, 294, 296; **II.** 112, 118, 124, 134, 450

Kis Benjáminné I. 146, 150
Kis Borbála I. 315
Kis Ferenc, id. III. 498
Kis Gábor II. 449
Kis Gergely I. 316; II. 452, 454, 458, 460, 470
Kis György II. 75
Kis János I. 126, 127, 156, 161; II. 436
Kis Jánosné II. 116, 118; III. 254
Kis József I. 306, 307, 308, 310, 312, 313; II. 110, 118, 125, 131
Kis József, id. I. 315
Kis József, ifj. I. 315
Kis Lajos I. 283, 285
Kis Mária II. 466
Kis Mihályné I. 289
Kis Péter II. 70, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 81, 82, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 110, 112
Kis Sándor I. 156, 160, 161
Kis Sára, Dali Ferencné II. 114, 117, 127
Kis Szabó II. 289
Kis Zakariás I. 306
Kis Zsigmond I. 106, 108, 130, 132, 418; II. 76, 99, 101, 102, 105, 111, 112, 115, 118, 125, 126, 131
Kisbaconi Mihály I. 419
Kis–Komáromi R. György II. 503
Kismarjai György I. 25, 414, 417; II. 138, 378, 493; III. 67, 155, 489
Kiss Áron II. 6
Kitidán, Juon III. 237
Kitidán, Miháj III. 237
Kitidán, Petru III. 237
Kitidán, Zaharie III. 237
Klés Ádám III. 371, 416
Klés Avramutz III. 368, 377, 387, 405
Klés Gyorgy (György) III. 365, 370, 377, 387, 405
Klés Jov III. 410
Klés Juon I. 229, 230; II. 301
Klés Lup III. 365, 377, 387, 399, 405
Klés Nyikula Csimpojéru (Tsimpojeru) III. 365, 377, 386, 398, 405
Klés Nyisztor III. 365, 374, 387, 406, 415
Klés Nyisztor, ifj. III. 365
Klés Onyika III. 365, 377, 387, 398, 405
Klés Péter III. 343, 354
Klés Petrutza III. 365, 398
Klés Petuka III. 377, 386, 405
Klés Todul III. 354
Klés Togyer I. 230; III. 363, 376, 383, 403, 411
Klés Ursz I. 229
Klopotiván, Jánku I. 316
Klopotiván, Mihály I. 316, 323, 324
Knopffer, Daniel II. 344
Koborlán Togyer II. 352, 356
Kodrán Salomon II. 353
Kokos, Dávid II. 193; III. 223
Kokos, Gavrila III. 223
Kokos, Marián II. 193, 200
Kokos, Togyer II. 193; III. 223
Kollonich Lipót III. 8
Kolosi Sámuel I. 137, 152
Kolosvári János I. 419
Kolosvári Mihály III. 459
Kolosvári Sámuel I. 19, 45, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 65, 67, 71, 80, 81, 186, 227, 249, 313, 339, 355, 401, 411; II. 39, 244, 292, 314, 340, 359, 432, 463, 481; III. 82, 131, 139, 176, 178, 188, 189, 190, 191, 194, 195, 198, 202, 204, 219, 360, 361, 381, 493
Kolosvári Zsigmond I. 8, 19, 49, 50, 51, 97, 100, 102, 103, 106, 107, 109, 110, 111, 115, 121, 123, 153, 154, 165, 185, 223, 265, 297, 300, 301, 313, 338, 385, 386, 387, 412; II. 36, 37, 38, 102, 105, 106, 108, 167, 169, 173, 184, 185, 186, 187, 238, 240, 241, 242, 284, 287, 318, 320, 338, 339, 423, 424, 425, 427, 437, 461; III. 80, 81, 105, 127, 129, 130, 151, 172, 174, 176, 204, 216, 217, 218, 303, 309, 357, 358, 412, 414, 432, 433, 437, 463, 465, 487
Kolovék (Kolovik) András II. 110, 118, 130
Kolovék Mária, ifj. Vitéz Jánosné II. 122, 131
Koltsár, Juon III. 228
Kolumbán (Columban) Márton I. 30, 31, 32, 34, 35, 42, 50, 51, 73, 418; II. 179
Komáromi (Komárami) Klára, Zeyk Andrásné I. 131, 134, 157, 162
Komáromi András I. 414
Komlósi László II. 275, 279, 280
Komlósi Sámuel I. 32, 293; II. 452, 453, 456, 460
Kontz István III. 309
Kontz Mária, Miklós Józsefné II. 486
Kontza István III. 500
Kontza Juon III. 473
Kónya Ádám I. 103
Kónya György I. 99, 106
Konya, Mihály I. 359, 362

Konya, Stefán **I.** 360, 362
Kopil, Juon **II.** 57
Koposz Péter **I.** 209
Koposz Urszul **I.** 209
Korda László **II.** 202
Kordez Ádám **II.** 151
Kornis Kata, Petki Jánosné **III.** 503
Kornya (Konya) Grozáv **III.** 205, 207
Kornya, Gáspár **II.** 48, 55
Kornya, István **II.** 48, 55
Kornya, Joannes **II.** 48, 55
Kornya, Kornya **II.** 48, 55
Kornya, Mihály **I.** 360, 363; **II.** 49, 56
Kornya, Móses **II.** 49, 56
Kornya, Stefán **I.** 360, 363; **II.** 49
Kornya, Stefán, id. **II.** 56
Koroba, Iszaila **II.** 196
Koroba, Josziv **II.** 190
Koroba, Kosztandin **II.** 190
Koroba, Pászku **II.** 201
Koroba, Szofron **II.** 196
Koszta Gusát Ádám **II.** 347, 349
Koszta Károly **II.** 310
Koszta Mihály **I.** 314, 322; **II.** 48, 55
Koszta Péter **II.** 388
Koszta, Báj **II.** 48
Kosztán Josziv **III.** 99, 103
Kosztán Togyer **III.** 99, 103
Kotság, Pereszenyie **II.** 61
Kótsi György **II.** 272, 273, 495
Kotsis Vaszily **I.** 29
Kotsoba, Arion **II.** 47, 54
Kotsoba, János **II.** 47, 54
Kotsoba, Jents **II.** 47, 54
Kotsoba, Lapadát **II.** 47, 54
Kotsoba, Mihály **II.** 47, 52, 54
Kotsoba, Mihály, ifj. **II.** 43
Kotsoba, Miklós **II.** 43 47, 52, 54
Kotsoba, Petru **II.** 47, 54
Kovács Jakab, kézdivásárhelyi **II.** 504; **III.** 229, 230, 493, 497
Kován András **II.** 42
Kován János **II.** 27, 42, 52
Kovásznai lp. **II.** 123, 128, 129, 492
Kovásznai Lukács **I.** 271, 419
Kováts (Kovács) László **I.** 156, 158, 159, 160, 161, 163, 165, 166, 168; **III.** 459, 501
Kováts Antal **II.** 322, 503
Kováts Erzsébet **I.** 396, 400
Kováts Ferenc **II.** 455
Kováts Ferenc, bikfalvi **III.** 169, 170, 176
Kováts Ferenc, Szabó **I.** 392
Kováts Ferencné **I.** 138, 139
Kováts Gergely **I.** 295
Kováts István **I.** 294, 295, 296, 297, 298, 301, 302, 303, 420; **II.** 487; **III.** 304, 309
Kováts István, bikfalvi **III.** 180, 185, 189, 190, 197, 198, 199, 200, 204
Kováts Jakabné l. Rézbányai Borbála
Kováts János **I.** 111
Kováts József **I.** 94, 96, 156, 156, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 169; **III.** 90, 93, 96
Kováts Lőrintz Zsuzsánna, Tót Miklósné **II.** 323, 332
Kováts Mária **I.** 396, 400
Kováts Sámuel **I.** 76, 77, 80, 418
Kováts Terézia **I.** 118, 119
Kováts Zsigmond **II.** 87
Koza Petru **II.** 301, 321
Kozák, Györgye **II.** 51, 57
Kozák, Juon **II.** 51, 57
Kozák, Mihály **II.** 51, 57
Kozák, Pavel **II.** 51, 57
Kozián Mihály **I.** 393, 395, 405, 407
Kozma János **I.** 244; **III.** 489
Kozma Kretsun **I.** 79
Kozma Márton **I.** 278, 279; **II.** 494; **III.** 8, 268
Kozma Sámuel **III.** 163
Kozma, Iván **III.** 226
Kozmoju, David **III.** 226
Kozoli (Koszoli, Kozolyi, Kozollyi) Benjámin **I.** 277, 278, 280, 283
Kozoli (Kozolyai) Józsefné **II.** 144, 145; **III.** 281, 282
Kozoli (Kozolyi) József **I.** 278, 283; **III.** 267
Kozoli (Kozollyai) János **II.** 50, 58, 341, 359, 361, 361, 364, 366
Kozoli Dániel **I.** 267, 268, 271, 273
Kozoli Jósa **II.** 50, 56
Kozolyai Éva, Ribitzei Ferencné **III.** 330, 338, 341
Kozollyai (Kozolyai) Lajos **I.** 289; **II.** 341, 357, 361, 366, 478, 482
Kozollyai Ádám **I.** 297, 298, 301, 302
Kozollyai Benjáminné **III.** 125, 133
Kozollyai S. György **III.** 133
Kozollyai Sámuel **III.** 131, 143
Kozontzi Zsuzsánna, Draguczin Istvánné **III.** 153

Kölönte (Kölente) József, felsőcsernátoni **I.** 378, 380, 381, 382, 416, 420; **II.** 164, 166, 501; **III.** 272, 277, 279, 286, 288, 289, 291, 292, 293, 295, 296, 499
Kölönte Benjámin **I.** 407
Kölönte Mária, Balog Jánosné **I.** 382, 383; **II.** 166
Kőmíves András **I.** 274; **II.** 381
Kőmíves Éva, Kováts Istvánné **III.** 304
Kőmíves Mihály **II.** 383
Kőmíves Rebeka, Kónya Györgyné **I.** 99
Kömötzi István **I.** 61
Köntzei Sámuel **I.** 155
Köpetzi (Köpeczi) István **I.** 83, 84, 85, 86, 87, 88, 109, 111, 120, 121, 122, 369, 373, 374, 408, 411, 415; **II.** 14, 156, 374, 375, 377; **III.** 23–24, 255, 258, 438, 441
Köpetzi (Köpeczi) László **I.** 385, 386, 389, 390, 393, 395, 396, 399, 402, 405, 407, 408
Köpetzi család **I.** 95, 396
Köpetzi Istvánné **I.** 87
Köpetzi János **I.** 94, 95, 390
Köpetzi Jánosné **I.** 392, 405; **II.** 161
Köpetzi József **I.** 122, 377, 389, 390, 393, 394, 396, 400, 401, 402, 403, 405, 406, 409
Köpetzi Lázár **I.** 393, 394, 405
Köpetzi Mihály **I.** 377, 379, 389, 393, 395, 396, 397, 402, 405, 406
Köpetzi Miklós **I.** 94, 96, 99
Köpetzi Sebestyén László **I.** 396
Körmendi (Körmöndi) Mátyás **III.** 214, 229
Körösi Balázs **I.** 115
Körösi György **I.** 149
Körösi István **I.** 107, 408
Körösi József **I.** 390, 394, 395, 403, 405, 406
Körösi Pál **I.** 126, 127; **II.** 112, 125
Körösi Pálné **II.** 132
Körösi Zsigmond **I.** 141, 143, 144, 145, 149, 152, 153, 154, 156, 159, 166
Körösi Zsigmondné **II.** 112, 125
Körtvélyesi (Körtövélyesi, Körtvéllyesi) P. György **I.** 16, 25, 26, 84, 85, 86, 88, 207, 414, 419; **II.** 6, 12, 14, 136, 137, 138, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 443, 444; **III.** 15, 16, 67, 109, 154, 156, 157, 254, 255, 257, 258, 259, 268, 289, 438, 439, 440, 441, 493, 497
Körtvélyesi család **I.** 273
Körtvélyesi Kata **III.** 450
Körtvéllyesi Mihály **III.** 309, 310, 311
Kőszeghy Elemér **III.** 504, 506, 507, 512
Kőszegi **I.** 399
Kráj, Adam **III.** 221, 222, 234
Kráj, Joános **III.** 222
Krájnik (Krajnijk, Krájnyik) László **II.** 276, 278, 280, 289, 303, 307, 311, 317, 319, 450, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459
Krájnik Rozália, Jordán Györgyné **I.** 201
Krakkai (Krakai) László **II.** 456, 458, 460, 461, 474, 484
Krakkai család **II.** 473
Krakkai Hedviga **II.** 472, 479
Krakkai János **II.** 28; **III.** 214
Krakkai Júlia **II.** 28
Krakkai Mária, id. Kádár Péterné **II.** 474, 476, 478
Krakkai Mózes **II.** 450
Krakkai Pál **III.** 18, 19
Krakkai Péter **II.** 456, 484
Krakkai Zsófia, Raphai Sámuelné **II.** 28
Kratsunyeszk, Pável **II.** 195
Kratsunyeszk, Petru **II.** 195
Kratsunyeszk, Todor **II.** 195
Kraus Dániel **I.** 296
Kraus kapitány **II.** 409
Kresun Ilia **I.** 369
Kreszta, Margareta **II.** 15
Kretsmeyer (Krésmajer) Ignátz **II.** 354, 358, 362
Kretsu Majer **II.** 45, 53
Kretsun (Kracson) Juon **II.** 150; **III.** 155
Kretsun Merán **II.** 44
Kretsunyeszk, Adam **III.** 225
Kretsunyeszk, Arimia **II.** 191, 201
Krintoj, Dávid **II.** 199
Krintoj, Juon ifj. **II.** 199
Krintoj, Juon, id. **II.** 199
Krintoj, Togyer **II.** 199
Krisán György **III.** 92
Krisán Ilia **II.** 153
Krisán Josziv **III.** 94
Krisán Juon **II.** 192; **III.** 92
Krisán Kretsun **III.** 94
Krisán Marián **I.** 395, 407
Krisán Mihály **III.** 92
Krisán Nyikula **III.** 94
Krisán Togyer **III.** 83, 92
Krisán Toma **III.** 92
Krisán, János **II.** 134
Krisán, Lazer **III.** 223
Krisán, Stefán **II.** 192

Krismár Dumitru **III.** 99, 103
Krismár Mihutz **III.** 99, 103
Krismár Vaszilie **III.** 99, 103
Kristsori (Kristyori) Ádám **II.** 324, 325, 326, 327, 328, 330, 333, 334, 335, 336
Kristsori (Kristyori) Ádám, ifj. **II.** 327, 333, 336, 347, 348
Kristsori (Kristyori) Ádámné **II.** 325
Kristsori (Kristyori) Albert **II.** 324, 325, 326, 327, 328, 341, 343, 346, 347, 348, 349, 354, 359, 360, 361, 364, 365, 366, 367, 369, 370, 371
Kristsori (Kristyori) András **II.** 324, 325, 326, 327, 328, 330, 331, 332, 341, 342, 343, 347, 348, 349, 354, 357, 359, 369
Kristsori (Kristyori) Andrásné **II.** 325
Kristsori (Kristyori) Antal **II.** 321, 371
Kristsori (Kristyori) Antónia **II.** 351
Kristsori (Kristyori) Bálint **II.** 322, 324, 325, 326, 328, 334, 346, 348
Kristsori (Kristyori) Bálintné **II.** 325
Kristsori (Kristyori) Béla **II.** 324, 325, 326, 327, 329, 330, 333, 338, 339, 342, 344
Kristsori (Kristyori) Béláné **II.** 341
Kristsori (Kristyori) család **II.** 325, 365
Kristsori (Kristyori) Elek **II.** 348, 349, 367
Kristsori (Kristyori) Eszter, Nemes Lászlóné **I.** 232, 233; **III.** 168, 330, 353, 492
Kristsori (Kristyori) Éva, Gyöngyösi Tamásné **II.** 156
Kristsori (Kristyori) Farkas **II.** 338, 340, 341, 343, 348, 349, 350, 357, 359, 365, 367, 496
Kristsori (Kristyori) Ferenc **II.** 323, 324, 341, 357, 359, 367, 369
Kristsori (Kristyori) Gáspár **II.** 351
Kristsori (Kristyori) Illyés **II.** 341, 346, 348
Kristsori (Kristyori) István **II.** 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 330, 332, 333, 334, 335, 336, 340, 341, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 352, 354, 356, 357, 358, 359, 359, 359, 360, 361, 363, 365, 496
Kristsori (Kristyori) István, id. **II.** 338, 344
Kristsori (Kristyori) István, ifj. **II.** 338
Kristsori (Kristyori) Istvánné **II.** 325
Kristsori (Kristyori) János **II.** 324, 325, 326, 327, 328, 330, 332, 333, 334, 336
Kristsori (Kristyori) Jánosné **II.** 325, 341, 361, 365
Kristsori (Kristyori) József **II.** 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 338, 340, 341, 342, 354, 361, 372
Kristsori (Kristyori) József, id. **II.** 343, 349, 354, 356, 357, 359, 364, 365, 367, 368, 369, 370
Kristsori (Kristyori) József, ifj. **II.** 342, 343, 345, 354, 356, 357, 359, 365, 369, 371
Kristsori (Kristyori) Józsefné **II.** 334, 337, 339, 341, 346, 348
Kristsori (Kristyori) Karolina **II.** 351
Kristsori (Kristyori) Károly **II.** 351
Kristsori (Kristyori) Lajos **II.** 340, 341, 341, 343, 348, 348, 349, 354, 356, 357, 358, 359, 360, 364, 365, 368, 369, 370, 371, 496
Kristsori (Kristyori) Mátyás **II.** 325
Kristsori (Kristyori) Mihály **II.** 341, 349, 354, 355, 357, 359, 360, 361, 364, 365, 366, 367, 369
Kristsori (Kristyori) Pál **II.** 321, 348
Kristsori (Kristyori) Rozália **II.** 365
Kristsori (Kristyori) Sámuel **II.** 327, 333, 334, 336
Kristsori (Kristyori) Sándor **II.** 340, 341, 342, 343, 347, 348, 354, 357, 359, 364, 367
Kristsori (Kristyori) Tamás **II.** 325, 328, 330, 332
Kristsori (Kristyori) Zsigmondné **II.** 325
Krisztoj, Gyorgy **I.** 168
Kritso Dsords **II.** 289
Krizbai Gábor **I.** 29, 39
Krizbai József 61, 64, 65, 67
Krizbai Miklós **I.** 38, 39, 40
Kuk László **II.** 17
Kun (Kunn) Farkas **I.** 45, 47, 50, 51, 53, 54, 56, 57, 60, 61, 67, 68, 71, 72, 73, 76, 77, 81; **III.** 185
Kun (Kunn) István **I.** 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 45, 53, 54, 56, 61, 64, 69, 70, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 80
Kun (Kunn) Zsigmond **I.** 35, 49, 51, 52, 56, 57, 60, 61, 69, 73, 74, 76, 77, 78; **II.** 478, 481
Kun (Kunn, Kuun) László **I.** 28, 29, 30, 32, 34, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 57, 60, 61, 64, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 77, 78
Kun család **I.** 57; **III.** 191
Kun József **I.** 32
Kun Károly **I.** 61, 69, 76
Kun Lászlóné **I.** 35
Kun Miklós **I.** 44, 45, 64; **III.** 508
Kun Sámuel **I.** 53, 54, 56, 61, 69, 76, 77

Kuns Márton **III.** 472
Kurkuj, László **I.** 174
Kurkus, László **I.** 363
Kurutz Márton **I.** 31
Kuszta Ádám **II.** 330
Kuti János **I.** 188; **III.** 24
Kutyán kapitány **III.** 309, 315, 316
Küküllővári Péter **II.** 8, 11, 12, 13, 14, 491; **III.** 7
Láczai János **III.** 474, 506, 507, 535
Láda István **I.** 317, 324, 326, 359, 361, 363
Láda Janku **III.** 137
Lakatos András **II.** 274
Lakatos György **II.** 308
Lakatos György l. még Böszörményi György
Lakatos Gyuritza **III.** 185
Lakatos János **II.** 284, 291, 292, 294, 297, 304, 305, 306, 308, 309, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 496
Lakatos Júlia, Kristsori Tamásné **II.** 341, 345, 346, 348, 350, 362, 366
Lakatos Mátyás **III.** 446, 448, 450, 453, 454, 457
Lakatos Mihály **III.** 287
Lakatos Péter **III.** 442, 446, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 463, 471
Lang, de főhadnagy **III.** 298
Lapadát Dumitru **III.** 182, 185
Lapadát Szakáts **I.** 264
Lapadát, Prodán **III.** 485
Laskai András **II.** 410
Laskodi István **II.** 15, 16, 17, 500
Lászk, Juon **II.** 210
Laszkoj, János **III.** 221
László Bálint **I.** 316, 323
László Farkas **II.** 49, 56
László Ferenc **I.** 316, 323, 363
László Gábor **III.** 477
László István **I.** 304, 316, 323, 326, 371, 372, 373, 375, 376, 380, 416, 420; **II.** 154, 157, 395, 401, 408, 410, 501, 504
László János **I.** 316, 323
László király **III.** 48
László Pál **I.** 316, 323
Latzko Udrony **III.** 136, 140
Latzkoj, Janes **II.** 194
Latzkoj, Lázár **II.** 194
Latzkoj, Péter **II.** 194
Latzkoj, Szimion **II.** 194
Lázár cigány **II.** 148
Lázár Iliesk **II.** 435
Lázár Jakab **III.** 298
Lázár János, gr. **III.** 50
Lázár On **III.** 416
Lázár Onuj, id. **III.** 369, 376, 384, 404
Lázár Péter (Petru), id. **III.** 363, 376, 383, 403
Lázár Péter (Petru), ifj. **III.** 364, 376, 383, 403
Lázár Pojenár, ifj. **III.** 397
Lázár Szimion **III.** 197
Lázári Gergely **I.** 414
Lazarutz János **II.** 298
Lazing (Lazink) Igna **II.** 290, 301
Lehészk Mihály **I.** 261; **III.** 133
Léhészk Miklós **II.** 229, 230, 232; **III.** 112, 125
Léka (Luka), Dumuj (Dubuj) **II.** 247, 256, 260, 266, 268
Léka (Lyéka), János **II.** 248, 256, 261, 266, 268
Léka, Josziv **II.** 260, 264, 266, 268
Léka, Zálin **II.** 268
Leleszi Sára **I.** 279
Lemhényi István **III.** 65
Lemhényi Zsigmond **III.** 65
Lengyel György **I.** 87
Lengyel László **II.** 207; **III.** 218, 219, 234, 236, 238, 484, 486, 493
Lésa, György **I.** 205
Letzkoj, Opra **III.** 223
Letzkoly, Mihály **III.** 223
Lián Adam **III.** 364, 379, 392, 399, 408
Lihonyok, Luka **II.** 230
Lihonyok, Petrutz **II.** 230
Lion (Lián), Luka **II.** 262, 266, 268
Lipót, I. **II.** 177; **III.** 324, 325
Lippai Drusiánna, Nemes Lászlóné **III.** 367
Liszkai Izsák **I.** 414
Lisznyai Intze Ferenc **I.** 17, 18, 91, 94, 128, 130, 131, 208, 209, 276, 277, 278, 282, 284, 331, 368, 414; **II.** 81, 85, 110, 144, 148, 189, 203, 218, 220, 221, 323, 392, 393, 394, 400, 406, 407, 408, 494; **III.** 39, 71, 151, 159, 160, 161, 271, 277, 286, 327, 341, 349, 418, 419, 443, 480
Lisznyai Intze István **I.** 8, 18, 37, 39, 41, 97, 100, 137, 143, 149, 171, 173, 176, 180, 213, 215, 222, 265, 287, 289, 291, 292, 293, 294, 296, 298, 306, 308, 334, 337, 347, 348, 349, 352, 370, 374, 376, 385, 415; **II.** 27, 28, 31, 35, 89, 91, 93, 102, 151, 154, 156, 159, 164, 175, 177, 178, 179, 183, 223, 226, 231, 275, 277, 279, 283, 324, 328, 330, 333, 412, 416, 419, 420, 422, 453, 461; **III.** 23, 59, 60, 62,

72, 74, 75, 77, 79, 113, 117, 118, 123, 133, 112, 162, 165, 166, 167, 171, 187, 194, 209, 210, 212, 213, 216, 244, 291, 293, 295, 296, 298, 300, 303, 329, 332, 337, 352, 422, 423, 426, 428, 429, 431, 434, 448, 451, 453, 455, 482, 483
Litzkai János **III.** 137
Livadzán, Mikleus **III.** 485
Lobontz István **III.** 302
Lobontz János **III.** 302
Losádi (Lasádi) Sámuel **III.** 465, 472
Losádi Andrásné **III.** 444
Lökös Pál **II.** 419
Lőrinc kőműves **I.** 285
Lőrintz András **II.** 48, 55
Lőrintz Balázs **I.** 374; **II.** 156, 162, 167, 173
Lőrintz Balázs, ifj. **II.** 162
Lőrintz Balázsné **II.** 168
Lőrintz István **II.** 144
Lőrintz János **II.** 49
Lőrintz János, kéméndi **II.** 146, 150, 151, 152, 156, 159, 162
Lőrintz József **I.** 396
Lőrintz Júlia **II.** 173
Lőrintz Péter **II.** 49, 56
Lőrintz Rákhel, Tót Józsefné **I.** 371, 372, 382, 400
Lőrintz Sámuel **I.** 393, 405; **II.** 167, 169, 173; **III.** 45
Lőrintz Tamás **II.** 162
Lőrintz, János **I.** 360, 362, 363, 374
Lőrintz, Péter **I.** 360, 362, 363
Lőtsei Erzsébet, Gotzmán Ferencné **I.** 236
Luben, Dávid **II.** 199, 210, 213, 215
Luben, Gyorgy **II.** 198, 199
Luben, Matyidon **II.** 210
Luben, Sztán **II.** 192
Lugosán Péter **III.** 106, 108
Lugosán Tanászi **I. I.** 391, 393, 404, 405
Lugosán Togyér **III.** 106
Lugosán Urszul **I.** 370
Lugosi (Lugasi) Tamás **II.** 151, 160, 162, 164, 167, 173
Lugosi István **II.** 148, 154, 159
Lugosi Mózes **III.** 435
Lugosi Zsigmond **I.** 26, 27
Luka András **III.** 69
Luka Ferenc **III.** 169
Luka Juon **III.** 93
Luka Lázár **III.** 93, 94, 107
Luka Mihály **III.** 76
Luka Petru **III.** 76
Luka Sándor **III.** 76
Lukáts (Lukács) Ferenc **I.** 87, 261, 262; **II.** 36, 37, 38, 41, 51, 62, 203, 208, 482; **III.** 508, 510, 541
Lukáts (Lukács) János **I.** 261, 262; **II.** 17, 34, 39; **III.** 10
Lukáts (Lukács) József **I.** 262, 264, 265; **III.** 10, 418, 420, 422, 428, 431, 496
Lukáts Ádám **II.** 347, 348, 362, 367
Lukáts András **III.** 472, 477
Lukáts Danila **II.** 358, 362
Lukáts Gábor **II.** 367
Lukáts Grozáv **I.** 223, 231
Lukáts György **II.** 229
Lukáts István **II.** 294, 295; **III.** 472, 477
Lukáts Jánosné l. Kendeffi Mária
Lukáts Jov **I.** 230
Lukáts Klára, Ribitzei Ferencné **I.** 182; **III.** 356, 367, 373
Lukáts Lakatos Mihály **II.** 92; **III.** 289
Lukáts László **III.** 524, 533, 534, 543, 549, 550
Lukáts Sára **I.** 187; **II.** 295
Lukáts Urszul **I.** 209
Lukáts Vutzul **II.** 354
Lula Ádám **III.** 227
Lung (Lunk) Juon **II.** 479, 487
Lung (Lunk) Miháj **II.** 479, 487
Lung (Lunk) Péter **I.** 40, 52, 65, 69, 72
Lung Ádám **I.** 29, 30, 36, 41, 65
Lung Dumitru **I.** 65
Lung Nyitru **I.** 40
Lung Togyer **III.** 185
Lungus Itru **I.** 52
Lunkavitz József **I.** 419
Lup Juon **II.** 76, 107, 113, 127, 131, 132, 133
Lup Marián **III.** 95, 98, 102
Lup On **III.** 366, 380, 395, 409
Lupás Danila **III.** 92, 94
Lupás Juon **II.** 363
Lupás Mihály **III.** 92
Lupás Nyikula **III.** 94
Lupe Gábor **III.** 378
Lupe Gyorgy **I.** 248
Lupe Josziv **III.** 416
Lupényeszk, János **I.** 205
Lupsa Buza **II.** 45, 46, 53, 54
Lupsa László **I.** 363
Lupul Juon **II.** 70

Lupuleszk, Antanaszi **II.** 192
Lupuleszk, János **III.** 234, 236
Lupuleszk, Josa **II.** 198
Lupuly Jován **II.** 71, 72
Luther Márton **I.** 19; **II.** 237, 246
Lyion, Luka **II.** 249, 257
Madotsai József **III.** 329, 331, 333, 336, 337, 338, 340, 341, 342, 414, 415
Madotsai Józsefné **III.** 353
Madotsai Mátyás **I.** 115, 279, 412
Magardits József **II.** 30, 219; **III.** 23
Magda Ádám **III.** 94
Magda alias Popa Josziv **III.** 94, 98, 102
Magda l. Bogya
Magdalina Kratsun **III.** 354
Magdalina Togyer **II.** 153
Magyán Lázár **I.** 62
Magyari Dániel **I.** 45, 147
Magyari György **I.** 219
Magyari János **II.** 340, 351, 496, 501, 503
Magyari László **I.** 236
Magyari Péter **I.** 212, 220
Májer Avrám **I.** 395, 407
Major Josziv **III.** 205
Makai (Makkai) József **I.** 185, 186, 189, 190, 192, 194, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 313, 354, 355, 361, 412
Mákra Duntsa **III.** 419, 421, 425
Mákra Duntsáné **I.** 263
Mákra **III.** 129, 137, 138
Mákra Iszpász **II.** 347, 348, 362
Mákra János, felsőszilvási **II.** 202, 216
Makra Mária, Nagy Sándorné **II.** 122
Mákra Mihály **II.** 218
Makrai Anna, Brádi Sámuelné **I.** 236
Makrai Borbála **I.** 116
Makrai család **III.** 96
Makrai István **I.** 116
Makrai József **I.** 116
Makrai Péter **III.** 89
Makrai Sándor **I.** 106
Makrai Zsigmond **II.** 115, 116, 118
Makrai Zsigmondné **I.** 147
Maksai l. még Maxai
Maksai Márton **I.** 416; **II.** 493; **III.** 489, 490, 491
Makszin, Juon **II.** 44, 53
Makszin, Paskuj **II.** 53
Málé Dumitru **III.** 107
Mále Gyorgy **III.** 99, 103
Mále Jósa **III.** 93, 94, 100
Málé Juon **III.** 94
Málé Pászk **III.** 93, 94
Málé Simeon (Szimion) **III.** 93, 94, 99, 103
Malom János **III.** 305
Mánul l. még Fazakas
Mánul Zsuzsánna **III.** 306, 323, 565, 583
Mánya Gábor **I.** 404
Mánya Jákob **II.** 290, 302
Mánya Juon **I.** 399
Mánya Nyikula **I.** 391, 394, 400, 404, 406
Mánya Tódor **I.** 391, 408
Mánya Togyer **I.** 230; **II.** 347, 349
Mányul László **I.** 103
Mányul Sándor **I.** 342
Mányul Tamás **I.** 189, 193, 199, 204
Mara Bálint **I.** 346, 348, 349; **III.** 209, 210, 211, 212, 214, 220, 221, 229
Mara Borbála, Brázovai Péterné **II.** 60
Mara család **III.** 228
Mara Dániel **III.** 12, 229
Mara Dénes **I.** 333, 337, 338
Mara Drusiánna, Baliáné **II.** 42
Mara Gergely **II.** 31, 32, 35, 60; **III.** 12
Mara István **I.** 331, 332, 336
Mara Izsák **I.** 331, 334; **III.** 214, 230
Mara János **I.** 341, 342; **II.** 247, 256, 257, 263
Mara János, id. **II.** 42
Mara János, ifj. **II.** 48, 55
Mara Lajos **I.** 335
Mara László **I.** 332, 333
Mara Lőrinc **I.** 341; **II.** 201
Mara Mátyás **I.** 331, 332, 333, 336; **II.** 42, 52
Mara Mihály **I.** 337
Mara Miklós **I.** 128, 132, 174, 175, 307, 331, 334, 345, 346, 347, 348, 349, 351, 352, 358; **II.** 7, 35, 145, 220, 223, 224, 226, 227, 228, 229, 395; **III.** 11, 13, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 216, 218, 219, 220, 221, 229, 230, 424, 509
Mara Zsigmond **I.** 331, 332, 378, 379, 397; **II.** 394; **III.** 53, 163, 271, 272, 273
Mara Zsigmondné **I.** 379, 380
Mara Zsófia, Bokosnyitzai Lászlóné **III.** 436
Marereszk, János **II.** 192
Márgai István **I.** 157
Márgai Krisztina, Hertzeg Györgyné **I.** 146, 145
Margeu, Mihaila **II.** 259, 265, 268, 268
Margitai István **II.** 497, 498
Margo Petru (Petruél) **II.** 290, 301, 321

Mária Terézia **I.** 12; **II.** 467; **III.** 10, 12
Marián Juon **I.** 40
Mariantz, György **II.** 191
Marinyeszk, Toma **I.** 167, 168
Máris István **III.** 9
Márk Lázár **I.** 40
Markotsán (Markocsán) Anna, Pogány Andrásné **I.** 86; **III.** 56, 442
Markotsán (Markocsán) László **I.** 275
Markotsán (Markocsán) Péterné **II.** 385
Markotsán (Markutsán) József **I.** 399; **II.** 478; **III.** 84
Markotsán család **III.** 473
Markotsán Imre **III.** 473
Markotsán Klára, Bája Istvánné **I.** 176
Markotsán Lajos **II.** 482; **III.** 471
Markotsán Mária, Eperjesi Lajosné **I.** 45; **III.** 453
Markotsán Sándor **III.** 89
Márkus György **I.** 83
Marosi Mihály **I.** 160, 161, 163, 165, 167, 168, 169, 419; **II.** 110, 123, 124, 501
Márta Kretsun **III.** 364, 378, 389, 397, 407
Martin Szavul (Zavul) **II.** 290, 302
Márton András **II.** 383
Márton Farkas **II.** 412, 424, 425, 434, 436, 437
Márton Imre **II.** 386
Márton István **II.** 380
Márton, őraljaboldogfalvi pap **III.** 17, 493
Martonosi Ádám **I.** 390, 403; **II.** 478
Martonosi Ferenc **II.** 468, 479, 479
Martonosi Intze Mihály **III.** 306, 323, 499, 501, 553, 565, 584
Martonosi István **I.** 391, 392, 393, 403, 405; **II.** 444, 446, 450, 456
Martonosi János **I.** 390, 403; **II.** 450, 452, 453, 456, 458, 460, 461, 478
Martonosi Jánosné **II.** 472, 479
Martonosi Jónás **I.** 385; **II.** 450
Martonosi Józsefné **II.** 471
Martonosi Klára, Komlósi Sámuelné **II.** 452
Martonosi László **II.** 456
Martonosi Sámuel **I.** 401, 403
Martzi András **I.** 69, 73
Martzi Ferenc **I.** 69
Máthé (Máté) György **I.** 27; **II.** 85, 87, 90, 501
Máthé (Máté) János **I.** 23, 24, 25, 26, 27
Matis Joszip **II.** 330
Matis Todán **II.** 330
Matskási Péter **I.** 331
Matzesdi Illyésné **II.** 18
Matzesdi Judit **II.** 41
Matzesdi László **II.** 13
Mátyás Istók **I.** 391, 403
Mátyás Jákob **I.** 408
Mátyás János **I.** 395, 406
Mátyás Mihály **I.** 394, 395, 405, 406
Mátyás Pál **I.** 341
Mátyás Péter **I.** 395, 407
Matyéj (Matyej) János **I.** 229; **III.** 363, 370
Matyéj (Matyej) Jov **III.** 365, 377, 388, 399, 407
Matyéj (Matyej) On **III.** 365, 377, 388, 406
Matyéj (Matyej) Toma **III.** 375, 378, 389, 407, 413
Matyéj Gyitza **II.** 347, 348, 362
Matyéj György **I.** 229, 251
Matyéj Joszip (Josziv) **I.** 230; **II.** 347, 362
Máttyás Josziv **II.** 161
Maxai Ádám **I.** 369, 379
Maxai Ádámné **I.** 381
Maxai Zsigmond **I.** 297
Mázere (Mazéra Mátzére), Dávid **II.** 193, 199, 210, 213, 215
Medra Urszuj **III.** 95, 98, 102
Medve Zsófia, Rátz Jánosné **II.** 452, 456, 458, 459, 460
Melanchthon, Philip **III.** 35, 36
Melith Klára, Zólyomi Miklósné **III.** 474, 475, 560, 561, 588
Melius Juhász Péter **I.** 10
Menone hadnagy **III.** 286
Menyhárt György **I.** 24
Mera János **III.** 164
Mergan, Mihaile **II.** 246, 256
Meriutz Szimion **III.** 164
Mermezán (Mermezai).Péter **III.** 184, 197
Mermezán Széplian **III.** 164
Mert Indri **III.** 192
Meruntz Vaszilia **III.** 164
Mesta Juon **III.** 161
Mészáros István **II.** 17
Mészáros Miklós **II.** 17
Messzersmidts, Michael **III.** 453
Metyies Stéfán **III.** 364, 378, 389, 407
Mezei Ádám **II.** 160, 167, 169
Mezei István **I.** 121
Mezei Jakab (Jákob) **I.** 393, 405, 407, 408; **II.** 167, 173
Mezei János **II.** 153
Mezere (Matzre) György **II.** 277, 290, 302
Mezere Ursz **II.** 277

Mihaila Adám **III.** 206
Mihaila György **III.** 206
Mihaila Juon **III.** 207
Mihály (Mihálly) József **I.** 223, 230, 246; **II.** 284, 286, 290, 291, 295, 310, 315, 321
Mihály Bálint **III.** 215, 229
Mihály Deák **I.** 271, 272, 273, 274,
Mihály György **I.** 214
Mihály Molnár **III.** 183
Mihelyesz Péter **III.** 228
Mihetz (Mihétz) Gavrila **III.** 366, 378, 390, 399, 408
Mihetz (Mihétz) Kosztándin **III.** 377, 386, 398, 405
Mihetz (Mihétz) Nutz **III.** 377, 385, 404
Mihetz (Mihétz) Nyikula **III.** 365, 377, 387, 405
Mihetz (Mihétz) On a Popi **III.** 366, 378, 390, 408
Mihetz (Mihétz) Petru **III.** 363, 365, 377, 378, 387, 390, 405, 407
Mihetz (Mihétz) Togyér **III.** 386, 398, 405
Mihetz Ádám **I.** 209
Mihok (Mihoch) Juon **I.** 394, 406; **II.** 141
Mihonya János **III.** 72, 74, 75, 77, 78, 79
Mihonya László **I.** 146
Mihonya Lászlóné **I.** 314
Mihonya Sámuel **I.** 314, 321
Mihonya uram **III.** 252
Mihu, Petru **II.** 193
Mihu, Tamás **II.** 193
Mihucza István **III.** 442, 468
Mihulesz, Péter **II.** 230, 232
Mike Sámuel **II.** 201
Mikleu Jov **I.** 231
Miklós Deák **III.** 439
Miklós István **III.** 214
Miklós József **II.** 486
Miklós l. még Szentgyörgyi Miklós
Miklós Lázár **II.** 191
Miklósfalvi lp. **I.** 414
Miklutza On **III.** 371
Mikolt Avrám **II.** 148
Miku, Barbu **III.** 223
Miku, Lázár **III.** 223
Miku, Luka **III.** 224
Minátz (Mihátz) Onyika **III.** 363, 390, 407
Minátz Petru **III.** 378, 390, 399, 407, 413
Minátza Togyer **II.** 290, 302
Minátzi Danila **II.** 321
Mindrészk, Petru **II.** 210
Mirtse Ádám **I.** 68, 72, 74
Mirtse József **I.** 69, 73
Miska, Avram **III.** 224, 225
Miske István **II.** 297
Miske József **III.** 180, 435
Miske Sámuel **III.** 180, 185
Miskolczi István **II.** 18, 500; **III.** 90, 93, 96
Miskoltzi József **II.** 294
Miszlényi (Meszlényi) János **II.** 489, 505
Mitran, Gheorghe **III.** 504
Mlágyin, Ádám **II.** 249, 262
Mlegyin, Lapadát **II.** 48
Moga Borbála **III.** 220
Moga Péter **I.** 393, 405, 406
Mohátsi család **II.** 312, 325
Mohátsi József **II.** 322, 324, 325, 340, 341, 342, 343, 349, 354, 356, 357, 359, 361, 364, 366, 367, 369, 371
Mohátsi Józsefné **II.** 325
Mohátsi Lajos **I.** 227, 229, 238, 239, 241, 245, 246, 247, 248, 249, 252, 253, 255, 256, 257, 259; **II.** 339, 357, 361, 364, 366, 371; **III.** 371, 374, 375, 396
Mohátsi László **I.** 236
Mokin Juon **II.** 311
Moldován, Juon **II.** 58
Moldován, Ruszelin **III.** 138
Moldován, Stéfán **III.** 138
Molnár Imre, csorjai **I.** 19, 67, 70, 71, 72, 73, 160, 241, 411; **II.** 316, 354, 432; **III.** 87, 90, 189, 368, 370
Molnár Mihály **I.** 122, 304, 415; **III.** 490
Morár Avrám **III.** 368
Morareszk, Opra **II.** 190
Móré György **III.** 156, 157
Móré Ilona **III.** 153
Móré Mihály **III.** 155, 156, 158, 180, 189
Móré Péter **III.** 153
Moritz Gábor **I.** 265; **II.** 36, 37, 38, 48, 49, 50, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 423, 492, 504; **III.** 434
Moritz István, sepsiszentgyörgyi **I.** 91; **II.** 81, 86, 110, 400, 492; **III.** 277, 451, 480
Moritz Istvánné **II.** 88
Moritz József **I.** 412
Morsinay Margit **III.** 17
Mós István **II.** 504
Mós Petru **II.** 362
Motok Máté **III.** 214
Motsán, János **II.** 57

Motsán, Monollya **II.** 51, 57
Motz Flora **II.** 363
Motz Nyikula **II.** 363
Motz On **III.** 416
Motz Togyer **I.** 232
Mukoj (Mukoly, Mukuje), János **II.** 193, 197, 212, 215
Mukoj, Kretsun **II.** 193
Mukuje, Irimie **II.** 197
Mukuje, Samuela **II.** 197
Mungoja, Iván **III.** 225
Munkátsi Ferenc **II.** 274, 275, 277
Munkátsi Sára **II.** 298
Muntis Juon **III.** 164
Munty Juon **III.** 184
Muntyán Arim **III.** 227
Muntyán Jankó **III.** 227
Muntyán János **II.** 112, 116, 125
Muntyán Juon **I.** 397; **II.** 132; **III.** 222, 223
Muntyán Makavéh (Makávéj) **III.** 99, 103
Muntyán Marián **II.** 112, 125
Muntyán Mihály **I.** 394, 406
Muntyán Mojszé **III.** 97
Muntyán Nikola (Nyikula) **II.** 218; **III.** 268, 289
Muntyán Petrás **II.** 198
Muntyán, András **II.** 46
Muntyán, György **II.** 50, 58
Muntyán, Hirtza **II.** 192
Muntyán, Joanes **III.** 223
Muntyán, Nyisztor **II.** 113, 125
Muntyán, Pável **II.** 198, 210
Muntyán, Petru **II.** 192
Muntyán, Stefán **II.** 195
Muntyán, Szimeon **II.** 58
Muntyán, Ulritu **III.** 224
Munya János, ifj. **II.** 261, 266
Munyán Pál **III.** 434
Murár Angyutz **III.** 365, 377, 386, 405
Murár Avrám **III.** 377, 387, 398, 405
Murár Imre **I.** 124
Murár Juon **I.** 125; **II.** 210
Murár Lup **III.** 377, 385, 404
Murár Márk **III.** 374
Murár Opra **I.** 400
Murar, Dregits **I.** 317
Murar, János alias Udra **I.** 317, 326
Murar, Kosztándin **II.** 50
Murar, Petrucz **II.** 50
Murar, Zaharia **I.** 317
Murarészk, Atanaszi **II.** 195, 200
Murerészk, Dumitru **II.** 192
Murereszk, Opre **II.** 194
Muresán Iszák **III.** 397, 400, 409
Muresán Togyer **III.** 397, 400
Murza Petru **III.** 369
Murza Togyer (Togyerutz) **III.** 369, 371
Musnai Mihály **II.** 137, 376, 443, 499; **III.** 17
Mutsu, Arimie **III.** 224
Nádudvari András **I.** 23; **III.** 61
Nádudvari Anna **I.** 44, 46, 57, 59, 64, 81
Nádudvari Erzsébet **II.** 384, 431
Nádudvari István **II.** 378, 443, 499
Nádudvari Istvánné **III.** 69, 70, 88
Nádudvari Judit **I.** 45
Nádudvari Krisztina, Pogány Ádámné **I.** 178, 179; **II.** 229, 236, 275, 276, 278, 281; **III.** 60; **III.** 61
Nagy (Fiát) György **III.** 110, 139
Nagy (Fiát) György, id. **III.** 141
Nagy (Fiát) János **III.** 129, 131, 136, 137, 139, 141, 142, 146, 147, 150
Nagy (Fiát) Mihály **II.** 440; **III.** 110, 112, 114, 118, 126, 136, 146
Nagy Albert **II.** 292, 294, 305, 306, 502
Nagy alias Csizmás Josa l. Csizmás
Nagy András **III.** 137
Nagy Anna, Gergots Elekné **I.** 157, 163
Nagy Anna, Pap Jánosné **III.** 288, 306, 322
Nagy Beretzk Zsigmondné **I.** 115
Nagy Boldizsár **I.** 299
Nagy Borbála **II.** 206
Nagy család **II.** 115, 116, 226, 227
Nagy Dániel **I.** 132, 134, 135, 160; **II.** 226, 227, 230, 235, 236, 502
Nagy Dávid **II.** 227
Nagy Elek **I.** 381, 382
Nagy Éva, Farkas Ferencné **II.** 114, 118, 127, 131, 132
Nagy Ferenc **II.** 70, 110, 111, 115, 118, 124, 488
Nagy Ferencné, id. **II.** 111, 125
Nagy Ferencné, ifj. **II.** 111. 125
Nagy Gábor **II.** 110, 111, 118, 127, 131, 133
Nagy Gáspárné **II.** 70, 71
Nagy Gergely **II.** 110, 118
Nagy György, alpestesi **I.** 83
Nagy György, ifj. **III.** 129, 136, 147
Nagy György, pestényi **II.** 247, 256, 258, 260, 265; **III.** 120, 125, 127, 129, 130, 131, 133, 136, 137, 143, 144, 146, 148
Nagy Gyuri Ferenc **II.** 385

Nagy István, dévai **II.** 260, 261, 264, 265, 266; **III.** 83, 209, 214, 215, 222
Nagy István, hosdáti **II.** 75, 76, 85, 88, 89, 93, 106, 107, 111, 115, 118, 124, 126, 131, 133
Nagy István, klopotivai **II.** 220, 223, 224, 225, 231, 247, 248, 254, 256, 257, 261, 266, 270; **III.** 209
Nagy István, marosillyei 463, 471, 479, 481, 485
Nagy István, rákosdi **III.** 310, 523
Nagy János, bágyi **I.** 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 39, 41, 46, 81, 411; **III.** 53
Nagy János, gombkötő **I.** 261, 287, 289, 293
Nagy János, hosdáti **II.** 110, 111, 118, 125
Nagy János, pestényi **III.** 127, 130, 137, 143, 144, 148, 163, 262
Nagy József **I.** 156, 161; **II.** 77, 85, 89, 95, 111, 125, 219, 238, 239, 240, 241, 244, 249, 250, 251, 254, 255, 257, 263, 264, 268; **III.** 150
Nagy Kata, Bantsó Ferencné **I.** 406
Nagy László **III.** 84
Nagy Mária, Bobik Mózesné **II.** 206
Nagy Márton **I.** 227, 236, 241, 250, 253, 254, 259; **III.** 372, 376, 382, 402, 403, 413, 413, 415
Nagy Mártonné **III.** 70
Nagy Mihály, hosdáti **II.** 118, 123
Nagy Mihály, pestényi **III.** 110, 114, 116, 119, 123, 125, 127, 129, 133
Nagy Mihály, solymosi **I.** 296, 414; **III.** 19
Nagy Miklós **I.** 116
Nagy Pál, rákosdi **III.** 45, 267, 271, 277
Nagy Pál, solymosi **I.** 269, 273; **III.** 69, 70, 76,
Nagy Péter **I.** 156, 160, 161, 168
Nagy Sámuel **I.** 273; **II.** 117, 148; **III.** 69
Nagy Sámuel, baconi **III.** 161, 162, 163, 164, 165, 170, 182, 183, 191, 492
Nagy Sándor, dévai **I.** 126, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 152, 155, 157, 160, 162, 163, 335, 380; **II.** 91, 220, 416; **III.** 52, 74, 75, 252, 290, 446, 448, 452, 454, 469
Nagy Sándor, klopotivai **II.** 218, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 230, 231, 234, 235, 249, 255
Nagy Sándor, tanító **II.** 279, 502,
Nagy Sándorné l. Almádi Klára
Nagy Sára **I.** 163, 164
Nagy Simon **I.** 111
Nagy Vitéz Mihály **II.** 85
Nagy Zsigmond, dévai **I.** 152; **II.** 7, 35; **III.** 213
Nagy Zsigmond, hosdáti **II.** 92, 118
Nagy Zsigmond, klopotivai **II.** 218, 219, 220, 222, 223, 224, 226, 230, 232, 234, 235, 236, 237, 239, 246, 247, 256
Nagy Zsigmondné **II.** 254, 255, 256, 259, 263, 295
Nagybaconi István **I.** 419
Nagylaki László **I.** 282
Nagymihályi István **III.** 507, 535
Náj (Neu) Antoni **II.** 362, 370
Nalátzi (Naláczi) András **I.** 178, 184, 186, 192, 193, 196, 198, 199, 361; **II.** 15, 17, 18, 19, 176, 179, 181, 182, 182, 184, 189; **III.** 122, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 133, 135, 136, 138, 139, 141, 143, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 213
Nalátzi (Naláczi) család **II.** 273, 278, 282, 472, 477, 478; **III.** 5, 180
Nalátzi (Naláczi) Dániel **III.** 37, 110, 111, 116, 119, 123, 133, 134, 509
Nalátzi (Naláczi) György **III.** 16
Nalátzi (Naláczi) István **I.** 23, 186, 193, 196, 198, 203, 203, 205, 261, 361; **II.** 14, 17, 59, 60, 491; **III.** 16, 18, 133, 148, 151, 152, 179, 184, 508
Nalátzi (Naláczi) János **III.** 32, 40, 45, 116, 124, 134, 135, 142, 143, 145, 508
Nalátzi (Naláczi) László **I.** 135, 136, 141, 143, 276, 277; **II.** 41, 59, 186, 188, 189, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 209, 210, 211, 213, 215, 220; **III.** 232, 292
Nalátzi (Naláczi) Rákhel, Lukáts Ferencné **III.** 508, 510, 539, 541
Nalátzi (Naláczi) Sára, Bartsai Gergelyné **I.** 126, 159, 160, 267, 281, 286, 290, 296; **II.** 110, 275, 278, 281, 320, 336, 346
Nalátzi (Naláczi) Zsuzsanna **III.** 134, 509, 540
Nalátzi Andrásné **II.** 182
Nalátzi Boldizsár **III.** 122, 127, 129, 131, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 220
Nalátzi Borbála, Bethlen Gergelyné **I.** 133, 136
Nalátzi Borbála, Zeyk Jánosné **II.** 164
Nalátzi Dánielné l. Szilvási Zsuzsánna
Nalátzi Gábor **III.** 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 126, 133, 135, 143, 491, 492
Nalátzi József **I.** 162, 276; **II.** 36, 59, 60, 220, 297, 300, 312, 360, 476, 477, 482, 488, 489
Nalátzi Józsefné l. Torotzkai Borbála

Nalátzi Judit, Kendeffi Miklósné **III.** 111, 115, 134, 142, 215, 220, 229
Nalátzi Lajos, br. **II.** 220
Nalátzi Mária, id. Csula Jánosné **II.** 14
Nalátzi Mária, Sombori Lászlóné **I.** 126, 141
Nalátzi Rákhel, Bartsai Ferencné **I.** 187
Nánási Gábor **I.** 419
Nándra Borbála, Kenderesi Sámuelné **I.** 353
Nándra család **II.** 219
Nándra Erzsébet **II.** 225
Nándra Ferencné **II.** 224, 225
Nándra György **I.** 375, 382, 401; **II.** 255
Nándra Izsák **I.** 348; **II.** 25, 218, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 248, 256, 261, 266
Nándra Izsákné **II.** 254; **III.** 138
Nándra János **II.** 218, 220, 226, 228, 232, 233, 239
Nándra Jánosné **II.** 224
Nándra Lajos **II.** 225, 229, 230, 232
Nándra Mózes **I.** 146; **II.** 237
Nándra Pál **II.** 228; **III.** 470
Nándra Pálné l. Gergots Ágnes
Nándra Zsigmond **I.** 360; **II.** 240, 241, 248, 254, 256, 261, 266, 270; **III.** 183, 188, 201
Nándra Zsigmond, ifj. **II.** 255
Nándra, László **I.** 360, 362
Nándra, Mihály **I.** 359, 362
Nándra, Mikleus (Miklós) **I.** 360, 362, 363; **II.** 49, 62
Nándra, Petru (Péter) **I.** 359, 362; **II.** 49, 52
Nánts, Dávid **II.** 190, 210
Nantsészk, Janes **II.** 194, 210
Naszta, Arion **III.** 226
Naszta, Dragumer **III.** 224, 225
Nedestyán, Gyorgy **I.** 167
Nemes András **I.** 255, 259; **II.** 69
Nemes Áron **III.** 363, 376, 382, 402
Nemes Benjámin **III.** 333
Nemes Benjáminné **III.** 330
Nemes Borbála **III.** 361
Nemes család **III.** 329
Nemes Ferenc **III.** 333, 363, 376, 382, 402
Nemes Ferencné **III.** 330
Nemes Gábor **II.** 277, 308, 321; **III.** 329, 331, 332, 333, 336, 338, 342, 346, 349, 358, 359, 360, 361, 362, 364, 367, 371, 376, 382, 382, 402, 412, 414, 415
Nemes Gáborné **III.** 330, 333, 338, 342, 353
Nemes Imre **III.** 333, 338, 341, 342, 352
Nemes Imréné **III.** 353
Nemes János **I.** 16, 213, 215, 217, 220, 229, 236, 241, 255; **II.** 98; **III.** 162, 411
Nemes Lajos **III.** 363, 376, 382, 402
Nemes László **I.** 221, 224, 233, 246, 413; **III.** 164, 329, 331, 332, 333, 337, 338, 342, 347, 349, 367, 367
Nemes Lászlóné l. Kristsori Eszter
Nemes Pál **III.** 52, 329, 331, 332, 337, 341, 342, 352, 363, 370
Nemes Pálné **III.** 330
Nemes Sámuel **I.** 221, 223, 225, 227, 236, 238, 239, 241, 243, 252, 253; **II.** 298; **III.** 337, 341, 349, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 367, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 381, 382, 397, 400, 402
Nemes Tamás **II.** 294, 295, 310; **III.** 361, 362, 367, 370, 371, 372, 376, 381, 382, 402, 414, 415
Nemes Zsuzsánna **III.** 182
Német (Németh) Ágnes, Bujti Zsigmondné **I.** 99, 100; **II.** 95
Német (Németh) György **I.** 26, 27
Német (Németh) János **I.** 99; **II.** 71, 84, 85, 96, 99, 117
Német (Németh) Máté **III.** 257
Német Éva, Vitéz Lászlóné **II.** 112
Német Ferenc, ifj. **III.** 327
Német Ferencné **II.** 111, 116, 117, 126, 133
Német Istók **II.** 112, 118
Német István **II.** 125, 133
Német István, ifj. **II.** 117
Német Jakab **I.** 285
Német Mátyás **II.** 110
Német Mihályné **II.** 112, 125
Német Zsigmond **II.** 114, 117, 125
Németi család **II.** 116
Németi Éva, Gálfi Józsefné **II.** 89, 98
Németi Ferenc **II.** 134, 481, 485, 487, 488, 489, 490, 499
Németi Ferencné **II.** 131
Németi János **II.** 292, 295, 297
Nitza Miklós **I.** 27
Nolanus P. István **III.** 500
Noptsa (Nopcsa) László **II.** 387, 389
Noptsa Ábrahám **II.** 398
Noptsa Elek **III.** 124, 172
Noptsa Mihály **II.** 421
Noptsa Mózes **III.** 469
Nutz, Miklos **III.** 237

Nutzul, Jank **I.** 229
Nyág Grozáv **III.** 343, 354
Nyág Lupully **III.** 354
Nyág Mihály **III.** 375, 378, 389, 407
Nyág Onul **III.** 343
Nyág Péterné **III.** 330
Nyág Togyer **III.** 365, 378, 388, 406
Nyág, Joannes **III.** 222
Nyága Onya **III.** 411
Nyámtz Pászk **I.** 230
Nyárádi Ádám **II.** 63
Nyárádi Borbála, Hertzeg Gergelyné **II.** 63
Nyáráldi János **I.** 283
Nyárásdi György **I.** 273
Nyéda Ádám **I.** 395, 406
Nyegojeszk, Avram **II.** 198
Nyegojeszk, Gavrile **II.** 198
Nyeksa Gyorgy **III.** 99, 103
Nyerges György **II.** 381
Nyikodin, Mihály **II.** 53
Nyikodin, Petru **II.** 44, 53
Nyikora Ádám **III.** 93, 94, 100, 224
Nyikora Avrám **III.** 107, 224
Nyikora János **III.** 95, 98, 102
Nyikora Juon **III.** 93, 94, 100
Nyikora Miklós **I.** 116
Nyikula György **II.** 290, 302, 311
Nyikula Petru **II.** 302
Nyikula Simion (Szimeon) **II.** 290, 302
Nyikula Togyer **II.** 363
Nyikuleszk, Angyel **III.** 223
Nyikuleszk, Avram **III.** 223
Nyimes (Nyemes) János **II.** 46, 54
Nyimes Petru **II.** 54
Nyimes Vonya **II.** 54
Nyíri István **I.** 391, 403
Nyíri János **I.** 393, 405
Nyíri Zsuzsánna, ifj. Gál Péterné **I.** 386
Nyisztor György **III.** 161, 162
Nyitzitzeszk, Ajon (Alion) **II.** 191; **III.** 221
Nyitzitzeszk, Dumitru **II.** 199
Nyitzitzeszk, Gyorgy **II.** 197
Nyitzitzeszk, János (Juon) **II.** 191, 197; **III.** 221
Obedeu Flora **III.** 398, 413
Okolisán Mihály **III.** 182
Okolisán, Jakob **III.** 221, 232
Okolisán, Janku **II.** 196; **III.** 221, 222
Okolisán, Mojsza **II.** 196
Okolisán, Szimedru **II.** 197, 198
Okolitsán Nyisztor **III.** 185
Olá Mózes **III.** 309
Oláh (Olá) Péter **III.** 156, 189
Olajos György **II.** 284, 287, 291, 291, 314, 495; **III.** 369, 371
Olajosné **II.** 308
Olár András **II.** 301
Olár Istok **III.** 93
Olár Juon **I.** 252
Olár Mihály **II.** 329
Olár Péter **II.** 276
Olár Togyer **III.** 400
Olár Ursz **III.** 106
Olár, György **II.** 200
Olis Lajos **I.** 283
Olivér János **I.** 131; **II.** 85, 88, 89, 97, 98, 99, 101, 105, 107, 113, 126
Olivér Jánosné **II.** 117
Olivér Zsuzsánna, Benke Lászlóné **II.** 107, 113, 120, 126
Ona Avram **III.** 205
Ónódi (Ónadi) István **III.** 439, 443, 445
Ónodi András **II.** 277
Ónódi János **I.** 126, 127
Onts, Gáspár **II.** 46, 54
Onts, János **II.** 46, 54
Onts, Petru **III.** 237
Onts, Togyer **II.** 46, 54
Ontsa Jakab **I.** 29
Onya Hántz **I.** 209
Onya Jánk **III.** 345
Onyeszk, Arszintye **II.** 191, 196
Onyeszk, György **II.** 198
Onyeszk, Juon **II.** 198
Onyeszk, Zdreile **II.** 195
Opra alias Popa (Popitza) Juon **III.** 379, 391, 408
Opra János **II.** 353
Opra Juon **I.** 231, 232; **III.** 93, 94, 366
Opra Szimion **II.** 362
Oprán Danyila **II.** 353
Oprán Dsurka **II.** 353
Oprisa (Opris) János **III.** 368, 379, 391
Oprutza Johannes **I.** 41
Opsa Marina **II.** 363
Orbán Antal **I.** 36, 74
Orbán Dániel **II.** 308
Orbán Ferenc **III.** 352
Orbán Gáspár **II.** 356
Orbán Imreh **II.** 277
Orbán Sámuel **III.** 357, 359, 360, 363, 370

Orbán Sámuel, id. **III.** 376, 382, 402
Orbán Sámuel, ifj. **III.** 372, 376, 384, 403, 413
Orbonás család **II.** 478, 479; **III.** 358
Orbonás György **I.** 73
Orbonás Miklós **III.** 473
Ormos (Tóth) István **I.** 412; **II.** 70; **III.** 489, 497
Ormos János **II.** 88, 89, 90, 109, 117, 127, 131, 501
Ország István **I.** 121, 123, 418
Osztrói Kristina **III.** 137
Otár András **II.** 289
Óvári procurator **I.** 260
Örsi (Eorsi) Péter **I.** 27, 28, 91, 170, 269, 272, 344, 345, 416; **II.** 23, 24, 143, 218, 383, 444, 448; **III.** 69, 70, 158, 159, 265, 490, 492
Ötvös István **III.** 442
Ötvös l. még Váradi Ötvös
Págh Ádám **II.** 304
Pakalin Nyisztor **I.** 34
Pakulár Ádám **II.** 274, 277, 279, 284, 286, 291, 292, 297, 301, 304, 305, 308, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 321
Pakulár Ferenc **II.** 274, 277, 282, 283, 303, 307, 310, 317, 319, 321
Pakulár Gábor **II.** 284, 287, 292, 295, 303, 305, 308, 315, 316, 320
Pakulár György **I.** 389, 402; **II.** 291, 292, 294, 304, 308, 309, 320
Pakulár János **I.** 389; **II.** 274, 277, 280, 320
Pakulár Jánosné **II.** 82, 295
Pakulár Juon **III.** 104
Pakulár Lajos **I.** 12; **II.** 292, 295, 305, 308, 309, 312, 315
Pakulár Miklós **III.** 95, 98, 102
Pakulár Nyikulája **III.** 98, 102
Pakulár Péter **II.** 303, 310, 317; **III.** 183
Pakulár Szimion **I.** 389, 402
Pakulár Sztán **III.** 95, 98, 102
Pakulár Zsigmond **I.** 406; **II.** 295, 305, 308, 312, 314, 315, 316, 318, 320
Pakulár, Arimie **III.** 226
Pakurár Gyorgy **III.** 104
Pakurár Iszaila **III.** 104
Pál István **I.** 170, 171, 173, 175, 176, 178, 179, 180, 182, 188, 190, 194, 196, 199, 203, 204, 316, 317, 322, 324, 329, 412
Pál Zsuzsánna, Bágya Jánosné **I.** 364
Pálá, Pászku **II.** 194, 198, 210, 215
Pálfi Sándor **III.** 205
Pálhegyi István **I.** 39, 42
Pallos János **III.** 87, 90, 103, 106
Pamfilion (Pámfilony, Pámfilon), Lázár **II.** 247, 256, 260, 266
Pánfilon, János **II.** 230, 232
Pánfilon, Josziv **II.** 230, 232
Pántsovai György **III.** 309
Pántsovai István **III.** 309, 311
Pántsovai János **III.** 268
Pap András **I.** 89, 90, 91, 315
Pap Annók, Márkus Györgyné **I.** 83; **III.** 18
Pap Borbála, Kendeffi Lászlóné **III.** 110, 137
Pap Borbála, Nalátzi Jánosné **III.** 134, 142
Pap család **I.** 168
Pap Farkas **I.** 89
Pap Ferenc, nádasdi **II.** 121
Pap Gábor **III.** 137
Pap Gáspár **I.** 309, 311, 315, 321; **II.** 199, 202
Pap Gáspárné **I.** 311
Pap György **III.** 120, 127, 133
Pap István **I.** 150, 161, 163, 165; **II.** 420, 433; **III.** 252
Pap János **I.** 34, 104, 115, 119, 120, 261; **II.** 41, 64, 65, 199, 289; **III.** 110, 112, 119, 135, 151, 269, 281, 282, 288, 322, 447, 469, 473
Pap József **II.** 452, 505; **III.** 446
Pap Júlia, Somodi Jánosné **I.** 95, 119, 123
Pap Lászk **I.** 363
Pap László **I.** 307, 309, 311, 315, 321, 322, 361
Pap Miklós **III.** 473
Pap Mózes **III.** 267
Pap Nyikulája **II.** 213, 214
Pap Péter **I.** 315
Pap Sámuel **III.** 137, 148, 149
Pápai Erzsébet, Mihály Deákné **I.** 274
Pápai János **I.** 416; **II.** 495; **III.** 491
Pápai Páriz Ferenc **III.** 496
Papoltzi (Papolczj, Papolczi) Bálint **I.** 420, 443, 444, 500, 505; **III.** 253, 254, 255, 438, 439, 499, 500
Papoltzi György **I.** 389, 390, 396, 402
Papoltzi Péter **I.** 369, 396
Pára Júlia **I.** 158
Pára Krisztina (Kriska), Radik Józsefné **III.** 18, 296, 300, 459
Pára Zsigmond, szilvási **II.** 51, 57, 59, 62
Paranutz (Pereutz) Péter **III.** 204, 207
Parasztyim, Petru **III.** 225
Pardosz, Juon **I.** 326
Pareu, Zaharia **II.** 51, 57
Partoi Ferenc **I.** 337

Pászerél (Peszerél), Mihály **II.** 45, 53; **III.** 237
Pászerél, Avrám **II.** 46, 54
Pászerél, Mihály, ifj. **II.** 45
Pászerél, Stefán **III.** 237
Pászk Malenk (Melenk, Mélink, Milény) **I.** 166, 167, 168
Pászk, Györgye **II.** 45, 46, 53, 54
Pászk, Gyura **II.** 45, 47, 53, 54
Pászk, János (Juon) **II.** 46, 48, 54
Pászk, Josziv **II.** 45, 46, 54
Pászk, Petru **II.** 45, 47, 53, 54
Paszku (Pászka) Nyisztorné **I.** 29, 30
Pászkul Gligor **II.** 53
Patai István **I.** 34
Patai János **II.** 444, 445, 499
Patai Máté **II.** 497; **III.** 496
Patai Pál **II.** 373, 503
Pataki András **II.** 445, 446, 499
Pataki István **II.** 65
Pataki Pál **II.** 50, 56
Pataki Pálné **II.** 33
Pataki Sámuel **II.** 27, 28, 33, 50, 56
Pataki Sándor **I.** 386, 387, 388, 389, 395, 396, 401, 407, 416, 420
Pávai György **I.** 416; **II.** 493
Pávai István **III.** 266, 496
Pávai János **I.** 416; **III.** 10
Pávai Sámuel **III.** 87
Pávai Zsigmond **I.** 414, 415
Pável Barbura (Borbara) **III.** 368, 378, 389, 406
Pável Blág **III.** 369, 378, 389, 407
Pável Dumitru **III.** 365, 378, 388, 399, 406
Pavel Juon **II.** 153; **III.** 365, 378, 388, 399, 406
Pável Mihaila **III.** 365, 378, 406, 388
Pável Nyisztor **III.** 375, 378, 389, 407, 410
Pavel On **III.** 397, 407, 415
Pável Sztán **III.** 365, 377, 388, 406
Pável Togyer **III.** 368, 378, 389, 406
Pável Toma **III.** 397, 407
Pavel, Miklos **III.** 237
Pekőcziné **I.** 86
Péla (Pelya, Pélye) János **III.** 451, 454, 455
Pelsőczi János **I.** 276, 277, 284
Penteki Ádám **II.** 318
Perenger, Johannes Josephus **III.** 231, 509
Peretséni Pap Izsák **II.** 452, 498
Pereu Gyorgyitza, Murár Péterné **III.** 95
Pereu Mihály **III.** 95
Pereu Opra **III.** 95, 98, 102
Pereu Petrutza, Boér Jánosné **III.** 95
Perjési István **I.** 331
Perjési Miklós **I.** 336, 339
Pértsi István **III.** 497
Pértsi (Pércsi, Pérczj) Miklós **I.** 416; **II.** 378; **III.** 67, 68, 109, 490, 491
Pertza, Jov **III.** 223
Pertza, Juon **II.** 190
Pertza, Kozma **II.** 194
Pertza, Lázár **III.** 223
Peszkár Atyimné **I.** 391
Peszkár Avrámné **I.** 404
Peszkár Grozáv **I.** 395, 407
Peszkár Petru **I.** 391, 404
Pete András **III.** 465
Péter Balázs **I.** 174
Péter Mária **II.** 453
Péter Márton **I.** 287
Petka, Gyorgye **III.** 234, 236
Petka, Juon **III.** 221, 222
Petka, Szimion **III.** 221, 222, 234, 236
Petke István **I.** 342
Petki János **III.** 503
Petki Zsuzsanna, Gávai Péterné **III.** 503, 514
Pető Ádám **II.** 102, 104, 105, 108, 110, 114, 118, 123, 124, 128, 130, 133, 134
Pető András **III.** 262
Pető Andrásné **II.** 68
Pető Bálint **II.** 69, 70, 71, 75, 76, 77, 85, 88, 89, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 110, 116, 118, 132
Pető Bálintné **II.** 124
Pető család **II.** 116
Pető Ferenc **II.** 76
Pető Gáspár **II.** 110, 111, 114, 118, 125, 127, 130, 131, 133
Pető Gáspárné **II.** 109
Pető Istók **III.** 264
Pető István **II.** 116
Pető József **II.** 110, 112, 116, 118, 124
Pető Lőrinc **II.** 77, 110, 124
Pető Mihály **I.** 217, 419
Pető Péter **II.** 95
Petrásek **II.** 479
Petrásk György **II.** 487
Petrik Gáspár **I.** 198, 353
Petrikeleu György **I.** 164
Petrilla Szamuilla **I.** 27
Petru Gligore **II.** 54
Petru Nants **II.** 190
Petrucz (Petrutz), Juon **II.** 47, 54, 55; **III.** 237

Petrucz (Petrutz), Mihály **II.** 44, 47, 54
Petrucz (Petrutz), Stefán **II.** 44, 47, 53, 55
Petruska, Iván **III.** 226
Petruska, Josziv **III.** 224
Petruska, Petru **III.** 224, 226
Petrutz Filám **II.** 218
Petrutz, Dán **II.** 47, 54
Pétsi János **III.** 480, 498
Pétsi Mihály **III.** 465, 472, 477
Petyén, János **II.** 45, 53
Piltz Márton **I.** 139, 141, 149, 166, 293
Pirv, Márk **II.** 230
Pirva Angyel **I.** 230
Pirva Dsursd, ifj. **I.** 232
Pirva Dumitru **I.** 230
Pirva Kosztán **III.** 365, 377, 386, 405, 406
Pirva Szimedru **III.** 343, 354
Pirva Togyer **III.** 205
Pirvu, Nyikula **III.** 226
Pitó János **I.** 50
Plésa Ábrahám (Avrám) **II.** 347, 348, 358
Plésa György **II.** 347, 348, 358, 362; **III.** 327
Plésa, Tanaszi **III.** 225
Pligolj, Todor **II.** 62
Poenás, Filip **III.** 224
Pogány Ábrahám **II.** 239, 240, 241, 242, 246, 248, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 263, 264, 266; **III.** 360, 361, 362
Pogány Ádám **I.** 130, 178; **II.** 220, 229, 237, 252, 273, 300, 454; **III.** 61
Pogány Ádám, ifj. **III.** 60
Pogány Ádámné l. Nádudvari Krisztina
Pogány Ágnes **III.** 150
Pogány Albert **III.** 573
Pogány András **I.** 86, 88; **II.** 218, 220, 221 222, 223, 224, 226, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 246, 252, 256, 259, 265, 271, 495; **III.** 56
Pogány Andrásné l. Markotsán Anna
Pogány család **II.** 227; **III.** 60
Pogány Elek **II.** 244, 247, 254, 256, 260, 261, 266
Pogány Erzsók **II.** 218
Pogány Ferenc **II.** 234, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 246, 254, 255, 259, 264, 268; **III.** 233, 470, 472
Pogány Franciska **I.** 64; **II.** 229, 289, 303, 310; **III.** 184, 473
Pogány Gábor **II.** 249, 257, 257, 262, 264, 266
Pogány Gáspár **II.** 242, 244, 244, 246, 254, 255, 257, 258, 259, 263, 265, 268, 270
Pogány György **II.** 218
Pogány Imre **II.** 246, 259
Pogány Jánk **III.** 437
Pogány Jankó **II.** 229, 247, 256
Pogány János **I.** 357; **II.** 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 228, 229, 236, 244, 250, 252, 260, 263, 265; **III.** 11, 12, 21, 52
Pogány János, id. **II.** 228, 229, 230, 231
Pogány János, ifj. **II.** 267
Pogány Jozefa, Zeyk Andrásné **II.** 116; **III.** 53, 485, 487, 488, 508
Pogány József **I.** 115; **II.** 219, 222, 224, 226, 233, 234, 248, 257, 261, 266; **III.** 8, 9, 470
Pogány József, ifj. **II.** 219
Pogány Józsefné l. Ribitzei Éva
Pogány Krisztina, Mara Mihályné **II.** 42
Pogány László **I.** 54, 55; **II.** 218, 219, 223, 224, 225, 230, 238, 239, 247, 255, 256, 257, 258, 260, 264, 266, 268
Pogány László, id. **II.** 219
Pogány Máté **I.** 324, 326; **II.** 219, 222, 223, 224, 226, 231, 232, 234, 236, 239, 242, 244, 250, 254, 255; **III.** 113, 114, 437
Pogány Máté, ifj. **III.** 113
Pogány Pál **II.** 219
Pogány Pálné **II.** 235
Pogány Sámuel **I.** 353; **II.** 228, 234, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 246
Pogány Sámuelné **II.** 250, 254, 257, 259, 263, 267, 268
Pogány Sándor, id. **II.** 258
Pogány Sándorné **II.** 478
Pogány Zsigmond **II.** 229
Pogány Zsófia, Roszt Mihályné **II.** 249, 262
Pojenár Borza **I.** 407
Pojenár Juon **III.** 397, 400
Pojenár Kozma **I.** 229, 395
Pojenár Miháj **III.** 366, 380, 394, 397, 400, 409
Pokoly József **I.** 11
Polgár János **I.** 298; **III.** 52
Ponori István, ponori **II.** 189, 202
Ponori János **I.** 188, 331, 416; **II.** 203, 394, 395, 492; **III.** 214, 229
Ponory Mária, Pogány Albertné **III.** 573
Pop Lászk **III.** 137
Popa (Popu) Petru **III.** 365, 377, 386, 405
Popa Ádám **II.** 368; **III.** 224
Popa Adamutz **II.** 366

Popa Adamutzné **II.** 355
Popa alias Buda Jank **III.** 375, 377, 387, 405
Popa András, felsőszálláspataki **III.** 12, 21
Popa Antoni **III.** 99, 103
Popa Atyim **III.** 206
Popa Avrám, Kunyán **I.** 209
Popa Czikul **III.** 12, 21
Popa Daniel **II.** 148
Popa Dániel, marosillyei **III.** 17, 21
Popa Danila, kristyori **II.** 355, 358, 363, 364; **III.** 21
Popa Danila, vákai **III.** 21, 397
Popa Dumitru **II.** 190
Popa Fejér Jov **II.** 355
Popa Fejér On **II.** 355
Popa György, hátszegi **III.** 21
Popa György, szacsali **III.** 21
Popa Györgye **II.** 58
Popa Ignát **III.** 365, 387, 399, 405
Popa Ivuly **II.** 301
Popa János (Joanes), id. **III.** 95, 98, 103
Popa János (Joanes), ifj. **III.** 95, 98, 103
Popa János, bajesdi **III.** 21
Popa János, bári **III.** 21
Popa János, borbátvízi **III.** 21
Popa János, hátszegi **III.** 21
Popa János, váraljai **III.** 21
Popa Josiv **I.** 41
Popa Jovul **II.** 290
Popa Juon **I.** 396, 407; **II.** 298, 479, 487; **III.** 21, 226
Popa Lázár **I.** 41; **II.** 48
Popa Mária **III.** 17
Popa Miklós, alsószálláspataki **III.** 21
Popa Nyikuláj, vajdahunyadi **III.** 21, 473
Popa Nyikuláje **I.** 394, 405
Popa Onuj **I.** 168, 169
Popa Pável **III.** 365, 378
Popa Pavelné **III.** 137
Popa Péter (Petru) **II.** 362, 363; **III.** 255, 256
Popa Péter, fehérvízi **III.** 21
Popa Péter, felsőszálláspataki **III.** 12, 21
Popa Péter, macesdi **III.** 21
Popa Petrutz **II.** 44, 53
Popa Salamon **II.** 148
Popa Simeon **II.** 310
Popa Stefán, párosi **III.** 21
Popa Szima **III.** 391
Popa Szimion, zeykfalvi **III.** 21, 379, 484
Popa Tanaszia **II.** 57
Popa Togyer **II.** 310
Popa Togyer, ifj. **III.** 365
Popa Togyer, kecskedágai **III.** 21, 377, 386
Popa Togyér, marossolymosi **III.** 95, 98, 102
Popa Trutz **III.** 377, 386, 398, 405
Popa Vaszilia (Veszelie) **III.** 365, 377, 387, 398, 405
Popeszk, Aposztu **III.** 224
Popeszk, János **II.** 44, 53
Popeszk, Juon **II.** 58; **III.** 224, 225
Popeszku, Lázár **III.** 225
Pora László **II.** 219
Porsolt Ferenc **III.** 467, 469, 471
Potok András **III.** 162
Potok Éva, Vizaknai Jánosné **III.** 163
Potok János **III.** 167
Prázna, Pável **III.** 237
Préda, Juon **II.** 191
Prekup Josziv **III.** 167
Prevár Gyorgy **II.** 479
Prip Suska, Litzkai Jánosné **III.** 137
Prunáts, Juon **II.** 198
Ptyela (Ptyele) János **III.** 468, 473
Puj (Pujj) Bálint **I.** 355, 358, 360, 363
Puj (Puy) Miklós **I.** 141, 156, 161, 180, 354, 358, 359, 360, 361, 362, 364; **II.** 7, 229, 249, 257; **III.** 123, 171
Puj Bálintné **III.** 219
Puj Benjámin **I.** 160
Puj Dániel **I.** 354, 355, 357, 359, 361, 362, 363, 364, 365; **II.** 230, 232, 235, 249, 250, 257, 262, 266
Puj Gáspár **II.** 13
Puj István, ifj. **III.** 23
Puj Jánosné **II.** 219
Puj Klára, Simon Péterné **III.** 230
Puj Krisztina, Pogányné **II.** 232, 236, 244
Puj Márton **I.** 418
Puj Miklós, ifj. **I.** 181, 352; **III.** 212, 428, 429, 483
Puj Miklósné **II.** 262, 266
Puj Mózesné **III.** 215, 229
Puj Sámuel **II.** 51
Puj Zsigmond **I.** 361, 363, 365; **III.** 219
Pujka, Adam **III.** 226
Pujka, Avram **III.** 224, 226
Purkerits, János **III.** 234, 236
Purkerits, Josziv **III.** 234, 236
Purkerits, Juon **III.** 234, 236
Purkerits, Zaharie **III.** 234, 236

Puskás Gyula **III.** 522
Putnoki Sámuel **I.** 385
Putnoki Zsuzsánna, Deső Gáspárné **III.** 37, 446, 451
Pünkösti (Pünkösdi) Mihály, uzoni **I.** 304, 305, 306, 307, 309, 374, 376, 378, 380, 382, 415, 417; **II.** 156, 159, 160, 162, 164, 493; **III.** 77
Pünkösti Mihályné **II.** 169
Pünkösti Sámuel **III.** 122, 123, 492
Pürkereci (Pülkereci) Mihály **II.** 67, 500; **III.** 256, 257, 258, 259, 499
Püspöki Péter **II.** 315
Rácz l. Rátz
Rád Mihaila **III.** 196, 205
Rád Miklós **III.** 308, 314
Radák Jusztina, Nemes Jánosné **I.** 236
Radatzina Czertza **II.** 353
Radik Anitza **III.** 269
Radik József **III.** 18, 296, 300, 459
Radik Pál **II.** 29, 51, 57
Raduleszk, Janes **II.** 198
Raffai (Rafael, Rafai) Ferenc **II.** 287, 288, 291, 292, 294, 295, 299, 304, 307, 318; **III.** 375, 380, 395
Raffai (Raphai) Sámuel **II.** 28; **III.** 410
Rain (Rein), Pántyelimon **II.** 214, 249, 262
Rain, Ádám **II.** 214
Rain, Lázár **II.** 213, 214
Rákóczi György, II. **III.** 15, 496
Rákosi István **I.** 27, 90, 271, 417; **II.** 143, 382, 383, 384, 386, 447, 493, 497; **III.** 70, 490
Rám Angyal **II.** 486, 489
Rám Gergely-**II.** 474
Rápolti (Székely) Ferenc **III.** 178, 179, 180, 187
Rápolti (Székely) Péter **III.** 178, 179, 180, 182, 183, 184, 187, 189, 191, 194
Rápolti Mihály **I.** 39
Rápolti Mihályné **I.** 39
Rátz (Rácz) Ferenc **II.** 143
Rátz (Rácz) István **I.** 102, 378, 386; **II.** 92, 93, 287, 295, 297, 316, 444
Rátz (Rácz) János **II.** 17
Rátz (Rácz) József **I.** 373; **III.** 465, 467, 472, 477
Rátz (Rácz) Kaleta **II.** 24
Rátz (Rácz) Krisztina, Jósikáné **III.** 157, 170, 186
Rátz (Rácz) Krisztina, Kun Miklósné **III.** 508, 537
Rátz (Rácz) László **I.** 267, 268, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 287, 288, 294; **II.** 123, 124, 130, 133, 501; **III.** 17
Rátz (Rácz) Péter **III.** 508
Rátz (Rácz) szőcs **III.** 253
Rátz (Ráttz) András **I.** 376, 385, 386, 391, 396, 397, 398; **II.** 318
Rátz Andrásné **I.** 396, 403
Rátz Borbála **I.** 396
Rátz Elek **I.** 397
Rátz Ferenc **I.** 387, 396, 400, 407
Rátz György **I.** 282, 283, 302; **II.** 309
Rátz Györgyné **I.** 292
Rátz Jankulj **II.** 452
Rátz Lászlóné **II.** 125
Rátz Mihály, ifj. **I.** 397
Rátz Sámuel **I.** 378, 379, 380, 382
Rátz Zsigmond **I.** 397
Rátz Zsuzsánna, Abrudbányai Mihelyesné **I.** 396, 397
Rátzné **III.** 255, 256
Redeka Mihály **II.** 66
Regáts, Juon **II.** 210
Rengetyán Angyel **III.** 207
Rengetyán Kratsun **I.** 52, 65
Rét János **III.** 83
Rétyi István **II.** 504
Rézbányai Borbála, Kovács Jakabné **II.** 179; **III.** 493
Rhédei Ferenc **III.** 507
Rhédei Júlia **III.** 558
Ribitzei (Ribiczei) János **I.** 226, 229, 231, 236, 238, 241, 246, 253, 255; **II.** 445, 446, 448, 449; **III.** 329
Ribitzei (Ribiczei) Katalin, Csiszár Miklósné **I.** 236
Ribitzei (Ribiczei) László **I.** 221, 222, 223, 237, 245271, 272, 278, 281; **II.** 349; **III.** 341, 356, 362, 366, 367, 372, 414
Ribitzei Ádám **II.** 273, 275, 276, 278, 466; **III.** 327, 332, 333, 336, 337, 341, 361, 373, 374, 397, 412
Ribitzei Ádámné **I.** 222, 246, 256; **III.** 330, 373, 374
Ribitzei Albert **I.** 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 244; **II.** 280, 298, 370; **III.** 329
Ribitzei András **I.** 256; **II.** 358, 362, 370, 471, 472, 479, 481, 482, 485, 486, 487; **III.** 360, 361, 367, 368, 370, 371, 412, 414, 415

Ribitzei Borbála, Csomós Istvánné **II.** 314
Ribitzei Borbála, Somlyai Mihályné **I.** 281
Ribitzei család **III.** 329, 357
Ribitzei Dániel **I.** 223, 259; **III.** 352, 358, 371, 403, 414
Ribitzei Erzsébet, Ribitzei Józsefné **II.** 479; **III.** 361
Ribitzei Erzsébet, Sinka Mihályné **II.** 484; **III.** 362, 373, 376, 382, 402
Ribitzei Éva, Krájnik (Krajnyik) Jánosné; **II.** 445, 446, 453
Ribitzei Éva, Pogány Józsefné **I.** 285; **II.** 229, 230, 268; **III.** 470
Ribitzei Éva, Ribitzei Péterné **I.** 209, 210
Ribitzei Ferenc **II.** 482; **III.** 327, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 342, 347, 348, 350, 354, 356, 367, 373
Ribitzei Ferencné l. Kozolyai Éva
Ribitzei Gábor **III.** 332, 333, 341, 349, 351, 356, 363, 376, 382, 402
Ribitzei György **II.** 482
Ribitzei Györgyné **I.** 236
Ribitzei Imre **II.** 450, 466; **III.** 329
Ribitzei Imréné **III.** 330
Ribitzei István **II.** 329, 332, 337; **III.** 331, 332, 333, 337, 342, 346, 347, 352
Ribitzei Jánosné **III.** 330
Ribitzei József **II.** 450, 453, 456, 458, 460, 463, 464, 468, 471, 472, 479, 482; **III.** 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 335, 337, 338, 339, 341, 342, 343, 346, 347, 348, 352, 354, 356, 357, 358, 360, 367, 370, 371, 373
Ribitzei Józsefné l. Ribitzei Erzsébet
Ribitzei Judit **III.** 374
Ribitzei Klára **II.** 467, 480
Ribitzei Krisztina, Mihály Józsefné **II.** 314
Ribitzei László, id. **III.** 346
Ribitzei Lidia, Sinka Lászlóné **I.** 117, 168; **III.** 376, 382, 402
Ribitzei Mária, Bája Józsefné **I.** 182, 187, 188, 228, 233, 237, 243, 245, 246; **II.** 298, 303, 314; **III.** 369, 371, 374, 374, 374, 375, 411
Ribitzei Mihályné **II.** 450
Ribitzei Mózes **II.** 289; **III.** 356, 357, 357, 358, 359, 371, 373, 382, 402, 413, 417
Ribitzei Péter **I.** 207, 208, 209, 210, 212, 213, 215, 219, 220; **II.** 279, 280, 281, 300, 466
Ribitzei Rákhel **II.** 298, 466
Ribitzei Sándor **I.** 212, 215, 217, 219; **II.** 331, 466, 479, 479
Ribitzei Sándor, ifj. **I.** 214, 219; **II.** 7, 333; **III.** 349
Ribitzei Sándorné **II.** 479
Rideki István **II.** 483
Riduleszk, Toma **II.** 191
Riger Mihái **III.** 99, 103
Rimaszombati Cs. György **II.** 503
Rimaszombati Mihály **I.** 213
Rinkuly Mihály **II.** 11
Riska György **II.** 63
Riskán Avrám **III.** 364, 378, 390, 399, 407
Riskán Jov **I.** 260
Riskán Péter **I.** 209
Riskán Todor **I.** 260
Riskulán Mihály **II.** 307, 311
Riskulitzán Flora **III.** 379, 393, 400, 409
Ristyéj Gliga **II.** 363
Rojba Juon **I.** 29, 34
Román Lázár **II.** 330
Román Nyisztor **III.** 365, 379, 393, 409
Román Péter **II.** 50
Román, Athanászi **II.** 50
Romonyeszk, Szimu **II.** 246, 256, 268
Romos András **II.** 230
Romosz Judit, Pap Ferencné **II.** 121
Romvalter, Carolus **II.** 38
Ros (Rosu) Juon **III.** 99, 103
Ros (Rosuj) Gyorgy **I.** 395, 406
Rosa (Rosz) Kretsun **III.** 99, 103
Roska Gábor **III.** 375, 378, 388, 406, 413
Roska Gábor, ifj. **III.** 365, 377, 388, 406
Roska György **II.** 51, 57, 63
Roska István **I.** 39, 314
Roska János **II.** 51, 57, 63; **III.** 126
Roska Juon **III.** 365, 375, 378, 388, 399, 406, 413
Roska Mihály **I.** 49, 51, 61, 66, 67, 68, 77
Roska Pál **III.** 126
Roska Sándor **I.** 314, 321
Roszt Mihály **II.** 249, 255, 257, 262, 263, 266, 267
Rotár Tanászi **I.** 395, 399, 400, 406
Rotok Petru **I.** 394, 405
Rozgoni Mária, Csulai Illyésné **I.** 263; **III.** 421, 422, 423, 426, 427
Ruda Kretsun **I.** 230
Rugyila Angyel **II.** 48, 55, 59, 61, 63
Rugyila, András **II.** 48
Rumunyészk, Dimu **II.** 270
Rumunyeszk, Jovitza **II.** 218

Rumunyészk, Mihutza **II.** 270
Rumunyeszk, Petru **II.** 218
Rumunyészk, Szimu **II.** 260, 265
Russori Erzsébet, Berivoi Jánosné **I.** 353
Russori Kata, Kenderesi Mihályné **I.** 335
Russori Mátyás **I.** 316
Rusu, Adrian Andrei **III.** 11, 13
Rusz Gyorgy (György) **III.** 366, 380, 394, 400, 409
Rusz Juon **II.** 148
Rusz Szimion **III.** 364, 370, 378, 390, 408
Ruszán, Filip **II.** 148, 150
Ruszán, Rusz **II.** 150
Ruszelime, Dávid **III.** 225
Rutkai József **I.** 147
Sadány György **III.** 501
Sala Mihály, Trintsényi **I.** 18, 19, 53, 55, 111, 156, 186, 191, 192, 227, 236, 297, 301, 302, 313, 321, 339, 340, 355, 357, 361, 415; **II.** 39, 58, 110, 129, 188, 244, 254, 292, 295, 338, 340, 342, 349, 428, 386, 463, 466, 467, 468; **III.** 82, 131, 139, 141, 142, 143, 178, 180, 219, 232, 309, 316, 326, 361, 360, 362, 367, 433, 434, 467
Salánki uram **III.** 252
Salántzi Sámuel **I.** 115
Salár Lupul **III.** 155
Salgó Miklós **III.** 503, 507
Sállyai Péter **I.** 411
Sándor Mózes **III.** 162
Sándor Mózesné **III.** 179, 185
Sándor Péterné **II.** 153
Sandru, Merián **II.** 61
Sárpataki N. Mihály **III.** 12
Sattzai (Satczai) János **II.** 50
Sattzai (Satczai) János, id. **II.** 19, 20, 56
Sattzai (Satzai, Schatzai) István **II.** 25, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 37, 50, 56, 65, 492
Saulestyán Juon **I.** 400, 406
Schmit János **III.** 451
Schönfeldt Jakab **I.** 236
Schuster, Paulus Hermann **III.** 512, 531
Schwartz, Johannes Christophorus **III.** 507, 538
Sebesi (Sebessi) család **I.** 193
Sebesi (Sebessi) György **I.** 170, 172, 175, 178, 179, 183, 184, 185, 186, 193, 198
Sebesi (Sebessi) György, id. **I.** 192, 196
Sebesi (Sebessi) György, ifj. **I.** 192
Sebesi Anna, Beretzk Sándorné **I.** 115
Sebesi Benjámin **I.** 88
Sebesi István **I.** 185
Sebesi Miklós **III.** 19
Sebesi Sámuel **I.** 50
Sebestyán Mojsza **I.** 408
Sebestyén László **I.** 402
Sebő Istók **III.** 264
Segesdy Sándor **III.** 527
Selár (Seller) Juon **I.** 52; **II.** 353
Sepsi Éva, Lukáts Ferencné **II.** 203, 208
Sepsi István **I.** 32
Séra Krisztina **I.** 126, 127
Serafin Gruja alias Hirsz **II.** 43, 53
Seraphim, metropolita **I.** 116
Serbán Opra **I.** 43
Serbán, Atanászi **II.** 195
Serbán, Juon **II.** 195, 197, 362
Serbán, Kozma **II.** 195
Serbán, Viszerin **II.** 195
Serbán, Zaharia **II.** 195
Serédi Benedek **III.** 505
Serédi Klára, Kendeffi Pálné **II.** 17, 18; **III.** 505, 506, 507, 517
Serédi Zsófia, Rhédei Ferencné **III.** 507, 536
Seres Gyurka **I.** 298
Seres István **I.** 298
Serestély György **II.** 200
Serestély László **II.** 187, 188, 207, 211, 212, 214, 217, 494; **III.** 218
Serestély Márton **I.** 420
Sibisán, Abrám **II.** 195
Siga Petru Keloj **I.** 166, 168
Sigmond György **II.** 314
Sigmond Lajos **II.** 314
Siketfalvi István **II.** 503
Silvester Gamáliel **I.** 67, 68
Silvester György **II.** 203
Silvester László **II.** 501
Simény Elek **I.** 34
Simoka (Szimoka), Péter (Petru) **II.** 196, 199, 210, 212, 215
Simoka, György **II.** 196
Simon Filep **II.** 364
Simon György **II.** 290, 476, 479, 485, 487
Simon Istók **I.** 396, 407
Simon János **II.** 132, 179, 183, 200, 202
Simon János, ifj. **II.** 200, 202
Simon Jov **II.** 321
Simon József, karánsebesi **II.** 202; **III.** 213, 236
Simon kapitány **II.** 368, 369
Simon Mihály **I.** 76

Simon Miklós **III.** 213
Simon Péter (apostol) **I.** 141
Simon Péter **II.** 48, 202; **III.** 214, 229, 230
Simon Sámuel **I.** 49, 61
Simonfi István **I.** 49, 61, 67
Sinca, Avram **III.** 226
Sinka Ádám **I.** 287, 289, 290, 291, 292, 420
Sinka László, dévai **I.** 106, 107, 108, 109, 110, 111, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 161, 167, 168; **II.** 109 110, 124, 478; **III.** 382
Sinka Mihály **II.** 463, 468, 471, 472, 478, 479, 481, 486; **III.** 382
Sinku, Kozma **II.** 200
Sipos Gábor **III.** 6, 8
Sipos István, id. **II.** 495
Sipos Sámuel **III.** 127, 131
Siván Ádám **I.** 114
Siván György **I.** 116
Siván Péter **I.** 114
Sneider vagy Szabó András **III.** 469
Snosán Adám **III.** 207
Sofan Apaszt **III.** 184
Sofan Szimedru **III.** 227
Solymos Zaharia **II.** 50, 58
Solymosi István **III.** 309
Solymosi Nagy Mihály **I.** 16; **III.** 19
Solymosi Pál **II.** 38
Sólyom (Sóllyom) János **I.** 208; **II.** 93, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 202, 203, 215, 439, 456, 494; **III.** 8, 211
Sombori Illyés **II.** 359, 367, 369, 371
Sombori István **II.** 332, 333, 334, 343
Sombori Istvánné **II.** 341, 366
Sombori Klára **II.** 206
Sombori László **I.** 126, 127, 130, 140, 156; **II.** 200, 204, 205, 208
Sombori Sándor **II.** 357, 358, 362, 367
Somlyai László **II.** 451; **III.** 19
Somlyai Mihály **I.** 279, 281, 283, 280
Somodi György **II.** 166
Somodi István **I.** 269; **III.** 442
Somodi János **I.** 119, 120
Somodi János, ifj. **I.** 115, 119
Somodi Márton **I.** 279
Somodi Péter **I.** 85, 90, 91, 116, 178, 179, 273, 274, 285, 373
Somodi Sándor **I.** 107, 108
Somodi uram **I.** 268
Somogyi Péter **I.** 279
Somosi János **III.** 496
Soos Ferenc **II.** 22
Soos János **I.** 69, 73
Sóti (Sóthi) János **I.** 414; **III.** 15–16
Sövényfalvi Lengyel Sigmond **I.** 17, 281, 277, 414; **III.** 76
Spanyol Péter **I.** 29, 34
Spatz Péter **III.** 354
Stanyila Kretsun **III.** 385
Stéf, Dumitru **II.** 210
Stef, Todor **II.** 215
Stefán Danyila **II.** 353
Stefán György **II.** 352
Stefán Igna **II.** 352
Stefán Juon **III.** 354
Stefán Kretsun **II.** 352
Stefán Lázár **II.** 352
Stéfán Muntyán **II.** 210
Stefán Petru **II.** 353
Stefán Stefan **II.** 353, 356
Stefán Togyer **II.** 353
Steff, Alexandru **III.** 223, 239
Steinwill generális **III.** 16
Stejéf (Styiff) Petru **III.** 205, 207
Stentzel László **I.** 67, 68, 71, 75, 76, 77, 78, 80
Steph (Stéf), Dávid **II.** 192, 200, 210
Steph (Stéf), Kosztándin **II.** 190, 191, 194, 200, 215
Steph, Angyel **II.** 191
Steph, János **II.** 192, 196
Steph, Lázár **II.** 192
Steph, Mojsza **II.** 190, 192, 200
Steph, Nyisztor **II.** 190, 195
Steph, Petru **II.** 192
Steph, Samuela **II.** 192
Steph, Toma **II.** 192
Steph, Vaszily **II.** 192
Steutrezán Juon **I.** 124
Strentsuj, György **III.** 209
Sugye Trifon **III.** 207
Sultz Togyer **I.** 230
Summer adminisztrátor **III.** 22, 50
Sunya Juon **III.** 161
Sunye Avrám **III.** 207
Sunyie, Iván **III.** 224
Sus Tanászi **I.** 390, 403
Sus Toma **I.** 390, 403
Suska, Nyisztor **II.** 191
Süllyei Dániel **II.** 495; **III.** 9, 266, 494, 495

Sütő István **I.** 27
Szabó Ádám, algyógyi **I.** 32, 38
Szabó Ádám, B., lp. **I.** 173, 179, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 416
Szabó Ádám, kitidi **II.** 179, 181, 185, 186, 189, 203, 204, 205
Szabó András **II.** 445, 446
Szabó Ferenc **I.** 116, 400; **II.** 316
Szabó György **III.** 156
Szabó István **I.** 326; **II.** 174, 175, 177, 189, 452, 454, 458, 459; **III.** 437, 438, 442
Szabó Istvánné l. Gridi Fruzsina
Szabó János **III.** 327, 329, 332, 337, 341, 346, 349, 352, 356, 500
Szabó János, dévai **I.** 295
Szabó János, harói **I.** 406
Szabó János, hátszegi **II.** 27, 28, 29
Szabó János, kitidi **II.** 212, 214, 502
Szabó János, zaláni, lp. **I.** 51, 100, 128, 131, 134, 135, 136, 137, 140, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 152, 153, 154, 156, 158, 159, 160, 162, 164, 165, 168, 412; **II.** 85, 89, 91, 408, 412, 418, 419, 420, 427, 428; **III.** 300, 489, 444
Szabó József **I.** 126, 134, 141, 144, 145
Szabó Józsefné **I.** 150
Szabó Juon **I.** 394, 406; **II.** 22
Szabó Kováts Tímár Ferenc **I.** 404
Szabó László **I.** 102; **II.** 188, 200, 204, 205, 207, 214; **III.** 127
Szabó László, maksai **I.** 303
Szabó Máris, Áts Mihályné **III.** 187
Szabó Mihály **I.** 165, 168; **II.** 81, 274, 277, 282, 283, 289, 301, 501; **III.** 162, 163, 164, 165, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 176, 177, 178, 185, 499
Szabó Miklós **II.** 75, 452; **III.** 445, 448
Szabó Péter **I.** 415
Szabó Sámuel **I.** 178, 188; **II.** 207, 213
Szabó Zsigmond **I.** 156, 161
Szabó, Avrám **III.** 221
Szakáll János **III.** 509, 540
Szakáts alias Cserna, Dán **III.** 150
Szakáts Bálint **I.** 33, 36
Szakáts Jankó **III.** 189, 207
Szakáts János **I.** 227, 229, 259
Szakáts Josziv **III.** 228
Szakáts József **II.** 340, 341, 357, 359, 360, 364, 366, 367, 369, 371, 372, 496
Szakáts Péter **I.** 23; **III.** 18
Szakáts, Dán **II.** 267
Szakáts, Mihály **III.** 138
Szakáts, Petru **III.** 485
Szakáts, Togyer **III.** 223
Szalai György **III.** 442
Szalay Emőke **III.** 507
Szalkai József **III.** 453, 454, 455, 457, 459
Szalo Josziv **I.** 397
Szalo Juon **I.** 400
Számfir, Jánku **I.** 317
Szamuela, Popa **III.** 222
Száraz István **II.** 283; **III.** 352
Száraz Pál **I.** 338; **II.** 164, 420
Szarka József **III.** 445
Szász András **I.** 166, 167; **II.** 123, 130, 133, 264, 492, 495, 502; **III.** 298, 299, 300, 301, 303, 305, 500
Szász Andrásné **II.** 295
Szász Ferenc **II.** 102, 104, 105, 106, 113, 114, 115, 117, 123, 125, 127, 128, 130, 131, 133
Szász Ferenc, ifj. **II.** 113
Szász György **II.** 69, 74, 76, 77, 110, 111, 124, 125, 250, 263
Szász György l. Zágoni Szász György
Szász János, körösbányai **II.** 115, 292, 294, 308, 315, 316
Szász János, pestényi **III.** 110, 112, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 124, 126, 135, 138, 146
Szász Jánosné **III.** 133
Szász Josziv (Joszip) **III.** 397, 400, 409, 415
Szász József **III.** 445, 446, 448, 450, 451, 453, 471, 478
Szász Mária, Budi Sándorné **I.** 293
Szász Mihály **III.** 267, 278, 445, 448, 453
Szász Togyer **III.** 99, 103
Szászvárosi Péter **II.** 491; **III.** 6
Szathmári (Szakmári) András **III.** 176, 179, 195, 203
Szathmári (Szatmári) Ferenc **III.** 169, 176, 179, 187, 189, 192
Szathmári (Szatmári) György **III.** 156, 179, 510, 541
Szathmári (Szatmári) Mihály **I.** 119, 121; **II.** 17, 482, 496; **III.** 178, 179, 180
Szathmári (Szatmári) Péter **III.** 167, 169, 172, 178, 179
Szathmári Atzél Tamás **II.** 164
Szathmári Éva, Dálnoki Ádámné **III.** 159
Szathmári Gábor **II.** 384, 503
Szathmári Gyuritza **III.** 189

Szathmári Istók **III.** 183
Szathmári István **III.** 496
Szathmári János **I.** 420
Szathmári József **I.** 31, 137, 140, 142, 418; **II.** 324, 503
Szathmári Józsefné **I.** 39
Szathmári P. József **I.** 420
Szathmári Pál **I.** 299
Szathmári Sámuel **I.** 137, 418
Szathmári Sára, Lőrintz Tamásné **II.** 162
Száv Filimon **III.** 186
Száv Juon **II.** 315
Száv Lázár **III.** 206
Száva Ádámné **II.** 435
Száva Péter **II.** 301, 310
Száva Sámson **I.** 249
Szebeni Ferenc **II.** 371
Szebeni György **I.** 175
Szebeni Illyésné **II.** 344
Szebeni János **III.** 468, 470
Szegedi Krisztina, Fekete Péterné **III.** 137, 268
Szegedi Mózes **III.** 472
Szegedi Sámuel **I.** 261
Székely (Székel) János **I.** 275; **III.** 259, 260, 268
Székely (Székel) Jánosné **III.** 261, 263, 265, 266
Székely (Székelly) István **II.** 274, 277, 284, 310, 419, 432
Székely (Székelly) Mihály **II.** 292, 295, 312, 314, 318, 387, 395
Székely András **II.** 68
Székely család **II.** 275
Székely Gergely **II.** 437
Székely György **II.** 274, 292, 294, 301, 304, 305
Székely Imre **II.** 292, 295, 312
Székely Istók **III.** 478
Székely József **III.** 478
Székely Lajos **II.** 395, 398, 415
Székely l. még Rápolti
Székely Rebeka, Kónya Györgyné **I.** 106
Székely Sándor **I.** 121, 122
Székely Zsigmond **I.** 275, 278
Székely Zsuzsánna, Holladi Jánosné **II.** 276, 278, 281, 297
Szekuly, Atyim **III.** 225
Szénási lp. **I.** 414
Szentgyörgyi Dávid **I.** 414
Szentgyörgyi István **I.** 85, 414; **II.** 12, 17, 373, 443, 497, 499; **III.** 492, 494
Szentgyörgyi Máté **I.** 416; **II.** 493
Szentgyörgyi Mihály **I.** 414
Szentgyörgyi Miklós Ferenc **I.** 281, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 377, 417; **II.** 144, 146, 148, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 159, 493; **III.** 161, 444, 497
Szentgyörgyi Miklós János **I.** 106, 107; **II.** 9, 90, 94, 95, 99, 102, 106, 108; **III.** 216, 289, 295, 298, 309, 316, 444, 445, 446, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 457, 459, 463, 465, 467, 469, 471, 477, 497
Szentgyörgyi Szabó István **II.** 198
Szentiváni Zsuzsánna, Molnárné **I.** 66
Szentjobbi Bálint **I.** 411
Szentjobbi Ferenc **I.** 94, 95, 115; **II.** 482
Szentkereszti Sámuel **I.** 40
Szentkirállyi György **II.** 304
Szentkirállyi Györgyné **II.** 295, 300, 301
Szentmiklósi P. György **II.** 503
Szentpáli Péterné **I.** 113
Szentpéteri Békés Miklós **I.** 27, 28, 91, 411, 272; **II.** 383
Szentpéteri Márton **II.** 378, 503
Szentpéteri Miklós **I.** 267, 270, 419; **III.** 265
Szentsoj, Sztantsu **II.** 191
Szerecsen család **III.** 12
Szereka, Lászku **I.** 316
Szeréka, László **I.** 323
Szereka, Mihály **I.** 316
Szeretzán Jov **III.** 96, 98
Szeretzén Juon **III.** 103
Szigeti Mihályné **I.** 370, 391, 400
Szígyártó Györgyné **III.** 472
Szíjgyártó Miklós **III.** 446, 450
Szilágyi Ágnes, Borsos Gergelyné **II.** 471
Szilágyi András, kocsárdi **III.** 429, 434, 504, 505, 515
Szilágyi Borbála, Csulai Pálné **II.** 40, 474; **III.** 504
Szilágyi György **II.** 230, 248, 257, 261
Szilágyi Lajos **II.** 334, 456, 458, 461, 462, 463, 468, 471, 479
Szilágyi Lajosné l. Csóka Zsuzsánna
Szilágyi László **I.** 36, 49, 61, 63, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 78; **II.** 476
Szilágyi Mihály **II.** 453
Szilágyi Sára, Budi Sándorné **I.** 104, 105
Szilágyi Simon **I.** 407, 408; **III.** 179, 187, 203
Szilágyi Zsigmond **II.** 377, 446, 503
Szilvási Bálint **II.** 17, 200, 223; **III.** 137, 141, 219, 228, 231, 233, 512
Szilvási Ilona, tseszelitzki **III.** 134, 554

Szilvási János II. 500
Szilvási Kata, Buda Lászlóné I. 357; II. 228, 244
Szilvási Mákra II. 19
Szilvási Mihály I. 207, 413; II. 9
Szilvási Zsuzsánna, tseszelitzki, Nalátzi Dánielné III. 37, 110, 114, 116, 117, 119, 133, 134, 509, 540, 555
Szilvásy Judit, Rácz Péterné III. 508
Szilvestre Joun I. 64
Szim Dsurka III. 354
Szim Dsurka, ifj. III. 354
Szim Mihály III. 354
Szim Sándor III. 354
Szimioneszk, Iszák II. 57
Szimjon cigány II. 399
Szimon Filep II. 364
Szimon György II. 302
Szimu, Adam III. 226
Szimu, Kretsun III. 226
Szina János I. 283, 284, 285, 286
Szirb Ádám II. 330
Szirb család I. 318
Szirb János II. 310
Szirb Jovul III. 95, 98, 102
Szirb Kis Anna II. 337, 496
Szirb László I. 370
Szirb Mihályné II. 150
Szirb Péter II. 87
Szirb Tamás I. 367, 368, 369
Szirb, Juon II. 229, 230, 232
Szivulészk, Mihu I. 200
Szkinta Togyer I. 65
Szkrofán Juon III. 364, 379, 391, 408
Szombati (Szombathi) Mihály I. 217, 220
Szombati István II. 503; III. 309
Szombati János III. 309
Szombati Pál III. 286
Szotyori N. János I. 416, 417; II. 493; III. 76, 491, 494
Szőke Mihály I. 49, 50, 51, 60, 69, 70, 71
Szőlősi János I. 167
Szőrtsei Imre I. 359
Szőts (Szőcs) Ádám II. 453, 479
Szőts (Szőcs, Szőtts) István I. 300, 389, 392, 395, 396, 400, 401, 402, 404, 406, 407, 408, 409; II. 48, 55, 300, 494; III. 155, 497
Szőts (Szőcs, Szűts) Dániel I. 392, 393, 401, 404, 405, 407, 409; III. 54, 293, 307, 308, 313
Szőts (Szücs) Istók II. 479; III. 156
Szőts (Szűcs) Péter I. 272, 273, 274; II. 479
Szőts András II. 479
Szőts Demeter II. 17
Szőts Ferenc II. 17
Szőts Jankul I. 285
Szőts János I. 419; III. 76
Szőts Jánosné I. 274, 277
Szőts József II. 500
Szőts Mihály II. 479
Szőts Miklós II. 17
Szőts Palkó II. 479
Szőts Pávelné I. 61
Szőts Zsigmond I. 227, 229, 236
Sztán alias Ursza Dsurds III. 364, 379, 392, 408
Sztán Dsilep III. 229
Sztán Juon III. 352, 354
Sztán, Dávid II. 45, 53
Sztán, Dumitru II. 45, 53
Sztán, Szimédru II. 44
Sztanka János I. 245
Sztanka Nutzul I. 230
Sztanka Szalomon I. 230
Sztánts Jánosné III. 400
Sztánts Juon II. 353, 363
Sztánts Juon, ifj. II. 353; III. 400
Sztánts Pável II. 353
Sztánts Petru II. 353, 363
Sztánts Togyer III. 400, 404
Sztánts Toma II. 353
Sztánts, Lapadát III. 234, 236
Sztantsoj, Mojsza III. 234, 236
Sztanyila György III. 374
Sztanyila Kretsun III. 363, 377, 404
Sztanyila Petru III. 398
Sztanyila Petru, id. III. 363, 377
Sztejka, Avram III. 224
Sztentsoj (Sztintsoj), Dávid II. 191, 199
Sztentsoj, George II. 194
Sztentsoj, Gligor II. 194
Sztentsoj, Joanes II. 194
Sztentsoj, Juon II. 194
Sztentsoj, Petru III. 221, 234, 236
Sztentsoj, Szimion I. 168
Sztentsoj, Sztantsu II. 194
Sztenyészk, Avrám II. 200
Sztenyila, Petru II. 195; III. 221
Szterján, Juon III. 222
Szteroje, Sztán III. 225
Sztintsoj, Ona II. 191

Sztirza, Juon **II.** 210
Sztojan Dávid **III.** 227
Sztoján, Juon **II.** 58
Sztojka, Adam **III.** 226
Sztojka György **II.** 353, 356
Sztojka Ilia **I.** 157
Sztojka Opra **III.** 205
Sztojka Péter **I.** 132; **II.** 153, 353
Sztojkoj, Számszon **II.** 198
Sztojkuj, Dumitru **III.** 223
Sztojkutza István **I.** 317, 324
Sztojkutza János **I.** 315, 317, 323, 324
Sztojkutza László **I.** 315
Sztojkutza Lászlóné **I.** 324
Sztojkutza Mihály **I.** 317, 323, 324; **III.** 446
Sztojkutza Péter **I.** 315, 317, 324; **III.** 446, 447
Sztuffa, Szimion **III.** 223
Szturtza (Szturza), Juon **II.** 193, 198
Szturtza, Szándru **II.** 190
Szturtza, Szimedru **II.** 193
Szturza, Nyisztor **II.** 198
Szupán Juon **II.** 153
Szuszán Antoni **III.** 95, 98, 99, 103
Szuszán János **I.** 394
Szuszán Juon **I.** 406; **II.** 152
Szuts Adám **II.** 487
Szuts Avram **III.** 206
Szuts János **II.** 479
Szuts Petru **II.** 487
Szuts, Mihétz **II.** 267, 270
Szűcs l. Szőts
Takáts (Takács) János **II.** 56, 390, 391, 436
Takáts András **II.** 76
Takáts Dániel **II.** 382
Takáts György **II.** 290
Takáts Ilona, Harsányi Ádámné **I.** 387, 390, 403
Takáts József **II.** 417
Takáts Mária, Vitéz Mihályné **II.** 69
Takáts, Mihály **II.** 193
Takáts, Petru **III.** 223
Takáts, Togyer **II.** 193
Tállyai István **I.** 385, 386, 391, 395, 407
Tállyai János **I.** 391, 403, 406
Tállyai József **I.** 391, 393, 395, 403, 405, 406
Tállyai Pál **II.** 6, 136, 374, 497; **III.** 253, 494
Tamás Vaszilia **III.** 197, 205, 207
Tamás, Thoma **II.** 268
Tanászi Marián **III.** 472
Tar György **III.** 241
Tarás, Gligor **II.** 196
Tarás György **II.** 192
Tarás, Juon **II.** 196
Tariák, Josziv **II.** 47, 54
Tariák, Togyer **II.** 47, 54
Tarpai Sámuel **I.** 152
Tartsai Mihály **I.** 417; **II.** 136, 493
Tasnádi (Tesnádi) György **III.** 161, 179, 183, 205
Tasnádi Ferenc **III.** 169
Tasnádi József **III.** 165, 169, 176, 179, 183, 187, 189, 191, 193, 200, 204, 207
Tasnádi József, ifj. **III.** 166
Tasnádi Mihályné **III.** 196
Tasnádi Ruber Mihály **II.** 5; **III.** 35
Tát János, id. **II.** 479, 487
Tát János, ifj. **II.** 479, 487
Tát Miklós, id. **II.** 479, 487
Tát Miklós, ifj. **II.** 479
Tát Péter **II.** 479, 487
Tatai Ferenc **I.** 76
Tatai István **I.** 28, 29, 30, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 71; **III.** 500
Tatai Márton **I.** 26, 27, 411
Tatai Mihály **I.** 28, 33, 34
Tatai Sámuel **I.** 49
Tatár István **I.** 42
Tátulészk, Alexandru **II.** 61
Tebák, Mihály **II.** 249, 262
Telebán, Gyorgye **II.** 61
Telegdi Benjámin **III.** 23
Telegdi Gábor **II.** 174, 177, 189, 200, 201, 202, 203
Telegdi István **I.** 411
Telegdi Mihály **I.** 273
Telegdi Sámuel **III.** 69
Teleki család **II.** 495
Teleki István **I.** 61, 68, 73
Teleki Jánosné **III.** 113
Teleki K. János **III.** 111, 116, 491
Teleki Lajos **I.** 293; **III.** 513
Teleki Mihály **I.** 34, 67, 219, 220, 296, 373, 419; **II.** 154; **III.** 74, 75, 77, 79, 80, 81, 82, 87, 101, 164, 490
Teleki Pál **III.** 472, 477
Tentyán, Petru **III.** 222
Teolfil vladika **III.** 16
Teras, Györgye **III.** 221
Teras, Josziv **III.** 225
Terebán György **I.** 80

Tereboj, Nyikula **II.** 214
Tereboj, Szimion **II.** 214
Tetula, Janes **III.** 223
Tetulészk, Mojsze **III.** 237
Tetulészk, Toma **III.** 237
Teutsch, Tobias **III.** 512, 531
Tholdi Mária, Puj Dánielné **I.** 357
Thót János **III.** 457, 459
Tihodor, Mikleus **II.** 48
Tímár Ferenc **I.** 400
Timár, Petrutz **II.** 57
Tirtoka, Dávid **II.** 192, 195
Tirtoka, János **II.** 192, 195
Tisz (Tyisz) Ursz **II.** 290, 302
Tisza Ágnes, Harsányi Sámuelné **I.** 287; **II.** 25, 452, 453, 454, 467, 480
Tiszabecsi P. András **II.** 503
Tobiás (Tobies) Ádám **II.** 347, 349, 354, 356, 362
Tobiás (Tobiés) Szimion **II.** 358, 362
Todor Avrám **III.** 164
Todor Gergely **I.** 72
Todor Lázár **III.** 197, 205, 207
Todor Miháila **III.** 197, 207
Todor Todor **III.** 219
Todor, Miklós **II.** 200
Todorán Todor **I.** 231, 232
Togyer (Togyér) Avram **III.** 365, 375, 378, 388, 406
Togyer (Togyér) Jov **III.** 365, 378, 388, 397, 399, 406
Togyer (Togyér) Kretsun **III.** 365, 375, 378, 388, 389, 400, 406
Togyer (Togyér) Lautásu **III.** 378, 390
Togyerészk Avrám **III.** 399
Togyereszk Jov **III.** 375, 378, 399
Togyerészk Márk **III.** 407, 410
Togyerészk Mihaj **III.** 388, 406
Togyerészk Mik **III.** 415
Togyerószk Togyer **III.** 365, 379, 388, 393, 397, 406, 409, 415
Togyerészk Mihajila **III.** 397
Togyerészk, Ádám **I.** 161, 164
Togyerészk, Juon **I.** 168
Togyerészk, Nyikulája **III.** 237
Tokaji (Tokai, Thokai) István **I.** 261, 413, 414, 417; **II.** 14, 15, 18, 141, 382, 493, 497, 500; **III.** 157, 493, 496
Tokodi József **II.** 344, 351; **III.** 24
Tokodi Józsefné **II.** 341
Toldalagi Mária **I.** 267
Toma (Thoma) János **II.** 224, 229 248, 255, 256, 257, 262, 266, 268; **III.** 113, 447, 448, 454, 468, 473, 477
Toma (Thoma) Juon **II.** 153; **III.** 92, 93, 94, 99, 103
Toma Gavrila **III.** 407
Toma Gergely **II.** 200
Toma Nyikula **III.** 206
Toma Nyikuláje **I.** 395, 407
Toma On **III.** 378, 390, 407
Toma Pászk alias Avramutz **III.** 363, 370, 409
Toma Péter **III.** 264, 471
Toma Petru **III.** 206, 363, 378, 390, 407
Toma Sándor **II.** 200
Toma Tamás **III.** 264
Toma Togyer **III.** 363
Toma Toma **II.** 260, 265, 266
Toma Tomony **II.** 256
Toma, Jákob **II.** 230, 262, 266
Tomadán (Tomodán) György **II.** 358, 362
Tomészk Gyorgy **III.** 380, 395, 410
Tomészk Miháj **III.** 378
Tomészk Mik **III.** 366, 380, 395, 410
Tomeszk Szimion **III.** 366, 380, 395, 409
Tomeszk Togyer a Markuluj **III.** 365, 378
Tomeszk, Aposztu **II.** 198
Tomészk, János **II.** 194, 210
Tomeszk, Luka **III.** 436
Tomeszk, Pantyilie **II.** 190
Tomoj (Tomony), Toma **II.** 246, 263
Tomoj, János **II.** 263
Tomori János **II.** 189
Tompa Ádám **I.** 208, 210, 212, 213, 338, 413; **II.** 9, 238, 241, 242, 244, 251, 256, 257, 258, 274, 275, 324, 325, 326, 328, 331, 495; **III.** 64, 65, 329, 331, 332, 489
Tompa Ádám, ifj. **II.** 258
Tompa Jáhel, Nagy Györgyné **II.** 258
Tompa József **III.** 213
Tompa Klára **II.** 257, 258
Tompa László **II.** 258
Toplicza Judit, Jantsó Istvánné **III.** 494
Toplicza Judit, Kozma Mártonné **II.** 494
Toplicza Zsuzsánna, Vitán Péterné **II.** 204, 205
Toplitza Dániel **II.** 216
Tordai János **II.** 136
Tordai Jánosné **II.** 136
Tordai László **I.** 126; **III.** 186, 191
Tordai Sándor András **I.** 10, 11, 413

Tordasi Mihály **I.** 11
Tordasi Pál **I.** 11
Torjai Ferenc **I.** 34
Torma alias Nagy György **III.** 468
Tornya Borbála, Nalátzi Istvánné **II.** 60
Tornya Dániel **III.** 125, 133
Tornya Dánielné **II.** 115, 118, 478
Tornya Elek **III.** 129, 131
Tornya Gábor **III.** 120, 125, 129, 133
Tornya János **I.** 261; **III.** 120, 122, 125, 129, 133, 136, 144, 146
Tornya József **III.** 129, 130, 131, 147, 149, 150, 151
Tornya Józsefné **III.** 133
Tornya Klára, Kun Zsigmondné **II.** 481
Tornya László **III.** 145
Tornya Péter **II.** 12
Tornya Sámuel **III.** 145, 146
Tornya Zsófia, Csulai Balázsné **II.** 17, 35, 40
Tornya Zsófia, Puj Gáspárné **II.** 13
Tornyosi György **III.** 17
Torotzkai Borbála, gr., Nalátzi Józsefné **II.** 59, 298, 476, 477, 482; **III.** 114, 179
Torotzkai Terézia, gr. **II.** 303
Tót (Thót) Dániel, karátsonfalvi **II.** 463, 467, 468, 470, 471, 472, 474, 477, 479, 481, 482, 483, 484, 486, 487, 488, 489, 490
Tót (Thót) Debora, Zajzoni Sámuelné **I.** 382
Tót (Thót) János **II.** 65, 476
Tót (Thót) József **I.** 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 376, 378, 379, 380, 382, 383, 384, 389, 392, 395, 396, 397, 400, 401, 402, 404, 406, 407; **II.** 156, 158; **III.** 53
Tót (Thót) Miklós **II.** 322, 323, 324, 330
Tót (Thót) Tamás **I.** 373; **III.** 164
Tót alias Kováts Mária **III.** 450
Tót család **I.** 398; **II.** 483
Tót Éva **I.** 393, 405
Tót Jánosné **III.** 471, 472
Tót Márton **III.** 414, 415
Tót Miklósné l. Kováts Lőrintz Zsuzsánna
Tótfalusi Márton **III.** 468
Tóti János **II.** 386
Toty Áron **III.** 183
Totya György **III.** 158
Tömösvári István **III.** 452
Török Benjámin **III.** 103
Török Gábor **I.** 190
Török István **I.** 69, 418
Törökk Istvánné **I.** 25, 26
Török János **II.** 189
Török Krisztina, Györfi Benjáminné **II.** 421, 431; **III.** 170, 186, 567, 571
Török Pál **II.** 189
Trif (Triff) Gligor **III.** 205, 206
Trifa Alexa **III.** 377, 387, 405
Trifa alias Popa Adam **III.** 366, 380, 409
Trifa alias Popa Avrám **III.** 394
Trifa Gyorgy **III.** 365, 387, 405
Trifa Igna **III.** 364, 408
Trifa Igna, id. **III.** 379, 392
Trifa János **III.** 354, 364, 392, 408
Trifa Jován **III.** 377, 385, 404
Trifa Juon **III.** 364, 379, 392, 408
Trifa Meksza **III.** 365
Trifa Nyikuláj **II.** 479
Trifa Pável **III.** 398, 406
Trifa Petru **III.** 364, 379, 392
Trifa Petru, id. **III.** 399, 408
Trifa Salamonné (Solomonné), Rebeka **III.** 377, 387, 406
Trifa Salamon (Salomon) **III.** 364, 365, 377, 385, 387, 405
Trifa Sándor **III.** 377
Trifa Szimu **III.** 387, 405
Trifa Toda **III.** 363, 365, 374, 377, 386, 405
Trifa Togyer **III.** 363, 374
Trifa Toma **I.** 260; **III.** 354
Trifa Ursz **I.** 231
Tripon Angyel **II.** 354
Tripon György **II.** 353
Tripon Juon **II.** 353
Trufa János **III.** 379
Trufás Antoni **II.** 150
Trufás György **II.** 150
Trufás Juon **II.** 150
Tsáki l. Csáki
Tsanádi l. Csanádi
Tsávási l. Csávási
Tsegöldi l. Csegöldi
Tseh l. Cseh
Tsernátoni l. Csernátoni
Tseszelitzki l. Szilvási
Tsikmoján l. Csikmoján
Tsíkos l. Csíkos
Tsirkov l. Csirkov
Tsizmás l. Csizmás
Tsók Kata, Kádár Mihályné **I.** 279, 387
Tsolnakosi l. Csolnakosi
Tsomós l. Csomós

Tsongrádi l. Csongrádi
Tsorogár l. Csorogár
Tsuka l. Csuka
Tsulai l. Csulai
Tsunda, Miklos **II.** 249
Tsunda, Szimion **II.** 249, 262
Tsurat József **I.** 392
Tufár Péter **II.** 358, 362
Tulye (Tuli) Mojszé **I.** 395, 407
Tulye Mátyás **I.** 406
Tunda, Miklos **II.** 262
Túrótzi (Túróczi) Borbála, Balia Tamásné **I.** 263, 317, 323; **III.** 215, 228, 229, 419, 420, 421, 422, 424, 425, 426, 428, 434, 435, 437
Túrótzi János, csapai **I.** 45, 67
Túrótzi Terézia, Buda Miklósné **I.** 45
Turtsin István **II.** 329
Turtsin Kosztán **II.** 347, 348
Turtsin Mihály **II.** 330
Turtsin Péter **II.** 347, 348, 363
Turtsin Petru, id. **II.** 362
Tutelészk, Alexandru **II.** 49, 55
Tutza Juon **I.** 230
Tűri Ágnes, Bartsai Zsigmondné **I.** 144, 160
Tűri Benedek, sarkadi **I.** 116; **II.** 34, 46, 54; **III.** 215, 229, 418
Tűri család **I.** 106, 110
Tűri László, sarkadi **I.** 95, 97, 98, 100, 103, 106, 107, 109, 111, 113, 114, 118, 119, 122, 126, 157, 167; **II.** 368; **III.** 215, 229
Tzifra Nyikulájé **II.** 487
Tziklya Dávid **II.** 148
Tzip (Czip), Dán **II.** 247, 256260, 263, 265, 268
Tzip (Czip), Dsurds **II.** 260, 265
Tzip (Czip, Tsip), Péter **II.** 230, 232; **III.** 168
Tyekeo (Tyekeu), Gyorgye **II.** 249, 262
Tyekeo (Tyekeu), Petru **II.** 249, 262
Tyeles, Josziv **II.** 47, 54
Tyeles, Mihály **II.** 47, 54
Tyimponyeru, Juon **II.** 48
Tyimulészk, Nesztászi **II.** 210
Tyints, Kretsun **II.** 249, 262
Tyira Mihály **II.** 267
Tyirikoj, Tyiriák **II.** 198
Tyisz Igna **III.** 372, 408
Tyisz Igna, id. **III.** 379
Tyisz János, id. **III.** 408
Tyisz Jován **III.** 411, 413
Tyisz Juon, id. **III.** 391
Tyiu Magdalina **II.** 353
Udvarhelyi József **III.** 440, 500
Udvari János **III.** 468, 470
Udvari Mihály **III.** 457
Ugron András **III.** 424
Ugron János **I.** 50, 55, 61, 69, 75, 77, 78, 79, 80; **II.** 201
Ugron Mária, Györfi Józsefné **I.** 82
Ujbár alias Obedeu Flora **III.** 364, 375, 376, 378, 384, 389, 404, 407
Ujbár Angyel **III.** 368, 378, 389, 399, 406
Ujbár Jov alias Togyereszk **III.** 389, 407
Újbár Juon **III.** 397, 407
Ujbár Kristina **III.** 389, 397, 407
Újbár Lázár **III.** 365, 378, 388, 406
Ujbár Rusz **III.** 375, 378, 389, 400, 406, 407, 410
Ujbár Szolomon **III.** 399
Újbár Toma **III.** 397, 407
Ujbár Ursz **III.** 410
Újlaky Borbála, Serédi Benedekné **III.** 505
Újvári János **III.** 81
Ungur Anna, Lupsa Lászlóné **I.** 363
Ungur Demeter **II.** 479, 487
Ungur Ferenc **I.** 12, 252, 253; **II.** 298; **III.** 360, 361, 372, 373, 374, 375, 381, 396, 397, 398, 401, 410, 412, 413, 414, 415, 417
Ungur György **I.** 267; **II.** 456, 457, 458
Ungur István **I.** 289, 294, 296
Ungur János **II.** 27, 34, 42, 43, 52, 62, 99
Ungur Klára, Gridiné **III.** 229
Ungur Kován **II.** 62
Ungur László **III.** 230
Ungur Lőrinc **II.** 42
Urban, Casparus **II.** 344
Ursa Mátyás **II.** 459
Ursza (Urszu) Péter **I.** 29, 33, 36, 38, 40, 53
Ursza (Urszuj, Urszu) Juon **I.** 29, 30, 33, 40, 42, 43, 48, 52, 53, 65, 69, 79
Ursza (Urszuly) Demeter **I.** 24, 26, 27, 29, 33, 64
Ursza Joszif **I.** 29, 33
Ursza Miklós **I.** 40
Uttzás József **II.** 504
Uzoni Boldizsár **III.** 68
Uzoni Jankó Boldizsár **I.** 414
Uzoni Péter **II.** 491, 500
Ürmösi Basilius **II.** 504
Váci l. Vátzi
Vadas (Wadas) István **II.** 200, 201, 205, 208; **III.** 87, 89, 90, 99, 100, 101, 103, 104, 106
Vadas család **I.** 92; **III.** 81, 84, 96, 101

Vadas Klára, Váradi Györgyné **II.** 41, 57, 61, 205
Vadas Mózes, bélteki **I.** 162, 167; **II.** 134, 174, 175, 176, 177, 189, 202, 203, 205, 206, 208, 210, 213, 215; **III.** 43, 71, 73, 74, 78, 83, 475
Vadas Mózesné l. Bartsai Juliánna
Vadas Pál **II.** 202
Vadász (Vadászi) Mihály **I.** 115, 116; **II.** 41
Vadász család **III.** 297
Vai Ferenc **I.** 419
Vajasdi Ferencné **III.** 69
Vajda (Wajda) György **I.** 275, 278, 279; **II.** 450, 451, 453, 456, 458, 460, 499
Vajda István **I.** 274, 285
Vajda József, belényesi **I.** 141, 282, 283, 285, 287, 288
Vajda Klára **II.** 351
Vajda Mária, Csóka Izsákné **I.** 188, 193, 198, 199, 204
Vajda Mihály **III.** 88
Vajda Mihályné **III.** 69
Váji Sebestyén **III.** 492
Vak Jov **II.** 301
Valki András **II.** 297
Valtselán, Dotyin **II.** 198
Valtselán, Janes **II.** 270
Valtselán, Petru **II.** 196
Valtselán, Togyin **II.** 210
Valtselán, Toma **II.** 268, 270
Valyán, Mikleus **III.** 485
Valyán, Opra **III.** 485
Vályi Pál **III.** 500
Vállya (Válya) László **I.** 114, 122; **II.** 288, 294, 366
Vállya (Válya) Mihály **I.** 91, 94, 95, 96, 116, Mihály **III.** 215, 229, 452
Vállya Sámuel **I.** 111, 120, 122
Vállyai István **I.** 416; **III.** 10
Váradi (Ötvös) Gáspár, Mikelaki **I.** 11, 26, 84, 85, 88, 89, 261; **II.** 18, 19, 67, 140, 378, 381, 383, 444, 491, 500; **III.** 68, 159, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 265, 439, 440, 494
Váradi (Váradj) András **II.** 139, 140, 141,
Váradi (Váradj) István **I.** 55, 69; **II.** 141
Váradi (Váradj) József **I.** 115; **II.** 139, 298; **III.** 138
Váradi Antal **III.** 138, 148
Váradi család **I.** 379, 381; **II.** 144, 166
Váradi Dániel, kéméndi **I.** 69, 111, 114, 120, 121, 122; **III.** 220, 435
Váradi Ferenc **II.** 140
Váradi Istók **III.** 17
Váradi János **I.** 130; **III.** 273, 286, 287, 289, 293, 295, 296, 301, 303
Váradi Judit, Bágosi Ferencné **II.** 163
Váradi Krisztina, Nagy Sándorné **I.** 155, 157, 159, 163
Váradi László, kéméndi **I.** 59, 322, 376, 298; **II.** 60, 61, 141, 144, 146, 153, 158, 160, 162, 165, 167, 169, 171, 173; **III.** 116
Váradi Mária, Nándra Györgyné **I.** 86, 375, 376, 382; **II.** 158
Váradi Mózes, kéméndi **I.** 147, 289, 291, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 300, 301, 302, 370, 397; **II.** 148, 151, 152, 159, 236; **III.** 74, 75, 468, 470
Váradi Pál **I.** 133, 141, 147, 376; **II.** 59, 148, 154, 158, 160; **III.** 163
Várallyai Dániel, Sz. **I.** 83, 414, **III.** 15
Várallyai Ferenc **II.** 380, 381, 503
Várallyai István, Sz. **I.** 16, 26, 414; **II.** 140, 379, 380, 380, 381, 444, 497; **III.** 16, 68, 109, 259, 442, 497
Varga Györgyné **I.** 24
Varga káplár **II.** 298
Várhegyi (Wárhegyi) Mihály **I.** 262, 263, 264, 313, 339, 413, 415; **II.** 36, 231, 238, 244; **III.** 10, 127, 130, 420, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 431, 432, 433, 494, 496
Várhegyi József **I.** 192, 196, 197, 321, 322, 326, 328, 361, 415
Várhegyi Mihályné **III.** 436
Varró Kata, Torma alias Nagy Györgyné **III.** 468, 470
Varsányi Náomi, Dobai Andrásné **I.** 35
Varsányi Pál **II.** 174
Vas János **II.** 212, 214
Vas l. még Csávási Vas
Vásárhelyi (Vásárhellyi) István **I.** 84, 267; **III.** 255, 438
Vásárhelyi (Vásárhellyi) K. Péter **I.** 267, 269, 270, 271, 414; **III.** 69
Vásárhelyi (Wásárhelyi) Károly **II.** 487, 501, 505
Vásárhelyi (Wásárhellyi) Nagy Sámuel **I.** 97, 100, 102, 103, 149, 180; **II.** 96, 174, 175, 178, 202, 203, 279, 375, 439; **III.** 209, 210,

211, 212, 213, 214, 227, 298, 300, 341, 428 455, 481, 483, 493
Vásárhelyi József **I.** 325
Vásárhelyi K. János **I.** 417; **II.** 493
Vásárhelyi Kőműves Kata **III.** 18
Vásárhelyi Mihály **I.** 272, 273, 419; **II.** 504
Vásárhelyi Molnár István **III.** 497
Vásárhelyi János **III.** 236
Vass Ádám **III.** 19
Vass Sámuel **II.** 432, 504
Vaszi (Vaszij) Juon **III.** 93, 205
Vaszi, András **II.** 51, 57
Vaszi, Avrám (Abrám) **II.** 51, 57
Vaszij (Vaszily) Péter **I.** 30, 37, 40, 43, 52, **III.** 184
Vaszij Ádám **I.** 394, 406
Vaszij Mihály **I.** 231
Vaszij Nyikulája **III.** 206
Vaszil Iszpász **II.** 148
Vaszil Jusziv **III.** 327
Vaszilia, Toma **II.** 267
Vátzi (Váczi) Mihály **III.** 441, 442, 500
Vég Erzsébet, Osztrovi Mihályné **II.** 48
Vég János **II.** 48
Vég Mária, Roska Ferencné **II.** 48
Vég Mihály **III.** 437
Vég Zsigmond **II.** 48, 55
Vékétzki kapitány **II.** 65
Velther (Welter) Mihály **I.** 199, 204
Ventz István **I.** 91, 92, 128, 331, 412, 416; **II.** 166, 177, 178, 202, 400, 402, 404, 408, 410, 411, 412, 414, 415, 416, 418, 492, 498; **III.** 252, 277
Ventz Istvánné l. Jantsó Judit
Veres (Veress) József **I.** 68, 92
Veres Éva **III.** 323
Veres Ferenc **I.** 158; **II.** 433
Veres Gergely **III.** 214
Veres István **III.** 59
Veres László **I.** 92
Veres Sámuel, várhelyi **II.** 396, 407
Verestói (Werestói) György **II.** 63, 65, 471, 492, 499
Veszilka (Vaszilka) Juon **III.** 99, 103, 106
Veszprémi István **III.** 16
Vintzán, György **II.** 51, 57, 63
Vintze (Vince) István **II.** 380, 383
Vintze (Vince) János **II.** 380
Vintze (Vince) Mihály **II.** 380, 386
Vintze (Vince, Vincze) László **II.** 380, 389, 391, 416, 420, 421, 425, 427, 428, 434, 435
Vintze (Vincze) Péter **II.** 386, 388
Vintze (Vincze) Sándor **II.** 386, 388
Vintze Ádám **II.** 427
Vintze Ambrus **II.** 433
Vintze család **II.** 417
Vintze Elek **II.** 430, 436
Vintze Éva **II.** 383
Vintze Ferenc **II.** 421
Vintze Ferenc, id. **II.** 417
Vintze Ferenc, ifj. **II.** 397, 417
Vintze Klára, Fekete Áronné **II.** 434, 435
Vintze Sámuel **II.** 390
Vintze Tamás **II.** 386
Vintzi István **I.** 225, 227, 240, 248, 419; **III.** 371, 372, 374, 381, 397, 400, 401, 416, 495
Vintzi János **III.** 87
Vioreszk, Juon **II.** 257
Virveszk, Juon **II.** 248, 249, 263
Virvoján, János **II.** 249, 262
Virvoján, Lázár **II.** 249, 262
Visa, Janos **II.** 210
Visa, Todor (Togyer) **II.** 198, 210
Visaly (Visoly), Todor **II.** 196, 199
Viski János **I.** 411; **III.** 493
Visoj, Juon **II.** 191
Visoj, Kirila **II.** 210
Visoj, Mojsze **II.** 210
Visolyi család **II.** 478
Visolyi György **I.** 126, 127, 128
Visolyi Pál **II.** 452
Viszariugeszk, Janes **II.** 191
Viszerin János **II.** 190
Viszerin Steph **II.** 190
Viszkán Petru **III.** 327
Vitályos (Vitállyos) Gábor **I.** 32, 49, 50, 51, 53, 55, 140, 147, 156, 160, 165, 166, 167, 385, 386, 389; **II.** 33, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 99, 169, 414, 419, 420, 421, 423, 424, 425, 427, 428, 432, 434, 436, 437, 492, 498; **III.** 163, 172, 174, 286, 288, 296, 443
Vitályos (Vitállyos) Sámuel **I.** 165, 169, 412
Vitán Sándor **II.** 204; **III.** 103
Vitán, István **I.** 360, 362
Vitán, Jánko **I.** 360, 362
Vitán, József **II.** 49, 56
Vitán, László **II.** 49, 56
Vitán, Mihály **II.** 48, 49, 55
Vitán, Mihály, id. **I.** 359, 362; **II.** 56

Vitán, Petru **II.** 48, 55
Vitán, Stefán **II.** 49
Vitéz András **II.** 77, 111
Vitéz Ferenc **II.** 69, 76, 89
Vitéz György **II.** 82, 89, 98, 99, 111, 112, 113, 126
Vitéz Györgyné l. Jakab Zsuzsánna
Vitéz István **II.** 68, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 125, 126, 127, 131, 132, 133, 134; **III.** 262
Vitéz István, id. **II.** 134
Vitéz Istvánné **II.** 127
Vitéz János **II.** 96, 107, 108, 112, 113, 125, 126
Vitéz János, id. **II.** 118
Vitéz János, ifj. **II.** 118, 122
Vitéz László **II.** 115, 118, 132
Vitéz Mária, Német Mátyásné **II.** 110; **III.** 88
Vitéz Mihály **II.** 69, 80, 82, 88, 99, 105, 108, 110, 112, 113, 116, 117, 120, 123, 125, 132
Vitze, János **II.** 48, 55
Vitze, László **II.** 48, 61
Vitze, Petru **II.** 48, 55
Vizaknai (Vizagnai) Mihály **III.** 164, 166, 191
Vizaknai János **III.** 163, 167, 172, 174, 176, 179
Vizkeleti Kata, Várallyai Istvánné **III.** 497
Vlád (Wlád) Iszpász **III.** 363, 383, 376, 403
Vlád Iszpász, ifj. **III.** 411
Vlád Josziv **III.** 227
Vlád Salamon **III.** 364, 369, 371, 385, 413
Vlád Toduj (Tod) **III.** 400, 410, 413
Vlád Togyer **III.** 376, 383, 397, 404
Vlád Toma **III.** 400
Vlád, Adam **III.** 226
Vlád, János **II.** 210
Vlád, Jon **III.** 226
Vlád, Petru **III.** 226, 227
Vlájk Petru **III.** 206
Vlaskai György **I.** 267, 268, 270, 272
Voda Jánosné **III.** 371, 411
Vode Jencsoje **III.** 364
Vojnyészk, Miklos **III.** 237
Volszán, Ádám **III.** 223
Volszán, Alexe **III.** 223
Vollyán Juon **I.** 114
Vona, Mihaile **III.** 225
Vonya Avrám (Ábrahám) **III.** 192, 193, 196, 200, 204
Vorasán, Barbu **III.** 225
Völgyes (Hölgyes) György **I.** 97, 100, 102, 103, 418; **II.** 37, 184; **III.** 216, 217, 218, 219, 231, 232, 493
Vuk Józsi **II.** 312
Vulszán, Atanaszi **II.** 196
Vulszán, Togyer **II.** 196
Welzer, Johannes **III.** 504, 514
Wesselényi Anna, Bethlen Lajosné **II.** 472, 478, 482
Zabolai Mihály **II.** 38
Zágoni (Zágani) István **I.** 126; **II.** 384, 385, 386, 388, 397, 399, 504
Zágoni, tanító **II.** 502
Zágoni György **I.** 277
Zaharia alias Jank Szimion **III.** 365, 377, 386, 405
Zaharia Pászk **I.** 320
Zaharia Péter **I.** 261
Zaharia Szimeon **I.** 24
Zajkáni Nagy György **III.** 110
Zajzoni (Zajzani) Sámuel **I.** 367, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 377, 378, 382; **II.** 156, 158; **III.** 312, 468
Zajzoni család **III.** 302
Zajzoni József **III.** 291, 292, 293, 300, 301, 303
Zajzoni Szász György **III.** 305, 309, 310, 311, 318
Zeyk (Zejk) András **I.** 142, 144, 157, 170, 175, 358; **II.** 91, 164, 202; **III.** 53, 451, 480, 482, 483, 508
Zeyk (Zejk) Andrásné l. Pogány Jozefa
Zeyk (Zejk) család **I.** 396, 397, 398; **II.** 137, 156, 169; **III.** 180
Zeyk (Zejk) Dániel **III.** 487
Zeyk (Zejk) Imre **III.** 484, 486, 487
Zeyk (Zejk) István **II.** 164, 178; **III.** 179
Zeyk (Zejk) János **I.** 133, 296, 358; **II.** 146, 148, 153, 164; **III.** 37, 60, 84, 110, 113, 115, 117, 118, 120, 122, 123, 125, 135, 184, 185, 186, 468, 485
Zeyk (Zejk) Miklós **I.** 170, 171, 181, 276; **II.** 116; **III.** 488, 508, 539
Zeyk (Zejk) Sámuel **II.** 66, 146, 177, 180, 182, 188, 202, 440; **III.** 129, 138, 191, 445, 481, 484, 485, 486, 487
Zeyk (Zejk) Zsigmond **I.** 293, 294, 295; **III.** 23
Zeyk (Zejk) Zsigmondné **III.** 486
Zeyk Jozefa, Naláczi Jánosné **III.** 508
Zeyk Zsófia **I.** 170

Zilahi Pál **I.** 17, 277, 278, 279, 281; **II.** 412, 497; **III.** 9
Zoltán Ágnes **I.** 240, 247
Zoltán Ferenc **II.** 450
Zólyomi (Zóllyomi) Miklós **III.** 474, 475, 476, 560, 561, 588
Zomonyitza Péter **II.** 474
Zudor Ádám **I.** 126
Zudor Ádámné **I.** 141
Zudor András **I.** 126, 127, 128
Zudor család **I.** 137
Zudor Ferenc **II.** 399
Zudor István **I.** 153, 154, 156, 156, 160, 161, 163, 164, 165, 166; **II.** 390, 398
Zudor Istvánné **II.** 393
Zudor János **I.** 32, 126, 127, 141, 142, 146; **II.** 386, 391, 391, 399, 400, 403, 409, 411
Zudor János, ifj. **II.** 407
Zudor József **II.** 435
Zudor Kata, Piltz Mártonné **I.** 139, 149, 293
Zudor László **I.** 147, 153
Zudor Márta **I.** 154
Zudor Márton **II.** 399
Zudor Mihály **II.** 387, 388, 393, 398, 399, 403, 406
Zudor Miklós **II.** 400, 403, 406, 408, 413, 419
Zudor Pál **II.** 380, 381
Zudor Péter **I.** 127, 128, 131, 134, 138, 141, 144, 145, 150, 152, 153, 154, 156, 159, 160, 161, 163, 168; **II.** 399, 406, 414, 418, 428, 434
Zudor Péter, id. **I.** 156
Zudor Péter, ifj. **I.** 154, 156
Zudor Sámuel **I.** 155; **II.** 434
Zudor Zsigmond **I.** 32, 34
Zvingerus, Theodor **II.** 432
Zsoldos (Soldos) Márton **I.** 8, 14, 18, 51, 53, 55, 59, 67, 71, 75, 76, 109, 111, 121, 123, 156, 160, 163, 186, 192, 197, 201, 203, 221, 225, 227, 236, 241, 246, 249, 253, 255, 302, 313, 321, 322, 325, 328, 339, 340, 341, 342, 355, 361, 364, 385, 386, 387, 388, 399, 401, 409, 417; **II.** 7, 10 39, 58, 59, 63, 65, 110, 123, 130, 167, 168, 169, 170, 173, 188, 207, 212, 214, 244, 254, 259, 265, 268, 284, 291, 292, 305, 312, 314, 315, 316, 340, 349, 354, 357, 359, 364, 367, 428, 432, 434, 436, 463, 468, 471, 481, 482, 485, 487, 493; **III.** 80, 82, 87, 91, 96, 101, 131, 139, 143, 145, 148, 149, 176, 178, 189, 195, 198, 202, 219, 232, 234, 236, 238, 307, 309, 359, 360, 361, 367, 370, 373, 381, 397, 401, 433, 436, 467, 477, 484, 486
Zsoldos György **III.** 228

Helynévmutató

Abrudbánya **I.** 258, 260; **II.** 298, 333, 493
Abrudkerpenyes **III.** 205
Abucsa **II.** 472, 474, 475, 478
Agyagfalva **III.** 75, 77, 79
Ajta **III.** 45
Algyógy **I.** 10, 11, 13, 15, 17, 19, 23–82, 167, 411, 418; **II.** 7, 446, 493, 497; **III.** 5, 18, 38, 41, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 163, 489, 490, 491, 492, 493, 497, 499, 500
Alpestes **I.** 15, 17, 83–125, 135, 157, 344, 368, 411–412, 418; **II.** 7, 8, 9, 20, 95, 119, 377, 399, 400, 482, 491, 492, 497, 498, 499, **III.** 14, 23, 33, 39, 52, 56, 121, 148, 150, 152, 289, 297, 304, 489, 490, 491, 493, 494, 495, 499
Alsófarkadin **II.** 8, 29, 34, 218, 219; **III.** 266, 436, 437, 496
Alsólunkoj **III.** 366, 379, 393, 400, 409, 412
Alsónádasd **III.** 237, 484, 485
Alsószálláspatak **III.** 21
Alsószilvás **II.** 26, 57, 59, 61, 62
Alsótelek **III.** 264, 451, 454, 468, 471, 473, 477
Alváca **I.** 222, 223, 225, 231
Alvinc **II.** 483
Arad vm. **I.** 10
Arany **III.** 153, 156, 158, 160, 165, 171, 180, 182, 184, 200, 206, 491
Aranyosszék **III.** 504
Bábolna **I.** 14, 23, 412; **II.** 477, 491, 497, 498, 368
Baca **III.** 50
Bacalár **II.** 179, 189, 200, 204, 210, 216, 494, 214, 221, 222
Bácsfalva **II.** 452, 455, 472, 479, 485
Bácsi **I.** 9, 15, 100, 126–169, 293, 412, 418–419; **II.** 7, 8, 50, 76, 83, 85, 89, 91, 114, 125, 127, 412, 501; **III.** 19–20, 34, 47, 252, 300, 472, 489, 497
Bajesd **I.** 12, 188, 193, 199, 204, 314, 321, 322, 325, 326, 329, 330, 345, 354, 359, 362, 363 **II.** 34, 48, 49, 55, 62, 491; **III.** 21, 100, 106, 434
Balázsfalva **III.** 19
Báldovin **II.** 289, 290, 296, 302, 311, 321
Bánpatak **I.** 394, 396, 406; **II.** 132, 141, 145, 147, 148, 149, 150, 153
Bánság **II.** 151, 15
Bár l. Nagybár
Barcsa **II.** 495
Basel **III.** 356
Batiz **I.** 147, 155, 158, 162; **II.** 77, 504
Batizháza **III.** 21
Bázel **II.** 237
Bécs **I.** 260; **II.** 264, 271, 484, 150, 231, 240, 401, 411, 413, 510, 524, 533, 534, 541, 543, 544, 545, 546, 549, 550, 559
Belényes **I.** 288; **II.** 298
Bencenc **I.** 69
Beregdéda **III.** 507
Berekszó **I.** 360; **II.** 140
Bethlenszentmiklós **II.** 482
Bezsán **III.** 92
Bikfalva **III.** 169, 190
Blésen l. Blezseny
Blezseny **I.** 222, 227, 230, 256; **III.** 344, 354
Bocsárd **III.** 49
Bodok **III.** 27
Bogyafalva **III.** 364, 379, 399, 408, 411, 412
Boholt **III.** 95, 98, 102, 106, 107, 108
Bokaj **III.** 160, 171, 180, 186
Boldogfalva l. Kőboldogfalva
Borbátvíz **I.** 12, 13, 15, 170–206, 312, 316, 324, 329, 344, 345, 355, 358, 361, 412–413; **II.** 7, 8, 25, 440, 450, 491; **III.** 10, 19, 20, 21, 24, 113, 213, 233, 239, 491
Borberek **II.** 188; **III.** 305, 490
Boroskrakkó **I.** 9, 31, 96, 171, 172, 211, 305, 345, 370; **II.** 410, 492, 494; **III.** 43, 74, 288, 430, 445, 458, 494, 495
Borzás **I.** 315

Bós **III.** 38, 45, 278, 309, 443, 455, 471, 472
Bosoród **II.** 176, 177, 190, 191, 192, 193, 195, 196, 198, 199, 210, 215
Bölön **III.** 45, 285
Brád **I.** 13, 15, 207–260, 413, 419; **II.** 7, 274, 275, 298, 302, 322, 324, 326, 328, 332, 338, 340, 347, 495, 496; **III.** 9, 22, 41, 64, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 334–335, 336, 337, 338, 340, 343, 344, 348, 351, 352, 353, 354, 355, 360, 361, 364, 367, 368, 369, 371, 372, 374, 375, 378, 382, 390, 396, 399, 400, 402, 410, 411, 412, 413, 415, 416, 489, 494, 495
Bradacel **II.** 474
Brakszó l. Berekszó
Branyicska **I.** 45, 64; **II.** 472, 477, 478; **III.** 22, 178
Brassó **I.** 19; **III.** 503, 504, 514, 554
Brázova **II.** 219; **III.** 114, 119, 131, 135, 138
Buda **I.** 117
Budapest **III.** 531, 532, 536
Bugyesd l. Bogyafalva
Bujtur l. Hunyadbujtur
Bukarest **II.** 231; **III.** 21, 511
Bukuresd **II.** 330, 347, 348, 349, 353, 354, 356, 358, 359, 370
Bultzesd l. Bulzesd
Bulzesd **III.** 365, 379, 393, 400, 409, 412
Burjánfalva **III.** 72, 74, 79, 83, 91, 92, 94, 96, 102, 107
Cebe **I.** 212, 214, 223, 230; **II.** 278, 289, 290, 296, 298, 302, 321; **III.** 21, 340, 343, 354, 364, 368, 372, 379, 391, 399, 408, 411, 412, 413, 417
Celna **I.** 295
Cerencel **II.** 349, 354, 356
Csanád vm. **I.** 10
Csebe l. Cebe
Cserged **II.** 83
Csernakeresztúr **I.** 95, 96, 114, 269
Csigmó **I.** 53
Csolnakos **III.** 471, 512
Csula l. Nagycsula
Dálnok **I.** 295
Dálya **II.** 84
Demsus **I.** 12, 15, 261–266, 413; **II.** 7, 18, 76, 497; **III.** 10, 19, 420, 425, 428, 431, 432, 434, 496, 508, 510, 541
Ders l. Székelyderzs
Dés **I.** 20, 131; **II.** 5; **III.** 29, 32, 49, 50
Désfalva **I.** 79, 81
Déva **I.** 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 40, 104, 132, 134, 135, 139, 154, 160, 168, 191, 263, 267–303, 327, 341, 403, 410, 413–415, 419–420; **II.** 7, 8, 18, 27, 35, 75, 91, 148, 156, 177, 178, 237, 260, 261, 265, 266, 277, 291, 338, 359, 387, 407, 410, 416, 480, 491, 493, 494, 497, 499; **III.** 6, 7, 15–16, 17, 19, 20, 23, 38, 39, 50, 69, 76, 91, 93, 104, 110, 151, 213, 232, 252, 322, 326, 329, 401, 418, 421, 423, 434, 446, 448, 450, 487, 489, 491, 492, 493, 494, 496, 497, 499, 508, 509, 510, 511, 520, 541
Doboka **III.** 508, 512
Doboka vm. **III.** 503
Dobra Hunyad vm. **I.** 326; **II.** 466, 472, 478; **III.** 6
Dobrácz l. Dobroc
Dobroc **II.** 289, 290, 296, 302, 311
Dsunk l. Zsunk
Erdőszentgyörgy **I.** 299; **II.** 492
Erdőszombattelke **III.** 504
Erdővidék **III.** 489
Ernye l. Nagyernye
Farkadin **II.** 48, 51
Fehér vm. **I.** 10
Fehérvíz **I.** 12, 13, 14, 15, 183, 190, 196, 293, 296, 304–330, 336, 337, 361, 415, 420; **II.** 7, 8, 41, 157, 199, 202, 493, 499; **III.** 13, 21, 81, 86, 90, 137, 214, 216, 229, 232, 233, 234, 382, 402, 437, 456, 490, 494, 496
Felkenyér **III.** 196, 199
Felsőcsernáton **III.** 499
Felsőfarkadin **III.** 418, 426, 433, 434, 435, 436, 437, 496
Felsőlunkoj **I.** 213, 222, 231, 260
Felsőnádasd **II.** 116; **III.** 237, 485
Felsőpestes **I.** 93, 95, 111, 116, 118–119, 124, 139, 161; **III.** 45, 276

Felsőszálláspatak **I.** 14, 15, 128, 306, 308, 331–342, 347, 349, 352, 397, 415; **II.** 7, 8, 35, 219, 228, 491; **III.** 12–13, 21, 209, 210, 211, 212, 213, 229, 419, 509
Felsőszilvás **I.** 277; **II.** 202, 219; **III.** 425, 437
Felsőtorja **II.** 188
Fogaras **I.** 134; **II.** 221; **III.** 46, 467, 490
Folt **I.** 13, 14, 133, 343, 415–416; **II.** 493, 495, 497; **III.** 491, 492, 494
Franeker **I.** 16, 412, 414; **II.** 491, 497, 498, 499; **III.** 491, 493, 496, 497
Frankfurt, am Oder l. Odera Fankfurt
Galac Hunyad vm. **II. I.** 12, 13, 15, 18, 173, 174, 175, 176, 344–365, 412, 416, 7, 8, 228, 492, 493, 498, 500; **III.** 10–11, 125, 159, 466, 490, 491, 492, 495, 498
Genf **III.** 495
Gernyeszeg **I.** 187
Godinesd **II.** 474
Goncága **III.** 222, 228, 239
Görtzön l. Szilágygörcsön
Grohot **III.** 374, 379, 393, 399, 409
Groningen **I.** 414
Guraszáda **II.** 472, 474, 478, 479
Gyalár **III.** 264, 524, 533, 534, 543, 549, 550
Gyalmár **I.** 69, 74
Gyalumare **III.** 400
Gyertyános **II.** 134, 148, 149; **III.** 180, 182, 185, 190
Gyögy l. Algyógy
Győr **III.** 506
Gyulafehérvár **I.** 10, 11, 414; **II.** 20, 74, 399, 480, 493, 494, 503; **III.** 26, 27, 49, 305, 489, 490, 491, 492, 493, 497, 500, 501
Hacazsel **III.** 137
Harasztkerék **III.** 497
Harderwijk **I.** 17, 412; **II.** 497; **III.** 494, 495
Haró **I.** 15, 18, 281, 285, 366–410, 416–417, 420; **II.** 7, 136–173, 478, 501; **III.** 53, 74, 89, 97, 289, 313, 468, 470, 499
Hátszeg **I.** 10, 11, 12, 13, 15, 18, 216, 261, 304, 338, 344, 346, 347, 350, 355, 358; **II.** 7, 8, 9, 11–66, 75, 219, 394, 400, 440, 471, 491–492, 493, 494, 497, 498, 499, 500, 504; **III.** 6–8, 9, 10, 11, 12, 14, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 39, 40, 47, 104, 113, 136, 137, 140, 161, 219, 228, 428, 431, 434, 483, 490, 491, 494, 505, 509, 529, 533, 538, 539, 540, 547, 554, 555
Havasalföld **I.** 411; **III.** 5
Heidelberg **I.** 414
Hercegány **II.** 356, 364
Homoród **I.** 38, 63, 80
Homoródszentpál **III.** 503
Hosdát **I.** 9, 12, 14, 15, 99, 131, 134, 141, 157, 162, 163, 168, 261; **II.** 7, 18, 67–153, 219, 225, 227, 228, 230, 250, 255, 257, 263, 264, 266, 492, 493, 495, 498, 498, 500–501, 502; **III.** 14, 19, 34, 42, 48, 52, 55, 56, 57, 253–266, 284, 288, 307, 500, 76
Hunyad l. Vajdahunyad
Hunyadbujtur **III.** 443, 467, 471, 473
Illye l. Marosillye
Illyefalva **II.** 469; **III.** 320
Ipp **II.** 398
Istvánháza **III.** 45, 280
Jéna **II.** 237
Jóvalcsel **II.** 27, 44, 63, 176; **III.** 214, 223
Kackó **III.** 504
Kalotaszentkirály **II.** 387
Kapronca l. Maroskapronca
Karács **II.** 277, 289, 290, 296, 301, 302, 311, 315
Karánsebes **I.** 11, 13, 115; **II.** 202; **III.** 11, 15, 213, 214, 230
Karatna **II.** 83; **III.** 45, 278
Károlyvár l. Gyulafehérvár
Kassa **III.** 507, 535
Kecsetszilvás **III.** 508
Kecskedága **II.** 482; **III.** 21, 74, 79, 95, 96, 98, 102, 103
Kéménd **I.** 13, 15, 18, 59, 111, 121, 258, 297, 298, 366–410, 416–417; **II.** 7, 59, 61, 136–173, 264, 351, 365, 398, 491, 493, 497, 498, 501; **III.** 42, 45, 54, 55, 57, 74, 76, 77, 116, 161, 444, 489, 490, 491, 493, 494, 497
Kendilóna **III.** 508
Kentelke **III.** 508

Keresztúr l. Csernakeresztúr
Kerges **II.** 449
Kernyesd **II.** 44, 45; **III.** 150
Kersec **I.** 281
Kézdialbis **III.** 45, 150, 489
Kézdivásárhely **I.** 16, 66, 299; **II.** 497; **III.** 17, 493, 497
Királyfalva l. Magyarkirályfalva
Kisbarcsa **I.** 96, 114, 116, 141, 285; **II.** 75, 200, 202, 493; **III.** 490, 491, 494
Kisoklos **I.** 157, 164; **II.** 174, 176, 177, 190, 192, 200; **III.** 209, 213, 223
Kisosztró **II.** 219, 230
Kisrápolt **II.** 171; **III.** 180, 197, 206
Kissófalva **I.** 408
Kitid **I.** 14, 15; **II.** 7, 174–217, 439, 492, 494, 501–502; **III.** 8, 40, 42, 86, 213, 215, 221, 232, 237, 494, 497
Klopotiva **I.** 12, 13, 15, 304, 326; **II.** 7, 8, 9, 123, 218–271, 492, 494–495, 498, 502; **III.** 11–12, 14, 21, 52, 116, 122, 209, 214, 222, 437, 489, 509
Kolomolló **II.** 80
Kolozsvár **I.** 7, 419; **II.** 134, 286, 298, 364, 366, 482, 502; **III.** 12, 49, 490, 492, 493, 497, 500, 504, 505, 506, 509, 510, 511, 512, 517, 532, 540, 541
Kóródszentmárton **III.** 164, 492
Köboldogfalva **I.** 141, 157, 163, 164, 166, 167, 168, 169
Körös l. Zaránd vm.
Körösbánya **I.** 12, 13, 14, 15, 54, 208, 212, 215, 230, 246; **II.** 7, 8, 272–321, 491, 495–496, 502; **III.** 6, 8, 9, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 40, 331, 332, 344, 353, 358–359, 369, 371, 375, 380, 395, 400, 410, 412, 415, 491, 494, 495, 500
Középajta **I.** 13
Kraguis **I.** 326; **II.** 51; **III.** 437
Krakkó l. Boroskrakkó
Kristyor **I.** 13, 14, 15, 207, 211, 212, 257; **II.** 7, 8, 322–372, 496, 498, 501, 503; **III.** 13, 20, 21, 22, 24, 327, 412, 495
Küküllővár **I.** 299; **III.** 13, 27, 45, 50, 164, 202, 497
Láca **III.** 506
Lapusnyak **II.** 452, 472, 474, 478, 487
Lécfalva **I.** 73; **III.** 75, 490
Leiden **I.** 16, 18, 411, 414, 415; **II.** 492, 499; **III.** 491, 496, 497
Lesnyek **I.** 282; **II.** 224, 477, 478; **III.** 191
Lindzsina **II.** 27, 34
Linz **III.** 134
Livádia l. Mezőlivádia
Losonc **II.** 398; **III.** 396
Lozsád **I.** 9, 14, 15, 16, 17, 26, 133, 161, 163, 164, 166, 167, 304, 371; **II.** 7, 8, 10, 76, 177, 178, 186, 207, 219, 373–438, 491, 492, 493, 494, 497–498, 499, 503–504; **III.** 18, 68, 127, 232, 252, 490, 492, 494, 496, 497, 498
Lőcse **III.** 507
Lőrincfalva **II.** 83
Lugos **I.** 11; **III.** 15
Lunkány **II.** 209, 216
Macesd **I.** 189, 194, 199, 204, 205, 314, 321, 322, 326, 327, 361; **II.** 199, 202; **III.** 21, 123
Mácsó **I.** 178; **II.** 19, 27, 45, 46, 47, 50, 61, 454; **III.** 237, 427
Magyarbrettye **II.** 66, 439; **III.** 213, 220, 229, 505
Magyarfülpös **III.** 551
Magyarigen **III.** 28, 498
Magyarkirályfalva **I.** 71, 411
Magyarlapád **III.** 135, 138
Makfalva **I.** 70
Málnás **III.** 123, 171
Malomvíz **I.** 332; **II.** 7, 8, 32, 178, 179, 439, 440–442, 491, 492, 494, 496, 497, 498, 504; **III.** 13, 105, 111, 113, 114, 115, 118, 145, 146, 233, 244, 245, 248, 251, 493, 495, 505, 506, 507
Máramaros vm. **II.** 480; **III.** 476
Máramarossziget **II.** 83, 391; **III.** 278, 280, 285, 396
Marburg **I.** 415
Marosbrettye **II.** 466, 472, 479, 483, 484, 490

Marosillye **I.** 10, 11, 12, 14, 15, 178; **II.** 7, 9, 443–490, 491, 492, 493, 497, 498–499, 505; **III.** 5, 17, 21, 22, 24, 50, 51, 52, 76, 490, 492, 494, 496
Marosjára **I.** 169; **III.** 45, 278
Maroskapronca **II.** 482
Marosnémeti **I.** 15, 135, 136, 282, 293; **II.** 7, 8, 229, 320, 439, 493, 495; **III.** 59–66, 241, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 499, 500, 507, 508, 511, 520, 538, 558
Marossolymos **I.** 12, 13, 14, 15, 17, 135, 284, 356, 369, 373, 399; **II.** 7, 70, 154, 208, 394, 440, 451, 491, 493, 497, 499; **III.** 14, 20, 43, 45, 53, 67–108, 113, 114, 489, 490, 491, 492, 494, 497, 510, 541, 558
Marosvásárhely **I.** 208, 415, 417; **II.** 80, 84, 135, 258, 368, 370, 493, 497, 498; **III.** 27, 28, 30, 41, 46, 47, 49, 56, 196, 199, 200, 207, 275, 281, 497, 499, 499, 500
Martinesd **I.** 382
Mátisfalva **I.** 66, 297
Mesztákon **I.** 13, 209, 223, 227, 230, 232; **II.** 300; **III.** 327, 340, 343, 348, 354, 364, 366, 368, 372, 375, 379, 392–393, 399, 408–409, 411, 412
Mezőbánd **III.** 497
Mezőlivádia **I.** 174, 345, 350, 353, 363
Mihályfalva **I.** 355; **III.** 50
Miheleny **I.** 222, 229, 230
Munkács **II.** 387; **III.** 474, 506, 507, 535
Nádasd **II.** 117, 132, 134; **III.** 487
Nagybacon **III.** 305, 489, 492, 497
Nagybánya **I.** 414
Nagybár **II.** 62; **III.** 21
Nagybarcsa **I.** 68, 126, 129, 130, 143, 144, 162, 167, 170, 174, 183, 290; **II.** 203, 320, 440; **III.** 17, 75, 79, 80, 82, 87, 88, 89, 91, 97, 109, 489, 490, 491, 494, 499, 558
Nagyborosnyó **I.** 71
Nagycsula **I.** 261; **III.** 10, 434
Nagyenyed **I.** 10, 16, 17, 18, 225, 291, 295, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420; **II.** 20, 83, 258, 272, 364, 366, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504; **III.** 15, 17, 26, 30, 31, 49, 55, 233, 278, 280, 305, 309, 438, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501
Nagyernye **II.** 83; **III.** 45, 285
Nagygalambfalva **III.** 45, 278
Nagyhalmágy **I.** 15
Nagyklopotiva l. Klopotiva
Nagyoklos **I.** 133, 141, 157, 164; **II.** 61, 63, 214, 249, 258, 262; **III.** 110, 112, 187, 191, 194
Nagyosztró **I.** 261; **III.** 136, 140, 141, 151
Nagypestény **I.** 15, 103, 157, 173, 184, 261, 264; **II.** 7, 65, 209, 223, 231, 254, 258, 260, 265, 267, 268, 440; **III.** 10, 37, 40, 45, 48, 54, 110–152, 184, 303, 491–492, 498, 508, 509, 529, 539, 540, 547, 554, 555, 558
Nagyrápolt **I.** 15, 54, 59, 65, 68, 277, 344; **II.** 7, 8, 9, 148, 171, 493, 497, 498, 499; **III.** 14, 18, 20, 24, 29, 30, 40, 47, 48, 54, 55, 76, 153–208, 489, 490, 492–493, 494, 495, 499, 500, 505, 508, 516, 526, 527, 529, 537, 542, 548, 551, 552, 555, 556, 559, 563, 564, 567, 571, 572, 575, 576
Nagyszeben **I.** 16, 202; **II.** 280; **III.** 226, 316, 507, 512, 531, 538
Nagyteremi **I.** 16
Nagytóti **I.** 115; **II.** 408, 433; **III.** 18
Nagyvárad **I.** 293
Nalácvád **I.** 261, 276, 281; **II.** 13, 19, 57, 58, 59, 60; **III.** 10, 110, 113, 213, 257, 292
Nándor **III.** 457, 487
Odera-Frankfurt **I.** 16, 17, 18, 412, 414, 417; **II.** 493, 498; **III.** 493, 495
Ohába **II.** 193, 198, 210; **III.** 485, 512
Oklos **I.** 130; **II.** 117, 250, 255, 257; **III.** 122
Oláhbrettye **I.** 12, 13, 15, 15, 167, 339; **II.** 7, 178, 180, 200, 219, 405, 439; **III.** 29, 31, 45, 46, 209–240, 484, 486, 493, 497, 509, 533, 539, 558
Orbaiszék **I.** 7
Ormingya **II.** 352, 356, 370
Osztró **III.** 134, 135, 136, 140, 142, 436
Ótorda **III.** 285
Ozsdola **I.** 35, 45, 71, 74

Őraljaboldogfalva **I.** 15, 16, 345; **II.** 7, 8, 15, 40, 57, 177, 394, 395, 439, 493, 498, 500, 501; **III.** 17, 113, 241–251, 480, 489, 493–494, 495, 496, 497, 498, 505, 506, 511, 512, 517, 525, 531, 536, 559, 573, 577
Ördögkeresztúr **II.** 391
Ördöngösfüzes **III.** 51
Örmingye l. Ormingya
Páké **III.** 451
Pankota **I.** 396, 399, 402, 408, 409
Parajd **III.** 45, 202
Páros **I.** 340; **III.** 21
Patak l. Sárospatak
Perkász **III.** 452, 472
Pestes l. Alpestes
Pestyere **I.** 223
Petrény **I.** 130, 133, 141, 148, 163, 168
Piski **I.** 130, 133, 141, 146, 157; **II.** 75, 415; **III.** 252, 518, 558
Plop l. Sztrigyplop
Podele **III.** 366, 370, 380, 394, 400, 409, 412, 415, 416
Pogyele l. Podele
Poklisa **II.** 57, 60, 61
Pokolvalcsel **II.** 176, 210; **III.** 223, 237, 238, 239
Ponor **I.** 171, 182, 184; **III.** 214
Pottingány **I.** 209, 223, 230; **III.** 340, 343
Puj **I.** 141, 344, 355, 357, 361, 364, 365; **II.** 8, 500; **III.** 10
Radnót **III.** 497
Rákosd **I.** 9, 12, 15, 18, 94, 95, 130, 131, 261; **II.** 7, 8, 18, 72, 101, 122, 123, 144, 145, 146, 147, 149, 151, 153, 298, 394, 411, 416, 450, 492, 493, 494, 495, 497, 499, 500; **III.** 9, 18, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 68, 241, 253–326, 439, 443, 446, 449, 450, 541 455, 459, 469, 472, 487, 489, 490, 491, 492, 494–495, 499–500, 501, 509, 511, 513, 518, 519, 521, 522, 523, 524, 528, 530, 533, 534, 540, 543, 544, 545, 546, 549, 550, 553, 556, 559, 561, 563, 565, 574, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586
Reketyefalva **I.** 261; **III.** 17, 419
Ribice **I.** 12, 13, 15, 207, 216, 218, 219, 220, 221, 224, 226, 230, 232, 233, 234, 237, 239, 242, 243, 245, 247, 248, 250, 251, 252, 256, 259, 260; **II.** 7, 8, 272, 274, 275, 278, 280, 289, 290, 298, 302, 322, 323, 495; **III.** 9, 14, 22, 159, 327–417, 492, 494, 495, 500, 559
Ribicsora **III.** 327, 340, 343, 348, 354, 363, 364, 368, 370, 374, 375, 377, 385–387, 398, 404–406, 412, 415
Riska **I.** 214, 223, 224, 230; **II.** 311
Riskulica **II.** 362; **III.** 366, 371, 379, 393, 400, 409, 412
Romoszhely **III.** 213, 214, 224–226, 237
Roskány **II.** 484
Ruda **II.** 329, 332, 344 347, 348, 358
Rusor **III.** 80, 485
Russ **III.** 213, 487
Sajószentandrás **II.** 84; **III.** 281
Sárd **I.** 18; **II.** 493; **III.** 17, 49, 492, 493
Sárfalva **II.** 482
Sárospatak **I.** 7, 16, 414, 419; **II.** 83, 392, 493, 503; **III.** 396, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 497, 500, 501
Senyő **II.** 84
Sepsiszék **II.** 10
Sepsiszentgyörgy **II.** 492; **III.** 451
Serél **I.** 171, 172, 175, 186, 188, 193, 194, 196, 197, 198, 199, 201, 204, 205, 340; **II.** 46, 209; **III.** 113
Steja **II.** 311
Stéje l. Steja
Szacsal **II.** 63, 207, 219, 248; **III.** 21
Szamosardó **III.** 45, 285
Szamosújvár **III.** 51
Szántóhalma **II.** 493
Szárazajta **I.** 409; **II.** 366
Szászváros **I.** 17, 121, 130, 159, 217, 286, 363, 365, 412, 413, 416, 417, 418, 419, 420; **II.** 381, 393, 484, 488, 491, 492, 493, 494, 495, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 504, 505; **III.** 5, 6, 214, 235, 238, 451, 486, 491, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 500, 501
Szászvárosszék **I.** 10, 354; **II.** 409; **III.** 5, 452

Szatmár **I.** 17, 18
Szék **II.** 493; **III.** 51, 495
Székelyderzs **I.** 73
Székelykeresztúr **II.** 387
Székelytompa **II.** 83; **III.** 45, 278
Székelyudvarhely **I.** 414; **II.** 135; **III.** 207
Szemerja **I.** 374; **II.** 156; **III.** 59, 62, 165, 489
Szentgerice **II.** 80; **III.** 45, 275
Szentgyörgy l. Sztrigyszentgyörgy
Szentgyörgyválya **II.** 204, 205, 494
Szentháromság **III.** 45, 285
Szentpéterfalva **II.** 63
Sziget l. Máramarossziget
Szilágygörcsön **II.** 84; **III.** 281
Szilvás **I.** 281
Szirb **II.** 477
Szitáskeresztúr l. Székelykeresztúr
Szkrófa **I.** 231, 232; **III.** 340, 343, 364, 366, 370, 378, 399, 408, 412
Szotyor **I.** 299
Szörcse **II.** 84
Sztojenyásza **III.** 72, 77, 79, 83, 85, 90, 91, 95, 96, 98, 102
Sztrettye **II.** 474
Sztrigyplop **II.** 48, 59
Sztrigyszentgyörgy **I.** 326; **II.** 178, 179, 198, 202, 204, 205, 208, 215, 494; **III.** 13, 437, 481
Szúliget **II.** 478, 484; **III.** 74
Tamasesd **II.** 473, 478, 483, 484
Tamáspatak **I.** 133, 141, 157, 163, 166, 169
Tamástelke **I.** 88; **III.** 56
Tancs **III.** 176
Tataresd **II.** 474, 475
Telek l. Alsótelek
Tirnáva **II.** 289, 290, 296, 301, 321
Tomnatek **III.** 340, 343, 352, 354, 363, 366, 370, 390–391, 399, 407–408, 412, 413
Tompa **I.** 132, 133, 141, 157, 158, 162, 163, 167, 285; **II.** 433
Tompa l. még Székelytompa
Topánfalva **I.** 260
Toplica (Hunyad vm.) **II.** 149; **III.** 106
Torda **I.** 413; **III.** 49
Tordos **II.** 409, 499; **III.** 5, 6, 159, 214, 227, 237, 238, 494
Totesd **II.** 59
Tóti l. Nagytóti
Törökország **I.** 83; **III.** 123, 254
Tövis **I.** 357
Túrkeve **I.** 331
Tustya **I.** 15, 203, 262, 263, 264, 316, 326, 342, 413; **II.** 7, 8, 29, 59, 231, 497; **III.** 10, 20, 37, 45, 418–437, 494, 496, 504, 505, 515, 559
Tzebe l. Cebe
Tyiulesd **II.** 277
Újbánya **III.** 507
Újbáresd **III.** 340, 343, 354, 363, 365, 368, 370, 375, 377, 388–389, 397, 399, 400, 406–407, 410, 412, 413, 415
Újtorda **III.** 444, 497
Uncsukfalva **II.** 31, 60
Utrecht **I.** 17, 411, 414, 415; **III.** 493, 496, 497
Uzon **I.** 304; **II.** 493
Vajdahunyad **I.** 11, 14, 15, 16, 17, 107, 115, 143, 207, 271, 346, 347; **II.** 7, 8, 9, 22, 28, 42, 73, 75, 134, 399, 440, 483, 497; **III.** 6, 14–15, 17, 19, 20, 21, 22, 30, 32, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 47, 49, 50, 76, 93, 113, 117, 119, 121, 216, 253, 269, 289, 292, 300, 438–479, 489, 490, 492, 493, 496–497, 499, 500–501, 503, 504, 505, 506, 512, 513, 514, 518, 521, 525, 527, 532, 535, 542, 546, 558, 559, 587
Váka **I.** 214; **III.** 21, 340, 343, 344, 345, 354, 364, 365, 378, 389, 397, 399, 407, 411, 412, 416
Vályabrád **I.** 229, 231, 232, 248, 260
Vállya **III.** 443
Váralja **II.** 83; **III.** 21
Várhely **III.** 119, 120, 131
Városviz **II.** 203, 208, 482
Varsánygyüre **III.** 45, 285
Vásárhely l. Marosvásárhely
Vaskapu **III.** 141
Vízakna **I.** 17
Vormága **II.** 145

Weissburg l. Gyulafehérvár
Wittenberg **I.** 413, 414
Zabola **III.** 435
Zajkány **III.** 110, 111
Zalán **II.** 135; **III.** 489
Zalasd **II.** 493, 497, 499; **III.** 314, 443, 468, 472, 491, 494
Zalatna **III.** 333, 495
Zám **II.** 472, 476, 477, 478, 488
Zaránd vm. **I.** 10, 13, 236, 257; **II.** 7, 60, 75, 295, 289, 320, 322, 453, 476, 477, 488
Zdrápc **I.** 212, 222, 229, 230, 251, 256; **II.** 330, 347, 348, 352, 358, 370
Zeykfalva **I.** 14, 15, 130, 142, 170, 171, 293, 396; **II.** 7, 91, 146, 164, 177, 178, 179, 180, 202, 440, 493, 494, 504; **III.** 13, 21, 110, 113, 117, 216, 445, 480–488, 492, 493, 494, 497–498, 508, 509, 558
Zoltán **II.** 80
Zürich **III.** 489
Zsunk **III.** 368, 380, 394–395, 400, 409–410, 412

Tartalom

Felekezet- és etnikumközi kapcsolatok a 17–18. századi
Hunyad-Zarándi Református Egyházmegyében 5
Felekezetek és etnikumok Hunyad és Zaránd vármegyékben 5
Kapcsolat a románsággal 6
Kapcsolat a római katolikusokkal 22
Az egyházközség, mint gazdasági intézmény 25

Marosnémeti 59
Marossolymos 67
Nagybarcsa 109
Nagypestény 110
Nagyrápolt 153
Oláhbrettye 209
Őraljaboldogfalva 241
Piski 252
Rákosd 253
Ribice 327
Tustya 418
Vajdahunyad 438
Zeykfalva 480

Lelkészek névsora 489
Tanítók névsora 499

Úrasztali készletek 503
Ötvösművek (Kovács Mária Márta) 503
Önedények (Barabás Hajnalka) 551
Régi textíliák (Horváth Iringó) 557

Tárgymutató 589
Témák szerint 589
Falvak szerint 635
Latin szavak és kifejezések jegyzéke 687
Névmutató 711
Helynévmutató 774

65,00

